Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca 2014-2020

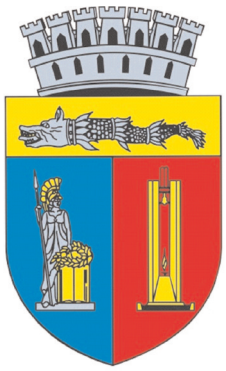

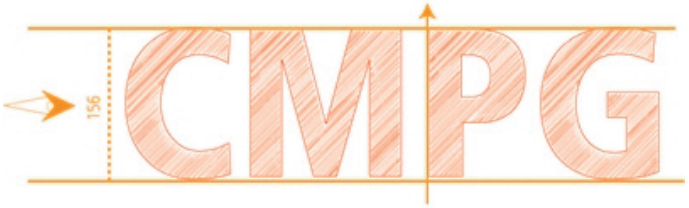

CLUJ-NAPOCA: PROFILUL STRATEGIC AL ORAȘULUI

Introducere

Cluj Napoca intră inevitabil într-o fază nouă de dezvoltare. În perioada 2007-2012 orașul a trecut printr-o etapă necesară în ceea ce privește dezvoltarea infrastructurii de bază și profilului de oraș cu potențial în sfera serviciilor publice și private. Profilul strategic al orașului definit în 2007 identifică un număr semnificativ de caracteristici pozitive (potențial în domeniul învățământului universitar, economiei locale, serviciilor medicale, capacității administrative, turismului, capacităților asociative, inovării și creativității, multiculturalismului) și negative (constrângeri datorate poziționării geografice, insuficienta coordonare între actorii relevanți ai comunității, migrația forței de muncă; dificultăți legate de gestionarea eficientă a resurselor locale, accesul limitat la informație și servicii de calitate, slaba reprezentare și promovare a intereselor orașului la nivel national și international, slaba valorizare a potențialului multicultural). Principalele concluzii ale planificarii strategice au fost:

- Dezvoltarea orașului nu reprezintă doar o problemă a autorităților locale ci ține de voința și capacitatea comunității de a defini obiective strategice și de a le transpune în programe operaționale.
- Cluj Napoca se confruntă cu probleme specifice unui oraș în plină dezvoltare. Comunitatea locală trebuie să asume această poziționare și să o speculeze.
- Cluj Napoca se află mult deasupra altor comunități similare datorită resurselor de inteligență, mobilizare și antreprenoriat disponibile. Valorificarea la standarde de eficiență ridicată a acestor resurse poate duce la dezvoltarea unui profil creativ și inovativ unic în regiune.
- Cluj Napoca deține un profil strategic deosebit de puternic în ceea ce privește dezvoltarea serviciilor (un" oraș de servicii").
- Cluj Napoca trebuie să își asume cu adevărat rolul regional pe care îl clamează. Discursul "centrului regional" trebuie dublat de o acțiune strategică rațională, capabilă să speculeze domeniile în care Cluj deține cu adevărat avantaje strategice în comparație cu alți competitori (universități, servicii, turism, administrație, servicii medicale, etc)
- Cluj Napoca deține un potențial deosebit în ceea ce privește dez-

voltarea unor activități economice (sau de altă natură) ce se bazează pe o resursa umană de înaltă calificare (precum IT, servicii bancare, etc).

• Cluj Napoca deține un potențial ridicat de creștere a calității democrației locale (bazat pe nivelul ridicat de educație al cetățenilor, gradul ridicat de asociativitate și antreprenoriat)

• Creșterea calității vieții în comunitatea clujeană este un element strategic indispensabil dezvoltării viitoare a orașului.

Aceste concluzii și-au păstrat mai mult sau mai puțin valabilitatea. Dezvoltarea României în noul context european și internațional, accesul la resursele UE, evoluțiile politice, sociale, economice, evoluția specifică a Clujului au definit un context operațional nou în planificarea strategică. Noul proces de planificare trebuie să ia în considerare ceea ce este relevant în documentele de planificare existente și să identifice noile provocări. Continuitatea în perspectivă strategică trebuie dublată de capacitatea de a identifică noile oportunități și amenințări existențe în mediul local, regional, național și european.

Proiectul strategiei de dezvoltare a orașului se bazeza pe 3 elemente majore:

1. Rigurozitate metodologică bazată pe utilizarea unor instrumente de planificare coerente și construcția unor modele de dezvoltare strategică valide.

2. Implicarea comunității. Calitatea resursei umane existențe la nivelul comunității reprezintă un atu care trebuie speculat la maximum în procesul de planificare strategică.

3. Neutralitate politică și coeziune comunitară. Strategia de dezvoltare a orașului trebuie să utilizeze toate resursele și energiile comunității pentru identificarea obiectivelor comune pe termen mediu și lung. Raportarea la aceleași obiective strategice comunitare pe termen mediu și lung (indiferent de modificările politice la nivel de conducere administrativă) reprezintă un element cheie pentru succesul strategiei.

conceptul strategic cheie CALITATEA VIEȚII

Cluj Napoca trebuie să speculeze oportunitățile existențe în noul context european. Nouă fază de dezvoltare trebuie să să fie una în care accentul este pus pe conceptul de calitate a vieții. Dincolo de dezvoltarea infrastructurii orașul nostru trebuie să devină o comunitate cu un nivel de viață ridicat, comparabil cu marile orașe europene. Vorbim aici de un oraș sofisticat, cu economie și servicii bazate pe inteligență, antreprenoriat și creativitate, cu un nivel de prosperitate crescut, cu o comunitate universitară dinamică și cu alegeri multiple pentru locuitorii săi în ceea ce privește calitatea vieții. În sinteză ne referim la o comunitate care atrage prin prosperitate și calitatea vieții o resursa umană sofisticată și antreprenoriala, un oraș creativ (creative city).
Cele 8 dimensiuni strategice pe care se axeaza procesul de planificare strategica sunt:

- Oameni și comunitate (asociativitate, educație, multiculturalism, incluziune socială, resurse umane, etc.)
- Orașul inovativ, creativ, competitiv (ICC): Competivitate, dezvoltare economică locală, turism, IT, etc.
- Dezvoltare urbană și planificare spațială
- Orasul verde: politici de mediu
- Bună guvernare: calitatea serviciilor publice locale, transparență, participare cetățenească, e-guvernare, etc.
- Cultură și identitate locală: identitate istorică, cultură, europenizare, etc.
- Orașul sănătos: sănătate publică, stil de viață, spitale, etc.
- Orașul sigur: siguranță, conflict, riscuri, mediere, etc.

Orașul trebuie să fie mai mult decît o sumă de grupuri cu interese diverse și să devină o comunitate cu obiective și valori strategice bine definite, acceptate și promovate în mod coerent.

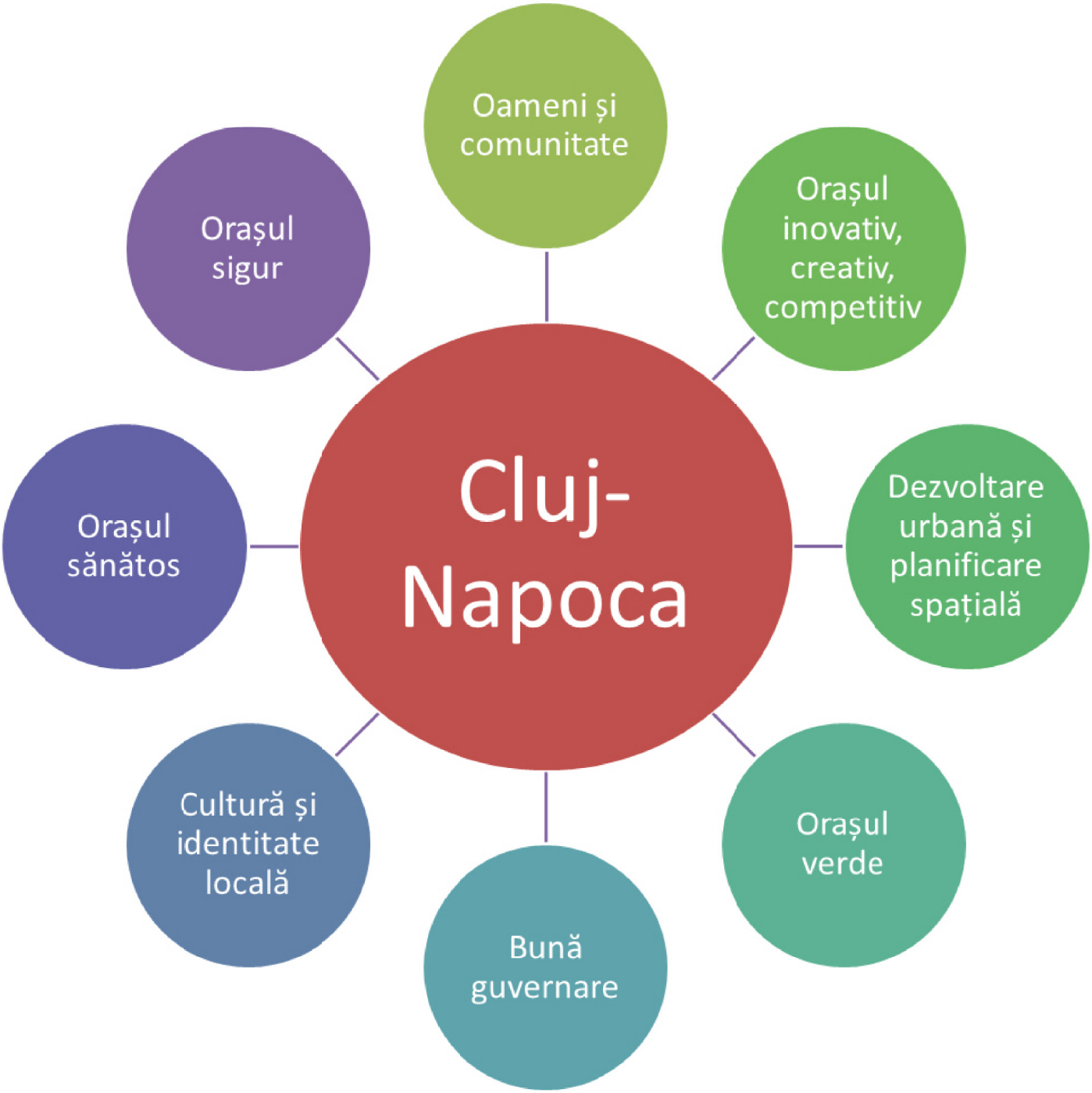

Metodologie

Cluj Napoca nu este tipul de comunitate în care managementul administrativ este cel care identifică de o manieră izolată obiectivele strategice de dezvoltare și "calauzește înțelept" locuitorii în direcția dorită. Un oraș sofisticat are nevoie de implicarea resurselor de creativitate și energie din comunitate, iar administrația locală are un rol de facilitator și integrator al perspectivelor strategice existențe. Întregul demers de planificare este subsumat metodologic acestei idei.

Procesul de planificare strategică se întinde pe durată unui an (septembrie 2012 - septembrie 2013) și include următoarele etape:

Analiza structurala preliminara (ASP)

Aceasta analiza va cuprinde:

• Monitorizarea și analiza principalilor indicatori de calitate ai vieții la nivelul comunității:

- accesul la servicii publice de calitate
- coeziunea la nivelul comunității
- oportunități de petrecere a timpului liber
- accesul la evenimente culturale
- accesul la viața sportivă și facilități sportive
- nivelul de prosperitate economică
- calitatea sistemului educațional local
- calitatea sistemului de sănătate publică locală
- calitatea mediului
- coerența dezvoltării urbane și accesul la locuințe
- calitatea sistemelor de transport
- impactul comunitatii asupra deciziilor politice/administrative, etc

• Analiza datelor cantitative/calitative esențiale ale orașului în 2012 (evoluții demografice, economice, sociale, legale, noi evenimente culturale, etc)
• Analiza planurilor de dezvoltare strategică la nivel european, național, regional și județean capabile sa influențeze dezvoltarea orașului
• Analiza documentului de planificare strategică 2007-2012 pentru a identifica perspective strategice existente, obiective implementate, ținte operaționale valabile, puncte de continuitate.
• Analiza principalilor indicatori de avantaj competitiv dezvoltați de comunitate in ultimii 7 ani
• Analiza elementelor strategice cheie (ESC) în ceea ce privește evoluția isto-

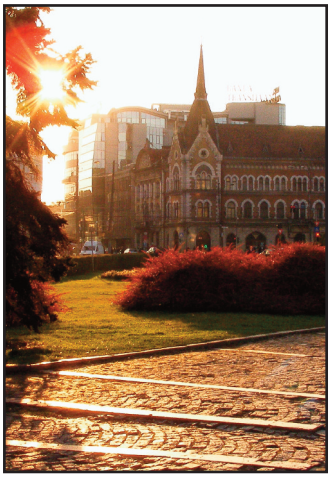

rică a comunității cluejene

• Studii sociologice în ceea ce privește așteptările comunității, percepțiile asupra problemelor considerate strategice, valorile asociate comunității, profilul orașului din perspectiva locuitorilor și grupurilor relevante (antreprenori, studenți, turiști, investitori externi, etc)

Dezvoltarea viziunii comunității 2013-2020

Viziunea presupune definirea "viitorului dezirabil" al Clujului, modul în care ne dorim ca orașul nostru să arate pe termen lung. Este vorba despre:

• modul în care comunitatea se raportează la proprii cetățeni (ce le oferă în mod esențial acestora?)
• valorile principale ale comunității
• definirea a ceea ce ne diferențiază față de alte localități similare.

Stabilirea unei viziuni coerente se realizează prin dezbateri publice cu actori cheie ai comunității, se raportează atât la viziunea pentru perioada anterioară cât și la schimbările majore apărute în mediu și vizează construcția unei identități a orașului pe termen mediu și lung.

Analiza politicilor publice sectoriale la nivelul comunității

• Identificarea sectoarelor de dezvoltare cheie: economie, turism, viață universitară, sănătate publică, tineret, multiculturalism, cultură, sport, etc). Vor fi identificate cel puțin 15-20 de domenii cheie.

• Stabilirea unor grupuri de lucru pe fiecare din aceste politici publice sectoriale. Grupurile de lucru vor acționă autonom, pe bază unui cadru metodologic general. Fiecare grup de lucru va avea coodonatori diferiți, persoane recunoscute pentru calitatea și expertiza din domeniul respective.

• Organizarea unor dezbateri publice pe fiecare domeniu de interes. Toate documentele relevante în dezbaterile sectoriale vor fi publicate pe site-ul primăriei.

• Dezvoltarea unor documente strategice pe fiecare politică publică sectorială.

• Metodologia generală va include cel puțin: analiză structurală a domeniului, analize de tip PEST, analize SWOT, identificarea problemelor strategice cheie, definirea de strategii sectoriale, propuneri de programe operaționale.

• Integrarea documentelor sectoriale existente într-un cadrul de planificare coerent.

Identificarea factorilor strategici cheie (FSC) la nivelul municipiului Cluj-Napoca

Această etapă este extrem de complexă și presupune o analiză transversală a documentelor de politici publice sectoriale, a analizelor de mediu, a analizelor de capacitate internă a comunității, a contextului strategic existent, avînd că obiectiv final identificarea marilor probleme strategice (FSC) cu care se confruntă comunitatea clujeană. Analiză va permite de asemenea definirea profilului orașului (elemente pozitive și negative) și identificarea avantajul competitiv al Clujului.

Dezvoltarea obiectivelor strategice la nivelul comunității. Planul de acțiune

Această etapă presupune dezvoltarea (pe bază concluziilor accumulate și a analizei FSC) propunerilor privind alegerile strategice majore ale comunității. Care sunt țintele strategice principale ale Clujului pe următorii 7 ani? Principalele obiective strategice trebuie selectate pe bază unei prioritizari bazate pe analiză FSC și construcției de scenarii în funcție de analiza avantajului competitiv. Obiectivele strategice trebuie să fie în număr limitat și să se integreze în profilul strategic definit al orașului.

Ele vor fi dublate de un plan de acțiune axat pe:

- obiective realiste și măsurabile
- structuri și politici de implementare coerente (la nivel managerial, administrativ, financiar)
- identificarea responsabilităților
- programare în timp
- programe operaționale integrate

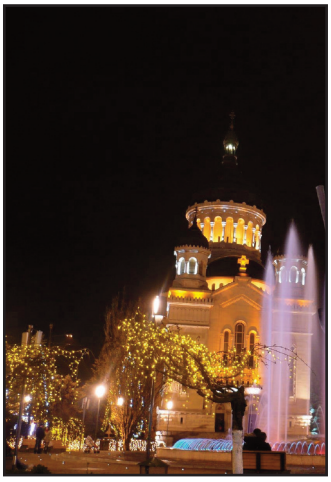

Proiectul de planificare strategică este supus aprobării Consiliului Local.

În urma evaluarii Consiliului proiectul poate fi adoptat oficial de comunitate și implementat.

Sisteme de monitorizare și evaluare

Aceste sisteme trebuie să definească indicatori de monitorizare a implementării, evaluare a evoluției obiectivelor strategice principale și reconfigurare periodică a strategiei. In nici un caz existența unui document strategic 2014-2020 nu înseamnă imobilitate în ceea ce privește obiectivele strategice definite. În contextul dinamic actual strategia trebuie să cunoască cel puțin o evaluare anuală pentru a își păstra relevanța. Mecanismele de monitorizare și evaluare

trebuie să fie structurate pe baza unui parteneriat administrație-comunitate (structuri de monitorizare permanente, comisii mixte de lucru, procese de evaluare anuală, etc).

Strategia de dezvoltare 2014-2020 a fost construită pe baza valorizării extinse a expertizei existente în comunitatea clujeană. Succesul implementării este direct dependent de existența unui parteneriat permanent între administrația locală și comunitate. Aceasta nu este strategia Primariei și Consiliului Local Cluj-Napoca ci strategia întregii comunități.

Câteva observații esențiale din punct de vedere al implementării și evaluării

• Tipul de planificare ales de Cluj-Napoca, precum și profilul strategic complex necesită un mecanism permanent de implementare, monitorizare și evaluare care să reunească administrația locală și comunitatea
• Există un pericol permanent de a vedea strategia ca un "to do list" și a ignora factorii strategici cheie
• Este foarte importantă corelarea dezvoltarii strategice a orașului cu partenerii din zona metropolitană; sunt necesare mecanisme permanente de consultare

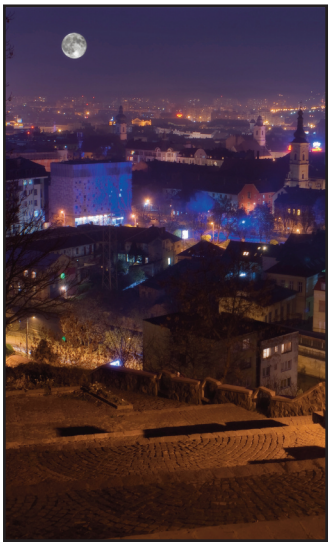

• Sugeram construcția a trei grupuri de IME (implementare, monitorizare, evaluare), pe baza dimensiunilor strategice din procesul de planificare strategică:

a) un grup strategic pe dimensiunile Oameni și comunitate, Cultura și Identitate Locală

b) un grup strategic pe dimensiunile Orașul sigur, sănătos, verde, bună guvernare , participare, dezvoltare urbană/planificare spațială

c) un grup strategic pe dimensiunea Orasul ICC (dezvoltare economică, turism, IT, marketing)

• Grupurile IME cuprind reprezentanți ai comunității și ai administrației și se reunesc de cel puțin 3 ori pe an
• Anual se organizează o întâlnire de evaluare a strategiei care permite analiza dezvoltarii locale și ajustarea (dacă este cazul) parametrilor de dezvoltare strategică. În cadrul acestei reuniuni anuale de evaluare se analizeaza și modificări în analiza indicatorilor de calitate a vieții

VIZIUNE

Orașul Cluj-Napoca își definește dezvoltarea în termenii calității vieții locuitorilor săi. Cluj-Napoca va fi un spațiu al realizării individuale și colective, cu cetățeni activi, un mediu economic creativ, complex, dinamic și competitiv, capabil să utilizeze resursele într-un mod integrat și să ofere o dezvoltare sustenabilă a comunității.

Clujul va fi un model de bună guvernare, cu o administrație transparentă, progresistă, performantă, în care cetățeanul va fi partenerul administrației.

Clujul va fi un pol de excelență academică, unde mediul universitar angajat în viața comunității va fi sursă a creativității, inovației și cercetării.

Clujul va fi un reper european prin viața sa culturală dinamică, vibrantă, care sprijină experimentarea și inițiativa. Cultura va reprezenta un factor transversal în organizarea comunității, devenind motorul transformării sociale și regenerării urbane.

Cluj-Napoca va fi un oraș care promovează principiile incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, asigurând participarea grupurilor vulnerabile la deciziile privind prioritățile de dezvoltare.

Clujul se va defini ca un oraș european, centrul istoric al Transilvaniei, o comunitate cu caracter unic, intercultural.

Cluj-Napoca va fi o rețea de comunități interconectate, un laborator al creativității sociale, un oraș cu spirit tânăr, în egală măsură prietenos și responsabil.

METODOLOGIA
grupurilor de lucru sectoriale

Cluj Napoca nu este tipul de comunitate în care managementul administrativ este cel care identifică de o manieră izolată obiectivele strategice de dezvoltare și "călăuzește înțelept" locuitorii în direcția dorită. Un oraș sofisticat are nevoie de implicarea resurselor de creativitate și energie din comunitate, iar administrația locală are un rol de facilitator și integrator al perspectivelor strategice existente. Întregul demers de planificare este subsumat metodologic acestei idei și conceptului de calitate a vieții în municipiul Cluj-Napoca.

Planificarea strategică a orașului conține, ca parte esențiala a metodologiei, realizarea unor analize sectoriale la nivelul comunității pe domenii strategice relevante. Aceste analize au fost realizate de către grupuri de lucru specializate, compuse din membrii ai comunității clujene și invitați din afara acesteia.

Fiecare grup de lucru are între 1 și 3 coordonatori, persoane recunoscute pentru calitatea profesională și expertiza din domeniul vizat.

Grupurile de lucru au acționat autonom. Coordonatorii au stabilit lista de activități, dezbateri, evenimente pe care le-au considerat importante pentru grupul lor precum și partenerii relevanți.

În mod inevitabil unele zone de analiză s-au suprapus; de aceea coordonatorii au avut acces la datele de contact ale tuturor grupurilor de lucru, și au interacționat pe parcursul procesului.

Din punct de vedere metodologic, pentru o cât mai buna integrare a documentelor sectoriale, rapoartele finale ale grupurilor de lucru conțin:

- O analiză preliminară (situația sectorului avut in coordonare la momentul 2013, istoric, evoluții, trenduri, date statistice, analize existente deja, etc.)

- O analiza de mediu si capacități de tip PEST, SWOT sau similare

- O identificare a problemelor strategice cheie (PSC) în sectorul analizat (nu mai mult de 5). Este vorba de marile probleme care afectează calitatea politicilor publice în domeniu pe termen lung și de o manieră determinantă

- Definirea de strategii sectoriale ca răspuns la PSC

- O analiza a potențialului de avantaj competitiv al orașului în sectorul coordonat

- O lista de propuneri de programe operaționale, plasate în ordinea priorității lor (nu mai mult de 15)

COORDONATORII grupurilor de lucru sectoriale

Oameni si comunitate:

WG Asociativitate si filantropie: Simona Serban (Fundatia Comunitara Cluj,)Alina Porumb, (Asociatia pentru Relatii Comunitare), Mihaela Rus (Asociatia Femeilor de Afaceri)

WG Multiculturalism: Levente Salat (FSPAC, UBB), Istvan Hortvath (Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale)

WG Educație universitară (Uniunea Universitatilor Clujene): Radu Munteanu (UTCN), Radu Cătana (UBB), Alexandru Irimie (UMF), Valentin Cernea (UMF), Adriana Berea (Academia de Muzică), Mara Rațiu (UAD), Carmen Socaciu (USAMV)

WG Educație preuniversitară: Mircea Miclea

WG Incluziune socială: Eniko Vincze (UBB), Florin Moisa (Centrul de resurse pentru Comunitățile de Romi)

WG Demografie și resurse umane: Traian Rotaru (UBB), Dan Chiribucă, (UBB)

WG Mediere comunitară: (Christian Chereji, FSPAC, UBB), Virgiliu Țârău (UBB), Adrian Pop

WG Sport și comunitate: Ovidiu Blag

Clujul antreprenorial (Inovativ, Creativ, Competitiv):

WG Dezvoltare economică locală: Dan Lazar (UBB), Marcel Pop (UBB), Bogdan Moldovan (UBB)

WG Turism: Cristina Bolog, Valentin Toader, Adrian Bradea

WG Orașul diferit, marketing teritorial: Rodica M. Candea, (UTCN), Andrei Țigănaș, Ioan Hosu, (UBB)

WG Antreprenoriat și inovație în comunitate: Cristian Dascalu, (Clujhub)

Dezvoltare urbana si planificare spatiala

WG dezvoltare urbană/planificare spațială: Șerban Țigănaș (Ordinul Arhitecților din România), Eugen Panescu (Ordinul Arhitecților din România)

Clujul verde (dezvoltare durabila)

WG Mediu: Alexandru Ozunu (UBB)

Clujul Sigur

WG Safe City: Adrian Ivan (UBB)

Bună guvernare

WG IT și E-guvernare: Nicolae Urs (UBB) , Ioan Drăgan (Cluj IT), Alexandru Tulai (IT Cluster), Stelian Brad, (Universitatea Tehnica Cluj)

WG Democrație participativă: Irina Kantor (UBB), Carmen Greab (UBB), Norbert Petrovici (UBB)

Cultură și identitate locală

WG Dimensiunea europeană a Clujului: Nicolae Paun (UBB), Vasile Pușcaș (UBB)

WG Leadership regional: Nicolae Barna (UBB), Mircea Maniu (UBB), Pompei Cocean (UBB)

WG Cinematografie: Tudor Giurgiu (TIFF), Melinda Boros (Clorofilm), Cristian Hordilă (TIFF)

WG Identitatea istorică a orașului: Ovidiu Ghita (UBB), Marius Bucur (UBB)

WG Cultură și industrii creative: Rarița Zbranca, Florin Moroșanu, István Szakáts

Clujul sănătos

WG Public Health: Anca Buzoianu, (UMF Cluj), Radu Câmpian, (UMF Cluj), Răzvan Chereches (CPH)

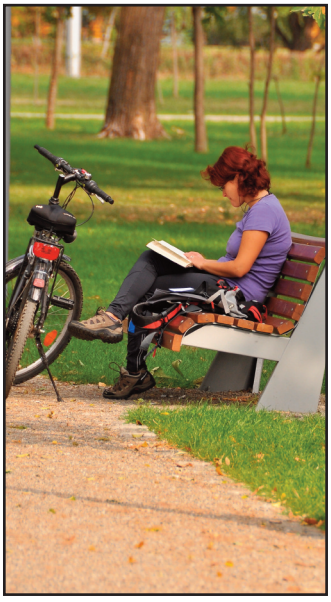

FACTORI STRATEGICI CHEIE

INOVAȚIE
PARTICIPARE
UNIVERSITATE

Acești factori strategici (KSF) vor influența dezvoltarea orașului în următoarele **decenii.**

STRATEGIA EUROPA 2020

își propune să asigure o creștere economică

INTELIGENTĂ

prin investiții mai eficiente în educație, cercetare și inovare

DURABILĂ

prin orientarea decisivă către o economie cu emisii scăzute de carbon și o industrie competitivă

FAVORABILĂ INCLUZIUNII

prin punerea accentului pe crearea de locuri de muncă și pe reducerea sărăciei

Strategia se concentrează asupra a cinci obiective ambițioase privind ocuparea forței de muncă, cercetarea, educația, reducerea sărăciei și energia/clima.

AVANTAJ COMPETITIV

Principalele elemente de avantaj competitiv au fost identificate pe baza analizei integrate a rapoartelor grupurilor de lucru, pe baza analizelor transversale a celor 7 dimensiuni de dezvoltare strategica, precum si pe baza analizei FSC (factori strategici cheie).

Calitatea vieții reprezintă principalul factor strategic în dezvoltarea comunității clujene. De aici, importanța ce trebuie acordată indicatorilor specifici, dezvoltării unor sisteme de monitorizare și măsurare a performanțelor, creșterii calității serviciilor publice și private și valorificării potențialului de conectare internațională.

1. Cluj Napoca este, in primul rând, **un oraș universitar**. Toate avantajele competitive ale Clujului se leagă, direct sau indirect, de profilul universitar.

a) Tradiția universitara care se construiește greu, in timp si influențează profund mediul imediat in care activează universitățile. De aici existența unei culturi a învățării și a unor expectanțe ridicate privind învățarea in comunitatea clujeana. Dezvoltarea unor zone de vârf precum inovația, cercetarea, calitatea vieții, cultura sunt relaționate cu tradiția universitara locala.
b) Orașul deține un capital intelectual major, care reprezintă un avantaj competitiv important
c) Diversitatea ofertei educaționale, care acoperă o zona larga de specializări si competente.
d) Calitatea si valoarea diplomelor universitare clujene, ce afectează pozitiv atractivitatea comunității
e) Potențialul crescut de internaționalizare: capacitatea universităților din Cluj de a atrage o populație internaționala semnificativa.
f) Potențialul de integrare a activității de cercetare si inovare universitara in dezvoltarea comunității

2. Orașul are un dinamism demografic semnificativ. Populația Clujului nu scade în perioada recentă , reflectând un trend demografic destul de rar întâlnit în comunitățile teritoriale ale țării. In acest context este relevant faptul ca orașul atrage și reține o forța de muncă cu nivel ridicat de pregătire și experiență, bazat pe numărul și calitatea absolvenților, (competențe profesionale, lingvistice, compatibilitate culturală cu valorile promovate de companiile multinaționale, sectorul ONG, profilul inovativ, creativ, competitiv al orașului). Clujul este de asemenea unul dintre puținele orașe din România și din regiune unde fenomenul de suburbanizare/extindere spre periferie, cu toate implicațiile negative ce derivă de aici, nu este dublat de scăderea populației și contracția economiei.

3. Participarea si implicarea in comunitate au un potențial generator de avantaj competitiv. -

a) Gradul înalt de asociativitate este vizibil prin dimensiunea, amploarea, diversificarea și sofisticarea sectorului non-guvernamental ce reprezintă un hub de expertiză, pol de bune practici și furnizor de capital și finanțări atrase în oraș.

b) Comunitatea poate investi cu un grad crescut de succes in zone precum guvernanța participativă.

c) Capitalul social crescut al orașului este important: organizațiile aduc împreună oameni cu experiențe variate, creând un cadru de dialog și participare. Clujul poate deveni un spațiu de inovație socială pe termen lung.

4. Orașul are o tradiție urbană impresionanta și un patrimoniu cultural-istoric complex. Acestea se reflectă și la nivelul patrimoniului construit, în special în zona centrală/istorică a orașului dar și în locații de la nivelul zonei metropolitane (Bonțida – Castelul Banffy) ușor accesibile rezidenților urbani. Comunitatea clujeană are un potențial crescut de dezvoltare în cultură și industrii creative. Cluj-Napoca prezintă o vitalitate culturală specifica, o diversitate culturală importanta, un consum cultural consistent și o dinamică pozitivă în participarea la evenimente culturale.

5. Comunitatea a dezvoltat o tradiție a diversității culturale, multietnice și pluriconfesionale, un spațiu multicultural coerent. Atmosfera este favorabilă politicilor multiculturale și unor modele de bune practici în ceea ce privește implementarea politicilor multiculturale.

6. Cluj-Napoca este un centru de excelență în medicină, deținând unități medicale cu un nivel ridicat al calității serviciilor. Aportul acestui domeniu la obiectivul strategic de creștere a calității vieții este esențial, datorita capacitaților de furnizare de asistenta medicala de calitate pentru toate categoriile sociale. Unitățile medicale publice și private care oferă standarde ridicate ale serviciilor medicale permit atragerea unui număr crescut de pacienți din țară și străinătate (turismul medical este dezvoltat în domeniile medicinei dentare, chirurgie plastică, recuperare medicală, asistența medicală a vârstnicilor, etc.). Datorita programelor universitare de specialitate orasul reprezinta un pol de cercetare in domeniul medical si al sanatatii publice, are un potential major in colaborari transversale intre universitati si mediul privat si dezvolta un grad inalt de internationalizare academica.

7. Cluj-Napoca este un pol de competitivitate economică, puternic conectat internațional. Resursa umană și mediul de afaceri sunt atuurile unei economii cu o structură diversificată și cu un potențial de clusterizare ridicat in multiple domenii. Peste 60% din totalul angajaților la nivelul zonei metropolitane sunt implicați în activități economice ce înregistrează valori pozitive ale indicatorilor de avantaj competitiv ceea ce indică o economie puternică și un potențial de dezvoltare ridicat.

Economia Clujului este performantă în IT și servicii financiare, cea mai recenta ilustrare a acestei performanțe se regăsește sub forma unui posibil proiect strategic - Cluj Innovation City.

Există un potențial excelent de dezvoltare a unei economii de tip ICC (inovativ, creativ, competitiv). Economia de tip ICC se încadrează in mod coerent in obiectivul strategic european al creșterii economice inteligente.

8. Orașul Cluj-Napoca are un potențial semnificativ de dezvoltare care derivă din desemnarea sa începând cu 2008 ca unul dintre cei șapte poli urbani naționali de creștere. Orașul Cluj-Napoca câștigă oportunități de dezvoltare (anumite investiții/finanțări direcționate spre acești poli) dar în același timp are rolul de a multiplica acest potențial în comunitățile și centrele urbane mai mici care se regăsesc în zona sa de polarizare, ducând astfel la crearea unei regiuni dezvoltate economic și competitive la nivel național și chiar regional.

PROBLEME STRATEGICE CHEIE

Principalele probleme strategice au fost identificate pe baza analizei integrate a rapoartelor grupurilor de lucru, pe baza analizelor transversale a celor 7 dimensiuni de dezvoltare strategica, precum si pe baza analizei elementelor de avantaj competitiv. Problemele strategice cheie au doua caracteristici esențiale: afectează comunitatea clujeana de o maniera determinanta si pe termen lung.

1. Orașul nostru trebuie sa ia serios in calcul competiția din partea altor orașe în context național și european. Ea este mult mai vizibila in cazul concurentei pentru obiective specifice (precum Capitala Culturala Europeana 2021) dar exista permanent la nivelul principalelor zone de dezvoltare strategica si este tot mai puternica in contextul globalizării si al spațiului comun european.

2. La nivelul comunității a fost identificata o lipsa de coeziune și coordonare a strategiilor sectoriale. De aici:

- O multitudine de probleme operaționale, tactice si strategice de coordonare, comunicare insuficientă între stakeholderi comunitari, abordări neintegrate a politicilor publice locale.
- Alocarea resurselor este dificilă fără o abordare coerenta si relaționata a comunității care să permită identificarea zonelor prioritare si a avantajelor competitive ce trebuie stimulate.
- Insuficienta valorificare a potențialului local, a resurselor materiale și umane existente in comunitate.
- Lipsa sistemelor de monitorizare și evaluare pe domenii care aduc avantaj competitiv
- Exista o insuficientă concordanță între cererea specifica de pe piața muncii și oferta educațională existenta in comunitate.

3. Excluziunea socială reprezintă o amenințare strategica pentru oraș (existența grupurilor vulnerabile, dezavantajate, marginalizate, discriminate și stigmatizate cultural). De asemenea, îmbătrânirea populației poate aduce efecte negative pe termen lung in dezvoltarea orașului.

4. Insuficienta utilizare a noilor tehnologii pentru dezvoltarea infrastructurii și a serviciilor pentru cetățeni și firme și prioritatea scăzută acordată de către administrație dezvoltării unui sistem modern de e-guvernare.

5. O problema strategica este reprezentata de percepția avantajelor competitive într-o paradigmă învechită, ignorarea factorilor non-tradiționali de dezvoltare și regenerare comunitară, precum și efectul multiplicator de resurse si valoarea economică a acestora (cultură, educație, sănătate, industrii creative, etc).

6. Exista un potențial negativ semnificativ în ceea ce privește problemele de mediu (insuficiența spațiilor verzi, poluare, accesul la resursa de apă, gestionarea deșeurilor)

7. Pe termen mediu și lung, dezvoltarea orașului poate conduce la fenomene de risc specifice: creșterea criminalității, infracționalității, delicvenței juvenile, prostituției, cerșetoriei, consumului de droguri la nivelul orașului. De asemenea, dezvoltarea orașului poate fi afectată de fenomene asociate corupției și de manifestări ale clientelismului politic.

8. O altă problemă strategică este legată de capacitatea comunității și a administrației de a atrage și reține investitori, precum și de a sprijini antreprenoriatul local. Aceasta este generată de proceduri administrative stufoase, incoerență administrativă la nivelul Zonei Metropolitane, nivel scăzut al informațiilor privind mediul de afaceri local, infrastructura de afaceri deficitară, grad încă redus de accesibilitate a surselor de finanțare.

9. În domeniul dezvoltării urbane și planificării spațiale orașul se confruntă cu provocări dintre cele mai diverse, multe dintre acestea fiind rezultatul creșterii economice și demografice din ultima perioadă dar și a planificării defectuoase din perioada comunistă:

- Lipsă de coordonare între actorii instituționali locali în ceea ce privește planificarea spațială la nivelul zonei metropolitane Cluj. Existența și promovarea unor viziuni diferite și neintegrate de către instituțiile locale, județene și regionale cu privire la planificarea spațială.
- Dezvoltarea urbană haotică, datorată în principal nerespectării reglementărilor urbanistice și unei capacități limitate a a asigura disciplina în construcții. Infrastructură deficitară în anumite cartiere nou construite.
- Efectele negative implicate de procesul de suburbanizare rapidă din ultimii ani: o presiune crescută asupra infrastructurii și a serviciilor municipale de care beneficiază și rezidenții din zona peri-urbană; congestionarea traficului, migrarea unor afaceri dinspre centrul orașului spre periferie etc.
- Condiționarea dezvoltării economice locale viitoare de accesarea unor resurse din zona periurbană (terenuri de exemplu) – la nivelul municipiului Cluj-Napoca nu mai există în prezent locații disponibile pentru viitoare proiecte investiționale de anvergură.
- Discrepanțe semnificative între cartierele orașului în ceea ce privește accesul la spații verzi și infrastructură (locuri de parcare de exemplu).
- Existența unor probleme generate de dezvoltarea rapidă a orașului care pot fi rezolvate doar pe termen mediu sau lung și care presupun negocieri și compromisuri între diverși stakeholderi. Aceste probleme determină însă în prezent nemulțumiri majore la nivelul cetățenilor: lipsă parcări, spații verzi insuficiente, trafic crescut în centru și lipsa unor zone exclusiv pietonale, creșterea nivelului de trai.

DIRECȚII STRATEGICE

Principalele probleme strategice au fost identificate pe baza analizei integrate a rapoartelor grupurilor de lucru, pe baza analizelor transversale a celor 7 dimensiuni de dezvoltare strategică, precum și pe baza analizei problemelor strategice cheie și a elementelor de avantaj competitiv.

1. Întărirea/consolidarea capitalului uman local prin creșterea calității vieții

2. Asumarea unui parteneriat strategic între comunitate și universitățile clujene, ca sursă esențială de avantaj competitiv

3. Creșterea implicării sectorului asociativ în sectoare cheie ale comunității și stimularea parteneriatelor cu alți actori comunitari

4. Asumarea consecventă a politicilor și a mesajului multicultural

5. Investiții susținute ale comunității în educația preuniversitară

6. Dezvoltarea unor mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative

7. Stimularea dinamismului demografic

8. Creșterea calității actului de guvernare și a calității serviciilor oferite și integrarea acestora într-un pachet complet; dezvoltarea unor strategii coerente in zona de e-guvernare

9. Adoptarea și asumarea unei strategii de marketing și crearea unei identități a orașului – aceasta ar trebui să includă acele elemente care disting, atrag și pot reprezenta un avantaj competitiv pentru comunitate

10. Dezvoltarea unui set de indicatori ai calității vieții și serviciilor care să fie urmăriți/monitorizați constant și care să furnizeze date empirice valide, permițând administrației și stakeholderilor implicați să decidă pornind de la realitățile existente (și să evalueze eficacitatea eforturilor depuse). Sistemul ar trebui coordonat de autoritățile locale, în parteneriat cu stakeholderii din fiecare domeniu.

11. Conștientizarea și valorificarea potențialului de transformare socială și regenerare urbană al culturii.

12. Gestionarea și valorizarea comunitară coerentă și unitară a resurselor cultural-istorice ale spațiului urban în baza expertizei profesioniștilor în domeniu

13. Dezvoltarea unor politici coerente de mediu, adaptate la profilul orașului (transport, gestionarea deșeurilor, spații verzi, clădiri verzi și energie regenerabilă)

14. Creșterea competitivității economiei și a nivelului de bunăstare al comunității prin:

a) Valorificarea potențialului de clusterizare al economiei locale (în sănătate, energie etc) bazat pe modelul de bună practică implementat în sectorul IT
b) Utilizarea noilor tehnologii ca parte integrată a dezvoltării comunității

c) Stimularea politicilor axate pe inovație si transfer tehnologic in sectorul public si privat
d) Stimularea industriilor cu potențial creativ (cinematografie, teatru, arte plastice, muzică etc.)

e) Dezvoltarea unei economii de tip ICC (Inovație, Creativitate, Competitivitate). Integrarea structurala a cercetării universitare in dezvoltarea economiei locale. Aceasta politica are un puternic conținut strategic in contextul european al creșterii economice inteligente (axata pe investiții in educație, cercetare și inovare)

15. Măsuri și mecanisme multi-sectoriale direcționate către grupuri vulnerabile, persoane dezavantajate și zone marginalizate, integrate în politicile sectoriale prin care autoritățile administrației locale își exercită atribuțiile față de cetățeni și coordonate printr-un mecanism al incluziunii sociale, care: (a) promovează politicile în vederea asigurării incluziunii economice; (b) creează condiții de infrastructură, resurse umane și competențe profesionale adecvate asigurării accesului la servicii publice (educaționale, locative, etc) de calitate; (c) furnizează servicii specializate prin care se facilitează participarea deplină la viața orașului și accesul la bunurile acestuia; (d) realizează incluziunea și desegregarea socio-teritorială a zonei de locuire defavorizată Pata Rât; (e) coordonează instrumentele instituționale ale elaborării, implementării și monitorizării măsurilor integrate de incluziune a grupurilor marginalizate, printre ele rome, printr-o Unitate de Incluziune și Economie Socială înființată în cadrul Primăriei.

16. Crearea unei viziuni integrate și a unor mecanisme de cooperare instituțională în ceea ce privește dezvoltarea urbană și planificarea spațială la nivelul întregii zone metropolitane. Planificarea dezvoltării proiectelor majore de infrastructură și a serviciilor publice de bază la nivel de zonă metropolitană (sau a unei porțiuni din aceasta în funcție de necesități).

17. Menținerea vitalității zonei centrale a orașului și contracararea procesului de dispersie urbană spre localitățile din peri-urban. Valorificarea clădirilor istorice și a utilizarea spațiilor publice pentru promovarea unor evenimente semnificative la nivelul comunității. Încurajarea de proiecte de regenerare urbană.

18. O mai bună respectare a planurilor urbanistice, corelarea acestora cu strategia de dezvoltare locală, asigurarea disciplinei în construcții și sancționarea abaterilor de la normele urbanistice încă din fazele incipiente ale dezvoltării unui proiect/construcții.

CLUJ-NAPOCA: ANALIZĂ COMPARATIVĂ CU PRINCIPALII COMPETITORI

ANALIZĂ COMPARATIVĂ

Cluj-Napoca, Brașov, Iași, Constanța, Sibiu și Timișoara

Recent, municipiul Cluj-Napoca a fost declarat unul dintre campionii economici ai României (Forbes România, 2014). Distincția vine ca o continuare puțin surprinzătoare a altor recunoașteri din domeniul cultural, social sau antreprenorial. Pe de altă parte, premiul Forbes arată că orice strategie de dezvoltare locală nu poate ignora contextul și alternativele locale existente în România. Analiza de față dorește să îmbunătățească înțelegerea principalilor competitori naționali ai municipiului din perspectivă demografică, socială și economică. Analiza se bazează pe calculele proprii ale autorilor și pe analiza recentă a Băncii Mondiale, Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania (2013).

1. Demografie

Trendurile demografice pot fi un indicator pentru sustenabilitatea comunităților de a atrage investitori, „materie cenușie", și în general pentru dinamismul economic și social. O pondere a populației tinere mai ridicată poate sugera un apetit pentru consum mai ridicat, mai ales pentru o anumită categorie de produse și servicii. În aceeași idee, prezența unui procent mai ridicat de absolvenți de studii superioare poate sugera un loc potrivit pentru investiții în domenii care presupun activități și sarcini mai complexe, specifice societății cunoașterii.

Tabelul 1: Evoluția populației în perioada 2002 – 2011 la nivel de municipiu

	2002	2011	Evoluție
Cluj-Napoca	317.953	324.576	2.08%
Timișoara	317.66	319.279	0.51%
Iași	320.888	290.422	-9.49%
Constanța	310.471	283.872	-8.57%
Brașov	284.596	253.2	-11.03%
Sibiu	154.892	147.245	-4.94%

Sursa: INS. Rezultate finale recensământ 2002 și 2011. Calcule proprii.

Patru din cele șase municipii au suferit reduceri de populație în intervalul analizat, cea mai semnificativă scădere remarcându—se în Brașov. Trebuie avut însă în vedere faptul că în toate aceste cazuri avem de-a face de fapt cu un proces de suburbanizare, cu o creștere puternică a populației din comunele limitrofe marilor municipii. Creșterea populației celor celor două municipii (Cluj-Napoca și Timișoara)se suprapune de fapt cu o performanță și dinamică superioară a economiei locale, aspect ce poate fi interpretat drept un indicator al atractivității și dinamismului celor două comunități.

Educație

Tabelul 2: Ultima școală absolvită, la nivel de municipiu.

	Studii superioare	Studii postliceale	Studii secundare	Studii primare	Fără școală
Cluj-Napoca	31.72%	3.90%	58.61%	4.75%	1.01%
Constanța	27.07%	4.36%	58.87%	8.23%	1.46%
Brașov	26.47%	4.94%	62.56%	5.10%	0.92%
Iași	30.66%	4.90%	56.93%	6.36%	1.16%
Sibiu	27.96%	5.72%	60.00%	5.30%	1.03%
Timișoara	29.99%	3.12%	61.15%	4.68%	1.07%
Național	*14.38%*	*3.19%*	*65.25%*	*14.18%*	*3.00%*

Sursa: INS. Rezultate finale recensământ 2011, calcule proprii

Educațional, cele șase municipii stau considerabil mai bine în termeni de calitate a capitalului uman decât media națională, cu aproximativ 1/3 dintre locuitori absolvenți de studii superioare, față de aproximativ 15% la nivel național. Dintre acestea, Cluj-Napoca pare a avea un ușor avantaj competitiv, cu aproape 32% din populație absolventă de studii superioare, poziționându-se cu 5% peste Brașov, dar doar 1% peste Iași.

Vârsta

	Sub 19 ani		20-39		40-59		60-79		Peste 80 ani	
Brașov	15.4%	38,993	31.2%	78,998	31.7%	80,264	18.4%	46,589	3.3%	8,356
Cluj-Napoca	17.2%	55,827	38.1%	123,663	26.8%	86,986	15.2%	49,336	2.7%	8,764
Constanța	16.7%	47,407	29.9%	84,878	30.4%	86,297	19.7%	55,923	3.3%	9,368
Iași	18.8%	54,599	36.8%	106,875	26.3%	76,381	15.4%	44,725	2.6%	7,551
Sibiu	17.6%	25,915	32.3%	47,560	29.6%	43,585	17.3%	25,473	3.1%	4,565
Timișoara	15.3%	48,850	39.2%	125,157	28.3%	90,356	14.4%	45,976	2.7%	8,621

Tabelul 3: Distribuția populației pe categorii de vârstă, la nivel de municipiu.

Sursa: INS. Rezultate finale recensământ 2011. Calcule proprii,

În termeni de vârstă, municipiile par relativ echilibrate, cu un ușor avantaj al Iașului la nivelul categoriei sub 19 ani și a Timișoarei, urmată de Cluj-Napoca pentru categoria 20 – 39. În cifre absolute, ierarhia rămâne relativ similară, cu unele excepții: Cluj-Napoca are ușor mai mulți tineri până în 19 ani decât Iașiul, în timp ce Timișoara are cel mai mare număr de persoane cu o vârstă

între 40 și 59 de ani. Datele recensământului indică un echilibru relativ între cele șase municipii din perspectiva indicatorilor demografici de bază. Totuși, prin prisma creșterii populației, a ponderii populației tinere și relativ tinere, precum și a procentului de persoane cu studii superioare, municipiile Cluj-Napoca și Timișoara au un avantaj competitiv în raportul cu celelalte, și implicit premisele unei dezvoltări mai sustenabile pentru viitor.

Evoluția contra-intuitivă a populației între 2002 și 2011 sugerează și o atractivitate ridicată a acestor zone, mai ales pentru populația tânără.

2. Dezvoltare umană și calitatea vieții

O analiză recentă a Băncii Mondiale (Heroiu *et al* 2013) privind indicele de dezvoltare umană arată că municipiul Cluj-Napoca are cel mai ridicat grad de dezvoltare din rândul celor șase municipii și, mai extins, din rândul tuturor polilor de dezvoltare din România.

Analiza se bazează pe indexul dezvoltării umane, conceput de sociologul Dumitru Sandu, similar cu Indicele de dezvoltare Umană a United Nations Development Program și care încorporează câteva dimensiuni:

- Capital uman (stocul educațional de la nivel local)
- Capital de sănătate (speranța de viață la naștere)
- Capital vital (vârsta medie a populației de 18 ani sau peste)
- Capital material (care include suprafața locuibilă, consumul de gaze și numărul de automobile)

În primul rând, față de 2002, ierarhia dezvoltării umane s-a modificat considerabil, remarcându-se un avans deosebit al comunelor din jurul capitalei și a marilor orașe. De asemenea, dintre cele mai mari orașe din România, inclusiv București, Cluj-Napoca obține cel mai mare punctaj. Complementar, comuna Florești, limitrofă municipiului Cluj-Napoca, se plasează superior celorlalte mari orașe, cu excepția Clujului, consolidând avantajul competitiv în termeni de dezvoltare locală a zonei Cluj-Napoca.

Figura 1: Indexul dezvoltării umane. Cele mai dezvoltate localități 2002 – 2011

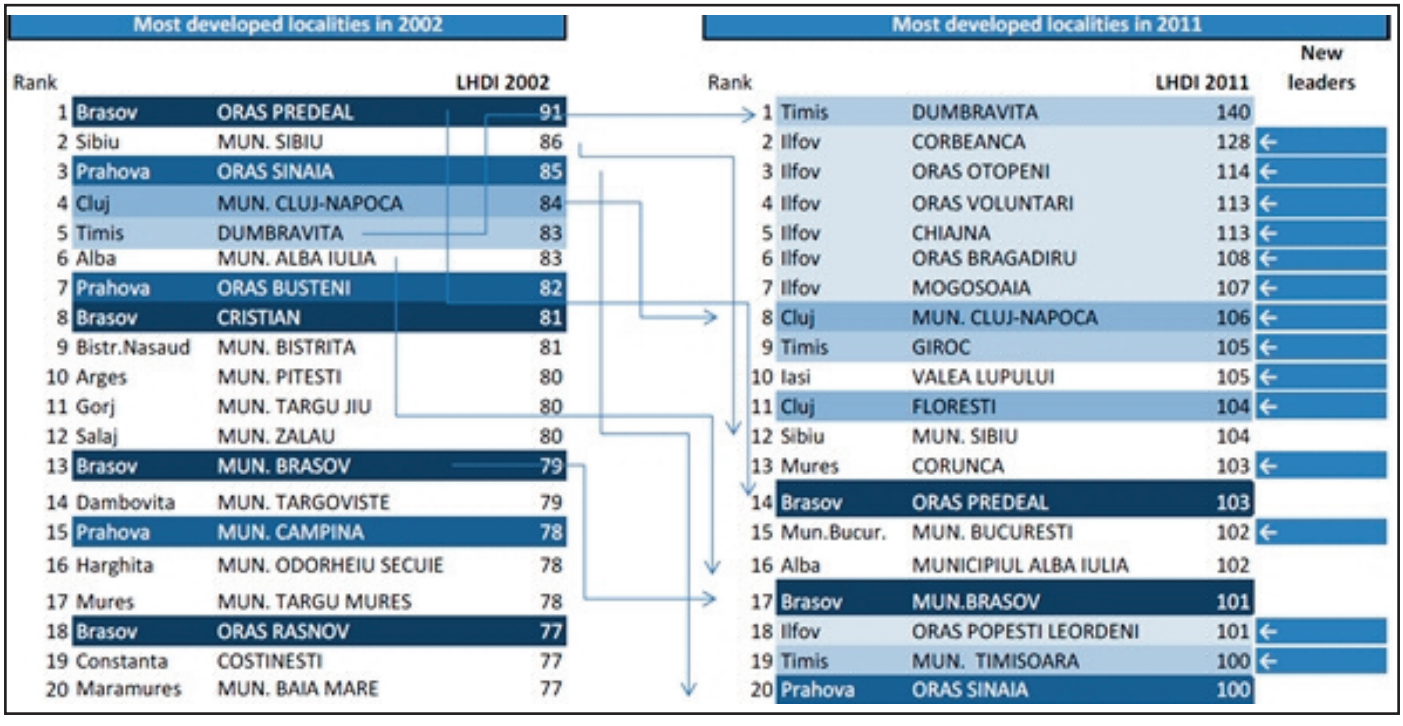

Sursa: Heroiu *et al*, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 106

Ceea ce remarcă autorii studiului este că deși județul Timiș are un grad de dezvoltare economică superior Brașovului și Clujului, ierarhia dezvoltării umane este inversată. Acest lucru ar putea sugera o capacitate mai scăzută de a transforma capitalul economic în bunăstare comunitară și ar putea reprezenta un atu comunitar latent pentru cele două județe.

Același raport mai include o referință privind distribuția spațiilor verzi în cele mai mari șapte orașe. Figura 2 indică un trend ușor crescător în toate orașele, cu excepția a două extreme: Constanța și Cluj-Napoca. Primul dintre acestea a avut oscilații specifice între 2002 și 2011, în timp ce Cluj-Napoca cunoscut o explozie a spațiilor verzi pe cap de locuitor începând cu 2006, potrivit autorilor datorită raportării pădurilor limitrofe municipiului ca spații verzi. Artificial a adus Clujul în vârful ierarhiei la nivelul anului 2011.

Figura 2: Evoluția spațiilor verzi (hectare/capita)

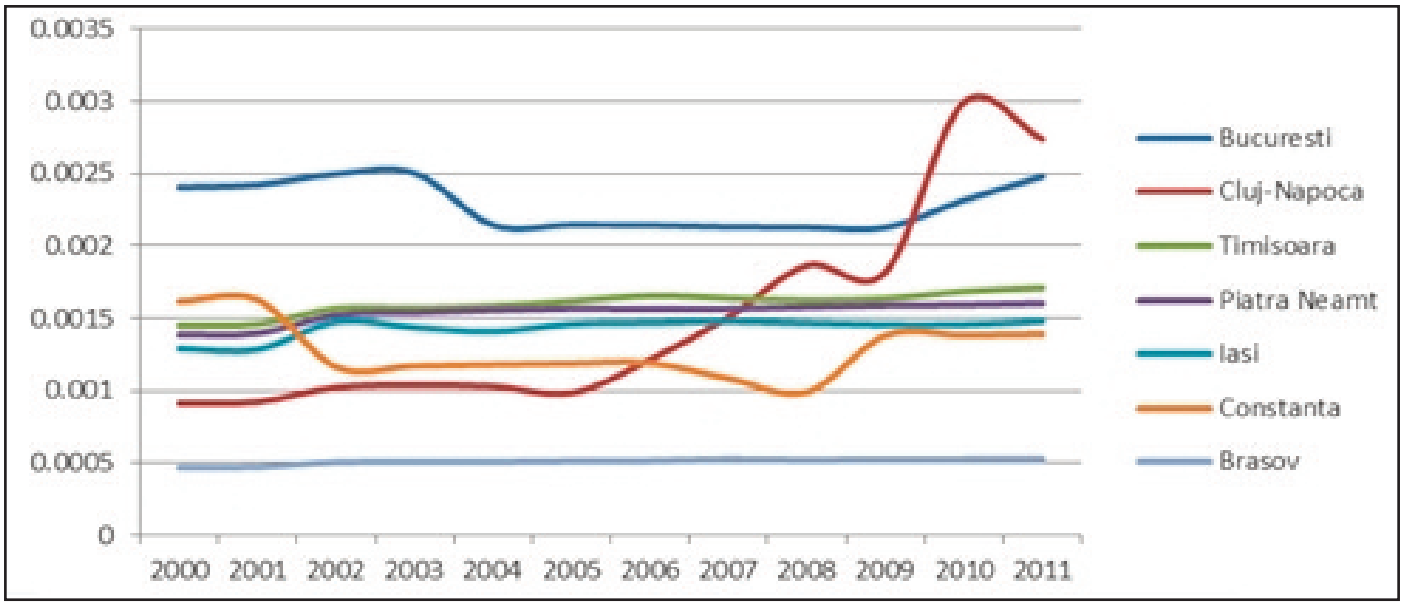

Sursa: Heroiu *et al*, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 93

Cifrele arată o competitivitate superioară a municipiului Cluj-Napoca în privința capacității de a furniza o calitate a vieții superioară celorlalte municipii din România, inclusiv București. Avantajul devine și mai relevant în condițiile în care o calitate crescută a vieții este indispensabilă pentru a atrage forță de muncă competitivă, care va aduce indirect mai multe venituri fiscale pentru comunitatea gazdă, consum pentru mediul de afaceri local și un mediu social favorabil.

3. Resurse bugetare și autonomie financiară

Capacitatea autorităților locale de a-și implementa o strategie de dezvoltare locală depinde și se măsura în care comunitatea își poate genera la nivel local majoritatea resurselor de care are nevoie, adică de autonomia locală. Veniturile totale, veniturile proprii, veniturile proprii/cap de locuitor, ponderea veniturilor proprii în ansamblul veniturilor, precum și ponderea din cheltuieli acoperită de veniturile proprii, reprezintă un set de indicatori ai autonomiei locale.

Tabel 4: Venituri totale ale bugetelor municipiilor

	2009	2010	2011	2012
Brașov	608.965.376	572.764.587	597.828.047	512.103.556
Cluj-Napoca	609.073.434	590.752.220	642.735.997	647.195.785
Constanța	557.650.853	510.029.597	523.387.185	513.256.582
Iași	548.004.935	522.593.044	504.353.610	538.048.921
Sibiu	291.547.876	290.317.550	332.950.247	304.565.543
Timișoara	584.454.033	583.434.636	595.544.689	751.571.185

Sursa datelor: MDRAP, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale.

Comparația indicatorului "Venituri totale", pentru perioada 2009-2012 a conturilor de execuție bugetară, plasează Cluj-Napoca pe primul loc în ceea ce privește veniturile bugetului local în perioada 2009-2011.

În 2012, Timisoara este municipiul cu cele mai mari venituri, o creștere semnificativă față de fiecare dintre anii perioadei anterioare (25% față de 2011). Această creștere este generată de venituri provenite de la nivelul central – in special Sume defalcate din TVA, pentru echilibrarea bugetelor locale – unde diferența față de celelalte municipii subiect al analizei este frapantă (aproximativ 115 milioane lei, in condițiile în care Cluj-Napoca a beneficiat de aproximativ 2 milioane lei, Iași – 19 milioane, si Constanța 4,5 milioane).
Un indicator mai potrivit pentru analiza performanței bugetare locale este cel al veniturilor proprii.

Veniturile proprii reprezintă totalitatea resurselor bugetare care se află, direct sau indirect, sub controlul autorităților locale și includ venituri fiscale și non-fiscale (cote defalcate din impozit pe venit, impozite pe proprietate, taxe, amenzi etc.

Tabel 5: Veniturile proprii ale bugetelor municipiilor.

	2009	2010	2011	2012
Brașov	365.187.354	359.144.425	351.422.442	360.944.782
Cluj-Napoca	396.539.327	403.333.063	458.598.080	450.994.275
Constanța	365.668.563	358.081.960	358.778.771	368.681.347
Iași	292.398.365	285.338.900	295.258.561	289.852.074
Sibiu	195.349.888	206.628.617	233.394.593	228.113.933
Timișoara	389.908.874	390.672.115	411.176.461	410.903.214

Sursa datelor: MDRAP, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale.

Cluj-Napoca are cea mai ridicată capacitate a administrației locale de a genera venituri, obținând cele mai consistente venituri proprii dintre municipiile analizate, pe parcursul întregii perioade 2009-2012.

În ceea ce privește veniturile proprii pe cap de locuitor, Sibiul și Brașovul au cele mai ridicate valori, urmate de Cluj-Napoca, Constanța, Timișoara. Iașiul are cele mai mici valori ale acestui indicator, cu o diferență apreciabilă față de celelalte municipii. Situația stă relativ asemănător și în cazul veniturilor totale, Cluj-Napoca situându-se în imediata apropiere a Brașovului și Sibiului,

acestea depășite fiind de Timișoara (motivația se află într-un paragraf anterior).

Tabel 6: Veniturile proprii/capita și veniturile totale/capita ale bugetelor municipiilor.

	VENITURI PROPRII/LOCUITOR (LEI)		VENITURI TOTALE/LOCUITOR (LEI)	
	2011	2012	2011	2012
Brașov	1387.92	1425.53	2.361	2.023
Cluj-Napoca	1412.91	1389.49	1.980	1.994
Constanța	1263.88	1298.76	1.844	1.808
Iași	1016.65	998.04	1.737	1.853
Sibiu	1585.08	1549.21	2.261	2.068
Timișoara	1287.83	1286.97	1.865	2.354

Un alt indicator al performanței financiare este gradul de autofinanțare, evidențiat de procentul veniturilor proprii în veniturile totale din venituri proprii precum și gradul de acoperire al cheltuielilor totale din venituri proprii.

Tabel 7: Ponderea veniturilor proprii în veniturile totale ale municipiilor.

Venituri proprii/Venituri totale (%)				
	2009	2010	2011	2012
Brașov	59.97	62.7	58.78	70.48
Cluj-Napoca	65.11	68.27	71.35	69.68
Constanța	65.57	70.21	68.55	71.83
Iași	53.36	54.6	58.54	53.87
Sibiu	67	71.17	70.1	74.9
Timișoara	66.71	66.96	69.04	54.67

Tabel 8: Ponderea veniturilor proprii în cheltuielile totale ale municipiilor.

Venituri proprii/Cheltuieli totale(%)				
	2009	2010	2011	2012
Brașov	60.48	65.48	61.17	65.87
Cluj-Napoca	65.2	68.84	75.89	70.67
Constanța	73.7	82.5	64.14	71.46
Iași	53.65	59.09	61.76	54.01
Sibiu	67.19	73.5	76	74.44
Timișoara	65.8	67.09	72.01	52.66

Gradul de autofinanțare al autorităților locale are valori medii în intervalul 65-75% pentru Cluj-Napoca și Sibiu, municipile cu cele mai ridicate valori, fapt care arată o capacitate de a genera venituri mai ridicata decat a celorlate municipii. Municipiul Iași are cele mai scăzute procentaje,

Timișoara înregistrând o depreciere a indicatorilor pentru 2012, cauzată în principal de creșterea consistentă a veniturilor provenite de la nivel central.

Coroborate, datele privind veniturile generale, veniturile proprii și veniturile proprii per capita indică o poziție avantajoasă pentru municipiul Cluj-Napoca. Pe de-o parte, în cifre absolute, dispune, cu excepția anului 2012, de cele mai mari venituri bugetare, cu excepția municipiului București, ceea ce permite implementarea unor proiecte mai ample și cu impact mai ridicat. Pe de altă parte, proporția veniturilor proprii și ponderea acestora per capita indică prezența unor factori structurali favorabili, care permit municipiului o valorificare superioară a potențialului de venituri de la nivel local. Pe termen lung, aceștia vor putea asigura o continuitate a resurselor locale și o dependență redusă față de transferurile de la bugetul de stat.

Un raport al Institutului de Politici Publice (2013) a arătat recent o dependență crescută a bugetelor locale față de transferurile de la bugetul de stat, majoritatea comunităților locale din România neavând capacitatea de a se auto-susține (de a-și suporta cheltuielile de bază).

Tabel 9: Venituri provenite de la nivel central (sume defalcate din TVA și subvenții)

Venituri provenite de la nivel central (lei)					
	2009	2010	2011	2012	Total (09-12)
Brașov	231.326.909	203.645.086	218.254.291	135.360.100	**788.586.386**
Cluj-Napoca	212.229.682	187.037.347	150.804.393	159.238.788	**709.310.210**
Constanța	191.982.290	149.340.784	161.468.578	137.814.772	**640.606.424**
Iași	254.685.772	197.882.672	177.108.343	211.057.985	**840.734.772**
Sibiu	95.919.438	82.518.785	64.626.056	76.206.273	**319.270.552**
Timișoara	194.510.159	191.736.908	140.894.925	281.932.187	**809.074.179**

Sursa datelor: MDRAP, Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale.

Nivelul veniturilor provenite de la nivel central (sume defalcate din TVA și subvenții) în perioada 2009-2012 nu plasează Clujul în topul beneficiarilor de fonduri, între municipiile comparate, fiind depășit la acest capitol de Iași, Timișoara, și Brașov.

În ceea ce privește gradul de îndatorare al administrației locale, în pofida unei poziții foarte bune privind capacitatea de a se auto-susține, municipiul Constanța are cel mai înalt nivel de îndatorare. Așa cum relevă tabelul de mai jos, Constanța a depășit cu aproape 8% limita de 30% în care autoritățile centrale garantează împrumuturile locale. Procentul ridicat de îndatorare poate genera dificultăți în contractarea de împrumuturi în susținerea unor de investiții locale, însă nu se aplică în cazul împrumuturilor pentru cofinanțarea proiectelor din fonduri europene.

Tabelul 10: Datorie publică a municipiilor, aferentă anului 2013

Cluj-Napoca	Iași	Timișoara	Constanța	Sibiu	Brașov
13.05%	24.15%	20.29%	37.76%	20.23%	13.47%

Sursa: Ministeru Finanțelor

Cluj-Napoca are cea mai ridicată marjă de acțiune din acest punct de vedere, gradul de îndatorare fiind sub 15%, fiind urmat de Brașov, Sibiu și Timișoara. Acest aspect conferă municipiului o autonomie crescută în accesarea de resurse pentru a susține proiecte de dezvoltare locale care nu pot fi finanțate din fonduri europene, aspect deosebit de important în perspectiva

implementări unei strategii proprii și independente de dezvoltare locală.

4. Piața muncii

Atractivitatea comunităților locale, atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru forța de muncă, depinde într-o mare măsură de profilul și dinamica pieței muncii. Rata șomajului, ușurința de a găsi un nou loc de muncă, disponibilitatea locurilor de muncă bine plătite sau venitul mediu sunt câteva dintre variabilele centrale care merit analizat la acest nivel.

> **Notă:** Datele prezentate se referă la nivelul județean. Totuși, întrucât economiile locale sunt puternic interdependente, nivelul metropolitan sau județean este mai relevant pentru a avea o imagine potrivită a dinamicii pieței muncii de la nivel local.

5. Rata șomajului

Figura 3: Rata șomajului la nivel județean

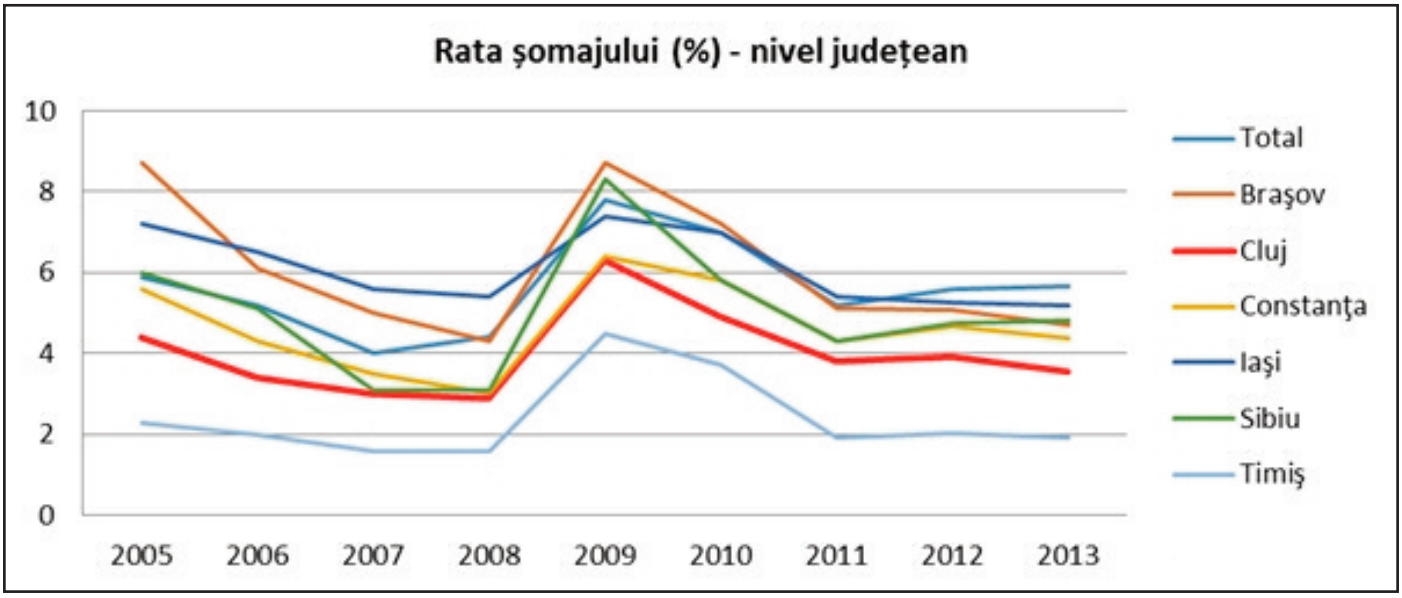

Sursa: Institutul Național de Statistică. Calcule proprii.

Figura 4: Ponderea șomerilor neindemnizați la nivel județean

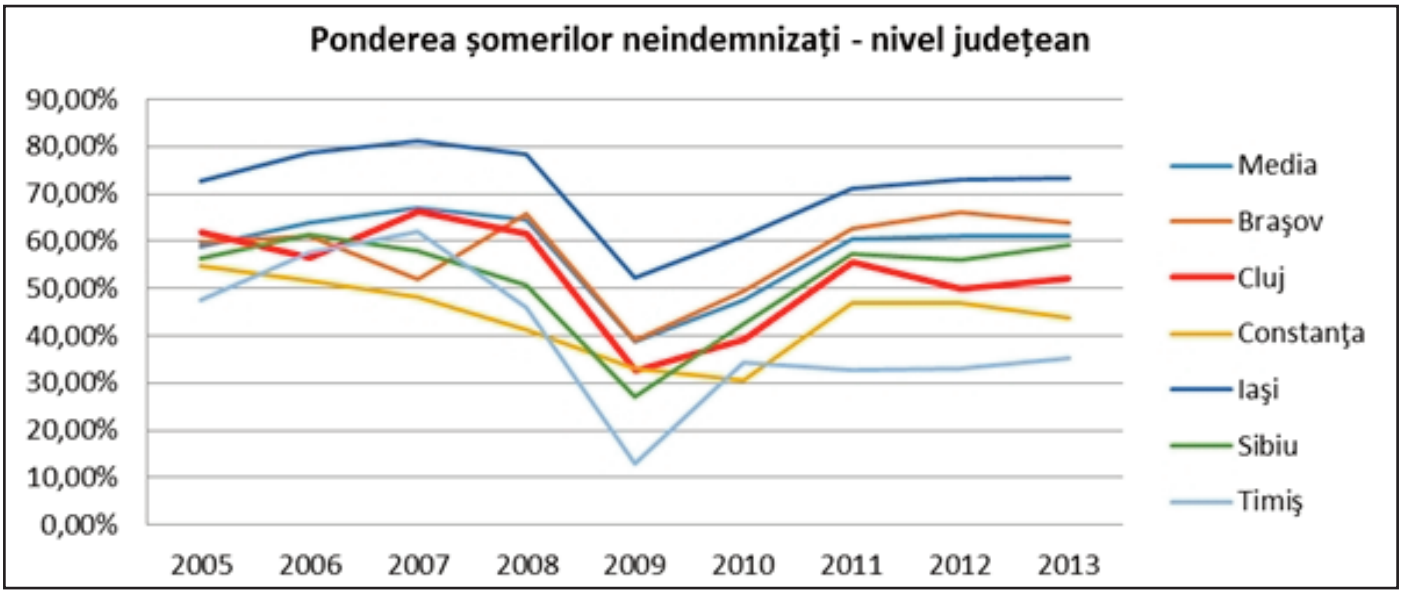

Sursa: Institutul Național de Statistică. Calcule proprii.

Județele Cluj și Timiș par a avea printre cele mai dinamice piețe ale muncii. Pe de-o parte, rata șomajului este sub 4% (chiar sub 2% în cazul Timișului), sub media națională și a celorlalte județe. Pe de altă parte, figura 3 indică nu doar că numărul de șomeri este mai redus în aceste județe, dar și că aceștia își găsesc relativ ușor un nou loc de muncă, înainte să-și piardă indemnizațiile de șomaj. Ponderea șomerilor neindemnizați variază de la aproximativ 35% în cazul Timișului, la aproape 65% în Brașov, sub media națională de aproximativ 75%. Cel mai bine din acest punct de vedere se plasează Timiș și Constanța, urmate de Cluj, Sibiu, Iași și Brașov.

Trebuie avut în vedere faptul că datele vizează nivelul județean, lucru care, pentru unele municipii precum Cluj-Napoca, se traduce într-o „creștere" a mediei. Foste zone puternic industrializate, precum Turda, încă au probleme majore în dinamizarea pieței muncii, fapt ce pe de-o parte ridică media județeană a șomajului, dar pe de altă parte, poate crește atractivitatea zonei pentru investiții. Chiar și în aceste condiții, Clujul are cea mai redusă rată a șomajului după Timiș. **Ponderea redusă a șomerilor reindemnizați poate indica pe de-o parte o ofertă relativ ridicată de locuri de muncă, dar pe de altă parte și o potrivire între nevoile pieței muncii și calificările și expertiza populației.**

Sursa: Institutl Național de Statistică. Calcule proprii cu județul Cluj drept termen de referință.

Datele INS arată că pe parcursul celor șapte ani, venitule medii din județul Cluj au fost fie cele mai ridicate dintre cele șase județe, fie s-au clasat pe locul al doilea, după județele Constanța și, mai recent, Timiș.

La fel ca în cazul șomajului, datele privind veniturile se referă la nivelul județean, fiind influențate de performanța mai scăzută a comunelor și orașelor defavorizate. Figura de mai jos (Heroiu et al, 2013, p.98) evidențiază diferența semnificativă de venit dintre comunele din jurul municipiului Cluj-Napoca pe de-o parte și cele din jurul Timișoarei pe de altă parte. Datele indică o realitate ușor diferită la nivel municipal, cu venituri semnificativ mai ridicate la nivelul muncipiului Cluj-Napoca decât la nivelul județului Cluj și posibil peste restul municipiilor analizate.

Figura 5: Veniturile populației din unitățile administrative din jurul municipiilor Cluj-Napoca și Timișoara (culori mai închise indică venituri mai ridicate)

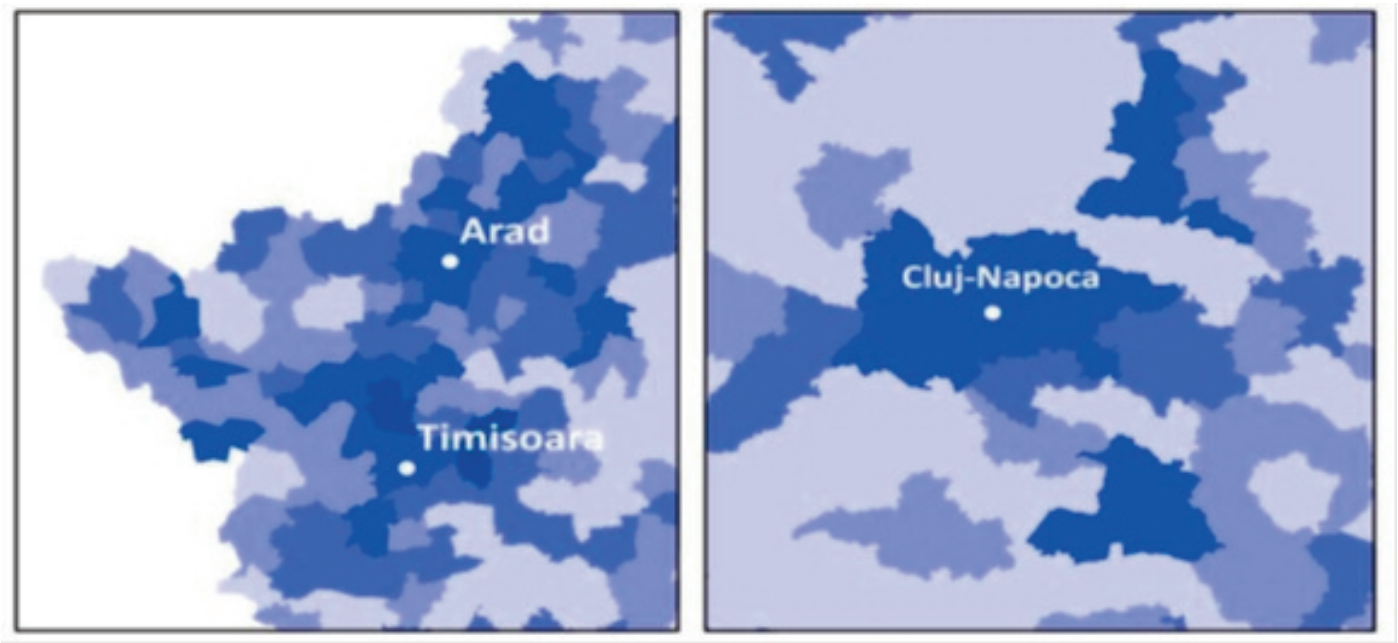

Sursa: Heroiu *et al*, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 98.

Totuși, concentrarea strict pe unitatea administrativă pierde din vedere situațiile din ce în ce mai frecvente în care locul de muncă al unei persoane (deci venitul) este altundeva decât unde își are

locuința sau unde își consumă resursele. Nivelul județean este, din acest punct de vedere, o opțiune mai bună pentru înțelegerea dinamicii pieței muncii de la nivel local.

Datele privind veniturile medii, coroborate cu cele privind șomajul indică o dinamică crescută a pieței muncii la nivel județului Cluj, principalul competitor din acest punct de vedere fiind județul Timiș.

6. Angajați în sectoare cu venituri ridicate

Ponderea salariaților cu venituri ridicate într-o economie, dar și numărul absolut al acestora, pot oferi o serie de date privind, pe de-o parte, gradul în care respectiva economie devine o economie bazată pe cunoaștere, dar și privind productivitatea muncii și competitivitatea forței de muncă. Pe de altă parte, numărul acestora poate indica și măsura în care respectiva economie va atrage astfel de angajați pe viitor, potrivit raportului Băncii Mondiale, profesiile având tendința de a se concentra. Altfel spus, un specialist IT este mai probabil să se îndrepte spre o zonă cu un număr ridicat de astfel de angajați decât spre alte zone. Existența unui procent relevant de angajați în sectoare cu salarii ridicate poate atrage angajați care se încadrează în categoria aceasta, crescând competitivitatea economiei respective.

Pe de altă parte, angajații cu salarii ridicate vor consuma mai mult, contribuind la dezvoltarea și pe orizontală a economiei locale, inclusiv a industriilor alternative (restaurante, estetică, timp liber, educație, sănătate). Existența unui număr ridicat de persoane cu salarii ridicate poate explica creșterea însemnată a sectorului restaurantelor în economiile locale ale Timișoarei și municipiului Cluj-Napoca.

Tabelul 11: Angajați în sectoare cu salarii ridicate (sectoare cu salarii peste media națională) – nivel municipal

	Nr. angajați	% din totalul angajaților
Timișoara	32.719	30.20%
Cluj-Napoca	24.185	22.90%
Constanța	21.369	24.40%
Brașov	18.175	22.90%
Iași	14.163	20.20%
Sibiu	12.815	23.20%

Sursa: Heroiu et al, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 66.

7. Concentrarea economică

Pe lângă componenta fiscală, asupra cărora comunitățile locale au într-o mai mică măsură control, atractivitatea economiei locale este dată de disponibilitatea forței de muncă bine calificată, ieftină, dar și de piața locală de consum, fie că este vorba de consumul populației (determinat de venituri și numărul locuitorilor), sau de consumul agenților economici. Astfel, disponibilitatea unui număr ridicat de potențiali consumatori pe o distanță ușor accesibilă poate reprezenta un puternic avantaj competitiv pentru o comunitate.

Tabel 12: Gradul de concentrare economică

		Durata unei călători cu automobilul față de centru (minute)			Durata unei călători cu automobilul față de periferie
		20	40	60	60
Timișoara	Populație	350.000	452.000	767	945.000
	%venituri companii	3.16%	3.41%	5.43%	6.00%
Cluj-Napoca	Populație	360.000	482.000	620.000	905.000
	%venituri companii	3.29%	3.48%	3.71%	4.47%
Iași	Populație	328.000	423.000	582.000	943.000
	%venituri companii	1.47%	1.52%	1.60%	2.20%
Constanța	Populație	312.000	492.000	620.000	716.000
	%venituri companii	2.51%	4.12%	4.54%	4.67%
Brașov	Populație	328.000	485.000	615.000	868.000
	%venituri companii	2.65%	2.83%	2.98%	3.54%

%venituri companii = ponderea veniturilor din unitatea geografică în totalul veniturilor companiilor de la nivel național.

Sursa: Heroiu *et al*, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. XV.

Pe distanțe scurte, Cluj-Napoca are cea mai ridicată densitate economică, la 20 de minute de centru orașului fiind accesibilă o populație de 360,000 de locuitori și agenți economici care cumulează o cifră de afaceri reprezentând aproximativ 3,3% din venitul tuturor companiilor de la nivel național. Pe o distanță de 40 de minute, cel mai competitiv municipiu este Constanța, care oferă acces la aproape 500.000 de locuitori și la companii cu venituri cumulate reprezentând 4,12% din veniturile naționale. Le o distanță mai ridicată, de 60 de minute de centrul orașului, respectiv 60 minute de periferia orașului, Timișoara oferă cea mai bună alternativă, cumulând 767.000, respectiv, 945. 000 de locuitori, precum și firme cu venituri reprezentând 6% din veniturile naționale, multe peste celelalte municipii, car nu ating pragul de 5%.

Concentrarea economică coroborată cu veniturile ridicate indică atât o accesibilitate ridicată la forță de muncă, cât și o potențială piață de consum.

Așa cum am arătat mai sus, din perspectiva accesului la o forță de muncă calificată, municipiul Cluj-Napoca stă cel mai bine, la distanțe neglijabile însa față de restul municipiilor. Avantajul competitiv se pierde pe distanțe mai lungi, unde Timișoara prezintă o concentrare economică superioară, atât în termeni de populație cât și în termeni de mediu de afaceri.

8. Accesibilitate

Conectivitatea este unul dintre principalele atuuri pe care o economie le poate avea pentru a-și asigura dezvoltarea competitivă. Așa cum arată raportul Băncii Mondiale, Iașiul a pierdut prin poziționarea geografică care nu-i asigură o conexiune rapidă la piețele de desfacere din occident. Adițional, conectivitatea permite un mai bun flux al resurselor, în special a celor umane, punând presiune atât asupra agenților economici cât și asupra angajatorilor pentru a-și dezvolta competitivitatea.

Cu excepția relativă a Iașului, fiecare dintre cele șase municipii prezintă un avantaj competitiv în funcție de punctul de interes privind accesibilitatea: piața occidentală, Bucureștiul și portul Constanța.

În raport cu piețele europene, Timișoara și Cluj-Napoca au cea mai ridicată accesibilitate, Timișoara fiind la ma puțin de 1 oră de granița de Vest, în timp ce Cluj-Napoca este la distanță de 121 – 180 de minute, considerabil mai aproape decât Brașov (peste 361 minute), Iași (peste 421 de minte și Constanța (peste 481 minute).

Figura 6: Durata unei călătorii până la granița de vest.

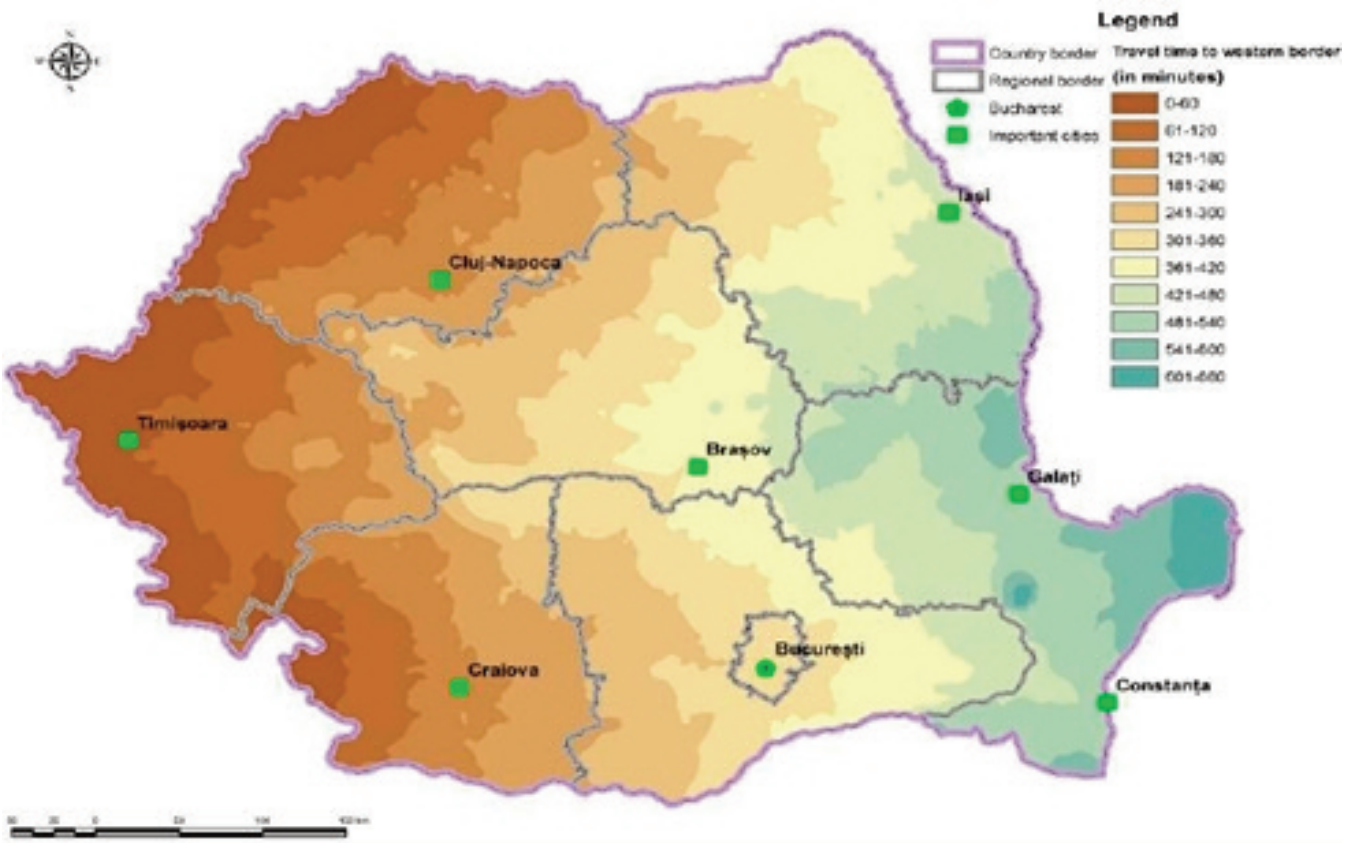

Sursa: Heroiu *et al*, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 144

Iașiul, Constanța și Brașovul pierd din competitivitatea relativă și mai mult când vine vorba de infrastructura feroviară, amplificând avantajul competitiv al celor două municipii din Vestul României.

În raportul cu capitala, principalul susținător al PIB-ului național, ierarhia suferă o schimbare importantă, Brașovul și Constanța având un avantaj competitiv superior, urmate de Sibiu, Iași, Cluj-Napoca și Timișoara. Ierarhia se păstrează în privința transportului feroviar

Ierarhia suferă o nouă configurație în raport cu accesibilitatea la portul Constanța. Datorită competitivității transportului maritim, accesul rapid la porturi poate oferi accesul rapid la o piață de desfacere globală. În mod natural, municipiul Constanța se plasează cel mai bine din acest punct de vedere, urmat de municipiul Brașov, Iași, Sibiu, Cluj-Napoca și Timișoara.

Un avantaj adițional al municipiilor Cluj-Napoca și Timișoara față de restul municipiilor și a polilor de dezvoltare accesul rapid la aeroporturi în plină dezvoltare. Constanța și Craiova au un trafic neglijabil în timp ce Brașovul nu are aeroport. Conectivitatea aeriană este un atu important pentru cele două comunități întrucât le pune în legătură directă cu centrele economice europene, dar și cu capitala.

Figura 7: Cele mai aglomerate aeroporturi din România

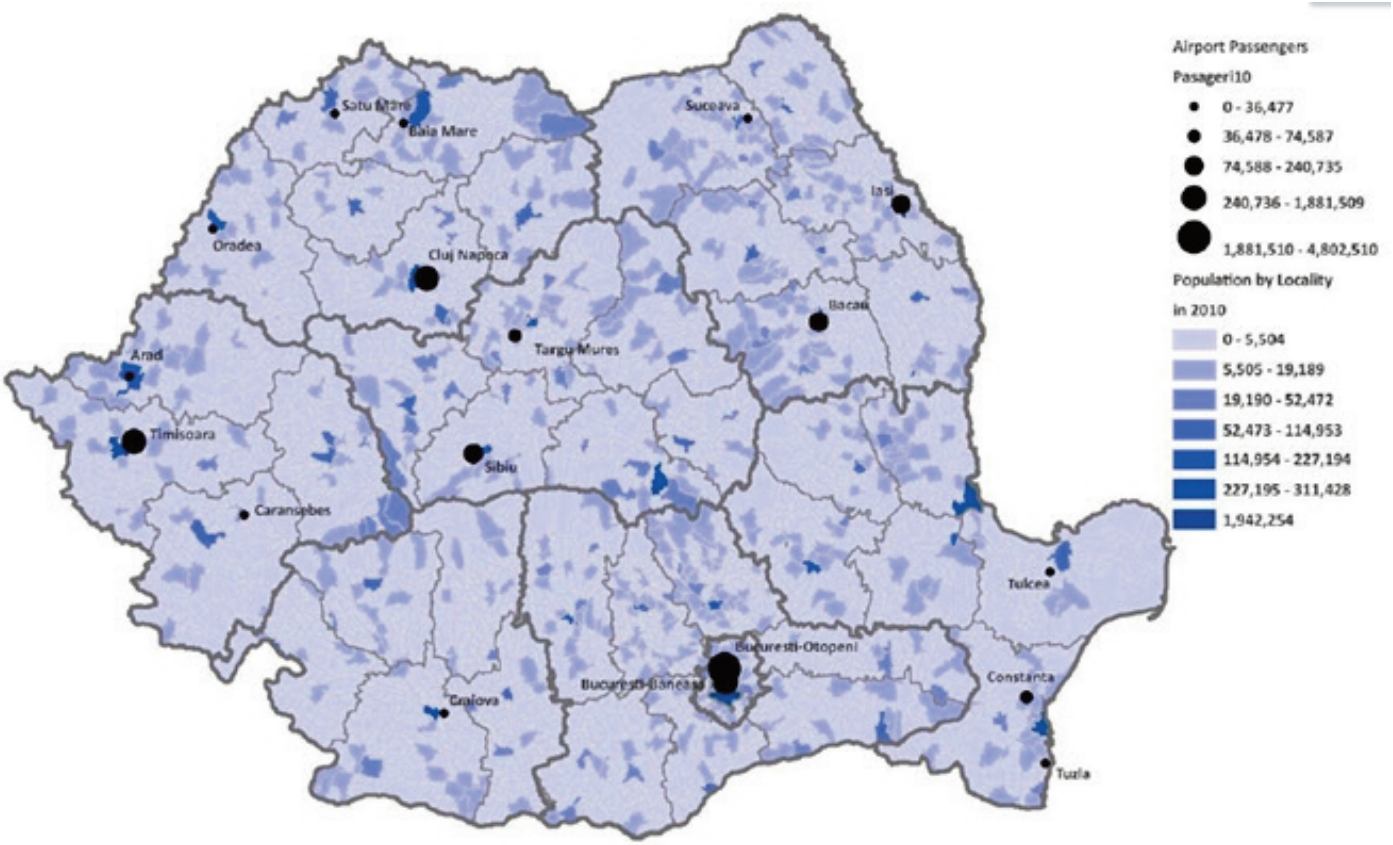

Sursa: Heroiu *et al*, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 130

9. Economie locală

Analiza privind economiile locale ale celor cinci municipii se bazează pe analiza realizată de Banca Mondială și Ministerul Dezvoltării Regionale privind competitivitatea orașelor din România și publicat în 2013.

Analiza are ca obiectiv evidențierea pricipalelor motoare ale economiei locale **ale zonelor metropolitane ale polilor de dezvoltare locală** (ramuri ale economiei unde proporția angajaților în economia locală este mai mare decât proporția aferentă economiei la nivel național la nivelul anului 2011) a zonelor de competitivitate locală și a evoluției competitivității economiei pe perioada crizei economice (2008 – 2011) față de perioada de creștere economică (2005 – 2008)

Analiza vizează evoluția „punctelor tari" ale economiilor metropolitane, adică a acelor ramuri economice care sunt concentrate la nivel local comparativ cu nivelul național și care reprezintă 40-50% din locurile de muncă de la nivel local.

În analiza de față, vom sintetiza:

- Principalele puncte tari ale economiilor locale (cinci dintre ramurile care asigură cele mai multe locuri de muncă la nivelul anului 2011)
- Zone de competitivitate locală: acele ramuri în care, în intervalul 2008 – 2011, creșterea la nivel local a fost peste creșterea la nivel de ramură națională. Creșterea economică superioară ramurii poate sugera prezența la nivel local a unor factori care încurajează creșterea domeniului respectiv și poate fi un indicator al unei evoluții pozitive atât pentru domeniul respectiv, cât și pentru domeniile corelative.

Brașov

Principalele ramuri ale economiei locale, în termeni de angajați, sunt:

- Producția de accesorii și alte părți pentru vehicule motorizate
- Transportul rutier de marfă
- Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteza și a elementelor mecanice de transmisie
- Repararea și întreținerea altor echipamente de transport
- Producția de pantofi

Zone de competitivitate locală (care au crescut mai repede decât la nivel național):

- Baruri și alte activități de servire a băuturilor
- Recuperarea materialelor sortate
- Activități de secretariat, servicii suport și alte activități de servicii prestate în principal întreprinderilor
- Producția de pantofi
- Repararea și menținerea altor echipamente de transport
- Fabricarea lagărelor, angrenajelor, cutiilor de viteza si a elementelor mecanice de transmisie
- Producția de structuri și părți de structuri metalice

Evoluția economiei: 2005 – 2008 vs 2008 - 2011

Motoarele economice ale Brașovului au evoluat relativ stabil pe perioadă de criză. Chiar dacă comparativ cu perioada 2005 - 2008, numărul ramurilor economice în care Brașovul are un avantaj competitiv s-a redus – la fel și intensitatea avansului – importanța și numărul ramurilor care performau sub media națională a urmat un trend similar, astfel încât per ansamblu perioadei 2008 – 2011 se poate observa o evoluție simulară cu media națională.

Constanța

La nivelul anului 2011, cei mai mulți angajați din domeniile de activitate centrale de la nivelul zonei metropolitane Constanța erau în:

- Manipulări
- Restaurante
- Servicii legate de transportul pe apă
- Colectarea, tratamentul și furnizarea apei
- Transportul rutier de marfă

Zone de competitivitate locală

- colectarea, tratamentul și furnizarea de apă
- restaurante
- comerț cu amănuntul al produselor farmaceutice, în magazine specializate
- fabricarea produselor de morărit
- închirierea si subînchirierea bunurilor imobiliare proprii sau închiriate
- comerț cu amănuntul al altor bunuri, în magazine specializate

Doar cinci din cele 19 cele mai importante ramuri ale economiei locale au performat în 2011 mai bine decât media națională

Evoluția economiei: 2005 – 2008 vs 2008 - 2011

Economia Constanței, comparativ cu nivelul național, a avut o evoluție mixtă pe perioada crizei economice, cu o ușoară tentă de sub-performanță. Numărul și importanța ramurilor care aveau o performanță peste media națională s-a diminuat, cele mai importante 2 ramuri - construcția de nave și structuri plutitoare și servicii legate de transportul pe apă – trecând din zona competitivității în sona de sub-performanță. Per ansamblu, Constanța a pierdut din competitivitate pe perioada crizei.

Cluj-Napoca

Principalele motoare ale economiei locale din zona metropolitană Cluj-Napoca sunt:

- Activități de programare (IT)
- Transportul rutier de mărfuri
- Restaurante
- Producția de produse electrice și electrotehnice pentru vehicule motorizate
- Activități de inginerie și consultanță tehnică
- Producția de echipamente de comunicații.

Zone competitive:

- Programare,
- Transportul rutier de mărfuri
- Restaurante
- Producția de produse electrice și electrotehnice pentru vehicule motorizate
- Activități de inginerie și consultanță tehnică
- Producția de echipamente de comunicații.

Cele mai competitive ramuri de la nivel local sunt și cele care au cei mai mulți angajați la nivel local.

Zonele puțin competitive sunt domeniul consultanței în management și business, colectarea tratamentul și furnizarea apei, precum și întreținerea clădirilor, acestea având o evoluție sub media pe ramură la nivel național. Tot performanțe sub medie au avut și domeniile construcției de infrastructură, hoteluri, utilităților casnice sau producția de lenjerie.

Evoluția economiei: 2005 – 2008 vs 2008 - 2011

Față de perioada 2005 – 2008, economia municipiului Cluj-Napoca a avut o evoluție mixtă. Pe de-o parte, o serie de ramuri precum programarea, transportul rutier de mărfuri sau producția de echipamente electrice și electrotehnice pentru vehicule motorizate și-au menținut și chiar accelerat creșterea în raport cu nivelul național. Pe de altă parte, numărul domeniilor care au sub-per-

format față de economia națională a crescut, cele mai reprezentative, ca număr de angajați, fiind construcția de drumuri, consultanța în domeniul afacerilor și domeniul utilităților.

Iași

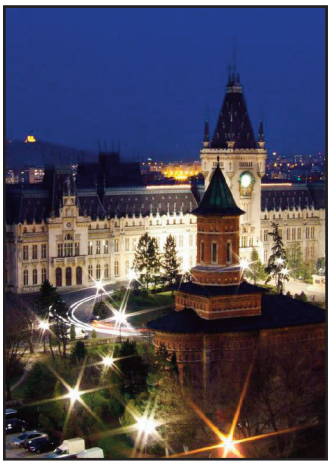

Principalele motoare ale economiei zonei metropolitane Iași la nivelul anului 2011 sunt:

- construcții de clădiri rezidențiale și non rezidențiale
- producția de îmbrăcăminte
- restaurante
- transportul de pasageri urban și suburban
- consultanță în management și business

O primă constatare este că economia ieșeană este mai puțin diversă decât a celorlalte municipii, cu o locomotivă a angajărilor – domeniul construcțiilor.

În ceea ce privește competitivitatea locală, principalele zone în care Iașiul a performant în perioada 2008 – 2011 mai bine decât ramurile naționale sunt:

- Restaurantele
- Baruri si alte activități de servire a băuturilor
- Activități din zona cosmeticii și esteticii
- Construcții
- Activități de consultanță tehnică și inginerie

Comparativ cu restul municipiilor, Iașiul are disproporționat mai puține zone de competitivitate economică locală, mai ales din rândul celor aflate în creștere la nivel național. Analiza Băncii Mondiale indică o competitivitate relativ scăzută a economiei ieșene, cu un trend negativ în majoritatea domeniilor care domină economia locală.

Evoluția economiei: 2005 – 2008 vs 2008 - 2011

În raport cu perioada 2005 – 2008, evoluția economiei locale a municipiului Iași în perioada 2008 - 2011 este inferioară, majoritatea domeniilor de activitate trecând din zona competitivității locale – cu o creștere peste media națională la nivel de ramură – în zona de subperformanță, cu evoluții sub media la nivel de ramură.

Timișoara

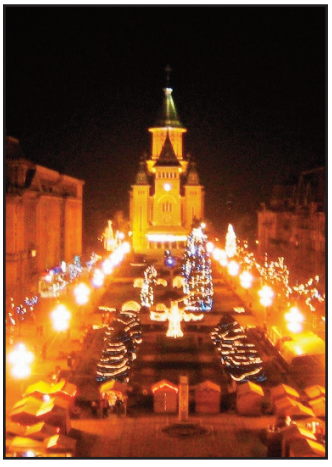

Principalele motoare ale economiei locale la nivelul anului 2011 sunt:

- Producția de echipamente electronice și electrotehnice pentru vehicule motorizate
- Producția altor părți și accesorii pentru vehicule motorizate
- Producția de pantofi
- Transportul rutier de mărfuri
- Restaurantele

De notat este faptul că piața muncii tinde să fie relativ concentrată în patru, cinci ramuri care au considerabil mai mulți angajați decât restul motoarelor economiei locale.

Competitivitate locală

- Producția de accesorii pentru vehicule motorizate
- Activitățile medicale
- Baruri și alte activități de servire a băuturilor
- Transportul rutier de mărfuri

Evoluția economiei: 2005 – 2008 vs 2008 - 2011

Trei dintre cele mai importante cinci ramuri ale economiei locale au avut o evoluție sub medie pe

perioada crizei economice. Totuși, trendul general este de evoluție spre zona de creștere superioară nivelului național.

Atât Cluj-Napoca cât și restul orașelor au fost afectate de criza economică începută în 2008, deși de o manieră distinctă. Cel mai bine se poziționează din acest punct de vedere Cluj-Napoca și Timișoara, ambele având cel mai mare număr de ramuri cu o creștere pe perioadă de criză mai mare decât media națională la nivel de industrie. Mai mult, în cazul municipiului Cluj-Napoca, un număr importat de ramuri cu o pondere însemnată în economia locală fac parte din categoria industriilor cu creștere peste medie în ramurile care au o creștere peste media națională, acesta fiind municipiul cu cele mai multe ramuri în această categorie (10). Caracterul relativ echilibrat al pieței muncii municipiului Cluj-Napoca (nu s-a remarcă detașat vreo ramură economică dominantă) dar și diversitatea crescută a economiei locale sugerează prezența unui mediu economic extrem de dinamic și stabil, cu perspective de creștere foarte bune.

Analiza sugerează o capacitate relativă a economiilor locale de a se adapta și a ieși mai solide din criza economică, cu municipiile Cluj-Napoca și Timișoara detașându-se din acest punct de vedere.

10. Vulnerabilitatea economică

Raportul BM discută posibilele vulnerabilități structurale ale economiilor județelor, datorate prezenței unor sectoare care domină disproporționat economia locală și care, în caz de creștere a afacerii, aduc avantaje comunității, dar în caz de deteriorare sau abandon, afectează disproporționat comunitatea. Un exemplu este cazul sectorului producției de echipamente de telecomunicații din Cluj, care, datorită prezenței Nokia a fost puternic concentrat. Plecarea companiei a produs dezechilibre semnificative la nivel județean, cu consecințe încă imposibil de cuantificat.

Documentul arată că, relativ la celelalte județe, Clujul prezintă o serie de vulnerabilități structurale, sectoarele concentrate reprezentând între 16,5 și 27.5% din totalul sectoarelor, peste Timiș și Brașov (7,2-16.4%) și Iași (sub 7%), dar sub Constanța (27.6 – 41.6%), poziționându-se la același nivel cu Sibiul.

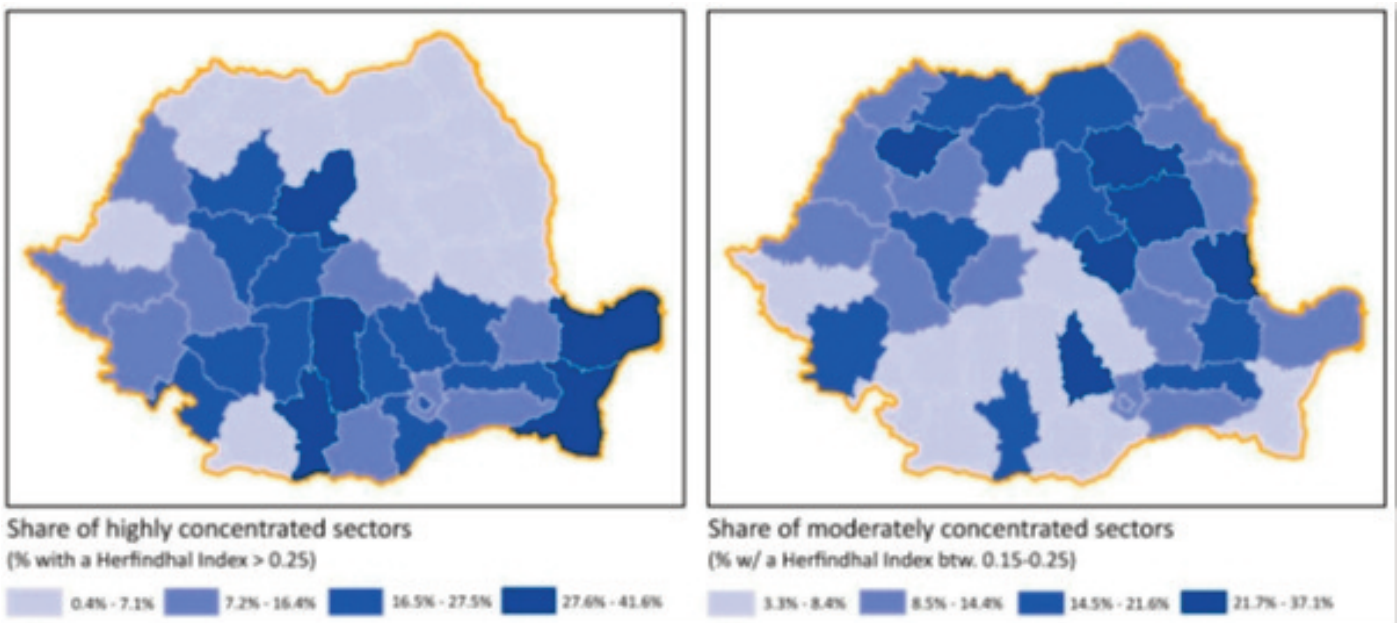

Figura 8: Ponderea sectoarelor cu o concentrare ridicată în totalul sectoarelor economiei județene

Sursa: Heroiu et al, Romania - Competitive cities: reshaping the economic geography of Romania, 2013, p. 100.

Concluzie

Datele de mai sus reconfirmă Timișoara ca principal competitor al municipiului Cluj-Napoca. Avantajul geografic – proximitatea față de granița de vest – structura pieței muncii și concentrarea economică reprezintă principalele avantaje competitive ale Timișoarei. Pe de altă parte, Cluj-Napoca prezintă o serie de avantaje structurale, indicate pe de-o parte de capacitatea superioară de a genera venituri locale (venituri proprii per capita) iar pe de altă parte de calitatea vieții superioare în Cluj-Napoca (indicele de dezvoltare umană). De asemenea, economia locală a Clujului este mai diversă, cu domenii high end (ex: IT) semnificative. Totuși, Cluj-Napoca trebuie să depună eforturi să recupereze ecartul în termeni de salariați în domenii cu venituri ridicate, unde Timișoara are un avantaj important față de Cluj. Capacitatea acestora de a genera venituri locale, dar și de a atrage locuri de munci similare îi fac un indicator cheie pentru dezvoltarea locală. De asemenea, economia județeană pare a fi mult mai dependentă de anumite sectoare economice decât cea a Timișului, ceea ce poate reprezenta, în condiții favorabile, un avantaj, dar poate genera și vulnerabilități semnificative în condiții de incertitudine economică.

STRATEGII SECTORIALE

strategia pentru

Asociativitate și filantropie

Coordonatorii grupului de lucru:

Simona Șerban

Alina Porumb

Mihaela Rus

Cluj-Napoca, o comunitate conectată şi generoasă

Asociativitate, filantropie şi voluntariat în Cluj-Napoca

2014-2020

Coordonatori grup de lucru: Alina Porumb, Asociaţia pentru Relaţii Comunitare, Simona Şerban, Fundaţia Comunitară Cluj, Mihaela Rus - Asociaţia Femeilor de Afaceri.

Grup de lucru format din: Ştefan Cibian, Asociaţia pentru Relaţii Comunitare, Larisa Dragoş, Fundaţia Comunitară Cluj, Cecilia Măruţă, Asociaţia Femeilor de Afaceri, Paula Beudean, Fundaţia Danis pentru Dezvoltare Managerială.

Contribuitori: Dana Pîrțoc, Mariana Sălăgean, Cristina Rigman, Mădălina Mocanu, Lucian Fanea, Daniel Pop, Marton Balogh, Rarița Zbranca, Adrian Rusu, Gabriel Bădescu, Carmen Motreanu, Maria Chindriș, Nicoleta Niște, Petruța Grijincu, Dan Chiuzbăian, Carmen Ciornei, Ovidiu Moldovan.

Cuprins:

I. Sfera de cuprindere
II. Relaţia cu viziunea de dezvoltare a Clujului
III. Analiza preliminara
IV. Analiza de mediu şi capacităţi
V. Contribuţia sectorului asociativ şi filantropic la dezvoltarea oraşului Cluj-Napoca
VI. Probleme strategice cheie
VII. Strategie de dezvoltare şi programe operaţionale
VIII. Principii pentru operaţionalizarea proiectelor
IX. Notă metodologică
X. Bibliografie

I. Sfera de cuprindere

În cadrul procesului de elaborare a strategiei oraşului Cluj-Napoca, în acest document urmărim să luăm în considerare rolul pe care asociativitatea, filantropia şi voluntariatul îl au în dezvoltarea comunităţii.

Astfel, vom lua în considerare:
1). acţiunile oamenilor în sensul asocierii, contribuţiilor filantropice şi voluntariatului;
2). structurile formale prin care aceste roluri sunt duse la îndeplinire, în mod clar definit şi organizat, incluzând aici asociaţiile, fundaţiile şi federaţiile;
3). influenţa pe care factorii sociali, culturali, economici, instituţionali, legislativi, economici şi tehnologici, dar şi cei de ordin cetăţenesc/comunitar îi au asupra acestor acţiuni şi structuri.

Concepte cheie
Asociativitatea se referă la interesul şi capacitatea persoanelor fizice şi juridice de a se asocia pentru un scop comun clar definit, urmărind beneficii pentru un grup, o comunitate sau societate, în general.
Filantropia se referă la acţiunea persoanelor fizice şi juridice de a oferi sprijin material sau financiar pentru cauze umanitare sau de interes comunitar/public. Acesta poate fi oferit că donaţie, sponsorizare, contribuţie financiară, prin constituirea unor fundaţii.
Voluntariatul se referă la acţiunile persoanelor fizice realizate pentru cauze de interes comunitar/public, fără a se urmări un câştig material.

În timp ce voluntariatul se referă la persoane fizice, asociativitatea şi filantropia includ în sfera lor de cuprindere şi persoane juridice. Astfel, pot exista asociaţii de persoane juridice, dar şi contribuţii materiale şi financiare din partea persoanelor juridice. Astfel, firmele au un rol important în sectorul asociativ şi filantropic, atât prin participarea directă în asociaţii, cât şi prin contribuţiile financiare (sponsorizări).

Asociativitatea, filantropia şi voluntariatul au în comun o serie de caracteristici:
1). un scop clar definit, urmărindu-se un impact benefic asupra calităţii vieţii unor grupuri şi comunităţi sau asupra mediului înconjurător;
2). o participare sau contribuţie liber consimţită (fără caracter de obligativitate);
3). lipsa unei contraprestaţii economice pentru activităţile filantropice, de voluntariat sau de asociere cu scop nonprofit.

Domeniile acoperite de activităţile fără caracter patrimonial includ: arta şi cultura, sportul şi recreerea, educaţia şi cercetarea, protecţia mediului, sănătatea, asistenţa în domeniul serviciilor sociale, religia, activismul civic, drepturile omului, ajutorul umanitar şi/sau filantropic, dezvoltarea comunitară, dezvoltarea socială. În cadrul acestei strategii, luăm în considerare acele acţiuni ale indivizilor, grupurilor şi organizaţiilor care au un caracter de continuitate sau repetabilitate, dar şi cele care se desfăşoară într-un cadru formal, organizat.

Deoarece nu activează ca organizaţii publice (în sfera guvernamentală) şi nici nu au ca scop principal generarea de profit, asociaţiile, fundaţiile şi federaţiile sunt numite, în literatura de specialitate, în cercetări şi în legislaţia relevanţă din România, organizaţii neguvernamentale, organizaţii nonprofit sau organizaţii fără scop patrimonial. Alţi termeni folosiţi includ: organizaţii voluntare, organizaţii filantropice, organizaţii ale societăţii civile. Totalitatea organizaţiilor neguvernamentale/nonprofit formează sectorul neguvernamental/nonprofit, numit în literatură şi sectorul terţiar (al treilea sector).

Cercetările din domeniu (Ott, 2001) pun accentul pe caracteristicile de bază ale organizaţiilor nonprofit. Practic, ele reiau în contextul organizaţilor nonprofit cele trei caracteristici care vizează comportamentul asociativ, filantropic şi voluntariat listate anterior (punctele 4-6 de mai jos) şi le completează cu trei caracteristici ce ţin de structura instituţională (punctele 1-3 de mai jos):

1) existenţa unei structuri formale, instituţionalizate;
2) caracterul privat al activităţii lor (faptul că sunt instituţional separate de autorităţi publice);
3) auto-reglementarea (proceduri interne de guvernare şi control al activităţilor);
4) contribuţia la un beneficiu public/de interes general sau comunitar;
5) caracterul voluntar (participarea voluntarilor în structura organizaţiilor, tipic în structura de conducere, existenţa unei participări liber consimţite);
6) lipsa distribuirii profitului către asociaţi sau fondatori (o organizaţie poate avea profit, dar el este reinvestit în acord cu misiunea/scopul nepatrimonial şi nu este distribuit asociaţilor sau fondatorilor, această caracteristică fiind elementul de diferenţiere î tre organizaţiile nonprofit de firme).

Caracterul voluntar şi cel nonprofit al organizaţilor poate conduce la confuzii legate de legitimitatea existenţei unui personal angajat care să asigure un management profesionist al activităţilor organizaţiei. În timp ce multe organizaţii implică voluntari în activitatea de conducere sau au o guvernare complet voluntară, în contextul unor scopuri complexe şi pe termen lung, acestea pot beneficia de existenţa unui personal plătit, cu competenţe în aria de activitate pe care o desfăşoară, fără că acest lucru să diminueaze caracterul voluntar şi nonprofit al organizaţiei. Alte modele de structurare sunt bazate complet pe voluntariat. Acest aspect este deosebit de important pentru că în oraşul Cluj-Napoca şi în multe locuri din lume sectorul nonprofit este un angajator important.

II. Relaţia cu viziunea de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca

Viziunea oraşului Cluj Napoca face referire la oraş ca la un " spaţiu al realizării individuale şi colective, cu cetăţeni activi, un mediu economic creativ, complex, dinamic şi competitiv, capabil să utilizeze resursele într-un mod integrat şi să ofere o dezvoltare sustenabilă a comunităţii". De asemenea, ca o "reţea de comunităţi interconectate, un laborator al creativităţii sociale, un oraş cu spirit tânăr, în egală măsură prietenos şi responsabil".

Un sector asociativ, filantropic şi de voluntariat dezvoltat susţine această viziune a unor realizări colective, bazate pe creativitatea, expertiza, responsabilitatea şi generozitatea cetăţenilor Clujului care sunt gata să contribuie, în mod liber consimţit, la dezvoltarea comunităţii, cât şi a domeniilor cheie ce ţin de educaţie, cultură, mediu, sprijin pentru grupuri vulnerabile, democraţie locală etc.

III. Analiza preliminară

III. 1 Structură şi diversitate

Această secţiune necesită actualizări pe baza datelor complete de la Administraţia Financiară şi Ministerul Justiţiei. Datele care au fost puse la dispoziţie până acum nu sunt complete şi nu permit o analiză a unor indicatori cheie.

În anul 2012, existau mai mult de 2000 de organizaţii nonprofit (asociaţii, fundaţii, federaţii) active din punct de vedere financiar şi care, conform legii, au obligaţia de a depune bilanţul la Administraţia Financiară a Municipiului. Pe baza datelor incomplete, cheltuielile anuale totale ale acestor organizaţii sunt de minimum 34,117,144 EUR. Organizaţiile au avut puţin 3800 de angajaţi.

Alţi indicatori de luat în calcul odată cu datele complete: numărul organizaţiilor mari, mijlocii şi mici (din perspectiva veniturilor/cheltuielilor), evoluţia în anii 2011-2012.

Aceste date acoperă partea organizată şi instituţionalizată a sectorului asociativ, de voluntariat şi filantropie. Pe lângă iniţiativele din partea formalizată (asociaţii şi fundaţii), există iniţiative la nivelul comunităţilor şi grupurilor informale, care se organizează şi acţionează împreună în forme care nu necesită resurse financiare, cât şi asociaţii şi fundaţii care nu au o activitate financiară care să necesite bilanţ.

O parte din organizaţiile cu continuitate acţionează la nivel local, regional, naţional, european sau global, fiind cunoscute pentru practicile inovative şi excelenţă în domeniul de activitate.

III.2 Resurse umane şi voluntariat

Cluj-Napoca şi implicit sectorul asociativ şi filantropic au acces la resurse umane cu grad de educaţie şi calificare/specializare mare şi de multe ori cu mobilitate mare (în ţară, regiune sau la nivel internaţional). Aceste resurse umane sunt implicate ca personal plătit sau ca voluntari (în comitete directoare, grupuri consultative, grupuri de experţi).

Cu toate că există potenţial şi anumite exemple de succes, legăturile între sectorul asociativ şi filantropic şi experţi din domeniul comunicării, managementului financiar, expeţi juridici sau IT etc. nu sunt încă dezvoltate suficient.

Există o dorinţa mare de implicare ca voluntari, în special din partea tinerilor, dar nu întotdeauna cererea şi oferta de voluntariat se întâlnesc.De asemenea, există o serie de bariere inclusiv economice care limitează participarea voluntarilor. De exemplu, dacă o persoană poate oferi doar o oră de voluntariat pe săptămâna, randamentul acelei ore lucrate ar putea să aibă de suferit, în condiţiile în care costurile suportate de organizaţie cu identificarea, instruirea şi supervizarea acelui voluntar ar putea fi la fel de mari ca în situaţia în care ar fi utilizat un angajat pentru ora respectivă).

Oferta de cauze pentru voluntariat a crescut. De participarea voluntară beneficiază nu doar organizaţiile înregistrate, ci şi grupuri şi comunităţi informale. Organizaţiile nu utilizează suficient potenţialul de voluntariat din partea persoanelor mai în vârstă şi nici voluntariatul bazat pe vecinătate.

Datele calitative din cadrul procesului de elaborare a strategiei sunt confirmate de o cercetare sociologică recentă realizată la nivel naţional (Achimescu, 2013), în domeniul implicării în organizaţii neguvernamentale care arată o disponibilitate mai mare de implicare în rândul tinerilor, dar care nu este manifestată întotdeauna în acţiune. Atunci când ei participa, şansele ca ei să se implice într-o asociaţie sau fundaţie sunt mai mari decât la persoanele mai în vârstă. Există încă multă disponibilitate de implicare care nu este urmată de acţiune concretă.

Cea mai mare deschidere către participarea civică, conform aceluiaşi studiu, o au persoanele de vârstă medie, cu studii superioare, cu identitate europeană, cu multe contacte sociale, la care apelează des, cu nivel ridicat de toleranţă, consumatori media şi internet. Conform studiului naţional, sub 50% din a ceste persoane participă efectiv. Cei din clasa de mijloc petrec mai mult timp ca voluntari în asociaţii şi fundaţii, cât şi în compania colegilor din aceste structuri.

Această disponibilitate crescută de participare e pusă în contextul în care majoritatea românilor afişează ‘valori de supravieţuire mai degrabă decât valori de autorealizare’, 6 din 10 români aşteptând că statul să se ocupe de bunăstare şi nu individul.

III.3 Filantropie şi implicare în comunitate a companiilor

Există o creştere a interesului de implicare în comunitate cu donaţii financiare, dar şi mecanisme inovative de a stimula formarea unor comunităţi de donatori care să pună la comun atât resurse, cât şi donaţii recurente. Totuşi, deşi donaţiile sunt în creştere, ca medie, şi numărul de oameni implicaţi ca donatori este în creştere, majoritatea resurselor sunt investitite pentru rezultate vizibile şi imediate, nu există încă suficienţi donatori care să acţioneze strategic într-un domeniu de impact, oferind resurse pe termen lung. Conform studiului Tendinţe în Comportamentul Filantropic realizat de către Asociaţia pentru Relaţii Comunitare, (Braşoveanu et al, 2009) percepţia publicului este că organizaţiile ar trebui să rezolve în special nevoi urgenţe şi imediate şi doar puţini oameni ar prioritiza rolul de mobilizare de resurse umane sau financiare al organizatilor nonprofit.

De asemenea, se observă un interes în creştere de implicare a companiilor în comunitate, atât cu resurse proprii, cât şi cu contribuţia angajaţilor. De multe ori, aceste iniţiative sunt punctuale, însă există şi practici de implicare pe termen mai lung şi în parteneriat cu organizaţii nonprofit care pot fi extinse în viitor.

III.4 Comunitate şi societate civilă

Există o creştere a interesului din partea publicului de a îşi exprima valorile şi a se asocia cu cauze în care crede şi despre care află din mass media, de la prieteni sau din social media. Există din ce în ce mai multe idei şi soluţii din partea publicului, iar mobilizarea comunităţii variază în funcţie de cauza şi modalitatea de contactare/organizare a acesteia.

Astfel de exemple de mobilizare includ parcul din Gheorgieni şi iniţiative legate de biciclete şi parcări, dar vedem şi o creştere a activismului, de exemplu, protestele legate de Roşia Montană. De asemenea, există o creştere a interesului din partea părinţilor de implicare în procesul educaţional şi a iniţiativelor şcolilor.

III.5 Sector asociativ, filantropic şi de voluntariat

Clujul are un sector asociativ şi filantropic foarte dezvoltat, cu o serie de organizaţii cu excelenţă în domenii cheie (educaţie, tineret, cultură, servicii sociale, voluntariat, filantropie şi altele). Modalităţile de finanţare au trecut printr-o serie de schimbări, obligând organizaţiile să se orienteze fie spre fonduri de dimensiuni mai mari (fonduri structurale, cu impact regional sau naţional), fie spre fonduri din partea comunităţii, cu anumite limite legate de continuitatea acestora şi costul de atragere de resurse.

Există o conectare mare la practică naţională şi internaţională şi import de bune practici. Doar o parte din aceste organizaţii mari sunt implicate la nivel local, dar chiar şi în acest context, ele pot avea un impact social şi economic important şi asupra comunităţii locale.

Există o vizibilitate mică pe plan local a acestor organizaţii cauzată de lipsa de cercetări/date agreate sau comunicarea publică deficientă a acestor date. Din aceste motive, impactul social şi economic al organizaţiilor neguvernamentale nu este suficient cunoscut în comunitate, iar organizaţiile nu sunt tratate ca un investitor important, deşi oferă locuri de muncă şi cheltuiesc resurse în comunitate.

De asemenea, organizaţiile care activează pentru a creşte calitatea vieţii şi incluziunea socială a persoanelor vulnerabile pot produce inclusiv un impact financiar prin scutirea unor cheltuieli ale administraţiei publice locale. Acest impact nu este în prezent suficient analizat pentru a determina o investiţie strategică şi prioritară în dezvoltarea sectorului.

Informaţii despre evoluţia şi expertiza existentă în cadrul sectorului asociativ şi filantropic nu sunt larg cunoscute nici în interiorul sectorului, iar potenţialul de iniţiative construite în sinergie cu alte iniţiative nonprofit nu este încă suficient exploatat.

Se observă o creştere a interesului pentru a comunica despre activitatea proprie şi pentru a intra în relaţii colaborative cu alte organizaţii nonprofit şi cu alte organizaţii din comunitate. Multe organizaţii implică un număr restrâns de oameni sau instituţii în activitatea proprie, fie datorită specializării, fie din cauza lipsei de resurse pentru dezvoltare. Există investiţii în a documenta activităţile organizaţiilor (de exemplu prin rapoarte anuale), dar multe arii de acţiune necesită investiţii în sisteme complexe de monitorizare şi documentare a impactului, care sunt încă în faze incipiente. Din cauza relaţionării cu un număr mic de grupuri şi a dificultăţilor de documentare şi/sau comunicare a impactului, majoritatea oamenilor din comunitate cunosc puţin rolul asociaţiilor şi fundaţiilor. Există spaţiu de a largi implicarea comunităţii (susţinători, beneficiari, parteneri) în procesele de guvernanţă ale organizaţiilor.

IV. Analiza de mediu şi capacitate

Puncte tari	**Puncte slabe**
-Diversitatea în creştere a sectorului, atât din perspectiva domenilor acoperite, cât şi din perspectiva tipurilor de organizaţii. - Existenţa unor organizaţii profesioniste, cu excelenţă în domeniul lor de activitate şi continuitate în programe/servicii care este recunoscută la nivel naţional, regional sau internaţional. - Calitatea resurselor umane implicate în sector este relativ mare, în special în acele organizaţii cu stabilitate în programe. - Abordări inovative şi de succes a unor probleme din comunitate, atât din interiorul structurilor formale, cât şi a persoanelor interesate să participe că voluntari, donatori sau în asocieri informale.	- Organizaţiile se concentrează pe domeniul lor de activitate - relaţiile cu beneficiarii şi cu un număr relativ restrâns de susţinători/contribuitori - Specializare mare pe domenii/abordări, cu insuficientă dezvoltare a organizaţilor cu abordare holistică, care să îşi propună interconectarea de comunităţi - Documentarea impactului este problematică metodologic, mai ales pentru abordări complexe şi pe termen lung şi de multe ori e costisitioare - Diversitatea şi specializarea sectorului pun probleme în comunicarea unitară, într-un mod uşor de înţeles a acestuia - Fluctuaţia mare a oamenilor în special în acţiunile şi organizaţiile de tineret.
Oportunităţi	**Ameninţări**
- O tendinţă de creştere a încrederii în oameni: în prezent 75% din cetăţenii Clujului cred că se poate avea încredere în concetăţenii lor - Există disponibilitate pentru implicarea în comunitate şi autoexprimare a valorilor, dincolo de nivelul prezent de implicare efectivă în asociaţii şi fundaţii - Există potenţial de creştere a disponibilităţii de implicare dinspre nouă generaţie, dar şi datorită creşterii nivelului de trai	- Activitatea şi impactul asociaţiilor, fundaţiilor, dar şi al altor iniţiative din domeniul voluntariatului şi filantropiei sunt insuficient cunoscute - Chiar dacă nu este vorba de o neîncredere activă, lipsa unor informaţii coerente sau a unor contacte stabile nu favorizează creşterea încrederii în asociaţii şi fundaţii - Mediu de finanţare cu fluctuaţii mari, cu un model bazat pe resursele comunităţii în formare, dar neperformant încă economic (costuri mari de relaţionare cu comunitatea în raport cu contribuţii în creştere, dar nu suficient de mari).

V. Contribuţia sectorului asociativ şi filantropic la dezvoltarea strategică a municipiului Cluj-Napoca

- **Acces la grupuri comunitare specifice** şi la capitalul de încredere dezvoltat în relaţiile cu aceste grupuri;
- **Expertiză în domenii cheie**, inclusiv prin participare voluntară, dar şi prin acoperirea contra-cost a unor servicii specializate relevante pentru comunitate.
- **Capital şi finanţări atrase spre oraş**, cu contribuţie la dezvoltarea economică locală (de exemplu prin organizarea de conferinţe se susţine atât componentă de turism; cumpărarea de servicii sau produse din Cluj Napoca susţine anumite ramuri economice).
- **Existenţa unui mediu organizat** pentru mobilizarea resurselor umane şi financiare.
- **Servicii furnizate comunităţii sau unor grupuri vulnerabile** în funcţie de specificul fiecărei organizaţii, inclusiv servicii care conduc la economii în sectorul public prin schimbarea pozitivă a situaţiei economice, sociale sau de sănătate a unor beneficiari de ajutoare publice.
- **Eficienţă:** costuri competitive datorită specializării şi utilizării resurselor voluntare.
- **Creşterea capitalului social**: organizaţiile aduc împreună oameni cu experienţe variate, creând un cadru de dialog şi participare.
- **Relaţii favorabile cu alte comunităţi din ţară sau din straintate:** Clujul este deja un hub de expertiză în care organizaţiile clujene sunt prezente cu rol de lider sau bune practici la nivel naţional şi internaţional, atrăgând expertiză şi resurse prin aceste relaţii naţionale sau internaţionale.

VI. Probleme strategice cheie

Problema 1. Lipsa, la nivelul comunităţii clujene, a unei sincronizări între oferta, nevoile de servicii ONG şi resursele disponibile în comunitate pentru acoperirea unor domenii cheie şi un acces echilibrat la servicii pentru diverse zone/categorii sociale.

Problema 2. Lipsa unor mecanisme agreate la nivelul organizaţiilor şi comunităţii pentru transparenţă şi comunicarea publică a activităţilor şi impactului acestora

Problema 3. Insuficientă coeziune între organizaţiile neguvernamentale clujene şi între acestea şi alţi actori comunitari activi în domeniile acoperite de organizaţii.

Problema 4. Lipsa unor soluţii pe termen lung pentru continuitatea şi durabilitatea organizaţiilor.

Problema 5. Lipsa unor mecanisme pentru susţinerea bunei guvernări şi performanţei, în special pentru organizaţiile noi şi pentru implicarea voluntarilor.

VII. Strategie de dezvoltare şi programe operaţionale

Problema 1. Lipsa, la nivelul comunităţii clujene, a unei sincronizări între oferta, nevoile de servicii ONG şi resursele disponibile în comunitate pentru acoperirea unor domenii cheie şi un acces echilibrat la servicii pentru diverse zone/categorii sociale.

Viziune pe termen lung:
1. Locuitorii din cartierele clujene au acces la o bază de servicii nonprofit în apropierea locuinţei/locurilor de muncă (centre comunitare, spaţii tehnologice sau culturale, şcoli comunitare etc)

2. Domeniile principale importante pentru comunitatea clujeană sunt acoperite cu structuri colaborative care să stimuleze dezvoltarea pe termen lung a domeniului respectiv (asociaţii profesionale, organizaţii care oferă servicii, fonduri/structuri de finanţare, organizaţii de advocacy).

3. Grupurile vulnerabile au acces la structuri de sprijin pentru creşterea calităţii vieţii şi o bună incluziune în viaţă comunităţii.

4. Există structuri de cooperare pe domenii de activitate care aduc împreună sectorul public, cel nonprofit şi cel de afaceri pentru abordarea strategică a problemelor şi oportunităţilor.

1.1 Program operaţional: Creşterea impactului coagulat al ONG-urilor în sectoare cheie ale comunităţii

1.2 Propuneri proiecte:

P1. Crearea unei hărţi a ONG-urilor clujene şi a ofertelor lor către beneficiari.

P2. Studiu privind impactul coagulat al asociaţiilor şi fundaţiilor pe domenii cheie de activitate şi la nivel comunitar.

P3. Realizarea unei cercetări ample în scopul identificării nevoilor comunitare pornind de la date cheie/domenii, implicarea organizaţiilor cu expertiză şi strategia de dezvoltare a Clujului.

P4. Stimularea de parteneriate în domenii cheie (guvernare laterală), utilizând expertiză deja existenţa în sectorul ONG şi în sprijinul altor actori comunitari (autorităţi şi instituţii publice, grupuri de cetăţeni, sector afaceri, presă).

P5. Stimularea dezvoltării de noi organizaţii, pornind de la grupuri de iniţiativa existente sau domenii/cartiere neacoperite.

Problema 2: Lipsa unor mecanisme agreate la nivelul organizaţilor şi comunităţii pentru transparenţă şi comunicarea publică a activităţilor şi impactului acestora

Viziune pe termen lung:

1. Informarea comunităţii asupra iniţiativelor, resurselor investite şi rezultatelor din domeniul asociativ, de filantropie şi voluntariat (ONG, grupuri de iniţiativă, parteneriate/structuri intersectoriale).

2. Un sector asociativ şi filantropic transparent şi responsabil în relaţie cu actorii din comunitate care îi susţin sau beneficiază de activitatea sa, capabil de autoreglementare şi de a comunica în mod articulat şi documentat impactul său în comunitate.

2.1 Program operaţional: Comunicarea, la nivelul comunităţii clujene, a impactului organizaţiilor nonprofit în economia locală şi incluziunea socială a grupurilor vulnerabile

2.2 Propuneri proiecte:

P1. Crearea unei platforme online care să prezinte iniţiativele, resursele necesare/investite şi rezultatele din domeniul asociativ, de filantropie şi voluntariat.

P2. Sprijin pentru organizaţii şi grupuri de organizaţii în crearea unor standarde de transparenţă şi documentare a impactului în funcţie de domeniul de activitate.

P3. Crearea unui mecanism care să stimuleze implicarea strategică a presei clujene şi a experţilor în comunicare în activitatea asociaţiilor, fundaţiilor şi în alte iniţiative bazate pe voluntariat şi coooperare.

P4. Crearea unui sistem de premiere a excelenţei în domeniul practicilor nonprofit.

Problema 3. Insuficientă coeziune între organizaţiile neguvernamentale Clujene şi între acestea şi alţi actori comunitari activi în domeniile acoperite de organizaţii.

Viziune pe termen lung:
1. O comunitate activă a organizaţiilor nonprofit care să permită iniţiative în cooperare, colaborarea cu alte instituţii locale şi creşterea sectorului.
2. Existenţa unor organizaţii de infrastructură, care să permită formarea de legături şi o abordare holistică şi strategică a unor probleme cheie ale sectorului şi comunităţii.

Notă: Dată fiind diversitatea sectorului asociativ, filantropic şi de voluntariat, punem accentul pe una sau mai multe structuri colaborative, cu lideri multipli, în funcţie de expertiză şi nu pe o centralizare excesivă, care ar conduce la probleme de legitimitate şi reprezentativitate.

Astfel de structuri pot include organizaţii existente de genul centrului de voluntariat şi a fundaţiei comunitare, structuri federative pe domenii (tineret, cultură), fundaţii/fonduri destinate finanţării dezvoltării unor domenii/sectoare, organizaţii de cercetare şi evaluare şi alte tipuri de parteneriate sau 'clustere' care să aducă împreună organizaţiile de infrastuctura sau anumite tipuri de organizaţii relevante domeniului acoperit.

3.1 Program operaţional: Stimularea parteneriatului intra şi intersectorial între ONG-urile clujene şi alţi actori comunitari.

3.2 Propuneri de proiecte:

P1. Hartă a organizaţiilor de infrastructură şi a ofertei lor pentru membri/ beneficiari nonprofit, cât şi pentru iniţitive noi din partea voluntarilor şi donatorilor.

P2. Stimularea comunicării între ONG-urile dintr-un domeniu, cât şi între domenii prin susţinerea unor mecanisme de

comunicare informală şi construcţie de reţele.

P3. Stimularea creării de noi parteneriate sau organizaţii care să abordeze pe termen lung probleme sectoriale şi comunitare într-un mod holistic/integrat.

Problema 4. Lipsa unor soluţii pe termen lung pentru continuitatea şi durabilitatea organizaţiilor.

Viziune pe termen lung:

1. Există o susţinere continuă din partea comunităţii şi a autorităţilor publice pentru organizaţiile inovative şi cu excelenţă pe termen lung în domeniul de activitate, inclusiv prin finanţarea de costuri de bază, expertiză pro bono, facilităţi locale şi sprijin o bază permanente de resurse.

2. Iniţiativele nonprofit noi şi grupurile comunitare beneficiază de sprijin financiar adaptat la experienţa şi capacitatea acestor grupuri şi de participare voluntară şi sunt susţinute de organizatile de infrastructură nonprofit şi instituţii publice.

3. Se formează o clasă de mijloc a organizaţiilor şi iniţiativelor nonprofit, susţinută prin participarea cu resurse de voluntariat şi donaţii din partea persoanelor fizice şi a comunităţii de afaceri.

4. Organizaţile ofertante de servicii recuperează o parte din costuri din comunitate/de la beneficiari prin existenţa unor servicii plătite/plătite parţial sau subvenţionate în cazul servicilor pentru grupuri vulnerabile.

5. Filantropia şi voluntariatul devin o obişnuinţă pentru cel puţin jumătate din locuitorii Clujului şi firmele clujene.

4.1 Program operaţional: Crearea unui mecanism de finanţare sustenabilă care să întărească independenţa şi anduranţă ONG-urilor clujene

4.2 Propuneri proiecte:

P1. Formarea unor bugete strategice la nivelul autorităţilor publice cu participarea sectorului privat (scop: susţinerea pe termen lung şi extinderea unor domenii comunitare, inclusiv fond de cofinanţare la proiecte mai mari: europene sau structurale).

P2. Diferenţierea susţinerii financiare pe tipuri de organizaţii prin alocarea unei secţiuni din buget pentru iniţiative noi şi abordări inovative.

P3. Contractarea de către autorităţile publice a serviciilor de susţinere a grupurilor vulnerabile printr-un sistem agreat de evaluare a rezultatelor.

P4. Susţinerea unor platforme prin care se pot întâlni proiectele/iniţiativele comunitare cu donatori persoane fizice şi firme, voluntari (cu sprijinul primăriei, fundaţiei comunitare, centrului de voluntariat şi a altor organizaţii nonprofit de infrastructură pe domenii cheie).

Problema 5: Lipsa unor mecanisme pentru susţinerea bunei guvernări şi performanţei în cadrul organizaţilor nonprofit.

Viziune pe termen lung:

1. Organizaţiile au o guvernare şi un management performant şi pot menţine sisteme de planificare participativă, evaluare şi comunicare prin care să includă beneficiari şi susţinători în structura de guvernare, să construiască şi să menţină încrederea comunităţii.

2. Organizaţiile sunt competitive pe piaţă muncii şi un loc în care profesioniştii îşi doresc să activeze (ca personal plătit, board sau voluntari cu expertiză).

3. Resursele umane din organizaţii (inclusiv voluntarii) au acces la sisteme de instruire realizate de către organizaţii cu expertiză sau alţi actori comunitari.

4. Organizaţiile sunt la curent atât cu practica din domeniul nonprofit din Cluj-Napoca, cât şi cu modele de bună practică de la nivel naţional şi internaţional, fiind capabile să propună şi să implementeze soluţii performante şi inovative în domeniul dezvoltării comunitare/sociale sau în propriul domeniu de activitate.

5.1 Program operaţional: crearea unui sistem de informare/instruire pentru organizaţii utilizând expertiza din comunitate (organizaţii cu experienţă, programe educaţionale ale universităţilor). Structurarea serviciilor pentru organizaţii şi pentru specializarea pe arii cheie.

5.2 Propuneri proiecte:

P1. Susţinerea prin resurse informaţionale şi educaţionale a atragerii de membri, voluntari şi donatori, comunicarea cu comunitatea şi construcţia de parteneriate.

P2. Stimularea participării practicienilor din ONG la programele postuniversitare relevante.

P3. Utilizarea oportunităţilor de dezvoltare prin organizarea la Cluj a unor conferinţe naţionale şi internaţionale pentru a sprijini un număr mai mare de organizaţii (burse de participare.

VIII. Principii pentru operaţionalizarea proiectelor

1. Colaborare: implicarea actorilor din interiorul sectorului asociativ, filantropic şi de voluntariat, cât şi din alte sectoare.

2. Evitarea duplicării serviciilor/infrastructurii: cercetare privind tipul de organizaţii existente şi punctele lor tari pe care se poate construi durabil.

3. Transparenţă şi investiţie în planificarea participativă şi consultare proactiva.

4. Susţinerea capacităţilor de acţiune la nivelul beneficiarilor (atât ONG-urile în relaţie cu proprii beneficiari, cât şi iniţiativele de infrastructură în relaţie cu ONG-urile care vor beneficia de acestea).

5. Contractare la nivel de servicii pentru iniţiative diverse, atât în componentă de strategie care se axează pe sectorul asociativ, filantropic şi de voluntariat, cât şi în alte arii strategice unde expertiza ONG-urilor este relevantă.

6. Abordare durabilă şi responsabilă (pe termen lung, etică, cu minimizarea impactului negativ asupra mediului înconjurător sau a unor grupuri vulnerabile).

IX. Notă metodologică:

Acest document a fost elaborat în cadrul grupului de lucru de asociativitate, filantropie şi voluntariat. El se bazează pe o serie de întâlniri de dialog cu practicieni din domeniul nonprofit din Cluj şi cu donatori şi reprezentanţi ai primăriei. Întâlnirile de dialog au pornit de la explorarea contextului local şi a tendiinţelor, definirea obstacolelor şi construirea unor soluţii. Ariile explorate au fost apoi comparate cu datele cantitative şi calitative din studiile existente.

X. Bibliografie:

Legislaţia în domeniu:

- OG 26/2000 cu privire la asociaţii şi fundaţii cu modificările şi completările ulterioare.
- L195/2001: Legea Voluntariatului, cu modificările şi completările ulterioare
- L32/1994, Legea Sponsorizării şi a Mecenatului, cu modificările şi completările ulterioare
- Codul Fiscal al României

Studii despre asociativitate, filantropie şi participare civică realizate la nivel naţional:

- Achimesc, Vlad (coord.) Iniţiativa pentru Societatea Civilă, Cercetare Sociologică, Principalele Concluzii, Fundaţia Multimedia pentru democraţie locală, 2013
- Braşovean, Ioana; Gheorghe, Cătălin; Pirtoc, Dana; Porumb, Alina Tendinţe în Comportamentul Filantropic, Asociaţia pentru Relaţii Comunitare, 2008
- Constantinescu, Ştefan Atlasul Economiei Sociale, România, Institutul de Economie Socială, 2012
- Lambru, Mihaela; Vameşu, Ancuţa România Sectorul neguvernamental - profil, tendinţe, provocări, Fundaţia pentru Devoltarea Societăţii Civile 2010
- Barometrul de Opiniel al Liderilor ONG, sondaj naţional online în rândul reprezentanţilor ONG din România, Fundaţia pentru Dezvoltarea Societăţii Civile, 2011.

Studii şi cercetări realizate la nivel internaţional:

- Salamon, Lester M., What is the Nonprofit Sector and Why Do We Have It? (1999), Published in The Nature of Nonprofit Sector, coordinated by J. Steven Ott, 2001, Westview Press
- Porter, Michael E. and Kramer, Mark R., 'Philanthropy's New Agenda: Creating Value', *Harvard Business Review*, 1999, November–December, p. 123.
- Peter Frumkin, 'Strategic Giving: The Art and Science of Philanthropy', 2006, Chicago, IL: University of Chicago Press, p. 21.
- Helmut K. Anheier and Diana Leat, 'Creative Philanthropy: Towards A New Philanthropy for 21st Century', 2006, London, New York: Routledge
- European Commission, Quality of life in cities, Perception survey, in 79 European cities, Regional and Urban Policy, 2013.

- European Commission, Quality of life in cities, Perception survey, in 79 European cities, Regional and Urban Policy, 2013.

strategia pentru

Cinematografie

Coordonatorii grupului de lucru:

Tudor Giurgiu

Melinda Boroș

Cristian Hordilă

Direcții strategice ale sectorului cinematografic al municipiului

Cluj-Napoca

2014-2020

CUPRINS

1. Preambul

2. Context

3. TIFF și revitalizarea urbană. Analiză comparativă

4. Analiza SWOT

5. Direcții strategice

6. Concluzii

7. Bibliografie

1. Preambul

Orașele se confruntă în prezent cu două tipuri de alegeri: fie se dezvoltă pentru a răspunde provocărilor globale, fie opun rezistență la schimbare și stagnează.

În aceste vremuri în care sistemele economice nu mai sunt predictibile, orașele - pentru a rămâne competitive - se orientează către strategii care pun în valoare resursele interne: istoricul, spațiile, energiile creative și talentele.

Presiunea globalizării, problemele derivate din restructurările economice și nevoia de a crea noi identități urbane, au determinat o permutare a rolului culturii dintr-o postură limitrofă în bun și resursă folosită în regenerarea orașelor și creșterea prosperității economice, sociale și culturale.

Strategia de dezvoltare a orașului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020 vizează creșterea calității vieții cetățenilor prin crearea unui mediu economic și social dinamic și complex care să permită dezvoltarea sustenabilă a indivizilor și a comunității.

Viziunea strategică a orașului în sectorul cinematografic pornește de la valorificarea potențialului urbei în acest domeniu și de la regândirea rolului său în economiile locale.

În mod practic, această valorificare prespune instrumentalizarea cinematografiei locale și articularea sa cu alte domenii complementare (a se vedea prestigiul internațional al fenomenului școlii artelor vizuale de la Cluj) pentru a atrage business-uri și servicii, a crea noi locuri de muncă, plus valoare și a crește calitatea vieții nu doar din punct de vedere calitativ și estetic, ci și economic.

2. Context

Dincolo de componenta festivalieră pe care o vom detalia la punctul următor, sectorul cinematografic din Cluj-Napoca are un grad ridicat de reprezentativitate în raport cu celelalte orașe din țară.

Pe de o parte, Cluj-Napoca asigură formarea anuală a unor profesioniști în domeniul cinematografic prin câteva instituții de renume: Facultatea de Film și Televiziune din cadrul Universității Babeș-

Bolyai, Facultatea de Științe și Arte (secția de cinematografie, fotografie și media) a Universității Sapienția și departamentul de Foto-Video din cadrul Universității de Arte și Design.

Pe de altă parte spre deosebire de alte orașe din România în care nu există cinematografe sau ale căror săli sunt date în folosință în alte scopuri, orașul se bucură de o infrastructură în bună funcționare, ceea ce permite programarea săptămânală a proiecțiilor de film.

Ca număr de intrări, statisticile recente arată că în Cluj-Napoca, în 2013 au fost 772.949 spectatori-plătitori la film, fără a-i include pe cei care vin la proiecțiile TIFF. Raportat la numărul de bilete vândute în toată țara, aceste cifre duc la un procent de 8,53% din totalul spectatorilor din România.

În aceeași logică, anuarul statistic al Centrului Național al Cinematografiei care evaluează exploatarea filmelor pe teritoriul țării în perioada 2008-2012, plasează cinematograful Florin Piersic din Cluj-Napoca pe primul loc în topul primelor 20 de cinematografe din țară după numărul de spectatori realizat în anul 2012, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos.

Nr. Crt.	Cinematograf	Localitatea	Număr locuri	Număr Spectatori
1	FLORIN PIERSIC	CLUJ NAPOCA	720	81 344
2	CINEMA PRO	BUCUREŞTI	541	75 419
3	PATRIA	CRAIOVA	708	70 892
4	ARTA	TG. MUREŞ	198	56 441
5	ARTA	SIBIU	237	50 793
6	STUDIO	BUCUREŞTI	372	44 421
7	PREMIERA	PLOIESTI	399	37 862
8	METACOM-SATU MARE	SATU MARE	70	31 305
9	VICTORIA	CLUJ NAPOCA	283	29 836
10	OSTROVENI	RM.VALCEA	218	21 760
11	PATRIA	BUCUREŞTI	1014	21 401
12	CAPITOL	ONESTI	296	20 551
13	CASA DE CULTURA ODOBESTI	ODOBESTI	100	19 864
14	AUREL ELEFTERESCU	CALARASI	159	16 801
15	LIBERTATEA	ORADEA	120	14 661
16	ELVIRA POPESCU	BUCURESTI	239	12 925

17	**FOX**	**TURDA**	**180**	**11 272**
18	**SERGIU NICOLAESCU**	**TG.JIU**	**301**	**10 216**
19	**NCRR (MUZEUL TARANULUI ROMAN)**	**BUCURESTI**	**367**	**8 358**
20	**VICTORIA**	**IAŞI**	**902**	**6 684**

Tabel 1.3 Primele 20 de cinematografe cu ecran după nr. Spectatorilor realizat în anul 2012. Sursa: Anuarul Statistic al CNC (http://website.informer.com/visit?domain=cnc.gov.ro)

Clujul dispune, pe lângă sălile de tip multiplex din cele două mall-uri -Iulius Mall și Polus Center- de alte 3 săli de cinema (cinema Florin Piersic, Victoria și cinema Mărăști) aflate în administrația rețelei România Film și a municipalității locale.

Orașul mai deține și o valoroasă moștenire culturală prin filmele lui Janovics Jeno recunoscut pentru pioneratul său în cinematografia locală. Jeno a înființat prima casă de producție de film din Transilvania, realizând între 1913-1920 un număr de 60 de filme cu o durată medie de 60 min.

De asemenea, cineaștii locali, prin eforturile lor constante, contribuie la dezvoltarea unei comunități cinematografice tot mai vizibile. Acești cineaști sunt absolvenți ai școlilor de film din oraș care nu vor să migreze către București și Budapesta și care își produc filmele pe plan local cu resursele de care dispune regiunea. Anul trecut au fost realizate aproximativ 10-12 scurtemtraje și 4 lungmetraje independente (majoritatea documentare) care însă, de cele mai multe ori, nu ajung să fie distribuite în circuitele de distribuție. Singurele platforme care le asigură vizibilitate în Cluj sunt: Competiția locală din cadrul TIFF, Zilele Filmului Românesc, Casa TIFF prin programul CineShuffle și diverse alte inițiative locale: seri de proiecții la cinematograful Victoria sau în alte locații alternative (pub-uri, cafenele etc). Prezentarea lor în festivaluri este aproape imposibilă din cauza lipsei de mentoring pentru promovarea lor internațională, dar și a lipsei unui suport logistic și financiar.

Un exemplu atipic pentru producția locală este realizarea în 2011 a scurtmetrajului *Spiderman, Superman, Batman* (r. Tudor Giurgiu) care a fost filmat în întregime la Cluj și a avut o distribuție de actori exclusiv locală. Filmul a câștigat în 2012 **Premiul pentru cel mai bun scurtmetraj** acordat de Academia Europeană de Film și a fost prezentat în alte câteva zeci de festivaluri internaționale (http://www.imdb.com/title/tt2084949/awards?ref_=tt_awd), fiind inclus la începutul acesui an pe lista celor mai bune 10 scurmetraje pe 2013, clasamentul fiind realizat de filmshortage.com

O altă particularitate a comunității de film clujene este succesul internațional repurtat de câțiva cineaști formați la Cluj: Cecilia Felmeri- recunoscută pentru contribuția sa la sectorul animației în România sau Abel Visky- câștigator a 3 premii în cadrul Competiției locale a TIFF.

Toți acești cineaști formează un nucleu puternic de resurse umane pentru comunitatea locală care au suficientă expertiză, potențial și dorință de implicare pentru a putea fundamenta o serie de decizii și schimbări de strategie pentru cinematografia locală. Amintim aici și pe regizorii Tudor Giurgiu, Xantus Gabor sau compania DSG.

Nu in ultimul rând, este interesant de remarcat faptul că tot mai mulți regizori din Ungaria preferă locațiile din Regiunea Nord-Vest pentru filmele lor. Un exemplu de dată recentă este ultimul film al regizorului Matyassy Aron pentru care s-au filmat o serie de cadre la Beliș și Răcătau cu ajutorul casei de producție SpotFilm(www.spotfilm.ro). Cu toate acestea, sectorul producției de film este mult

subreprezentat la nivel de regiune și de țară, cele mai multe astfel de boutique-uri de producție funcționând ca mici SRL-uri cărora însă le lipsește echipamentul profesional și deci capacitatea de producție a unor proiecte de film de mai mare amploare.

3. TIFF și revitalizarea urbană. Analiză comparative

Fondat în 2002, Festivalul Internațional de Film Transilvania și-a legitimat poziția de cel mai important eveniment cinematografic din România prin calitatea artistică a selecției, numărul de invitați români și străini, presa acreditată dar și evenimentele conexe (concerte de muzică, expoziții de fotografie, masterclass-uri, ateliere etc.). Cifrele raportate de la ultima ediție conchid o rată de participare de aprox. 120.000 de spectatori la toate evenimentele organizate în cadrul TIFF.

Festivalul, pe lângă rezultatele de ordin economic și de imagine, ușor identificabile, are o influență importantă asupra dezvoltării sectorului cinematografic local.

Anual, TIFF asigură vizibilitate cinematografiei locale prin două showcase-uri de tradiție:

- **Competiția locală de filme,** începând cu ediția TIFF 2010 care este dedicată deopotrivă amatorilor și profesioniștilor de film din Cluj-Napoca. Competiția este menită să aducă în atenția publicului larg talentele clujene din sectorul cinematografic într-un showcase care se finalizează cu premierea celui mai bun film ales în urma unui proces de jurizare realizat de un juriu profesionist (http://tiff.ro/competitie-locala/stiri)

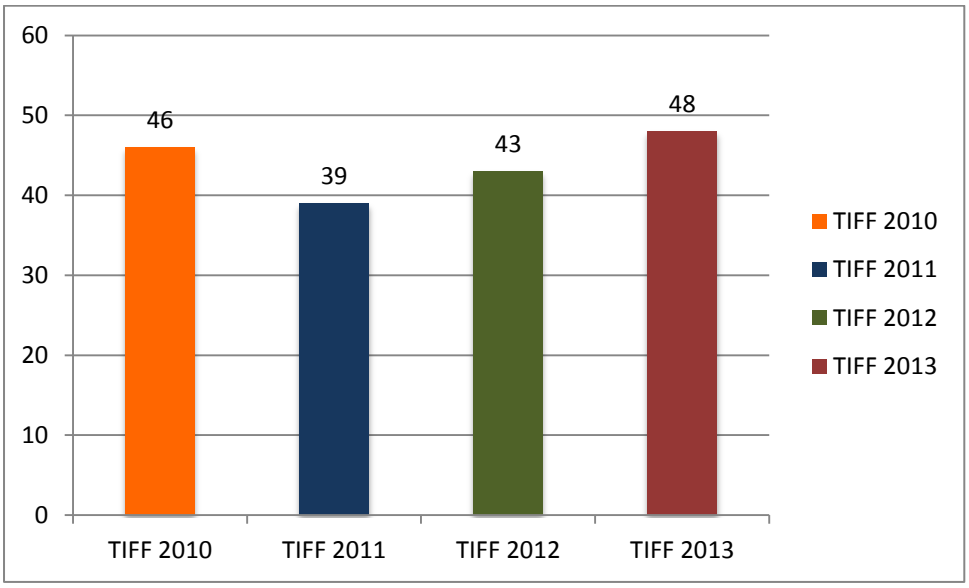

Tabel 1.1 Evoluția filmelor locale înscrise în competiția locală TIFF

- **Zilele Filmului Românesc**: un maraton al celor mai recente producții de film românesc de lung și scurtmetraj la care se înscriu anual tot mai multe filme produse pe plan local. În 2013, în competiția oficială de scurtmetraje românești au fost incluse 3 filme produse la Cluj-Napoca semnate de regizori absolvenți ai școlilor locale de film.

Dincolo de aceste aspecte, TIFF a produs o transformare structurală a peisajului urban clujean prin instaurarea unor noi abordări în politicile urbane.

Festivalul a determinat regândirea planificării culturale urbane de la o practică de management administrativ la o viziune antreprenorială dictată, pe de o parte, de evenimențialitatea TIFF-ului, dar și de parteneriatele firești dezvoltate între sectorul privat și cel public ceea ce a dus la remodelarea consumului cultural și la revitalizarea spațiului urban printr-un amplu proces de *festivalizare.*

Un fenomen similar se întâmplă în fiecare toamnă de 6 ani încoace, prin organizarea în Cluj-Napoca a celui de-al doilea festival ca amploare- Festivalul Internațional de Comedie- Comedy Cluj

3.1 Festivalizarea europeană: modele și analize comparative

ORAŞE	***AVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ***	***IMITABIL (1-5)***	***DEZAVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ***	***IMITABIL (1-5)***
Wroclaw	*Existența fondurilor regionale de film și a resurselor financiare care permit o dezvoltare consistentă și constantă*	***3***	*Creștere prea rapidă în raport cu resursele și audiența*	***1***
Sarajevo	*Renume, poziționarea orașului din pdv geopolitic*	***2***	*Infrastructura precară, încă puternic afectată de conflicte*	***2***
Sofia	*Statutul de capitală*	***1***	*Lipsa unei vizibilități internaționale ca cea a brandului Transilvania*	***1***

Tabel 1.2 Analiza comparativă a orașului Cluj-Napoca și a altor 3 potențiali competitori europeni în sectorul cinematografic

Wroclaw (Polonia)

Similar ca vechime (festivalul de la Wroclaw a fost fondat în 2001, iar TIFF în 2002), festivalul New Horizons din Polonia (http://www.nowehoryzonty.pl) dispune de resurse financiare mai mari ceea permite nu doar selecția și prezentarea unui număr aproape dublu de filme (483 de lungmetraje în 2011) ci și oferirea unor premii de o valoare mai mare (20.000 EUR pentru Marele premiu față de 10.000 EUR pentru Trofeul Transilvania).

În același registru, festivalul de la Wroclaw a dezvoltat alte noi structuri de circulație, promovare și exploatare a sectorului cinematografic de tipul unei scheme de distribuție de film pentru titlurile arthouse și filmele câștigătoare din festival sau a unui program de educație prin cinema dedicat unui număr de peste 42.000 de elevi conform cifrelor declarate.

Toate aceste inițiative sunt construite în jurul unui program de audience development foarte bine pus la punct și care permite, de altfel, și rularea într-un multiplex de 8 săli a unei selecții exclusive de filme europene (http://www.kinonh.pl/artykul.do?id=1519e).

Dezvoltarea audiențelor este parte unei strategiei sistematice de integrare a cinematografiei în școli. Pe lângă organizarea de cursuri pentru profesori în școli și licee, menite să stimuleze interesul pentru cinematografie și folosirea ei ca instrument educațional, festivalul de la Wroclaw organizează în mod regulat workshopuri pentru copii și tineri ceea ce a dus la introducerea educației cinematografice ca materie opțională în școlile și liceele poloneze.

Nu în ultimul rând, poate cel mai important impact pe care festivalul l-a avut în Polonia este acela de a fi contribuit la crearea fondurilor regionale de film poloneze, devenite astăzi surse permanente de finanțare pentru producțiile locale. Astfel, s-a ajuns ca în 2008, municipalitatea orașului Wroclaw (Institution of Culture of Lower Silesia- Province Government) să fondeze Fondul de Film al Silesiei de Jos (http://wroclawfilmcommission.pl/dkf/?lang=en) care impune ca prim criteriu de selecție folosirea resurselor regionale: selectarea unor locații de filmare din Silesia și angajarea unor profesioniști de film locali. În ultimele sale ediții, competiția lansată prin fondul regional a contribuit la co-producția a 25-de filme (conform statisticii de la finalul anului 2013).

Aceste diferențe pot fi percepute, la o primă vedere, ca dezavantaje, însă dintr-o altă perspectivă ele pot constitui avantaje competitive. Pe de o parte, creșterea mult prea rapidă a unui eveniment ca cel din Polonia, într-un interval relativ scurt de timp, face ca atingerea unui *plateau de dezvoltare* să se întâmple mai repede decât în cazul TIFF-ului unde ritmul de creștere este organic ceea ce permite lărgirea graduală a audienței (v. 111.000 de spectatori raportați pentru 2011 la festivalul din Polonia comparativ cu 120.000 spectatori la TIFF 2013).

Un alt avantaj competitiv pentru Cluj, îl constituite posibilitatea preluării modelelor de finanțare regionale din Polonia care reprezintă un know-how prețios pentru crearea unor fonduri similare în regiunea de Nord-Vest.

Sarajevo (Bosnia-Herzegovina)

Prin comparație cu Sarajevo care găzduiește din 1995 cel mai important festival de film al regiunii (Bosnia-Herzegovina), Cluj-Napoca se aseamănă din punct de vedere al numărului de locuitori (cca 370.000 –Sarajevo vs. cca 325.000 locuitori – Cluj-Napoca) dar și al structurii demografice, ambele orașe împărtășind aceeași diversitate etnică și religioasă.

Festivalul Internațional de Film de la Sarajevo (http://www.sff.ba) s-a născut după 4 ani de asediu și conflicte din dorința de a conserva spiritul cosmopolit al orașului și de a contribui la restructurarea societății civile, fiind folosit de la bun început ca mod de reconciliere a comunităților scindate. Consiliul Europei însuși admite practica înființării festivalurilor (printre care și pe cel din Sarajevo) ca metodă de rezvolare și prevenire a conflictelor.

Conflictele din fosta Iugoslavie și-au lăsat în mod evident amprentele pe poziționarea festivalului. În primii săi ani, evenimentul funcționa ca un cinema de război, o formă de terapie prin artă, cu un proiector și 100 de scaune la care lumea participa în fiecare seară, în ciuda bombardamentelor.

Raportat la Sarajevo, Clujului îi lipsește atât statutul de oraș-capitală, cât și poziția de oraș gazdă al jocurilor olimpice de iarnă (1984). În același spirit, întregul context geopolitic, alături de rumorile și controversele-tabu ale filmelor premiate semnate de Emir Kusturica din trecutul recent, fac din Sarajevo un pol de atracție mondială și o destinație preferată pentru nume mari din industria internațională de film (v. prezența unor actori precum Angelina Jolie, Brad Pitt sau Morgan Freeman).

La nivel operațional, festivalul, ca și cel din Wroclaw, a dezvoltat o secțiune puternică pentru industria de film -**Cinelink Co-production Market**- care asigură contextul pentru networking și întâlniri profesionale și dă ocazia celor mai promițătoare proiecte regionale de film aflate în faza de dezvoltare să fie finanțate (suma totală disponibilă este de 160.000 EUR în cash și servicii). Selecția tradițională pentru această secțiune cuprindea filme din Sud-Estul Europei, începând însă cu 2012, sunt acceptate și proiecte din Caucaz, Africa de Nord, și țările mediteraneene din Orientul

Mijlociu, asigurând o și mai mare deschidere și vizibilitate pentru festival.

Pe modelul fondurilor regionale poloneze, Sarajevo dispune de o schemă de sprijin pentru finanțarea unor micro-proiecte de film filmate în regiune- Sarajevo City of Film. Această schemă se adresează cineaștilor care au participat în Sarajevo Talent Campus la edițiile trecute și este gândită exclusiv pentru promovarea Sarajevo-ului ca locație de filmare și destinație pentru producțiile internaționale de film.

Avantajul competitiv al Clujului față de Sarajevo, este că, deși nu are încă structuri de finanțare la fel de stabile sau pârghii la fel de solide de atragere a business-ului de film internațional, se bucură de expertiză și notorietate, dar și de o dinamică de creștere pozitivă dată de *vârsta* pe care o are (12 ediții până în prezent). În plus, la nivelul infrastructurii, Clujul se poziționează mult în fața Sarajevo-ului care este încă puternic afectat de dezastrele produse de perioada de asediu a anilor '90.

Sofia (Bulgaria)

În raport cu Sofia (http://siff.bg), TIFF-ul este incomparabil mai tânăr- Sofia IFF a fost înființat în 1997- și se desfășoară într-un oraș de provincie și nu în capitală, deci îi lipsesc anumite pârghii utile de organizare. Pe de altă parte, notoritatea internațională a Transilvaniei, altăuri de diversitatea etnică și multiculturalitatea regională reprezintă avantaje competitive de necontestat.

Avantajele competitive ale Clujului sunt legate într-o mare măsură şi de relaţiile sale cu industria internaţională a evenimentelor cinematografice. Vechimea TIFF-ului (12 ediţii) îi dă acestui eveniment suficientă forţă, experienţă, vizibilitate şi credibilitate. Aceasta se poate traduce prin faptul că festivalul TIFF – cel mai reprezentativ eveniment internaţional al Clujului – mixează vechimea (ce poate fi asociată cu stabilitatea, tradiţia, know-how-ul în organizare) cu noutatea (ce poate reprezenta o ameninţare la adresa evenimentelor similare vechi, consacrate).

În această analiză comparativă, am inclus două festivaluri cu care TIFF derulează într-un parteneriat consolidat în urmă cu 3 ani, un amplu program de îmbunătățire a circulației titlurilor arthouse din regiune în 4 teritorii din Europa Centrală și de Sud-Est. Proiectul se numește Operation Kino și este derulat de o rețea de festivaluri ce reunește TIFF- Sarajevo IFF- Sofia IFF- Istanbul IFF, întărind încă o data importanța cooperării regionale și a parteneriatelor strategice încheiate.

4. Analiza SWOT

Pentru o imagine de ansamblu cât mai fidelă realității sectorului cinematografic clujean care să fundamenteze direcțiile de dezvoltare pe care le propunem prin prezentul document, am folosit o metodă de analiză de tip matrice SWOT pe care o redăm mai jos.

Puncte tari:

- accesul la educația formală prin Facultatea de Film și Televiziune din cadrul Universității Babeș-Bolyai, Facultatea de Cinematografie, Fotografie și Media din cadrul Universității Sapientia și a Universității de Arte și Design
- săli de cinema în bună funcționare dotate cu echipamente de ultimă generație
- interesul tinerilor absolvenți de la școlile de film clujene (Universitatea Babeș-Bolyai, Universitatea de Arte și Design și Universitatea Sapientia) de a stabili o comunitate de film și o bază reală de colaborare pentru industria locală

Puncte slabe

- lipsa unei structuri și a unei viziuni coerente pentru ramura producției de film
- existența unor sincope între pregătirea profesională teoretică și cerințele reale ale pieței
- incapacitatea pieței de a absorbi absolvenții școlii de film locale
- acces redus la resurse: echipamente, finanțări. Acestea sunt concentrate, cu precădere în capitale – București, Budapesta- ceea ce face ca transportul lor să fie costisitor și deseori să determine relocarea producției.
- lipsa unei strategii de capacitare a resurselor regiunii în direcția stimulării producției de film locale
- lipsa unei viziuni în educarea și formarea actorilor de teatru ca actori de film, regizorii fiind astfel nevoiți să apeleze de cele mai mute ori la actori cu experiență
- cerere scăzută de personal tehnic (electricieni, sunetiști, asistenți de camera) pe piața locală de film ceea ce determină externalizarea acestor servicii către specialiști din afara Clujului, cu precădere din București sau Budapesta.
- lipsa unor sisteme de mentoring și promovare pentru talentele locale care au șansa participării la festivalurile internaționale de profil

Oportunități

- existența unui context cultural și artistic care permite dezvoltarea unor noi direcții în sectorul cinematografic: multiculturalitatea orașului, existența TIFF-ului și a altor inițiative similare (Festivalul Internațional de Comedie de la Cluj- Comedy Cluj, Tres Courts International Film Festival, Festivalul Internațional de Film Studențesc premiere de film românesc, cinemateca Victoria, proiecții de film în aer liber pe timpul verii în cadrul unor caravane cinematografice), moștenirea cinematografică a lui Janovics Jeno etc.
- existența unor modele europene valide de orașe similare care au creat poli de dezvoltare pentru sectorul cinematografic contribuind la creșterea economiilor locale
(vezi Wroclaw în Polonia, Sarajevo în Bosnia-Herzegovina sau Sofia în Bulgaria)
- potențialul economic ridicat al comunității locale de afaceri care poate funcționa ca investitor în sectorul producției de film și nu numai
- posibilitatea unor colaborări inter și intrasectoriale
- posibilitatea exploatării capitalului multicultural al Clujului prin crearea unor contexte de colaborare în domeniul producției de film

Amenințări

- proceduri administrative lente în demararea și organizarea propunerilor generate prin prezenta strategie
- menținerea divizării grupurilor de indivizi interesați de dezvoltarea sectorului cinematografic
- rezistență la schimbare

5. Direcții strategice

1. Înființarea unor surse de finanțare locală pentru dezvoltarea sectorului cinematografic

1. 1 Înființarea unui fond regional având mai multe destinații:

- co-finanțarea producțiilor cinematografice

- promovarea Clujului ca locație de filmare pe piața națională și internațională
- co-finanțarea programelor de educație cinematografică destinate publicului clujean, festivalurilor de film și modernizării sălilor.
- dezvoltarea unei clase de profesioniști locali care vor activa în domeniu și cărora fondul regional de film le va asigura absorbția rapidă pe piața locală a muncii

Fondul local/regional de film va funcționa ca mecanism de stimulare și creștere a economiei locale prin obligativitatea beneficiarilor lui de a angaja personal specializat pe plan local: tehnicieni, actori în producțiile/ evenimentele sau proiectele pe care le finanțează.

De asemenea, fondul regional va genera un important capital de imagine în sensul promovării orașului Cluj-Napoca ca locație de filmare pentru producătorii naționali și internaționali prin furnizarea unui set complet de informații despre capacitatea locală de producție.

În același spirit, pentru încurajarea producțiilor locale de film finanțate prin fondul regional, propunem ca acestea să poată beneficia de stimulente fiscale.

1.2. Stimularea participării companiilor private în proiecte de film

Comunitatea de afaceri clujeană deține un capital financiar consistent ce poate fi investit fie în fondul regional de film- prin co-finanțare- fie prin participarea directă la producțiile de film locale.

În acest moment, nu există un dialog real între producători și mediul de afaceri care să ducă la crearea unei zone de interes comune.

Propunerile noastre în acest sens vizează în primul rând abordarea deschisă a mediului de business clujean și cooptarea sa ca partener în dezvoltarea sectorului cinematografic local.

Pe de o parte, promovarea producțiilor locale de film prin televiziunile locale poate stimula investițiile private în sensul asigurării vizibilității publice ce poate fi ușor monetizată și poate fundamenta deciziile de investiție. Pe de altă parte, promovarea sentimentului de apartenență la o comunitate creativă puternică din Regiunea de Nord-Vest- cultivarea, în fapt, a mândriei locale- poate avea, de asemenea, efecte benefice în această direcție.

In același idee, televiziunile locale pot nu doar promova producțiile locale, ci pot fi ele însele investitori sau producători de filme sau programe de scurtmetraje pentru cinematografia locală.

1.3) Adaptarea locală a unor modele funcționale de parteneriat public-privat-operatori culturali în cinematografie

În acord cu punctele menționate mai sus, ne propunem să valorificăm experiența sectoarelor cinematografice similare- vezi Polonia prin crearea unor multiple fonduri regionale de film- care au dovedit că inițiative de acest tip pot funcționa într-un parteneriat viabil de tip mediu privat- mediu ONG (operatori culturali în sectorul cinematografic)- municipalitate și pot genera, pe termen lung, surse de finanțare permanente pentru documentare sau filme de lungmetraj locale pornind de la exploatarea și valorificarea resurselor regionale.

2. Crearea unui infrastructuri specializate în cinematografie, media și TV (platouri de filmare, studiouri, spații pentru postproducție).

În cadrul sesiunilor de lucru ale WG cinematografie, s-a pus în discuție necesitatea realizării unei infrastructuri care să permită producția filmelor pe plan local: platouri de filmare, studiouri, spații pentru postproducție.

Așa cum am amintit în analiza preliminară, premisele strategiei în cinematografie sunt de a valorifica resursele regionale și locale existente.

În acest context, propunem ca viitorul spațiu al Centrului Regional de Excelență pentru Industrii Creative (CREIC)- prevăzut a fi inaugurat la începutul anului 2015- să fie gândit de la bun început în direcția adaptării și acomodării unor proiecte cinematografice. Proiectul prevede o clădire cu 4 corpuri , cu o suprfață de 14.000 mp, o hală de producție, săli de vizionare, ateliere etc. Cu prevederea unei baze de echipamente funcțională, CREIC poate capacita proiecte și producții de film care să contribuie în mod activ la dezvoltarea sectorului cinematografic.

De asemenea, în contextul în care la ultimele sale ediții, TIFF și-a continuat eforturile în mod susținut de a duce filmul în zonele limitrofe ale Clujului, considerăm esențială dublarea acestor inițiative punctuale, de un proiect consistent de amenajare, de către municipalitate, a unor săli multimedia în cartierele mărginașe ale orașului, săli care să poată fi folosite atât pentru proiecții de film cât și pentru sesiuni de educație cinematografică, ateliere de formare profesională în domeniul cinematografiei etc.

Punctual, în ramurile tehnice ale producției de film, Cluj-Napoca se confruntă, așa cum am identificat în analiza SWOT, cu lipsă de personal specializat, de echipamente și spații. Propunem mai jos o listă de soluții la aceste probleme:

1. Înființarea unui studio de înregistrare de muzică de film prin utilizarea resurselor din cadrul Filarmonicii de Stat din Cluj și a Conservatorului. Un astfel de studio ar crea un nucleu de expertiză (prin resursa umană specializată care poate forma noi generații de specialiști în muzică de film) și de vizibilitate și profit prin atragerea de co-producții.

2. Înființarea unui studio pentru înregistrarea dublajelor audio pentru care multiculturalitatea și bilingvismul orașului (română/maghiară) funcționează ca atuuri.

3. Producția decorului de film, teatru și operă pe plan local: momentan, aceste departamente sunt deservite de București și Viena (prin comandarea, cu precădere, a decorurilor de opera și teatru). Producția lor locală ar scuti costurile de transport, asamblare, personal generate de transportarea lor din alte orașe către Cluj și ar contribui la generarea unor venituri la bugetul local.

4. Înființarea unui birou de *public relations* care să funcționeze ca parte a eforturilor comune ale clusterelor de organizații interesate de sectorul cinematografic. Scopul acestui birou va fi eficientizarea proceselor de comunicare pe plan local și internațional prin crearea unei voci comune a tuturor problemelor și direcțiilor identificate în acest sector.

3. Pregătire profesională specializată în domeniu

Pe lângă oferta educațională formală asigurată de Facultatea de Film și Televiziune (Univ. Babeș-Bolyai), Facultatea de Cinematografie, Fotografia și Media a Universității Sapientia și departamentul de Foto-Video al Universității de Arte și Design care nu este intru totul corelată cu nevoile pieței, propunem ca fondul regional de film să asigure finanțarea unor cursuri de formare continuă în domeniul cinematografiei. Ulterior, profesioniștii formați ar urma să fie angrenați în producțiile locale facilitându-li-se astfel, intrarea pe o piața specializată a muncii în care își pot continua procesul de

învățare la nivel practic. Aceste cursuri de formare pot fi susținute atât de operatori locali cât și naționali sau internaționali.

O componentă foarte importantă în profesionalizarea sectorului cinematografic la nivelul orașului Cluj, o reprezintă implicarea activă a comunității de film deja existente. Încurajarea colaborării cu profesioniști de film formați în Cluj, deci crearea unor noi locuri de muncă, trebuie întreținută în mod activ prin gândirea unor beneficii de ordin fiscal sau disponibilizarea unor finanțări pentru acele proiecte derulate cu profesioniști locali. Un circuit de acest tip este, în fapt, un model de business pentru economia locală pe care îl reluăm sintetic mai jos:

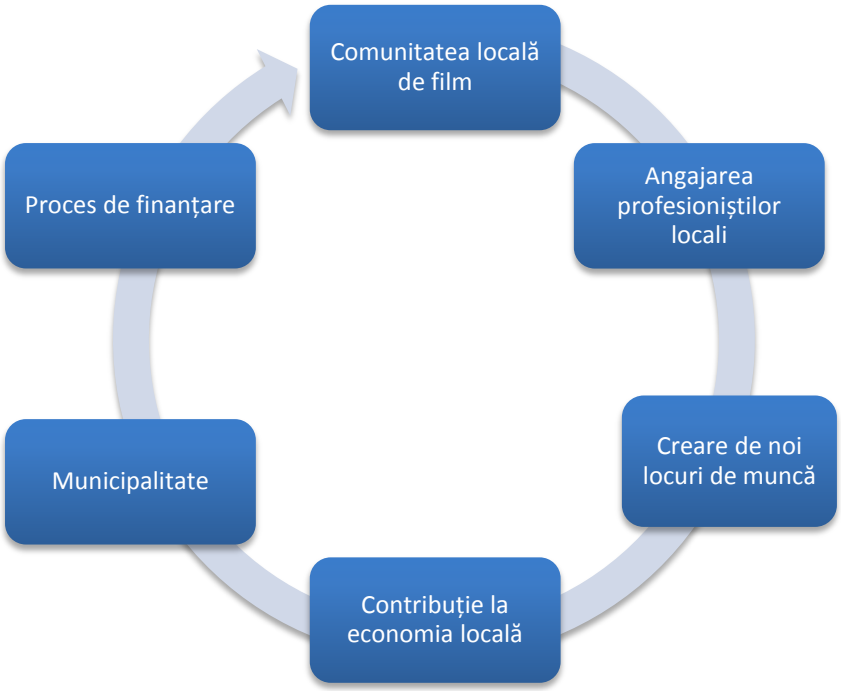

Fig. 1.1 Viziune antreprenorială pentru sectorul cinematografic în Cluj-Napoca

4. Educație vizuală și cinematografică pentru tineri și copii

Educația prin cinematografie este o metodă de învățare activă și benefică, preferată tot mai mult de părinți ca formă de educație alternativă sistemului clasic de învățământ.

Rezultatele culese în ultimii ani prin evaluarea unor ample programe de educație cinematografică în România (vezi programul EducaTIFF din cadrul Festivalului Internațional de Film Transilvania) demonstrează un trend ascendant al interesului crescut al copiilor și tinerilor pentru astfel de inițiative.

În acest context, considerăm esențială implicarea activă a reprezentaților municipalității Cluj-Napoca în propagarea acestui model de învățare la nivelul orașului.

Astfel, propunem ca municipalitatea:

-să poarte un dialog deschis cu școlile clujene prin care să susțină și să încurajeze organizarea unor sesiuni de film în instituțiile de învățământ din Cluj (clasele I-XII) urmate de discuții și dezbateri interactive

- să faciliteze infrastructura pentru proiecțiile de film din cadrul acestor programe.
În acest sens, cinematograful Mărăști poate fi reabilitat și dat în folosință pentru campanii de educație cinematografică și/sau alte proiecte de film de acest gen

- să finanțeze aceste inițiative, fie prin fondul regional de film, fie prin coagularea și stimularea resurselor din companiile private clujene

- să folosească modelele școlilor poloneze (v. introducerea educației cinematografice ca materie opțională în școli prin eforturile susținute ale festivalului New Horizons) pentru implementarea unor campanii similare în mediul de învățământ clujean.

6. Concluzii

Acest material a fost realizat în urma unor sesiuni de lucru cu WG cinematografie în luna noiembrie când reprezentanți ai comunității de film din Cluj-Napoca au trasat contextul actual al cinematografiei locale, identificându-i avantajele și nevoile și propunând o serie de direcții de dezvoltare care să transforme resursele actuale de care dispune acest sector în generatori de bunăstare economică și socială.

Pornind de la clasificarea sectorului cinematografic ca domeniu creativ (v. clasificarea făcută de Department of Media and Sport din UK în 2006[1]) coroborat cu argumentele de ordin practic din prima parte a acestui document, putem afirma că sectorul cinematografic clujean reprezintă un avantaj competitiv pentru orașul Cluj-Napoca.

Necesități strategice:

1. Crearea unor surse de finanțare locală- fondul regional de film- care să asigure fondurile necesare pentru dezvoltarea producției de film a orașului

2. Finanțarea (prin fondul regional sau surse private) a unor programe de formare în domeniul cinematografic care să asigure un ciclu complet de instruire – inclusiv practică

3. Finanțarea și promovarea locală a unor programe de educație cinematografică destinate elevilor clujeni de către municipalitate

4. Coroborarea ofertei educaționale din programele universitare cu nevoile reale ale pieței: actori de film, personal tehnic etc.

5. Crearea, într-o viziune antreprenorială, a unui parteneriat municipalitate-comunitate de afaceri pentru deblocarea unor fonduri private de finanțare a proiectelor locale de film

6. Stimularea producțiilor locale prin introducerea unor beneficii de ordin fiscal

7. Crearea unei infrastructuri specializate (studiouri de înregistrări și postproducție, platouri de filmare, decoruri) sau capacitarea unor clădiri deja existente în spații care pot fi folosite pentru producția locală de film

[1] Website DMSP in UK
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/203296/Classifying_and_Measuring_the_Creative_Industries_Consultation_Paper_April_2013-final.pdf

8. Crearea unei sinergii cu celalalte domenii creative din Cluj-Napoca, incluzând aici fenomenul artelor vizuale prin

9. Integrarea și valorizarea poziției internaționale a Festivalului Internațional de Film Transilvania într-o strategie de creștere a vizibilității orașului și a turismului cultural

Pe scurt, sectorul cinematografic clujean are suficient potențial cât să fie instrumentalizat ca parghie de dezvoltare urbană, de consolidare și de cooperare a relațiilor de tip mediu public-privat, de valorificare a multiculturalității și nu în ultimul rând de revitalizare a economiilor locale.

Prezentul document a fost redactat în urma întâlnirii de lucru a WG cinematografie din 18.11.2013 la care au fost prezenți:

- Tudor Giurgiu, regizor/producator
- Xantus Gabor, regizor/producator
- Laviniu Lazar, producator
- Botond Pusok, regizor
- Orsolya Toth, production manager
- Balint Zagoni, regizor/producator
- Cecilia Felmeri, regizor/producator
- Melinda Boros, distribuitor
- Cristian Hordila, manager TIFF
- Ovidiu Cimpean, coordonator CREIC
- Levente Molnar, actor/production manager
- Aron Dimeny, actor
- Robert Lakatos, regizor/producator
- Arthur Birnbaum, operator/editor
- Raluca David, regizor
- Tedy Necula, regizor
- Boglarka Nagy, responsabil proiecte film si audiovizual Institutul Francez
- Mircea Suciu, partener DSG

7. Bibliografie

1. Department of Media and Sport in UK: https://www.gov.uk/government/organisations/department-for-culture-media-sport
2. Richards Greg& Palmer Robert (2010): Eventful cities, UK.
3. Website Sarajevo International Film Festival: http://www.sff.ba/en
4. Website Sofia International Film Festival: http://siff.bg
5. Website The New Horizons- Wroclaw International Film Festival: http://www.nowehoryzonty.pl
6. Website Centrul Național al Cinematografiei, Anuarul Stastic- exploatarea filmelor în România 2008-2012: http://cnc.gov.ro

{Cluj-Napoca: Planificarea strategică 2014-2020}

strategia pentru

Incluziune socială

Coordonatorii grupului de lucru:

Eniko Vincze

Florin Moisa

CLUJ 2020 – ORAȘ INCLUZIV

"INCLUZIUNEA SOCIALĂ – direcție strategică de dezvoltare pentru municipiul Cluj-Napoca 2020" [1]

Document final[2] elaborat de **WG Incluziune Socială,**[3] definit pe linia dimensiunii strategice "Oameni și comunitate", în cadrul proiectului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca petru perioada 2014-2020 (http://cmpg.ro/?p=32).

Cluj-Napoca
13.02.2014

[1] Prin asumarea incluziunii sociale ca una dintre direcțiile strategice de dezvoltare, orașul Cluj-Napoca se poate alătura multiplelor rețele europene urbane, cum ar fi: rețeaua EUROCITIES și parteneriatul susținut de acesta "Orașe pentru Incluziune Activă" (Cities for Active Inclusion); "Platforma europeana împotriva sărăciei și excluziunii sociale" (European Platform Against Poverty and Social Exclusion); URBACT; "Alianța Europeană a Orașelor și Regiunilor pentru Incluziunea Romilor" (European Alliance of Cities and Regions for Roma Inclusion);

[2] Documentul a fost finalizat pornind de la documentul-în-lucru elaborat în octombrie 2013 cu același titlu, precum și în urma consultărilor cu reprezentanți ai primăriei și altor instituții publice, ai organizațiilor civice și unităților academice, și ai comunităților locale. Documentul-în-lucru a fost postat pe pagina de internet a procesului de planificare (16 octombrie 2013, http://cmpg.ro/?p=102), el a fost dezbătut în cadrul Întâlnirii publice a Grupului Incluziune Socială organizată la Primărie (17 decembrie 2013, http://cmpg.ro/?p=178, http://cmpg.ro/wp-content/uploads/2013/12/flyer-alb-negru-incluziune-16-dec-2013.pdf), a fost completat cu prezentările sintetice îmbunătățite de-a lungul procesului (http://www.desire-ro.eu/wp-content/uploads/inlc-soc-cluj2020_20ian.pdf), care la rândul lor au fost împărtășite în rețeaua Pactului Regional Nord-Vest pentru Ocupare si Incluziune Socială (3 februarie 2013) și la întâlnirile cu comunitățile din Pata Rât (ianuarie 2014), precum și cu propunerile formulate către celelalte Grupuri de Lucru ale procesului de planificare în legătură cu Sinergiile în planificarea strategică a orașului (5 februarie 2013, http://cmpg.ro/?p=228).

[3] Grupul de Lucru îi include pe: Adorjáni Júlia, Ciornei Carmen, Hetea Cristian, Hetea Estera, Moisă Florin (coordonator), Pop Florina, Popescu Livia, Rațț Cristina, Rebeleanu Adina, Roșca Mihai, Tonk Gabriella, Vincze Enikő (coordonator), iar în calitate de consultanți pe: Berszán Lídia, Lakatos Marius, Pantea Maria, Roth Maria, Rusu Dan.

CUPRINS

I. Argumente generale pentru adoptarea perspectivei incluziunii sociale
   a. Fundamente legislative
   b. Incluziunea socială și politici ce adresează explicit, dar nu exclusiv situația romilor
   c. Incluziunea și coeziunea socială: abordarea de grup și abordarea teritorială

II. Clujul social
   a. Indicatori ai situației socio-economice
   b. Deprivare multiplă și marginalizare în rândul etnicilor romi. Cazul Pata Rât
   c. Disparități socio-teritoriale și locative
   d. Resurse instituționale
   e. Analiza SWOT privind strategia incluziunii sociale
   f. Mecanismul instituțional al incluziunii sociale

III. Excluziunea socială ca problemă (strategică)

IV. Viziunea dezvoltării socio-teritoriale incluzive și coezive

V. Obiectivele dezvoltării incluzive și coezive

VI. Direcțiile strategice în domeniul Incluziunii sociale

VII. Programe operaționale în domeniul Incluziunii sociale

VIII. Incluziunea socială ca obiectiv transversal al Planului de dezvoltare al Clujului

IX. Brand și profil competitiv: "Cluj – oraș incluziv"

Anexe

Anexa 1. Regulament de organizare și funcționare pentru Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială (propunere schiță)

Anexa 2. Sinergii în planificarea strategică a orașului (propuneri către alte grupuri de lucru)

I. Argumente generale pentru adoptarea perspectivei incluziunii sociale

Statul este obligat să ia măsuri de dezvoltare economică si de protectie socială, de natură să asigure cetățenilor un nivel de trai decent. (Constituția României, art. 47)

Un oraș incluziv este un oraș în care ne simțim acasă, în care ne împărtășim bucuriile și greutățile. Perspectiva incluziunii sociale înseamnă conștientizarea faptului că standardul de viață nu ar trebui să fie o medie bună între nivelul celor îndestulați și nivelul celor destituiți, ci un standard decent de viață de care beneficiază cei mai mulți. Incluziunea socială presupune asumarea responsabilității față de cei care, în condiții economice și sociale complexe, marcate de istoria specifică acestei regiuni, nu reușesc să obțină resursele necesare pentru a duce un trai obișnuit, conform așteptărilor sociale. Lipsa resurselor materiale, locuirea inadecvată sau segregată, nivelul de școlarizare scăzut, munca ocazională sau fără forme legale, dependența de substanțe, starea de sănătate proastă, existența unei dizabilități sau invalidități, comiterea unor infracțiuni regretabile în trecut – constituie factori ai excluziunii sociale, ai acumulării dezavantajelor într-un cerc vicios care poate persista de-a lungul mai multor generații. Șansele la o viață bună nu sunt egale, ci marcate de condiții structurale, precum și de modul în care gândim despre cauzele excluziunii.

Pentru a curma acest proces vicios, sunt necesare măsuri de incluziune socială integrate într-un plan de dezvoltare socială, economică și culturală incluzivă, care să faciliteze accesul la educație, muncă decentă, servicii sociale, servicii de sănătate, locuire decentă și participare în viața socială, culturală și politică a orașului, și care să genereze și susțină solidaritatea socială și inter-etnică (lipsită de prejudecăți stigmatizante), atât de necesară creeării unei comunități clujene coezive. Prin incluziunea socială a grupurilor vulnerabile și dezavantajate, nu ne propunem "doar" să facem toate aceste sisteme mai accesibile celor care sunt marginalizați prin efectele economiei de piață, ci urmărim să susținem și schimbări în contextul social și instituțional mai larg (de exemplu creare de locuri de muncă, îmbunătățirea sistemului educațional și medical, construirea unui fond locativ necesar, transformarea spațiului public într-unul la care au acces toți cetățenii, îmbunătățirea guvernării locale, dezvoltarea infrastructurii

serviciilor sociale). Planul privind dezvoltarea socială, economică și culturală a Clujului pentru perioada 2014-2020 include în mod explicit, ca actori și ca beneficiari, și etnicii romi din oraș, atât ca minoritate etno-culturală, cât și ca populație în rândurile căreia riscul excluziunii sociale este foarte ridicat tocmai datorită modului în care, în cazul acesteia, factorii generali ai excluziunii se suprapun cu consecințele stigmatizării etnice.

În momentul de față Primăria și Consiliul Local își asumă un astfel de plan de dezvoltare al cărui implementare, dincolo de mecanismele și instrumentele instituționale și bugetare proprii, poate și trebuie să se bazeze pe parteneriate cu alți actori instituționali (economici, sociali, culturali, politici) respectiv pe utilizarea fondurilor europene[4] care împreună asigură viziune, voință, capacități și fonduri dedicate incluziunii sociale. Pentru perioada 2014-2020, Primăria și Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca își asumă implementarea coerentă a Strategiei Naționale pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020) și a Strategiei Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020), însușindu-și și prevederile Acordului de Parteneriat între România și Uniunea Europeană cu privire la utilizarea fondurilor europene în perioada 2014-2020 și formulând Planuri Locale de Acțiune în domeniul incluziunii. Fiind Pol Național de Creștere, municipiul Cluj-Napoca poate propune și coordona și un plan strategic privind incluziunea și coeziunea socială în cadrul Zonei Metropolitane Cluj.

a. Fundamente legislative

Legea locuinţelor din România, 114/1996

Legea administrației publice locale, 215/2001

Legea privind prevenirea şi combaterea marginalizării sociale, 116/2002

[4] Promovării incluziunii sociale îi este dedicată un capitol separat (pp. 33-42) în *Documentul de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime,* 2012. În acest capitol se oferă recomandări clare și la modul în care diferitele tipuri de fonduri (FSE, FEDR etc.) se pot combina în vederea derulării unor programe integrate pentru incluziune socială concepute pe baza grupurilor vulnerabile și/sau pe baza abordării teritoriale.

Legea sănătății, 95/2006

Legea asistenţei sociale, 292/2011

Legea Educației Naționale 1/2011

Strategia Națională pentru Incluziune Socială și Reducerea Sărăciei (2014-2020)

Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020

European Commission Recommendations to Member States Regarding Active Inclusion, 2008

Documentul de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, 2012

Strategia Europa 2020

Territorial Agenda of the European Union 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions, May 2011

Acordul de Parteneriat între România și Uniunea Europeană cu privire la utilizarea fondurilor europene în perioada 2014-2020

Towards social investment for growth and cohesion. Employment, social policy, health and consumer affairs. Council of the European Union meeting, June 2013

European Commission – Social Investment Package, February 2013

Communication of the EC to the Parliament and Council: Strenghtening the social dimension of the economic and monetary union union, October 2013

Legea Economiei Sociale, proiect de lege adoptat de Guvernul României în decembrie 2013

b. Incluziunea socială și politici sociale care adresează explicit, dar nu excluziv situația romilor

Principiile incluziunii sociale sunt transpuse atât în recomandările europene, cât și în legislația națională. Conform Legii nr. 292/2011 (Legea asistenţei sociale, art. 6 , lit. cc) "*procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri şi acţiuni multidimensionale din domeniile protecţiei sociale, ocupării forţei de muncă, locuirii, educaţiei, sănătăţii, informării, comunicării, mobilităţii, securităţii, justiţiei şi culturii, destinate combaterii excluziunii sociale şi asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale şi politice ale societăţii.*" În ceea ce privește sistemul naţional de asistenţă socială, aceeași Lege spune că acesta este „*ansamblul de instituţii, măsuri şi acţiuni prin care statul reprezentat de autorităţile administraţiei publice centrale şi locale, precum şi societatea civilă intervin pentru prevenirea, limitarea sau înlăturarea efectelor temporare ori permanente ale situaţiilor care pot genera marginalizarea sau excluziunea socială a persoanei, familiei, grupurilor ori comunităţilor*." Din definițiile de mai sus se deduce ușor că asistența socială (beneficiile sociale și serviciile sociale oferite unor persoane, familii și grupuri vulnerabile) este una dintre instrumentele prin care se urmărește incluziunea socială, dar incluziunea socială nu se reduce la măsurile de asistență socială, de aceea ea necesită politici inter-sectoriale complexe și cadre instituționale adecvate implementării acestora.

Principiile incluziunii sociale a romilor sunt fixate atât în "Cadrul UE pentru strategiile naționale de integrare a romilor până în 2020", cât și în "Strategia Guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității romilor pentru perioada 2012-2020". Cea din urmă prevede implementarea unor politici integrate în domeniul educației, ocupării, forței de muncă, sănătății, locuirii, culturii și infrastructurii sociale, precum și faptul că la nivel local structurile responsabile cu implementarea strategiei sunt autoritățile locale. Strategia prevede în acest sens înființarea prin HCL a unui Grup de Lucru Local, elaborarea unui Plan local de acțiune, precum și introducerea acestuia în strategia de dezvoltare locală. În lipsa Planului local de acțiune privind implementarea strategiei naționale pentru incluziunea romilor, Planul de dezvoltare al orașului Cluj pentru perioada 2014-20 definește direcții strategice și programe operaționale care includ și măsuri dedicate explicit cetățenilor de etnie romă expuși excluziunii sociale.

c. Incluziunea și coeziunea socială: abordarea de grup și abordarea teritorială

Incluziunea activă înseamnă elaborarea și implementarea unei strategii comprehensive bazate pe integrarea celor trei piloane ale politicilor sociale, și anume: suport adecvat de venituri (prin măsuri de protecție și asistență socială), o piață incluzivă a muncii (prin măsuri care favorizează accesul tuturor, inclusiv a persoanelor din grupuri vulnerabile, la muncă decentă) și acces la servicii de calitate (în domeniul educației școlare, sănătății, îngrijirii copiilor, vârstnicilor și a persoanelor cu dizabilități/invalidate și locuirii).[5] Coeziunea, un alt principiu al dezvoltării, corelată cu dezideratului incluziunii sociale, ne conduce înspre recunoașterea faptului că în cazul zonelor de locuire care acumulează dezavantaje multiple, măsurile desegregării spațiale sunt instrumente indispensabile incluziunii sociale. În abordarea teritorială a incluziunii sociale agenda socială include și dimensiunea teritorială: ea acordă atenție faptului că, cu cât este mai concentrată spațial deprivarea (fenomen care apare atât în medii urbane, cât și în medii rurale relativ dezvoltate economic), cu atât este mai dificilă eliminarea ei.[6] Pornind de la aceste fundamente, strategia noastră pentru incluziune socială combină două abordări: cea individual-personală sau de grup, cu cea teritorial-contextuală.

Ultimul *Raport privind incluziunea socială în România* realizat de Guvernul României (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale) s-a referit la anul 2010.[7] Printre altele, acest Raport discută despre "*obiectivul Strategiei Europa 2020 de garantare a faptului că beneficiile creșterii economice sunt larg distribuite și că persoanele aflate la marginea societății pot juca un rol activ în cadrul acesteia*" (p.3). Raportul furnizează date statistice la nivel național privind indicatorii excluziunii sociale,[8] care reflectă situația alarmantă a României din acest punct de vedere: ea este pe primele locuri atât în ceea ce privește numărul persoanelor expuse riscului

[5] Vezi în *European Commission Recommendations to Member States Regarding Active Inclusion*, 2008; *Assessment of the implementation of the European Commission Recommendation on active inclusion: A study of national policies*, January 2013
[6] Fabrizio Barca: *Towards a territorial social agenda for the European Union*. 2009
[7] Accesibil aici: http://www.mmuncii.ro/pub/imagemanager/images/file/Domenii/Incluziune%20si%20asistenta%20sociala/raportari/050412%20Raport%202010.pdf
[8] Indicatorul excluziunii sociale se referă la numărul de persoane aflate într-o situație de risc cuantificată de cel puțin unul dintre cei trei indicatori menționați, adoptați de Comisia Europeană și Statele Membre ale UE în cadrul Metodei Deschise de Coordonare.

sărăciei și nivelul de precaritate sau deprivare materială severă, cât și în ceea ce privește procentul persoanelor care locuiesc în gospodării cu un grad scăzut de ocupare.

Pentru a-și exercita responsabilitatea față de cetățenii săi, dar și obligațiile care îi revin ca municipiu și centru regional al unui Stat Membru al UE, Primăria și Consiliul Local, în colaborare cu diverși parteneri sociali, își asumă (și) deziderатul creșterii incluzive, și își propun să contribuie la atingerea tuturor obiectivelor tematice formulate în Strategia Europa 2020, printre altele și cel care se referă la promovarea incluziunii sociale și reducerii sărăciei, și în particular la realizarea țintelor concrete asumate de România în acest domeniu.[9] Guvernanții recunosc că "*unele persoane, ale căror caracteristici fizice, psihice, educaționale, ocupaționale le îngreunează accesul la nivelele de bunăstare oferite de societate și le fac vulnerabile față de fenomenul săraciei, devin sărace cu o mai mare probabilitate pentru o perioadă mai lungă sau mai scurtă de timp*."[10] Mai puțini acceptă însă faptul că aceste vulnerabilități sunt produse de cauze structurale și sunt dezavantaje sistemice (de exemplu lipsa locurilor de muncă generată de mecanisme macro-economice; nivelul redus al veniturilor plătite de angajatori; reducerea investițiilor în protecție socială ceea ce agravează și mai puternic marginalitatea celor vulnerabili; transformări economice care fac ca persoane din zone rurale să fie nevoite să trăiască din agricultura de subzistență etc.), și că politicile de incluziune socială nu se pot axa doar pe schimbarea "caracteristicilor persoanelor vulnerabile", ci trebuie să contribuie la eliminarea cauzelor structurale. În momentul de față, recomandările Uniunii Europene privind dezvoltarea accentuează în mod deosebit nevoia unei dezvoltări teritoriale coezive și policentrice, astfel atragând atenția asupra faptului că discrepanțele între diverse State Membre, sau – de exemplu în cazul României – între regiuni, județe, localități, dar și în interiorul localităților trebuie gestionate prin politici de dezvoltare care acordă atenție și comunităților marginalizate localizate în zone

[9] Atingerea ratei de ocupare a populaţiei cu vârsta cuprinsă între 20 şi 64 de ani de 70%; reducerea ratei de părăsire timpurie a şcolii sub 11,3%; creşterea ponderii tinerilor cu vârsta între 30-34 ani, absolvenţi ai unei forme de învăţământ terţiar, până la cel puţin 26,7%; scăderea numărului de persoane expuse sărăciei cu 580.000.

[10] *Raport privind incluziunea socială în România în anul 2010*. Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale.

defavorizate din punct de vedere economic, segregate spațial, sau neglijate multă vreme de autoritățile publice de la diverse nivele.[11]

Orientându-se după Strategia Europa 2020, dar și pe baza analizelor făcute în vederea programării Fondurilor Europene 2014-2020 în România,[12] Planul Național de Dezvoltare, Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest, Planul Județean de Dezvoltare al județului Cluj pentru perioada 2004-20, precum și Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de Creștere Cluj Napoca – Zona Metropolitană Cluj își propun obiective legate de incluziunea socială și reducerea sărăciei pentru perioada următoare. În acest sens, împreună cu Strategia Națională pentru Incluziunea Socială a Romilor (elaborarea căreia constituie condiție ex-ante pentru România în vedere accesării fondurilor structurale europene), precum și recomandările Uniunii Europene privind dezvoltarea incluzivă și coezivă,[13] aceste planuri de dezvoltare constituie un cadru de planificare adecvat scopului nostru de a integra strategia locală de incluziune socială, respectiv strategia locală pentru incluziunea romilor în Strategia de Dezvoltare al Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-20. Dincolo de corelarea planificărilor de la diverse nivele (oraș, zonă metropolitană, județ, regiune) - în vederea implementării programelor operaționale propuse pe plan local - Primăria va colabora cu organismele altor instituții publice responsabile cu punerea în practică a strategiilor naționale de incluziune.

---

[11] Idei creionate, printre altele, în *Consultative document in order to develop The Partnership Agreement for Romania 2014-2020*, 31 May 2013, Secțiunea 1B, Capitolul 3 - Integrated approach to territorial development supported by the ESIF, pp. 151-165; *Priorități de dezvoltare teritorială naționale în atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020*, Comitetul Consultativ privind Coeziunea Teritorială, noiembrie 2012; *Territorial Agenda of the European Union 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions*, May 2011.

[12] *Analiză Socio-Economică pentru programarea Fondurilor Europene 2014-2020*; *Analiza Ministerului Dezvoltării Regionale privind infrastructura regională și locală*, 2013; *Acord de Parteneriat între Comisia Europeană și România pentru perioada de programare 2014-20*, draft septembrie 2013

[13] *Strategia Europa 2020*; *Document de lucru al serviciilor Comisiei. Elemente ale unui cadru strategic comun 2014 – 2020 pentru Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime*, 2012; *Priorități de dezvoltare teritorială naționale în atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020*. Comitetul Consultativ privind Coeziunea Teritorială, noiembrie 2012; *Territorial Agenda of the European Union 2020. Towards an Inclusive, Smart and Sustainable Europe of Diverse Regions*, May 2011; *Council conclusions – "Towards social investment for growth and cohesion." Employment, social policy, health and consumer affairs*. Council of the European Union meeting, Brussels, 20-21 June 2013, http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/lsa/137545.pdf; European Commission – *Social Investment Package*, February 2013; *Communication of the European Commission to the Parliament and Council: Strenghtening the social dimension of the economic and monetary union union*, October 2013.

II. Clujul social [14]

a. Indicatori ai situației socio-economice

Urmărind indicatorii Strategiei Europa 2020, precum și sistemul național de indicatori primari, secundari și terțiari de incluziune socială (aprobat de HG 488/2005), observăm – pe de o parte – discrepanțe mari între România și media UE27, dar – pe de altă parte – și faptul că la nivelul orașului Cluj-Napoca nu sunt accesibile astfel de date, precum ne arată tabelul de mai jos realizat printr-o compilație a informațiilor cele mai curente accesibile în bazele de date EUROSTAT.

În mod indirect, putem trage concluzia asupra nevoii de a genera date anual privind acești indicatori la nivel de localitate – unul dintre argumentele privind introducerea constituirii Observatorului social pe lista programelor operaționale propuse de Grupul Incluziune Socială.

[14] **Capitol elaborat de prof. univ. dr. Enikő Vincze și lect. univ. dr. Cristina Raț** pe baza prelucrării secundare a datelor statistice care ne-au fost accesibile în procesul de planificare prin intermediul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca (propriile direcții sau alte instituții publice locale și județene), și Institutul Național de Statistică, dar și pe baza cercetărilor proprii precedente: în mod particular investigația realizată în Octombrie 2012 de către Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite în parteneriat cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca în cadrul proiectului *Fază pregătitoare pentru un proiect model: utilizarea optimă a fondurilor europene pentru locuire sustenabilă și incluziunea romilor vizați explicit dar nu exclusiv în situații dezavantajate,* finanțat de Open Society Foundations, Making Most of EU Funds for the Roma, coordonator cercetare: Cristina Raț; precum și cercetarea *Spațializarea și rasializarea excluziunii sociale. Constituirea socială și culturală a 'ghetourilor țigănești' în context European*, finanțat prin programul IDEI al CNCS – UEFISCDI, PN-II-ID-PCE-2011-3-0354, coordonator Enikő Vincze, www.sparex-ro.eu.

		România	Media UE27
Risc de excluziune social	Rata celor supuși riscului de sărăcie	40.3%	24.2%
	Rata celor supuși riscului de sărăcie după transferuri sociale	22.2%	16.9%
	Rata celor care trăiesc în deprivări materiale severe	29.4%	8.8%
	In-work at-risk-of-poverty	17.3%	8,4%
	In-work at-risk-of-poverty în cazul celor care lucrează part-time	50.7%	12.3%
Locuire	Procentul celor care sunt proprietari ai locuinței în care trăiesc	97.5%	70.8%
	Procentul cheltuielilor din venituri pe întreținerea locuințelor	24.9%	22.4%
	Procentul celor care cheltuiesc mai mult de 40% pe întreținerea locuinței		11.5%
	Rata celor care locuiesc în locuințe supra-populate	54.9%	17.6%
	Rata celor care locuiesc în locuințe supra-populate în rândurile celor care se află în risc de sărăcie	65%	28%
	Ponderea celor care se confruntă cu deprivări locative severe	26.9%	5.7%
	Ponderea celor care trăiesc în mediu locativ poluat	20.0%	14.8%
Venituri, ocupare, șomaj	Inegalitatea veniturilor între veniturile celor mai înstăriți 20% și celor mai săraci 20%	6.2%	5.1%
	Rata șomajului	7.5%	10.9%
	Rata de ocupare printre cei între 24-65 ani	63.8%	68.5%
	Rata șomajului printre tinerii între 15-24 ani [15]	23,1%	23,4%
Educație	Rata celor care au abandonat școala timpuriu (dintre cei între 18-24 ani)	17.4 %	12.8%
	Rata celor care au absolvit forme ale educației terțiare (dintre cei între 30-34 ani)	21.8 %	35.8%
Protecție socială[16]	Cheltuieli pe protecție socială % din GDP	17.58%	29.36%
	Cheltuieli pe protecție socială pe persoană	1998 E	7184 E
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Persoane în vârstă	50.7%	45.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Sănătate și dizabilități	34.7%	45.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Familie și copii	9.6%	8.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Șomaj	3.2%	6.0%
	Procente cheltuite pe tipuri de protecție socială din totalul beneficiilor sociale - Locuințe sociale și excluziune locativă	1.7%	3.6%

Pentru a putea urmări repere clare în monitorizarea realizării obiectivelor legate de incluziunea socială de-a lungul implementării Strategiei de Dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca în perioada 2014-20, autoritățile va trebui să urmărească la nivel local indicatorii amintiți

[15] Vezi în http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-GL-13-003/EN/KS-GL-13-003-EN.PDF

[16] Date extrase din *European social statistics 2013*. EUROSTAT.

mai sus, contribuind la îmbunătățirea acestora prin mijloacele de care dispun conform sistemului administrației publice românești. Chiar dacă regiunea de dezvoltare Nord-Vest, județul Cluj, și în mod particular orașul Cluj-Napoca au avut în 2005 indici de dezvoltare socială relativ înalte,[17] care le plasează printre regiunile, județele și orașele cele mai dezvoltate din România, această relativă bună poziționare, plasată în comparația dintre România și alte State Membre ale UE, nu înseamnă o calitate a vieții ridicată, și nu înseamnă bunăstare pentru foarte mulți locuitori ai acestor teritorii. De aceea, strategia noastră include o serie de măsuri în vederea creării locurilor de muncă și îmbunătățirii infrastucturii prin care se asigură diverse servicii publice, în așa fel încât acestea să răspundă (și) nevoii incluziunii sociale (vezi Direcția strategică 1 și Direcția strategică 2 din capitolul VII).

Pe baza datelor statistice accesibile la acest moment, am fost în măsură să generăm următoarele grafice la nivelul orașului Cluj-Napoca în ceea ce privește distribuția etnică a populației, precum și grupurile de vârstă, nivelul de școlarizare, ocupare și șomaj, defalcate pe etnii, respectiv în funcție de diferențele în interiorul populației de etnie română, maghiară și romă.

Distribuția etnică a municipiului Cluj-Napoca

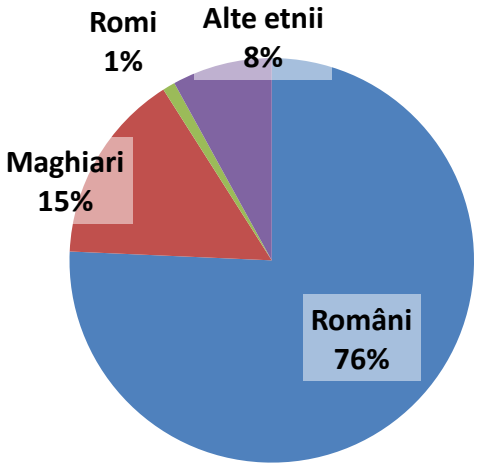

Sursă: INS, Recensământ 2011.

[17] Vezi de exemplu Dumitru Sandu despre indicele de dezvoltare socială a localităților din România, https://sites.google.com/site/dumitrusandu/bazededate

GRUPE DE VÂRSTĂ

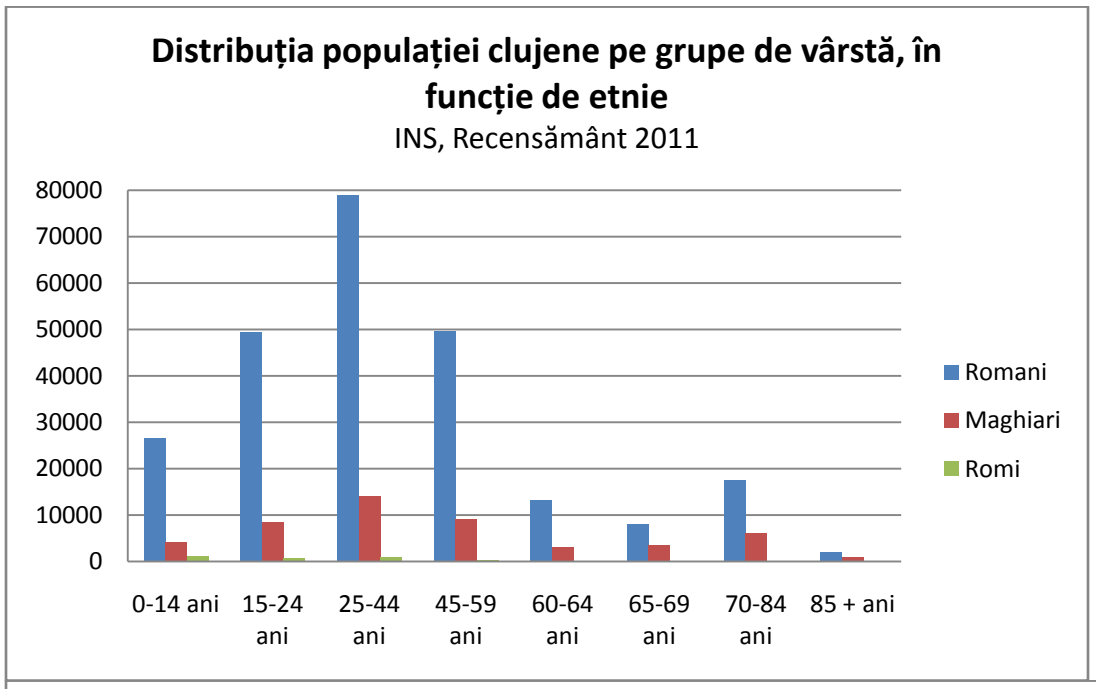

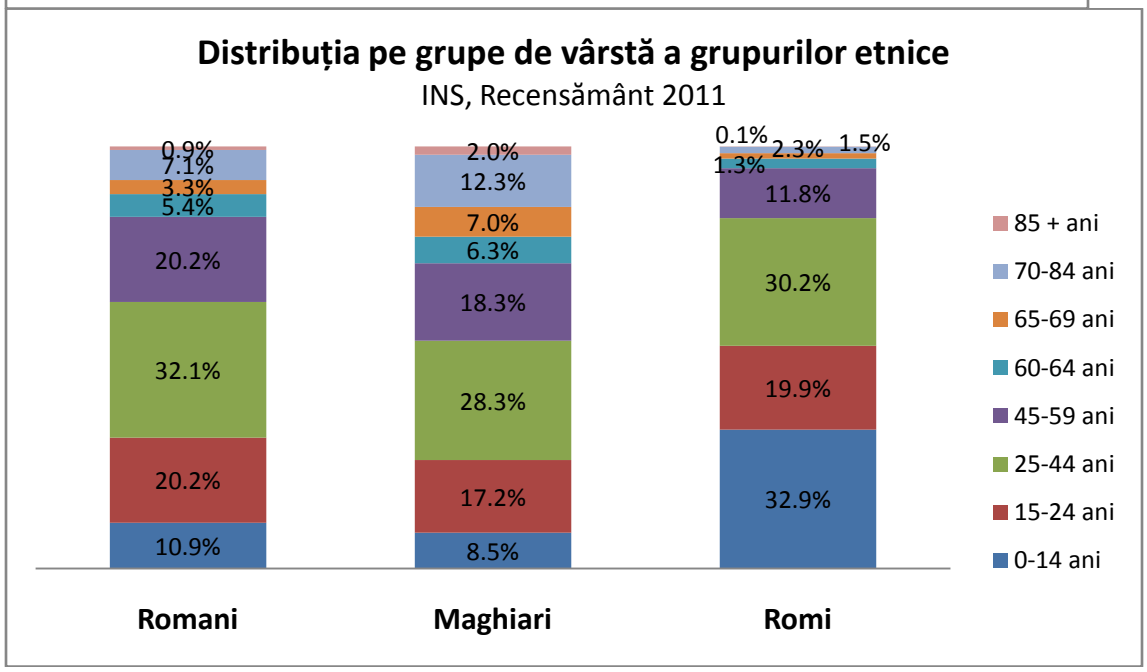

Populația cea mai îmbătrânită se cunoaşte în rândurile etniei maghiare (mai bine de un sfert dintre maghiari sunt peste 60 de ani), în timp ce dintre romi doar cc 4% ajung la vârsta de peste 65 de ani, iar dacă comparăm aceste date cu informațiile aferente pentru populația din Pata Rât (vezi graficul de la pag. 19), observăm că printre cei din urmă procentul celor peste 65 de ani este şi el foarte redus.

NIVEL DE ȘCOLARIZARE

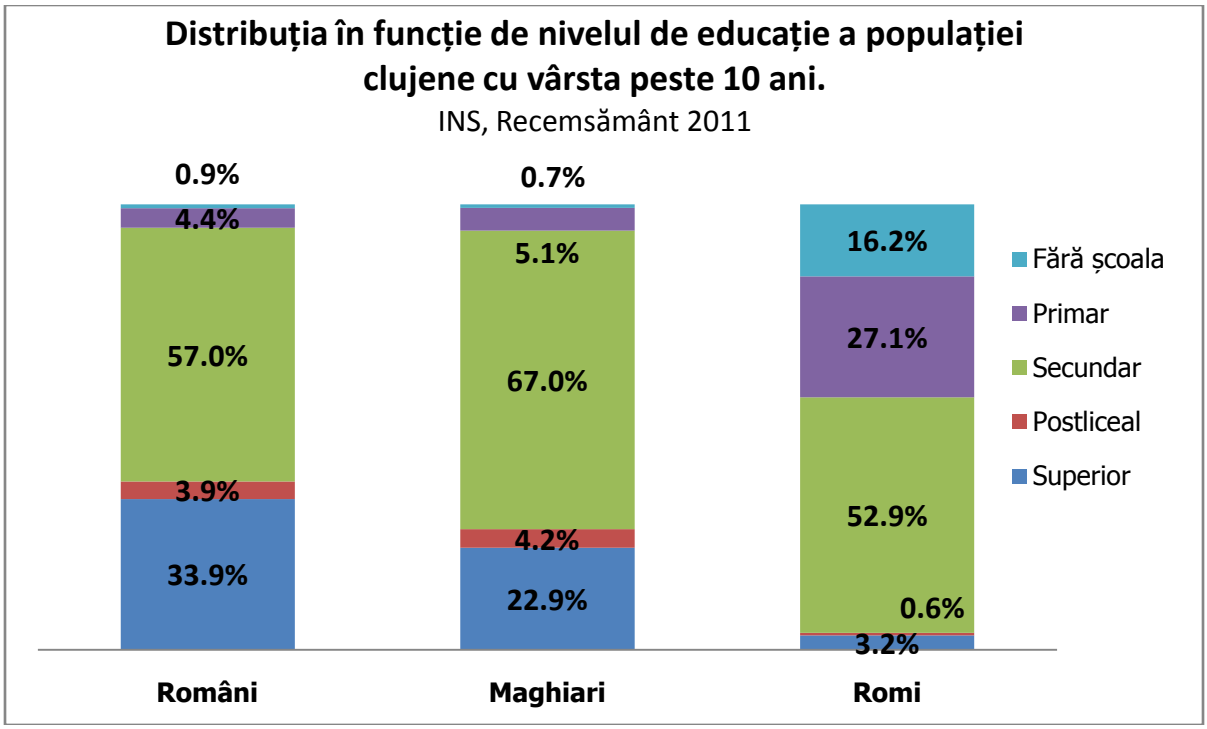

Procentul romilor cu studii superioare din populația totală este mult mai redus decât procentul persoanelor de etnie romă pe întreaga populație a orașului (chiar dacă în alt grad, dar această observație este valabilă și în ceea ce privește populația maghiară). Se poate însă observa că procentul celor cu educația școlară de nivel secundar (incluzând gimnaziu, liceu sau școală profesională și postliceal) este și în cazul populației rome peste 50% din totalul etniei, iar printre cei care locuiesc în Pata Rât se ridică și acolo la cc 38% (vezi pag. 20), ceea ce denotă că nivelul de școlarizare în sine nu oferă garanția unui trai decent.

OCUPARE

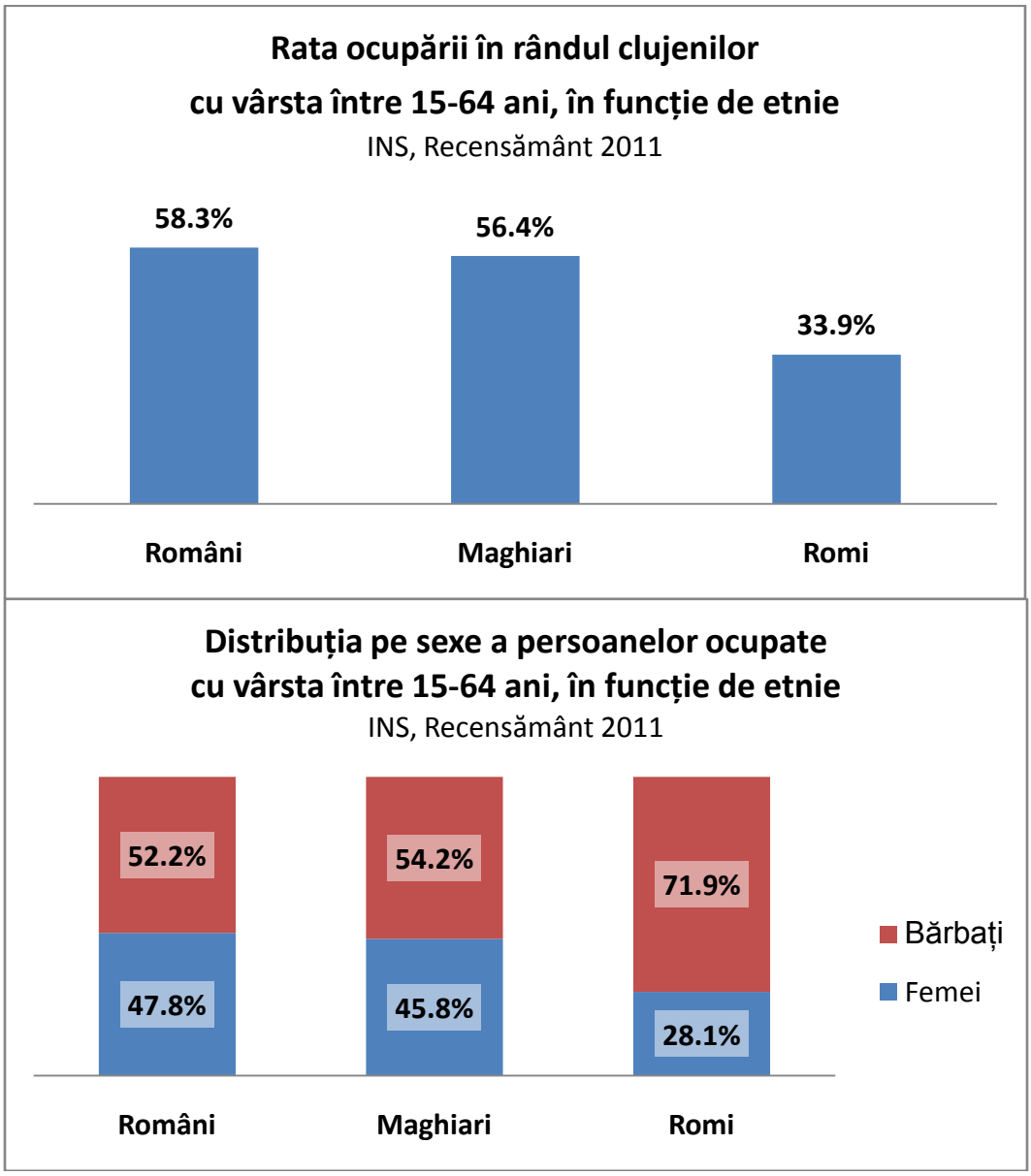

Rata de ocupare în rândurile celor trei etnii în context clujean este aproape de rata aferentă pe România (58.8%), dar toate sunt foarte departe de ținta de atins în cadrul Strategiei Europa 2020. Pentru toate cele trei etnii, ponderea bărbaților în rândul populației ocupate este mai mare decât cea a femeilor. Dar, dacă în cazul românilor și maghiarilor discrepanța este relativ mică (2-4%), în cazul romilor avem de trei ori mai mulți bărbați ocupați decât femei ocupate (71.9% dintre etnicii romi ocupați sunt bărbați), ceea ce denotă atât anumite tipuri de relații de gen în interiorul grupului, cât și multiplele dificultăți, după caz discriminări cu care se confruntă femeile de etnie romă.Procentul persoanelor ocupate de etnie maghiară și de etnie romă este sub procentul acestor populații în totalul populației clujene atât pentru totalul ambelor sexe, cât și pentru femei și bărbați.

ȘOMAJ

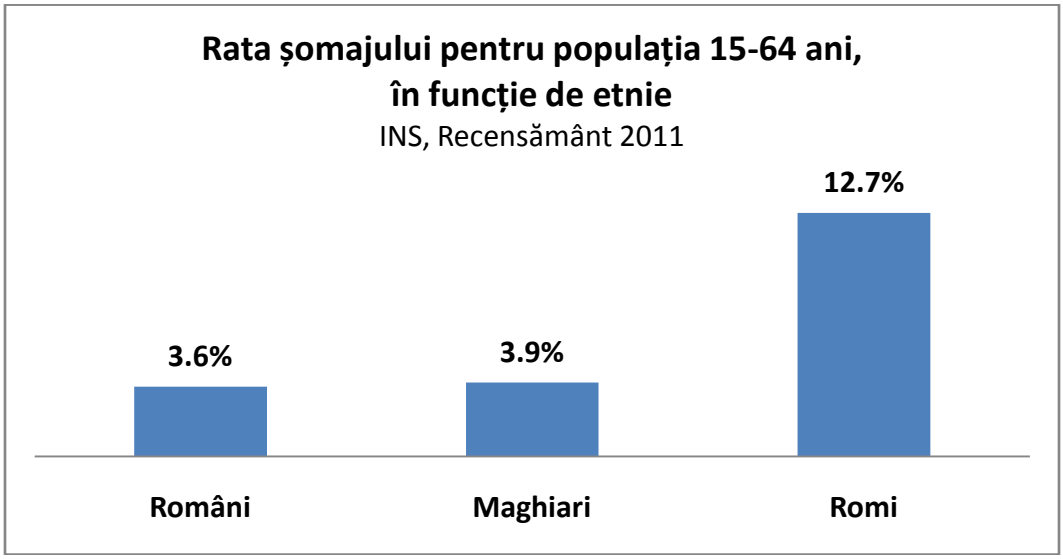

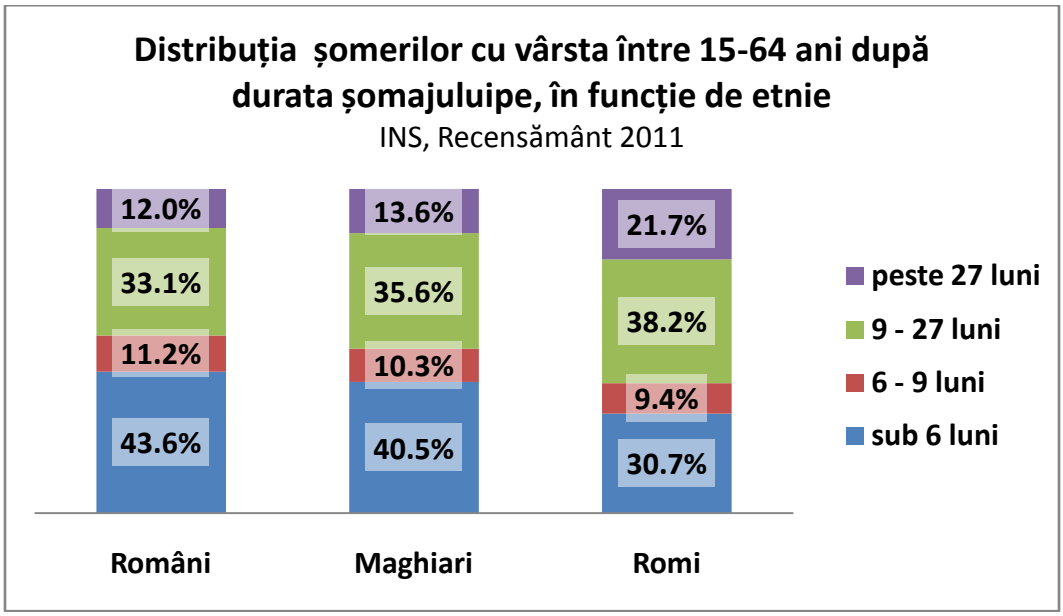

Rata șomajului este cea mai mare printre etnicii romi, procentul celor în șomaj de lungă durată din totalul șomerilor din grupul etnic propriu fiind cel mai înalt printre romi (de 21.7%, față de 12% dintre românii șomeri, sau de 13.6% dintre șomerii maghiari),ceea ce reflectă că ei își găsesc mai greu un nou loc de muncă după pierderea locului de muncă anterior.

Asupra sistemului local de asistenţă socială se manifestă presiuni şi provocări în creştere: accentuarea fenomenului de îmbătrânire demografică, lipsa locurilor de muncă, şomajul de lungă durată cu precădere în rândurile tinerilor, veniturile reduse şi starea de sărăcie chiar şi în rândurile celor angajaţi, creşterea riscului de sărăcie severă în rândul unor grupuri defavorizate, printre care mulţi etnici romi. Infrastructura de asistenţă socială şi resursele umane din acest domeniu sunt încă deficitare în raport cu creşterea continuă a nevoii pentru astfel de servicii, ceea ce înseamnă că programele de incluziune socială, chiar dacă au susţinere politică, riscă să eşueze din lipsa resurselor umane şi materiale necesare implementării lor. Categoriile vulnerabile trebuie capacitate prin programe de asistenţă socială comunitară, prin asistarea familiilor cu probleme multiple, prin activităţi preventive ţintite către grupurile vulnerabile şi intervenţii de tip management-de-caz pentru ca indivizii şi familiile să-şi poată exercita drepturile sociale, şi pentru a folosi oportunităţile de incluziune socială create. Incluziunea socială nu se reduce la alocarea unor prestaţii *hic et nunc*, ci este un proces care necesită timp şi facilitare, prin urmare resursă umană calificată.

Drept consecinţă, programele operaţionale propuse includ prevederi privind colectarea datelor statistice, cât şi măsuri specifice de intervenţie în ceea ce priveşte populaţia aflată sub pragul de sărăcie, copii din familii dezavantajate şi copii din sistemul de protecţie, tinerii care au părăsit centrele de plasament, persoane cu dizabilităţi, persoane vârstnice aflate în dificultate, persoane dependente de substanţe, copii şi adulţi victime ale violenţei, exploatării sexuale şi traficului de persoane, persoane şi familii fără adăpost, persoane migrante (din alte ţări) şi cetăţeni români reîntorşi în ţară, tineri şi adulti delicvenţi, şi persoane care comit acte de agresiune, etnici romi supuşi excluziunii sociale (vezi Direcţia strategică 3 din capitolul VII).

b. Deprivare multiplă şi marginalizare în rândul etnicilor romi. Cazul Pata Rât

Cazul clujean extrem al marginalizării socio-teritoriale şi al teritoriilor de locuire defavorizată este zona Pata-Rât din apropierea rampei de gunoi, populată în mod preponderent de familii şi persoane de etnie romă supuse excluziunii sociale. În cele ce urmează, pe baza datelor generate prin cercetarea deja amintită, derulată în cadrul proiectului "*Preparatory Phase for Model Project: making the most of EU Fund for Sustainable Housing and Inclusion of disadvantaged Roma (explicitly but not exclusively targeted) in Cluj Metropolitan Area,"* prezentăm sub forma

de grafice câțiva indicatori ai populației din Pata Rât (compoziția etnică, grupe de vârstă, nivelul de școlarizare și muncile pentru venit).

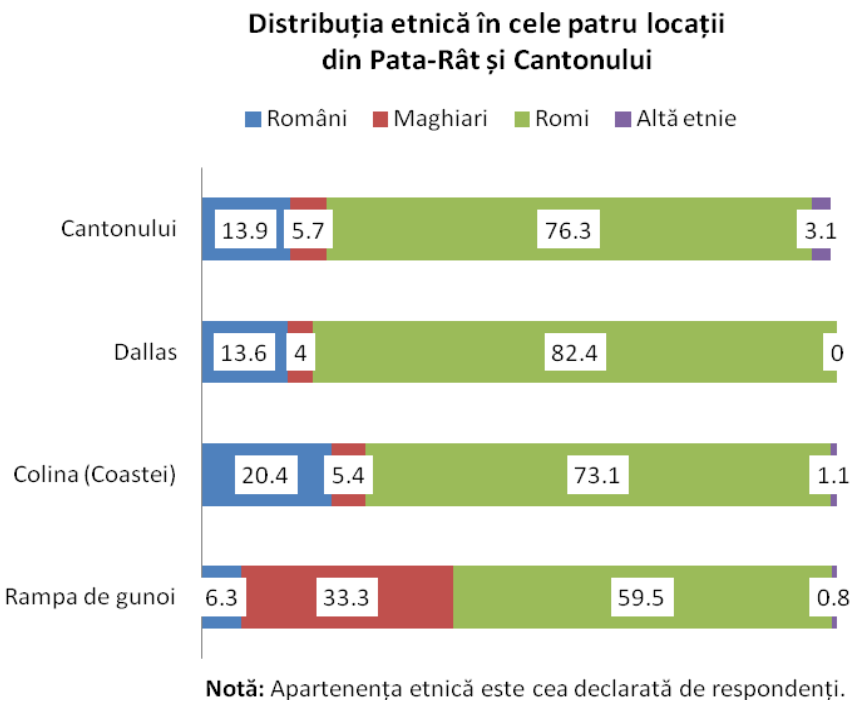

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Dacă comparăm aceste procente cu procentele grupurilor etnice pe întregul oraș, diferența între ele este tranșantă, ceea ce denotă că în cazul persoanelor de etnie romă riscul de a ajunge în Pata Rât în urma unor constrângeri materiale (evacuări forțate, lipsa resurselor dobândirii unei locuințe, lipsa veniturilor stabile etc.) este cu mult mai mare decât riscul în cazul altor etnii, care, după caz, pe lângă sărăcie nu sunt confruntați cu stigmatizare etnică excluzionistă.

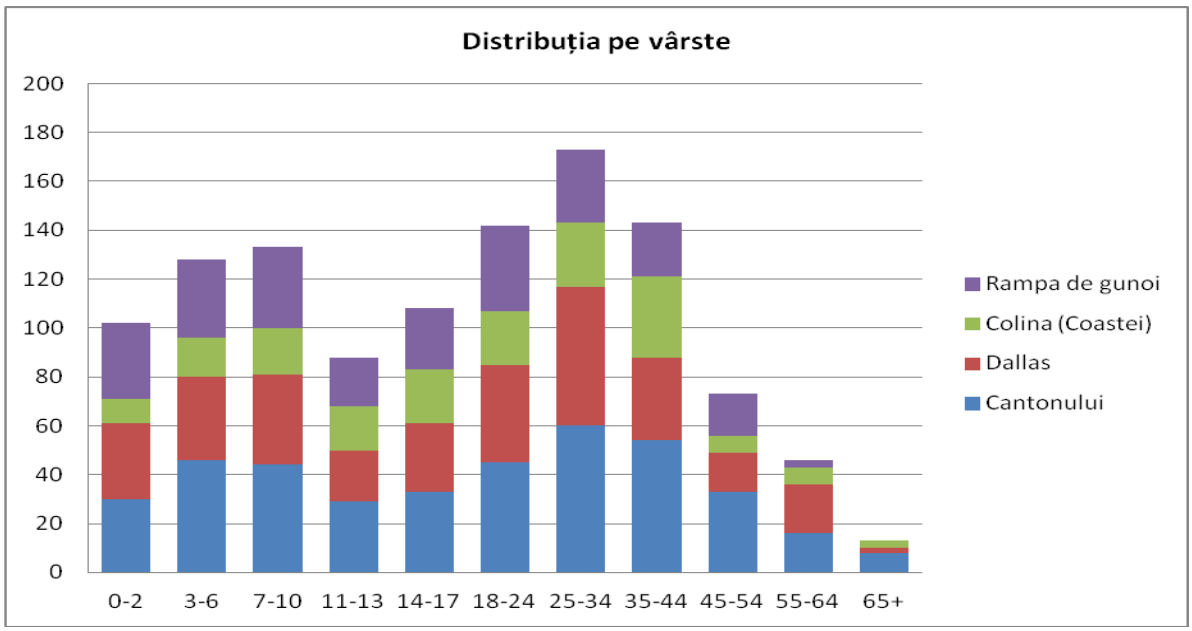

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Conform definiției noastre, zona Pata Rât include patru vecinități, și anume Dallas, rampă, casele modulare și strada Cantonului. Dincolo de factorii economici care au generat-o, această zonă s-a creat și în urma unor măsuri administrative prin care familii sărace au fost relocate din alte zone ale orașului în acest spațiu marginalizat (circa 42% din locatari), precum și datorită lipsei îndelungate a unor politici locale și județene de incluziune socială care să fi putut elimina deprivările multiple reproduse intergenerațional cu care se confruntă aceste familii și din cauza teritoriului segregat unde trăiesc. Din datele de mai jos reiese că zona Pata Rât s-a populat de-a lungul mai multor decenii, acest proces începând cu mult înainte de 1990.

De când locuiți aici? *Procente calculate în rândul adulților (14 ani împliniți) care au răspuns la chestionarele individuale*	Location				Total
	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi	
M-am născut aici	-	17.9%	1.1%	4.8%	5.3%
Înainte de 1990	2.1%	9.4%	-	1.6%	3.2%
În perioada 1990-1999	6.7%	31.6%	-	15.2%	13.0%
În perioada 2000-2010	79.0%	29.9%	4.3%	48.0%	47.7%
După 2010	12.3%	10.3%	93.5%	30.4%	30.4%
Nu știu/Refuz	-	.9%	1.1%	-	.4%
Total	***100%***	***100%***	***100%***	***100%***	***100%***

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

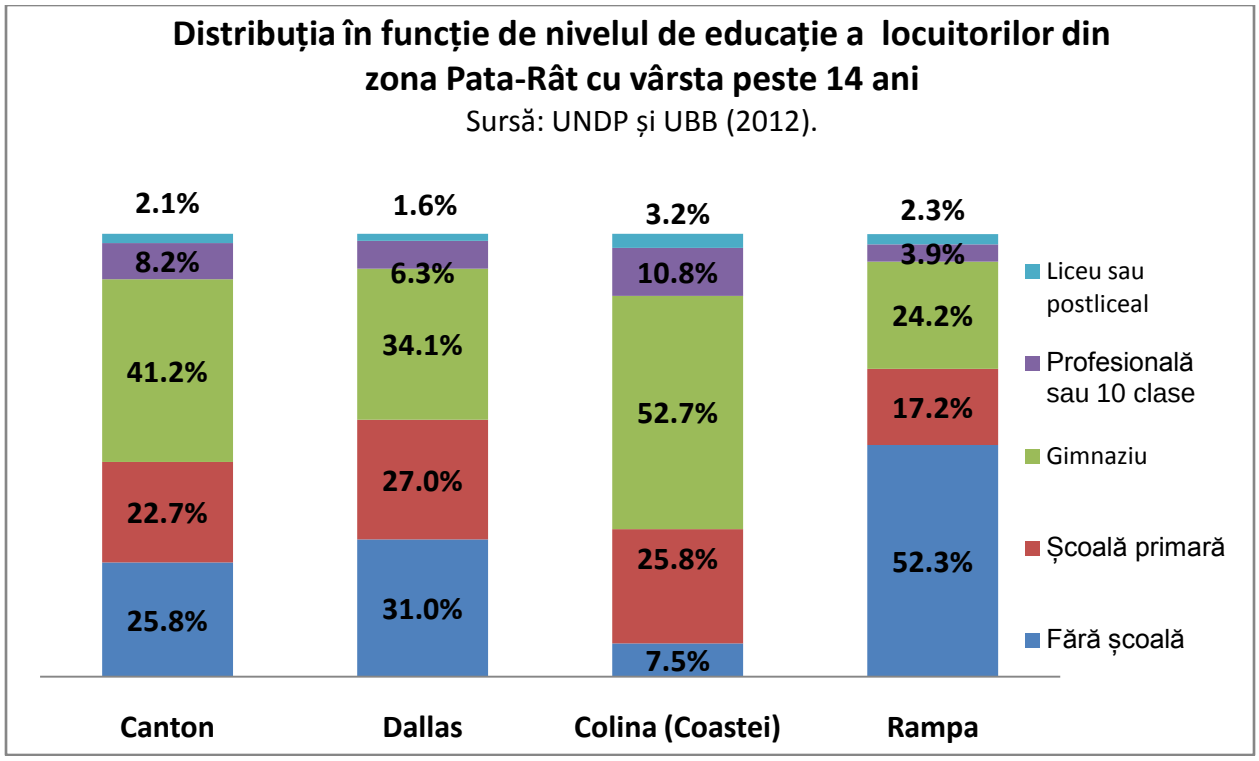

STATUT STATUT OCUPAŢIONAL ŞI EXPERIENŢA DE MUNCĂ

Statut ocupațional *Răspuns multiplu. Procente calculate pentru cei de vârstă activă, 18-64 de ani*	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi
Angajat cu contract de muncă	11.9%	3.2%	21.5%	0.8%
Lucrător pe cont propriu (pers fizică autorizată PFA)	1.5%	2.4%	-	0.8%
Angajator/Patron	0.5%	0%	1.1%	-
Lucrător ocazional, cu sau fără contract	20.7%	8.7%	19.4%	7.8%
Lucrător pe rampa de gunoi	12.4%	74.6%	1.1%	90.6%
Șomer înregistrat	1.6%	0.8%	2.2%	-
Pensionar	8.3%	2.4%	10.8%	0.8%

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

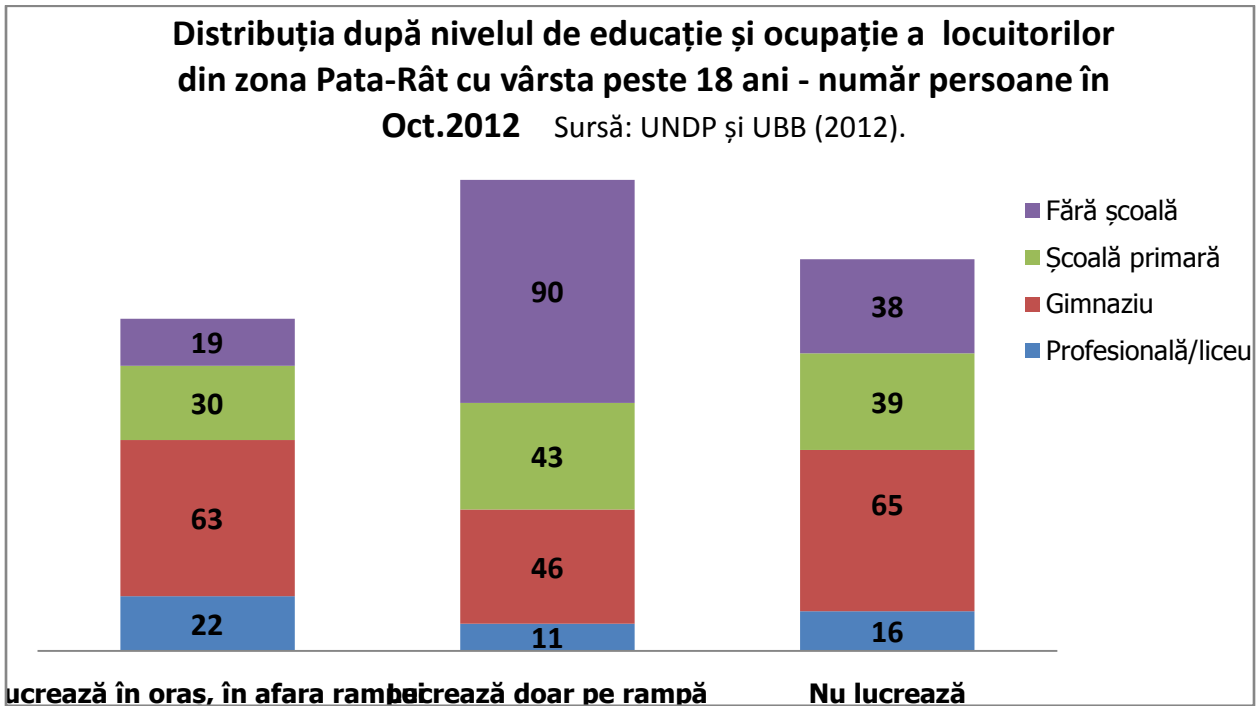
Distribuția după nivelul de educație și ocupație a locuitorilor din zona Pata-Rât cu vârsta peste 18 ani - număr persoane în Oct.2012
Sursă: UNDP și UBB (2012).
19
30
63
22
90
43
46
11
38
39
65
16
Fără școală
Școală primară
Gimnaziu
Profesională/liceu
ucrează în oras, în afara rampei
Lucrează doar pe rampă
Nu lucrează

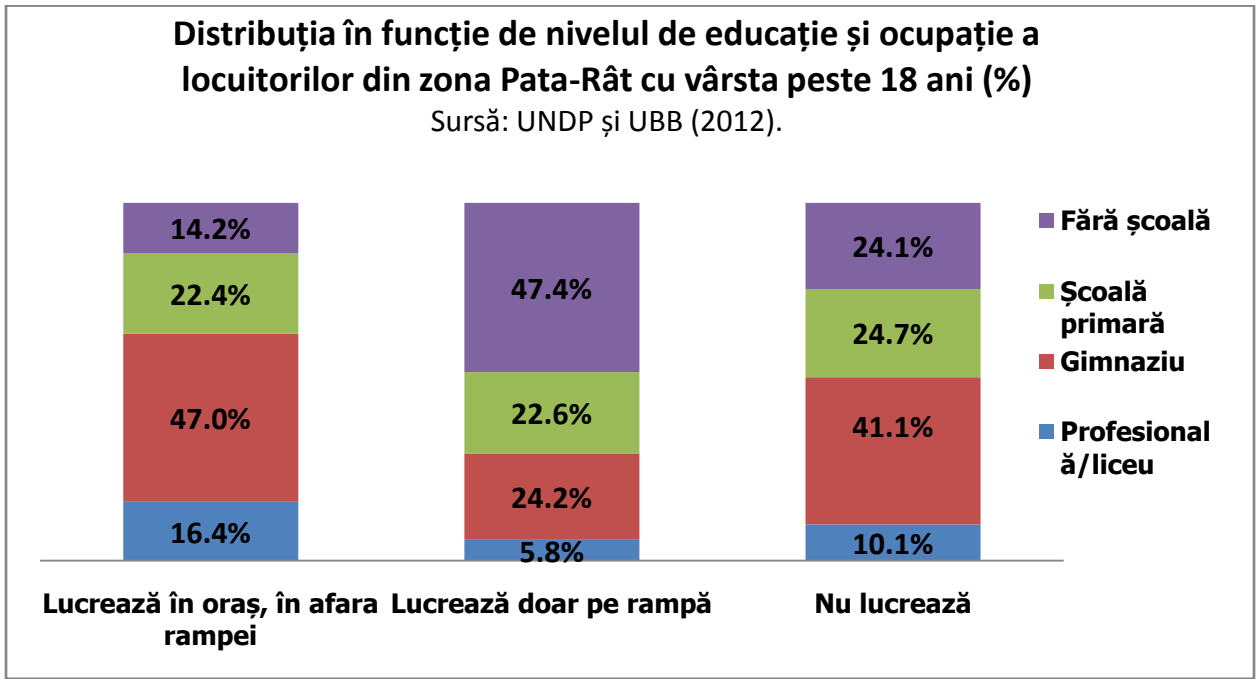
Distribuția în funcție de nivelul de educație și ocupație a locuitorilor din zona Pata-Rât cu vârsta peste 18 ani (%)
Sursă: UNDP și UBB (2012).
14.2%
22.4%
47.0%
16.4%
47.4%
22.6%
24.2%
5.8%
24.1%
24.7%
41.1%
10.1%
Fără școală
Școală primară
Gimnaziu
Profesională/liceu
Lucrează în oraș, în afara rampei
Lucrează doar pe rampă
Nu lucrează

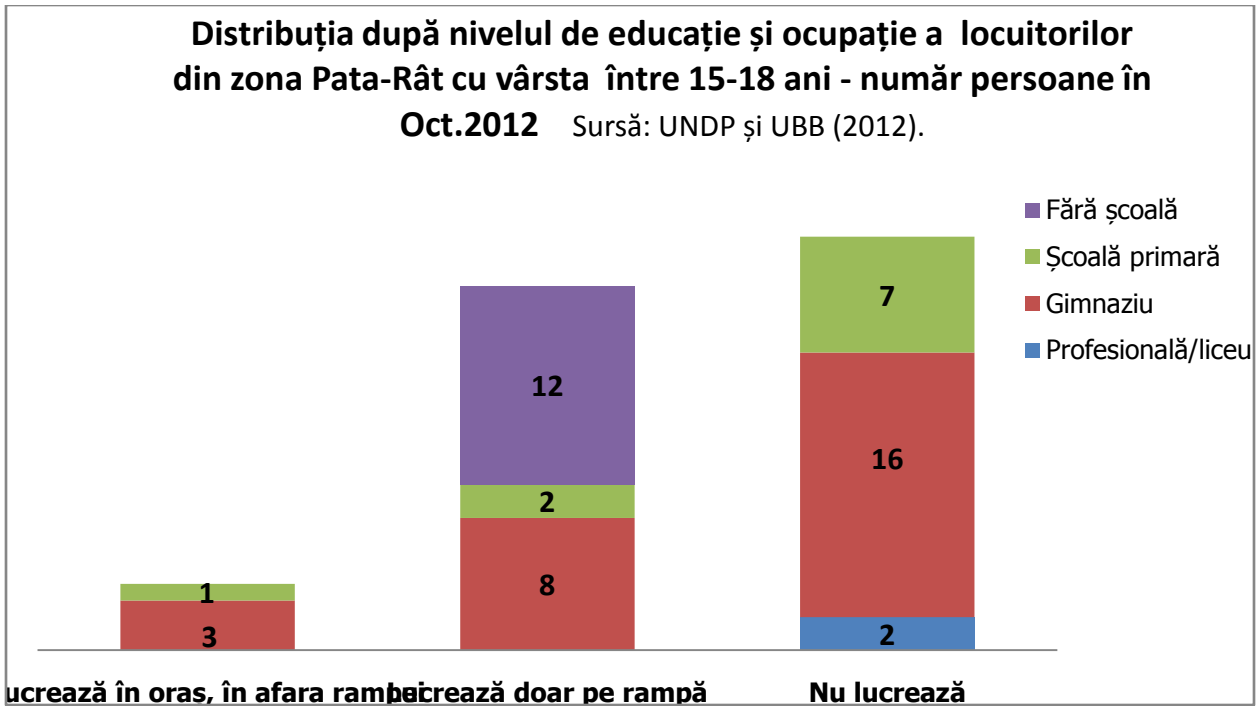

c. Disparități socio-teritoriale și locative

Disparitățile socio-teritoriale din cadrul orașului Cluj-Napoca, sau existența zonelor de locuire defavorizate și segregate în acest mediu urban (care pot fi surpinse printr-o hartă a sărăciei)[18] impun recunoașterea faptului că segregarea teritorială și zonele de locuire defavorizate generează cazuri de sărăcie extremă, caracterizate de suprapunerea multiplelor deprivări materiale și

[18] Hărțile problemelor sociale au un rol important în calibrarea politicilor sociale și economice, și în planificarea unei dezvoltări teritoriale coezive nu numai pe plan regional sau județean, ci și la nivelul și în interiorul fiecărei localități. Încă din prima jumătate a anilor 2000, în România, cu sprijinul Băncii Mondiale, prin programul AMTRANS s-a elaborat metodologia construirii bazei de date spațiale și s-a arătat: "hărțile sărăciei prezintă profilul geografic al bunăstării, indicând zonele/localitățile în care este concentrată sărăcia și către care trebuie să fie alocate resursele." (*Harta sărăciei în România. Metodologia utilizată și prezentarea rezultatelor*. Raport elaborat la cererea Comisiei Naționale Anti-Sărăcie și Promovarea Incluziunii Sociale de către Universitatea București și Institutul Național de Statistică, 2005). Abordarea teritorializării sărăciei a început să fie aplicată în UE de când, la începutul anilor 1990, programul URBAN a dezvoltat un set de intervenții urbane integrate. Mai nou, în vederea eficientizării politicilor sociale și a utilizării fondurilor pentru reducerea sărăciei, se lucrează cu scopul elaborării unor hărți ale sărăciei extreme la nivel de micro regiuni (nivel LAU-1), la nivel de localități (nivel LAU-2) și la nivel de vecinătăți segregate mai ales în zone urbane (vezi în *Discussion paper on the territorial aspects of extreme poverty drawing up a European extreme poverty map*, 2012). Pentru aplicarea complementară a abordării excluziunii sociale pe bază de grup vulnerabil și pe bază teritorială, avem nevoie și în contextul orașului Cluj de astfel de hărți.

perpetuate intergenerațional. Desegregarea teritorială a acestor spații este o provocare majoră pentru autoritățile locale. Segregarea teritorială nu este doar efect al excluziunii sociale, ci este și cauza perpetuării excluziunii, iar desegregarea teritorială (alături de locuire), pe lângă accesul la locuri de muncă și educație școlară, este un mijloc crucial al incluziunii sociale. [19]

Pe baza datelor existente la nivelul orașului Cluj-Napoca, precum și la nivelul celei mai extreme zone de locuire defavorizată din municipiu (Pata Rât, zona rampei de gunoi), am putut să generăm următoarele grafice comparative în ceea ce privește nivelul de școlarizare și muncile pentru venit, și să descriem sumar accesul la servicii sociale, și la condiții locative la nivel de municipiu și la nivelul populației din Pata Rât.

[19] Deorece în momentul de față nu se colectează și cartografiază date statistice la nivel cartiere, și nici INS nu ne-a putut furniza datele recensământului pe secțiile de recenzare ale orașului, nu suntem în măsură să prezentăm sub formă hărți distribuția populației în orașul Cluj în funcție de etnie, statut ocupațional, nivel educațional, starea locuințelor, risc de excluziune socială, pentru a vedea în ce zone ale Clujului se cumulează dezavantajele sociale și deprivările material/locative.

Distribuția populației clujene după nivelul de educație școlară: comparație între Pata-Rât și populația totală a municipiului

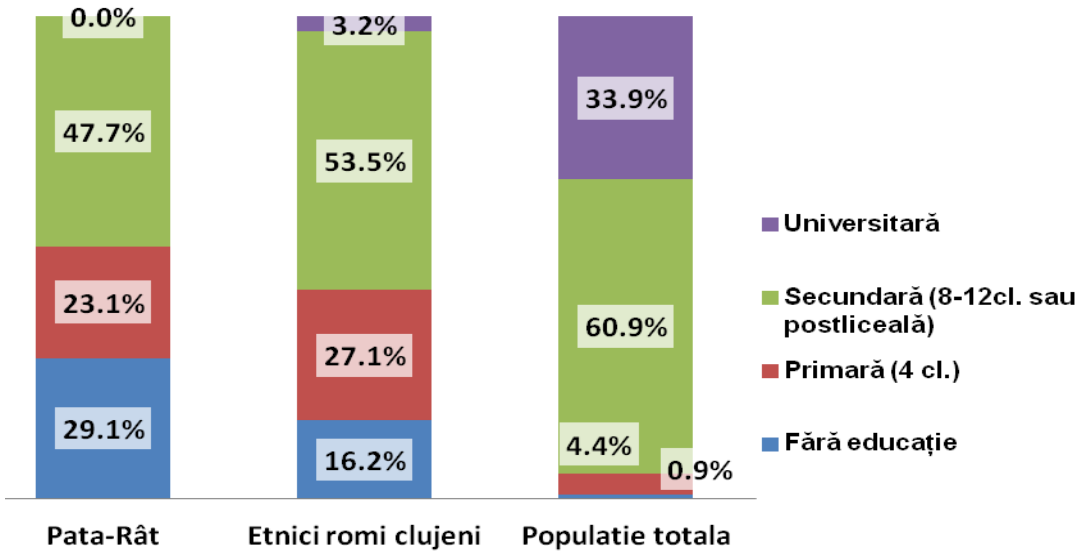

Sursă: INS, Recensământul 2011 pentru Cluj-Napoca și cercetarea UNDP și UBB 2012 pentru Pata-Rât. Datele INS se referă la persoanele care au împlinit 10 ani, iar datele pentru Pata-Rât se referă la persoanele care au împlinit 15 ani .

Procentul populației cu venituri din muncă, pe categorii de populație cu vârsta între 15-64 ani

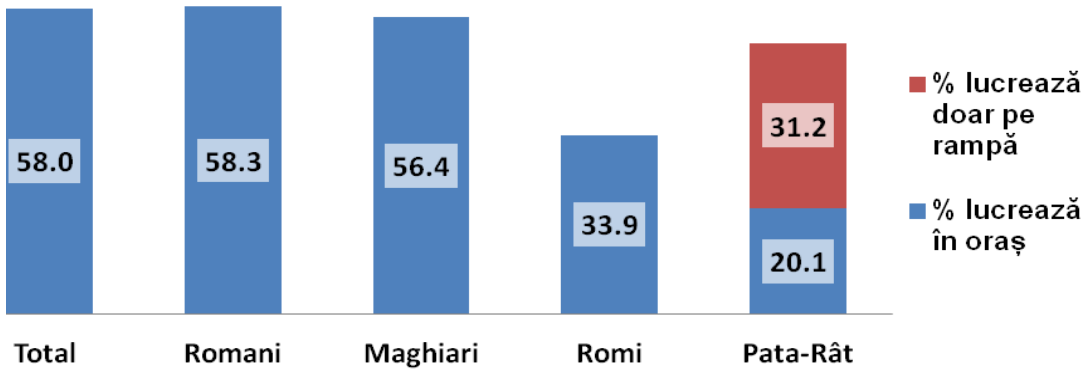

Sursă: : INS, Recensământul 2011 pentru Cluj-Napoca și cercetarea UNDP și UBB 2012 pentru Pata-Rât. Pentru populația din Cluj-Napoca, procentele indică ponderea populației ocupate (INS, 2011).

În ianuarie 2013, în Cluj-Napoca au beneficiat **alocație de susținere pentru copii 161 de familii**. Spre deosebire de imaginea stereotipică a familiilor beneficiare de această formă de ajutor, **numărul mediu de copii al acestor familii a fost de 2 copii**, iar vârsta **medie a titularului alocației a fost de 39 de ani.** Jumătate dintre titulari avea vârsta sub 38 de ani. **Dintre aceste familii, doar 5 locuiau în zona Pata Rât.**

	Venit net mediu lunar pe membru de familie:	1 copil	2 copii	3 copii	4 sau mai mulți copii
Familie cu doi părinți	sub 200 lei	30	60	90	120
	între 201-350 lei	25	50	75	100
Familie monoparentală	sub 200 lei	50	100	150	200
	... între 200-350 lei	45	90	135	180

Sursă: Legea 177/2010, actualizată.

De **ajutor social în vederea asigurării venitului minim garantat** (VMG - Legea 416/2001, actualizată) **au beneficiat doar 223 de familii. Dintre acestea, 48 de familii (fiecare a cincea familie beneficiară!) nu au o rezidență legală, documentul lor de identitate fiind unul temporar, cu mențiunea *lipsă domiciliu.* Aceste familii au dreptul de a beneficia de prevederile Legii 116/2002 privind Prevenirea și combaterea marginalizării sociale.**

Dintre familiile relocate de pe str. Coastei în Pata-Rât, au beneficiat doar 8 familii de ajutor social în baza legii VMG, și o singură familie cu domiciul pe str. Cantonului.

În momentul actual în Cluj-Napoca funcționează un număr de 15 **creșe publice**. Acestea au un număr de 935 de locuri, mult prea puține față de numărul cererilor existente, care a fost aproape dublu. **Numărul de copii care au frecventat creșele publice** din Cluj-Napoca în luna ianuarie 2013 a fost după cum urmează:

- Grigorescu: 52 copii
- Gheorgheni: 339 copii
- Centru: 61 copii

- Zorilor: 88 copii
- Mărăști: 61 copii
- Mănăștur: 365 copii
- Someșeni: 47 copii

TOTAL: 1013 copii

Conform datelor primite de la DGASPC, valabile, conform adresei, de la 31 ianuarie 2013:

1. Numărul **asistenților maternali** din județul Cluj este 140, din care cu domiciliul în Cluj-Napoca sunt 14 persoane;

2. Numărul copiilor plasați la asistenții maternali este 208, din care cu domiciliul părinților pe raza municipiului Cluj-Napoca sunt 47;

3. Numărul copiilor aflați în plasament la familia lărgită este 320, din care cu domiciliul parintilor pe raza municipiului Cluj-Napoca sunt 84.

Conform datelor furnizate de **Serviciul Protectia Copilului, Familiei si Dezvoltare** de sub DASM pe întregul oraș:

- numărul copiilor care au frecventat Centrul de Zi "Țara Minunilor" în anul școlar 2012-2013 a fost de 30 (toți copiii provin din comunitatea Pata Rât);

- cazuri raportate de abuz asupra copiilor: 61

- cazuri raportate de violență domestică: 17

- cazuri raportate de trafic de persoane: 3

În decembrie 2013, Direcția de Asistență Socială și Medicală a Primăriei a deschis o unitate mobilă multifuncțională în Pata-Rât, în apropierea rampei de gunoi, cu scopul de a facilita integrarea socială a familiilor din zonă, în special a celor care locuiesc pe terenul din imediata vecinătate a rampei de gunoi. Continuând inițiativa “Cortul copiilor”, realizat de DASM în

colaborare cu Consiliul Județean și Universitatea Babeș-Bolyai, în unitatea mobilă se oferă servicii educaționale și sociale copiilor cu vârsta între 4 și 14 ani de către Fundația pentru Ajutorarea Popoarelor și grupul de voluntari ai primăriei. Scopul programului este prevenirea separării copilului de familie, îmbunătățirea nutriției și a stării de sănătate și facilitarea integrării copiilor de vârstă școlară și preșcolară în învățământul public și programele de tipul Șansa a Doua. În Ianuarie 2014, programul era frecventat de aproximativ 80 de copii cu vârsta între 4-14 ani din familii ce locuiesc în proximitatea rampei de gunoi.

În Cluj-Napoca există 8 cluburi pentru pensionari şi 2 centre de zi pentru vârstnici: [20]

- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. TRAIAN NR. 61
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. AUREL VLAICU NR. 3A
- CLUBUL PENSIONARILOR – B-UL 21 DECEMBRIE 1989 NR. 108-110
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. HOREA NR. 108
- CLUBUL PENSIONARILOR - STR. ARINILOR NR. 11
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR MIRASLAU NR. 4
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. LUIS PASTEUR NR. 77
- CLUBUL PENSIONARILOR – STR. DETUNATA
- CENTRUL DE ZI PENTRU VARSTNICI – STR. STEFAN OCTAVIAN IOSIF NR. 1-3
- CENTRUL DE ZI PENTRU VARSTNICI – STR. DECEBAL NR. 21

Conform datelor INS de pe urma Recensământului din 2011, în **Cluj-Napoca** există un număr de **129837 locuințe**, dintre care **98.1% în proprietate privată**, și doar 1.3% în proprietate de stat. Dintre aceste locuințe 97.1% au bucătărie și 97.6% au baie în locuință, și 92.0% au încălzire centrală. Mai departe, din acest număr total de locuințe, sunt racordate: la apă 98.6%, la canalizare 98.5%, și la electricitate 99.1%. Mediile pe țară ale acestor procente sunt mult mai reduse (acces la apă 66.7%, la canalizare 65.1%, la electricitate 96.6%; cu încălzire centrală

[20] http://www.primariaclujnapoca.ro/comunicate.html?gId=1180

44.4%, cu bucătărie în locuință 84.6% și cu baie în locuință 61.9%). Din păcate nici la această oră nu avem date cu privire la alți indicatori ai calității locuirii, cum ar fi supraaglomerarea. [21]

În anul 2013, conform Hotărârilor Consiliului Local al Municipiului **Cluj-Napoca**, lista de priorități întocmite pe baza cererilor de **locuințe sociale** a inclus 358 de cereri, dintre care 80 au fost declarate neeligibile. Ulterior, pentru anul 2013 au fost repartizate, în vederea atribuirii prin închiriere a locuințelor sociale din fondul locativ de stat, un număr de 49 de locuințe. Din aceste documente nu reiese:

1) numărul real care reflectă nevoia de locuință socială (deoarece multe persoane/familii nevoiașe și foarte nevoiașe nici nu își mai depun cereri din cauza sistemului de criterii de atribuire a locuințelor sociale care nu sprijină accesul persoanelor marginalizate, fără venituri stabile, la astfel de locuințe);

2) procentul locuințelor sociale nou construite și/sau procentul locuințelor sociale eliberate de pe urma evacuării foștilor chiriași din diverse motive (procedură care reproduce numărul persoanelor fără adăpost și a celor care, conform criteriilor definite de HCL Cluj-Napoca, nu au dreptul la locuință socială).

În anul 2013, conform Hotărârilor Consiliilor Locale, lista de priorități întocmite pe baza cererilor de **locuințe ANL** pentru tineri a inclus 112 de cereri. Ulterior, pentru anul 2013 au fost repartizare, în vederea atribuirii prin închiriere a locuințelor construite din fonduri ANL, 2 locuințe. [22]

În Pata Rât, din totalul de gospodării în 2012: [23]

- în jur de 40 de familii au acte de închiriere valabile în casele modulare unde în decembrie 2010 au fost relocați locatarii din imobilele dărâmate de pe strada Coastei;

[21] http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS2.pdf , http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS12.pdf,
[22] http://www.primariaclujnapoca.ro/locuinte.html
[23] Statistici extrase din cercetarea realizată în Octombrie 2012 de către Programul de Dezvoltare al Națiunilor Unite (UNDP) în parteneriat cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai Cluj-Napoca în cadrul proiectului *Fază pregătitoare pentru un proiect model: utilizarea optimă a fondurilor europene pentru locuire sustenabilă și incluziunea romilor (vizați explicit dar nu excluziv) în situații dezavantajate* finanțat de Open Society Foundations, Making Most of EU Funds for the Roma. Coordonator cercetare și interpretare: Cristina Raţ, Departamentul de Sociologie, Universitatea Babeş-Bolyai.

- dintre cele 120-130 gospodării existente pe strada Cantonului circa 50 de familii locuiesc în case de termopan sau căsuțe de lemn date în folosință gratuită prin contract în 2004 și 2005 de către Fundația Ecce Homo pe baza contractului de parteneriat încheiat între această fundație și Primăria Municipiului Cluj-Napoca;
- 65 gospodării sunt amplasate în Dallas, pe terenul privat dobândit în 2012 de către Fundația Pro Roma;
- 50 gospodării se regăsesc în locuințe/adăposturi improvizate pe rampă, din familiile stabilite aici cc. 64% provind din alte județe, 13 familii fiind relocate acolo din orașul Cluj-Napoca de către autorități.
- situația actelor de identitate reprezintă, în continuare, o problemă:

Acte de identitate în rândul adulţilor (procente în rândul persoanelor cu vârsta peste 14 ani)	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi
Carte de identitate cu adresă din Cluj	62.3%	64.1%	87.2%	19.1%
Carte de identitate cu adresă într-o altă localitate	3.4%	6.0%	2.6%	45.8%
Carte de identitate temporară, fără domiciliu	28.8%	11.4%	6.8%	18.3%
Fără carte de identitate, dar are CNP	4.7%	14.1%	3.4%	6.9%
Fără carte de identitate şi fără CNP	0.8%	4.3%	-	9.9%
Total	*100%*	*100%*	*100%*	*100%*

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Certificate de naştere ale copilor (procente în rândul copiilor sub 14 ani)	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi
Are certificate de naştere	92.0%	87.8%	100%	79.6%
Nu are, dar are CNP	2.5%	-	-	1.8%
Nu are certificate de naştere, nici CNP	3.1%	12.2%	-	18.6%
Nu ştiu/Nu răspund	2.5%	-	-	-
Total	*100%*	*100%*	*100%*	*100%*

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Casele modulare din Pata Rât sunt racordate la apă, electricitate și canalizare – câte un modul este compus din patru camere de câte 15 sau 18 metri pătrați, precum și o baie de circa 6 metri pătrați, și este locuit în medie de 20 de persoane. Pe strada Cantonului există o pompă publică de apă amplasată în zona căsuțelor de termopan (fiecare compus dintr-o singură încăpere de circa 16 metri pătrați), și doar câteva locuințe sunt racordate la electricitate pe bază de contract, zona neavând canalizare, și nu există băi sau toalete. În Dallas există o pompă de apă, și câteva căsuțe sunt racordate la electricitate. Oamenii care locuiesc în improvizațiile de pe rampă nu au acces deloc la utilități – doar la o sursă de apă de izvor de suprafață (apă nepotabilă).

În ceea ce privește accesul la servicii de sănătate primară, tabelul de mai jos reflectă că acesta este foarte redus în cazul populației din Pata Rât.

Aveți asigurare medicală? *Procente în rândul persoanelor care au împlinit 18 ani*	Locație				
	Cantonului	Dallas	Colina (Coastei)	Rampa de gunoi	Total
Da	51.0%	20.8%	61.9%	28.6%	40.2%
Nu	49.0%	77.6%	35.9%	71.4%	59.0%
Nu știu/ Refuz	-	1.6%	2.2%	-	0.8%
Total	*100%*	*100%*	*100%*	*100%*	*100%*

Sursă: UNDP și UBB, Octombrie 2012.

Datorită diagnozei circumscrise, în ceea ce privește dezideratul incluziunii sociale, Strategia de Dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca 2014-20 va aborda nu numai sărăcia persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, ci și dimensiunea teritorială a sărăciei sau marginalizarea socio-teritorială. Drept consecință, această Strategie identifică nu doar măsuri de incluziune socială dedicate persoanelor care trăiesc în sărăcie pe o perioadă mai scurtă sau mai lungă de timp datorită vulnerabilităților sau dezavantajelor care caracterizează situația lor individuală, ci și măsuri care vizează desegregarea teritorială și incluziunea socială a comunităților marginalizate prin măsuri integrate (investiții intersectoriale în domeniile ocupării forței de muncă, educației, asistenței medicale, infrastructurii locative, eliminarea stigmatizării culturale a acestor teritorii, a populației și comunităților care le locuiesc, asigurare de locuințe în vecinătăți mixte). Drept consecință, strategia noastră include un plan de desegregare teritorială pentru zona Pata Rât (vezi Direcția strategică 4 din capitolul VII).

d. Resurse instituționale

În momentul de față, unitatea Primăriei împuternicită cu problemele sociale este Direcția de Asistență Socială și Medicală (DASM), care gestionează sistemul de beneficii și servicii sociale reglementate prin Legea Asistenței Sociale. Celelalte Direcții ale Primăriei până acum nu și-au propus gestionarea diverselor probleme ale orașului Cluj din punctul de vedere al incluziunii sociale, precum nici comisiile de specialitate ale Consiliului Local (în procesul de elaborare a propunerilor de Hotărâri ale Consiliului Local) nu au găsit modalități prin care să consulte cele

mai vulnerabile și marginalizate grupuri din oraș, și să asigure participarea lor la luarea deciziilor. Lipsa colectării sistematice a datelor care reflectă situația socială și economică din oraș, precum și lipsa cartografierii acestora este un impediment în calea unei planificări eficiente a investițiilor în funcție de nevoile diverselor grupuri sociale și în funcție de nevoi zonale. Datorită sistemului greoi al administrației publice românești, diverse organisme împuternicite cu incluziunea socială și/sau promovarea egalității de șanse de la nivel local și județean nu au reușit să își coreleze activitatea, de multe ori plasând anumite responsabilități de la un nivel la altul. Până acum, primăria nu a elaborat încă un plan local de acțiune pentru incluziunea socială a romilor, și nu a constituit un grup local care să coordoneze și monitorizeze implementarea acestui plan, colaborând cu inițiativele de la nivelul Zonei Metropolitane Cluj sau de la nivelul județului Cluj.

Pentru a putea face față nevoilor legate de servicii sociale din orașul Cluj, în perioada 2014-2020 DASM trebuie să beneficieze de dezvoltarea resurselor sale umane și materiale. Tot cu acest scop, Primăria va sprijini organizațiile neguvernamentale care oferă servicii pentru incluziunea socială a celor marginalizați și comisionarea de servicii sociale de la ONG-uri de profil, specializate, iar întregul sistem de servicii sociale va urmări în continuare profesionalizarea și acreditarea acestora. În completare, pentru a veni în sprijinul beneficiarilor, primăria va susține crearea unei baze de date despre servicii sociale. Mai departe, pentru perioada 2014-2020 întrevedem constituirea unor mecanisme și instrumente instituționale care pot deservi realizarea obiectivelor din domeniul incluziunii sociale în general și al incluziunii sociale a romilor în special, inclusiv al asigurării participării grupurilor vulnerabile la luarea deciziilor administrative (vezi Direcția strategică 5 din capitolul VII).

e. Analiza SWOT privind strategia incluziunii sociale

Puncte tari (Strength)	Puncte slabe (weaknesses)	Oportunități (opportunities)	Amenințări (threats)
Întărirea leadership-ului municipiului Cluj-Napoca în interiorului Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, cât și la nivel național și european Constituirea unor compartimente de incluziune socială, cu roluri complementare, la nivelul muncipalității și a zonei metropolitane Cluj Cadru legislativ național și comunitar UE suportiv pentru elaborarea și implementarea politicilor de incluziune socială, și de incluziunea socială a romilor la nivel UE, național, regional și local Instrumente de politici publice naționale care pot fi fructificate în programele sociale locale (mediere sanitară și școlară, forme de educație școlară menite să susțină învățarea pe tot parcursul vieții, unități economice protejate, forme cooperativiste de economie socială, protecția copilului, servicii medicale comunitare, locuințe sociale etc) Gradul relativ mare (în context românesc) al dezvoltării economice al municipiului Cluj-Napoca	Dificultatea prioritizării investițiilor pentru prevenirea și combaterea sărăciei și a excluziunii sociale Constrângeri bugetare locale Necesitatea îmbunătățirii coordonării dintre direcțiile primăriei în ceea ce privește prevenirea și combaterea marginalizării sociale, dincolo de atribuțiile DASM Nesiguranța statutară a experților de etnie romă la diverse nivele administrative (lipsa expertului pentru romi la primărie, problemele statutare cu care se confruntă inspectorul școlar pentru romi, meditorii școlari și mediatorii sanitari) Înrădăcinarea greoaie a formelor noi de consultare și participare cetățenească Necesitatea unei mai bune coordonări a dezvoltării infrastructurale cu dezvoltarea socială Accesul redus al copiilor aparținând unor familii defavorizate la programe școală după școală, sau la activități culturale și sportive de calitate din oraș	Definirea incluziunii sociale și reducerii sărăciei ca unul dintre domeniile cele mai importante ale dezvoltării (*smart, sustainable and inclusive growth*) în Strategia Europa 2020; în Acordul de Partneriat între România și Comisia Europeană privind noua perioadă de programare; în Planul de dezvoltare regională, elaborat sub coordonarea ADR N-V; Planul județean de dezvoltare; și în alte documente strategice naționale și ale UE Promovarea elaborării și implementării unei Strategii pentru incluziunea socială a romilor pe plan local, crearea unor mecanisme inter-instituționale aferente, inclusiv a unui grup local de acțiune cu participarea expertului pentru romi angajat la primărie Capacitatea instituțională a Clujului în ceea ce privește dezvoltarea datorită Polului de Creștere Cluj, Organizația Arhitecților din România, Asociației Zonei Metropolitane Cluj Implicarea autorităților Clujene în programe transnaționale privind politicile și programele pentru romi inițiate de Comisia Europeană, Consiliul Europei, OSI, UNDP, etc	Deciziile guvernamentale nefaste privind utilizarea fondurilor europene, care pot să tergiverseze, din diverse motive, implementarea programelor integrate și nevoia aferentă de coordonare inter-sectorială și inter-instituțională Neaplicarea prevederilor legii pentru prevenirea și combaterea marginalizării sociale și neconcordanța cu legea locuințelor Tergiversarea adoptării legii econonomiei sociale Slăbiciunile legii locuințelor, dar și a sistemului de construire și de atribuire a locuințelor sociale la nivel local în ceea ce privește gestionarea locuințelor sociale ca instrumente ale incluziunii sociale, precum și interzicerea și prevenirea evacuărilor forțate ca proceduri administrative care produce persoane fără adăpost și duce la agravarea marginalizării sociale Procentul redus din PIB alocat educației, sănătății și protecției sociale, Insuficenta atenție acordată fondului locativ public la nivel național

Succesul proiectului desfăşurat de Primarie în colaborare cu Programul de Dezvoltare al Naţiunilor Unite (UNDP) care a creat numeroase sinergii instituţionale care pot fi fructificate în scopul incluziunii sociale şi desegregării Pata-Rât-ului Deschiderea primăriei municipiului Cluj-Napoca faţă de inovaţii administrative (de ex. programul de buget participativ, Memorandumul de Înţelegere între UNDP şi Primărie, procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a Clujului prin implicarea unor categorii largi de specialişti, asumarea principiului incluziunii sociale în planul Cluj Capitală Culturală Europeană) Implicarea societăţii civile instituţionalizate în furnizare de servicii sociale; în derularea unor acţiuni sociale de solidaritate cu grupurile vulnerabile şi de combatere a rasismului; în implementarea unor programe culturale menite să genereze şi susţină schimbare socială; în protecţia mediului; în elaborarea strategiei de dezvoltare a Clujului pentru perioada 2014-2020; cosntituirea unei asociaţii comunitare a romilor la nivel grassroots Utilizarea expertizei Universităţii Babeş-Bolyai şi a sectorului non-guvernamental	Concentrarea sărăciei în anumite cartiere ale Clujului, discrepanţe teritoriale în interiorul oraşului, şi formarea de zone de locuire defavorizate aflate sub riscul unei "regenerari urbane" prin proceduri de evacuare, demolare etc. Procent redus de terenuri publice pe raza municipiului Cluj-Napoca unde s-ar putea derula programe de construcţie de locuinţe sociale Situaţia juridică neclară a mai multor terenuri din Cluj-Napoca, în mod particular ale celor pe care sunt plasate aşezăminte informale Fenomenul segregării sociale, locative, şcolare şi ocupaţionale pune obstacole în calea incluziunii sociale a romilor Accentuarea marginalizării sociale, şi crearea unor forme acute de segregare socio-teritoriale de pe urma dezavantajelor cumulate ale grupurilor vulnerabile Cronicizarea situaţiei comunităţilor marginalizate din Pata Rât Necesitatea unei corelări mai bune dintre politicile de incluziune socială a romilor ca grup social defavorizat şi politicile de recunoaştere culturală a romilor ca grup etno-cultural	Implicarea societăţii civile şi a comunităţilor locale în programe culturale şi sociale care îşi propun combaterea rasismului, şi promovarea relaţiilor interculturale dintre diverse grupuri etnice şi categorii sociale Deschiderea din partea experţilor din domeniul planificării spaţiale, strategii culturale, multiculturalism, democraţie şi bugetare participativă, şi altele în vederea adoptării perspectivei incluziunii sociale în aceste domenii de dezvoltare Expertiza şi implicarea unei reţele extinse de organizaţii neguvernamentale şi academice în domeniul incluziunii sociale, dar şi al formelor alternative de construcţii de locuinţe	Explicarea fenomenului excluziunii sociale prin factori individuali Sentimente şi prejudecăţi anti-rome la nivelul populaţiei majoritare Practici discriminatorii ale angajatorilor faţă de etnici romi Inerţii instituţionale în reticienţa faţă de colaborarea intersectorială la diversele nivele ale administraţiei publice româneşti Instabilitatea politică

Buna colaborare dintre domeniul social între organizații ale societății civile, instituții academice, administrative de la nivel local, județean și regional Conștientizarea și responsabilizarea unor diverși actori publici în ceea ce privește necesitatea desegregării zonei Pata Rât Practici bune în ceea ce privește programele pilot dedicate grupurilor vulnerabile Îmbunătățirea colaborării dintre comunitățile locale din Pata Rât, societatea civilă instituționalizată, primărie, Agenția de Dezvoltare Regională N-V, Agenția Națională pentru Romi N-V în ceea ce privește pregătirea unor proiecte pilot de locuințe sociale, ocupare și proiecte integrate cu scopul incluziunii sociale Tendințele de eficientizare a colaborării în Zona Metropolitană Cluj Dedicație în vederea îmbunătățirii capacității autorităților locale și organizațiilor civice în absorbția fondurilor europene	Lipsa unor mecanisme eficiente de responsabilizare a mediului de afaceri față de grupurile vulnerabile		

f. Mecanismul instituțional al incluziunii sociale

Pentru a fructifica punctele tari și oportunitățile strategiei de incluziune socială, respectiv pentru a diminua efectul factorilor de amenințare și a punctelor slabe, miezul propunerii noastre este crearea unei Unități de Incluziune și Economie Socială în cadrul Primăriei Municipiului Cluj-Napoca. Momentul adoptării strategiei urbane pentru următoarea perioadă de 7 ani este un moment al Primăriei și Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca în care aceştia își pot exprima voința politică în favoarea integrării agendei Clujului social 2020 (sau a dezvoltării incluzive și participative) în planurile generale de dezvoltare ale orașului.

Atât cele 5 Direcții strategice, cât și cele 14 Programe operaționale prezentate detailat în capitolul următor al documentului sunt interconectate între ele, se întrepătrund și depind unele de altele, se facilitează și susțin reciproc. Sufletul instituțional al propunerii, motorul care va pune și va ține în mișcare acest sistem, este Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială propusă a fi înființată și dezvoltată gradual sub egida primăriei.

Schița de mai jos reflectă o anumită conceptualizare a proceselor și mecanismelor de incluziune socială la nivelul municipiului Cluj-Napoca. Ca orice schiță, desigur și aceasta are deficiențe în ceea ce privește reflectarea complexității problemei și a conexiunilor dintre programele operaționale identificate. În Anexa 1 a documentului prezentăm o schiță de propunere de regulament de organizare și funcționare a Unității pentru Incluziune și Economie Socială.

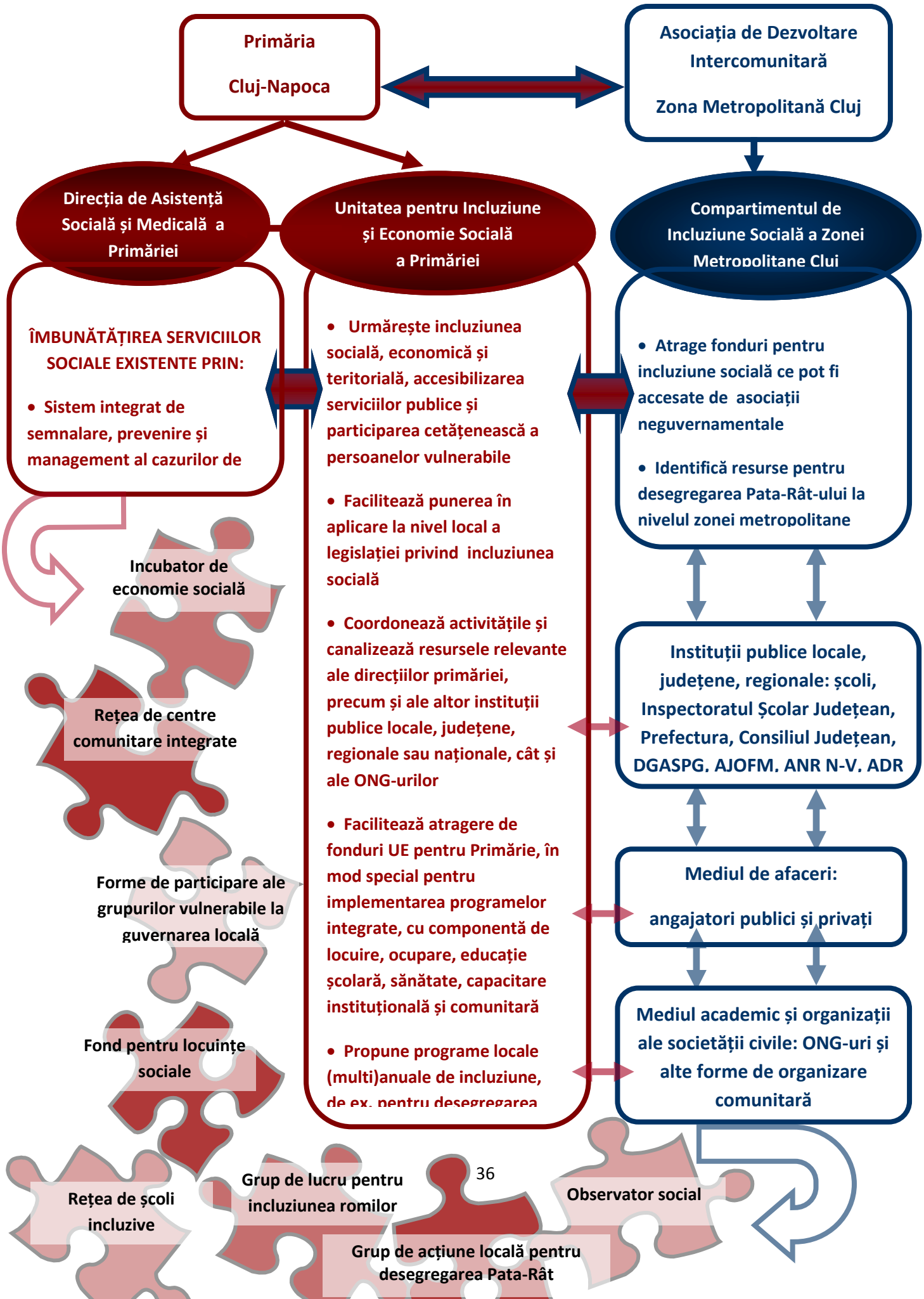
Primăria
Cluj-Napoca
Asociația de Dezvoltare Intercomunitară
Zona Metropolitană Cluj
Direcția de Asistență Socială și Medicală a Primăriei
Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială a Primăriei
Compartimentul de Incluziune Socială a Zonei Metropolitane Clui
ÎMBUNĂTĂȚIREA SERVICIILOR SOCIALE EXISTENTE PRIN:
• Sistem integrat de semnalare, prevenire și management al cazurilor de
• Urmărește incluziunea socială, economică și teritorială, accesibilizarea serviciilor publice și participarea cetățenească a persoanelor vulnerabile
• Facilitează punerea în aplicare la nivel local a legislației privind incluziunea socială
• Coordonează activitățile și canalizează resursele relevante ale direcțiilor primăriei, precum și ale altor instituții publice locale, județene, regionale sau naționale, cât și ale ONG-urilor
• Facilitează atragere de fonduri UE pentru Primărie, în mod special pentru implementarea programelor integrate, cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitare instituțională și comunitară
• Propune programe locale (multi)anuale de incluziune, de ex. pentru desegregarea
• Atrage fonduri pentru incluziune socială ce pot fi accesate de asociații neguvernamentale
• Identifică resurse pentru desegregarea Pata-Rât-ului la nivelul zonei metropolitane
Instituții publice locale, județene, regionale: școli, Inspectoratul Școlar Județean, Prefectura, Consiliul Județean, DGASPG. AJOFM. ANR N-V. ADR
Mediul de afaceri:
angajatori publici și privați
Mediul academic și organizații ale societății civile: ONG-uri și alte forme de organizare comunitară
Incubator de economie socială
Rețea de centre comunitare integrate
Forme de participare ale grupurilor vulnerabile la guvernarea locală
Fond pentru locuințe sociale
Rețea de școli incluzive
Grup de lucru pentru incluziunea romilor
Observator social
Grup de acțiune locală pentru desegregarea Pata-Rât

III. Excluziunea socială ca problemă (strategică)

Pe baza analizelor de mai sus privind Clujul social concludem că excluziunea socială ca problemă a municipiului Cluj-Napoca (sau existența grupurilor vulnerabile, dezavantajate, marginalizate și stigmatizate cultural) are patru mari dimensiuni: excluziunea economică, excluziunea de la drepturi sociale (educație, locuire, ocupare, sănătate, servicii sociale), lipsa sau dificultatea participării sociale (la viața socială, culturală și politică a orașului) și excluziunea teritorială, asociată cu un mediu de viață inadecvat sub aspectul infrastructurii, poluării și conexiunii la oraș. Strategia care răspunde la această problemă este Strategia incluziunii sociale, gândită în relație cu celelalte direcții de dezvoltare, precum și în contextul dezvoltării Zonei Metropolitane Cluj, județului Cluj și regiunii de dezvoltare Nord-Vest. Strategia incluziunii sociale are la bază viziunea unei dezvoltări socio-teritoriale incluzive și coezive a orașului.

IV. Viziunea dezvoltării socio-teritoriale incluzive și coezive

Dezvoltare urbană bazată pe principiile incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, care asigură participarea tuturor cetățenilor la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora.

Actorii dezvoltării municipiului Cluj-Napoca înțeleg importanța realizării unei creșteri favorabile incluziunii sociale, o creștere care – pe de o parte – se bazează pe asigurarea condițiilor în care toți cetățenii (indiferent de etnia, genul, vârsta, condiția lor de dizabilitate/invaliditate, statutul lor social) pot participa la dezvoltare, și – pe de altă parte – care pune dezvoltarea economică în slujba bunăstării sociale a tuturor și astfel asigură efectiv respectarea drepturilor omului, inclusiv ale drepturilor social-economice ale persoanelor vulnerabile, grupurilor dezavantajate și comunităților marginalizate, precum romii.[24] Actorii dezvoltării municipiului Cluj-Napoca sunt ghidați de viziunea unei dezvoltări teritoriale coezive, și își propun ca în perioada 2014-2020 să implementeze intervenții teritoriale integrate în zonele geografice urbane cele mai afectate de sărăcie sau în cartierele cele mai dezavantajate. Aceste planuri vor include măsuri obligatorii privind locuințele sociale, măsuri complementare în domeniile educației, sănătății, serviciilor sociale și a ocupării forței de muncă, dar după caz și măsuri de desegregare teritorială.

[24] Drepturile social-economice au fost introduse în sfera drepturilor fundamentale în societățile europene prin *European Social Charter* elaborat în 1961 și dezvoltat în 1966.

V. Obiectivele dezvoltării incluzive și coezive

Obiectivul general al acestei direcții de dezvoltare este transformarea municipiului Cluj-Napoca într-un oraș incluziv care se dezvoltă pe baza principiilor incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, și asigură participarea tuturor categoriilor la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora. Dezvoltarea incluzivă și coezivă propusă va fi în măsură să asigure o bună calitate a vieții pentru toți cetățenii, indiferent de etnia, genul, vârsta, condiția de dizabilitate/invaliditate sau statutul lor social.

Strategia de Dezvoltare a Municipiului Cluj-napoca urmărește în perioada 2014-2020 următoarele obiective specifice:

♦ promovarea politicilor care asigură un mediu favorabil economiei sociale și facilitează angajarea persoanelor din grupuri vulnerabile, printre ele și etnicii romi, la locuri de muncă decente (prin **Direcția strategică 1**);

♦ crearea condițiilor de infrastructură, resurse umane și competențe profesionale adecvate asigurării accesului la servicii publice de calitate al persoanelor și grupurilor dezavantajate (prin **Direcția strategică 2**);

♦ furnizarea unor servicii specializate către persoanele și grupurile vulnerabile prin care li se va facilita participarea deplină la viața orașului și accesul la bunurile acestuia (prin **Direcția strategică 3**);

♦ incluziunea și desegregarea socio-teritorială a zonei de locuire defavorizată Pata Rât (prin **Direcția strategică 4**);

♦ elaborarea unor mecanisme instituționale incluzive care asigură participarea persoanelor vulnerabile, grupurilor dezavantajate și comunităților marginalizate în luarea deciziilor politice și administrative care privesc dezvoltarea orașului (prin **Direcția strategică 5**).

VI. Direcțiile strategice în domeniul Incluziunii sociale

1. **Incluziunea economică**
2. **Accesibilizarea serviciilor publice pentru categorii dezavantajate**
3. **Rețele de servicii specializate adresate grupurilor vulnerabile**
4. **Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din zona Pata Rât**
5. **Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative**

VII. Programe operaționale în domeniul Incluziunii sociale [25]

1. Incluziunea economică

1.1. Stimularea angajării persoanelor din grupuri vulnerabile, printre ele rome

1.2. Sprijinirea economiei sociale

2. Accesibilizarea serviciilor publice pentru categorii dezavantajate

2.1. Rețeaua centrelor comunitare integrate

2.2. Rețea de unități educaționale incluzive, inclusiv pentru prevenirea segregării școlare

2.3. Fond de locuințe adecvate și accesibile pentru categorii dezavantajate

3. Rețele de servicii specializate adresate grupurilor vulnerabile

4. Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din zona Pata Rât

4.1. Programe integrate adresate comunităților marginalizate din zona Pata Rât

4.2. Capacitarea autorităților locale în vederea derulării planului de desegregare teritorială

4.3. Campanii pentru eliminarea prejudecăților și discriminării pe bază de statut social și etnie

5. Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative

5.1. Unitatea pentru incluziune și economie socială

5.2. Observatorul social

5.3. Forme de participarea a grupurilor vulnerabile la guvernare

5.4. Grupul de lucru local pentru incluziunea romilor

5.5. Sistem integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială

[25] Fiecare program operațional este prezentat printr-un paragraf de argument și descriere generală, printr-o listă de măsuri propuse, de actori instituționali implicați și responsabili, și de indicatori, precum și de identificarea unor resurse bugetare potențiale. Planurile de acțiuni privind măsurile propuse nu vor fi elaborate în această fază a planificării dezvoltării strategice a Clujului. Ele vor fi elaborate după intrarea în vigoare a Strategiei de dezvoltare 2014-2020, și vor fi aprobate prin Hotărâri ale Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 1.

INCLUZIUNEA ECONOMICĂ

Argument general

Recomandarea Comisiei Europene 2008/867/CE din 3 octombrie 2008 privind incluziunea activă a persoanelor excluse de pe piața forței de muncă descrie cei trei piloni complementari care stau la baza incluziunii active: asigurarea unui venit suficient pentru o viață decentă; politici de integrare pe o piață a muncii sustenabilă și de calitate a tuturor persoanelor vulnerabile apte de muncă; asigurarea accesului la servicii sociale de calitate. Se urmărește de asemenea formularea și implementarea de strategii integrate complexe și coordonarea lor în plan vertical, prin implicarea actorilor relevanți la nivel central și local, inclusiv pe dimensiunea promovării parteneriatelor public-privat. Documente europene relevante precizează faptul că incluziunea activă se referă atât la individ cât și la modul de organizare a societății, deoarece există cauze structurale ale excluziunii sociale, cum ar fi insuficiența locurilor de muncă sau discriminarea. Constituția României, prin articolul 41, stipulează de asemenea că dreptul la muncă al unei persoane nu poate fi îngrădit.

În acest sens, accesul la muncă decentă reprezintă un drept social-economic, iar strategiile de incluziune activă trebuie să urmărească respectarea drepturilor individuale, respectarea demnității umane și a principiului nediscriminării, egalității de șanse și de gen și promovarea integrării pe piața muncii, participarea deplină în societate și acces la cei trei piloni ai incluziunii active. Incluziunea activă este de asemenea parte importantă a *Strategiei Europa 2020*, strategie care accentuează faptul că incluziunea activă este un factor cheie pentru asigurarea creșterii economice. Pentru asigurarea acestui deziderat, se recomandă împuternicirea indivizilor prin participare pe piața muncii, investiții în formarea profesională a acestora, lupta împotriva sărăciei, modernizarea pieței muncii, dar și oferirea de servicii de protecție socială adecvate.

Cadrul strategic comun pentru perioada 2014-2020 prevede promovarea economiei sociale, ca măsură de incluziune activă prin:

- „Consolidarea capacităţilor şi a structurilor de sprijin pentru promovarea întreprinderilor sociale, în special prin educarea şi formarea spiritului antreprenorial social, constituirea de reţele, dezvoltarea strategiilor naţionale sau regionale în parteneriat cu principalele părţi interesate şi furnizarea unor servicii de dezvoltare a întreprinderilor şi a unui acces mai uşor la finanţare” (p. 34/36).
- „Mobilizarea fondurilor pentru sprijinirea iniţiativelor în domeniul economiei sociale şi al antreprenoriatului social” (p.34/36).

În acord cu proiectul legii privind economia socială şi modificările şi completările ulterioare urmând avizul favorabil cu nr. 18018/19.12.2012 oferit de Consiliul Concurenţei, economia socială este asimilată sectorului economic, având ca funcţie creşterea gradului de ocupare a persoanelor aparţinând grupurilor vulnerabile şi facilitarea accesului acestora la resursele şi serviciile comunităţii. Aceste principii sunt în acord cu directivele europene, printre care *Comunicatul Comisiei Europene privind Inițiativele de tipul afacerilor sociale – Crearea unui climat favorabil pentru întreprinderi sociale, actori cheie ai economiei sociale și inovare* din data de 25.10.2011. Pornind de la ideea că inițiativele de tip economie socială nu sunt suficient sprijinite și dezvoltate în țările membre, sunt propuse 11 direcții de acțiune, asumate de către statele membre. Dintre acestea menționăm îmbunătățirea accesului la finanțări pentru întreprinderile sociale, mobilizarea fondurilor europene în vederea suținerii întreprinderilor sociale, creșterea vizibilității antreprenoriatului social, dezvoltarea unui cadru legal propice dezvoltării economiei sociale și sprijin din partea instituțiilor statului pentru dezvoltarea acestor tip de inițiative.

Programele operaționale ale Direcției strategice (1)

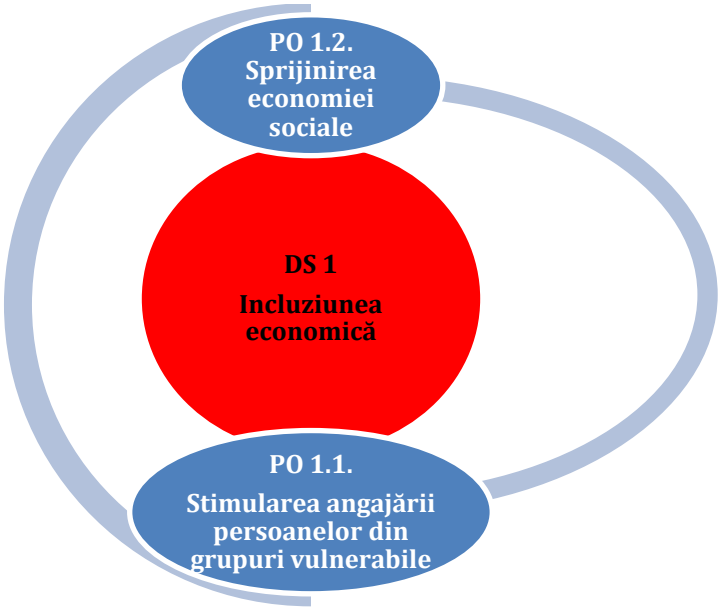

Incubatorul de economie socială va fi coordonat de Primărie, în particular de noua creată unitate pentru incluziune și economie socială, în strânsă corelare cu serviciile integrate oferite grupurilor vulnerabile. Tot Primăria va fi și administrator al parcului industrial al unităților de economie socială. Serviciile socio-ocupaționale vor fi oferite prin Centrele comunitare integrate.

> *Pentru a stimula o economie care urmăreşte obiective sociale (utilizarea profitului în vederea derulării unor servicii şi acţiuni comunitare dedicate grupurilor vulnerabile); pentru a contribui la capacitarea economică a grupurilor vulnerabile prin susţinerea iniţiativelor lor de economie socială; pentru a contribui la creşterea gradului de ocupare a persoanelor aparţinând grupurilor vulnerabile; pentru a dezvolta servicii sociale în vederea creşterii capacităţii de inserţie pe piaţa muncii a persoanelor din grupurile vulnerabile,*

Incubatorul de economie socială va funcționa ca un set de servicii oferite de primărie cetățenilor interesați să înființeze și să susțină unități de economie socială. Primăria va mobiliza diverse resurse și mecanisme în vederea sprijinirii formelor de economie socială inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile. Va mobiliza parteneri economici în programe de combatere a stereotipurilor și de sensibilizare a comunității locale în ceea ce privește categoriile sociale dezavantajate, și de stimulare a angajării acestora.

PO 1.1. Stimularea angajării persoanelor din grupuri vulnerabile, printre ele rome

Listă de măsuri

Promovarea parteneriatelor public-privat (cu angajatori locali, organizații civile etc.) în vederea inițierii și dezvoltării de măsuri active care să îmbunătățească accesul grupurilor vulnerabile la locuri de muncă decente.

Dezvoltarea de parteneriate cu angajatori locali în vederea preluării a persoanelor apte de muncă, beneficiare sau nu de venit minim garantat.

Dezvoltarea de programe de lucrări comunitare, în cadrul cărora să fie angajați temporar șomeri sau persoane inactive care provin din grupuri vulnerabile.

Includerea partenerilor economici locali în programe de combatere a stereotipurilor și de sensibilizare a comunității locale în ceea ce privește categoriile sociale vulnerabile (în special persoane de etnie romă și persoane cu dizabilități).

Susținerea unităților socio-educaționale care organizează cursuri de formare profesională, calificare și recalificare profesională cu prevederea obligației ca acestea să asigure accesul la cursuri a persoanelor din categorii sociale vulnerabile.

Susținerea unităților care desfășoară activități de consiliere și orientare profesională, formare, calificare sau recalificare profesională, medierea muncii cu precădere pentru persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Susținerea unităților educaționale care derulează forma de învățământ ”A doua șansă”.

Facilitarea obținerii unei calificări profesionale prin procesul de evaluare a competențelor profesionale obținute prin alte căi decât cele formale, în special în ceea ce privește ocupațiile tradiționale ale persoanelor de etnie.

Sprijinirea creării locurilor de muncă care asigură venituri decente prin oferirea de facilități pentru înființarea unităților economice în cadrul cărora sunt angajate persoane care provin din grupuri vulnerabile (inclusiv prin sprijinirea întreprinderilor mici și mijlocii).

PO 1.2. Sprijinirea economiei sociale

Listă de măsuri

Crearea unui incubator de economie socială, care va funcționa ca un set de servicii oferite de primărie cetățenilor interesați să înființeze și să deruleze activități de economie socială, inclusiv servicii de informare și consiliere.

Darea în folosinţă gratuită sau în chirie subvenţionată a unor spaţii aflate în domeniul public în vederea găzduirii unităților de economie socială inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Finanțarea întreprinderilor de inserţie socială și sprijinirea şi încurajarea acestora (acestea fiind întreprinderi sociale dintre angajații cărora 30 % aparţin unor persoane din grupuri vulnerabile)

Crearea, după modelul parcurilor industriale (care funcționează sub Legea 186/2013 privind constituirea si functionarea parcurilor industrial), a unui parc industrial de economie socială, al cărui administrator va fi primăria și care va găzdui operatori economici ce desfășoară activități de economie socială. Unitățile de economie socială care vor funcționa în cadrul acestui parc vor beneficia de măsuri de sprijin pentru investițiile realizate conform Ordinului 2980/2013 (de exemplu de ajutor minimis sub forma facilităților fiscale).

Promovarea în mod deosebit a unor unități de economie socială din domeniul construcțiilor de locuințe (sociale).

Asumarea rolului de partener din partea autorităților administrației publice locale în crearea și funcționarea unor unități de economie socială inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Promovarea și comercializarea produselor realizate prin unități de economie socială susținute de persoane aparținând grupurilor vulnerabile, de exemplu în rețeau de instituții publice.

Încurajarea și sprijinirea participării întreprinderilor de inserție socială și a celor inițiate de persoane din grupuri vulnerabile la procesele de achiziție publică derulate de autorități publice.

Facilitarea stabilirii unor parteneriate cu bănci pentru acordarea de microcredite pentru unitățile de economie socială, în mod special cele înființate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile.

Subcontractarea unor servicii sociale către unități de economie socială

Actori implicaţi/responsabili

Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Unitatea pentru incluziune și economie socială; Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca; Consiliul Județean Cluj; Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă; Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Zona Metropolitană Cluj; Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca; Instituții financiare și de credit; Întreprinderi sociale și întreprinderi de inserție socială; Unități protejate autorizate; Angajatori; Organizații neguvernamentale, de exemplu Fundația pentru Dezvoltarea Popoarelor, Asociația pentru Protejarea si Ajutorarea Handicapaților Neuropsihici Cluj, și alte organizații.

Indicatori

Numărul de parteneriate create între angajatori locali, oganizații civile și instituții ale administrației publice locale.

Numărul de persoane vulnerabile intrate pe piața muncii ca efect al funcționării parteneriatelor create la nivel local.

Numărul de lucrări comunitare desfășurate anual și numărul de persoane vulnerabile angajate în cadrul acestor lucrări.

Numărul de campanii de combatere a stereotipurilor și de sensibilizare a comunității locale în ceea ce privește categoriile sociale vulnerabile (în special persoane de etnie romă și persoane cu dizabilități).

Numărul de persoane care provin din grupuri vulnerabile cărora le-a fost facilitat accesul la programe de formare profesională, de consiliere și orientare profesională și medierea muncii.

Numărul de imobile și terenuri din domeniul public date înspre folosință pentru activități de economie socială.

Numărul de unități de economie socială înființate, în mod particular din domeniul de construcții locuințe (sociale).

Numărul de acțiuni destinate promovării economiei socială desfășurate și numărul participanților la aceste acțiuni, în special al persoanelor provenind din grupuri vulnerabile.

Facilitățile oferite pentru dezvoltarea activităților de economie socială.

Criteriile de selecţie la atribuirea contractelor de achiziţie publică care să încurajeze participarea unităţilor care desfăşoară activităţi de economie socială.

Serviciile subcontractate unor unități de economie socială.

Centru de informare și consiliere în domeniul economiei sociale.

Numărul de parteneriate cu bănci pentru facilitarea acordării de microcredite pentru întreprinderi sociale și întreprinderi de inserție socială.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 2.

ACCESIBILIZAREA SERVICIILOR PUBLICE

PENTRU CATEGORIILE DEZAVANTAJATE

Argument general

Măsurile de incluziune activă definite şi prezentate sub Direcţia strategică (1) cuprind un set de iniţiative care urmăresc creşterea angajabilităţii, a accesului la munci decente şi la implicarea în activităţi economice generatoare de venituri. Pentru a fi eficace şi a conduce la incluziunea socială a categoriilor vulnerabile, aceste măsuri trebuie completate cu o serie de servicii de interes general şi servicii publice, care doar împreună vor conduce la rezultate sustenabile în ceea ce priveşte dezvoltarea incluzivă a oraşului şi asigurarea unui standard adecvat de calitate a vieţii pentru toţi cetăţenii săi, indiferent de etnia şi statutul lor social.

Direcţia strategică (2) propune elaborarea şi implementarea de politici locale care iau în considerare faptul că foarte multe persoane şi familii vulnerabile se confruntă cu situaţii de deprivare multiplă, iar implementarea unor pachete integrate de măsuri vor putea să îmbunătăţească şansele acestora de a trăi o viaţă relativ bună.

Programele operaţionale definite sub Direcţia strategică (2) nu definesc doar măsurile socio-educaţionale, ocupaţionale, locative, medicale necesare egalizării şanselor, ci descriu şi cadrele instituţionale prin care ele pot şi trebuie să fie furnizate beneficiarilor în vederea capacitării şi susţinerii lor în efortul de a depăşi starea lor dezavantajată cauzată de factori şi mecanisme social-economice complexe, asupra cărora ei nu au control.

Politicile la nivel local pot avea o contribuţie semnificativă la îmbunătăţirea oportunităţilor de angajare şi de a trăi o viaţă decentă pentru categoriile deprivate, iar bunele practici la nivel local pot influenţa, pe termen mediu şi lung, reglementările şi practicile instituţionale la nivel naţional.

Programele operaţionale ale Direcţiei strategice (2)

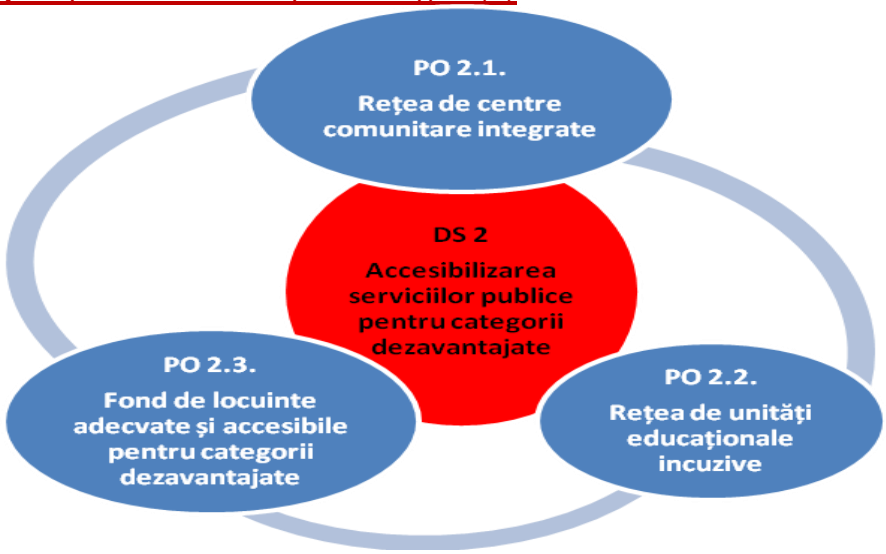

Rețeaua centrelor comunitare integrate, rețeau de unități educaționale incluzive, precum și fondul de locuințe sociale adecvate și accesibile categoriilor dezavantajate vor fi administrate de Primărie, în mod particular de noua unitate pentru incluziune și economie socială, în strânsă colaborare cu DASM.

Centrele comunitare integrate înființate în cartiere își propun să furnizeze pachete de măsuri și servicii integrate familiilor și persoanelor aflate în dificultate (servicii de informare și consiliere individuală și de grup, programe educaționale, artistice, sportive, și socio-ocupaţionale, servicii și beneficii sociale, forme de asistență, servicii medico-psiho-pedagogice etc), să catalizeze potenţialul de voluntariat şi alte resurse ale comunităţii, și să ofere spațiu pentru activități de facilitare comunitară și de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală.

Reţeaua de unități educaționale incluzive va fi o structură instituţională care asigură servicii socio-educaţionale pentru promovarea şi implementarea educaţiei incluzive, precum şi pentru asigurarea accesului la educaţie de calitate tuturor copiilor indiferent de etnia sau statutul lor social, și eliminarea fenomenului segregării școlare a copiilor de etnie romă.

Politicile locale de construire de locuințe sociale și de facilitare a accesului la locuire adecvată şi sustenabilă financiar trebuie gândită şi practicată ca un instrument al incluziunii sociale. Demersurile pentru asigurarea unui fond de locuințe adecvate și accesibile grupurilor vulnerabile, trebuie însoţite de servicii socio-ocupaţionale şi socio-educaţionale în vederea asigurării sustenabilităţii măsurilor locative, şi într-un final a incluziunii sociale a categoriilor dezavantajate.

PO 2.1. Rețeaua Centrelor comunitare integrate

Centrele comunitare integrate fac parte din categoria serviciilor sociale cu caracter primar, având drept scop prevenirea sau limitarea unor situaţii de dificultate ori vulnerabilitate, care pot duce la marginalizare sau excluziune socială. Grupul ţintă al acestor centre este constituit din copii**,** familii, persoane singure, cât şi de întreaga comunitate, scopul urmărit fiind furnizarea unor servicii integrate categoriilor dezavantajate, în locaţii din proximitatea acestora.

Cunoscând faptul că grupurile vulnerabile se confruntă cu dificultăţi multiple în ceea ce priveşte participarea la viaţa socială şi accesul la bunuri şi servicii (în domeniul sănătăţii, educaţiei şcolare, ocupării, locuirii şi al participării politice), centrele comunitare de proximitate îşi propun să furnizeze pachete de măsuri integrate care să asigure incluziunea socială durabilă a beneficiarilor.

Serviciile oferite de centrele comunitare se organizează în funcţie de nevoile identificate în diferitele cartiere ale oraşului pe baza unor evaluări realizate în mod sistematic, precum şi printr-un proces de consultare cu grupul ţintă şi cu comunitatea mai largă a cartierului. Pe baza datelor acumulate de la furnizorii de servicii sociale dar şi din cercetările academice, putem afirma că grupurile vulnerabile au nevoie de servicii de informare şi de consiliere de diverse tipuri (educaţională, psihologică, ocupaţională etc), servicii socio-ocupaţionale, servicii medicale, activităţi culturale-sportive-educaţionale şi facilitare comunitară.

În direcţia integrării, a eficientizării intervenţiilor, a creşterii impactului şi a calităţii serviciilor, este important ca Centrele comunitare să formeze o reţea şi să se conecteze la rândul lor la reţeaua furnizorilor acreditaţi de servicii sociale, educaţionale, medicale şi ocupaţionale din cartierul respectiv, astfel încât să fie asigurată incluziunea socială a categoriilor vulnerabile, răspunzând în mod coerent multiplelor nevoi ale acestora.

Scopul general al centrului comunitar integrat este ca, acţionând în colaborare cu ceilalţi furnizori şi mobilizând resursele interne ale comunităţii, să contribuie la creşterea calităţii vieţii copiilor şi familiilor din aria de acţiune, scăderea riscurilor de excluziune socială şi combaterea efectelor excluziunii. Astfel, serviciile centrului se orientează spre facilitarea exercitării drepturilor copilului, dar în general şi al tuturor drepturilor cetăţeneşti de către persoane

aparţinând unor categorii sociale marginalizate. Principalele arii de acţiune ale acestor centre sunt: prevenirea separării copilului de familie (consiliere parentală, consiliere psihologică, asistenţă socială), prevenirea abandonului şcolar (activităţi culturale-sportive-educaţionale), întărirea capacităţii familiilor şi a persoanelor de a duce o viaţă autonomă (servicii socio-ocupaţionale), creşterea participării în viaţa comunităţii şi sprijinirea iniţiativelor cetăţeneşti (facilitare comunitară), prevenirea consumului de alcool şi droguri (consiliere, cluburi pentru tineri, informare privind centrele care oferă ajutor specializat pentru persoanele dependente de alcool sau droguri).

Centrele comunitare au şi rolul de a cataliza potenţialul de voluntariat şi alte resurse ale comunităţii, de a servi ca puncte nodale în organizarea diverselor acţiuni iniţiate de membrii comunităţii, inclusiv de facilitare comunitară, oferind spaţiu pentru comunicare, muncă voluntară şi participare socială.

Rețeaua Centrelor comunitare integrate face parte din complexul de inițiative coordonate de Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială (vezi Programul operațional 5.1) în strânsă colaborare cu DASM. Serviciile oferite de aceste centre pot fi externalizate unor organizații neguvernamentale, care vor lucra în strânsă colaborare cu primărie.

Listă de măsuri

Inventarierea centrelor comunitare (inclusiv al centrelor de zi) existente, evaluarea impactului şi a ariilor de acoperire ale acestora.

Utilizarea centrelor create în cartierele oraşului de primărie (de exemplu Centrul de informare, consiliere şi mediere profesională creat prin proiectul „Împreună pentru un început sigur!”)

Sprijinirea financiară a centrelor existente, administrate de ONG-uri şi asigurarea permanenţei funcţionării pe baza unor evaluări periodice şi transparente.

Identificarea locațiilor din cartiere unde se vor înființa centrele comunitare integrate publice, aflate în administrația Primăriei și înființarea acestora.

Sprijirea înfiinţării unor unităţi de servicii socio-comunitare integrate în proximitatea comunităților marginalizate de către organizații ne-guvernamentale (de exemplu prin alocare de

spaţii adecvate în clădirile din domeniul public, sau subvenţionarea chiriilor în clădiri aflate în proprietate privată, asigurarea cheltuielilor administrative de bază etc).

Promovarea profesionalizării activităţilor din centrele comunitare integrate: angajarea celor cu studii adecvate activităților (studii socio-umane, în particular antropologie, asistenţă socială, psihologie, sociologie etc), formarea continuă a personalului.

Coordonarea reţelei de centre comunitare prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată în colaborare cu DASM care va asigura coordonarea directă a serviciilor sociale și asistențiale oferite în oraș.

Coordonarea reţelei de centre comunitare prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată în colaborare cu DASM.

Mobilizarea resurselor interne ale comunităţii şi coordonarea unor activităţi de voluntariat..

Actori implicaţi/responsabili

Primărie, unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată, DASM, DGASPDC, ONG-uri specializate în asistenţă socială, dezvoltare comunitară, servicii socio-educaţionale şi socio-ocupaţionale

Buget/resursele bugetare posibile

Bugetul local să acopere cheltuielile de bază (chirie, utilităţi, personal de specialitate de bază) si contribuţia la diverse proiecte cu finanţare nerambursabilă (prin care se pot acoperi şi parte din cheltuielile garantate de bugetul local)

Fonduri Europene, programe naţionale, alte fonduri

Indicatori

Deoarece centrul comunitar oferă servicii complexe şi integrate, impactul acestora poate fi surprins prin indicatori diverşi. Aceşti indicatori împreună ne pot informa despre gradul de acoperire al serviciilor oferite şi adecvarea acestora la nevoile comunităţii, eficacitatea programelor (măsura în care şi-au atins obiectivele), eficienţa acestora (raportul cost/beneficiu) şi caracterul lor incluziv (măsura în care au asigurat participarea categoriilor celor mai vulnerabile,

printre care şi persoane de etnie romă cu o situaţie materială precară) atât la nivele de centre comunitare integrate individuale, cât şi la nivelul întregii reţele a acestora.

Număr de centre funcţionale

Suma alocată din bugetul local pentru finanţarea centrelor comunitari

Suma atrasă din alte surse pentru finanţarea centrelor comunitare

Numărul personalului de specialitate din centre

Raportul dintre numărul personalului de specialitate şi celui administrativ

Raportul între nevoile identificate în ariile/cartierele deservite de centre şi serviciile oferite

Numărul total al beneficiarilor pe tipuri de servicii

Numărul cazurilor de prevenire a separării copiilor de părinţi din aria respectivă

Numărul copiilor reintegraţi în familie din sistemul de protecţie din aria respectivă

Numărul copiilor care au beneficiat de servicii pentru prevenirea abandonului şcolar din aria respectivă, raportat la numărul copiilor în risc de abandon şcolar (număr mare de absenţe) din aria respectivă

Numărul copiilor care au beneficiat de servicii pentru prevenirea conflictelor cu legea/forţele de ordine, raportat la numărul de copii care au intrat în aceste tipuri de conflicte

Numărul persoanelor care au beneficiat de servicii pentru prevenirea abandonului de copii raportat la numărul copiilor abandonaţi în maternităţi sau în secţiile de pediatrie din aria respectivă

Numărul voluntarilor care activează la centru şi orele de muncă desfăşurate

Numărul beneficiarilor de etnie romă, pe categorii de servicii utilizate

Numărul voluntarilor de etnie romă care activează la centru şi orele de muncă desfăşurate

Numărul şi tipul proiectelor comunitare demarate cu implicarea comunităţii locale, cu sau fără finanţare din exterior

Număr de tineri beneficiari de servicii care au ieșit din sistemul de protecție

PO 2.2. Reţeaua unităţilor educaţionale incluzive

Reţeaua de unităţi educaţionale (şcolare şi preşcolare) incluzive se doreşte a fi o structură instituţională care asigură servicii socio-educaţionale pentru promovarea şi implementarea educaţiei incluzive, precum şi pentru asigurarea accesului la educaţie de calitate tuturor copiilor indiferent de etnia sau statutul lor social. Aceste servicii urmăresc susţinerea dezideratului incluziunii sociale ca obiectiv al strategiei de dezvoltare a oraşului Cluj-Napoca prin măsuri socio-educaţionale care susţin participarea şcolară a copiilor din familii dezavantajate, dar şi prin educaţia pentru o societate incluzivă a tuturor elevilor, părinţilor şi cadrelor didactice rome şi majoritare, o educaţie care se bazează pe principiile drepturilor omului şi învăţării inter-culturale.

Cercetările din domeniu ne arată că abandonul şcolar, lipsa totală a participării şcolare, ne-frecventarea instituţiilor de educaţie timpurie sau preşcolară, sau repetenţele sunt condiţionate de factori socio-economici (condiţii de locuire şi muncă precară a părinţilor, nesiguranţă materială şi legală); instituţionali (cum ar fi segregarea şcolară şi practicile discriminatorii); şi culturali-lingvistici (prejudecăţi în rândurile majorităţii, normele comunităţilor tradiţionale de romi, necunoaşterea limbii române, evitarea situaţiilor de schimb intercultural de către ambele părţi, lipsa încrederii în sistemul educaţional formal).

În pofida faptului că Legea educaţiei naţionale nr. 1/2011 impune printre altele principiul echităţii şi incluziunii sociale şi prevede nevoia derulării unor programe de şcoală după şcoală, sistemul şcolar instituţional continuă să reproducă discrepanţele sociale. Şcolile de elită se delimitează de şcolile de cartier, şi cele dintâi refuză să înscrie copii aparţinând unor familii marginalizate (de romi, de exemplu); activitatea cadrelor didactice cu copii dezavantajaţi nu este recunoscută adecvat nici material şi nici simbolic; părinţii majoritari îşi retrag copiii de la şcolile unde li se pare că sunt prea mulţi romi sau copii din familii sărace; pe de altă parte, părinţii de etnie romă îşi înscriu copiii la şcolile care implică costuri reduse şi pe care le consideră a fi cele mai primitoare, astfel încât ei se orientează numai către anumite unităţi şcolare, nefiind excluse

nici cazurile în care opţiunea pentru şcoala specială (fosta şcoală ajutătoare) este motivată de faptul că aceasta asigură transport, masă şi rechizite gratuite; beneficiarii programelor şcoală după şcoală sunt doar copiii ale căror părinţi îşi permit să plătească aceste servicii, sau au şansa de a participa la programe gratuite similare oferite de organizaţii non-guvernamentale.

În faţa acestor fenomene, autorităţile clujene îşi propun să promoveze şi să susţină reţeaua de şcoli incluzive, adică servicii socio-educaţionale oferite copiilor din familii dezavantajate în vederea asigurării accesului la educaţie şcolară de calitate şi a participării şcolare, precum şi familiilor aflate în dificultate pentru prevenirea abandonului şcolar; dar şi acţiuni care susţin un sistem de învăţământ pre-universitar clujean dedicat desegregării şcolare, educaţiei incluzive şi educaţiei pentru drepturile omului. Astfel, în colaborare cu şcoli, ISJ şi organizaţii ale societăţii civile, primăria va putea pune politicile de incluziune şcolară în folosul politicilor sale de dezvoltare incluzivă a oraşului şi dezvoltare a resurselor umane prin educaţie de calitate.

Rețeaua de școli incluzive face parte din complexul de inițiative coordonate de Unitatea pentru incluziune și economie socială (vezi Programul operațional 5.1).

Listă de măsuri

Crearea unui protocol între ISJ, Primărie şi şcoli participante în vederea înfiinţării şi dezvoltării reţelei de şcoli incluzive.

Sprijinirea financiară a şcolilor marginale care şcolarizează un număr mare de copii din familii dezavantajate prin asigurarea zilnică a unei mese calde și a serviciilor de transport școlar.

Promovarea principiului educaţiei incluzive prin toate programele finanţate din bugetul local.

Sprijinirea şi recunoaşterea unităţilor şcolare incluzive şi a muncii cadrelor didactice dedicate educaţiei copiilor din familii dezavantajate, precum şi a eforturilor legate de desegregarea şcolară.

Sprijinirea şcolilor din reţea cu servicii specifice care au ca scop creşterea gradului de incluziune a şcolii, ţintind cadrele şcolare, comunitatea elevilor şi a părinţilor, prin parteneriate cu ONG-uri furnizori de servicii de dezvoltare comunitară şi educaţie interculturală, dar şi organizaţii şi instituţii culturale şi sportive.

Sprijinirea şcolilor din reţea cu servicii şcoală după şcoală prin parteneriate cu ONG-uri furnizoare de servicii sociale.

Sprijinirea şcolilor din reţea cu servicii specifice de recuperare psiho-pedagogică și de asistență socială a copiilor și familiilor lor.

Facilitarea, prin unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată, a colaborării dintre şcoli, centre comunitare integrate şi ceilalţi furnizori de servicii sociale din fiecare cartier.

Sprijinirea ISJ, a şcolilor şi a organizaţiilor civice în vederea coordonării reţelei şcolilor incluzive şi atragerii unor noi şcoli în reţea.

Susţinerea unor campanii de sensibilizare în favoarea educaţiei incluzive şi a educaţiei pentru un Cluj incluziv, pentru un sistem şcolar şi un oraş lipsit de discriminare şi excluziune pe baze etnice, sociale, sau alte baze atât în rândurile decidenţilor politici, cât şi în rândurile angajaţilor autorităţilor locale şi întregii comunităţi clujene.

Îmbunătățirea condițiilor unităților preșcolare și accesului copiilor din familii dezavantajate la aceste unități inclusiv prin subvenționare

Actori implicaţi/responsabili

ISJ, scoli, Primărie Direcţia de Învăţământ, Direcţia de Cultură, DASM, Consiliu Local, ONG-uri, unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată

Buget/resursele bugetare posibile

Buget local:

- masa copiilor
- transport şcolar
- cheltuieli de reparaţii/extindere a spaţiilor care să găzduiască activităţile de after school
- coordonare
- contribuţie la proiecte

Alte surse de finanţare: Fonduri Europene, programe naţionale, alte fonduri

Indicatori

Numărul copiilor din familii dezavantajate beneficiari ai serviciilor de şcoală după şcoală, transport şi masă caldă, inclusiv copii de etnie romă

Numărul de şcoli participante la reţeaua şcolilor incluzive

Numărul de acţiuni de campanii derulate cu scopul promovării educaţiei incluzive şi educaţiei comunitare pentru Clujul incluziv

Număr de programe derulate de ONG-uri care oferă servicii sociale, servicii de şcoală după şcoală, sau programe culturale şi sportive care promovează incluziunea socială, sprijinite de primărie

Număr de copii de etnie romă înscrişi la şcoli/clase desegregate

Creşterea ratei promovabilitate la copiii de etnie romă şi majoritari din familii dezavantajate la şcolile care beneficiază de sprijinul reţelei de şcoli incluzive

Reducerea ratei de absenteism la copiii de etnie roma şi majoritari din familii dezavantajate la şcolile care beneficiază de sprijinul reţelei de şcoli incluzive

Reducerea ratei de abandon şcolar la copiii de etnie romă şi majoritari din familii dezavantajate la şcolile care beneficiază de sprijinul reţelei de şcoli inclusive

Nivelul claselor absolvite la copiii de etnie roma şi şi majoritari din familii dezavantajate la şcolile care beneficiază de sprijinul reţelei de şcoli inclusive, comparativ cu media naţională şi/sau pentru regiunea de Nord-Vest.

PO 2.3. Fond de locuințe sociale adecvate și accesibile grupurilor dezavantajate

Persoanele şi grupurile vulnerabile care locuiesc în condiţii precare, mult sub standardele de calitate stabilite prin lege pentru acest domeniu (începând de la supra-aglomerare, prin lipsa de utilităţi, până la nesiguranţa locuirii), eventual şi într-o vecinătate deconectată de restul oraşului, au şanse mult mai reduse de a participa la viaţa economică, socială, culturală şi politică a acestuia, şi de a asigura copiilor un suport în vederea depăşirii acestei condiţii. De aceea,

politicile locale de facilitare a accesului la locuire adecvată şi sustenabilă financiar trebuie gândită şi practicată ca un instrument al incluziunii sociale. Cele din urmă, în funcţie de nevoile identificate, demersurile pentru asigurarea unei locuiri adecvate trebuie însoţite de servicii socio-ocupaţionale şi socio-educaţionale în vederea asigurării sustenabilităţii măsurilor locative, şi într-un final a incluziunii sociale a categoriilor dezavantajate.

Conform Legii locuinţelor din România, Legea 114/1996, republicată, „*locuinţa socială este o locuinţă care se atribuie cu chirie subvenţionată unor persoane sau familii, a căror situaţie economică nu le permite accesul la o locuinţă în proprietate sau închirierea unei locuinţe în condiţiile pieţei*" [Art. 2, lit. (c)]." Tot conform acestei legi, categoriile cărora locuinţele sociale li se adresează cu precădere sunt „*tinerii căsătoriţi care au fiecare vârsta de până la 35 de ani, tinerii proveniţi din instituţii de ocrotire socială şi care au împlinit vârsta de 18 ani, invalizii de gradul I şi II, persoanele handicapate, pensionarii, veteranii şi văduvele de război*". Acelaşi Art. 43 al legii lasă deschisă lista categoriilor beneficiare de locuinţe sociale prin sintagma „*…alte persoane sau familii îndreptăţite*" şi lasă pe seama consiliilor locale libertatea de a stabili aceste „*alte*" categorii de beneficiari.

Legea nr. 116/2002, Legea privind prevenirea şi combaterea marginalizării sociale, care defineşte marginalizarea socială prin "*poziţia socială periferică, de izolare a indivizilor sau grupurilor cu acces limitat la resursele economice, politice, educaţionale şi comunicaţionale ale colectivităţii, care se manifestă prin absenţa unui minimum de condiţii sociale de viaţă*" (Art.3), prevede la *Secţiunea 2. Accesul la locuinţă* măsuri din partea Consiliului Judeţean cu privire la constituirea unor sume cu scopul construirii de locuinţe sociale (Art.13) şi utilizarea acestora cu scopul de „*a acoperi integral valoarea estimată a avansului ce urmează să fie plătit pentru dobândirea unei locuinţe sau chiria pe o perioadă de până la 3 ani pentru o locuinţă închiriată*" (Art. 14).

Combinând prevederile Legii 114/1996 cu cele ale Legii 116/2002, Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca poate şi trebuie să implementeze o serie de măsuri prin care să răspundă nevoilor locative ale diverselor categorii sociale. În unele cazuri, cum ar fi cele ale tinerilor care au studii mai înalte şi/sau locuri de muncă, dar veniturile lor nu le permit accesul la locuinţele de pe piaţa rezidenţială şi/sau accesul la credite bancare imobiliare, accesul la o locuinţă socială le poate asigura un început bun pentru un standard adecvat de viaţă, ei putând

însă aplica şi pentru locuinţele construite prin programul Agenţiei Naţionale pentru Locuinţe (ANL), dedicat categoriei tinere educate (Legea 152/1998).

Dar, în cazul persoanelor marginalizate social, indiferent de vârstă (fără locuri de muncă şi venituri stabile şi/sau fără studii care să le asigure punctajul necesar obţinerii unei locuinţe sociale), este nevoie de o serie de alte măsuri afirmative.

Pe lângă satisfacerea nevoii de a creşte stocul de locuinţe sociale (prin construcţii noi, prin renovări de clădiri din domeniul public, sau prin diverse iniţiative privat-publice), Consiliul Local trebuie să se asigure că prin sistemul de alocare a locuinţelor sociale răspunde la nevoile socio-locative ale tuturor cetăţenilor care nu îşi permit achiziţionarea unei locuinţe pe piaţa rezidenţială şi în mod particular ale celor aparţinând unor categorii sociale marginalizate. Prevederile Ordonanţei Guvernamentale nr. 137/2000 privind combaterea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată, se pot folosi în sprijinul diversificării setului de criterii, precum şi a măsurilor afirmative aplicate în distribuirea locuinţelor sociale. Această Ordonanţă afirmă în Art. 2 alin. 4: „*Măsurile luate de autorităţile publice sau de persoanele juridice de drept privat în favoarea unei persoane, unui grup de persoane sau a unei comunităţi, vizând asigurarea dezvoltării lor fireşti şi realizarea efectivă a egalităţii de şanse a acestora în raport cu celelalte persoane, grupuri de persoane sau comunităţi, precum şi măsurile pozitive ce vizează protecţia grupurilor defavorizate nu constituie discriminare în sensul prezentei ordonanţe*."

Inițiativele privind Fondul de locuințe accesibile pentru categorii dezavantajate fac parte din complexul de inițiative coordonate de Unitatea pentru incluziune și economie socială (vezi Programul operațional 5.1).

Listă de măsuri

Politici locale integrate de locuire

Revizuirea, pe baza legislaţiei româneşti a politicilor locale de atribuire a locuinţelor sociale şi integrarea acestora în sistemul de prevenire şi combatere a marginalizării sociale.

Implementarea unor programe integrate de locuire de eliminare a zonelor de locuire degradate de tip ghetou şi *slum*, a desegregării teritoriale şi relocarea familiilor din aceste zone în zonele integrate ale municipiului.

Evitarea creării unor cartiere întregi de locuinţe sociale dedicate în exclusivitate grupurilor vulnerabile, care sunt expuse riscului stigmatizării şi segregării sociale.

Capacitarea, printr-un sistem integrat de servicii socio-educaţionale, socio-ocupaţionale şi medicale, a chiriaşilor aparţinând unor grupuri vulnerabile în vederea asigurării continue a drepturilor şi responsabilităţilor lor locative.

Interzicerea practicilor de evacuare forţată în cazul proiectelor de "regenerare urbană", astfel încât, dacă este nevoie de evacuări, relocarea persoanelor în cauză să fie pregătită prin consultarea acestora, din timp, asigurând protecţia celor vulnerabili şi confortul fizic şi psihic al tuturor celor relocaţi.

Includerea, în sistemul de distribuire a locuinţelor sociale în cartiere integrate a unor acte compensatorii persoanelor relocate datorită unor proiecte de regenerare/dezvoltare urbană.

Prevenirea evacuărilor forţate pe motiv de neplată a chiriei şi utilităţilor, printr-un sistem integrat de semnalare, prevenire și management.

Dezvoltarea fondului de locuinţe sociale publice

Identificarea terenurilor şi dezvoltarea infrastructurii necesare (apă, canalizare, reţea electrică, gaz) pentru construcţia unor locuinţe sociale noi.

Identificarea terenurilor şi dezvoltarea infrastructurii necesare în vederea concesionării către beneficiari prin intermediul unor ONG specializate în realizarea de locuinţe sociale.

Achiziţionarea unor construcţii neterminate de pe piaţa imobiliară privată, care a produs o urbanizare necontrolată şi deficitară, reabilitarea acestora (inclusiv prin fonduri structurale europene) şi includerea lor în stocul imobiliar public, care va cuprinde şi locuinţe sociale dispersate printre locuinţe închiriate la preţul pieţei sau subvenţionate parţial.

Reabilitarea unor imobile din patrimonial Primăriei pentru realizarea locuinţelor sociale care se pot distribui echitabil, în rândurile diferitelor categorii sociale, sub forma unor apartamente cu chirii subvenţionate în funcţie de situaţia socio-economică a chiriaşilor.

Susţinerea unor parteneriate public-privat în domeniul construcţiilor de locuinţe în vederea preluării unui anumit procent din apartamentele construite de firme private în sistemul de locuinţe publice, construcţiile fiind susţinute de administraţiile locale prin concesionare de terenuri, dezvoltarea infrastructurii în zonă şi alte facilităţi acordate firmelor

Instrumente alternative pentru locuinţe sociale

Pilotarea modelului "serviciu imobiliar social", în vederea atragerii o parte din fondul de locuinţe private în sistemul de locuire socială prin servicii de mediere.

Acordarea de subvenţii de chirie pentru persoane/familii care se află în risc de marginalizare socială.

Sprijinirea reabilitării imobilelor private unde trăiesc cu precădere familii vulnerabile, inclusiv de etnie romă.

Rezolvarea problemelor legate de dreptul de proprietate asupra terenurilor şi locuinţelor deţinute de persoane vulnerabile, printre ele de etnie romă (ceea ce ar permite accesul la servicii publice şi îmbunătăţirea infrastructurii, ar evita evacuările forţate şi transformarea locatarilor în persoane fără adăpost, ar costa mai puțin decât construirea unor noi locuințe sociale etc).

Atragerea fondurilor europene în vederea finanţării programului de construire de locuinţe sociale pentru persoane aparţinând unor grupuri marginalizate (cu venituri reduse sau fără venituri) şi comunităţi marginalizate (plasate în teritorii dezavantajate), acest program fiind, după caz, completat de măsuri de desegregare teritorială.

Sprijinirea financiară şi prin alocare de terenuri a unor iniţiative de construire de locuinţe de către întreprinderi sociale şi/sau organizaţii ne-guvernamentale care implică în aceste construcţii potenţialii beneficiari ai caselor realizate, acestea devenind activităţi generatoare de locuri de muncă, şi funcționând ca investiţii ale căror profit se poate utiliza în vederea susţinerii măsurilor sociale complementare.

Actori implicaţi/responsabili

Primărie, unitatea pentru incluziune și economie socială nou înființată, DASM, ONG-uri şi întreprinderi sociale specializate pe construcţii de case, companii/firme private de construcţie de locuinţe

Buget/resursele bugetare posibile

Buget local: contribuţie la proiecte de infrastructură, alocare de teren, chirii subvenţionate, construcţie de locuinţe sociale noi, reabilitare clădiri din domeniul public, achiziţii clădiri neterminate şi transformarea lor în locuinţe sociale, şi locuinţe de necesitate şi de tranzit.

Alte surse de finanţare: Fonduri Europene, programe naţionale, alte fonduri

Indicatori

Revizuirea sistemului de punctaj în vederea atribuirii de locuinţele sociale, astfel încât acesta să răspundă satisfacerii nevoilor locative ale persoanelor şi familiilor marginalizate

Terenuri identificate şi atribuite pentru construire de locuinţe sociale

Număr de locuinţe sociale desegregate/dispersate construite (din bugetul public local, din bugetul public central, din fornduri nerambursabile/proiecte europene)

Număr de locuinţe sociale obţinute din renovări ale unor clădiri din domeniul public

Număr de locuinţe sociale reabilitate

Număr de locuinţe sociale provenite din iniţiative public-private (colaborări cu companii/firme private de construcţii, şi cu ONG-uri şi întreprinderi sociale care construiesc case)

Număr de locuinţe sociale atribuite categoriilor sociale marginalizate

Număr de chirii subvenţionate pentru beneficiari aparţinând unor categorii sociale marginalizate

Număr de beneficiari ai pachetelor integrate de măsuri prin care se previne evacuarea şi evacuarea forţată din rândul locatarilor locuinţelor sociale, aflaţi sub riscul marginalizării sociale,

Număr de evacuări forţate prevenite prin măsuri specifice

Număr de cazuri de legalizare a locuirii informale

Volumul fondurilor europene atrase pentru reabilitarea fondului imobiliar, din care fonduri utilizate pentru locuinţe sociale

DIRECȚIA STRATEGICĂ 3.

REȚELE DE SERVICII SPECIALIZATE

ADRESATE GRUPURILOR VULNERABILE [26]

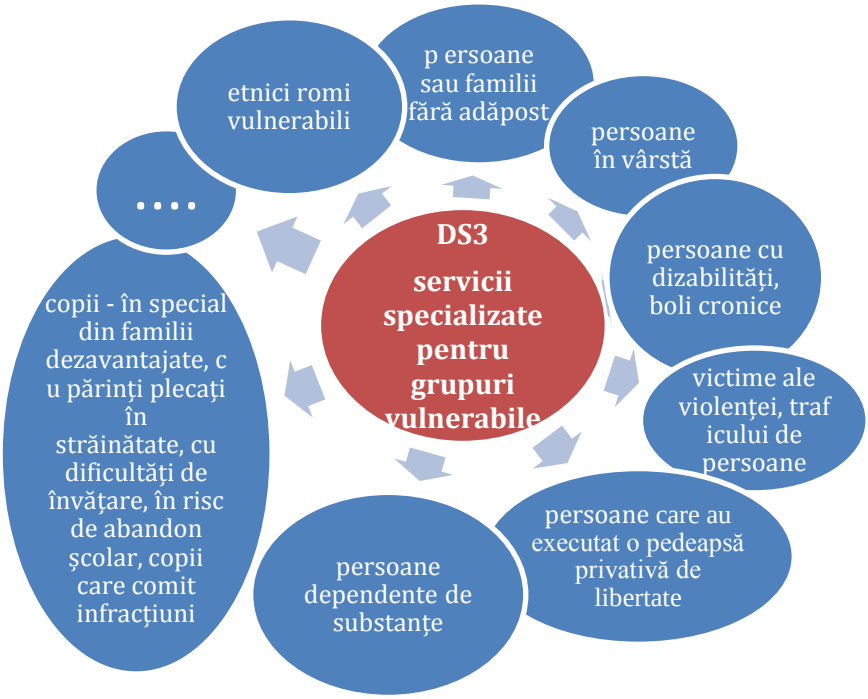

Serviciile și beneficiile sociale asigurate de legislația românească vor fi prestate în continuare de către Direcția de Asistență Socială și Medicală a Primăriei. Resursele sale financiare și umane trebui întărite astfel încât DASM să răspundă la nevoile grupurilor vulnerabile, și să își ofere serviciile specializate printr-un sistem integrat de identificare, semnalare și management a cazurilor de risc de marginalizare socială.

[26] Programele operaționale (și planurile de măsuri aferente acestora) privind serviciile specializate sunt definite aici prin prisma beneficiarilor acestora. Lista de grupuri vulnerabile nu este exhaustivă. Ea nu include, spre exemplu, grupurile față de care, conform legislației românești, nu primăriile au responsabilitatea oferirii serviciilor de asistență socială. De exemplu, copiii și tinerii din sistemul de protecție a copiilor (din centrele de plasament, familiile de plasament și asistență maternală), copiii victime ale violenței, abuzului sexual și traficului de persoane, și copiii fără adăpost (sau "copiii străzii") intră sub responsabilitatea DGASPC-ului.

Argument general

Direcția de Asistență Socială și Medicală este în prezent singurul organ responsabil al Municipalității care are sarcina de a preveni și de a combate marginalizarea socială prin servicii și beneficii sociale. Cu acoperarirea actuală a serviciilor, Direcția face cu greu față solicitărilor populației orașului, solicitări care au legătură cu nevoile speciale ale unor grupuri vulnerabile. Beneficiile sociale acordate pe baza legislației din bugetul national sau din bugetul local, pot să aibă impactul dorit doar dacă sunt acompaniate cu servicii sociale de sprijin de înaltă calitate. Reglementările actuale din domeniul asistenței sociale explicitează necesitatea trecerii asistenței sociale bazate pe beneficii și prestații sociale la asistența bazată pe servicii de calitate (L. 292/2011, art. 2, al. 4. lit. a) și b). Serviciile care trebuiesc dezvoltate pentru a răspunde eficient la nevoile grupurilor vulnerabile, în risc de marginalizare, au drept scop dezvoltarea capacităţilor individuale, de grup sau colective pentru asigurarea nevoilor sociale, creşterea calităţii vieţii şi promovarea principiilor de coeziune şi incluziune socială (L. 292/2011, art. 2, al. 2).

Astfel prioritatea cea mai mare în domeniul sistemului de asistență socială la nivel local trebuie să fie dezvoltarea serviciilor și capacității și resurselor DASM care să corespundă nevoilor grupurilor vulnerabile, în paralel cu dezvoltarea sistemului integrat de identificare și semnalarea cazurilor de risc de marginalizare și de acordarea serviciilor cu un management de caz eficient (detaliată la Programul operațional 5.2).

Copiii constituie un grup țintă aparte, prin accesul lor limitat la luarea deciziilor și prin situația lor de dependență de familie și de lumea adulților în general. Majoritatea situațiilor de marginalitate socială implică și copii, iar copiii nu sunt în măsură de a acționa singuri pentru îmbunătățirea situației lor. Copiii din familii dezavantajate, copiii cu părinți plecați la muncă în străinătate, copiii cu dificultăți de învățare, cu risc de abandon școlar, copiii care au comis infracțiuni și nu răspund penal, tinerii care părăsesc sistemul de protecție a copilului și copiii reintegrați în familie constituie grupuri vulnerabile pentru care autoritățile locale au obligația de a acorda servicii de prevenirea și remedierea marginalizării. În afară de aceste servicii specializate, crearea unui cadru pentru participarea activă în viața comunității și facilitarea implicarii copiilor la luarea deciziilor care au un impact și asupra vieții lor, trebuie să fie o preocupare constantă a comunității (vezi Programul operațional 2.1, Rețeaua centrelor comunitare).

Persoanele în vârstă în risc de excluziune socială, persoanele cu dizabilități, persoanele cu tulburări psihice și boli cornice sau persoanele dependente de substanțe constituie un grup țintă petru care serviciile medicale oferite de sistemul de sănătate trebuie completate de servicii prin care se urmărește (re)inserția lor socială prin facilitarea restabilirii relațiilor sociale, inclusiv cele de muncă, și implicit creșterea calității vieții acestora.

Având în vedere că violența domestică afectează toate domeniile vieții victimelor (sănătatea fizică, mentală, capacitatea economică, relațiile sociale etc.), victimele, care în cele mai multe cazuri sunt femeile și copiii, au nevoie de sevicii care să le ofere protecție fizică în primul rând, ca recuperearea psihică din trauma să poată să aibă loc, în paralel cu măsurile care vizează reintegrarea lor socială. Victimele traficului de persoane și exploatării sexuale și prin muncă la fel au nevoie de servicii psohosociale, medicale și juridice.

Prevenire criminalității în general și a violenței domestice în special trebuie să constituie o preocupare a serviilor sociale, servicii specializate pentru persoanele cu comportament agresiv (adulți și minori) lipsesc la nivel loal.

Familiile și persoanele fără adăpost constituie un grup care de regulă se confruntă cu mai multe din problemele amintite mai sus (boli cronice, lipsa locului de muncă, violență, dependență de substanțe), iar serviciile trebuie să aibă o abordare multidimensională.

STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE INCLUZIUNE A CETĂŢENILOR ROMÂNI APARŢINÂND MINORITĂŢII ROMILOR PENTRU PERIOADA 2012-2020 reprezintă o necesară revizuire a Strategiei Guvernului României de îmbunătăţire a situaţiei romilor pentru perioada 2001-2010, făcută în lumina noilor realități și provocări sociale (evidențiate în cadrul datelor recent furnizate de Recensământul populației și al locuințelor, dar și de mai multe studii) și a noilor ținte europene (asumate și în strategia Europa 2020). Această strategie obligă și autoritățile locale clujene să întreprindă măsuri specifice dedicate grupurilor vulnerabile de etnici romi.

Listă de măsuri

Familii şi persoane fără adăpost

Dezvoltarea reţelei de servicii dedicate găzduirii persoanelor/familiilor aflate în dificultate;

Susținerea și dezvoltarea „Centrului Social de Urgenţă”;

Parteneriate cu organizaţiile neguvernamentale care au ca misiune asistarea persoanelor fără adăpost;

Servicii de consiliere juridică şi socială gratuită persoanelor vulnerabile şi familiilor cu mulţi copii aflate în risc de evacuare;

Dezvoltarea Centrului de informare, consiliere si mediere profesională, înființat prin proiectul ”Împreună pentru un viitor sigur”, pentru a răspunde nevoilor de (re)inserție profesională a mai multor grupuri țintă (tinerii care părăsesc sistemul de protecție a copilului și copiii reintegrați în familie, persoane fără adăpost, victime ale violenței domestice și a traficului de persoane, persoane cu dizabilități, persoane cu tulburări psihice și boli cronice);

Acţiuni şi servicii pentru sprijinirea/integrarea socială a tinerilor care părăsesc sistemul de protecţie socială - înfiinţarea unui centru multifuncţional, locuinţe sociale pentru tineri care părăsesc sistemul de protecţie, acţiuni şi servicii pentru profesionalizarea/educarea pentru viaţă; dezvoltarea rețelei de creșe pentru familiile cu copii sub 3 ani;

Dezvoltarea de servicii de tip adăpost și servicii integrate pentru mamele cu copii între 0-3 ani.

Persoane în vârstă

Dezvoltarea de servicii pentru protejarea de abuzuri şi neglijare a persoanelor vârstnice dependente, cu sau fără aparţinători;

Dezvoltarea rețelei de îngrijire la domiciliu;

Rețea de cluburi pentru vârstnici prin evaluarea activităților desfășurate și dezvoltarea unor activități atractive de socializare pentru a răspunde nevoilor persoanelor în vârstă în risc de excluziune socială;

Programe de voluntariat, cu vârstnici si pentru persoane vârsnice; parteneriate cu organizaţii neguvernamentale şi culte religioase pentru programe de voluntariat cu vârstnici, pentru vârstnici;

Implicarea vârstnicilor în programe educaţionale pentru adolescenţi şi tineri;

Înființarea unui serviciu specializat pentru persoanele vârstnice cu demență și boala Alzheimer.

Copii – în mod special copii proveniți din familii dezavantajate, copii cu părinți plecați la muncă în străinătate, copii cu dificultăți de învățare, cu risc de abandon școlar, copii care au comis infracțiuni și nu răspund penal, copiii victime ale unor abuzuri, neglijării sau exploatării, și orice alte categorii de copii cu nevoi speciale

Asigurarea participării copiilor din familii dezavantajate la rețeaua centrelor comunitare, dar și la cluburi sportive din oraș;

Îmbunătățirea participării copiilor din familii dezavantajate la școlile de masă în rețeaua școlilor incluzive, la programele after-school și de a doua șansă;

Activități de conștientizare a drepturilor copiilor și a consultării copiilor, inclusiv celor din medii dezavantajate, în privința unor activități precum transportul în comun, activitățile recreative;

Asigurarea de locuri la creșe pentru copii din familii cu resurse financiare reduse sau lipsiți de resurse;

Asigurarea de locuri la internate pe parcursul săptămânii pentru copii școlari din familii dezavantajate, copii neglijați sau expuși unor abuzuri, inclusiv violență domestică;

Îmbunătățirea activităților de prevenire, raportare și intervenție în situații de abuz, neglijare și exploatare a copiilor;

Accesul copiilor cu dizabilități motorii servicii medico- psiho-pedagogice terapeutice și recuperatorii;

Servicii pentru adolescenții cu tulburări de comportament și cei care au comis infracțiuni;

Activități comune ale copiilor din școli de masă și cei din școlile speciale.

Persoane cu dizabilităţi, boli cronice

Programe complexe care să aibă ca principal beneficiar femeia cu dizabilităţi deoarece femeile şi fetele cu dizabilităţi sunt supuse discriminărilor multiple. *Acces egal la educaţie, sănătate, piaţa muncii, viaţă personală şi de familie, implicare în viaţa politică, dreptul la opinie*;

Programe care să vizeze copiii cu dizabilităţi astfel încât minorii cu dizabilităţi să se poată bucura de toate *drepturile şi libertăţile fundamentale ale omului* şi mai ales *să îşi poată exprima liber opiniile* în toate aspectele care îi privesc, ţinând seamă de opiniile lor în funcţie de vârstă şi gradul de maturitate;

Dezvoltarea de programe care vizează creşterea gradului de conştientizare asupra condiţiei reale a persoanelor cu dizabilităţi la toate nivelele societăţii prin: *combaterea stereotipurilor, prejudecăţilor şi practicilor dăunătoare la adresa persoanelor cu dizabilităţi, inclusiv cele pe criterii de sex şi vârstă şi accentuarea contribuţiilor persoanelor cu dizabilităţi la dezvoltarea societăţii*;

Realizarea unor condiţii reale de accesibilitate la *mediul fizic, la transport, informaţie şi mijloace de comunicare*, inclusiv la tehnologiile şi sistemele informatice şi de comunicaţii şi la alte facilităţi şi servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât şi rurale.

Accesul la justiţie prin asigurarea de ajustări de ordin procedural şi adecvate vârstei, pentru a putea participa în toate procedurile legale, inclusiv etapele de investigaţie şi alte etape preliminare precum şi promovarea *cursurilor de formare şi specializare a personalului care lucrează în domeniul administrării justiţiei, poliţiei şi penitenciarelor*.

Dezvoltarea unor măsuri *legislative, administrative, sociale, educaţionale şi alte măsuri adecvate*, în vederea prevenirii exploatării, violenţei şi abuzului şi mai ales crearea unui cadru specializat de control care să verifice dacă activităţile sunt eficient monitorizate de autorităţi independente competente pentru acest tip de activitate;

Crearea unui cadru care să asigure libertatea de expresie şi opinie prin accesul la informaţii. Ca o primă măsură ar fi *determinarea organismelor private şi de stat care furnizează servicii către publicul larg, televiziune, telefonie, presă, internet, să furnizeze informaţii şi servicii în formate accesibile şi uşor de utilizat pentru persoanele cu dizabilităţi*;

Dezvoltarea unei atitudini care să cultive respectul pentru cămin şi familie, pentru a elimina discriminarea împotriva persoanelor cu dizabilităţi în toate *aspectele referitoare la căsătorie, familie, statutul de părinte şi relaţiile interpersonale*;

Educaţia la care să aibă acces fără discriminare şi cu respectarea principiului egalităţii de şanse, într-un *sistem educaţional incluziv la toate nivelurile, precum şi la formarea continuă*;

Sănătatea în care să se asigure nediscriminativ accesul persoanelor cu dizabilităţi *la toate serviciile de sănătate care acordă atenţie problemelor specifice de gen, inclusiv refacerea stării de sănătate* pentru ca acestea să obţină şi să-şi *menţină maximum de autonomie, să-şi dezvolte pe deplin potenţialul fizic, mintal, social şi profesional şi să realizeze o deplină integrare şi participare în toate aspectele vieţii*;

Munca şi încadrarea în muncă pentru a avea acces liber şi nediscriminat la toate aspectele şi formele de încadrare în muncă, inclusiv la condiţiile de *recrutare, plasare, angajare şi menţinere în muncă, la progresul în carieră şi la condiţii de sănătate şi securitate la locul de muncă;*

Asigurarea unui climat optim pentru participarea la viaţa politică şi publică în condiţii de egalitate cu ceilalţi, în mod direct sau prin reprezentanţi liber aleşi, precum şi *dreptul şi oportunitatea de a vota şi de a fi alese, de a îndeplini orice funcţie publică, la orice nivel guvernamental, facilitând utilizarea tehnologiilor noi şi de asistare*, acolo unde este cazul;

Participarea la viaţa culturală, activităţi recreative, timp liber şi sport, acces la programe de *televiziune, filme, teatre, acces în locurile destinate reprezentaţiilor sau serviciilor culturale, cum ar fi teatre, muzee, cinematografe, biblioteci şi servicii turistice, pentru a da posibilitatea persoanelor cu dizabilităţi să-şi dezvolte şi să-şi utilizeze potenţialul creator, artistic şi intelectual, nu numai în beneficiul propriu, ci şi în cel al societăţii.*

Cooperarea internaţională care să include programele de dezvoltare internaţională, incluzivă şi accesibilă persoanelor cu dizabilităţi.

.

Persoane victime ale violenței și traficului de persoane

Înființarea unui adăpost pentru victime ale violenţei domestice;

Acordarea de locuinţe protejate pentru victime ale violenţei domestice;

Acţiuni de educaţie în şcoli (negociere, rezolvarea conflictelor, combaterea violenţei);

Campanii pentru promovarea respectării reciproce și non-violenței în relațiile dintre genuri și a dreptului victimelor la justiție.

Persoane care care au executat o pedeapsă privativă de libertate, comit infracțiuni, inclusiv violență domestică

Asistare post detenție și intervenție/asistare a membrilor de familie (ex. copiii minori), în vederea facilitării reinserției sociale și reducerii costurilor de custodiere a persoanelor condamnate;

Înființarea unui Centru de consiliere pentru agresori, copii si tineri cu tulburări de comportament;

Servicii de mediere pentru infracțiuni în special cele care implică minori;

Devoltarea serviciilor de probațiune prin implicarea unui mai mare număr de actori locali care să acorde servicii persoanelor implicate în activități de reintegrare prin probațiune.

Persoane dependente de substanțe

Dezvoltare de acţiuni şi servicii coordonate medico-psiho-sociale care să permită prevenirea, combaterea, intervenţia comportamentelor adictive;

Menţinere/dezvoltare de parteneriate cu organismele locale, judeţene, naţionale, publice şi private, pentru elaborarea strategiilor antidrog, consolidarea acţiunilor de educare, informare, intervenţie antidrog;

Menţinere, extindere, derulare de acţiuni de educaţie în şcolile clujene în ceea ce priveşte riscurile consumului de droguri;

Crearea centrului de recuperare pentru consumatori de substante; sprijinirea serviciilor existente de prevenire.

Etnici romi

Precum se afirmă în STRATEGIA GUVERNULUI ROMÂNIEI DE INCLUZIUNE A CETĂŢENILOR ROMÂNI APARŢINÂND MINORITĂŢII ROMILOR PENTRU PERIOADA 2012-2020, Guvernul României consideră incluziunea socială a romilor un aspect ce trebuie reflectat în numeroase domenii de activitate de pe agenda fiecărei instituţii publice centrale şi locale. În acest context, municipalitatea noastră, inclusiv prin crearea poziției de expert local pentru romi precum și a Grupului local de lucru pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.5.), va lua următoarele măsuri.

În domeniul ocupării:

Organizarea programelor de calificare şi formare profesională dedicate persoanelor de etnie romă, nivelele 1 şi 2, în funcţie de cerinţele pieţei muncii din zonă, potrivit studiilor şi recomandărilor AJOFM.

Evaluare a competenţelor profesionale obţinute pe alte căi decât cele formale - Reautorizarea pentru calificările "lucrător în structuri pentru construcţii" şi "împletitor nuiele", în scopul facilitării incluziunii pe piaţa muncii a persoanelor aparţinând grupurilor vulnerabile, în special populaţia romă.

Încurajarea participării femeilor la cursuri de formare profesională şi facilitarea ocupării lor, inclusiv a femeilor aparţinând etniei rome.

Acordarea serviciilor de consiliere profesională persoanelor aflate în cautarea unui loc de muncă, inclusiv pentru membrii minorităţii romilor, în vederea reintegrării sociale: sprijin pentru pregătirea CV şi pentru participarea la un interviu, găsirea unui loc de muncă.

Campanii de promovare a abilităţilor practice ale persoanelor de etnie romă şi valorificarea meşteşugurilor, încurajarea antreprenoriatului în rândul comunităţii rome prin susţinerea proiectelor cu fonduri nerambursabile şi identificarea potenţialilor beneficiari.

Susţinerea parteneriatului public-privat în ceea ce priveşte ocuparea forţei de muncă în rândul romilor.

În domeniul educației școlare:

Amenajarea spaţiilor şcolare şi dotarea şcolilor în care învaţă cu preponderenţă elevi romi, cunoscut fiind faptul că în aceste şcoli spaţiile şi dotările sunt inferioare din punct de vedere calitativ în comparaţie cu alte şcoli.

Asigurarea transportului şcolar pentru elevii care locuiesc în zone marginale şi îndepărtate ale oraşului.

Organizarea de campanii de promovare a ofertei educaţionale şi cuprinderea şcolară a copiilor romi, mai ales în învăţământul preşcolar.

Campanii de combatere şi prevenire a discriminării în şcoli, monitorizarea segregării elevilor romi, medierea conflictelor apărute în sistemul educaţional cu implicarea elevilor sau a părinţilor de etnie romă.

Organizarea programului de educaţie pentru adulţi, A doua şansă, mai ales în cartierele cu grad ridicat de abandon şcolar.

Informare şi mediatizare privind locurile speciale la liceu pentru elevii romi.

Asigurarea reprezentării romilor – personal angajat în diferitele structuri ale instituţiilor pentru facilitarea procesului educaţional în rândul romilor, populaţie care are nevoie de sprijin în vederea depăşirii dificultăţilor privind şcolarizarea (reducerea analfabetismului, reducerea abandonului şcolar, creşterea numărului de persoane calificate, etc.).

Promovarea educaţiei incluzive în rândul cadrelor didactice care lucrează cu elevii romi.

Formarea cadrelor didactice în vederea utilizării de practici incluzive, promovează egalitatea de şanse şi diversitatea multiculturală.

Realizarea de activităţi extraşcolare cu elevi copii romi şi neromi pentru cunoaşterea şi stimularea relaţiilor interetnice.

Reducerea absenteismului şcolar, monitorizarea elevilor care absentează, oferire de servicii de consiliere elevillor în risc de abandon şcolar, programe şcoală după şcoală pentru elevii în dificultate, pregătire suplimentară şi hrană.

În domeniul sănătăţii:

Campanii de evaluare gratuită a stării de sănătate pentru persoane aparţinând grupurilor vulnerabile : persoane neasigurate medical, familii cu venituri mici şi instabile, şomeri, familii care locuiesc în zone marginale ale oraşului şi cu risc mare de îmbolnăvire din cauza condiţiilor în care trăiesc (comunităţile sărace care trăiesc la marginea gropii de gunoi, Pata Rât).

Campanii de vaccinare a copiilor din comunităţi sărace şi izolate, în special în comunităţile de romi.

În domeniul locuirii:

Campanie de informare a persoanelor cu privire la cerinţe şi obligaţii în domeniul construirii de locuinţe şi obţinerea certificatului de urbanism.

Elaborarea unei strategii a municipiului pentru construirea şi acordarea de locuinţe sociale, având câteva grupuri ţintă diferite (familii tinere cu studii superioare şi venituri scăzute, familii cu număr mare de copii şi cu venituri scăzute, familii monoparentale cu venituri modeste, persoane vârstnice fără locuinţă şi cu venituri scăzute, etc), cu criterii specifice fiecărei categorii.

Susţinerea proiectelor de construire a locuinţelor sociale, alocarea unui procent din bugetul anual pentru locuinţe sociale, dezvoltarea parteneriatului public-privat.

Îmbunătăţirea accesului la servicii pentru persoane aparţinând grupurilor vulnerabile, în special a comunităţilor de romi, dezvoltarea infrastructurii zonelor marginale şi izolate, canalizare, reţea apă potabilă, iluminat public, reabilitare drumuri şi poduri, etc.

Asigurarea participării active a membrilor comunităţii la programe de dezvoltare comunitară.

Campanii de informare a comunităţii rome cu privire la metodologia de înregistrare a unei cereri pentru obţinerea de locuinţe sociale sau ANL.

Evitarea de către autorităţile publice locale, Primărie, Consiliul local, a soluţiilor bazate pe relocări/transmutări forţate.

Evitarea creării unor zone segregate sau enclave exclusive cu un număr mare de locuitori de etnie romă, cu consecinţe negative semnificative pentru familiile respective.

Elaborarea unui plan de acţiune privind reabilitarea locuinţelor sociale, identificare de fonduri, amenajarea şi reabilitarea unor clădiri - schimbare de destinaţie pentru locuire, astfel încât persoane din categorii sărace şi vulnerabile să poată beneficia, temporar, de spaţii pentru locuire.

În domeniul culturii:

Sprijinirea iniţiativelor care valorifică elemente din cultura romilor, expoziţii, standuri de carte, festivaluri muzicale, etc., și a unui larg parteneriat între instituţii şi organizaţii neguvernamentale care pot contribui substanţial pentru incluziune prin cultură

Facilitarea manifestării artei teatrale şi cinematografice cu tematică romă sau în limba romani în instituţiile de cultură locale.

Valorificarea contribuţiilor muzicale ale lăutarilor şi muzicanţilor romi, organizarea unui festival anual.

Sprijinirea realizării unei istorii locale a romilor din Cluj-Napoca.

Schimbare de accent în discursul public, romii să nu fie omişi, nici priviţi ca o problemă, ci ca o minoritate cu contribuţii semnificative la patrimoniul cultural local, o cultură în evantaiul multicultural cultural al Clujului.

DIRECȚIA STRATEGICĂ 4.

PLANUL INTEGRAT PENTRU INCLUZIUNEA SOCIO-TERITORIALĂ A COMUNITĂȚILOR MARGINALIZATE DIN ZONA PATA RÂT

Argument general

Segregarea teritorială nu este doar efect al excluziunii sociale, ci este și cauza perpetuării excluziunii, iar desegregarea teritorială (alături de locuire), pe lângă accesul la locuri de muncă și educație școlară, este un mijloc crucial al incluziunii sociale.

Zona de locuire defavorizată din Pata Rât s-a format de-a lungul deceniilor datorită mai multor factori, printre aceștia: creșterea sărăciei în rândurile familiilor de romi în urma pierderii locurilor de muncă și accesului redus la educația școlară de calitate; slaba dezvoltare a fondului locativ public și incapacitatea de a răspunde nevoilor locative ale persoanelor dezavantajate; non-intervenționismul autorităților locale în soluționarea sustenabilă a acestei stări de marginalitate urbană avansată de-a lungul mai multor decenii; măsurile hotărâte de Consiliul Local și administrate de Primărie în urma cărora grupuri de romi defavorizați, rămași fără locuință din diverse motive (printre ele evacuările forțate), au fost relocați în zona Pata Rât în locuințe sau adăposturi inadecvate unui trai uman demn; indiferența cu care Consiliul Județean și alți factori de decizie au tratat problema gropii de gunoi formate în Pata Rât, precum și problema impactului mediului poluat asupra sănătății și vieții oamenilor care locuiesc în zonă, dar și problema condițiilor muncii precare prestate de nevoiașii care, prin căutarea unor surse de trai, au asigurat, de-a lungul a patru decenii, selectarea deșeurilor produse de cetățenii și companiile municipiului Cluj-Napoca.

Câteva dintre sursele legislative, materiale și bugetare care pot fi utilizate în vederea punerii în practică a Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât sunt:

- Concesionarea unor terenuri în vederea construirii de noi locuințe prin fondurile pe care Consiliul Județean le poate pune la dispoziție conform Legii 116/2002

- Concesionarea unor terenuri în vederea construirii de noi locuințe prin organizația Habitat România (o treime din prețul acestor locuințe cumpărate de beneficiari poate fi acoperit din fondurile generate de CJ menționate mai sus; o parte din prețul acestor locuințe poate fi acoperită prin munca prin care beneficiarii pot participa la construirea acestor locuințe)
- Solicitare de la Guvernul României pentru construcții de locuințe ANL
- Construire de locuințe sociale din bugetul local
- Construire de locuințe sociale din fonduri nerambursabile (în ceea ce privește planurile de accesare a fondurilor europene, autoritățile trebuie să aibă în vedere că "fondurile Cadrului Strategic Comun nu pot fi utilizate pentru acțiuni care contribuie la orice formă de segregare și discriminare")
- Renovări locuințe sociale vechi
- Cumpărarea la preț redus a unor apartamente din cartierele private semifinisate, care nu au putut fi valorificate pe piață de către companii, și alocarea unei părți ai acestor apartamente în regim de locuințe sociale pentru categorii defavorizate
- Condiționarea concesionării de terenuri unor companii imobiliare de transferarea unui anumit procent al apartamentelor construite în fondul locativ public, de unde acestea se pot distribui ca locuințe sociale
- Prioritizarea în perioada 2014-20 în sistemul de distribuire a locuințelor sociale a cererilor de locuințe sociale depuse de persoane și familii din Pata Rât (argumente: măsuri afirmative, acte reparatorii)

Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât face parte din inițiativele coordonate prin Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială a primăriei (vezi Programul operațional 5.1), el fiind concretizat într-un Plan de acțiune care va fi asumat printr-o Hotărâre de Consiliu Local.

Actori implicați

Desegregarea zonei Pata Rât în perioada 2014-20 trebuie realizată în funcție de planul urbanistic al orașului privind Pata Rât, precum și în funcție de opțiunile celor afectați, necesitând colaborarea între autoritățile locale, județene și regionale, organizațiile neguvernamentale care activează în domeniul social, și comunitățile afectate. Astfel, Planul integrat pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât va funcționa ca un program de *Community-Led-Local-Developmen*t, în cazul căruia "comunitatea" include toți cetățenii localității, majoritari și minoritari, privilegiați și marginali, dar și instituții ale autorităților locale, instituții sociale și culturale, organizații neguvernamentale, companii și firme, căci eliminarea excluziunii sociale este responsabilitatea împărtășită a tuturor actorilor sociali, iar cei care dispun de resurse materiale, sociale și administrative trebuie să îi capaciteze pe cei vulnerabili ca aceștia să poată participa ca parteneri egali la acest proces.

Programele operaționale ale Direcției strategice (4)

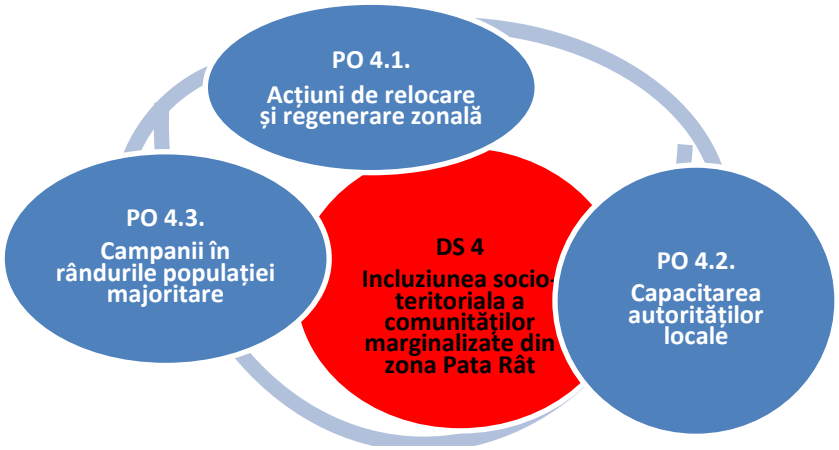

Programul integrat de intervenție în vederea incluziunii socio-teritoriale a comunităților din zona Pata Rât, cu istorii și situații curente diferite (Dallas, rampa de gunoi, strada Cantonului și noul Pata Rât) va fi elaborat cu participarea persoanelor care locuiesc acolo.

Ele vor face parte, pe lângă echipa de experți ai primăriei, reprezentanți ai organizațiilor civice și instituțiilor academice și altor parteneri sociali, din Grupul de Acțiune Locală constituit cu acest

scop și susținut administrativ de noua unitate pentru incluziune și economie socială a primăriei, care va avea rol important în pregătirea Hotărârilor aferente ale Consiliului Local și în coordonarea resurselor primăriei necesare acestui demers.

Grupul elaborează strategie, planuri de măsuri și monitorizează programele integrate. Biroul de incluziune socială care urmează a fi creat în cadrul Asociației Zona Metropolitană Cluj, continuând proiectul primăriei derulat în colaborare cu UNDP din 2012 cu acest scop, va avea un rol major în elaborarea și implementarea strategiei, precum și a proiectelor concrete cu finanțări extra-bugetare. Colaborarea între aceste unități va asigura suportul politic, administrativ, organizațional și financiar complex necesar acestui plan.

PO 4.1. Programe integrate adresate comunităților marginalizate din Pata Rât

Listă de măsuri

Acțiuni de relocare a persoanelor din Pata Rât, ținând cont de rețelele lor de sprijin reciproc și evitând distrugerea solidarităților comunitare existente:

În zone mixte și integrate ale orașului în regimul de locuințe sociale, și/sau prin alocare de terenuri în concesiune și susținere construcții de locuințe.

În Zona Metropolitană Cluj (în colaborare cu primăriile comunelor aparținătoare ZLC) în regimul de locuințe sociale, și/sau locare de terenuri.

În alte județe ale țării (în colaborare cu primăriile localităților unde persoanele care trăiesc temporar în Pata Rât, rampa de gunoi, își au domiciliul).

Acțiunile de relocare vor fi completate de servicii asistențiale oferite familiilor relocate, în domeniul educației școlare, ocupării și sănătății, dar și al consilierii personale și familiale, și al capacitării de a participa la luarea deciziilor de către autoritățile publice.

Susținerea întreprinderilor de economie socială din domeniul construcției de locuințe care asigură locuri de muncă, dar și participarea beneficiarilor de noi locuințe la aceste construcții, și investiții continue în programe social-comunitare.

Acțiuni de regenerare în zona Pata Rât:

Vor avea caracter temporar, deoarece zona Pata Rât nu este o zonă rezidențială, ci industrială, și până în acest moment nu se întrevăd schimbări majore în calitatea mediului sau în statutul imobiliar al zonei care ar face posibile un alt tip de planificare spațială zonală.

Acțiuni temporare preconizate în vederea îmbunătățirii condițiilor celor care trăiesc în zonă:

-a infrastructurii locative (locuințe, utilități, drum);

-asigurarea transportului în comun;

-conectarea familiilor la mediul lor social mai larg, asigurând desegregarea educațională pentru copii, accesul adulților la locuri de muncă decente, accesul tuturor la servicii sociale și medicale de calitate, precum și servicii asistențiale și de consiliere personală și familială;

-acțiuni de dezvoltare comunitară în vederea capacitării comunităților marginalizate, și a susținerii rețelelor informale de suport reciproc care trebuie să fie unul dintre fundamentele intervențiilor administrate de autoritățile publice;

- după caz, acțiuni ale autorităților în vederea asigurării siguranței și securității în zonele marginalizate, a sprijinirii categoriilor cele mai vulnerabile din aceste comunități, și a protecției victimelor economiei stradale

Indicatori

HCL privind planul de relocare a familiilor din Pata Rât și desegregarea teritorială a zonei

Număr de familii relocate în zonele integrate ale Clujului și număr de acțiuni complementare de asistență

Număr de familii relocate din Pata Rât în Zona Metropolitană Cluj și număr de acțiuni complementare de asistență

Număr de familii relocate din Pata Rât relocate în localitățile unde au domiciliu stabil și Număr de acțiuni complementare de asistență

Indicatori privind calitatea mediului după ecologizarea vechii rampe de gunoi

Planul zonal de dezvoltare pentru Pata Rât în perspectivă îndelungată

Număr de case rehabilitate în Pata Rât cu caracter temporar

Investiții în îmbunătățirea infrastructurii în Pata Rât (drumuri, apă și canal, electricitate, încălzire, transport în comun, iluminat public) cu caracter temporar

Număr de acțiuni complementare de asistență pentru familiile rămase în Pata Rât

Număr de programe de dezvoltare comunitară pentru grupurile rămase în Pata Rât

PO 4.2. Capacitarea autorităților locale în vederea derulării planului de desegregare teritorială

Listă de măsuri

Strategiile de dezvoltare ale orașului să includă prevederi privind elaborarea, implementarea și monitorizarea unor programe de dezvoltare socio-teritorială incluzivă.

Evitarea ca, în urma unor proiecte de regenerare urbană sau dezvoltare teritorială locală, comunitățile sărace să fie evacuate forțat și să fie plasate în periferii izolate, eventual și poluate și stigmatizate.

Asigurarea unei echipe de experți din partea primăriei care în perioada 2014-20 va acoperi nevoia de resurse umane implicate în planul de desegregare teritorială a zonei Pata Rât.

Întărirea DASM prin resurse umane în vederea asigurării accesului persoanelor și familiilor din Pata Rât la beneficii sociale și servicii sociale.

Constituirea Grupului de Acțiune Locală pentru planul de desegregare teritorială a zonei Pata Rât (reprezentanți ai primăriei și consiliului local Cluj-Napoca, inclusiv ai echipei de experți sus menționate, și ai celorlalte primării din ZMC, membri organizațiilor neguvernamentale și instituțiilor academice implicate, din reprezentanți ai altor parteneri sociali).

Susținerea, prin pachete financiare, a programelor derulate de organizațiile neguvernamentale în beneficiul comunităților din Pata Rât, respectiv în beneficiul planului de desegregare socio-teritorială.

Susținerea întreprinderilor sociale care vin în sprijinul comunităților din Pata Rât și colaborarea cu firmele/companiile care execută lucrări publice în vederea facilitării angajării persoanelor dezavantajate.

Punerea în practică a unor proceduri de informare și consultare a populației din Pata Rât, și aplicarea bugetării participative.

Elaborarea unor proiecte cu finanțare nerambursabilă pentru diverse fonduri europene, având în vedere reglementările perioadei de programare 2014-20 [de ex. programe cu finanțare multi-fond și/sau cu finanțare din mono-fonduri încrucișate pentru investitții teritoriale integrate sau strategii de dezvoltare integrate care abordează comunitățile defavorizate prin proiecte integrate ce adreseaza nevoile acestor comunități (inclusiv pe cele ale persoanelor de etnie romă) și care vor trebui să includă atât investiții în infrastructură (educație, sănătate, servicii sociale), precum și măsuri de încurajare a ocupării forței de muncă, prin intermediul activităților economiei sociale, împreună cu îmbunătățirea condițiilor de locuit (prin activități de construcție/reabilitare), în paralel cu punerea în aplicare a activităților pentru dezvoltarea integrată a comunității (informare/consiliere/mediere); și noul proiect al Comisiei Europene și al Consiliului Europei (European Roma Integration Project) dedicate capacitării instituționale a autorităților locale în domeniul incluziunii romilor.

Indicatori

HCL privind constituirea grupului de experți din partea primăriei implicat în planul de incluziune socio-teritorială a comunităților marginalizate în Pata Rât

HCL privind constituirea Grupului de Acțiune Locală

HCL privind planul de acțiune pentru incluziune social-teritorială a comunităților marginalizate în Pata Rât

Măsuri pentru asigurarea participării comunităților marginalizate în Pata Rât la deciziile privind soarta lor și planul zonal pentru Pata Rât

Număr de proiecte derulate de către ONG-uri în vederea incluziunii socio-teritoriale a comunităților marginalizate din Pata Rât, co-finanțate de primărie

Număr de întreprinderi sociale susținute de către primărie, în care sunt implicate persoane din comunităților marginalizate din Pata Rât

Număr de persoane angajate din Pata Rât în urma promovării acestora față de firmele/companiile care realizează lucrări de interes public în municipiul Cluj-Napoca

Număr de programe integrate dedicate incluziunii socio-teritoriale a comunităților marginalizate din Pata Rât elaborate și implementate de către primărie prin fonduri europene

Utilizarea unui procent din bugetul local pentru măsuri dedicate incluziunii socio-teritoriale a comunităților marginalizate din Pata Rât

HCL privind prevenirea și interzicerea evacuărilor forțate

PO 4.3. Campanii pentru eliminarea prejudecăților și discriminării pe bază de statut social și etnie

Listă de măsuri

Programe care vizează combaterea prejudecăților și a discriminării împotriva romilor și împotriva familiilor și persoanelor sărace, precum și împotriva celor care trăiesc în zone de locuire defavorizată (marginalizată și segregată).

Programe care vizează sensibilizarea și responsabilizarea categoriilor sociale privilegizate față de categoriile sociale supuse excluziunii sociale.

Sprijinirea economiei sociale și a întreprinderilor sociale de către firme și instituții (inclusiv prin structuri de sprijinire a economiei sociale, de exemplu incubatoare de întreprinderi sociale, parcul unităților de economie socială).

Campanii socio-culturale care susțin acțiunile de relocare ale familiilor din Pata Rât în cartierele integrate ale orașului.

Indicatori

Număr de campanii împotriva discriminării și stereotipurilor pe baza etniei și statutului social

Număr de campanii pentru relocarea din Pata Rât

Număr de întreprinderi sociale inițiate de persoane din Pata Rât și susținute de firme și instituții

DIRECȚIA STRATEGICĂ 5.

MECANISME ȘI INSTRUMENTE INSTITUȚIONALE

INCLUZIVE ȘI PARTICIPATIVE

Argument general

Măsurile integrate de incluziune socială definite sub egida Programelor operaționale – structurate în cele patru Direcții strategice prezentate mai sus –, necesită mecanisme și instrumente incluzive și participative inovative care garantează din punct de vedere instituțional implementarea măsurilor inter-sectoriale menite să remedieze formele contemporane ale marginalizării și excluziunii sociale.

Unitatea pt incluziune și economie socială, în strânsă colaborare cu DASM coordonează strategia de incluziune socială a orașului, în particular măsurile inter-sectoriale, dar și organismele propuse pentru furnizarea serviciilor publice de interes local. Ea va conecta și va ține în mișcare fluxul de inițiative, implementări, monitorizări și evaluări din cele patru domenii ale incluziunii sociale targetate prin măsuri specifice și intersectoriale (incluziunea economică; accesul la servicii publice de interes general și la drepturi sociale inclusiv educație, locuințe, sănătate și servicii sociale; incluziunea teritorială; participarea civico-politică).

Observatorul social cartografiază și evaluează situația socio-economică a populației, nevoile grupurilor vulnerabile și dezavantajate din Cluj, precum și evidența serviciilor sociale furnizate la nivelul orașului.

Formele de participare cetățenească la guvernarea locală a grupurilor vulnerabile, împreună cu structurile instituționale ale autorităților locale, transformă dezvoltarea incluzivă a Clujului într-o dezvoltare incluzivă participativă.

Grupul de Lucru Local și Planul de Lucru specific acestui deziderat, va pune în aplicare la nivelul orașului Cluj-Napoca Strategia Națională pentru Incluziunea Socială a Romilor (integrarea măsurilor acesteia în politicile locale generale ale incluziunii sociale, și targetarea romilor ca grup vulnerabil prin măsuri specifice dedicate combaterii sărăciei, eliminării rasismului anti-țigănesc, precum și promovării culturii și limbii romani.

Sistemul integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială pune în practică colaborarea intersectorială față de cazurile de risc.

Într-un final, Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială va conecta și coordona atât din punctul de vedere al conținutului, cât și din punct de vedere instituțional toate inițiativele Direcțiilor strategice propuse sub egida incluziunii sociale. Conform diagramei de mai jos, Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială va pune și va ține în mișcare fluxul de inițiative, implementări, monitorizări și evaluări din cele patru domenii ale incluziunii sociale targetate prin măsuri specifice și intersectoriale (incluziunea economică; accesul la servicii publice de interes general și la drepturi sociale inclusiv educație, locuințe, sănătate și servicii sociale; incluziunea teritorială; participarea civico-politică).

Programele operaționale ale Direcției strategice (5)

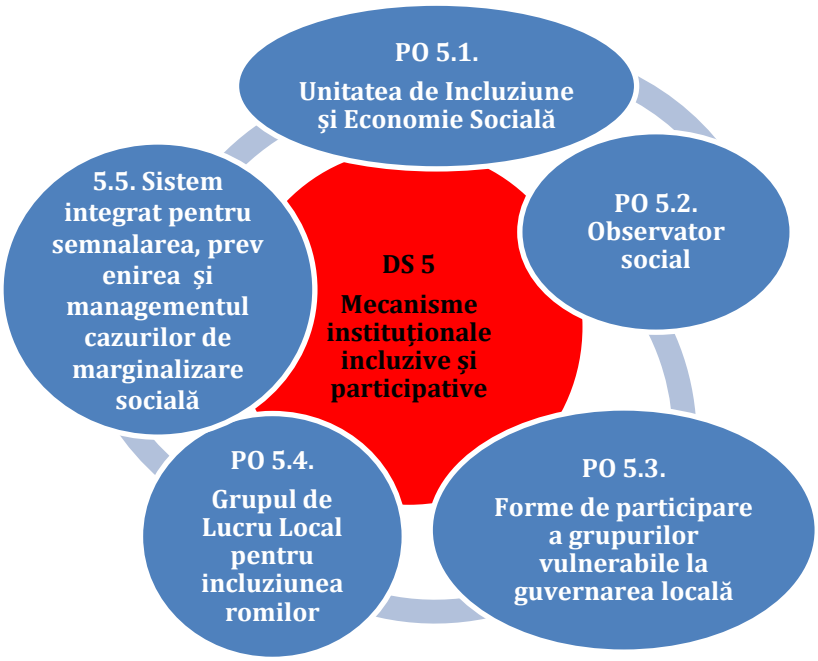

PO 5.1 Unitatea pentru incluziune şi economie socială

Conform Legii nr. 292/2011 (Legea asistenţei sociale, art. 6 , lit. cc) "*procesul de incluziune socială reprezintă ansamblul de măsuri şi acţiuni multidimensionale din domeniile protecţiei sociale, ocupării forţei de muncă, locuirii, educaţiei, sănătăţii, informării, comunicării, mobilităţii, securităţii, justiţiei şi culturii, destinate combaterii excluziunii sociale şi asigurării participării active a persoanelor la toate aspectele economice, sociale, culturale şi politice ale societăţii."* Pentru a răspunde la complexitatea nevoilor persoanelor și grupurilor marginalizate, pentru a diminua efectele marginalizării sociale, și pentru a coordona ansamblul de măsuri sectoriale în așa fel încât acestea să se sprijine reciproc, primăria va crea și susține o Unitate de Incluziune Socială (mai departe UIES). UIES nu preia atribuțiile direcțiilor existente ale primăriei și nicicum nu le dublează.

UIES funcționează ca un cadru necesar pentru furnizarea serviciilor publice de interes local (privind educația, serviciile sociale, locuințele sociale, dezvoltarea urbană, sănătatea, și alte servicii definite în Legea administrației publice locale, Art. 36, alin. 6), dar și pentru promovarea și sprijinirea întreprinderilor sociale și a angajării persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile, sub forma unor programe integrate și inter-sectoriale.

UIES capacitează primăria în ansamblul ei în vederea elaborării de propuneri și a implementării programelor integrate, inter-sectoriale, dedicate persoanelor și grupurilor marginalizate, și/sau sub riscul sau în situația excluziunii sociale. UIES vine în sprijinul primarului pentru ca acesta să poată coordona realizarea serviciilor publice de interes local care urmăresc obiectivul dezvoltării incluzive a orașului. UIES va avea un rol crucial în coordonarea tuturor mecanismelor și instrumentelor instituționale incluzive și participative.

UIES poate fi creată pe baza Legii administrației publice locale, Legea nr. 215/2001, care prevede că prin hotărâri ale autorităților deliberative, consiliul local în cazul nostru, se pot înființa și organiza instituții și servicii publice de interes local în principalele domenii de activitate, (Art. 73). Conform acestei legi, pe baza atribuţiilor sale privind organizarea şi funcţionarea aparatului de specialitate al primarului, precum și gestionarea serviciilor furnizate către cetăţeni, Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca poate aproba, la propunerea

primarului, înființarea, organizarea şi statul de funcţii al UIES ca parte din aparatura de specialitate al primarului.

UIES va face parte din aparatura de specialitate al primarului ca un compartiment cu funcții bine definite, fiind încadrată cu funcţionari publici şi personal contractual. Consilierii locali vor constitui o comisie de specialitate pentru incluziune socială care analizează şi avizează proiectele de hotărâre din acest domeniu. Anexa 1 a documentului prezintă o propunere pentru regulamentul de organizare și funcționare a UIES.

Listă de măsuri

Constituirea UIES prin HCL

Elaborare de propuneri (multi)anuale privind programele de incluziune socială la nivelul Clujului (pe baza procedurilor dezvoltării participative), transformate în propuneri de HCL.

Monitorizarea implementării planurilor (multi)anuale de incluziune socială și elaborare de rapoarte aferente

Contribuția la elaborarea strategiei de incluziune socială a municipiului Cluj-Napoca în etapele ulterioare.

Facilitarea atragerii de fonduri UE ce pot fi accesate de primării, în mod special pentru implementarea programelor integrate.

Promovarea culegerii de date din diverse domenii (social-educațional, ocupațional, locativ, accesibilitate servicii sociale, sănătate) pe cartiere, precum și pe bază de etnie, sex și vârstă în vederea cartografierii și evaluării nevoilor de intervenție, precum și a culegerii de date privind serviciile sociale publice și private, dar și diseminarea acestor informații prin diverse forme accesibile micro-comunităților clujene.

Coordonarea colaborării între Direcțiile de specialitate ale primăriei, în vederea implementării programelor integrate de incluziune socială cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitare instituțională și comunitară.

Coordonarea colaborării dintre primărie și alte instituții publice locale, județene și regionale, precum și ONG-uri din domeniul serviciilor sociale, învățământului și culturii, ocupării, sportului, dezvoltării și cu unitatea de incluziune socială ce se va crea în cadrul Asociației Zona

Metropolitană Cluj, în vederea canalizării resurselor necesare incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile la nivel de oraș.

Coordonarea mecanismelor și instrumentelor instituționale care au menirea să deruleze programe de măsuri integrate definite în Strategia de dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020, inclusiv a proceselor de evaluare a nevoilor, prin intermediul:

- Incubatorului pentru economie socială și promovarea angajării persoanelor vulnerabile (vezi Direcția strategică 1)
- Rețelei centrelor comunitare integrate (vezi Programul operațional 2.1)
- Rețelei de unități educaționale incluzive (vezi Programul operațional 2.2)
- Fondului de locuințe sociale accesibile grupurilor vulnerabile (vezi Programul oeprațional 2.3)
- Colaborare cu DASM în vederea acțiunilor și programelor sale venite în sprijinirea categoriilor vulnerabile prin rețele de servicii specializate (vezi Direcția strategică 3)
- Grupului de Acțiune Locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (vezi programele operaționale sub Direcția strategică 4)
- Observatorului social (vezi Programul operațional 5.2)
- Formelor de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală (vezi Programul operațional 5.3)
- Grupului de Lucru Local pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.4)
- Sistemul integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială (Programul operational 5.5

Indicatori

HCL privind constituirea UIS

Implementarea HCL: constituirea efectivă a UIS

Număr de evaluare și cartografiere de nevoi ale grupurilor vulnerabile realizate

Număr de planuri de programe integrate de incluziune socială elaborate

Număr de programe integrate de incluziune socială implementate și coordonări inter-sectoriale în cadrul primăriei, precum și între primărie și alte instituții și organizații locale

Număr de acțiuni de coordonare prin centrele comunitare integrate, prin rețeaua de școli incluzive, prin observatorul social, prin grupul local de lucru pentru incluziunea romilor, prin grupul de acțiune locală pentru in incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât

Număr de acțiuni de sprijinire a dezvoltării participative

PO 5.2. Observatorul social

În Legea 292/2011, art.109 alin.1-2 se prevede înființarea de către Ministerul Muncii a Observatorului Social Naţional cu rolul de a colecta şi analiza la nivel naţional datele privind politicile publice, ocupării forţei de muncă, locuirii, educaţiei, sănătăţii, informării, comunicării, mobilităţii, securităţii, justiţiei ca parte integrantă a procesului de incluziune socială.

Înființarea unui serviciu numit în continuare *Observatorul social (OS)* la nivelul municipiului Cluj este mai mult decât dezirabilă. Acest serviciu va fi realizat în cadrul unui parteneriat public-privat, respectiv a unor protocoale de colaborare (între Primărie, DASM, UIS, ISJ, AJOFM, ANR-NV, departamente şi centre de cercetare UBB, organizaţii neguvernamentale din domeniul serviciilor sociale, ISPMN etc.). Observatorul social va avea rolul de a colecta şi analiza la nivel local datele privind politicile publice, ocupării forţei de muncă, locuirii, educaţiei, sănătăţii, informării, comunicării, mobilităţii, securităţii, justiţiei ca parte integrantă a procesului de incluziune socială. Prin crearea Observatorului Social Primăria va promova colectarea de date pe cartierele Clujului în vederea fundamentării unei politici coezive și incluzive de dezvoltare locală.

Urmăreşte pe de o parte evaluarea nevoilor locale de servicii sociale, dar și a altor nevoi de servicii publice de interes local, contribuind la generarea hărţilor de nevoi preconizate ca responsabilitate a serviciilor publice de asistenţă socială, precum și a Unității de Incluziune Socială. Pe de altă parte, îşi propune o centralizare a informaţiilor privind resursele locale de servicii sociale sau alte instituţii ce pot acţiona integrat, pentru o utilizare cât mai eficientă, dar şi

pentru asigurarea acoperirii nevoilor de servicii sociale în rândul categoriilor sociale celor mai vulnerabile, cu access dificil la resurse şi servicii, la nivelul municipiului. De asemenea, OS contribuie la educarea furnizorilor şi a beneficiarilor în scopul utilizării optime a resurselor. Pe termen scurt, existenţa unei baze de date integrate la nivelul municipiului poate avea ca efect îmbunătăţirea implementării policilor sociale locale. Pe termen mediu şi lung, aceasta poate conduce la modificarea şi creşterea calităţii politicilor publice locale. Dovedind eficacitate şi eficienţă, acest serviciu poate fi extrapolat la nivelul zonei metropolitane Cluj, a judeţului şi chiar al Regiunii de Nord-Vest, care are drept pol de creştere municipiul Cluj-Napoca.

Listă de măsuri

Dezvoltarea unui sistem de colectare de date privind situația socio-economică și locativă a populației și cartografierea datelor pe cartierele orașului.

Stabilirea metodologiei de evaluare a nevoilor (needs assessment) a grupurilor vulnerabile.

Generarea unei baze de date online privind serviciile sociale din judeţul Cluj.

Înfiinţarea unei platforme de incluziune socială cu rol de cercetare şi monitorizare a implementării măsurilor de incluziune socială la nivel local/judeţean.

Monitorizarea și evaluarea rezultatelor direcțiilor strategice de incluziune socială.

Organizarea unor campanii de informare periodică pe mai multe paliere: furnizori de servicii sociale, medicale, educaţie, beneficiari (cu focalizare pe categoriile vulnerabile, inclusiv romi) şi autorităţile publice locale cu rol de decizie în strategia de incluziune locală.

Elaborarea de studii pentru analiza situaţiei actuale cu privire la problemele sociale locale şi analiza de impact a strategiilor locale existente ca acţiune de răspuns.

Dezvoltarea şi implementarea unei aplicaţii care să permită o imagine asupra tuturor serviciilor sociale de care beneficiază persoana/familia în vederea unei complementarităţi a serviciilor sociale şi evitării suprapunerii lor.

Stabilirea unor parteneriate naţionale şi internaţionale.

Stabilirea unui mecanism de sesizare şi feedback între OS şi structurile judeţene, regionale, naţionale şi europene.

Actori implicaţi/responsabili

Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Direcţia de Asistenţă Socială şi Medicală, Unitatea pentru incluziune şi economie socială, Consiliul Local, organizaţiile neguvernamentale cu obiective în

promovarea incluziunii sociale, Universitatea Babeş-Bolyai, prin centre de cercetare şi Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială, Facultatea de Studii Europene, Facultatea de Ştiinţe Politice şi Administrative

Indicatori

Harta nevoilor la nivelul municipiului Cluj-Napoca

Crearea şi gestionarea unor instrumente de informare (platformă web, bibliotecă virtuală, baze de date cu indicatorii de incluziune socială, etc.) accesibile actorilor relevanţi

Identificarea unor noi arii de interes pentru decidenţii locali în ceea ce priveşte incluziunea socială a grupurilor vulnerabile

Propuneri pentru politicile publice locale

Promovarea cooperării între furnizorii publici şi privaţi, prin crearea unor parteneriate stabile şi funcţionale în plan local.

Creşterea nivelului de informare şi conştientizare privind oferta existentă de servicii sociale, socio-medicale, de ocupare, locuire, etc în rândul beneficiarilor şi furnizorilor de servicii

Elaborarea ghidului furnizorilor de servicii sociale, socio-medicale, comunitare la ce desfăşoară activităţi în plan local

Rapoarte anuale de analiză a politicilor publice locale

Platformă electronică, bază de date funcţională

Buget

Bugetul local, posibil fonduri structurale europene, fonduri norvegiene, alte surse

PO 5.3. Forme de participare a grupurilor vulnerabile la guvernare

Dezvoltarea incluzivă asumată de Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în perioada 2014-2020 va deveni dezvoltare incluzivă participativă, dacă procesele incluziunii sociale se vor realiza prin participarea cetățenilor afectați de aceste procese, printre aceştia atât reprezentanții unor instituții (primărie, consiliu local, şcoli, ISJ, companii, ONG-uri, cercetători, experți etc), cât şi persoanele şi grupurile vulnerabile în favoarea cărora se elaborează şi se implementează hotărâri locale în vederea asigurării incluziunii sociale.

Pe lângă formele clasice ale asigurării participării cetățenilor la guvernarea locală (cum ar fi participarea prin informare şi participarea prin consultare), în perioada 2014-2020 Primăria municipiului Cluj-Napoca va implementa modele experimentale de participare civică pentru grupurile vulnerabile, şi anume participarea colaborativă şi participarea prin capacitare (empowerment participation). Participarea colaborativă asigură participarea celor afectați de decizii la discuțiile despre obiectivele stabilite în prealabil de decidenții instituționali şi la stabilirea modalităților prin care se vor implementa aceste obiective. Această formă de participare presupune programe de dezvoltare şi facilitare comunitară prin care toți actorii (atât cei instituționali, cât şi grupurile şi persoanele vulnerabile dobândesc capacitățile necesare acestui tip de luarea deciziilor), precum şi elaborarea unor tehnici formalizate de participare colaborativă integrate în procesul de guvernare locală. În perioada 2014-2020, prin unitatea pentru incluziune şi economie socială nou creată şi în colaborare cu alți factori locali guvernamentali şi neguvernamentali, Primăria municipiului Cluj-Napoca va demara o serie de programe care formează capacitățile necesare participării colaborative, precum şi câteva acțiuni experimentale în acest sens. Participarea prin capacitare înseamnă că cei afectați de decizii participă şi la definirea obiectivelor programelor de dezvoltare care îi privesc în mod direct, venind cu idei şi inițiative transformate ulterior în hotărâri ale consiliului local şi/sau în programe tehnice finanțate de la bugetul local sau din alte surse. Această formă de capacitare presupune că toți actorii implicați au deja capabilitățile necesare unui astfel de demers şi procedurile de luarea deciziilor în consiliul local au integrat tehnicile acestui tip de participare. În perioada 2014-2020 Primăria va derula câteva acțiuni experimentale în acest sens, în care grupuri vulnerabile

participă la definirea obiectivelor identificare de ele, precum și a modului de punere în practică ale acestora.

Listă de măsuri

Informarea populației despre inițiativele și hotărârile primăriei și consiliului local privind dezvoltarea orașului, și găsirea unor modalități prin care această informare ajunge la grupurile vulnerabile.

Consultarea populației și în particular a grupurilor vulnerabile în legătură cu programele de dezvoltare preconizate de primărie, proces prin care decidenții locali ascultă opiniile celor afectați și clarifică întrebările acestora.

Promovarea și sprijinirea de către primărie a serviciilor de dezvoltare și facilitare comunitară prin care grupurile vulnerabile dobândesc capacitățile necesare participării colaborative și participării prin capacitare.

Formarea reprezentanților autorităților locale (consilieri locali, funcționari publici, primar, viceprimari) în vederea implementării proceselor de participare colaborativă și de participare prin capacitare.

Bugetare participativă incluzivă: un procent din bugetul local al Clujului asigurat implementării inițiativelor persoanelor aparținând unor categorii vulnerabile; în perioada 2014-2020, anual, acest buget se va dedica prevenirii și eliminării unor fenomene care produc excluziune socială, promovând prin diverse mijloace acțiunile anuale de ex. pe următoarele teme: Anul pentru prevenirea violenței domestice; Anul pentru eliminarea stereotipurilor față de persoanele de etnie romă; Anul pentru dreptul la muncă; Anul pentru educație incluzivă; Anul pentru drepturi locative; Anul sănătății pentru toți; Anul copiilor; grupurile vulnerabile țintite prin aceste programe anuale vor defini obiectivele pe care și modalitățile prin care doresc să le realizeze, astfel încât fondurile dedicate acestui an din bugetul local să se investească conform deciziilor lor.

Indicatori

Număr de acțiuni de participare prin informare dedicate grupurilor vulnerabile

Număr de acțiuni de participare prin consultare dedicate grupurilor vulnerabile

Număr de acțiuni de dezvoltare și facilitare comunitară în vederea capacitării grupurilor vulnerabile în materie de participare colaborativă și de participare prin capacitare

Număr de acțiuni dedicate reprezentanților autorităților locale în vederea capacitării lor în procesele dezvoltării participative

Acceptarea mecanismului de bugetare participativă incluzivă de către decidenții locali

Alocarea unui fond anual programelor sub egida bugetării participative incluzive

Număr de acțiuni realizate anual sub egida bugetării participative incluzive

Număr de persoane aparținând grupurilor vulnerabile participante active la programele bugetării participative incluzive

PO 5.4. Grupul de Lucru Local pentru incluziunea romilor

Grupul de Lucru Local (GLL) se organizează pe lângă Primăria muncipiului Cluj-Napoca și este format din: expertul local pentru romi, reprezentanţi ai instituţiilor publice locale, membri ai Consiliului Local (inclusiv consilierii aleşi ai minorităţii rome), membri ai organizaţiilor neguvernamentale (inclusiv cele ale romilor) şi un delegat al comunităţii locale a romilor din Grupurile de Inițiativă Locală/comunitară. GLL va fi înfiinţat prin Hotărâre a Consiliului Local Cluj-Napoca. Expertul local pentru romi este angajat si funcţionează la nivelul primăriei municipiului Cluj-Napoca. Se subordonează tehnic Biroului Judeţean pentru Romi (BJR) şi administrativ primarului. Expertul local reprezintă principala interfaţă dintre autorităţile publice locale şi comunităţile de romi. Atribuţiile expertului pentru problemele romilor sunt de a valorifica oportunităţile în plan local de care să beneficieze comunitatea locală, inclusiv minoritatea romilor.

În baza Strategiei Guvernului României de Incluziune a Cetățenilor Români aparținând minorității romilor, pentru perioada 2012-2020, Grupul de Lucru Local (GLL) sub coordonarea Expertului local pentru Romi (angajat în cadrul primariei), elaborează Planul local de acţiune

privind incluziunea minorităţii rome, stabilit în baza procesului de identificare şi selecţie a principalelor nevoi ale comunităţilor locale cu un număr semnificativ de romi.

Planul de acţiune adoptat de Grupul de lucru local (GLL) va fi asumat (total sau parţial) de către Consiliul Local prin hotărâre/ HCL. Fiecare membru al grupului de lucru local va fi responsabil pentru implementarea măsurilor din aria sa de activitate, cuprinse în planul de acţiune local.

Grupul de Lucru Local va delega o persoană (preferabil expertul local pentru romi) în Grupul de Acțiune Locală care elaborează planul pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât, respectiv proiectul de hotărâre al Consiliului Local cu referire la acest plan.

Grupul de Lucru Local va coordona colaborarea între Primărie și alte instituții publice, dar și organizații neguvernamentale, sau unități academice în derularea unor acțiuni și programe care contribuie la realizarea PLanului local de acțiune pentru incluziunea romilor.

Grupul de Lucru Local va coordona colaborarea între organizații și instituții care implementează programe culturale pentru romi, și organizațiile și instituțiile culturale de la nivelul orașului, pentru a oferi un spațiu adecvat promovării culturii și limbii romani în peisajul multicultural al Clujului, și în mod particular al participării romilor și al organizațiilor de romi la acțiunile Clujul Capitală Culturală Europeană.

Grupul de Lucru Local va coordona colaborarea între organizații și instituții care implementează programe pentru tineri romi, precum și organizațiile mainstream implicate în acțiunile Clujul Capitală Europeană a Tineretului.

Conectarea activității Grupului de Lucru Local cu celelalte măsuri și mecanisme instituționale privind incluziunea socială se va face prin Unitatea pentru incluziune și economie socială a primăriei (vezi Programul operațional 5.1).

Listă de măsuri

Angajarea unei persoane în pozitia de expert local pentru romi.

Constituirea Grupului local de lucru format din expertul local pentru romi, reprezentanţi ai instituţiilor publice locale, ai ONG-urilor, delegați ai grupurilor de inițiativă comunitară a romilor.

Elaborarea Planului de acțiune locală privind incluziunea romilor, cu menționarea explicită a modului în care Primăria își asumă măsurile prevăzute și asigură și/sau face demersuri pentru bugetarea acestora.

Introducerea planului de acţiune locală privind incluziunea romilor în strategia de dezvoltare a localităţii.

Implementarea măsurilor prevăzute în planul de acțiune locală în toate domeniile prioritare ale strategiei pentru incluziunea romilor: educație, ocupare, sănătate, locuire.

Implementarea unor acțiuni și programe care promovează cultura și limba romani.

Implementarea unor acțiuni anuale cu scopul eliminării discriminării și stereotipurilor față de romi.

Monitorizarea implementării măsurilor din planul de acţiune locală şi formularea de propuneri în vederea îmbunătăţirii.

Întocmirea rapoartelor semestriale de progres privind implementarea planului de acţiune locală şi transmiterea lor către BJR şi ANR / Structura regională.

Transmiterea planului local de acţiune către Biroul Judetean pentru Romi, din cadrul Institutiei Prefectului judetului Cluj, în vederea introducerii în Planul Judeţean de Măsuri (PJM) şi în Strategia de Dezvoltare a Judeţului Cluj.

Indicatori

HCL privind constituirea GLL, numărul de persoane din care este format grupul de lucru, reprezentativitatea grupului, capacitatea şi competenţe de lucru, proces verbal de constituire a grupului

Plan de acțiune multianual și anual pentru incluziunea membrilor comunităţilor de romi

Întâlniri periodice ale GLL pentru identificare de seturi măsuri/priorităţi

Listă cu posibili parteneri pe diferitele domenii de intervenţie, în funcţie de nevoi şi probleme (număr de parteneriate iniţiate sau încheiate)

Portofoliul de proiecte si listă cu posibili finanţatori pentru proiectele elaborate (număr de propuneri şi măsuri elaborate şi transmise instituţiilor relevante)

Număr de măsuri, proiecte și programe derulate în domeniile educație, ocupare, sănătate și locuire care vizează în mod explicit, dar nu exclusiv grupurile marginalizate de romi

Număr de acțiuni culturale care promovează cultura și limba romani

Număr de acțiuni care își propun eliminarea discriminării și stereotipurilor împotriva romilor

PO 5.5. Sistem integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială

Colaborare intersectorială în vederea depistării, semnalării și evaluării cazurilor de risc.

Acțiuni de conștientizare a nevoilor persoanelor vulnerabile de toate vârstele și categoriile.

Empowerment a persoanelor vulnerabile.

Informare privind drepturile și serviciile,.

Consultare privind nevoile

VIII. **Incluziunea socială ca obiectiv transversal al Planului de dezvoltare al Clujului**

Direcția strategică de dezvoltare privind incluziunea socială, chiar dacă este vizată ca o problematică separată (la rândul ei fiind un set de politici publice intersectoriale), are implicații față de toate celelalte direcții propuse și tocmai integrarea principiilor acestei direcții în planul de dezvoltare al Clujului pentru perioada 2014-2020 (*mainstreaming*) îi asigură sustenabilitatea. În această perioadă, planificarea strategică a orașului va lua în considerare în mod explicit, dar nu exclusiv cetățenii de etnie romă, atât ca minoritate etno-culturală care dorește să se afirme ca atare asumându-și cu mândrie identitatea, cât și ca populație în rândurile căreia riscul excluziunii sociale este cel mai mare, iar excluziunea socială generează sărăcie extremă, condiții locative precare în zone marginalizate, acces redus la protecție socială, la locuri de muncă decente, la educație școlară de calitate și servicii de sănătate. Procentul populației de etnie romă în orașul Cluj este relativ redus (cu puțin peste 1% din populație, conform Recensământului din 2011), și municipiul Cluj-Napoca (cu întregul său potențial economic, administrativ, civic și cultural) este capabil să soluționeze în mod adecvat excluziunea socială a romilor ca o problemă în cazul căreia excluziunea pe baza statutului social se suprapune cu cea cauzată de tratamentul discriminatoriu pe baza originii etnice.

Propunerile privind programele operaționale în vederea realizării incluziunii sociale formulate în acest document privesc în mod direct "Oamenii și comunitatea" orașului Cluj, o comunitate multiculturală, dar și una stratificată social. Această comunitate – pentru ca toți cetățenii să se simtă membri demni și parteneri egali, pentru ca orașul să se dezvolte în mod coeziv și incluziv – necesită măsuri din partea celor care dețin controlul asupra resurselor economice, administrative, sociale și culturale în vederea capacitării persoanelor și grupurilor supuse excluziunii sociale și sărăciei. Programele operaționale ale incluziunii sociale susțin dezideratul asigurării unui standard al calității vieții adecvate pentru toți, fără deosebire de statut social-economic, etnie, gen, vârstă, condiția de dizabilitate/ invaliditate precum și participarea categoriilor sociale vulnerabile, dezavantajate și marginalizate în toate domeniile vieții urbei (economie, educație școlară, viață culturală, guvernare, etc.). De aceea, sub-capitolele planificării strategice din capitolul "Oamenii și comunitatea" – în mod special cele privind Multiculturalismul, Educația pre-universitară și universitară, Tineretul, Medierea comunitară, Asociativitatea –, dar și direcția

“Identitatea istorică a orașului”, va trebui să promoveze și ele principiul egalizării șanselor, solidarității, incluziunii sociale și conviețuirii interculturale în educația școlară de la toate nivelele, în afirmarea potențialului multicultural al Clujului, în programele pentru tineret, în educația comunității clujene în sensul larg al cuvântului, în mobilizarea mediului asociativ, printre altele și în legătură cu populația de etnie romă.

Incluziunea privește “oamenii și comunitatea” – în particular persoanele și grupurile vulnerabile, dezavantajate și marginalizate – și prin dimensiunea economică a statutului lor social. Incluziunea socială este motor al dezvoltării economice: pune forța de muncă a persoanelor ale căror acces la locuri de muncă este redus în beneficiul dezvoltării economice ce susține bunăstarea socială; crește numărul celor care prin consum favorizează producția de bunuri; reduce procentul celor care au nevoie de protecție socială pentru a trăi o viață acceptabilă conform standardelor actuale de calitate a vieții. Crearea de locuri de muncă care asigură venituri din care se poate trăi decent în materie de condiții locative și acces la bunuri, sau asigurarea resurselor necesare susținerii unor întreprinderi sociale, și în general crearea oportunităților economice de a duce o viață activă și independentă și de către categoriile sociale vulnerabile, este (și) responsabilitatea mediului de afaceri ce se definește ca parte integrată a comunității locale, dar și al autorităților locale în funcție de mecanismele legale de care dispun ele în acest domeniu. De aceea, direcțiile strategice privind “Dezvoltarea economică locală”, sau “Antreprenoriatul și inovația în comunitate” – recunoscând că intervențiile sociale care susțin categoriile defavorizate sunt o investiție în bunăstarea comunității – va trebui să își propună derularea unor activități economice creatoare de locuri de muncă care susțin incluziunea socială, și/sau diversele forme ale economiei sociale, a întreprinderilor sociale și a formelor de antreprenoriat cooperativiste ce își investesc profitul în dezvoltare comunitară, printre altele și întreprinderile care angajează persoane dezavantajate care la rândul lor crează alte locuri de muncă, în același timp promovând eliminarea prejudecăților și practicilor discriminatori față de persoanele aparținând unor grupuri vulnerabile, printre ele romii.

Deoarece în orașul Cluj avem zone de locuire defavorizată (cazul extrem al acestora fiind zona Pata Rât, teritoriu al unor probleme complexe sociale și ecologice neglijate de-a lungul mai multor decenii), în perioada 2014-2020 această provocare nu va mai fi neglijată nici de direcția strategică privind “Dezvoltarea urbană/ planificarea spațială”, sau cea a “Clujului verde”.

Municipiul Cluj-Napoca va putea deveni Capitală Culturală Europeană, sau oraș european (europenitatea având și o dimensiune socială), sau model în domeniul incluziunii romilor, dacă soluționează în mod adecvat și cazul marginalității socio-teritoriale create în zona Pata Rât. De aceea, direcțiile de dezvoltare privind "Dimensiunea europeană a Clujului" și "Cultura și industriile creative", sau "Orașul diferit, marketing teritorial" trebuie să își asume și ele o responsabilitate în sensul asumării principiului dezvoltării urbane incluzive și coezive care integrează și cele mai vulnerabile, dezavantajate și marginalizate grupuri, pecum romii.

Fiindcă dezvoltarea incluzivă și coezivă nu poate să se realizeze fără participarea celor afectați de strategia de dezvoltare, direcția strategică privind "Buna guvernare" va trebui să aibă și prevederi cu privire la asigurarea participării la guvernare, la luarea deciziilor politice și administrative care îi privesc, dar și la definirea priorităților de dezvoltare a orașului a categoriilor marginalizate și sărace, și/sau a minorităților (printre ele minoritatea romă) care nu au propriile structuri de reprezentare politică la nivel local.

IX. **Brand și profil competitiv: "Cluj – oraș incluziv"**

Direcția strategică de dezvoltare care își propune o dezvoltare incluzivă și coezivă, consacră un brand inedit pentru Cluj. **Cluj – oraș incluziv**.

Clujul competitiv din punct de vedere economic; Clujul performant din punct de vedere cultural; potențialul Clujului în ceea ce privește universitarii deschiși către comunitatea orașului, diversitatea mediului asociativ, precum și disponibilitatea Primăriei și Consiliului Local de a colabora cu toți acești factori; inițiativele inovatoare ale municipalității din ultima vreme (cum este bugetarea participativă, dar și modelul de incluziune elaborat ca răspuns la problema marginalizării socio-teritoriale a romilor) ne conduc la concluzia că orașul nostru poate fi un oraș competitiv exemplar și din punctul de vedere al agendei sociale europene și al incluziunii sociale a cetățenilor de etnie romă.

ANEXE

ANEXA 1

Regulament de organizare și funcționare pentru

Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială (propunere schiță)

UNITATEA PENTRU INCLUZIUNE ȘI ECONOMIE SOCIALĂ

în contextul instituțional al administrației publice

1. Cadre legislative și instituționale care fac posibilă înființarea unei unități pentru incluziune și economie socială în cadrul primăriei municipiului Cluj-Napoca

1.1.

Unitatea pentru incluziune și economie socială propusă în Strategia locală de dezvoltare a Clujului în perioada 2014-2020, este un instrument al administrației publice locale ce va poate fi înființat conform legislației românești existente:[27]

- care va facilita punerea în aplicare pe plan local a legislației din domeniul incluziunii sociale,[28]
- prin care primăria își va putea exercita atribuțiile privind serviciile publice asigurate cetățenilor care vizează incluziunea socială, și
- prin care Consiliul Local va susține instituții și servicii publice de interes local în domeniul incluziunii sociale.

1.2.

Unitatea pentru incluziune și economie socială necesită coordonarea punerii în aplicare a tuturor politicilor publice și sociale care au impact asupra excluziunii/ incluziunii sociale, precum și a tuturor direcțiilor din aparatul de specialitate al primarului. De aceea unitatea pentru incluziune și economie socială se va înființa ca o unitate de specialitate în cadrul primăriei,[29] și astfel va fi un organism de specialitate care va avea autoritate în vederea exercitării atribuțiilor sale. Prin această unitate, primăria va coordona punerea în aplicare a politicilor de incluziune socială și cu acest scop va reprezenta Primăria în relație cu cetățeanul, dar și cu administrația județeană și

[27] Din prevederile Legii administrației publice locale (Art 61-73), http://www.protectiacopilului6.ro/Files/legislatie/legislatie-generala/oct-2008/LEGE%20nr215-2001%20REPUBLICATA%20SI%20ACTUALIZATA.pdf

[28] LEGEA nr.116 din 15 martie 2002 privind prevenirea și combaterea marginalizării sociale; HOTĂRÂREA nr.1217 din 6 septembrie 2006 privind constituirea mecanismului național pentru promovarea incluziunii sociale în România; HOTĂRÂREA nr.488 din 26 mai 2005 privind aprobarea sistemului național de indicatori de incluziune socială; Prevederile Legii Educației Naționale, Legii Sănătății etc cu privire la incluziunea socială. Recomandările Uniunii Europene cu privire la agenda socială Europeană, incluziune socială, reducerea sărăciei, incluziunea socială a populației de etnie romă

[29] Din Regulamentul de organizare şi funcţionare a Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/ROF%20primarie%20sept%202010.pdf

centrală. În vederea asigurării prevederilor legale privind incluziunea socială, prin această unitate primăria va asigura colaborarea dintre compartimentele primăriei și alte instituții publice din Cluj-Napoca, inclusiv cele aflate în subordinea Consiliului local al municipiului. De asemenea, prin această unitate, primarul va putea pune la dispoziția decidenților date și informații necesare adoptării unor decizii pentru realizarea obiectivelor incluziunii sociale și dezvoltării economiei sociale, și va putea întocmi referate către diverse instituții cu privire la situația excluziunii/incluziunii sociale și a economiei sociale din municipiul Cluj-Napoca.

2. Propunere de Regulament de Organizare și Funcționare al unității pentru incluziune și economie socială din cadrul primăriei municipiului Cluj-Napoca

2.1. Denumirea

Unitatea pentru incluziune și economie socială se va putea organiza ca un compartiment de muncă plasat în organigrama primăriei sub forma unui Birou sau Serviciu sau Direcție. [30]

Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială se va înființa pe baza unei Hotărâri a Consiliului Local, la rândul ei bazată pe un proiect de hotărâre ce va fi în prealabil analizat de toate compartimentele primăriei (resurse umane, juridic etc.).

2.2. Locul instituțional

Unitatea pentru incluziune și economie socială va coordona activități care cresc gradul de incluziune a persoanelor și grupurilor vulnerabile în rețeaua instituțională internă a primăriei, vizând crearea unor sinergii între, spre exemplu: Serviciul public – Direcția de Asistență Socială și Medicală; Serviciul buget și execuție bugetară (al Direcției economice); Serviciul de evidență a populației (al Direcției evidența populației); Unitatea strategii urbane (al Direcției urbanism); Serviciul tehnic reparații imobile, monitorizare servicii comunitare de utilități publice (al Direcției tehnice); Serviciul administrare spații și teren (al Direcției Patrimoniul Municipiului și evidența proprietății); Serviciul centrul de informare pentru cetățeni, Serviciul evenimente publice, Serviciul relații comunitare, Serviciul strategie și dezvoltare locală și management de proiecte, precum și Biroul învățământ, cultură, culte, sport și societate (al Direcției generale de comunicare, relații publice și turism); Biroul de protecție civilă, securitate și sănătate în muncă (al Direcției de Administrație); Serviciul ordine și siguranță al Direcției poliției locale.

Prin Biroul de relații externe și internaționale al primăriei, unitatea pentru incluziune și economie socială va mobiliza rețele naționale și internaționale de colaborare în domeniu.

Prin Serviciul relații cu consiliul și administrația locală (al Secretarului primăriei), unitatea pentru incluziune și economie socială va susține contactele necesare cu Consiliul Local, în așa fel încât proiectele de hotărâre elaborate în vederea asigurării incluziunii sociale în municipiul Cluj-Napoca prin resursele unității de incluziune și economie socială să fie analizate și dezbătute într-o rețea de colaborare între comisiile de specialitate ale Consiliului Local.

[30] Accesibil la: http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/ORGANIGRAMA%20PRIMARIEI%20MUNICIPIULUI%20CLUJ-NAPOCA%20HCL%20562%20DIN%2011_12_2013.pdf; Accesat în 10/01/2014.

Structura și funcționarea unității de incluziune și economie socială se întrevede într-o evoluție permanentă în perioada 2014-2020, la început cu un personal redus, care poate să crească în timp în funcție de nevoi și posibilități instituționale.

2.3. Atribuții

Coordonarea colaborării dintre direcțiile de specialitate ale primăriei (asistență socială și medicală, patrimoniu, învățământ, cultură etc.), în vederea implementării programelor integrate de incluziune socială cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitare instituțională și comunitară.

Coordonarea colaborării între primărie și alte instituții publice locale, județene și regionale, precum și organizații neguvernamentale din domeniul serviciilor sociale, învățământului și culturii, ocupării, sportului, dezvoltării și în mod deosebit cu unitatea pentru incluziune socială ce se va crea în cadrul Asociației Zona Metropolitană Cluj, în vederea canalizării resurselor necesare incluziunii economice, accesibilizării serviciilor publice, incluziunii socio-teritoriale și incluziunii cetățenești a grupurilor vulnerabile din municipiul Cluj-Napoca.

Coordonarea mecanismelor și instrumentelor instituționale care au menirea să deruleze programe de măsuri integrate definite în Strategia de dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020, inclusiv a proceselor de evaluare a nevoilor, prin intermediul:

- Incubatorului pentru economie socială și promovarea angajării persoanelor vulnerabile (vezi Direcția strategică 1)
- Rețelei centrelor comunitare integrate (vezi Programul operațional 2.1)
- Rețelei de unități educaționale incluzive (vezi Programul operațional 2.2)
- Fondului de locuințe sociale accesibile grupurilor vulnerabile (vezi Programul oepрațional 2.3)
- Colaborare cu DASM în vederea acțiunilor și programelor sale venite în sprijinirea categoriilor vulnerabile prin rețele de servicii specializate (vezi Direcția strategică 3)
- Grupului de Acțiune Locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (vezi programele operaționale sub Direcția strategică 4)
- Observatorului social (vezi Programul operațional 5.2)
- Formelor de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală (vezi Programul operațional 5.3)
- Grupului de Lucru Local pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.4)
- Sistemul integrat pentru semnalarea, prevenirea și managementul cazurilor de marginalizare socială (Programul operational 5.5)

2.4. Competențe

Elaborare de propuneri (multi)anuale privind programele de incluziune socială la nivelul Clujului (pe baza procedurilor dezvoltării participative), transformate în propuneri de HCL.

Monitorizarea implementării planurilor (multi)anuale de incluziune socială.

Elaborare de rapoarte (multi)anuale despre implementarea politicii de incluziune socială.

Contribuția la elaborarea strategiei de incluziune socială a municipiului Cluj-Napoca în etapele ulterioare.

2.5. Responsabilități

Facilitarea atragerii de fonduri UE ce pot fi accesate de primării, în mod special pentru implementarea programelor integrate, cu componentă de locuire, ocupare, educație școlară, sănătate, capacitare instituțională și comunitară.

Promovarea culegerii de date din diverse domenii (social-educațional, ocupațional, locativ, acecsibilitate servicii sociale, sănătate) pe cartiere, precum și pe bază de etnie, sex și vârstă în vederea cartografierii și evaluării nevoilor de intervenție prin programe de incluziune socială, precum și a culegerii de date privind serviciile sociale publice și private, dar și diseminarea acestor informații prin diverse forme accesibile micro-comunităților clujene.

2.6. Lansarea unității de incluziune și economie socială și funcționarea ei în perioada 2014-2016

Înființarea unității de incluziune și economie socială necesită câteva modificări impuse de necesitatea asigurării condițiilor organizatorice optime pentru realizarea obiectivelor stabilite în Strategia de Dezvoltare a municipiului pentru perioada 2014-2020.

În ceea ce privește posturile necesare, în momentul înființării sale, unitatea pentru incluziune și economie socială va beneficia de un număr de 4 posturi, din care: 1 post de conducere (șef serviciu) și 3 posturi de execuție (2 inspectori de specialitate, și 1 referent).

- Posturile de șef serviciu și cele de inspectori de specialitate (ca posturi de funcții publice) se vor ocupa prin detașare de la alte departamente sau prin transfer de la alte instituții publice, astfel încât persoanele care le vor ocupa să aibă nu doar expertiză, ci și experiență instituțională în domeniul asistenței sociale și/sau incluziunii sociale.
- Este indicat ca postul de conducere să fie ocupat de o persoană care a colaborat cu Cabinetul primarului, și are studii/expertiză în domeniul socialului;
- Este indicat ca unul dintre posturile de inspector de specialitate să fie ocupat de către o persoană cu expertiză și experiență care a activat până acum la DASM;
- Postul de referent se va crea ca un post contractual și va fi scos la concurs, necesitând expertiză în incluziune socială, asistență socială, dezvoltare comunitară.

Unitatea pentru incluziune și economie socială va începe coordonarea punerii în aplicare a deciziilor mono-sectoriale (aflate sub incidența Direcțiilor de specialitate ale Primăriei) astfel încât acestea să rezulte în incluziunea socială a grupurilor vulnerabile în diferitele domenii ale vieții (economic, acces la servicii sociale, acces la servicii publice, acces la guvernarea locală).

Unitatea pentru incluziune și economie socială va consolida bazele acestui compartiment de muncă, precum și mecanismul local pentru asigurarea și promovarea incluziunii sociale în municipiul Cluj-Napoca.

3. Relația unității de incluziune și economie socială cu DASM

Activitățile derulate de către DASM prin compartimentele sale de specialitate, precum și serviciile oferite de aceasta, sunt activități și servicii care prin excelență contribuie la asigurarea incluziunii sociale, dar ele trebuie coordonate cu alte activități și servicii (oferite de alte Direcții

ale aparatului de specialitate al primarului), precum și cu intervențiile din domeniu gestionate de instituții publice județene și regionale, precum și de organizații neguvernamentale.

Unitatea pentru incluziune și economie socială nu va dubla activitățile DASM, precum strategia de incluziune socială nu va pune nici o povară în plus pe umerii DASM, din contra, unitatea pentru incluziune și economie socială și munca de coordonare pe care o face va capacita eforturile DASM, și a altor Direcții de specialitate ale primăriei din domeniul incluziunii sociale.

Astfel, unitatea pentru incluziune și economie socială va avea o funcție instituțională aparte, care nu este asigurată de aparatul de specialitate al primăriei în momentul de față. Aceasta constă tocmai în asigurarea sinergiilor instituționale din cadrul primăriei, precum și între primărie și alte instituții, cu scopul de a asigura un grad mai mare de incluziune socială a persoanelor aparținând unor grupuri vulnerabile.

Colaborarea unității pentru incluziune și economie socială cu DASM va consta în coordonarea serviciilor celei din urmă cu alte tipuri de servicii și activități din domeniile vizate prin strategia de incluziune socială, după cum urmează:

- DASM va contribui, prin expertiza și rezultatele proiectelor derulate până în momentul de față în domeniul ocupării forței de muncă ca instrument al incluziunii economice, fructificându-le, prin conectarea lor la alte resurse, în vederea înființării și funcționării Incubatorului pentru economie socială și promovarea angajării persoanelor vulnerabile (vezi Direcția strategică 1).
- DASM va asigura serviciile sociale și formele de asistență socială în Rețeaua centrelor comunitare integrate (vezi Programul operațional 2.1), adică în centrele integrate din cartiere, în timp ce unitatea pentru incluziune și economie socială le va coordona pe acestea în funcție de necesitățile micro-locale ale persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile; el le va completa pe acestea cu programe culturale, artistice, sportive, educațional-școlare suplimentare, cu servicii de consiliere individuală și de grup de diverse feluri, coordinând activitățile susținute din bugetul local cu potențialul de voluntariat al zonei și cu inițiativele societății civile instituționalizate focalizate pe acea arie geografică a orașului.
- Unitatea pentru incluziune și economie socială va canaliza serviciile oferite de către DASM astfel încât acestea să susțină (și) obiectivele Rețelei de unități educaționale incluzive (vezi Programul operațional 2.2), printre ele asigurarea accesului la educație de calitate, evitarea abandonului școlar, asigurarea formelor de educație incluzivă în școlile clujului având în vedere dificultățile de toate tipurile de care se ciocnesc, în cariera lor școlară, copiii aparținând unor familii vulnerabile.
- DASM va asigura serviciile sociale și formele de asistență socială care vin în sprijinul programului Fondului de locuințe sociale accesibile grupurilor vulnerabile (vezi Programul oeprațional 2.3), printre acestea fiind serviciile de consiliere și suport în vederea accesibilizării locuințelor sociale de către persoanele aparținând unor grupuri vulnerabile, sau servicii oferite acestor persoane prin care se pot preveni evacuările forțate sau trarsnformarea persoanelor deja vulnerabile în persoane fără adăpost; unitatea pentru incluziune și economie socială va constitui și va susține sinergiile dintre aceste servicii și programele de construire de locuințe socială din bugetul local, dar și elaborarea de proiecte.

- Potențialul de coordonare al unității pentru incluziune și economie socială va putea fi utilizat de DASM în vederea acțiunilor și programelor sale venite în sprijinirea categoriilor vulnerabile prin rețele de servicii specializate (vezi Direcția strategică 3).
- Unitatea pentru incluziune și economie socială va asigura ca deciziile Grupului de Acțiune Locală pentru incluziunea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (vezi programele operaționale sub Direcția strategică 4) să fie transformate în proiecte, și apoi în Hotărâri ale Consiliului Local, susținând apoi punerea în practică a acestora prin coordonarea diferitelor programe și proiectele sectoriale în vederea atingerii rezultatului dorit (printre altele canalizând și resurse DASM în această direcție).
- Unitatea pentru incluziune și economie socială va colabora în mod direct cu DASM în vederea punerii în funcțiune și susținerii Observatorului social (vezi Programul operațional 5.2); cu scopul colectării și diseminării datelor privind situația socio-economică a populației pe zonele orașului și a serviciilor sociale pe zona muncipalității, unitatea pentru incluziune și economie socială va coordona aceste activități inclusiv prin implicarea DASM în această activitate, o coordonare care va genera și accesibiliza date de la diverși actori relevanți, printre ei, Institul Național de Statistică și Biroul său Regional sau unități de cercetare universitare, publice sau private.
- Sursele și expertiza DASM în relație cu comunitățile locale din cartiere vor fi folosite de către unitatea pentru incluziune și economie socială în vederea asigurării Formelor de participare a grupurilor vulnerabile la guvernarea locală (vezi Programul operațional 5.3), în timp ce activitățile necesare cu acest scop vor coordona implicarea a o serie de alți actori cu expertiză în domeniul dezvoltării și capacitării (empowerment) comunitare; unitatea pentru incluziune și economie socială va urmări ca deciziile micro-comunităților locale cu privire de exemplu la utilizarea bugetului participativ, să fie transformate în proiecte, și apoi în Hotărâri ale Consiliului Local, dar și implementate în colaborarea dintre diversele Direcții ale primăriei.
- DASM va avea un reprezentant în cadrul Grupului de Lucru Local pentru incluziunea romilor (vezi Programul operațional 5.4), în timp ce unitatea pentru incluziune și economie socială va contribui la susținerea acestui grup în rețeau de colaborare între direcțiile primăriei și alte instituții relevante din oraș, și va asigura ca deciziile acestui Grup să fie transformate în proiecte, și apoi în Hotărâri ale Consiliului Local, susținând apoi punerea în practică a acestora prin coordonarea diferitelor programe și proiectele sectoriale în vederea atingerii rezultatului dorit.

ANEXA 2.

Sinergii în planificarea strategică a orașului

(propuneri către alte grupuri de lucru)[31]

Conform inițiativei Grupului de planificare și management Cluj, fundamentată pe viziunea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca despre elaborarea obiectivelor strategice de dezvoltare, "un oraș sofisticat are nevoie de implicarea resurselor de creativitate și energie din comunitate, iar administrația locală are un rol de facilitator și integrator al perspectivelor strategice existente" [Analiza preliminară – Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020), accesibil la http://cmpg.ro/?p=19, din 28 iulie 2013]. Salutând această opțiune, Grupul de lucru "Incluziune socială" a răspuns și răspunde cu multă încredere la provocarea participării la conceperea strategiei de dezvoltare a orașului nostru: pe baza expertizei noastre analitice, a contactelor și colaborării cu comunitățile locale (inclusiv cele din zona defavorizată Pata Rât), și a consultărilor derulate cu experți din instituții publice, academice și organizații civice, a elaborat direcțiile strategice și programele operaționale din domeniul incluziunii sociale. Ele sunt construite pe cunoașterea existenței unor inegalități socio-teritoriale la nivelul orașului nostru, precum și pe viziunea conform căreia Clujul ca oraș european are nevoie de o dezvoltare urbană bazată pe principiile incluziunii și coeziunii socio-teritoriale, care asigură participarea tuturor cetățenilor la deciziile privind prioritățile de dezvoltare și bugetarea acestora.

Răsfoind documentele grupurilor de lucru implicate în demersul larg al planificării, în cele de mai jos îmi permit să vă prezint câteva din observațiile mele privind SINERGIILE dintre propunerile grupului incluziune socială și propunerile altor câteva grupuri, reconstruind, în logica sinergiilor, propunerile Grupului de lucru "Incluziune socială".

În GRUPUL OAMENI ȘI COMUNITATE, din care a făcut parte și grupul de lucru pentru incluziune socială, au fost incluse multe alte grupuri tematice. Voi începe observațiile acestei scrisori deschise pe marginea câtorva dintre ele.

WG Asociativitate și filantropie: Îmi permit să vă atrag atenția, că la capitolul despre "Comunitate și societate civilă" ați omis menționarea activismului civic și mobilizării mai multor persoane fizice și organizații în vederea conștientizării – în rândurile autorităților publice, societății civile instituționalizate și populației în general – a cauzelor și consecințelor sociale ale constituirii zonei de locuire defavorizată și segregată în Pata Rât/Cluj-Napoca, a responsabilității factorilor de decizie, precum și a nevoii de incluziune socio-teritorială a comunităților prin politici publice sustenabile. Despre acest activism generat și derulat în Cluj (oarecum în premieră în România) se poate citi și aici http://www.desirero.eu/?p=671. Consider, că exact această activitate, sau și ea, bucurându-se de susținerea unor organizații internaționale precum Amnesty

[31] Aceste propuneri au fost formulate și transmise de Enikő Vincze sub forma unei SCRISOARE DESCHISĂ către GRUPURILE DE LUCRU DIN CADRUL PROCESULUI DE PLANIFICARE STRATEGICĂ A MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA PENTRU PERIOADA 2014-2020, în 4 februarie 2014.

International, ERRC şi UNDP, dar şi Comisia Europeană şi Open Society Institute (la a căror implicare în situaţia din Cluj la rândul ei ea a contribuit), a creat condiţiile ca azi grupul nostru să fie chemat să îşi prezinte propunerea privind incluziunea socială, ca unpotenţial capitol al Strategiei de dezvoltare a Clujului în perioada 2014-2020. Desigur, incluziunea socioteritorială a comunităţilor marginalizate din Pata Rât, precum soluţionarea altor manifestări ale excluziunii sociale, nu se poate realiza prin acte de filantropie, şi nici măcar prin efortul asociativ alorganizaţiilor societăţii civile. Dincolo de acestea, problema este una care trebuie asumată şi soluţia ei trebuie pusă în practică şi susţinută prin toate mijloacele administrative de către Primăria şi Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca, în colaborare cu diverse alte instituţii publice de la diverse nivele, dar sigur şi în parteneriat cu organizaţii neguvernamentale cu expertiză şi dedicaţie în domeniu, şi nu înultimul rând cu participarea comunităţilor în cauză. Din acest motiv, Grupul "Incluziune social" susţine ferm Direcţia strategică Mecanisme şi instrumente instituţionale incluzive şi participative, care garantează din punct de vedere instituţional implementarea măsurilor intersectoriale menite să remedieze formele contemporane ale marginalizării şi excluziunii sociale.

WG Multiculturalism: Proiectând viziunea Clujului multicultural, dacă rămânem la accepţiunea etnică a termenului, consider că pe lângă etnia maghiară, evreiască şi germană, romii trebuie integraţi în acest peisaj nu drept "problematica comunităţii rome", ci ca minoritate etno-culturală parteneră (cunoscând o diversitate culturală internă chiar şi în contextul oraşului nostru). Mai departe – pornind de la ipostazele trans-naţionale ale romilor ca minoritate europeană fără stat etno-naţional – susţin că multiculturalismul clujean îşi poate găsi noi resurse (pe lângă cele istorice şi contemporane déjà existente) în ceea ce priveşte schimburile şi convieţuirea interculturală, şi depăşirea paralelismelor etnoculturale. Îmi permit să observ, că în viaţa de zi cu zi, modelul clujean al multiculturalismului este în mod predominant, chiar dacă nu exclusiv, structurat pe logica relaţiei dintre populaţia română şi cea maghiară, iar acolo unde aceasta se politizează prin cadre naţionaliste, trendul separatismului sau cel al asimilaţionismului cultural se supra-evaluează. Faţă de această unilateralizare, cazul comunităţilor rome care cunosc diverse istorii transilvănene de adaptare ori faţă de Cultura română ori faţă de Cultura maghiară, dar şi istorii de asimilare Socialistă, ne provoacă cu refuzul segregării etnice în paralel cu revendicarea recunoaşterii culturale. Din aceste motive, putem considera că propunerile Grupului de lucru "Multiculturalism" se pot susţine reciproc cu programele operaţionale ale Grupului de lucru "Incluziune socială": împreună susţin nevoia îmbinării politicilor de incluziune cu politica recunoaşterii culturale, precum şi cu asigurarea diverselor forme de reprezentare politică şi participare la guvernarea locală a romilor (în ceea ce priveşte cele din urmă, vezi propunerile noastre din Direcţia strategică Mecanisme şi instrumente instituţionale incluzive şi participative privind expertul pentru romi, grupul delucru local, şi strategia locală pentru incluziunea socială a romilor, dar şi formele de participare cetăţenească la guvernarea locală a grupurilor vulnerabile; precum şi, din Direcţia strategică pentru desegregarea socio-teritorială a comunităţilor marginalizate din Pata Rât, propunerea legată de crearea Grupului de acţiune locală cu acest scop, dar şi acţiunile de campanii derulate în oraş prin instrumente artistice şi culturale în vederea eliminării prejudecăţilor anti-ţigăneşti şi rasismului). Într-un final, aş dori doar să menţionez, că adresez aceste mesaje şi **WG Identitatea istorică a oraşului**, chiar dacă acesta nu este plasat în grupul Oameni şi comunitate.

WG Mediere comunitară: Nevoia identificată de acest grup, găsirea şi punerea în funcţiune a "mecanismelor folosite în cadrul medierii comunitare ca oportunitate pentru participarea

cetățenilor la prevenirea escaladării conflictelor" (http://cmpg.ro/wp-content/uploads/2013/12/Raport-WG-Mediere-Comunitara.pdf), este în linie cu propunerile noastre privind acțiunile de prevenire a escaladării situațiilor de marginalizare și excluziune socială, a evacuărilor forțate care transformă cetățenii Clujului în persoane fără adăpost și cronicizează situația lor precară, precum și cu privire la mecanismele de asigurare a participării la guvernarea locală a grupurilor vulnerabile. Centrul de Mediere Comunitară propus de acest grup va putea fi un bun aliat al Unității de Incluziune și Economie Socială propus de grupul nostru prin Direcția strategică Mecanisme și instrumente instituționale incluzive și participative.

Mai departe, continui această scrisoare deschisă prin formularea unor observații privind sinergiile posibile dintre propunerile Grupului "Incluziune socială" și ale grupurilor de lucru cu tematica general CLUJUL ANTREPRENORIAL (INOVATIV, CREATIV, COMPETITIV). Mesajul meu general către colegii din aceste grupuri se referă la mai multe nevoi, care se regăsesc printre propunerile noastre (vezi în mod deosebit cele formulate sub Direcția strategică Incluziune economică): (1) nevoia de a gândi antreprenoriatul și în formele multiple ale economiei sociale bazate pe încrucișarea spiritului întreprinzător cu principiul solidarității, și în mod particular de a susține, prin instrumentele administrației publice locale și ale mediului de afaceri, lansarea și funcționarea afacerilor sociale inițiate de persoane aparținând unor grupuri vulnerabile, ale căror profituri se pot investi în vederea rezolvării problemelor cu care ele se confruntă individual, sau în comunitate; (2) nevoia de a sensibiliza companiile și firmele publice și private în legătură cu tematica drepturilor legate de muncă (inclusiv a dreptului la muncă care asigură venituri din care se poate asigura un trai decent, și inclusiv cu privire la consecințele sociale și umane grave ale muncilor precare), precum și în legătură cu măsurile afirmative în vederea angajării persoanelor din grupuri vulnerabile stigmatizate cultural și dezavantajate prin condițiile lor materiale.

WG Dezvoltare economică locală: Raportul de cercetare al grupului, Percepțiile mediului de afaceri local privind situația actuală și perspectivele de dezvoltare economică ale municipiului Cluj-Napoca (http://cmpg.ro/wp-content/uploads/2013/12/Raport-final-economie.pdf) oferă informații pentru fundamentarea viziunii noastre referitoare la utilizarea unei abordări integrate asupra problemelor sesizate de comunitatea clujeană investigată. Chiar dacă raportul nu se referă la comunități marginalizate, prin problemele majore identificate de angajații firmelor anchetate, ne putem da seama că aceste teme sunt și mai critice în cazul celor excluși de la participarea socială, inclusiv de la piața muncii. Printre aspectele problematice ale vieții din orașul Cluj, angajații anchetați amintesc: oportunitățile reduse ale găsirii unor locuri de muncă, insuficiența fondului locativ, lacune în respectarea drepturilor locuitorilor și în preocuparea pentru un standard de viață decent, lipsa unor servicii medicale și educaționale de calitate accesibile ca preț, dificultățile accesibilității afacerilor, și altele. Asigurarea unui fond locativ accesibil și adecvat se află și ea printre propunerile Grupului "Incluziune socială", tradusă în termenii accesibilizării acestuia pentru persoane vulnerabile, categorii sociale marginalizate și grupuri excluse. Acesta, împreună cu Rețeaua centrelor comunitare integrate și Rețeau de unități educaționale incluzive formează un pachet integrat de măsuri menit să asigure sustenabilitatea prevenirii și combaterii marginalizării sociale (vezi Direcția strategică Accesibilizarea serviciilor publice pentru categorii dezavantajate).

WG Turism: La capitolul Oportunități identificate pentru turismul în municipiul Cluj-Napoca, în paragraful privind "valorificarea caracterului multicultural și etnic (români, germani, maghiari, evrei)" s-a omis menționarea romilor ca grup etno-cultural ce trebuie să își găsească locul binemeritat în peisajul multi- și inter-cultural al Clujului. De asemenea, artiști și întreprinzători romi, precum se întâmplă de altfel în viața clujeană, pot contribui la ceea ce documentul definește ca fiind oportunitatea "conturării spiritului și identității locale prin activități de agrement și animație turistică".

WG Marketing teritorial: Documentul elaborat de acest grup identifică printre prioritățile strategice ale orașului "nevoia constituirii şi operaţionalizării unor structuri capabile să genereze şi să implementeze proiecte de marketing teritorial" (http://cmpg.ro/?p=122). Ideea de a genera inovație instituțională cu scopul implementării direcțiilor și programelor de dezvoltare, ce răspund la probleme complexe și relative nou create în viața orașului, este susținută ferm și de grupul nostru. Nu ne putem imagina schimbări în elaborarea, implementarea și monitorizarea politicilor locale dacă nu creem structuri care să aibă expertiza și capacitatea administrativ-executivă de a genera și susține schimbarea socială dorită chiar din interiorul administrației publice locale. Printre altele, Grupul de Marketing teritorial propune crearea unui Observator Statistic Municipal, cu scopul "de a obţine informaţii relevante pentru fundamentarea proiectelor sale de marketing teritorial". Considerăm, că aceasta este în linie și va putea colabora cu Observatorul social propus spre înființare de către grupul nostru.

În următorul paragraf dezvolt câteva idei legate de sinergiile grupului pentru incluziune socială cu alte patru grupuri tematice, **WG Safe City, WG Public health, WG Clujul verde**, și **WG Mediu**: Îmi exprim speranța că, planificând programe în vederea construirii unui Cluj verde sau a protecției mediului, precum și cu scopul asigurării siguranței locuitorilor și sănătății lor, susținătorii acestor valori și nevoi cruciale în viața comunității noastre clujene vor sprijini propunerea grupului nostru cu privire la Direcția strategică de desegregare și incluziune socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât. Din moment ce s-a recunoscut că rampa de gunoi a Clujului are un grad major de poluare și ea trebuie închisă, implicit s-a recunoscut că acel mediu nu poate fi zonă de locuit, respectiv a devenit o zonă de locuire defavorizată sub impactul mai multor constrângeri cumulate de-a lungul deceniilor. Căutăm printre rândurile Dumneavoastră susținere și inițiative în vederea gestionării bombei ecologice și sociale create în Pata Rât. Trebuie să ne gândim împreună la nevoiașii din Dallas și din rampă, care, căutând surse de trai, au asigurat, în condiții de precaritate și nesiguranță majoră, de-a lungul a patru decenii, selectarea deșeurilor produse de cetățenii și companiile municipiului Cluj-Napoca; dar și la locatarii de pe strada Cantonului mutați acolo de la începutul anilor 2000 de către autoritățile locale, neglijați de către acestea, astfel încât zona ghetoizată a ajuns să pună la grea încercare siguranța cotidiană a multora; precum și la cei mai noi locatari ai zonei, cele 76 de familii evacuate din strada Coastei în decembrie 2010 și relocate în casele modulare construite din bani publici la 300 de metri de depozitul de deșeuri farmeceutice Terapia și la 800 de metri de rampa de gunoi. Cele aproximativ 1500 de persoane din zona Pata Rât sunt lipsite de securitate în multiplele sensuri ale termenului, de la securitatea locativă, până la amenințarea dreptului la viață (decentă) de către mediul natural poluat și mediul social segregat și izolat de oraș. Precum nu putem vorbi despre Cluj Capitală Culturală cu Pata Rât-ul care "găzduiește" exilații societății,

la fel nu ne mai putem imagina politici urbane de sănătate, de mediu și de siguranță care să excludă de pe agenda lor situația umană și socială precară din acea zonă.

Acest mesaj are valabilitate și față de colegii care au lucrat în **WG Dimensiunea europeană a Clujului**, și **WG Leadership regional**: Clujul nu poate pretinde că este oraș European fără o agendă socială sensibilă și proactivă față de fenomenul marginalizării socio-teritoriale și fără asigurare drepturilor (inclusiv ale celor social-economice pe care se fundamentează ideatic Uniunea Europeană). De asemenea, Clujul va deveni un lider regional credibil în măsura în care reușește să fie model și punct de atracție și din această perspectivă față de celelalte localități ale regiunii de dezvoltare Nord-Vest, care – luptându-se cu și mai grave probleme economice (mai ales în ceea ce privește lipsa locurilor de muncă) – se confruntă cu creșterea sărăciei și excluziunii sociale. Orașul European și liderul regional Cluj-Napoca trebuie și poate să dovedească că a înțeles semnicația Cadrului European al Strategiilor Naționale pentru Romi, și îl poate implementa în condițiile contextului său local.

Fără a intra în prea multe detalii, pentru că sinergiile Grupului de lucru "Incluziune socială" sunt cele mai explicite în cazul lor (**WG Dezvoltare urbană/planificare spațială, WG Democrație participativă, WG Cultură**, și **WG Industrii creative**), aș oferi doar o sinteză sintetică asupra acestora: Principiul teritorial al dezvoltării urbane; cel al promovării democrației participative atât în domeniul administrativ/politic cât și cel economic; și principiul culturii ca instrument al schimbării sociale și al co-producției orașului – se regăsesc și în propunerile noastre, atunci când argumentăm pentru:

(1) crearea unui incubator de economie socială care să funcționeze ca un set de servicii oferite de primărie cetățenilor interesați, și mai ales persoanelor din grupuri vulnerabile, în înființarea și susținerea unor unități de economie socială (vezi Direcția strategică Incluziune economică), și sprijinirea în mod desoebit a întreprinderilor sociale din domeniul construcțiilor de locuințe (atât ca sursă de locuri de muncă, cât și ca una din mijloacele creării fondului clujean locativ social adecvat și accesibil);

(2) un fond locativ public/social adecvat și accesibil grupurilor vulnerabile, având în vedere faptul că excluziunea locativă nu este doar o manifestare a marginalizării, ci și factor al producerii acesteia (vezi Programul operațional Fond de locuințe adecvate și accesibile pentru categorii dezavantajate);

(3) o dezvoltare incluzivă și coezivă a orașului, atât din punct de vedere urbanistic/ infrastructural, cât și din punctul de vedere al serviciilor sociale, publice și asistențiale de calitate accesibile, ceea ce implică nevoia cartografierii diverselor cartiere ale orașului din diverse puncte de vedere și investiții care să elimine dezavantajele cumulate din anumite teritorii (vezi Programele operaționale: Observatorul social, Rețeaua de centre comunitare integrate, Rețeaua de școli inclusive, precum și Direcția strategică Rețele de servicii specializate adresate grupurilor vulnerabile);

(4) realizarea Direcției strategice pentru desegregarea socio-teritorială a comunităților marginalizate din Pata Rât (și) ca parte integrantă a strategiei Cluj Capitală Culturală, proces în care producțiile artistice și manifestările culturale inovative vor contribui la re-imaginarea orașului fără zona sa segregată marcată de rampa de gunoi toxică, și ca spațiu eliberat de

gândirea și practicile rasiste; sau proces în care, persoane și grupuri care trăiesc azi acolo vor participa alături de cetățenii mai mult sau mai puțin privilegiați ai orașului la co-crearea unei conviețuiri bazate pe respect reciproc și solidaritate; sau process prin care cei care au la îndemână resurse administrative, fianciare și simbolice vor capacita comunitățile marginalizate, iar cele din urmă se vor responsabiliza pentru a acționa ca parteneri egali și demni;

(5) crearea sub egida Primăriei a unei Unități pentru Incluziune și Economie Socială care, printre altele va putea colabora cu programul de bugetare participativă a primăriei (și structurile sale instituționale aferente) în vederea asigurării accesului la acest program al grupurilor vulnerabile, și – prin rețeau de centre comunitare integrate din cartiere pe care o va coordona împreună cu DASM – va asigura spațiu și activități de dezvoltare comunitară care să capaciteze participarea acestora la luarea deciziilor care le privesc.

***

Documentele prealabile ale procesului de planificare ne arată: "Clujenii sunt mulțumiți de orașul lor" (http://cmpg.ro/?p=90), "Cluj-Napoca este municipiul cel mai dezvoltat din România" (http://cmpg.ro/?p=83), sau că orașul nostru "este văzut ca unul dintre cele mai promițătoare orașe culturale din lume" (http://cmpg.ro/?p=69). Dar: chiar dacă Clujul are indicatori socio-economici și educaționali mai buni decât multe alte localități din țară, să nu uităm că bunăstarea care o caracterizează este relativă, și că ea nu este accesibilă tuturor cetățenilor săi. Să ne reamintim, că, printre altele, perspectiva incluziunii sociale înseamnă conștientizarea faptului că standardul de viață nu este o medie bună între nivelul celor îndestulați și nivelul celor destituiți, ci o calitate de viață decentă de care beneficiază cei mai mulți. Date fiind capacitățile economice, sociale, administrative și culturale ale Clujului, putem să avem și mai mari speranțe în ceea ce privește abilitatea administrației locale de a elabora și implementa politici publice locale care le mobilizează, și – împreună cu potențialul relațiilor sale internaționale și absorbției de fonduri europene – le pune și în slujba celor dezavantajați de transformările structurale ale societății noastre de azi.

Cei dezavantajați, marginalizați și excluși, trăind în condiții materiale precare și purtând stigma sărăciei, în marea majoritate a cazurilor sunt invizibili în spațiile publice de care suntem mândri ca clujeni, sau de la evenimentele culturale și acțiunile civice pe care le apreciem atât de mult. Este timpul ca în perioada 2014-20 să îi aducem în prim plan, sau cel puțin să acordăm atenție cuvenită experiențelor și problemelor cu care se confruntă, pe lângă alte teme prioritare ale agendei publice și dezvoltării urbane. Și, în acest proces, să căutăm modalități prin care îi capacităm să participe la deciziile care îi privesc, sau și mai bine zis, să le redăm demnitatea umană indiferent de clasa lor socială și statutul lor social, de etnia și vârsta lor, sau de sexul și de orientarea lor sexuală.

Momentul adoptării strategiei urbane pentru următoarea perioadă de 7 ani este un moment al Primăriei și Consiliului Local al Municipiului Cluj-Napoca în care aceștia își pot exprima voința politică în favoarea integrării agendei Clujului social 2020 (sau a dezvoltării incluzive și participative) în planurile generale de dezvoltare ale orașului. Atât cele 5 Direcții strategice, cât și cele 14 Programe operaționale formulate în documentul grupului de lucru pentru incluziune

socială (prezentate detailat în documentul final al grupului) sunt interconectate între ele, se întrepătrund și depind unele de altele, se facilitează și susțin reciproc. Sufletul instituțional al propunerii, motorul care va pune și va ține în mișcare acest sistem, este Unitatea pentru Incluziune și Economie Socială propusă a fi înființată și dezvoltată gradual sub egida primăriei.

Grupul de Lucru „Incluziune Socială" își exprimă disponibilitatea colaborării cu celelalte grupuri tematice ale procesului de planificare atât în vederea susținerii reciproce a măsurilor propuse, cât și cu privire la generarea unor inovații instituționale la nivelul primăriei care să faciliteze implementarea adecvată a acestora.

strategia pentru

Orașul sigur (Safe city)

Coordonatorul grupului de lucru:

Adrian Ivan

WG Safe City

Procesul de planificare strategică al municipiului Cluj-Napoca, 2014-2020

Raport Final al Grupului de lucru sectorial - Clujul Sigur

Grupul de lucru sectorial - Clujul Sigur şi-a propus ca partea referitoare la securitate, siguranţă şi ordine publică din **Proiectul de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020)** să reprezinte o abordare centrată, pe de-o parte, pe identificarea vulnerabilităţilor, riscurilor şi ameniţărilor care afectează starea de securitate în municipiul Cluj-Napoca, iar pe de altă parte, pe identificarea unor soluţii de contracarare a acestora.

Ca urmare, abordarea grupului de lucru se vrea multidimensională, plecând de la premisa că noţiunea de securitate acoperă în sensul cel mai larg şi complet ceea ce-şi doreşte administraţia locală să promoveze, prin capitolul "Clujul sigur" din Proiectul de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020). S-a pornit de la premisa că "**sigur**" din perspectiva securităţii la nivelul municipiului Cluj-Napoca poate însemna:

- asigurarea bunăstării viitoare;
- prezervarea unui stil de viaţă acceptabil de către cetăţeni;
- absenţa ameninţărilor la adresa unor valori existente, iar într-un sens subiectiv, absenţa temerii că astfel de valori vor fi atacate;
- faptul de a fi la adăpost de orice pericol;
- sentiment de încredere şi de linişte pe care îl dă cuiva absenţa oricărui pericol.

Grupul de lucru „Clujul sigur" consideră că doar o abordare multidimensioanlă asupra securităţii locale permite obţinerea de concluzii complete asupra vulnerabilităţilor, riscurilor şi ameniţărilor (**VRA**), precum şi realizarea de prognoze care să orienteze decidentul local în adoptarea unor decizii adecvate de contarcarare a acestora.

Dimensiunile securităţii asupra cărora grupul de lucru s-a concentrat au fost cele de natură economică, socială, ecologică, dar şi de natură militară sau politică. Cele de natură militară s-au referit strict la cele care provin din zona actorilor non-statali şi anume terorismul, secesionismul, grupări radicale, grupări paramilitare. Cele de natură politică s-au rezumat la **VRA** asociate corupţiei şi proastei guvernări/administrări. **VRA** de natură economică s-au grupat în jurul fenomenului de pauperizare a unui număr tot mai ridicat de cetăţeni clujeni, pierderii locurilor de muncă, scăderii de cumpărare a populaţiei, pierderii unor investiţii economice sau distrugerii bazei economice a municipiului. **VRA** din zona societală s-au concentrat pe crima organizată, mica criminalitate, relaţiile interetnice şi interconfesionale, migraţia, problemele demografice, calitatea unor sub-sisteme cum ar fi sănătatea, învăţământul, circulaţia pe drumurile publice, serviciile sociale, curăţenia, dar şi demoralizarea generalizată, blazarea, pandemiile şi epidemiile. **VRA** de natură ecologică identificate sunt asociate fenomenulu de poluare, a fenomenelor meteo extreme, dezastrelor naturale, accidentelor ecologice.

Plecând de la aceste consideraţii, Grupul de lucru - Clujul Sigur a re-evaluat documentele puse la dispoziţie de către autorităţile locale, din perspectivă proprie, dar a făcut şi o cercetare empirică asupra vulnerabilităţilor, riscurilor şi ameniţărilor care afectează starea de

securitate la nivelul municipiului Cluj-Napoca, cu ajutorul studenţilor din anul 3 de studii de la programul de licenţă Studii de securitate din cadrul Facultăţii de Istorie şi Filosofie a Universităţii Babeş-Bolyai. Metodele de identificare a **VRA** folosite de studenţi sunt cele specific domeniului Intelligence Competitiv. Ca urmare, aceştia s-au concentrat pe obţinerea unor date şi informaţii care să conducă la concluzia că aceste **VRA** sunt reale. Aceştia nu s-au concentrat asupra modului în care populaţia percepe securitatea sa. Această consideraţie a avut la bază modelul oferit de localitatea Atena, care, dintr-un oraş cu o populaţie mulţumită de starea de securitate în care se afla, a devenit, după declanşarea crizei economice, un oraş cu cea mai nemulţumită populaţie vis-a-vis de starea de securitate în care se găseşte, lipsa securităţii economice influenţând decisiv această stare.

1. **Analiză preliminară (situaţia sectorului avut in coordonare la momentul 2013, istoric, evoluţii, trenduri, date statistice, analize existente deja, etc.)**

În baza datelor şi informaţiilor obţinute de la Poliţia Judeţeană Cluj, Inspectoratul pentru Situaţii de Urgenţă Cluj, Inspectoratul Judeţean de Jandarmi Cluj, Agenţia Naţională Antidrog Cluj, Poliţia Locală a minicipiului Cluj-Napoca, Direcţia Judeţeană de Statistică, precum şi din alte surse, grupul de lucru a întocmit o analiză privitoare la starea de securitate, siguranţă şi ordinea publică din municipiul Cluj-Napoca.

Conform **Analizei Preliminare** a **Proiectului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020)** nivelul de mulţumire al cetăţenilor faţa de siguranţa publică poate fi identificat în următoarele aspecte:

- Gradul de libertate perceput este unul ridicat (7,83), reflectând, în mod indirect, încrederea în valorile şi normele unui stat de drept;
- la nivelul comunităţii clujene, este perceput un nivel ridicat de siguranţă a locuinţelor (media: 7,86) şi a alimentelor pe care le consumă indivizii (media: 7,00);
- creşterea nivelului de siguranţă a locuitorilor municipalităţii, este determinat de accesul facil la serviciile privind situaţiile de urgenţă (media: 6.86);
- nivelul ridicat de siguranţă a vieţii (media: 6,75) este la rândul său confirmată de incidenţa redusă a sentimentului de frică (media: 3,87).

Perspectiva cetăţenilor privind siguranţa (Scala utilizată: 1= nivel foarte scăzut; 10 = nivel foarte ridicat)

Media	Indicatori ai siguranţei
7,83	**Gradul de libertate perceput**
7,28	**Siguranţa spaţiilor de locuit**
7,00	**Siguranţa alimentaţiei**
6,86	**Accesul la servicii în situaţiile de urgenţă**
6,75	**Siguranţa vieţii în general**
6,65	**Accesul la informaţii privind managementul situaţiilor de urgenţă**
6,63	**Siguranţa la locul de muncă**
6,20	**Senzatia de siguranţă**
5,58	**Siguranţa economică**
5,13	**Expunere la violenţă**
3,87	**Senzaţia de frică**

La analiza cadrului strategic general, relevant pentru elaborarea capitolului "***Clujul Sigur***" din strategia la nivelul municipiului Cluj-Napoca, s-au studiat următoarelor documente:

1. Nivel European

- Quality of life in cities, Perception survey in 79 European cities, Comisia Europeană, oct 2013

2. Nivel Naţional

- Strategia de Securitate Naţională;
- Strategia Naţională de Apărare;
- Strategia Naţională Antidrog 2013 – 2020 şi Planul de acţiune în perioada 2013 – 2016;
- Strategia nationala impotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016 (HG 1142/2012);
- Strategia Naţională de Prevenire şi Combatere a Terorismului;
- Strategia Naţionala de Ordine Publică;

3. Nivel Regional

- Strategia Regiunii de Dezvoltare N-V (2014-2020);

4. Nivel Judeţean

- Strategia Judeţului Cluj 2014-2020;

5. Nivel local

- Planul integrat de dezvoltare pentru polul de creştere Cluj-Napoca zona metropolitană Cluj 2009 – 2015. Prezintă anumite evaluări.
- Planul de analiză şi acoperire a riscurilor al municipiului Cluj-Napoca (2007);

6. Documente ale instituţiilor responsabile cu securitatea, ordinea şi siguranţa publică care-şi desfăşoară activitatea pe teritoriul municipiului Cluj-Napoca:

- Poliţia Judeţeană Cluj;
- Inspectoratul pentru Situaţii de Urgenţă Cluj;
- Jandarmeria Cluj;
- Agenţia Naţională Antidrog Cluj;
- Poliţia Locală Cluj-Napoca;
- studii individuale privind "vulnerabilităţile, riscurile şi ameninţările (VRA) la adresa situaţiei de securitate locală (oraşul Cluj-Napoca)" întocmite de către studenţii din cadrul programului de Studii de licenţă Studii de securitate/UBB anul univ 2012-2013 (redactate în decembrie 2012 - ianuarie 2013. Lucrările au avut ca bază de obţinere a datelor şi informaţiilor folosirea de tehnici specifice dobândite de studenţi pe parcursul parcurgerii programei didactice. Sursele de documentare au fost atât cele publice, cât şi informaţii obţinute direct de către studenţi, prin mijloace specifice.

Stabilirea VRA a fost făcută în conformitate cu Strategia Naţională de Apărare şi completate cu Strategia Naţională de Securitate, Strategia Naţională Antidrog 2013 – 2020 şi Planul de acţiune în perioada 2013 – 2016, Strategia nationalã împotriva traficului de persoane pentru perioada 2012-2016 (HG 1142/2012), Strategia naţională de prevenire şi combatere a crimei organizate pe anii 2011-2016, Strategia Naţională de Prevenire şi Combatere a Terorismului.

Cele mai semnificative VRA identificate până în prezent au fost:

1. SECURITATE SOCIALĂ/SOCIETALĂ

Din perspectiva Grupului de Lucru "Clujul Sigur", securitatea socială se referă la indivizi şi ţine mai ales de domeniul economic pe când securitatea societală se referă la colectivităţi şi la identităţile acestor. Întrepătrunderea celor două dimeniuni ale securităţii este dată de faptul că, condiţiile sociale ale vieţii individuale influenţează procesele de identificare colectivă.

Evaluare:

- privind natura ameninţării: ameninţare internă, ce vizează societatea în ansamblul ei, cât şi buna funcţionare a acesteia.

Privind forma ameninţării (atitudini, evenimente, acţiuni umane):

1. Infrastructură rutieră inadecvată unei localităţi de mărimea Cluj-Napoca;
2. Fenomenul infracţional;
3. Evoluţia pieţei muncii şi posibila creşterea numărului şomerilor în municipiul Cluj-Napoca;
4. Tendinţa de scădere a nivelului de trai;
5. Manifestaţii stradale;
6. Traficul şi consumul de droguri
7. Lipsă de coerenţă în activitatea de urbanism;
8. Posibila scădere a gradului de încredere al populaţiei în instituţiile administraţiei publice, cât şi în instituţiile de ordine şi siguranţă publică.
9. Migraţia, cu accent pe migraţia populaţiei înalt calificate spre alte.

- Stadiul ameninţării: **MODERAT**
- Tipul acţiunilor preconizate: non-violente

Anticiparea consecinţelor:

- starea de fapt care ar putea rezulta: crearea unei stări de tensiune generalizată, cu influenţă asupra sistemului macro-social al populaţiei municipiului Cluj-Napoca, dar şi cu incidenţă asupra relaţiilor interumane şi intergrupuri; scăderea gradului participării asociative şi civice; subaprecierea importanţei valorilor civice împărtăşite; degradarea standardului de viaţă, a calităţii vieţii.
- influenţele stării de fapt anticipate asupra securităţii: scăderea influenţei economice, culturale şi sociale la nivel regional a municipiului Cluj-Napoca.

- măsuri eficiente de prevenire:
  - conceperea şi implementarea unui sistem de circulaţie rutieră eficient la nivelul municipiului plecând de la premisa că funcţia de transport la nivelul unei localităţi este doar una terţiară;
  - înbunătăţirea transportului în comun;
  - realizarea de piste pentru biciclişti, parcări subterane/supraterane şi pasaje pentru pietoni, pentru a fluidiza traficul;
  - descurajarea folosirii maşinilor personale în zonele centrale ale localităţii;
  - o mai bună gestionare a situaţiilor tensionate, generate la manifestaţiile stradale;
  - sprijinirea investiţiilor pentru a crea locuri de muncă, în toate domeniile, în special în ariile de activitate cu cea mai mare rată a şomajului;
  - realizarea unui număr mai mare de acţiuni de prevenire a infracţiunilor;
  - răspunderea cu profesionalism şi transparenţă la situaţiile şi provocările la adresa securităţii.

- elaborarea şi implementarea unei strategii locale antidrog, cât şi a unui plan local de combatere a fenomenelor de trafic şi consum de droguri;

- oportunităţi de realizare a intereselor de securitate :
  - Dialogul deschis şi continuu între principalele instituţii naţionale, regionale şi locale, între administraţia locală şi instituţiile de ordine şi siguranţă publică.
  - Motivarea societăţii în a acţiona responsabil şi în limitele legii, cu spirit civic atunci când participă la manifestaţii stradale, prin realizarea de acţiuni de conştientizare.
  - Transparenţa în instituţiile de ordine şi siguranţă publică, cu privire la subiecte de corupţie, abuz în serviciu ş.a.m.d. pentru a oferi un sentiment de încredere societăţii.
  - Adoptarea unei atitudini pozitive faţă de proiectele sociale iniţiate de ONG-uri şi oferirea de sprijin din partea instituţiilor administraţiei locale, pentru realizarea acestora.
  - Suplimentarea cu resurse atât umane, cât şi materiale pentru actorii ce iau parte la acţiunile de prevenire şi combatere a consumului şi traficului de droguri.
  - Comunicarea continuă între actorii implicaţi în prevenirea şi combaterea consumului de droguri, administraţia locală, instituţiile statului cu competenţă în această direcţie, şi ONG-uri.
  - Organizarea de seminarii pentru prevenirea consumului de droguri în şcoli şi implementarea de proiecte pilot şi campanii educaţionale pentru combatere şi prevenire înclusiv în mediul preşcolar.
  - Dezvoltarea de servicii şi organizaţii de reabilitare, cu scopul de a ajuta persoanele consumatoare de droguri.
  - Spaţiul public de calitate se bazează pe suportul arhitecturii de calitate. Posibile directii de actiune: elaborarea şi implementarea de proiecte urbanistice de valoare, renegocierea spaţiilor în favoarea pietonilor, bicicliştilor, reducerea drastică a parcărilor direct pe spaţiul public, un sistem de transport în comun cu adevărat modernizat, atât ca vehicule cât mai ales ca trasee şi prioritate, care să câştige încrederea utilizatorilor ar spori atractivitatea.
  - extinderea transportului în comun la nivel metropolitan (spre noile cartiere dormitor), folosirea căii ferate ca alternativă de transport urban şi periurban;
  - Oraşul ar putea deveni mai atractiv legând spaţiile interesante, asigurând o continuitate între cele mai importante puncte, zone şi direcţii, punând în reţea elementele valoroase. Spre exemplu legarea pieţelor Unirii, Avram Iancu, Mihai Viteazul, Lucian Blaga, Muzeului şi chiar Piaţa Gării între ele, activând tronsoanele de legătură ar avea un efect multiplicator pentru folosirea centrului şi regenerarea spaţiului urban, folosind potenţialului existent, al zonei centrale. Ar fi o contramăsură de compensare a ”efectului de mall”, adică a dispersiei intereselor spre periferie în detrimentul centrului, cu efectele vizibile de decădere urbană, falimente, subutilizare, etc.
  - folosirea eficientă şi la capacitate maximă a sistemului de monitorizare video deţinut de Primăria Cluj-Napoca pentru prevenirea şi combaterea criminalităţii.
  - susţinerea micilor investiţii a start-up-urilor prin crearea de incubatoare de afaceri, punerea la dispoziţie a unor spaţii excedentare.

- sprijinirea unor investiţii în zona înaltelor tehnologii care să reducă migraţia forţei de muncă înalt calificate;
-

Aprecierea gradului de pericol al ameninţării :

- realitatea ameninţării (capacitatea efectiva de periclitare a valorilor vizate) : problemele din sfera socialului generează consecinţe atât la nivel macro, cât şi la nivel de comunităţi şi grupurilor sociale, urmări care se reflectă în toate domeniile, şi care conduc cu o foarte mare probabilitate în frustrarea şi nemulţumirea cetăţenilor, degradarea standardului de viaţă, scăderea calităţii capitalului social, dar şi a participării asociative a indivizilor. Un astfel de fenomen manifestă incidenţă în influenţa pe care o expune societatea în ansamblul ei, asupra aparatului democratic şi asupra instituţiilor de stat. Tensiunea socială nu se măsoară doar în regresul economic, dar şi în tendinţa descendentă a interesului faţă de valorile civice.

- amploarea şi intensitatea ameninţării (resursele estimate a fi angajate în materializarea pericolului): Socialul reprezintă realitatea cotidianului, asupra căreia toate domeniile au un anumit grad de influenţă. De la modul în care funcţionează politicul, la infrastructura oraşului, fluctuaţiile economice, sau amprenta pe care o manifestă mutaţiile de pe piaţa muncii şi starea de fapt a fenomenului infracţional, toate aspectele contemporaneităţii pot produce tensiuni şi instabilitate la nivel de societate.

  Aşadar, privind aspectul infrastructurii rutiere corespunzătoare unei localităţi de 179.5 km^2 cu o populaţie de peste 324.576 locuitori (potrivit estimărilor specialiştilor în ordine şi siguranţă publică în Cluj-Napoca se află zilnic între 400.000 şi 600.000 de persoane), se remarcă deficienţe în ceea ce priveşte numărul şi organizarea locurilor de parcare, cât şi numărul restrâns al pistelor pentru biciclişti. Starea de facto actuală (amplasarea parcărilor parţial pe carosabil, îndeosebi în zona centrală, duce la îngustarea căii de rulare; amplasarea trecerilor de pietoni în imediata apropiere a sensurilor giratorii – Ex. Piaţa Mărăşti – reprezintă un impediment în fluidizarea traficului;) denotă nemulţumiri la nivel socio-uman şi conduce la o creştere a numărului de accidente rutiere.

  Luând în considerare, trendul ascendent al numărului manifestaţiilor stradale, se impune o apreciere a consecinţelor acestora, asupra securităţii sociale. Pe lângă ciocnirile violente dintre suporterii celor două echipe de fotbal „U" Cluj şi „CFR" Cluj şi protestele generate de proiecte controversate (nr. Roşia Montana, gazele de şist, 6% pentru Educaţie etc.) accentuează tensiunea socială, generând nemulţumiri şi frustrări la nivel de societate, comunităţi şi grupuri.

  Din zona muncii, caracteristicile care impun o atenţie deosebită, sunt rata şomajului şi distribuirea forţei de muncă pe domenii de activitate. Rata şomajului pentru întregul judeţ, pentru luna septembrie 2013, este de 3,3%, pentru Cluj-Napoca, cunoscând o creştere de 0,3% comparativ cu perioada similară a anului anterior. Singurul domeniu cu rata şomajului 0, pentru Cluj-Napoca, şi un număr de peste 3000 de posturi deschise fiind reprezentat de aria serviciilor IT. Totodată se remarcă şi faptul că apare un fenoment de scădere a numărului persoanelor aflate în pregătire profesională.

  Pe de altă parte, în ciuda tendinţei de diminuare a fenomenului infracţional, trebuie remarcat faptul că în sens ascendent pentru primele 10 luni ale anului 2013, comparate cu

aceeaşi perioadă a anului precedent, se află, atât infracţiunile de furt din societăţi comerciale, cât şi infracţiunile de furt din genţi, buzunare.

În ceea ce priveşte **reprezentarea instituţiilor administraţiei publice şi instituţiilor de ordine şi siguraţă publică, la nivelul conştiinţei colective**, se remarcă faptul că, la nivel de societate, gradul de încredere al populaţiei în instituţiile statului este în scădere. Acest fapt se datorează cazurilor de corupţie precum cazul vicepreşedintelui Consiliului Judeţean Cluj; arestarea şi punerea sub acuzare a fostului primar al Clujului, cât şi a cazurilor poliţiştilor Sergiu Todea, sau Sever Legian, dar şi condamnarea poliţistului Mihai Curt.

Pe de altă parte, **traficul şi consumul de droguri**, la nivel local reprezintă o problemă socială ce solicită un interes deosebit. Aşadar, trebuie remarcat faptul că în timp ce vârsta de debut în consum este în scădere, vârsta medie este de 13-24 de ani, substanţele cele mai des întâlnite fiind cunoscute (eronat) în concepţia comună ca etnobotanice, urmate de canabis, ecstasy şi amfetamine. Totodată, consecinţele prezenţei drogurilor la nivel local, se remarcă prin extinderea mediilor de consum, care nu se limitează doar la locuinţe proprii şi petreceri private, ci pot fi întâlnite şi în cluburi, baruri sau parcuri. Un alt aspect, de o importanţă aparte este prezenţa localităţii Cluj-Napoca pe raza tranzitului cocainei. De remarcat că pericolul cel mai mare îl reprezintă folosirea de droguri sintetice de multe ori asociate cu medicamentaţia.

- factori de risc şi vulnerabilităţi care ar putea fi exploatate: manifestările stradale, deficienţele infrastructurii rutiere, proasta integrare a populaţiei pe piaţa muncii, delincvenţa juvenilă, furtul din buzunare/poşete, cerşetoria, vagabondajul, prostituţia, consumul de droguri, neîncrederea în instituţiile statului.

2. SECURITATE POLITICĂ

Din perspectiva Grupului de Lucru "Clujul Sigur", securitatea se referă la stabilitatea organizaţională a ordinii sociale. Plecând de la acest aspect GL "Clujul Sigur" consideră că zona de unde provin VRA specifice dimensiunii politice a securităţii la nivelul municipiului Cluj-Napoca este dată de prezenţa şi acţiunea politicienilor din structurile instituţiilor administraţiei publice locale şi a organelor reprezentative alese.

Evaluare:

- privind natura ameninţării: ameninţare internă, ce aparţine de domeniul politic, dar care influenţează şi domeniul economic şi social.

Privind forma ameninţării (atitudini, evenimente, acţiuni umane) :

1. Modul de realizare a guvernării/administrării locale;
2. buna/proasta guvernare (administrare).

Stadiul ameninţării: **PRECAUT**

Tipul acţiunilor preconizate: non-violente

Anticiparea consecinţelor:

- starea de fapt care ar putea rezulta: scandaluri publice între între membri ai administraţiei locale, dar proveniţi din partide diferite; probleme privind implementarea şi finalizarea unor proiecte de amploare, tendinţe de manifestare a clientelismului politic; slaba calitate a unor funcţionari publici; tendinţe de corupţie.
- influenţele stării de fapt anticipate asupra securităţii naţionale/regionale: pierderea credibilităţii pe plan extern şi intern, pierderea interesului investitorilor, crearea unei imagini negative municipiului Cluj-Napoca.

- măsuri eficiente de prevenire:
    - evitarea alegerii/numirii în funcţii publice a unor persoane ce dau dovadă de principii morale şi etice care să le guverneze conduita.
    - O mai bună cooperare între Primăria Municipiului Cluj-Napoca şi Consiliul Judeţean Cluj. O inţelegere bună între aceste instituţii denotă încredere şi siguranţă.
    - Proiectele nu trebuie să fie mari, ci coerente, continue, consecvente viziunii de dezvoltare a localităţii şi fără sincope în inplementare;
    - cooptarea societăţii civile la proiectele de dezvoltare a localităţii prin participarea la discuţii, dezbateri, evaluari şi în promovarea proiectelor;
    - tranparenţă şi comunicare mai multă în spaţiul public.

- oportunităţi de realizare a intereselor de securitate :
    - Dialogul deschis şi continuu între principalele instituţii naţionale, regionale şi locale
    - Asumarea responsabilităţii atunci când proiecte de mare amploare sunt iniţiate şi depunerea eforturilor necesare pentru realizarea lor în cel mai eficient mod, atât financiar, cât şi temporal.
    - Realizarea unor caiete de sarcini realiste, pentru evitarea amânarii termenelor de finalizare.
    - Seriozitatea funcţionarilor publici şi aplicarea principiului priorităţii interesului general, al cetătenilor, în detrimentul interesului personal, al funcţionarului/ partidului politic din care face parte.
    - Adoptarea unui Plan Urbanistic General, care ar lega toate proiectele urbanistice din oraş într-o coerenţă necesară.

Aprecierea gradului de pericol al ameninţării :

- realitatea ameninţării (capacitatea efectivă de periclitare a valorilor vizate) : problemele la nivel politic pot genera o serie largă de disfuncţionalităţi şi pot afecta toate domeniile vitale ale societatii, conducând la nemulţumirea cetăţenilor, degradarea oraşului şi a standardului de viaţă, paralizia dinamicii oraşului, scăderea investiţiilor şi a producţiei, cererii de consum, ocupării forţei de muncă, salariilor, profiturilor, vânzărilor. Criza politică este cauzată, în principal, de ineficacitatea aparentă a politicilor sau eşecul controlului raţional al administrării treburilor publice, precum şi de problemele privind legitimitatea atunci când sprijinul public este retras.
- amploarea şi intensitatea ameninţării (resursele estimate a fi angajate în materializarea pericolului): **corupţia** şi guvernarea neeficientă sunt fenomene cotidiene la nivel naţional.
- factori de risc şi vulnerabilităţi care ar putea fi exploatate : corupţia la nivelul funcţionarilor publici, clientelismul politic, nivelul scăzut al veniturilor funcţionarilor publici care creează o sensibilitate financiară, diferenţele intereselor politice care creează dispute şi divergenţe;

3. SECURITATE ECONOMICĂ

Din punctul de vedere al GL "Clujul Sigur" securitatea economică este dată de posibilitatea ca piaţa globală să crească inegalităţile economice; riscul ca globalizarea economică, ce duce la diminuarea funcţiilor economice ale statului, să genereze efecte perverse, sub forma economiilor subterane, comerţului ilicit, traficului cu tehnologie, afectarea mediului

inconjurător; riscul ca economia locală să intre în criză, datorită unui leadership politic slab şi unui climat local nepropice dezvoltării economice.
Evaluare:
- privind natura ameninţării: ameninţare internă, ce aparţine de domeniul economic, dar influenţează deopotrivă şi domeniul politic şi societal.

Privind forma ameninţării (atitudini, evenimente, acţiuni umane) :

1. **nesusţinerea suficientă a iniţiativei individuale şi a firmelor mici, ca bază a dezvoltării locale;**
2. **alocarea defectuasă a unor resurse**
3. **discrepanţe între necesităţile populaţiei şi politicile publice alese;**
4. **schimbarea politicilor privind susţinerea unor investiţii de amploare.**

- Stadiul ameninţării: **MODERAT**
- Tipul acţiunilor preconizate: non-violente

Anticiparea consecinţelor:
- starea de fapt care ar putea rezulta: sărăcirea unui număr tot mai mare de cetăţeni clujeni, ca urmare a crizei economice; pierderea locurilor de muncă datorată închiderii unor facilităţi economice locale; pierderea unor facilităţi economice emblematice pentru Cluj;

- influenţele stării de fapt anticipate asupra securităţii naţionale/regionale: pierderea credibilităţii pe plan extern şi intern, pierderea interesului investitorilor, crearea unei imagini negative municipiului Cluj-Napoca, degradarea spaţiilor destinate acivităţilor economice datorită neutilizării acestora, determinând pierderi financiare, creşterea numărului de şomeri şi scăderea nivelului de trai care conduc indirect la evoluţia fenomenului criminalităţii.

- măsuri eficiente de prevenire:
  - Încurajarea întreprinzătorilor mici şi mijlocii
  - Realizarea la nivelul municipiului Cluj-Napoca a unor incubatoare de afaceri
  - O mai bună cooperare între Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Consiliul Judeţean Cluj, Guvernul României. O inţelegere bună între aceste instituţii denotă încredere şi siguranţă.
  - Proiectele publice trebuie să fie coerente, continue, consecvente viziunii şi fără sincope. Pentru atingerea acestui nivel ar trebui mai mult investit în discuţii, idei, dezbateri, evaluari şi în calitatea proiectelor;
  - Susţinerea unor investiţii care să ducă la reabilitarea bazei indistriale a municipiului.
- oportunităţi de realizare a intereselor de securitate :
  - Dialogul deschis şi continuu între principalele instituţii naţionale, regionale şi locale;
  - Încurajarea întreprinzătorilor mici şi mijlocii, prin închirierea de spaţii deţinute de Primăria Municipiului Cluj-Napoca contra unor sume rezonabile (Construirea unor incubatoare de afaceri la nivelul municipiului Cluj-Napoca pentru start-up-uri.

Aprecierea gradului de pericol al ameninţării :
- realitatea ameninţării (capacitatea efectiva de periclitare a valorilor vizate) : problemele la nivel economic pot genera o serie largă de disfuncţionalităţi şi pot afecta cu precadere toate

domeniile vitale ale societatii, conducând la nemulţumirea cetăţenilor, degradarea oraşului şi a standardului de viaţă, paralizia dinamicii oraşului, scăderea investiţiilor străine, producţiei, cererii de consum, ocupării forţei de muncă, salariilor, profiturilor, vânzărilor. O astfel de criză poate cuprinde diferite ramuri şi sectoare sau economia naţională în ansamblul său, mediul de afaceri ajungând să se degradeze treptat deoarece apar unele dezechilibre.

- amploarea şi intensitatea ameninţării (resursele estimate a fi angajate în materializarea pericolului).Este evident impactul semnificativ pe care companiile străine şi investitorii îl au la nivelul judeţului Cluj. Stimularea investitorilor şi obţinerea unor contracte avantajoase pe de o parte, dar şi susţinerea întreprinzătorilor mici şi mijlocii, care nu ar da niciodată concomitent faliment, pe de altă parte, sunt acţiuni imperioase la nivel local şi regional pentru realizarea unei bune guvernări.

- factori de risc şi vulnerabilităţi care ar putea fi exploatate: corupţia la nivelul funcţionarilor publici, clientelismul politic, creşterea ratei criminalităţii datorită scăderii numărului populaţiei ocupate, scăderea nivelului de mulţumire a cetăţenilor;

4. SECURITATE MILITARĂ

Din punctul de vedere al GL "Clujul Sigur" securitatea militară se referă la abilitatea elitelor de a menţine pacea civilă, şi într-un mod mai controversat, de a menţine aparatul administrativ în faţa provocărilor lansate de proprii cetăţeni. Forme specifice de astfel de provocări sunt cele lansate de separatiştii militari, revoluţionari, terorişti sau organizaţii sau mişcări criminale, tendinţe ale administraţiilor de a securiza chiar şi acele grupuri paşnice care le contestă autoritatea pentru a determina utilizarea forţei împotriva lor.

Evaluare:

- privind natura ameninţării: ameninţare internă, ce aparţine de domeniul militar, însă afectează deopotrivă şi domeniul economic, social şi politic.

- Privind forma ameninţării (atitudini, evenimente, acţiuni umane):
  - evoluţii neprevăzute în ce priveşte criminalitatea: noi moduri de operare cu violenţă;
  - continuarea păstrării unei percepţii deformate şi uneori confuze a populaţiei asupra competenţelor specifice forţelor de ordine publică, precum şi prezentarea uneori distorsionată a activităţii acestora, de către mass-media;
  - lipsa de susţinere din partea populaţiei şi neîncrederea acesteia în eficacitatea structurilor cu atribuţii în prevenirea şi combaterea fenomenul infracţional.
  - imposibilitatea efectivelor forţelor de ordine de a menţine ordinea şi siguranţa publică;
  - riscuri care provin din zona actorilor non-statali şi anume terorismul, secesionismul, grupări radicale, grupări paramilitare, gruparile de criminalitate organizată, gruparile de criminalitate transfrontalieră.

- Stadiul ameninţării: **PRECAUT**
- Tipul acţiunilor preconizate: violente

Anticiparea consecinţelor:

- starea de fapt care ar putea rezulta: imposibilitatea efectivelor forţelor de ordine de a menţine ordinea şi siguranţa publică, riscuri care provin din zona actorilor non-statali şi anume terorismul, secesionismul, grupări radicale, grupări paramilitare, gruparile de criminalitate organizată, gruparile de criminalitate transfrontalieră;
- influenţele stării de fapt anticipate asupra securităţii naţionale/regionale: pierderea credibilităţii pe plan extern şi intern, pierderea interesului investitorilor, crearea unei imagini respingătoare municipiului Cluj-Napoca, panica la nivelul societăţii; neasigurarea bunăstării şi securităţii locuitorilor municipiului Cluj-Napoca;
- măsuri eficiente de prevenire:
  - experienţa managerială a personalului de conducere şi deschidere pentru aplicarea unor instrumente noi de management;
  - implementarea unui management proactiv, având la bază concluziile desprinse din analize strategice şi tactice;
  - organizaţie tânără, cu putere de muncă, învăţare şi afirmare;
  - resurse umane cu un nivel de calificare ridicat, existând o preocupare a fortelor de ordine/militarilor pentru ridicarea nivelului de pregătire profesională;
  - posibilităţi multiple şi performante de iniţiere, pregătire şi perfecţionare profesională, pe specificul fiecarei structuri;
  - flexibilitatea serviciilor şi compartimentelor în funcţie de priorităţile stabilite sau de situaţia operativă la un moment dat;
  - menţinerea unei infrastructuri I.T. dezvoltate la toate cele la toate cele 7 secţii din cadrul Poliţiei Cluj-Napoca
  - accesul facil la bazele de date ale Poliţiei Române, la metodele moderne de cercetare şi investigare a criminalităţii, precum şi capacitatea şi disponibilitatea poliţiştilor pentru folosirea metodelor moderne de investigare (analiza informaţiilor, obţinerea de listinguri telefonice, interceptări, identificarea sistemelor informatice sustrase, etc.).
  - colaborare eficientă cu instituţiile de aplicare a legii, societate civilă şi autorităţi publice locale, concretizate în obţinerea de sprijin financiar pentru anumite proiecte în domeniul creşterii siguranţei cetăţenilor (montare sisteme de supraveghere video în spaţiul public, asigurare finanţare pentru realizarea materialelor de susţinere a campaniilor preventive, dotare poliţişti cu echipament de protecţie, asigurare autospeciale de poliţie şi mijloace tehnice de videofilmare şi IT în comodat);
  - atitudine pro-activă în relaţiile de parteneriat cu instituţiile de aplicare a legii şi societatea civilă.
- oportunităţi de realizare a intereselor de securitate :
  - Continuarea dezvoltării şi optimizării resurselor instituţionale, prin: promovarea activă a viziunii, misiunii şi valorilor, a priorităţilor, direcţiilor de acţiune şi obiectivelor la care se raportează conducerea inspectoratului; creşterea gradului de pregătire profesională a poliţiştilor; aplicarea unor metode moderne de cunoaştere, evaluare şi control a efectivelor.
  - Crearea unui spaţiu de siguranţă pe raza municipului Cluj-Napoca, prin: eficientizarea activităţii de prevenire şi combatere a criminalităţii stradale; creşterea gradului de siguranţă a traficului rutier; cooperarea interinstituţională pentru prevenirea şi combaterea infracţiunilor de natură economico-financiară, cu prioritate a evaziunii fiscale; abordarea pro-activă a tendinţelor de dezvoltare a grupurilor infracţionale; iniţierea şi derularea de

programe comune pentru prevenirea şi contracararea noilor forme de criminalitate împotriva patrimoniului.

- Consolidarea şi diversificarea parteneriatului cu comunitatea, prin: realizarea de proiecte în parteneriat cu autorităţile locale, în special Consiliul Judeţean şi Autoritatea Teritorială de Ordine Publică; realizarea unor programe în domeniul prevenirii criminalităţii la care să fie atrase instituţii de la nivel local, precum şi organizaţii neguvernamentale. Au fost iniţiate şi vor continua campaniile de prevenire în domeniul delicvenţei juvenile, protecţiei copilului şi violenţei intrafamiliale, prevenirii criminalităţii stradale, a violenţei în şcoli şi a accidentelor de circulaţie; îmbunătăţirea cooperării interinstituţionale în activitatea de aplicare a legii, prin reanalizarea şi aplicarea protocoalelor de cooperare;
- s-a iniţiat şi se doreşte dezvoltarea proiectului privind „Voluntariatul", prin atragerea tinerilor la activităţi de prevenire a criminalităţii în comunitatea clujeană, precum şi realizarea unor întâlniri cu populaţia municipiului pentru dezbaterea unor aspecte de interes local; eficientizarea activităţilor de relaţii publice prin intermediul comunicatorilor stabiliţi la nivelul inspectoratului şi a structurilor teritoriale.
- Suplimentarea sistemului de supraveghere video existent la nivelul municipiului Cluj-Napoca cu camere video în zonele aglomerate din oraş, unităţile de învăţământ preuniversitar şi universitar, parcuri, etc. şi conectarea terminalului de supraveghere video şi la dispeceratului jandarmeriei.
- Găsirea unor soluţii legale pe plan local, pentru sprijinirea cu fonduri băneşti, a instituţiilor care au atribuţii în domeniul asigurării climatului de ordine şi siguranţă publică la nivelul municipiului Cluj-Napoca, inclusiv a Inspectoratului de Jandarmi Judeţean Cluj, pentru achiziţionarea de mijloace auto şi tehnică necesară la apărarea ordinii publice.
- Crearea unor proiecte cu fonduri nerambursabile de achiziţionare de tehnică necesară structurilor de apărare a ordinii şi liniştii publice pe teritoriul municipiului Cluj-Napoca.
- Promovarea în mass-media locală a unor emisiuni cu teme specifice pe linia apărării climatului de ordine şi siguranţă publică în municipiul Cluj-Napoca.

Aprecierea gradului de pericol al ameninţării :

- realitatea ameninţării (capacitatea efectivă de periclitare a valorilor vizate) : problemele la nivel militar, privind asigurarea securităţii, generează o serie largă de disfuncţionalităţi şi afectează cu precadere toate domeniile vitale ale societatii, conducând la nemulţumirea cetăţenilor, degradarea oraşului şi a standardului de viaţă, paralizia dinamicii oraşului, scăderea investiţiilor şi a investitorilor străini, producţiei, cererii de consum, ocupării forţei de muncă, salariilor, profiturilor, vânzărilor. Criza politico-militară este definită prin trei factori: interesele-cheie sau cele vitale ale actorilor implicaţi (bunastarea si securitatea cetatenilor sai), existenţa elementului de timp sau a sensului de urgenţă si progresele majore sau ameninţările (sau ambele) la adresa intereselor tuturor părţilor.

- amploarea şi intensitatea ameninţării (resursele estimate a fi angajate în materializarea pericolului): În primele 10 luni ale anului 2013, la nivelul municipiului Cluj –Napoca au fost sesizate 1.192 infracţiuni contra persoanei (-337 infracţiuni faţă de 10 luni 2012). Dintre acestea 167 au fost infracţiuni de vătămare corporală (-112 infracţiuni faţă de 10 luni 2012) şi 627 infracţiuni de loviri sau alte violenţe (-66 infracţiuni faţă de 10 luni 2012). Au fost sesizate la nivelul municipiului 5.345 infracţiuni contra patrimoniului (-225 faţă de 10 luni

2012). Dintre acestea 4. 168 au fost infracţiuni de furt (-2 faţă de 10 luni 2012), mai precis 598 infracţiuni de furt din locuinţe (-20 faţă de 10 luni 2012), 813 infracţiuni de furt din societăţi comerciale (+30 faţă de 10 luni 2012), 317 infracţiuni de furt din poşete, buzunare, genţi (+46 faţă de 10 luni 2012), 479 infracţiuni de furt din auto (-105 faţă de 10 luni 2012) şi 6 infracţiuni de furt de auto (-11 faţă de 10 luni 2012). Tot în cadrul infracţiunilor contra patrimoniului subliniem faptul că, la nivelul municipiului Cluj-Napoca au fost sesizate în 10 luni 2013, 62 infracţiuni de tâlhărie (art. 211 Cod Penal) cu 21 mai puţine decât în 10 luni 2012 2, precum şi 399 infracţiuni de distrugere (art.217-219 Cod Penal) cu 131 mai puţine decât în 10 luni 2012. În ceea ce priveşte nerespectarea regimului armelor şi muniţiilor (art. 279 Cod Penal) au fost sesizate 5 infracţiuni, cu două mai mult decât în 10 luni 2012. Privitor la infracţiunile care aduc atingere unor relaţii privind convieţuirea socială au fost sesizate în 10 luni 2013 la nivelul municipiului Cluj-Napoca 215 astfel de infracţiuni, cu 14 mai puţine decât perioada similară a anului precedent.

La nivelul municipiului Cluj-Napoca aceste atribuţii sunt îndeplinite prin Poliţia Municipiului Cluj-Napoca, care are în subordine şapte secţii de poliţie, cu un efectiv de 448 poliţişti.

Din statisticile şi informaţiile deţinute de către Inspectoratul de Jandarmi Judetean Cluj, s-a constatat la nivelul municipiului Cluj-Napoca un trend ascendent al faptelor de natură infracţională, în special al infracţiunilor de furt.

- factori de risc şi vulnerabilităţi care ar putea fi exploatate: nivelul de trai relativ scăzut, coruptibilitatea; dimensiunea efectivelor forţelor de ordine, instrumentele din dotarea forţelor de ordine care pot constitui un dezavantaj în faţa unor raufacatori mult mai bine înarmaţi; noi moduri de operare şi dificultatea cu care se confruntă forţele de ordine în a ţine mereu pasul cu acestea; pericolele asimetrice; Lipsa sau insuficienţa fondurilor băneşti alocate pentru dotarea efectivelor din teren. Mijloacele auto existente sunt insuficiente şi au o vechime mare, sunt într-o stare avansată de uzură, de multe ori fiind ineficiente; Lipsa sau insuficienţa combustibilului necesar pentru activităţi de patrulare auto cu mijloacele auto care mai funcţionează încă; Subdimensionarea numărului de efective al Inspectoratului de Jandarmi Judeţean Cluj, comparativ cu situaţia operativă existentă la nivelul municipiului Cluj-Napoca precum şi cu numărul mare al manifestărilor organizate, ceea ce implică folosirea aceloraşi efective la misiunile de asigurare a ordinii publice.

5. SECURITATE DE MEDIU/ECOLOGICĂ

Din punctul de vedere al GL "Clujul Sigur" prin securitate de mediu/ecologică se înţelege dereglarea ecosistemului forme de eroziunea solului, poluarea de orice fel; forme de poluare datorate producţiei şi distribuţiei de energie (petrol, nuclear, produse chimice); creşterea populaţiei peste capacitatea de suport a sistemului natural, epidemii, boli, declinul alfabetismului, migraţie de masă; criză alimentară, supraconsum şi bolile asociate; distrugeri de terenuri agricole şi surse de apă; protecţia unor economii poluante; distrugerea mediului înconjurător.

Evaluare:

- privind natura ameninţării: ameninţare internă, ce vizează gradul de poluare şi implicaţiile acesteia.

Privind forma ameninţării (atitudini, evenimente, acţiuni umane) :

- ameninţare internă privind tendinţa ascendentă a nivelului concentraţiei de noxe

- gradul semnificativ de poluare fonică.
- Acţiuni de distrugere a spaţiilor verzi şi a pădurilor din imediata vecinătate a localităţii;

- Stadiul ameninţării: **PRECAUT**
- Tipul acţiunilor preconizate: non-violente

Anticiparea consecinţelor:

- starea de fapt care ar putea rezulta: creşterea nivelului concentraţiei de noxe, pe suprafeţe extinse care depăşeşte cu o valoare importantă, depăşind maximele stabilite în standarele de mediu. Creşterea nivelului de poluare a apelor şi poluare fonică. Eşecul utilităţilor publice.
- influenţele stării de fapt anticipate asupra securităţii naţionale/regionale: scăderea prstigiului oraşului şi a numărului de turişti

- măsuri eficiente de prevenire:
  - Realizarea de controale pentru a identifica autovehiculele care depăşesc limita admisă a noxelor eliberate.
  - Realizarea de cercetări pentru a măsura nivelul poluării fonice, cauzat de aparatele de zbor ce au traseul pe deasupra localităţii Cluj-Napoca.
  - Realizarea şi sprijinirea campaniilor privind conştientizarea socială a efectelor poluării.
  - Realizarea de centre de colectare şi reciclare a deşeurilor de diferite categorii
  - Demararea de proiecte de conservare a zonelor verzi şi de oprire a schimbării destinaţiei acestora;
  - Adoptarea de hotărâri de interzicere a distrugerii zonelor verzi din imediata vecinătate a localităţii.

- oportunităţi de realizare a intereselor de securitate :
  - Dialogul deschis şi continuu între administraţia locală şi entitatea juridică responsabilă de colectarea deşeurilor
  - Motivarea societăţii în a acţiona responsabil şi în limite legii, cu spirit civic în vederea protejării mediului.
  - Comunicare permanentă între instituţiile administraţiei locale şi reprezentanţii Aeroportului Internaţional „Avram Iancu”.

Aprecierea gradului de pericol al ameninţării :

- realitatea ameninţării (capacitatea efectiva de periclitare a valorilor vizate) : Consecinţele poluării, se manifestă nu doar în prezent, prin efecte imediate, asupra calităţii vieţii şi a sănătăţii populaţiei, cât şi pe termen lung, prin aportul adus la încălzirea globală şi la degradarea stratului de ozon. Mai mult decât atât se pierd din vedere aspecte ale dezvoltării durabile, cauzând impedimente în dezvoltarea strategiilor privind sănătatea populaţiei şi sustenabilitatea sistemului
- amploarea şi intensitatea ameninţării (resursele estimate a fi angajate în materializarea pericolului): În ceea ce priveşte poluarea aerului se remarcă faptul că nivelul concentraţiei diverselor noxe în mediu depăşeşte concentraţia maximă admisă reglementată prin standardele de mediu, zonele cu cel mai mare grad de poluare fiind principalele căi de comunicaţie şi zonele industriale. Mai mult decât atât se remarcă faptul că în râurile Someşul Mic şi Nadăş pot fi permanent văzute resturi şi amabalaje. Considerând, poluarea fonică,

aceasta este produsă de circulaţia auto şi de trecerea aparatelor de zbor deasupra Clujului. Se necesită menţionat că odată cu construirea noii piste de aterizare, şi creşterea numărului de curse fenomenul poluării se amplifică.

- factori de risc şi vulnerabilităţi care ar putea fi exploatate: iresponsabilitatea populaţiei faţă de mediu, creşterea numărului de autovehicule, dar şi a numărului de curse de zbor, dezvoltarea palierului industrial.

CONLUZII:

Prezentarea acestor **VRA** nu are rolul decât acela de a conştientiza decidenţii locali asupra prezenţei lor pe cuprinsul municipiului Cluj-Napoca.

Precizăm că identificarea acestor **VRA** nu trebuie interpretată ca fiind un lucru negativ. Cunoaşterea lor poate poate conduce însă la evitarea maximizării efectelor acestora.

Clujul şi-a asumat proiecte de anvergură (**Cluj - capitală a tineretului european, Cluj - capitală culturală europeană**), organizează manifestări şi competiţii sportive de anvergură naţională şi internaţională, deci trebuie să-şi pună şi problema apariţiei şi proliferării unor **VRA** care erau de cele mai multe ori doar apanajul marilor metropole. Dezvoltarea infrastructrurii de transport şi comunicaţii precum şi prezenţa unei comunităţi cosmopolite potenţează acest lucru.

Prin urmare, se impune adoptarea unor măsuri de prevenire, dar şi de limitare a acestora.

Plasare cadrului de rezolvare a acestor probleme la nivel naţional nu va face decât să amâne adoptarea unor măsuri adecvate de contracarare a **VRA**. Automulţumirea locală conform căreia Clujul este un oraş prosper şi sigur poate să fie startul declinului acestei stări.

Clujul este în momentul de faţă „mai prosper" şi „mai sigur" decât alte oraşe de talia sa şi aflate în relativa vecinătate. Ori dacă oraşul îşi propune planuri ambiţioase, el trebuie să-şi planifice atent noua dezvoltare plecând tocmai de la identificarea şi rezolvarea problemelor de securitate pe care le are.

2. Analize de tip PEST şi SWOT

a. Analiza PEST

Analiza de faţă este realizată prin prisma securităţii şi siguranţei la nivelul municipiului Cluj-Napoca. Aceasta îşi propune să identifice riscurile, ameniţările şi vulnerabilităţile din sectoarele politic, economic, social şi tehnologic cu relevanţă pentru municipiul Cluj-Napoca.

Analiza este una obiectivă şi îşi doreşte să aducă în atenţie anumite probleme din sectoarele menţionate mai sus cu scopul de a fi conştientizate şi, în măsura posibilităţilor, rezolvate pentru a creşte încrederea cetăţenilor şi pentru a duce la o dezvoltare armonioasă a municipiului.

Politic

- **Diferendele dintre Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Judeţean Cluj**, **Guvernul României** diferende ce duc la tensiuni între părţi şi la întârzierea implementării unor proiecte cu importanţă deosebită pentru Cluj-Napoca.

- **Tensiunile dintre membrii administraţiei locale care fac parte din partide politice diferite (consilieri locali, etc)**.

- **Fenomene asociate corupţiei la nivelul administraţiei locale**. Cazurile de arestări la nivelul administraţiei locale au confirmat existenţa acestui fenomen. Corupţia duce la neîncrederea cetăţenilor în autorităţi, reticenţa posibililor investitori şi pătează imaginea oraşului la nivel naţional şi internaţional

- **Manifestări ale clientelismului politic.** Algerile locale şi generale aduc după sine schimbări majore în structurile de personal ale instituţiilor administraţiei publice locale cât şi ale deconcentratelor, primordialitate având numirile de natură politică în detrimental profesionalismului.

- **Modificările prea dese ale legislaţiei.**

Economic

- **Impactul crizei economice asupra cetăţenilor clujeni**.

- **Închiderea sau relocarea unor facilităţi economice**

- **Sustinere redusa a iniţiativelor private şi a firmelor mici şi mijlocii**

- **Migraţia forţei de muncă înalt calificate** din cauza lipsei unor salarii motivante.

- **Lipsa unor incubatoare de afaceri** îngreunează iniţiativele private de mici dimensiuni.

Social/Societal

- **Existenţa unor cazuri de discriminare,** care pot duce la apariţia unor conflicte între membrii diferitelor etnii cât şi la plata unor despăgubiri de către administraţia locală.

- **Posibilitatea creării reţelelor de criminalitate transfrontalieră** prin intermediul studenţilor străini dar şi a persoanelor care nu-şi declară prezenţa pe teritoriul oraşului.

- **Delicvenţa juvenilă** este în creştere, numărul de cazuri infracţionale crescând, fapt care prezintă un mare pericol nu doar la adresa societăţii, cât a statutului municipiului Cluj-Napoca.

- **Cerşetoria** crează disconfort în rândul cetăţenilor, dar şi al turiştilor şi crează o imagine negativă.

- **Prostituţia** se întâlneşte în anumite locuri publice, dar şi în anunţuri camuflate în mica publicitate. Acest fapt duce la crearea unei imagini negative asupra oraşului.

- **Vagabondajul** este un pericol la adresa siguranţei locale, deoarece comportamentul acestora este unul deviant, ducând de cele mai multe ori la comiterea de infracţiuni şi prezintă o constantă încălcare a normelor legale şi morale ale societăţii.

- **Furtul din buzunare** produce un sentiment de teamă şi neîncredere în rândul populaţiei.

- **Consumul de droguri** poate duce la comportament deviant şi la forme de violenţă.
- **Manifestări stradale generate de evoluţii socio-economice**: proteste violente, ciocniri între galeriile de fotbal. Acest lucru creează o stare de insecuritate socială, nu doar cetăţenilor-locuitori ai Clujului, cât şi potenţialilor vizitatori.
- **Insuficienta prezenţă a poliţiei** în special pe timp de noapte în zonele dinspre periferie. Duce la creşterea stării de nesiguranţă a cetăţenilor.
- **Problema câinilor comunitari**

Tehnologic

- **Lipsa unei infrastructuri rutiere adecvate unei localităţi de mărimea Cluj-Napoca,**
- **Lipsa iluminării corespunzătoare a anumitor zone** duce la un sentiment de nesiguranţă al cetăţenilor pe timp de noapte şi favorizează săvârşirea unor infraţiuni cum ar fi: **tâlhării, spargeri de maşini, furturi din locuinţe.**
- **Faţadele deteriorate** ale imobilelor reprezintă un pericol nu doar pentru localnici, ci şi pentru turişti.
- **Poluarea** sub toate formele sale.

b. Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
1. Economie	**1. Economie**
- Cluj-Napoca se situează pe locul al 3-lea în topul celor mai bune oraşe pentru afaceri la nivelul României şi pe primul loc în regiunea Nord-Vest; - Sectorului IT&C în creştere şi expansiune prin firme private; - Un climat favorabil investiţiilor, susţinut de administraţia locală şi de poziţia geografică a municipiului Cluj-Napoca, aşezat de-a lungul unor coridoare importante de transport ; - Banca Transilvania îşi are sediul central în municipiul Cluj-Napoca.	- Numărul redus al IMM-urilor şi lipsa de productivitate a acestora; - Lipsa unui produs local, care să poată fi folosit pentru promovare internaţională; - Slaba capacitate managerială şi anteprenorială în promovarea mediului privat.
2. Social	**2. Social**

- Populaţia Clujului are o bună educaţie şi un nivel de civilizaţie ridicat; - Percepţia locuitorilor asupra nivelului lor de securitate economică şi socială este una bună;	- Existenţa cazurilor de discriminare, din cauza diversităţii etnice pe care o înglobează municipiul Cluj-Napoca; - Creşterea numărului de infracţiuni în rândul minorilor; - Imposibilitatea stopării fenomenului de cerşetorie, în ciuda existenţei unor campanii; - Lipsa unei infrastrucuri rutiere moderne, necesare unui oraş precum Cluj-Napoca.
3. Sistemul de sănătate - la nivelul regiunii Transilvania, Cluj-Napoca este cel mai important centru medical; - calitatea serviciilor oferite la nivelul municipiului Cluj-Napoca depăşeşte nivelul calităţii sistemului de sănătate naţional; - ascensiunea sistemului privat de sănătate: apariţia de policlinici, clinici şi spitale private (4 spitale private, 7 policlinici, 3 centre medicale, 325 cabinete medicale de specialitate); - al doilea oraş la nivel national, după Bucureşti, după numărul de centre medicale; - existenţa unor strânse colaborări cu insituţii de profil din străinătate, precum şi realizarea în parteneriat a diferite premiere medicale; - rata mare de absolvire a studentilor la medicina care îşi iau cu succes rezidenţiatul (promoţia 2013-98,5%), denota seriozitatea lor pe de o parte, dar si buna pregatire de care au parte; - *Institutul Oncologic din Cluj* este în acest moment singura unitate din ţară acreditată de către Uniunea Europeană a Ştiinţelor Medicale (UEMS) pe procedurile de diagnostic şi tratament.	**3. Sistemul de sănătate** - Nivelul scăzut al salariilor, ce determină cât mai mulţi specialişti să migreze în străinătate pentru locuri de muncă bine plătite; - Lipsa acută de personal ce îngreunează oferirea de servicii medicale optime; - Dotarea deficitara a centrelor medicale de stat;
4. Mediu - Creşterea numărului de mijloace de transport în comun cu poluare redusă;	**4. Mediu** - Insuficienţa spaţiilor verzi în raport cu numărul populaţiei şi pretenţiile unui oraş

- Inexistenţa unor probleme majore în menţinerea curăţenii la nivelul municipiului.	de mărimea Cluj-Napoca; - Utilizarea în mod intensiv a mijloacelor proprii de deplasare în detrimentrul mijloacelor de transport în comun, fapt ce duce la ambuteiaje în trafic şi poluare; - Poluarea sonoră (auto şi aerian); - Poluarea Someşului Mic, prin aruncarea diferitor obiecte nereciclabile şi dăunătoare mediului.
5. Cultură şi educaţie - Cluj-Napoca este unul din cele mai importante centre universitare ţi culturale din ţară cât şi din Europa de Sud-Est; - Existenţa unui număr semnificativ de centre culturale, Centrul Cultural Britanic, Centru Cultural American, Centrul Cultural de Studii Africane, etc , precum şi a unui număr de biblioteci stăine; - Creşterea constantă a numărului de studenţi, precum şi numărul mare de studenţi străini ce sunt atraşi de calitatea învăţământului universitar clujean; - Prezenţa unor importante vestigii şi edificii cultural, cu caracter unic; - Existenţa unor festivaluri cu tradiţie, precum TIFF, TIMAF.	**5. Cultură şi educaţie** - Nivelul redus de sprijin economic alocat actului cultural din resurse locale; - Probleme in ceea ce priveste conservarea sau reabilitarea unor monumente, clădiri cu valoare artistică deosebită; - Lipsa de iniţiative în susţinerea tinerilor creatori; - Interesul redus al unei părţi a societăţii pentru evenimentele culturale; - Investiţii insufiente pe partea modernizărilor şi dotărilor instituţiilor de învăţământ.

Oportunităţi	Ameninţări
1. Economie - Promovarea unui parteneriat cu investitorii străini, prin oferirea de condiţii avantajoase de dezvoltare; - Dezvoltarea unor produse locale, ce pot fi promovate prin multitudinea de firme specializate în domeniul publicităţii; - Accesarea de fonduri europene prin diferitele programe. **2. Social** - Promovarea diversităţii culturale, lingvistice; - Eliminarea din mentalul cetăţenilor a diferenţelor etnice şi promovarea coabitării paşnice prin diferite programe, manifestări; - Accesarea de fonduri externe în vederea îmbunătăţirii infrastructurii rutiere. **3. Sistemul de sănătate** - Colaborarea cu unităţile medicale şi cu structurile implicate în asistenţa medicală la nivel naţional şi internaţional, în vederea creşterii siguranţei actului medical; - Oferirea posibilităţii de a creşte nivelul de dezvoltare profesională al cadrelor medicale, la nivel teoretic şi practic, prin specializarea în străinătate; - Alocarea de fonduri suficiente pentru dezvoltarea cercetării în domeniul medical; - Dotarea unităţilor medicale cu echipament modern, conform standardelor europene; - Dezvoltarea centrelor de sănătate privată.	**1. Economie** - Migraţia forţei de muncă înalt calificate din cauza lipsei unor salarii motivaţionale; - Lipsa unei legislaţii care să sprijine începerea unor afaceri; **2. Social** - Riscul de conflict intertnic - Discriminarea populaţiei rrome; - Accentuarea fenomenului infracţional prin existenţa unor factori favorizanţi. **3. Sistemul de sănătate** - Pierderea unui număr semnificativ de personal medical din cauza salariilor mici şi migrarea acestora în exterior sau spre mediul privat; - Incapacitatea de a face faţă numărului mare de pacienţi, din cauză scăderii drastice a personalului din unităţile medicale . **4. Mediu** - Creşterea gradului de poluare a aerului prin utilizarea unui număr din ce în ce mai mare de autoturisme proprii la un

	stadiu foarte ridicat;
4. Mediu - Susţinerea unui investiţii care folosesc tehnologii nepoluante; - Realizarea unui cadru legislativ şi utilizarea acestuia în vederea pedepsirii poluatoriilor; - Promovarea mijloacelor alternative de deplasare(ex. Mijloacele de transport în comun, bicicleta, etc); - Iniţierea la nivelul sistemului de învăţământ a unui specializări precum mediul, ecologia.	**5. Cultură şi educaţie** - Deteriorarea unor clădiri şi monumente culturale; - Nealocarea de fonduri bugetare suficiente pentru desfăşurarea unor evenimente, activităţi, precum şi pentru întreţinerea instituţiilor cultural.
5. Cultură şi educaţie - Realizarea unor parteneriate internaţionale, prin care se poate promova cultura locală şi atragerea de evenimente artistice; - Promovarea tradiţiilor şi a culturii locale prin diferite evenimente sau festivaluri locale; - Aplicarea pentru obţinerea de fonduri europene pentru sprijinirea şi dezvoltarea culturii; - Promovarea noul tip de arta, streetart, prin realizarea unor concursuri sau crearea de spaţii special în care se pot realiza asemenea lucrări.	

3. Probleme strategice cheie (PSC) - marile probleme care afectează calitatea politicilor publice în domeniu pe termen lung şi de o manieră determinantă

a. Lipsa unei infrastructuri rutiere adecvate unei localităţi de mărimea Cluj-Napoca;
b. evoluţii neprevăzute în ceea ce priveşte criminalitatea: noi moduri de operare în mediul de afaceri, număr mare de infracţiuni în sectorul patrimonial, creşterea criminalităţii în mediul familial ş.a. Infracţionalitatea: prostituţia, cerşetorie, tâlhării, furturi, etc.
c. creşterea numărului de persoane disponibilizate ca urmare a menţinerii crizei economice la nivelul României;
d. riscuri generate de fenomene meteo extreme şi dezastre;
e. Capacitate administrativă limitată, pericolul corupției, slaba performanta a unor funcţionari publici

4. Definirea de strategii sectoriale ca răspuns la PSC

a. Colaborare eficientă cu instituţiile de aplicare a legii, societate civilă şi autorităţi publice locale, concretizate în obţinerea de sprijin financiar pentru anumite proiecte în domeniul creşterii siguranţei cetăţenilor (montare sisteme de supraveghere video în spaţiul public, asigurare finanţare pentru realizarea materialelor de susţinere a campaniilor preventive, dotare poliţişti cu echipament de protecţie, asigurare autospeciale de poliţie şi mijloace tehnice de videofilmare şi IT în comodat);
b. Atitudine pro-activă în relaţiile de parteneriat cu instituţiile de aplicare a legii şi societatea civilă.

5. Propuneri de programe operaţionale - în ordinea priorităţii lor

a. Înfiinţarea unui sistem de identificare şi evaluare a problemelor de securitate, siguranţă şi ordine publică gestionat de o structură locală după modelul Autorităţii Teritoriale de Ordine Publică de la Consiliul Judeţean

b. Înfiinţarea unui centru operativ comun pentru gestionarea problemelor de securitate, siguranţă şi ordine publică din care să facă parte: primăria, IJP, Poliţia locală, ISU, Jandarmi, SRI, MapN.

c. Eficientizarea activităţii de prevenire şi combatere a criminalităţii stradale prin realizarea unor programe în domeniul prevenirii criminalităţii la care să fie atrase instituţii de la nivel local, precum şi organizaţii neguvernamentale. Campanii de prevenire în domeniul delincvenţei juvenile, protecţiei copilului şi violenţei intrafamiliale, prevenirii criminalităţii stradale, a violenţei în şcoli şi a accidentelor de circulaţie;

d. Creşterea gradului de siguranţă a traficului rutier prin inplementarea unei strategii care să aibă în prim plan calitatea vieţii cetăţeanului pe termen lung prin descurajarea circulaţiei rutiere în centrul oraşului reducându-se astfel aglomeraţia şi poluarea;

e. Demararea unui program de creştere a nivelului de pregătire profesională a efectivelor de ordine publică prin colaborarea cu IPJ Cluj, Şcoala de Agenţi de Poliţie Cluj-Napoca, Jandarmeria Cluj şi Universitatea Babeş-Bolyai, programul Studii de Securitate;

f. Verificarea tuturor furnizorilor de securitate, firme de protecţie şi pază, furnizori de formare profesională în domeniul serviciilor de securitate civilă

g. Eficientizarea sistemului de supraveghere video deţinut de Poliţia Locală Cluj-Napoca

h. Iniţierea unei campanii de promovare a municipiului Cluj-Napoca, „Clujul Sigur".

Coordonatori - prof.univ.dr. Adrian-Liviu Ivan/UBB,
- chestor de poliţie Tudor Grindean/IPJ Cluj

Team manager: drd. Raul-Ciprian Dăncuţă/UBB

Consultanţi:

- General de brigadă dr. ing. Aurel LITAN / Jandarmeria Cluj

- Inspector principal de politie Sebastian MARCU/ Centrul Regional de Prevenire, Evaluare si Consiliere Antidrog

Echipa de lucru: Bianca Simion, Flavius Rusu, Carmen Crişan, Daniel Butunoi, Laura-Carmen Lazar, Dăniana-Ioana Sabou, Andreea-Simona Nechita (studenţi studii de securitate, UBB)

Anexa 1

NIVELURI DE ALERTĂ

În cadrul analizei privind situaţia privind securitatea la nivelul municipiului Cluj-Napoca, stările de ameninţare sunt identificate prin cinci niveluri de alertă, evidenţiate distinct pe bază de culori:

SCĂZUT informaţiile disponibile şi evenimentele recente indică faptul că un incident este foarte puţin probabil
PRECAUT informaţiile disponibile şi evenimentele recente indică un risc scăzut de producere a incidentului pus in discutie
MODERAT informaţiile disponibile şi evenimentele recente indică faptul că există risc general, fiind posibila realizarea unui astfel de incident
RIDICAT informaţiile disponibile şi evenimentele recente indică un risc crescut, fiind probabila realizarea unui incident
CRITIC informaţiile disponibile şi evenimentele recente indică un risc iminent de producere a unui incident

În stabilirea nivelului curent de alertă, se utilizează două categorii de indicatori:

- informaţii disponibile, conţinând avertizări cu privire la evoluţii ce s-ar putea constitui în: vulnerabilităţi/ factori de risc/ ameninţări/stări de pericol/iminenţa unui incident pe teritoriul municipiului Cluj-Napoca
- evenimente recente - manifestări explicite de orice natură ale unei grupari de a realiza un submina securitatea pe plan local/regional

.

strategia pentru Cultură și industrii creative

Coordonatorii grupului de lucru:

Rarița Zbranca

Florin Moroșanu

István Szakáts

Strategia Culturală 2014-2020

Cluj-Napoca: Oraș al excelenței artistice și al participării culturale. Cultura ca factor de transformare socială și regenerare urbană

Introducere:

În 2013, are loc la nivelul oraşului un proces de planificare strategică prin care este elaborată, printr-un efort colectiv, Strategia Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020. Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universităţii Babeş-Bolyai a stabilit baza metodologică şi coordonează procesul de elaborare a strategiei. Asociaţia Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană şi-a asumat rolul coordonării componentei culturale a strategiei.

Documentul strategic a fost realizat conform metodologiei propuse de grupul de coordonare din cadrul FSPAC.

Analiza preliminară a fost realizată în primăvara anului 2013 (și actualizată în noiembrie 2013) prin cercetarea şi sintetizarea informaţiilor din multiple surse: studii şi cercetări existente, documente de politici, baze de date şi chestionare.

Pentru realizarea analizelor SWOT, PEST și identificarea și prioritizarea problemelor strategice, precum și pentru identificarea măsurilor și proiectelor operaționale care pot conduce la rezolvarea acestor probleme au avut loc întâlniri și grupuri de lucru cu reprezentanți ai instituțiilor și organizațiilor culturale și a altor factori interesați.

Mulţumim tuturor operatorilor culturali pentru informaţiile puse la dispoziţie şi contributorilor la realizarea acestui material (menţionaţi la finalul documentului).

CUPRINS

I. Definirea cadrului. Cultura ca factor de transformare socială 2
II. Analiza Preliminară 3
Sectorul Cultural 3
Publicul clujean şi consumul cultural. Percepţia asupra culturii şi nivelul de participare la activităţile culturale 7
Avantaje competitive/provocări 10
Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană 11
Politicile culturale 12
III. Analiza Sectorului Cultural din Cluj-Napoca 14
Analiza PEST 14
Analiza SWOT 16
IV. Probleme/teme strategice 19
V. Priorități strategice 19
VI. Programe operaționale și măsuri strategice 30
VII. Corelare priorități-programe operaționale 34
VIII. Sinergii cu alte documente strategice 37
XIX. Mecanism de evaluare a implementării și de actualizare a strategiei 37

I. Definirea cadrului. Cultura ca factor de transformare socială

Există multiple definiții ale culturii. În definirea strategiilor culturale ale orașelor, abordarea culturii s-a schimbat de-a lungul anilor. În prezent, cultura este un element esenţial al dezvoltării sociale şi al regenerării urbane. Ea reprezintă un indicator al calităţii vieţii şi bunăstării individuale și colective. De aceea în definirea strategiei municipiului Cluj-Napoca pentru 2014-2020, cultura – în special prin vitalitatea și potențialul demonstrate deja de sectorul cultural clujean - trebuie văzută ca unul dintre pilonii centrali ai dezvoltării oraşului.

Prin cultură și prin procesele pe care cultura le catalizează, orașul poate oferi locuitorilor noi perspective de participare la viața publică, poate dezvolta noi mecanisme de solidaritate și incluziune, poate revitaliza și da culoare zonelor sale periferice, își poate dezvolta infrastructura, poate să primească o mai largă deschidere europeană și poate genera colaborări și parteneriate care să aducă beneficii economice și sociale întregii comunități.

Cultura include arta și toate formele de expresie artistică, și, mai mult, include modurile prin care ne definim identitatea ca indivizi și comunităţi. Conform UNESCO, definim cultura ca un set de trăsături spirituale, materiale, intelectuale şi afective distincte ale unei societăţi sau a unui grup social şi cuprinde, pe lângă arte vizuale, muzică, teatru, dans, literatură, arhitectură etc şi elemente definitorii pentru stilul de viaţă, sistemul de valori, tradiţiile şi credinţa respectivului grup.

În discuțiile și sesiunile de lucru care au condus la elaborarea acestui document, definirea și asumarea la nivelul orașului a unui nou rol al culturii a fost subliniată ca misiunea centrală a procesului de planificare strategică. Prin acest document, dorim să creăm cadrul pentru ca la Cluj cultura să poată acționa ca un catalizator pentru transformarea socială și regenerarea urbană. Să fie un factor care generează dezvoltare economică, realizare spirituală, incluziune, participare și un sentiment de împlinire prin apartenența la comunitate și prin co-particparea la crearea bunăstării ei.

II. Analiza Preliminară

Structura analizei preliminare

În realizarea analizei preliminare, am avut în vedere următoarele etape:
– monitorizarea şi analiza principalilor indicatori cu privire la sectorul cultural (baza de date operatori culturali, chestionar, rapoarte de activitate etc.)
– analiza studiilor existente cu privire la sectorul cultural din Cluj-Napoca şi din România
– analiza tendinţelor şi contextului cultural naţional şi internaţional
– analiza Strategiei Culturale a municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2007-2013
– analiza politicilor şi strategiilor relevante la nivel naţional şi european
– analiza datelor legate de percepţia comunităţii
– analiza avantajelor competitive ale oraşului din perspectivă culturală.

În documentul de sinteză, aceste informaţii sunt prezentate sub următoarea structură:

1. Sectorul Cultural
2. Publicul
3. Avantaje competitive/provocări
4. Cluj 2021 Capitală Culturală Europeană
5. Politicile culturale

Sectorul Cultural

Cluj-Napoca are, după Bucureşti, cea mai mare vitalitate culturală urbană din România, conform unui studiu al Centrului de Consultanţă şi Cercetare în Domeniul Culturii.

Studiul, realizat în 2007, 2008 şi 2010, plasează în mod constant Clujul pe prima poziţie (studiul nu include capitala), chiar dacă numărul şi diversitatea indicatorilor a crescut de la o ediţie la alta. Indicele de vitalitate al Clujului este de 1.09, ceea ce relevă că oraşul are o viaţă culturală de circa două ori mai activă decât media oraşelor din ţară. Categoriile de indicatori avute în vedere în acest studiu şi indicii obţinuţi de Cluj sunt: infrastructura sectorului cultural (1.08), resurse umane specializate (1.18), cheltuieli bugetare pentru cultură (-0,45), activităţi culturale – participare (1.10), economia creativă (3.15), sectorul non-profit (0.47).

Studiul arată că domeniile de excelenţă culturală la Cluj –Napoca sunt infrastructura culturală, participarea la evenimente culturale şi economia creativă.

Este important de reţinut că „susţinerea bugetară a culturii continuă să fie redusă în Cluj, deşi comparativ cu situaţia întâlnită în ediţiile precedente ale studiului (când doar în 4-5 cazuri s-au întâlnit mai puţini bani alocaţi) oraşul ocupă acum locul 29. Ponderea scăzută a cheltuielilor bugetare rezervate culturii nu se relaţionează cu performanţele sectorului cultural din Cluj-Napoca care sunt ridicate."[1]

În acest sens, participarea organizaţiilor culturale clujene la competiţiile de proiecte ale AFCN şi ICR din ultimii ani este pe departe cea mai relevantă din România. Conform raportului de

[1] Centrul de Consultanță și Cercetare în Domeniul Culturii, Vitalitatea Culturală a Orașelor, 2010 http://www.culturadata.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=145&Itemid=147

activitate pe 2012 al AFCN[2], „cele mai multe proiecte au fost depuse de organizaţiile din Municipiul Bucureşti, acesta fiind urmat de Cluj...". Din cele 17,3 milioane lei alocate de AFCN pentru proiecte culturale în 2012, nu mai puţin de 2,25 milioane au fost atrase la Cluj-Napoca prin 55 de proiecte culturale. Aceste cifre sunt relevante în special în contextul în care în 2012 suma alocată proiectelor culturale de către Primăria şi Consiliul Local Cluj-Napoca a fost de 2,31 milioane lei.

O cartografiere a sectorului cultural din Cluj-Napoca ne oferă o imagine asupra dimensiunii instituţionale. Funcţionează la Cluj-Napoca 19 instituţii publice de cultură – muzee, teatre, filarmonica, între acestea fiind şi cinci instituţii naţionale: Teatrul Naţional Lucian Blaga, Teatrul Maghiar de Stat, Opera Maghiară şi Opera Naţională Română, Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei. Sunt active peste 60 de organizaţii neguvernamentale dedicate artei şi culturii, pe lângă acestea numeroase alte organizaţii şi grupuri informale derulând activităţi cu o componentă culturală. Mai sunt prezente şase uniuni de creaţie sau filiale ale uniunilor de creaţie naţionale, alături de şase universităţi sau departamente cu profil artistic în universităţi clujene şi trei licee de artă. Şapte centre culturale străine oferă programe culturale, iar 17 centre/biblioteci oferă cursuri de limbi străine şi acces la fond de carte în alte limbi. În 2012 au avut loc la Cluj-Napoca cca 90 de festivaluri, de mai mică sau mai mare dimensiune.

Pentru a contura o imagine mai clară a stării actuale a sectorului cultural din Cluj-Napoca, am realizat un chestionar online[3] în perioada ianuarie-februarie 2013; 43 de operatori culturali au completat chestionarul. Studiul integral poate fi consulat online[4]. Câteva aspecte relevate de răspunsurile la chestionar:

- majoritatea operatorilor culturali se concentrează pe un singur domeniu de activitate, în special din domeniile culturale consacrate: artele spectacolului, arte vizuale, muzică, educaţie artistică (universităţi, şcoli de artă). Domenii reprezentate mai puţin sunt advocacy/politici culturale, new media, teorie/cercetare.
- O mare parte din operatorii culturali activează preponderent la nivel local, există însă conexiuni cu scena internaţională pentru circa ¾ din eşantion. Natura relaţiilor internaţionale este în prezent în special la nivel de mobilitate artistică (participare la evenimente culturale în străinătate sau prezenţa unor artişti străini la festivaluri locale), relaţii de lungă durată prin proiecte de cooperare/coproducţii şi participare la reţele internaţionale sunt încă practicate la nivel mai redus.
- Accentul este pus pe realizarea de produse/evenimente culturale (spectacole, expoziţii etc.) şi pe prezentarea lor către public. Ponderea publicului specializat în rândul audienţei este foarte redusă, ceea ce indică un interes scăzut pentru programe educaţionale adresate îmbunătăţirii experienţei şi participării publicului.
- În perspectiva derulării unor programe complexe care necesită o coordonare a ofertelor culturale, cum este cel al Capitalei Culturale Europene, numărul actual de programatori culturali care deţin un sistem electronic de rezervare şi/sau vânzare bilete este foarte redus (doar 6 instituţii).
- O perspectivă longitudinală asupra numărului de beneficiari reflectă o creştere în perioada 2010-2012: de la 962720 în 2010, la 1.042.824 în 2011 și 1.132.633 în 2012. Astfel, dacă în 2010 25% dintre organizaţii aveau sub 1625 de beneficiari, în 2012 această cifră a

[2] AFCN, Raport de activitate 2012, http://www.afcn.ro/media/RAPORT%20ACTIVITATE%20AFCN%20ANUL%202012%20ver.pdf
[3] Chestionarul aplicat este disponibil la adesa: https://docs.google.com/spreadsheet/viewform?formkey=dHdKSnRFUjJtYXBvR2Q1Z1l1eENvVkE6MA
[4] Diagnoza sectorului cultural 2010-2012: http://www.clujnapoca2021.ro/fileadmin/templates/files/Diagnoza%20sector%20cultural%20Cluj_2010-2012.pdf

crescut la 2525. În 2010, jumătate dintre organizaţii aveau sub 6500 de beneficiari, în timp ce în 2012 au ajuns la peste 8700 de beneficiari. O creştere semnificativă se poate observa şi în cazul organizaţiilor cu un număr mai mare de beneficiari, cele aflate la nivelul de 75% din total sporindu-şi numărul de beneficiari de la 19000 în 2010 până la peste 33500 în 2012.

- In cazul bugetelor, în schimb, creşterea nu a fost la fel de semnificativă, bugetul de la jumătatea clasamentului (instituții/organizații medii) înregistrând chiar o uşoară scădere în 2011. Bugetele totalizate reprezintă: 85,42 mil. lei în 2010, 80,8 mil lei în 2011, 87,6 mil lei în 2012. Se poate observa că în 2010 un sfert dintre operatorii culturali aveau sub 60.000 de lei buget, sumă ce se dublează în 2012, ajungând la nivelul de 130.000. Instituțiile/organizaţiile cu buget mediu au înregistrat o creştere de la 500.000 la 700.000, în ciuda scăderii din 2011. Operatorii culturali cu bugete mai consistente au crescut între 2010 şi 2011, de la 3 milioane de lei la 3.6 milioane, dar s-au plafonat în jurul acestei valori şi în 2012. Acest trend al bugetelor este oarecum surprinzător, dat fiind numărul în creştere al beneficiarilor, sugerând o optimizare a costurilor, necesară pentru adaptarea la condiţiile economice curente.

Dacă nevoia spaţiilor culturale era stringentă la momentul redactării strategiei culturale anterioare, ea este acum mai puţin acută, după cum arată sondajul efectuat în rândul operatorilor culturali clujeni. Majoritatea instituţiilor publice de cultură deţin spaţii și dotări proprii, iar mare parte a operatorilor culturali privați îşi „rezolvă" necesităţile de spaţiu prin închiriere.

Continuă însă să persiste situații nerezolvate de mai mulți ani: Uniunea Artiștilor Plastici nu mai are nici o galerie în oraș, după ce spațiile în care funcționau aceste galerii au fost retrocedate, autoritățile nereușind încă să ofere alternative. După ce mai mulţi ani a activat în spaţii improprii, a revenit în prezent în Casa Universitarilor, proprietatea UBB, şi îşi aşteaptă intrarea în „propria casă" în Centrul Transilvania. În urma retrocedării spațiilor în care și-au desfășurat activitatea de-a lungul anilor, funcționarea Muzeului de Artă și a Muzeului Farmaciei este pericilitată, fiind necesară rezolvarea de urgență a situației sediilor acestor instituții. Filarmonica Transilvania rămâne în continuare într-o formulă provizorie.

Relevantă este apariţia unor spaţii independente cum sunt Fabrica de Pensule, Tranzit.ro, dar și continuitatea Casei Tranzit.

Municipalitatea a renovat şi redat circuitului cultural Bastionul Croitorilor, Casinoul din Parcul Central şi Cinematograful Mărăşti. Problematică este însă lipsa unei viziuni şi programări culturale a acestor spaţii, ele fiind în prezent doar gazde ale unor evenimente propuse de diferite organizaţii sau instituţii.

Rămâne de realizat o inventariere riguroasă a spaţiilor cu potenţial cultural din oraş, atât pentru o utilizare permanentă, cât şi pentru activităţi temporare.

Numărul de evenimente culturale a crescut semnificativ în oraş, şi acest lucru este, de asemenea, un indicator al dezvoltării organice a scenei culturale locale. Din cele 800 de evenimente din 2012 analizate, 31 % au loc exclusiv la nivel local, iar aproximativ 38% au un caracter național. Cele mai multe dintre acestea se derulează în relație cu actori culturali din București și Târgu Mureș. Cele mai multe proiecte de colaborare au loc în zona Transilvaniei.

Festivaluri naţionale şi mai ales festivaluri care şi-au dezvoltat o tot mai accentuată componentă internaţională au loc la Cluj-Napoca.

Festivalul Internaţional de Film Transilvania (TIFF) a devenit în cei 12 ani de existenţă unul dintre festivalurile majore ale filmului european şi un reper în ceea ce priveşte mobilizarea şi participarea comunităţii locale la activităţi culturale.

Festivalul Toamna Muzicală Clujeană, Zilele Arhitecturii, Festivalul de teatru „Interferenţe", Festivalul „Temps d'Images", Festivalul Internaţional de Film Comedy Cluj, Festivalul Mozart, „Jazz in the Park", Primăvara Cafenelelor, Festivalul de Muzică de Cameră „SonoRo", Festivalul Internaţional de poezie Lucian Blaga, Transilvania Jazz Festival, Festivalul de Carte Transilvania sau Festivalul Interbelic completează imaginea de oraş al festivalurilor pe care şi-a creat-o deja Clujul.

Festivalul „Delahoya" şi iniţiative mai noi precum "18+" și "Electric Castle" contribuie la crearea la Cluj-Napoca a unei oferte generoase pentru iubitorii muzicii electronice, acesta din urmă fiind și nominalizat la European Festival Awards.

În domeniul literaturii atât publicarea, cât și organizarea de evenimente care să încurajeze lectura este realizată în cea mai mare parte prin efortul editurilor și librăriilor, a unor companii private. Bibliotecile organizează la rândul lor activități de promovare a lecturii.

În ceea ce privește relațiile internaționale, în urma analizei unui eșantion de 800 de evenimente culturale derulate la Cluj-Napoca în 2012, remarcăm că 45% dintre acțiuni au și o dimensiune internațională. 294 (37%) sunt evenimente derulate la Cluj-Napoca, cu participanți internaționali; 5% reprezintă participări la evenimente din străinătate; proiectele de cooperare internațională, materializate în schimburi de lungă durată și coproducția de spectacole și lucrări de artă sunt doar 4% din totalul acțiunilor. De asemenea, participarea la rețele locale și internaționale este destul de limitată. O contribuție majoră la creșterea prezenței internaționale în proiectele culturale din Cluj-Napoca o au centrele culturale străine, în special Centrul Cultural German, Institutul Francez, British Council și Centrul Cultural Italian. Țările cu care Clujul are cele mai intense relații de colaborare sunt: Germania, Franța, Ungaria, Marea Britanie și SUA, iar la nivel de orașe se detașează Budapesta, Berlinul și Parisul.

În ceea ce privește percepția internațională a scenei clujene de artă, merită remarcat numărul mare de articole în care presa internațională (Huffington Post, New York Times, Herito, Artpress, Frieze Magazine, Res Magazine, Art Forum, etc) descrie elogios arta clujeană, în special noul val de artă contemporană, notabilă fiind prezența Clujului într-o recentă clasificare a orașelor care definesc avangarda artistică a secolului XXI: Art Cities of the Future/Phaidon.

Odată cu renovarea Pieţei Unirii, se resimte o deschidere a municipalităţii către evenimente în spaţiul public şi parteneriate care să crească efervescenţa urbană – concerte, un întreg program de proiecţii în aer liber în cadrul TIFF, proiectul de artă în spaţiul public Oraşul Vizibil etc. În ceea ce privește renovarea Pieței Unirii, trebuie menționat că acest proiect a fost implementat doar parțial, numeroase aspecte ale planului inițial lipsind din forma actuală a pieței.

Au apărut iniţiative culturale publice – Zilele Clujului şi Zilele Culturii Maghiare – care îşi direcţionează o mare parte a atenţiei către spaţiul public şi evenimente cu participare largă.

Este remarcabil impactul pe care aceste evenimente îl generează, în special la nivelul cooperării dintre diferiţi operatori culturali şi dintre cultură şi alte domenii de activitate. Festivaluri precum TIFF, Interferențe sau Colours of Cluj îmbină diferite sfere artistice – film, teatru, muzică, dans, literatură, arte vizuale – ceea ce creşte experienţa de colaborare între creatorii din Cluj, şi nu numai.

De asemenea, se poate vorbi despre începutul unui turism cultural la Cluj-Napoca, operatorii economici care oferă servicii hoteliere, bar-restaurant, transport etc. înregistrând creşteri relevante asociate acestor evenimente.

Ca tendinţe putem remarca o festivalizare accentuată a culturii şi o concentrare a evenimentelor şi investiţiilor în zona centrală. Aceste tendinţe trebuie evaluate din perspectivă strategică, date fiind discrepanţele pe care le creează: o distribuţie neechilibrată a resurselor între producţia culturală de tip festival în raport cu producătorii culturii constante/continue pe parcursul anului, o accentuare a experienţei culturale „spectaculoase" şi de scurtă durată, în defavoarea unei participări calitative pentru public (participare constantă/frecventă la actul cultural, dezvoltarea publicului prin experienţe educative etc.), oferta culturală încă redusă în afara centrului oraşului şi o polarizare puternică centru-periferie, sursă inevitabilă de excluziune.

Municipalitatea organizează începând din 2011 Zilele Clujului, alături de alte evenimente care îşi propun să animeze oraşul şi să ofere un program cultural divers pentru toate categoriile de public.

Conform studiului "A world of events: How can cities anchor the advantage?"[5] publicat în 2013 de Erasmus University Rotterdam şi care realizează un studiu de caz asupra Zilelor Clujului, impactul potenţial al acestor evenimente asupra dezvoltării comunităţii este notabil, însă pentru ca efectele generate să fie pozitive şi durabile este recomandată o schimbare de abordare. Această schimbare implică asumarea unui concept cultural, o raportare strategică la publicurile ţintă şi la spaţiile de desfăşurare, implicarea actorilor culturali locali în gestionarea şi organizarea programului cultural şi consolidarea parteneriatelor cu sectorul privat pentru a încuraja implicarea companiilor în susţinerea culturii la Cluj dincolo de evenimentele organizate de administraţia locală.

Publicul clujean şi consumul cultural. Percepţia asupra culturii şi nivelul de participare la activităţile culturale

Atât numărul oportunităţilor de petrecere a timpului liber, cât şi nivelul de acces la evenimente culturale se află printre principalii indicatori de calitate a vieţii la nivelul comunităţii. În ciuda acestui fapt, în Cluj avem prea puţine informaţii despre participarea culturală şi mai ales despre percepţia comunităţii clujene asupra activităţilor culturale şi a domeniului culturii în general.

Chiar dacă operatorii culturali îşi cunosc destul de bine publicul şi au canale specifice de a comunica cu el, această comunicare nu este una bidirecţională. Considerăm că există o lipsă de resurse de informaţie: documente, studii, cercetări referitoare la consumul cultural şi la atitudinea, nevoile publicului faţă de sectorul cultural. Mai mult, statisticile, studiile şi cercetările

[5] Erasmus University Rotterdam, Dutch Initiative for Sustainable Cities (DISC), "A world of events: How can cities anchor the advantage?", 2013

naţionale sau/şi europene existente în domeniu nu sunt sau sunt foarte rar interpretate şi puse în context la nivel local.

În efectuarea unei analize relevante asupra situaţiei actuale a municipiului din perspectiva consumului cultural putem să folosim ca resurse importante două studii efectuate recent la nivel european, dar şi datele relevate de un chestionar online[6] efectuat în perioada ianuarie-februarie 2013 cu participarea a 43 de operatori culturali şi primul barometru de consum cultural local în Cluj-Napoca, realizat de Institutul Român pentru Evaluare şi Strategie - IRES în luna mai 2013[7].

1. Studiul intitulat „Calitatea vieţii în oraşele europene"[8], a fost realizat de Comisia Europeană, prin Eurostat în 79 de oraşe şi 4 aglomerări urbane din UE, Islanda, Norvegia, Elveţia şi Turcia, pe un eşantion de 41.000 de persoane. Din România au participat la studiu oraşele Cluj-Napoca, Bucureşti şi Piatra Neamţ, ai căror locuitori au răspuns la întrebări ce au variat de la calitatea vieţii personale, până la condiţiile de transport, infrastructură culturală, nivelul siguranţei, al încrederii şi al calităţii serviciilor medicale.

Deşi studiul relevă existenţa unei corelări strânse între satisfacţia generală de a trăi într-un oraş şi apreciarea calităţii spaţiilor publice, a condiţiilor de transport şi a infrastructurii culturale, Cluj-Napoca se află pe **locul 15 din cele 83 de zone urbane vizate în ceea ce priveşte satisfacţia generală a locuitorilor**. În acelaşi timp oraşul se situează în jumătatea de jos a clasamentului în ceea priveşte nivelul de satisfacţie legat de **starea clădirilor şi a străzilor (locul 55)**, **calitatea spaţiilor publice (locul 52), infrastructura culturală (locul 52), facilităţile şcolare şi de educaţie (locul 51) şi sistemul de transport în comun (locul 42)**. Întrebaţi dacă sunt **mulţumiţi să trăiască în oraşul lor, 75% dintre clujeni** au răspuns că sunt total mulțumiți, comparativ cu situația din Bucureşti, unde 40% dintre locuitori se declară "total mulțumiți".

Cluj-Napoca este pe **primul loc în topul oraşelor celor mai primitoare din Europa: peste 91% dintre clujeni au o percepţie pozitivă faţă de străini** şi oraşul se situează pe primul loc (76%) şi în ceea ce priveşte percepţia asupra bunei integrări a cetăţenilor străini în oraş.

2. În luna noiembrie 2013 Comisia Europeană a dat publicităţii şi cel mai recent Eurobaromentru[9] privind accesul şi participarea cetăţenilor Uniunii Europene în activităţile culturale. Din Eurobarometrul 399 reiese că România se află pe ultimele locuri în privinţa consumului cultural (doar 51% dintre români declarând că au citit cel puţin o care în ultimele 12 luni), precum şi în ceea ce priveşte participarea la activităţi culturale (cu un indexul de participare culturală de doar 7%, faţă de indexul maxim de 34%, al Suediei).

---

[6] Chestionarul aplicat este disponibil la adesa:
https://docs.google.com/spreadsheet/viewform?formkey=dHdKSnRFUjJtYXBvR2Q1Z1l1eENvVkE6MA

[7] Atitudini şi percepţii cu privire la Cluj Capitală Culturală Europeană în 2021:
http://www.clujnapoca2021.ro/fileadmin/user_upload/Atitudini_si_perceptii_cu_privire_la_Cluj_Capitala_Culturala_Europeana_2021.pdf

[8] Quality of life in cities, Regional and Urban Policy, October 2013,
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/urban/survey2013_en.pdf

[9] Special Eurobarometer 399 - Cultural access and participation, European Commission, Directorate-General for Communication (DG COMM "Research and Speechwriting" Unit),
http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_399_en.pdf

Considerând cifrele relevate de barometrul de consum cultural al Clujului, putem afirma că oraşul este peste media națională și chiar peste media europeană la multe dintre datele statistice care privesc nivelul consumului cultural şi cel al nivelului de satisfacţie privind funcţionarea sectorului cultural.

3. Pentru a contura o imagine mai clară a stării actuale a sectorului cultural din Cluj, în perioada ianuarie-februarie 2013 am realizat un chestionar online cu participarea a 43 de operatori culturali. Rezultatele chestionarului arată că în ceea ce priveşte activităţile operatorilor culturali din Cluj, accentul este pus pe realizarea de produse/evenimente culturale (spectacole, expoziţii etc.) şi pe prezentarea lor către public. Ponderea publicului specializat în rândul audienţei este foarte redusă, ceea ce indică un interes scăzut pentru programe educaţionale adresate îmbunătăţirii experienţei şi participării publicului. Astfel, o perspectivă longitudinală asupra numărului de beneficiari reflectă o creştere în perioada 2010-2012: de la 962720 în 2010, la 1.042.824 în 2011 şi 1.132.633 în 2012. Astfel, dacă în 2010 25% dintre instituții/organizaţii aveau sub 1625 de beneficiari, în 2012 această cifră a crescut la 2525. În 2010, jumătate dintre operatorii culturali aveau sub 6500 de beneficiari, în timp ce în 2012 au ajuns la peste 8700 de beneficiari. O creştere semnificativă se poate observa şi în cazul operatorilor cu un număr mai mare de beneficiari, cei de dimensiuni medii-mari sporindu-şi numărul de beneficiari de la 19000 în 2010 până la peste 33500 în 2012.

4. Primul barometru de consum cultural local în Cluj-Napoca a fost realizat de Institutul Român pentru Evaluare şi Strategie - IRES în luna mai 2013, pe un eşantion de 1098 de respondenţi cu vârsta mai mare de 18 ani.

Concluziile generale ce se pot trage în urma studiului efectuat de IRES privind activităţile culturale cu cele mai mari şi cele mai mici procente de participare sunt în mare parte aceleaşi cu cele trase în urma cercetărilor efectuate la nivel european, dar şi cu cele ale Barometrului de Consum Cultural realizat în 2010 de Centrul de Cercetare şi Consultanţă în Domeniul Culturii[10] (CCCDC). Vedem astfel că oraşul Cluj-Napoca se aliniază tendinţelor europene şi naţionale în ceea ce priveşte un consum cultural public relativ constant, dar în acelaşi timp putem observa şi o dinamică pozitivă în participarea la evenimente culturale (spectacolele de cinema şi teatru) a publicului clujean. Mai mult, sondajul realizat de IRES nu i-a inclus şi pe poate cei mai activi consumatori culturali ai oraşului, studenţii. Cei aproape 100.000 de studenţi au un impact semnificativ atât asupra consumului cultural, cât și asupra peisajului şi economiei orașului.

Date privind participarea la cultură

- Cele mai frecventate activităţi culturale[11] sunt vizionarea programelor de televiziune, ascultarea muzicii şi vizionarea filmelor. Cele mai puţin frecventate activităţi sunt lectura cărţilor de specialitate, a celor de literatură şi folosirea internetului. 59% dintre clujenii care au fost chestionați în luna mai în cadrul sondajului realizat de IRES au spus că în ultimele 12 luni au citit cel puțin o carte. La nivel european, 68% dintre

[10] Barometrul de Consum Cultural, http://www.culturadata.ro/index.php?option=com_content&view=article&id=144&Itemid=142

[11] *Termenul de „consum cultural" trebuie privit în sensul de frecvenţă a lecturii, de vizionare a unor programe de televiziune sau a unor spectacole, de preferinţă pentru anumite produse sau servicii culturale. Utilizarea acestui termen este adecvată în contextul existenţei unei economii a culturii, bazată pe o cerere şi o ofertă a acesteia.* (Barometrul de Consum Cultural 2010)

respondenți se pot lăuda că au dechis cel puțin o carte în ultimul an, în timp ce la nivel național 51% dintre români alocă timp acestei activități.

- Cei mai mulţi respondenţi participă la sărbători şi evenimente locale (60% IRES 2013), această activitate fiind urmată de frecventarea spectacolelor de divertisment şi muzică (50% IRES 2013). La nivel european se înregistrează un procent de 38% în ceea ce privește participarea la acest tip de evenimente. Potrivit sondajului IRES cele mai puţin frecventate activităţi artistice la Cluj-Napoca sunt spectacolele de operă şi operetă (75% declarând că nu au fost în ultimele 12 luni la operă sau operetă), urmate de expoziţiile de artă şi cinema (64%, respectiv 62%) și spectacolele de teatru cu 61%. Considerând faptul că şi la nivel European doar 28% dintre respondenţi frecventează sălile de teatru, clujenii sunt sensibil peste media europeană. Opera de altfel este o necunoscută şi pentru mai bine de trei sferturi dintre europeni, doar 18% dintre aceștia participând în ultimul an la un astfel de spectacol.

- În timp ce media europeană a celor care vizitează sălile de cinema este de 52%, doar 38% dintre clujeni spun că au fost la cinematograf în ultimii 12 luni, iar non-participarea la spectacole cinematografice la nivelul României este de 70%.

- Instituţiile culturale sunt spaţiile cele mai atractive pentru desfăşurarea activităţilor culturale, totuşi se poate observa o creştere semnificativă a preferinţei faţă de activităţile culturale desfăşurate în parcuri la nivelul întregii ţări. În Cluj-Napoca atractivitatea instituţiilor culturale este egalată de cea a parcurilor, acelaşi procent de 28% dintre clujenii întrebaţi numind instituțiile culturale şi parcurile ca spaţiul preferat pentru a participa la activităţi culturale, 23% dintre ei preferând piața/centrul orașului şi 11% spațiile neconvenționale. Creşterea preferinţei pentru parcuri şi spaţii alternative poate fi explicată de gradul ridicat de accesibilitate al parcurilor, dar şi de creşterea numărului de evenimente desfăşurate în spaţii alternative în ultimii ani (Jazz in the Park, Fabrica de Pensule, Electric Castle etc.)

- În ceea ce priveşte frecvenţa participării la evenimente în spaţiul public, 57% dintre clujeni declară că participă la activități culturale/concerte/piese de teatru sau proiecții cinematografice în spaţiul public şi 41% dintre respondenţi au participat în ultimul an la sărbătorile organizate în pieţele publice din Cluj-Napoca.

- Potrivit sondajului, 25% dintre clujeni nu pot identifica ”cel mai reprezentativ simbol cultural al orașului”. 21% dintre ei au ales Teatrul Național, 8% statuia regelui Matei Corvin, iar pentru 5% dintre clujeni, biserica Sfântul Mihail este cel mai reprezentativ simbol cultural al orașului. Evenimentele precum TIFF sau Zilele Clujului au fost nominalizate de clujeni drept simboluri culturale în proporţie de 3%, respectiv 1%, iar Universitatea Babeş-Bolyai este considerată cel mai reprezentativ simbol de 3% dintre respondenţi.

- Dintre obiectivele culturale ale oraşului, cel mai căutat este Grădina Botanică, peste 91% dintre clujeni vizitând cel puţin o dată acest loc. Dintre muzeele Clujului, cel mai apreciat este Muzeul Etnografic al Transilvaniei, care a fost văzut de 78% dintre locuitorii oraşului.

Avantaje competitive/provocări

Din perspectivă culturală, Clujul are în prezent câteva atuuri faţă de alte oraşe:

- oraşul cu cea mai mare vitalitate culturală din ţară (în afara capitalei)
- oraş candidat la titlul de Capitală Culturală Europeană
- a câştigat titlul de Capitală Europeană a Tineretului pentru 2015
- noul val/Şcoala de pictură de la Cluj, Muzeul de Artă și Fabrica de Pensule - au adus orașului nominalizarea ca oraș al artei viitorului – Art Cities of the Future/Phaidon 2013 (Cluj este menționat pe locul trei între 12 orașe care definesc avangarda artistică a secolului XXI)
- 2 teatre naţionale: Teatrul Naţional Lucian Blaga, Teatrul Maghiar de Stat, 2 opere naţionale: Opera Maghiară, Opera Naţională Română, un muzeu național: Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei
- diversitatea culturală şi lingvistică
- spaţiu de inovaţie socială – un mediu civic dinamic şi experimental
- cea mai dezvoltată economie creativă
- studii superioare în domeniul artistic – Universitatea de Artă şi Design, Academia de Muzică Gheorghe Dima, Universitatea Babeş-Bolyai – Facultatea de Teatru şi Televiziune, Universitatea Sapientia – Facultatea de Film şi Media
- TIFF cel mai important festival internaţional de film din România
- Filialele Cluj ale Uniunii Artiștilor Plastici și Uniunii Scriitorilor cu cel mai mare număr de membri din țară
- Fabrica de Pensule – spaţiu colectiv şi independent de artă contemporană, primul şi cel mai mare spaţiu de acest fel din România

Există însă şi o serie de aspecte care reprezintă provocări pentru cultura clujeană şi care sunt relevante în procesul de planificare strategică:

- ponderea scăzută a cheltuielilor bugetare rezervate culturii nu se relaţionează cu performanţele sectorului cultural din Cluj-Napoca care sunt ridicate
- limitările bugetare ale operatorilor culturali – scăderi sau creşteri foarte mici de bugete – în contextul creşterii notabile a publicului şi a numărului de activităţi
- festivalizarea culturii locale – presiunea pentru evenimente „vizibile” – determinată de abordarea autorităţilor publice sau interesul sponsorilor pentru evenimente cu un număr mare de participanţi – generează o discrepanţă între festivaluri (în creştere rapidă) şi activităţile culturale care se derulează continuu de-a lungul anului
- nivelul încă redus de cooperare dintre instituţiile culturale locale, în special între operatorii culturali publici şi cei independenţi
- deschiderea limitată a autorităţilor faţă de procesele sociale codate cultural
- colaborarea redusă – parteneriate, finanţări – dintre mediul de afaceri şi operatorii culturali

Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană

Începând cu 2009 a prins viaţă la Cluj-Napoca ideea de a obţine pentru oraş titlul de Capitală Culturală Europeană.

În 2010 a fost constituită Asociaţia Cluj-Napoca 2021 – Capitală Culturală Europeană, care are ca membri autorităţile locale şi judeţene, şi circa 90 de instituţii de cultură, organizaţii, companii şi persoane fizice (martie 2013). Asociaţia şi-a asumat pregătirea candidaturii oraşului pentru acest titlu, urmând ca în 2015-2016 să aibă loc o competiţie între toate oraşele din România care aspiră să devină CCE în 2021.

Obţinerea titlului pentru Cluj-Napoca a devenit, oficial, proiectul cultural prioritar al oraşului şi pregătirile în acest sens vor avea un rol determinant în planificarea şi managementul strategic al culturii în perioada 2014-2020.

Pregătirile pentru CCE 2021 creează cadrul pentru a fi elaborate şi puse în practică măsuri şi mecanisme de dezvoltare socială şi urbană bazate pe cultură, măsuri care vor fi definite şi încadrate în primul rând în strategia municipiului aflată în curs de dezvoltare.

Efectele deja vizibile ale acestui proiect sunt la nivelul creşterii cooperării dintre diferiţii actori culturali, îmbunătăţirii interacţiunii dintre operatorii culturali şi autorităţile locale, creşterii treptate a susţinerii publice pentru cultură şi creşterii numărului de evenimente culturale.

Competiţia conjuncturală creată între oraşele din ţară care s-au angajat în competiţia pentru titlul de capitală culturală pune însă în pericol stabilitatea reţelelor de colaborări culturale, oricum fragile, dintre oraşe. Mai mult, o serie de declaraţii şi situaţii politice tensionate s-au ivit deja la nivel naţional datorită alianţelor sau declaraţiilor de sprijin făcute de persoane publice în relaţie cu unul sau altul dintre oraşele candidate.

O miză importantă în dezvoltarea strategiei culturale este includerea măsurilor care contribuie la o dezvoltare culturală sustenabilă la Cluj-Napoca şi care totodată facilitează implementarea proiectului de candidatură la titlul Capitală Culturală Europeană. În egală măsură, participarea la Programul Cluj-Napoca CCE creează premisele punerii în valoare a potenţialului culturii pentru comunitate şi în relaţii cu alte domenii, precum educaţia, coeziunea socială, arhitectura şi regenerarea urbană, tehnologia, industriile creative, economia etc.

Politicile culturale

Analizând strategia perioadei anterioare, câteva aspecte se detaşează ca importanţă. Trebuie remarcat că, din 2006, conceptul de cultură a evoluat în direcţia creşterii relevanţei sociale și economice. Din această perspectivă, noua strategie trebuie să identifice mai clar relaţia culturii cu creşterea nivelului de trai, a coeziunii sociale, educaţiei, regenerării urbane şi bunăstării în general.

Putem remarca faptul că din priorităţile identificate prin strategia culturală 2007-2013, municipalitatea şi-a asumat în special tema infrastructurii. Proiectul major asumat este cel al construirii unui centru cultural multifuncţional – Centrul Cultural Transilvania. Prioritar şi la nivelul investiţiei financiare – în raport cu alte proiecte din sfera culturală, nu însă şi în raport cu alte proiecte ale oraşului – construcția Centrului Transilvania nu a fost până acum demarată.

În general, problematică este corelarea scăzută între priorităţile identificate prin strategia culturală anterioară şi acţiunile municipalităţii în acest domeniu în perioada de implementare. Acest lucru este foarte vizibil analizând lista de proiecte culturale finanţate de la bugetul local de-a lungul anilor de implementare a strategiei. În acest sens, o prioritate a perioadei următoare este reconsiderarea sistemului şi a regulamentului de finanţare locală, astfel încât priorităţile relevate prin strategie, precum şi o serie de priorităţi anuale să fie în mod necesar operaţionalizate prin sistemul de finanţări.

Lipsa unor indicatori şi mecanisme de evaluare în strategia 2007-2013, dar şi a unui plan/calendar de acţiune concret face monitorizarea şi analiza strategiei anterioare dificilă.

Necesitatea profesionalizării domeniului cultural – prin creşterea pregătirii în management cultural a persoanelor cheie în coordonarea activităţilor instituţiilor culturale, a instrumentelor de management etc., o atenţie crescută către nevoia de dezvoltare a publicului şi mai ales o profesionalizare a modului de distribuţie a resurselor pentru cultură – printr-un acces mai larg al ONG-urilor la fonduri şi spaţii/dotări publice şi introducerea unor comisii de specialitate în selecţia proiectelor finanţate, precum şi externalizarea de servicii publice culturale către ONG-uri sunt câteva dintre concluziile subliniate de „Carta pentru cultura vie", un document realizat în 2012 de Coaliţia Sectorului Cultural Independent.

Conform informaţiilor din Cartă, în prezent raportul dintre fondurile alocate direct instituţiilor publice din bugetul Ministerului Culturii şi fondurile alocate pe bază de concurs (MC, AFCN, ICR), singurele resurse publice la care ONG-urile au acces, este de 95,5% faţă de 0,05%.[12]

La nivel european există un curent în creştere legat de poziţionarea culturii ca factor de dezvoltare socială şi economică. Acest curent este consolidat prin adoptarea, în 2007, de către instituţiile Uniunii Europene a unui document strategic „O agendă europeană pentru cultură într-o lume în curs de globalizare". Documentul atribuie culturii o misiune cheie în dezvoltarea europeană şi recunoaşte în special rolul diversităţii culturale şi dialogului intercultural, al culturii drept catalizator al creativităţii şi inovării, şi al culturii ca o componentă importantă a relaţiilor externe ale UE. Operaţionalizarea principiilor acestui document este realizată prin metoda de coordonare deschisă (*open method of coordination*), fiind create trei platforme de colaborare între instituţiile europene şi operatorii culturali. Teme majore în care aceste platforme oferă recomandări sunt: Europa interculturală, acces la cultură şi industrii culturale şi creative.

Analizând tendinţele dezvoltării politicilor culturale la nivel naţional, o observaţie este necesară. În spiritul Agendei 21, Uniunea Europeană pune accent în programele sale (ex. Europa Creativă) pe stimularea creativităţii şi competitivităţii prin cultură, aspecte preluate în documente strategice naţionale prin măsuri de încurajare şi sprijinire a industriilor creative sau priorităţi în cadrul programelor de finanţare AFCN. În lipsa unor strategii pentru domeniul culturii în sine, acest tip de preluare ridică probleme, deoarece direcţionează resursele deja limitate ale sectorului cultural către zona economică adiacentă. Sursa erorii în acest caz este că nu se are în vedere că dezvoltarea culturii este tratată la nivel european pe baza principiului subsidiarităţii – autorităţile naţionale, regionale şi locale fiind responsabile de crearea de strategii şi alocarea de resurse în sfera artei şi culturii. Politicile şi programele europene au doar rol complementar şi vin să accentueze dimensiunea cooperării internaţionale, a mobilităţii artiştilor şi a produselor culturale la nivel comunitar şi să promoveze industriile culturale ca unul dintre avantajele competitive europene.

Ca o concluzie, este de dorit o abordare comprehensivă a culturii într-o strategie culturală în care să fie potenţat atât domeniul artistic – arta în toate formele ei de expresie, contemporane şi tradiţionale, excelenţa şi experimentul –, cât şi cultura ca element integrator la nivel social şi potenţator la nivel de dezvoltare urbană. Creșterea gradului de cultură și a accesului la artă și cultură a publicului devine prioritară. În plus, devine important să fie integrată şi transversal în celelalte domenii ale strategiei oraşului (educaţie, tineret, IT, infrastructură, sănătate, relaţii internaţionale, economie etc.) o dimensiune culturală.

[12] Coaliția Sectorului Cultural Independent, Carta pentru Cultura Vie, 2012, www.culturavie.ro

III. Analiza Sectorului Cultural din Cluj-Napoca

Analiza PEST - analiza contextului politic/cadrului legislativ și normativ, a contextului economic, social și tehnologic

Context politic/normativ	Context economic
- local – în ciuda existenței unui document strategic, se simte lipsa unei politici culturale locale, reflectată în: - modul de gestionare a finanțărilor (ex. sume mici la mulți operatori) - lipsa priorităților în alocarea fondurilor - modul de planificare financiară – aprobarea cu întârziere a fondurilor - procesul de planificare a fondurilor europene 2014-2020 – cultura nu este inclusă ca prioritate de finanțare, dar dată fiind necesitatea dezvoltării de programe integrate, există potențial pentru acțiuni culturale care facilitează dezvoltarea socială, economică, teritorială etc - strategia Ministerului Culturii – priorități naționale vs priorități europene - definirea sectorului cultural: domeniul artistic, completat de întregul set de activități care definesc modul în care comunitatea se identifică, funcționează, relaționează etc (cultura în sens antropologic) - există la nivelul orașului atât un sector artistic dezvoltat, cât și organizații/producători care mobilizează cultura pentru a genera transformare socială și dezbatere - nivelul micropolitic – cetățeanul este încă văzut ca un ”consumator”, este necesară o deplasare spre empowerment/participare/activare - nu există un mecanism de finanțare directă a activităților care contribuie la proiectul Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană și la prioritățile orașului din punct de vedere cultural - în contextul politic național, Clujul este în prezent ”izolat”, ceea ce poate avea repercusiuni la nivelul alocărilor de la bugetul central (ex. pentru proiecte de restaurare) - candidatura orașului la proiectul Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană creează în	- precaritatea operatorilor culturali dată de instabilitatea surselor finanțare - lipsa unor fonduri de garantare a contribuției la proiectele cu finanțare europeană - criza economică și deciziile politice (ex. retragerea fondurilor de la loterie dintre sursele AFCN) au generat o reducere a fondurilor pentru proiecte culturale, în contextul creșterii numărului de operatori culturali și de inițiative - sprijin redus din partea mediului economic pentru activitățile culturale - festivalizarea – sprijinirea de către companii și autorități cu predilecție a festivalurilor produce un dezechilibru în relația cu alte tipuri de manifestări culturale - capacitatea redusă a operatorilor culturali de a atrage fonduri europene, de a genera venituri proprii, de a atrage fonduri din comunitate si de a imagina sisteme de funcționare alternative (ex. sharing) - cultura beneficiază foarte puțin de sistemul 2% - există resurse lantente în comunitate care încă nu au fost mobilizate (companii, contribuții individuale etc) - lipsa accesului la credite pentru operatori culturali - sezonalitatea actului cultural și fluctuația consumului cultural - apetit mare de consum cultural la început de stagiune, descrescător pe parcursul stagiunii (în cazul instituțiilor de artele spectacolului) - disponibilitatea redusă a publicului de a plăti pentru actul cultural – cotă redusă de cheltuieli pentru consum cultural - programele de finanțare și distribuția fondurilor sunt vulnerabile jocului politic

premieră cadrul local pentru sprijinirea dezvoltării sectorului cultural – din domeniu periferic în domeniu de interes (la nivel politic, administrativ, economic etc) - doar puține dintre instituțiile și organizațiile culturale funcționează în baza unor strategii/planuri strategice - procesul de regionalizare – va avea un impact imediat asupra instituțiilor etc - colaborările culturale cu orașele înfrățite nu urmează o linie strategică - constrângeri legistative pentru funcționarea sistemelor de vânzare online a biletelor	- există diferențe mari de abordare de la o instituție la alta, de la un producător cultural la altul cu privire la accesul publicului la evenimente – gratuit/cu plată, tarife practicate - nu există o politică de ticketing coerentă la nivelul orașului - producția de spectacole dependente de box office suferă din cauza concurenței evenimentelor sprijinite public
Context social - Clujul este un centru regional/pol de cultură - publicul evenimentelor culturale – deși audiența este în creștere și se diversifică treptat în ultimii ani, viața culturală este încă strâns legată de prezența/participarea studenților - cultura este un purtător de valori, are un rol important în activarea civică și dezvoltarea coeziunii sociale - cultura (tradiție/contemporaneitate) contribuie la imaginea orașului – imaginea orașului continuă să fie prezentată anacronic și nearticulat - este necesară o înnoire iconografică a orașului - la Cluj-Napoca cultura este un factor care definește calitatea vieții – în special în raport cu alte orașe din țară - oferta culturală este încă prezentă predilect în centru - accesul la cultură pentru grupuri sociale dezavantajate este limitat - foarte puține evenimente culturale care oferă opțiuni de participare pentru persoane cu dizabilități - un cadru multicultural și multilingvistic	**Context tehnologic** - Infrastructura – aproape toți operatorii culturali au probleme cu infrastructura și cu dotările - digital divide – există diferențe mari de acces și consum între generații, între cultura clasică/recentă - sistemele de rezervare/vânzare online într-o fază incipientă (și datorită limitărilor legislative) - un sistem avansat de digitizare - Proiectul Biblionet - sisteme de crowdfunding disponibile - carența culturii tehnologice – la nivelul producătorilor (new media puțin dezvoltată), la nivelul populației (în special categorii specifice) - precaritatea (numeric și calitativ) a televiziunilor locale - insuficiente puncte publice de acces wireless gratuit - tehnologia schimbă atitudinile și percepțiile - tehnologiile noi facilitează participarea și co-crearea - participarea ca tehnologie socială

Analiza SWOT – puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări

Puncte tari (S)	Puncte slabe (W)
- viața culturală intensă, activă - număr mare de operatori culturali - densitate și diversitate mare de evenimente culturale - atât scena instituțională, cât și cea independentă este bine dezvoltată - public receptiv, interesat - tradiția culturală a Clujului ca bază pentru a fi considerat capitala Ardealului - mediu multicultural și intercultural - vitalitatea culturală (definită și măsurată prin studii comparative naționale) crescută - cea mai crescută vitalitate culturală urbană în afara capitalei - imaginea pozitivă a producătorilor culturali clujeni la nivel național și internațional - prezența universităților clujene contribuie la creșterea profilului cultural al orașului – generează creatori și public - tendință crescătoare de prezență a evenimentelor culturale și pe perioada verii (oferta culturală crește; o nouă dinamică a publicului) - operatori culturali cu tradiție și/sau continuitate - evenimente de calitate/talie mare – Toamna Muzicală, TIFF etc - în ciuda crizei economice, sectorul cultural este în creștere - mai multe evenimente, un public mai mare - Cluj Arena – a creat precedente de evenimente de talie mare - deschiderea autorităților locale și județene – față de operatori culturali - programe locale – la nivel municipal și județean – de finanțare a proiectelor culturale - creșterea interesului pentru educația artistică (ex numărul elevilor Liceului de muzică a	- lipsa unui calendar de evenimente și a unui sistem integrat de management al spațiilor/infrastructurii (ocuparea pe parcursul anului a unui spațiu ex. Cluj Arena) - capacitatea scăzută de confinanțare pentru accesarea fondurilor europene - slabă comunicare inter- și intra- instituțională - lipsa de cooperare/cooperarea scăzută între instituții și operatorii independenți - lipsa unei politici culturale locale coerente și asumate de toți factorii interesați – administrație, instituți și organizații culturale, mediul academic etc - modul de socializare și educare a tinerelor generații pentru cultură – nivelul scăzut de educație culturală, preferința pentru cultura de masă - preocuparea redusă a producătorilor culturali pentru dezvoltarea publicului – creșterea accesului la cultură, educație culturală etc - insuficientă competență managerială în cazul unei părți a operatorilor culturali - cultura partenerială – nu se regăsește la nivel decizional - asumarea politică redusă - o cultură participativă redusă – cultură civică, nevoia și interesul pentru implicare și contribuție socială și culturală la un stadiu incipient - participarea la evenimente culturale este nișată – un public restâns cu interes în zone artistice de nișă, mobilitate redusă între publicul diferitelor tipuri de forme artistice (public de teatru, public de expoziții), - accesul la cultură este limitat atât fizic (centru-periferie, mobilitate urbană), cât și social (grupuri dezavantajate) - nivelul de cultură generală redus – ca efect al stării educației preuniversitare - concentrarea evenimentelor culturale în centrul orașului/în oraș (accesibilitate redusă din zone limitrofe) - practicile de cercetare culturală și critică de artă sunt foarte puține

crescut în 2 ani de la 500 la 850, participarea crescută la activitățile educative ale Muzeului de Artă) - prezența unui spirit colaborativ crescut/a culturii parteneriale - industriile creative ca domeniu competitiv la Cluj - aeroportul ca resursă importantă pentru evenimente internaționale	- cultura în capătul listei de priorități politice - lipsa sustenabilității sectorului - probleme legate de infrastructură și utilizarea acesteia – subdotare, starea precară a clădirilor (instituții finanțate de MC), lipsa spațiilor proprii pentru operatori independenți, accesul restrâns la infrastructura publică - neasumarea finanțării de la bugetul local a unor instituții/organizații - sistemul de afișaj cultural – subsumarea RADP – taxe mari, sistem complicat, număr redus de spații de afișaj, lipsa unui sistem centralizat de gestionare a posibilităților de afișaj/comunicare publică - turism cultural scăzut - starea centrului orașului – preponderență magazine second hand, gambling/săli de jocuri - cadrul legislativ și normativ defectuos - comunicare operatorulor culturali către public nu este suficient de profesionistă -iconografie veche - dispariția unor simboluri culturale ale orașului - lipsa culturii spațiului public și a bunului comun - vandalizarea orașului în timpul evenimentelor
Oportunități (O)	**Amenințări (T)**
- fondurile europene – 2014-2020 – Europa Creativă și fondurile structurale - interesul și practicile de inovație socială/creativiatea socială - activarea spațiilor publice (manual de utilizare a spațiului public) - cultura voluntariatului este în creștere – implicarea mai multor generații - viața de noapte activă a orașului - dezvoltarea/punerea în valoare a pivnițelor din centrul orașului - existența specialiștilor IT pentru proiecte de cultură digitală - oferta culturală bogată poate oferi o bază pentru dezvoltarea turismului cultural	- lipsa de sustenabilitate a sectorului/ precaritatea operatorilor culturali – resursele financiare limitate, discontinuitatea sprijinului, capacitatea scăzută de angajare a sistemului, tendința de autoexploatare, lipsa unui sistem de protecție socială pentru artiștii independenți etc - fragilitatea sectorului în fața deciziei politice - incoerența în implementarea politicilor culturale - adâncirea izolării sectorului cultural față de cel politic și economic - abordările preponderent tactice din sector – conturarea dificilă a unei direcții strategice - fondurile europene – lipsa cofinanțării - potențialul dezechilibru la nivelul folosirii expertizei externe față de cea locală/nefolosirea resurselor existente în pregătirea și administrarea proiectului

- candidatura orașului pentru titlul Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană și mobilizarea pe care o produce în jurul culturii, în jurul orașului - pregătirea și derularea programului Cluj-Napoca 2015 Capitală Europeană a Tineretului - prezența aeroportului și a conexiunilor aeriene internaționale - siturile naturale și de patrimoniu din împrejurimile Clujului (Catelul Bonțida, Salina Turda, Cheile Turzii etc.) - Cluj Arena – pentru evenimente de anvergură - tinerețea orașului - 50% din populație este sub 35 de ani, numărul mare de studenți - mediul de afaceri clujean - redeschiderea apetitului privat pentru implicare în actul cultural - universurile paralele – găsirea puncte de contact - creșterea numărului de inițiative culturale la Cluj-Napoca - atitudinea de participare și responsabilitate civică - Centrul Cultural Transilvania - pregătirea Centrului pentru Industrii Creative (Lomb) - proiectul Cluj Innovation City -oportunitatea de a redefini viziunea pe termen lung a orașului și rolul culturii în creșterea calității vieții și poziționării internaționale a orașului	Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană - capacitatea/sistemul de management și programare a spațiilor nou construite – pericolul ca noile megaproiecte (Centrul Cultural Transilvania, Cluj Innovation City, Centrul pentru Industrii Creative etc) să canalizeze toate resursele fără a aduce un beneficiu întregului spectru cultural - festivalizarea și megaevenimentizarea agendei culturale a orașului - scăderea numărului de angajați ai instituțiilor publice - infrastructura de acces terestră subdezvoltată - autostrada nefinalizată, calea ferată nemodernizată - pierderea oportunităților de a valorifica pentru comunitate spații (publice sau construite) reprezentive pentru experiența colectivă – ex. Continental, Parcul Feroviarilor etc - conviețuirea în comunități de interese paralele, determinată de amprentele istoriei asupra modului de interacțiune dintre clujeni

IV. Probleme/teme strategice

Teme strategice transversale:

A. **Percepția culturii într-o paradigmă învechită și tratarea lui ca un domeniu lateral, lipsa asumării publice a culturii ca factor de dezvoltare și regenerare**

B. **Oportunitatea dezvoltării sectorului cultural și a orașului în general prin obținerea titlului Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Eruopeană**

Probleme strategice:

1. Nivelul cultural scăzut, nivelul redus al participării culturale, accesul limitat la cultură

2. Precaritatea operatorilor culturali și susținerea financiară redusă a sectorului cultural

3. Necesitatea încurajării creației și a producției artistice și culturale, nevoia menținerii și dezvoltării diversității culturale (la nivel de conținut, forme de expresie, abordări etc)

4. Nivelul modest de cooperare internațională, conectarea și participarea limitată a sectorului cultural clujean la scena internațională, lipsa unui public regional și european, lipsa unor evenimente internaționale de artă vizuală (bienale, trienale)

5. Cooperarea limitată în interiorul sectorului cultural, în special între instituții și organizații și dintre sectorul cultural și alte sectoare

6. Infrastructura subdezvoltată în relație cu nevoile existente, pierderea spațiilor unor instituții de cultură, lipsa spațiilor de mare amploare pentru expoziții de artă contemporană

7. Calitatea actului de cultură și capacitatea profesională a operatorilor culturali variază mult în cadrul sectorului, actualizarea metodelor și dezvoltarea abilităților de lucru fiind necesare

8. Lipsa unei culturi a utilizării spațiului public

9. Nivelul neperformant al comunicării culturale, lipsa unor sisteme integrate de comunicare culturală

V. Priorități strategice

Priorități transversale:

A. **Asumarea culturii ca domeniu strategic pentru dezvoltarea orașului, conștientizarea și valorificarea potențialului de transformare socială și regenerare urbană al culturii**

B. **Obținerea titlului de Capitală Culturală Europeană 2021**

Priorități strategice:

1. **Creșterea participării și accesului la cultură, dezvoltarea publicului**
2. **Sustenabilitatea sectorului cultural - susținerea prin programe de finanțare și alte măsuri a activităților culturale**
3. **Încurajarea creației – producția de noi conținuturi și forme culturale**
4. **Dezvoltarea cooperării internaționale și a dimensiunii regionale și europene a sectorului cultural clujean**
5. **Creșterea cooperării intra și intersectoriale**
6. **Dezvoltarea infrastructurii, susținerea patrimoniului imobil și mobil**
7. **Creșterea calității actului de cultură și a profesionalismului operatorilor culturali**
8. **Dezvoltarea culturii utilizării spațiului public**
9. **Îmbunătățirea comunicării culturale**

***

A. Asumarea culturii ca domeniu strategic pentru dezvoltarea orașului, conștientizarea și valorificarea potențialului de transformare socială și regenerare urbană al culturii

Probleme identificate/nevoi:

- înțelegerea și percepția sectorului cultural este încă în vechea paradigmă, a unui domeniu periferic, adresat elitelor
- în lipsa unei redefiniri/actualizări a înțelesului culturii ca act social, potențialul culturii pentru dezvoltarea și bunăstarea comunității este irosit
- nevoia identificării unui mod propriu și specific de abordare a culturii
- actul cultural este în continuare centralizat/instituționalizat
- creșterea numărului de practici culturale interdisciplinare, intersecția cu alte domenii, schimbarea metodelor și a zonei de intervenție impun o redefinire a culturii și la nivel strategic
- necesitatea asumării responsabilității de către operatorii culturali pentru sustenabilitatea modului de viață contemporan și față de sustenabilitatea practicilor culturale
- nevoia unei susțineri largi și a asumării publice a noului concept al culturii

Măsuri/recomandări:

- includerea culturii în viziunea orașului și asumarea domeniului ca fiind strategic pentru oraș
- un document strategic (manifest) care să redefinească cultura, rolul ei în societate, valorile pe care le promovează

- asumarea publică a acestei abordări
- studiu cu privire la potențialul de asimilare a acestei abordări de către producătorii culturali, administrație, public etc
- cultura ca și prioritate transversală în politicile locale
- indicatori/ghid de comportament organizațional responsabil (preluat de exemplu din ghidul SOCIETAL) - care să fie treptat preluat ca bună practică și ca indicatori de valoare adăugată pentru proiectele finanțate din bugetul local
- crearea unui sistem de colectare de informații și date despre cultură – producție, operatori, participarea publicului etc – care să permită realizarea de studii și analize longitudinale cu privire la dezvoltarea sectorului cultural și participarea la actul cultural
- crearea unei platforme de cooperare între operatorii culturali
- mecanism permanent de colaborare și comunicare între operatorii culturali și administrația locală
- campanii de comunicare/conștientizare

B. Obținerea titlului de Capitală Culturală Europeană

Această prioritate derivă din oportunitatea de a candida pentru titlul european și de a capitaliza acest proiect pentru dezvoltarea orașului și a sectorului cultural.

***

1. Creșterea participării și accesului la cultură, dezvoltarea publicului

Probleme identificate/nevoi:

- concentrarea ofertei culturale în centrul orașului
- posibilitățile reduse de participare culturală pentru locuitorii din cartiere, populația defavorizată, grupurile de persoane cu deficiențe motorii, de vedere de auz etc
- educația culturală deficitară
- tehnologiile noi oferă posibilități de acces la informație și dezvoltare de conținuturi de către orice persoană, însă în lipsa educației culturale generează un consum necritic, expunere/vulnerabilizare în spațiul virtual, incapacitatea de flitrare a informației, irosirea potențialului creativ etc
- preocuparea redusă a producătorilor culturali pentru a genera programe pentru audiențe specifice, pentru dezvoltarea publicului etc
- publicul evenimenteleor artistice este în mare parte din aceeași categorie socială
- consumul cultural și cheltuielile alocate de indivizi/familii pentru cultură reduse
- necesitatea unei baze de informații/studiu cu privire la participarea culturală în oraș
- interesul scăzut pentru lectură și activități culturale, în raport cu consumul media/cultură de masă

Măsuri/recomandări:

- programe de formare pentru operatorii culturali în tehnici de dezvoltare a publicului
- programe interinstituționale de schimb de public/încurajarea publicului pentru a participa și la alte tipuri de venimente culturale
- parteneriate și programe speciale în școli și grădinițe
- programe de educație culturală – la nivel școlar și extrașcolar (ex. programe de încurajare a lecturii, a practicilor artistice și a consumului cultural în cadre alternative cum este ”Școala Altfel”)

- city card – sistem de acces la cultură și alte facilități din oraș
    - toursit card
    - city card – acces la mai multe servicii, voucher cultural
- vouchere pentru persoane defavorizate (sau simpli cetateni)
- sistem de afișaj: prezența afișelor evenimentelor culturale în locuri cheie/cu vizibilitate mare (statii) – să genereze un sentiment de normalitate al mersului la evenimente
- transportul public ca mediu de afișaj
- sistem informatic – intranet urban – cu informații despre programul cultural, accesibil de pe telefoane mobile, web etc
- transport public de noapte din periferie la evenimente
- un program de colectare de date și studii anuale cu privire la nevoile culturale și participarea la cultură
- dezvoltarea de programe de educație artistică pentru cultivarea interesului pentru cultură, stimularea creativității și participării, creșterea cererii culturale
- activități culturale (ateliere de creație, artă culinară, pictură, lectură etc) în spațiul public – în special în cartiere, parcuri etc
- crearea de carduri/vouchere culturale care să direcționeze publicul spre librării/anticariate/târguri (atașarea de cupoane în ghidurile/hărțile orașului)

2. Creșterea sustenabilității sectorului cultural - susținerea prin programe de finanțare și alte măsuri a activităților culturale

Probleme identificate/nevoi:

- precaritatea operatorilor culturali dată de instabilitatea surselor finanțare, de resursele limitate din sector
- lipsa asumări culturii ca un sector cu potențial pentru dezvoltarea orașului
- modul de alocare al fondurilor pentru cultură de la bugetul local – nu reflectă nevoile, prioritățile sectorului, calitatea proiectelor, vulnerabilitatea politică a distibuției fondurilor etc
- creșterea numărului de practici culturale interdisciplinare, intersecția cu alte domenii, schimbarea metodelor și a zonei de intervenție impun o redefinire a culturii și la nivel strategic
- necesitatea asumării responsabilității de către operatorii culturali pentru sustenabilitatea modului de viață contemporan și față de sustenabilitatea practicilor culturale
- participarea scăzută la actul cultural și accesul limitat la cultură
- lipsa unor fonduri de garantare a contribuției la proiectele cu finanțare europeană
- sprijin redus din partea mediului economic pentru activitățile culturale
- capacitatea redusă a operatorilor culturali de a atrage fonduri europene, de a genera venituri proprii, de a atrage fonduri din comunitate si de a imagina sisteme de funcționare alternative (ex. sharing)
- lipsa accesului la credite pentru operatori culturali
- disponibilitatea redusă a publicului de a plăti pentru actul cultural – cotă redusă de cheltuieli pentru consum cultural
- lipsa certitudinii privind continuitatea contractelor de închiriere pentru spațiile municipalității

Măsuri/recomandări:

- creșterea alocării pentru cultură în bugetul local
- îmbunătățirea sistemului de finanțare a proiectelor culturale de la bugetul local:

    - stabilirea unor criterii clare de selecție
    - stabilirea unor priorități de finanțare în acord cu strategia
    - selecția să fie făcută de un juriu de experți
    - crearea unui cadru pentru finațări multianuale
- asumarea rolului culturii în dezvoltarea sustenabilă a comunității, includerea culturii ca prioritate transversală în politicile locale
- indicatori/ghid de comportament organizațional responsabil (preluat de exemplu din ghidul SOCIETAL) - care să fie treptat preluat ca bună practică și ca indicatori de valoare adăugată pentru proiectele finanțate din bugetul local
- înființarea unui fond pentru cofinanțarea proiectelor susținute prin fonduri europene (având ca beneficiari în special ONG-uri și instituții culturale)
- mecanism de susținere financiară a proiectelor culturale din taxe locale/impozite: sistemul "percent for art"
- încurajarea implicării mediului privat în cultură prin susținere financiară și parteneriate – prin facilități fiscale, premii etc
- atragerea investitorilor externi prin parteneriate internaționale
- campanie de comunicare pentru încurajarea sprijinirii culturii (care apelează la mândria locală) - de către indivizi prin mecanismul 2%, platforme de crowdfunding, voluntariat etc, de către companii prin acțiuni CSR
- crearea/facilitatea unor platforme de crowdfunding
- înființarea unei fundații de utilitate publică pentru colectarea și gestionarea fondurilor pentru proiectele comunității (fonduri publice și din mediul privat) și/sau gestionarea fondurilor comunitare de către operatori independenți (ex. ARC/Fundația Comunitară)
- facilitarea accesului la spații pentru evenimente/pentru activitățile curente ale operatorilor culturali prin:
    - reamenajarea și dotarea spațiilor în proprietate publică
    - dezvoltarea unui sistem de planificare online pentru accesul la aceste resurse (Casino, Bastionul Croitorilor, spații publice, pavilioane pentru evenimente în spațiul public, echipamente etc)
    - platformă online (în același sistem sau separat) pentru ca operatorii culturali să poată împărtăși resurse
- dezvoltarea de incubatoare finanțate de către administrația publică
- sprijinirea antreprenoriatului în cultură și industrii creative – prin facilități fiscale,
- utilizarea unor instrumente financiare – credite, obligațiunile de stat, etc
- înlocuirea contractelor de închiriere cu cele de comodat pentru spațiile publice utilizate de organizațiile culturale de utilitate publică; încheierea acestor contracte pe termen lung (20 ani)
- facilitarea obținerii statutului de utilitate publică a unor organizații culturale
- crearea unui cadru de mecenat prin avantaje oferite finanţatorilor programelor culturale

3. Încurajarea creației – producția de noi conținuturi și forme culturale

Probleme identificate/nevoi:

- festivalizarea culturii locale – sprjinirea doar a unor tipuri de activități și a unor părți ale actului cultural
- superficialitatea contactelor și cooperării
- nevoia de a sprijini constant creatorii
- nevoia de a sprijini creația originală și creatorii autohtoni
- nevoia de mobilitate artistică

- lipsa cercetări și arhivării artei în general, și a celei recente în special

Măsuri/recomandări:

- promovarea producțiilor culturale participative
- asumarea unor direcții noi și a priorităților strategice definite la nivelul orașului de către instituțiile publice din Cluj
- dezvoltarea unui program/proiecte de cercetare cu privire la istoria artei, în special a artei recente din Cluj/România
- dezvoltarea unui calendar cultural al orașului – care să permită o imagine de ansamblu aspura programului cultural anual, corelarea activităților diferiților operatori culturali, arhivarea publică a evenimentelor trecute
- muzeele să fie mai bine promovate, programul mai dinamic și atractiv (ex expoziții temporare) – tematizare, perioade, prezentarea unor expoziții de nivel internațional etc
- reducerea rolului de organizator de evenimente culturale al primăriei – asumarea unui rol de facilitator; finanțator;
- încurajarea includerii autorilor/dramaturgilor autohtoni în repertoriul producătorilor de evenimente culturale
- evenimentele culturale organizate direct de municipalitate - comitet curatorial, direcționarea către operatorii culturali locali a programului cultural și a managementului diferitelor componente ale acestor evenimente
- fond de sprijinire a mobilității artiștilor și a produselor culturale
- încurajarea practicilor de co-producție internațională – pentru consolidarea unor relații durabile cu scena internațională și dezvoltarea unor practici profesionale bazate pe colaborare (nu doar importul de evenimente)
- dezvoltarea unui program de rezidență internațională la Cluj
- relocarea unor spații publice în favoarea operatorilor culturali
- recunoașterea excelenței în domeniul artistic/cultural – premii
- crearea unei rețele culturale municipale
- acordarea unor burse de creație (fonduri private, fonduri/susținere publică)
- asumarea de către administrație și companii a necesității sprijinirii proiectelor din întregul ciclu cultural (creație, producție, diseminare/prezentare, recepție/consum, reflecție/educație) – sprijinirea dezvoltării unei agende culturale diverse și echilibrate, care să încurajeze și creația, educația, producția, nu doar difuzarea și consumul cultural (cum se întâmplă curent datorită trendului de festivalizare)
- încurajarea diversificării ofertei culturale prin sprijinirea formelor artistice mai puțin cunoscute (new media, DJ/VJ culture, intervenții artistice urbane)

4. Dezvoltarea cooperării internaționale și a dimensiunii regionale și europene a sectorului cultural clujean

Probleme identificate/nevoi:

- nivelul redus de cooperare internațională – dimensiunea internațională se reflectă în invitarea de artiști străini
- mobilitatea internațională redusă a artiștilor și a lucrărilor
- participarea la rețelele internaționale redusă
- importul de evenimente

Măsuri/recomandări:

- dezvoltarea dimensiunii europene/internaționale a sectorului cultural prin asumarea acesteia ca prioritate a programului de finanțare
- dezvoltarea unui fond de mobilitate
- susținerea/încurajarea participării la rețele europene, crearea unor rețele europene (cu sediul la Cluj-Napoca)
- dezvoltarea unui fond de co-finanțare care să încurajeze participarea actorilor locali la proiecte europene – cooperare europeană, creșterea vizibilității scenei locale pe plan internațional, atragerea de fonduri europene
- dezvoltarea unui program de rezidență internațională
- realizarea de parteneriate cadru între municipalitate și orașele înfrățite pentru dezvoltarea unor programe culturale de cooperare
- încurajarea co-producției internaționale
- realizarea unor expoziții internaționale (bienale, trienale)
- promovarea turismului cultural – pachete turistce legate de agenda culturală - atragerea publicului internațional
- city marketing – focalizat pe profilul cultural (artă, stil de viață, ospitalitate, spații altenative, sprit liber etc)

5. Creșterea cooperării intra- și inter- sectoriale

Probleme identificate/nevoi:

- cooperare redusă între diferitele tipuri de actori culturali – în special între instituții publice și ONGuri
- numărul redus de parteneriate
- cooperarea deficitară dintre sectorul cultural și mediul de afaceri
- participare/cooperare europeană modestă
- oportunitate: creșterea relevanței culturii pentru alte domenii: regenerare urbană, educație, relații externe, incluziune socială etc
- facilități insuficiente pentru susținerea culturii de către mediul privat

Măsuri/recomandări:

- încurajarea practicilor parteneriale/colaborative și a celor interdisciplinare în cadrul programului de finanțări de la bugetul local
- facilitarea participării instituțiilor/organziațiilor locale la proiecte europene (fond de mobilitate, fond de cofinanțare a proiectelor europene)
- crearea unei platforme de coperare între autorități, mediul cultural și mediul de afaceri
- încurajarea – prin sistemul de alocare de fonduri pentru proiectele insituțiilor publice de cultură – a deschiderii sectorului public pentru cooperarea cu sectorul independent
- încurajarea practicilor de co-producție
- implementarea unui sistem cultural-pass/city card, pentru facilitarea accesului la un preț mai redus la evenimente culturale
- susținerea regenerării urbane prin organiarea de evenimente culturale în zonele dezafectate sau postindustriale
- măsuri de încurajare a implicării mediului privat în proiecte culturale

6. Dezvoltarea infrastructurii

Probleme identificate/nevoi:

- lipsa infrastructurii/dotărilor adecvate în majoritatea instituțiilor publice și în cazul operatorilor culturali independenți

- degradarea arhitecturii de patrimoniu și intervenții neadecvate în siturile arhitecturale
- pierderea spațiilor proprii a unor instituții culturale importante: Muzeul de Artă, Muzeul Farmaciei, Academia de Muzică
- lipsa unor spații pentru expoziții de artă contemporană de amploare, în condițiile excelenței în domeniu – galerii de artă, muzeu de artă contemporană/kunsthalle
- degradrea și neutilizarea potențialului cultural al unor spații
- lipsa unor spații culturale/comunitare/creative în diverse zone ale orașului
- degradarea și neglijarea patrimoniului existent imobil și mobil, inclusiv a celui din perioada modernă și recentă
- modul de acces și programare a spațiilor publice – spații pentru evenimente, spații de comunicare etc
- megaproiectele de infrastructură – modul de planificare și administrare al acestora
- infrastructura de comunicare culturală inadecvată
- pierderea accesului public la unele spații

Măsuri/recomandări:

- înființarea unui muzeu de artă contemporană/kunsthalle
- construcția sau alocarea unor spații pentru instituțiile aflate în situația de a pierde spațiile actuale sau cu spații insuficiente – Muzeul de Artă, Muzeul Farmaciei, Teatrul de Păpuși, Uniunea Artiștilor Plastici etc
- demararea lucrărilor și finalizarea Centrului Cultural Transilvania – prezentarea publică a tuturor etapelor proiectului
- sistem de management al spațiilor orientat către conținut: modul de programare culturală a spațiilor administrate de primărie (centrele de cultură urbană Casino, Bastionul Croitorilor, Cinema Mărăști) – pe baza unui sistem de programare coerent, un juriu care să dea o direcție/viziune culturală programării, accesul pe bază de proiecte (sistemul poate fi pilotat pe unul dintre spații)
- crearea unui mecanism prin care operatorilor/artiștilor independenți să li se faciliteze accesul la resurse publice
- facilitarea accesului la spații pentru evenimente/pentru activitățile curente ale operatorilor culturali prin:
    - reamenajarea și dotarea spațiilor în proprietate publică, crearea unei infrastructuri mobile
    - dezvoltarea unui sistem de planificare online pentru accesul la aceste resurse (Casino, Bastionul Croitorilor, spații publice, pavilioane pentru evenimente în spațiul public, echipamente etc)
    - platformă online (în același sistem sau separat) pentru ca operatorii culturali să poată împărtăși resurse
- program de achiziție, reamenajare a unui fond construit pentru nevoile culturale ale orașului - recuperarea pentru comunitate a unor spații simbol ex. Continental, Flacara, Croco
- relocarea unor spații dezafectate sau publice neutilizate pentru activități culturale/creative/comunitare în diferite zone ale orașului – cartiere creative, centre comunitare
- acordarea de facilități pentru operatorii privați care pun la dispoziție spații pentru activități culturale/creative, sau care stimulează regenerarea unor zone (restaurante, hoteluri etc) și transformarea lor în cartiere creative
- un sistem de apartamente (regim hotelier) pentru artiști în rezidență sau artiști aflați la Cluj în cadrul unor coproducții cu organizații și instituții locale

- crearea unui acord de colaborare între adminisitrație și proprietarii principali de spații (UBB, Biserica,comunitatea evreiască etc) pentru facilitatarea utilizării temporare a unor spații pe care le dețin pentru programele culturale publice
- cercetarea și valorizarea patrimoniului recent, împiedicarea distrugerii lui (prin reamenajări care nu respectă proiectul inițial) – ex. perioada modernă, perioada comunistă (ex. Palatul telefoanelor)
- maparea spațiilor (publice sau cu potențial de utilizare publică) cu potențial cultural – foste spații industriale, centrale/foste centrale termice sau electrice din cartiere, spații publice etc; realizarea unui studiu cu privire la potențiala lor utilizare culturală/comunitar; implementarea unui proiect-pilot pentru activarea 1-4 spații de acest fel; după evaluarea fazei pilot dezvoltarea unui program de regenerare urbană pe baza acestor spații (fonduri europene)
- mecanisme de facilitare a utilizării temporare a unor spații (ex. până la demararea unor proiecte finale de reconstrucți etc)
- dezvoltarea unui sistem în parteneriat cu RATUC pentru facilitarea transportului special/prelungit în zonele unde au loc evenimentele culturale
- evaluarea sistemului curent de afișaj, dezvoltarea de noi spații de afișaj/comunicare culturală și dezvoltarea unui sistem integrat de planificare a acesului la aceste spații afișaj, eliminarea sau subvenționarea taxei de afișaj (solicitată de RADP) pentru evenimente culturale

7. Creșterea calității actului de cultură și a profesionalismului operatorilor culturali

Probleme identificate/nevoi:

- nevoia de profesionalizare în sectorul cultural, în special în management cultural, comunicare, fundraising etc
- inexistența unor specializări în învățământul de specialitate necesare în activitatea culturală
- nevoia creșterii competențelor personalului din cadrul administrației locale responsabil cu implementarea strategiei culturale
- lipsa de personal în instituțiile publice de cultură și a unor centre de perfecționare a personalului
- necesitatea creșterii calității actului cultural, de a atinge excelența în mai multe domenii artistice
- nivelul de cooperare națională și internațională redus
- lipsa exercițiului consultării specialiștilor din domeniul cultural în situații strategice – ex. decizii cu privire la investiții, megaproiecte ale orașului, selecția proiectelor cu finanțare publică, pregătirea evenimentelor culturale ale orașului (Zilele Clujului, Seri de Vară etc)
- numărul redus de colaborări cu mediul academic și alte domenii
- lipsa unei practici coerente de studiere a fenomenului cultural și de cercetare și arhivare a artei, în special a artei recente
- domeniul criticii și teoriei culturale subdezvoltat
- absența modelelor culturale, respectiv lipsa de vizibilitate sau de impact a personalităților culturale autentice

Măsuri/recomandări:

- programe de dezvoltare profesională pentru lucrătorii din domeniul cultural (în special a managerilor culturali) – formări, schimburi de experiență, încurajarea mobilității internaționale, centru de formare profesională
- introducerea unor specializări necesare în domeniul cultural în programa instituțiilor de învățământ superior
- susținerea schimbării politicilor de personal din instituțiile publice
- distincție/premiere a excelenței în domeniul artistic
- formarea unui corp de experți culturali – pentru monitorizarea anuală a implementării strategiei și stabilirea priorităților anuale pentru domeniul cultural, inițierea unor programe de cooperare/sinergice etc
- un program de cercetare în domeniul cultural – o platformă de colaboare între universități și sectorul cultural
- un program de cercetare și arhivare în ceea ce privește arta modernă și contemporană de la Cluj-Napoca
- susținerea cooperării cu experți culturali pe termen lung – prezența experților la Cluj-Napoca

8. Dezvoltarea culturii utilizării spațiului public

Probleme identificate/nevoi:

- lipsa unei culturi a utilizării spațiului public
- prezența evenimentelor culturale înspațiul public predominant în centru

Măsuri/recomandări:

- încurajarea folosirii spațiului public pentru proiecte culturale, în special în cartiere
- definirea unui ghid de utilizare a spațiului public pentru cei care organizează evenimentele
- cartografiere spațiului public și definirea modului de utilizare (ex. Piața Mihai Vitezu – ca spațiu pentru târguri)
- crearea unui fond de dotări pentru evenimente publice – pavilioane, scenă mobilă, echipament etc
- reglementarea locală (autorizarea temporară/gratuită) a artiștilor stradali
- programe educaționale în școli
- accesibilizare/deschidere socială spațiilor - decizie a comisiei de urbanism pentru restricționarea anumitor categorii de activități (care ”limitează” utilizarea socială a spațiilor publice) în piețele principale, cu rol important pentru socializare, activare urbană
- pietonalizarea mai multor spații centrale
- reactivarea și revitalizarea Zonei Gării, zonei cuprinse între Piața Mihai Viteazu și Bd. 21 Decembrie, reamenajarea Pieței Mihai Viteazu – ca loc pentru piețe, târguri de producători, colecționari etc

9. Îmbunătățirea comunicării culturale

Probleme identificate/nevoi:

- sistemul de afișaj insuficient, costurile de afișaj
- comunicarea culturală a operatorilor deficitară
- nerespectarea regimului autorizării publicității

- lipsa unui jurnalism cultural, cu recomandări și analize avizate ale evenimentelor literare
- calitatea îndoielnică și lipsa de vizibilitate a emisiunilor culturale din programele tv

Măsuri/recomandări:

- dezvoltarea unei platforme online/calendar cultural
    - portal cultural
    - sistem online de postat evenimente culturale de către operatori culturali
    - newsletter – pentru utilizatori
    - sistem de sondare a gustului publicului pentru evenimente
    - sistem de programare a spațiilor și dotărilor, inclusiv a utilizării spațiilor publice
    - agenda evenimentelor de interes internațional – pachete turistice, serviciile conexe, booking spaces
- sistem intranet – niveluri de informație despre oraș (ex evenimente culturale, spații culturale, date despre patrimoniul construit etc) accesibile pe baza tehnologiei geolocaționale (smartphone)
- dezvoltarea unei rețele de internet gratis în tot orașul
- multiligvism – corelare cu strategia interncultural – publicarea programelor evenimentelor internaționale în mai multe limbi (RO,HU, EN)
- încurajarea educației/excelenței în presă în ceea ce privește difuzarea mesajului și a conținuturilor culturale – premiu pentru presă, cursuri, campanii de informare în parteneriat cu presa, proiecte în colaborare între media și sectorul cultural
- facilitarea colaborării între operatorii culturali și rețeaua de transport local pentru activități de promovare culturală sau evenimnete artistice (ex. afișaj, campanie pro-lectură în mijloacele de transport în comun și stații)
- nevoi de comunicare /marketing
    - operatorii turistici, etc
    - definirea profilului cultural al orașului și promovarea lui în oraș și în afară
    - management concertat al promovării evenimentelor – platforma online, ghid afișaj
- instituirea unei practici legată de documentarea evenimentelor culturale – cel puțin pentru proiectele finanțate public și raportarea/publicarea online
- încurajarea metodelor alternative de popularizare a evenimentelor (mediul virtual)
- pachete turistice – bazate pe agenda culturală anuală – aprobată în consiliul local
- conștientizarea resurselor specifice/identificare simboluri/autenticitate
    - particularități: etnic, cultural, educațional – de inclus în profilul cultural
- creșterea calității sistemului de afișaj public/comunicare mai eficientă cu publicul
    - extinderea și optimizarea sistemului de afișaj
    - regulament de afișaj – reglementarea firmamentelor, tăblițelor de monument (ex cu aplicare în următorii 3-5 ani)
        - curțile de intrare – cu mai multe companii
        - sistem de gratuitate la afișaj
        - crearea unor sisteme suficiente de afișaj
        - WiFi gratuit în spațiile publice/culturale
        - reglementarea afișajului ilegal
        - sisteme alternative de afișaj – biciclete, BTL de promovare culturală
        - urban screens

VI. Programe operaționale și măsuri strategice

1. Plan de creștere a bugetului pentru alocări proiecte culturale până la min 4% din bugetul local până în 2020 și optimizarea sistemului de finanțare a proiectelor culturale de la bugetul local

Responsabili: Consiliul Local și Primăria Cluj-Napoca
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2016	2% Revizuirea și îmbunătățirea sistemului de finanțare
2018	3% Revizuirea și îmbunătățirea sistemului de finanțare
2020	4% Revizuirea și îmbunătățirea sistemului de finanțare

2. Program de dezvoltarea publicului și îmbunătățire a educației culturale – formale, non-formale, informale

Responsabili: operatori culturali, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, Primăria Cluj-Napoca
Partneri: Inspectoratul Școlar Județean, școli, grădinițe, instituții educaționale, companii
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului
2016	Programe integrate de educație culturală pentru diferite categorii de vârstă și public – copii, elevi, studenți, etc Cel puțin 20 de actori instituționali implicați în activități curente de educație culturală

3. Program de susţinere a creaţiei artistice şi a producţiilor culturale – rezidențe artistice, burse de creație, etc

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local
Parteneri: operatori culturali, uniunile de creație, cluster IT (rezidențe)
Surse finanțare: fonduri locale, fonduri atrase
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Reviziurea și optimizarea programului de finanțare din bugetul local pentru cultură – stabilirea priorităților de finanțare, stabilirea proiectelor prioritare, etc
2015	Program de rezidențe artistice – alocare de spații pentru găzduirea artiștilor în rezidență, burse Program de burse de creație Menținerea și dezvoltarea spațiilor de creație și expunere – soluționarea spațiului de galerie pentru UAP Contracte de comodat pe termen lung pentru spațiile publice alocate organizațiilor de interes/utilitate publică

	Program de susținere editorială a scriitorilor clujeni Evenimente artistice internaționale de prestigiu (bienale/trienale)
2016	Program de susținere a creșterii achizițiilor lucrărilor de artă contemporană – facilități acordate mecena sau spațiilor (publice sau private) care achiziționează lucrări pentru decorare

4. Program de activare a unor spații periferice pentru activități culturale și comunitare
– cartografiere, crearea unor centre culturale/comunitare, cartiere creative etc

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, Partneri: OAR, operatori culturali, companii
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Cartografierea și analiza potențialului spațiilor din cartiere Selectarea unui spațiu și dezvoltarea unui proiect pilot
2015	Inițierea unui program de reconversie și activare a cel puțin unui spațiu comunitar
2017	Minim 4 spații activate
2020	Minim un spațiu pe cartier/vecinătate

5. Program integrat de creștere a accesului la actul cultural

Responsabili: Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, operatori culturali, Primăria Cluj-Napoca
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2015	Dezvoltarea cadrului programului
2016	City card – card pentru accesul la preț avantajos la diferite activități culturale și servicii publice Semnarea unui protocol la nivelul sectorului cultural - pentru facilitarea accesului la cultură pentru persoane cu dizabilități și a grupurilor defavorizate, etc
2017-2020	Programe speciale de lărgire a accesului la cultură

6. Program de sprijin al cooperării și coproducției la nivel european – fond de mobilitate, fond de confinațare pentru proiecte cu finanțare europeană, program internațional de voluntariat și placement

Responsabili: operatori culturali, Primăria Cluj-Napoca, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului
2015	Fond de mobilitate Fond de co-finanțare pentru proiecte cu finanțare europeană
2016	Program internațional de voluntariat și placement
2017-2020	Funcționarea continuă a programului

7. Program de colectare de date din sectorul cultural și de realizare de studii și cercetări longitudinale despre sectorul cultural și participarea culturală și comunicare publică a impactului culturii

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, universități
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Dezvoltarea parteneriatului Inițierea colectării de date din sector Sondaj cu privire la percepția publică și participarea culturală
2015	Raport de analiză a sectorului cultural 2014 Sondaj cu privire la percepția publică și participarea culturală Campanie de comunicare și promovare a culturii și a impactului ei pentru dezvoltarea orașului
2016-2020	Rapoarte și sondaje anuale, alte cercetări în funcție de nevoi

8. Program de sprijin al excelenței în arta contemporană (vizuală): cercetarea și arhivarea artei recente, spații/muzeu/kunsthalle

Responsabili: UAD, Muzeul de Artă, Fabrica de Pensule
Partneri: Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local, operatori culturali din zona artelor vizuale
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului
2015-2020	Implementarea planului dezvoltat în partneriat

9. Mecanism fiscal ”percent for art” și program de susținere a artei publice/comunitare
Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, Partneri: Ordinul Arhitecților din România, operatori culturali, companii
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului
2015	Aprobarea proiectului în Consiliul Local
2016	Faza pilot
2017-2020	Funcționarea continuă a programului

10. Program de optimizare a sistemului de afișaj și comunicare culturală în oraș

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local
Parteneri: RADP, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului
2015	Sistem de facilitare a afișajului cultural (subvenție etc)
2016	Extinderea spațiilor de afișaj și a zonei de WiFi gratuit în piețele orașului, zonele culturale/cartiere creative

	Sistem integrat de programare și gestionare a spațiilor, online
2017-2020	Funcționarea continuă a programului

11. Platformă online pentru sectorul cultural – calendarul evenimentelor culturale, organizare resurse (spații, echipamente etc) la nivelul orașului

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local
Parteneri: cluster IT, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, operatori culturali etc
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Platforma calendar (permite operatorilor și alor servicii la nivelul orașului să cunoască agenda culturală)
2015	Platforma de management resurse publice – echipament, spații
2016	Platforma 2.0
2017-2020	Funcționarea continuă a programului

12. Platformă de cooperare între operatorii culturali și între operatorii culturali și administrație, mediul academic, mediul economic etc

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană, Consiliul Local
Parteneri: operatori culturali, companii, mediul academic
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Întâlniri periodice între operatorii culturali și administrație – min 4 întâlniri pe an Întâlniri periodice între operatorii culturali, administrație și operatori economici – min o întâlnire pe an Identificarea de măsuri de sprijin – ex. mecanisme fiscale în favoarea companiilor care sprijină cultura
2015- 2020	Implementare conform planului dezvoltat

13. Program de construcții, reabilitare, renovare, revitalizare a spațiilor culturale

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local
Parteneri: operatori culturali, Consiliul Județean
Surse finanțare: fonduri locale, fonduri județene, fonduri europene
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Includerea în portofoliul de proiecte pentru Programarea fondurilor regionale/Pol creștere
2015	Evaluarea spațiilor/clădirilor cu destinație culturală care au nevoie de renovare/revitalizare
2016-2020	Implementare conform plan dezvoltat

14. Program de dotări și dezvoltare a infrastructurii culturale

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local
Parteneri: operatori culturali
Surse finanțare: fonduri locale, fonduri județene, fonduri europene
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului Evaluarea necesarului de dotări
2015	Achiziții Sistem de planificare online a dotărilor
2016	Achiziții Evaluare program

15. Program de susţinere a patrimoniului imobil şi mobil

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, Consiliul Local
Parteneri: Ordinul Arhitecților din România, OAR Translvania, Uniunea Artiștilor Plastici, Muzeul de Artă, Muzeul Etnografic, Muzeul Naţional de Istorie a Transilvaniei, Ministerul Culturii etc.
Surse finanțare: fonduri județene, fonduri naționale, fonduri europene, fonduri locale
Perioada de implementare: 2014-2020
Indicatori intermediari:

2014	Dezvoltarea cadrului programului și stabilirea priorităților
2015-2020	Restaurarea clădirilor de patrimoniu declarate monument istoric Achiziţionarea clădirilor de patrimoniu importante (Palatul Banffy, Continental, etc) Realizarea unor circuite culturale ale patrimoniului construit/restaurat Restaurarea patrimoniului mobil în cadrul unor programe prioritizate Achiziţionarea de lucrări de artă şi obiecte de patrimoniu

VII. Corelare priorități-programe operaționale

Priorități transversale

A.	Asumarea culturii ca domeniu strategic pentru dezvoltarea orașului, conștientizarea și valorificarea potențialului de transformare socială și regenerare urbană al culturii	Toate măsurile Programe comune cu alte domenii din strategia de dezvoltare
B.	Obținerea titlului de Capitală Culturală Europeană 2021	Toate măsurile

Priorități strategice

1.	Creșterea participării și	2. Program de dezvoltare a publicului și de îmbunătățire a educației

	accesului la cultură, dezvoltarea publicului	culturale – formale, non-formale, informale 4. Program de activare a unor spații periferice pentru activități culturale și comunitare – cartografiere, crearea unor centre culturale/comunitare, cartiere creative etc 5. Program integrat de creștere a accesului la actul cultural 7. Program de colectare de date din sectorul cultural și de realizare de studii și cercetări longitudinale despre sectorul cultural și participarea culturală 9. Mecanism fiscal ”percent for art” și program de susținere a artei publice/comunitare
2.	Creșterea sustenabilității sectorului cultural - susținerea prin programe de finanțare și alte măsuri a activităților culturale	1. Plan de creștere a bugetului pentru alocări proiecte culturale până la min 4% din bugetul local până în 2020 și optimizarea sistemului de finanțare a proiectelor culturale de la bugetul local 3. Program de susţinere a creaţiei artistice şi a producţiilor culturale – rezidențe artistice, burse de creație, etc 9. Mecanism fiscal ”percent for art” și program de susținere a artei publice/comunitare 13. Program de construcții, reabilitare, renovare, revitalizare a spațiilor culturale 14. Program de dotări și dezvoltare a infrastructurii culturale
3.	Încurajarea creației – producția de noi conținuturi și forme culturale	3. Program de susţinere a creaţiei artistice şi a producţiilor culturale – rezidențe artistice, burse de creație, etc 8. Program de sprijin al excelenței în arta contemporană (vizuală): cercetarea și arhivarea artei recente, spații/muzeu/kunsthalle
4.	Dezvoltarea cooperării internaționale și a dimensiunii regionale și europene a sectorului cultural clujean	3. Program de susţinere a creaţiei artistice şi a producţiilor culturale – (Programul de sprijinire a rezidențelor artistice) 6. Program de sprijin al cooperării și coproducției la nivel european – fond de mobilitate, fond de cofinanțare pentru proiecte cu finanțare europeană, program internațional de voluntariat și placement
5.	Creșterea cooperării intra și intersectoriale	8. Program de sprijin al excelenței în arta contemporană (vizuală): cercetarea și arhivarea artei recente, spații/muzeu/kunsthalle 11. Platformă online pentru sectorul cultural – calendarul evenimentelor culturale, etc 12. Platformă de cooperare între operatorii culturali și între operatorii culturali și administrație, mediul academic, mediul economic etc
6.	Dezvoltarea infrastructurii, susținerea patrimoniului imobil și mobil	4. Program de activare a unor spații periferice pentru activități culturale și comunitare – cartografiere, crearea unor centre culturale/comunitare, cartiere creative etc 8. Program de sprijin al excelenței în arta contemporană (vizuală): cercetarea și arhivarea artei recente, spații/muzeu/kunsthalle 10. Program de optimizare a sistemului de afișaj și comunicare culturală în oraș 11. Platformă online pentru sectorul cultural – calendarul evenimentelor culturale, etc 13. Program de construcții, reabilitare, renovare, revitalizare a spațiilor

		culturale 14. Program de dotări și dezvoltare a infrastructurii culturale 15. Program de susţinere a patrimoniului imobil şi mobil
7.	Creșterea calității actului de cultură și a profesionalismului operatorilor culturali	6. Program de sprijin al cooperării și coproducției la nivel european 11. Platformă online pentru sectorul cultural – calendarul evenimentelor culturale, etc
8.	Dezvoltarea culturii utilizării spațiului public	2. Program de dezvoltare a publicului și de îmbunătățire a educației culturale – formale, non-formale, informale 4. Program de activare a unor spații periferice pentru activități culturale și comunitare – cartografiere, crearea unor centre culturale/comunitare, cartiere creative etc 9. Mecanism fiscal ”percent for art” și program de susținere a artei publice/comunitare 10. Program de optimizare a sistemului de afișaj și comunicare culturală în oraș 11. Platformă online pentru sectorul cultural – calendarul evenimentelor culturale, etc
9.	Îmbunătățirea comunicării culturale	7. Program de colectare de date din sectorul cultural și de realizare de studii și cercetări longitudinale despre sectorul cultural și participarea culturală și comunicare publică a impactului culturii 10. Program de optimizare a sistemului de afișaj și comunicare culturală în oraș

VIII. Sinergii cu alte documente strategice

A. Sinergii cu alte domenii ale strategiei de dezvoltare

Educație preuniversitară	Program de educație culturală
Tineret	Sinergii cu programul Cluj-Napoca 2015 Capitală Europeană a Tineretului Program de educație culturală
Educație universitară	Program de cercetare și studii în domeniul culturii Programe de cooperare cu sectorul cultural
Dezvoltare urbană și planificare spațială	Program de reabilitare spații culturale Program de reconversie spații culturale/comunitare în cartiere
Identitatea istorică a orașului	Punerea în valoare a patrimoniului
Multiculturalism	Menținerea și promovarea diversității culturale Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană
Orașul diferit, marketing teritorial	Promovarea ca oraș cultural
Turism	Turism cultural
Dimensunea europeană a Clujului	Cultura ca element de dezvoltare a relațiilor externe Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană
Democrație participativă	Cultura ca factor de transformare socială
Incluziune socială	Creșterea accesului la cultură pentru grupuri dezavantajate Ultizarea culturii ca factor de incluziune socială
Asociativitate și filantropie	Fondul Enjoy Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană
IT	Dezvoltarea de platforme digitale Rezidențe și programe interdisciplinare
Antreprenoriat și inovație în comunitate	Parteneriate cu mediul privat
Industrii creative	Susținerea creației și creativității
Cinematografie	Susținerea creației, dezvoltarea publicului, comunicare publică

B. Sinergii cu Strategia Județeană pentru Cultură

XIX. Mecanism de evaluare a implementării și de actualizare a strategiei

Grup de experți, cu rol în:

- monitorizarea și evaluarea anuală a implementării strategiei
- formularea de recomandări de îmbunătățire a implementării, de modificare/actualizare/revizuire
- dezvoltarea unui sistem de evaluare
- formularea priorităților anuale pentru sectorul cultural – care vor fi preluate pentru programul de finanțare
- verificarea aspectelor legate de economie și fiscaliate

Coordonare grup de lucru:
Asociația Cluj-Napoca 2021-Capitală Culturală Europeană
Florin Moroşanu, István Szakáts, Hanna Ugron, Rariţa Zbranca (coordonator)
Bdl 21 Decembrie nr. 58, 400094 Cluj-Napoca, Tel: +40-(0)372 773603,
office@clujnapoca2021.ro, www.clujnapoca2021.ro

Contribuții strategie (în cadrul sesiunilor de lucru și/sau feedback scris):
Șerban Țigănaș, Călin Stegerean, Horea Avram, Andreea Iacob, Bogdan Teodor Iacob, Marius Budoiu, Cătălin Croitoru, Corina Bucea, Cristian Avram, Cristina Bodnărescu, Diana Apan, Emanuel Petran, Eugen Pănescu, Eva Butean, Georgeta Dodu, Sabin Mircea Rus**,** Septimiu Jugrestan, Sorin Dan Clinci, Irina Petraș, Cristian Hordilă, Ioan Pop Curseu, Ioan-Alexandru Drăgan, Kovacs Kinga, Laura Laurențiu, Laura Panait, Mara Rațiu, Maria Jenica Ciubancan, Marius Moldovan, Miki Braniște, Miklos Szilard, Miklosi Denes, Monica Călușer, Ovidiu Cîmpean, Paula Pastramagiu, Radu Cocean, Raluca Mateiu, Răzvan Poptean, Ádám Gábor, Alexandra Damian, Alexandra Mihali, Marcel Heroiu, Lucian Cuibus, Peter Kiss, Farkas Andras, Mihai Mateiu, Adam Ambruș, Corina Agafiu

Contribuții analiză preliminară:
Horea Avram, Corina Bucea, Miki Branişte, Mihai Brusturean, Rareş Crăiuţ, Miana Domide, Florin Moroşanu, Irina Petraș, István Szakáts, Florentina Tătar, Hanna Ugron, Rariţa Zbranca (coordonator)

Strategia Industrii Creative 2014-2020
Cluj-Napoca: Smarter City

Informații document
Coordonator: Asociația Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană
Metodologie: Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Universitatea ”Babeș-Bolyai”
Responsabilitate editorială: Szakáts István
Data: 24.01.2014
Versiunea: 1.0

Notă
Prezentul document este realizat prin munca și contribuțiile voluntare ale unui grup de lucru, în cadrul procesului de elaborare a Strategiei Municipiului Cluj-Napoca pentru perioada 2014-2020. Grupul de lucru a avut o serie de întâlniri în perioada august-noiembrie 2013, continuate cu sesiuni de lucru ale grupului de coordonare.

Conținutul documentului este responsabilitatea editorului, iar textele și recomandările nu reprezintă în mod necesar o poziție comună agreată de toți membri grupului, și nici a instituțiilor din care aceștia fac parte.

Mulțumim tuturor contributorilor pentru informațiile și efortul depus în realizarea prezentului material.

CUPRINS

Sumar executiv 3
1. Termeni / Cuvinte cheie 3
2. Industrii creative și *smart city*. Întrebări cheie 5
3. Contextul european 6
4. România 9
5. Regiunea Nord-Vest 10
6. Cluj-Napoca 12
7. Analiză SWOT 15
8. Analiza PEST 17
9. Avantaje competitive/provocări 18
10. Abordarea strategică 19
11. Priorități strategice 20
12. Priorități Operaționale 23
1. Priorități Operaționale definite de prioritatea strategică P1. Extindere 23
1.1. Prioritatea Operațională PriOp_1.1 (Extindere - Administrația Locală) 23
1.2. Prioritatea Operațională PriOp_1.2. (Extindere - Sectorul Industriilor Creative) 23
1.3. Prioritatea Operațională PriOp_1.3 (Extndere - Cetățenii) 24
2. Priorități Operaționale definite de prioritatea strategică P2. Conectare 25
2.1. Prioritatea Operațională PriOp_2.1.(Conectare Stat - Sectorul Industriilor Creative) 25
2.2. Prioritatea Operațională PriOp_2.2 (Conectare Sectorul Industriilor Creative - Cetățeni) 26
2.3. - Prioritatea Operațională PriOp_2.3 (Conectare Cetățeni - Stat) 26
3. Prioritatea Operațională Smarter City 27
13. Programe Operaționale 28
14. Sinergii cu alte strategii 32
15. Referințe 33

Sumar executiv

În viziunea prezentei strategii, în perioada de planificare strategică 2014-2020, industriile creative din Cluj-Napoca vor deveni unul din principalele motoare ale transformării orașului într-un *smart city*.

Acest proces de transformare înseamnă în primul rând regândirea creativității și inovației - factori cheie ai industriilor creative - în termenii urbanității și ai socialului, și transformarea treptată a orașului într-un laborator urban viu. *Smart city* are la bază *smart citizen*, iar democratizarea participării la creație și inovație socială înseamnă atât creativitate și inovație, înțelese ca fiind colective, cât și capacitatea comunității de a se redefini, de a se reinventa, de a deveni o comunitate reflexivă și responsabilă, de a deveni proprietar al propriilor procese. Pe această traiectorie, în contextul clujean, utilizarea conceptului „s*marter city"* indică pe de o parte conștientizarea faptului că în unele din dimensiunile acestui proces avem încă de parcurs o cale lungă și că va trebui să devenim *smarter* până să ajungem *smart*, dar și faptul că în alte dimensiuni avem șanse de a deveni *smarter* în raport cu ceea ce definește azi ca *smart.* În acest proces multidimensional de renegociere a urbanității cu ea însăși, redefinirea conceptului de *smart* este în sine un proces de creație și inovație socială, la nivelul întregului oraș. Prezenta strategie arată potențialul Clujului și căile prin care industriile creative îl pot propulsa în a deveni un laborator european în atribuirea noului sens dat conceptului.

1. Termeni / Cuvinte cheie

Termenul de *industrii creative* nu are o definiție unică. Generic, în compoziția termenului, *industrii* se referă la activități de producție, *creative* la actul de a crea, iar termenul întreg de *industrii creative*, la acele activități de producție în care creativitatea și inovația joacă un rol hotărâtor.

În ultimele decenii, depinzând de modul în care aceste componente au fost înțelese, de variațiile de accent - mai mult pe industrii sau mai mult pe creativitate – unele domenii de activitate au fost asumate sau nu ca aparținând industriilor creative.

Pentru a înțelege ce anume înțelegem azi prin industrii creative și modul în care se narează despre ele, este util să trecem în revistă termenii care au contribuit sau contribuie și azi la generarea spațiului discursiv centrat pe creativitate și producție.

1. În 1944 Max Horkhemer și Theodor W. Adorno inventau termenul de „industria culturii" pentru a descrie fenomenul degradării consumatorului într-un pseudo-individ, o unealtă a capitalismului prin care valoarea lucrării de artă sau a contribuției culturale se reduce.

2. De la începutul anilor ’50, UNESCO începe să utilizeze termenul de „industrii bazate pe copyright”.

3. În anii '70 sociologi ca Huet, Miège, Mattelart și Girard lansează conceptul de „industrii culturale”, utilizând pluralul pentru a-l distanța de conotațiile sale peiorative.

4. Termenul de „societate a cunoașterii” a început să fie utilizat în mod frecvent din anii 90 – cu toate că a apărut inițial în 1969 (Peter Drucker).

5. Tot în anii '90 au apărut concepte ca „societate a învățării”, „societate a educației permanente” și „societate informațională”.

6. OMPI începe să folosească termenul de „industrii bazate pe copyright” în 2003, inițiind în acel an un program special de evaluare a impactului economic al sectorului.

În terminologia curentă, o societate este numită o „societate informațională” pentru a sublinia faptul că TIC (tehnologiile de informare și comunicare) și ”informația” sunt ușor accesibile, la preț scăzut și de uz general, în timp ce termenul de „societate a cunoașterii / societate bazată pe cunoaștere” se utilizează pentru a sublinia valoarea capitalului imaterial, a rezultatului unui efort intelectual creator, a creativității și inovării, în modul în care informația este procesată și transformată pentru a determina o plus-valoare.

Societatea bazată pe cunoaștere este un concept care reflectă capacitatea de a identifica, produce, procesa, transforma, disemina și utiliza informația în scopul dezvoltării umane și care este dependentă de o altă viziune socială care incorporează abordări precum pluralismul, incluziunea, solidaritatea și participarea.

O definiție economică a acestei societăți are în vedere, pe de o parte, o „economie a cunoașterii”, respectiv a producerii și gestionării de cunoștințe și, pe de altă parte, o „economie bazată pe cunoaștere”, în sensul utilizării cunoștințelor pentru a produce beneficii economice.

Noțiunea de Industrii Creative, așa cum se arată în Ghidul OMPI (Guide WIPO 2003), reprezintă grupe de activități cu o anumită dimensiune și structură, "care pot fi identificate și măsurate statistic”, cuprinzând următoarele categorii:
a) IC - CORE (industrii de bază, "nucleu" ale IC);
b) IC - interdependente (facilitarea creării, factor copyright 0.89-0.2)
c) IC - Parțiale (au legătură f.c. 0.09)
d) IC - Non-dedicate (facilitarea distribuției / vânzării, f.c. 0.01)

Industriile culturale sunt considerate ca un sector auxiliar al industriilor creative și cuprind turismul și moștenirea culturală, muzee, biblioteci, sport, precum și o gamă largă de alte manifestări culturale de nivel local, național și internațional. Industriile culturale se axează pe furnizarea unor valori sociale, culturale și nu neapărat a unor valori măsurabile în termeni monetari.

Astfel, definiția din 2006 a DCMS (Department of Culture, Media and Sport, UK) listează 12 sectoare în cadrul industriilor creative:

1. Advertising/publicitate
2. arhitectură
3. arta și piața antichităților
4. meșteșuguri
5. design (incl. designul comunicării)
6. modă
7. film, video și fotografie
8. dezvoltarea de softuri, jocuri și publicații electronice
9. muzică, arte vizuale și performative
10. edituri/publicații
11. televiziune
12. radio

Prezentul document lucrează cu definiția WIPO (World Intellectual Property Organization) 2003, recunoscând totuși faptul că această definiție limitează tocmai înțelegerea acelor transformări sociale pe care industriile creative le pot cataliza într-un mediu urban, având în vedere că aceste transformări pot fi greu măsurate în termeni de cifră de afaceri, GRP (Gross Rating Points), etc. Tocmai din acest motiv, este necesar să observăm, la nivel calitativ sau narativ, capacitatea acestui sector de a apropia orașul de ceea ce numim azi *smart city*.

2. Industrii creative și *smart city*. Întrebări cheie

Termenul de *smart* se atribuie unui oraș care prin angajarea participativă a cetățenilor reușește să gospodărească resursele (atât materiale, cât și imateriale) într-un mod eficient, asigurând o dezvoltare economică și socială sustenabilă, printr-o infrastructură de comunicare și transport performantă, investind și dezvoltându-și totodată capitalul social și uman.

Orașele *smart*, dincolo de a fi o modă sau o opțiune în dezvoltarea orașelor, apar ca o posibilitate sau ca o necesitate în cazul acelor tipuri de orașe (în special centre de zonă metropolitană) care își găsesc energia necesară dezvoltării în capitalul uman, educație, o economie bazată pe cunoaștere și TCI.

Smart înseamnă performanță, eficiență și sustenabilitate – dar toate acestea sub un nou gir, cel comunitar – în toate dimensiunile unui oraș *smart* (economie *smart*, mobilitate *smart*, mediu *smart*, cetățenie *smart*, locuire *smart*, guvernanță *smart*). În abordarea *smart* toate aceste dimensiuni ale urbanității sunt generate într-un mod participativ cu, prin și de către cetățeni.

Aglomerarea TCI într-un oraș nu face orașul mai smart, ci doar participarea activă a cetățenilor la generarea cunoașterii despre oraș, și la urma urmei, co-crearea și co-asumarea orașului de către cetățeni.

Totuși, comparând industriile creative cu smart city, vom observa că există o bipolaritate între caracterul celor două concepte, privind modurile de producție, schimb și consum al bunurilor (materiale sau imateriale), realizate în cadrul celor două contexte.

În termeni culturali, există o distanță între caracterul eminamente public al **cunoașterii** co-create angrenate în jurul termenului smart și caracterul eminamente privat al cunoașterii create în sectorul industriilor creative.

La fel, in termeni de **creativitate**, vorbim de creativitatea individuală - privată / monetizată în cazul industriilor creative, și cea publică / nemonetizată în cazul creativității sociale – care stă la baza unui smart city.

În termeni de **inovație** și valorificarea a acesteia, industriile creative își valorifică produsele pe baza drepturilor de autor și proprietate privată în general, cât timp inovația socială realizează produse care în cel mai multe cazuri rămân bunuri publice și rareori ajung să fie licențate chiar și într-un regim de licențare colectivă.

Bipolaritatea amintită se poate sintetiza în cheia relației public-privat, aplicată cunoașterii, creativității și inovării la nivelul unui oraș, iar apropierea celor două concepte la această scară pare și mai dificilă. Dar atunci:

I. Dorește Clujul să devină un smart city? Are nevoie Clujul să devină un smart city? Poate Clujul deveni un smart city?

II. Dacă da, cum pot industriile creative din Cluj contribui la acest proces? Cum poate sectorul industriilor creative, al cărui sistem de producție este codat preponderent într-o paradigmă privată să relaționeze cu un oraș smart, care se produce și reproduce într-un regim preponderent public? Cum poate fi acest proces previzionat și construit din perspectiva industriilor creative clujene?

Acestea sunt întrebările cheie la care acest document strategic încearcă să răspundă, analizând prezentul și perspectivele industriilor creative clujene.

3. Contextul european

În cursul anilor ‘90 Uniunea Europeană a elaborat o lungă serie de politici publice care au determinat dezvoltarea societății învățării/cunoașterii în acel deceniu.

Strategia de la Lisabona
Strategia cea mai consistentă care a stat la baza documentelor de politici publice de azi a fost fără îndoială Strategia de la Lisabona (2000), în care Consiliul European și-a propus ca obiectiv principal „a face din Europa economia bazată pe cunoaștere cea mai competitivă din lume”. În urma unei evaluări a progresului făcut, strategia a fost relansată în 2005, iar criticile primului cincinal includeau o agendă prea încărcată, coordonare lacunară, priorități în conflict, și lipsa acțiunii politice coerente. Strategia până la urmă s-a dovedit a fi un eșec, dar pe seama acesteia s-a construit o nouă strategie, în vigoare azi, Strategia Europa 2020.

Strategia Europa 2020
Lansată în martie 2010 de Comisia Europeană, Strategia Europa 2020 reprezintă planul de acțiune al UE în domeniul creșterii economice pentru deceniul 2010-2020. Strategia ține cont

de schimbările structurale apărute în UE, criza economică și financiară și de nevoia de consolidare a acelor modele de creștere economică ce pun un accent mai mare pe inovație și soluții ecologice, precum și pe gestionarea adecvată a provocărilor globalizării și îmbătrânirii populației.

Clasificarea priorităților din Strategia Europa 2020 pe inițiative emblematice este:

1. **Creștere Inteligentă**
    1. **O Uniune a Inovării** - menită să îmbunătățească condițiile cadru și accesul la finanțare pentru cercetare și inovare, astfel încât să se consolideze lanțul inovării și să se stimuleze nivelul investițiilor pe întreg teritoriul Uniunii.
    2. **Tineretul în Mișcare O Agendă digitală pentru Europa** – menită să sporească performanțele sistemelor educaționale și atractivitatea pe plan internațional a învățământului superior european.
    3. – menită să accelereze dezvoltare de rețele de internet de mare viteză
2. **Creștere durabilă**
    1. **O Europă eficientă din punctul de vedere al utilizării resurselor** - menită să sprijine decuplarea creșterii economice de utilizarea resurselor, prin decarbonizarea economiei, sporirea utilizării surselor regenerabile, modernizarea transportului și promovarea eficienței energetice
    2. **O Politică Industrială adaptată erei globalizării** – menită să îmbunătățească mediul de afaceri, în special pentru IMM-uri și să sprijine dezvoltarea unei baze industriale solide și sustenabile, capabilă să facă față concurenței globale.

3. **Creștere favorabilă incluziunii**
    1. **O agendă pentru noi competențe și noi locuri de muncă** – menită să modernizeze piața muncii prin facilitarea mobilității forței de muncă și dezvoltarea competențelor de-a lungul întregii vieți, susținerea participării forței de muncă și a unei mai mari concordanțe între ofertă și cerere pe piața muncii
    2. **O platformă europeană pentru combaterea sărăciei** – menită să asigure coeziunea socială și teritorială astfel încât avantajele creșterii și ale creării de locuri de muncă să fie accesibile pe scară largă, iar cei care se confruntă cu sărăcie și excluziune socială să aibă posibilitatea de a avea o viață demnă și de a avea un rol activ în societate

Obiective asumate de România în UE

România, prin Programul Național de Reformă, și-a stabilit cinci obiective principale care trebuie realizate până în anul 2020. Aceste obiective se referă la: (i) ocuparea forței de muncă; (ii) inovare, (iii) educație; (iv) incluziune socială și (v) mediu.

Obiectiv	Ținte calitative și cantitative la nivel de UE	Asumarea României
1. Ocuparea forței de muncă	75% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 ani	70.00%
2. Cercetare și dezvoltare	**3% din PIB-ul UE**	**2.00%**
3. Schimbări climatice și energie	Reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră, față de nivelurile înregistrate în 1990 Creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20% Creșterea cu 20% a eficienței energetice	19.00% 24% 10%
4. Educație	**Reducerea abandonului școlar sub 10%** **Creșterea cu peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 ani**	**11.3%** **26.7%**
5. Sărăcie și excluziune socială	Reducerea cu peste 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale	580.000

România în comparație cu alte state UE

În comparație cu alte state europene, în România există un interes scăzut pentru inovare și cercetare, caracteristică demonstrată de numărul mic de cercetători din mediul privat, de procentul scăzut de întreprinderi cu activități de cercetare și de numărul foarte mic de brevete acordate anual. Toți acești indicatori se află cu mult sub valorile celorlalte state europene, inclusiv ale celor apropiate economic și geografic de Romania (Polonia, Bulgaria, Cehia). Totuși, există anumiți indicatori care sugerează disponibilitatea întreprinderilor românești de a investi mai mult în cercetare-inovare. În acest sens, întreprinderile românești care au activități de inovare au avut în perioada 2006-2008 una dintre cele mai mari rate ale investițiilor în cercetare-inovare din Uniunea Europeană, în raport cu cifra de afaceri.

În ciuda acestor investiții, rezultatele activităților de CDI (Cercetare / Dezvoltare / Inovare) din aceste firme (brevete, publicații) au fost slabe. Astfel, se poate concluziona că eforturile mediului privat nu sunt valorificate eficient și este nevoie de o abordare diferită pentru a putea îmbunătăți aceste performanțe. Un aspect cheie în acest context este importanța instituțiilor publice (universități, institute de cercetare), care au capitalul intelectual și experiența necesară pentru a valorifica mai bine resursele mediului privat. În acest context trebuie creată o relație mai strânsă între mediul privat și universități, iar acest lucru se poate realiza numai prin crearea unui cadru legal care să favorizeze cooperarea mai strânsă între cercetarea teoretică efectuată în universități și mediul privat.

Privind ponderea salariaților din IC în totalul populației unei regiuni, în UE-27, România se află pe poziția 18 cu 5.46% (județul Ilfov), lista fiind condusă de Suedia, în regiunea Stockholm, cu 10.06%. Regiune Nord-Vest totalizează 1% în acest caz.

Ca număr de firme în industrii creative în UE-27, într-o listă condusă de regiunea Lombardia a Italiei cu 58.772 firme, regiunea București-Ilfov se află pe poziția 24 (12.038), iar regiunea Nord-Vest, pe poziția 73 (3.481).

4. România

Trendul general al Industriilor creative în perioada 2002-2009 a fost de creștere. Chiar dacă față de 2006, în 2009 a avut loc o scădere, totuși, valoarea indicatorului este superioară valorilor aferente anilor 2002-2005. Din nou, aceasta arată o consolidare și dezvoltare a pieței de bunuri culturale. Se remarcă în același timp o valoare foarte mare a ponderii VAB (Valoare Adăugată Brută) industrii creative în PIB pentru anul 2008 (7,24%), o valoare foarte mare și care arată că în perioada de creștere economică cererea de bunuri culturale este foarte mare, ceea ce duce la lărgirea pieței și la posibilitatea apariției de noi antreprenori cu creativitate superioară.

Conform componentei de cercetare din cadrul proiectului "Promovarea Antreprenoriatului în domeniul industriilor creative", in ceea ce privește ponderea salariaților IC în totalul economiei naționale, cea mai mare pondere este ocupată de sectorul industriilor *core*. Acestea înregistrează un maxim de 3,70% în anul 2008, anul cel mai propice angajării în acest sector. Și aici, ponderea este în creștere în 2009 față de anul 2002, când indicatorul a înregistrat valoarea de 1,16%. Analiza contribuției economice a industriilor creative și-a propus să prezinte contribuția acestora din punct de vedere al ponderii în PIB, al cifrei de afaceri, forței de muncă, productivității, profitabilității și comerțului exterior în total economie națională.

În cadrul industriilor creative, cea mai importantă activitate este cea de producție a software-ului. Contribuția acesteia în PIB este mai mare decât suma contribuției turismului și serviciilor de alimentație publică. Un loc secund îl reprezintă industria cărții. Deși în anul 2009 se înregistrează o scădere a indicatorilor macroeconomici pentru industriile creative, analiza intervalului 2002-2009 arată ca ele prezintă o oarecare stabilitate, consolidare și dezvoltare, făcându-și loc pe piața consumatorilor români și dând semne că pe viitor nu va avea loc un recul foarte mare, în ciuda faptului că evoluția acestor industrii este încă puternic cuplată cu evoluția economiei naționale.

Ponderea IC în PIB în perioada 2002-2009 a fost în creștere, de la 3.75% în 2002 la 5.93% în 2009 – înregistrând un vârf de 7.24 în 2008.

Privind structura procentuală a VAB, în 2009 avem următoarea distribuție

1. Software: 52.7%
2. Industria de carte: 16.8%
3. Publicitate: 14.6%
4. Film, TV și Radio: 5.8%
5. Artele Spectacolului: 1.7%

6. Design: 1%
7. Industria muzicală: 0.6%
8. Altele: 5.8%

Clasamentul contribuțiilor industriilor creative la economia națională în 2009 este condus de Municipiul București cu 69.42%, urmat de Cluj cu 4.36% și Timișoara cu 2.3%.

Ca pondere IC în economiile județelor aceste cifre înseamnă 4.24% în cazul Bucureștiului, 2.93% în cazul Clujului și 2% în cazul Timișului.

Cifrele de afaceri aferente erau: 18.409.548.824 RON / București, 1.156.796.753 RON / Cluj și 609.096.600 / Timiș.

În perioada de după declanșarea crizei economice, firmele din informatică și tehnologia comunicațiilor nu au înregistrat diminuări în valoarea adăugată brută generată în intervalul 2008-2011 (indicatorul s-a majorat continuu, valoarea de la sfârșitul anului 2011 fiind cu 31,7% mai mare comparativ cu decembrie 2008). Indicatorii privind situația economică și financiară rămân printre cei mai buni din industrie.

5. Regiunea Nord-Vest

Numărul total de salariați din sectorul Industriilor Creative a fost în 2009 de 13476, în scădere cu 6,3% față de 2008. Aceștia reprezintă 2,1% din totalul salariaților înregistrați în același an la nivelul Regiunii Nord-Vest. În activitățile TIC subscrise domeniului lucrează 4856 de salariați, adică 36 % din cei activi în sectorul creativ.

În medie, fiecare firmă din sectorul Industriilor Creative are 3,3 salariați, față de media celorlalte sectoare ale economiei regionale, de 8,9 salariați/firmă în 2009. Prin urmare, putem vorbi de un specific al activităților din acest domeniu, care sunt derulate de firme de dimensiuni foarte mici, mai ales microîntreprinderi sau chiar întreprinderi individuale.

Productivitatea medie a muncii la nivelul Industriilor Creative a fost, în 2009, de 24613,83 Euro/salariat, în scădere cu 10,3% față de anul 2008, dar cu 18.8% peste media regională. În interiorul sectorului, există diferențe semnificative între diferitele categorii de activități economice. Astfel, activitățile din sfera TIC au avut o productivitate a muncii în creștere și semnificativ mai ridicată decât activitățile creative propriu-zise.

În ceea ce privește dezvoltarea sectorului la nivel de județ, studiul sus-menționat plasează Județul Cluj pe poziția a doua la nivel național, după Municipiul București, acesta concentrând 6,42% din cifra totală de afaceri și 4,36% din locurile de muncă din domeniu. Cu toate acestea, distanța față de Municipiul București rămâne semnificativă, capitala generând peste 50% din afacerile din domeniul Industriilor Creative. Contribuția celorlalte județe din Regiunea Nord-Vest este nesemnificativă.

Județele cele mai proeminente la nivel național în funcție de ponderea în cifra de afaceri din industriile creative au fost Bucureștiul (69.42%) și Clujul (4.36%).

Dimensiuni / componente Industrii Creative

Cinema

Domeniul cinematografiei este unul bine reprezentat în Regiunea Nord-Vest din perspectiva distribuției și a consumului de film, însă inexistent din punctul de vedere al producției, care este concentrată exclusiv în Regiunea București-Ilfov – cu două centre de tradiție – București și Buftea. În ceea ce privește numărul spectatorilor din sălile de cinema, Regiunea Nord-Vest se plasează tot pe locul al doilea la nivel național (după București-Ilfov), cu 1102000 de spectatori în 2010, ceea ce reprezintă 17% din totalul celor înregistrați la nivel național. Numărul spectatorilor de la nivel regional a înregistrat o creștere de 2,3 ori (cea mai mare de la nivel național) în perioada 2005-2010, mai ales datorită inaugurării unităților moderne 3D din centrele comerciale și Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF) din Cluj-Napoca.

Din perspectiva repartiției teritoriale, cei mai mulți spectatori s-au înregistrat în Județul Cluj (806000, 73,1% din totalul regional), Bihor (230000, 20,9%) și Maramureș (61000, 5,5%). Fiecare cinematograf din Regiunea Nord-Vest a avut, în 2010, un număr mediu de 100182 spectatori/an, la jumătate față de performanța celor din București (214000 spectatori/an).Totuși, în Județul Cluj fiecare cinematograf a atras, în medie, 134333 de spectatori/an, ceea ce face ca piața clujeană a filmului să fie a doua ca importanță din România.

Cultura scrisa

Domeniul culturii scrise este unul în care Regiunea Nord-Vest înregistrează performanțe deosebite în context național.

Astfel, la nivelul anului 2012, Consiliul Național pentru Cercetare Științifică (CNCS) recunoaște un număr de 28 de edituri la nivel național, ca fiind singurele în care cercetătorii și cadrele universitare pot publica lucrări științifice recunoscute pe plan național și internațional, clasificate pe două categorii (A și B). Dintre cele 28 de edituri, cele mai multe (10) își au sediul în Regiunea Nord-Vest (9 în Cluj-Napoca și una în Oradea), urmată fiind de Regiunea București-Ilfov (8 edituri). De asemenea, din perspectiva numărului de domenii de publicare acreditate pentru reviste, Regiunea Nord-Vest se plasează pe primul loc la nivel național (20 de domenii, 19 în Cluj-Napoca și unul în Oradea), față de 15 în Regiunea Nord-Est (Iași) și 12 în București.

Totuși, din perspectiva cifrei de afaceri, cele mai mari edituri din țară sunt localizate în București, acestea fiind însă specializate mai degrabă în domeniul publicisticii comerciale. Prin urmare, putem afirma că Regiunea Nord-Vest domină piața publicisticii cu caracter științific și academic.

Artele Spectacolului

Domeniul Artelor Spectacolului este unul relativ bine reprezentat și cu o tradiție îndelungată la nivelul Regiunii Nord-Vest. Oferta instituțiilor de profil este una foarte diversificată, de la teatre dramatice, la ansambluri folclorice și operă.

Astfel, la nivelul anului 2010, în Regiunea Nord-Vest, existau 25 de instituții de spectacol (15,8% din totalul celor existente în România), ceea ce plasează regiunea pe locul 3 la nivel național, după București-Ilfov (33) și Centru (27). Numărul instituțiilor de spectacol a crescut cu 2 față de anul 2005. Cele mai multe instituții de spectacol există în Județele Bihor și Cluj (câte 8), respectiv Maramureș, Satu-Mare și Sălaj (câte 3). De remarcat este faptul că Bistrița-Năsăud este singurul județ din regiune care nu dispune de o instituție de spectacol.

Cele 25 de instituții de spectacol din Regiunea Nord-Vest puneau la dispoziție, în anul 2010, un număr de 5200 de locuri, ceea ce o plasează pe locul IV la nivel național, după Regiunile București-Ilfov, Centru și Vest. Numărul de locuri în sălile de spectacol a rămas relativ constant în ultimii ani.

Peste jumătate din locuri (3877, 74,6% din total) sunt puse la dispoziție de teatrele dramatice și operele (care funcționează în aceeași locație), urmate de filarmonici (869, 16,7%) și de teatrele de păpuși (454, 8,7%). Cele mai multe locuri sunt puse la dispoziție de instituțiile de spectacol din Județul Cluj (2653) și Bihor (1333), în timp ce în Bistrița-Năsăud și Sălaj nu este disponibil niciun loc în săli de spectacol.

Radio și televiziune

Piața de radio și televiziune de la nivelul Regiunii Nord-Vest a cunoscut, asemenea trendului de la nivel național, o creștere impresionantă după 1990, care a continuat și în ultimii ani. Potrivit datelor Consiliului Național al Audiovizualului, în Regiunea Nord-Vest existau, în 2012, 72 de frecvențe radio FM, AM și DAB. Cele mai multe dintre acestea sunt posturi cu acoperire națională, însă există și numeroase posturi locale. Cele mai multe erau înregistrate în Municipiul Cluj-Napoca (17 frecvențe), Oradea, Bistrița, Baia-Mare și Zalău (12 frecvențe) și Satu-Mare (10). La Cluj-Napoca funcționează și o extensie a Radiofuziunii Române – Radio Cluj – care are o acoperire regională și redacții în limba română și maghiară.

În ceea ce privește piața de televiziune, la nivelul Regiunii Nord-Vest operează toate posturile cu acoperire națională, la care se adaugă posturile locale. Cele mai multe stații locale (9) se regăsesc în Municipiul Cluj-Napoca (10), Baia-Mare (9), Satu-Mare și Bistrița (câte 6), Oradea și Zalău (câte 3). Merită menționat și faptul că la Cluj-Napoca funcționează unul dintre 5 studiouri ale Televiziunii Române (TVR), care emite programe în cele 6 județe ale Regiunii Nord-Vest, în limba română și maghiară.

6. Cluj-Napoca

Vitalitate culturală

Cluj-Napoca este cel mai bine echipat oraș al țării (exceptând Bucureștiul) din punctul de vedere al infrastructurii culturale, aceasta cuprinzând în primul rând instituții de spectacol specifice culturii înalte (teatre dramatice, operă, orchestră simfonică etc.), dar și numeroase posibilități de accesare a produselor cinematografice.

La capitolul resurse umane specializate, Cluj-Napoca ocupă a treia poziție, fiind deravansat de Sibiu și Oradea.

Cu toate acestea, susținerea bugetară a culturii continuă să fie redusă în Cluj, deși comparativ cu situația întâlnită în edițiile precedente ale studiului ADR-NV (când doar în 4-5 cazuri s-au întâlnit mai puțini bani alocați) orașul ocupă acum locul 29. Ponderea scăzută a cheltuielilor bugetare rezervate culturii în perioada de analizată nu se relaționează cu performanțele sectorului cultural din Cluj-Napoca care sunt ridicate.

Participarea la activități culturale este dintre cele mai dinamice fiind vorba, din acest punct de vedere, de al doilea oraș din clasament. Se constată în primul rând marele aflux de spectatori în cadrul evenimentelor organizate de instituții precum opera sau teatrele clujene. Foarte important de menționat este însă și interesul deosebit manifestat de populație pentru vizionarea filmelor în cinematografe (cei mai mulți spectatori din țară). Dezvoltarea sectorului industriilor creative contribuie decisiv la obținerea primei poziții în clasamentul vitalității culturale a orașelor. În compoziția indicelui final, cheltuielile bugetare modeste sau activitatea mai puțin vizibilă a sectorului ONG-urilor sunt contrabalansate de performanțele deosebite ale industriilor creative. În acest sens, Cluj se distanțează de celelalte orașe din țară în principal prin cifra de afaceri a activităților din industriile creative și prin numărul mare de salariați ocupați în acest sector (cele mai mari valori pentru acești doi indicatori).

Indicele parțial al sectorului non-guvernamental ce activează în domeniul culturii situează Cluj-Napoca peste media orașelor analizate, nepermițându-i însă și ocuparea unei poziții fruntașe (regăsindu-se doar pe locul 12). Dacă numărul de ONG-uri ce revin la mia de locuitori și bugetul de care dispun acestea sunt bine proporționate, gradul de implicare al populației prin activități remunerate sau de voluntariat sunt sub media țării sau, în cazul numărului de voluntari, cu puțin peste aceasta.

Actori suport

La nivelul Regiunii Nord-Vest există 5 unități de învățământ universitar care pregătesc resurse umane pentru domeniul cultural și al industriilor creative.

Conform Strategiei Naționale pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030, gradul de atractivitate față de profesii creative este:

jurnalist 12.2%
fotograf 11.8%
arhitect 10.9%
programator 9.0%
designer de modă 8.3%
…
grafician 3.9%

Percepția asupra gradului de notorietate a profesiilor în societate este:

1. Medic (51.25%)
2. Inginer (10.25%)
3. Politician (8.25%)
4. **Programator (6.75%)**
5. **Jurnalist (5%)**
6. **Arhitect (4%)**
7. Polițist (2.75%)
8. …

Scriitorul (0.5%) se află pe poziția 12 în această listă fiind devansat de muncitor în construcții, șofer profesionist și agricultor.

Profesiile preferate în primul rând de către cei orientați către antreprenoriat sunt:

1. Fotograf
2. Arhitect
3. Designer de modă
4. Programator
5. Jurnalist
6. Actor
7. Muzician
8. Grafician
9. Scriitor
10. Editor

Dacă 57% din persoanele intervievate au declarat că ar deschide o afacere dacă ar avea o rezervă de bani, domeniul în care și l-ar deschide ar fi:

1. Hoteluri și restaurante (26%)
2. Magazine vânzări online (22%)
3. Alt domeniu (14%)
4. Construcții (9%)
5. **Studiouri de înregistrări audio, edituri, publicitate (6%).**

7. Analiză SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
Universități (8+)	Educație neorientată spre inovare
Specializări creative	Proasta colaborare cu academia
Masă critică	Lipsa de diversitate a produselor creative
Imagine bună	Lipsa abordării antreprenoriale
Calitate crescută a vieții	Entry cost ridicat
Centru al Transilvaniei	O majoritate de activitate outsourcing - necreativ
Actori mari	Lipsa mediilor de promovare civilizate
Stabilitate economică	Lipsa presei/domeniul creativ
Consum de creativitate	Lipsa educației antreprenoriale/ vocaționale
Centru universitar major – populația tânără	Rolul insuficient al universităților
Calendar evenimente (culturale etc.)	Inițiative separate/paralele POLITIC-CULTURAL
Societate civilă colaborativă	Comunitate fragmentată
Nivel crescut de participare publică	Lipsa unei comunicări eficiente cu comunitatea – lipsa unui dialog constant
Inițiative valoroase grass-roots	Modul de folosire a infrastructurii existente
Infrastructura	Lipsa expertizei pe industrii creative
Diversitate culturală	Management (al evenimentelor, proiectelor culturale, al finanțărilor) din partea administrației publice
Capital social dezvoltat	Performanța sistemului de învățământ
Inovația si experimentalismul social – mediu cultural experimental	
Atitudinea/deschiderea administrației publice	

Oportunități	**Amenințări**
Trend crescător de consum Creștere export Rețelizarea actorilor Creșterea sectorului Creativitatea socială Conectare modele externe Transfer tehnologic - universitar Conversie spații/infrastructură Sisteme licențare alternative – knowledge based society Focalizare pe produse si servicii proprii Cluj – Capitala Europeana a Tineretului in 2015 Focalizare pe proiecte integrate Procesul de planificare a fondurilor europene Localizare companii mari în domeniul creativ (în special IT) Politici/trenduri europene axate pe industrii creative, proiecte inovatoare Creșterea internaționalizării universităților Candidatura orașului pentru ECoC 2021 Sisteme licențare alternative – drepturi de autor (apare și la oportunități)	Brain drain + Market drain spre București Potențial de segregare socială Scădere piață – creștere costuri Blazare/neimplicare Sisteme licențare alternative – drepturi de autor (apare și la oportunități) Cadrul legislativ Izolare politică (București – Cluj) Recesiune economică Taxe mari Concurenta altor orase Reducerea fondurilor europene pe resurse umane

8. Analiza PEST - analiza contextului politic/cadrului legislativ și normativ, a contextului economic, social și tehnologic

Context politic/normativ	**Context economic**
-lipsa unor politici publice de sprijinire a industriilor creative -politici naționale haotice, nerespectate -număr mare de actori, cu influențe politice -Clujul este izolat politic -regionalizarea aduce Clujul într-o poziție avantajoasă - constrângeri legislative -birocrație excesivă	-lipsa unor actori mari -firme la limita precarității -lipsa unor fonduri de investiție -criza economică -deplasarea valului de capital mobil spre est -lipsa capacității de atragere a resurselor latente din comunitate
Context social	**Context tehnologic**
-colaborare intersectorială slabă -schimb de know-how intern redus - Clujul este un centru regional/pol de creștere - prezența studenților / Universităților - cultura hipster -lifestyle de consumator - imaginea orașului asociată cu IC - calitate bună a vieții -alfabetizare tehnologică slabă -multiculturalitate / multiple moduri de producție socială	-outsourcing în loc de R/D -dotare tehnologică medie - digital divide -noi modele de producție (shared space, co-working) - calitatea proastă a presei - internet gratis, dar de proastă calitate

9. Avantaje competitive/provocări

Avantaje competitive față de alte orașe din țară

Cluj-Napoca

- este orașul cu sectorul IT cel mai bine dezvoltat din țară după București
- este orașul cu cea mai mare vitalitate culturală din țară (în afara capitalei)
- este orașul cu cea mai activă societate civilă
- este orașul care a implementat pentru prima oară în România bugetarea participativă
- este oraș candidat la titlul de Capitală Culturală Europeană
- a câștigat titlul de Capitală Europeană a Tineretului pentru 2015
- oferă studii superioare în domeniul artistic – Universitatea de Artă și Design, Academia de Muzică Gheorghe Dima, Universitatea Babeș-Bolyai – Facultatea de Teatru și Televiziune, Universitatea Sapientia – Facultatea de Film și Media
- este gazda TIFF cel mai important festival internațional de film din România
- este unul dintre polii de creștere din țară
- pregătirea unor megaproiecte care vor oferi sprijin industriilor creative în următorii ani: dezvoltarea CREIC – Centrului Regional pentru Industrii Creative
-

Provocări

- money drain (migrația firmelor mari spre București)
- brain drain (exodul creativilor spre București sau vest)
- lipsa unei prese locale performante (ex. TV locale)
- epuizarea valului de outsourcing

10. Abordarea strategică

Actori

1. Statul / Administrația Locală
În definiția operațională redusă pentru scopurile prezentului document, statul / administrația locală este acel actor social care dezvoltă și implementează politici publice, definind priorități, teme și programe operaționale în sprijinul sectorului de industrii creative și al cetățenilor.

2. Sectorul industriilor creative
În definiția operațională redusă pentru scopurile prezentului document, sectorul industriilor creative este acel actor social care, prin procese de producție de valori, concepute într-o cheie eminamente antreprenorială, se ocupă de producerea, schimbul și distribuția unor bunuri materiale sau imateriale, într-o paradigmă în care creația și proprietatea intelectuală sunt preponderente.

3. Comunitatea urbană (Cetățenii)
În definiția operațională redusă pentru scopurile prezentului document, comunitatea urbană este acel actor social care, (la început aflat într-o poziție de end-user) este subiectul, beneficiarul sau consumatorul produselor / serviciilor sau politicilor publice create de administrație și sectorul industriilor creative. Cunoașterea generată de acest actor se consideră a fi bun public, sau este administrată în sisteme de licențare socială alternative, de multe ori neformalizate (ex. know-how-ul unei bresle, copyleft, etc).

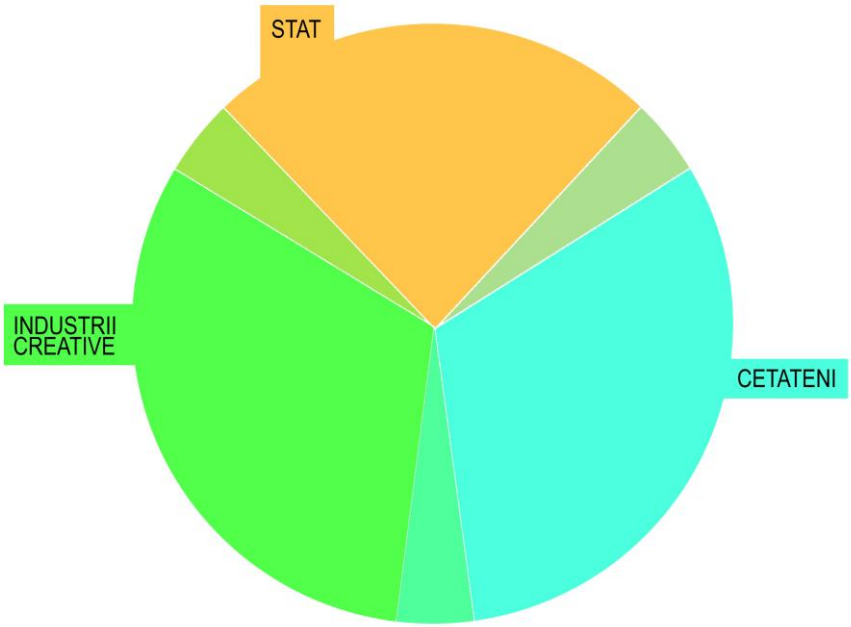

Relațiile dintre actori

În ultimele decenii observăm schimbări de paradigmă în ceea ce privește relaționarea celor trei actori. Aceste schimbări modifică fundamental suprapunerea, comunicare și osmoza dintre ei - de la nivel local până la cel global. Relația dintre stat și capital este marcată de emergența actorilor economici (locali, naționali, internaționali sau transnaționali) ca factori politici, relația dintre cetățeni și stat este marcată de emergența democrației participative ca alternativă la forme ale democrației reprezentative aflată într-o criză de legitimare, iar relația dintre piață și cetățeni este marcată (și acest lucru este și mai adevărat în cazul industriilor creative) de scurtarea ciclurilor de producție-consum și de apariția *prosumatorului* care, prin experiența sa subiectivă de consum reproduce (creează consumând) - și deci co-creează produsul.

Aceste trenduri ilustrează faptul că granițele definirii celor trei actori sunt într-o continuă renegociere și întrepătrundere. Jocul social dintre aceștia este caracterizat de "coopetiție" - un amestec de cooperare și competiție într-un cadru social de resurse finite. Fiecare dintre actori va căuta să-și întărească poziția prin alianțe sau solidarizări cu actori externi sau interni. Practic la fiecare dintre actori remarcăm atât un trend de "extindere" (de expansiune, de acumulare de cunoaștere nouă din exterior), cât și de "interiorizare" (de conectare, de relaționare cu actori interni). Aceste considerente stau la baza identificării celor două priorități strategice, Extindere și Conectare - replicând funcțiile de bază care se regăsesc la fiecare dintre actori.

11. Priorități strategice

Strategia propune urmărirea a două priorități strategice în perioada de programare 2014-2020, **Extindere și Conectare**.

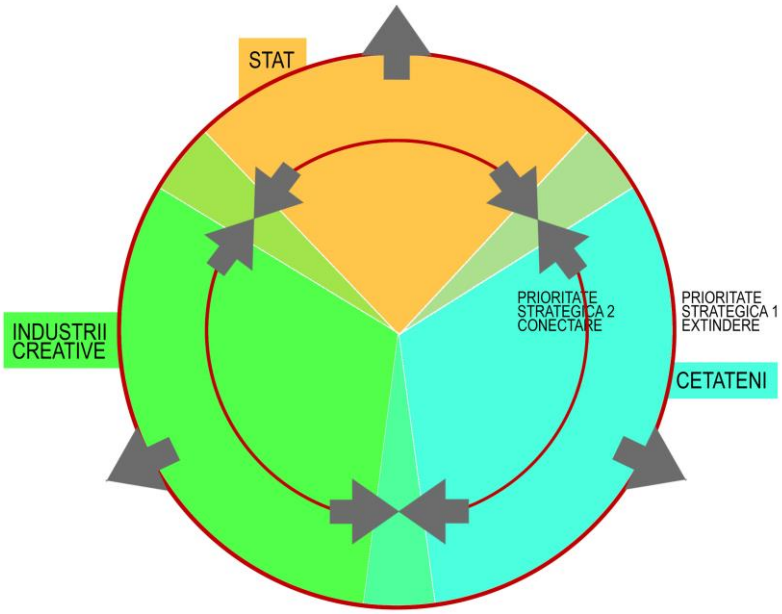

Cele două priorități se completează, și vor putea fi înțelese în paradigma "bridging-bonding", în sensul că prima direcție strategică - **Extindere** - desfășurată în cheia "bridging" vizează construirea de relații noi cu exteriorul orașului, incluzând noi parteneri, și acces la noi informații, noi piețe, etc., iar a doua direcție strategică - **Conectare** - desfășurată în cheia "bonding" vizează adâncirea relațiilor dintre actorii interni din comunitatea urbană, incluzând întărirea relațiilor dintre administrație și comunitate, sectorul creativ și comunitate etc.

Este important de reținut faptul că cele două priorități strategice nu sunt antagonice, ci se construiesc complementar. O suprapriorităzare a P1 (extindere) poate crea un exercițiu social care pierde contactul cu urbanitatea clujeană (generarea unui pool de informații inutil - din partea administrației, producție IC neconectată la oraș, consum exacerbat de produse noi - din partea comunității clujene). De asemenea, o suprapriorităzare a P2 (conectare) poate crea un exercițiu social marcat de închidere și autosuficiență.

Totuși, așa cum echilibrarea "bridging" și "bonding" nu este un joc cu sumă zero (mult bridging nu înseamnă neapărat puțin bridging și invers) proporționarea celor două priorități nu trebuie imaginată ca decurgând una în detrimentul celeilalte. În esență noul (informații noi, modele noi, produse noi, tipare de consum și partcipare noi) adus printr-un proces de extindere (ex. program operațional) va trebui adaptat, contextualizat și familiarizat pentru urbanitatea clujeană - iar acest proces este subsumat direcției de conectare. La fel, procesele interne (răspunzând la nevoi și oportunități identificate ca fiind relevante pentru comunitatea urbană) sunt acelea care vor gira și legitima prioritățile de angajare a căutării subsumate proceselor de extindere. Astfel, este crucial ca cele două procese să se echilibreze (să se construiască și să se legitimeze social) reciproc, și vom observa faptul că în cazul industriilor creative echilibrul dintre extindere și conectare nu se construiește în paradigma "sumă zero", ci mai degrabă în paradigma "diferență zero" - adică extinderea redusă corespunde cu conectare redusă, iar o extindere accentuată trebuie susținută de o conectare accentuată.

Cele două priorități strategice intersectate cu cei trei actori creează șase Priorități Operaționale, trei de Extindere, și trei de Conectare între actori.

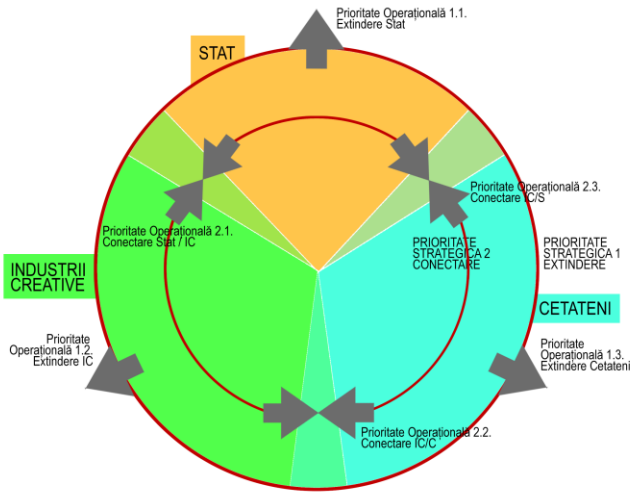

Control

În cei șapte ani ai perioadei 2014-2020 evoluția tehno-socială va crea contexte (datorită noilor invenții, noilor produse, noilor tipare de consum, etc.) în care echilibrul dintre Extindere și Conectare va trebui reajustat. Pentru acest scop prezentul document prevede reevaluarea periodică a strategiei, în termeni de absorbție, alfabetizare sau cultură etc. - în intersecția sectorului creativ, comunitatea urbană și administrație, făcută de coordonatorii strategiei, un grup de experți.

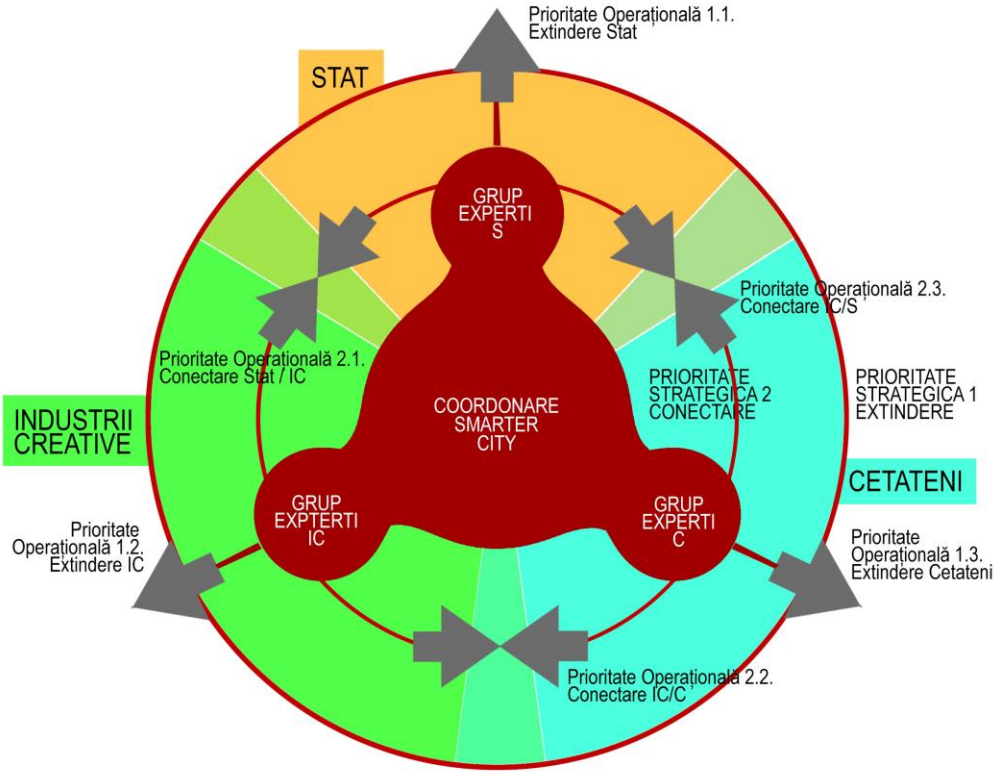

12. Priorități Operaționale

1. Priorități Operaționale definite de prioritatea strategică P1. Extindere

1.1. Prioritatea Operațională PriOp_1.1 (Extindere - Administrația Locală)

Prioritatea strategică Extindere pentru Stat / Administrație Locală definește **Prioritatea Operațională PriOp_1.1.** ca fiind conectarea structurilor administrației locale la rețele europene și globale de orașe creative pentru import, generare și schimb de cunoaștere nouă, import și generare de modele de guvernanță noi și implementarea acestora (ex. Clujul devine membru în rețeaua Orașelor Europene Creative)

Probleme identificate/nevoi:

-capacitate administrativă redusă
-dotare tehnologică precară în cadrul administrației locale
-conectare la administrațiile din zona metropolitană redusă
-nivel de alfabetizare tehnologică a funcționarilor publici redusă
-capacitate de comunicare internă redusă
-capacitate de comunicare cu ceilalți actori sociali redusă
-viteză de intervenție în cazuri de forță majoră redusă
-latență de adoptare a modelelor de administrare noi prea mare
-lipsa unei structuri de agregare / analiză a datelor
-lipsa unui sistem de date publice

Măsuri/recomandări:

-reorganizarea și optimizarea organigramei administrației locale
-dotarea cu tehnologie de comunicare de ultimă oră a administrației locale /metropolitane
-organizarea de cursuri de calificare în utilizarea tehnologiilor de comunicare și de calcul pentru funcționarii publici
-reorganizarea document-flow-ului administrației locale în regim exclusiv electronic
-crearea unor structuri de consultare / luare a deciziilor împreună cu ceilalți actori sociali
-participarea la seminarii / cursuri / stagii / vizite la administrații locale ale unor orașe europene
-crearea unui sistem de public date

1.2. Prioritatea Operațională PriOp_1.2. (Extindere - Sectorul Industriilor Creative)

Prioritatea strategică Extindere pentru Sectorul Industriilor Creative definește **Prioritatea Operațională PriOp_1.2.** ca fiind conectarea membrilor și a structurilor sectorului la rețele europene și globale de cercetare, producție și distribuție, pentru import, generare și schimb de cunoaștere nouă, import și generare de produse noi, producția și distribuția acestora pe plan

local / european / global (ex. un membru al Clusterului IT intră într-un program de cercetare european pentru dezvoltarea unei soluții de acces la date publice pentru oraș)

Probleme identificate/nevoi:

-neasumarea publică a sectorului industriilor creative prin documente strategice și luări de poziție publice

-grad de conștientizare redus în rândul cetățenilor cu privire la importanța breslei în economia locală

-dificultatea înființării de start-up-uri

-lipsa jucătorilor mari din domeniul IC ca investitori pe piața clujeană

-număr redus de evenimente publice pentru expunerea/promovarea produselor creative

-brain-drain (spre București / străinătate)

-atingerea limitelor pieței de outsourcing

Măsuri/recomandări:

-realizarea unui document strategic care să confirme / asume importanța industriilor creative în producerea fenomenului social clujean

-campanii de conștientizare / educare a cetățenilor cu privire la importanța alfabetizării tehnologice

-includerea industriilor creative în branding-ul / marketingul orașului

-sprijinirea creării unei rețele de acces internet WIFI gratuit în tot orașul

-atragerea investitorilor externi din domeniul industriilor creative prin parteneriate internaționale

-sprijinirea antreprenoriatului în industrii creative – prin facilități fiscale

-sprijinirea creării unor rețele de profil cu sediul la Cluj-Napoca

-organizarea de târguri și expoziții cu participare internațională

-facilitarea creării unor incubatoare de afaceri / idei

-promovarea noilor forme de muncă (colaborare, co-working, antreprenoriat social, freelancing, DIY)

-sprijinirea organizării de evenimente de profil (TED-X, creative coffee, geekmeet, Best)

-sprijin certificare produse

-sprijin obținere brevete / invenții

-includerea criteriilor de creativitate și inovație în call-uri pt. proiecte publice

-sprijinirea creării unor produse și servicii de înaltă valoare

-promovarea polurilor / incubatoarelor de IC (CREIC, Cluj Innovation City, Liberty Park)

1.3. Prioritatea Operațională PriOp_1.3 (Extndere - Cetățenii)

Prioritatea strategică Extindere pentru cetățeni definește **Prioritatea Operațională PriOp_1.3.** ca fiind conectarea cetățenilor la experiența europeană și globală în termenii participării la noile moduri de producție-consum ale creării fenomenului social (ex. invitarea unor expoziții / festivaluri media europene).

Probleme identificate / nevoi:

-educație liceală precară în domeniile creative

-educație universitară precară în domeniile creative

-penetrarea tehnologică lentă privind tehnologiile de ultimă oră
-alfabetizare tehnologică precară a persoanelor în vârstă
-percepție publică eronată privind meseriile creative
-acces redus la informații în bibliotecile publice
-acces internet precar în oraș și în zona metropolitană
-alfabetizarea tehnologică redusă a categoriilor dezavantajate
-alfabetizare tehnologică precară a femeilor

Măsuri / recomandări

-sprijinirea creării unor programe educaționale în școli / universități
-crearea unor facilități de alfabetizare tehnologică pentru copii, persoane dezavantajate, femei și vârstnici
-facilitarea achiziției de cărți și reviste de specialitate pentru bibliotecile publice
-internet WIFI bandă lată gratuit în tot orașul și zona metropolitană
-organizarea de târguri, expoziții pentru familiarizarea cu tehnologia
-invitarea unor show-uri și festivaluri de modă / artă media / creație publicitară în Cluj-Napoca
-campanie de informare privind atractivitatea meseriilor creative
-campanii publice de popularizare a tehnologiei
-sprijinirea formelor noi de creativitate
-sprijinirea formelor de licențare publică a produselor creative

2. Priorități Operaționale definite de prioritatea strategică P2. Conectare

2.1. Prioritatea Operațională PriOp_2.1.(Conectare Stat - Sectorul Industriilor Creative)

Prioritatea strategică Conectare între Stat și Sectorul Industriilor Creative definește **Prioritatea Operațională PriOp_2.1.** ca fiind apropierea structurilor administrației locale cu membri ai sectorului IC pentru dezvoltarea de cunoaștere și produse care vizează îmbunătățirea calității administrației (ex. politici, date publice, soluții de e-guvernanță) și a unei mai bune înțelegeri a sectorului (ex. studiu de necesitate pentru dotarea administrației cu TIC, studii de piață, etc.)

Probleme identificate / nevoi:

-orizont redus al administrației locale privind posibilitățile oferite de tehnologie / produsele creative în administrare
-dificultăți în comunicarea cu structurile administrației locale
-nivel redus de alfabetizare tehnologică a funcționarilor publici
-latență prea mare de adoptare a modelelor noi în administrație
-lipsă de informații privind nevoile / intențiile administrației locale

Măsuri / recomandări

-crearea unor structuri de consultare periodică între actori sociali (administrare / sectorul IC, societate civilă)
-organizarea unor sesiuni de consultare / strategizare periodică
-prezentări de cazuri de bune practici europene / internaționale
-realizarea unui roadmap pentru implementarea unor soluții creative în administrația locală

-implementarea unui sistem de date publice în Cluj-Napoca

-realizarea unu sistem informatic – intranet urban – accesibil de pe telefoane mobile, web etc

-implementarea unui sistem de e-guvernanță

2.2. Prioritatea Operațională PriOp_2.2 (Conectare Sectorul Industriilor Creative - Cetățeni)

Prioritatea strategică Conectare între Sectorul Industriilor Creative și Cetățeni definește **Prioritatea Operațională PriOp_2.2.** ca fiind conectarea membrilor sectorului Industriilor Creative și cetățeni pentru catalizarea creativității individuale și sociale, pentru asigurarea formării de specialiști necesari sectorului de IC, și pentru dezvoltarea unor noi tipuri de creație / consum individual sau colectiv care apropie cele două tipuri de producție de valoare dominante în Sectorul IC (*copyright*) și respectiv, comunitate (*commons*)

Probleme identificate / nevoi:

-informare precară a cetățenilor privind starea sectorului IC

-lipsa spațiilor de întâlnire expunere a produselor creative

-lipsa culturii utilizării produselor creative

-dificultatea integrării inputului cetățeanului în produse creative (probleme de copyright)

-dificultatea atragerii unei forțe de muncă calificate locale pentru domeniile creative

-percepție publică eronată privind meseriile creative din Cluj

Măsuri / recomandări

-facilități pentru organizarea de prezentări de tehnologie / produse creative în spațiul public

-crearea unei instituții de management al drepturilor de autor / invențiilor / brevetelor la Cluj-Napoca

-campanii de informare publică / promovare a meseriilor creative în Cluj

-programe educaționale în școli

-măsuri de încurajare a implicării mediului privat în proiecte culturale

-încurajarea diversificării ofertei culturale prin sprijinirea formelor creative noi (new media, DJ/VJ culture, artă interactivă etc.)

-promovarea producțiilor creative participative

-încurajarea implicării mediului privat în cultură prin susținere financiară și parteneriate – prin facilități fiscale, premii etc

2.3. - Prioritatea Operațională PriOp_2.3 (Conectare Cetățeni - Stat)

prioritatea strategică Conectare între Sectorul Industriilor Creative și Cetățeni definește **Prioritatea Operațională PriOp_2.3.** ca fiind conectarea membrilor comunității clujene la procesele de guvernare. Acest proces vizează generarea de cunoaștere privind modelele de guvernare și îmbunătățirea calității actului de guvernare prin implementarea de soluții și noi modele de administrare comunitară (eg. e-guvernare, participare, etc.).

Probleme identificate / nevoi:

-cultura politică a cetățeanului redusă

-grad redus de înțelegere al cetățeanului privind funcționarea administrației locale
-lipsa sau precaritatea mecanismelor de participare publică în administrație

Măsuri / recomandări

-crearea unor studii privind posibilitatea îmbunătățirii relației dintre cetățean și stat prin produse ITC / creative
-programe educaționale în școli
-implementarea unui sistem de date publice în Cluj-Napoca
-realizarea unu sistem informatic – intranet urban – accesibil de pe telefoane mobile, web etc
-implementarea unui sistem de e-guvernanță complet

3. Prioritatea Operațională Smarter City

Smarter City se definește ca un parteneriat între cei trei actori (Statul, Sectorul Industriilor Creative și Cetățenii) și are o poziție unică în strategie având ca scopuri principale a) coordonarea, monitorizarea, evaluarea și ajustarea periodică a strategiei prin reechilibrarea priorităților P1-6 și b) conceperea / coordonarea programului **Soluții pentru Oraș** care generează cunoaștere și implementează noi modele de locuire urbană în Cluj în acord cu principiile smart city.

Problema identificată / nevoi

-nevoia coordonării / monitorizării / evaluări / ajustării strategiei IC
-nevoia alinierii strategiei la trendurile evoluției tehno-sociale globale
-nevoia experimentării cu modele noi de locuire urbană

Măsuri / recomandări

-formarea unui grup de experți
-dezvoltarea unui sistem de evaluare
-monitorizarea și evaluarea implementării strategiei
-formularea de recomandări de îmbunătățire a implementării
-stimularea creativității sociale
-crearea unui fond pentru inovare socială
-implementarea sistemului "living labs"

13. Programe Operaționale

Fiecare Prioritate Operațională are un set de Programe Operaționale corespunzător.

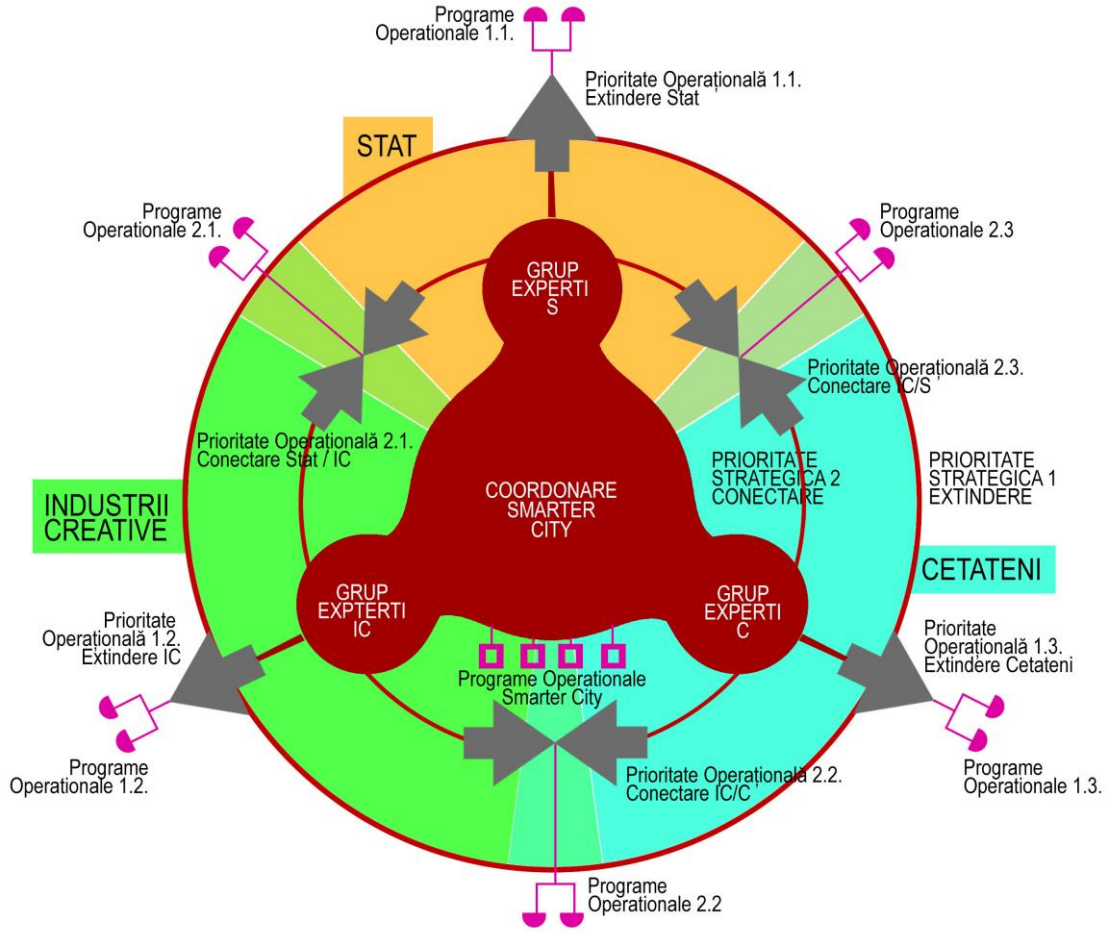

1. Program Prog_Op_1.1.1. Creșterea Capacității Administrative - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_1.1. (Extindere / Administrație locală)
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: companii
Perioada de implementare: 2014-2015
Timeline:

2014

-crearea unor structuri de consultare / luare a deciziilor împreună cu ceilalți actori sociali

-dotarea cu tehnologie de calcul / comunicare a administrației locale

-organizarea de cursuri de calificare în utilizarea tehnologiilor de comunicare și de calcul pentru funcționarii publici

2015

-participarea la seminarii / cursuri / stagii / vizite la administrații locale ale unor orașe europene

2. Program Prog_Op_1.2.1. Promovarea Industriilor Creative prin Campanii. - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_1.1. (Extindere / Industrii Creative)
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Companii
Perioada de implementare: 2014
Timeline:

2014

-realizarea unui document strategic care să confirme / asume importanța industriilor creative în producerea fenomenului social clujean

-includerea industriilor creative în brandingul / marketingul orașului

-campanii de conștientizare / educare a cetățenilor cu privire la importanța alfabetizării tehnologice

-promovarea polurilor / incubatoarelor de IC (CREIC, Cluj Innovation City, Liberty Park)

-promovarea noilor forme de muncă (colaborare, co-working, antreprenoriat social, freelancing, DIY)

3. Program Prog_Op_1.2.2. Promovarea Industriilor Creative prin Evenimente - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_1.2. (Extindere / Industrii Creative)
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Companii
Perioada de implementare: 2015-2017
Timeline:

2015-2017

-organizarea de târguri și expoziții cu participare internațională

-invitarea unor show-uri și festivaluri de modă / artă media / creație publicitară în Cluj-Napoca

-sprijinirea organizării evenimente de profil (TEDX, creative coffee, geekmeet, Best)

-atragerea investitorilor externi din domeniul industriilor creative

4. Program Prog_Op_1.3.1. Alfabetizare tehnologică - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_1.3. (Extindere / Cetățeni)
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Inspectoratul Școlar, Universitățile, Companii
Perioada de implementare: 2014-2015
Timeline

2014

-sprijinirea creării unor programe educaționale în școli / universități

-facilitarea achiziției de cărți și reviste de specialitate pentru bibliotecile publice

2015

-campanie de informare privind atractivitatea meseriilor creative

-crearea unor ateliere / facilități de alfabetizare tehnologică pentru copii, persoane dezavantajate, femei și vârstnici

5. Program Prog_Op_2.1.1. - Pregătire pentru e-Guvernanță - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_2.1. (Conectare / Stat - Industrii Creative)

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Universități, Companii
Perioada de implementare: 2014-2017
Timeline

2014

-crearea unor structuri de consultare periodică între actori sociali (administrare / sectorul IC, societate civilă)

-organizarea unor sesiuni de consultare / strategizare periodică

-prezentări de cazuri de bune practici europene / internaționale

2015

-realizarea studiilor necesare pentru implementarea unui sistem de e-guvernanță

-realizarea unui roadmap pentru implementarea unor soluții creative în administrația locală

6. Program Prog_Op_2.1.2. - Intranet Cluj - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_2.1. (Conectare / Stat - Industrii Creative)

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Universități, Companii
Perioada de implementare: 2014-2015
Timeline

2014

-realizarea unu sistem informatic – intranet urban – accesibil de pe telefoane mobile, web cu informații augmentabile de către cetățeni despre evenimente culturale, etc.

7. Program Prog_Op_2.2.1. Creativitate pentru Mase- Intranet Cluj - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_2.2. (Conectare / Industrii Creative - Cetățeni)

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Universități, Companii
Perioada de implementare: 2015-2017
Timeline

2015 - 2017

-facilități pentru organizarea de prezentări de tehnologie / produse creative în spațiul public

-încurajarea diversificării ofertei culturale prin sprijinirea formelor creative noi (new media, DJ/VJ culture, artă interactivă etc.)

-promovarea producțiilor creative participative

-invitarea unor festivaluri de artă interactivă în cadrul Zilelor Orașului

8. Program Prog_Op_2.3.1. Date Publice - în cadrul Priorității Operaționale PriOp_2.2. (Conectare / Cetățeni - Stat)

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Universități, Companii
Perioada de implementare: 2015-2017
Timeline

2015 - 2017

-implementarea unui sistem de date publice în Cluj-Napoca

9. Program Prog_Op_3.1. CREC - în cadrul Smarter City
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Universități, Companii
Perioada de implementare: 2014-2020
Timeline

2014 - 2020
-operaționalizarea Centrului pentru Excelență în Industrii Creative

10. Program Prog_Op_3.2. Living Labs - în cadrul Smarter City
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Parteneri: Universități, Companii
Perioada de implementare: 2014-2020
Timeline

2014 - 2020
-implementarea sistemului "living labs" în Cluj-Napoca

14. Sinergii cu alte strategii

Cultură / Arte

-training / dezvoltare personală / dezvoltare de capacitate (nonformal)
-realizare de produse creative (laborator / experiment)
-industrii culturale

Tineret

-sinergii cu programul Cluj-Napoca 2015 Capitală Europeană a Tineretului

Educație

-cursuri în curricula locală, educație nonformală / educație cetățenească

Incluziune socială

-sprijinirea creativității sociale grassroots prin programe de vizitare, microrezidențe, demo-uri

Dezvoltare urbană

-Laborator urban "Soluții pentru Oraș"

Multiculturalitate

-Platforme de informare multilingve

Marketing Teritorial

-Promovarea ca oraș creativ

Educație Preunversitară

-Program de educație IT / nonfprmală

Turism

-Promovarea ca destinație turistică

Antreprenoriat

-Parteneriate cu mediul privat

Dimensiunea Europeană a Clujului

-Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană

Dezvoltare Urbană

-planificare urbană

IT

-dezvoltarea de platforme interactive

Democrație Participativă

-e-guvernare

Coordonare grup de lucru: Asociația Cluj Capitală Culturală Europeană
Bdl 21 Decembrie nr. 58, 400094 Cluj-Napoca, Tel: +40-(0)372 773603,
office@clujnapoca2021.ro, www.clujnapoca2021.ro

Referințe

1. Analiza situaţiei existente: elemente din profilul socioeconomic al Regiunii Nord-Vest / ADR-NV, 2012-2013

2. Atractivitatea profesiilor creative și orientări antreprenoriale ale tinerilor în domenii creative / Universitatea din București, 2012

3. Europe 2020 Strategy / Europe Commission, 2010

4. Contribuția industriilor bazate pe copyright la economia națională pentru perioada 2006-2009 / CCCDC, 2010

5. Contribuția CCCDED la politica publică de susținere a creatvității 2011 / CCCDC, 2012

6. Contribuția Industriilor Creative la nivelul ecoomiei naționale / CCCDC, 20212

7. Defining the Creative Industries / DCMS UK, 2012

8. Horizon 2020 - The Framework Programme for Research and Innovation / European Commission, 2011

9. Importanţa economică a industriilor creative: o perspectivă teritorială / GEA Strategy & Consulting, 2011

10. Planul de dezvoltare al regiunii Nord-Vest 2014-2020 / ADR Nord-Vest, 2013

11. Programul de Convergență 2012-2015 / Guvernul României, 2012

12. Strategia Națională în domeniul proprietății intelectuale / Guvernul României, 2012

13. Raport Studiu: Rolul Culturii în Economia Cunoașterii / CCCDC, 2009

14. Schița unei politici de stimulare a creativității / CCCDC, 2009

15. Smart Cities, 10 year rolling agenda / European Commission, 2011

16. Noi direcții de politică industrială și modificările structurale necesare / Guvernul României / 2012

strategia pentru

Democrație participativă

Coordonatorii grupului de lucru:

Irina Kantor

Carmen Greab

Norbert Petrovici

Cluj-Napoca - un loc al democraţiei participative

Strategia municipiului Cluj-Napoca în domeniul democratizării 2014-2020

CONŢINUT

Democraţia participativă în Cluj-Napoca şi Europa /1

I. O nouă generaţie de programe publice /1

II. Noi politici publice economice /2

III. Noi politici publice europene /3

Definiţii /5

Analiza PEST /5

Probleme strategice cheie (PSC) /7

Strategii sectoriale ca răspuns la PSC /8

(1) Administraţia locală /8

(2) Politici economice cooperativiste /9

Programe operaţionale /12

(1) Buget participativ /12

(2) Monitorizarea şi evaluarea participativă a proiectelor publice /13

(3) Urbanism participativ /14

(4) Cultură şi artă participativă /16

(5) Educare colectivă politică prin procese de e-guvernare /18

(6) Politici publice în vederea constituirii unei mişcări cooperativiste /19

(7) Economia socială /20

COORDONATORI: ADRIAN CHIRCĂ, IRINA KANTOR, NORBERT PETROVICI

DEMOCRAŢIA PARTICIPATIVĂ ÎN CLUJ-NAPOCA ŞI EUROPA

I. O nouă generaţie de programe publice. În oraşul Cluj-Napoca, de-a lungul anilor 2000, în diferite arene publice, s-au chestionat formele clasice de luare de decizii prin instituţii ale statului cu actori clar definiţi şi graniţe instituţionale puternice. Prin proiecte majore (de exemplu, refacerea Pieţei Unirii, Parcurile Tetarom, proiectele de investiţii mari realizate prin finanţările POR: CREIC şi TEAM ZMC, noul Plan Urbanistic General, Planurile de extindere Lomb, refacerea străzii Kogălniceanu) formularea şi administrarea problemelor publice s-au realizat, în tot mai mare măsură, prin reţele de consultare şi luarea deciziilor cu ajutorul experţilor, ONG-urilor, organizaţiilor profesionale şi asociaţiilor patronale. Astfel, a fost recunoscută treptat capacitatea actorilor de a formula şi rezolva probleme publice dincolo de puterea guvernamentală şi autoritatea aparatelor administrative locale şi judeţene. Primăria Cluj-Napoca a devenit în tot mai mare măsură actorul care coordonează şi ghidează reţele de consultare complexe de guvernanţă.

Guvernanţa participativă a ajuns să fie sintagma globală care sintetizează aceste transformări ale administraţiei publice locale din întreaga lume, transformări similare cu cele din Cluj-Napoca. Administraţiile locale devin centrul operaţional al unor reţele extinse care implică mulţi actori sociali capabili să mobilizeze resurse complexe, în afara cadrelor instituţionale, prin definiţie limitate, ale unei administraţii publice. Însă nu toţi cetăţenii sunt neapărat parte a acestor reţele de luare a deciziei care depăşesc graniţele unei primării sau consiliu local. În practică, administraţia publică preferă, deseori din motive de convenienţă, actori deja constituiţi formal: ONG-uri, sindicate, patronate, asociaţii profesionale.

Însă, tot mai multe voci, în ultimii şapte ani, au pus în discuţie unele limite ale guvernanţei participative, pentru că luarea deciziilor care au ca parteneri doar actorii constituiţi formal pot produce asimetrii ce ţin de selecţia sistematică a unor persoane care provin din acelaşi strat social (persoane cu educaţie superioară şi cu o bază materială solidă). Prin proiecte precum „Capitala Culturală Cluj-Napoca 2021", „Capitala Tineretului 2015", „Bugetarea participativă 2013" şi „Memorandumul UNDP - Primăria Cluj-Napoca pentru locuinţe sociale" s-a încercat lărgirea bazei de participare prin forme de luare a deciziile în mod descentralizat cu ajutorul publicului larg, pe lângă corpurile de expertiză. Această viziune nouă asupra administraţiei publice a fost în tot mai mare măsură legată de conceptul cheie al *democraţiei participative*. Spre deosebire de guvernanţa participativă, democraţia participativă este atentă să ofere şanse de a accede la luarea deciziei publice tuturor cetăţenilor, inclusiv celor care nu au resurse economice, expertiză tehnică, educaţie formală sau apartenenţă formală la un grup de interese.

II. Noi politici publice economice. De-a lungul anului 2013, conceptul democraţiei participative a fost extins în context local de către Agenţia Judeţeană de Ocupare a Forţei de Muncă Cluj (AJOFM-Cj) şi către politicile economice. În urma retragerii investiţiei Nokia, în doar patru ani de la deschiderea fabricii în Cluj, şi în urma negocierilor realizate cu mari corporaţii precum DeLonghi şi Boch pentru relocarea pe platforma Tetarom 3 de la Jucu (încheiate, de altfel, cu succes), AJOFM-Cj a devenit tot mai rezervată în legătură cu posibilitatea şi oportunitatea de a produce locuri de muncă manuale prin investiţii străine directe. Condiţiile impuse de către multinaţionale pentru relocare pun într-o poziţie deseori vulnerabilă autorităţile (prin scutiri de taxe şi facilităţi diverse), iar garanţiile legate de păstrarea locurilor de muncă pe termen lung sunt destul de fragile. Unul dintre marile proiecte demarate de AJOFM-Cj, ca parte a unei noi generaţii de politici economice, este o cooperativă în care investiţiile publice din fonduri nerambursabile europene au fost direcţionate spre echiparea unei fabrici în care cei 250 de angajaţi, la sfârşitul celor patru ani ai unui program de calificare la locul de muncă, vor deveni proprietarii utilajelor şi a cunoaşterii manageriale de a gestiona în comun o fabrică. Distribuţia produselor este realizată de către multinaţionala IKEA. Proiectul este conceput ca un argument în favoarea necesităţii de a mobiliza resursele economice şi de forţă de muncă într-o cheie care să asigure alte forme de înrolare decât cele oferite de marile coorporaţii mobile şi, mai extins, pentru noi forme de control colectiv şi democratic al unei organizaţii economice.

Acest proiect vine în prelungirea unei transformări complexe a modului în care sunt folosite platformele industriale din judeţul Cluj, dar mai ales din Cluj-Napoca. Mai mult de jumătate dintre firmele din industria prelucrătoare care folosesc fosta platforma socialistă industrială din Cluj-Napoca sunt microîntreprinderi, care au în medie 12 angajaţi, concentrând 15% din angajaţii de pe platformă (Petrovici, 2013. *Platforma industrială din Cluj, 2012. O evaluare socio-spațială a localizării*, raport, Banca Mondială). Aceste firme folosesc spaţiile industriale pentru că oferă chirii mici şi au hale adecvate pentru funcţii de asamblare a produselor industriale în ateliere care necesită cooperarea unui număr restrâns de angajaţi şi care au distribuţie directă în oraş şi uneori în regiune. În practică, o mare parte din economia manufacturieră din Cluj-Napoca este organizată în ateliere de mici dimensiuni care funcţionează orizontal, cu foarte puţine structuri manageriale, destul de apropiate de formele cooperativiste de coordonare a muncii. Aşa cum pledează AJOFM-Cj, în ultimul an, există un potenţial foarte mare de mobilizare de resurse locale şi energii organizaţionale de către o mişcare cooperativistă coerentă locală. Democraţia participativă are posibilitatea de a descătuşa energii mari în vederea extinderii bazei economice mici şi medii manufacturiere din oraş în favoarea unei dezvoltări durabile cu retenţie de capital.

Însă formele de management participativ nu se limitează la firmele mici manufacturiere. Cluj-Napoca are o istorie de aproape două decade de gestionare colectivă şi participativă a afacerilor la nivel de reţele de proprietate şi control al firmelor (Pop, 2009. Post-comunism în Europa Centrală şi de Est. Îmburghezire à la Cluj, *Sociologie Românească*, VII(4): 124-137). Oamenii de afaceri din Cluj-Napoca au preferat să îşi diversifice portofoliul prin investiţii în firme specializate cu ajutorul altor parteneri, cu care au dezvoltat noi concepte, în proiecte comune. Două reţele de afaceri foarte mari, una formată din aproximativ 200 de persoane, cealaltă din aproximativ 100 de persoane îşi gestionează în comun firmele, cele mai multe dintre ele fiind în topul 500 al celor mai mari firme după cifra de afaceri din oraş.

Această cultură organizaţională este specifică pentru Cluj-Napoca şi nu se regăseşte în oraşe similare din regiune (Timişoara sau Braşov) sau din alte regiuni ale României (Petrovici, N. Și A. Simionca, 2011. *Productive Informality and Economic Ties in Emerging Economies: The Case of Cluj Business Networks*. In T. Bhambry, et al. (coord.), Transformation and Transition in Central and Eastern Europe & Russia, London: University College London, 134-44). Formele de gestiune participativă a firmelor se limitează însă la proprietari şi rareori în aceste firme avem o extindere a participării şi la angajaţi. La fel ca şi în alte părţi ale României, numărul de sindicate din judeţ este foarte restrâns şi este aproape inexistent în sectorul firmelor private. În afara formelor care se apropie de cele cooperativiste din firmele mici manufacturiere, cultura organizaţională este mai degrabă una ierarhică în relaţiile angajat-angajator. Cu toate acestea, dimensiunea participativă la nivelul reţelelor de proprietate este un aspect central al culturii organizatorice locale care nu poate fi ignorat. Din contră, este o oportunitate pentru politicile publice economice.

***III. Noi politici publice europene*.** Guvernanţa, ca entitate multi-dimensională, este acum unul dintre conceptele politice cel mai des utilizate şi deţine un loc central în dezbaterile contemporane în practica legitimării politicilor UE. Conceptul de guvernanţă este utilizat în general pentru a exprima o serie de noi practici în administraţia publică. Aceste practici sunt asociate cu o schimbare percepută de la o birocraţie ierarhică spre pieţe si reţele. Astfel, *Carta Albă a Guvernanţei Europene* adoptă guvernanţa ca agendă normativă, agendă care se dispune în cadrul a cinci principii: *deschidere, participare, responsabilitate, eficacitate şi coerenţă*. Aceste principii inspiră apoi propuneri de schimbare în patru categorii:

1) o mai bună implicare în conturarea şi implementarea politicilor,
2) politici mai bune şi o mai bună lansare a lor,

3) contribuţii la guvernanţa globală şi
4) reorientarea instituţiilor şi politicilor.

Avem tot mai multe voci care produc presiuni pentru reorganizarea contextului instituţional european pentru a permite extinderea participării democratice, deschiderea procesului de elaborare a politicilor pentru implicarea a cât mai multor persoane şi organizaţii în modelarea şi realizarea politicilor UE. În locul modelului linear de distribuire a politicilor de sus, de la vârf, se preferă, în documentele cadru UE, modele bazat pe feedback, reţele (networks), cercuri virtuoase şi implicare, de la crearea politicilor până la implementarea lor la toate nivelurile.

Carta Alba promovează, astfel, *reţelele, participarea şi incluziunea*; cu preocuparea pentru realizarea politicilor publice mai eficient şi mai legitim. Promisiunea implicită a documentelor Uniunii Europene, inclusiv *Cartea Albă*, este cea a unei comunitate politică a cetăţenilor capabili să îşi făurească un destin colectiv prin participare inclusivă. Însă, explicit, în documentele cadru europene, atunci când sunt operaționalizați pașii proceselor democratice, politicile devin doar mijloace pentru atingerea unor scopurilor, nu neapărat ca parte a unui proiect democratic participativ. În această viziune, liderii politici sunt cei care trebuie să găsească soluţii politice eficiente la problemele majore şi să depăşească neîncrederea populară asupra instituţiilor. Guvernanța participativă este prea puțin raportat la visul Uniunii Europene.

În locul arenelor politice şi administrative bazate pe *conflict şi competiţie*, legitimare și ierarhie, poziţia instituţionalistă promovată de UE prin guvernanță, democraţia participativă accentuează funcţia şi rolul *deliberării şi cooperării, implicare și coordonare multi-scalară.* Dacă urmărim mai degrabă spiritul Uniunii Europene, democraţia participativă este modalitatea prin care putem constitui comunitatea politică a egalilor prin co-implicarea cetăţenilor în procesul de guvernare, prin stimularea auto-organizării. Democraţia participativă face parte din proiectul politic al unei noi generaţii de cetăţeni implicaţi în formularea politicilor comunitare.

DEFINIŢII

În urma dezbaterilor găzduite de către Primăria Cluj-Napoca în 2012-2013, în special cele legate de proiectul „Buget participativ 2013", dar şi a experimentelor AJOFM-Cj cu „combinatul social Câmpia Turzii", prin democraţie participativă, în acest document, vom înţelegem (a) un proces care este deschis către toţi celor care doresc să participe, (b) şi sunt membrii (cetăţeni ai oraşului sau membrii cooperativişti) ai organizaţiei în care doresc să participe (administraţie publică locală sau cooperativă), (b) care combină forme de participare prin delegaţi şi prin reprezentanţi, (c) implică luarea unei decizii (şi nu doar consultare) în ce priveşte politicile organizaţiei, (d) ţine cont de nevoile categoriilor dezavantajate şi arată atenţie la a echilibra asimetriile economice, de capacitate organizaţională şi educaţionale ale participanţilor, (e) presupune auto-organizare, adică participanţii ajută la formularea regulilor care stau la baza procesului, inclusiv a criteriilor prin care resursele sunt alocate.

Scopul democraţiei participative este (a) participarea activă a persoanelor în procese deliberative cu rol de luare a deciziei şi în implementarea deciziei, (b) pentru asigurarea unei dezvoltări durabile, prin (c) stimularea formelor de auto-organizare a organizaţiilor (administraţii publice locale sau cooperative) în care participă la luarea deciziilor şi (d) a comunităţilor locale din care aceste organizaţii fac parte (d) în contexte care să facă transparent modul de funcţionare a acestora şi (e) adâncirea formelor de control democratic.

ANALIZA PEST

Dezvoltarea cadrelor democraţiei participative prin dezvoltare instituţională şi comunitară are loc într-un anumit context politic, economic, social şi tehnologic (PEST).

Politic. (a) Cadrul legislativ actual este unul puternic infuzat de un imaginar al democraţiei reprezentative, în care luarea deciziilor publice se face prin reprezentanţi care au autonomie faţă de corpul social în deciziile luate într-un mandat, singura formă de sancţiune politică este votul. (b) Cadrul legislativ actual permite participarea la luarea deciziei prin intermediul recomandărilor în cadrul şedinţelor publice, însă reprezentanţii au întreaga autonomie în asumarea recomandărilor cetăţenilor. (c) Una din formele de constrângere publică a luării deciziei este programul partidului politic care informează luarea deciziilor la nivel de principiu pentru fiecare reprezentant. La nivelul Primăriei Cluj-Napoca şi la nivelul Consiliului local întâlnirile deliberative ale reprezentanţilor chiar

dacă sunt polarizate discursiv şi rareori urmăresc obţinerea unui consens, în practică există un consens al exerciţiului administrativ. De aceea, consensul implicit este chestionat doar în cadrul proiectelor care sunt derulate prin forme de guvernanţă participativă. (d) Recomandările care au greutatea cea mai mare în luarea deciziilor publice sunt cele formulate de către experţi prin proiectele de guvernanţă participativă şi diferitele forme de consultanţă administrativă. Acest lucru face ca recomandările unui grup cu atribute sociale similare (educaţionale, financiare, ocupaţionale) să aibă o greutate mult mai mare faţă de recomandările posibile ale tuturor celorlalte grupuri sociale. (e) În acelaşi timp, corpurile de reprezentanţi din Primărie şi Consiliul local Cluj-Napoca au arătat foarte multă disponibilitate pentru forme de guvernanţă participativă şi pentru a integra recomandările formulate explicit de către diferitele părţi ale corpului social. (f) Corpurile administrative gestionate de persoane numite de către reprezentanţii aleşi au avut în oraşul Cluj-Napoca o autonomie sporită, ceea ce a permis, deseori, ca acestea să joace rolul de receptacoli ai recomandărilor venite din corpul social.

Economic. (a) Economia oraşului Cluj-Napoca este a treia ca mărime după Bucureşti şi Constanţa, ceea ce înseamnă atât un buget local semnificativ, cât şi resurse economice disponibile pentru diferitele proiecte de dezvoltare instituţională şi comunitară. (b) Actorii economici majori din Cluj-Napoca sunt organizaţi în practică în reţele de cooperare prin forme de punere în comun a proprietăţii firmelor, ale capacităţilor organizaţionale şi a resurselor financiare. Acest tip de gestiune în comun a resurselor şi atenţia acordată plasării costurilor cât mai exact în locurile care produc pierderi în cadrul reţelelor comune este o specificitate a oraşului. (c) Având în vedere practica de guvernanţă participativă, cercurile de afaceri au fost cointeresate în marile proiecte ale oraşului (de exemplu, Tetarom 1 sau „Clusterul IT"). Însă, în acelaşi timp, viziunea dezvoltată de aceste cercuri de afaceri a avut o greutate tot mai importantă în politicile economice locale şi politicile dezvoltării urbane. (d) Cultura organizaţională a acestor mari firme este una puternic ierarhică, făcând puţin probabile forme de democratizare a firmelor. (e) Însă există în sectoarele manufacturiere, în firmele de mici dimensiuni, experienţă organizatorică participativă.

Social. (a) Sectorul civic şi cultural este unul dintre cele mai complex organizate sectoare din România, cu capacităţi instituţionale dovedite în multiple contexte. (b) Populaţia municipiului Cluj-Napoca are un procent de 36% persoane cu educaţie superioară la recensământul din 2011 şi un contingent foarte mic de persoane cu până în 8 clase (4%). Este o populaţie foarte educată, informată şi cu un consum cultural peste mediu. Acest tip de populaţie este într-o poziţie foarte bună de a putea experimenta diferitele forme ale democraţiei participative. (c) Procesele de

evacuare, marginalizare şi rasializare a sărăciei s-au intensificat în ultimii cinci ani. Ele sunt bazate pe o creştere a disparităţilor economice şi formarea unei mase tot mai mari de persoane care nu mai au acces la resurse salariale. Cluj-Napoca este locul care găzduieşte una dintre cele mai mari aşezări informale din România la Pata Rât. (d) Noi forme de implicare prin intermediul proiectelor de economie participativă experimentează cu programe care încearcă să trasforme aceşti cetăţeni ai oraşului în actori cu drepturi depline, cu demnitate economică (de exemplu, programele de la Pata Rât).

Tehnologic. (a) Ultimii cinci ani au adus noi tehnici de organizare socială la nivel global, ca efect al mişcărilor civice şi cooperativiste care au căutat modalităţi de a facilita luarea deciziilor în mod descentralizat. Aceste tehnici de organizare permit coordonarea unui număr mare de oameni în acţiuni complexe prin gestiunea corpului ca semnalizator şi noi modalităţi de management colectiv a emoţiilor produse de interacţiunile în contexte de cooperare orizontale. Aceste tehnici stau la baza unei explozii a capacităţilor organizatorice prin participare democratică. (b) Mişcările sociale din Cluj au infuzat deja, în special în ultimii doi ani, reţelele de angajare civică cu efecte vizibile în mediile organizaţionale conexe persoanelor active. (b) Noi tehnici de comunicare descentralizate (mediile sociale online) permit coordonarea multiplă şi agregarea de idei într-un mod în care actorii pot controla individual fluxurile de informaţii şi afecte care circulă în reţele de cunoştinţe. (c) Noi tehnologii de productivitate gestionate în sistem multiuser permit producerea şi editarea de texte, imagini şi videoclipuri care permit agregarea persoanelor în mod descentraliat şi participativ. Aceste tehnologii sunt folosite de către multe persoane în Cluj-Napoca, nu doar ca utilizatori, ci ca şi producători în fluxurile online globale de participare şi de schimb de idei.

PROBLEME STRATEGICE CHEIE (PSC)

Având în vedere contextul politic, economic, social şi tehnologic legate de posibilitatea democratizării organizaţiilor prin intermediul participării, problemele strategice cheie sunt următoarele:

1) Separaţia puternică dintre politic şi economic, în care politicul reprezintă o sferă publică, iar economicul sfera privată, este o problemă strategică cheie. Democraţia participativă, în cazul în care poate fi imaginată ca o modalitate de reorganizare a reţelelor de luare a deciziilor în administraţia publică, este arareori văzută ca fiind posibilă în sfera acţiunii private economice, de aceea o componentă legitimă a politicilor economice publice.

2) Democraţia în sfera politică este codificată în cadrul constituţional şi legal din România în cheie reprezentativă. Toate deciziile le revin în ultimă instanţă reprezentanţilor aleşi. Însă procesul de deliberare este codificat legal prin intermediul termenului de „luare a deciziei", ceea ce permite ca formele de democraţie participativă să se branşeze la forme de democraţie reprezentativă. Democraţia participativă, în acest moment, poate fi instituţionalizată doar în cadrele trasate de democraţia reprezentativă.

3) Firma (sau organizaţia) este codificată în cadrul constituţional şi legal din România în cheie ierarhică. Toate deciziile revin, la fel ca şi profiturile, în ultimă instanţă, proprietarilor sau preşedintelui organizaţiei. Excepţie fac cooperativele, o formă legală de organizare a activităţii economice pe baze democratice a gestionării proprietăţii şi a managementului. Democraţia la nivelul firmelor este însă o excepţie, reglementată ca atare, prin legi speciale, forma normală a activităţii economice este cea a relaţiei ierahice dintre un angajat şi un agajator.

STRATEGII SECTORIALE CA RĂSPUNS LA PSC

Problemele strategice cheie ale proceselor de participare organizaţională comportă două tipuri de răspunsuri diferite pe axa de diviziune politicul-ca-public/economicul-ca-privat. Democraţia participativă este un instrument care pune în discuţie graniţa dintre politic şi economic prin modul în care hibridizează cele două sfere. Politicul şi economicul devin resudate în alte modalităţi prin implicarea persoanelor în luarea deciziilor care afectează atât viaţa publică, cât şi cea privată a cetăţenilor. Strategiile sectoriale propuse în acest document vor operaţionaliza conceptul democraţiei participative pornind de la cele două laturi ale diviziunii, mai întâi din perspectiva politicilor legate de aspectul politic al administraţiei publice locale, iar mai apoi politicile economice realizate de către agenţiile publice.

(1) Administraţie locală. Democraţia participativă în contextul cadrul al democraţiei reprezentative în administraţia locală necesită *crearea de arene participative* prin intermediul *sedinţelor publice* pentru ca cetăţenii şi delegaţii cetăţenilor să poată facă *recomandări* participând astfel *activ la luarea deciziei*.

(a) *Şedinţa publică:* şedinţa desfăşurată în cadrul autorităţilor administraţiei publice şi la care are acces orice persoană interesată (Legea 52/2003, art. 3, punctul i).

(b) *Luarea deciziei*: procesul deliberativ desfăşurat de autorităţile publice (Legea 52/2003, art. 3, punctul b).

(c) *Participarea activă la luarea deciziei:* este o modalitate de luare a deciziei prin formularea de recomandări de către orice cetăţean.

(d) *Recomandare* - orice punct de vedere, sugestie, propunere sau opinie, exprimată verbal sau în scris, primită de către autorităţile publice de la orice persoană interesată în procesul de luare a deciziilor şi în procesul de elaborare a actelor normative (Legea 52/2003, Art.3, punctul d).

(e) *Delegatul* este un cetăţean care transmite recomandări în şedinţele publice pentru a se asigura că aceste propuneri sunt pe deplin şi corect înţelese în procesul deliberativ desfăşurat de autorităţile publice. De asemenea, de îndată ce deciziile au fost luate de către autorităţile publice, delegaţii vor avea posibilitatea să monitorizeze implementarea obiectivelor de investiţii şi reparaţii din bugetul public care preiau recomandările formulate în întâlnirile deliberative, asigurând în acest fel transparenţa execuţiei bugetare. Orice participant la *întâlnirile deliberative* îşi poate exprima dorinţa de a fi delegat.

Pe lângă arenele participative, democraţia participativă la nivelul administraţiei necesită şi procese de *dezvoltare comunitară*: procesul care susţine organizarea *întâlnirilor deliberative* unde se formulează recomandări prin *deliberare consensuală* şi care au drept scop principal capacitarea cetăţenilor şi creşterea încrederii acestora în puterea de a aborda şi rezolva problemele cu care se confruntă. O atenţie suplimentară va fi acordată grupurilor vulnerabile sau defavorizate.

(f) *Întâlniri deliberative*: sunt întâlnirile cetăţeneşti care se desfăşura respectând principiile şi caracteristicile deliberării, prin aducerea în prim plan a argumentării, dar şi a informaţiei egal distribuite în rândul celor implicaţi.

(g) *Deliberare consensuală*: proces de luare a deciziei prin consens (adică dezbatere asupra formulării unei probleme şi a soluţiilor alternative până când toţi cei prezenţi nu au obiecţii puternice). În cazul în care există obiecţii puternice la nivelul secţiei deliberative se poate recurge la diferite forme de vot.

(2) Politici economice cooperativiste. *Cooperativele* sunt o formă de entitate economică, reglementată de o lege specială (Legea 1/2005), ghidată de principiul controlului democratic în care membrii sunt direcţi implicaţi în stabilirea obiectivelor şi luarea deciziilor. Mai mult, membrii cooperatori participă la realizarea activităţilor economice şi la constituirea proprietăţii societăţii

cooperative. Este forma economică prin excelenţă prin care este codificată democraţia participativă la nivel de organizaţie economică. Numărul persoanelor angajate în cooperative a scăzut constant, ajungând în 2012 la 30 mii de persoane în România şi aproximativ 800 de persoane în judeţul Cluj. Cauzele declinului sunt structurale şi sunt legate în mare măsură de aspectele de finanţare şi contextul mai larg ideologic şi practicile ce decurg de aici, în care acest tip de organizaţie este văzută ca o parte a economiei sociale.

Economia socială este activitatea economică orientată în beneficiul membrilor unei cooperative sau a unei comunităţi şi care nu urmăreţe profitul, ci doar bunăstarea economică. În politicile europene, cooperativa este unul dintre instrumentele fundamentale prin care se stimulează integrarea celor marginalizaţi prin forme de auto-organizare şi mobilizare a resurselor comunitare pentru a putea supravieţui şi, poate, dezvolta comunitatea. În această cheie de înţelegere, cooperativa este o unitate mică (formată din 5-10 persoane) care permite generarea unor venituri de subzistenţă. În ciclul de finanţare 2007-2013, cooperativa a devenit eligibilă în cadrul *Fondul Social European* în programul operaţional sectorial „Dezvoltarea resurselor umane". Acest instrument de finanţare şi cele din următorul ciclu de exerciţiu financiar 2014-2020 au înscrise în condiţiile de eligibilitate aceeaşi înţelegere a cooperativei ca o unitate de supravieţuire pentru membrii săi. O lege specială care va reglementa economia socială în România este preconizată în 2014, scopul fiind armonizarea cu cadrele europene.

AJOFM-Cj a început derularea programului de „corporaţie socială" în Câmpia Turzii în urma disponibilizăriilor realizate de multinaţionala Mechel din 2012 care a cumpărat vechea fabrică socialistă de sârmă. Fondurile au venit din granturi europene care sprijineau zonele economice în care marele capital a plecat în căutarea de forţă de muncă mai ieftine în zone extra-comunitare (în acest caz, plecarea Nokia de la Cluj). Inovaţiile instituţionale propuse de AJOFM-Cj pun în discuţie modul restrâns în care a ajuns să fie imaginat cooperativismul, adică ca o formă de organizare mică economică dedicată supravieţurii. Aceste inovații propun să transforme cooperativismul într-o o formă majoră de organizare prin intermediul democraţiei participative.

Mizele programului şi deschiderile strategice mult mai largi sunt următoarele:

(a) *Investiţii publice în mijloace de producţie*. Avem o reorientare a logicii în care administraţia locală îşi realizează proiectele de investiţii economice cu rol de catalizare a diferitelor sectoare spre achiziţia de mijloace de producţie. O mare parte din proiecte până în acest moment au urmărit furnizarea unor spaţii în care firme din sectoare similare pot să le

folosească la un preţ sub cel al pieţei libere, cu speranţa producerii unor efecte de incubare. Firmele invitate sunt cele care au deja mijloacele de producţie şi lichidităţile necesare pentru salarii. În noul program al democraţiei participative cooperativiste administraţia oferă mijloacele de producţie şi lichidităţile prin care actorii pot să înceapă activitatea economică.

(b) *Investiţii în proprietate comună*. Scopul este organizarea unei întregi întreprinderi de manufacturare cu 250 de membri cu participaţii egale la proprietate. Scopul nu este asistenţial, ci economic. Clujul a devenit în ultimii cinci ani sediul a mai multor multinaţionale cu outsourcing în sectorul manufacturier, în special în sectorul de automotive, în căutare de forţă de muncă ieftină. Însă capitalul transnaţional este foarte mobil şi în momentele de criză poate căuta locuri cu forţă de muncă şi mai ieftină. De asemenea, multinaţionalele sunt interesate să deschidă facilităţi noi de producţie doar în momentele de expansiune economică. Ca răspuns la aceste contexte, actorii locali politici şi administrativi caută noi forme de a produce locuri de muncă în sectoarele manufacturiere care să evite efectele mobilităţii capitalului. Formele cooperativiste sunt o astfel de soluţie pentru că fixează proprietatea şi capitalul în forme locale deţinute în comun.

(c) *Flexibilitate organizaţională*. Conceptul de democraţie participativă nu este legat de cooperativă în mod strict, ea poate lua şi alte forme legale, precum asociaţia. Asociaţia nu poate obţine profit din punct de vedere legal, însă permite prin intermediul statutului forme mobile de (de)ierahizare a personalului sau de participare la luarea deciziilor. În acest program, AJOFM-Cj a ales asociaţia ca formă de organizare şi nu cooperativa.

(d) *Educaţie continuă*. Atenţia sporită legată de educarea, instruirea şi formarea membrilor asociaţiei, de altfel un principiu cooperativist central. Timp de patru ani, membrii asociaţiei vor învăţa să îşi gestioneze afacerea în parteneriat cu multinaţionala IKEA, care va oferi serviciile de desfacere şi soluţii de management.

PROGRAME OPERAŢIONALE

Principalele instrumente ale democratizării administraţiei locale din Cluj-Napoca şi a politicilor economice sunt programe în parte deja începute. Multe dintre programele enumerate mai jos funcţionează deja într-o cheie de guvernanţă participativă. Propunerea acestui document este de a le transforma în instrumente participative deschise publicului larg.

(1) Buget participativ

Bugetul participativ este unul din instrumentele cele mai cunoscute public ale noilor forme de democratizare prin participare ale primăriei Cluj-Napoca. Bugetul este unul din instrumentele cheie ale politicii economice şi ale dezvoltării locale. Formularea bugetului local îi revine Consiliului local în parteneriat cu instituţia Primăriei. În ultimul an în Cluj-Napoca s-a încercat ca în procesul de luare a deciziei să fie implicată însăşi populaţia din cartierul Mănăştur prin intermediul *întâlnirilor deliberative* în care s-a stimulat *deliberarea consesuală* asupra unor priorităţiilor de investiţii care pot fi incluse în bugetul oraşului. Acest program presupune asumarea de către cetăţeni a unui rol participant activ în definirea şi abordarea problemelor comunităţii din care fac parte. Acest lucru poate fi realizat prin angrenarea acestora în întreg procesul decizional, inclusiv în definirea problemelor ce necesită rezolvare. Pe lângă procesul de transparentizare bugetară şi administrativă, bugetul participativ ca instrument presupune şi *Dezvoltarea şi deschiderea instituţională*. Adică presupune asumarea din partea administraţiei publice locale a internalizării şi susţinerii procesului bugetării participative prin măsuri administrative şi de dezvoltare instituţională.

Anul 2013 a reprezentat un prim an al derulării unui proiect pilot de bugetare participativă în Mănăştur. Cea mai mare a efortului a căzut până în acest moment asupra proceselor de dezvoltare comunitară.

Recomandăm

1) *Alcătuirea unei structuri executive*: identificarea, analiza instituţiilor cu responsabilităţi în formularea şi implementarea procesului de bugetare participativă şi stabilirea grupului de coordonare a procesului, aşa cum prevede documentul cadru asumat de către Primăria Cluj-Napoca in februarie 2013. Alocarea unei sume fixe anuale necesare consolidării instituţionale a structurii executive responsabile cu derularea procesului de bugetare participativă anuală.

2) Consolidarea proceselor care implică dezvoltarea şi deschiderea instituţională a administraţiei locale prin crearea de arene publice prin şedinţe publice dedicate bugetării în Cluj-Napoca.
3) Extinderea procesului la întregul oraş şi toate cartierele acestuia.
4) Stabilirea unui procent sau suma exacta din bugetul local care să revină procesului deliberativ.
5) Completarea procesului de bugetare participativă prin formularea de documente populare care vin în sprijinul procesului. Dincolo de rezolvarea problemelor punctuale, un obiectiv al procesului este formularea unor politici publice, ca o modalitate de educare colectivă a cetăţenilor, prin invitarea de a participa la formulare de soluţii sectoriale, dincolo de problemele individuale. Implicarea şi participarea calificată prin întâlniri deliberative cetăţeneşti axate pe probleme specifice din cartierele oraşului, pentru a identifica de soluţii şi resurse la nivel de comunitate.

(2) Monitorizarea şi evaluarea şi participativă a proiectelor publice

Monitorizarea şi evaluarea participativă este o abordare partenerială a derulării unui proiect, în care părţile interesate se angajează activ în procesul de evaluare şi în toate fazele de implementare. Cei care au cea mai mare miză în program - parteneri, beneficiarii programului, finanţatorii şi decidenţii cheie - joacă roluri active. Parte a proiectelor asociate „Bugetului participativ", renovarea cinematografului „Dacia" ar fi dezirabil să devină programul pilot prin care administraţia locală creează reţele de control cetăţenesc legat de execuţia unui proiect public. Scopul procesului participativ este implicarea directă a cetăţenilor în procesul decizional, pentru asigurarea unei sustenabilităţi crescute a deciziilor şi, astfel, construirea unei comunităţi locale puternice şi funcţionale. În acest sens, cetăţenii care sunt afectaţi de o decizie au dreptul să fie implicaţi în întreg procesul de transpunere a deciziei în practică. Implicarea activă a cetăţenilor unei comunităţi în toate etapele procesului decizional înseamnă participarea la dezbaterea privind oportunitatea unei idei de proiect, trecând mai apoi prin diversele faze de implementare ale proiectului şi întreţinerea şi condiţiile de exploatare ale bunurilor fizice şi simbolice rezultate în urma proiectului.

Fundamental, evaluarea şi monitorizarea participativă este despre împărtăşirea cunoaşterii şi formarea abilităţilor de evaluare pentru beneficiarii şi implementatorii programului, finanţatorii săi, dar şi alte părţi interesate. Procesul urmăreşte să onoreze perspectivele, vocile, preferinţele şi deciziile celor mai puţin puternice şi a celor mai afectate părţi interesate şi beneficiare ale

programului. La modul ideal, prin acest proces, participanţii determină focusul evaluării, designul şi rezultatele în cadrul propriului lor mediu socio-economic, cultural şi politic.

Evaluarea îndeplineşte două funcţii majore. În primul rând, ea are o funcţie de suport intern. Aceasta îşi propune să analizeze trecutul pentru a înţelege viitorul. În al doilea rând, aceasta îndeplineşte o funcţie de control. Ori, este important să se facă o distincţie adecvată între aceste două funcţii, deoarece orice confuzie între cele două va duce întotdeauna la accentuarea funcţiei de control şi va trece cu vedere funcţia de suport intern. Aşadar, această abordare presupune noi forme de operaţionalizare a principiilor legate de activitatea administraţiei publice locale clujene care sunt transparenţa, accesul, echitatea, calitatea serviciilor publice, responsabilitatea funcţionarilor publici şi încrederea cetăţenilor, învăţarea colectivă administrativă şi împuternicirea comunităţii.

Recomandăm în acest sens:

1) Pentru ca pe ansamblu procesul participării să fie eficient, iar rezultatul implicării să fie unul pozitiv, cetăţenii vor trebui să fie informaţi constant asupra evoluţiei implementării unui proiect.
2) Este dezirabil să existe delegaţi/voluntari ai comunităţii nominalizaţi în cadrul întâlnirilor deliberative, persoane dispuse să urmărească pas cu pas implementarea proiectelor asumate de primărie. La modul concret, aceşti delegaţi/voluntari se vor întâlni periodic cu reprezentanţii administraţiei publice locale şi ai altor instituţii şi companii private implicate într-un anumit proiect. În cadrul acestor întâlniri, cetăţenilor li se vor oferi informaţii corecte, complete şi relevante, se vor face prezentări ale situaţiei proiectului, ale eventualelor probleme întâlnite, se vor realiza vizite în teren atunci şi acolo unde este cazul.
3) Crearea în practică a unei legături de acest tip între cetăţeni şi administraţie va avea ca rezultate creşterea nivelului de dialog/colaborare dintre cetăţeni şi administraţia publică şi, pe fond, durabilitatea politicilor publice.

(3) Urbanism participativ

Primul program de guvernanţă participativă în sectorul de urbanism s-a realizat prin planurile de reamenajare a străzii Kogălniceanu. În urma presiunilor publice, o dată cu anunţarea planului Primăriei Cluj-Napoca de a face o parcare subterană pe str. Kogălniceanu, întreg procesul dezbaterilor publice și formulare de propuneri de intervenții urbanistice a fost transferat către *Ordinul Arhitecţilor din România, filiala Transilvania*. Procesul a beneficiat de asistenţa tehnică a unei

asociaţii profesionale, însă nu a oferit arenele publice de participare pentru formularea de recomandări de către publicul larg.

Cadrul de reglementare a formelor de urbanism participativ este dat de Planurile de regenerare urbane (PRU), a căror bază legală este în *Legea privind amenajarea teritoriului şi urbanismului 190/2013* şi este specificată prin o serie de documente asumate de către Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice şi Locuinţelor (Ghid metodologic pentru îmbunătăţirea calităţii şi funcţionalităţii spaţiilor publice din marile ansambluri rezidenţiale, 2009; Recomandările UNESCO privind peisajul istoric, 2011; Ghid informativ privind regenerarea urbană. Principii şi practici europene, 2007). De asemenea, în curs de elaborare se află, în cadru aceluiaşi Minister, *Ghidul informativ pentru Planul de Regenerare Urbană*.

Conceptul cheie acestui tip de urbanism, cel participativ, este *Planul de Regenerare Urbană,* un instrument de planificare urbană integrată, menit să asigure corelarea diferitelor domenii componente ale structurii urbane şi să asigure evoluţia lor în mod concertat: infrastructură tehnică, transport public şi privat, spaţiu public, dotări (sănătate, învăţământ, asistenţă socială), parcări etc. Elaborarea PRU se face prin negociere între actorii urbani, în cadru participativ comunitar, de către echipe pluridisciplinare. Face parte din planul de dezvoltare pe termen lung al oraşului şi se bazează pe o viziune strategică împărtăşită în cadrul comunităţii. În aceeaşi cheie a producerii de arene publice prin sedinţe publice şi a dezvoltării comunitare prin întâlnirilor deliberative, urbanismul participativ este unul dintre instrumentele cheie ale democratizării prin participarea cetăţenilor la definirea şi găsirea rezolvărilor pentru problemele publice cu o componentă spaţială.

Pentru fixarea multi-anuală a propunerilor de investiţii prioritizate de către procesele de bugetare participativă la nivel de cartiere este absolut necesară crearea unei structuri flexibile de administrare participativă a teritoriului din punct de vedere urban. Planul de Regenerare Urbană este, din punct de vedere tehnic, un *Plan Urbanistic Zonal* care cuprinde o arie mai largă, de exemplu un cartier (fiind astfel şi o modalitate de fixare juridică a acestei entităţi deocamdată doar cu valoare doar de etichetare a unei zone). PRU-rile permit gândirea regenerării unei arii a oraşului într-un mod consistent, într-un orizont de timp mai larg. Dacă bugetarea participativă se încadrează în orizontul de timp al unui an, planul de regenerare urbană permite gândirea multianuală participativă a investiţiilor într-o zonă.

Recomandăm:

1) *Alcătuirea unei structurii executive*: identificarea, analiza instituţiilor cu responsabilităţi în formularea şi implementarea procesului de regenerarea şi stabilirea grupului de coordonare a procesului.
2) *Stabilirea temelor-program*: identificarea zonelor de reabilitare şi conformitatea cu documentaţia de urbanism prin partajarea oraşului în zone-cartiere care constituie unităţi urbanistice coerente pentru a putea constitui obiectul unui PRU.
3) *Identificarea resurselor necesare*: planuri de investiţii (costuri, venituri, capacitate financiară); analiza regimului juridic/fiscal al proprietăţilor; analiza dezvoltării comunitare din zonă.
4) *Diagnosticarea participativă a zonei*: analiza multicriterială a zonelor; întâlniri deliberative cu locuitorii din zonă pentru stabilirea priorităţilor de investiţii; interconectarea cu procesele de bugetare participativă; propunere de sinteză a rezultatelor analizelor realizate (planul integrat de regenerare a zonei).
5) *Propuneri preliminare* cu dezbateri deliberative în cadrul comunităţii afectate.
6) *Proiectare de specialitate şi eşalonarea măsurilor*.
7) E*valuare participativă şi implementarea măsurilor*.
8) *Actualizarea PRU-rilor* cu ajutorul proceselor de bugetare participativă şi evaluare participativă.

(4) Cultură şi artă participativă

Bugetarea şi planificarea urbană participativă sunt puternic legate de presupoziţia unor colectivităţi cu persoane interconectate, capabile să colaboreze într-un context al diferenţelor culturale individuale sau de grup. În ultimii cinci ani, cultura a fost tot mai puternic imaginată ca un instrument al dezvoltării, o modalitate prin care resursele creative ale unei comunităţi pot deveni baze ale unor inovaţii tehnologice şi organizaţionale. Mai exact, cultura şi arta au devenit instrumentele pentru definirea *bunului şi binelui public*. Prin programe precum „Capitală Europeană a Tineretului 2015" şi „Capitală Culturală Europeană 2021", oraşul Cluj-Napoca a început să valorifice - prin intermediul unor programe de guvernanţă participativă - resursele şi potenţialul artistic al câmpurilor profesionale specializate.

Aşa cum este detaliat mai pe larg în capitolul legat de strategia culturală a oraşului Cluj-Napoca, în cadrul acestor proiecte, o componentă majoră este producerea de reţele complexe în afara câmpurilor profesionale specializate şi implicarea în cadrul producţiei de cultură a populaţiei, în sensul larg.

Două tendinţe sunt importante pentru procesele de democratizare participativă. Prima este legată de descentralizarea spaţială la nivel de oraş a scenei culturale şi a producţiei culturale. Aici proiectul pilot „La terenuri”, interconectat cu proiectul de bugetare participativă ca modalitate de dezvoltare comunitară, a jucat un rol major în reconfigurarea modalităţilor de expresie culturală şi implicare a locuitorilor oraşului prin exemplul pe care l-au dat cei care locuiesc în cartierului Mănăştur în folosirea unei scene pentru auto-expresivitate. Acest proiect este unul inaugural, chiar dacă are o întreagă istorie artistică în spate, legat de un mod de reconfigurare a reţelelor de cooperare culturală într-un mod care are potenţialul de transformare a guvernanţei artistice în forme de democratizare participativă.

A doua tendinţă este formarea unei scene de artă independentă, capabilă să mobilizeze resurse independente şi să se orienteze spre producţia de nişă culturală prin implicarea publicului. Probabil însemnul instituţional cel mai cunoscut în Cluj-Napoca este Fabrica de Pensule, ca loc al unei alianţe de artişti independenţi capabili să se implice în dezvoltarea comunitară şi definirea binelui public împreună cu audienţele pe care încearcă să le capteze în producţia artistică.

Recomandăm:

1) Un accent mai mare pe proiecte independente şi alocarea de resurse pentru finanţarea prin concurs a proiectelor culturale participative. Scopul nu este cel al producerii unei opoziţii între scena independentă şi cea finanţată direct, ci cel al formării unui portofoliu de proiecte derulate în interiorul diverselor comunităţi urbane din Cluj-Napoca în vederea definirii binelui public prin mijloace creative.
2) Descentralizarea spaţială şi mai puternică înspre cartiere şi populaţie a programelor publice de cultură: festivaluri anuale sau spectacolele ocazionale organizate/sprijinite de către administraţia publică, programele legate de Capitala Tineretului şi Capitala Culturală.
3) Programe care invită locuitorii din cartierelor oraşului să participe la producţia de conţinut în proiecte colective culturale.
4) Chiar dacă evenimentele care favorizează consumul de masă, oferite în general de către festivaluri și festivități publice, sunt importante, pentru procesele de dezvoltare comunitare productia culturală comunitară este absolut fundamentală. Cele două aspecte nu se află în opoziţie, ci ele se pot derula în paralel prin implicarea tot mai activă a publicului în producţia conţinutului cultural al festivităţilor publice.

(5) Educare colectivă politică prin procese de e-guvernare

Alături de celelalte aspecte ce ţin de e-guvernare, discutate în capitolul dedicat acestei teme, platformele online pot fi folosite pentru educarea cetăţenilor oraşului pe temele ce ţin de cultura politică mai largă. Soluţiile la diferite probleme de administraţie sunt infuzate puternic de valori politice şi sociale. Acest aspect, deseori, este invizibil pentru publicul larg, chiar dacă este central în cadrul dezbaterilor şi în compararea diferitelor soluţii de guvernare. Procesele de democratizare participativă înseamnă şi formarea unor cetăţeni cu o conştiinţă şi cultură politică reflexivă, cu capacitatea de a clasifica diferitele soluţii ca aparţinând unui spectru valoric şi ideologic, cu capacitatea de a eticheta etico-politic un mod de gândire. Alături de pachetul mai mare de repoziţionare a oraşului Cluj-Napoca în spaţiul virtual şi folosirea acestui spaţiu pentru a permite eficientizarea şi democratizarea administrării publice, propunem şi module sau pachete electronice de e-learning politic. Aceste tipuri de aplicaţii (de exemplu, votulmeu.ro) ar funcţiona în Cluj-Napoca pentru că numărul de utilizator de internet în mod zilnic este relativ de mare la nivelul oraşului comparativ cu media naţională (54% în 2012, faţă de 24% la nivel naţional - EuroStat, 2012, Internet use in households and by individuals, *Statistics in Focus*, vol. 50).

Recomandăm:

1) Dezvoltarea unor aplicaţii adecvate la temele politice locale ca instrumente care pot fi folosite de către cetăţeni ca un instrument de informare şi consiliere politică atât în perioada campaniilor electorale, cât şi în afara lor. Logica acestor platforme este următoarea:
    a. Persoana care intră pe aplicaţia online este rugată să îşi exprime acordul sau dezacordul faţă de câteva afirmaţii care acoperă temele importante ale dezbaterilor administrative, politice şi etice locale.
    b. În acelaşi timp, cei care au construit aplicaţia se folosesc, unde este posibil, de interviuri cu reprezentanţii partidelor sau cu candidaţii, de opinii ale experţilor sau monitorizează presa pentru a afla poziţiile partidelor pe aceleaşi teme acoperite în chestionarul completat de către cetăţean.
    c. La sfârşit, aplicaţia generează o hartă ideologică unde sunt plasate partidele şi respondentul. De asemenea, respondentul poate vedea ce poziţie are fiecare partid (sau fiecare candidat, când este cazul) şi poate afla de care abordare este cel mai aproape.
2) Dezvoltarea unor aplicaţii adecvate la problemele de strategie locală sectorială care să permită informarea şi plasarea cetăţenilor într-un spectru de soluţii posibile şi, în acelaşi

timp, pentru a atrage atenţia care sunt graniţele soluţiilor şi locurile neacoperite pe care alte soluţii.

(6) Politici publice în vederea constituirii unei mişcări cooperativiste

O nouă generaţie de politici publici economice urmăreşte direcţionarea resurselor spre achiziţia de mijloace de producţie gestionate şi deţinute colectiv pe principii cooperativiste, efortul mergând spre găsirea parteneriatelor care asigură pieţe de desfacere globală. Cooperativele sau, mai larg, toate forme legale de aranjamente participative la nivel de organizaţie economică sunt o modalitate cu mare potenţial pentru recaptarea energiilor clujenilor prin retrasarea conceptelor de proprietate într-o cheie a bunurilor comune cu efecte majore asupra proceselor de control şi eficienţă. Participarea tuturor membrilor unei organizaţii la gestiunea organizaţiei produce efecte de motivare majore cu impact direct asupra productivităţii. De asemenea, cooperativismul produce efecte de fixare a capitalului prin strategii de acumulare încrustrate în interiorul comunităţii.

Recomandăm

1) Politici publice care urmăresc stimularea de gestiune cooperativistă a unor fabrici mari, pentru a pune oraşul în situaţia avantajoasă de a restricţiona mobilitatea capitalului în căutare de forţă de muncă mai ieftină, fără să restricţioneze efectele de creştere. Capitalul este prin excelenţă mobil, punând oraşele într-o poziţie foarte vulnerabilă de îndată ce acestea sunt încorporate temporar în lanţurile de producţie. În acest moment indicatorului politic al „numărului de locuri de muncă" este modalitatea ca modalitate, prin excelenţă, de evaluare a succesului unei investiţii, fiind, deseori, singurul indicator folosit. Un mix mai complex de indicatori al succesului unei investiții este dezirabil.
    a. Creșterea importanței alocate evaluării succesului unei investiții prin intermediul efectele de învăţare legate de auto-organizare ca modalitate de a genera o cultură a dezvoltării locale.
    b. Creşterea importanţei indicatorului legat de calitatea relaţiilor de muncă ca modalitate de evaluare a politicilor economice; relaţiile de muncă participative sunt elemente cheie pentru creşterea competitivităţii oraşului pe pieţele muncii regionale prin apariţia „brandului de angajator" asociat cu oraşele creative (http://www.creativeclass.com/).

c. Creşterea importanţei politicilor legate de producţie în mod cooperatist ca modalitate de a produce un oraş creativ la mai multe nivele de stratificare socială. Creativitatea este o caracteristică general umană, nu doar a sectoarelor de servicii

2) Politici publice care urmăresc stimularea auto-organizării continuând experimentele legate de favorizare a achiziţiilor mijloacelor de producţie.
    a. Orientarea mai fermă a proiectelor CREIC şi TEAM ZMC (aflate în derulare) spre producţie şi desfacere prin forme de control juridic colectiv al angajaţilor. Reducerea pe viitor a sumelor investite în producţia construcţiilor propriu-zise care să găzduiască afacerile (nu este posibil legal).
    b. Orientarea mai fermă a noilor proiecte cu diverse surse de finanţare spre stimularea formelor cooperativiste în sectoarele productive şi de servicii; orientarea spre mijloace de producţie competitive şi inovaţie organizatorică şi accentul diminuat pe viitor asupra producţiei de spaţiu pentru închiriere.
3) Reorientarea politicilor publice economice prin proiecte finanţate către forme de micro-creditare a achiziţiei de mijloace de producţie şi a producţiei manufacturiere de scală mică.
4) Orientarea proiectelor publice economice către formarea reţelelor de parteneriat dintre producători şi organizaţii care asigură desfacerea mărfurilor în spaţiul naţional şi cel global.
    a. Stimularea reţelelor de desfacere urban-rural, în care municipiul Cluj-Napoca poate juca rolul de comandă a acestor reţele.
    b. Stimularea reţelelor de desfacere globale bazate pe consumul etic şi motivat de producţia de mărfuri în condiţii de participare şi justeţe socială.
    c. Stimularea formării de federaţii de cooperative capabile să negocieze de pe poziţii mai simetrice cu retaileri globali.

(7) Economia socială

Cooperativele ca modalităţi de organizare democratică a activităţii economice au ajuns în ultima decadă să fie imaginate la nivel european ca un instrument de a oferi comunităţilor resurse pentru dezvoltare. În această înţelegere cooperativele joacă un rol social în economie, o modalitate de auto-organizare a comunităţilor sărace sau a straturilor sociale marginale. În exerciţiul financiar 2007-2013 din *Fondurile Sociale Europene*, cooperativa înţeleasă în această cheie a devenit unul dintre instrumentele economice oferite comunităţilor deprivate. Politicile economice locale din judeţul Cluj au pus accentul pe micul antreprenoriat până în acest moment, prin programe precum „Tranziţie de la JOB la SmartJOB", în care prin idei de afaceri şi forme de finanţare flexibile i-au stimulat pe angajaţii disponibilizaţi la plecarea fabricii Nokia din Cluj să îşi deschidă firme mici pe

cont propriu. Însă noul ciclul de finanţare 2014-2020 din *Fondurile Sociale Europene* reprezintă o oportunitate de a găsi noi programe care să stimuleze forme participative de organizare şi acumulare orientată spre comunitate. Economia socială este un mecanism care poate fi folosit în special în sectorul economic industrial.

Economia socială este o oportunitate pentru dezvoltarea comunităţilor excluse. Două exemple:

- În urma dispozitiei nr. 6397/2010 emisă de Primarul Municipiului Cluj au fost relocați în colonia de la Pata Rât familiile care ocupau locuinţele sociale de pe strada Coastei. Curtea de Apel Cluj, în şedinţa publică din 30.12.2013, obligă Primăria Cluj-Napoca să repună reclamanţii, din foste locuințe sociale de pe str. Coastei, în locuinţe care să respecte condiţiile legale formulate de Legea locuinţelor din 1994. Acest caz este departe de a fi soluționat, Primăria Municipiului Cluj-Napoca a cerut deja rejudecarea cazului în recurs. Indiferent de modul în care se va încheia procesul juridic ca atare, Primăria Cluj-Napoca poate folosi resursele şi instrumentele economiei sociale ca producţia de locuinţe socială pentru famillile relocate la Pata Rât, să fie refăcute de către viitorii locuitori în mod participativ, în ateliere de calificare şi producţie prin implicarea reţelelor de guvernanţă ale societăţii civile. Astfel acest proiect de „locuințe sociale integrate" ar putea sa fie în premieră, un proiect de creare de locuri de muncă cu unul de recreere a locuinţelor sociale.
- Creşterea continuă a persoanelor fără adăpost în Cluj-Napoca este îngrijorător. Pentru a rezolva în parte situația celor ajunși deja în stradă se pot produce locuri de muncă pentru aceste persoane în cheia economiei sociale. Biserica Franciscană din Cluj-Napoca derulează deja de doi ani un program pilot prin care oferă mijloacele de producţie şi cursuri de recalificare în ateliere de tâmplărie persoanelor fără adăpost. Produsele sunt vândute cu ajutorul bisericii şi pentru cei care lucrează în aceste ateliere este o sursă de venit valoroasă. Programul are nevoie însă de o reţea de distribuţie mai bună şi, mai ales, de componente adiţionale: băi comunale şi bucătării colective.

Recomandăm:

1) Accesarea de către serviciile specializate din cadrul primăriei, prin proiecte dedicate, a resurselor dedicate economiei sociale. Implicarea beneficiarilor în conturarea proiectelor şi derularea proiectelor.
2) Multiplicarea programelor de construcţie de locuinţe sociale integrate cu ateliere de calificare şi producţie în forme cooperativiste.

strategia pentru

Demografie și resurse umane

Coordonatorii grupului de lucru:

Traian Rotaru

Dan Chiribucă

Populație și resurse umane
Sinteză și recomandări

A. Constatări

Diversele surse de informații atribuie orașului nostru un volum demografic diferit, chiar și pentru același concept de populație. Așa de pildă, pentru populația stabilă, calculele curente ale INS dau la mijlocul anului 2011 o populație de circa 302 mii, în timp ce datele finale ale recensământului din același an indică 324,5 mii locuitori. Cât despre populație legală (cu domiciliul în oraș), instituția statistică națională ne indică, la mijlocul lui 2010, 293,5 mii iar serviciul de evidență informatizată a populației 318,8 mii. Chiar și în aceste condiții de incertitudine, se pot trage câteva concluzii, dacă analizăm nu doar cifrele globale ci și fenomenele demografice din ultimul timp.

1. Spre deosebire de majoritatea orașelor țării de dimensiune asemănătoare, populația Clujului nu scade în perioada recentă; dacă acordăm credit datelor de recensământ avem de a face chiar cu o creștere, reflectând un dinamism demografic destul de rar întâlnit în comunitățile teritoriale ale țării. Lucrul este cu atât mai remarcabil cu cât o serie de localități rurale din preajma orașului au cunoscut o creștere demografică accentuată, preluând o parte din cei care ar fi venit să se instaleze în oraș dar și dintre clujeni. Această tendință de staționaritate sau ușoară creștere va fi tot mai greu de susținut în viitor, ea reclamând schimbări majore în fertilitate și/sau migrație, așa cum o sugerează proiectările efectuate.

2. Deși datele oficiale despre migrație nu o arată, ținând seama că sporul natural al Clujului a devenit și se menține ușor pozitiv doar începând cu 2007, creșterea demografică este în special rezultatul unei balanțe migratorii pozitive.

3. Datele structurale arată că acest aport al migrației se regăsește îndeosebi la vârstele tinere, mai cu seamă dacă se are în vedere populația stabilă.

4. Acest fapt are drept consecință un număr rezonabil de născuți vii (în sensul că a asigurat în ultimii ani un spor natural pozitiv), deși fertilitatea clujencelor este de doar 1 copil/femeie, sub nivelul național (1,3 copii) care și el e foarte jos.

5. Numărul și ponderea copiilor sub 15 ani sunt la valori scăzute (ponderea sub nivelul național), ceea ce înseamnă că pentru a se asigura și în anii ce vin un număr de nașteri apropiat de valorile actuale e nevoie de intrări consistente de populație tânără.

6. Speranța de viață a clujenilor este peste media națională; după aprecierile noastre, media ultimilor cinci ani se ridică la 74 ani, pentru bărbați, și 80 de ani, pentru femei. Se menține o diferență mare de mortaliate între sexe, generată mai ales de supramortalitatea masculină la vârstele adulte.

7. Înaintarea în vârstă a generațiilor mai mari născute înainte de 1990 și ușoara creștere a speranței de viață la vârstele înalte, coroborat cu menținerea unei fertilități scăzute va contribui, chiar și în condițiile unui oarecare aflux de tineri, la îmbătrânirea populației, în sensul creșterii ponderii celor de 65 ani și peste de la 13%, în prezent, la peste 30%, în următoarele patru decenii. Un flux mai masiv de intrări, va genera o structură mai favorabilă pe vârste, adică un procent mai mic de bătrâni, dar este evident că numărul absolut al vârstnicilor va crește semnificativ.

8. Nupțialitatea și divorțialitatea nu prezintă indicatori diferiți de cei de la nivel național, deși grație contingentului mai mare de tineri ar fi fost de așteptat o rată mai ridicată a căsătoriilor.

9. Numărul șomerilor înregistrați în municipiul Cluj-Napoca a înregistrat o tendință descrescătoare între anii 2010-2012, iar rata șomajului este semnificativ mai redusă decât media la nivel național și la nivelul regiunii NV.

10. Un atu major al municipiului din punct de vedere al resurselor umane îl reprezintă forța de muncă cu nivel ridicat de pregătire și experiență, numărul și calitatea absolvenților de învățământ superior (competențe profesionale, lingvistice, compatibilitate culturală cu valorile

promovate de companiile multinaționale). Instituțiile de învățământ superior constituie un avantaj competitiv important atât național, cât și la nivelul Europei Centrale, valorificat deja parțial prin atragerea unui număr mare de multinaționale.

11. Salariații angajați în industrie, industria prelucrătoare și comerț cu ridicata, comerț cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor reprezintă aproximativ 50% din totalul salariaților din municipiu, dar principalii angajatori/actori economici semnalizează un deficit de absolvenți ai învățământului vocațional și profesional pregătiți pentru meserii (strungari, mecanici, lăcătuși, electricieni, sudori, etc). Sistemul de învățământ, în special cel preuniversitar, are potențialul de a fi mai bine corelat cu realitatea pieței muncii.

B. Propuneri

Propuneri mai concrete în domeniul politicii demografice și a resurselor umane nu pot veni decât dacă decidenții își asumă un anume proiect pentru oraș. Anticipând însă că acest proiect nu va avea în vedere un oraș cu o populație descrescătoare și/sau într-un proces accentuat de îmbătrânire și ținând cont de locul central pe care sănătatea și viața oamenilor îl ocupă în sistemul de valori contemporane, sugerăm următoarele tipuri de măsuri.

1. *Măsuri de stimulare a fertilității*. Chiar dacă fenomenul fertilității răspunde, în general, la măsuri și condiții macrosociale, de nivel național, autoritățile locale pot contribui și ele semnificativ în acest domeniu. Credem că, în cazul clujencelor, mai importante decât unele stimulente materiale, pe care oricum societatea noastră săracă nu le poate oferi, sunt acele măsuri care ajută tinerele femei să îmbine statutul de mamă cu cel profesional și, în acest sens, comunitatea locală poate interveni prin facilitarea educării copiilor în creșe, grădinițe și școli generale cu orar prelungit (număr de locuri sporit, condiții mai bune, costuri mai reduse). Tot în acest domeniu, este de presupus că facilități la dobândirea unei locuințe de către cuplurile tinere ar putea stimula aducerea pe lume mai repede a primului copiil (actualmente vârsta medie a femeilor la naștere e încreștere) și prin aceasta sporirea șanselor de a naște și alții.

2. *Măsuri de stimulare a imigrației*. Intrările de populație tânără sunt de o importanță esențială pentru a păstra dinamica pozitivă și structura pe vârste favorabilă a populației Clujului. Marele avantaj al orașului nostru, din acest punct de vedere, este faptul că e un centru universitar puternic care atrage (încă) pentru studii mulți tineri din afară. Petrecerea a trei-patru-cinci ani la studii în oraș e un aspect care poate stimula dorința lor de a rămâne permanent aici. De aceea, pe lângă acele condiții firești pe care un oraș trebuie să le ofere tinerilor (locuri de mincă, locuințe, modalități de petrecere a timpului liber etc.) este nevoie de un sprijin al autorităților locale acordat universităților pentru a aduce în oraș, în fiecare an, un număr cât mai mare de tineri de pe un teritoriu cât mai mare din afara acestuia. Problema este cu atât mai importantă cu cât în cazul tot mai multor specializări crește concurența celorlalte centre universitare din Transilvania.

3. *Măsuri de reducere a mortalității*. Deși speranța de viață a clujenilor este mai mare decât media națională, datele arată că ea poate fi încă îmbunătățită și adusă mai aproape de cea a locuitorilor din țările occidentale. Se cuvine ca specialiștii în medicină și sănătate publică să imagineze măsuri în acest sens și, de asemenea, în direcția reducerii inegalității între sexe, prin diminuarea decalajului de mortalitate la vârste adulte.

4. *Măsuri de sprijin pentru populația vârstnică*. Datorită creșterii importante și sigure a numărului de vârstnici dar și a nivelului speranței de viață sănătoasă, ar trebui să se instituie utilizarea, în prezentarea și analiza datelor demografice, a categoriei numită „vârsta a patra” (cuprinzând persoanele de la 80 sau 85 ani în sus). Cunoașterea detaliată a situației și nevoilor acestora, care se deosebesc mult de cele ale vârstnicilor „tineri” (65-80 ani), se impune cu necesitate pentru viitorul apropiat, iar comunitatea locală trebuie pregătită în acest sens. E vorba de o gamă largă de măsuri de la cele de facilitare a mobilității în spațiul urban și până la îngrijirea la domiciliu sau în așezăminte specializate.

5. *Înființarea, dezvoltarea și promovarea unor structuri de învățământ profesional și vocațional* printr-un sistem de parteneriat public-privat cu participarea mediului de afaceri.

Clujul poate deveni un pol regional privind mobilizarea de competenţe în ceea ce priveşte învăţământul profesional.

6. *Creşterea competenţelor adulţilor de pe piaţa muncii*. Înfiinţarea şi dezvoltarea unei reţele formată din universităţi, administraţia publică, reprezentanţi ai mediului de economic, având ca obiectiv principal creşterea competenţelor adulţilor de pe piaţa muncii

Contributori: Traian Rotariu (coordonator), Dan Chiribucă (coordonator), Veres Valer, Carmen Pop, Sonia Pavlenko, Simona Mălăescu.

Participanţi la masa rotundă organizată în noiembrie 2013:

Populația municipiului Cluj-Napoca

O analiză succintă[1]

Prof. dr. Traian ROTARIU, Centrul de studiere a populației, UBB Cluj

1. Evoluţia recentă a populaţiei

Conceptul de populaţie a unui anumit teritoriu sau a unei unităţi administrative este rezultatul unei construcţii statistice care poate îmbrăca forme diferite. Specificarea sensului în care termenul este folosit este esenţială în studiile de urbanism întrucât, în funcţie de formula adoptată, volumul demografic se modifică şi, în mod logic, toate implicaţiile sale asupra celorlalte aspecte ale spaţiului social se schimbă. În mod obişnuit, în publicaţiile noastre statistice oficiale regăsim date privind ceea ce se numeşte „*populaţie stabilă*"; mai rar ne sunt date informaţii despre „*populaţia legală*". Aceste două constructe statistice sunt utilizate şi cu ocazia recensămintelor populaţiei, adică în momentele în care se fixează cifrele reper de populaţie, dar şi atunci când se prezintă valorile curente, adică pentru începutul/sfârşitul anilor calendaristici sau mijlocul anilor (la 1 iulie).

Populaţia legală este cea cu domiciliul în unitatea administrativă analizată. Se preferă utilizarea populaiei stabile, care este considerată mai apropiată de populaţia *de facto* a zonei, întrucât ea omite persoanele cu domiciliul formal aici dar plecate pe o perioadă lungă de timp (peste un an) şi adaugă persoanele cu domiciliul legal în altă parte dar prezente (cu reşedinţă) aici pe o perioadă lungă (peste un an). Stabilirea volumului populaţiei stabile nu este facilă nici la recensământ şi cu atât mai puţin în perioadele intercensitare. *La nivel naţional*, în anii dintre recensăminte, populaţia stabilă se calculează pornind de la populaţia stabilă la recensământ la care se adaugă născuţii şi se scad decedaţii, migraţia externă fiind în mare măsură omisă căci nu se iau în calcul decât schimbările de domiciliu (adică practic de cetăţenie). De aceea, la recensăminte, populaţia stabilă este net diferită (la noi în ţară e întotdeauna net inferioară) cifrei care rezultă din calculul curent, pornit de la recensământul anterior. De pildă, la la recensământul din 2011 se aşteptau circa 21,4 milioane de locuitori şi s-au înregistrat doar 20,1 milioane. Aceste variaţii bruşte în anii de recensământ se regăsesc, într-o anumită măsură, şi în cifrele Institutului Naţional de Statistică pentru unităţile administrative ale ţării.

Fixându-ne atenţia asupra populaţiei municipiului Cluj-Napoca, vom constata variaţii sensibile în cifrele oferite de INS, care îşi găsesc (unele) explicaţia prin revizuirea cifrelor după recensământ. Există însă şi anumite date absolut ciudate, a căror raţiune ne scapă. Pentru ilustrare, prezentăm în tabelul 1 cifrele populaţiei Clujului, din anul 2000 încoace, aşa cum apar în „Fişa localităţii", document ce provine de la filiala teritorială a INS, adăugând pe ultima linie şi populaţia stabilă la ultimele două recensăminte.

Tabelul 1. *Populaţia municipiuluiCluj-Napoca, din „Fişa localităţii" şi la ultimele două recensăminte*

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Pop. stabilă la 1 iulie	329310	331992	297014	294906	298006	310194	305620	310243	308763	306009	305636	301913	
Pop. stabilă la 1 ianuarie	334543	332617	299541	294781	297461	311528	297568	311391	309338	306474	307215	307136	304802
Pop. legală la 1 iulie	315603	315674	293032	291057	289589	288861	289845	290719	291590	292586	293537	-	
Pop. stabilă la recensăminte			317953									324576	

[1] Mulţumesc pe această cale doamnelor Emilia Negrilă, director executiv, și Melania Pașca, șef de serviciu la Direcția Județeană de Statistică, Cluj, pentru amambilitatea și promptitudinea furnizării datelor solicitate

Se observă, mai întâi că, în urma recensământului din 2002, în ciuda unei valori de 317. 953 locuitori înregistraţi în martie, Clujul ajunge la doar *297.014 în iulie* (!??), „piezând" astfel faţă de anul anterior circa 35.000 de locuitori la populaţia stabilă şi vreo 22-23.000 la cea legală. Şi în continuare, evoluţia cifrelor pare destul de bizară: după o scădere lentă în 2003, urmează o redresare uşoară în 2004, pentru ca apoi să constatămun salt brusc de 12.000 de persoane în 2005. Nici în anii următori, cifrele de evoluţie nu sunt foarte convingătoare, căci apar schimbări în ambele sensuri, ce nu urmează vreo direcţie clară. Mai mult, se ajunge la o cădere de populaţie la 1 iulie 2011, sub 302.000 locuitori, cifră care, se vede, este mult şi sub cea de la recensământul din toamna anului respectiv, şi asta în condiţiile în care, cum spuneam, recensământul a oferit, în general, efective ale populaţiei stabile mult sub cele calculate.

Cum se ştie, mai există, pe lângă INS, o instituţie chemată să ofere date despre poulaţie; este vorba despre serviciul de evidenţă informatizată a populaţiei. Or, conform datelor primite de la filiala judeţeană a acestui serviciu, populaţia Clujului ar fi atins la 30 martie 2010 o cifră de 318.802 locuitori, efectiv defalcat pe sexe şi grupe de vârstă.

Înainte însă de a vorbi de date structurale, să încercăm să descoperim ce temei au cifrele de populaţie de mai sus. Se ştie că modificarea populaţiei în timp se realizează pe două căi principale: prin mecanismele sale proprii de înmulţire, ce conduc la aşa-numitul *spor natural* (egal cu diferenţa între născuţii vii şi decedaţii, într-un interval de timp) şi prin schimbul de indivizi cu alte populaţii, numit *spor migratoriu* (egal cu diferenţa între numărul celor intraţi în şi al celor ieşiţi din populaţia dată, într-un interval de timp). Mărginindu-ne la intervalul 2002-2010, când datele de populaţie se bazează pe efectivul populaţiei stabile de la recensământul precedent, observăm, mai întâi, că în decursul acestor nouă ani, adică de la 1 ianuarie 2002 la 1 ianuarie 2011, *populaţia stabilă* a Clujului a trecut de la 299.541 locuitori la 307.136, adică a crescut cu 7.595 persoane. Această creştere nu prea se regăseşte atunci când privim cifra de populaţie de la mijlocul anului (cea mai utilizată în calculele statistice), între cele două valori anuale (de la 1 ianuarie si de la 1 iulie) fiind uneori discrepanţe mari: de pildă peste 5.000 de persoane din sporul calculat mai sus dispar până la mijlocul anului 2011!

Pe de altă parte şi prin contrast, dacă urmărim evoluţia *populaţiei legale*, observăm o mai mare regularitate, tradusă printr-o scădere uşoară până în 2005 şi apoi o revenire la o valoare puţin apropiată de cea din 2002 (cu circa 500 persoane mai mult în 2010). În fiecare an, această populaţie e mai mică decât cea stabilă, aşa cum este firesc pentru un centru de atracţie cum este Clujul, dar diferenţele între cele două cifre anuale sunt neregulate şi dificil de interpretat, mai ales că populaţia legală e dată numai la mijlocul anului.

Pentru a vedea dacă aceste schimbări anuale de efective îşi găsesc o explicaţie prin jocul evenimentelor demografice curente ce modifică populaţia, oferim în tabelul 2 cifrele anuale[2] ale acestor elemente.

Tabelul 2. *Elemetele constitutive ale sporului natural şi migratoriu pentru municipiul Cluj-Napoca, în anii 2002-2010*

ANUL	*2002*	*2003*	*2004*	*2005*	*2006*	*2007*	*2008*	*2009*	*2010*	*Total*
Născuţi vii	2.165	2.214	2.417	2.785	2.855	2.866	3.021	3.226	3.236	24.785
Decedaţi	2.879	2.796	2.708	2.792	2.876	2.704	2.670	2.701	2.739	24.865
Spor natural	-714	-582	-291	-7	-21	162	351	525	497	-80
Intrări - schimbare de domicliu	2.036	2.588	2.714	2.505	4.124	4.369	4.461	4.283	6.270	33.350
Ieşiri - schimbare de domicliu	3.218	3.532	3.935	2.433	2.879	3.381	4.038	4.017	5.697	33.130
Spor - schimbare de domiciliu	-1.182	-944	-1.221	72	1.245	988	423	266	573	220
Intrări - schimbare de reşedinţă	7.466	4.156	7.989	24.076	9.422	22.292	19.266	15.731	15.588	125.986

[2] Ne oprim la anul 2010 întrucât, după aceea, în „Fişa localităţii" nu se mai regăsesc informaţii privind schimbarea domiciliului.

Ieşiri - schimbare de reşedinţă	2.022	1.576	1.203	1.711	1.082	1.353	1.530	1.633	1.540	13.650
Spor - schimbare de reşedinţă	5.444	2.580	6.786	22.365	8.340	20.939	17.736	14.098	14.048	112.336

Datele din tabelul 2 au, în funcţie de modul lor de înregistrare, o consitenţă diferită. Cu siguranţă că cele mai sigure sunt cele privitoare la sporul natural, întrucât statistica stării civile este bine condusă la nivel naţional. Să specificăm doar că atât născuţii vii cât şi decedaţii sunt legaţi direct de *populaţia legală* (naşterile înregistrându-se după domiciliul stabil al mamei iar decesele după domiciliul decedatului). În privinţa seriei acestor evenimente, se desprind câteva imagini foarte clare, ceea ce reflectă consistenţa cifrelor în cauză. Dacă este vorba despre decese, atunci este evident că seria noastră indică o deosebită stabilitate; variaţiile anuale sunt mici şi ele pot fi datorate unor cauze conjuncturale. Populaţia Clujului a pierdut deci constant în ultima vreme, prin deces, în jur de 2.900 persoane anual.

Pentru naşteri în schimb, avem de a face cu o evidenţă tendinţă crescătoare, numărul născuţilor vii sporind, din 2002 până în 2010, de la 2.165 la 3.236, ceea ce înseamnă o creştere[3] remarcabilă de circa 50%. Întrucât este greu de presupus că fertilitatea clujencelor a crescut atât de mult în anii aceştia, în care, la nivel naţional, nu s-au produs schimbări în intensitatea fertilităţii, rămâne ca explicaţie mai plauzibilă o creştere a efectivului de femei de vârstă fertilă (între 20 şi 40 de ani). Dar şi acest lucru, adică modificarea structurii pe vârste, se poate întâmpla pe două căi: fie prin intrarea în grupele fertile a unor contingente mari de populaţie mai tânără existente anterior, fie prin intrarea din exterior în populaţie a unor femei de această vârstă. Întrucât datele pe care le avem privitor la structura pe vârste din 2010 (la care ne vom referi ceva mai jos) nu indică o schimbare majoră „internă" a ponderii grupelor, probabil că ultima componentă este cea care a avut influenţa cea mai însemnată.

Ipoteza pare a fi confirmată de cifra „imigranţilor", adică a celor care au intrat în populaţia legală a Clujului, prin schimbarea domiciliului. Seria acestor intrări evoluează, între 2002 şi 2010 într-un evident paralelism cu cea a naşterilor, numărul anual al persoanelor intrate în Cluj crescând de la 2.036, în 2002, la 6.270, în 2010, ceea ce reprezintă o creştere de trei ori. Totuşi cifrele respective par a evolua mai puţin regulat, dat fiind faptul că avem două salturi majore în 2006 şi 2010, vizavi de anii precedenţi. Desigur, legătura cu naşterile nu este aici una directă, dar putem presupune că imigraţia aceasta a antrenat persoane tinere, multe în vârstă fertilă la momentul intrării sau care au ajuns repede la această etate. Fireşte că se poate obiecta faptul că cifrele de pe linia intrărilor prin schimbare de domiciliu sunt compensate aproape perfect de cele de pe linia următoare a tabelului, care ne redau numărul celor care au renunţat la domiciliul din Cluj-Napoca şi au ales altă localitate de domiciliu. În adevăr, în cei nouă ani analizaţi, intră în populaţia legală 33.350 de persoane şi ies, prin schimbarea domiciliului, 33.130. Numai că nimic nu garantează că structura pe vârste a celor două serii este identică. După cunoştinţele noastre, în rândul celor care intră, grupele tinere au o pondere mai mare decât într-o populaţie „normală", iar în rândul celor care ies, vârstnicii sunt mai numeroşi.

Încercând un bilanţ al mişcării naturale şi migratorii a populaţiei, în decursul celor nouă ani, observăm următoarele valori ale sporului total anual, ca sumă a sporului natural şi migratoriu:

Anul	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
Spor total	-1.896	-1.526	-1.512	65	1.224	1.150	774	791	1.070	140

Aceste cifre se potrivesc relativ bine cu evoluţia populaţiei legale, ale cărei valori, aşa cum s-a văzut, scad până în 2005 şi apoi cresc. (Nu putem face o verificare exactă a cifrelor întrucât populaţia legală e dată la 1 iulie şi nu la 1 ianuarie.) Aşadar, cu un spor natural uşor negativ (-80

[3] Această creştere a numărului de naşteri nu trebuie privită ca o tendinţă de lungă durată, în acest domenu lucrurie putându-se schimba destul de brusc. De altfel, chiar în anul următor, 2011, numărul născuţilor vii a fost doar de 2.933, scăzând deci aproape cu 10% faţă de 2010 iar în 2012 s-au născut cu ceva şi mai puţini copii: 2903.

de persoane) şi unul migratoriu uşor pozitiv (220 persoane) se ajunge la un spor total calculat de 140 indivizi, în cursul celor nouă ani, adică la *o staţionaritate a efectvului populaţiei legale*.

Dacă deci pentru populaţia legală avem o destul de bună consistenţă a cifrelor, pentru populaţia stabilă, valorile avansate de instituţia statistică sunt mai mult decât obscure. Asta, pe de o parte, căci, aşa cum am spus, variaţiile anuale sunt mari şi neregulate (şi fără legătură cu sprorurile de populaţie descrise mai sus) iar, pe de altă parte, pentru că inflenţa celuilalt factor ce intervine în stabilirea populaţiei stabile (schimbarea reşedinţei) este greu de estimat după cifrele avansate de INS. Într-adevăr, urmărind ultimele trei linii ale tabelului 2, observăm întâi de toate o totală discrepanţă între valorile de pe linia intrărilor şi de pe cea a ieşirilor. Situaţia unui an poate fi înţeleasă uşor: un număr mare de indivizi domiciliaţi în altă parte îşi stabilesc reşedinţa în Cluj şi un număr mic de clujeni fac acest lucru alegând altă localitate. Numai că din aceste cifre nu putem deduce nimic asupra evoluţiei populaţiei stabile, întrucât nu ştim nimic despre ceea ce se întâmplă cu cei care fac asemenea mişcări într-un an; nu ştim cât timp rămân cu acest statut de rezidenţi fără a reveni la domiciliul stabil. Însumând cifrele pe nouă ani avem, aşa cum se vede, o discrepanţă enormă între cele două intrări, cifre care în niciun caz nu pot fi utilizate în a face un bilanţ al mişcării populaţiei, aşa cum am procedat cu schimbările de domiciliu, căci ar trebui să adăugăm la populația Clujului, în cei nouă ani, peste 122.000 locuitori!

Rămâne deci să privim altfel aceste cifre, adică să le considerăm valabile doar la nivelul unui an calendaristic, fără însumare în timp. În acest caz; diferenţa *anuală* între intrările şi ieşirile prin schimbarea reşedinţei, adăugată la *populaţia legală a anului respectiv*, ar duce la populaţia stabilă. Şi, într-adevăr, se poate observa că valorile astfel obţinute se apropie de cifrele populaţiei stabile anuale avansate de INS. Aşadar, variaţiile mari ale populaţiei stabile despre care vorbeam la început se datorează fluctuaţiilor foarte mari ale efectivelor adăugate prin schimbarea reşedinţei. De pildă, în 2003, avem circa 4.000 de persoane care intră astfel în Cluj, iar în 2005, numărul saltă la 24.000! Este evident că atunci toată nelămurirea privind evoluţia efectivelor populaţiei stabile se transferă la schimbările bruşte anuale de cifre ale celor care-şi stabilesc reşedinţa în oraş; aici ni se pare că nu mai este vorba de a se înregistra o stare de fapt, ci e o schimbare de formă. În aceste condiţii de mari fluctuaţii, doar luînd o medie a celor nouă ani analizaţi, putem să sesizăm ce se ascunde în spatele cifrelor. Astfel, vedem că, prin schimbarea reşedinţei, avem, *în medie*, un plus de circa 12.500 persoane într-un an, care adăugat la o populaţie legală de circa 291.000 de locuitori, ne conduce la o populaţie stabilă anuală de circa 303.500 persoane, prin acest calcul conferindu-se un oarecare sens al cifrelor de pe prima şi cea de a treia linie a tabelului 1.

Câteva întrebări esenţiale rămân, mai cu seamă cele legate de fluctuaţiile anuale şi de valoarea datelor din surse diferite. Astfel, în anul 2011, *populația stabilă* calculată este conform INS de circa 302 mii iar cea oferită de recensământul efectuat de aceeași instituție de 324,5 mii. Pentru *populația legală* avem iarăși două cifre diferite: 293,5 mii după INS și 318,8 mii după serviciul de evidență informatizată. În aceste condiţii de incertitudine, este greu să se facă pronosticuri privind evoluţia viitoare a populaţiei. Nu este uşor nici măcar să facem nişte proiectări de genul „dacă... atunci...” pentru că nu avem la dispoziţie o structură pe vârste şi sexe clară şi nici manifestarea fenomenelor demografice (fertilitate, mortalitate, migraţie) pe vârste şi sexe. Dincolo de incertitudinile evoluției viitoare a populației, orice proiectare cu pretins sens de prognoză, pe datele actuale, în forma în care sunt ele, ar rămâne o simplă speculaţie.

2. Fenomenele şi structuri demografice

Evoluţia populaţiei este, se ştie, efectul acţiunii fenomenelor demografice în condiţiile unei structuri pe vârste şi sexe date. Astfel, de pildă, numărul născuţilor vii este rezultatul ferilităţii populaţiei conjugată cu numărul femeilor şi gruparea acestora pe vârste. Aşa o populaţie îmbătrânită poate produce mai puţini copii, chiar şi cu fertilitate mai mare, decât una mai tânără şi cu o fertilitate mai redusă. În general indicatorii bruţi, de mortalitate şi de natalitate,

sunt influenţaţi de ambele aspecte menţionate, adică şi de intensitatea fenomenelor, dar şi de structura pe vârste a populaţiei. Este limpede că o influenţă mai mare a structurii pe vârste se observă în cazul mortalităţii, întrucât acest fenomen se realizează mai intens prin vârstele înalte, în vreme ce fertilitatea e specifică unei zone mediane a populaţiei, mai stabilă ca pondere în diverse colectivităţi. De aceea şi rata brută de mortalitate e un indicator mai puţin semnificativ decât rata brută de natalitate și, în consecnță, pentru caracterizarea fenomenului de mortalitate, se folosește speranța de viață la naștere (durata medie a vieții).

Ţinând seama de importanţa structurii pe vârste nu numai în constuirea valorilor unor indicatori ai fenomenelor demografice, ci și în sine ca distribuție ce evidențiază importanța numerică a diferitelor segmente de populație, am încercat să creionăm acest aspect structural al populației Clujului pe baza datelor obținute din trei surse: datele oficiale primite de la INS, datele obținute de la serviciul de evidență a populației și datele de recensământ. Informația este prezentată în tabelul 3. Firește că datele de aici nu sunt riguros comparabile dat fiind că momentele de înregistrare sunt ușor diferite iar unele cifre, cele de la evidența populației, se referă la populația legală iar altele, din celelalte două înregistrări, la populația stabilă. În ciuda acestui fapt, datele pot fi privite și analizate în paralel iar diferențele între valori – fie pe total fie pe grupe de vârstă și sexe – n-ar trebui să fie prea mari. Din păcate, lucrurile nu stau deloc așa, fapt care ne pune în încurcătură nu doar în ceea ce privește precizarea volumului demografic al orașului, ci și legat de structura pe vârste, care, la rându-i, influențează valoarea ratei totale de fertilitate și speranța de viață.

Tabelul 3. *Structura pe sexe şi vârste a populației Clujului, după trei surse de date diferite*

Vârsta	INS 01.07. 2011			Evidența populației 30.03.2010			Recensământ 20.10.2011		
	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin	Total
0-4 ani	7575	7199	14774	7102	6671	13773	6776	7019	13795
5 - 9 ani	6003	5594	11597	6107	5746	11853	6051	5665	11716
10-14 ani	5255	5054	10309	5899	5705	11604	5496	5265	10761
15 -19 ani	6905	7075	13980	7572	7169	14741	9302	10183	19485
20-24 ani	11900	13627	25527	11260	11434	22694	20654	24067	44721
25-29 ani	12827	14124	26951	13373	14543	27916	14605	14803	29408
30-34 ani	14101	14669	28770	14976	16098	31074	13203	13293	26496
35-39 ani	11873	12625	24498	13018	14280	27298	11166	11906	23072
40-44 ani	12115	13137	25252	12767	14062	26829	11822	12767	24589
45-49 ani	8203	9779	17982	9786	11313	21099	8034	9377	17411
50-54 ani	10099	12242	22341	11756	13557	25313	9948	11866	21814
55-59 ani	10845	12243	23088	11440	12588	24028	11057	12212	23269
60-64 ani	7843	9246	17089	8392	9483	17875	8109	9371	17480
65-69 ani	5387	7025	12412	5860	7483	13343	5462	6944	12406
70-74 ani	4494	6399	10893	4919	6843	11762	4595	6513	11108
75-79 ani	3116	4936	8052	3373	5125	8498	3160	5088	8248
80-84 ani	1953	3316	5269	3252	5850	9102	1997	3466	5463
85+	1004	2125	3129				1060	2274	3334
TOTAL	**141498**	**160415**	**301913**	**150852**	**167950**	**318802**	**152740**	**171836**	**324576**

Spre a observa mai bine incongruența cifrelor, restrângem datele din tabelul 3 în unul cu mai puține rânduri – tabelul 3a –, obținut prin folosirea unor intervale de vârstă mai mari. Observăm astfel mai bine de unde vin diferențele între cele trei înregistrări. Astfel, este clar că volumul mai ridicat de locuitori la recensământ față de celelalte două înregistrări provine aproape exclusiv din contribuția grupelor de vârstă între 15 și 30 de ani, mai ales a celei de la 20 la 25 de ani. Faptul că aici se încadrează tinerii aflați la studii, în speță cele universitare, nu e întâmplător; mulți dintre aceștia putând fi încadrați la recensământ în populația stabilă, dar fără să apară în cea legală. Totuși nu se înțelege de ce această situație nu se regăsește și în statistica anuală a INS, când aceasta oferă tot populația stabilă. Mai mult, este puțin probabil ca „doar” vreo 28 mii de tineri între 15 și 30 de ani, cu domiciliul în alte localități, să se găsească în Cluj,

ceea ce înseamnă că nici recensământul n-a cuprins întregul efectiv al acestei categorii. La celelalte grupe de vârstă diferențele sunt mai mici și e interesant că aici valorile cele mai mari sunt în populația legală; aceasta înseamnă fie că recensământul nu a prins în întregime efectivele respective, fie că o serie de clujeni mai tineri de 15 ani și mai vârstnici de 29 sunt plecați din localitate pe o perioadă îndelungată (adică mai mulți decât sunt veniți în Cluj în această situație), fie din ambele motive. Cu siguranță că aici contează mai cu seamă efectivele celor plecați în străinătate pe timp îndelungat. Din păcate, nu cunoaștem vreo evaluare a acestor efective pentru clujeni.

Tabelul 3a. *Structura populației pe grupe mari de vârstă*

Grupa de vârstă	INS 01.07. 2011			Evidența populației 30.03.2010			Recensământ 20.10.2011		
	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin	Total
0-14 ani	18833	17847	36680	19108	18122	**37230**	18323	17949	*36272*
15-29 ani	31632	34826	66458	32205	33146	*65351*	44561	49053	**93614**
30-59 ani	67236	74695	141931	73743	81898	**155641**	65230	71421	*136651*
60+	23797	33047	*56844*	25796	34784	**60580**	24383	33656	58039
TOTAL	141498	160415	*301913*	150852	167950	318802	152497	172079	**324576**

Se înțelege că pentru a putea continua analiza fenomenelor demografice din Cluj e nevoie să alegem o variantă de reper din cele trei. În ce ne privește, o preferăm pe cea furnizată de evidența populației, chiar dacă cifrele sunt mai vechi, nu doar pentru motivul că oferă o valoare totală intermediară celorlalte două, ci și pentru că indicatorii statistici se calculează cumulând evenimentele demografice (nașteri, decese) după domiciliul persoanelor implicate[4], ceea ce înseamnă că logic trebuie raportate tot le populația legală.

Vom începe prin a prezenta în tabelul 4, comparativ cu nivelul naţional, structura pe grupe de vârste şi sexe, exprimată procentual, aşa cum a rezultat din datele pentru 2010, primite de noi la acel moment de la Direcţia Judeţeană de Evidenţă a Populaţiei.

Tabelul 4. *Structura pe vârste şi sexe a populaţiei muncipiului Cluj-Napoca la 30 martie 2010 şi a populaţiei urbane a României la 1 iulie 2010 (în %)*

Grupa de vârstă	Cluj-Napoca			România urban		
	Masculin	Feminin	Total	Masculin	Feminin	Total
0-4 ani	4,71	3,97	**4,32**	5,40	4,64	**5,00**
5-9 ani	4,05	3,42	**3,72**	4,71	4,06	**4,37**
10-14 ani	3,91	3,40	**3,64**	4,64	4,04	**4,33**
15-19 ani	5,02	4,27	**4,62**	5,47	4,86	**5,15**
20-24 ani	7,46	6,81	**7,12**	8,90	8,14	**8,50**
25-29 ani	8,86	8,66	**8,76**	8,66	7,94	**8,28**
30-34 ani	9,93	9,58	**9,75**	9,32	8,50	**8,89**
35-39 ani	8,63	8,50	**8,56**	8,09	7,65	**7,86**
40-44 ani	8,46	8,37	**8,42**	8,64	8,73	**8,69**
45-49 ani	6,49	6,74	**6,62**	6,05	6,44	**6,26**
50-54 ani	7,79	8,07	**7,94**	7,62	8,10	**7,87**
55-59 ani	7,58	7,50	**7,54**	7,34	7,57	**7,46**
60-64 ani	5,56	5,65	**5,61**	5,15	5,46	**5,31**
65-69 ani	3,88	4,46	**4,19**	3,26	3,85	**3,57**
70-74 ani	3,26	4,07	**3,69**	3,01	4,00	**3,52**
75-79 ani	2,24	3,05	**2,67**	2,02	2,98	**2,52**
80 şi +	2,16	3,48	**2,86**	1,73	3,04	**2,41**
TOTAL	100	100	**100**	100	100	**100**

După cum se observă, structura pe vârse a Clujului este destul de interesantă. Mai întâi, observăm ponderile reduse ale populaţiei sub 20 de ani, lucru desigur explicabil – şi în acelaşi timp general la nivelul ţării – prin fertilitatea mult mai redusă a populaţiei României după 1989.

[4] Astfel, de pildă, dacă o studentă, recenzată în Cluj, are domiciliul în Baia Mare și ea naște (indiferent unde, chiar și în Cluj) copilul născut apare în statistici în efectivele din Baia Mare.

Totuşi, comparativ cu nivelul naţional şi chiar cu mediul urban pe ţară, lipsa copiilor este mult mai accentuată în Cluj (doar 11,7% din total erau copii sub 15 ani, în vreme ce în populaţia ţării copiii reprezentau în 2010 circa 15%, iar în urbanul naţional 13,7%), ceea ce indică o fertilutate mai scăzută a Clujencelor în anii din urmă. Clujul are însă un surplus de poulaţie feminină chiar şi faţă de urbanul naţional la trei dintre grupele de vârstă cele mai fertile în prezent, 25-39 ani, ceea ce prezintă un atu important pentru numărul de naşteri. La celălalt capăt al scalei vârstelor, observăm că oraşul nostru ca şi celelalte oraşe ale ţării are (încă) o pondere şi un număr mic de vârstnici; doar 13% dintre locuitorii Clujului au depăşit vârsta de 65 de ani, în timp ce la nivel naţional ponderea acestora trece de 15% (în ansamblul urbanului ponderea fiind de 12%).

Revenind la fenomenele demografice de bază (natalitatea şi mortalitatea), prezentăm, în lipsa altor informaţii, indicatorii bruţi, făcând şi o comparaţie cu cei calculaţi la nivelul mediului urban din România (tabelul 5). Concluzia principală a acestei comparaţii este aceea că atât nivelul indicatorilor locali cât şi tendinţa acestora (inclusiv redresarea natalităţii la Cluj din 2005) se regăseşte şi la nivelul mediului urban naţional. Diferenţele între orașul nostru și ubanul țării sunt într-adevăr foarte mici (o mai puternică redresare a natalităţii în Cluj şi un nivel uşor mai scăzut al indicilor de mortalitate), ceea ce îndeamnă la prudenţă în interpretare.

Tabelul 5. *Ratele de natalitate şi mortalitate în municipiul Cluj-Napoca şi la nivelul mediului urban naţional, între 2000-2010 (în ‰)*

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Natalitate Cluj	*7,6*	*7,5*	*7,4*	*7,6*	*8,3*	*9,6*	*9,9*	*9,9*	*10,4*	*11,0*	*11,1*
Natalitate ţară, urban	8,9	8,4	8,5	8,7	9,4	9,9	10,1	9,8	10,3	10,3	10,0
Mortalitate Cluj	*9,1*	*9,0*	*9,8*	*9,6*	*9,4*	*9,7*	*9,9*	*9,3*	*9,2*	*9,2*	*9,3*
Mortalitate ţară, urban	8,9	9,0	9,8	9,7	9,6	9,9	9,8	9,7	9,7	9,9	10,0

Pentru fertilitate indicatorul cel mai des folosit este *rata totală de fertilitată*, exprimată în copii/femeie și care arată care ar fi numărul de născuți ce revine unei femei dintr-o generație fictivă pe parcursul vieții fertile dacă, la fiecare vârstă, femeile din această generație ar naște cu intensitatea cu care nasc femeile din populația studiată, în anul de referință, la vârstele respective. Amintim că în România de aproape două decenii indicele acesta este undeva în jur de 1,3 copii/femeie, având o stabilitate remarcabilă, la acest nivel scăzut, nefiind practic sensibil la schimbările sociale din ultima vreme și nici la modestele și inconsistentele măsuri de politică demografică. După calculele noastre, fertilitatea femeilor clujene se situează, în ultimii cinci ani analizați, undeva în jurul nivelului de 1 copil/femeie, nivel apropiat probabil de cel național pentru orășence (valoare pe care INS nu o oferă în anuarele statistice), toate cercetările locale arătând că la sate încă fertilitatea e mai ridicată. Pentru ceea ce ne interesează aici, important e să reținem că *valoarea fertilității de 1 copil/femeie nu asigură nici măcar 50% din nivelul necesar pentru reproducerea populației*.

În legătură cu fenomenul de mortalitate mai avem un indicator destul de relevant; e vorba de *indicele mortalităţii infantile*, care se calculează raportând decedaţii înainte de împlinirea vârstei de un an la născuţii vii dintr-o perioadă dată. Pe intervalul 2000-2011, valoarea acestui indicator a fost la nivelul Clujului de 7‰, care este net mai redusă decât cea la nivel naţional în urban. În adevăr, mărimea aceastuia a scăzut, pe ţară în urban, între 2000 şi 2011, de la 16,1‰ la 7,7‰, ceea ce înseamnă că a avut, în perioada respectivă, o valoare mijlocie în jur de 12‰, deci aroape dublă decât în oraşul nostru. Indicatorul cel mai bun al mortalităţii – *speranţa de viaţă la naştere* – nu l-am găsit calculat, în mod oficial, la nivelul orașului, dar, cu certitudine, şi acesta este peste media naţinală a urbanului. Într-adevăr, pe baza datelor despre decesele pe vârste din ultimii cinci ani, 2008-2012, un calcul grosier făcut de noi (și care poate fi pus sub semnul întrebării datorită incertitudinilor referitoare la volumul și structura populației) sugerează că speranța la naștere a bărbaților clujeni ar fi în jur de 74 de ani iar cea a femeilor de 80 de ani, în

condițiile în care la nivel național, în mediul urban, în 2010, indicatorii erau de 71 ani și respectiv 78. Pe scurt, se poate deci spune că *ratele de mortalitate ceva mai mici la Cluj nu se datorează numai unei structuri pe vârste mai tinere a populaţiei ci şi unei mortalităţi mai reduse decât în ansamblul mediului urban*.

Tot în legătură cu mortalitatea este, credem, interesant să punem mai clar în evidență diferența mare (existentă și în Cluj, după cum se vede din duratele de viață) între cele două sexe, folosind distribuția decedaților pe vârste. Redăm grafic situația în figura 1. Lucrurile sunt evidente și se încadrează în modelul binecunoscut de medici și demografi; diferența între sexe provine în principal din supramortalitatea masculină la vârste adulte ridicate, cam înte 50 și 70 de ani, unde numărul deceselor masculine întrece mult efectivul celor feminine[5].

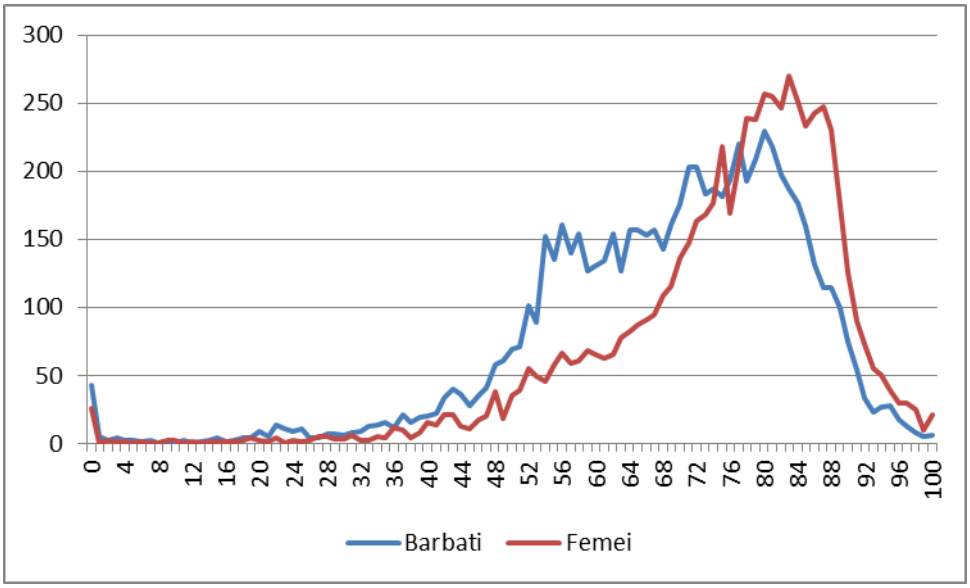

Figura 1. *Distribuția numărului de decedați în Municipiul Cluj-Napoca, pe sexe și vârste, în decursul a cinci ani: 2008-2012*

Pentru a înţelege şi explica, într-o anumită măsură, comportamentul procreativ al populaţiei, este nevoie şi de o analiză a altor două fenomene demografice, care influenţează fertilitatea şi, deci indirect, reproducerea speciei: *nupţialitatea* şi *divorţialiitatea*, respectiv constituirea şi disoluţia familiilor. Şi aici avem la dispoziţie doar indicatorii bruţi care relectă doar sumar intensitatea acestor fenomene. Prezentăm în tabelul 6 din nou o comparaţie cu mediul urban naţional[6].

Tabelul 6. *Ratele de nupţialitate şi divorţialitate, în municipiul Cluj-Napoca şi la nivelul mediului urban naţional, între 2000-2010 (în ‰)*

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Nupţialitate Cluj	*6,4*	*6,0*	*6,4*	*6,6*	*8,0*	*8,0*	*8,3*	*8,2*	*8,1*	*7,9*	*7,5*
Nupţialitate ţară, urban	6,5	6,3	6,6	7,0	7,6	7,8	8,1	8,8	8,2	7,3	6,4

[5] Desigur că o analiză şi mai clară ar implica folosirea unor indicatori relativi, cum sunt ratele de deces pe vârste, dar am preferat această imagine a cifrelor brute întrucât, chiar dacă am însumat decesele pe cinci ani, graficul rămâne încă destul de „zimțat”, iar pentru o analiză detaliată, pe vârste, a ratelor celor două sexe ar fi nevoie de valori care să se aşeze pe o curbă mult mai lină. Firește că dacă folosim ratele, acestea sunt mai reduse la femei la toate vârstele, inclusiv la cele mai înalte; la aceste vârste mor mai multe femei decât bărbați pentru simplul motiv că, așa cum se vede din structura pe vârste, ele supraviețuiesc în număr mai mare decât bărbații (de pildă în grupa de vârstă de 85 ani și peste numărul lor este dublu față de cel al bărbaților).

[6] Am folosit aici la numitor populația stabilă, întrucât la căsătorie nu se înregistrează domiciliul soților, ci localitatea unde se încheie căsătoria

Divorţialitate Cluj	*1,11*	*0,80*	*1,76*	*1,76*	*2,40*	*1,72*	*1,56*	*2,29*	*2,05*	*1,63*	*1,11*
Divorţialitate ţară, urban	1,84	1,83	1,96	2,04	2,12	2,00	1,96	2,20	2,10	1,89	1,88

În ciuda fluctuaţiei valorilor pentru Cluj, datorată cifrelor anuale mici (mai ales la divorţuri), se pate observa că indicatorul nupţialităţii este, în Cluj, cu ceva sub nivelul urbanului naţional, iar cel al divorţialităţii de asemenea e în general mai mic. De altfel, acest lucru reiese şi din cifra globală (medie) pe intervalul 2000-2010, caracterizat de o rată brută de nupţialitate de 6,8‰, în Cluj, şi 7,3‰, în ansamblul oraşelor din România, cea de divorţialitate fiind în medie de 1,79‰ la Cluj şi 1,98‰ pe ţară, în urban. Aceşti indicatori sunt însă, aşa cum spuneam, unii grosieri şi din diferenţe atât de mici nu putem trage concluzii relevante. Ceea ce este însă clar e faptul că populaţia oraşului nostru are atitudini şi comportamente similare cu ale celorlalţi citadini din România, în privinţa constituirii şi desfacerii căsătoriilor.

3. Concluzii şi posibile direcţii de studiu

Aşa cum s-a văzut, datele oferite de INS privind populaţia Clujului sunt foarte sumare şi unele dintre ele, îndeosebi cele referitoare la efectivul populaţiei stabile, sunt chiar dificil de înţeles şi acceptat, mai ales dacă le comparăm cu cele de la recensământ (a căror sursă este tot INS-ul) sau cu cele produse de serviciul comunitar de evidenţă a populaţiei. Totuşi, tendinţa care pare a se desprinde din evoluţia situaţiei din ultimul deceniu, este aceea a unei *staţionarităţi relativ clare a populaţiei legale, ce decurge şi din balanţele aproape nule ale sporului natural şi ale migraţiei prin schimbarea de domiciliu*. Şi populaţia stabilă pare a avea aceeaşi tendinţă de staţionaritate, în ciuda fluctuaţiilor anuale ale înregistrărilor privind schimbările de rezidenţă. Această valoare avansată însă de INS pare însă a subestima efectivul populaţiei stabile real, ca să nu mai vorbim de „populaţia stabilă de facto", adică aceea care stă efectiv în oraş fără a avea şi forme legale. În fine, ceea ce este important pentru managementul activităţii unui oraş este şi populaţia care este efectiv prezentă zilnic în oraş, indiferent de locul de domiciliu sau de reşedinţă şi care nu este înregistrată de niciun organism administrativ.

Din cele de mai sus derivă necesitatea unui studiu mai aprofundat al populaţiei Clujului, care s-ar putea desfăşura în perioada imediat următoare, dat fiind faptul că s-a ajuns la încheierea prelucrării datelor recensământului din 2011. Administraţia locală ar trebui să aibă o imagine clară a volumului şi strucurii populaţiei oraşului, pe datele de recensământ, pe baza cărora s-ar putea apoi încerca şi calcule prospective, dacă datele de moment sunt însoţite şi de date detaliate privind naşterile, decesele şi migraţia în ultimii ani.

O altă direcţie majoră de continuare a studiilor, posibilă tocmai pe seama datelor de reecensământ, este aceea a defalcării şi analizei datelor de recensământ pe areale ale municipiului (pe cartiere). Este esenţial să se cuoască structura pe vârste, educaţie, ocupaţie a populaţiei ca şi o serie de caracteristici ale gospodăriilor şi locuinţelor la nivel de cartier, pentru că doar astfel se pot întemeia corect eventualele măsuri de dezvoltare proiectate.

În ceea ce priveşte evoluţia viitoare a populaţiei municipiului Cluj-Napoca, calcule exacte de prognoză sunt imposibile şi asta nu doar pentru că informaţiile de bază sunt atât de precare, ci pentru că în acest domeniu, ca şi în cazul majorităţii fenomenelor sociale, nu există legi de dezvoltare care să ne permită aşa ceva. Putem face nişte scenarii pentru a vedea „ce s-ar întâmpla dacă ...". Aceste scenarii au mai curând rol de avertizare decât de previziune şi deci trebuie privite ca atare. Anexăm la acest material o astfel de încercare pe care am realizat-o nu cu mult timp în urmă, folosind ca punct de plecare datele din 2010.

În linii mari, concluziile ce rezultă de acolo sunt foarte simple. Fără un aport migratoriu, cu menţinerea fertilităţii actuale, în patru decenii Clujul ar ajunge la un volum de populaţie de mai puţin de două treimi din cel actual (sub 200 mii locuitori). Nici o creştere moderată a

fertilității, ce ar putea fi eventual obținută prin stimulente adecvate, nu ameliorează mult situația din punct de vedere al volumui total dar ar permite într-o anumită măsură frânarea procesului de îmbătrânire. Acesta este al doilea aspect important de remarcat: fără un aport migratoriu substanțial populație orașului va cunoaște un proces accentuat de îmbătrânire. Astfel în prima variantă de proiectare, ce ignoră migrația și menține constante celelalte fenomene, ponderea persoanelor de 65 ani și peste va trece de la circa 13%, în 2010, la peste 35%, în 2040! Indiferent însă de posibilele schimbări în domeniul fertilității, dat fiind stocul actual de populație al orașului, procesul îmbătrânirii demografice se va accentua în anii viitori. Orice se va întâmpla pe plan demografic, în următoarele decenii va crește constant numărul vârstnicilor; va spori, cu foarte mare probabilitate, și ponderea lor în populație, pentru că o compensare completă a creșterii efectivelor de vârstnici e puțin probabil să se realizeze printr-o ipotetică redresare a fertilității și printr-o masivă intensificare a imigrației.

ANEXĂ

IPOTEZE ŞI VARIANTE DE PROIECTARE
a populaţiei Municipiului Cluj-Napoca: 2010-2050

Pentru proiectare, s-a utilizat populaţia municipiului Cluj-Napoca la 30 martie 2010, aşa cum a fost contabilizată de serviciul de evidenţă a populaţiei. Singura modificare a fost trecerea de la anii de naştere la grupele cincinale de vârstă, printr-o operaţie simplă de proporţionalitate. Iată datele de pornire:

Populaţia Municipilui Cluj-Napoca, la 30 martie 2010.

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL
0-4 ani	7102	6671	13773
5-9 ani	6107	5746	11853
10-14 ani	5899	5705	11604
15-19 ani	7572	7169	14741
20-24 ani	11260	11434	22694
25-29 ani	13373	14543	27916
30-34 ani	14976	16098	31074
35-39 ani	13018	14280	27298
40-44 ani	12767	14062	26829
45-49 ani	9786	11313	21099
50-54 ani	11756	13557	25313
55-59 ani	11440	12588	24028
60-64 ani	8392	9483	17875
65-69 ani	5860	7483	13343
70-74 ani	4919	6843	11762
75-79 ani	3373	5125	8498
80 de ani şi peste	3252	5850	9102
TOTAL	150852	167950	318802

După cum se observă, structura pe vârste a oraşului este una interesantă. Dacă populaţia sub 15 şi chiar sub 20 de ani este puţină, lucrul pare explicabil prin fertilitatea redusă de după 1989, acesta fiind un fapt general pe ţară. Adevărul este însă că lipsa copiilor este mult accentuată în Cluj (doar 11,7% din total sunt copii sub 15 ani, în timp ce în ţară copiii reprezintă circa 15%) şi asta se datorează fertilităţii foarte scăzute a clujencelor. Numărul actual de naşteri e susţinut de structura favorabilă pe vârste, care, în anii următori, se va modifica, în lipsa unui aflux masiv de intrări, ajungându-se, cu aceeaşi fertilitate, la tot mai puţine naşteri. La celălalt capăt al scalei vârstei, observăm că oraşul are (încă) un număr şi o pondere mică de vârstnici; doar 13% dintre locuitori au depăşit vârsta de 65 de ani, în timp ce la nivel naţional ponderea acestora trece de 15%. Contingente foarte mari de populaţie sunt în grupele de vârstă de la 25 la 45 de ani, iar acest lucru este, evident, şi rezultatul migraţiei tinerilor adulţi spre oraş. Este limpede că în viitor, pe măsura trecerii timpului aceste contingente mari vor ieşi din perioada fertilă şi apoi vor îngroşa

rândurile vârstnicilor. Cum contingentele care vin din urmă sunt mai reduse peste tot în ţară, se înţelege că şi rezervorul pentru o imigraţie a adulţilor tineri se va restrânge în viitor.

Pentru **fertilitate**, s-a utilizat distribuţia născuţilor în anii 2006-2008 pe vârstele mamelor cu domiciliul în Cluj-Napoca şi s-au obţinut *ratele de fertilitate pe vârste*, valori conform cărora fertilitatea totală (numărul mediu de copii pe o femeie) este aproximativ egală cu 1. Această valoare este sub media naţională, care în ultimii ani a fost de 1,3 copii/femeie. Menţionăm că în Cluj-Napoca s-au născut 2855 copii în 2006, 2866 în 2007 şi 3021 în 2008. Cei 8742 copii născuţi în aceşti trei ani se distribuie, după vârsta mamei, astfel:

Vârsta mamei	Număr	Procente
Sub 15 ani	2	,0
15-19	227	2,6
20-24	1050	12,0
25-29	3312	37,9
30-34	3029	34,6
35-39	993	11,4
40-44	121	1,4
45-49	8	,1
Total	8742	100,0

Se observă din tabelul de frecvenţe că ponderea naşterilor la vârste mici este foarte redusă în Cluj-Napoca. De altfel, faptul că aici se naşte mai târziu decât în medie pe ţară rezultă şi din indicatorul *vârsta medie a mamelor la naştere*, care în Cluj-Napoca a fost de 29,2 ani, faţă de 26,5 ani cât a fost la nivel naţional (media celor trei ani menţionaţi). Din acest motiv am preferat să estimăm ratele de fertilitate pe oraş, neputând să le folosim cele calculate de INS la nivel naţional. Pe grupe de vârstă, aceste rate *efective estimate (A)* precum şi *cele ipotetice (B)*, care ar duce la o fertilitate de 1,3 copii/femeie, au fost:

Vârsta	Rate estimate (A)	Rate ipotetice (B)
15-19 ani	11,6‰	15,5‰
20-24 ani	32,0‰	42,5‰
25-29 ani	67,2‰	89,4‰
30-34 ani	61,5‰	81,7‰
35-39 ani	23,3‰	30,9‰
40-44 ani	2,8‰	3,7‰
45-49 ani	0,2‰	0,3‰

Pentru mortalitate, neavând la dispoziţie o tabelă de mortalitate pentru municipiul Cluj-Napoca, am folosit o tabelă tip ONU, caracterizată de o speranţă de viaţă de circa 74 de ani (media pe cele două sexe).

S-au folosit trei variante de proiectare, după cum urmează:

Varianta I *:*

a) *Fertilitatea*. Ipoteza de proiectare: *menţinerea constantă a ratelor estimate (A) de fertilitate pe vârste*.

b) *Mortalitatea*. Ipoteza de proiectare: *menţinerea constantă a mortalităţii la acest nivel*. Fireşte că în viitor speranţa de viaţă va mai creşte, dar astfel de variaţii nu influenţează mult rezultatele proiectării şi nu merită folosite ipoteze care, oricum, sunt greu de operaţionalizat corect.

c) *Migraţia*. Ipoteza de proiectare: *bilanţul migratoriu nul la fiecare vârstă*.

Varianta II

S-au folosit, *menţinându-se constante, ratele de fertilitate ipotetice (B)*, care duc la 1,3 copii/femeie. Celelalte elemente au rămas ca în varianta I.

Varianta III

S-a introdus migraţia, luându-se în considerare o balanţă migratorie pozitivă, care, pe primul interval, să menţină constantă populaţia totală. Lucrul s-a realizat printr-o ipoteză de creştere diferenţiată a efectivelor grupelor de vârstă existente la momentul de pornire, prin intrări de populaţie. În continuare, s-au menţinut aceeaşi coeficienţi de creştere la fiecare grupă de vârstă, dar ei n-au mai putut menţine constantă populaţia căci treptat au intrat în joc efective tot mai mici de persoane în grupele de vârstă afectate cel mai puternic de migraţie.

În rest, *au fost folosite ipotezele de fertilitate şi mortalitate de la varianta I*.

Rezultatele proiectării sunt redate în tabelele următoarele.

Anul 2015

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2010-2015
0-4 ani	6462	6190	12652	
5-9 ani	7069	6646	13715	Născuţi: 12.894
10-14 ani	6096	5738	11834	Decedaţi: 19.609
15-19 ani	5885	5695	11580	Spor nat.: -6.715
20-24 ani	7545	7150	14695	Spor total: -6.715
25-29 ani	11212	11395	22607	
30-34 ani	13303	14479	27782	**Medii anuale**:
35-39 ani	14871	16003	30874	
40-44 ani	12884	14159	27043	Născuţi: 2.579
45-49 ani	12556	13876	26432	Decedaţi: 3.922
50-54 ani	9519	11078	20597	Spor nat.: -1.343
55-59 ani	11236	13123	24359	Spor total: -1.343
60-64 ani	10635	11947	22582	
65-69 ani	7460	8687	16147	
70-74 ani	4846	6442	11288	
75-79 ani	3626	5313	8939	
80 de ani şi peste	3293	5668	8961	
TOTAL	148498	163589	312087	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2010-2015
0-4 ani	8587	8226	16813	
5-9 ani	7069	6646	13715	Născuţi: 17.134
10-14 ani	6096	5738	11834	Decedaţi: 19.688
15-19 ani	5885	5695	11580	Spor nat.: -2.554
20-24 ani	7545	7150	14695	Spor total: -2.554
25-29 ani	11212	11395	22607	
30-34 ani	13303	14479	27782	**Medii anuale**:
35-39 ani	14871	16003	30874	
40-44 ani	12884	14159	27043	Născuţi: 3.427
45-49 ani	12556	13876	26432	Decedaţi: 3.938
50-54 ani	9519	11078	20597	Spor nat.: - 511
55-59 ani	11236	13123	24359	Spor total: - 511
60-64 ani	10635	11947	22582	
65-69 ani	7460	8687	16147	
70-74 ani	4846	6442	11288	
75-79 ani	3626	5313	8939	
80 de ani şi peste	3293	5668	8961	
TOTAL	150623	165625	316248	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2010-2015
0-4 ani	6654	6374	13028	
5-9 ani	7154	6726	13880	Născuţi: 13.146
10-14 ani	6169	5807	11976	Decedaţi: 19.609
15-19 ani	5956	5763	11719	Spor nat.: -6.463
20-24 ani	7749	7343	15092	Spor migr.: +6.463
25-29 ani	11694	11885	23579	Spor total: 0
30-34 ani	13969	15203	29172	**Medii anuale**:
35-39 ani	15481	16659	32140	
40-44 ani	13270	14583	27853	Născuţi: 2.629
45-49 ani	12732	14071	26803	Decedaţi: 3.922
50-54 ani	9633	11211	20844	Spor nat.: -1.293
55-59 ani	11349	13254	24603	Spor migr.:+1.293
60-64 ani	10688	12007	22695	Spor total: 0
65-69 ani	7483	8713	16196	
70-74 ani	4855	6455	11310	
75-79 ani	3630	5318	8948	
80 de ani şi peste	3294	5670	8964	
TOTAL	151760	167042	318802	

Anul 2020

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2015-2020
0-4 ani	5229	5009	10238	
5-9 ani	6432	6167	12599	Născuţi: 10.433
10-14 ani	7056	6637	13693	Decedaţi: 20.337
15-19 ani	6082	5728	11810	Spor nat.: -9.904
20-24 ani	5864	5680	11544	Spor total: -9.904
25-29 ani	7513	7126	14639	
30-34 ani	11154	11345	22499	**Medii anuale**:
35-39 ani	13210	14394	27604	
40-44 ani	14718	15867	30585	Născuţi: 2.087
45-49 ani	12671	13972	26643	Decedaţi: 4.067
50-54 ani	12213	13587	25800	Spor nat.: -1.980
55-59 ani	9098	10724	19822	Spor total: -1.980
60-64 ani	10445	12455	22900	
65-69 ani	9455	10945	20400	
70-74 ani	6169	7479	13648	
75-79 ani	3572	5002	8574	
80 de ani şi peste	3465	5720	9185	
TOTAL	144346	157837	302183	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2015-2020
0-4 ani	6949	6657	13606	
5-9 ani	8547	8196	16743	Născuţi: 13.867
10-14 ani	7056	6637	13693	Decedaţi: 20.420
15-19 ani	6082	5728	11810	Spor nat.: -6.553
20-24 ani	5864	5680	11544	Spor total: -6.553
25-29 ani	7513	7126	14639	
30-34 ani	11154	11345	22499	**Medii anuale**:
35-39 ani	13210	14394	27604	
40-44 ani	14718	15867	30585	Născuţi: 2.773
45-49 ani	12671	13972	26643	Decedaţi: 4.084
50-54 ani	12213	13587	25800	Spor nat.: -1.311
55-59 ani	9098	10724	19822	Spor total: -1.311
60-64 ani	10445	12455	22900	
65-69 ani	9455	10945	20400	
70-74 ani	6169	7479	13648	
75-79 ani	3572	5002	8574	
80 de ani şi peste	3465	5720	9185	
TOTAL	148181	161514	309695	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2015-2020
0-4 ani	5591	5356	10947	
5-9 ani	6703	6427	13130	Născuţi: 11.046
10-14 ani	7227	6797	14024	Decedaţi: 20.649
15-19 ani	6229	5866	12095	Spor nat.: -9.603
20-24 ani	6095	5903	11998	Spor migr.: +6.163
25-29 ani	8047	7633	15680	Spor total: -3.440
30-34 ani	12215	12424	24639	
35-39 ani	14440	15733	30173	**Medii anuale**:
40-44 ani	15781	17013	32794	
45-49 ani	13234	14592	27826	Născuţi: 2.209
50-54 ani	12533	13944	26477	Decedaţi: 4.130
55-59 ani	9299	10961	20260	Spor nat.: -1.921
60-64 ani	10603	12642	23245	Spor migr.: +1.233
65-69 ani	9530	11033	20563	Spor total: -688
70-74 ani	6200	7516	13716	
75-79 ani	3583	5017	8600	
80 de ani şi peste	3469	5726	9195	
TOTAL	150779	164583	315362	

Anul 2025

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2020-2025
0-4 ani	3995	3828	7823	
5-9 ani	5205	4990	10195	Născuţi: 7.973
10-14 ani	6420	6158	12578	Decedaţi: 21.429
15-19 ani	7040	6625	13665	Spor nat.: -13.456
20-24 ani	6061	5713	11774	Spor total: -13.456
25-29 ani	5839	5661	11500	
30-34 ani	7474	7095	14569	**Medii anuale**:
35-39 ani	11076	11278	22354	
40-44 ani	13074	14272	27346	Născuţi: 1.595
45-49 ani	14475	15658	30133	Decedaţi: 4.286
50-54 ani	12325	13681	26006	Spor nat.: -2.691
55-59 ani	11673	13152	24825	Spor total -2.691
60-64 ani	8458	10178	18636	
65-69 ani	9286	11410	20696	
70-74 ani	7818	9423	17241	
75-79 ani	4548	5807	10355	
80 de ani şi peste	3495	5536	9031	
TOTAL	138262	150465	288727	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2020-2025
0-4 ani	5311	5088	10399	
5-9 ani	6917	6632	13549	Născuţi: 10.598
10-14 ani	8532	8185	16717	Decedaţi: 21.497
15-19 ani	7040	6625	13665	Spor nat.: -10.899
20-24 ani	6061	5713	11774	Spor total: -10.899
25-29 ani	5839	5661	11500	
30-34 ani	7474	7095	14569	**Medii anuale**:
35-39 ani	11076	11278	22354	
40-44 ani	13074	14272	27346	Născuţi: 2.119
45-49 ani	14475	15658	30133	Decedaţi: 4.299
50-54 ani	12325	13681	26006	Spor nat.: -2.180
55-59 ani	11673	13152	24825	Spor total -2.180
60-64 ani	8458	10178	18636	
65-69 ani	9286	11410	20696	
70-74 ani	7818	9423	17241	
75-79 ani	4548	5807	10355	
80 de ani şi peste	3495	5536	9031	
TOTAL	143402	155394	298796	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2020-2025
0-4 ani	4396	4211	8607	
5-9 ani	5632	5400	11032	Născuţi: 8.685
10-14 ani	6771	6495	13266	Decedaţi: 21.954
15-19 ani	7297	6866	14163	Spor nat.: -13.269
20-24 ani	6375	6009	12384	Spor migr.: +5.557
25-29 ani	6330	6136	12466	Spor total: -7.712
30-34 ani	8405	7979	16384	
35-39 ani	12627	12857	25484	**Medii anuale**:
40-44 ani	14720	16067	30787	
45-49 ani	15738	17023	32761	Născuţi: 1.737
50-54 ani	13027	14460	27487	Decedaţi: 4.391
55-59 ani	12099	13633	25732	Spor nat.: -2.654
60-64 ani	8688	10455	19143	Spor migr.: +1.112
65-69 ani	9454	11616	21070	Spor total: -1.542
70-74 ani	7896	9517	17413	
75-79 ani	4575	5841	10416	
80 de ani şi peste	3505	5550	9055	
TOTAL	147535	160115	307650	

Anul 2030

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2025-2030
0-4 ani	3249	3112	6361	
5-9 ani	3977	3814	7791	Născuţi: 6.482
10-14 ani	5196	4983	10179	Decedaţi: 22.672
15-19 ani	6405	6147	12552	Spor nat.: -16.190
20-24 ani	7015	6608	13623	Spor total: -16.190
25-29 ani	6035	5694	11729	
30-34 ani	5809	5636	11445	**Medii anuale**:
35-39 ani	7422	7053	14475	
40-44 ani	10962	11182	22144	Născuţi: 1.296
45-49 ani	12858	14084	26942	Decedaţi: 4.534
50-54 ani	14080	15332	29412	Spor nat.: -3.238
55-59 ani	11780	13243	25023	Spor total: -3.238
60-64 ani	10851	12483	23334	
65-69 ani	7519	9324	16843	
70-74 ani	7679	9823	17502	
75-79 ani	5763	7316	13079	
80 de ani şi peste	4109	5994	10103	
TOTAL	130709	141828	272537	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2025-2030
0-4 ani	4357	4173	8530	
5-9 ani	5287	5069	10356	Născuţi: 8.693
10-14 ani	6905	6623	13528	Decedaţi: 22.739
15-19 ani	8512	8170	16682	Spor nat.: -14.046
20-24 ani	7015	6608	13623	Spor total: -14.046
25-29 ani	6035	5694	11729	
30-34 ani	5809	5636	11445	**Medii anuale**:
35-39 ani	7422	7053	14475	
40-44 ani	10962	11182	22144	Născuţi: 1.739
45-49 ani	12858	14084	26942	Decedaţi: 4.548
50-54 ani	14080	15332	29412	Spor nat.: -2.809
55-59 ani	11780	13243	25023	Spor total: -2.809
60-64 ani	10851	12483	23334	
65-69 ani	7519	9324	16843	
70-74 ani	7679	9823	17502	
75-79 ani	5763	7316	13079	
80 de ani şi peste	4109	5994	10103	
TOTAL	136943	147807	284750	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2025-2030
0-4 ani	3632	3480	7112	
5-9 ani	4428	4246	8674	Născuţi: 7.176
10-14 ani	5689	5457	11146	Decedaţi: 23.278
15-19 ani	6836	6561	13397	Spor nat.: -16.102
20-24 ani	7468	7033	14501	Spor migr.: +4.845
25-29 ani	6621	6246	12867	Spor total: -11.257
30-34 ani	6612	6414	13026	
35-39 ani	8688	8257	16945	**Medii anuale**:
40-44 ani	12872	13130	26002	
45-49 ani	14680	16077	30757	Născuţi: 1.435
50-54 ani	15492	16869	32361	Decedaţi: 4.656
55-59 ani	12576	14137	26713	Spor nat.: -3.220
60-64 ani	11303	13004	24307	Spor migr.: +969
65-69 ani	7747	9607	17354	Spor total: -2.251
70-74 ani	7833	10020	17853	
75-79 ani	5827	7396	13223	
80 de ani şi peste	4131	6024	10155	
TOTAL	142435	153958	296393	

Anul 2035

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2030-2035
0-4 ani	3017	2890	5907	
5-9 ani	3234	3100	6334	Născuţi: 6.020
10-14 ani	3970	3809	7779	Decedaţi: 24.108
15-19 ani	5184	4974	10158	Spor nat.: -18.088
20-24 ani	6383	6131	12514	Spor total: -18.088
25-29 ani	6985	6586	13571	
30-34 ani	6004	5669	11673	**Medii anuale**:
35-39 ani	5768	5603	11371	
40-44 ani	7346	6993	14339	Născuţi: 1.204
45-49 ani	10781	11034	21815	Decedaţi: 4.822
50-54 ani	12507	13791	26298	Spor nat.: -3.618
55-59 ani	13458	14841	28299	Spor total: -3.618
60-64 ani	10951	12569	23520	
65-69 ani	9647	11436	21083	
70-74 ani	6217	8027	14244	
75-79 ani	5661	7627	13288	
80 de ani şi peste	5088	7168	12256	
TOTAL	122201	132248	254449	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2030-2035
0-4 ani	4189	4013	8202	
5-9 ani	4337	4158	8495	Născuţi: 8.359
10-14 ani	5277	5062	10339	Decedaţi: 24.185
15-19 ani	6889	6611	13500	Spor nat.: -15.826
20-24 ani	8482	8149	16631	Spor total: -15.826
25-29 ani	6985	6586	13571	
30-34 ani	6004	5669	11673	**Medii anuale**:
35-39 ani	5768	5603	11371	
40-44 ani	7346	6993	14339	Născuţi: 1.672
45-49 ani	10781	11034	21815	Decedaţi: 4.837
50-54 ani	12507	13791	26298	Spor nat.: -3.165
55-59 ani	13458	14841	28299	Spor total: -3.165
60-64 ani	10951	12569	23520	
65-69 ani	9647	11436	21083	
70-74 ani	6217	8027	14244	
75-79 ani	5661	7627	13288	
80 de ani şi peste	5088	7168	12256	
TOTAL	129587	139337	268924	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2030-2035
0-4 ani	3418	3273	6691	
5-9 ani	3659	3509	7168	Născuţi: 6.751
10-14 ani	4473	4291	8764	Decedaţi: 25.005
15-19 ani	5744	5513	11257	Spor nat.: -18.254
20-24 ani	6996	6721	13717	Spor migr.: +4.444
25-29 ani	7756	7310	15066	Spor total: -13.810
30-34 ani	6916	6529	13445	
35-39 ani	6835	6638	13473	**Medii anuale**:
40-44 ani	8856	8432	17288	
45-49 ani	12837	13138	25975	Născuţi: 1.350
50-54 ani	14451	15932	30383	Decedaţi: 5.001
55-59 ani	14955	16492	31447	Spor nat.: -3.651
60-64 ani	11749	13485	25234	Spor migr.: +889
65-69 ani	10079	11949	22028	Spor total: -2.762
70-74 ani	6419	8287	14706	
75-79 ani	5780	7787	13567	
80 de ani şi peste	5138	7236	12374	
TOTAL	136061	146522	282583	

Anul 2040

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2035-2040
0-4 ani	2960	2836	5796	
5-9 ani	3003	2879	5882	Născuţi: 5.907
10-14 ani	3228	3096	6324	Decedaţi: 25.204
15-19 ani	3961	3802	7763	Spor nat.: -19.297
20-24 ani	5166	4961	10127	Spor total: -19.297
25-29 ani	6356	6110	12466	
30-34 ani	6949	6557	13506	**Medii anuale**:
35-39 ani	5962	5636	11598	
40-44 ani	5709	5555	11264	Născuţi: 1.181
45-49 ani	7225	6901	14126	Decedaţi: 5.041
50-54 ani	10487	10804	21291	Spor nat.: -3.860
55-59 ani	11954	13350	25304	Spor total: -3.860
60-64 ani	12511	14086	26597	
65-69 ani	9735	11514	21249	
70-74 ani	7977	9845	17822	
75-79 ani	4583	6232	10815	
80 de ani şi peste	5389	7833	13222	
TOTAL	113155	121997	235152	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2035-2040
0-4 ani	4409	4224	8633	
5-9 ani	4170	3998	8168	Născuţi: 8.799
10-14 ani	4329	4152	8481	Decedaţi: 25.303
15-19 ani	5265	5053	10318	Spor nat.: -16.504
20-24 ani	6865	6594	13459	Spor total: -16.504
25-29 ani	8446	8121	16567	
30-34 ani	6949	6557	13506	**Medii anuale**:
35-39 ani	5962	5636	11598	
40-44 ani	5709	5555	11264	Născuţi: 1.760
45-49 ani	7225	6901	14126	Decedaţi: 5.061
50-54 ani	10487	10804	21291	Spor nat.: -3.301
55-59 ani	11954	13350	25304	Spor total: -3.301
60-64 ani	12511	14086	26597	
65-69 ani	9735	11514	21249	
70-74 ani	7977	9845	17822	
75-79 ani	4583	6232	10815	
80 de ani şi peste	5389	7833	13222	
TOTAL	121965	130455	252420	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2035-2040
0-4 ani	3419	3274	6693	
5-9 ani	3443	3300	6743	Născuţi: 6.753
10-14 ani	3696	3546	7242	Decedaţi: 26.485
15-19 ani	4516	4335	8851	Spor nat.: -19.732
20-24 ani	5878	5647	11525	Spor migr.: +4.157
25-29 ani	7265	6986	14251	Spor total: -15.575
30-34 ani	8101	7642	15743	
35-39 ani	7149	6757	13906	**Medii anuale**:
40-44 ani	6968	6779	13747	
45-49 ani	8832	8437	17269	Născuţi: 1.351
50-54 ani	12636	13019	25655	Decedaţi: 5.297
55-59 ani	13950	15576	29526	Spor nat.: -3.946
60-64 ani	13972	15731	29703	Spor migr.: +831
65-69 ani	10476	12391	22867	Spor total: -3.115
70-74 ani	8351	10307	18658	
75-79 ani	4737	6440	11177	
80 de ani şi peste	5484	7968	13452	
TOTAL	128873	138135	267008	

Anul 2050

Varianta I

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2040-2050
0-4 ani	2356	2257	4613	
5-9 ani	2739	2627	5366	Născuţi: 10.193
10-14 ani	2941	2822	5763	Decedaţi: 50.735
15-19 ani	2991	2870	5861	Spor nat.: -40.542
20-24 ani	3210	3082	6292	Spor total: -40.542
25-29 ani	3930	3779	7709	
30-34 ani	5117	4922	10039	**Medii anuale**:
35-39 ani	6279	6047	12326	
40-44 ani	6829	6463	13292	Născuţi: 1.019
45-49 ani	5804	5514	11318	Decedaţi: 5.073
50-54 ani	5462	5368	10830	Spor nat.: -4.054
55-59 ani	6717	6541	13258	Spor total: -4.054
60-64 ani	9317	9926	19243	
65-69 ani	9879	11607	21486	
70-74 ani	9197	11109	20306	
75-79 ani	5934	7696	13630	
80 de ani şi peste	5432	7846	13278	
TOTAL	94134	100476	194610	

Varianta II

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2040-2050
0-4 ani	4065	3895	7960	
5-9 ani	4448	4265	8713	Născuţi: 17.030
10-14 ani	4381	4202	8583	Decedaţi: 51.009
15-19 ani	4152	3985	8137	Spor nat.: -33.979
20-24 ani	4304	4134	8438	Spor total: -33.979
25-29 ani	5224	5023	10247	
30-34 ani	6799	6543	13342	**Medii anuale**:
35-39 ani	8343	8037	16380	
40-44 ani	6829	6463	13292	Născuţi: 1.703
45-49 ani	5804	5514	11318	Decedaţi: 5.101
50-54 ani	5462	5368	10830	Spor nat.: -3.398
55-59 ani	6717	6541	13258	Spor total: -3.398
60-64 ani	9317	9926	19243	
65-69 ani	9879	11607	21486	
70-74 ani	9197	11109	20306	
75-79 ani	5934	7696	13630	
80 de ani şi peste	5432	7846	13278	
TOTAL	106287	112154	218441	

Varianta III

Grupa de vârstă	Masculin	Feminin	TOTAL	BILANŢ: 2040-2050
0-4 ani	2881	2760	5641	
5-9 ani	3290	3155	6445	Născuţi: 12.145
10-14 ani	3479	3336	6815	Decedaţi: 54.800
15-19 ani	3512	3369	6881	Spor nat.: -42.655
20-24 ani	3819	3669	7488	Spor migr.: +7.295
25-29 ani	4800	4615	9415	Spor total: -35.360
30-34 ani	6376	6136	12512	
35-39 ani	7845	7558	15403	**Medii anuale**:
40-44 ani	8536	8076	16612	
45-49 ani	7268	6905	14173	Născuţi: 1.215
50-54 ani	6840	6722	13562	Decedaţi: 5.480
55-59 ani	8393	8174	16567	Spor nat.: -4.265
60-64 ani	11396	12141	23537	Spor migr.: +729
65-69 ani	11621	13651	25272	Spor total: -3.536
70-74 ani	10322	12468	22790	
75-79 ani	6405	8307	14712	
80 de ani şi peste	5657	8166	13823	
TOTAL	112440	119208	231648	

Scurtă analiză a pieţei de muncă naţionale, regionale și locale – municipiul Cluj-Napoca

Indicatorii statistici arată, la nivelul ocupării forţei de muncă în plan naţional în ultimul deceniu, o dinamică apropriată (figura 1) de media Comunităţii Europene (EU-27), *rata medie de ocupare* a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 64 de ani în România, la nivelul anului 2011, fiind de 58,5% (mai redusă faţă de media europeană – EU 27 – de 64,2%)[1].

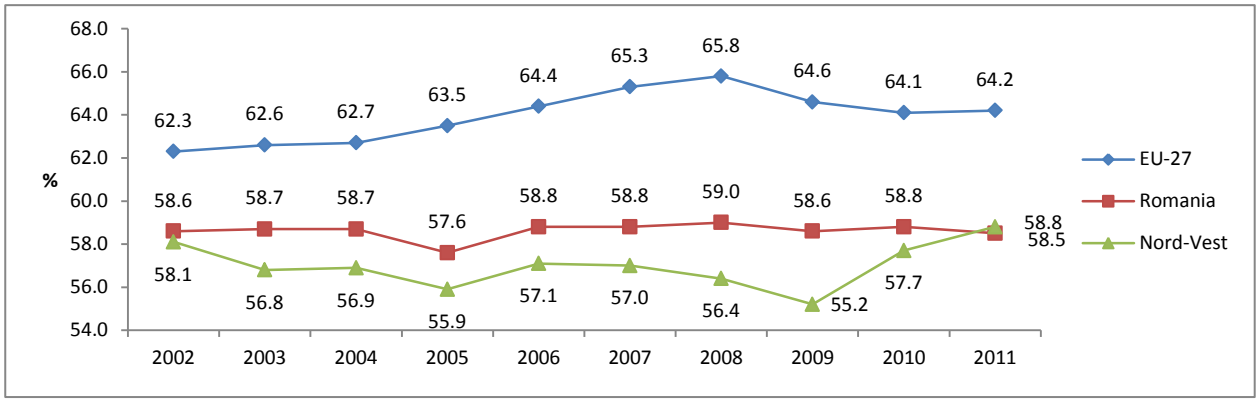

Figura 1. Dinamica comparativă a ratei de ocupare[2] în deceniul 2002-2011

(*Sursa datelor: EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfe2emprt&lang=en*)

În Regiunea de NV (RNV), *rata medie de ocupare* a persoanelor cu vârsta cuprinsă între 15 şi 64 de ani înregistra la nivelul anului 2011 (figura 2), valori practic similare mediei naţionale.

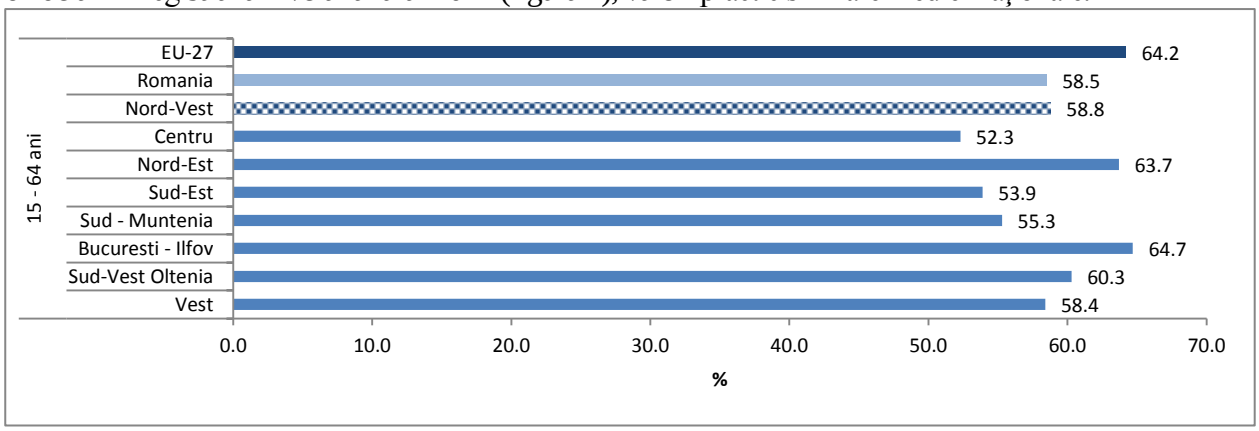

Figura 2. Rata de ocupare pe regiuni, 2011 *Sursa: EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfe2emprt&lang=en)*

O analiză transversală pe fiecare segment de populaţie cu vârsta cuprinsă între 15 şi 64 de ani, asupra *ratei de ocupare* evidenţiază per ansamblu, la nivelul anului 2011 (figura 3), valori apropriate pentru regiunea NV de situaţia naţională sau media europeană, cu excepţia a două grupe de vârstă: 15-24 de ani – 21,8% rată de ocupare în regiunea de NV, apropiată de valoarea naţională (23,8%), dar

[1] Conform EUROSTAT.

[2] a populaţiei cu vârsta cuprinsă între 15 şi 64 de ani.

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

mult mai mică decât media europeană (33,5%) - și 55-64 de ani – 36,6% rata de ocupare in regiunea NV, comparativ cu 40 % la nivel național și 47,7%, media la nivel UE.

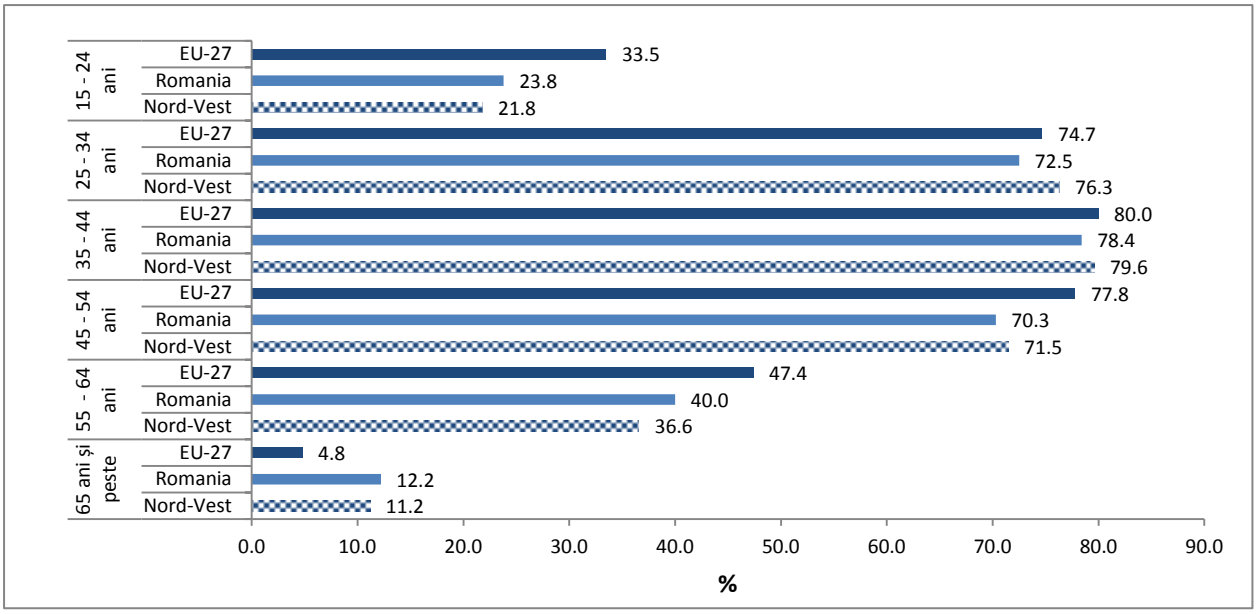

Figura 3. Rata de ocupare, pe grupe de vârstă, 2011 ***Sursa: EUROSTAT, 2012,***
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfe2emprt&lang=en

În ceea ce privește *rata de activitate,* analiza transversală evidențiază valori foarte apropriate de media națională în cazul grupelor de vârstă 25-34 ani, 35-44 ani și 45-54 de ani. Pentru grupele de vârstă 15-24 și 55-64 de ani, rata de activitate este semnificativ mai redusă în RNV comparativ atât cu media națională, cât și cu cea din UE.

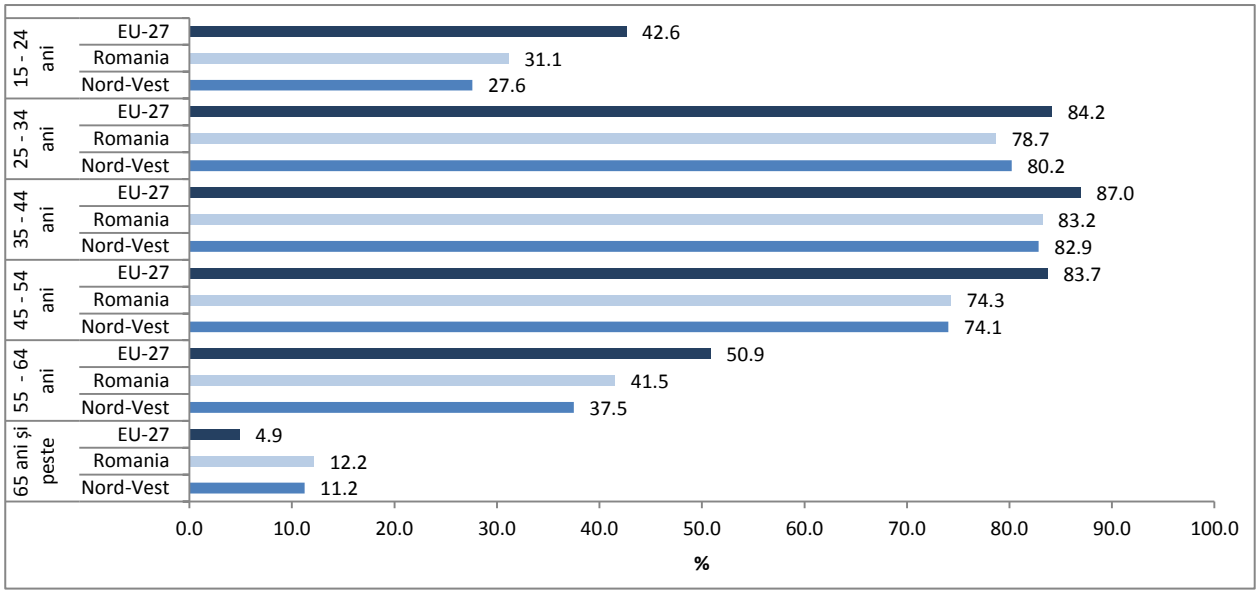

Figura 4. Rata de activitate, pe grupe de vârstă, 2011
Sursa datelor: *EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfp2actrt&lang=en*

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

Rata şomajului în rândurile populaţiei de peste 15 ani, la nivel naţional, indică în 2012, o situaţie uşor mai favorabilă (7,1% comparativ cu 7,3% în 2010), România fiind singura ţară din uniune *cu şomaj stabil* în ultimul an[3], dar mai ridicat, conformându-se tendinţei europene, comparativ cu 2007 sau 2009 (cu valori de 6,4%), când se situa considerabil sub media europeană. Această situaţie, de menţinere sub valoarea mediei europene (EU-27 de 10,2% în februarie 2012) se datorează în special şomajului mai redus în rândurile populaţiei feminine (vezi şi figura 5). De la această situaţie tipică face excepţie şomajul în rândurile populaţiei masculine din RNV la nivelul segmentului de vârstă 15-24 de ani, care este mai redus - 18.7% - atât comparativ cu media naţională (23,7%) cât şi cu cea europeană (21,9%).

În ceea ce privește dinamica acestui indicator în ultimul deceniu (figura 6), atât dinamica la nivelul regiunii de NV cât și media națională, nu s-au depărtat cu mult de maniera în care s-a modificat media indicatorului EU-27. Începând cu anul 2007 la nivelul RNV rata șomajului în rândurile populației tinere (15-24 ani) a înregistrat chiar o dinamică constant caracterizată prin valori situate sub media indicatorului la nivelul EU-27, în timp ce la nivel național indicatorul în acest segment de vârstă se prezintă constant la valori superioare mediei europene pe toată perioada analizată (2002-2011).

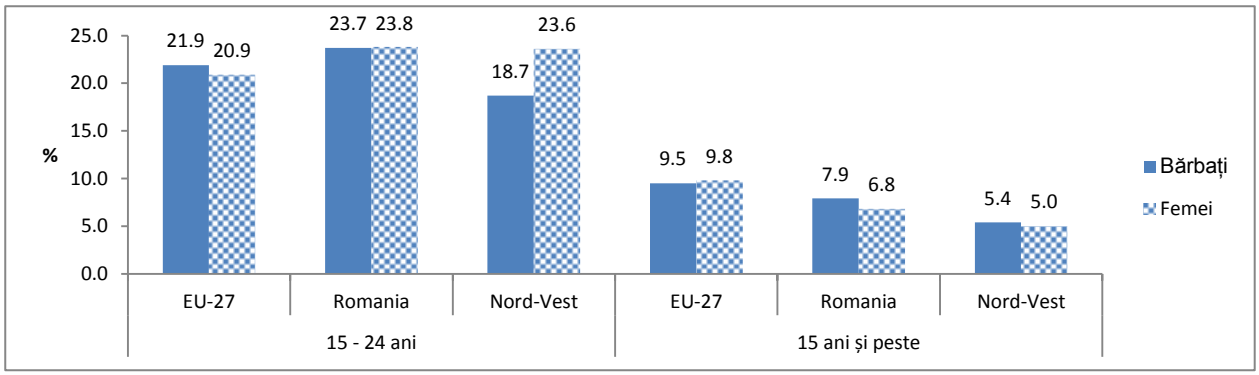

Figura 5. Rata șomajului, pe sexe, 2011 *Sursa: EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfu3rt&lang=en*

Piaţa locurilor de muncă din România se caracterizează de asemenea prin *cel mai ridicat nivel al muncii informale* din Europa[4] (în special în agricultură, construcţii, comerţ, servicii la domiciliu, transport, sănătate şi educaţie), prin *„brain drain"* (mai ales la nivelul ISCED 5-6) ca urmare a *crizei profesiilor* (foarte acut fiind fenomenul în cazul medicilor şi informaticienilor, în primul caz datorită crizei de posturi, în cel de-al doilea datorită oportunităţilor stimulative externe), prin *migraţie temporară pentru muncă* la nivelul personalului puţin calificat, fără studii superioare, printr-un *nivel redus al angajării în regim part-time* (10,6% din ocuparea forţei de muncă în 2010 în rândul bărbaţilor, 11, 4% în cazul femeilor, în continuă scădere faţă de 2000 – 16,5% respectiv 14,6%[5], crescând ponderea femeilor[6]), *reducerea numărului de locuri de muncă cu o durată de*

[3] Conform EUROSTAT - *Euro area unemployment rate at 10.8%*, (apr. 2012); o analiză de detaliu a modului cum s-au prezentat datele asupra şomajului, indică de fapt, o creştere pe parcursul anului 2011, urmată de o reducere astfel încât 2011 a fost încheiat la aceeaşi valoare înregistrată în anul anterior.

[4] Într-un studiu OECD, Xenogiani şi Parlevliet (2008 în Boboc, 2011) au estimat că munca informală în cazul României reprezintă între 20 şi 50% din populaţia ocupată.

[5] Conform EUROSTAT -*Labour market statistics, 2011.*

[6] conform altor rapoarte EUROSTAT , ponderea totală a angajărilor part-time la nivelul anului 2010 a fost de 23.7%, în cazul bărbaţilor de 24.8 %, iar al femeilor de 22.8%

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

lucru de peste 40 de ore după debutul crizei (Boboc, 2011), *cea mai redusă pondere a angajărilor cu contract de muncă pe termen limitat* (sub 5%, mai redus pentru femei) dintre ţările europene (EU-27)[7] etc.

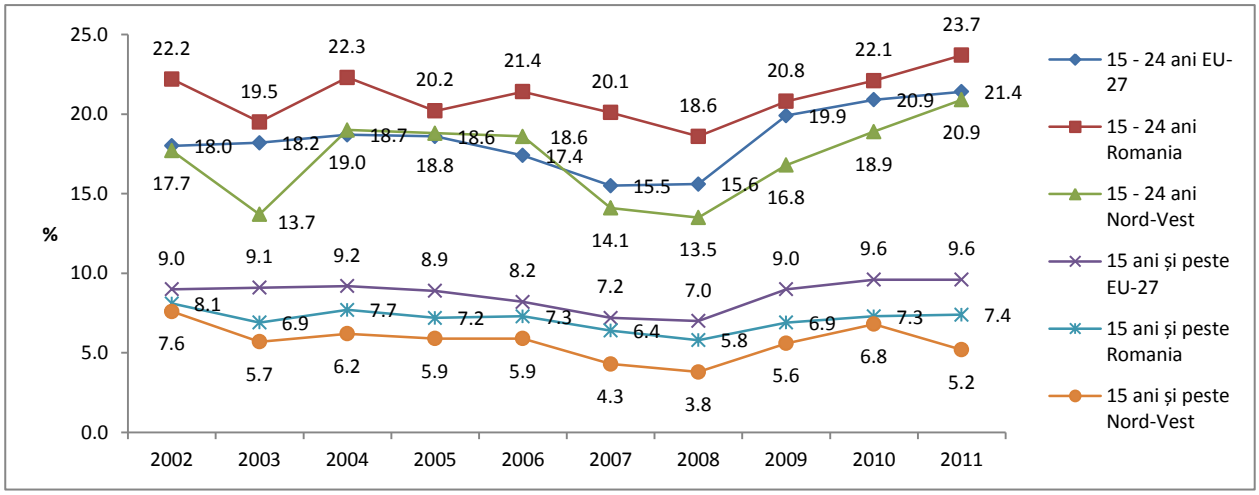

Figura 6. Evoluţia ratei şomajului *Sursa: EUROSTAT, 2012,*
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfu3rt&lang=en

Persoanele sub 25 ani reprezentau la începutul anului 2012 24% *din totalul şomerilor de lungă durată* (în scădere de la o pondere de 33% înregistrată în anul 2009[8]). La nivelul regiunii de NV însă, în anul 2009, EUROSTAT (analiza regională/NUTS2)[9] indica rate ale şomajului în rândurile populaţiei cuprinse între 15 şi 24 de ani (5,2%) considerabil mai reduse decât media naţională (16,2%)[10]..

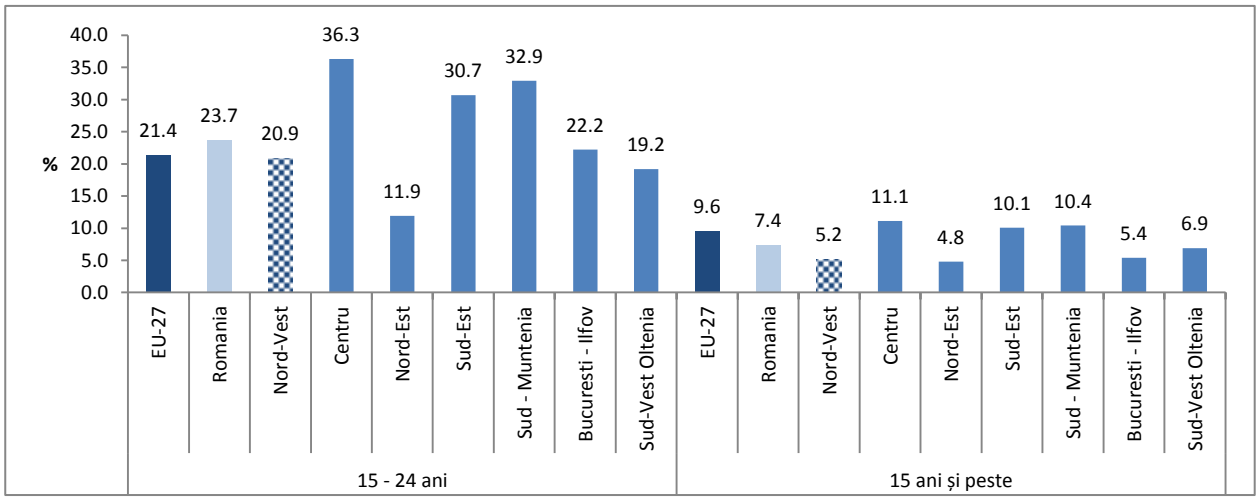

Figura 7. Rata şomajului, pe regiuni, 2011 *Sursa: EUROSTAT, 2012,*
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfu3rt&lang=en

[7]Conform EUROSTAT - *Labour market statistics, 2011.*
[8] Simuţ şi Drăghici (2011).
[9]http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-HA-11-001-02/EN/KS-HA-11-001-02-EN.PDF
[10] Sursa: EUROSTAT (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=RY_CH02_2011_LABOUR_MARKET_FINAL)

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ŞI MANAGEMENT AL CALITĂŢII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

La nivelul regiunii NV şomajul este considerabil mai redus în raport cu situaţia naţională şi a comunităţii europene dar cu aceleaşi variaţii apreciabile de la un an la altul (4,3% în anul 2009, 6,48% în ultimul trimestru al 2010[11] şi respectiv 5,2% la nivelul anuluiui 2011. Dinamica ratei şomajului pe diferite grupe de vârstă în ultimul deceniu la nivelul RNV evidenţiază, comparativ cu dinamica mediei naţionale şi a indicatorului mediu european (EU-27) (figura 8), o amplitudine de variaţie mult mai mare şi rupturi de tendinţă mai fecvente în segmentul demografic 15-24 ani – comportament dinamic înregistrat şi în cazul altor indicatori, ceea ce indică mutaţii semnificative la nivelul angajabilităţii şi ocupării acestui segment în ultimul deceniu. Reducerea ratei şomajului în cadrul segmentului de vârstă 15-24 ani a fost mai accentuată decât media naţională sau europeană la nivelul acestui segment către anul 2008, ca ulterior, până în 2011 să egaleze valoric media europeană (21,4%).

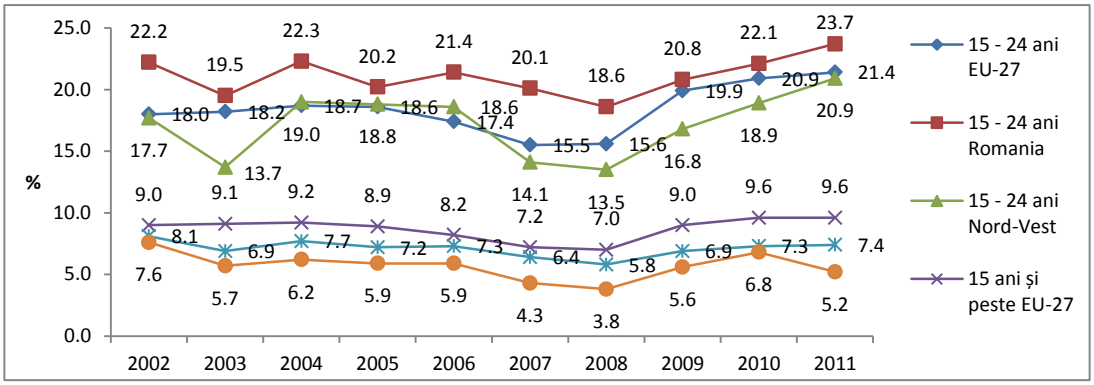

Figura 8. Evoluţia ratei şomajului *Sursa: EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfu3rt&lang=en*

Rata locurilor de muncă vacante[12] *la nivel naţional,* s-a redus la aproape jumătate între anii 2008 şi 2010 în industrie, cele mai multe locuri de muncă fiind disponibile în anul 2008 în industria prelucrătoare (1,78%, ulterior reducându-se la 0,77 în 2010). În anul 2011 (figura 9) la nivel naţional în domeniul industrie ponderea locurilor vacante a ajuns la 0,8%, la nivel regional în RNV urcând până la 1,2%. Cele mai drastice reduceri s-au înregistrat la nivelul locurilor de muncă în sănătate şi asistenţă socială (6,28% în 2009 şi 1,10 % în 2010), în administraţie publică şi apărare, asigurări sociale şi din sistemul public (5,97% în 2008 şi 1,17% în 2010), în construcţii (1,45% în 2009 şi 0,53% în 2010), învăţământ (1,43% în 2009 şi 0,17 % în 2010) şi respectiv intermedieri financiare şi asigurări (2,52% în 2008 şi 0,84% în 2010). În domeniul transportului şi depozitării, scăderea faţă de 2008 (0,43% în 2009) a fost compensată într-o anumită măsură în anul următor (0,6% în 2009 şi 0,47 % în 2010), în hoteluri şi restaurante locurile vacante s-au redus de la 0,71% la 0,12%. Creşteri, în ceea ce priveşte oferta de locuri de muncă vacante, între anii 2008 şi 2011 s-au înregistrat la nivelul locurilor de muncă în informaţii şi comunicaţii (de la 0,59% la 0,76% în 2010 creştere care a continuat şi la nivelul lui 2011 atingând 0,9%).

[11] Conform ANOFM citat de Isailă et al, 2011.
[12] Datele provin din Tabelul *Rata locurilor de muncă vacante pe activităţi ale economiei naţionale* (INS, *România în cifre*, p. .26).

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ŞI MANAGEMENT AL CALITĂŢII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

La nivelul anului 2011 cele mai reduse valori se înregistrau în domeniul activităților imobiliare cu o valoare de 0,1% în cazul RNV și 0,5% la nivel național. Cu excepția domeniului *Informații și comunicații* (1,4%) și industriei unde RNV depășește disponibilul mediei naționale (0,9% și respectiv 0,8%), în toate celelalte domenii de activitate, la nivelul anului 2011 rata locurilor de muncă vacante în cadrul RNV era mai redusă decât media națională.

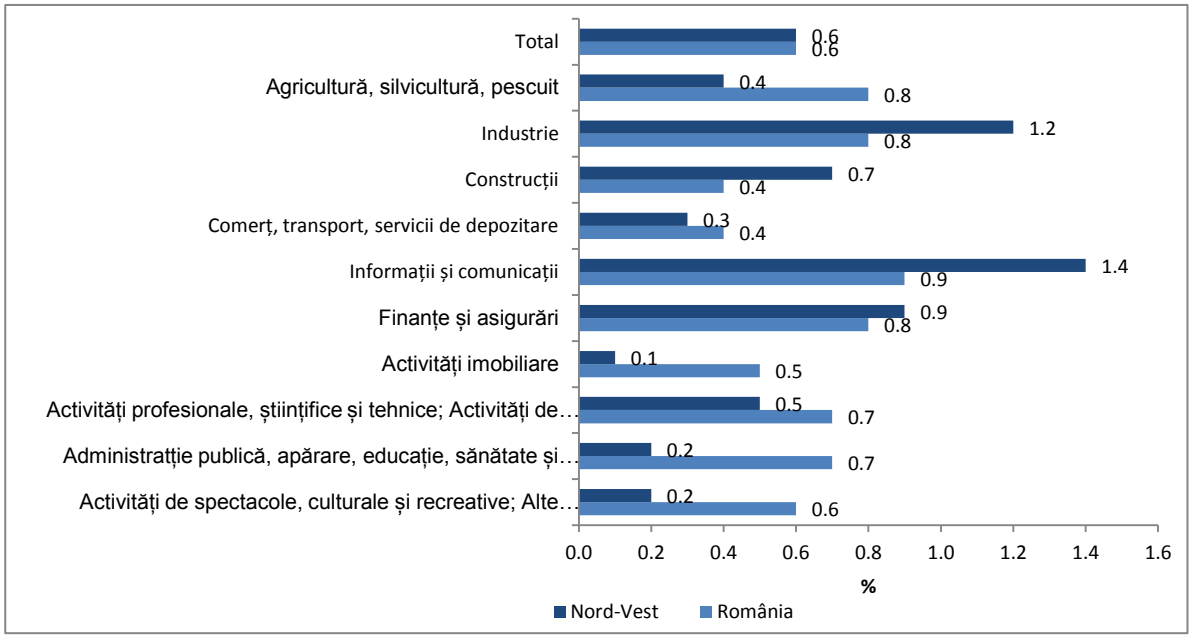

Figura 9. Rata locurilor de muncă vacante, conform CAEN, 2011 *Sursa: EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=jvs_a_nace2&lang=en*

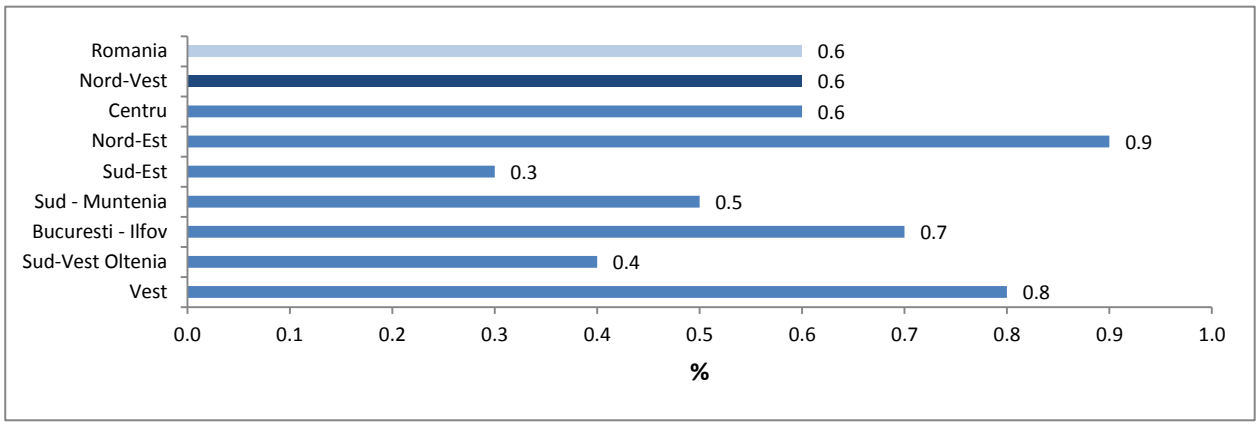

Figura 10. Rata locurilor de muncă vacante, la nivel regional, conform CAEN, 2011 *Sursa: EUROSTAT, 2012, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=jvs_a_nace1&lang=en*

Datele brute[13] asupra *şomajului în rândurile absolvenţilor de studii superioare*, în Regiunea de NV indică domenii în care şomajul este mai accentuat (o criză profesională a locurilor de

[13] Sursa datelor: AJOFM Cluj.

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

muncă) şi concentrări spaţiale mai accentuate ale şomajului în rândurile absolvenţilor cu studii superioare în judeţe furnizoare de studii superioare şi de la periferia geografică a regiunii. Cele mai mari cifre ale şomerilor în domeniile de activitate: învăţământ – profesori pentru învăţământul gimnazial, profesori pentru învăţământul liceal, ingineri mecanici, ingineri minieri şi metalurgişti. Acestora li se adaugă jurişti, specialişti în domeniul bancar, scriitori şi artişti creatori, cercetători şi asistenţi de cercetare în ştiinţele economice, sociale şi umaniste, lingvişti şi traducători, medici specializaţi în medicină generală, stomatologi şi alte categorii de medici neasimilaţi, psihologi. Interesant este faptul că şi domeniul specialiştilor în informatică (singurul domeniu care la nivel naţional părea să nu fie afectat de criza economică şi efectele acesteia asupra dinamicii angajărilor), s-au înregistrat la nivelul Regiunii de NV în 2010 120 de şomeri, în scădere faţă de 2009 când se înregistrau la nivel regional 131 de şomeri în acest domeniu de activitate (conform AJOFM).

Cererea de forţă de muncă pe termen scurt, aşa cum o indică studiile (Simuț şi Drăghici, 2011) este în scădere la nivelul întregii regiuni, cu cele mai importante reduceri în judeţele Cluj şi Maramureş şi cele mai puţin importante la nivelul judeţelor Satu Mare şi Sălaj.

Cea mai dificilă inserţie se prognozează, cum era de aşteptat pentru contextul autohton regional şi naţional, în cazul absolvenţilor de studii doctorale şi a cercetătorilor în general, neexistând suficiente centre de cercetare sau universităţi în profil regional pentru a-i absorbi.

În ceea ce priveşte **municipiul Cluj-Napoca**, rata de ocupare în 2010 se poate aproxima la 51,7%. Numărul mediu total de salariaţi înregistrează de asemenea variaţii, cu tendinţe de creştere în perioadele 2005 – 2007 şi 2010 – 2012, şi tendinţă descrescătoare între 2007 şi 2010 (fig.11). În 2012 numărul mediu depăşeşte cu aproximativ 500 de persoane cifra din 2007.

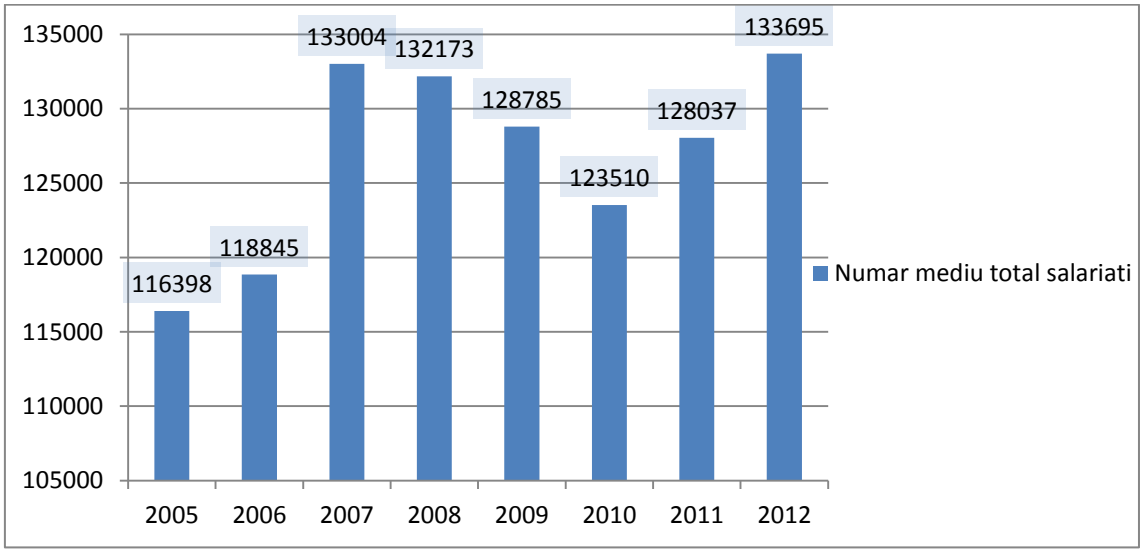

Figura 11: Numărul mediu total de salariaţi din municipiul Cluj-Napoca, între 2005 – 2012
Sursa: INS

Numărul şomerilor înregistraţi în municipiul Cluj-Napoca are de asemenea un trend descrescător, scăzând constant între anii 2010-2012, de la 4389 la 3011; iar această scădere

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

este puţin mai accentuată în cazul populaţiei de gen feminin (cu 3%). Raportat la numărul total al populaţiei între 15 şi 64 de ani (conform datelor de la evidenţa populaţiei), rata şomajului pentru anul 2010 se poate estima la 1,83%.

În ceea ce privește domeniile de activitate, salariații angajați în industrie, industria prelucrătoare și comerț cu ridicata, comerț cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor reprezentau în anul 2012 50% din totalul salariaților din Cluj-Napoca (fig. 12)

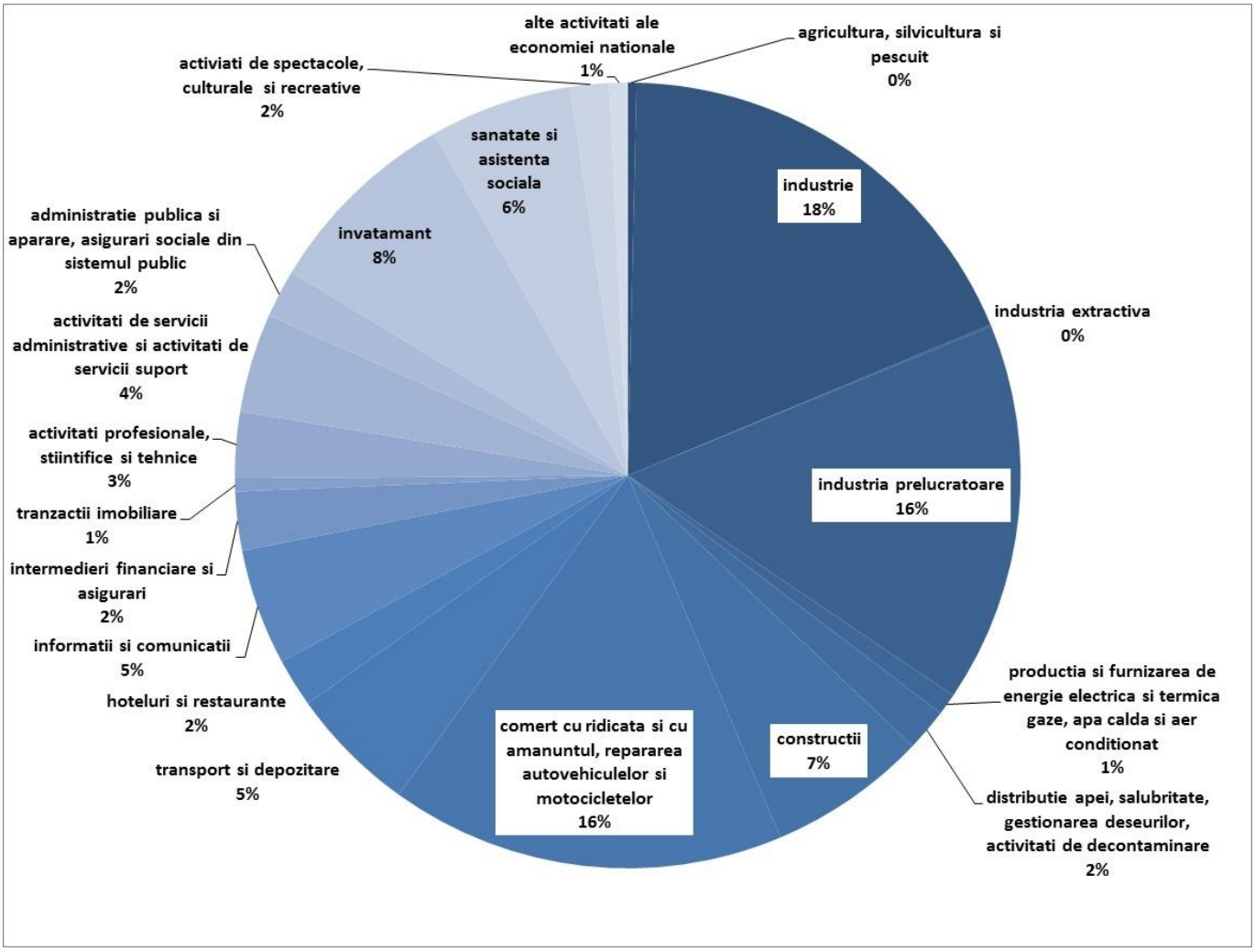

Figura 12: Distribuţia salariaţilor din municipiul Cluj-Napoca pe domenii de activitate în 2012
Sursa: INS

Referinţe:

Boboc, C., Ţiţan, E., Todos, D (2011), *Piaţa muncii din România -persoane vulnerabile şi vulnerabilităţi*, Revista Română de Statistică nr. 5/2011.

Simuț M., D., Drăghici, D. (coord.) (2011), PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT 2011-2013, Proiect: Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, Consolidarea capacității

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

instituționale a Consorțiului Regional (CR) al Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest, POSDRU/41/3.3/G/18398.

Şerban, A. (2012), *Bariere de Legitimare în Evaluarea Calității Instituțiilor de Învățământ Superior Muzical din România*, Teză de Doctorat nepublicată, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj Napoca.

*** EUROSTAT (2011) - *Labour market statistics, 2011*, EUROSTAT *Pocketbooks*

***EUROSTAT (2012) - *Basic figures on the EU, Spring 2012*

***EUROSTAT (2012) - *Euro area unemployment rate at 10.8%*, (apr. 2012)

***EUROSTAT:http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=RY_CH02_2011_LABOUR_MARKET_FINAL accesat în aprilie 2012.

***http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_OFFPUB/KS-HA-11-001-02/EN/KS-HA-11-001-02-EN.PDF
***EUROSTAThttp://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=RY_CH02_2011_LABOUR_MARKET_FINAL)

***INS (2011) *România în cifre.*

***AJOFM CLUJ 2009-2010 Data base.

CENTRUL DE DEZVOLTARE UNIVERSITARĂ ȘI MANAGEMENT AL CALITĂȚII
Adresă: Pandurilor nr. 1, RO-400376, Cluj-Napoca
Tel. (00) 40 - 264 - 40.53.00, interior: 6027,6029, Fax:. (00) 40 - 264 - 59.19.06,http://centre.ubbcluj.ro/cdu

strategia pentru

Dezvoltare economică locală

Coordonatorii grupului de lucru:

Dan Lazăr

Marcel Pop

Bogdan Moldovan

Planul strategic de dezvoltare economică al municipiului Cluj-Napoca

2014-2020

Documentul a fost elaborat de Grupul de lucru Dezvoltare Economică Locală, în cadrul procesului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca, pentru perioada 2014-2020. Echipa care a elaborat acest document a fost alcătuită din: Dan Lazăr (coordonator), Marcel Pop, Bogdan Moldovan, Ovidiu Moisescu, Carmen Marc, Octavian Moldovan, Andra Chiprianov, Daniela Brătan, Cosmin Onaci, Bogdan Rusu.

Adresăm mulțumiri tuturor persoanelor implicate - participanți la întâlnirile grupului de lucru, participanți la dezbaterile publice, precum și celor implicate în realizarea cercetării.

CUPRINS

1. ANALIZA PRELIMINARĂ 2

1.1 Rezumat 2

1.2 Economia municipiului Cluj-Napoca 4

1.3 Analiza performanței economiei locale 40

2. RAPORT DE CERCETARE-percepțiile mediului de afaceri local 53

3. STRATEGIA DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ 78

3.1 Principii 78

3.2 Avantaj competitiv 79

3.3 Probleme strategice cheie 80

3.4 Obiectivele strategiei 81

3.5 Direcții strategice 81

3.6 Programe operaționale 86

I. ANALIZĂ PRELIMINARĂ

Economia locală

1.1 REZUMAT EXECUTIV

Economie: puncte forte

Cluj-Napoca este al doilea în ierahia națională ca potențial de polarizare după capitală, iar studii ale al Băncii Mondiale, plasează Cluj-Napoca pe locul 3 pe țară din punctul de vedere al numărului de angajați în sectoare cu salarii ridicate, după București și Timișoara, rezultând de aici că municipiul are unul dintre cele mai ridicate niveluri de trai din țară.

Specificul activităților economice

Cluj-Napoca este un oraș al serviciilor, cu o componentă industrială importantă; bilanțul activităților economice realizate în Cluj-Napoca după criteriul volumului cifrei de afaceri pe anul 2011 ne arată că sectoarele Servicii și Comerț generează mai mult de jumătare din cifra de afaceri totală a firmelor din municipiu.

Per ansamblu, municipiul se află într-un stadiu relativ avansat în procesul de evoluție al economiei bazate pe servicii, cu o componentă manufacturieră mică și de înaltă specializare, cu accent pe activități comerciale. Economia zonei prezintă un sector dezvoltat de Întreprinderi Mici și Mijlocii.

Sectorul serviciilor ocupă mai bine de un sfert din totalul cifrei de afaceri al economiei municipale, numărul de firme care activează în acest domeniu este jumătate din numărul total al firmelor din municipiu. Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru ca importanță din România în sectorul serviciilor financiare.

Avantaj competitiv: IT

Clujul constituie una din cele mai interesante piețe din Estul Europei pentru firmele ce au ca obiect de activitate outsourcing și dezvoltare software. Diferite studii (ex. KPMG - locul 31 in topul locațiilor mondiale atractive ca potențial de dezvoltare pentru domeniul IT-BPO outsourcing) plasează Cluj-Napoca în fruntea topului celor mai atractive orașe pentru serviciile de outsourcing IT (statutul de centru universitar de prestigiu are un rol determinant în acest sens).

Actualmente sectorul IT clujean beneficiază de realizarea unuia dintre principalele clustere din domeniu din România.

Sectoare economice în dezvoltare

În momentul de față, sectoarele economice aflate în dezvoltare în Cluj-Napoca sunt următoarele:

- informații și comunicații;
- tranzacții imobiliare;
- învățământ;
- sănătate și asistență socială;
- comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; și
- distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, transport și depozitare.

Mărimea agenților economici locali

Cea mai mare parte a firmelor și companiilor cu sediul în Municipiul Cluj-Napoca active în anul 2011 pot fi încadrate în categoria microîntreprinderilor (4695); ÎMM-urile se situază pe locul 2 (1558), în timp ce doar 11 agenți economici pot fi catalogați la categoria marilor companii (conform legii 346/2004). Deși impactul economic și social (materializat prin salarii, locuri de muncă, taxe si impozite, etc.) al marilor companii este net superior primelor două categorii, iar micro-întreprinderile sunt de trei ori mai bine reprezentate la nivel municipal decât ÎMM-urile și marile companii la un loc, ÎMM-urile conferă un grad mai ridicat de stabilitate economiei locale.

Companii cu capital străin

Conform ANAF, Cluj-Napoca găzduia nu mai puțin de 870 de companii cu capital străin; chiar dacă cifra de afaceri medie precum și totalul cifrelor de afaceri ale acestor agenti economici sunt importante pentru economia locală, aceste companii angajeaza un număr relativ redus de salariați (3.734 în total), media numărului de angajati fiind de 7. Mai mult, 21% din acestea nu figurează ca având angajați, 24% din acestea au un singur angajat și peste 85% din toate firmele străine au sub 9 angajați (putând fi catalogate mai degrabă ca și micro-întreprinderi).

Date precum numărul de angajați, contrastate cu cifrele de afaceri, sugerează o polarizare extremă a companiilor cu capital străin: marea majoritate (peste 85%) fiind de dimensiuni foarte reduse, în timp ce restul au un număr mai mare de angajați și desfășoară activități economice mai ample.

Potențial de cazare

Deși numărul de locuri din aceste unități de cazare prezintă un trend descendent din 2001 până în 2003, din anul 2004 capacitatea locativă a agenților economici care activează în domeniul turismului a crescut; astfel, din 2000 până în 2011 s-au creat peste 1000 de locuri noi în diferite unități de cazare. De asemenea, numărul unităților de cazare a crescut constant, de la doar 17 în anul 2000 pînă la 79 în 2011; mai mult, specificul acestora s-a modificat în timp.

Per ansamblu, în perioada 2001-2011, deși capacitatea anuală de cazare a crescut cu mai puțin de 30%, numărul de sosiri a crescut cu 80% și cel de înnoptări cu 85%. Deși creșterea activității de cazare (și implicit a activității turistice în general) este evidentă pentru perioada 2001-2011, aceasta relevă doar îmbunătățirea situației în acest domeniu, nu și eficacitatea utilizătii acestor resurse. Per ansamblu, gradul de utilizare (măsoara procentul din capacitatea anuală de cazare care a fost utilizat prin înnoptare în perioada 2001-2011) este sub 29%, ceea ce înseamnă că timp de cinci zile din șapte, locurile puse la dispoziție de unitățile de cazare rămân neocupate. Mai mult, la nivel agregat, numărul mediu de zile de cazare (măsoară durata medie a cazării/înnoptării (în perioada 2001-2011) este sub 2 (1,71).

Putem concluziona (sau atrage atenția asupra faptului) că infrastructura de cazare existentă pe raza municipiului Cluj-Napoca (o resursă esențială pentru întreg domeniul turistic) nu este folosită la capacitate optimă, limitând astfel posibilitățile de dezvoltare socio-economică existente la nivel local.

1.2 ECONOMIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

Cluj-Napoca este o comunitate cu un mediu de afaceri activ şi diversificat. Pol de dezvoltare regional, Cluj-Napoca este al doilea în ierahia naţională ca potenţial de polarizare după capitală.

Produsul intern brut la nivel de judeţ se cifrează la nivelul anului 2010 la valoarea de 21.164,4 miliarde lei, ceea ce reprezintă 4,04% din PIB naţional.

PIB (milioane RON)	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
ROMÂNIA	288954,6	344650,6	416006,8	514700	501139,4	523693,3
Cluj	11.505,1	13.558,6	18.020,9	20.400	20.326,1	21.164,4
% din total naţional	3,98%	3,93%	4,33%	3,96%	4,05%	4,04%

Tabel: PIB-ul naţional şi PIB-ul judeţean în perioada 2005 - 2010

O estimare pentru 2012 a PIB-ului judeţean arată o valoare de aproximativ 23,2 miliarde lei, reprezentând 3,81% din PIB naţional şi o creştere în valori nominale faţă de anii 2010-2011.

Procentul din PIB naţional produs de judeţ s-a păstrat relativ constant, ceea ce indică o creştere a economiei locale similară cu cea de la nivel naţional. Contribuţia judeţului la PIB al Regiunii Nord-Vest a variat sinusoidal în intervalul 32-36% în ultimii ani, plasând Clujul pe primul loc în regiune. La nivel naţional, judeţul se află în primele 5 locuri după Municipiul Bucureşti, Prahova, Timiş şi Constanţa.

În anul 2008, PIB-ul pe cap de locuitor la paritatea puterii de cumpărare se situa la valoarea de 14.100 euro, cu 20 de puncte procentuale peste media naţională şi cu 35,6% mai mult decât la nivel regional. Confruntarea cu datele UE arată totuşi că PIB-ul judeţean pe cap de locuitor se afla, în 2008, doar la 56% din media UE27.

În ceea ce priveşte comparaţia cu Bucureştiul, trebuie spus că la nivelul lui 1995 marea majoritate a judeţelor aveau un PIB/capita ce depăşea jumătate din PIB-ul capitalei. Până în 2009, contribuţia Bucureştiului la PIB naţional a crescut de la 15 la 25%. Clujul este unul dintre judeţele care au reuşit creşterea procentului din PIB-ul naţional în ultimii 15 ani, cu un procent subunitar totuşi.

Legat de nivelul de trai, studiul *Competitive Cities* al Băncii Mondiale, plasează Cluj-Napoca pe locul 3 pe ţară din punctul de vedere al numărului de angajaţi în sectoare cu salarii ridicate, după Bucureşti şi Timişoara. Clujul este urmat în top de Constanţa şi Galaţi.

Acelaşi studiu remarcă diversificarea economiei locale, fapt ce a permis o trecere lină peste perioada de criză din aceşi ani. Abilitatea oraşului de a genera locuri de muncă este considerată a fi principala sursă de atractivitate şi explicaţia creşterii economice din ultima decadă.

Număr de angajaţi în sectoare cu salarii ridicate		**Număr de angajaţi**	**% din total angajaţi**
1	Bucureşti	193.313	20,4%
2	Timişoara	32.719	30,2%
3	Cluj-Napoca	24.185	22,9%
4	Constanţa	21.369	24,4%
5	Galaţi	19.955	30,1%

Tabel: Număr de angajaţi în sectoare cu salarii ridicate

1.2.1. Structura activităților economice din municipiu

Analiza structurii activităților economice din municipiu vine să confirme concluziile Strategiei anterioare a municipiului care considera Cluj-Napoca un oraș al serviciilor, mai degrabă decât unul al industriei.

Bilanțul activităților economice realizate în Cluj-Napoca după criteriul volumului cifrei de afaceri pe anul 2011 ne arată că sectoarele Servicii și Comerț generează mai mult de jumătare din cifra de afaceri totală a firmelor din municipiu.

Sectorul serviciilor are o pondere de 27% din cifra de afaceri totală. Sectorul industrial are de asemenea o importanță ridicată, cu o pondere de 21% din total, Agricultura având o pondere infimă.

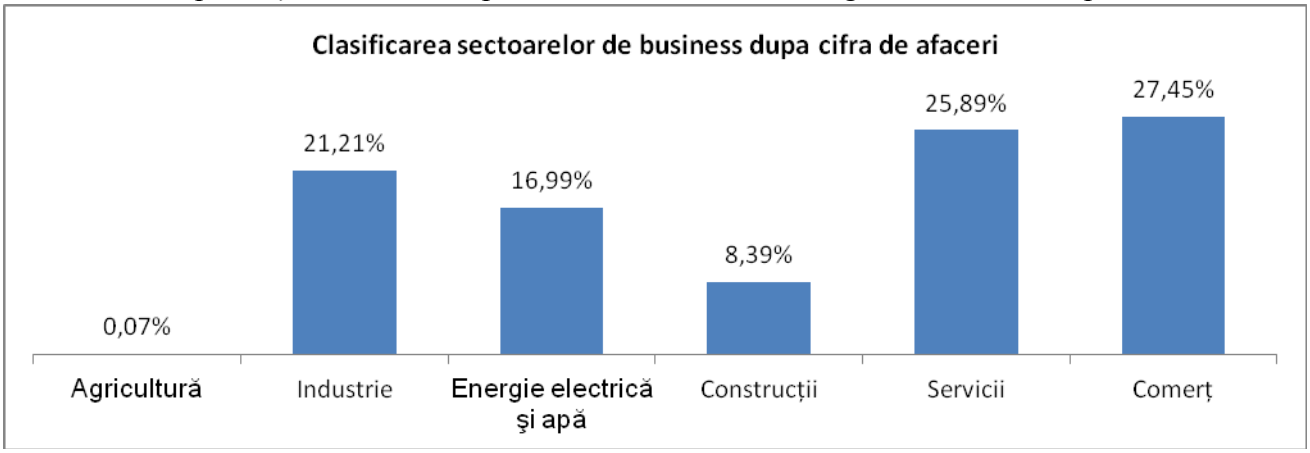

Sectorul energetic are o pondere importantă - 17% din total, în condițiile în care în acest sector activează un număr de 106 firme. În ceea ce privește structurarea activităților economice

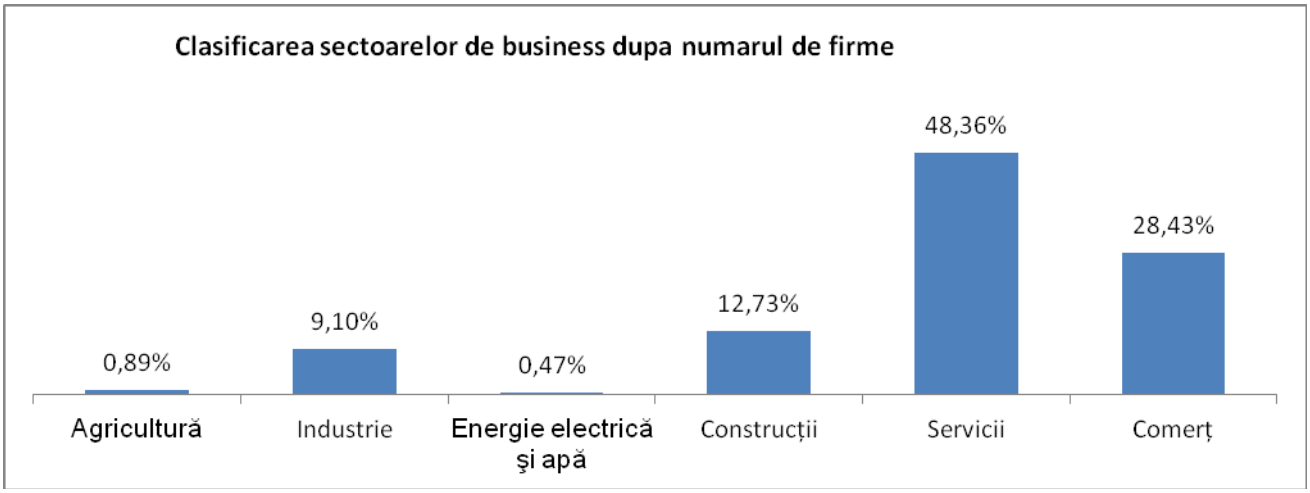

după criteriul numărului de firme dintr-un anumit sector, situația este puțin diferită.

Sectorul de servicii este sectorul cel mai dezvoltat din această perspectivă reprezentând 48% din numărul firmelor, Comerțul având o pondere de aproximativ 28%, ceea ce îl situează pe locul doi la numărul de firme dintr-un sector. De remarcat este numărul redus de firme din sectorul de industrie raportat la cifra de afaceri, o pondere de aproximativ 9% din numărul firmelor din municipiu, productivitatea ridicată a acestui sector generând o cifra de afaceri de 21% din total. Fluxul de investiții al ultimilor ani în sectoarele finaciar-bancar, comunicații, retail au avut efecte pozitive în ceea ce privește dezvoltarea sectoarelor legate de servicii. În ceea ce privește sectorul construcțiilor, acesta generează o cifră de afaceri de 12,73% și angrenează 8,39% din companiile din Cluj-Napoca.

Per ansamblu, economia municipiului se află într-un stadiu relativ avansat în procesul de evoluție de la economia industrială la o economie de servicii, cu o componentă manufacturieră mică

și de înaltă specializare, cu accent pe activități comerciale. Economia zonei prezintă un sector de Întreprinderi Mici și Mijlocii dezvoltat (vom reveni asupra IMM-urilor într-un capitol ulterior).

1.2.1.1 Servicii

După cum s-a putut observa din analiza structurii economiei, sectorul servicii este cel mai important pentru economia municipiului, aici activând cel mai mare număr de firme. Ponderea importantă a sectorului de servicii aduce după sine și performanțe ridicate ale economiei, cunoscut fiind faptul că economiile dezvoltate au o pondere a acestui sector de peste 70% (incluzând comerțul).

Activități	**Număr firme**	**Cifra de afaceri**
Activitati ale gospodăriilor private	5	185.369
Administrație publică de apărare; Asigurări sociale din sistemul public	5	3.732.006
Activități de spectacole, culturale şi recreative	306	268.279.906
Sănătate şi asistență socială	348	107.612.391
Învățământ	108	11.096.922
Activități ale serviciilor administrative /activități ale serviciilor de suport	916	395.255.605
Activități profesionale, ştiințifice şi tehnice	3638	902.819.475
Tranzacții imobiliare	896	328.185.634
Intermedieri financiare şi asigurări	404	5.161.376.997
Informații şi comunicații	1373	693.590.704
Hoteluri şi restaurante	889	319.188.311
Transport şi depozitare	1374	851.110.689
Alte activități de servicii	605	50.417.410
Total	**10867**	**9.092.851.419**

Tabel: Număr de firme și cifra de afaceri în domeniul serviciilor

Cifra de afaceri a acestui sector s-a situat la nivelul lui 2011 la un total de 9.092.851.419 lei ceea ce înseamnă că sectorul serviciilor ocupă mai bine de un sfert din totalul cifrei de afaceri al economiei municipale. Numărul de firme care activează în acest domeniu este jumătate din numărul total al firmelor din municipiu.

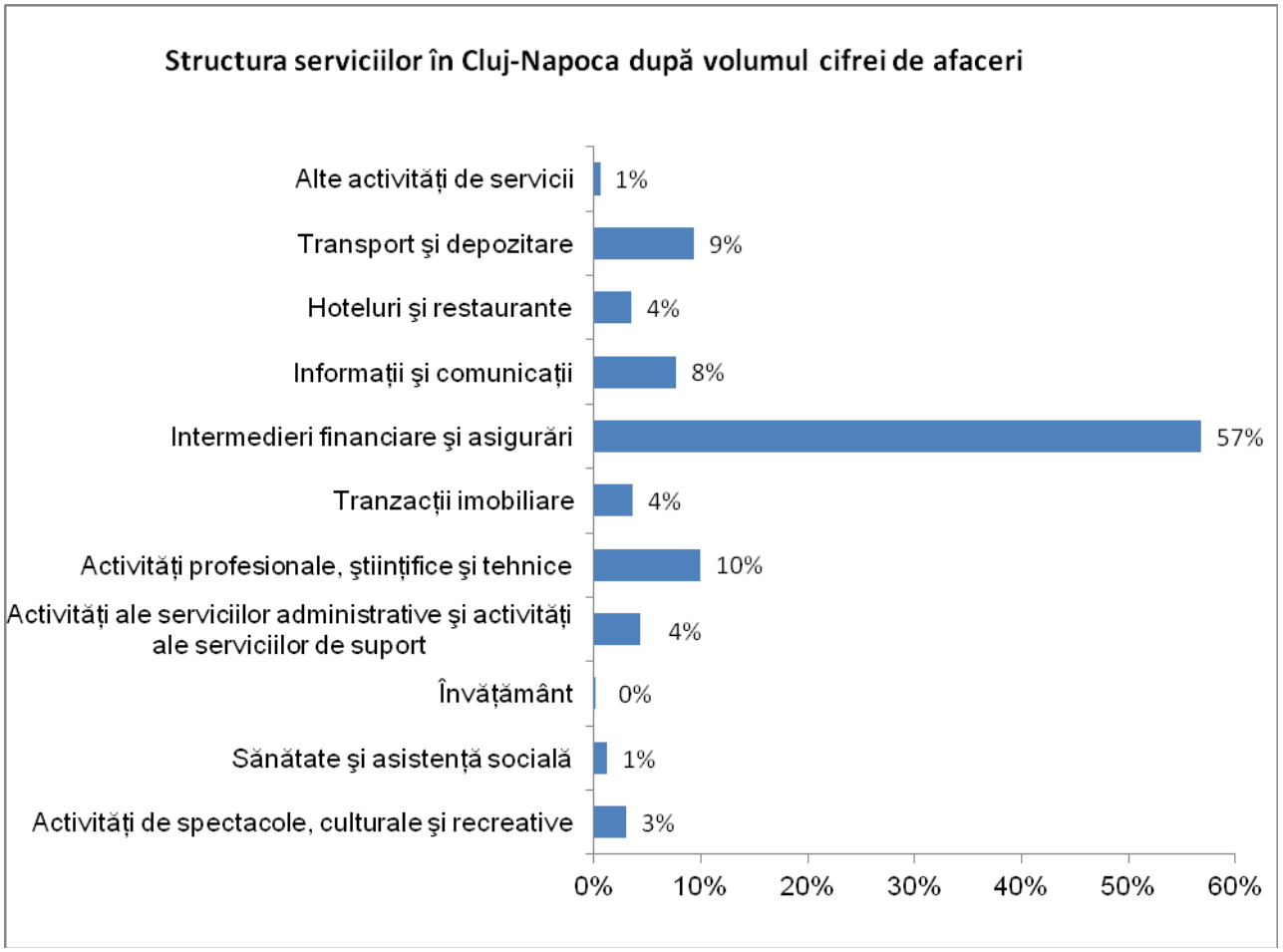

Din analiza cifrei de afaceri aferentă domeniului se observă că serviciile de intermedieri financiare și de asigurări au cea mai mare pondere, ocupând mai mult de jumătate din piață (57%), urmate fiind de serviciile privind

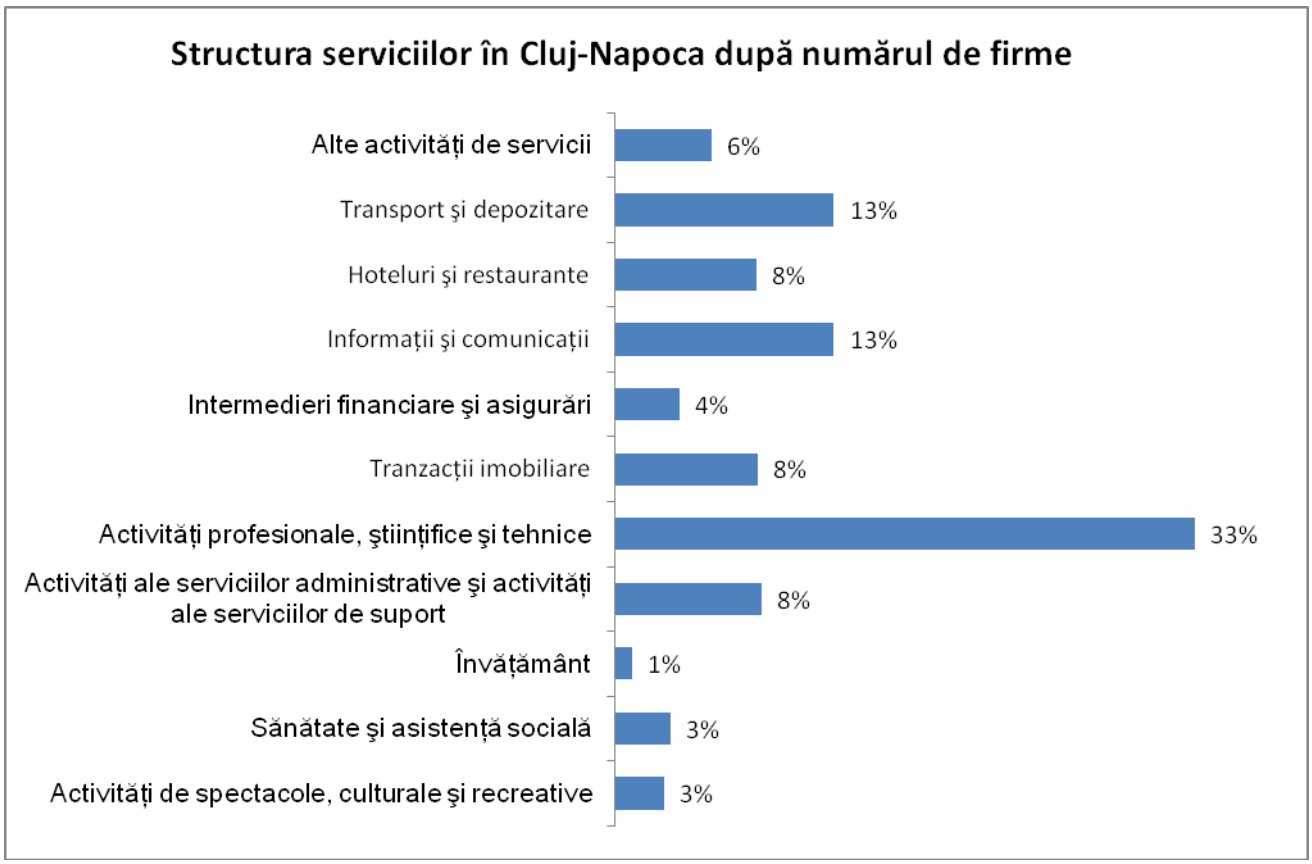

activități profesionale, științifice și tehnice (10%), transport și depozitare (9%), informații și comunicații (8%)
În ceea ce privește structurarea activității serviciilor în funcție de numărul de firme care fac parte din aceste sectoare, putem spune că la nivelul municipiului activează un număr de 10.867 firme. Ca și număr de firme pe servicii, sectorul de Activități profesionale, științifice și tehnice deține o pondere de 33% din numărul firmelor. Tot cu o pondere importantă se regăsesc și sectoarele de Transport si depozitare (13%) și Informații și comunicații (13%), sectorare care sunt echilibrate și în ceea ce privește raportul numărului de firme raportat la cifra de afaceri.

Este demn de remarcat faptul că segmentul de intermedieri afaceri și asigurări, unde activează 404 firme (o pondere de doar 4% din numărul firmelor din sector) reprezintă 57% din cifra de afaceri, ceea ce sugerează prezența unei piețe competitive pe acest segment.

1.2.1.2 Sectorul financiar bancar

În ceea ce priveşte serviciile financiare, Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru ca importanță din România. Tradiția orașului în aceste servicii a început în anii 90, aici apărând inițiativa unor oameni de afaceri locali de a dezvolta un sistem bancar privat, Banca Dacia Felix și Banca Transilvania fiind arhicunoscute la nivel național. Tot în Cluj-Napoca s-a înființat şi şi-a avut sediul, societatea de asigurări Ardaf, liderul pieței de asigurări din România în anii 90.

În Cluj-Napoca îşi are sediul Grupul Financiar „Banca Transilvania", construit în jurul băncii cu acelaşi nume, care este singura bancă cu capital autohton din topul primelor bănci din țară. Din Grup fac parte Banca Transilvania, BT Asset Management S.A.I. S.A., BT Direct, BT Leasing, BT Securities, Compania de Factoring, BT Finop Leasing și BT Medical Leasing.

Echipa Băncii Transilvania este formată din peste 6.000 de angajați, BT fiind unul dintre cei mai căutați angajatori din România, situându-se între primele 20 de companii, conform clasamentului realizat în 2012 de Catalyst Consulting. Banca Transilvania este prezentă în toate centrele economice importante din țară, având o rețea formată din peste 560 sucursale, agenții și puncte de lucru.

Banca Transilvania s-a situat pe poziția a treia în sistemul bancar după volumul activelor deținute. Cota de piață a băncii se ridica la 7,8 % la mijlocul lui 2012, administrând active de 29 mld. lei (6,5 mld. euro).

La Cluj-Napoca îşi are sediul şi compania Groupama Asigurări S.A., fosta divizie de asigurări a Băncii Transilvania, actualmente parte a Grupului Groupama.

1.2.1.3 Transport

Sectorul Transporturilor este de asemenea bine dezvoltat, cu o pondere mare în totalul serviciilor. Regia Autonomă de Transport Urban Călători (RATUC), este cel mai mare operator în sector, după numărul de angajați (1.693). Regia se află în subordinea Consiliului Local și operează 46 de trasee de transport în comun, cu o lungime de 133 km cu ajutorul unui parc format din 342 de vehicule (autobuze, troleibuze şi tramvaie).

În 2011 au început lucrările de modernizarea a liniei de tramvai din Cluj-Napoca și achiziția de tramvaie, precum şi extinderea traseelor de autobuz în comunele din Zona Metropolitană Cluj. Regia transportă circa 150 milioane de pasageri anual.

În Cluj-Napoca îşi are sediul, încă din 1950, Regionala de Căi Ferate care deserveşte întreaga Transilvanie şi Aeroportul Internațional Cluj-Napoca, unul modern, cu peste 1 mil. de pasageri anual.

În municipiu există mai mulți operatori importanți din domeniul transportului rutier (Ben& Ben SA, Eco Group Logistic EVW) și feroviar (Transferoviar Grup SA) precum și numeroase companii de taximetrie.

1.2.1.4 Comerț

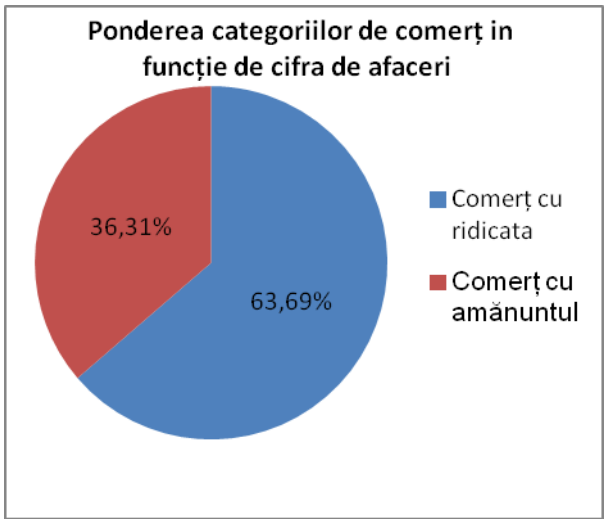

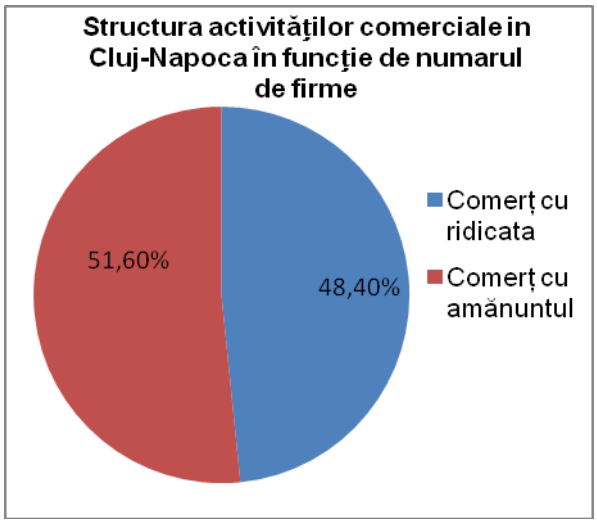

Conform Eurostat, România se clasa în anul 2010 pe locul al doilea dintre țările Uniunii Europene în ceea ce privește creșterea anuală a activităților de comerț în interiorul și în afara U.E. și pe locul al patrulea în ceea ce privește importurile.

Actualmente, 11% din Produsul Intern Brut al României provine din comerțul cu ridicata și cu amănuntul.

În Cluj-Napoca sectorul comerțului este cel mai dezvoltat, având înregistrate 6.389 firme. Dintre acestea 3.266 practică tipul de comerț cu amănuntul, iar 3.063 pe cel cu ridicata. În ciuda faptului că numărul firmelor din partea de comerț cu amănuntul este mai mare, 63,69% din totalul cifrei de afaceri a acestui sector este generată de comerțul cu ridicata.

Clasificarea activităților comerciale din municipiu după criteriul numărului de firme ne permite să observăm că, în ceea ce privește comerțul cu amănuntul, numărul de firme care activează în domeniu este relativ apropriat față de numărul firmelor care activează în comerțul cu ridicata, ponderea fiind de 51% : 49%. În medie, firmele care se ocupă cu comerțul în amănuntul au cifre de afaceri mai mici decât cele din domeniul comerțului cu ridicata.

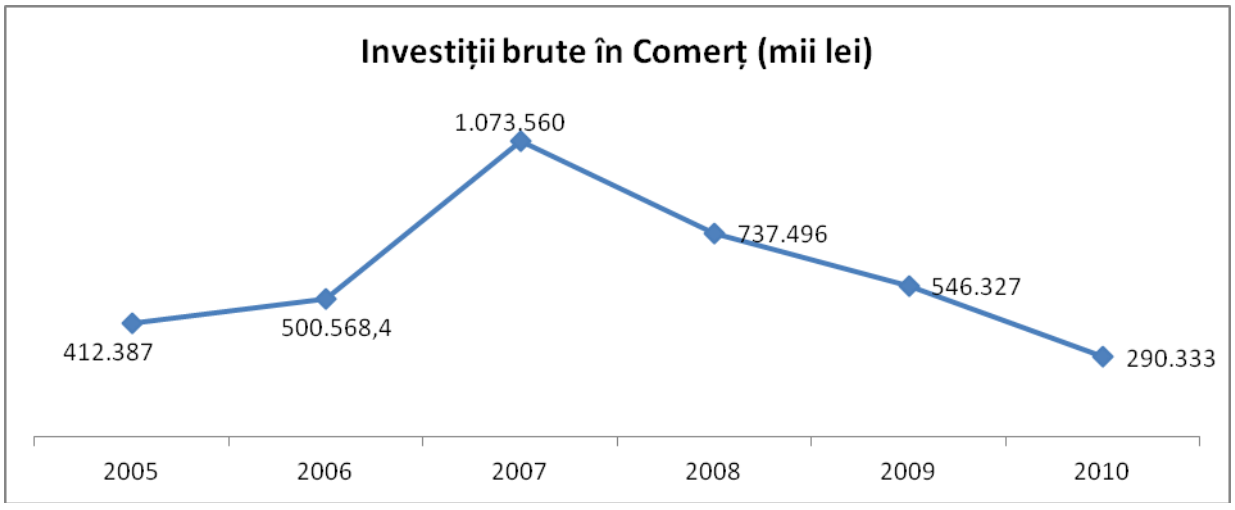

În ceea ce privește nivelul investițiilor, sectorul comercial a cunoscut o scădere foarte puternică odată cu instalarea crizei economice. Evoluția inițială arată la nivelul anului 2005-2006 o creștere constantă a nivelului investițiilor brute, urmată de o creștere accelerată de la nivelul anului 2006 până la nivelul anului 2007 când nivelul investițiilor s-a dublat. Din anul 2007 până în anul

2010 nivelul investițiilor suferă o descreștere constantă, ajungând ca valoarea nominală a investițiilor din 2010 să fie de 3 ori mai mică decât în 2007.

În domeniul comerțului, cea mai importantă firmă cu sediul social în Cluj-Napoca este MOL România petroleum Products SRL, cu o cifra de afaceri de 3137.003.249 lei și un număr de 176 salariați.

Comerțul auto are o pondere importantă în sectorul comercial clujean aici activând firme recunoscute la nivel regional precum AUTOWORLD S.R.L., RMB INTER-AUTO S.R.L., EVW HOLDING S.R.L. , UNIX AUTO S.R.L..

În ceea ce privește sectorul de retail, municipiul beneficiază de prezența unor importante magazine de tip cash&carry (Metro, Selgros), hypermarketuri și supermaketuri (Cora, Kaufland, Auchan, Carrefour, Real). Pe piața de bricolaj sunt prezente magazinele companiilor: Baumax, Praktiker, Dedeman, Arabesque şi Ambient, parte a unor rețele autohtone și internaționale.

Cele mai importante centrele comerciale din municipiu sunt:

- IULIUS MALL – inaugurat în 2007, în partea estică a Municipiului Cluj, cu o suprafață totală de 147.000 mp, cuprinde 210 magazine, restaurante, hipermarketul Auchan, cafeneaua Starbucks, cinematograful multiplex Cinema City cu 10 sali, food court cu 15 fast food-uri, patinoar in aer liber sezonier, o parcare subterana si una terana cu un total de 2.500 de locuri. Mall-ul are peste 13.000.000 de vizitatori/clienți anual.
- Polus Center – inaugurat tot în 2007, în partea vestică a orașului, la limita cu Comuna Florești, se întinde pe aproape 28 de hectare, are o suprafață închiriabilă de 61.000 mp, 200 de magazine şi 2.500 de locuri de parcare. POLUS CENTER atrage anual peste 10 milioane de vizitatori.
- Central – complex situat în centrul municipiului Cluj-Napoca, care a fost extins şi modernizat în 2008-2010, găzduind actualmente magazine de mici dimensiuni, majoritatea ale unor companii autohtone
- Sora Shopping Center – este situat în centrul istoric al Municipiului Cluj-Napoca din perioada interbelică şi a fost, pentru mult timp, unul dintre cele mai populare centre comerciale ale Clujului. Complexul are 5000 mp iar gradul de ocupare actual este redus.
- Centrul Comercial Winkmart Someş – este situat în cartierul Mănăştur, construit în perioada comunistă şi modernizat în ultimii ani. Are o suprafață de 7800 mp şi găzduieşte un supermarket, magazine de haine şi încălțăminte, farmacii, etc.

1.2.1.5 Industrie

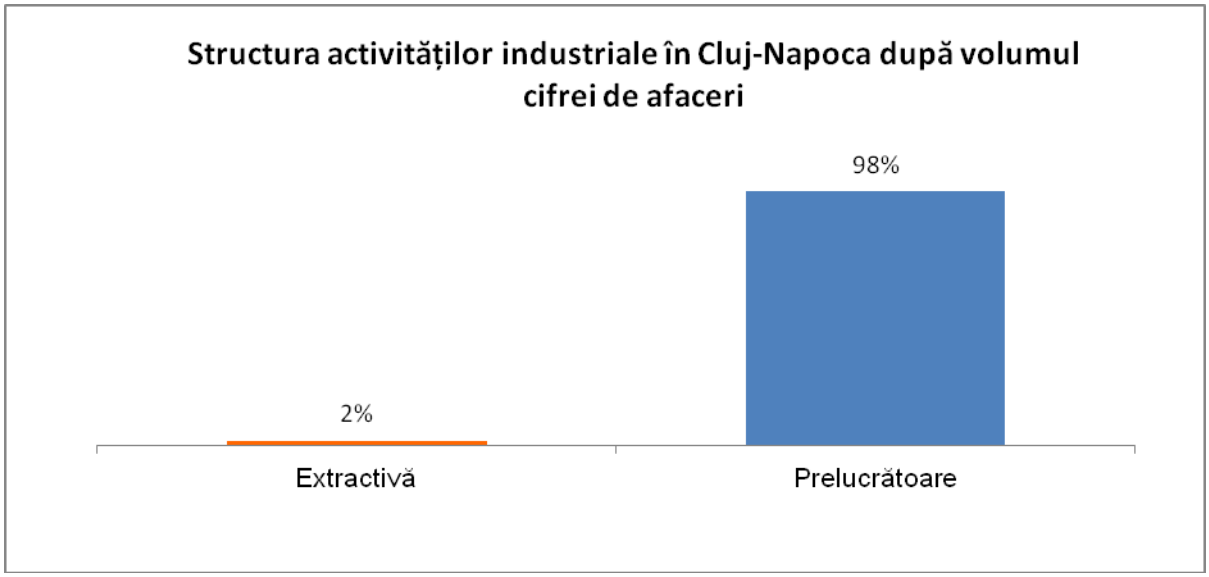

În ceea ce privește industria putem observa că la nivelul Municipiului Cluj-Napoca pentru anul 2011 ponderea industriei în totalul economiei (din perspectiva indicatorului *cifra de afaceri*) este de 21%. În totalul sectorului industrial, industria prelucrătoare are o pondere de 98%, în timp ce ponderea industriei exctractivă este de doar 2%, aceleași procente respectându-se și în cazul numărului de angajați. Industria are o importanță aparte și la nivel județean, contribuind cu circa 24% la Produsul Intern Brut asigurând totodată aproximativ un sfert din locurile de muncă din județ.

La nivelul județului, industria are un rol foarte important - dacă în anul 2006, producția industrială a județului reprezenta, în prețuri comparabile, doar 36,9% din nivelul înregistrat în 1990, în 2009 producția industrială era la peste 86% din valoarea celei din 1990. Această creştere rapidă este rezultatul apariției, în ultimii ani, a unor noi unități industriale cu capital străin.

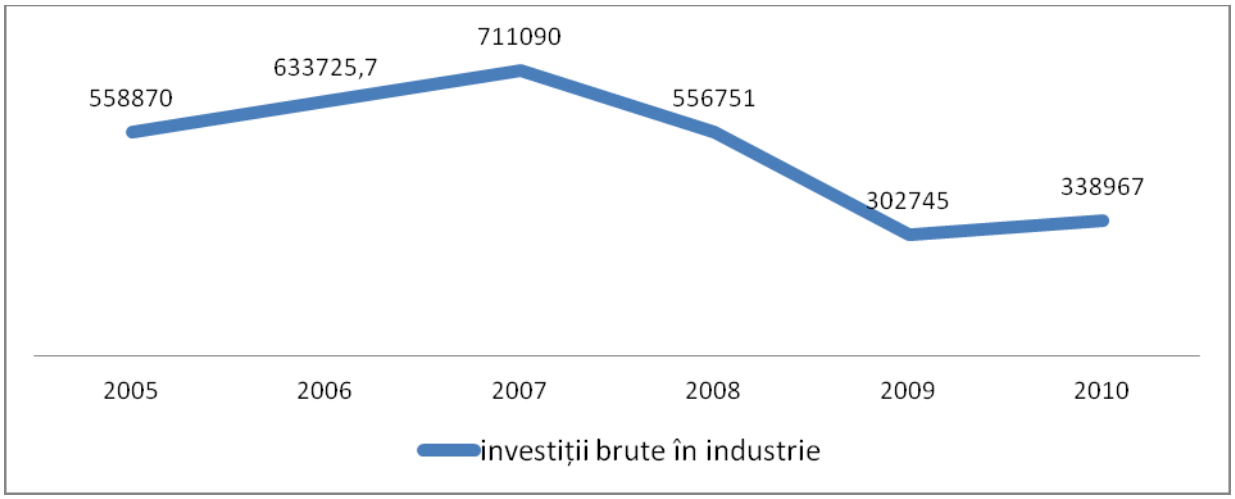

Evoluția investițiilor brute în sectorul de industrie arată în intervalul 2007-2010 o scădere importantă. Expresia acestora este în valori nominale, în termeni reali scăderea fiind mai accentuată.

Observăm că, în termeni nominali investițiile brute în industrie la nivelul municipiului s-au înjumătățit în anul 2010 față de 2007, ca efect al crizei economice.

O evoluție extrem de pozitivă a avut-o cifra de afaceri a sectorului industrial al municipiului, care nu pare să fi fost afectat de criza. Datele arată o triplare a nivelului cifrei de afaceri în 2010 față de 2005 și o creștere cu aproape 90% a cifrei de afaceri în 2010 față de 2008 (în termeni reali această creștere este mai mică).

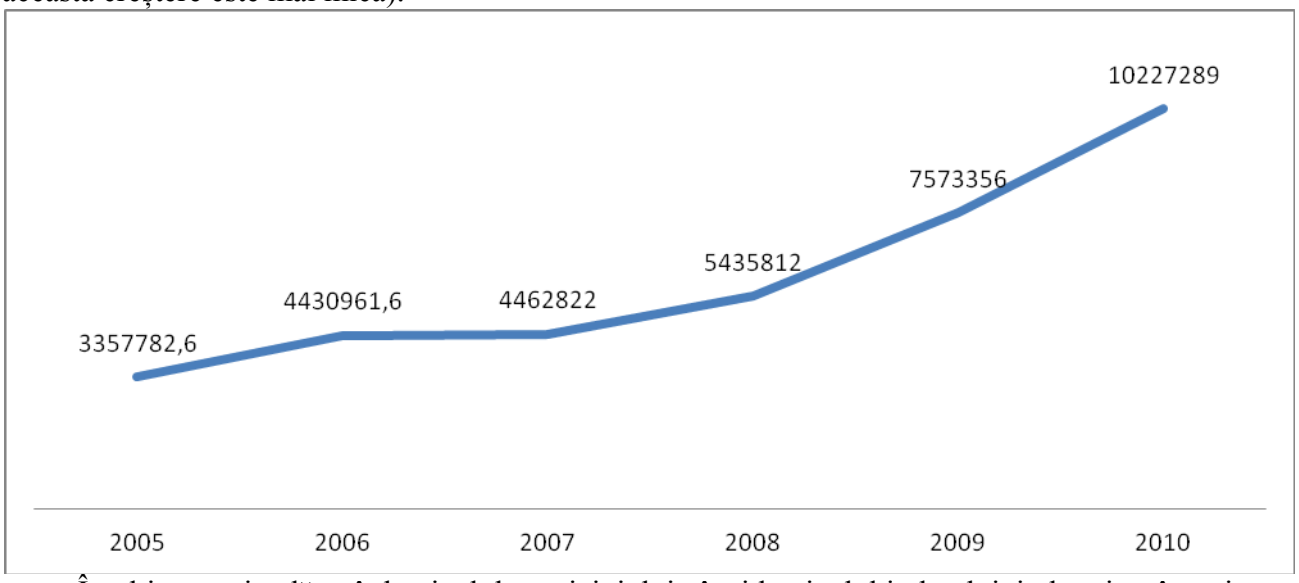

În ultima perioadă, atât la nivelul municipiului cât și la nivelul județului, industria a înregistrat schimbări structurale majore, respectiv o reorientare dinspre ramurile cu competitivitate și valoare adăugată reduse precum textile, încălțăminte și mobilă, către cele înalt competitive, orientate către piața externă - echipamente IT&C, componente auto. Această evoluție a fost influențată atât de condițiile pieței precum declinul industriei de lohn, reducerea cererii pentru anumite produse, concurența produselor asiatice pe piața bunurilor de larg consum, dar mai ales de investițiile străine care au fost atrase de județ în ultimii ani în domeniile high-tech.

Sectoarele industriale cu tradiție din Cluj-Napoca sunt cele precum morărit şi panificație, lactate, îmbrăcăminte şi lenjerie de corp, produse farmaceutice, mobilă, prelucrarea şi conservarea produselor din carne etc.

În funcție de numărul de firme care activează în domeniu, pe primul loc se situează fabricarea articolelor de îmbrăcăminte cu un total de 163 de firme active, urmat de producția de mobilă – 141 de firme, fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice – 135 de firme, activități de tipărire – 131 de firme și fabricarea pâinii și produselor de patiserie cu 125 de firme active.

Industria alimentară clujeană se remarcă prin numărul mare de brand-uri recunoscute la nivel național: URSUS, NAPOLACT, PRODVINALCO, etc. ocupând la nivel național o poziție competitivă în domeniul produselor lactate şi băuturilor alcoolice. Industria alimentară este una importantă din perspectiva cifrei de afaceri şi prima din perspectiva numărului de angajați, fiind o ramură industrială cu tradiție în zona Clujului. Cu toate acestea, ponderea industriei alimentare în economia locală a scăzut în ultimii ani, în principal din cauza dispariției sau relocării unor unități cu o tradiție: Fabrica de Bere „Ursus” (închisă în 2011), Fabrica de Dulciuri „Feleacul” (închisă în 2008), Fabricile „Napolact” din Cluj-Napoca (relocate în 2009). În momentul de față în domeniul industriei alimentare se remarcă firme precum PANEMAR, CIA ABOLIV, BETAROM, PRODVINALCO.

Industria mijloacelor de transport din Cluj-Napoca este reprezentată prin una dintre cele mai importante firme din domeniul construcțiilor şi reparațiilor feroviare – REMARUL 16 FEBRUARIE – (care a încheiat un parteneriat cu BOMBARDIER, liderul mondial în domeniu) dar și prin alte firme precum ECKERLE INVEST, AUTOMOBILE COMPONENTE ELECTRICE S.R.L și altele.

Industria de produse chimice se remarcă prin produse ca medicamentele şi cosmeticele, cu două brand-uri cunoscute la nivel naţional: FARMEC şi TERAPIA, în timp ce în Industria textilă este reprezentată de branduri cunoscute precum JOLIDON şi ARGOS, iar industria de produse minerale de producători precum SANEX şi CARBOCHIM.

1.2.1.6 IT&C

Clujul constituie una din cele mai interesante pieţe din estul Europei pentru firmele ce au ca obiect de activitate outsourcing-ul şi dezvoltare software. Pentru o vreme şi industria hardware în domeniu a fost un punct tare, dar până la plecarea Nokia. Diferite studii (ex. KPMG - locul 31 în topul locaţiilor mondiale atractive ca potenţial de dezvoltare pentru domeniul IT-BPO outsourcing) plasează Cluj-Napoca în fruntea topului celor mai atractive oraşe pentru serviciile de outsourcing IT (statutul de centru universitar de prestigiu are un rol determinant în acest sens).

După cum arată şi analiza coeficienţilor locaţionali şi variaţiei diferenţiale a numărului de angajaţi, IT&C-ul a fost puţin afectat de criza ultimilor ani şi rămâne un domeniu vital pentru economia locală. Închiderea centrelor de dezvoltare software şi servicii ale Nokia şi ING a însemnat pierderea a peste 3.300 de locuri de muncă, incluzând aici firmele subcontractoare. Această scădere a fost însă compensată de înfiinţarea sau extinderea unor centre de servicii ale altor companii (Genpact, Office Depot etc.) precum şi de evoluţia unor alte sectoare ale economiei locale.

Sectorul IT clujean beneficiază de realizarea unuia dintre principalele clustere din domeniul în România. Potenţialul de clusterizare, confirmat prin analiza menţionată anterior, a fost valorificat prin înfiinţarea clusterului ”Cluj IT Innovation cluster” care include peste 26 de companii din domeniul IT, cu peste 3.500 de angajaţi, o cifra de afaceri totală de peste 82 de milioane euro (aproape 80% provenind din export) precum şi importante organizaţii publice şi universităţi.

Principalele scopuri ale creării acestui cluster sunt obţinerea unei capacităţi ridicate de lobby, crearea unor centre de competenţă în business şi domeniul academic, realizarea unor proiecte internaţionale de mare anvergură, bazat pe o reducere a costurilor de training şi diseminarea de bune practici între firmele componente. Ca principale puncte tari au fost identificate expertiza şi knowledge-ul în domeniu, precum şi cultura organizaţională a firmelor parte a clusterului.

Performanţa firmelor de top din domeniul IT se poate observa urmărind evoluţia cifrei de afaceri pentru ultimii 5 ani, prezentată în tabelul următor.

Cifra de afaceri a companiilor IT&C					
	2007	2008	2009	2010	2011
AROBS	16.870.938	N/A	25.446.719	31.006.638	33.599.647
ARTSOFT	2.801.561	3.322.726	3.032.478	4.540.149	7.715.185
ARXIA	924.666	1.105.391	743.225	875.893	943.557
BRINEL	76.469.305	93.858.376	39.522.797	66.417.070	55.816.806
CODESPRING	2.678.021	4.076.371	3.631.355	3.217.955	4.258.926
EFECTRO	563.858	665.267	586.848	491.893	743.338
ENDAVA	6.154.129	11.293.557	15.301.426	24.449.575	38.609.068
EVOLINE	12.280.836	21.267.100	24.361.491	25.626.441	35.656.275
FORTECH	5.907.089	8.103.640	9.074.291	11.425.980	18.319.468
IMPREZZIO GLOBAL					2.431.235
IQUEST	18.979.506	33.650.463	31.267.575	37.918.683	50.922.905
ISDC	8.046.159	11.157.696	13.386.483	14.197.940	20.337.640
LIGHT SOFT	217.158	550.601	1.249.404	1.416.250	1.554.989
RECOGNOS	3.186.108	3.412.054	3.696.058	3.921.767	4.321.097
SMALL FOOTPRINT	853.341	1.451.037	1.876.775	2.535.240	4.578.399

SOFTVISION	6.407.888	15.008.913		17.746.393	22.475.153
XOOMWORKS		912.547		2.556.052	2.779.115

Tabel – Evoluția cifrei de afaceri a firmelor din domeniul IT

Majoritatea firmelor au reuşit pe parcursul celor 5 ani, în contextul crizei economice, o evoluție impresionantă (Endava care în 2007 avea o cifră de afaceri de 6.154.129 avea la sfârșitul anului 2011 o cifră de afaceri de 38.609.068, o creștere de 525%!).

Primul loc pe piața de IT din Cluj-Napoca este ocupat de Brinel, care în 2011 a reuşit să genereze o cifră de afaceri de 55.816.806 cu 69 de angajați.

Număr de angajați					
	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
AROBS	98	n/a	153	49	219
ARTSOFT	55	52	42	67	87
BRINEL	60	64	55	55	69
CODESPRING	35	60	54	44	48
ENDAVA	75	82	94	164	314
EVOLINE	123	159	154	175	253
FORTECH	38	29	23	72	160
IQUEST	71	90	92	156	265
ISDC	125	134	108	133	157
RECOGNOS	54	51	21	35	52
SMALL FOOTPRINT	2	3	2	30	55
SOFTVISION		360	370	440	570

Tabel – Cei mai importanți angajatori în domeniul IT

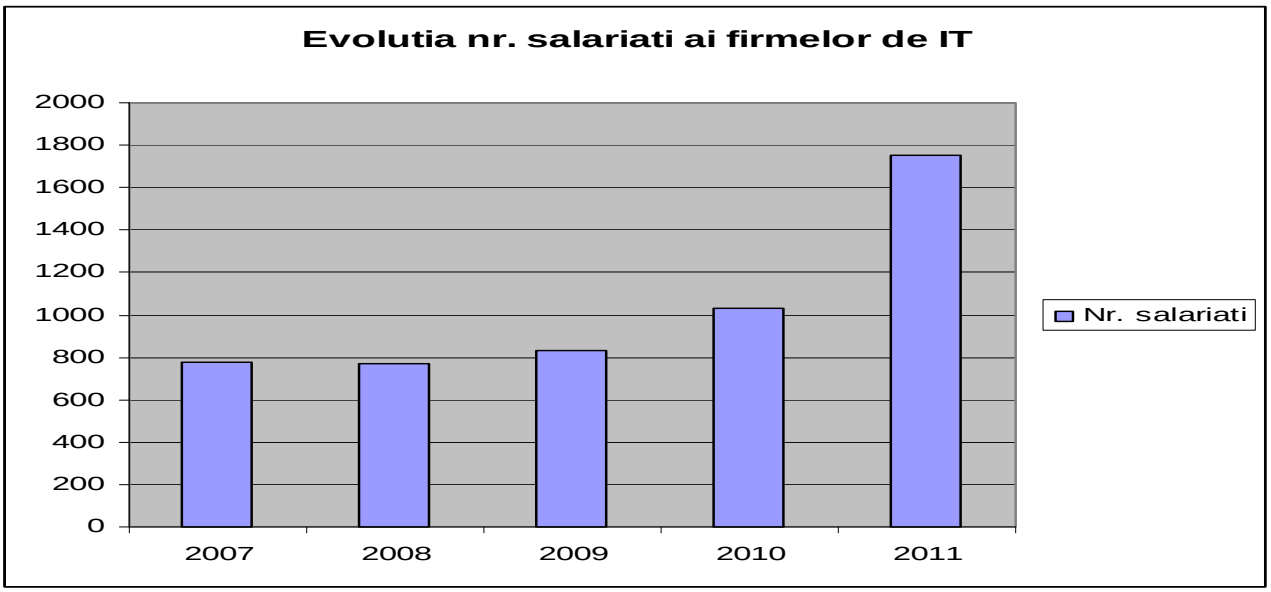

Dacă luăm în considerare evoluția numărului de angajați în sectorul IT, se poate observa o creștere cu 126,5% din 2007 până în 2011. La sfarşitul anului 2011, Softvision cu 570 de angajați reprezenta cel mai mare angajator în domeniu (firma are birouri în Cluj-Napoca, Baia-Mare și Iași), urmat de Endava cu 314 angajati, Evoline, Arobs, Iquest, Fortech și ISDC.

Putem spune că acest domeniu îi oferă Municipiului Cluj-Napoca un avantaj competiv, din moment ce firme cu capital străin aleg să își dezvolte sucursale în Cluj, ceea ce îi oferă (ulterior)

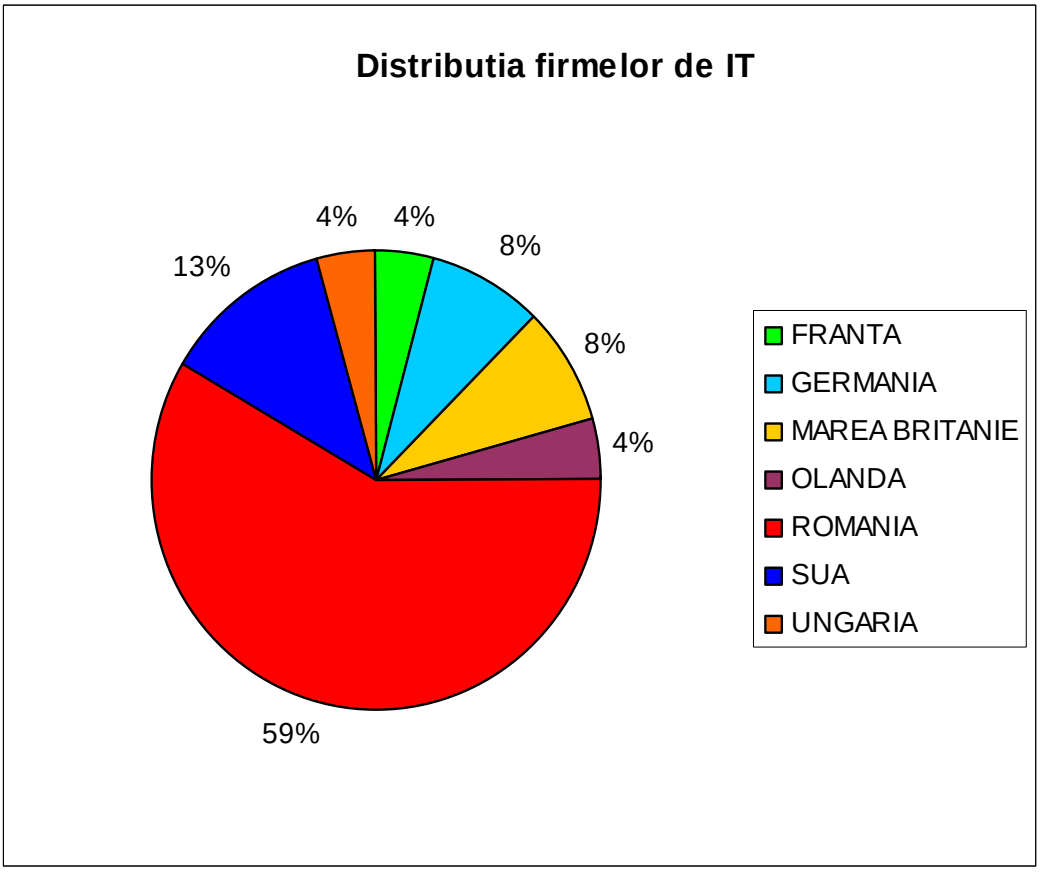

comunității posibilități de expansiune și de atragere de investiții în domeniu.
Graficul alăturat prezintă distribuția firmelor de IT în funcție de proveniența capitalului. Se poate observa că acest raport provine în proporție de 59% de la firmele cu capital autohton. În ceea ce privește proveniența firmelor cu capital străin, principalul investitor în domeniul IT-ului îl reprezintă firme din Statele Unite ale Americii ce dețin aproape 13% din total, acestea fiind urmate de firme cu capital german și britanic (câte 8%) iar mai apoi de către firme franceze, olandeze și maghiare (câte 4%).

Din perspectiva comunității locale, un aspect pozitiv este acela că marea majoritate a capitalului din acest sector este autohton, ceea ce evită retragerile de profituri.

1.2.1.7 Construcții

Sectorul Construcțiilor a înregistrat înainte de criză cea mai mare creştere în ultimul deceniu. După anul 2005, a existat un adevărat boom în domeniul construcțiilor rezidențiale, iar construcțiile au ajuns să dețină o pondere de peste 13% în PIB local, de 2,2 ori mai mult decât în anul 2000.

Această dinamică a fost însă întreruptă în 2008, o dată cu instalarea crizei globale, care a afectat în primul rând piața imobiliară. În doar un an, între 2008 şi 2009, acest sector a disponibilizat 5.000 de salariați (peste 15% din total) şi a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri, în termeni nominali, de peste 10%.

Deşi înregistrează un trend descrescător generat de contextul economic şi financiar internațional, sectorul Construcții păstrează o pondere importantă la nivelul municipiului Cluj-

Napoca, ocupând locul trei după numărul de firme (un număr de 2.861 de firme) şi locul cinci cu o cifră de afaceri de aproximativ 3 miliarde de lei.

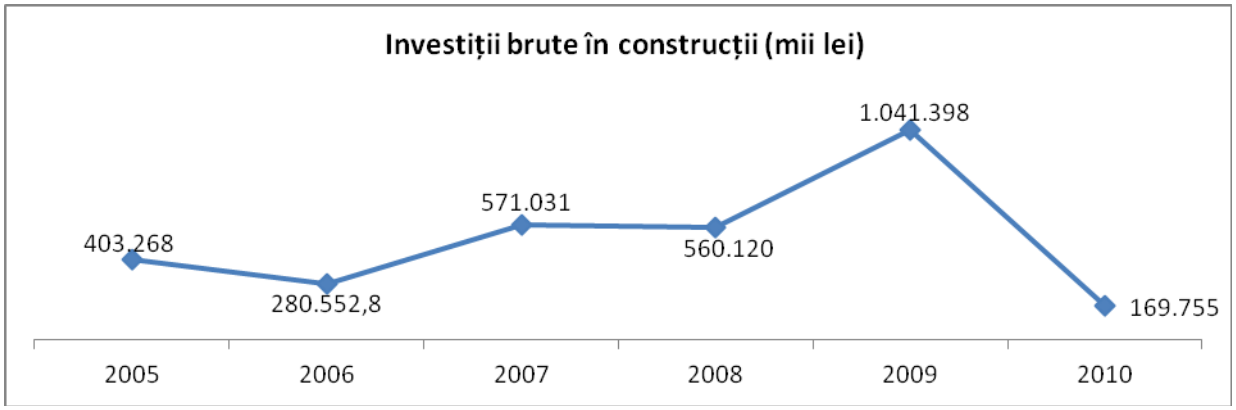

Figură – Investiții brute în contrucții

Pentru sectorul de construcții evoluția investițiilor brute este una spectaculoasă. În perioada 2006-2009 acesta a avut o creștere accelerată în valori nominale, nivelul investițiilor brute triplându-se, urmând ca în perioada 2009-2010 acesta să sufere o reală prăbușire - o scădere de 6 ori a nivelului investițiilor.

Realizarea și finalizarea unor proiecte de infrastructură precum şi modernizarea infrastructurii existente: construcții de clădiri rezidențiale şi nerezidențiale, construcții de drumuri, autostrăzi, poduri, modernizarea liniilor de tramvai şi cale ferată, construcții de proiecte utilitare pentru electricitate, telecomunicații, au reprezentat motivele pentru care acest sector rămâne de o importanță ridicată.

Cele mai importante firme din domeniul construcțiilor sunt prezentate în tabelul următor.

Multe dintre acestea se află în topul național al firmelor din domeniu, având un portofoliu de lucrări vast și expertiză recunoscută. Pe lângă cele de mai jos pot fi menționate firme precum TIM SA, ENKA, GRUP 4 INSTALAȚII.

Nume	Cifra de afaceri	Nr. Salariati
ENERGOBIT SRL	386.956.309	184
ACI CLUJ SA	188.662.832	496
ACOMIN SA	188.461.462	300
IMPRESA PIAZZAROTTI & C SPA ITALIA SUCURSALA CLUJ	137.041.736	162
ANTREPRIZA DE REPARATII SI LUCRARI A R L CLUJ SA	129.455.525	305
DIFERIT SRL	90.661.276	164
TRANSILVANIA CONSTRUCȚII	43.255.975	188
ELECTROGRUP S.A.	140.339.794	267
CRIDOV SRL	14.895.710	72
NAPOCA SA	14.601.972	191
2 INVEST SRL	10.653.345	50
DORALEX COM SRL	8.663.973	20
ANDO CONSTRUCT SRL	3.823.945	31
MULTISERV SRL	6.666.936	22

Tabel - Cele mai importante firme din domeniul construțiilor

Anii 2010 și 2011 nu au adus o îmbunătățire semnificativă a situației din sectorul imobiliar, din perspectiva numărului de locuințe finalizate şi a numărului de autorizații de construcție eliberate.

O parte din declinul pieței imobiliare a fost compensat de demararea execuției unor obiective de interes public, unele realizate de companiile de construcții locale (Stadionul din Cluj-Napoca, extinderea rețelelor de utilități, construcția şi modernizarea de drumuri şi străzi etc.), parte din ele realizate cu finanțări europene.

În secțiunile următoare sunt descrişi principalii indicatori privind activitatea de construcții de la nivelul municipiului din ultimii 9 ani – perioada 2004 – 2012; considerăm că diferențierea între construcțiile destinate populației și cele destinate mediului de afaceri este esențială datorită scopurilor și a modalităților diferite de utilizare.

Dimensiunile care sunt tratate vizează spațiile locuibile, de birouri și industriale, atât în termeni cantitativi (număr autorizații) cât și calitativi (m2).

Spațiu locativ: persoane fizice

Metri pătrați locuibili

În perioada 2004 – 2012 au fost autorizați 2.597.193 de m2 locuibili (33.508 m2 de locuințe sociale), cele mai multe autorizații fiind eliberate în anii 2007 și 2008, aşadar înainte de începerea crizei financiar-economice din 2008.

După scăderea abruptă a acestui tip de activități în perioada 2008-2010, se observă că acest sector și-a reînceput activitatea din 2011, trendul ascendent fiind continuat și în 2012; cu toate acestea, creşterea este relativ redusă și volumul total al activităților este mult sub cel din 2007-2008.

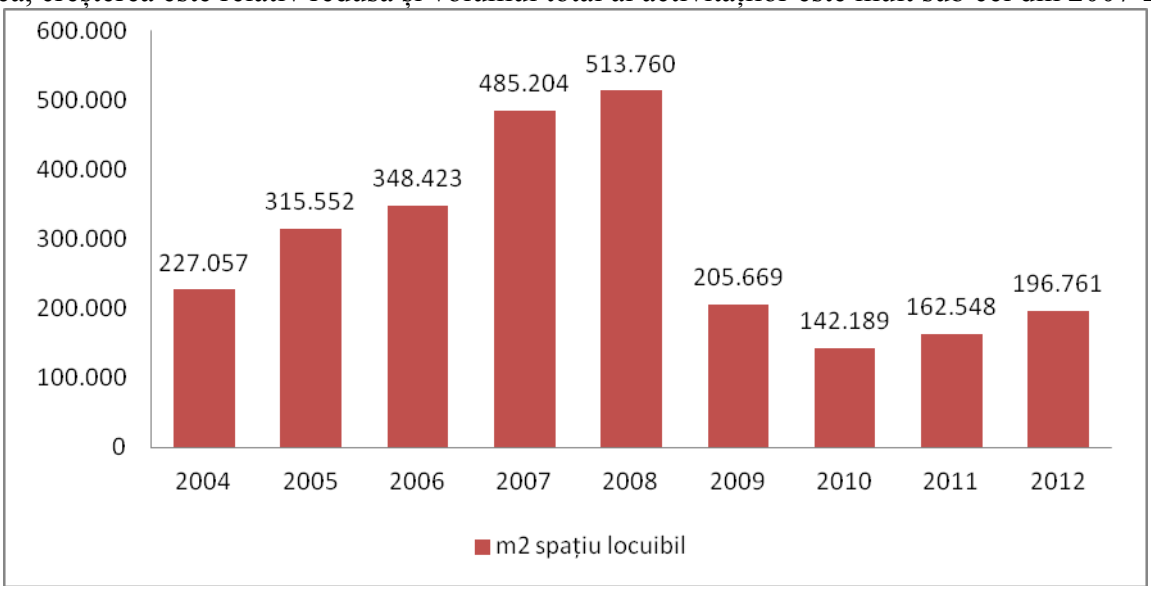

Figura: Autorizații pentru construcții de locuințe (în metri pătrați; 2004-2012)

Din totalul spațiului locuibil, 55% a fost autorizat în imobile cu destinație comună – blocuri, iar 45% în imobile cu destinație individuală – case.

Număr autorizații case extinse, mansardate sau nou construite

În total, în perioada 2004 – 2012 au fost emise 5.437 de autorizații de construcție pentru extinderea sau mansardarea unor case existente sau construirea unor imobile noi. Cele mai multe astfel de autorizații fiind emise în anii 2006 și 2007, anul 2008 fiind marcat de o reducere de 39%.

Asemenea noilor construcții, trendul pare a se schimba începând cu 2011, deși creşterea este relativ redusă și volumul total al activităților este mult sub cel din 2007.

Suprafața medie a caselor nou construite sau extinse/mansardate a fost de 212,97 m2

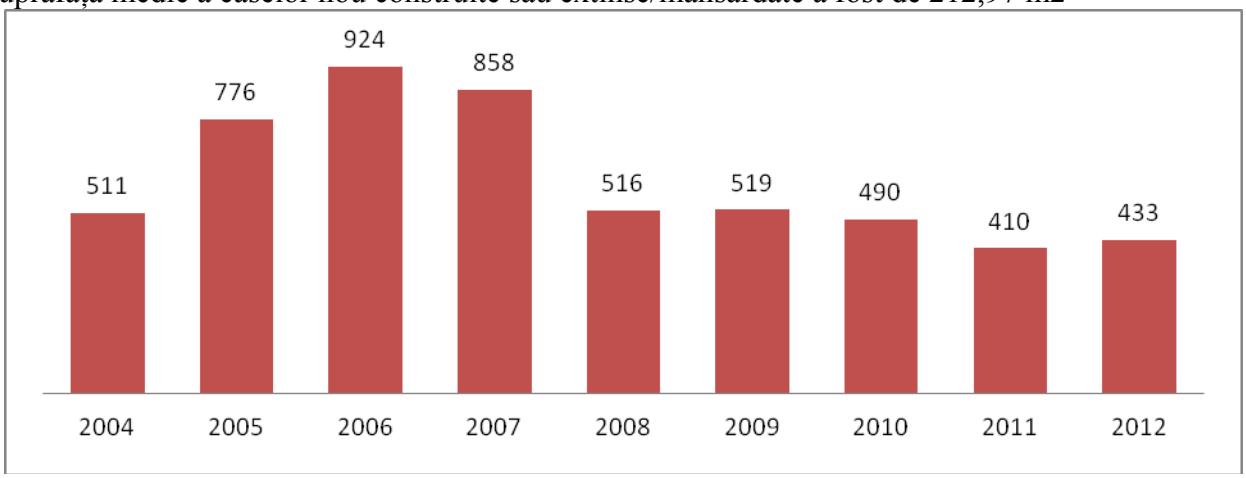

Figura: Număr autorizații eliberate pentru case extinse, mansardate sau nou construite

Număr apartamente autorizate

În intervalul 2004 – 2012 au fost eliberate autorizații pentru 840 de blocuri, însumând 15.846 apartamente. Cei mai productivi ani au fost, din acest punct de vedere 2007 și 2008, când a fost autorizată aproximativ jumătate din suprafața de apartamente autorizate pe toată perioada 2004 – 2012.

Anul 2009 marchează însă o prăbușire a cererilor de autorizare sub nivelul anului 2004 iar anul 2010 se plasează la mai puțin de 10% din numărul metrilor pătrați autorizați pentru anul 2008.

Suprafața medie a apartamentelor autorizate pentru construcție este de 90,82 m2.

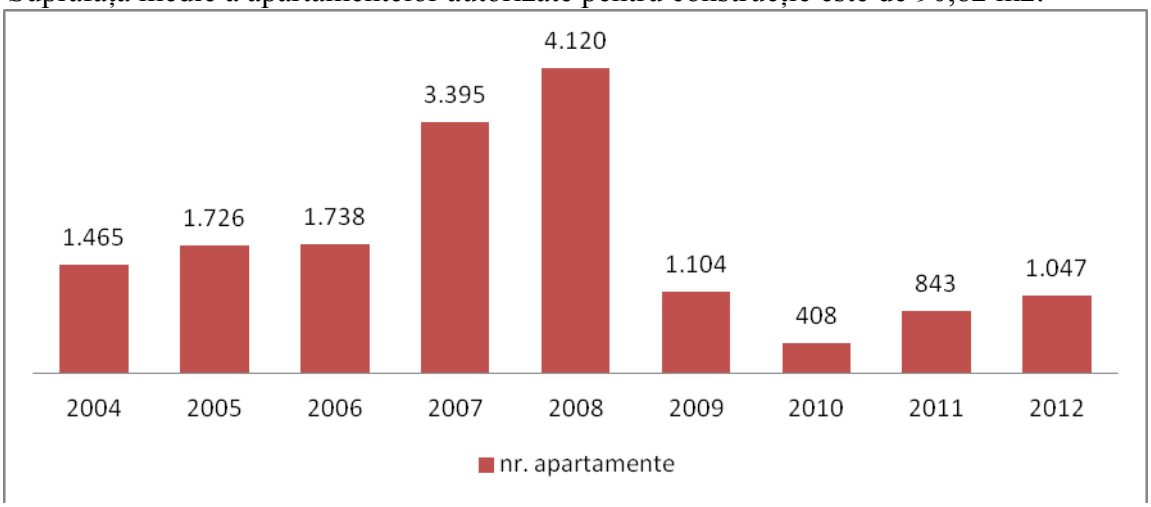

Figura: Numărul apartamentelor cuprinse în autorizațiile de construcție acordate blocurilor, în perioada 2004 – 2012

După cum se poate observa, descreșterea autorizațiilor de construcție este mult mai drastică în cazul apartamentelor decât în cazul caselor.

Spații de birouri și hale industriale: persoane juridice

În perioada 2004 – 2012 au fost eliberate 166 de autorizații pentru spații de birouri, însumând un total de 231772 m2, anii de vârf fiind 2005 și 2007, după cum reiese din figura de mai jos.

Asemeni celorlalte autorizații, începând cu 2008 trendul este unul de scădere, deși din 2011 se remarcă o creștere dinamică (însă volumul total al acestor activități rămâne și în 2012 mult sub valorile din 2005 și 2007).

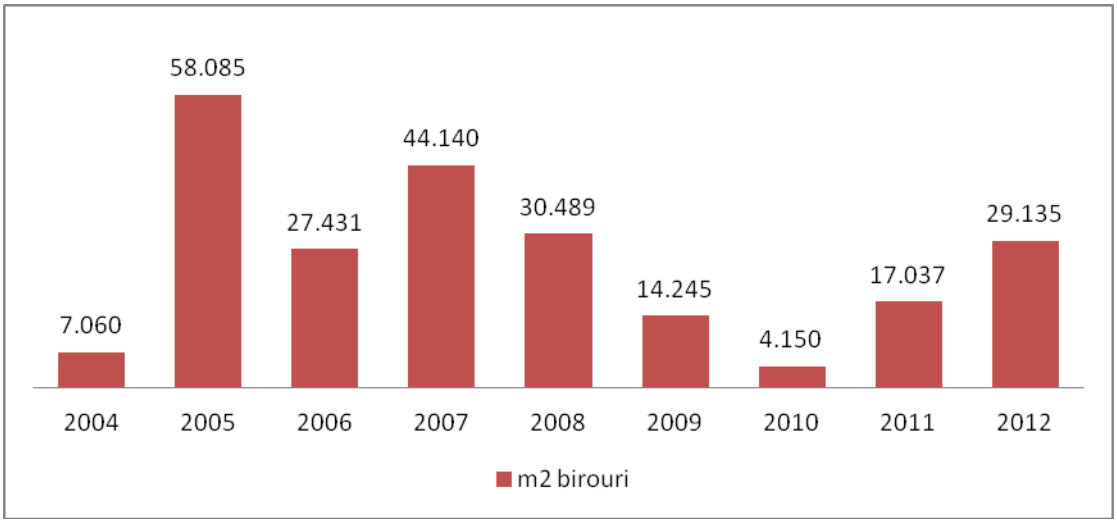

Figura: Metri pătrații de spații de birouri autorizați în perioada 2014 - 2012

Autorizații hale industriale

În perioada 2004 – 2012 au fost eliberate 119 autorizații pentru hale industriale, însumând un total de 186.111 m2, vârful de creștere fiind atins în anii 2006 și 2007.

După 2008, în fiecare an au fost autorizați semnificativ mai puțin metri pătrați decât în anul 2004, chiar dacă activitatea pare a se ameliora din anul 2011.

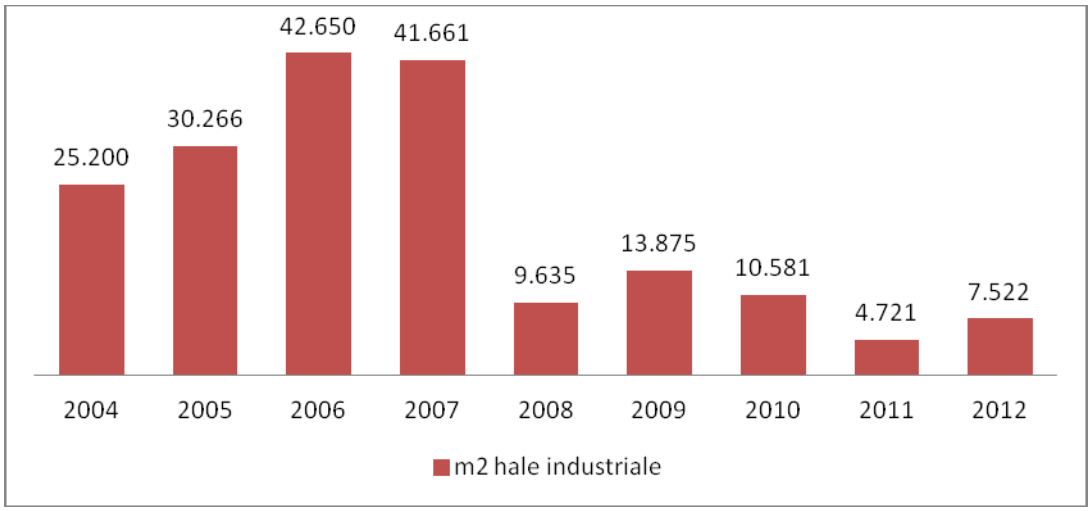

Figura: Metri pătrați de spații industriale autorizate în perioada 2004 - 2012

Autorizații locuri de parcare

În perioada 2004 – 2012 au fost eliberate în total 5 autorizații pentru crearea spațiilor de parcare, însumând aproximativ 28100 m2. Dintre acestea, o autorizație a vizat cartierul Gheorgheni, una cartierul Mărăști și una cartierul Zorilor.

Prețul imobilelor

Criza financiară care a început în 2008 a marcat puternic piața imobiliară din Cluj-Napoca, așa cum o relevă graficul de mai jos, compus pe baza indicelui imobiliare.ro[1]

[1]Sursa datelor: http://www.imobiliare.ro/indicele-imobiliare-ro/cluj-napoca

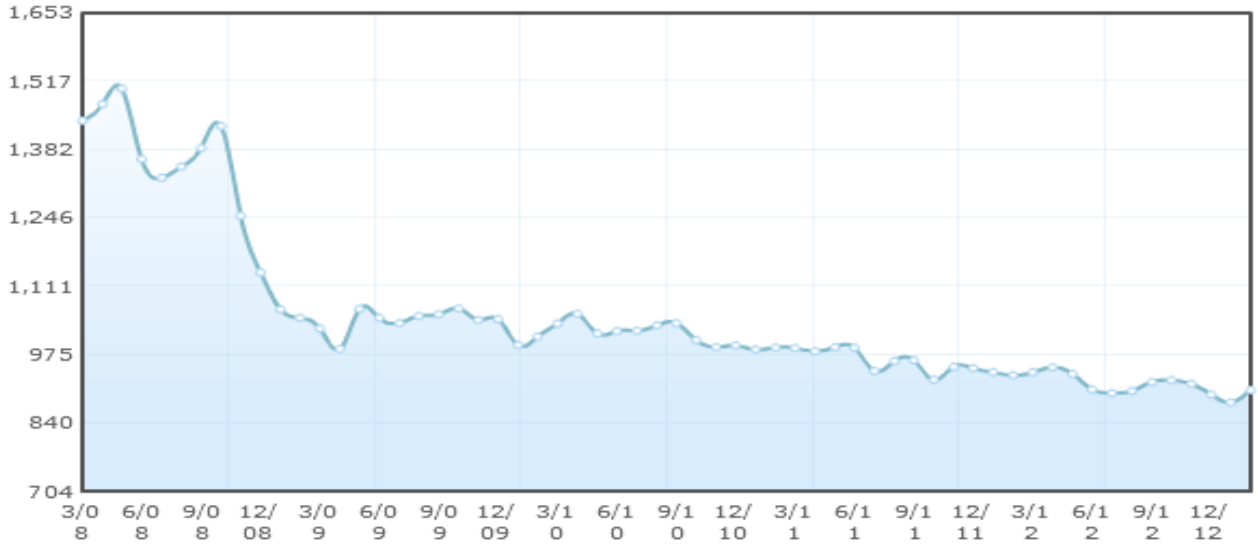

Figura: Evoluția prețurilor apartamentelor de la nivelul municipiului Cluj-Napoca în perioada martie 2008 – ianuarie 2013.

Indicele este calculat lunar, graficul ilustrând evoluția trimestrială a prețului mediu pe m2 al apartamentelor de la nivelul municipiului.

Astfel, se poate observa cum prețul a coborât de la un maxim de 1500 euro/m2 în luna aprilie a anului 2008 la un minim de 880 euro/m2 în luna ianuarie a anului 2013, scăderea fiind de 41%.

Cea mai abruptă perioadă a fost înregistrată în perioada decembrie 2008 – aprilie 2009, dată după care prețul și-a continuat trendul descendent, dar într-un ritm mai puțin accentuat.

În funcție de cartiere, potrivit datelor furnizate de o altă companie de imobiliare (Weltimobiliare), în 2008, deci anterior prăbușirii pieței imobiliare, apartamentele cele mai scumpe se aflau în zona centrală, urmată de Andrei Mureșanu, Grigorescu și Gheorgheni.

Tabelul următor evidențiază prețul mediu estimat de Weltimobiliare pentru anul 2008, în funcție de numărul de camere.

Tip imobil	Centru	Andrei Muresanu	Buna Ziua	Gheorgheni	Grigorescu	Manastur	Marasti	Zorilor
Garsoniera	48.000	45.000	40.000	43.000	44.000	40.000	41.000	43.000
Ap. 1 cam	53.000	49.000	44.000	47.000	45.000	43.000	44.000	45.000
Ap. 2 cam	72.000	70.000	65.000	65.000	66.000	59.000	61.000	62.000
Ap.3 cam	100.000	98.000	85.000	90.000	92.000	82.000	80.000	88.000
Ap. 4 cam	130.000	140.000	110.000	120.000	118.000	110.000	115.000	120.000

Tabel: prețul mediu al apartamentelor, în funcție de numărul de camere, conform Weltimobiliare

Potrivit aceleași companii, în 2011 s-a remarcat un fenomen interesant, de uniformizare a prețurilor bunurilor imobiliare, astfel încât prețurile apartamentelor din centrul orașului nu era semnificativ mai mare decât în restul cartierelor municipiului.

1.2.1.8 Energie și distribuția apei

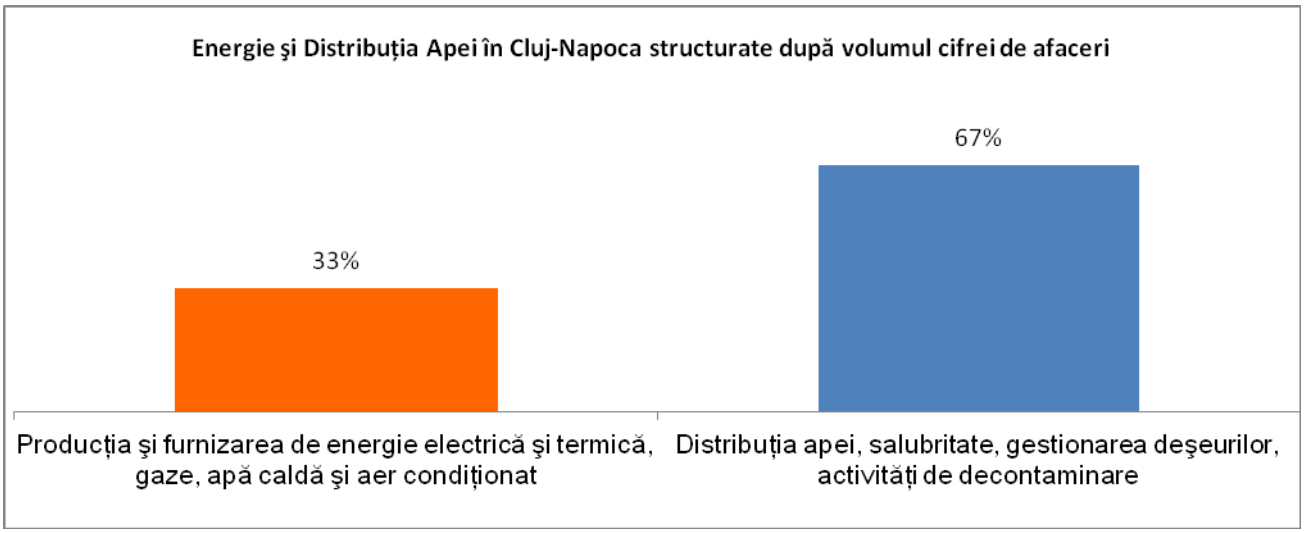

Cu privire la activitățile de Producere și Furnizare a Energiei și Distribuție a Apei în Cluj-Napoca situația se prezintă în felul următor: ponderea cea mai ridicată, cu o proporție de 67%, o au distribuția apei, salubritatea, gestionarea deșeurilor, activitățile de decontaminare, în timp ce celelalte tipuri de utilități precum producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat au o pondere de 33% în sector.
În ceea ce privește clasificarea în funcție de numărul de firme, situația se prezintă a fi mai echilibrată. Astfel, 51% din numărul total de firme care au ca activitate producția de energie electrică și distribuția apei în Cluj-Napoca au ca domeniu de activitate distribuția apei, salubritatea, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, restul de 49% ocupându-se de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat. Ceea ce poate fi observat, luând în calcul ambele figuri, este faptul că pentru segmentul de Energie electrică numărul de firme este unul mai ridicat, deținând însă o pondere mai mică în termeni de cifră de afaceri.

Principalele firme în domeniul energetic sunt HIDROSERV CLUJ S.A. (Producție energie electrică), ELECTRICA TRANSILVANIA NORD S.A. (Distribuție energie electrică), ENEX S.R.L., TRANSILVANIA NORD S.A. (Comerț energie electrică), CPL CONCORDIA S.R.L. (Distribuție gaze), AMGAZ FURNIZARE S.A. (Distribuție gaze).

În domeniul distribuției apei, SC COMPANIA DE APĂ SOMEȘ este cel mai mare distribuitor regional, operând în județele Cluj și Sălaj, deservind peste 700.000 de locuitori și gestionând rețele de apă cu o lungime de 1.000 km și în jur de 700 de km de rețele de canalizare.

Cu o cifra de afaceri de 126.197.090 lei la sfârșitul anului 2011, compania este unul dintre cei mai mari angajatori din municipiu cu 1.836 angajați.

1.2.1.9 Capital și investiții străine

Soldul investițiilor străine la finalul anului 2011 înregistrează un total de 872 milioane de euro. Analiza investițiilor străine în funcție de țara de proveniență relevă Italia ca țara de unde provin cele mai consistente investiții din municipiu, urmată de Olanda și Cipru.

Raportat la domeniul investițiilor, industria este principalul beneficiar, care, împreună cu domeniul construcțiilor și tranzacțiilor imobiliare au atras peste 75% din totalul investițiilor străine.

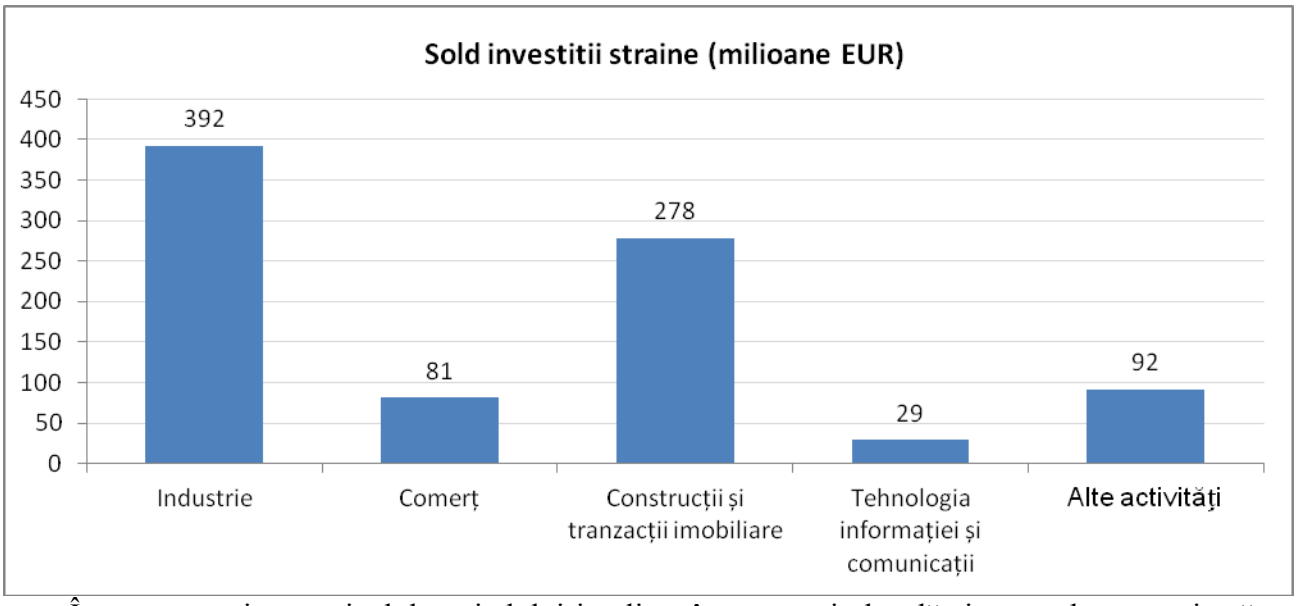

În ceea ce privește nivelul capitalului implicat în economia locală și sursa de proveniență a acestuia, datele Registrului Comerțului arată că cel mai consistent aport provine din Ungaria – firmele maghiare având un capital de 324 de milioane de lei, urmată destul de aproape de firmele olandeze, pe al treilea loc aflându-se firmele cu capital elvețian. Firmele italiene au un aport de peste 171 milioane lei, urmate fiind de firme din Austria, Germania și Spania (cu aporturi asemănătoare - o contribuție în jurul a 143 de milioane de lei). Este de remarcat și faptul că firme din țări precum SUA sau China se află pe poziții nereprezentative: locul 15 respectiv 27 la nivelul municipiului.

Tabelul de mai jos cuprinde unele din cele mai reprezentative companii cu capital străin din municipiu şi zona imediat apropiată.

Denumire	**Ţara de proveniență**	**Obiect de activitate**
EMERSON	SUA	Inginerie şi producţie echipamente electrice
FRIESLAND	Olanda	Lactate
LASSELBERGER	Austria	Ceramică fină
CSI INVEST	Olanda	Echipamente de ridicat şi manipulat
HERZ ARMATUREN	Austria	Armături
RANBAXY	India	Medicamente
FERROSAN	Danemarca	Medicamente
FUJIKURA	Japonia	Componente auto
MOL	Ungaria	Benzinării
ENKA	Turcia	Construcţii
KESZ	Ungaria	Construcţii
IMPRESA PIZZAROTTI	Italia	Construcţii
E. VAN WIJK	Olanda	Transporturi
ISDC	Olanda	IT
IQUEST	Germania	IT
ENDAVA	Marea Britanie	IT
TSS	Olanda	IT
OFFICE DEPOT	SUA	Outsourcing
GENPACT	SUA	Outsourcing
BPO SYKES	SUA	Outsourcing
EVALUESERVE	India	Outsourcing

Tabel: Cele mai reprezentative companii cu capital străin din municipiu şi zona imediat apropiată

Conform ANAF, Cluj-Napoca găzduieşte nu mai puţin de 870 de companii cu capital străin (Tabelul următor). Deşi cifra de afaceri medie precum şi totalul cifrelor de afaceri sunt importante pentru economia locală, acestea angajeaza un număr relativ redus de salariaţi (3.734 în total), media numarului de angajati fiind 7.

Mai mult, 21% din acestea nu figurează ca având angajaţi, 24% din acestea au un singur angajat şi peste 85% din toate firmele străine au sub 9 angajaţi (putând fi catalogate mai degrabă ca şi micro-întreprinderi). Deşi cifra de afaceri medie este consistentă, 325 din aceste firme au avut cifra de afaceri 0 în 2011, cu alte cuvinte o treime din aceste companii nu au desfăşurat activităţi economice.

Nr. companii	Total cifra afaceri (mii lei)	Cifra de afaceri medie (mii lei)	Total nr. angajaţi	Medie nr. angajaţi	Distribuţie numărului de angajaţi pe companii
870	762.628.242	876.484	3.734	7	21% = 0 angajaţi
					24% =1 angajat
					85% < 9 angajaţi

Tabel: Companii cu capital străin în Cluj-Napoca în 2011 (conform ANAF)

Datele prezentate în tabelul anterior (numărul de angajaţi şi cifrele de afaceri, în special) sugerează o **polarizare extremă a companiilor cu capital străin**: marea majoritate (peste 85%)

fiind de dimensiuni foarte reduse, în timp ce restul au un număr mai mare de angajați precum și activități economice mai ample.

Investiții

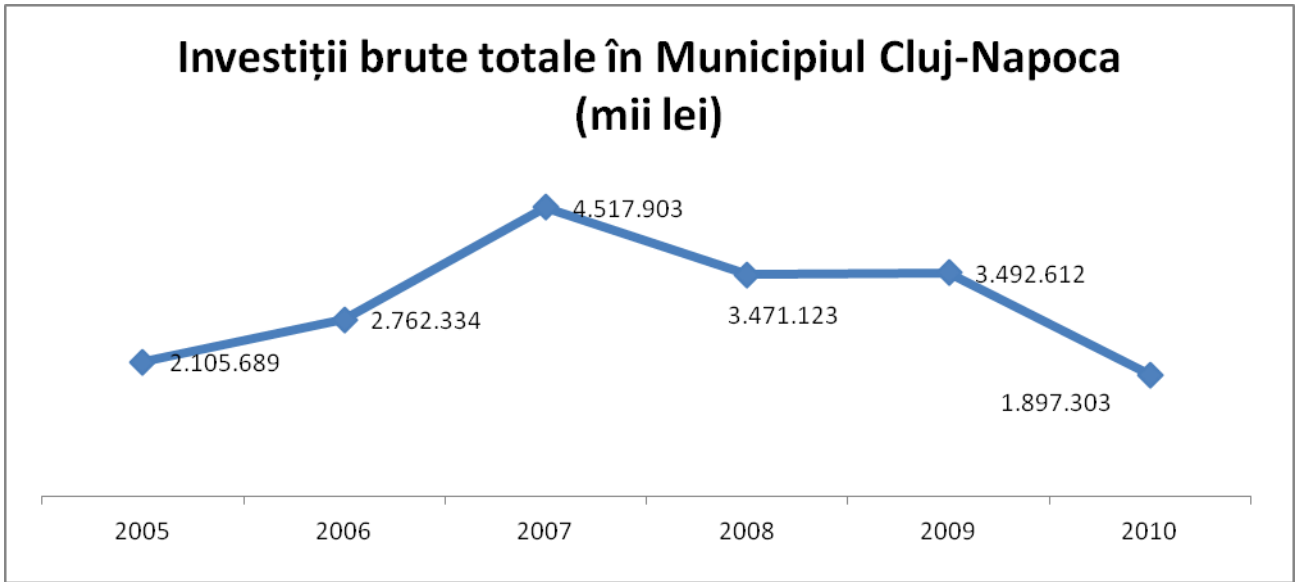

O analiză multianuală a investițiilor brute totale în Municipiul Cluj-Napoca relevă faptul că acestea au suferit o scădere foarte puternică între anii 2007 (anul cel mai favorabil) și 2010, nivelul acestora situându-se sub nivelul investițiilor din anul 2005.

Criza economică a fost principalul factor care a cauzat acestă evoluție negativă.

1.2.1.10 Infrastructura de afaceri

Parcuri Industriale - TETAROM

Tetarom S.A. este o companie cu capital majoritar de stat, administrată de Consiliul Județean Cluj. Ea deține 3 parcuri industriale - Tetarom I, II și III și alte proiecte în extindere, dintre care cel mai important este Tetarom IV. În cadrul celor trei parcuri industriale funcționale își desfășoară activitatea peste 50 de firme, iar suprafața totală administrată este de peste 2,8 milioane de metri pătrați.

Parcul industrial Tetarom I a fost inaugurat în anul 2005, folosindu-se pentru realizarea sa 65% fonduri europene și este situat în zona străzii Tăietura Turcului. Are o suprafață de 32 de hecatre, este 100% ocupat, iar hala multifuncțională din acest parc este în principal folosită pentru activități administrative, de birou. Aici își au sediul firme din diverse domenii, de la IT&C până la dezvoltare imobiliară și este dezvoltat un incubator de afaceri unde firmele mici pot închiria spații pe o perioadă de 3 ani, se dezvoltă, după care lasă locul altora. Numărul angajaților din acest parc este de aproape 400 și acesta va crește exponențial pentru că sunt preconizate investiții de peste 12 milioane de euro în viitor. Cele mai mari vor fi ale companiilor Agressione (5 milioane de euro), Energobit (3 milioane de euro) și PlanExtrakt (3,5 milioane).

Tetarom II a fost inaugurat în anul 2008 și este situat pe Bulevardul Muncii. Are o suprafață de 12 hectare, majoritatea acestei suprafețe fiind folosită, în baza unui contract de asociere în participațiune, de Emerson S.R.L. Conform contractului, Emerson va face investiții de peste 75 de milioane de euro, iar numărul locurilor de muncă care vor fi create se va ridica la peste 3500.

Principalul atuu al companiei este ca va folosi mână de lucru înalt calificată și se va orienta și înspre cercetare. Activități principale:

- Producția regulatoarelor de gaz cu destinație industrială şi casnică
- Echipamente pentru medii periculoase
- Echipamente profesionale pentru construcții
- Generatoare de mare putere pentru centrale eoliene
- Echipamente pentru energia fotovoltaică.

Tetarom III are o suprafață de 154 ha (cel mai mare din țară) şi este situat în comuna Jucu, la circa 25 km de municipiul Cluj-Napoca. Principalul investitor din acest parc a fost până în 2011, Nokia. După plecarea finlandezilor s-a semnat un contract cu firma germană Bosch. Firma Bosch s-a angajat ca în primii 7 ani să investească în total 77 milioane de euro în capacități de producție. De asemenea unitatea de producție aparținând Nokia a fost vândută producătorului italian de electrocasnice DeLonghi SpA, care a început angajările. Activități principale:

- Producția de aparatură electrocasnică
- Producția de componente auto
- Operațiuni de mecanică generală

În viitor se dorește realizarea parcului industrial Tetarom IV, iar locația acestuia va fi comuna Feleacu (la 9 km de Cluj-Napoca). Suprafața acestuia va fi de aproximativ 85 de hectare, iar valoarea proiectului de 54.292.262,01 lei. Se preconizează că va fi finalizat în anul 2015.

Pentru ca aceste parcuri industriale să fie şi mai atractive pentru investitori, administrația locală oferă o serie de stimulente precum:

- Scutire de taxe și impozite locale pe clădiri şi terenuri, în interiorul parcurilor industriale conform codului fiscal, așa cum sunt acordate de către Primăria Cluj-Napoca, Direcția de taxe şi impozite;
- Tetarom SA deține licența de furnizare și distribuție pentru energie electrică și licență de furnizare pentru gaze naturale
- Terenurile dispun de Certificat de Urbanism cu avizele aferente, Acord de mediu, Studii geo şi topo, etc., care pot fi puse la dispoziția investitorilor;

Structuri de suport a mediului de afaceri

La nivelul municipiului, pentru unele dintre sectoarele reprezentative ale economiei, există un set de structuri asociative, nonguvernamentale, menite să reprezinte interesele comune ale membrilor acestora.

Camera de Comerț şi Industrie Cluj – CCICJ

Camera de Comerț şi Industrie Cluj este o organizație autonomă, neguvernamentală, apolitică, de interes public, care reprezintă interesele membrilor săi, societăți comerciale şi comercianți, persoane fizice din județul Cluj. Activitatea CCICJ se derulează prin furnizarea de servicii profesionale membrilor Camerei şi reprezentarea intereselor comunității de afaceri locale față de autoritățile şi organismele din țară şi din străinătate, dar de asemenea și prin promovarea dezvoltării economice regionale, în colaborare cu alte instituții şi organizații locale, naționale şi internaționale.

CCICJ furnizează contacte şi informații de afaceri, organizează misiuni economice şi parteneriate, dar de asemenea oferă consultanță şi asistență în diferite domenii şi oferă cursuri de formare profesională.

ARIES - Asociația Română pentru Industria Electronică şi Software

Este cea mai mare şi influentă organizație creată pentru industria IT&C din România, cu filială la nivel regional (ARIES TRANSILVANIA), şi are ca scop susținerea competitivității informaționale a României la același nivel cu celelalte națiuni ale lumii. Comunitatea ARIES a

crescut alături de ÎMM-urile şi întreprinderile mari ale industriei din România şi se dezvoltă prin inovare, parteneriate, clustering, servicii de suport tehnic şi transport tehnologic, toate acestea comunicate susținut şi transparent către membri şi prin intermediul mass-media.

În domeniul construcțiilor *(ARACO) Asociația Română a Antreprenorilor de Construcții* este o asociație patronală, profesională, neguvernamentală şi apolitică ce promovează interesele economice şi tehnice ale companiilor de construcții montaj, cercetare-proiectare, de producție materiale de construcții şi utilaje pentru construcții, de mecanizare.

Asociația Producătorilor de Mobilă din România (APMR) funcționează ca organizație profesională şi patronală a producătorilor de mobilă şi produse din lemn, precum şi a agenților economici care cooperează la realizarea acestora (producători de materii prime, de produse stratificate din lemn şi de materiale auxiliare pentru mobilă, producători/furnizori de utilaje sau piese de schimb pentru fabricarea mobilei etc), comercianți de mobilă, unități de cercetare-proiectare şi de învățământ în domeniu.

Cluj International Club este prima inițiativă din zonă care conectează oamenii de afaceri străini la comunitatea şi afacerile local, având ca obiectiv susținerea şi creşterea comunității internaționale din Cluj.

Dutch Business Club Cluj este o asociație formată din antreprenori olandezi, care dețin firme cu sediul în regiunea Clujului, şi are ca scop reprezentarea intereselor membrilor săi din aceasta perspectivă.

Centrul de Limbi Străine Bridge Language Study House administrează cursuri de limbi straine (Engleză, Germană, Italiană, Franceză, Spaniolă, Suedeză, Maghiară şi Română). Importanța acestuia pentru mediul de afaceri rezidă din faptul că Centrul de limbi străine a creat servicii specializate pentru relațiilor de afaceri internaționale prin crearea programelor "IN-HOUSE' Language Training ce se adresează firmelor, întreprinderilor şi instituțiilor şi presupun instruirea personalului să comunice într-o limbă străină cu partenerii de afaceri internaționali.

Asociația Patronilor şi Meseriaşilor Cluj (APM) este cea mai reprezentativă organizație patronală din județul Cluj, reprezentând interesele a peste 1.200 de membri şi fiind continuatoarea unei tradiții de peste 130 de ani. Asociația este o organizație patronală română având ca scop promovarea şi apărarea drepturilor şi intereselor economice, financiare, juridice, culturale şi sociale ale membrilor săi. Misiunea APM Cluj este să faciliteze şi să sprijine înființarea şi dezvoltarea întreprinderilor cu capital privat şi a întreprinzătorilor independenți şi să asigure protecția lor juridică.

Asociația organizează de asemenea cursuri de inițiere, expuneri, dezbateri, schimburi de experiență, seminarii, training-uri, workshop-uri sau alte forme de activitate pentru pregătirea şi perfecționarea profesională şi antreprenorială.

Liga Întreprinzătorului Român este o asociație patronală ce urmăreşte realizarea unor activități de interes local şi național în domeniul privat. LIR este un cadru de dialog, ce stabileşte legături de colaborare cu autoritățile locale, societățile patronale şi instituțiile statului în vederea dezbaterii şi soluționării problemelor economice ale IMM-urilor, prin susținerea unui climat economic sănătos şi performant ce oferă posibilitatea lărgirii orizontului antreprenorial şi personal prin acțiunile şi oportunitățile oferite în cadrul L.I.R.

Clubul Oamenilor de Afaceri de Limbă Germană din Transilvania de Nord (DWNT), reprezintă un forum pentru companii din Germania, Austria, Elveția şi România care doresc să investească în România, mai ales în regiunea de Nord a Transilvaniei. Membri DWNT sunt informați în cadrul unor întâlniri lunare despre diferite noutăți din domeniile de afaceri, finanțe, drept şi impozite, cu scopul de a opera cât mai bine pe piața română. Clubul oferă o rețea gigantică de contacte pentru relații de afaceri de orice fel.

Asociația Femeilor de Afaceri Cluj susține, coalizează şi promovează femeile care au un business sau o carieră de succes, dar şi pe cele care îşi propun să înceapă o afacere. Misiunea

asociației este de a crea un mediu propice pentru atingerea excelenței în business şi de a oferi femeilor noi oportunități pentru dezvoltarea afacerilor.

British Business Group Transylvania promovează dezvoltarea relațiilor comerciale între țările britanice și ale commonweathului prin networking și cooperare între Ambasada Marii Britanii, Camera de Comerț, UK Trade & Investment și asociațiile locale ale mediului de afaceri.

Clubul Francofon de Afaceri Cluj – club ce promovează creearea de oportunități și parteneriate de business între mediul local și mediul de afaceri local.

Agenția de Dezvoltare Nord-Vest – Stimulează cooperarea interregională, internă și internațională, transfrontalieră, inclusiv în cadrul euroregiunilor, precum şi participarea regiunilor de dezvoltare la structurile şi organizațiile europene care promovează dezvoltarea economico-socială şi instituțională a acestora, în scopul realizării unor proiecte de interes comun.

1.2.1.11 Piața muncii

Șomajul nu reprezintă una dintre problemele economiei locale. Conform datelor INS rata șomajului la nivelul județului Cluj este de 3,8% la sfârșitul anului 2012, aceeași ca și la sfârșitul anului anterior. Evoluția ratei șomajului din ultimii ani arată valori mai ridicate pentru anii 2009 (6,8%) și 2010 (4,9%), fenomen explicabil prin perspectiva crizei economice. Rata șomajului județului s-a situat sub cea națională, în fiecare din ultimii 8 ani. Se poate observa că șomajul la nivelul jud. Cluj este cu aproximativ 1,5 puncte procentuale mai mic decat cel de la nivel național.

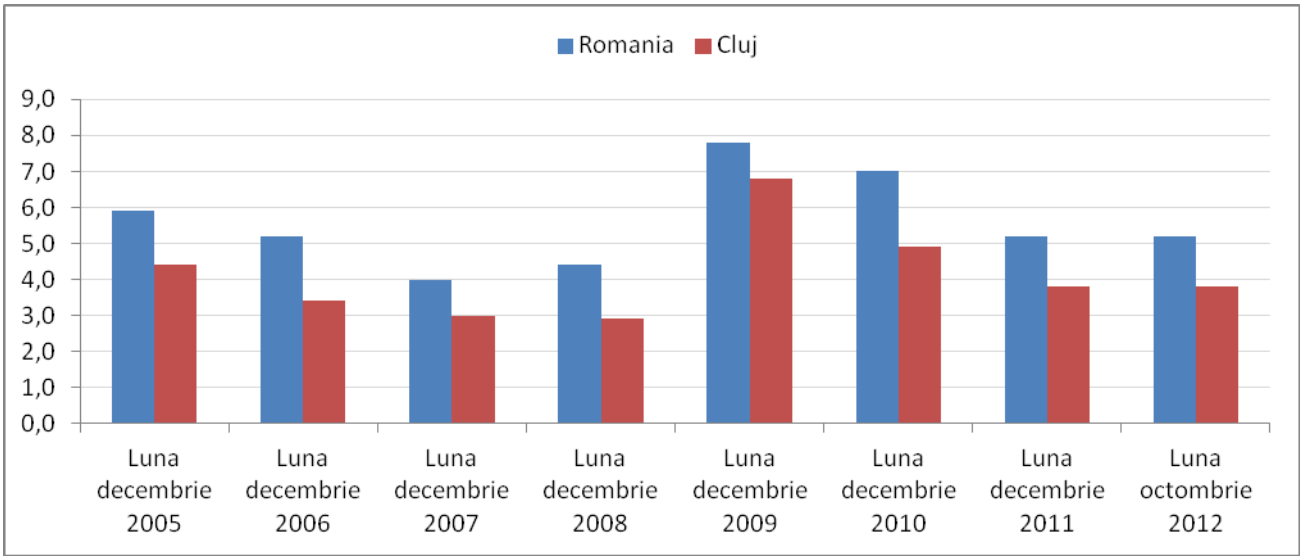

Numărul de șomeri din municipiu este în scădere în ultimii 3 ani, reprezentând 21,6% din totalul șomerilor din județ.

		Luna decembrie 2010	Luna decembrie 2011	Luna octombrie 2012
Municipiu	**Total**	4.389	3.136	2.870
	Masculin	2.165	1.460	1.292
	Feminin	2.224	1.676	1.578
Județ	**Total**	16.858	12.714	12.874

Tabel: Șomajul la nivel municipal și județean (2010 - 2012)

Angajatori

Principalii angajatori ai municipiului pot fi identificați în tabelele de mai jos, după forma de proprietate.

Capital Mixt			
Nr. Crt.	**Angajator**	**Denumire CAEN**	**Nr. Salariați Activ**
1	Eon Gaz Distribuție Regiunea Nord Cluj	Distribuția combustibililor gazoși, prin conducte	982
2	S.N.T.G.N. "Transgaz" S.A. Mediaş - exploatare teritorială Cluj	Transporturi prin conducte	531
3	Clujana	Fabricarea încălțămintei	392
4	Episcopia Română Unită cu Roma Cluj Gherla	Activități ale organizațiilor religioase	355
5	Grup 4 Instalații SA Cluj	Lucrări de construcții a proiectelor utilitare pentru fluide	250
6	SC Rematinvest Srl	Recuperarea materialelor reciclabile sortate	203
7	Protopopiatul Ortodox Român Cluj II	Activități ale organizațiilor religioase	185
8	Arhiepiscopia Vadului Feleacului și Clujului	Activități ale organizațiilor religioase	124
9	Cominex Nemetalifre	Alte activități extractive n.c.a.	115

Tabel: Principalii angajatori ai municipiului (firme cu capital mixt, public-privat)

Privat			
Nr. Crt.	**Angajator**	**Denumire CAEN**	**Nr. Salariați Activ**
1	Fujikura Automotive România	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	3.088
2	Emerson	Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea	1.461
3	Banca Transilvania SA	Alte activități de intermedieri monetare	1.275
4	Jolidon Import Export	Fabricarea de articole de lenjerie de corp	1.149
5	Terapia	Fabricarea preparatelor farmaceutice	809
6	Softvision	Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)	790

7	Eckerle Automotive	Fabricarea de echipamente electrice şi electronice pentru autovehicule şi pentru motoare de autovehicule	723
8	Carrion Expedition	Transporturi rutiere de mărfuri	707
9	HBT Internationale Transporte	Transporturi rutiere de mărfuri	701
10	SC Grup Şapte Srl	Activităţi ale agenţiilor de publicitate	691

Tabel: Principalii angajatori ai municipiului (firme cu capital privat)

PUBLIC				
Nr. crt.	**Angajator**	**Denumire CAEN**	**Angajator Formă Juridică**	**Nr. Salariaţi Activ**
1	Sucursala Direcţia Regională de Poştă Nord-Vest	Activităţi poştale desfăşurate sub obligativitatea serviciului universal	Companie Naţională	3.979
2	Universitatea Babeş-Bolyai	Învăţământ superior universitar	Autoritate sau Instituţie Publică	3.310
3	Sucursala "Centrul Regional de Exploatare, Întreţinere şi Reparaţii c.f." Cluj	Activităţi de servicii anexe pentru transporturi terestre	Companie Naţională	3.289
4	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	Învăţământ superior universitar	Autoritate sau Instituţie Publică	3.174
5	Spital Clinic Judeţean de Urgenţă Cluj-Napoca	Activităţi de asistenţă spitalicească	Autoritate sau Instituţie Publică	3.091
6	Sucursala de Transport Feroviar de Călători Cluj	Transporturi interurbane de călători pe calea ferată	Societate Naţională	2.666
7	Compania de Apă Someş	Captarea, tratarea şi distribuţia apei	Societate Comercială	1.836
8	Universitatea de Medicină şi Farmacie Iuliu Haţieganu	Învăţământ superior universitar	Autoritate sau Instituţie Publică	1.763

9	Regia Autonomă Transport Urban Cluj Napoca	Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de călători	Regie Autonomă	1.693
10	Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii	Activittăți de asistență spitalicească	Autoritate sau Instituție Publică	920

Tabel: Principalii angajatori ai municipiului (firme cu capital public)

Câștiguri medii

Câștig mediu brut(RON)							
Anul	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
România	968	1.146	1.396	1.761	1.845	1.902	1.980
Cluj	1.014	1.197	1.489	1.772	1.882	1.897	2.012
Câștig mediu net(RON)							
Anul	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
România	746	866	1.042	1.309	1.361	1.391	1.444
Cluj	784	905	1.113	1.315	1.387	1.389	1.467

Tabel: Analiză comparată a câștigului mediu (la nivel național vs. nivel județean)

În ceea ce privește câștigul mediu (brut și net) raportat la nivelul României, veniturile (brute și nete) înregistrate la nivelul județului Cluj sunt mai mari decat media țării, deși diferențele nu sunt semnificative.

Se poate observa un trend crescător al câștigurilor salariale (*date la nivel de județ), în concordanță cu dezvoltarea economică generală și creșterea nivelului de trai – atât la nivel local cât și național.

Câștigurile medii nete, pe domenii, pentru perioada 2007-2011 sunt prezentate detaliat în tabelul următor.

Tabel: Câștiguri medii nete, pe domenii, 2007-2011 (România/Județul Cluj)

Domeniu	**Nivel**	**2005**	**2006**	**2007**	**Domeniu**	**Nivel**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Total	România	746	866	1042	Total	România	1.309	1.361	1.391	1.444
-	Cluj	784	905	1113	-	Cluj	1.315	1.387	1.389	1.467
Agricultură, vânătoare	România	490	591	715	Agricultură, vânătoare şi pescuit	România	914	1.007	1.024	1.044
-	Cluj	478	610	770	-	Cluj	939	1.054	986	1.009
Silvicultură, exploatarea forestieră	România	647	706	837	Industrie	România	1.189	1.300	1.388	1.470
-	Cluj	732	823	890	-	Cluj	1.182	1.298	1.371	1.476
Pescuit şi piscicultură	România	404	505	586	Industria extractivă	România	2.287	2.360	2.435	2.577
-	Cluj	538	734	940	-	Cluj	1.574	1.536	1.785	1.925
Industrie	România	735	825	975	Industria prelucrătoare	România	1.050	1.146	1.237	1.324
-	Cluj	730	834	989	-	Cluj	1.098	1.207	1.275	1.386
Industria extractivă	România	1246	1516	1804	Producţia şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze şi apă	România	2.389	2.573	2.671	2.787
-	Cluj	933	1035	1397	-	Cluj	2.579	2.648	2.728	2.845
Industria prelucrătoare	România	653	731	870	Distribuirea apei, salubritate, gestionarea deşeurilor, decontaminare	România	1.154	1.241	1.256	1.333
-	Cluj	687	781	928	-	Cluj	1.277	1.343	1.423	1.517
Energie electrică şi termică, gaze şi apă	România	1176	1348	1577	Construcţii	România	1.162	1.069	1.125	1.247
-	Cluj	1148	1404	1582	-	Cluj	1.192	1.289	1.389	1.283
Construcţii	România	628	710	881	Comerţ	România	1.042	1.047	1.166	1.227
-	Cluj	764	896	1011	-	Cluj	1.072	1.069	1.128	1.253
Comerţ	România	575	651	823	Transport şi depozitare	România	1.454	1.518	1.557	1.580
-	Cluj	590	672	1023	-	Cluj	1.366	1.356	1.345	1.411
Hoteluri şi restaurante	România	455	534	651	Hoteluri şi restaurante	România	773	799	786	841
-	Cluj	446	574	693	-	Cluj	677	884	762	839
Transport şi depozitare	România	836	951	1163	Informaţii şi telecomunicaţii	România	2.119	2.468	2.687	2.965
-	Cluj	816	967	1193	-	Cluj	1.859	2.288	2.239	2.616

Poștă și telecomunicații	România	1366	1412	1491	Intermedieri financiare și asigurări	România	3.205	3.109	3.200	3.435
-	Cluj	1430	1269	1129	-	Cluj	2.560	2.542	2.744	2.707
Intermedieri financiare	România	2065	2260	2617	Tranzacții imobiliare	România	1.270	1.193	1.182	1.268
-	Cluj	1880	1978	2206	-	Cluj	1.807	1.287	1.122	1.064
Tranzacții imobiliare și alte servicii	România	720	831	1106	Activități profesionale, științifice și tehnice	România	1.749	1.870	1.915	2.061
-	Cluj	661	839	1149	-	Cluj	1.384	1.495	1.364	1.659
Administrație publică și apărare	România	1163	1575	1997	Activități de servicii administrative și suport servicii	România	835	873	940	966
-	Cluj	1188	1663	2312	-	Cluj	777	788	921	1.005
Învățământ	România	829	1067	1175	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	România	2.411	2.159	1.968	1.909
-	Cluj	1047	1178	1340	-	Cluj	2.508	2.168	2.014	1.878
Sănătate și asistență socială	România	676	823	948	Învățământ	România	1.538	1.596	1.380	1.316
-	Cluj	771	938	1068	-	Cluj	1.748	1.831	1.646	1.654
Celelalte activități ale economiei naționale	România	667	743	883	Sănătate și asistență socială	România	1.266	1.342	1.226	1.210
-	Cluj	662	762	908	-	Cluj	1.450	1.453	1.281	1.343
					Activități/spectacole culturale, recreative	România	1.195	1.249	1.103	1.076
					-	Cluj	1.143	1.282	1.167	1.081
					Alte servicii	România	780	818	824	852
					-	Cluj	695	829	897	840

1.2.1.12 Agenți economici: IMM-uri, Microîntreprinderi și Companii mari

Cea mai mare parte a firmelor și companiilor cu sediul în Municipiul Cluj-Napoca active în anul 2011 pot fi încadrate în categoria microîntreprinderilor; ÎMM-urile se situază pe locul 2 (1558), în timp ce doar 11 agenți economici pot fi catalogați la categoria marilor companii (Table A1).

Tip	Nr. firme	Caracteristici[2]
Micro	4695	- între 0 și 9 salariați; - cifra de afaceri anuală netă sau activele totale sub plafonul de 2 milioane Euro (sau echivalentul în lei)
IMM	1558	- între 10 și 249 de salariați - cifra de afaceri anuală netă sau activele totale sub plafonul de 43 millioane Euro (respectiv 10 pentru intreprinderi mici)
Mari	11	- peste 250 de salariați - cifra de afaceri anuală netă sau activele totale peste plafoanele menționate anterior

Tabel A1: Distribuția firmelor înmatriculate la ORCT Cluj, cu sediul în Municipiul Cluj Napoca, (după datele din bilanțul pe 2011)

Deși impactul economic și social (materializat prin salarii, locuri de muncă, taxe și impozite etc.) al marilor companii este net superior primelor două categorii, iar micro-întreprinderile sunt de trei ori mai bine reprezentate la nivel municipal decât ÎMM-urile și marile companii la un loc, putem afirma că ÎMM-urile sunt cele care conferă stabilitate economiei locale.

Motivul pentru care se poate afirma că ÎMM-urile au capacitatea de fi coloana vertebrală a unei dezvoltări economice durabile la nivel local este stabilitatea acestora. Astfel, chiar și pe durata crizei economice, numărul acestora, cifra de afaceri, profitul precum și numărul de salariați au rămas constante (Tabel A2).

Mai mult, analiza anilor (2006-2007) anteriori crizei economice relevă faptul ca ÎMM-urile nu și-au schimbat semnificativ comportamentul (nu au intrat în fază de supra-încălzire/overheating), optând pentru o desfășurare sustenabilă a activităților economice, limitând astfel expunerea ulterioară la efectele crizei.

Anul	Nr. Firme	Cifra de afaceri (lei, total)	Profit Brut (lei, total)	Profit Net (lei, total)	Nr. Salariați (total)
2006	1466	8.531.488.996	630.234.658	531.111.201	50.369
2007	1684	10.958.875.371	783.575.549	660.081.337	55.284
2008	1523	11.567.457.675	727.272.406	611.356.231	51.327
2009	1533	10.725.603.961	630.037.464	530.488.036	50.793
2010	1488	10.771.937.023	702.079.864	599.997.852	49.938
2011	1558	11.328.091.256	694.093.082	595.449.587	51.924

Tabel A2: Evoluția ÎMM-urilor cu sediul în Municipiul Cluj-Napoca (2006-2011)[3]

Pentru a scoate în evidență importanța stabilității ÎMM-urilor pentru economia locală, putem să contrastăm cu unul din cei mai mari agenți economici internaționali care a desfășurat activități în

[2] Conform Legii nr. 346/2004.
[3] Conform datelor primite de la ORCT Cluj

România. În cei șase ani în care ÎMM-urile și-au păstrat activitățile economice (sub toate aspectele) stabile, Nokia nu doar și-a început activitatea economică în apropierea municipiului, ci și-a și încheiat-o. Impactul Nokia a fost semnificativ: în 2010 a reprezentat 30% din PIB-ul județului și 1,3% din cel național, 60% din exporturile județului și 4% din cele naționale[4]; de asemenea, numărul mediu de angajați (2.500) este egal cu 5% din numărul total al angajaților ÎMM-urilor din Cluj-Napoca.

Cu toate acestea, atât venirea cât și plecarea companiei a generat efecte adverse la nivelul populației, al bugetului local și al celorlalti agenți economici din vecinătate. Chiar dacă marile companii reprezintă un câștig considerabil pentru economia locală, plasa de siguranță (cel puțin la acest nivel) atât pentru populație (din perspectiva locurilor de muncă) cât și pentru autorități publice locale (din perspectiva veniturilor) este reprezentată de ÎMM-uri (prin locurile de muncă oferite de acestea precum și prin resursele financiare cu care contribuie la bugetele locale).

Chiar dacă sunt privite doar din perspectiva forței economice a acestora (Tabel A2), ÎMM-urile rămân o parte importantă a economie municipale, iar continua dezvoltare a acestora poate să asigure dezvoltarea economică sustenabilă dorită la nivel local, chiar dacă aceasta va fi atinsă într-o perioadă mai lungă de timp.

1.2.1.13 Turism: potențialul de cazare

O posibilă oportunitate de dezvoltare pentru Cluj-Napoca este turismul. În anul 2011 (cel mai recent an pentru care INS oferă date statistice), pe raza municipiului existau 79 unități de cazare care ofereau un număr total de 4.327 de locuri de cazare în: 39 de hoteluri, 12 vile turistice, 6 hoteluri, 1 camping, 20 de pensiuni urbane și o pensiune agro-turistică (Tabel T1).

Deși numărul de locuri din aceste unități de cazare a cunoscut un trend descendent din 2001 până în 2003, din anul 2004 capacitatea locativă a agenților economici care activează în domeniul turismului a crescut; astfel, din 2000 până în 2011 s-au creat peste 1000 de locuri noi în diferite unități de cazare. De asemenea, numărul unităților de cazare a crescut constant, de la doar 17 în anul 2000 pînă la 79 în 2011; mai mult, specificul acestora s-a modificat în timp.

Hotelurile reprezintă aproape 50% din totalul numărului unităților de cazare, iar capacitatea locativă a acestora este de aproape 75% din total. Vilele turistice și pensiunile urbane se situează pe locul secund ca și număr de unități și capacitate de cazare.

Hostelurile, campingurile și agro-pensiunile dețin cele mai puține locuri de cazare, fapt explicabil prin numărul redus al acestor unități.

Tip unitate Nr. Locuri	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Hotel	14	17	16	17	22	29	29	32	33	34	32	39
Locuri	1.875	1.872	1.866	2.021	2.264	2.684	2.642	2.848	2.950	3.010	2.655	3.410
Vilă Turistică	1	3	3	6	8	12	11	11	11	11	11	12
Locuri	25	62	80	271	242	292	294	294	292	290	302	349
Hostel	-	-	1	2	3	2	2	2	2	4	4	6

[4] Al doilea exportator al Romanie dupa Dacia

Locuri	-	-	16	27	64	32	32	32	32	76	76	130
Camping	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Locuri	1.320	1.128	1.128	86	93	86	95	95	86	86	86	86
Pensiuni Urbane	-	1	1	1	1	1	10	10	10	12	19	20
Locuri	-	13	16	16	80	188	239	230	230	211	309	344
Agro-Pensiuni	-	1	1	1	-	-	-	1	2	2	-	1
Locuri	-	21	21	21	-	-	-	13	23	23	-	8
Motel	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Locuri	-	16	16	16	16	16						-
Hotel pt. Tineret	-	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-	-
Locuri	-	-	-	-	-	44	44	44	44	-	-	-
Total Unități	17	25	24	30	39	53	57	61	61	64	67	79
Total Locuri	3.243	3.136	3.167	2.482	2.783	3.342	3.362	3.572	3.657	3.696	3.428	4.327

Tabel T1: Unități de cazare (2000-2011)

În altă ordine de idei, publicul țintă (sau potențialii clienți) al acestor unități diferă: primele trei menționate anterior oferă servicii de calitate superioară (reflectate de regulă și în tarife), în timp ce serviciile oferite de campinguri, pensiuni agro-turistice și hosteluri sunt adresate persoanelor predispuse cheltuielilor modice.

În acest context, o ipoteză care poate fi luată în considerare este aceea că serviciile de cazare existente pe raza Municipiului Cluj-Napoca se adresează (cu predilecție) clasei de mijloc și celei de sus. Astfel, o posibilă orientare spre aceste categorii, care preferă servicii mai sofisticate/de calitate ridicată și sunt dispuse să suporte costuri de cazare mai mari, indică faptul că agenții economici din acest domeniu s-au adaptat cerințelor pieței, urmărind astfel obținerea unor câștiguri superioare, în beneficiul comunității locale (prin taxe și impozite)

Tipul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total perioadă	Grad de utilizare (%)	Med. zile. cazare
Hoteluri															
Capacitate	-	687.730	706.352	710.563	781.087	932.881	973.422	1.045.987	1.029.502	940.862	1.019.711	1.239.396	10.067.493	**30,71**	**1,76**
Sosiri	-	105.793	121.721	146.725	174.550	179.902	174.370	193.070	184.791	139.284	152.141	185.291	1.757.638		
Înnoptări	-	178.222	209.778	245.455	281.480	307.622	315.102	380.146	341.016	249.354	267.376	316.555	3.092.106		
Vile turistice															
Capacitate	-	226.30	320.02	93.853	118.270	103.153	110.709	110.450	106.872	106.442	104.358	119.742	1.028.481	**35,85**	**1,55**
Sosiri	-	5.497	7.347	12.749	15.545	24.522	33.322	36.480	36.477	24.571	22.486	18.729	237.725		
Înnoptări	-	9.638	13.241	24.221	25.242	38.864	48.334	56.243	518.46	36.912	34.376	298.38	368.755		
Hosteluri															
Capacitate	-	4.400	3.424	9.855	16.690	15.961	11.680	11.680	11.712	27.740	28.716	37.588	179.446	**14,67**	**1,79**
Sosiri	-	84	199	908	2.402	1.593	934	1.175	1.389	2.683	717	2.628	14.712		
Înnoptări	-	168	199	1.215	3.759	2.847	1.880	2.693	2.925	5.210	1.272	4.149	26.317		
Campinguri															
Capacitate	-	411.720	411.720	31.390	31.476	31.390	31.390	31.390	31.476	31.390	31.390	31.390	1.106.122	**6,02**	**1,37**
Sosiri	-	7.077	8.826	4.596	4.012	3.843	5.741	5.503	4.334	1.646	845	2.336	48.759		
Înnoptări	-	7.077	8.826	6.872	6.494	6.466	8.879	7.716	6.776	2.835	1.437	3.228	66.606		
Pensiuni urbane															

Capacitate	-	2.576	5174	16.022	36861	69472	80377	83869	84180	81995	116759	126233	703518	**26,89**	**1,57**
Sosiri	-	540	1.044	4.192	9398	10562	14121	20963	24162	14874	8241	12354	120451		
Înnoptări	-	792	1.811	4.998	12639	15633	22563	36272	39752	22871	12970	18851	189152		
Agro-pensiuni															
Capacitate	-	7.665	7.665	-	-	-	-	-	3.660	4.443	1.170	2.920	27.523	**16,02**	**1,33**
Sosiri	-	1.027	1.207	-	-	-	-	-	589	399	11	88	3.321		
Înnoptări	-	1.027	1.207	-	-	-	-	-	1.178	798	22	176	4.408		
Motele															
Capacitate	-	5.840	5.344	5.840	5.856	5.840	5.840	5.344	-	-	-	-	39.904	**38,87**	**1,00**
Sosiri	-	1.709	1.993	2.298	1.732	1.323	4.557	1.897	-	-	-	-	15.509		
Înnoptări	-	1.709	1.993	2.298	1.732	1.323	4.557	1.897	-	-	-	-	15.509		
Hotele pt. Tineret															
Capacitate	-	-	-	-	-	10.087	16.060	16.060	16104	-	-	-	58.311	**23,45**	**1,87**
Sosiri	-	-	-	-	-	368	1.764	2.255	2923	-	-	-	7310		
Înnoptări	-	-	-	-	-	546	2.997	4.286	5846	-	-	-	13.675		
Total (pt. fiecare an)															
Capacitate	-	1.142.561	1.171.681	867.523	990.240	1168.784	1.229.478	1.304.780	1.283.506	1.192.872	1.302.104	1.557.269	13.210.798	**28,59**	**1,71**
Sosiri	-	121.727	142.337	171.468	207.639	222.113	234.809	261.343	254.665	183.457	184.441	221.426	2.205.425		
Înnoptări	-	198.633	237.055	285.059	331.346	373.301	404.312	489.253	449.339	317.980	317.453	372.797	3.776.528		

Cu toate acestea, analiza activităților unitaților de cazare din ultimii 10 ani, oferă dovezi substanțiale că potențialul economic al acestora nu a fost utilizat pe deplin.

În perioada 2001-2011, capacitatea anuală de cazare (calculată/definită ca numărul de locuri de cazare înmulțit cu numărul de zile în care această activitate este posibilă pentru fiecare unitate de cazare) a crescut constant. Aceeași tendință se observă și în cazul sosirilor și a înnoptărilor în aceste unități de cazare, activitatea turistică crescând astfel constant (Tabel T2, pagina anterioară).

În cazul hotelurilor, capacitatea anuală de cazare s-a dublat (de la 687.730 la 1.239.396), lucru care a coincis cu creșterea cu aproximativ 80% a numărului de sosiri (de la 105.793 la 185.291) și de înnoptări (de la 178.222 la 316.555).

În cazul vilelor turistice, capacitatea anuală de cazare a crescut de peste 5 ori (de la 22.630 la119.742), numărul de sosiri a crescut de peste 3 ori (de la 5.497 la 18.729) iar numărul de înnoptări s-a triplat (de la 9.638 la 29.838).

Hostelurile și-au înmulțit capacitatea anuală de cazare de peste 8.5 ori (de la 4.400 la 37.588), și au reusit să își crească numărul de sosiri de peste 31 de ori (de la 84 la 2.628) și numărul de înnoptări de aproape 25 de ori (de la 168 la 4.149).

Pensiunile urbane au înregistrat și ele creșteri, capacitatea anuală de cazare crescând de peste 49 ori (de la 2.576 la 126.233), numărul de sosiri crescând de 23 de ori (de la 540 la 12.354) și cel de înnoptări de 24 de ori (de la 792 la 18.851).

La polul opus se află campingurile care și-au diminuat activitatea, capacitatea anuală de cazare scazând de peste 13 ori (de la 411.720 la 31.390), numărul de sosiri diminuându-se cu 2/3 (de la 7.077 la 2.336) și cel de înnoptări înjumătățindu-se (de la 7.077 la 3.228).

Celelalte unități de cazare (respectiv agro-pensiuni, moteluri și hoteluri pentru tineret) pentru care nu există date pe toată perioada analizată, au înregistrat și ele creșteri considerabile.

Există totuși o serie de aspecte (limitări) care trebuie luate în considerare:

- creșterile spectaculoase din unele cazuri menționate anterior se datorează valorilor foarte reduse corespunzătoare anului 2001;
- creșterile limitate în cazul hotelurilor și vilelor turistice poate fi explicat prin valorile inițiale care erau considerabil mai mari comparativ cu celelalte unități de cazare;
- singurele forme de cazare care și-au diminuat cu adevărat activitatea sunt campingurile, acestea devenind o opțiune tot mai puțin dorită/atrăgătoare pentru turiști;
- trebuie să avem în vedere posibilitatea ca agenții economici responsabili de aceste unități de cazare să nu își fi declarat (din rațiuni financiar-fiscale) întreaga activitate desfășurată pe parcursul anilor, element care ar putea reduce din acuratețea analizelor; cu toate acestea, acest aspect este în afara ariei de acțiune directă a autorilor (menționăm totuși că datele sunt cele oficiale transmise de INS).

Per ansamblu, deși capacitatea anuală de cazare a crescut cu mai puțin de 30% (de la 1.142.561 în 2001 la 1.557.269 în 2011), numărul de sosiri a crescut cu 80% (de la 121.727 la 221.426) și cel de înnoptări cu 85% (de la 198.633 la 372.797). În termeni nominali, creșterea activității turistice (în special a cazării) este evidentă pentru perioada 2001-2011, dar aceasta relevă doar îmbunatățirea domeniului nu și eficacitatea acestuia.

În scopul obținerii unor informații despre eficacitatea folosirii unităților de cazare, propunem drept indicatori:

I. **Gradul de utilizare:** acesta măsoara procentul din capacitatea anuală de cazare care a fost utilizat prin înnoptare (în perioada 2001-2011).

Formula de calcul: Total înnoptări (2001-2011)*100 / Total capacitate anuală de cazare (2001-2001).

II. **Numărul mediu de zile de cazare:** acesta măsoară durata medie a cazării/înnoptării (în perioada 2001-2011).
Formula de calcul: Total înnoptări (2001-2011)/Total sosiri (2001-2001).

Pornind de la acești doi indicatori, se observă că această sub-ramură a turismului, deși esențială pentru întreg domeniul turistic, nu a fost utilizată la capacitate optimă. Per ansamblu, gradul de utilizare este sub 29%, ceea ce înseamnă că cinci zile din săptămână locurile puse la dispoziție de unitățile de cazare rămân neocupate. Mai mult, la nivel agregat, numărul mediu de zile de cazare este sub 2 (1,71).

În perioada 2001-2011, gradul cel mai mare de utilizare este întâlnit în cazul motelurilor (38,87%), urmate de vile turistice (35,85%), hoteluri (30,71%), pensiuni urbane (26,89%) și hoteluri pentru tineret (23,45%). La polul opus se află campingurile (6,02%), urmate de hosteluri (14,67%) și agro-pensiuni (16,2%).

Situația se modifică puțin în cazul numărului mediu de zile de cazare: hotelurile pentru tineret sunt preferate pentru perioade de timp "relativ mai lungi" (1,87), urmate de hosteluri (1,79) și hoteluri (1,76). Cel mai putin timp este petrecut în moteluri (1), agro-pensiuni (1,33), campinguri (1,37), vile turistice (1,55) și pensiuni urbane (1,57).

Conform datelor analizate anterior, putem conclude (sau atrage atenția asupra faptului) că infrastructura de cazare existentă pe raza municiupiului Cluj-Napoca nu este folosită la capacitate optimă, limitând astfel posibilitățile de dezvoltare socio-economică existente la nivel local.

1.3. ANALIZA PERFORMANȚEI ECONOMIEI LOCALE

1.3.1 Analiza performanțelor sectoarelor economiei locale

Analiza de față este menită a identifica sectoarele/domeniile în care Cluj-Napoca are un avantaj competitiv. Pentru aceasta am utilizat *Coeficientul Locațional* și *Variația Diferențială* a numărului de angajați. Comparația este făcută cu datele de la nivel național.

Pentru identificarea coeficientului locațional s-au utilizat datele pentru anul 2011, iar pentru calcularea variației diferențiale a numărului de angajați s-au utilizat datele anilor 2008 și 2011.

Scopul utilizării acestora este de a identifica atât posibilele arii unde municipiul are avantaje competitive, cât și de a identifica în ce măsură unele sau altele din aceste sectoare au fost afectate mai puternic de criza economică.

1.3.1.1 Coeficientul locațional (location quotient)/coeficientul de specializare

Prin intermediul acestei tehnici putem identifica sectoarele cu potențial și ale căror producție de bunuri sau servicii este probabil să fie ”exportată” (nu neapărat în sensul comun al termenului – ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenții altor zone - fie în afara municipiului, ori în afara țării). Acest coeficient ne permite astfel să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o situație generală mai bună sau mai proastă față de zona de referință cu care este comparat.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate indica natura, diversitatea și concentrarea activității economice dintr-o anumită arie. Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coeficientul locațional poate indica în care sectoare ale ale economiei locale pot fi realizate eforturi pentru expensiunea acestora - există posibilitatea ca unele sectorare economice să fie subreprezentate ori să existe o supraspecializare într-o anumită industrie, ceea ce pot reprezenta pericole la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților locaționali (de specializare) obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Interpretarea datelor

Există 3 posibile rezultate în cazul calculului coeficienților locaționali:

$$LQ < 1.0$$
$$LQ = 1.0$$
$$LQ > 1.0$$

Dacă acest coeficient are o valoare subunitară, se consideră că sectorul respectiv este subreprezentat comparativ cu nivelul de referință (în cazul nostru economia națională). În acest caz se poate spune că sectorul respectiv servește cel mult cererea locală pentru producerea acelor bunuri și servicii (în cazul în care coeficientul este apropiat de o valoare unitară). O valoare unitară a coeficientului ne poate sugera faptul că cererea locală pentru bunurile și serviciile produse/oferite de acel segment/sector este satisfăcută luând în considerare standardul constituit de nivelul de referință. Se poate considera totuși că sectorul respectiv nu este unul al cărui bunuri și servicii să fie distribuite către alte zone din afara economiei locale.

O valoare supraunitară a coeficientului arată că activitățile sectorului sunt concentrate la nivel local, acest lucru însemnând că sectorul respectiv produce şi pentru alte zone, cel puțin pentru cele cu care s-a efectuat comparația. Acest coeficient arată că procentul angajaților de la nivel local este mai mare decât cel al zonei de referință, în acest caz existând o foarte mare probabilitate ca bunurile şi serviciile produse de aceste sectoare să fie exportate, ceea ce poate însemna valoare adăugată ridicată ce servește intereselor comunității.

Pentru a calcula acest coeficient am utilizat clasificația INS şi datele pe anul 2011 (provenite din aceeaşi sursă) luând în considerare numărul de angajați pe sectoare, iar ca arie de referință am ales nivelul național. Motivul alegerii nivelului de referință este dat de acuratețea mai mare a datelor şi a comparabilității acestora.

LQ < 1.0

Tabelul de mai jos arată, în ordine crescătoare sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca cu un coeficient de specializare semnificativ mai mic decât 1.

Sector	Coeficient locațional
Industria extractivă	0,059024
Agricultură, silvicultură şi pescuit	0,180556
Administrație publică şi apărare; asigurări sociale din sistemul public	0,574418
Producția şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze, apă caldă şi aer condiționat	0,704402
Industrie	0,745731
Industria prelucrătoare	0,766456
Hoteluri şi restaurante	0,863331

Tabel: Sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca cu coeficient de specializare sub 1

Se poate observa că cele mai mici valori ale coeficientului sunt înregistrate în sectorul industriei extractive (0,05) şi în cel al sectorului primar – agricultură, silvicultură şi pescuit (0,18). Aceste sectoare au înregistrat în mod constant valori mici ale coeficientului şi în perioada anterioară crizei economice. Industria extractivă a cunoscut un mic regres față de anii 2005-2006 – de la 0,09 la 0,05, iar agricultura un progres, dar care este nesemnificativ la nivelul economiei generale a municipiului având în vedere valoarea mică a coeficientului – de la 0.01 la 0,18. În special în cazul agriculturii putem spune că producția sectorului nu este suficientă acoperirii nevoilor de consum ale economiei locale.

Se poate observa că valorile obținute pentru sectorul industrial se încadrează în această categorie, valori normale având în vedere specificul economiei locale şi modificarea structurală ce a avut loc după trecerea la economia de piață. În cadrul sectorului industriei se poate observa că ramura prelucrătoare are un coeficient mai mare decăt coeficientul totalului industrial ceea ce arată o pondere ridicată a acestui sector în cadrul industriei.

Comparat cu datele anilor anteriori putem observa o descreştere semnificativă a indicatorilor sectoarelor industriale. Sectoarele industriale (cu excepția industriei extractive) aveau un coeficient mult supraunitar, iar producția acestora se îndrepta şi către piețele externe municipiului. Competitivitatea lor a scăzut – total industrie - de la 1,36 la 0,74 şi industria prelucrătoare – de la 1,44 la 0,76.

Din moment ce sectoarele administrativ şi cel al producției energiei sunt unele care, în principiu, trebuie să servească nevoilor comunității locale, valorile coeficientului (0,57 respectiv

0.7) nu sunt îngrijorătoare, atât timp cât nu există semnale că nivelul serviciilor furnizate de aceste sectoare ar constitui o problemă.

Deși la o primă impresie s-ar părea că sectorul hotelier și cel al restaurantelor este unul competitiv, valoare coeficientului ne arată că numărul angajaților din acest sector este unul procentual mai mic decat cel de la nivel național. Valoarea coeficientului, dar și situația de fapt, ne pot permite să spunem că acest sector satisface cerințele pieței locale. O analiză ulterioară a coeficientului de concentrare pe baza cifrei de afaceri ar putea schimba radical situația, cunoscând valoarea economică a acestui sector precum și tipurile de unități economice componente.

Interpretarea datelor ne-ar putea duce la concluzia că toate sectoarele identificate mai sus ar constitui o problemă pentru economia locală ceea ce nu este neapărat adevărat. Totuși diminuările importante ale valorilor coeficienților sectoarelor industriale pot constitui un semnal de alarmă.

Având în vedere un context zonal mai larg, situația se poate explica prin prisma transmutării multor activități de acest tip către zonele limitrofe municipiului. Multe din acestea se localizează în interiorul Zonei Metropolitane fiind direct influențate și funcțional dependente de economia municipiului (în principal de factori precum forța de muncă etc)

Comunitățile puternice trebuie să fie dezvoltate în toate sectoarele economice, iar unele dintre aceste sectoare pot constitui o oportunitate pentru viitor, în funcțiile de condițiile economice și de piață la anumite momente. Acest lucru se poate construi și pe baza tradiției locale, iar creșterea competitivității și implicit dezvoltarea acestora poate fi o strategie de urmat. Sectorul hotelier este un sector cu potențial de creștere.

LQ = 1.0

Sectoarele economiei locale cu un coeficient locațional sensibil apropiat de valoarea unitară sunt prezentate în următorul tabel:

Sector	Coeficient locațional
Alte activități de servicii	0,978158
Construcții	0,981629
Activități de servicii administrative și Activități de servicii suport	0,988597
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	1,013819
Transport și depozitare	1,038434

Tabel: Sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca cu coeficient locațional apropiat de 1

Din moment ce valoarea unitară a coeficientului ne poate sugera faptul că cererea locală pentru bunurile și serviciile oferite de acel sector este satisfacută luând în considerare standardul constituit de nivelul de referință, putem considera că parte a sectorului serviciilor – în special cele administrative (incluzând aici serviciile administrative și distribuția apei și parte din sectorul transport ca parte a serviciilor publice) susțin cererea locală. Evoluția în timp a numărului de angajați în sectorul administrativ n-a fost una demnă de remarcat, valorile menținându-se aproximativ constante. Sectorul Transport rămâne unul important, deși valoarea lui s-a diminuat în timp – de la 1,55 la 1,03.

În cazul serviciului de distribuție a apei putem considera că acesta, datorită unui coeficient supraunitar și bazat pe realitate, reprezintă un sector competitiv de ale cărui servicii beneficiază și comunități externe.

Sectorul construcțiilor pare a fi unul dintre cele mai afectate de criza economică, valoarea LQ recomandând-ul ca un sector care, în mare măsură, reușește să satisfacă cerințele pieței locale.

Comparativ cu analiza anterioară, elaborată la momentul realizării strategiei de dezvoltare pentru perioada 2007-2013, sectorul construcțiilor a înregistrat un declin important. De la un coeficient locațional de 1,93, în prezent Construcțiile au ajuns la o valoare de 0,98, adică jumătate din valoarea anterioară. Acest lucru ne arată că atât valoarea adaugată produsă cât și ponderea sa în totalul activităților economice s-a diminuat semnificativ. Reducerea rolului sectorului construcțiilor a afectat economia municipiului din moment ce produsul brut al unui asemenea sector este, de regulă, semnificativ.

LQ > 1.0

Secțiunea următoare face referire la acele sectoare ale economiei municipiului Cluj-Napoca care tind să exporte ori să vândă bunurile și serviciile produse către zone din afara ariei de localizare. Acestea sunt sectoarele care aduc economiei locale venituri și locuri de muncă.

Sector	Coeficient locațional
Sănătate și asistență socială	1,096278
Activități profesionale, științifice și tehnice	1,141927
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	1,211903
Învățământ	1,257589
Tranzacții imobiliare	1,386367
Intermedieri financiare și asigurări	1,393892
Activități de spectacole, culturale și recreative	1,562357
Informații si comunicații	2,043336

Tabel: Sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca care tind să exporte ori să vândă bunurile și serviciile produse către zone din afara ariei de localizare.

În principiu, aceste sectoare beneficiază de forță de muncă înalt specializată precum și de un nivel ridicat al câștigurilor salariale.

Prin prisma faptului că un anumit sector economic are un coeficient supraunitar nu trebuie să ne conducă la concluzia că în acel sector avem de-a face cu o creștere a numărului de locuri de muncă sau că așa ceva se va întâmpla în viitor. Concluzia sigură ce se poate trage este că acel sector are un rol semnificativ în ceea ce reprezintă ”baza de export” a zonei, care atrage cea mai mare parte a produsului brut local. Un asemena sector este foarte probabil să genereze fluxuri nete de venit dinspre comunități exterioare către economia locală precum și un flux de personal specializat cu o pregătire superioară. Acestea sunt sectoarele-cheie ale economiei locale cărora comunitatea trebuie să le acorde o atenție specială.

De departe sectorul cel mai important este cel al **informațiilor și comunicațiilor** – cu un coeficient de 2,04, acest sector are un nivel de concentrare mai mult decât dublu față de zona de referință. Domeniul s-a dezvoltat constant în ultimii ani.

Valori importante înregistrează și sectoarele **intermedierilor financiare și asigurărilor** precum și cel al **tranzacțiilor imobiliare**. Sectorul activităților financiare își păstrează locul important în economia municipiului, dar înregistrează o diminuare a valorii coeficientui – de la 2,11 la nivelul anului 2006 la 1,39 în prezent.

Coeficienții sectoarelor **Sănătate și Învățământ** vin să confirme tradiția municipiului drept un important centru universitar și medical; putem spune că gradul ridicat de concentrare a acestor activități la nivel local nu constituie o surpriză. Totuși, ca și în celelalte cazuri, evoluția acestor coeficienți este una negativă (învățământ de 2,13 la 1,25; Sănătate de la 1,91 la 1,09).

Sector	Variația diferențială a numărului de angajați

Tranzacţii imobiliare	0,713727
Informaţii şi comunicaţii	0,537316
Transport şi depozitare	0,365768
Construcţii	0,243279
Activităţi de servicii administrative şi activităţi de servicii suport	0,242684
Comerţ cu ridicata şi cu amănuntul; repararea autovehiculelor şi motocicletelor	0,135231
Distribuţia apei; salubritate, gestionarea deşeurilor, activităţi de decontaminare	0,126986
Alte activităţi de servicii	0,049554
Administraţie publică şi apărare; asigurări sociale din sistemul public	0,042689
Invăţământ	0,039084
Hoteluri şi restaurante	0,034081
Sănătate şi asistenţă socială	0,019363
Industrie	0,003932
Producţia şi furnizarea de energie electrică şi termică, gaze, apa calda şi aer condiţionat	0,000848
Industria prelucrătoare	-0,00666
Activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice	-0,01321
Intermedieri financiare şi asigurări	-0,06944
Industria extractivă	-0,15801
Activităţi de spectacole, culturale şi recreative	-0,18085
Agricultură, silvicultură şi pescuit	-0,33211

Tabel: Variaţia diferenţială a numărului de angajaţi pe sectoare de activitate

Demn de remarcat este că cea mai mare parte a sectoarelor cu valori supraunitare sunt legate de domeniul serviciilor care are o importanţă vitală în economia municipiului. Analiza sectorială vine să susţină această afirmaţie.

1.3.1.2 Variaţia diferenţială a numărului de angajaţi (Differenţial shift)

Variaţia diferenţială a numărului de angajaţi reprezintă diferenţa între ratele de creştere sau declin ale unui sector local comparativ cu creşterea sau declinul aceluiaşi sector din zona de referinţă, în cazul nostru declinul sau creşterea sectorului la nivel naţional.

Variaţia diferenţială este şi un indicator al dinamicii evoluţiei sectoarelor din moment ce se iau în considerare datele din 2 perioade diferite – în cazul nostru valorile din ani 2011 comparativ cu anul 2008. Principala motivaţie a alegerii acestora este de a identifica şi posibilele influenţe ale crizei economice asupra economiei locale – există posibilitatea ca unele sectoare să fi fost mai puternic afectate la nivel local decât la nivel naţional.

Acest coeficient este utilizat în identificarea sectoarelor care au un **avantaj competitiv** faţă de aria de referinţă. Variaţia diferenţială arată dacă evoluţia economiei locale (prin sectoarele ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea aşteptată.

Interpretarea datelor – valorile mai mari decât 0 ale coeficientului ne arată că domeniul prezintă un avantaj competitiv (proximitate ridicată faţă de factorii de producţie importanţi) şi se dezvoltă mult mai repede decât referinţa.

Din tabelul anterior putem observa că cele mai competitive sectoare ale economiei clujene sunt cele ale Informațiilor și comunicațiilor și cel al Tranzacțiilor imobiliare.

Per ansamblu, observăm că marea majoritate a ramurilor economiei sunt competitive, doar 6 din cele 20 de sectoare înregistrând valori negative.

O lipsa de competitivitate se regăsește în sectoarele agricol și cel al industriei extractive, industria prelucrătoare înregistrând o valoare aproape de 0, ceea ce nu ne poate îngrijora.

Cazuri speciale sunt cele ale sectoarelor intermedieri financiare și asigurări și cel al activităților culturale, unde variația diferențială arată că numărul de angajați din aceste sectoare s-a redus ca proporție comparat cu nivelul național în perioada 2008-2011, deci au fost afectate de criză.

Variația diferențială permite efectuarea unor predicții asupra evoluției viitoare a sectoarelor economiei locale ceea ce va permite concentrarea eforturilor de dezvoltare ale comunității către zonele potrivite. Trebuie avut în vedere faptul că deși unele sectoare pot avea un coeficient diferențial ridicat este posibil ca ele să nu reprezinte sectoare dominante. În acest sens, o corelație a analizei cu datele brute referitoare la structura ocupării forței de munca pe ramuri este necesară.

În ceea ce privește sectoarele cu o variație diferențială redusă, există posibilitatea ca în viitor să poată deveni ramuri cu avantaj competitiv.

1.3.1.3 Corelarea valorilor coeficientului locațional și a variației diferențiale a numărului de angajați. Identificarea sectoarelor competitive și a potențialului de clusterizare.

Următorul pas al analizei este legat de corelarea celor doi coeficienți analizați până acum și elaborarea unui tabel realizat pe patru cadrane unde ramurile sunt diferențiate în funcție de rezultatele identificate.

Sector	Variația diferențială a numărului de angajați	Coeficient locațional
Agricultură, silvicultură și pescuit	-0,33211	0,180556
Industrie	0,003932	0,745731
Industria extractivă	-0,15801	0,059024
Industria prelucrătoare	-0,00666	0,766456
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0,000848	0,704402
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	0,126986	1,013819
Construcții	0,243279	0,981629
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	0,135231	1,211903
Transport și depozitare	0,365768	1,038434
Hoteluri și restaurante	0,034081	0,863331
Informații și comunicații	0,537316	2,043336
Intermedieri financiare și asigurări	-0,06944	1,393892
Tranzacții imobiliare	0,713727	1,386367

Activități profesionale, științifice și tehnice	-0,01321	1,141927
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	0,242684	0,988597
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	0,042689	0,574418
Invățământ	0,039084	1,257589
Sănătate și asistență socială	0,019363	1,096278
Activități de spectacole, culturale și recreative	-0,18085	1,562357
Alte activități de servicii	0,049554	0,978158

Tabel: Variația diferențială a numărului de angajați și Coeficient locațional pe sectoare

	Necompetitiv (declin)	**Competitiv (creştere)**	
	SECTOARE ÎN TRANSFORMARE **Variația diferențială a nr de ang < 0** **Coeficient de localizare > 1** • intermedieri financiare și asigurări • activități profesionale, științifice și tehnice • activități de spectacole, culturale și recreative	**SECTOARE ÎN DEZVOLTARE** **Variația diferențială a nr de ang > 0** **Coeficient de localizare > 1** • informații si comunicații • tranzacții imobiliare • învățământ • sănătate și asistență socială • comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor • distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare • transport și depozitare	**Concentrare ridicată**
	SECTOARE ÎN DECLIN **Variația diferențială a nr de ang < 0** **Coeficient de localizare < 1** • agricultura, silvicultura și pescuit • industria extractivă • industria prelucratoare	**SECTOARE DE PERSPECTIVĂ** **Variația diferențială a nr de ang > 0** **Coeficient de localizare < 1** • industrie • producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat • construcții • hoteluri și restaurante • activități de servicii administrative și activități de servicii suport • administrație publică și apărare; asigurări sociale din	**Concentrare scăzută**

	sistemul public • alte activități de servicii

Tabel: Avantaj competitiv și grad de concentrare la nivel local

Partea de tabel destinată sectoarelor de dezvoltare ne arată care sunt acele sectoare care au un avantaj competitiv și totodată au un grad ridicat de concentrare la nivel local, existând posibilitatea ca de mare parte a produsului sau serviciului oferit de acestea să beneficieze comunități din afara municipiului.

Concluzia este că sectoarele agricol și cel al industriei extractive se află în declin față de perioadele anterioare, iar din ce în ce mai multe sectoare din cadrul serviciilor devin competitive.

Față de perioada 2005-2006, putem remarca următoarele evoluții:

- *Sectorul construcțiilor a devenit unul de perspectivă din unul aflat în dezvoltare*
- *Industria a devenit un sector de perspectivă din unul aflat în transformare*
- *Industria prelucrătoare se află în declin*
- *Agricultura și industria extractivă își păstrează statutul de sectoare în declin*
- *Sectorul financiar bancar se află în transformare după ce anterior fusese unul în dezvoltare*
- *Sectoarele învațământ și sănătate au devenit sectoare aflate în dezvoltare din sectoare aflate în transformare ceea ce arată că eforturile realizate în aceste domenii au avut succes*
- *La momentul actual există 7 sectoare aflate în plină dezvoltare față de 5 în perioada anterioară*
- *Sectoarele transport si comerț rămân sectoare aflate în dezvoltare***.**

Zona cadranului sectoarelor aflate în dezvoltare este de obicei acea zonă în cadrul cărora pot fi dezvoltate clustere. În momentul actual sectorul IT beneficiază de existența unui cluster, sectorul energiilor regenerabile fiind unul în care s-au pus bazele celui de-al doilea cluster al economiei clujene.

1.3.2 Analiza performanțelor activităților economiei locale

Considerăm că o analiză realizată la nivelul Zonei Metropolitană[5], care să ia în considerare datele în funcție de codurile CAEN poate completa și detalia analiza anterioară, identificând care sunt domeniile de activitate cu un avantaj competitiv și cu potențial ridicat de clusterizare. În acest sens am recurs la date pentru anii 2008 și 2010, utilizate în studiul ”Competitive Cities” al Băncii Mondiale.

1.3.2.1 Gradul de concentrare al activităților

Din cele 451 coduri CAEN pentru care s-au analizat datele, 220 au un Coeficient locațional mai mare de 1, ceea ce arată un grad ridicat de concentrare a activității, în foarte multe din activitățile economice. 72 % din totalul angajaților sunt implicați în activități care înregistrează valori supraunitare ale indicatorului.

Activitate	Nr. Angajați	Coeficient Locațional
Fabricarea plăcilor și dalelor din ceramică	443	19,78505

[5] Aiton, Apahida, Baciu, Bonțida, Borșa, Căianu, Chinteni, Ciurila, Cojocna, Feleacu, Florești, Gârbău, Gilău, Jucu, Petrești de Jos, Sânpaul, Săvădisla, Tureni, Vultureni, Cluj-Napoca

Fabricarea parfumurilor şi a produselor cosmetice	539	17,75295
Activităţi de realizare a soft-ului la comanda	2867	4,756351
Activităţi de editare a altor produse software	811	4,597683
Fabricarea preparatelor farmaceutice	791	4,54747
Distribuţia energiei electrice	2020	4,518202
Activităţi de alimentaţie (catering) pentru evenimente	306	4,244065
Activităţi de intermediere a tranzacţiilor financiare	363	4,2244
Fabricarea produselor metalice obtinuţe prin deformare plastică;	404	4,111317
Comerţ cu ridicata al aparatelor electrice de uz gospodăresc	646	3,375543
Fabricarea de articole de lenjerie de corp	1565	3,303022
Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte şi accesorii n.c.a	864	3,081577
Comerţ cu ridicata al echipamentelor şi furniturilor de fierărie pentru instalaţii sanitare şi de încălzire	517	2,514252
Comerţ cu amănuntul al altor produse alimentare, în magazine spec.	350	2,504952
Comerţ cu ridicata al produselor farmaceutice	1007	2,463615
Dezvoltare (promovare) imobiliară	312	2,381308
Agenţii imobiliare	392	2,208555
Comerţ cu ridicata de piese şi accesorii pentru autovehicule	945	2,291251
Alte activităţi de tiparire n.c.a.	752	2,183549
Activităţi de consultanţă pentru afaceri şi management	1893	1,853376
Captarea, tratarea şi distribuţia apei	1667	1,819892
Fabricarea de echipamente electrice şi electronice pentru autoveh.	2456	1,81812
Activităţi ale agenţiilor de publicitate	1611	1,796765
Transporturi urbane, suburbane şi metropolitane de călători	1756	1,659835
Lucrări de instalaţii electrice	1428	1,612622
Baruri şi alte activităţi de servire a băuturilor	1082	1,578689
Restaurante	2252	1,470813
Lucrări de instalaţii sanitare, de incălzire şi de aer condiţionat	1684	1,545331
Comerţ cu ridicata nespecializat	1071	1,525895
Fabricarea încalţămintei	2070	1,497224
Lucrări de construcţii a drumurilor şi autostrăzilor	1569	1,403668
Activităti de inginerie şi consultanţă tehnică legate de acestea	1482	1,394898

Tabel: Număr de angajaţi şi Coeficient locaţional la nivelul Zonei Metropolitane

Analiza principalelor activităţi ale economiei zonei, luând în considerare numărul de angajaţi, arată că dintre activităţile economice relevante (cu un număr de angajaţi mai mare de 300) activităţile comerciale au de regulă un coeficient locaţional supraunitar, în cele mai multe cazuri (coduri CAEN) valorile sunt ridicate – peste 2,5.

Valori extrem de ridicate ale acestui coeficient se înregistrează în activităţile de fabricare a plăcilor şi dalelor din ceramică (19,78) şi fabricarea produselor cosmetice (17,75).

Coborând valorile ridicate ale numărului de angajaţi şi ale coeficientului locaţional putem observa că activităţile de realizare ale softului la comandă precum şi activităţile de editare ale altor produse software, care împreună au peste 3.600 de angajaţi, au coeficiente locaţionale de peste 4,5, fapt care relevă gradul de concentrare extrem de ridicat al acestui tip de activităţi şi confirmă plasarea Clujului între cele mai importante centre IT din Europa de Sud-Est, nu doar din ţară.

Activităţile de intermediere a tranzacţiilor financiare şi alte activităţi de intermediere financiară au, de asemenea un grad de concentrare foarte ridicat, cu un coeficient locaţional de 4,2.

Alte activităţi cu valori mari ale coeficientelor sunt cele de distribuţie a energiei electrice, comerţul cu produse farmaceutice, activităţi imobiliare, activităţi de consultanţă în management, inginerie şi consultanţă tehnică, publicitate, baruri şi restaurante.

1.3.2.2 Variaţia diferenţială/ Avantaj competitiv

Indicatorul avantajului competitiv utilizat este cel al variaţiei diferenţiale a numărului de angajaţi. O valoare mai mare decât zero al unui asemenea indicator poate însemna un avantaj competitiv al activităţii respective faţă de competitorii din zona de referinţă (în cazul nostru nivelul naţional).

Activitate	Nr. Angajaţi	Variaţia diferenţială a numărului de angajaţi
Alte intermedieri financiare n.c.a.	110	6,863151365
Activităţi de intermediere a tranzacţiilor financiare	363	1,965685332
Fabricarea produselor din carne	354	6,801482983
Comerţ cu amănuntul al echipamentului pentru telecomunicaţii în magazine specializate	462	6,532321163
Activităţi ale agenţiilor de publicitate	1611	0,66935879
Comerţ cu ridicata al produselor cosmetice şi de parfumerie	430	0,604983903
Transporturi de marfă pe calea ferată	551	0,5228347
Activităţi ale centrelor de intermediere telefonică (call center)	517	0,657522988
Comerţ cu amănuntul al altor bunuri noi	405	0,444213042
Comerţ cu amănuntul al îmbrăcămintei	683	0,38724786
Activităţi de realizare a soft-ului la comandă	2867	0,287715626
Activităţi de editare a altor produse software	811	0,247108928
Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (excl lenjerie)	1868	0,234776403
Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte şi accesorii n.c.a	864	0,208059981
Comerţ cu ridicata al produselor farmaceutice	1007	0,21795676
Restaurante	2252	0,211463657
Fabricarea încalţămintei	2070	0,170567773
Comerţ cu amănuntul al altor produse alimentare	350	0,165705939
Transporturi rutiere de marfuri	2510	0,152910266
Fabricarea echipamentelor de comunicaţii	1567	0,150603963
Activităţi de consultanţă pentru afaceri şi management	1893	0,148435625
Activităţi de asistenţă medicală specializată	627	0,126679301
Comerţ cu amănuntul al produselor farmaceutice	781	0,108601386
Distribuţia energiei electrice	2020	0,096300766
Comerţ cu ridicata nespecializat	1071	0,079389812
Fabricarea plăcilor şi dalelor din ceramică	443	0,051425971
Comerţ cu ridicata al mat. lemnos si de construcţie	1086	0,047860399
Întreţinerea şi repararea autovehiculelor	1245	0,03997023
Lucrări de instalaţii electrice	1428	0,035182958
Activităţi de inginerie şi consultanţă tehnică	1482	0,01904978
Lucrări de construcţii a drumurilor şi autostrăzilor	1569	0,018580537
Transporturi urbane, suburbane şi metropolitane de călători	1756	0,011771661
Fabricarea de articole de lenjerie de corp	1565	0,004106737

Tabel: Număr de angajaţi şi Variaţia diferenţială a numărului de angajaţi la nivelul Zonei Metropolitane

Acest indicator se bazează pe analiza evoluţiei în perioada 2008-2010 a angajaţilor pe activităţile economiei naţionale. 231 din totalul de 451 de activităţi economice au valori pozitive ale indicatorului, ceea ce ne arată că în perioada sus-menţionată, proporţia angajaţilor din domeniile respective a crescut faţă de nivelul naţional. 60% din totalul angajaţilor sunt implicaţi în activităţi care înregistrează valori pozitive ale indicatorului ceea ce indică o economie puternică şi un potenţial de dezvoltare ridicat.

O analiză a valorilor celor mai importante activităţi (după numărul de angajaţi) arată valori foarte ridicate pentru sectorul intermedierilor financiare – 6,86, fabricarea produselor din carne – 6,80 şi a comerţului cu amănuntul al echipamentului pentru telecomunicaţii în magazine specializate – 6,53.

Activităţile din domeniul publicităţii, realizare şi editare produse software, al transporturilor de marfă pe cai ferate şi rutiere, consultanţă în management, distribuţia energiei, fabricarea de articole de îmbrăcăminte şi lenjerie, construcţii şi proiectare.

1.3.2.3 Analiza principalelor activităţi economice ale zonei

CAEN	Denumire activitate	Variaţia diferenţială	Coeficient Locaţional	Angajaţi 2010
4120	Lucrări de construcţii a clădirilor rezidenţiale şi nerezidenţiale	-0,02198	0,973	4451
6201	Activităţi de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)	0,287716	4,75	2867
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	0,15291	1,11	2510
2931	Fabricarea de echipamente electrice şi electronice pentru autovehicule şi pentru motoare de autovehicule	-0,02619	1,81	2456
8010	Activităţi de protectie şi gardă	0,157542	0,82	2302
5610	Restaurante	0,211464	1,47	2252
4711	Comerţ cu amănuntul în magazine nespecializate, cu vânzare predominantă de produse alimentare, băuturi şi tutun	-0,03858	0,38	2071
1520	Fabricarea încălţămintei	0,170568	1,49	2070
3513	Distribuţia energiei electrice	0,096301	4,51	2020
7022	Activităţi de consultanţă pentru afaceri şi management	0,148436	1,85	1893
1413	Fabricarea altor articole de îmbrăcăminte (exclusiv lenjeria de corp)	0,234776	0,71	1868
4931	Transporturi urbane, suburbane şi metropolitane de călători	0,011772	1,65	1756
4322	Lucrări de instalaţii sanitare, de încalzire şi de aer condiţionat	-0,04577	1,54	1684
3600	Captarea, tratarea şi distribuţia apei	-0,08287	1,81	1667
7311	Activităţi ale agenţiilor de publicitate	0,669359	1,79	1611
4211	Lucrări de construcţii a drumurilor şi autostrăzilor	0,018581	1,4	1569

2630	Fabricarea echipamentelor de comunicații	0,150604	16,13	1567
1414	Fabricarea de articole de lenjerie de corp	0,004107	3,3	1565
7112	Activități de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea	0,01905	1,39	1482
4321	Lucrări de instalații electrice	0,035183	1,61	1428
4520	Întreținerea și repararea autovehiculelor	0,03997	1,16	1245
5510	Hoteluri și alte facilități de cazare similare	-0,06798	1,25	1208
1071	Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	-0,09773	0,76	1195
4673	Comerț cu ridicata al materialului lemnos și a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare	0,04786	1,15	1086
5630	Baruri și alte activități de servire a băuturilor	0,155428	1,57	1082

Analiza se limitează la principalele activități în funcție de numărul de angajați. Am ales să prezentăm agregarea datelor pentru cei doi indicatori descriși până acum, în cazul activităților cu peste 1.000 de angajați.

Principalele activități economice (ca număr de angajați) aflate în dezvoltare și cele în care ZM Cluj-Napoca are un avantaj competitiv sunt:

- Activități de realizare a softului la comandă,
- Fabricarea articolelor de îmbrăcăminte și lenjerie,
- Transportul rutier de mărfuri,
- Activități de consultanță pentru management,
- Distribuția energiei electrice,
- Lucrări de instalații electrice,
- Baruri și Restaurante.

Activitățile de intermedieri ale tranzacțiilor financiare și alte intermedieri financiare, deși nu sunt prezentate mai sus, au valori extrem de ridicate, atât ale coeficientului locațional cât și ale variației diferențiale, acest lucru oferind certitudinea unui avantaj competitiv solid.

Lucrările de construcții a clădirilor rezidențiale, activitate în care sunt angrenați peste 4.400 de angajați se află în declin la fel ca și activitățile de fabricare a pâinii.

Figura de mai jos oferă posibilitatea identificării poziției sectoarelor și a competitivității acestora:

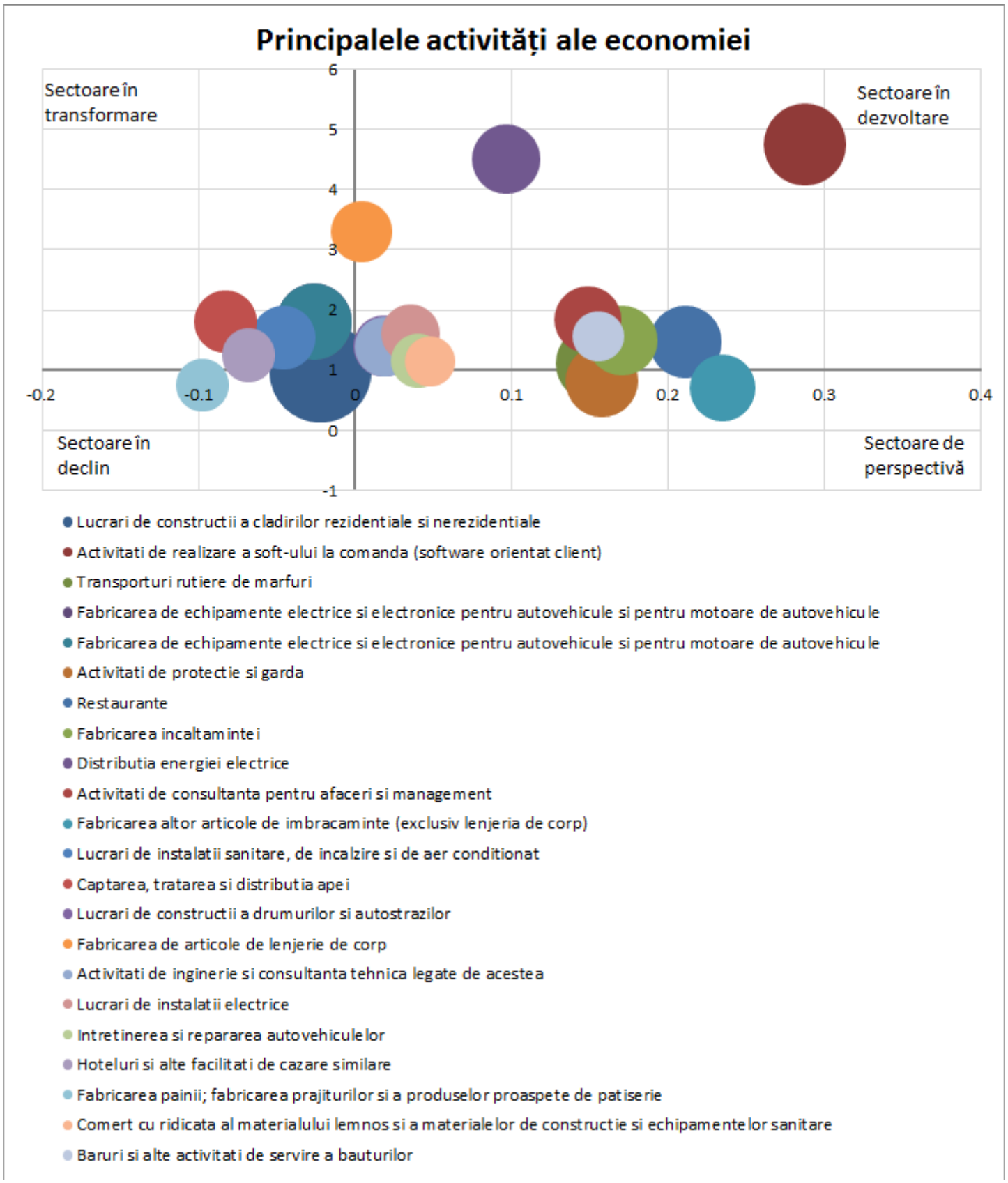
Principalele activități ale economiei
Sectoare în transformare
Sectoare în dezvoltare
Sectoare în declin
Sectoare de perspectivă
6
5
4
3
2
1
0
-1
-0.2
-0.1
0
0.1
0.2
0.3
0.4
Lucrari de constructii a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale
Activitati de realizare a soft-ului la comanda (software orientat client)
Transporturi rutiere de marfuri
Fabricarea de echipamente electrice si electronice pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule
Fabricarea de echipamente electrice si electronice pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule
Activitati de protectie si garda
Restaurante
Fabricarea incaltamintei
Distributia energiei electrice
Activitati de consultanta pentru afaceri si management
Fabricarea altor articole de imbracaminte (exclusiv lenjeria de corp)
Lucrari de instalatii sanitare, de incalzire si de aer conditionat
Captarea, tratarea si distributia apei
Lucrari de constructii a drumurilor si autostrazilor
Fabricarea de articole de lenjerie de corp
Activitati de inginerie si consultanta tehnica legate de acestea
Lucrari de instalatii electrice
Intretinerea si repararea autovehiculelor
Hoteluri si alte facilitati de cazare similare
Fabricarea painii; fabricarea prajiturilor si a produselor proaspete de patiserie
Comert cu ridicata al materialului lemnos si a materialelor de constructie si echipamentelor sanitare
Baruri si alte activitati de servire a bauturilor

II. RAPORT DE CERCETARE

PRIMĂRIA ŞI CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA

Percepțiile mediului de afaceri local privind situația actuală și perspectivele de dezvoltare economică ale municipiului Cluj-Napoca

Studiu în rândul ***asociaților, acționarilor și/sau top managerilor***, respectiv, ***angajaților*** firmelor/organizațiilor cu activitate în raza municipiului Cluj-Napoca

Perioada de colectare a datelor: **12 sept – 28 oct 2013**

Dimensiunea eșantionului: **163 respondenți**

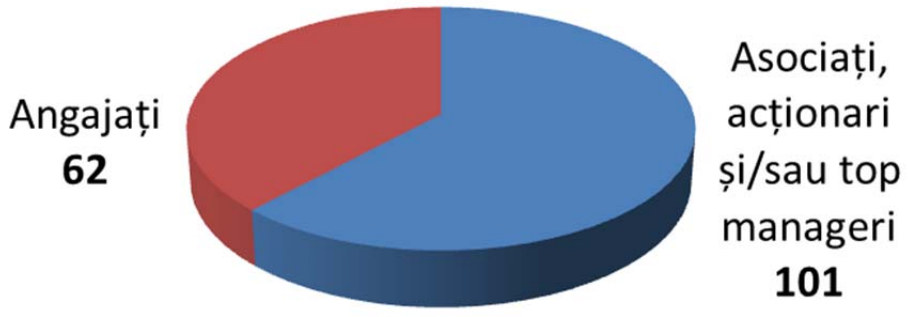

2.1 Structura eșantionului investigat

	Asociați, acționari și/sau top manageri	Angajați
Sex:	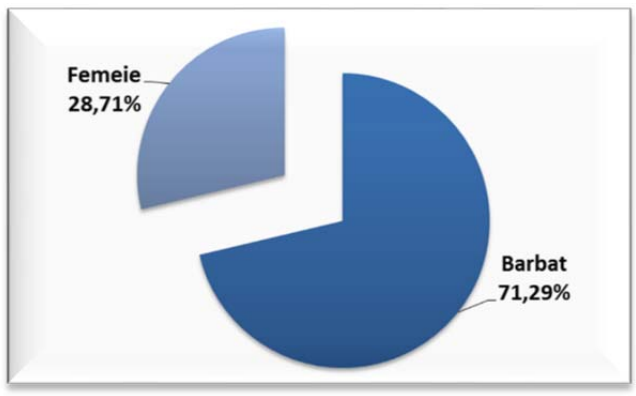	
Vârstă:	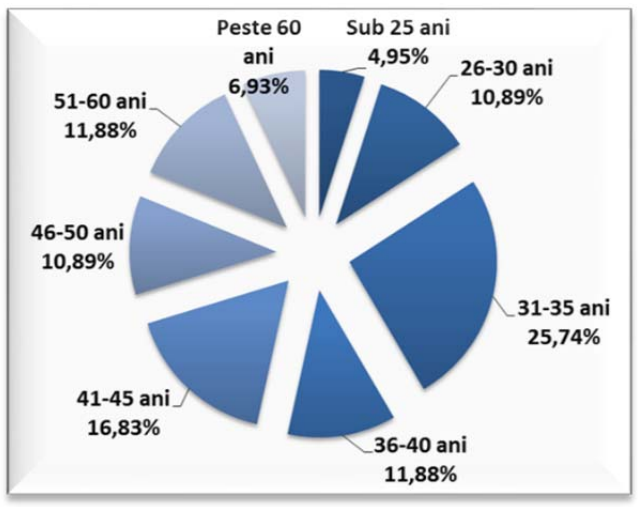	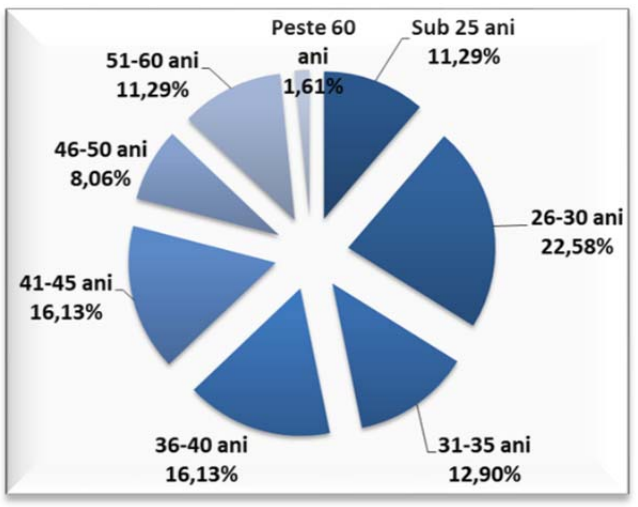
Nivel de studii absolvite:	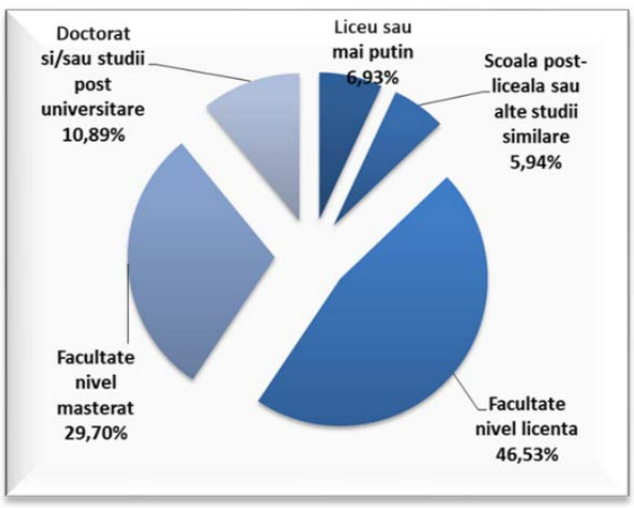	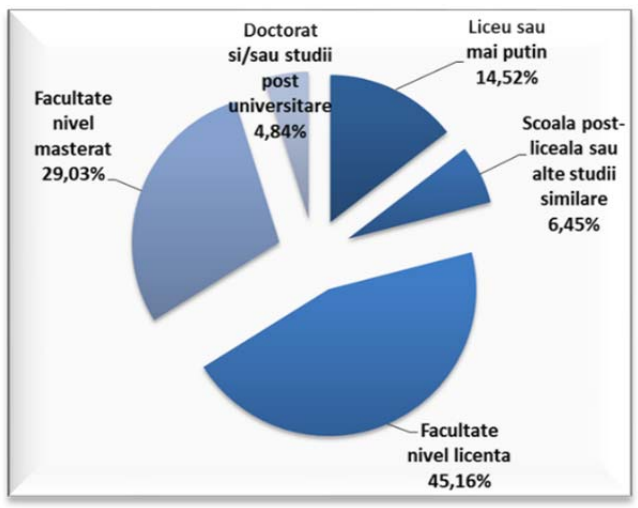
Venit mediu lunar net:	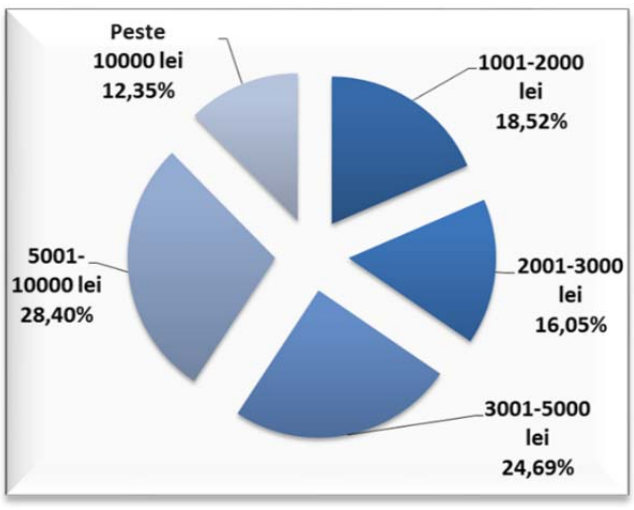	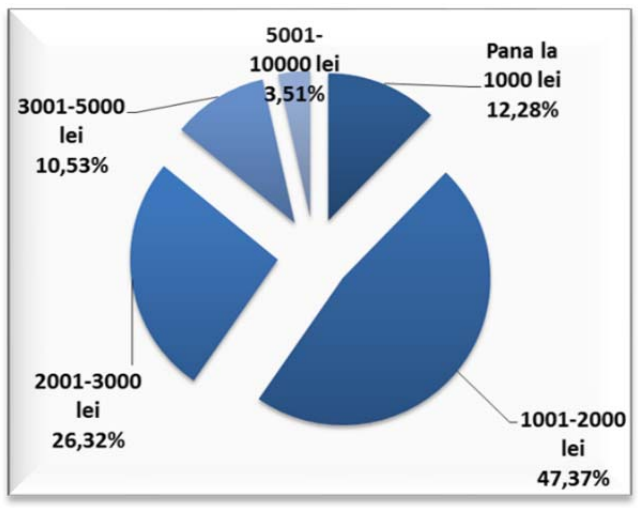
Vechimea în cadrul firmei/ organizației:	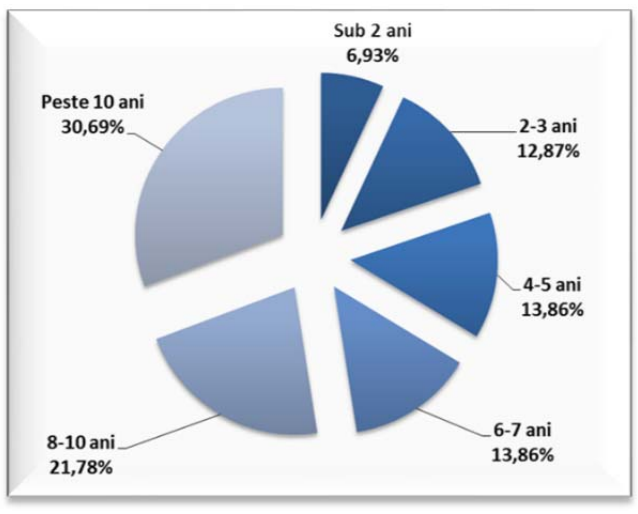	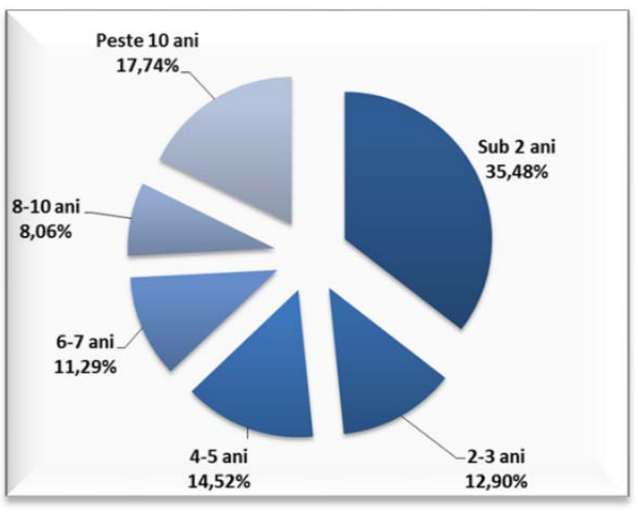

2.2 Informații privind firmele/organizațiile de proveniență *(PARTEA 1)*

Asociați, acționari și/sau top manageri

Sectorul principal de activitate al firmei/organizației:

Sector de activitate	Procent
IT&C	14,9%
SERVICII FINANCIARE	11,9%
COMERT	10,9%
ALTE SECTOARE DE SERVICII	8,9%
PRODUCTIE INDUSTRIALA	7,9%
SERVICII INTERMEDIERI IMOBILIARE	6,9%
SERVICII REPARATII & MONTAJ	6,9%
SERVICII EDUCATIONALE & RESURSE UMANE	4%
SERVICII PROIECTARE CONSTRUCTII	4%
SERVICII TRANSPORT/LOGISTICA	4%
PRODUCTIE MEDIA	3%
TURISM	3%
ALTE SECTOARE DE PRODUCTIE	3%
AGRICULTURA	2%
CONSTRUCTII	2%
PRODUCTIE TEXTILE/INCALTAMINTE	2%
SERVICII MARKETING	2%
SPORT	2%
SERVICII CONSULTANTA AFACERI	1%

Vechimea firmei/organizației:

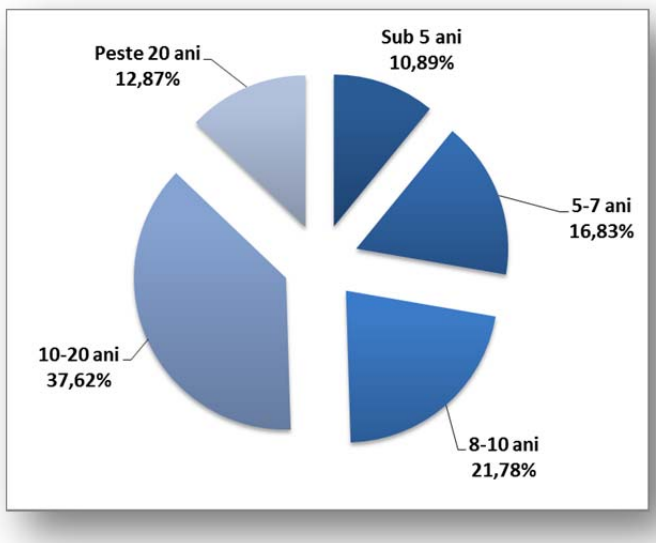

Număr actual de angajați ai firmei/organizației:

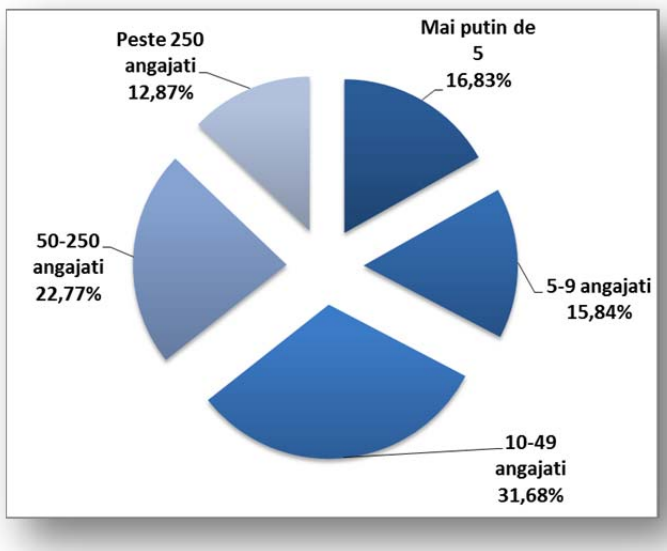

Cifra de afaceri sau venitul firmei/organizației în 2012

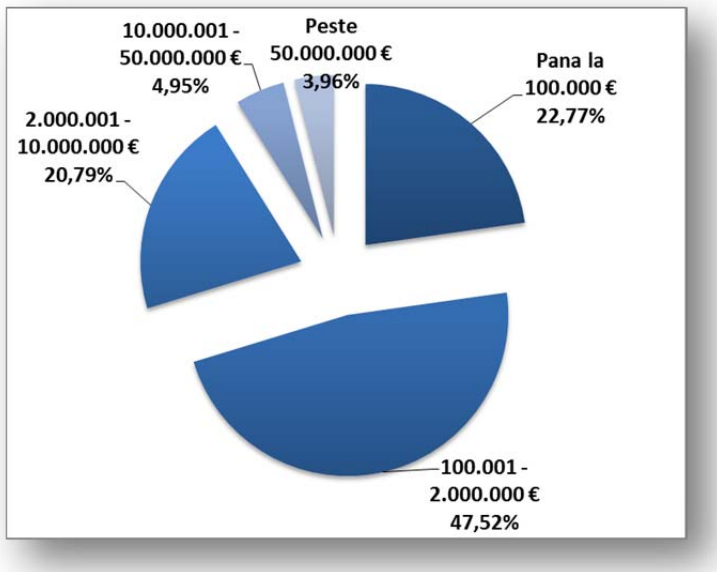

Angajați

Sectorul principal de activitate al firmei/organizației:

Sector de activitate	Procent
SERVICII FINANCIARE	12,9%
SERVICII REPARATII & MONTAJ	11,3%
COMERT	9,7%
IT&C	9,7%
SERVICII CONSULTANTA AFACERI	9,7%
SERVICII MARKETING	6,5%
ALTE SECTOARE DE SERVICII	6,5%
PRODUCTIE MEDIA	4,8%
CONSTRUCTII	3,2%
PRODUCTIE TEXTILE/INCALTAMINTE	3,2%
SERVICII EDUCATIONALE & RESURSE UMANE	3,2%
SERVICII INTERMEDIERI IMOBILIARE	3,2%
SERVICII PROIECTARE CONSTRUCTII	3,2%
TURISM	3,2%
ALTE SECTOARE DE PRODUCTIE	3,2%
AGRICULTURA	1,6%
PRODUCTIE INDUSTRIALA	1,6%
SERVICII TRANSPORT/LOGISTICA	1,6%
SPORT	1,6%

Vechimea firmei/organizației:

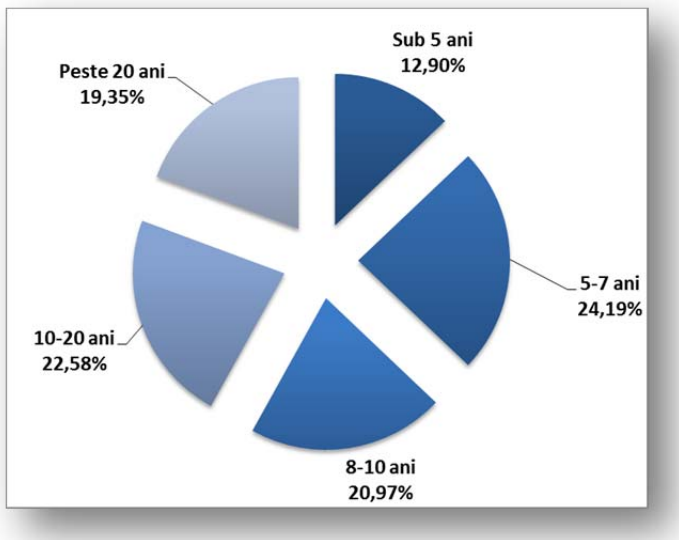

Număr actual de angajați ai firmei/organizației:

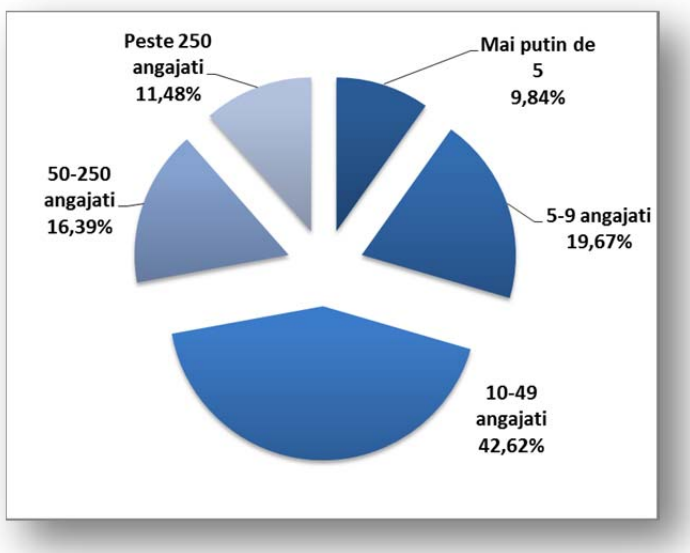

Cifra de afaceri sau venitul firmei/organizației în 2012

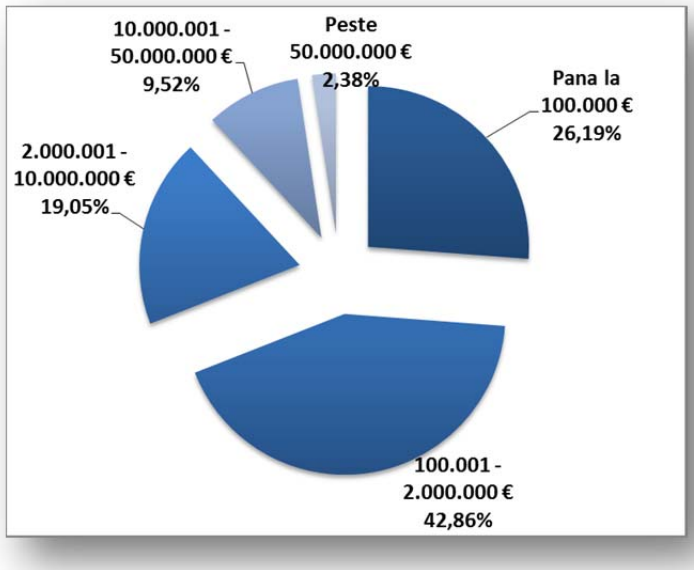

2.3 Informații privind firmele/organizațiile de proveniență *(PARTEA 2)*

Asociați, acționari și/sau top manageri

Natura firmei/organizației

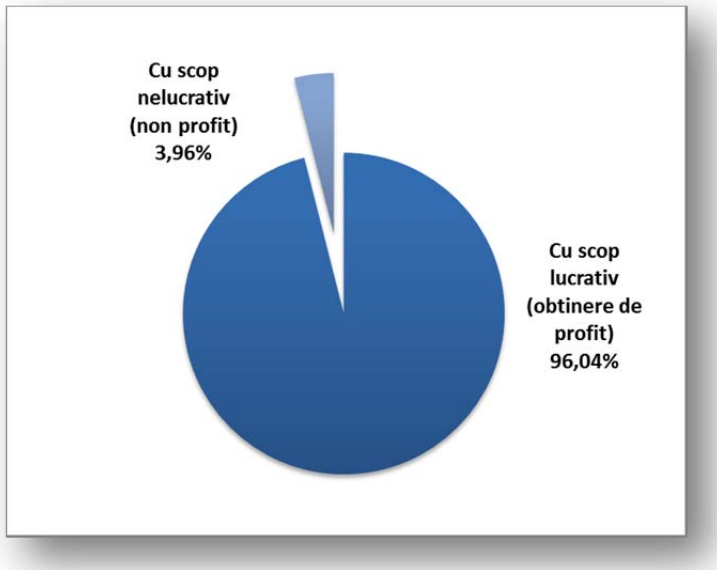

Proveniența capitalului firmei/organizației:

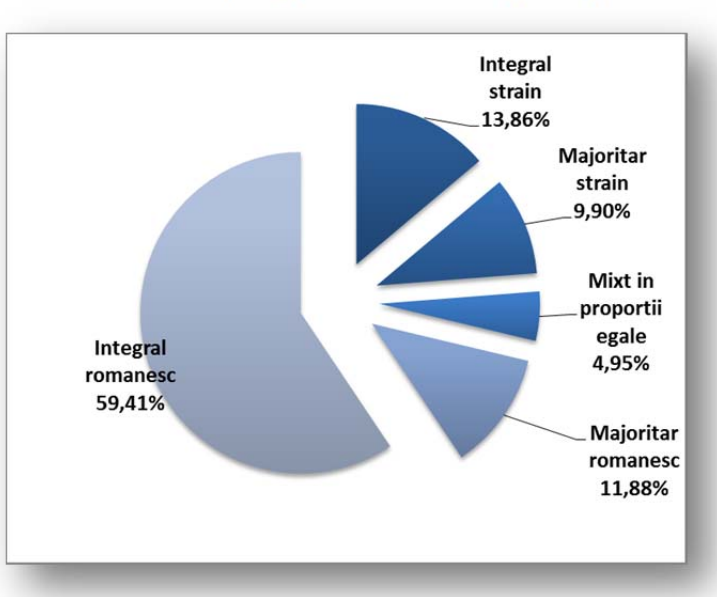

Natura capitalului firmei/organizației:

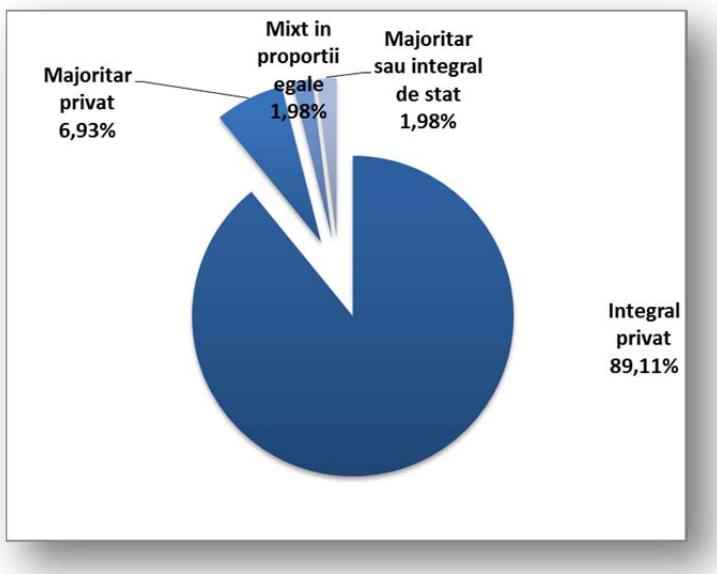

Plasarea firmei/organizației relativ la Cluj-Napoca:

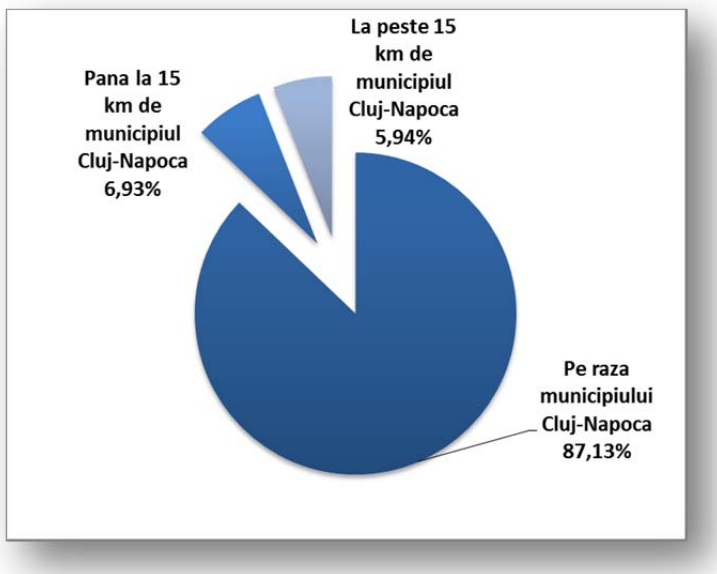

Angajați

Natura firmei/organizației

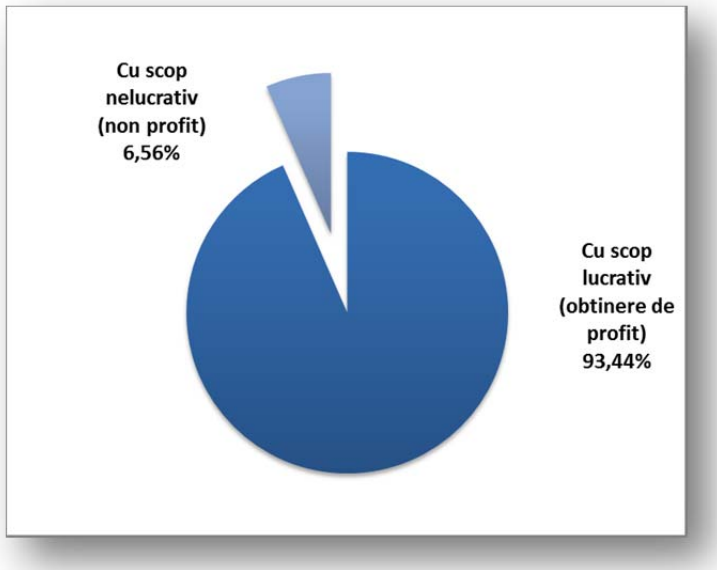

Proveniența capitalului firmei/organizației:

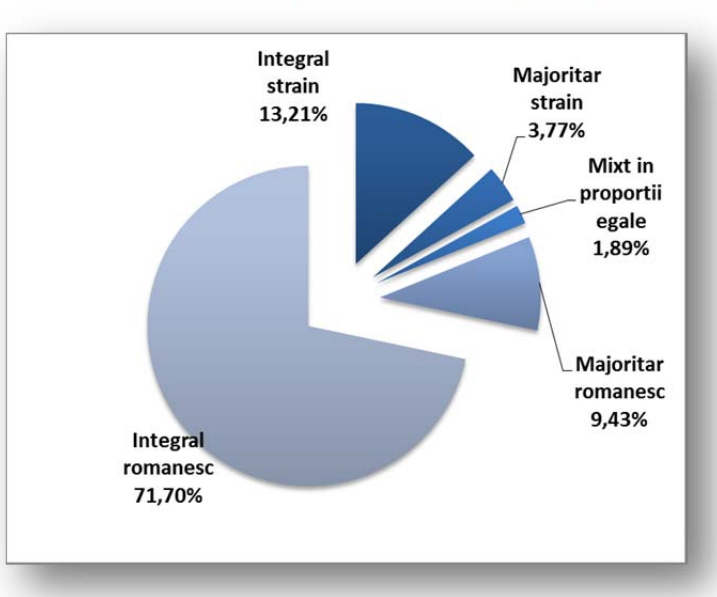

Natura capitalului firmei/organizației:

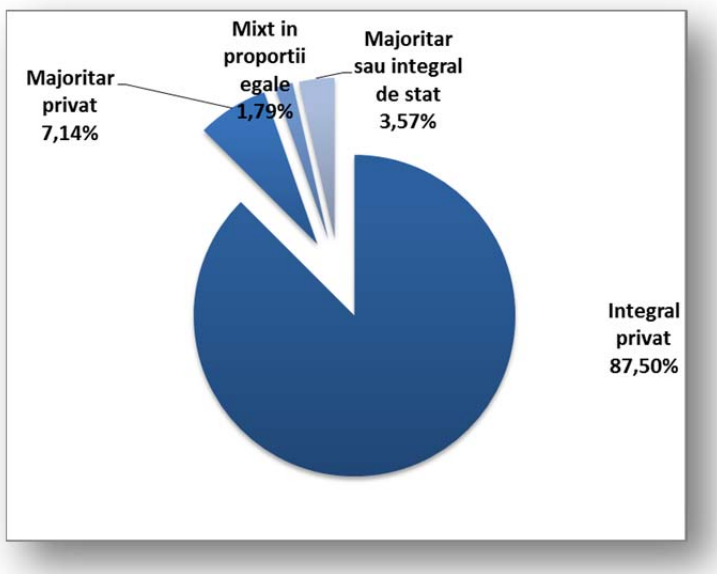

Plasarea firmei/organizației relativ la Cluj-Napoca:

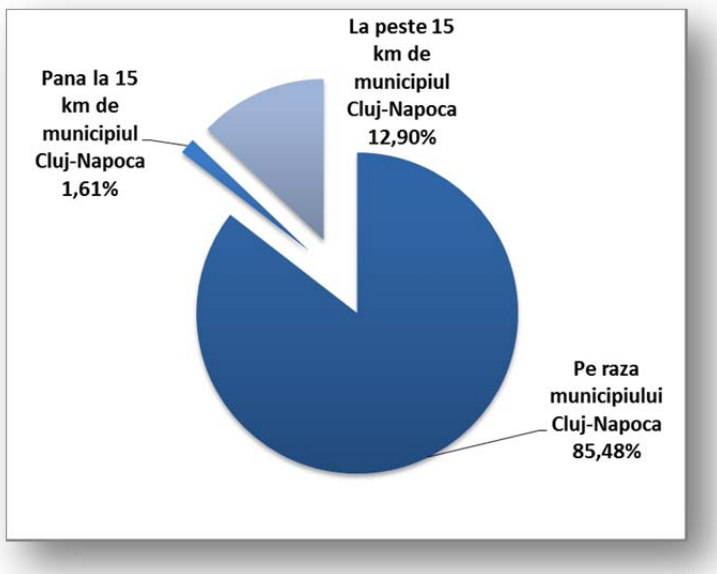

2.4 Aprecieri privind evoluțiile recente și perspectivele firmei/organizației

Asociați, acționari și/sau top manageri

Aprecierea evoluției firmei/organizației în ultimii ani

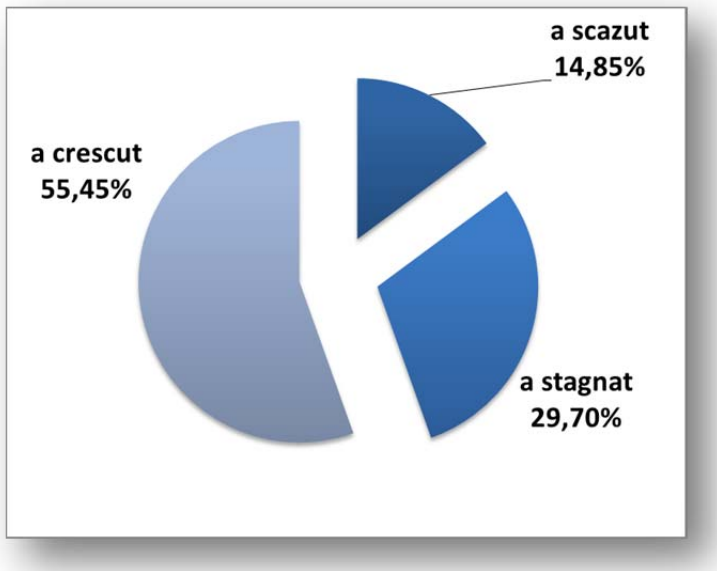

Estimarea evoluției firmei/organizației în următorii ani:

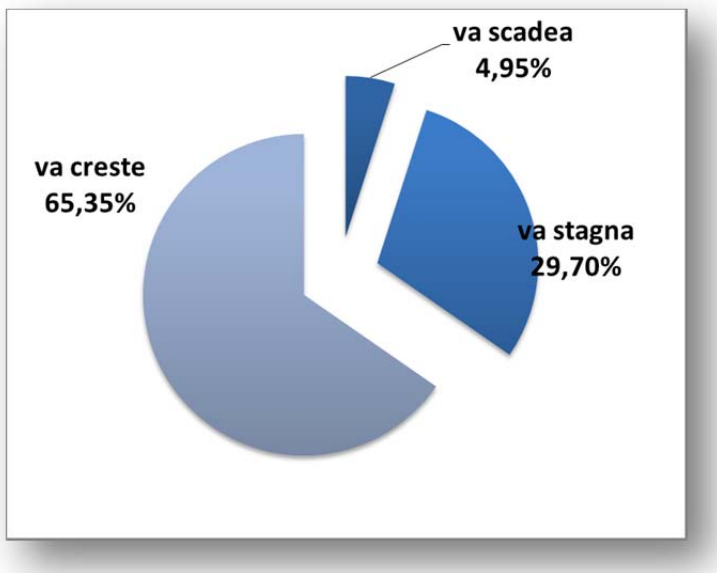

Estimarea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani
(Q: Credeți că compania/organizația dvs. își va extinde investițiile în zona Clujului în următorii ani?)

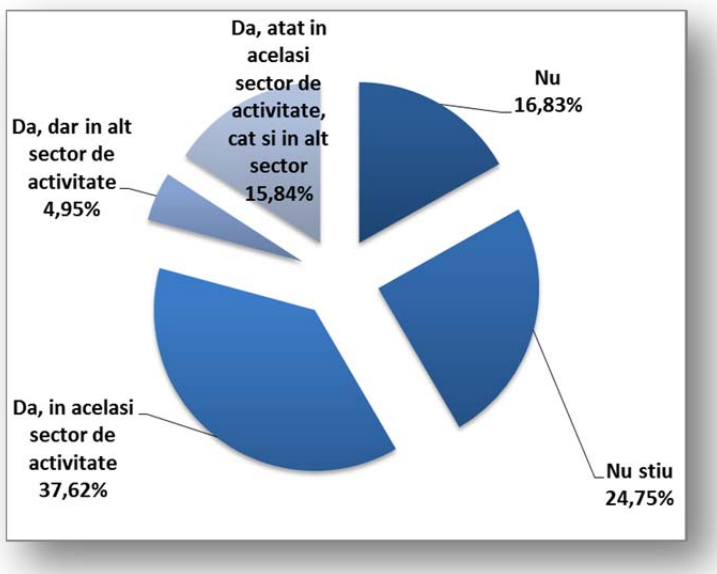

Angajați

Aprecierea evoluției firmei/organizației în ultimii ani:

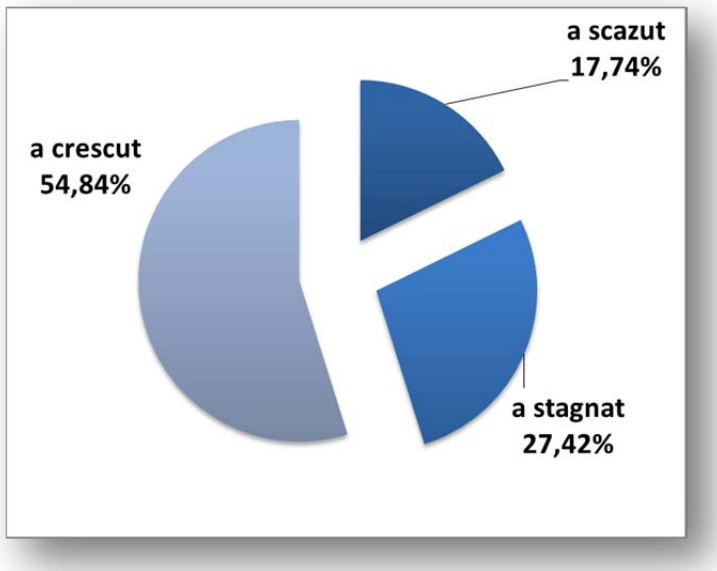

Estimarea evoluției firmei/organizației în următorii ani:

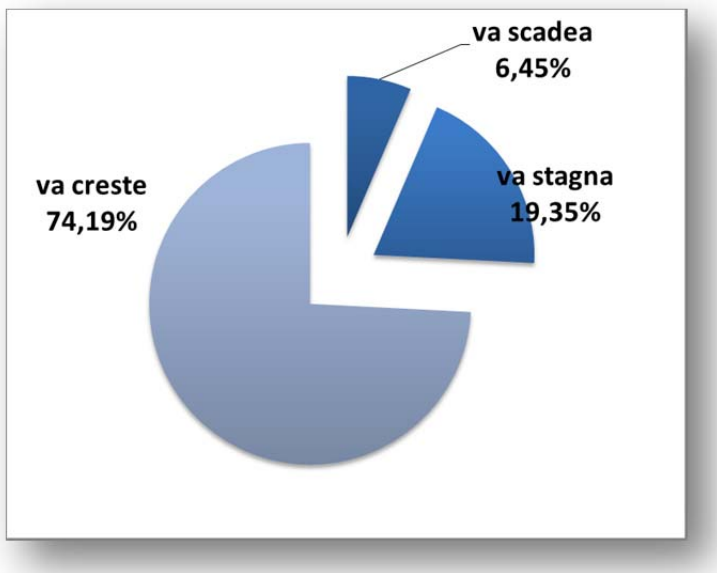

Estimarea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani
(Q: Credeți că compania/organizația dvs. își va extinde investițiile în zona Clujului în următorii ani?)

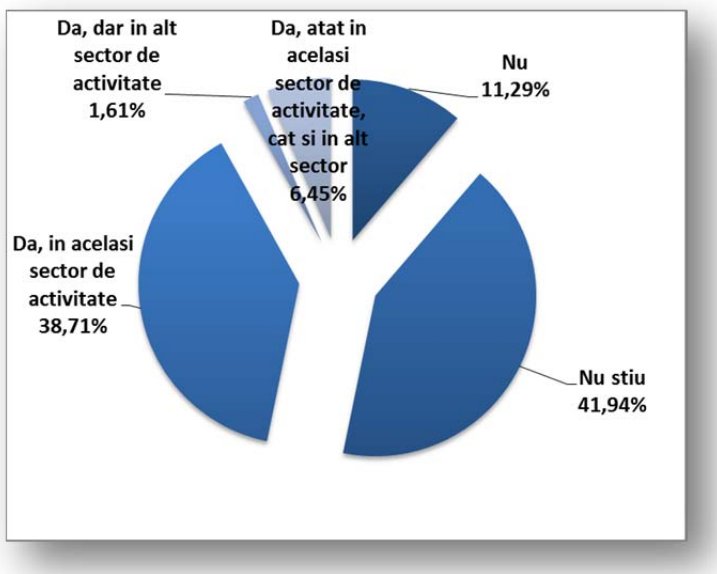

Nu există diferențe semnificative statistic între percepțiile asociaților, acționarilor sau top managerilor, și, respectiv, percepțiile angajaților în ceea ce privește aprecierea evoluției firmei/organizației în ultimii ani sau în următorii ani și, respectiv, estimarea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani. Din aceste puncte de vedere, percepțiile celor două categorii de respondenți sunt similare.

2.5 Aprecieri privind evoluțiile recente și perspectivele firmei/organizației
în funcție de sectorul de activitate al firmei/organizației de proveniență a respondenților

Aprecierea evoluției firmei/organizației în ultimii ani

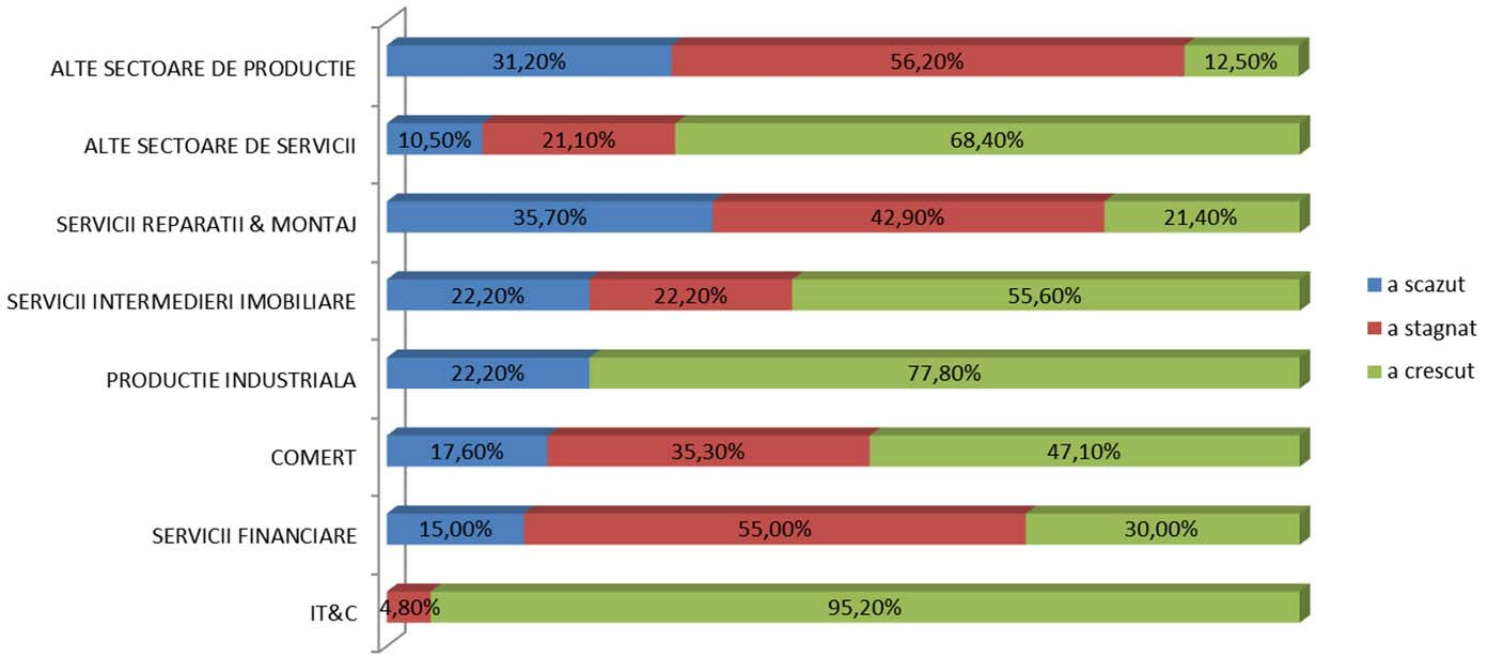

Respondenții provenind din sectoarele ***IT&C, producție industrială*** și, respectiv, ***alte sectoare de servicii*** (decât cele evidențiate separat) apreciază în mod semnificativ pozitiv evoluția propriilor firme/organizații în ultimii ani, comparativ cu respondenții provenind de la firme/organizații din alte sectoare. Se remarcă totodată aprecierile relativ negative ale respondenților provenind din sectoare precum ***serviciile de reparații și montaj*** și, respectiv, din ***alte sectoare de producție***.

Estimarea evoluției firmei/organizației în următorii ani

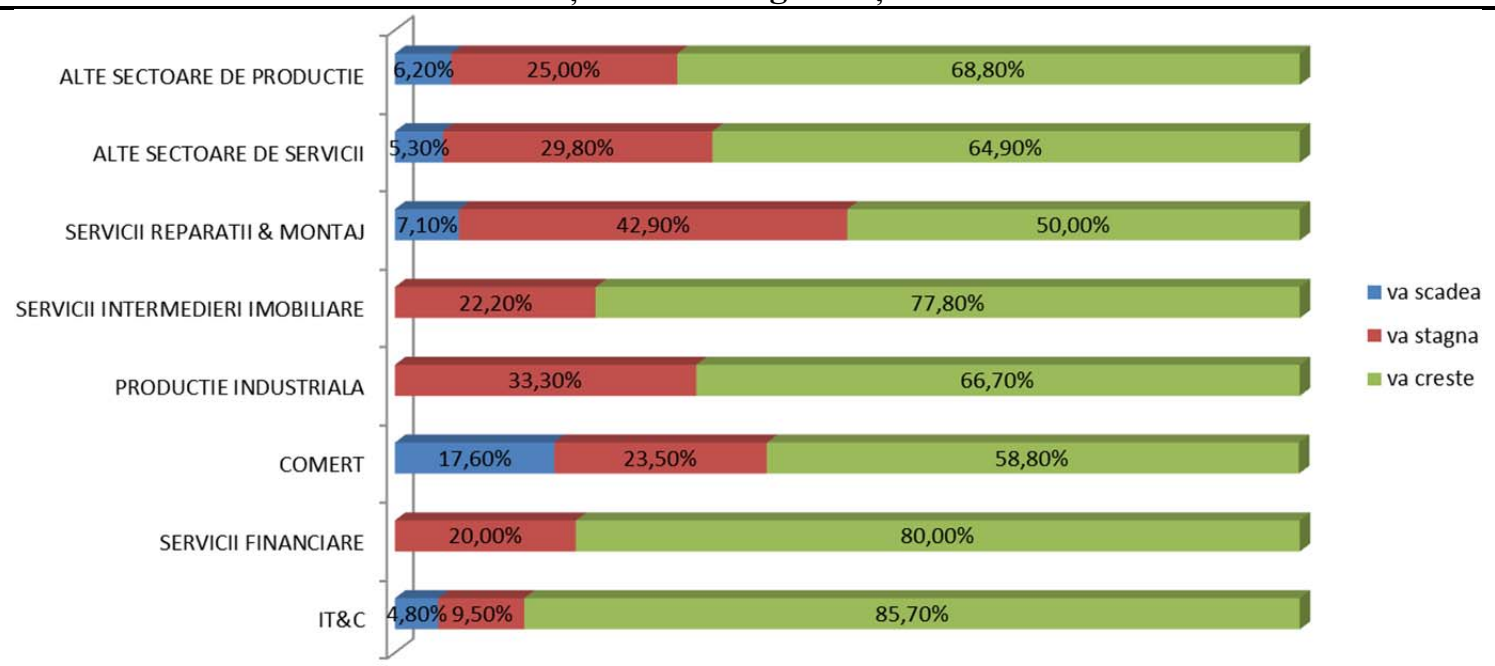

Respondenții provenind din sectoarele ***IT&C, servicii financiare*** și ***intermedieri imobiliare*** (precum și cei din ***producție industrială*** și ***alte sectoare de servicii***) sunt mai optimiști în privința evoluția propriilor firme/organizații în următorii ani, comparativ cu respondenții provenind de la firme/organizații din alte sectoare. Se remarcă totodată, în ciuda unei note generale de optimism din acest punct de vedere, percepțiile relativ pesimiste ale respondenților provenind din sectorul ***comerț***.

Estimarea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani

(Q: Credeți că compania/organizația dvs. își va extinde investițiile în zona Clujului în următorii ani?)

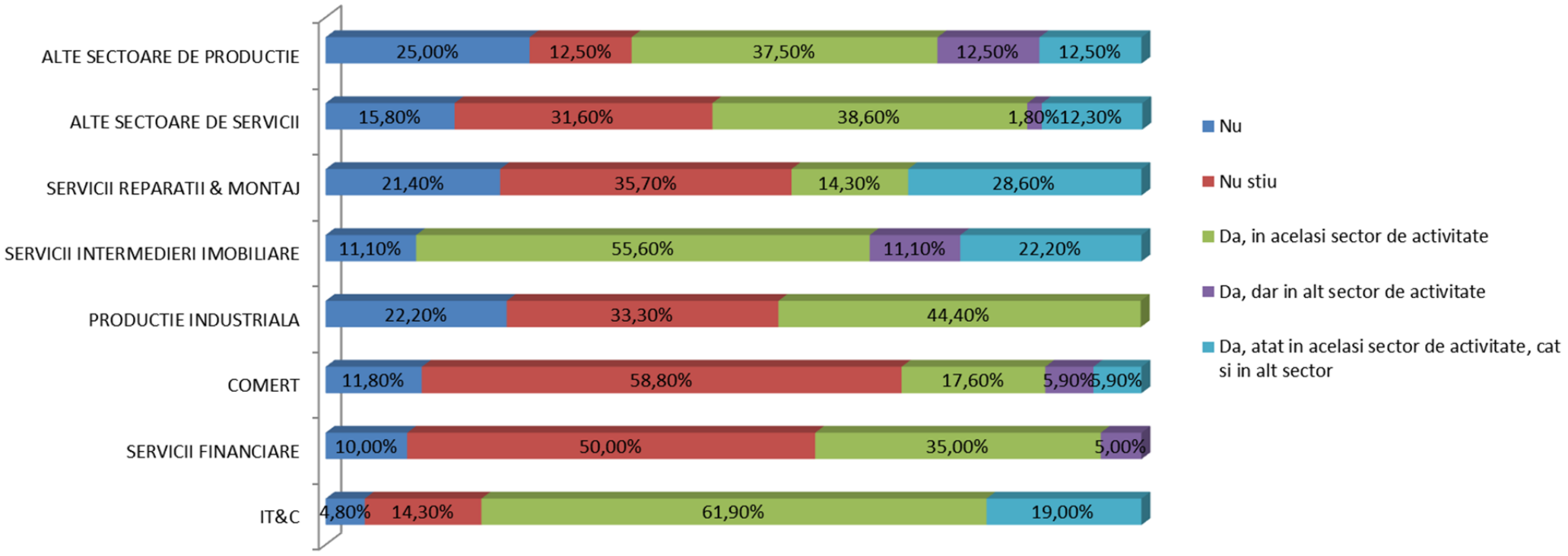

Respondenții provenind din sectoarele ***IT&C și, respectiv, intermedieri imobiliare*** sunt cei mai optimiști în privința extinderii investițiilor proprii firme/organizații în Cluj în următorii ani. În opoziție cu aceștia se află respondenții din sectoare precum ***producția industrială, alte sectoare de producție*** sau ***servicii de reparații și montaj*** care sunt mai pesimiști din acest punct de vedere.

Aprecieri privind evoluțiile recente și perspectivele firmei/organizației în funcție de vechimea firmei/organizației de proveniență a respondenților

Aprecierea evoluției firmei/organizației în ultimii ani

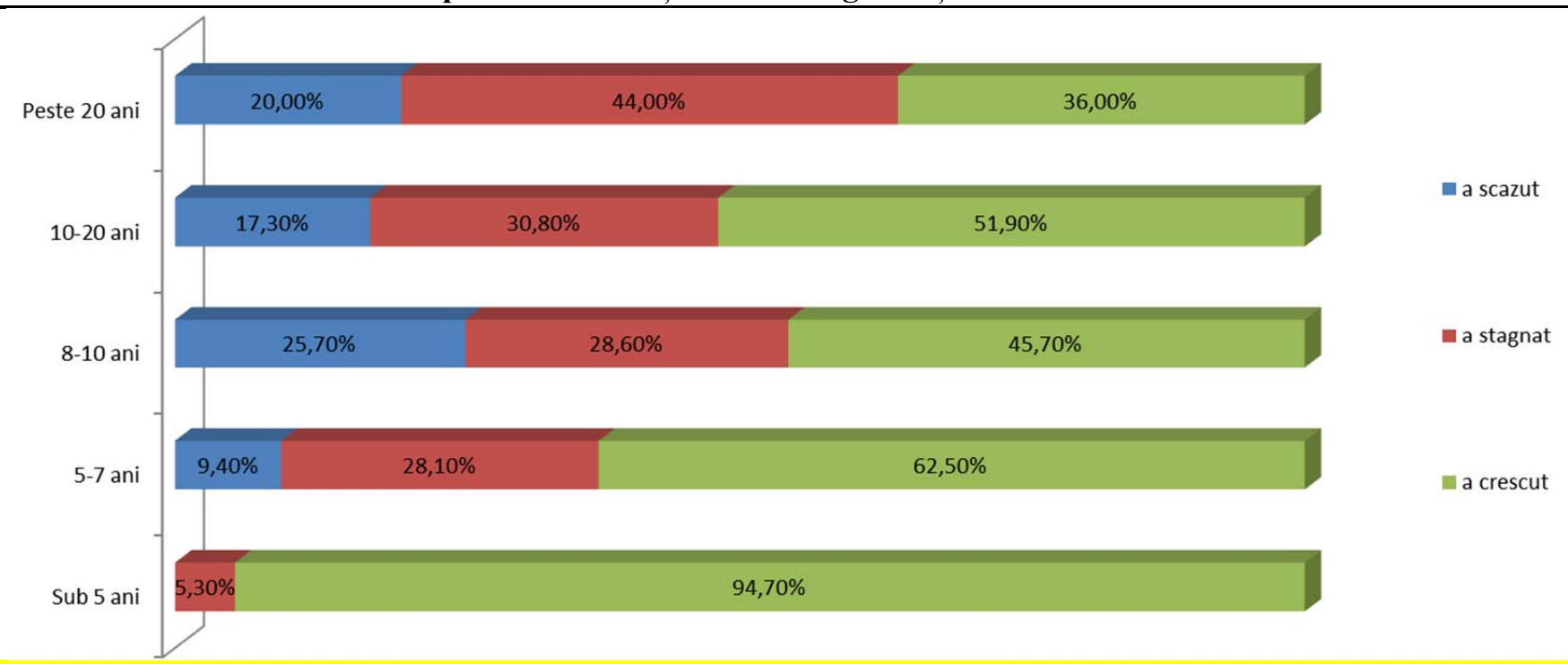

Respondenții provenind din cadrul firmelor/organizațiilor noi și foarte noi apreciază în mod semnificativ pozitiv evoluția propriilor firme/organizații în ultimii ani, comparativ cu respondenții provenind de la firme/organizații cu vechime mai mare.

Estimarea evoluției firmei/organizației în următorii ani

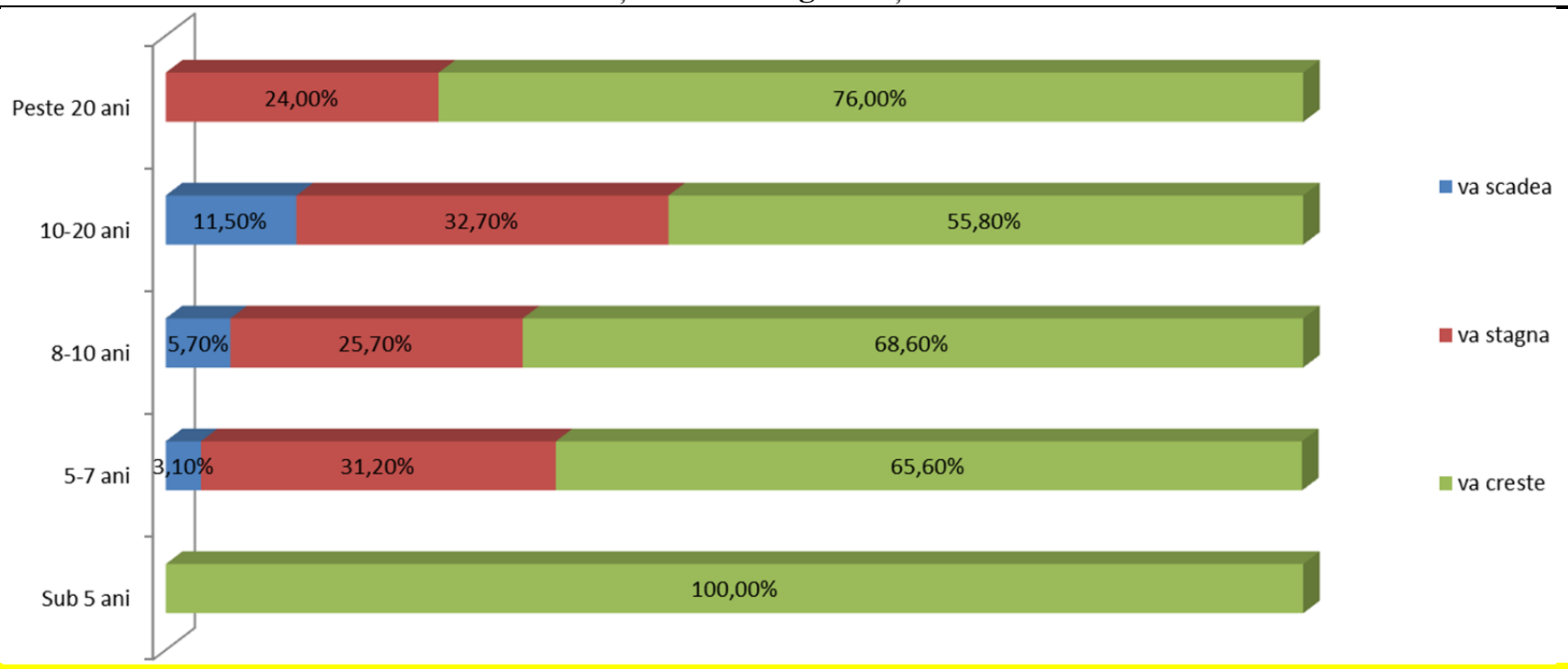

Respondenții provenind din cadrul firmelor/organizațiilor foarte noi sunt semnificativ mai optimiști în privința evoluția propriilor firme/organizații în următorii ani, comparativ cu respondenții provenind de la firmele/organizațiile cu vechime mai mare, cu excepția respondenților provenind de la firmele/organizațiile cele mai vechi (cu vechime mai mare de 20 ani) care, în mod surprinzător, sunt mult mai optimiști decât respondenții din cadrul firmelor/organizațiilor cu vechime mai mică (5-20 ani).

Estimarea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani

(Q: Credeți că compania/organizația dvs. își va extinde investițiile în zona Clujului în următorii ani?)

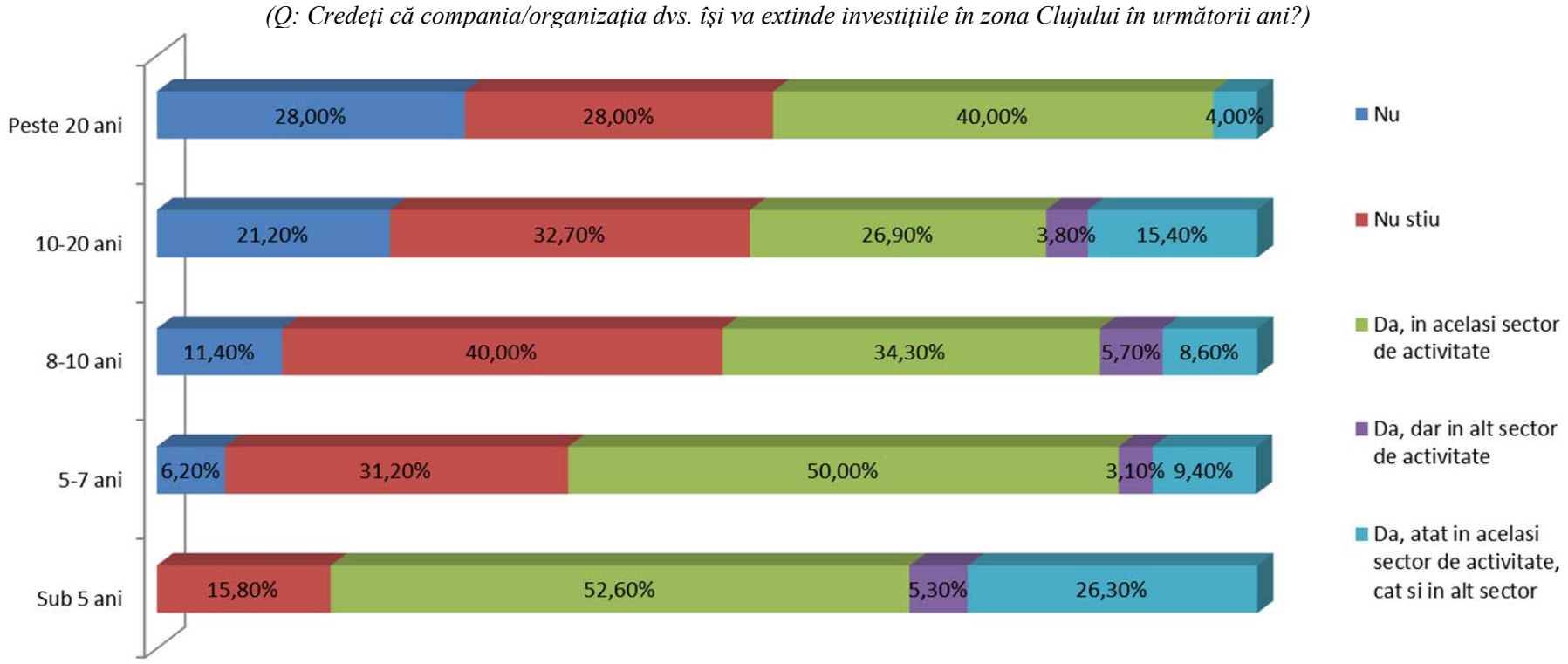

Respondenții provenind din cadrul firmelor/organizațiilor noi și foarte noi sunt mai optimiști în privința extinderii investițiilor proprii firme/organizații în Cluj în următorii ani, comparativ cu respondenții provenind de la firme/organizații cu vechime mai mare.

Aprecieri privind evoluțiile recente și perspectivele firmei/organizației
în funcție de <u>numărul de angajați</u> ai firmei/organizației de proveniență a respondenților

Aprecierea evoluției firmei/organizației în ultimii ani

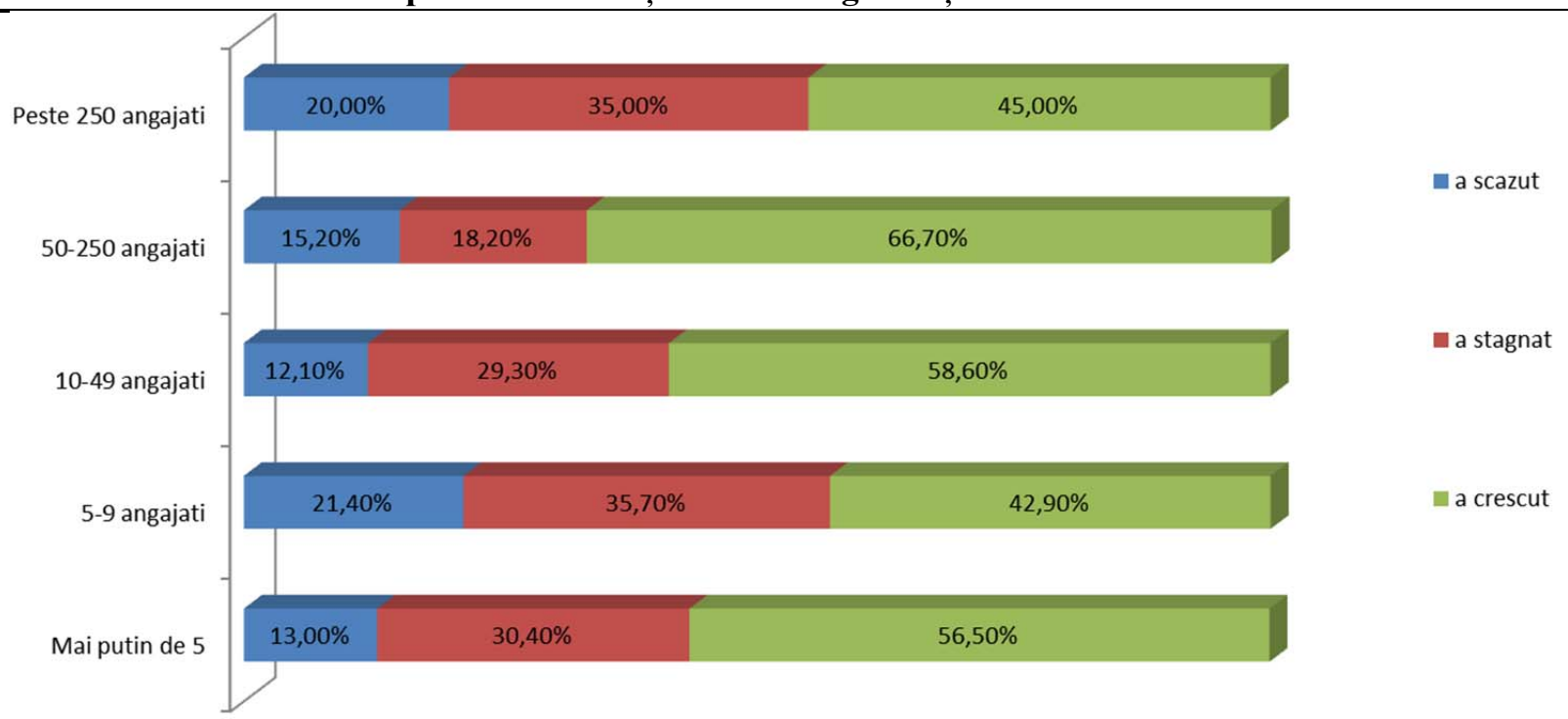

Deși nu există diferențe semnificative statistic între respondenții provenind de la firme de dimensiuni diferite în privința aprecierii evoluției propriilor firme/organizații în ultimii ani, se pot remarca aprecieri ceva mai pozitive în rândul respondenților provenind de la firme/organizații cu 50-250 angajați și, respectiv, aprecieri ceva mai negative în rândul celor provenind de la firmele/organizațiile cu 5-9 și peste 250 de angajați.

Estimarea evoluției firmei/organizației în următorii ani

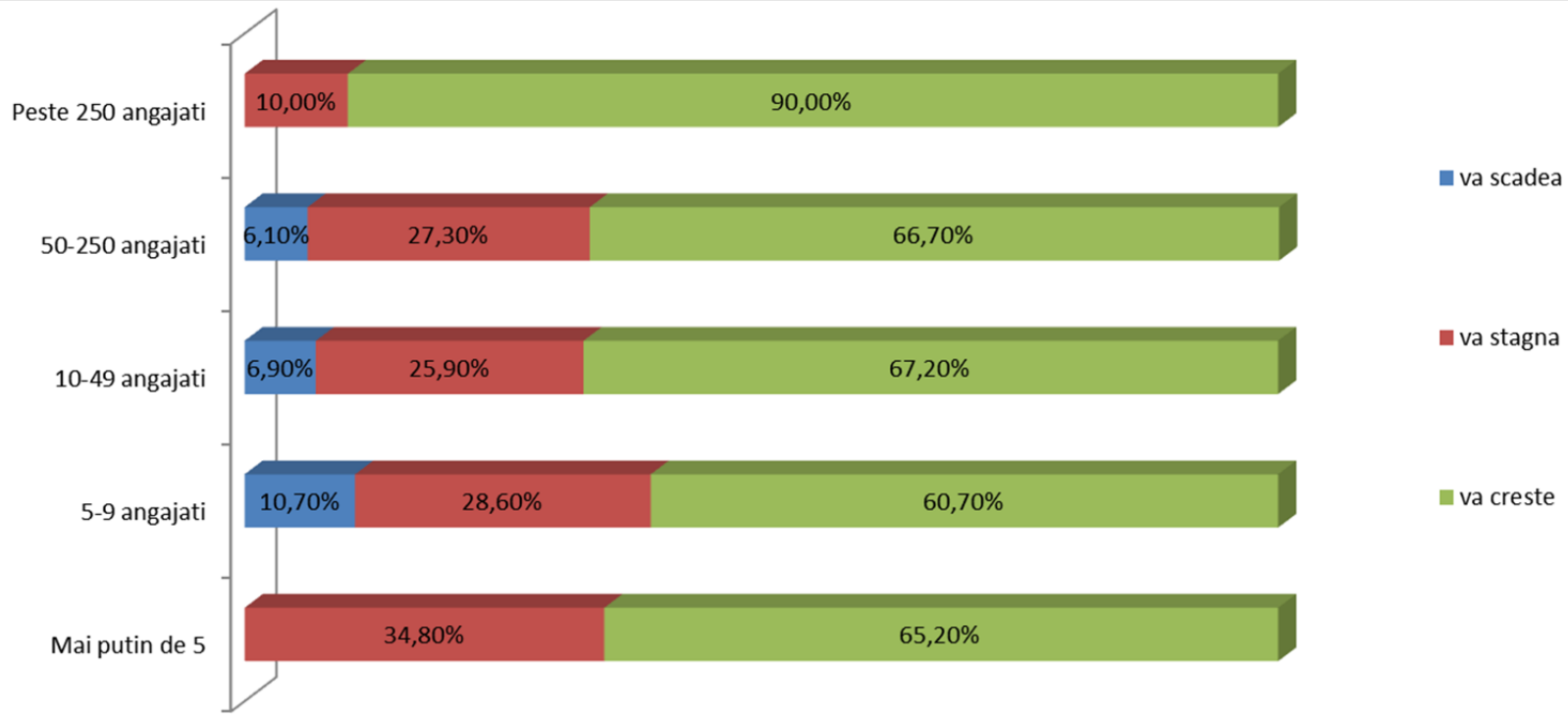

Deși nu există diferențe semnificative statistic între respondenții provenind de la firme de dimensiuni diferite în privința estimării evoluției propriilor firme/organizații în următorii ani, totuși, se poate remarca optimismul mai mare al celor proveniți de la firme/organizații cu peste 250 de angajați.

Estimarea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani

(Q: Credeți că compania/organizația dvs. își va extinde investițiile în zona Clujului în următorii ani?)

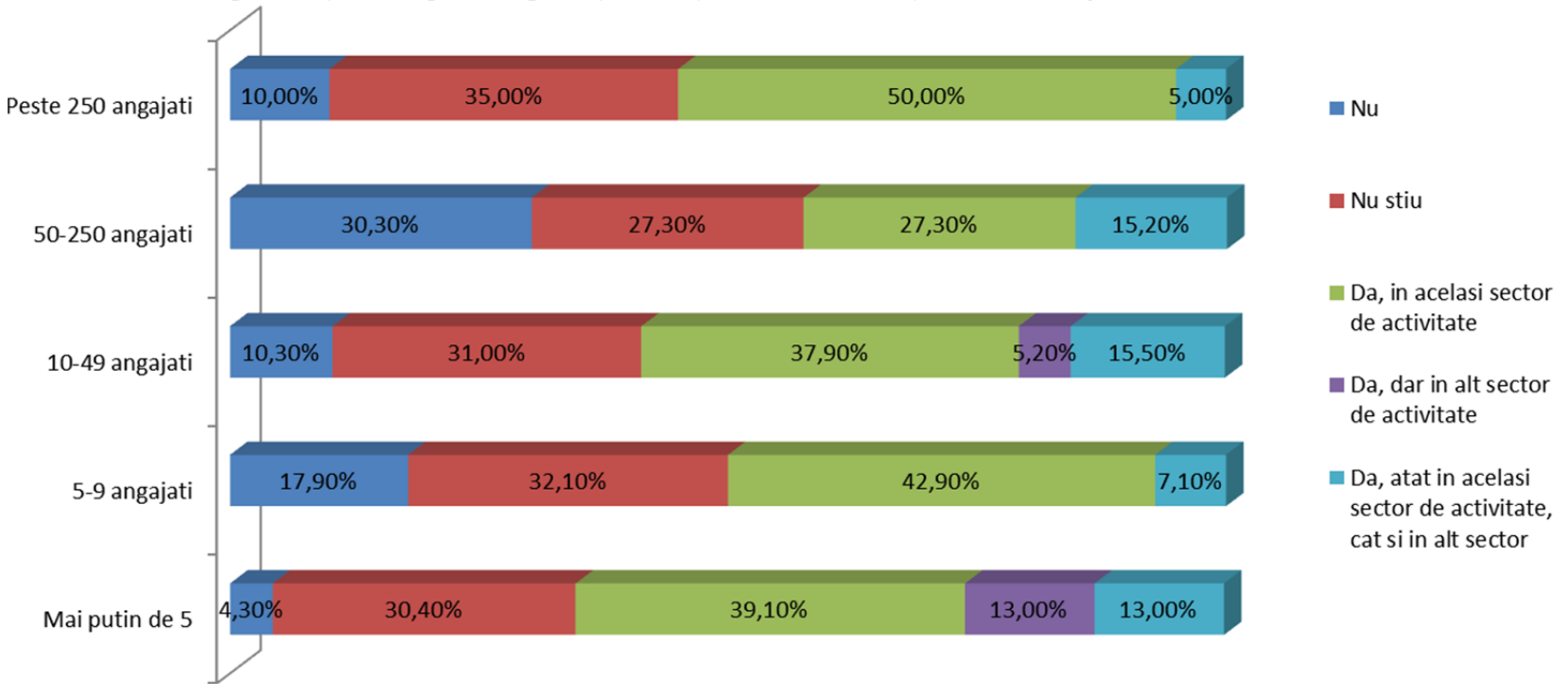

Deși nu există diferențe semnificative statistic între respondenții provenind de la firme de dimensiuni diferite în privința extinderii investițiilor propriilor firme/organizații în Cluj în următorii ani, totuși, se poate remarca pesimismul ceva mai pronunțat al celor proveniți de la firmele/organizațiile cu peste 50-250 de angajați și, respectiv, cu 5-9 angajați.

2.6 Satisfacție și loialitate față de Cluj-Napoca

Asociați, acționari și/sau top manageri

Gradul de satisfacție relativ la mediul de afaceri local:

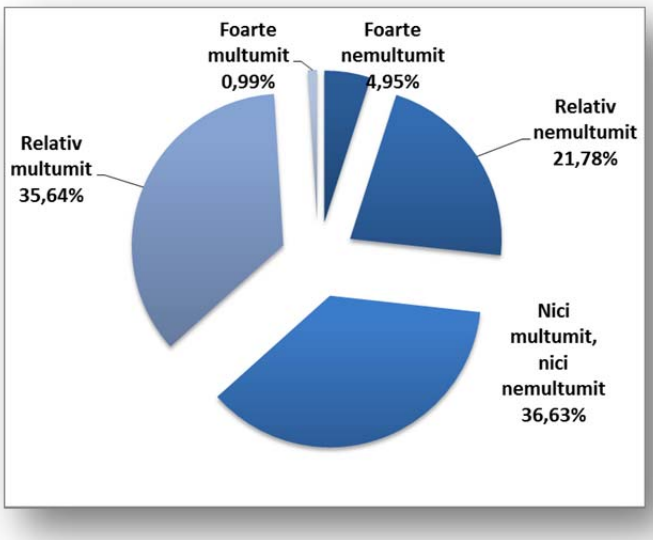

Probabilitatea extinderii investițiilor în Cluj în următorii ani:

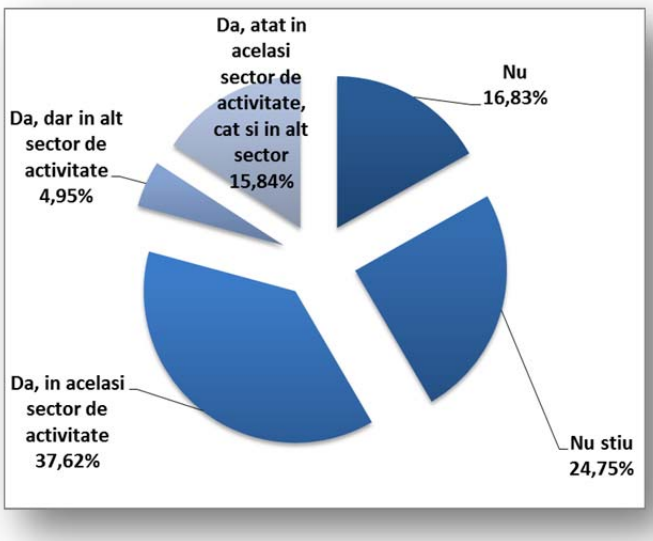

Probabilitatea de a recomanda prietenilor, cunoștințelor sau partenerilor o investiție în Cluj:

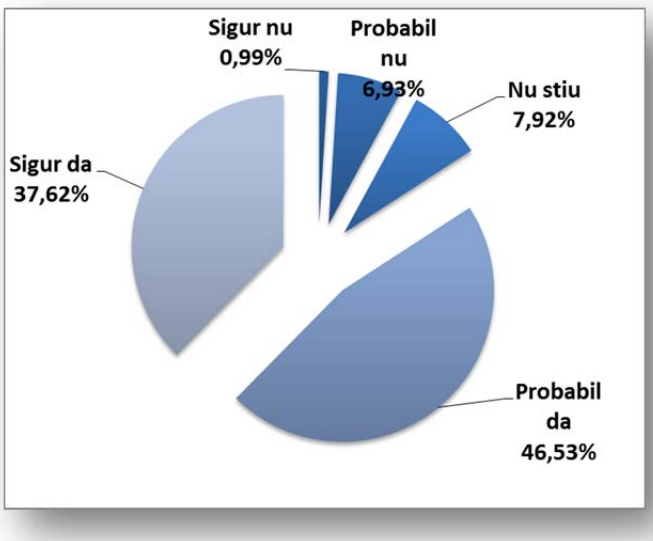

Angajații sunt mai mulțumiți de mediul de muncă oferit de Cluj-Napoca (53,3% mulțumiți/relativ mulțumiți), comparativ cu gradul de satisfacție al acționarilor, asociaților sau top managerilor față de mediul de afaceri local (doar 36,6% mulțumiți/relativ mulțumiți).

Nu s-au remarcat diferențe semnificative statistic între asociați, acționari sau top manageri, pe de o parte, și angajați, pe de altă parte, în ceea ce privește intenția de recomandare a municipiului ca loc de investiție/muncă.

Deși doar 36,6% dintre acționari, asociați sau top manageri sunt mulțumiți sau relativ mulțumiți de mediul de afaceri local, peste 84% dintre aceștia ar recomanda (”sigur da” sau ”probabil da”) prietenilor, cunoștințelor sau partenerilor o investiție în municipiu.

Deși doar 53,3% dintre angajați sunt mulțumiți sau relativ mulțumiți de mediul de muncă local, peste 82% dintre aceștia ar recomanda (”sigur da” sau ”probabil da”) prietenilor sau cunoștințelor un loc de muncă în Cluj-Napoca.

Nu s-au remarcat diferențe semnificative statistic în gradul de satisfacție sau loialitate față de Cluj în funcție de sectorul de activitate, vechimea sau numărul de angajați ai firmei/organizației de proveniență a respondenților

Angajați

Gradul de satisfacție relativ la mediul/condițiile de muncă locale:

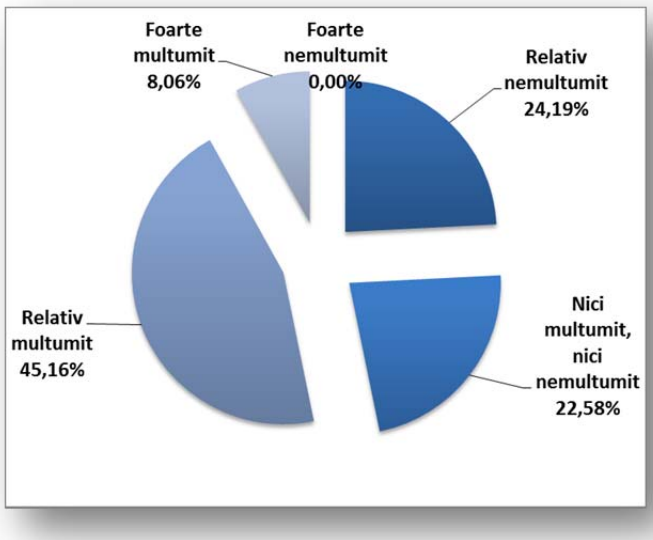

Probabilitatea ca angajatul să-și continue activitatea profesionala în Cluj:

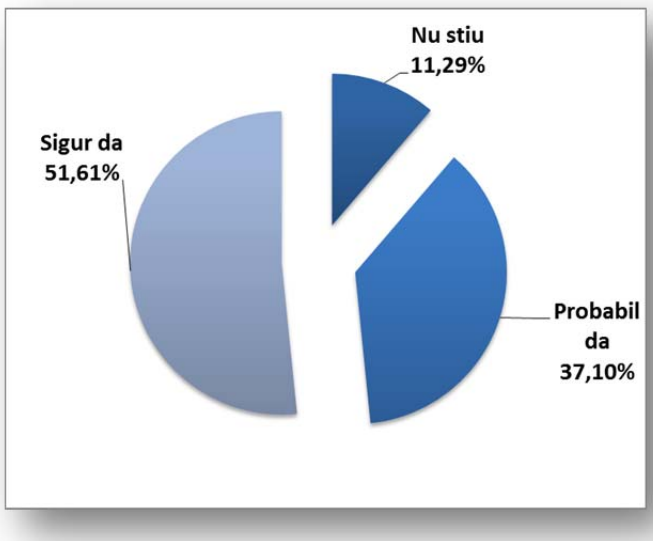

Probabilitatea de a recomanda prietenilor sau cunoștințelor un loc de muncă în Cluj:

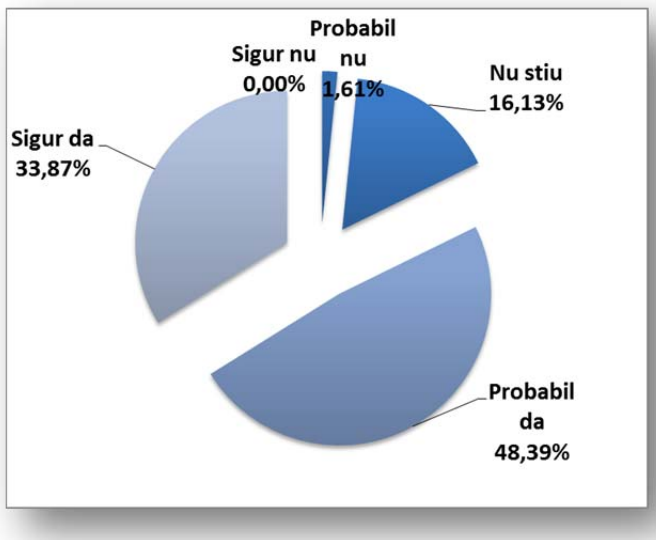

Spirit antreprenorial (disponibilitatea de a se lansa într-o afacere pe cont propriu în următorii ani)

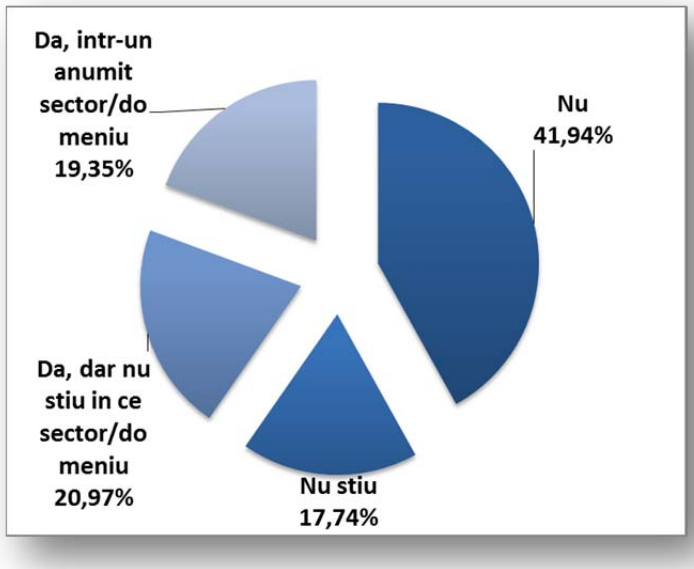

Sectoare menționate (cei 19,35%): consultanță, comerț, construcții, contabilitate, servicii juridice, marketing, media, service auto.

2.7 Domenii/sectoare de afaceri în care ar merita făcute investiții în Cluj în următorii ani

(întrebare deschisă, post-codificată)

Asociați, acționari și/sau top manageri

Domeniile și, respectiv, procentele celor care au menționat fiecare dintre respectivele domenii/sectoare:

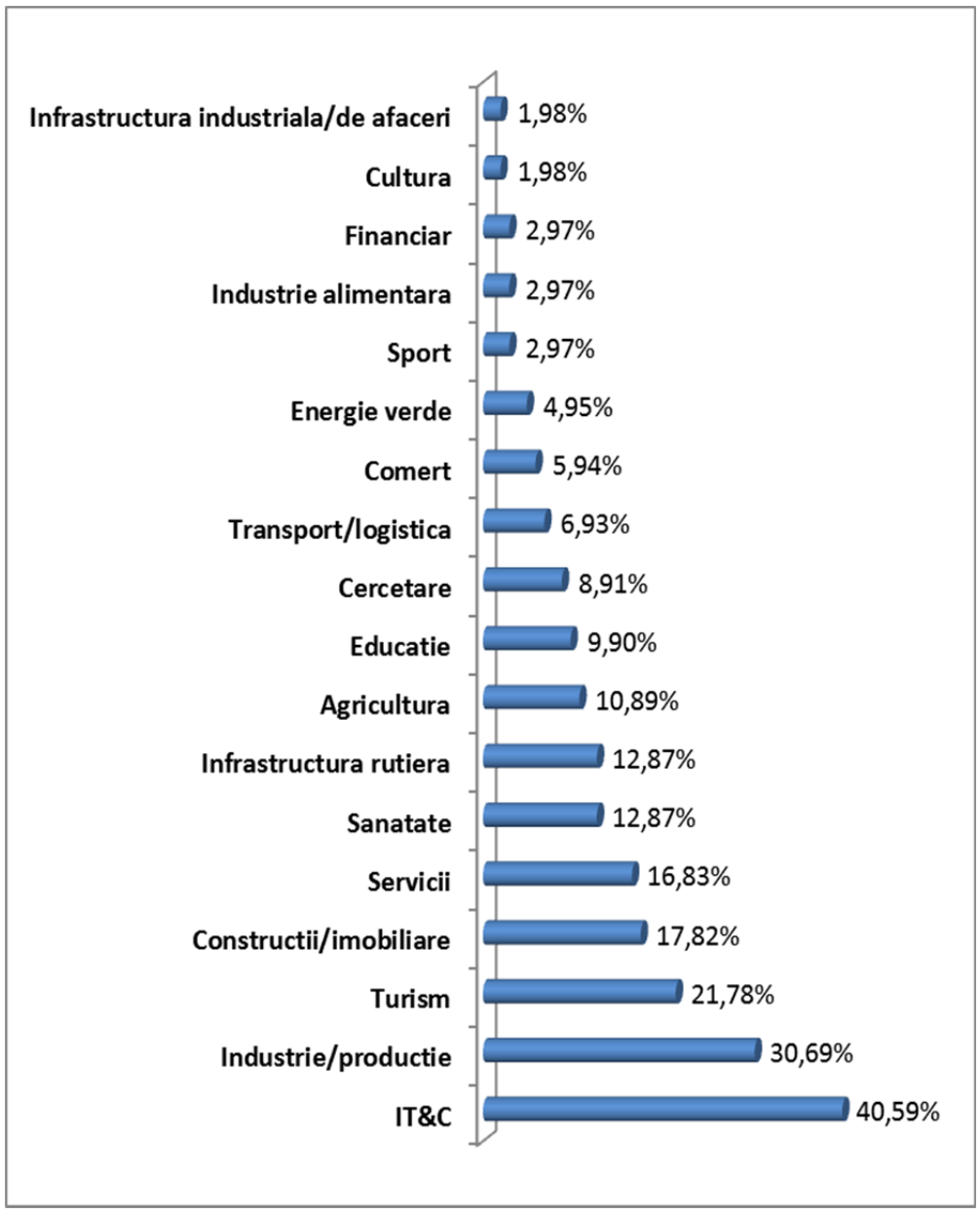

Q: "Menționați până la trei sectoare de afaceri în care credeți că ar merita făcute investiții în Cluj în următorii ani"

Angajați

Domeniile și, respectiv, procentele celor care au menționat fiecare dintre respectivele domenii/sectoare:

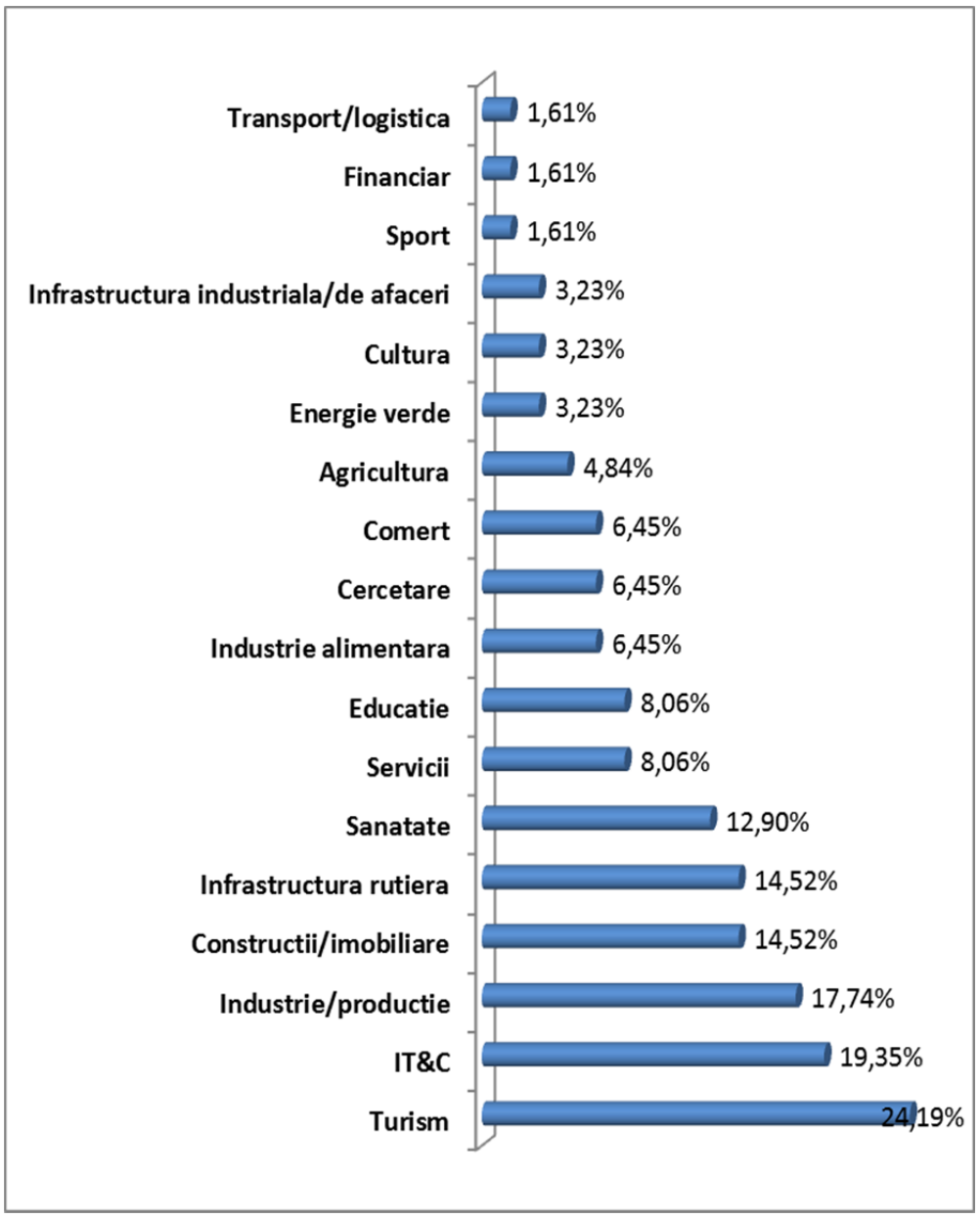

Q: "Menționați până la trei sectoare de afaceri în care credeți că ar merita făcute investiții în Cluj în următorii ani"

Nu s-au remarcat diferențe semnificative statistic în privința sectoarelor menționate ca atractive pentru investiții în funcție de sectorul de activitate, vechimea, numărul de angajați, tipul capitalului (privat/public) sau proveniența capitalului (românesc/străin) firmei/organizației de proveniență a respondenților.

Excepție: Sectorul "Producție/Industrie" a fost menționat ca atractiv pentru investiții mai frecvent de către respondenții proveniți de la firme/organizații cu vechime mai mare sau cu număr mai mare de angajați, comparativ cu respondenții proveniți de la firme/organizații mai noi sau cu mai puțini angajați.

2.8 Principalele probleme locale actuale care împiedică dezvoltarea economică a Clujului

(întrebare deschisă, post-codificată)

Asociați, acționari și/sau top manageri

Problemele și, respectiv, procentele celor care au menționat fiecare dintre respectivele probleme:

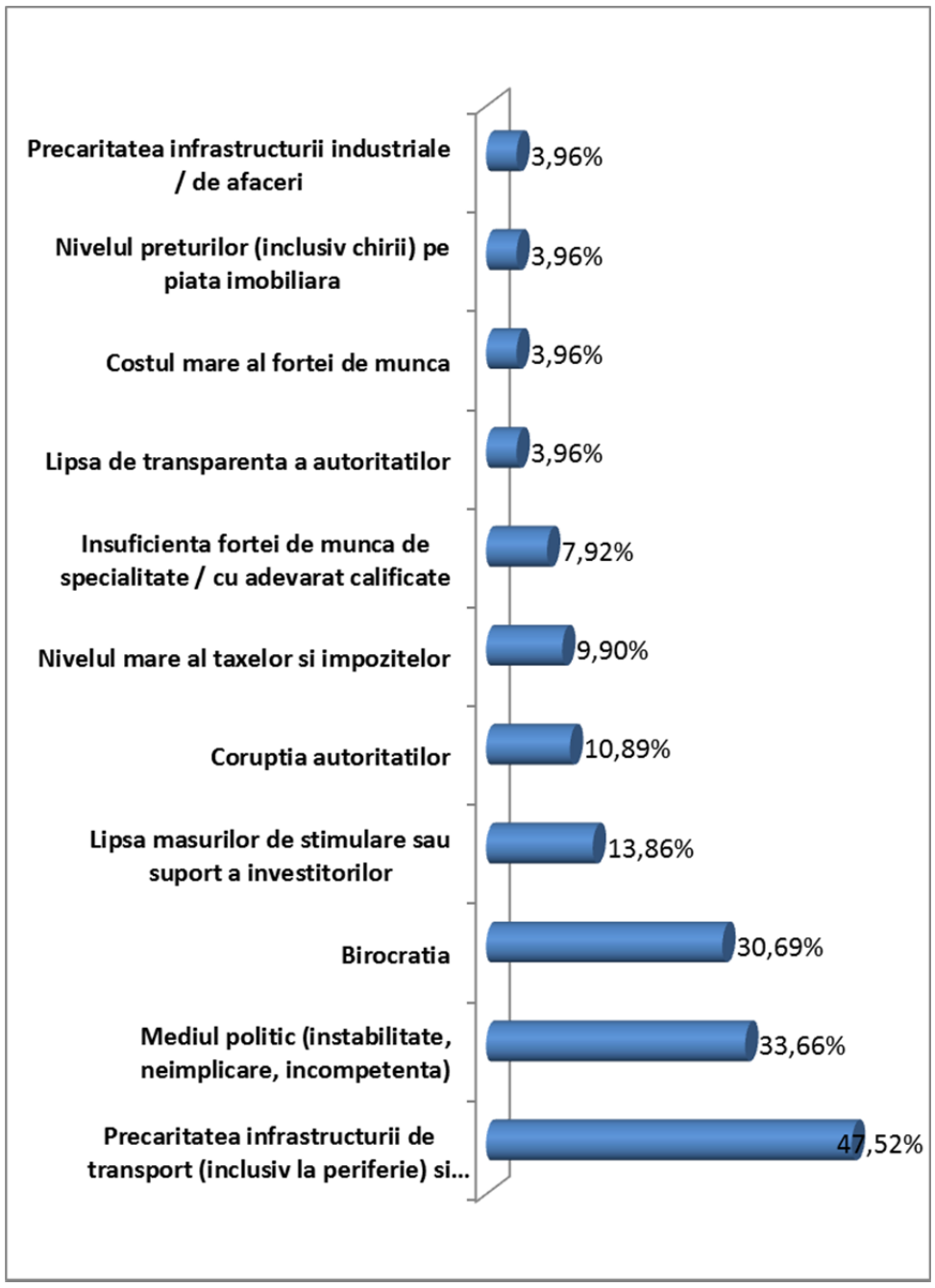

Q: "Care ar fi din punctul dvs. de vedere principalele trei probleme locale actuale care împiedică dezvoltarea economică a Clujului"

Angajați

Problemele și, respectiv, procentele celor care au menționat fiecare dintre respectivele probleme:

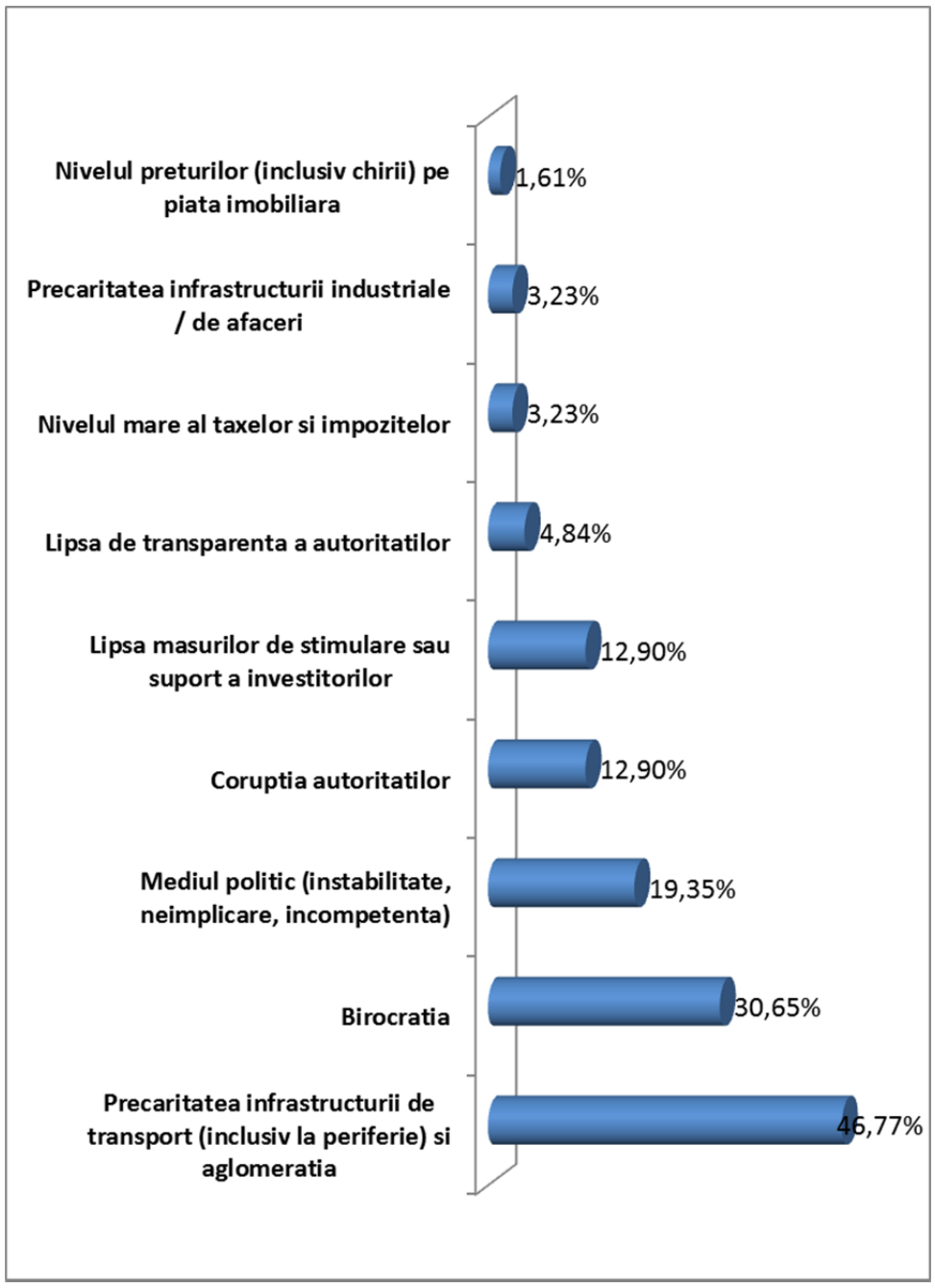

Q: " "Care ar fi din punctul dvs. de vedere principalele trei probleme locale actuale care împiedică dezvoltarea economică a Clujului"

Nu s-au remarcat diferențe semnificative statistic în privința problemelor menționate în funcție de sectorul de activitate, vechimea, numărul de angajați, tipul capitalului (privat/public) sau proveniența capitalului (românesc/străin) firmei/organizației de proveniență a respondenților.

Excepție: Problema corupției autorităților a fost menționată mai frecvent de către respondenții proveniți de la firme/organizații cu vechime mai mică, comparativ cu respondenții proveniți de la firme/organizații mai vechi.

2.9 Harta perceptuală a municipiului Cluj-Napoca

Respondenții au fost chestionați în legătura cu **performanța percepută** și **importanța/relevanța pentru dezvoltarea economică locală** a unui număr de **76 aspecte din cadrul a 9 categorii**:

1. Exporturi; produse și servicii locale
2. Guvernanță
3. Cultură și petrecerea timpului liber
4. Oameni
5. Turism
6. Atragerea și menținerea locuitorilor
7. Educație și sănătate
8. Atragerea și menținerea companiilor/ investitorilor
9. Infrastructură

Fiecare aspect a fost formulat sub forma unui enunț pozitiv care ar reflecta starea dorită/ideală relativă la un municipiu care dorește să se dezvolte.

Relativ la fiecare enunț, **performanța percepută** a fost evaluată utilizând următoarea scală:

1 = În totalitate fals
2 = În mare parte fals
3 = Parțial fals, parțial adevărat
4 = În mare parte adevărat
5 = În totalitate adevărat

Relativ la fiecare enunț, **percepția importanței/ relevanței pentru dezvoltarea economică locală** a fost evaluată utilizând următoarea scală:

1 = Fără importanță
2 = Puțin important
3 = Relativ important
4 = Important
5 = Foarte important

	Formulare aspect în chestionar	Prescurtare item pentru analiză
1.	Produsele/serviciile realizate in Cluj au o imagine favorabila in randul cumparatorilor	Imagine produse
2.	Produsele/serviciile realizate in Cluj sunt competitive la nivel national	Competitiv national
3.	Produsele/serviciile realizate in Cluj sunt competitive la nivel international	Competitiv international
4.	Clujul are o contributie semnificativa la inovare in stiinta si tehnologie	Inovare stiinta&tehnologie
5.	Clujul este in permanenta in pas cu cele mai moderne tehnologii si metode de gospodarire urbana	Gospodarire urbana
6.	Activitatea si actiunile autoritatilor locale din Cluj sunt oneste si transparente	Onsestitate&transparenta
7.	Clujul are autoritati locale cu un inalt grad de competenta	Competenta
8.	In Cluj sunt respectate drepturile locuitorilor	Respectare drepturi
9.	In Cluj locuitorii sunt tratati echitabil si nediscriminatoriu de catre autoritatile locale	Tratament echitabil
10.	Autoritatile locale din Cluj sunt preocupate de protejarea mediului si incurajeaza actiuni in acest sens	Protejare mediu
11.	Autoritatile locale din Cluj sunt preocupate de un standard de viata decent al locuitorilor sai si incurajeaza actiuni in acest sens	Standard de viata
12.	Autoritatile locale din Cluj sunt preocupate de atragerea de noi companii si investitori si incurajeaza actiuni in acest sens	Atragere investitori
13.	Autoritatile locale din Cluj sunt preocupate de mentinerea companiilor si investitorilor existenti si incurajeaza actiuni in acest sens	Mentinere investitori
14.	Gradul de coruptie al autoritatilor locale din Cluj este scazut	Coruptie
15.	In Cluj exista stabilitate politica	Stabilitate politica
16.	Birocratia la nivelul autoritatilor locale din Cluj este redusa	Birocratie
17.	Clujul este un veritabil centru cultural	Centru cultural
18.	Clujul dispune de o mostenire culturala bogata/valoroasa (istorie, traditii etc.)	Mostenire culturala
19.	Clujul permite realizarea de activitati si produse relevante in domeniul culturii contemporane (muzica, film, teatru, pictura etc.)	Cultura contemporana
20.	Clujul este caracterizat printr-o mare diversitate de manifestari cultural-artistice	Diversitate manifestari
21.	Clujul ofera o paleta larga de posibilitati de recreere si petrecere a timpului liber	Posibilitati recreere
22.	Clujul dispune de suficiente spatii verzi, parcuri, locuri de promenada etc. raportat la numarul de locuitori	Spatii verzi
23.	Clujenii au un nivel inalt de educatie/studii	Nivel educatie
24.	Clujenii au un nivel ridicat de cultura	Nivel cultura
25.	Clujenii sunt civilizati	Civilizati
26.	Clujenii sunt ospitalieri	Ospitalieri
27.	Clujenii sunt sociabili	Sociabili
28.	Clujenii sunt cinstiti	Cinstiti
29.	Clujenii sunt harnici, avand o atitudine pozitiva fata de munca	Harnici
30.	Clujenii cunosc limbi straine de circulatie internationala	Limbi straine
31.	Clujenii sunt toleranti, dispusi sa accepte diversitatea (etnica, religioasa, culturala, rasiala etc.)	Toleranti
32.	Clujenii reprezinta o sursa de angajati valorosi pentru companii	Angajati valorosi
33.	Clujul dispune de un potential turistic semnificativ, de atractii turistice relevante	Potential turistic
34.	Informatiile privind atractiile turistice locale ale Clujului sunt consistente si disponibile	Informatii turistice
35.	Clujul ofera multe si diverse posibilitati de servire a mesei	Alimentatie
36.	Clujul ofera multe si diverse posibilitati de cazare	Cazare
37.	Clujul are o capacitate consistenta de organizare de conferinte, congrese sau diverse evenimente	Conferinte/congrese
38.	Viata de noapte a Clujului este vibranta, dinamica, atractiva	Viata de noapte
39.	Clujul este un oras sigur, cu infractionalitate redusa	Siguranta
40.	Clujul atrage in mod constant locuitori noi	Atragere locuitori
41.	Actualii locuitori ai Clujului nu sunt tentati sa migreze in alte localitati	Mentinere locuitori
42.	Clujul ofera multe oportunitati de gasire de locuri de munca	Locuri de munca
43.	Costul vietii in Cluj este scazut, produsele/serviciile fiind accesibile populatiei din punctul de vedere al costurilor	Costul vietii
44.	Clujul are servicii de transport local de buna calitate	Calitate transp local
45.	Serviciile de transport local ale Clujului sunt ieftine	Pret transp local
46.	Nivelul impozitelor locale din Cluj aferente proprietatilor (teren, imobil, auto etc.) este redus	Impozite locale
47.	Preturile spatiilor locative din Cluj sunt mici	Pret spatii locative
48.	Fondul locativ (numarul de spatii de locuit) al Clujului este suficient raportat la numarul de locuitori	Fond locativ
49.	Reteaua comerciala a Clujului (magazine, centre comerciale, hypermarket-uri etc.) este suficienta raportat la nr de locuitori	Retea comerciala
50.	Clujenii pot gasi toate produsele/serviciile de care au nevoie in Cluj	Oferta produse/servicii
51.	Clujul este un oras nepoluat, cu aer curat	Poluare
52.	Oferta de servicii educationale a Clujului este diversificata	EDU-Diversitate
53.	Clujul ofera servicii educationale de un nivel calitativ ridicat	EDU-Calitate
54.	Serviciile educationale ale Clujului sunt accesibile din punctul de vedere al costurilor	EDU-Pret
55.	Institutiile de invatamant din Cluj genereaza absolventi bine pregatiti	EDU-Absolventi buni
56.	Oferta de servicii medicale a Clujului este diversificata	MED-Diversitate
57.	Clujul ofera servicii medicale de un nivel calitativ ridicat	MED-Calitate
58.	Serviciile medicale ale Clujului sunt accesibile din punctul de vedere al costurilor	MED-Pret
59.	Clujul ofera multe oportunitati de afaceri	Oportunitati afaceri
60.	Este usor si rapid sa iti deschizi o afacere noua in Cluj	Deschidere afacere
61.	Calitatea fortei de munca din Cluj (nivelul de instruire/calificare etc.) este ridicata	Calitate forta de munca
62.	Costurile cu forta de munca (nivelul salarial) in Cluj sunt reduse	Costuri forta de munca
63.	Economia Clujului este bazata preponderent pe servicii si mai putin pe industrie/productie	Economie servicii
64.	Informatiile privind mediul de afaceri din Cluj sunt consistente si disponibile	Informatii investitori
65.	Resursele de finantare/creditare a afacerilor in Cluj sunt accesibile	Finantare afaceri
66.	Resursele de finantare/creditare a populatiei in Cluj sunt accesibile	Finantare populatie
67.	Companiile care activeaza in Cluj se pot aproviziona usor cu materiale si materii prime	Aprovizionare afaceri
68.	Clujul dispune de o retea de transport rutier (drumuri/strazi) locala de buna calitate	Calitate drumuri/strazi
69.	Clujul are o infrastructura de afaceri (spatii comerciale, hale industriale etc.) consistenta	Infrastructura afaceri
70.	Infrastructura de transport a Clujului permite legaturi comerciale nationale	Leg com national
71.	Infrastructura de transport a Clujului permite legaturi comerciale internationale	Leg com international
72.	Calitatea telecomunicatiilor (telefonie fixa/mobila) in Cluj este ridicata	Calitate telecom
73.	Acoperirea locala a infrastructurii de telecomunicatii (telefonie fixa/mobila) este adecvata	Acoperire telecom
74.	Calitatea serviciilor de acces Internet in Cluj este ridicata	Calitate Internet
75.	Acoperirea locala a infrastructurii pentru acces la Internet este adecvata	Acoperire Internet

Harta perceptuală a municipiului Cluj-Napoca
din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

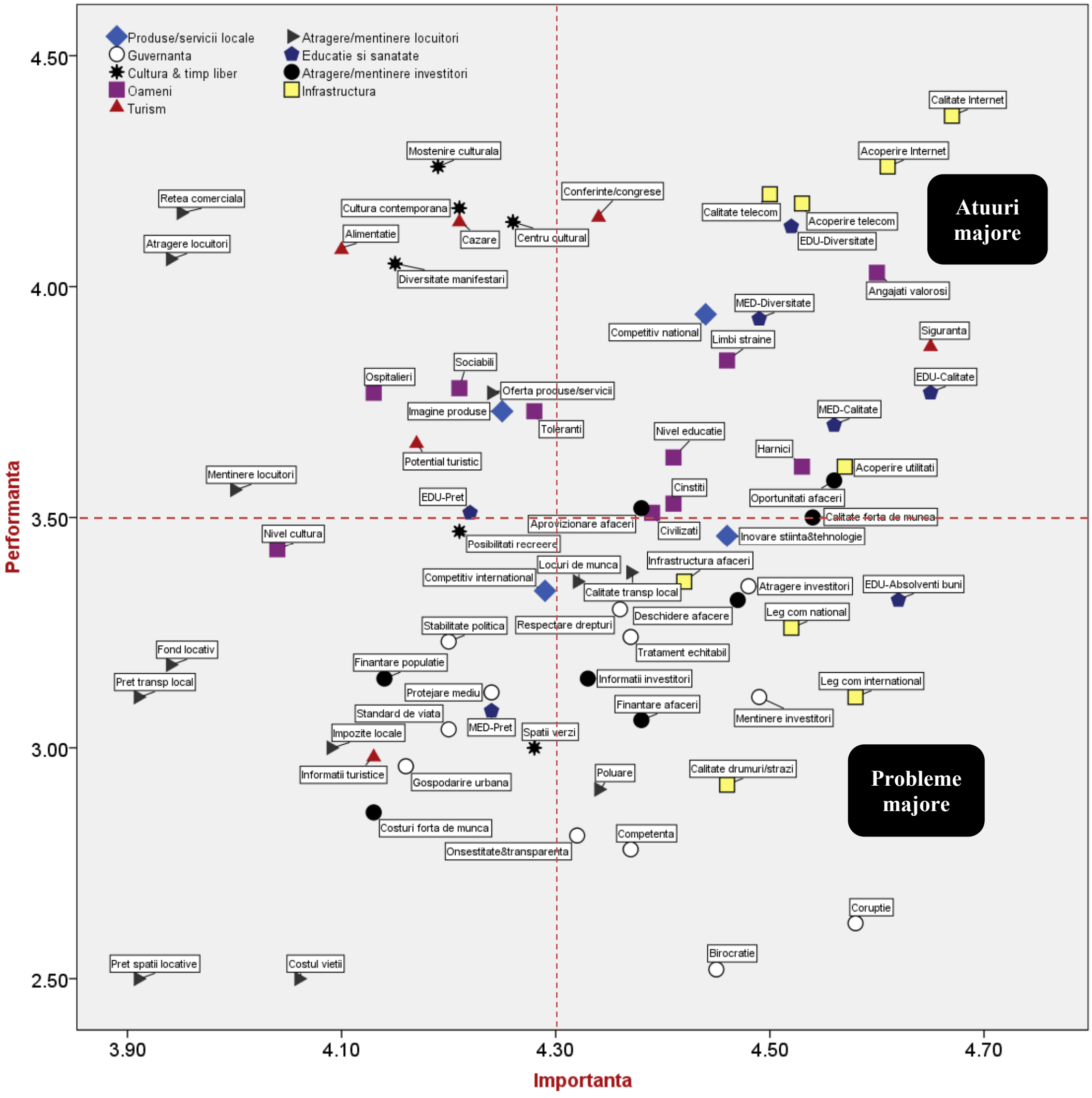

Harta perceptuală a municipiului Cluj-Napoca
din perspectiva angajaților

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

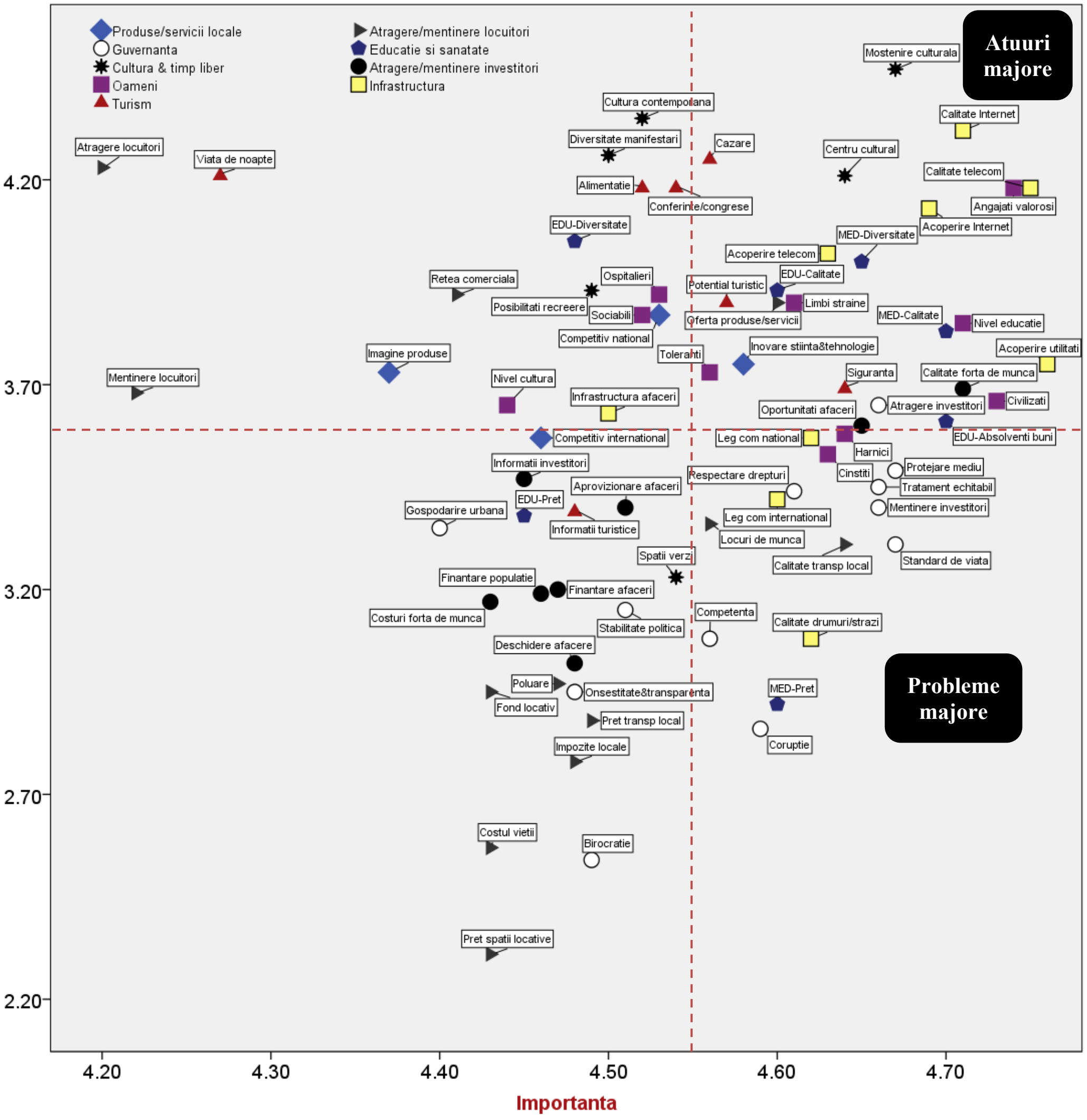

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
EXPORTURI – PRODUSE ȘI SERVICII LOCALE (”made in Cluj”)

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = ”În totalitate fals” la 5 = ”În totalitate adevărat”)*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = ”Fără importanță” la 5 = ”Foarte important”)*

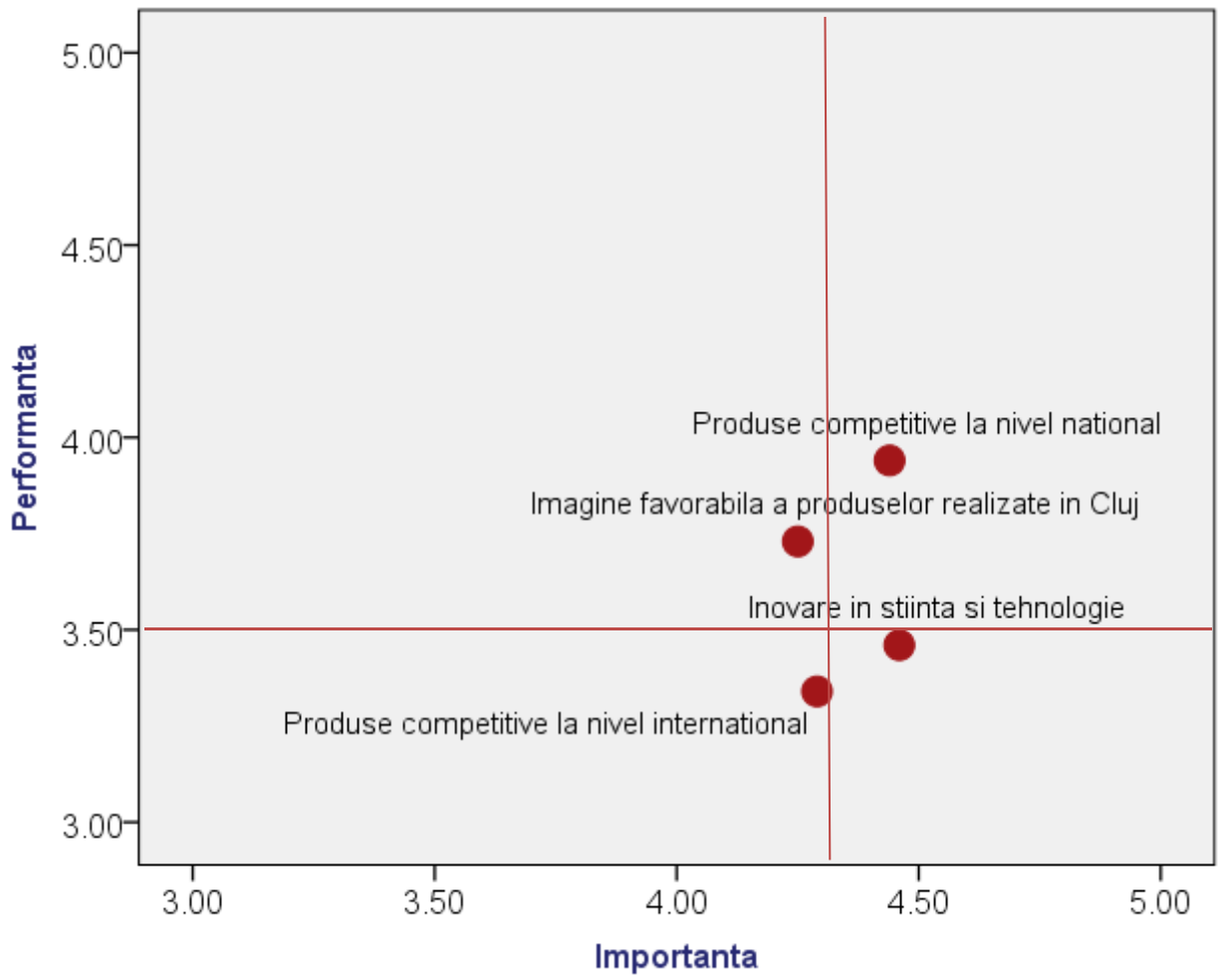

Atuuri majore

Probleme majore

Măsuri necesare

- **Stimularea inovațiilor în știință și tehnologie**
- **Creșterea competitivității internaționale a produselor realizate în Cluj (de exemplu, prin susținerea promovării pe piața externă)**

Percepțiile privind performanța/importanța aspectelor incluse în această categorie sunt similare, indiferent de dimensiunea firmei/organizației (numărul de angajați).

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = ”În totalitate fals” la 5 = ”În totalitate adevărat”)*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = ”Fără importanță” la 5 = ”Foarte important”)*

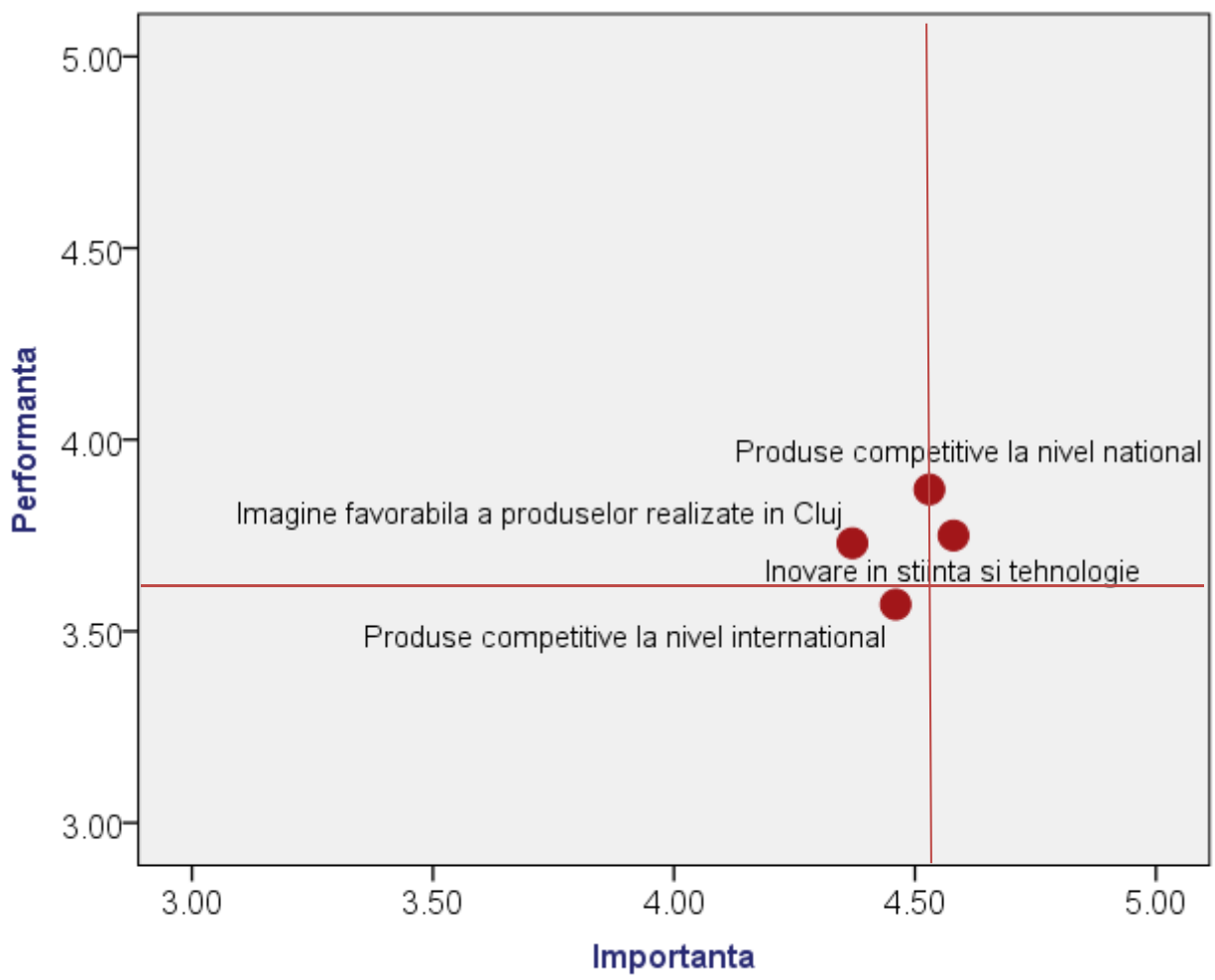

Atuuri majore

Probleme majore

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
GUVERNANȚĂ LOCALĂ

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

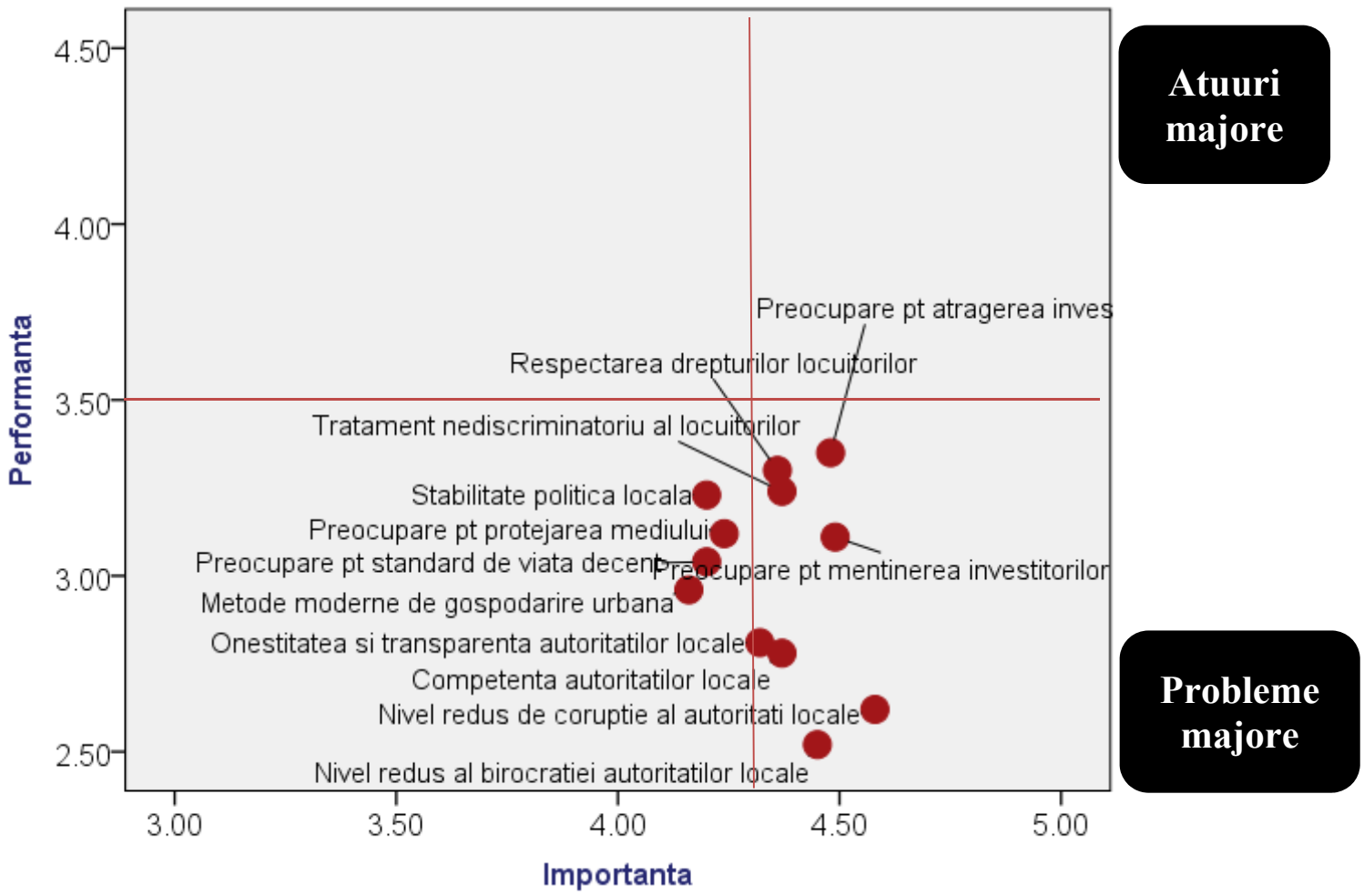

Măsuri necesare

- **Reducerea birocrației la nivelul autorităților publice locale**
- **Ameliorare competențelor angajaților autorităților publice (de exemplu, prin cursuri de perfecționare, training-uri de comunicare etc.)**
- **Creșterea nivelului de transparență a autorităților publice**
- **Reducerea/inhibarea corupției la nivelul autorităților publice**

Există unele aspecte în cazul cărora se remarcă o corelație semnificativă între percepția privind performanța/importanța și, respectiv, dimensiunea firmei/organizației. Astfel, *cu cât dimensiunea firmei/organizației este mai mare* cu atât:

- ✓ **autoritățile locale sunt percepute ca fiind mai oneste și transparente (coeficient de corelație = 0,252)**
- ✓ **autoritățile locale sunt percepute ca fiind mai preocupate de protejarea mediului (coeficient de corelație = 0,209)**
- ✓ **autoritățile locale sunt percepute ca fiind mai puțin corupte (coeficient de corelație = 0,273)**
- ✓ **respectarea drepturilor locuitorilor de către autoritățile locale este percepută ca fiind mai puțin importantă (coeficient de corelație = -0,236)**

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

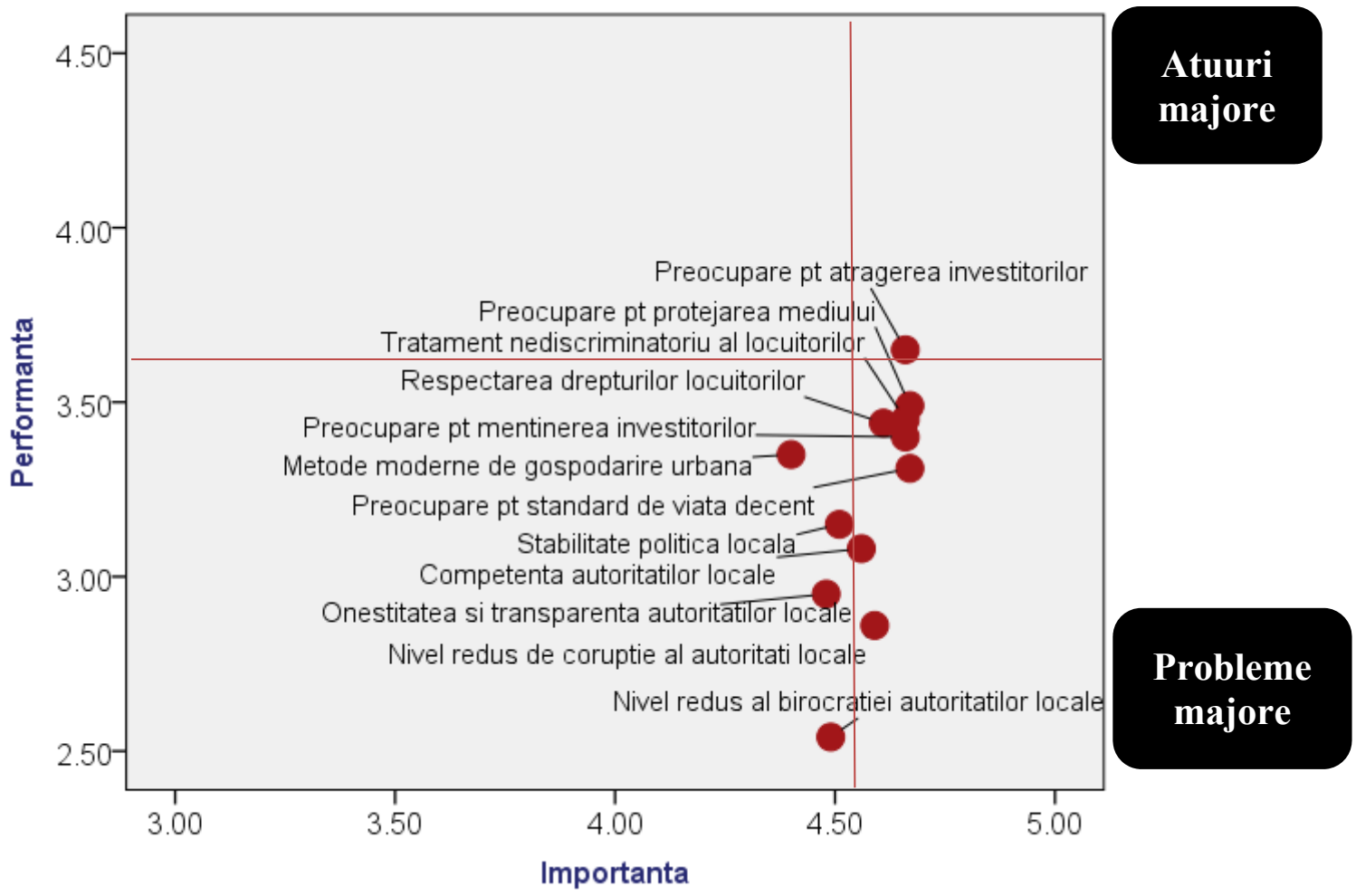

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
CULTURĂ ȘI PETRECEREA TIMPULUI LIBER

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

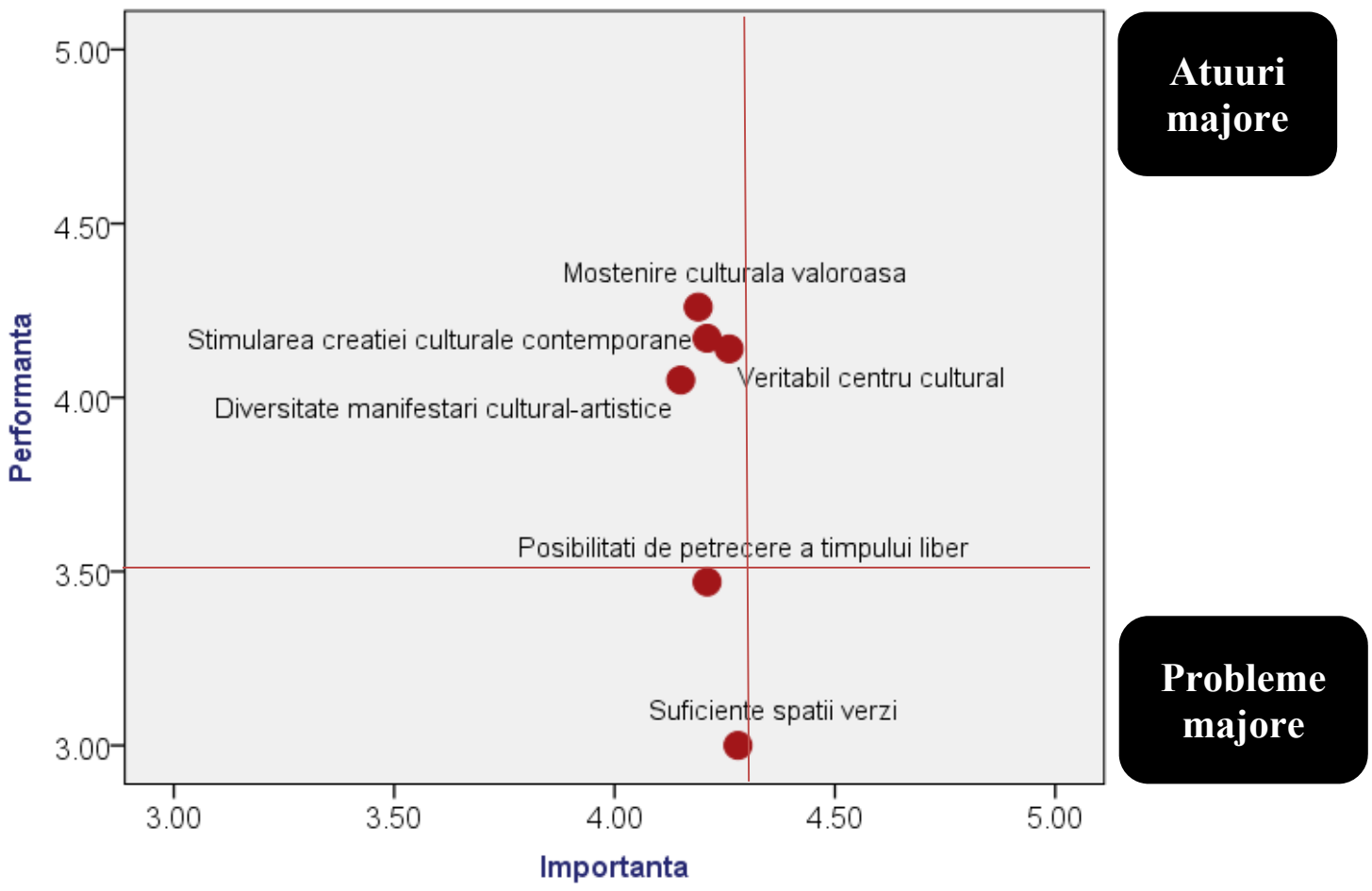

Măsuri necesare

- **Extinderea spațiilor verzi și de promenadă**
- **Diversificarea posibilităților de petrecere a timpului liber**

Percepțiile privind performanța/importanța aspectelor incluse în această categorie sunt similare, indiferent de dimensiunea firmei/organizației (numărul de angajați).

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

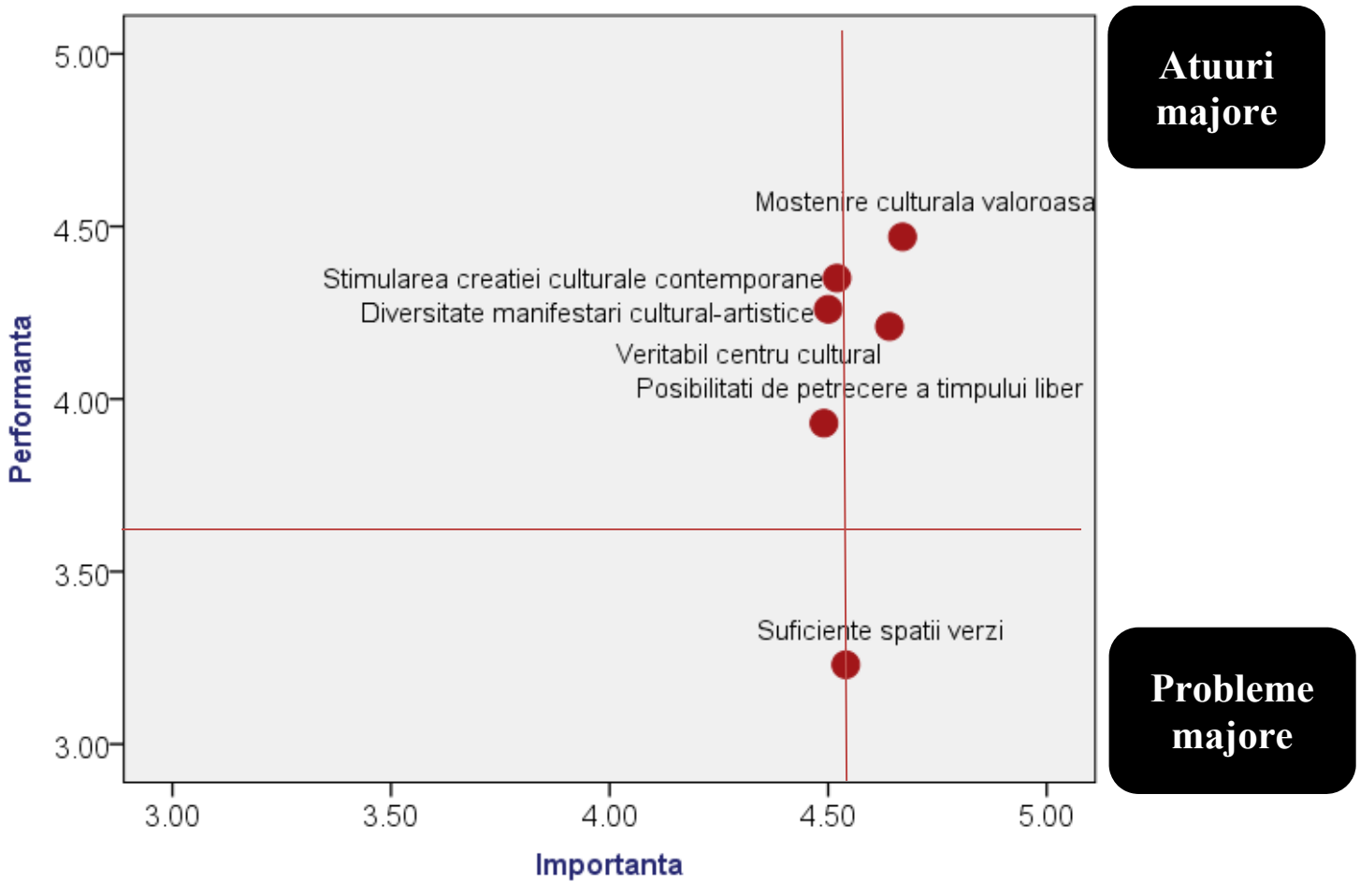

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
OAMENI

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

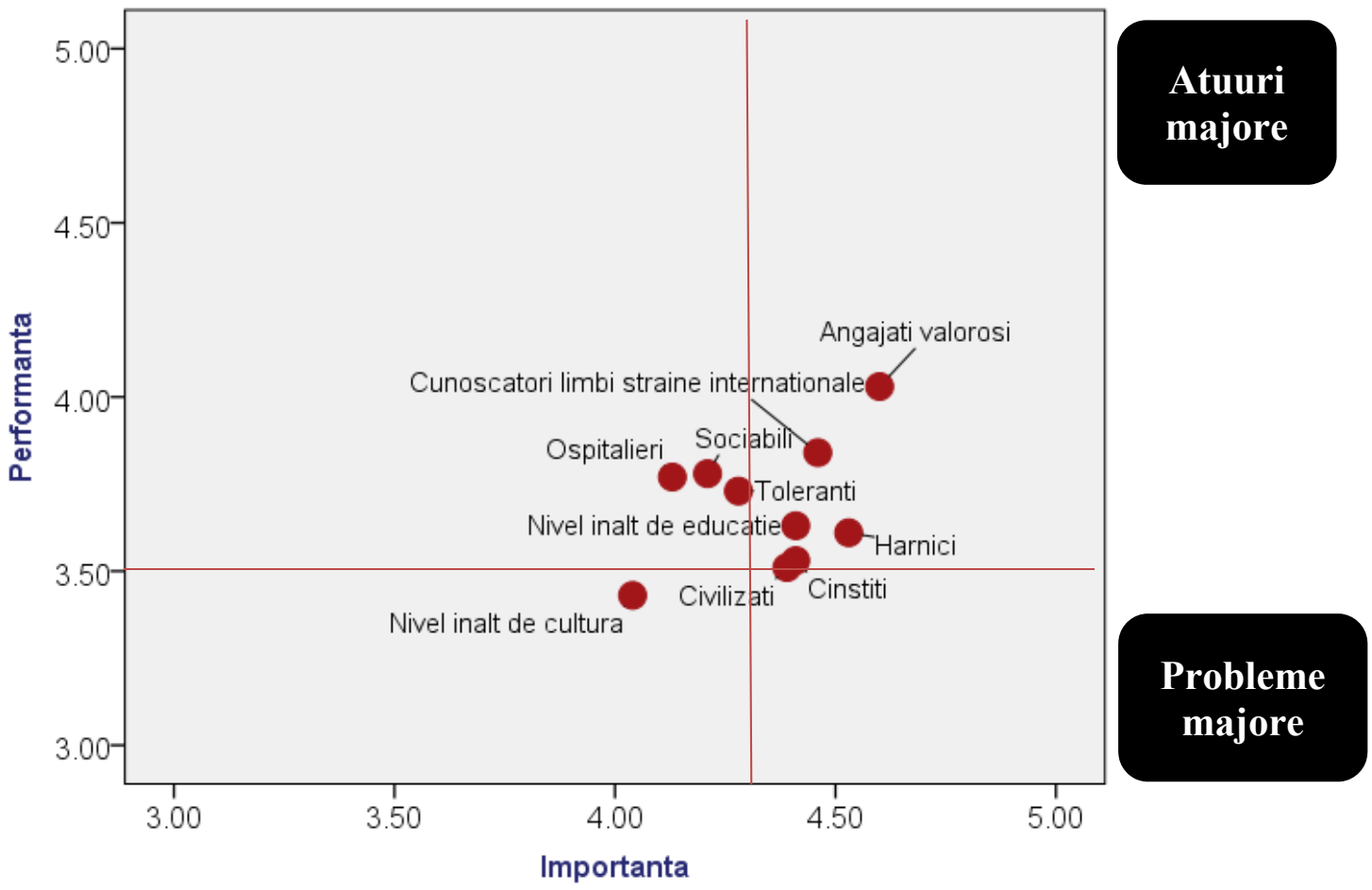

Măsuri necesare

- **Creșterea nivelului de cultură al populației ("culturalizare")**
- **Ameliorarea comportamentului civilizat al populației (de exemplu, campanii de promovare a comportamentelor civilizate)**

Există unele aspecte în cazul cărora se remarcă o corelație semnificativă între percepția privind performanța/importanța și, respectiv, dimensiunea firmei/organizației. Astfel, *cu cât dimensiunea firmei/organizației este mai mare* cu atât:

- ✓ **clujenii sunt percepuți ca fiind mai cinstiți (coeficient de corelație = 0,226)**
- ✓ **un nivel ridicat de cultură al oamenilor este considerat mai puțin important (coeficient de corelație = -0,226)**

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

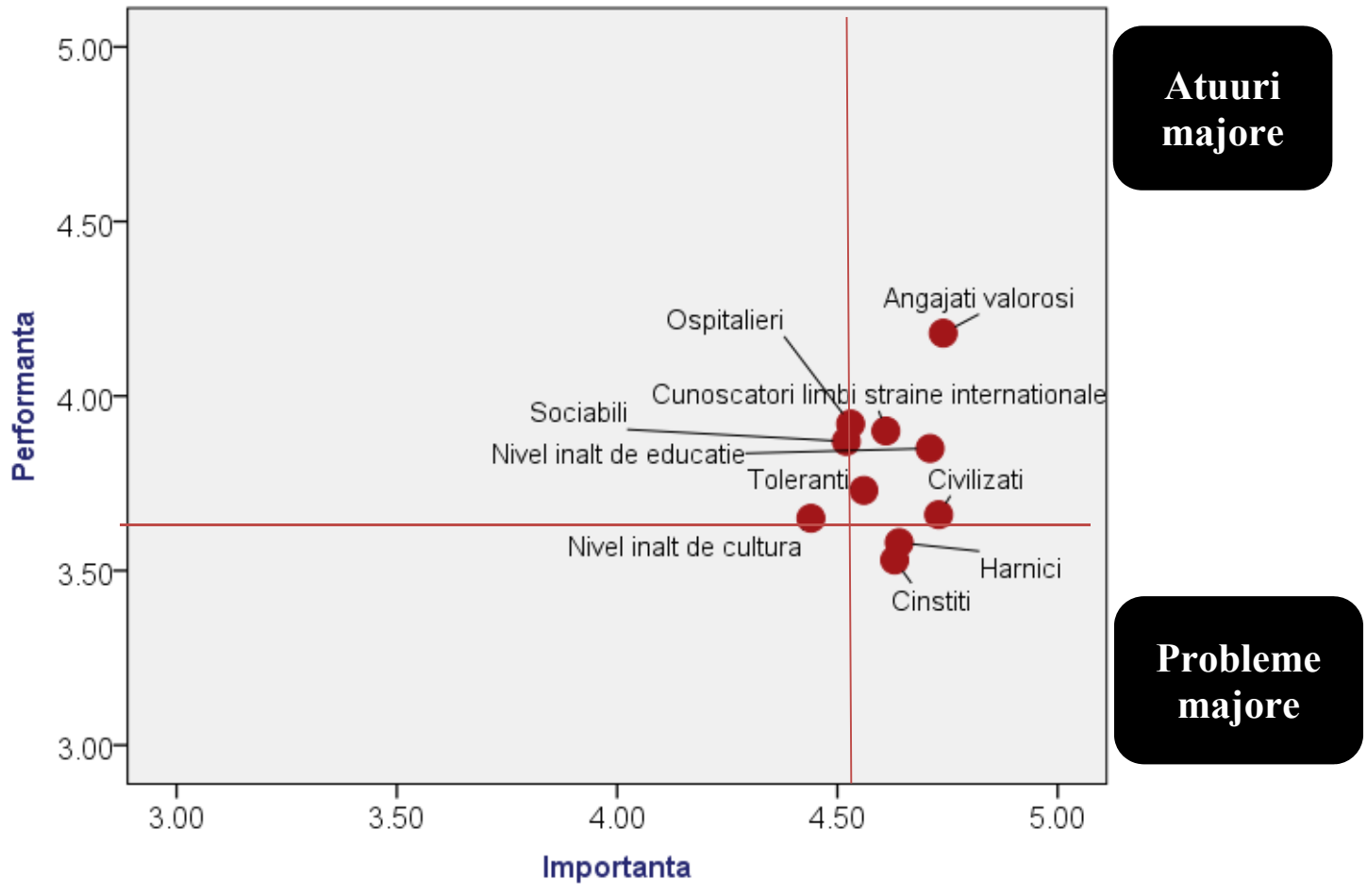

-

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
TURISM

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

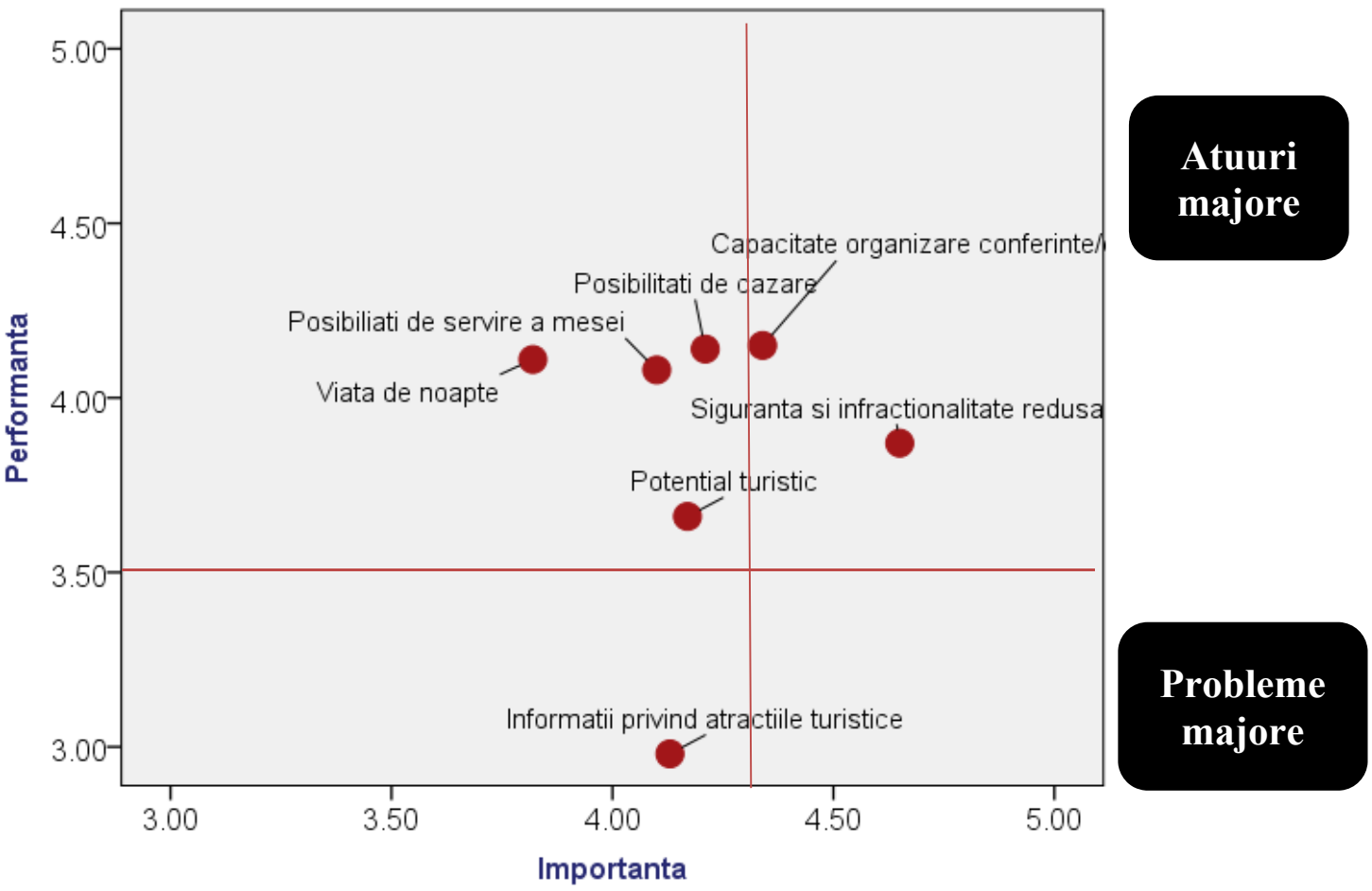

Măsuri necesare

- **Creșterea disponibilității, calității și cantității de informații pentru turiști privind atracțiile turistice**

Percepțiile privind performanța/importanța aspectelor incluse în această categorie sunt similare, indiferent de dimensiunea firmei/organizației (numărul de angajați).

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

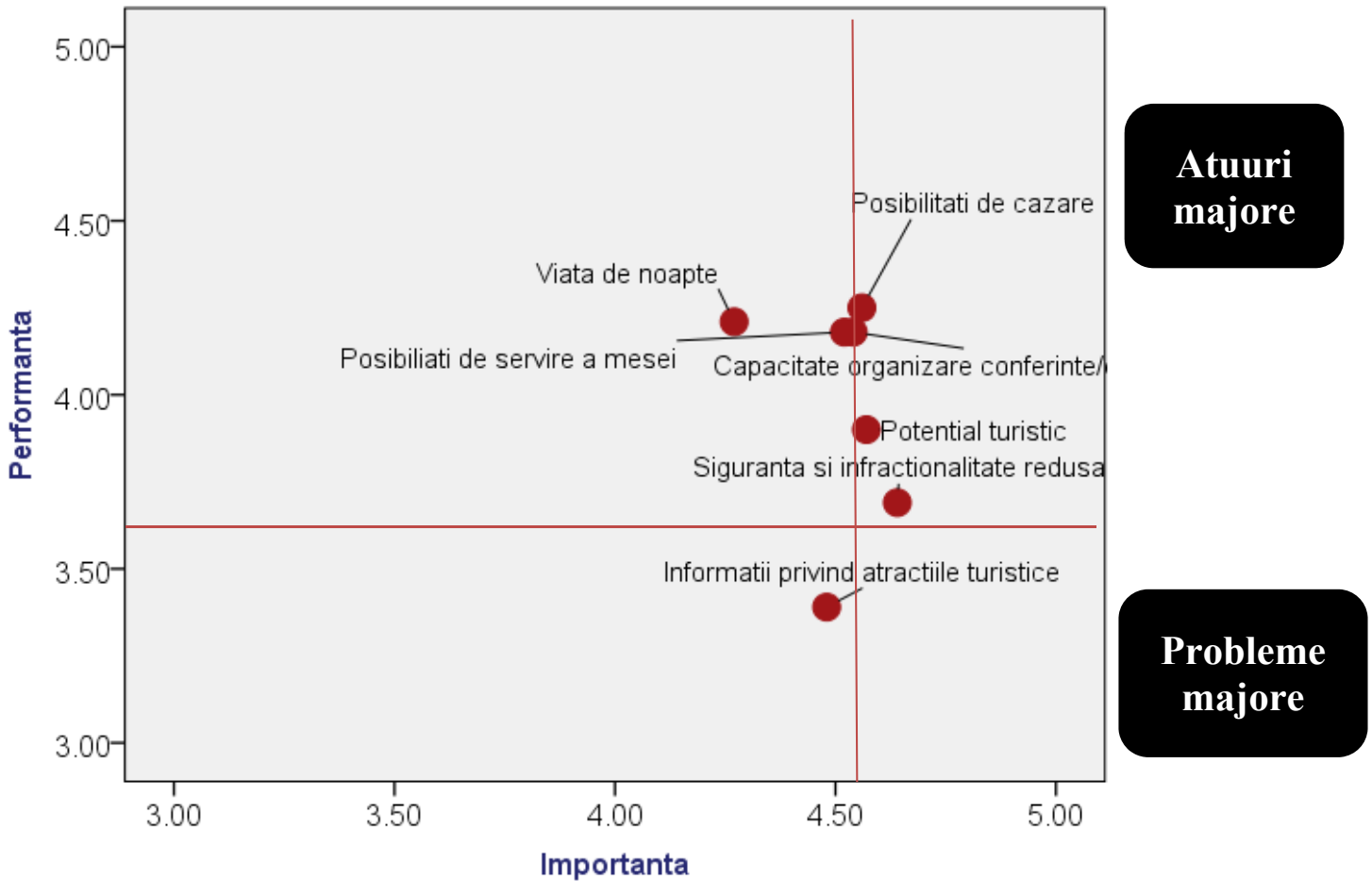

Atuuri majore

Probleme majore

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
ATRAGEREA ȘI MENȚINEREA LOCUITORILOR

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

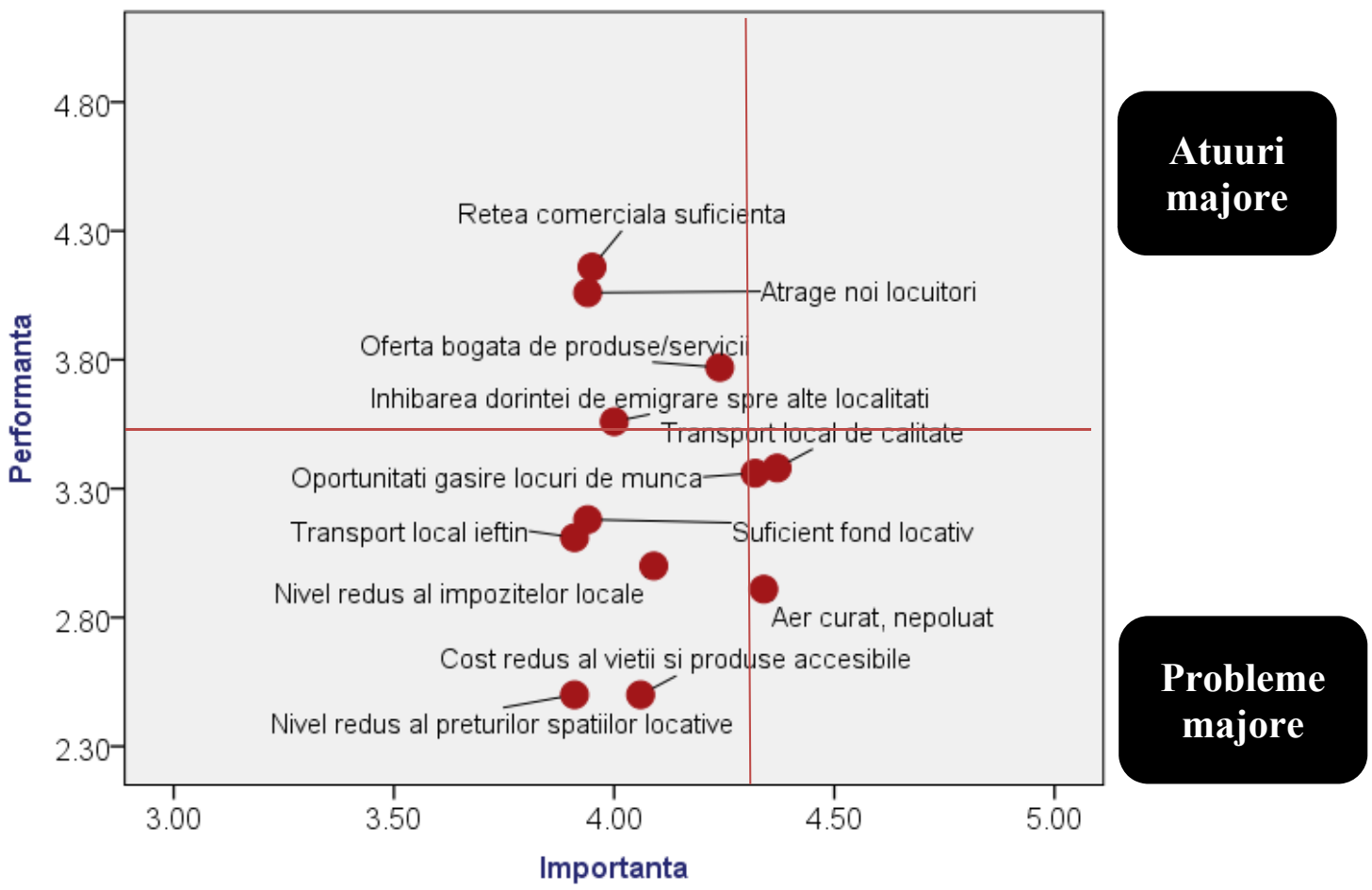

Atuuri majore

Probleme majore

Măsuri necesare

- **Ridicarea nivelului calitativ al transportului în comun local**
- **Reducerea nivelului de poluare atmosferică (de exemplu, prin măsuri de restricționare/penalizare a activităților poluante, inclusiv prin taxe de poluare aplicate celor utilizează în oraș automobile personale în locul transportului în comun)**

Există unele aspecte în cazul cărora se remarcă o corelație semnificativă între percepția privind performanța/importanța și, respectiv, dimensiunea firmei/organizației. Astfel, *cu cât dimensiunea firmei/organizației este mai mare* cu atât:

- ✓ **serviciile de transport local sunt considerate mai ieftine (coeficient de corelație = 0,269)**
- ✓ **orașul este considerat mai puțin poluat atmosferic (coeficient de corelație = -0,344)**

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*

- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = ”Fără importanță” la 5 = ”Foarte important”)*

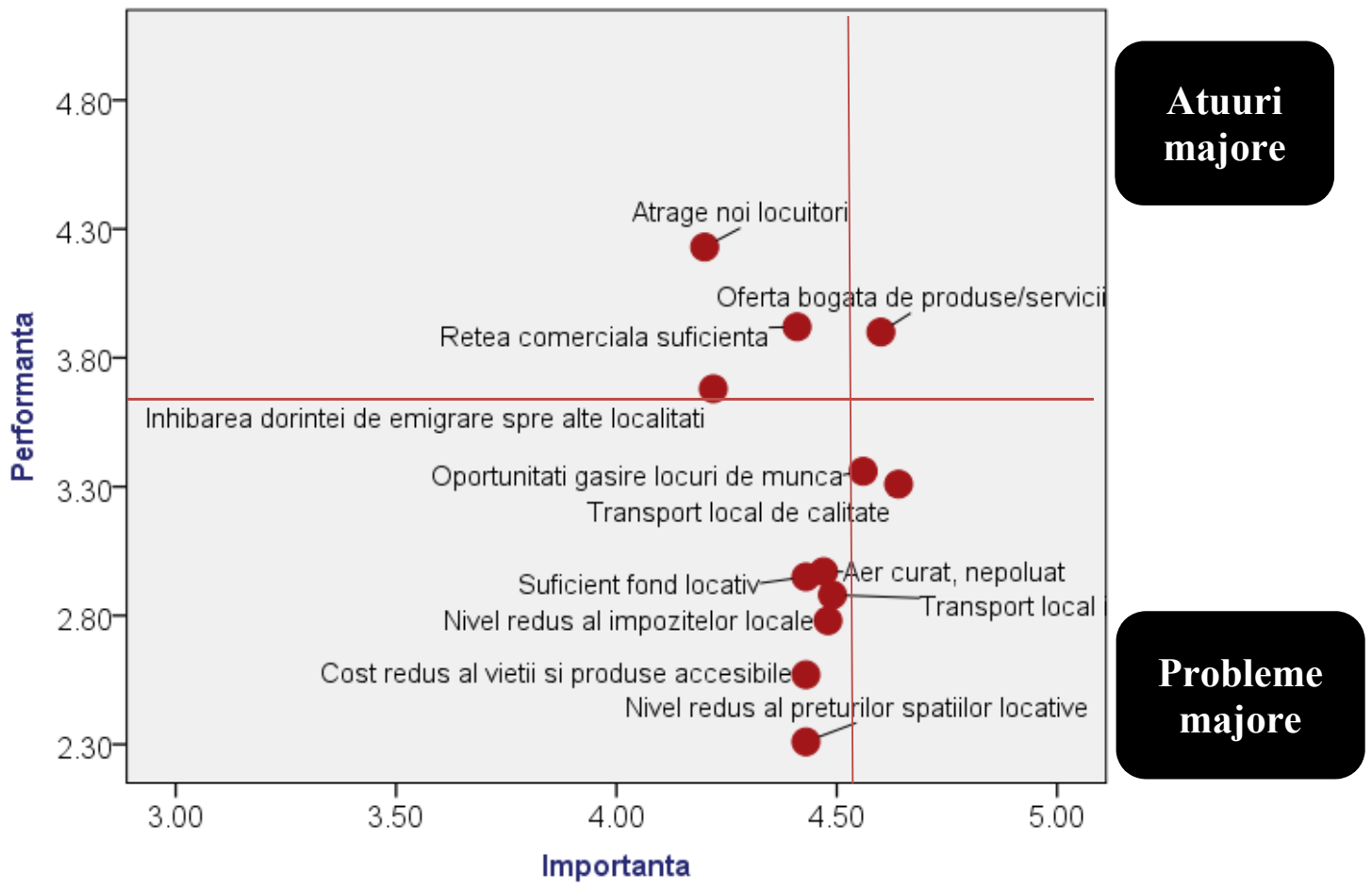

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
EDUCAȚIE ȘI SĂNĂTATE

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = ”În totalitate fals” la 5 = ”În totalitate adevărat”)*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = ”Fără importanță” la 5 = ”Foarte important”)*

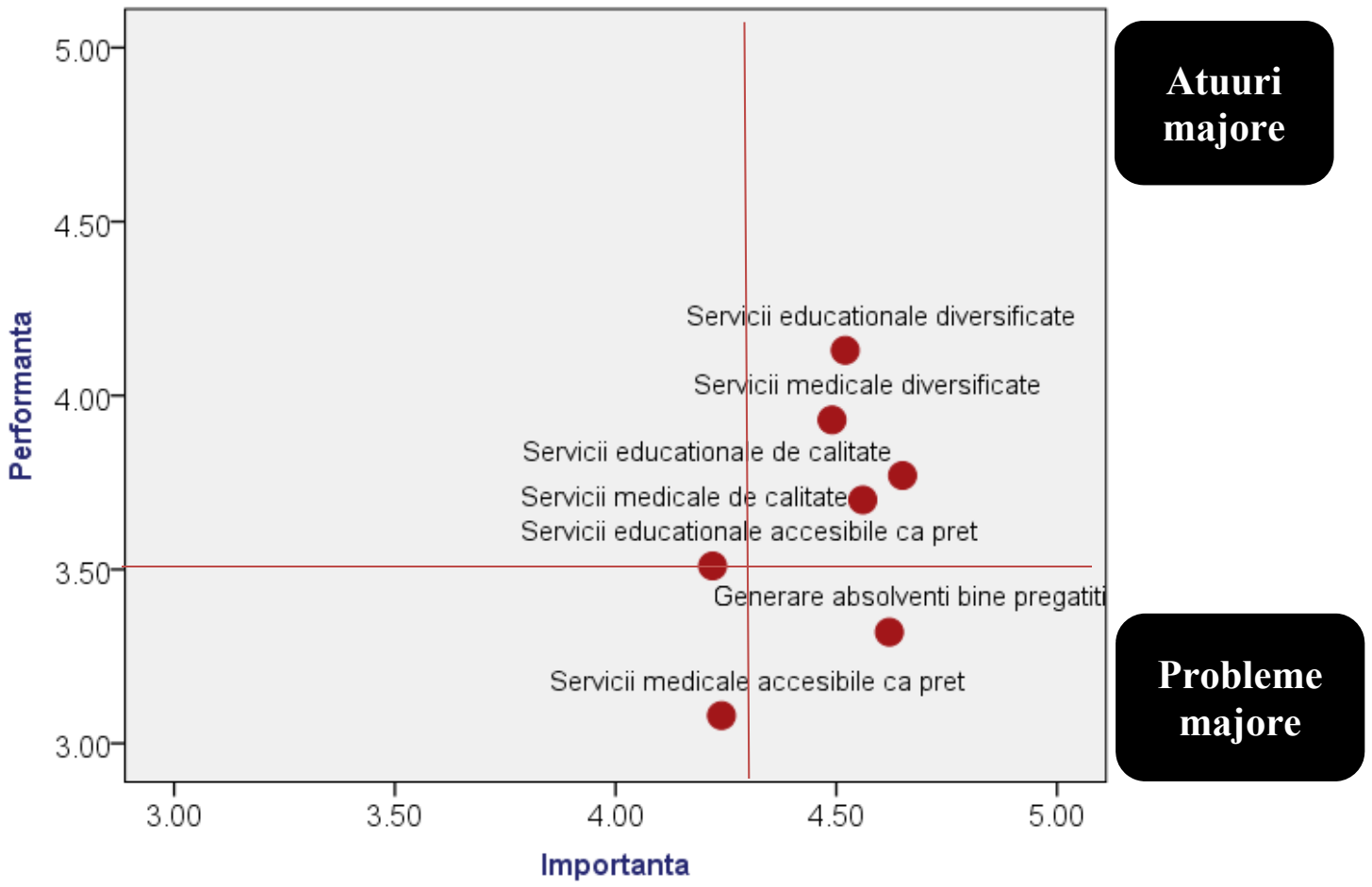

Măsuri necesare

- **Ridicarea nivelului de pregătire a absolvenților – serviciile educaționale sunt percepute ca fiind de calitate, în schimb absolvenții sunt percepuți ca fiind insuficient de bine pregătiți (de exemplu, prin stimularea investitorilor în vederea primirii de studenți în stagii de practică; acordarea de burse de performanță pentru rezultate deosebite în ceea ce privește pregătirea etc.)**

Există unele aspecte în cazul cărora se remarcă o corelație semnificativă între percepția privind performanța/importanța și, respectiv, dimensiunea firmei/organizației. Astfel, *cu cât dimensiunea firmei/organizației este mai mare* cu atât:

- ✓ **nivelul calitativ al serviciilor educaționale este perceput ca fiind mai ridicat (coeficient de corelație = 0,234)**
- ✓ **serviciile educaționale locale sunt percepute ca fiind mai accesibile din punct de vedere al costurilor (coeficient de corelație = 0,399)**
- ✓ **calitatea absolvenților instituțiilor de educație locale este percepută ca fiind mai ridicată (coeficient de corelație = 0,246)**
- ✓ **serviciile medicale locale sunt percepute ca fiind mai accesibile din punct de vedere al costurilor (coeficient de corelație = 0,321)**

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

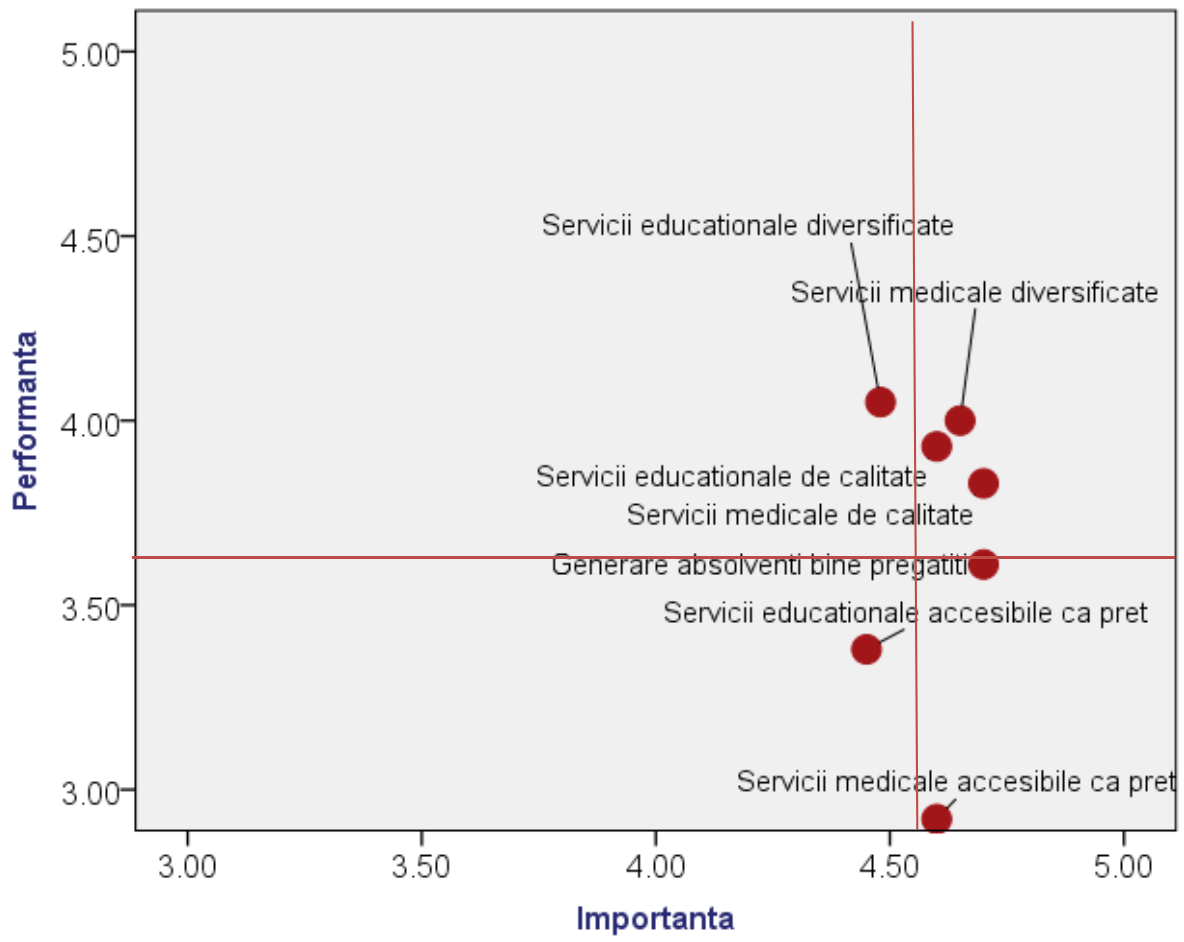

Atuuri majore

Probleme majore

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
ATRAGEREA ȘI MENȚINEREA COMPANIILOR/ INVESTITORILOR

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

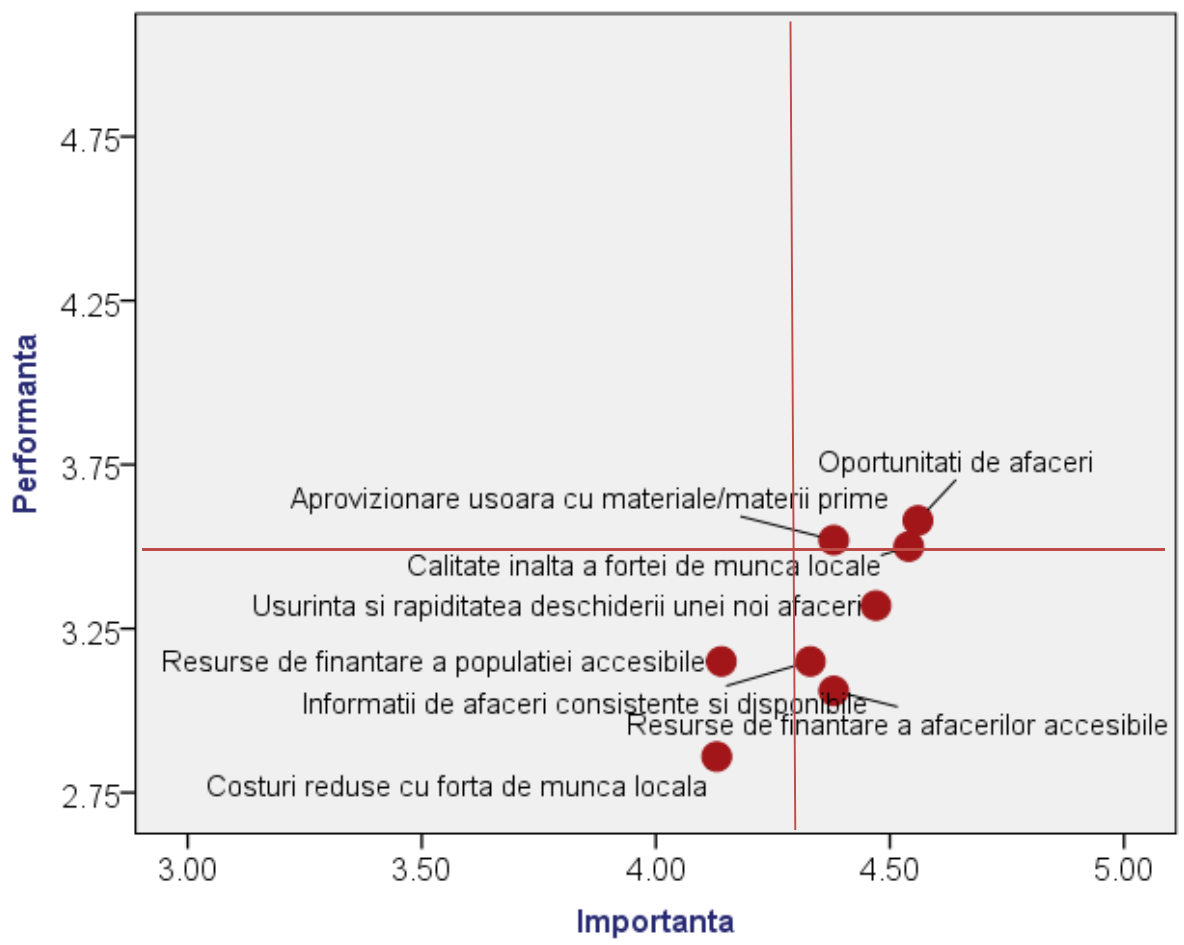

Atuuri majore

Probleme majore

Măsuri necesare

- **Creșterea accesibilității resurselor de finanțare a afacerilor**
- **Reducerea duratei și complexității procedurii de deschidere de noi afaceri**
- **Punerea la dispoziția investitorilor a unui pachet de informații privind mediul de afaceri local mai consistent și mai ușor de accesat**

Există unele aspecte în cazul cărora se remarcă o corelație semnificativă între percepția privind performanța/importanța și, respectiv, dimensiunea firmei/organizației. Astfel, *cu cât dimensiunea firmei/organizației este mai mare* cu atât:

- ✓ **costurile cu forța de muncă locală sunt percepute ca fiind mai reduse (coeficient de corelație = 0,257)**
- ✓ **resursele de finanțare a afacerilor sunt percepute ca fiind mai accesibile (coeficient de corelație = 0,272)**
- ✓ **resursele de finanțare a populației sunt percepute ca fiind mai accesibile (coeficient de corelație = 0,245)**

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

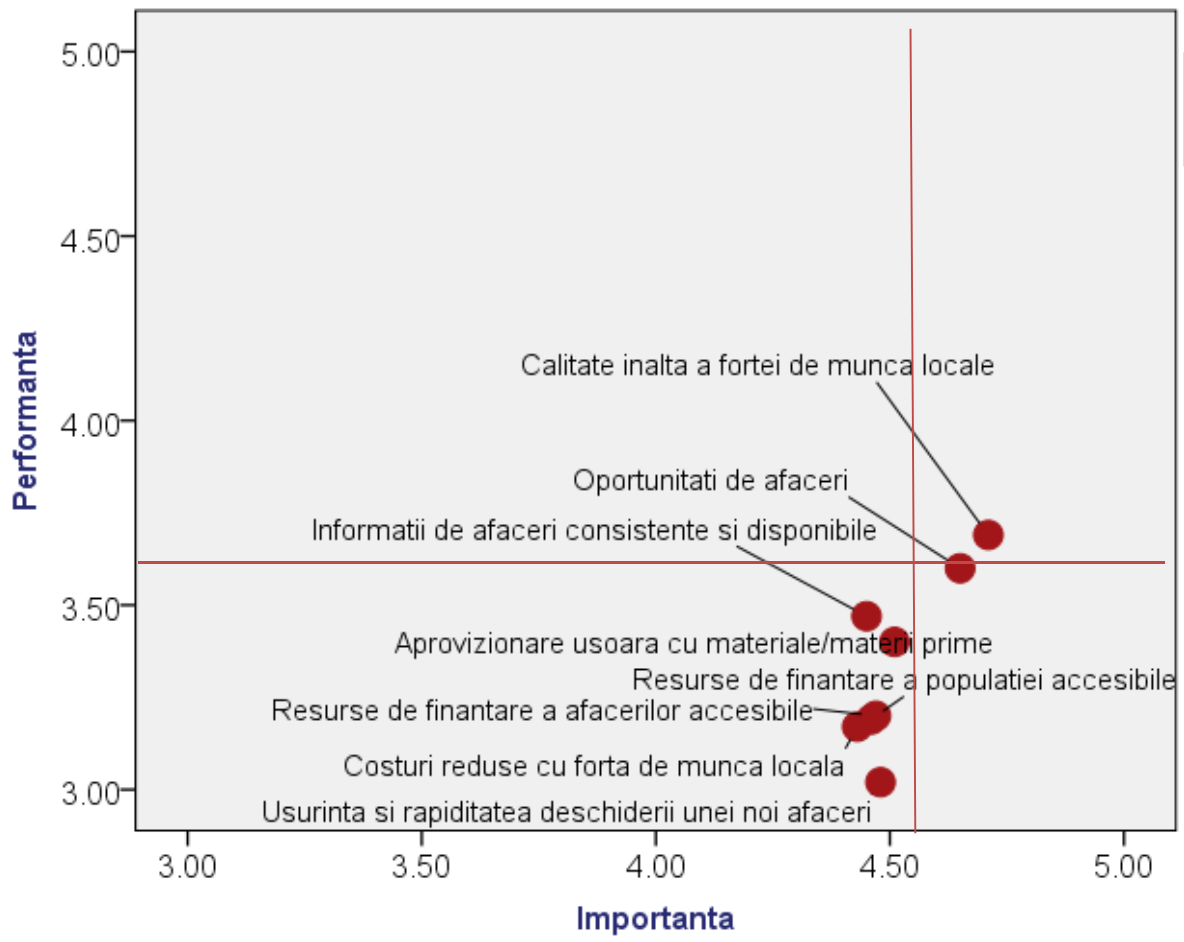

Atuuri majore

Probleme majore

Harta perceptuală sectorială a municipiului Cluj-Napoca
INFRASTRUCTURĂ

Din perspectiva asociaților, acționarilor și/sau a top managerilor:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,5 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,3 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

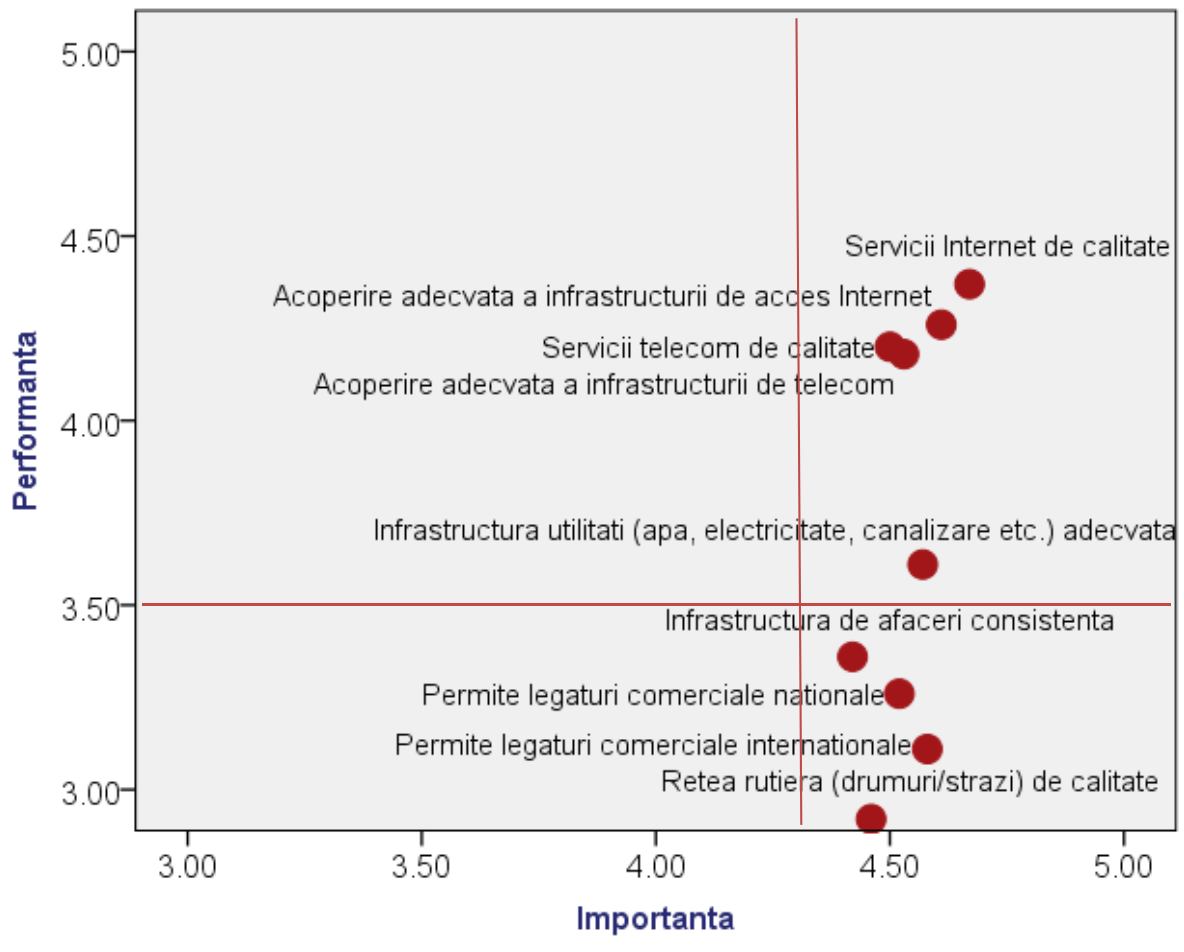

Atuuri majore

Probleme majore

Măsuri necesare

- **Ameliorarea calității rețelei locale de transport rutier**
- **Ameliorarea infrastructurii care să permită legături comerciale naționale și, mai ales, internaționale**
- **Extinderea infrastructurii de afaceri (spații comerciale, hale industriale etc.)**

Există unele aspecte în cazul cărora se remarcă o corelație semnificativă între percepția privind performanța/importanța și, respectiv, dimensiunea firmei/organizației. Astfel, *cu cât dimensiunea firmei/organizației este mai mare* cu atât:

- ✓ **nivelul calitativ al rețelei de transport rutier local (drumuri/străzi) este perceput ca fiind mai ridicat (coeficient de corelație = 0,280)**

Din perspectiva angajaților:

ATENȚIE! *Divizarea graficului în patru cadrane s-a realizat pe baza valorilor medii globale (luând în considerare evaluarea tuturor celor 76 itemi):*

- *Media globală a performanței itemilor = 3,6 (măsurată pe o scală de la 1 = "În totalitate fals" la 5 = "În totalitate adevărat")*
- *Media globală a importanței itemilor = 4,55 (măsurată pe o scală de la 1 = "Fără importanță" la 5 = "Foarte important")*

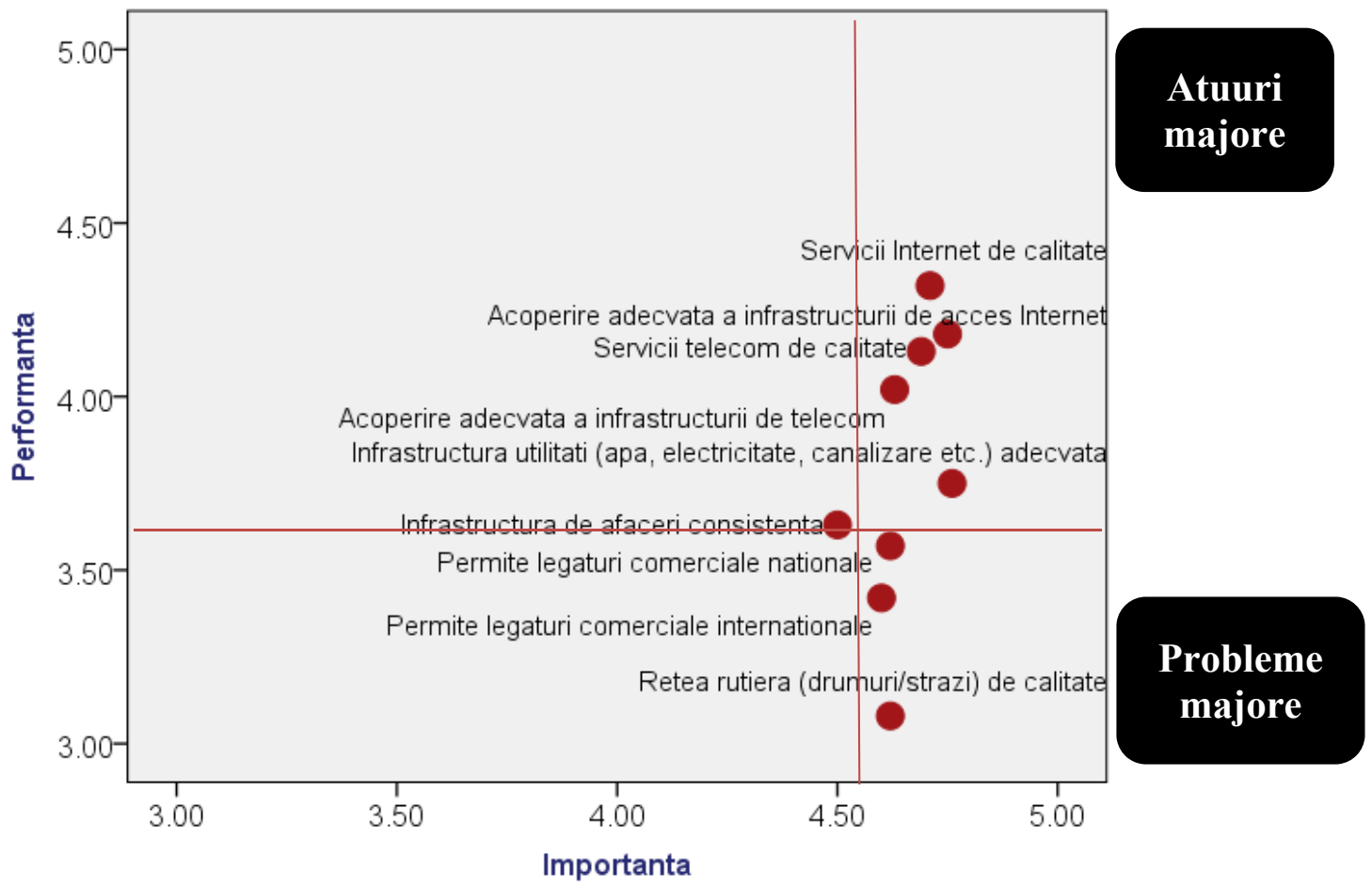

2.10 Corelații semnificative între aspectele hărții perceptuale și, respectiv, satisfacția și loialitatea față de Cluj

(Testul de corelație Pearson, $p<0.05$)

Următoarele aspecte ale hărții perceptuale sunt corelate statistic semnificativ cu
satisfacția față de mediul de afaceri local (sau mediul/condițiile de muncă, în cazul angajaților).
Orice ameliorare/deteriorare a acestor aspecte va conduce la o creștere/scădere a nivelului de satisfacție.

Asociați, acționari și/sau top manageri

- Preocuparea autorităților pentru atragerea de noi investitori
- Gradul de corupție al autorităților locale
- Consistența și disponibilitatea informațiilor turistice
- Calitatea serviciilor educaționale
- Prețul serviciilor educaționale
- Calitatea absolvenților instituțiilor de învățământ
- Calitatea serviciilor medicale
- Existența oportunităților de afaceri
- Ușurința și rapiditatea deschiderii de noi afaceri
- Calitatea forței de muncă
- Disponibilitatea și consistența informațiilor privind mediul de afaceri local
- Accesibilitatea surselor de finanțare a afacerilor
- Accesibilitatea surselor de finanțare a afacerilor a populației
- Calitatea rețelei rutiere locale
- Capacitatea de organizare de conferințe/congrese
- Existența oportunităților de găsire de locuri de munca
- Respectare drepturilor locuitorilor
- Tratament echitabil și nediscriminatoriul al locuitorilor de către autorități
- Preocuparea autorităților pentru protejarea mediului
- Posibilitățile de recreere și petrecere a timpului liber
- Suficiența spațiilor verzi și parcurilor
- Poluarea atmosferică
- Costul vieții

Angajați

- Percepția dimensiunii orașului ca permițând realizarea de activități si produse relevante in domeniul culturii contemporane
- Capacitatea de organizare de congrese/conferințe

Următoarele aspecte ale hărții perceptuale sunt corelate statistic semnificativ cu
disponibilitatea de a recomanda Clujul ca loc de investiție (sau loc de muncă, în cazul angajaților).
Orice ameliorare/deteriorare a acestor aspecte va conduce la o creștere/scădere a disponibilității de recomandare.

Asociați, acționari și/sau top manageri

- Nivelul costurilor cu forța de muncă
- Preocuparea autorităților pentru atragerea de noi investitori
- Adecvarea fondului locativ la numărul de locuitori
- Preocuparea autorităților pentru protejarea mediului

Angajați

- Oportunități pentru găsirea de locuri de muncă
- Diversitatea serviciilor educaționale
- Diversitatea serviciilor medicale
- Respectarea drepturilor locuitorilor
- Percepția dimensiunii orașului ca veritabil centru cultural
- Diversitatea manifestărilor cultural-artistice
- Percepția clujenilor ca fiind sociabili
- Competitivitatea națională a produselor locale
- Atractivitatea orașului pentru noi locuitori
- Capacitatea orașului de a-și păstra locuitorii
- Acoperirea locală a infrastructurii de telecomunicații

III. STRATEGIA DE DEZVOLTARE ECONOMICĂ

3.1 Principiile strategiei de dezvoltare economică

O orientare mai puternică spre nevoile mediului de afaceri

Mediul de afaceri pune în mişcare comunitatea locală, asigură locuri de muncă şi susţine bugetele locale. Planificarea strategică trebuie să prevadă măsuri concrete de susţinere a economiei locale, în concordanţă cu nevoile exprimate ale mediului de afaceri, în ordinea priorităţilor de dezvoltare validate de experţi economici şi reprezentanţi ai mediului de afaceri.

Strategie vie

Întreprinzătorii locali aşteaptă din partea administraţiei nu doar un document formal de planificare, ci un proces instituţionalizat de consultare periodică a mediului de afaceri pe probleme de dezvoltare economică. Astfel, administraţia îţi va putea fundamenta acţiunile pe informaţii actuale, în timp ce implementarea strategiei va putea fi urmărită şi îmbunătăţită în interesul comunităţii. O strategie care va sfârşi într-un raft nu va fi utilă comunităţii.

Echilibru

În ultimii ani întreprinzătorii locali au fost defavorizaţi în relaţie cu investitorii străini. Este necesar un echilibru între promovarea investiţiilor străine şi susţinerea antreprenorilor clujeni. Fără o clasă antreprenorială locală puternică, bine înrădăcinată în tradiţia economică a Clujului, o mare parte a valorii adăugate care se creează în economia locală nu se va concretiza pe plan local în bunăstarea comunităţii locale.

Valorificarea competenţelor locale

Atât mediul de afaceri cât şi mediul universitar local dispun de resurse valoroase de competenţă, care au disponibilitatea de a susţine eforturile de planificare strategică ale administraţiei. Susţinem administraţia pentru o mai bună valorificare a acestei expertize.

Eficienţa investiţională

Îndeosebi în contextul crizei, resursele limitate ale comunităţii locale trebuie orientate prioritar către investiţii pragmatice, cu valoare adăugată ridicată, care să ofere întreprinzătorilor locali un avantaj competitiv. Analize comparative cost-beneficiu bine fundamentate trebuie să determine prioritizarea acestora.

În acest fel, dezvoltarea competitivităţii mediului de afaceri local va aduce beneficii pe termen mediu şi lung comunităţii locale prin creşterea produsului intern brut/locuitor, creşterea veniturilor populației și a surselor de finanțare ale administrației.

Responsabilitate pentru viitor

Planificarea strategică la nivel metropolitan implică previziuni pe termen lung. Investițiile planificate de către administrația locală trebuie realizate cu responsabilitate față de

generațiile viitoare. Procesul de planificare strategică trebuie să fie coerent bazat pe o viziune durabilă a comunității și care să nu sufere de pe urma perspectivei operaționale de 4 ani a aleșilor locali, determinată de ciclul electoral.

De-birocratizare

Constituirea zonei metropolitane ridică noi provocări pentru administrația locală. Comunități locale diverse vor fi integrate sub o umbrelă administrativă care va gestiona eforturile de dezvoltare a infrastructurii. De aceea, avem nevoie de o structură administrativă funcțională, flexibilă, ne-birocratică și transparentă, cu obiective clare de performanță. Formula actuală poate și trebuie să fie îmbunătățită.

Cooperare

Doar o cultură a cooperării și a implicării tuturor factorilor interesați va asigura un rezultat echitabil și acceptat.

Îmbunătățirea proceselor de planificare

Clujul resimte întârzieri în procesul de planificare urbană față de alte centre urbane din România. Recuperarea decalajelor se poate realiza printr-o mai bună atragere a specialiștilor din mediul universitar.

Competitivitate pe plan european

Întreprinzătorii locali concurează într-o economie globală. Din această perspectivă și centrul urban Cluj-Napoca trebuie să își definească o poziție competitivă la nivel european, ca destinație de afaceri.

Consiliul Civic Local

3.2. Avantaj competitiv

Sectoarele economiei clujene care dețin un avantaj competitiv au fost deja identificate în analiza preliminară. Complementar acestora, considerăm că principalele izvoare de competitivitate în plan local sunt:

- Capitalul intelectual - rezultat al tradiției academice a orașului
- Structura economiei - reprezentare echilibrată a sectoarelor economice cu valoare adăugată ridicată
- Costul afacerilor – piață atractivă din perspectiva ”value for money”
- Grad ridicat de implicare în comunitate a mediului de afaceri și a societății civile
- Calitatea vieții
- Infrastructura – conectivitate relativ facilă cu piețele de desfacere
- Instituțiile locale – zona municipiului este centrul administrativ al regiunii

3.3 Probleme strategice cheie

Pe baza analizei preliminare, a cercetarii realizate în rândul agenților economici, precum și pe baza întâlnirilor avute cu reprezentanții mediului de afaceri local au fost identificate principalele probleme care afectează dezvoltarea economică a municipiului.

Problemele strategice cheie ale dezvoltării economice locale sunt legate de 3 arii principale:

1. ***Infrastructura de transport*** – incluzând aici probleme legate de rețeaua rutieră a municipiului și zonei metropolitane, legaturile comerciale naționale și internaționale;
2. ***Mediul politic și administrativ*** – probleme legate de birocrație, instabilitate, neimplicare, lipsa de transparență;
3. ***Mediul de afaceri - stimulare sau suport a investițiilor*** – probleme legate de: lipsa de competitivitate a produselor locale la nivel internaţional, grad redus de inovare în știință și tehnologie, preocupare insuficientă pentru menținerea investitorilor și atragerea de investiții, proceduri legate de deschiderea și dezvoltarea afacerilor, capacitatea generării de locuri de muncă, nivelul de pregătire al absolvenților.

Cercetările realizate în timpul procesului de planificare strategică au condus la identificarea principalilor factori cu care satisfacția față de mediul de afaceri este corelată semnificativ, ceea ce înseamnă ca o atenție specială acordată acestora ori îmbunătățiri față de situația actuală pot crește nivelul de satisfacție. Acești factori sunt:

- Preocuparea autorităților pentru atragerea de noi investitori
- Existența oportunităților de afaceri
- Ușurința și rapiditatea deschiderii de noi afaceri
- Accesibilitatea surselor de finanțare a afacerilor
- Disponibilitatea și consistența informațiilor privind mediul de afaceri local
- Consistența și disponibilitatea informațiilor turistice
- Calitatea serviciilor educaționale
- Prețul serviciilor educaționale
- Calitatea absolvenților instituțiilor de învățământ
- Calitatea serviciilor medicale
- Existența oportunităților de găsire de locuri de muncă
- Calitatea forței de muncă
- Calitatea rețelei rutiere locale
- Capacitatea de organizare de conferințe/congrese
- Respectare drepturilor locuitorilor
- Tratament echitabil și nediscriminatoriu al locuitorilor de către autorități
- Preocuparea autorităților pentru protejarea mediului
- Posibilitățile de recreere și petrecere a timpului liber
- Suficiența spațiilor verzi și parcurilor
- Poluarea atmosferică
- Gradul de corupție al autorităților locale
- Costul vieții

Un alt indicator al viabilității Clujului ca și loc pentru dezvoltarea afacerilor îl constituie intenția agenților economici de a recomanda Clujul ca și loc de a face investiții.

Principalii factori care fac Clujul recomandabil ca și loc de a investi, în accepțiunea mediului de afaceri sunt următorii:

- Nivelul costurilor cu forța de muncă
- Preocuparea autorităților pentru atragerea de noi investitori
- Adecvarea fondului locativ la numărul de locuitori
- Preocuparea autorităților pentru protejarea mediului

3.4 Obiectivele strategiei de dezvoltare economică locală

Obiectivele strategiei de dezvoltare economică locală pentru perioada 2014-2020 sunt:

Creșterea anuală a PIB/locuitor cu 2%
Creșterea cifrei de afaceri a companiilor clujene cu 30% până în 2020
Creșterea nivelului exporturilor companiilor clujene cu 30% până în 2020

Aceste obiective pot fi realizate prin păstrarea unei structuri echilibrate a economiei locale (servicii și producție) și încurajarea creșterii principalelor sectoare ce dețin avantaj competitiv.

3.5 Direcții strategice ale dezvoltării economice locale

Combinarea potrivită a unor factori precum: politici și reguli simple, infrastructură urbană dezvoltată, acces ușor la capital și tehnologii, forță de muncă bine pregătită prin educație și training, perteneriate cercetare – mediul de afaceri care să genereze cunoaștere, reprezintă o rețetă de succes pentru dezvoltarea economică și vor face ca afacerile să înflorească.

Deși Cluj-Napoca este un centru educațional recunoscut, care livrează forță de muncă înalt calificată, municipiul are în continuare nevoie de oameni care să dezvolte și să managerieze afaceri. Acest lucru nu se poate face fără rețele puternice și alianțe între mediul de afaceri, cel educațional și organizațiile din domeniul cercetării.

DS1. Cluj-Napoca – un oraș funcțional și business-friendly

Cluj-Napoca - oraș atractiv pentru vizitatori, investitori, afaceri și rezidenți.
Clujul trebuie să fie perceput (național și internațional) ca un loc unde se trăiește bine, se muncește bine și unde afacerile merg bine. Pentru viitor considerăm interesant de explorat modul în care este perceput orașul din exterior.
Deschiderea autorităților către mediul de afaceri
O administrație proactivă, eficientă care răspunde la nevoile mediului de afaceri va facilita dezvoltarea economică a municipiului. Cultura organizațională trebuie să se definească prin apropierea de nevoile mediului de afaceri.
Ameliorarea calității guvernanței locale, trebuie să aibă drept consecință furnizarea de servicii de calitate către cetățeni și mediul de afaceri.

Măsuri generale:

- Reducerea birocrației la nivelul autorităților publice locale
- Ameliorarea nivelului de pregătire/competențelor angajaților autorităților publice

- Creșterea nivelului de transparență a autorităților publice
- Reducerea/inhibarea corupției la nivelul autorităților publice
- Sistem de achiziții publice transparent care să influențeze pozitiv dezvoltarea micilor afaceri
- Îmbunătățirea proceselor de planificare urbană
- Proces transparent de luare a deciziilor, fundamentat pe analize coerente și prioritizare a investițiilor
- Programe comune de dezvoltare a afacerilor, networking şi evenimente, inițiative de atragere a investițiilor străine

Acțiuni specifice:

- Dezvoltarea de servicii dedicate mediului de afaceri bazate pe întelegerea nevoilor acestuia (intâlniri/ workshop-uri regulate cu mediul de afaceri).
- Dezvoltarea website-ului clujbusiness.ro și crearea unei baze de date funcțională și accesibilă
- Exploatarea mai bună a primăriilor de cartier, atât prin extinderea și diversificarea servicii oferite de acestea, cât și în ceea ce privește comunicarea cu populația, eliminarea cozilor etc.
- Digitalizarea mai multor servicii față de ce este în prezent, inclusiv introducerea unui sistem de depunere de documente electronice preliminare, spre a fi verificate, înainte de depunerea în formă tipărită
- Organizarea de cursuri de perfecționare, training-uri de comunicare pentru angajații autorităților publice
- Organizarea mai eficace (prin efectuare mai ales noaptea) şi comunicarea în timp real a lucrărilor care se fac pe diverse străzi și eliminarea perturbărilor de trafic. Introducerea unor termene clare și ferme și informarea publicului, evitarea reluării unor lucrări, în special cele de asfaltare.
- Pregătirea unor persoane din firmele interesate, persoane care, prin cunoașterea foarte bună a procedurilor și reglementărilor, să amelioreze calitatea documentelor care vin din firmele respective și să scurteze timpii de aprobare/avizare/autorizare
- Definirea unui set de parametri de monitorizare/auditare permanentă a performanțelor angajaților administrației locale (un nivel de referință în ceea ce privește volumul de muncă: număr dosare procesate pe zi, număr de răspunsuri date într-o zi la adresele primite etc)
- Creșterea gradului de implicare a cetățenilor și a mediului de afaceri în luarea deciziilor

Eficientizarea proceselor de utilizare a resurselor financiare

O administrație eficientă, sensibilă la nevoile comunității utilizează metode moderne de gestionare a resurselor financiare. Următorul set de măsuri pot aduce un plus de eficiență:

- Implementarea sitemului de bugetare pe programe/performanțe la nivelul instituțiilor publice locale
- Continuarea și extinderea proiectului Bugetarii Participative
- Crearea unui Program de Investiţii de Capital pe cel puţin 5 ani în vederea finanţării obiectivelor prioritare ale comunității

Măsurile de mai sus servesc obiectivelor strategice legate de creșterea calității serviciilor administrației și unei relații bune administrație – client.

DS 2. Cluj Napoca – oraș care investește în locuitorii săi pentru a crea competență

Întărirea/consolidarea capitalului uman local și crearea premiselor optime de valorificare a acestuia.

Unele țări din UE au o serioasă problemă a șomajului în rândul tinerilor. Cluj –Napoca trebuie să evite, pe cât posibil șomajul diplomelor. Asta înseamnă locuri de muncă ce necesită un grad de calificare mediu spre ridicat.

La momentul actual, serviciile educaționale sunt percepute ca fiind de calitate, în schimb absolvenții sunt percepuți ca fiind insuficient de bine pregătiți. O mai bună corelare între competențele absolvenților și nevoile mediului de afaceri trebuie realizată.

Mobilitatea forței de muncă este o provocare pentru prezent dar și pentru viitor. Deși la nivel regional Clujul reprezintă un pol de interes, strategia viitoare trebuie gândită pentru a-i reține pe cei tentați a-și găsi un loc de muncă înafara țării. Asta presupune ceva mai mult decât locuri de muncă bine plătite.

Creșterea nivelului de bunăstare economică și socială trebuie să fie *obiectivul principal* al acestei direcții strategice. Cluj-Napoca trebuie să se dovedească un oraș capabil a atrage în continuare expertiză și competență care să susțină creșterea economică viitoare. Alături de acesta celelalte obiective sunt: **ridicarea nivelului de pregătire al forței de muncă/ absolvenților** și **asigurarea unor condiții de muncă și de viață superioare pentru clujeni.**

Măsuri/acțiuni:

- Dezvoltarea conceptului de ”antreprenoriat vocațional” care să dezvolte abilități practice, prin școli antreprenoriale
- Parteneriate strategice între mediul educațional (univestitar, profesional, liceeal) și mediul de afaceri:
  - Stimularea agenților economici să organizeze stagii de practică și să încheie parteneriate cu instituțiile de învățământ în vederea organizării de stagii de practică
  - Stimularea agenților economici să acorde burse de performanță pentru elevii/studenții înmatriculați la instituțiile de învățământ locale
  - Stimularea agenților economici să acorde granturi de cercetare pe bază de proiecte propuse de instituțiile de învățământ/cercetare
  - Stimularea agenților economici și acordare chiar de către autorități a unor burse de performanță pentru elevii/studenții înmatriculați la instituțiile de învățământ locale
- Extinderea spațiilor verzi și de promenadă
- Diversificarea posibilităților de petrecere a timpului liber
- Reducerea nivelului de poluare atmosferică (de exemplu, prin măsuri de restricționare/penalizare a activităților poluante, inclusiv prin taxe de poluare aplicate celor care utilizează în oraș automobile personale în locul transportului în comun)
- Creșterea nivelului de cultură al populației (de exemplu, stimularea organizării de evenimente culturale și, mai ale, stimularea participării/implicării populației în cadrul evenimentelor culturale)
- Stimularea și promovarea comportamentului civilizat în societate (de exemplu, prin campanii de stimulare a comportamentelor civilizate sau de blamare a celor necivilizate)

Combaterea sărăciei

Prosperitatea orașului presupune și asistență pentru persoanele cu venituri reduse. Deși nu este o problemă acută, există situații specifice în care atât executivul, cât şi legislativul local se pot implica în vederea satisfacerii acestui obiectiv prin următoarele măsuri:

- Programe de edificare a locuinţelor sociale
- Sprijinirea familiilor cu venituri reduse prin programe de asistenţă socială (în colaborare ONG-urile de profil)
- Realizarea de manifestări având ca scop actiuni caritabile/strângere de fonduri
- Stimularea în cooperare cu ONG-urile şi alte instituţii ale statului a persoanelor cu venituri reduse/fără loc de muncă şi a persoanelor cu dizabilităţi fizice şi psihice
- Prevenirea abandonului şcolar în rândul copiilor prin ajutoare financiare şi materiale
- Sprijinirea persoanelor vârstnice, cu venituri reduse prin menţinerea gratuităţilor la transportul în comun

DS 3. Atragerea, reținerea și sprjinirea investițiilor

Cluj-Napoca – hub de inovație în Europa centrală și de est

Cluj Napoca dorește să-și afirme statutul de pol de inovație național și european.
Strategia de succes nu poate fi decât cea a **dezvoltării capacității de cercetare, inovare și transfer tehnologic**. Acest lucru se poate face prin creșterea nivelului cheltuielilor cu cercetarea și dezvoltarea. Autoritățile locale pot acționa ca și facilitator pentru a stimula inovații în știință și tehnologie.
Măsuri:

- Facilitarea unui parteneriat strategic, pe termen lung între municipalitate, autorități regionale, mediul de afaceri și organizațiile din domeniul R&D.
- Valorificarea expertizei disponibile în domeniile: educațional, R&D, financiar și business.
- Parteneriat cu investitorii, mediul de afaceri, sectorul financiar pentru identificarea modalităților de finanțare a inovării
- Facilitarea creării de centre de cercetare (mediul de afaceri-universități)
- Crearea unor programe de know-how sharing (antreprenori străini-antreprenori locali)

Cluj-Napoca – oraș axat către exportul produselor și serviciilor

Cluj –Napoca trebuie să fie un punct–cheie pentru rețelele de afaceri. Renumele de important centru financiar trebuie valorificat în sensul facilitării accesului firmelor clujene la finanțare.
Obiective:
Creșterea gradului de clusterizare al economiei locale. (ITC, servicii financiare, servicii medicale, etc);
Creșterea nivelului investițiilor în economia zonei metropolitane;
Creșterea accesibilității resurselor de finanțare a afacerilor;
Creșterea competitivității internaționale a produselor realizate în Cluj;
Extinderea infrastructurii de afaceri.
Măsuri:

- Sprijinire start-up prin programe de incubare.

- Sprijinirea de inițiative gen ”accelerator de afaceri”
- Sprijinirea inițiativelor locale și regionale de clusterizare
- Finanțarea de studii și analize care să identifice potențialul de clusterizare în sectoarele economiei locale
- Finanțare de programe de training pentru IMM (posibil a fi oferite și de către ONG-uri)
- Crearea unei rețele a furnizorilor de training și expertiză
- Creșterea accesibilității resurselor de finanțare a afacerilor
- Reducerea duratei și complexității procedurii de deschidere de noi afaceri
- Punerea la dispoziția investitorilor a unui pachet de informații privind mediul de afaceri local mai consistent și mai ușor de accesat
- Extinderea infrastructurii de afaceri (spații comerciale, hale industriale etc.)
- Realizarea unui Centru multifuncțional de congrese
- Viabilizarea transportului în comun către parcurile tehnologice
- Crearea de parteneriate administrație – agenți economici în vederea facilitării accesului la resursele de finanțare (de exemplu: o bancă reduce dobânda pentru firme din Cluj, iar Primăria acordă gratuit abonamente de parcare în fața băncii; firmele de asigurări diminuează ratele de primă pentru bunurile firmelor din Cluj etc.)
- Susținerea promovării externe a produselor realizate la nivel local
- Facilitarea realizării de contacte comerciale externe de către agenții economici locali
- Identificarea și aplicarea unor forme de facilități directe/indirecte pentru creșterea/extinderea investițiilor de către investitorii existenți
- Sprijinirea implicării mediului de afaceri în inițiative sociale, întreprinderi sociale, acțiuni caritabile, evenimente culturale

DS 4. Cluj-Napoca – oraș conectat internațional

Deși conexiunile rutiere nu au fost în trecut un punct tare pentru Cluj-Napoca, acesta trebuie să devină conectat global pentru a ușura accesul către piețele internaționale și către rețelele de afaceri.
Dezvoltarea economică presupune o rețea de transport public bine dezvoltată.

Obiective:
Ridicarea nivelului calitativ al transportului în comun local;
Ameliorarea calității rețelei locale de transport rutier;
Ameliorarea infrastructurii care să permită legături comerciale naționale și, mai ales, internaționale.

Măsuri:
- Încurajarea dezvoltării de scheme/inițiative care să reducă nivelul aglomerației rutiere la nivelul Zonei Metropolitane (gen ”Carpool”).
- Dezvoltarea transportului local către componentele Zonei metropolitane
- Sistem intergrat de transport și facilitarea transferului mărfurilor între diferite tipuri de transport (aerian – rutier - feroviar).
- Terminal cargo
- Realizarea de parteneriate public – privat pentru finanțarea proiectelor de anvergură

3.6 PROGRAME OPERAȚIONALE

1. Program de ameliorare a calității guvernanței locale

Descriere:
Rezultatele acestui PO trebuie să ducă spre furnizarea unor servicii de calitate către cetățeni și mediul de afaceri. Printre altele se urmărește reducerea birocrației, creșterea nivelului de transparență al actului administrativ, o eficienţă crescută a programelor de investiţii ale municipalităţii prin orientarea resurselor limitate ale comunităţii locale către investiţii pragmatice.
Măsuri:
- Ameliorare nivelului de pregătire/competențelor angajaților autorităților publice
- Reducerea/inhibarea corupției la nivelul autorităților publice
- Transparentizarea în continuare a sistemului de achiziții publice
- Îmbunătățirea proceselor de planificare urbană
- Asigurarea unor servicii de e-guvernare funcţionale
- Proces transparent de luare a deciziilor, fundamentat pe analize coerente și prioritizare a investițiilor
- Creșterea gradului de implicare a cetățenilor și mediului de afaceri în luarea deciziilor
- Eficientizarea primăriilor de cartier, atât prin extinderea și diversificarea servicii oferite de acestea, cât și în ceea ce privește comunicarea cu populația, eliminarea cozilor etc.
- Digitalizarea serviciilor, inclusiv introducerea unui sistem de depunere de documente electronice
- Organizarea de cursuri de formare/perfecționare, training-uri de comunicare pentru angajații autorităților publice

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca

2. Program de eficientizare și transparentizare a proceselor de alocare și utilizare efectivă a resurselor financiare

Descriere:
O administrație eficientă, sensibilă la nevoile comunităţii utilizează metode moderne de gestionare a resurselor financiare. Următorul set de măsuri pot aduce un plus de eficiență:
- Implementarea sistemului de bugetare pe programe/performanțe la nivelul administrației publice locale și a instituțiilor și companiilor din subordinea acesteia
- Continuarea și extinderea proiectului Bugetarii Participative
- Crearea unui Plan de Investiţii de Capital în vederea finanţării obiectivelor prioritare ale comunităţii

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca

3. Program de consultare periodică a mediului de afaceri pe probleme de dezvoltare economică

Descriere:

Organizarea la sediul Primăriei municipiului Cluj-Napoca a unor consultări/ intâlniri/ workshop-uri periodice cu reprezentanţi ai mediului de afaceri pe probleme de dezvoltare economică vor duce la dezvoltarea de servicii dedicate mediului de afaceri.
Crearea în timp a unei structuri consultative permanente care să aibă în componenţă persoane cu competenţe în dezvoltarea economică urbană (reprezentanţi ai mediului de afaceri, ai mediului universitar, administraţie publică locală şi nu numai, atât români, cât şi străini) şi care să contribuie prin experienţa şi cunoştinţele lor la implementarea unei guvernanţe performante.
Principalii parteneri: Cluburile de afaceri străine din municipiu, Cluj International Club, Asociaţia Patronilor şi Meseriaşilor, Liga Întreprinzătorului Român

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca

4. Creşterea notorietăţii Clujului ca destinaţie de afaceri atractivă

Descriere:
Definirea unei poziţii competitive a Clujului la nivel european ca destinaţie oportună de afaceri, în scopul atragerii investitorilor străini.
Instrumentele utilizate în acest sens: dezvoltarea şi actualizarea periodică a website-ului www.clujbusiness.ro, broşuri de promovare distribuite cu sprijinul reţelei de parteneri externi ai municipalităţii, filme de prezentare, organizarea de forumuri de afaceri bilaterale, participarea la târguri şi expoziţii de profil etc.

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca

5. Program de susținere a antreprenorilor clujeni

Descriere:
Centrul TEAM – Tehnologie, Evoluţie, Antreprenoriat, Microîntreprinderi - un centru de sprijinire a afacerilor prevăzut cu spaţii de microproducţie - scopul investiţiei este dezvoltarea unui parc logistic industrial care să permită dezvoltarea antreprenorilor şi facilitarea transferului tehnologic între sectoarele de business şi mediul academic.
Sprijinirea start-upurilor prin programe de incubare și a inițiativelor de tip ”accelerator de afaceri”.
Crearea unor instrumente de încurajare a liberei inițiative, în special în rândul tinerilor, care să completeze măsurile limitate de stimulare existente pe plan național (de exemplu, programe naționale START).

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, mediul de afaceri

6. Program de susținere a exporturilor firmelor clujene

Descrieire:
Creșterea competitivității naționale și internaționale a produselor realizate în Cluj
Organizarea de forumuri de afaceri bilaterale, în scopul intensificării schimburilor comerciale şi a creşterii volumului exporturilor.
Susținerea promovării naționale și internaționale a produselor realizate în Cluj (de exemplu, inițierea unor misiuni/întâlniri comerciale, sprijinirea participării la târguri și expoziții etc.)

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, instituții financiare, agenți economici

7. Program de dezvoltare a acțiunilor suport pentru afaceri din domeniul R&D

Descriere:
Cercetarea şi inovarea au ca scop crearea de bunuri şi servicii, efectul fiind noi locuri de muncă întărind astfel poziționarea muncipiului ca și hub de inovaţie.
CREIC - Centrul Regional de Excelenţă pentru Industrii Creative, va oferi companiilor oportunitatea de a-şi desfăşura activitatea într-o structură unică la nivel regional datorită complexităţii şi diversităţii facilităţilor şi serviciilor. Centrul va oferi servicii integrate pentru afaceri, servicii de asistenţă gratuită (de tip help desk) cu ajutorul personalului structurii de sprijinire a afacerilor în următoarele domenii: consultanţă şi servicii IT, consultanţă juridică, în marketing şi vânzări.
Cluj Innovation City – proiect ce dorește a concentra capitaluri pentru stimularea şi dezvoltarea de proiecte şi tehnologii inovative în domeniul IT. Proiectul include dezvoltarea de spaţii de birouri, laboratoare de cercetare şi săli de curs, spaţii publice, unități de invatamant preuniversitar, dar şi unităţi hoteliere, restaurante şi cafenele, plus serviciile necesare pentru funcţioanarea unei astfel de platforme de afaceri şi dezvoltare în domeniul IT.

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Cluj IT Cluster, mediul de afaceri

8. Program de sprijinire a mediului de afaceri

Descriere:
- Crearea de parteneriate administrație – instituții financiare - agenți economici în vederea facilitării accesului la resursele de finanțare și a reducerii cheltuielilor asociate derulării afacerilor (extindere termene de plată, reduceri de prime de asigurare, rate preferențiale de dobândă etc.)
- Identificarea și aplicarea unor **mecanisme de stimulare** și forme de facilități directe/indirecte pentru creșterea/extinderea investițiilor,
- Realizarea unui centru multifuncțional de congrese,
- Viabilizarea transportului în comun către parcurile tehnologice.
- Punerea la dispoziția investitorilor a unui pachet de informații privind mediul de afaceri local mai consistent și mai ușor de accesat prin crearea unei baze de date comprehensive.

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, instituții financiare, agenți economici

9. Parteneriat activ administrație - mediul de afaceri - mediul universitar

Descriere:
Acest program are ca scop creşterea nivelului de pregătire al forţei de muncă şi al absolvenţilor instituțiilor de învățământ clujene.
Măsuri:
- inițierea unor mecanisme de implicare a mediului de afaceri în procesul educațional prin organizarea de seminarii, workshop-uri ș.a. susținute de către sau cu participarea unor reprezentanți ai mediului de afaceri;
- stimularea implementării unor proiecte comune de cercetare fundamentală și aplicativă între universități și mediul de afaceri
- stimularea colaborării dintre universități şi mediul de afaceri în vederea actualizării permanente a conținutului procesului educațional în funcție de cerințele mediului de afaceri;

- extinderea stagiilor de internship/ practică în companii clujene
- dezvoltarea conceptului de ”antreprenoriat vocațional” care să dezvolte abilități practice, prin școli antreprenoriale și școli informale

Responsabili: universități, mediul de afaceri, instituții publice

10. Program de sprijinire a inițiativelor locale şi regionale de clusterizare

Descriere:
Realizarea de studii de tip ”cluster analysis” și ”input-output analysis” care să identifice potențialul de clusterizare din zona metropolitană.
Valorificarea rezultatelor studiilor existente și a celor viitoare prin sprijinirea inițiativelor de asociere.

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, ADRNV.

11. Program de asistență socială și de ameliorare a calității vieții categoriilor de persoane defavorizate

Descriere:
Prosperitatea orașului presupune și asistență pentru persoanele cu venituri reduse. Continuarea proiectelor de edificare a locuinţelor sociale, sprijinirea familiilor cu venituri reduse prin programe de asistenţă socială, în colaborare ONG-urile de profil, realizarea de manifestări având ca scop actiuni caritabile / strângere de fonduri, prevenirea abandonului şcolar în rândul copiilor prin ajutoare financiare și materiale și sprijinirea persoanelor vârstnice, cu venituri reduse prin menţinerea gratuităţilor la transportul în comun sunt măsuri ce pot duce la atingerea obiectivelor programului.
Crearea unui oraș ”accesibil”, în sensul asigurării condițiilor optime de muncă și viață pentru persoanele cu dizabilități și a celor în etate (căi de acces speciale, spații de parcare, grupuri sanitare adecvate etc. în orice imobil/instituție, adaptarea serviciilor publice, inclusiv sănătate, educație, transport în comun etc.).

Responsabili: Primăria Cluj-Napoca, ONG-uri

12. Dezvoltarea infrastructurii de transport

Descriere:
Eficienţa programelor de investiţii ale municipalităţii – orientarea resurselor limitate ale comunităţii locale către investiţii pragmatice: modernizarea drumului de acces spre zona Lomb, finalizarea centurii ocolitoare de sud a oraşului, refacerea tramei stradale în zona industrială, drum rapid Cora-Autostrada A3
Analizarea posibilității creării unei societăți pe acțiuni care să își asume finalizarea tronsonului de autostradă Gilău-Suplacu, cu implicarea autorităților județene din Cluj-Bihor-Sălaj, a mediului de afaceri, a cetățenilor din județele respective și nu numai.

Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, instituții publice

13. Dezvoltarea unui serviciu de transport metropolitan la nivel european

Descriere:

Configurarea rutelor și a ritmicității ținând cont de migrația intra-metropolitană și respectiv, de sezonalitatea zilnică și anuală.
Digitalizarea serviciilor (vânzare bilete, validare etc.)
Dotarea suficientă cu mijloace de transport moderne și ecologice.

Responsabil: Primăriile din Zona Metropolitană Cluj, CTP- Compania de Transport Public Local

strategia pentru

Dimensiunea europeană a Clujului

Coordonatorii grupului de lucru:

Nicolae Păun

Vasile Pușcaș

STRATEGIA DE DEZVOLTARE A CLUJULUI 2014-2020

WG: Dimensiunea europeană a Clujului

(*prof. dr. Nicolae PĂUN, prof. dr. Vasile PUŞCAŞ, conf. dr. Georgiana CICEO, as. dr. Adrian CORPĂDEAN*)

Analiza preliminară

Provocarea inevitabilă pe care şi-o asumă Clujul, trecând prin regional şi naţional, este de a integra diversitatea identităţilor culturale. Identitatea culturală este rezultanta mereu remodelată a dublei apartenenţe a cetăţeanului la o comunitate umană, pe de o parte, cu înrădăcinare într-o tradiţie care l-a modelat, iar pe de altă parte, ca proiect prin care devine parte şi moment al creaţiei acestei comunităţi. Această dublă apartenenţă nu se exprimă a priori într-un mod coerent; ea este compusă din adeziuni provizorii şi repuneri în discuţie, ea nu este împietrită, monolitică, ci un reper inevitabil al mizei democratice într-un oraş în care, nu după mulţi ani de la căderea comunismului, se structurează un nou mesaj cu valenţe central-europene, europene.

Vocaţia europeană a Clujului este incontestabilă şi ea a rezistat în timp, în pofida fluctuaţiei influenţelor religioase şi politice, care s-au transformat nu de puţine ori în presiuni, au generat confuzii în percepţia unui oraş al cărui caracter pe deplin european s-a validat, de câte ori a fost posibil, cultural. Fără îndoială, însă, europenizarea Clujului va aduce valoare adăugată statutului pe care şi l-a conturat deja şi îi permită transformarea dintr-un oraş parohial într-unul care se poate alătura oricând unei ligi a oraşelor reprezentative ale Europei.

În condiţiile în care oraşele tind să devină spaţii din ce în ce mai eterogene, mai multiculturale, mai pluraliste, pe agenda politică a diriguitorilor lor trebuie acum să îşi croiască drum strategii mai sofisticate de dezvoltare economică, protecţia mediului, justiţie socială. Împărtăşim convingerea că europenizarea va genera presiuni în direcţia adoptării unor structuri moderne de guvernare, care să permită crearea unui cadru flexibil în care să se poată găsi răspunsuri la toate aceste probleme. În acest sens, **Facultatea de Studii Europene, singura facultate de relaţii internaţionale şi studii europene din România, poate contribui la întărirea profilului european al Clujului prin know-how-ul de care dispune pentru susţinerea de acţiuni concertate pe următoarele direcţii**:

Analiza SWOT

Puncte tari	**Puncte slabe**
• potenţialul universităţilor clujene în privinţa cercetării-inovării • 18 parteneriate active de tip „twinning” cu localităţi externe • mediul economic dinamic, nivelul investiţiilor străine directe	• absenţa mediatorilor culturali • conexiuni insuficiente la infrastructura de transport pan-europeană • absorbţia deficitară a fondurilor structurale
Oportunităţi	**Ameninţări**
• diversitatea culturală şi lingvistică • potenţialul de conectare la reţele administrative europene • prezenţa unei zone periurbane dinamice	• competiţia sporită din partea oraşelor din vecinătate (investiţii, evenimente) • schimburi insuficiente de bune practici în domeniul administrativ, la nivel european

Probleme strategice cheie

- exploatarea insuficientă a potenţialului cultural material şi imaterial al oraşului
- precaritatea conexiunilor directe cu spaţiul administrativ european
- fructificarea insuficientă a potenţialului zonei periurbane
- sprijinirea universităţilor în procesul europenizării Clujului
- dezvoltarea unei culturi manageriale în sfera proiectelor cu finanţare nerambursabilă

Avantaje competitive

1. Clujul – oraş al culturii şi artelor

Chiar dacă suntem prinşi între două imposibilităţi - imposibilitatea trecutului şi imposibilitatea viitorului -, ne aflăm astăzi într-un mecanism complex, cu cel puţin trei componente: mondializarea schimburilor, universalitatea valorilor şi singularitatea formelor - limbile, culturile, indivizii, comunitatea. Şi dacă este aşa, ce se alege de dezvoltarea culturală, este dimensiunea dezvoltarea culturală o dimensiune culturală a dezvoltării?

Putem ridica politica culturală la rang de element cheie al acestei strategii de dezvoltare? Răspunsul este pozitiv, dacă:

- favorizăm creativitatea şi participarea la viaţa culturală a acestui oraş central-european, a tuturor comunităţilor, într-o abordare filtrată sau trecută prin pluralismul cultural;

- întărim politicile şi practicile municipalităţii în vederea protejării şi punerii în valoare a inestimabilului patrimoniu cultural comunitar pe care oraşul nostru în posedă şi pentru a promova industrii culturale;
- promovăm diversitatea culturală şi lingvistică în cadrul şi pentru societatea de informaţie;
- alocăm mai multe resurse umane şi financiare dezvoltării culturale.

Va trebui şi la Cluj să punem în funcţiune mediatorul cultural, adică să punem în practică proiectele administraţiei instituţiei culturale, să supraveghem stadiul de aplicare de către cei care concep politicile culturale la nivelul municipiului sau de către agenţiile de dezvoltare culturală, ONG-uri etc. şi să asigurăm pregătirea de specialişti în domeniul culturii, mai ales în marile universităţi. Când vorbim de mediere, va trebui să vorbim la Cluj şi despre tipurile de public, de modul în care sunt primite şi percepute operele, de întâlnirea cu artistul. Să găsim soluţii de a forma pentru municipiu administratori şi agenţi culturali, mediatori prin excelenţă, să concepem pregătirea specialiştilor prin programe în jurul marilor teme generice care interesează istoria, tradiţiile, filonul comunitar, să reuşim o abordare sistemică a diferitelor domenii, atât din sfera bunurilor, cât şi din cea a industriilor culturale.

2. Clujul - oraş universitar

În acelaşi timp, va trebui avută în vedere poziţionarea universităţilor ca vectori dinamici, inovativi pentru deschiderea europeană a Clujului, pentru introducerea oraşului pe rutele culturale, ştiinţifice şi tehnologice de inovare care contează în Europa Centrală şi de Răsărit şi, în general, în Europa. Universităţile vor trebui susţinute pentru iniţierea unor reţele tematice europene, care pot oferi mai multă deschidere europeană pentru tehnologie şi inovaţie pentru Cluj. În acest sens, va trebui configurat şi reconfigurat brandul academic al municipiului cu susţinere materială, programe cu finanţare comunitară, prin promovare la nivel european a universităţilor şi, prin intermediul acestora, a municipiului şi comunităţii locale. Universităţile nu au doar capacitatea de a facilita cunoaşterea şi înţelegerea, dar pot deveni agenţi importanţi pentru promovarea europenizării Clujului.

3. Clujul – nod esenţial în reţeaua oraşelor europene

Oraşele europene, factori de potenţă economică şi politică, privite ca noduri ale unei reţele întinse la scara întregului continent european, sunt considerate ca locaţii strategice pentru dezvoltarea regională, pentru promovarea cunoaşterii şi, nu în ultimul rând, pentru formarea de identităţi şi comunităţi transnaţionale. Participarea la activităţile unor reţele ale administraţiilor locale

europene precum European Local Authorities Network for the Information Society, Cities for Active Inclusion, Cities for Climate Protection etc. ar fi de natură să optimizeze profilul de oraş european al Clujului, de a-l expune cooperării în vederea realizării unor proiecte comune, de a-l racorda la dinamica problemelor administraţiilor locale europene.

4. Clujul – punct de referinţă într-un ansamblu de sub-sisteme regionale cu geometrie variabilă

Reţelele europene inter-urbane de oraşe cu legături care merg dincolo de cele furnizate de simpla proximitate, complementaritate sau de poziţia relativă poate fi asemănată în anumite privinţe ligilor comerciale din perioada mercantilistă de dinaintea formării statelor naţionale, dar au devenit în egală măsură un agent important al integrării. Ele semnalează interesul pentru variate forme de coordonare şi implică acorduri între grupuri restrânse sau o comunicare privilegiată în anumite domenii. Principala lor trăsătură comună o reprezintă flexibilitatea. Clujul ar putea beneficia din crearea unor asemenea reţele pe diverse aliniamente:

- prin integrarea zonei periurbane (Feleac, Bonţida, lacurile Tarniţa şi Beliş) în arealul turistic metropolitan,
- prin realizarea de alianţe cu oraşe cu un profil complementar (de ex. cele 7 cetăţi pe care le evocă varianta în limba germană a numelui regiunii Transilvania)
- prin încheierea de parteneriate cu oraşe cu un profil similar (ex. oraşe universitare, oraşe high tech etc.) cu care să convină asupra unor strategii comune de promovare, schimb de informaţii, facilităţi folosite în comun
- prin înscrierea în reţeaua oraşelor aflate de-a lungul unor rute importante de transport (autostradă, cale ferată), exploatând astfel privilegiul accesului la căi importante de comunicaţii.

5. Clujul – „motor" al competitivităţii în plan regional

Într-o epocă a unei mobilităţi extinse, favorizând schimbarea rapidă a locaţiei nu doar pentru persoane, dar deopotrivă pentru afaceri, firme, capital, oraşele ajung să evalueze de o manieră diferită oportunităţile şi ameninţările la adresa competitivităţii lor. Oraşele, în general, Clujul, în particular, sunt acum constrânse să găsească soluţii pentru a răzbi într-un spaţiu economic, social, cultural deschis. Clujul are de făcut astăzi unei competiţii extinse pentru atragerea de afaceri inovative,

capital, studenţi străini, turişti, evenimente culturale şi sportive etc. În aceste condiţii, devine esenţial pentru o strategie de succes a Clujului să susţină tot ceea ce îi poate oferi un avantaj competitiv:

- universităţi, ştiut fiind că în absenţa acestora este imposibil de atras investiţii străine majore în condiţiile unei economii bazate pe cunoaştere,
- companii naţionale şi multinaţionale de calibru, dat fiind că este greu de luat în considerare organizarea unor manifestări culturale sau sportive majore în absenţa sponsorizărilor venite din partea acestora,
- aeroport, pentru că ar fi imposibil de avut în vedere dezvoltarea de afaceri sau racordarea la circuitul universitar european sau organizarea unor festivaluri sau gale sportive fără a beneficia de un acces facil,
- patrimoniului cultural, fără de care oraşul cu greu s-ar putea înscrie pe harta centrelor turistice europene (introducerea Citadelei în circuitul turistic, introducerea unui sistem de identificare turistică a monumentelor urbane, închiderea traseului pietonal din centrul oraşului în circuite istorice valorificabile turistic, valorificarea moştenirii istorice şi patrimoniale austriece, renovarea Teatrului Naţional, renovarea Palatului Bánffy, redeschiderea muzeelor farmaciei şi de istorie a Transilvaniei),
- infrastructură turistică şi de afaceri (hoteluri, restaurante, parcări, spaţii comerciale şi de afaceri, transport, circuite de bicicletă etc.), deoarece aceasta este legată indisolubil de promovarea imaginii oraşului.

Poziţia geografică centrală pe care o are Clujul pentru accesul către o zonă mai amplă ar trebui pusă în valoare prin promovarea imaginii sale de principală poartă de acces către regiunea transilvană sau de punct de referinţă pentru aceasta. În egală măsură, politicile administraţiei locale vor trebui să ţintească cu prioritate acele măsuri, programe, acţiuni care au capacitatea de a stimula atractivitatea acestuia pentru deschiderea de noi afaceri, turism, evenimente cultural-sportive, oferind astfel oraşului avantaje competitive în competiţia cu alte centre urbane din regiune.

6. Clujul – promotor al bunelor practici în administraţia locală

Europenizarea Clujului va permite acestuia să acumuleze o experienţă pe care o va împărtăşi apoi cu alte oraşe din Europa Centrală şi de Răsărit, din interiorul şi din afara Uniunii Europene. Printr-o serie de programe cu finanţare europeană, precum URBACT, INTERREG IVC, INTERACT sau ESPON, Uniunea Europeană susţine acest schimb de bune practici, ceea ce ar permite Clujului să intervină în fixarea standardelor în materie de bună guvernare. Un survol asupra modalităţilor

prin care alte oraşe europene au reuşit să se impună pe această rută este legat de concentrarea asupra unui pachet de proiecte care pot fi apoi subsumate unor tematici mai ample, cum ar fi regenerare urbană (Birmingham), incluziune socială (Dortmund, Glasgow), inovare (Berlin) etc. De această manieră, Clujul va putea să ajunge să se implice activ în modelarea unor standarde de bune practici la nivel european.

7. Clujul – pol de atracţie al fondurilor structurale

Dincolo de beneficiul acestora pentru dezvoltarea oraşului, acestea vor permite asimilarea principiilor şi bunelor practici europene cu privire la strategie, programare, dezvoltarea economică, socială, culturală. Experienţa de până acum arată că oraşele care au reuşit să atragă fonduri europene au reuşit să îşi dezvolte o abordare strategică şi să devină mult mai inovative în dezvoltarea afacerilor, generarea de locuri de muncă sau punerea în mişcare a unor generoase proiecte sociale.

Strategii sectoriale

Prin expertiza pe care o are în domeniul studiilor europene, acest colectiv poate avea o contribuţie substanţială în proiectul de Planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020) ţinând seama de:

- expertiza ştiinţifică şi profesională a membrilor colectivelor dobândită în perioada de la înfiinţarea Facultăţii prin coordonarea de proiecte şi activităţi de cercetare, livrarea de studii, cursuri şi traininguri; recunoaşterea internaţională a rezultatelor ştiinţifice ale membrilor colectivelor (profesor Jean Monnet, visiting professor la universităţi partenere, conducerea de doctorate);
- existenţa celor două institute (Institutul de Cercetări Europene şi Institutul de Diplomaţie Culturală, filiala Cluj) din cadrul Facultăţii de Studii Europene, care dispun de capacitatea de a oferi documente de analiză, studii de impact şi cercetări de piaţă;
- conectarea Facultăţii de Studii Europene la tendinţele mai ample care se înregistrează la nivel european prin platforma Europe Direct, proiectul post-Lisabona coordonat de Universitatea din Köln, platforma Jean Monnet la care este deja contributor activ;
- capacitatea de diseminare a informaţiei ca urmare a afilierii la platforma Europe Direct, laboratoarele de negocieri europene, realizarea de analize şi expertize;
- baza materială şi de cercetare a facultăţii (săli de curs şi seminar, reţea de calculatoare, video proiectoare etc.).

Propuneri de programe operaţionale

Ca acţiuni concrete, acest colectiv şi-ar putea asuma următoarele direcţii, care ar putea contribui la internalizarea valorilor europene şi oferirea unor inputuri normative proceselor de europenizare aflate în curs de desfăşurare:

- organizarea unor dezbateri publice pe următoarele domenii de interes: multiculturalism în Cluj-Napoca, percepţia avantajelor integrării europene la nivelul societăţii clujene, identificarea priorităţilor şi perspectivelor oraşului prin prisma Agendei Europa 2020;
- dezvoltarea unor documente operaţionale pe următoarele domenii: întărirea pieţei interne – investiţii, antreprenoriat, resurse umane, capital social etc.; migraţie, incluziune/excluziune; valori europene; adâncirea integrării din perspectivă instituţională; analiza rezultatelor proiectelor finanţate prin fonduri europene la nivelul oraşului Cluj-Napoca; identificarea oportunităţilor şi direcţiilor optime de dezvoltare în acord cu Strategia financiară multianuală a UE pentru perioada 2014-2020;
- organizarea de şcoli de vară şi de platforme educaţionale care să favorizeze capacitatea de adaptare la rigorile Uniunii Europene.

strategia pentru

E-guvernare

Coordonatorii grupului de lucru:

Ioan Drăgan

Nicolae Urs

I. Introducere

Acest document porneşte de la premisa că e-guvernarea poate contribui substanţial la modernizarea administraţiei publice din România şi poate furniza instrumentele necesare pentru transformarea interacţiunii dintre administraţie şi cetăţeni, companii, organizaţii non-guvernamentale sau alte instituţii ale statului.

Trebuie de la început precizat că e-guvernarea nu trebuie gândită ca un nou strat birocratic sau ca un scop în sine, ci e nevoie de integrarea ei în viziunea pe termen lung a administraţiei, cu acceptarea faptului că va schimba o mare parte a modului în care se desfăşoară procesele administrative, atât interne cât şi externe.

Analiza de faţă porneşte de la o stare de fapt atât de evidentă încât scapă uneori actorilor implicaţi: administraţia, atât cea locală, cât şi cea centrală, este o avidă generatoare şi consumatoare de date şi de tehnologii informaţionale şi de comunicaţii. Adoptarea acestor tehnologii nu s-a făcut însă întotdeauna ca parte a unui plan coerent de integrare în fluxurile de lucru al administraţiei şi ca parte a unei viziuni de dezvoltare, iar departamentele IT din cadrul entităţilor administrative din România sunt de multe ori subdimensionate, atât ca personal, cât şi ca buget sau autoritate în cadrul instituţiei. Simpla informatizare a diferitelor compartimente din administraţia locală nu este de ajuns pentru a afirma că e-guvernarea este implementată dacă procesele interne, modul de lucru şi interacţiunea cu cetăţenii sau companiile nu sunt îmbunătăţite şi adaptate pentru a profita de echipamentele şi aplicaţiile achiziţionate sau dezvoltate intern, precum şi de răspândirea accesului la internet.

Există la această oră multe definiţii ale e-guvernării, iar alegerea uneia sau alteia dintre acestea depinde şi de obiectivele care sunt vizate in planul de implementare a diferitelor servicii electronice. Unele pun accent pe furnizarea de servicii online cu ajutorul infrastructurii oferite de internet, altele insistă pe utilizarea tehnologiilor informaţionale în administraţie, iar un al treilea grup se concentrează pe rolul pe care îl pot juca aceste tehnologii informaţionale în transformarea administraţiei.

Pentru acest document vom adopta o definiţie preluată din documentele pe această temă ale Organizaţiei pentru Cooperare şi Dezvoltare în Europa (OCDE), care spune că *e-guvernarea este folosirea tehnologiilor informaţionale şi de comunicare, şi în special a internetului, ca instrumente pentru bună guvernare.*

În literatura de specialitate sunt identificate 6 atribute majore ale e-guvernării:

- Utilizarea IT&C - e-guvernarea se bazează cvasi-exclusiv pe utilizarea IT&C, deci este doar o extensie a guvernării în sens general.
- Livrarea de informaţii şi servicii - Proiectele/sistemele implementate trebuie să poată disemina/livra toate informaţiile/serviciile de interes pentru cetăţeni.

- Transparenţă şi responsabilitate - e-guvernarea trebuie să fie transparentă şi responsabilă pentru toate părţile interesate (interne sau externe organizaţiei), în ideea creşterii încrederii acestora.
- Transformare organizaţionala şi structurală - orice proiect de e-guvernare poate solicita organizaţiei să sufere transformări care să permită atingerea obiectivelor de proiect.
- Integrare - Orice utilizator al unui sistem de e-guvernare ar trebui să aibă un singur punct de acces, ceea ce presupune integrarea completă a diferitelor aplicaţii.
- Guvernare eficientă - Eficienţa guvernării este extrem de importantă în ideea ca toate atributele de mai sus să fie gestionate efectiv şi eficient.

Scopul introducerii e-guvernării este aşadar de a susţine şi a potenţa buna guvernare, iar pentru ca acest obiectiv să fie atins trebuie ca e-guvernarea să fie însoţită de reforme în administraţie. Trebuie de asemenea menţionat că nu există o singură cale prin care e-guvernarea poate fi implementată. Drumul de urmat trebuie decis în funcţie de obiectivele urmărite şi de condiţiile particulare fiecărei instituţii în parte.

II. Analiza Preliminară

Cadrul general

În urma recensământului din 2011, ale cărui rezultate au fost date publicității, Cluj-Napoca este al doilea oraș ca mărime al țării, după capitală, cu o populație de 324.576 de locuitori, la care se adaugă în fiecare an, timp de mai mult de nouă luni, zeci de mii de studenți.

Statisticile care vorbesc despre numărul utilizatorilor de internet, atât la nivelul întregii țări, cât și în Cluj-Napoca, oferă uneori date contradictorii, în special din cauza metodologiilor mult diferite folosite. Astfel, informații oferite de Institutul Național de Statistică într-un raport recent arată că 52,9% dintre români au acces la internet acasă, în mediul urban acest procent fiind de 73,2% Informațiile nu sunt defalcate pe județe sau orașe, așa încât nu putem estima procentul pentru Cluj-Napoca. Ceea ce este însă interesant este că, potrivit aceluiași raport, cele mai utilizate dispozitive pentru a accesa internetul sunt telefoanele mobile, 61.8% dintre respondenți folosindu-le pentru acest lucru (pe locul doi vin laptopurile, cu 47,5%).

În ceea ce privește numărul utilizatorilor de internet din Cluj-Napoca, un sondaj efectuat de IRES arată că 63% dintre clujeni au accesează internetul cel puțin o dată pe lună.

În ciuda acestor neconcordanțe, luate în ansamblu toate rapoartele și sondajele ne dau o idee despre gradul de utilizare a internetului de către români în general și de către clujeni în special. Putem spune fără teama de a greși că peste 60% dintre locuitorii orașului folosesc internetul des și foarte des, și că din ce în ce mai mulți fac acest lucru cu ajutorul dispozitivelor mobile.

Aceste constatări se constituie în argumente foarte solide pentru nevoia implementării cât mai multor servicii online (care pot fi astfel accesibile în acest moment pentru cel puțin 60% dintre clujeni). Trebuie ținut cont de tendința mutării accesului la internet dinspre calculatoare de tip desktop, cu monitoare mari, către dispozitive mobile, cu ecrane de mai mici dimensiuni. Trebuie, de asemenea, înlesnit accesul la internet a celor care nu au încă o conexiune acasă, prin diverse metode (hotspot-uri în parcuri și piețe, chioșcuri dedicate).

Uriașa majoritate a conexiunilor fixe la internet sunt de tip broadband; de altfel, România este prezentă constant pe primele locuri la nivel mondial în ceea ce privește viteza medie a conexiunilor la internet. La acest lucru contribuie mai mulți factori, dintre care putem aminti avantajul de a arde etapele tehnologice (România a avut puține conexiuni dial-up, de pildă) și concurența acerbă pe piață.

Date statistice legate de folosirea serviciilor online existente

Primăria Cluj-Napoca pune la dispoziţia cetăţenilor municipiului mai multe servicii care pot fi accesate prin intermediul diferitelor pagini de web administrate de primărie.

1. Plata impozitelor şi taxelor locale online

În acest moment, portalul de plată online a taxelor şi impozitelor are circa 7000 de utilizatori. Pentru înregistrarea în sistem, cetăţenii au la dispoziţie două modalităţi:

- înregistrarea la Direcţia de taxe şi impozite, la primăriile de cartier sau la Centrul de informare al cetăţenilor (caz în care datele de acces şi parola sunt obţinute pe loc)

- înregistrarea online sau prin poştă (caz în care obţinerea datelor de acces durează aproximativ 3 zile)

Pe acest portal se pot achita toate taxele cu debit (impozite locale, taxe de concesiuni, taxe de închirieri, in general pentru toate taxele pentru care exista un contract cu municipalitatea).

2. Programarea online a căsătoriilor

Pentru acest serviciu nu este necesară nici o procedură specială de înregistrare. Ea se efectuează de pe site-ul primăriei, până în acest moment a fost folosită de aproape 5700 de cupluri.

3. Programarea online pentru depunerea cererilor de transcriere a certificatelor cetăţenilor români cu domiciliul în străinătate care au redobândit cetăţenia română

Pentru acest serviciu nu este necesară nici o procedură specială de înregistrare. Ea se efectuează de pe site-ul primăriei, până în acest moment au fost înregistrate peste 8400 de programări.

Serviciul funcţionează din luna august 2013.

4. Depunerea şi urmărirea online a cererilor depuse

Nu e necesară înregistrarea, acest serviciu este gratuit şi transparent. Se poate urmări stadiul rezolvării cererilor depuse la ghişeele primăriei pe baza numărului de înregistrare, a datei depunerii şi a numelui persoanei care a depus-o. Unele cereri se pot depune online (cerere de parcare, cerere de liberă trecere), la fel fără a fi necesară înregistrarea.

Pana la aceasta data au fost 517.425 interogări în baza de date privind urmărirea cererilor depuse.

5. Plata online a amenzilor de circulaţie şi a celor acordate de poliția locală, plata altor taxe fără debit si plata taxei de libera trecere

Începând cu 2013, pe portalul primăriei se pot achita online amenzile de circulaţie şi cele date de poliția locală, plata unor taxe fără debit ce privesc starea civila şi evidența populaţiei (taxa pentru eliberarea cărţilor de identitate, taxa de divorţ, etc.) si plata taxei de libera trecere.

6. Plata online a amenzilor aflate in executare silită

Începând cu luna noiembrie a fost implementată posibilitatea plăţii online a amenzilor aflate în executare silită, serviciul fiind deja utilizat de mai multe firme.

7. Servicii online implementate prin proiectul european "Sistem informatic integrat pentru servicii online oferite în municipiul Cluj-Napoca"

În cadrul proiectului "Sistem informatic integrat pentru servicii online oferite în Municipiul Cluj-Napoca" s-au implementat următoarele 7 servicii electronice:

- Solicitare amplasare panouri publicitare şi bannere;
- Solicitare organizare manifestaţii/evenimente publice;
- Serviciul gestiune autorizaţii pentru parcări;
- Sesizare maşini abandonate;
- Sesizare câini comunitari;
- Sesizare cerşetori;
- Sesizare rampe clandestine.

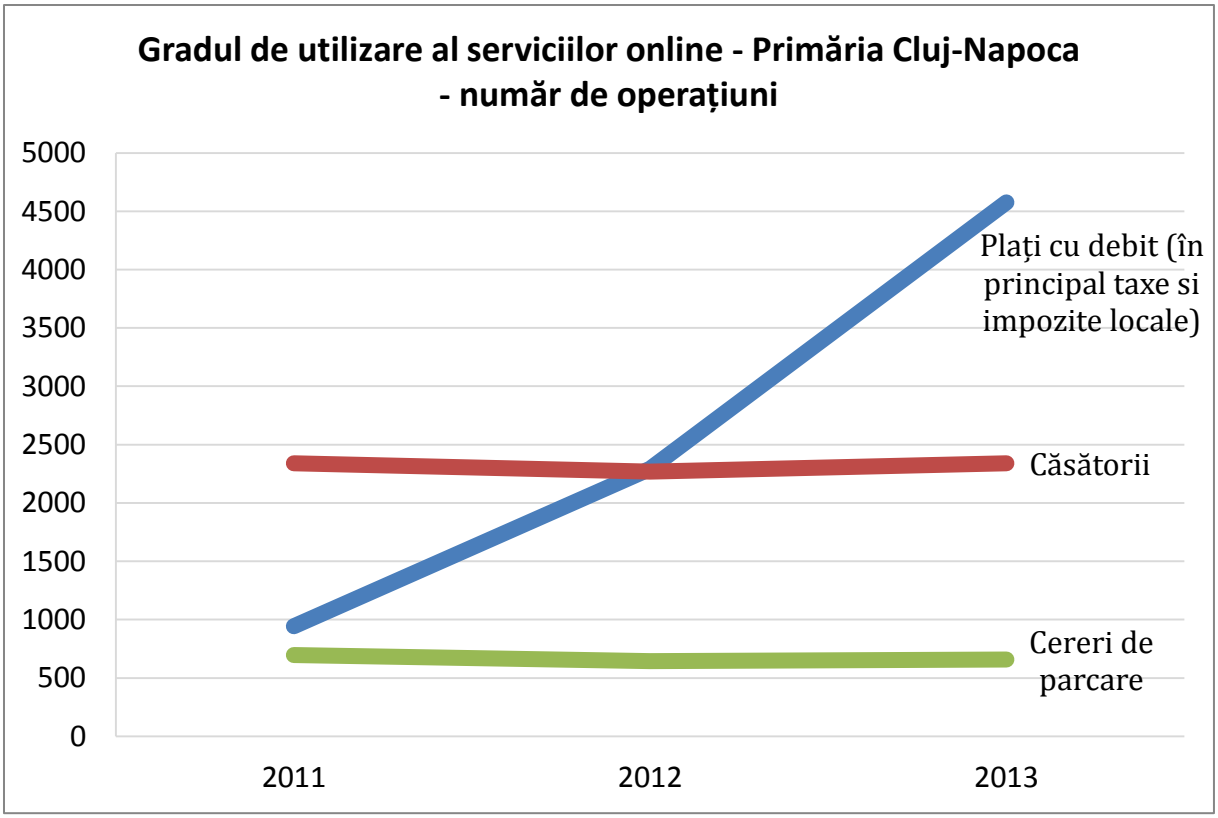

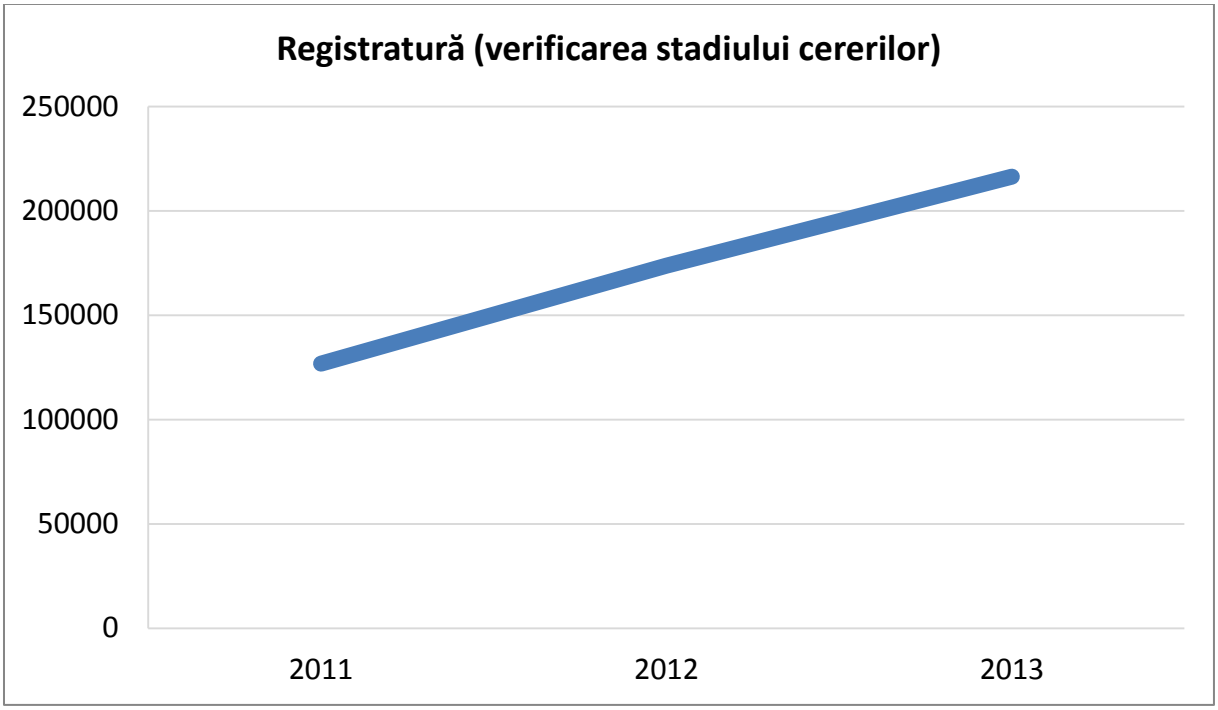

Plata amenzilor de circulație și a celor acordate de poliția locală se poate face si prin portalul național ghișeul.ro, unde primăria Cluj-Napoca este înrolată în sistem.

Lunar, portalul e-primariaclujnapoca.ro, cu aplicațiile dezvoltate de primăria municipiului Cluj-Napoca, are peste 10.000 de vizite, ajungând până la 14.000 de vizite lunar în unele luni. Din acestea aproximativ 12% au fost efectuate de pe sisteme de

operare mobile în ultima lună – spre comparaţie, în luna iunie 2013 circa 10,5% din accesări au fost efectuate de pe dispozitive mobile.

Site-ul primăriei

Paradigma după care site-ul primăriei Cluj-Napoca a fost realizat acordă o importanţă scăzută serviciilor online oferite cetăţenilor sau firmelor, fiind gândit în mod preponderent pentru oferirea de informaţii

Site-ul oficial al primăriei, primariaclujnapoca.ro, conţine multe informaţii, în general actualizate, dar organizarea acestor informaţii este deficitară din cauza ergonomiei paginii (care ar putea fi îmbunătăţită). Numărul foarte mare de meniuri, categorii, domenii în care este împărţită informaţia disponibilă şi regulile după care aceasta este plasată în aceste meniuri face mai dificilă decât ar fi fost de dorit găsirea datelor necesare.

Primăria Cluj-Napoca întreţine în acest moment mai multe site-uri, în afară de site-ul oficial (zecepentrucluj.ro, visitcluj.ro, clujbussiness.ro, viatalagradi.ro, visitclujnapoca.ro, ziledecluj.ro), dar nu exista o administrare centralizată a acestor site-uri.

O altă problemă este faptul că vechiul site (primariacj.ro) este încă activ, firma care l-a realizat refuzând până în prezent să îl dezactiveze. Informaţiile prezente pe acest site sunt perimate şi pot induce în eroare cetăţenii sau firmele.

De conţinutul site-ului oficial se ocupa Biroul Mass-Media.

Disponibilitatea diferitelor compartimente ale administrației locale de a participa la implementarea serviciilor online

Una dintre problemele de care trebuie să se ţină seama în creionarea strategiei pentru introducerea e-guvernării este necesitatea explicării întregului proces angajaţilor din diferitele compartimente ale primăriei. Din discuţiile cu mai mulţi şefi de direcţii şi servicii, ca şi cu câteva zeci de funcţionari (aceasta din urmă prilejuită de un curs despre avantajele utilizării noilor tehnologii în administraţia publică, organizat în cadrul unui proiect PODCA), funcţionarii au, în legătură cu introducerea şi răspândirea serviciilor online, două mari temeri: frica de pierdere a locurilor de muncă şi frica de a nu fi capabili să lucreze aceste noi tehnologii.

Din experienţa noastră, funcţionarii pot să înţeleagă şi să accepte avantajele noilor tehnologii dacă ele le sunt explicate şi se ţine cont şi de opinia lor.

Din discuţiile avute cu şefii de direcţii şi servicii din cadrul Primăriei Cluj-Napoca, gradul de entuziasm în ceea ce priveşte implementarea serviciilor de e-guvernare variază foarte mult. Cei care au experimentat avantajele oferite sunt şi cei mai entuziaşti în continuarea reformelor şi implementarea altor asemenea servicii.

Funcţionarii care nu doresc schimbarea se vor preleva de interpretarea în mod cât mai restrictiv a legilor româneşti, care de la început nu au fost gândite nici pentru a înlesni accesul cetăţenilor sau ale firmelor la informaţii nici pentru a promova e-guvernarea. Atât timp cât mentalitatea este de tipul: *dacă nu e specificat în lege, nu facem* nu se schimbă în *dacă nu e interzis în lege, se poate face,* implementarea serviciilor de e-guvernare va întâmpina probleme din partea unor funcţionari aflaţi în funcţii de decizie.

III. Analiza Sectorului

Analiza SWOT

Puncte tari	Puncte slabe
• există servicii de e-guvernare implementate, accesibile şi folosite • peste 70% dintre locuitorii oraşului au acces la internet • la fel ca în cele mai multe oraşe din România, în Cluj-Napoca media vitezei conexiunilor la internet este printre cele mai mari din lume • există câteva proiecte de colaborare între mediul de afaceri, universităţi şi administraţia locală, în special prin intermediul ClujIT • parte din funcţionari au fost instruiţi în legătură cu e-guvernarea şi avantajele oferite (de pildă în cadrul proiectului Pregătirea sistemului de e-administraţie în România) • există în acest moment angajamentul politic pentru implementarea e-guvernării • serviciile online implementate sunt sau pot fi rapid adaptate pentru accesul de pe dispozitive mobile	• cele mai multe servicii oferite de administraţie nu sunt prezente online • există prea multe site-uri, unele dintre ele neactualizate, legate de administraţia locală a oraşului • infrastructura IT este deficitară, atât în ceea ce priveşte hardware-ul, dar mai ales în ceea ce priveşte software-ul şi modul în care diferitele aplicaţii existente comunică între ele • resursa umană este, în mare parte, nepregătită pentru utilizarea noilor aplicaţii şi reticentă în ceea ce priveşte implementarea lor • departamentul IT este grav subdimensionat • nu există seturi de date în format deschis disponibile cetăţenilor sau firmelor (în ideea mişcării Open Data) • există o lipsă de colaborare între diferitele instituţii din cadrul administraţiei locale (atât instituţii subordonate Primăriei, cum este RATUC, cât şi externe - Consiliul Judeţean, Trezoreria, etc.) • nu există un plan bazat pe o viziune clară pentru implementarea e-guvernării, iar acest lucru duce la o lipsă a adaptării procedurilor existente pentru trecerea lor online • nu toate site-urile sunt adaptate pentru accesul de pe dispozitive

	mobile • comunicarea online este deficitară - un simptom este nefolosirea de către angajaţi a adreselor de email instituţionale • fondurile disponibile sunt pentru implementarea unor noi servicii de e-guvernare sunt insuficiente • nu există o strategie pe acest domeniu la nivelul zonei metropolitane • legislaţia actuală nu a fost gândită pentru a facilita oferirea de servicii online
Oportunităţi	**Ameninţări**
• posibilitatea extinderii parteneriatului între mediul academic, firmele din domeniu şi administraţia locală • posibilitatea accesării unor fonduri europene pentru dezvoltarea şi implementarea serviciilor de e-guvernare (în cadrul programului operaţional *Competitivitate*, obiectivul *Acţiuni pentru dezvoltarea de instrumente de e-Guvernare pentru întreprinderi şi cetăţeni (e-Guvernare 2.0)* • posibilităţile oferite de statutul de Capitală Europeană a Tineretului în 2015 • valorificarea experienţelor diferitelor oraşe în implementarea e-guvernării (eventual încheierea unui parteneriat cu unul dintre aceste oraşe) • existenţa unei industrii IT puternice, ceea ce facilitează accesul atât la companii cu experienţă în	• legislaţia actuală neadaptată posibilităţilor oferite de e-guvernare • contextul politic local şi naţional (până în 2020 vor avea loc atât alegeri locale cât şi două rânduri de alegeri legislative naţionale, două alegeri prezidenţiale şi două tururi de alegeri pentru Parlamentul European) • problemele financiare existente la nivelul administraţiei locale, în special în cazul în care creşterea economică nu va fi susţinută • rezistenţa la schimbare din partea funcţionarilor publici • lipsa interesului pentru un proces de administraţie publică transparent şi trasabil • lipsa corelării introducerii e-guvernării cu eficientizarea şi adaptarea administraţiei publice (în special în ceea ce priveşte procesele interne) • securitatea aplicaţiilor de e-

furnizarea de soluţii complexe, cât şi la start-up-uri care pot fi interesate într-o colaborare cu administraţia locală • accesul la internet de pe dispozitive mobile este în creştere accentuată, ceea ce poate oferi o oportunitate de creare de la început a serviciilor online cu accesul mobil ca specificaţie de bază, înlesnind adopţia acestora • încadrarea în Agenda digitală europeană 2020, care oferă oportunităţi atât pentru administraţia locală, cât şi pentru colaborări între administraţie şi mediul de afaceri	guvernare, mai ales în cazul în care acestea vor fi folosite de un număr din ce în ce mai mare de persoane şi firme • un proces de comunicare ineficient în explicarea acestor noi servicii şi ale transformărilor din cadrul administraţiei locale pe care le vor produce

IV. Probleme strategice

Din analiza de mai sus şi din discuţiile cu stakeholder-ii, cele cinci probleme strategice cheie cu care se confruntă implementarea serviciilor de e-guvernare în Cluj-Napoca sunt:

1. Lipsa unei viziuni şi, legată de aceasta, a unei strategii coerente de dezvoltare a e-guvernării.

2. Lipsa unei culturi organizaţionale care să pună accentul pe dezvoltarea e-guvernării.

3. Resursele financiare limitate disponibile pentru implementarea e-guvernării şi subdimensionarea gravă a departamentului IT (responsabil, în acest moment, cu implementarea serviciilor de e-guvernare).

4. Lipsa promovării serviciilor de e-guvernare existente şi inexistenţa unei campanii de educare a cetăţenilor cu privire la avantajele acestora

5. Lipsa unei legislaţii adecvate pentru implementarea e-guvernării - această problemă strategică există, dar poate fi în mai mică măsură influenţată de acţiuni la nivel local.

V. Strategii de răspuns la problemele strategice

1. Lipsa unei viziuni și a unei strategii

Implementarea serviciilor de e-guvernare nu a fost până acum o prioritate pentru administrația locală din Cluj-Napoca. Serviciile existente au fost dezvoltate fie ca parte a unor proiecte, fie ca servicii de sine stătătoare, în momentul în care s-a cerut acest lucru, de obicei de la nivel central.

Pentru implementarea e-guvernării este nevoie de formularea unei viziuni și, pe baza acesteia, a unei strategii de dezvoltare în acest domeniu. Această strategie ar trebui să cuprindă și planul unei arhitecturi software care să ducă la realizarea unui sistem informatic integrat la nivelul administrației locale, care să se poată de asemenea integra ușor cu alte sisteme, la nivel local, regional și național. De asemenea, pe baza acestei strategii ar trebui regândite procedurile interne din cadrul administrației locale pentru ca acestea să se adapteze nevoilor cetățenilor sau firmelor și să poată fi replicate ca servicii online.

În cadrul oricărei organizații, cu atât mai mult a celor publice, există o serie de politici și proceduri interne adoptate cu scopul de a asigura atingerea obiectivelor stabilite și buna desfășurare a proceselor ce stau la baza activității respectivei entități. Procedurile au rolul de a seta modul și cadrul în care se desfășoară procesele, precum și regulile care le guvernează, astfel încât standardele de lucru să fie comune și activitatea unitară. Într-o variantă simplificată, am putea spune ca procedurile sunt adevărate „ghiduri de utilizare" a proceselor.

În momentul actual, referindu-ne la Primăria Cluj-Napoca, majoritatea proceselor și procedurilor în vigoare deservesc tipul de administrație publică tradițională, în care contactul cu cetățenii se face în mod direct, față în față. Însă trecerea spre sfera serviciilor online va presupune adaptarea acestora noilor nevoi, prin integrarea tehnologiei atât ca utilizare propriu-zisă, cât și ca terminologie.

Serviciile electronice trebuie gândite pornind de la nevoile clienților și nu de la structura și necesitățile administrației. Nevoile fiecărui client față de un anumit serviciu pot fi foarte variate – de la simpla informare, la asigurarea unor nevoi de bază și până la nevoia de implicare în gestionarea afacerilor comunității. Nevoile fiecărui astfel de segment de posibili clienți trebuie adresate într-un mod diferit în ceea ce privește nivelul de sofisticare al instrumentelor oferite, nivelul de asistență sau modul de livrare.

2. Lipsa culturii organizaționale

În ceea ce privește resursa umană, există mai multe provocări. Una dintre ele este reticența la schimbare din partea funcționarilor, fiind nevoie de explicarea nevoii introducerii acestor servicii online. S-a conturat și necesitatea instruirii funcționarilor în utilizarea noilor tehnologii, astfel încât să se diminueze scepticismul acestora în folosirea IT&C. În același timp, trebuie insistat pe schimbarea modului în care parteneriatul cetățeni-firme-administrație trebuie să funcționeze, plecând de la transparența actului administrativ până la accesul liber la seturi de date.

Este nevoie de o strategie coerentă de comunicare a avantajelor acestor noi tehnologii și de explicare a modului în care ele vor simplifica și asista munca funcționarilor. De asemenea, pe baza unei evaluări a impactului introducerii diverselor sisteme informatizate, ar trebui să existe o situație clară cu evoluția numărului de locuri de muncă afectate (detașate, modificate, desființate) pentru fiecare direcție sau serviciu.

În ceea ce privește frica de a nu putea ține pasul cu avansul tehnologic, funcționarii ar trebui să beneficieze de un program de training adaptat nevoilor lor, care să le demonstreze că aceste noi tehnologii sunt gândite astfel încât să fie cât mai ușor de utilizat.

În cazul în care funcționarii nu sunt ei convinși că aceste noi sisteme și serviciile care se bazează pe ele sunt și în avantajul lor (le simplifică munca, elimină operațiunile de rutină), rezistența la schimbare, care va fi și așa considerabilă, va deveni aproape imposibil de învins.

Implementarea e-guvernării poate ajuta la procesul de transparentizare a actului administrativ. Asigurarea unui proces de guvernare transparent aduce cu sine și o responsabilizare a factorilor de decizie din instituție precum și un transfer de cunoștințe către cetățenii implicați în actul de guvernare. Rezultatul este reducerea actelor de corupție și îmbunătățirea calității deciziilor.

Unul din principiile ce se doresc introduse în următoarea etapă de planificare strategică, pentru asigurarea transparenței actului de guvernare local, este expunerea online a datelor publice (Open Data). Acest principiu presupune publicarea online a seturilorde date neconfidențiale, în formate standardizate, cu scopul accesării și procesării deschise de către cetățeni. Prin utilizarea acestor date în aplicații generate de cetățeni și companii se poate asigura îmbunătățirea serviciilor orașului, precum și o contribuție la asigurarea transparenței actului de guvernare.

Procesul de publicare a datelor publice va avea la bază norme interne ce trebuie definite, cu impact în:

- criteriile de achiziție de aplicații informatice noi, ce vor trebui să includă nativ mecanisme de publicare a datelor publice

- extinderea aplicaţiilor actuale pentru a putea expune datele publice
- extinderea procedurilor interne pentru a include pregătirea şi publicarea periodică a datelor publice aflate în sistemele informatice ale instituţiei
- asigurarea infrastructurii necesare păstrării şi asigurării integrităţii datelor publice expuse cetăţenilor.

Menţionat şi anterior, un important atribut al e-guvernării este acela că presupune o transformare organizaţională şi structurală a administraţiei care să permită atingerea obiectivelor stabilite. Proporţiile transformărilor pe care organizaţia în care se doreşte implementarea sistemului de e-guvernare le va suferi sunt direct legate de stadiul de maturitate al trecerii sale de la administraţia tradiţională la cea de tip electronic.

În cazul de faţă, al Primăriei Cluj-Napoca, vorbim despre o serie de transformări destul de ample, întrucât implementarea sistemului de e-guvernare aici e mai degrabă într-o fază incipientă. Acestea vor viza nu doar forma, modul de interacţiune cu beneficiarii şi furnizarea serviciilor către aceştia, ci şi mijloacele, fiind nevoie de o revoluţionare a activităţii acestei instituţii aşa cum o ştim in prezent.

Să nu uităm, însă, că e vorba despre un aparat administrativ public, o organizaţie de dimensiuni relativ mari, cu o adaptabilitate scăzută la situaţii necunoscute şi un grad de inovaţie destul de redus. Aceasta va avea tendinţa de a-şi păstra inerţia în faţa unor modificări bruşte şi de a face tranziţia în propriul său ritm. Ne aşteptăm la o rezistenţă crescută la schimbare, lucru dovedit de altfel şi în urma discuţiilor iniţiale purtate cu reprezentanţii diferitelor departamente de lucru ale Primăriei, care s-au arătat sceptici în faţa argumentelor pro e-guvernare.

În acest context intervine conceptul de management al schimbării. Pentru ca obiectivele stabilite prin această strategie să aibă o şansă de realizare cât mai ridicată, e nevoie de cooperarea întregii organizaţii, reprezentată în special de resursa umană. Angajaţii sunt cea mai valoroasă resursă a acestui tip de organizaţie, de aceea o atenţie sporită trebuie acordată informării şi educării lor în spiritul obiectivelor propuse, pentru ca ei să le înţeleagă, să şi le asume şi să acţioneze pro-activ în atingerea lor.

Legat în mare parte de resursa umană, managementul schimbării înseamnă mult mai mult decât simpla gestionare a oamenilor. Presupune o activitate de management complexă, definită pe zone de acţiune precum:

- Mobilizarea şi angajamentul resursei umane în atingerea obiectivelor propuse
- Organizarea resurselor şi a proceselor de urmat
- Soluţionarea conflictelor şi diminuarea rezistenţei la schimbare
- Dezvoltarea unei culturi organizaţionale adaptate noilor obiective
- Calificarea şi dezvoltarea resursei umane pe baza noilor necesităţi
- Dezvoltarea leadership-ului conform noilor roluri
- Orientarea şi alinierea tuturor jucătorilor pe calea comună a obiectivelor de atins

3. Lipsa resurselor financiare și subdimensionarea departamentului IT

Analiza situației actuale a primăriei Cluj din perspectiva e-guvernării relevă existența unui nivel relativ scăzut de acoperire a nevoilor reale și complete de servicii IT&C adresate contribuabililor. Această situație derivă în principal din lipsa resurselor necesare, atât financiare, cât și de personal.

Transformarea municipiului într-un exemplu de implementare a e-guvernării în România ar trebui să devină o prioritate a administrației locale, și nu doar la nivel declarativ, ci și prin alocarea resurselor, financiare, de personal și de autoritate pentru ca implementarea serviciilor de e-guvernare să devină fezabilă.

Strategia de dezvoltare pentru următoarea perioadă ar trebui să aibă în vedere 2 faze distincte de implementare:

- Recuperarea decalajului față de administrațiile ”moderne”, care au atins deja nivelul 5 de maturitate[1];
- Extinderea avantajului tehnologic prin adoptarea și implementarea de sisteme ”best-of-breed” pe verticalele considerate ca având prioritate maximă.

Pentru abordarea acestei evoluții, administrația locală trebuie să aibă în vedere câteva elemente fundamentale, cum ar fi:

- alinierea la tehnologiile de top ale momentului;
- adoptarea unui model de măsurare a maturității organizației proprii, cel puțin din perspectiva sistemelor de e-guvernare[2];
- folosirea continuă și necondiționată a bunelor practici, inclusiv din perspectiva arhitecturii orientate pe servicii, care să ducă la acoperirea tuturor celor 4 componente de bază (G2C, G2B, G2G și G2E)[3].

Perioada următoare de dezvoltare tehnologică este marcată de câteva concepte majore: cloud, big data, mobile, open data. Pentru a alinia administrația locală la aceste tendințe și a putea beneficia de dezvoltările tehnologice, este necesară o includere a acestora în strategia de dezvoltare a primăriei.

Pentru a putea asigura dezvoltarea permanentă, chiar și în condiții de resurse limitate, instituția va trebui să impună standarde deschise de interoperabilitate a platformelor existente și ce urmează a fi implementate. Adoptarea standardelor deschise asigură capacitatea instituției de a evolua rapid de la o tehnologie la alta în contextul proceselor și interacțiunilor implementate prin aceste standarde.

[1] Pentru amănunte legate de nivelele de maturitate ale e-guvernării, vezi anexa 1
[2] Pentru un exemplu de model al măsurării maturității organizației, vezi anexa 1
[3] Pentru o propunere de folosire a bunelor practici, vezi anexa 1

Similar cu infrastructura rutieră şi de canalizare a oraşului, se impune ca primăria să asigure şi o infrastructura virtuală oraşului. Numărul mare de servicii publice online ce trebuie livrate în cadrul oraşului depind de o infrastructura online existentă. În acest moment numărul mare de furnizori economici ai acestei infrastructuri creează o barieră de intrare, dată de costuri, pentru extinderea serviciilor online cu ajutorul implicării cetăţenilor şi companiilor locale. Crearea unei infrastructuri virtuale proprii a oraşului va permite primăriei reducerea costurilor de exploatare în timp, deschiderea acesteia pentru implicarea cetăţenilor/companiilor în realizarea de aplicaţii care să completeze actul de guvernare precum şi introducerea de servicii e-guvernare cu o largă răspândire.

Infrastructura necesară începe de la cea de comunicaţii, fibră optică şi wireless şi continuă până la o magistrală de servicii web publice expusă altor instituţii sau cetăţenilor. Datorită vechimii echipamentelor interne, o recondiţionare a acestora precum şi schimbarea tehnologiei către soluţii de virtualizare atât de servere cât şi de staţii de lucru ar îmbunătăţi atât performanţa cât şi eficienţa funcţionarilor publici.

4. Lipsa promovării serviciilor de e-guvernare

Aşa cum am arătat mai sus, există o serie de servicii online oferite cetăţenilor şi firmelor, dar gradul lor de adopţie este mult sub potenţial. Această problemă trebuie combătută printr-o campanie de popularizare atât a acestor servicii, cât şi a conceptului de e-guvernare, prin care să fie explicate care sunt avantajele interacţiunii virtuale cu administraţia, la ce sunt folositoare seturile de date oferite de către primărie şi celelalte instituţii ale administraţiei locale, cum ajută creşterea transparenţei actului administrativ la o mai bună guvernare.

Accesul online la servicii publice nu este un scop în sine, ci un mijloc pentru a ajunge la rezultate benefice pentru comunitate şi societate. Dezvoltarea unor noi servicii publice electronice trebuie să ia în considerare aspecte extrem de variate, cum ar fi: eficienţa şi eficacitatea acestor servicii, echitatea (acces egal pentru toţi cetăţenii şi toate firmele), sporirea gradului de implicare a cetăţenilor în guvernarea societăţii şi creşterea transparenţei şi responsabilităţii administraţiei.

Un serviciu electronic îşi va atinge scopul în momentul în care cetăţenii sau firmele cărora le este adresat vor folosi serviciul respectiv. Înainte ca un astfel de serviciu să fie lansat, trebuie analizate următoarele aspecte: interesul potenţialilor clienţi, modul în care aceşti clienţi pot fi anunţaţi de existenţa serviciului şi modul în care pot fi convinşi să-l utilizeze şi să contribuie la dezvoltarea lui. Foarte important este însă şi modul în care introducerea acestor noi servicii online este comunicată potenţialilor ”clienţi”.

Scopul declarat al e-guvernării fiind acela de livrare eficientă a serviciilor administrative către cetăţeni, cu cât vor fi mai multe servicii online şi cu cât utilizarea acestora va fi mai răspândită, cu atât mai mare va fi impactul e-guvernării. Cu alte cuvinte, e-guvernarea

necesită o ”masa critica” de e-cetăţeni şi e-firme pentru a genera un impact sustenabil al ei, dincolo de eficienţa şi transparenţa internă. Totuşi, atingerea acestei mase critice nu este uşor de realizat. Implementarea conceptului de e-guvernare poate avea succes doar dacă există o cerere masivă şi sprijin din partea majorităţii populaţiei. O parte a cererii vine cu siguranţă din conştientizarea oportunităţilor oferite de servicii mai bune şi mai rapide ale administraţiei locale. Cetăţenii şi entităţile de afaceri trebuie să fie motivaţi/e la rândul lor prin oferirea de conţinut digital convingător, relevant şi uşor accesibil.

5. Lipsa legislației adecvate

Legislaţia actuală îngrădeşte posibilitatea de a expune toate serviciile online dorite de cetăţeni. Pentru a trece de aceste obstacole legislative, se pot trasa două direcţii de acţiune:

În cazul în care obstacolele legislative se pot surmonta la nivel local, administraţia ar trebui să facă o prioritate în a deveni cât mai transparentă şi a elimina obstacolele legislative şi birocratice.

În cazul în care blocajele derivă din legislaţia naţională, administraţia oraşului ar trebui, împreună cu administraţiile altor oraşe şi cu alte instituţii interesate, să propună şi să urmărească modificarea acestor legi, în sensul creşterii transparenţei şi a facilitării interacţiunii virtuale între cetăţeni/firme/organizaţii şi administraţie, atât locală cât şi centrală.

Viziunea pe termen mediu și lung

Administraţia locală din Cluj-Napoca doreşte să se transforme prin transparenţă şi interconectare. Oraşul îşi va pune în valoare avantajele pe care i le oferă statutul de cel mai important centru IT din România şi al doilea centru universitar, precum şi existenţa unei administraţii moderne şi progresiste. Guvernarea oraşului se va face transparent, deschis şi participativ, ajutată de tehnologiile şi suportul oferite de serviciile de e-guvernare.

VI. Programe operaţionale

Ca o introducere la enumerarea programelor operaţionale pe care le propunem, trebuie spus că acestea sunt gândite ca un tot unitar. Din cauza particularităţilor domeniului şi a interconectării acestor programe, nu vedem posibilă renunţarea la vreunul dintre ele fără ca întreaga strategie să îşi piardă eficacitatea. Aşa încât ordinea în care acestea programe sunt aşezate are mai mult de-a face cu momentul în care ele ar trebui începute decât cu importanţa lor.

Programe operaţionale, plasate în ordinea priorităţii lor

1. Alfabetizarea digitală a tuturor angajaţilor primăriei
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Perioada de implementare: 2014-2017
Indicatori de rezultat:

- 100% din angajaţii, implicaţi în servicii publice, în contact direct/indirect cu cetăţenii să participe în cursuri de e-guvernare de minim 40 de ore.
- Câte 1 funcţionar public în fiecare departament dedicat strategiei de e-guvernare a departamentului

2. Realizarea arhitecturii IT integrate, deschise şi interoperabile a Primăriei Cluj-Napoca
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Departamentul IT, Consultanţi externi
Perioada de implementare: 2014
Indicatori de rezultat:

- Document cu arhitectura proceselor interne
- Document cu arhitectura informaţiei interne
- Document cu arhitectura sistemelor informatice
- Document cu arhitectura datelor interne
- Document cu arhitectura soluţiilor informatice, infrastructurii de comunicaţii şi de calcul necesară

3. Adecvarea proceselor şi procedurilor interne ale instituţiei pentru e-guvernare
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Departamentul IT, Consultanţi externi
Perioada de implementare: 2014-2015
Indicatori de rezultat:

- Procese şi proceduri suport pentru e-guvernare
- HCL pentru adoptarea acestora

4. Implementarea infrastructurii de comunicaţii distribuite a oraşului
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Departamentul IT, Subcontractori
Perioada de implementare: 2014-2019
Indicatori de rezultat:

- Infrastructura de comunicaţii integrate a oraşului

- Infrastructura wireless a oraşului
- Magistrală Servicii Web

5. Actualizarea şi eficientizarea infrastructurii IT existente
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Departamentul IT, Subcontractori
Perioadă de implementare: 2014-2019
Indicatori de rezultat:

- Infrastructura de calcul modernă şi eficientă prin utilizarea virtualizării
- Utilizarea semnăturii digitale în toate procesele administraţiei publice şi de către toţi funcţionării publici
- Portal unic de acces la serviciile primăriei şi a regiilor subordonate

6. Implementarea platformelor integrate, interoperabile şi deschise de e-guvernare
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Departamentul IT, Subcontractori
Perioada de implementare: 2014-2019
Indicatori de rezultat:

- Platformă GIS integrată cu toate serviciile electronice ale primăriei
- Sistem integrat de gestiune a tuturor activităţilor instituţiei
- 100% din procesele interne ale primăriei să existe şi în formă digitală
- 70% din interacţiunile cu cetăţenii să poată fi iniţiate online/mobile
- 20% din cele mai frecvente cereri ale cetăţenilor să poate fi rezolvate integral online
- Reducerea cu 30% a timpilor de procesare a cererilor cetăţenilor
- Toate procesele primăriei să poată fi monitorizate electronic cu indicatori de performanţă disponibili în timp real la nivel de departament şi primar

7. Transparenţa decizională prin e-guvernare
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Perioada de implementare: 2015-2017
Indicatori de rezultat:

- 70% din datele publice ale primăriei publicate periodic online
- 10% din cererile cetăţenilor adresate primăriei iniţiate prin aplicaţii dezvoltate de terţi în baza unei infrastructurii de servicii web puse la dispoziţie de primărie
- Fiecare departament al primăriei evaluat prin minim 3 indicatori de performanţă disponibili în timp real şi către cetăţeni, online
- Existenţa unui mecanism de verificare a stării tuturor cererilor, activităţilor interne şi activităţii zilnice a funcţionarilor publici

8. Eficientizarea bugetelor de IT prin crearea unei regii autonome de IT
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca, Departamentul IT, Alte autorităţi publice

Perioada de implementare: 2016-2020
Indicatori de rezultat:

- Entitate juridică separată
- Buget alocat din partea tuturor autorităţilor publice implicate alocat anterior departamentelor IT

9. Educarea cetăţeniilor cu privire la utilizarea serviciilor de e-guvernare
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Perioadă de implementare: 2016-2020
Indicatori de rezultat:

- Portalul unic al primăriei canal preferat de interacţiune cu primăria al persoanelor sub 40 ani.
- Portalul unic al primăriei canal preferat de interacţiune cu primăria al persoanelor juridice.
- 51% din cererile cetăţenilor, care au implementarea procesului în format electronic, să vina pe canale online/mobile
- 70% din serviciile de e-guvernare accesate prin aplicaţii şi terminale mobile

10. Eficientizarea activităţii interne a instituţiei prin e-guvernare
Responsabil: Primăria Cluj-Napoca
Perioadă de implementare: 2016-2020
Indicatori de rezultat:

- Existenţa indicatorilor de performanţă a funcţionarilor publici monitorizaţi automat pe baza sistemelor de e-guvernare
- HCL pentru considerarea indicatorilor de performanţă generaţi automat în procesul de evaluare a funcţionarilor publici

VII. Sinergii cu alte domenii ale strategiei de dezvoltare

IT	Realizarea arhitecturii IT integrate, deschise şi interoperabile a Primăriei Cluj-Napoca Actualizarea şi eficientizarea infrastructurii IT existente Implementarea platformelor integrate, interoperabile şi deschise de e-guvernare
Educaţie universitară	Alfabetizarea digitală a tuturor angajaţilor primăriei
Tineret	Reflectarea evenimentelor prilejuite de Cluj-Napoca – Capitala europeană a tineretului 2015 pe site-urile primăriei
Dezvoltare economică locală	Nevoile de servicii online oferite de primărie firmelor clujene

VIII. Mecanism de evaluare şi actualizare a strategiei

strategia pentru

Identitatea istorică a orașului

Coordonatorii grupului de lucru:

Ovidiu Ghiță

Marius Bucur

Tradiția nu înseamnă prezervarea cenușii, ci transmiterea mai departe a flăcării.

Gustav Mahler

Tradiţiile cultural-istorice ale identității comunitare a Clujului:

1. **Tradiţia urbanităţii**

Repere:

- Vechimea primei întemeieri urbane locale (oraşul antic Napoca) şi racordarea – prin intermediul civilizației integratoare oferită de către Imperiului Roman – la sistemul de valori general european,
- Fundația urbană medievală *ex novo* – la începutul secolului XIV – ca parte a culturii orășenești central-europeane, de factură germană,
- Perioada de maximă dezvoltare/înflorire a Clujului (secolele XV/XVI-XVII),
- Remodelarea barocă a oraşului (secolul XVIII),
- Epoca industrială și 'modernizarea' (în principal, odată cu a doua jumătate a secolului XIX),
- Clujul interbelic,
- Clujul epocii comuniste,
- Evoluţiile oraşului în istoria recentă – (re)confirmarea statutului Clujului ca fiind cel mai important centru urban al Transilvaniei și al doilea oraş ca mărime al României.

Clujul este singurul oraş din România cu o istorie şi **o tradiţie urbană de o asemenea anvergură și complexitate**: *Municipium Aelium Hadrianum Napocensis/Colonia Aurelia Napoca* → *Clus-Clusium-Klausenburg-Kolozsvár-Claudiopolis, Transilvaniae civitas Primaria/Metropolis Transilvaniae* → Cluj, 'Capitala' Ardealului.

În loc să postulăm o urbanitate milenară fictivă prin supralicitarea tradițiilor romane ale așezării (așa cum s-a întâmplat în anii '90 ai secolului XX, când am asistat la așa-numitul *război al ruinelor*), ar trebui **să conștientizăm și să valorizăm importanţa ansamblului moștenirilor antice, medievale, pre-moderne și moderne** ca parte a unui patrimoniu cultural-istoric complex și variat, fundament pentru (re)configurarea unei conştiinţe identitare asumate de către întreaga comunitate. În context, merită subliniată această trăsătură specifică – a unui oraș-palimpsest – unde **vechiul ţesut urban roman este doar suprapus și nu dezvoltat organic(!) de către structurile citadine medievale şi moderne**. "Descifrarea spaţiului citadin vizibil astăzi" trebuie înțeleasă ca având-și geneza în orașul secolelor XIV-XV, etapele istorice succesive ale

dezvoltării așezării conferind Clujului, pe de-o parte, trăsături regionale specifice, iar pe de alta, elemente comune modelelor urbane ale Europei Centrale.

2. Tradiţia diversității culturale – multietnice și pluriconfesionale

Încă din primele secole ale funcționării orașului medieval, în cadrul așezării au conviețuit etnii diferite:

- Germani,
- Maghiari,
- Români,
- Țigani (Rromi),
- Evrei.

În paralel, Clujul a devenit, în timp, orașul întâlnirii și al coexistenței pentru numeroase confesiuni creştine tradiționale:

- Ortodoxie,
- Romano-Catolicism,
- Culte reformate tradiționale (Calvinism, Luteranism, Unitarianism/Antitrinitarianism – Clujul este unul dintre centrele mondiale ale confesiunii, în oraș având-și rezidența singurul episcopat unitarian din lume),
- Greco-Catolicism,
- (și pentru) Religia Mozaică.

Ambientul Clujului a consacrat una dintre cele mai vechi tradiții istorice ale Europei în ceea ce privește pluralismului confesional şi toleranţa religioasă. În acest sens, sunt de menționat:

- rolul clujeanului Francisc David ca şi (co)fondator al confesiunii unitariene,
- proclamarea libertății conștiinței și a egala îndreptățire a credințelor, respectiv asumarea toleranței religioase pentru toți locuitorii Transilvaniei, prin adoptarea Edictului de la Turda (1568),
- activitatea principelui Transilvaniei, clujeanul Ştefan Bocskai – recunoscută ca atare prin reprezentarea sa pe Monumentul Internaţional al Reformei de la Geneva (alături de personalităţi precum Jean Calvin, John Knox, Oliver Cromwell etc.).

3. Tradiţia educativ-academică

Aceasta începe odată cu fondarea Colegiului Iezuit báthoryan (1581) – **prima academie de studii superioare înfiinţată pe actualul teritoriu al României**, continuă cu iniţiativele de organizare academică de pe parcursul secolelelor următoare (XVII-XVIII), respectiv cu întemeierea universității moderne (1872), fiind desăvârșită de consacrarea Clujului ca unul dintre primele trei cele mai importante centre universitare actuale ale României.

Alături de dimensiunea economico-financiară a oraşului, Clujul academic este unul tentant şi stimulativ, care atrage tineri din întreaga Transilvanie, dar şi din afara ei. Prezenţa masivă a studenţilor (peste 100.000, la o populație de cca. 320.000 de locuitori) creează imaginea unui centru urban animat și alert, dinamic și creativ, căruia comunitățile academice locale – șase universități de stat şi patru universități private, care cumulează o ofertă educațională extrem de variată, cu programe de predare în limbile română, maghiară, germană, engleză și franceză – îi conferă valoare și prestigiu, dincolo de sfera regională.

xxxxx

Aspecte strategice cheie:

Premisele esenţiale pentru inițierea și derularea unor campanii de sensibilizare a conştiinţei identitare a locuitorilor oraşului înseamnă permanente demersuri privind investigarea şi cunoaşterea tradițiilor istorice și ale patrimoniului cultural local şi regional, respectiv diseminarea constantă a rezultatelor obținute și educarea continuă a locuitorilor (copii, adulți, seniori), în scopul însușirii și asumării de către întreaga comunitate a reperelor și tradițiilor cultural-istorice ale Clujului. Acestea se constituie într-un fundament necesar și obligatoriu pentru succesul oricăror programe și proiecte identitar-comunitare de viitor, concepute prin **aportul tuturor, pentru uzul tuturor**!

Primele acţiuni concrete menite a consolida identitatea comunităţii oraşului ar trebui să presupună dezbateri publice raţionale – coordonate de către profesioniști în domeniu – cu privire la aşa-zisele subiecte *tabu* privind specificul şi tradițiile, simbolurile și imaginea de ansamblu a oraşului: stema şi numele oraşului, numele (istorice ale) străzilor, clădirilor şi ale spaţiilor publice, raportarea la mobilierul urban cu valoare cultural-istorică.

Pentru succesul inițierii și implementării unor politici publice și strategii coerente și unitare referitoare la identitatea cultural-istorică locală/regională, istoria şi arheologia urbană, managementul şi valorificarea patrimoniului, turism cultural este necesară și obligatorie implicarea constantă a specialiştilor – istorici, istorici de artă şi ai arhitecturii, arheologi, etnologi, arhiviști, profesioniști în turism cultural – în calitate de experți și consultanți ai autorităților administrative locale.

In acest sens propunem cinci domenii-cheie:

I. Investigarea și documentarea, repertorierea și managementul, conservarea-restaurarea și protejarea profesionistă, intergrată și aplicată a Patrimoniului Cultural-Istoric al orașului și al împrejurimilor:

a) Patrimoniu cultural imobil (monumente, ansambluri și situri istorice și arheologice),

b) Patrimoniu cultural mobil (colecții publice/muzee și colecții private),

c) Patrimoniu cultural tehnic și industrial,

d) Patrimoniu cultural documentar (fonduri arhivistice, fonduri de carte/biblioteci),

e) Patrimoniu cultural imaterial.

Prin:

- Inițierea şi derularea unor programe/proiecte unitare şi coerente de investigaţii şi documentare istorică şi arheologică la nivelul tuturor categoriilor de monumente şi situri de patrimoniu de pe raza Municipalităţii, realizate sub coordonarea specialiştilor şi experţilor,
- Crearea unor baze de date interoperabile pentru managementul, supravegherea și protecția resurselor de patrimoniu cultural-istoric local,
- Programe de conservare-restaurare a obiectivelor și resurselor de patrimoniu-cultural-istoric, coordonate de către colective interdisciplinare de specialiști și experți (arheologi, istorici, istorici de artă, arhitecți, ingineri),
- Politici publice coerente și concertate cu privire la recuperarea și valorificarea unor bunuri de patrimoniu cultural-istoric (spre exemplu, crearea unei rețele muzeeale local-regionale, gestionarea sistemului de fortificații medievale ale orașului, proiect integrat pentru valorificarea sitului de patrimoniu al Citadelei austriace, program de documentare-gestionare-valorificare a resurselor de patrimoniu tehnic și industrial etc.),
- Proiecte de digitizare-valorificare a fondurilor documentare cu valoare cultural-istorică (fonduri de arhivă, fonduri de carte, fonduri grafice și fotografice, resurse cartografice) cu privire la Istoria Clujului și a împrejurimilor,
- Repertorierea și documentarea resurselor de patrimoniu imaterial locale și regionale (etnografie și folclor, artele spectacolului și cinematografie, legende și mituri urbane).

II. Investigarea și valorificarea din perspectivă socio-culturală a evoluțiilor cadrelor naturale – trecute, prezente și de perspectivă – ale Clujului. Identificarea rolului transformărilor mediului ambiant și a peisajului (relief, climă, regim hidrografic, floră și faună) în definirea specificului și tradițiilor așezării prin studii de Istorie a Peisajului/Ecoistorie, respectiv programe comunitare dedicate.

- Rețeaua hidrografică locală (Someș, Nadăș, Canalul Morii), izvoarele din jurul orașului, Băile Someșeni, zona Între Lacuri; Muzeul Apei,

- Parcurile, Grădina Botanică și spațiile verzi ale orașului, Pădurea Făget, Pădurea Hoia, Fânațele Clujului.

III. Diseminarea permanentă a specificului și tradițiilor cultural-istorice locale autentice spre comunitate (formal și informal):

- Inițierea de activități de comemorare și reflexie identitară locală. Prezentarea momentelor relevante ale devenirii istorice/construcţiei multiculturale urbane prin intermediul prelegerilor, conferințelor și dezbaterilor publice, a vizitelor la monumente istorice şi la locurile memoriei publice, a organizării de expoziţii tematice și ghidaje turistice cu specific cultural-istoric, a susținerii activităților de arheologie experimentală, reconstiuire istorică și tradițional-etnografică,

- Susținerea unor programe de educaţie inițială, adresată elevilor din școlile orașului, organizate pe cicluri didactice (primar, gimnazial, liceal); cursuri postuniversitare de formare și perfecționare pentru profesorii de liceu din aria curiculară umanistă (istorie, ştiinţe sociale, turism cultural) cu tematici referitoare la istoria locală/regională, istoria urbană, patrimoniul cultural, tradiţii interculturale; elaborarea de programe didactice şi manuale tematice, includerea unor discipline opționale precum Istoria Clujului, Patrimoniul Cultural local/regional, Multiculturalism în Curriculum-ul şcolar; pregătirea de materiale didactice inter-active aferente procesului didactic (grafice, hărți, statistici, produse multimedia etc.) și organizarea de întreceri și concursuri cu tematică istorică, de patrimoniu cultural și multiculturală,

- Educaţia continuă a adulților și seniorilor: prelegeri, conferințe și tururi ghidate tematice (trasee culturale, istorice, dedicate istoriei arhitecturii și a artei, precum și istoriei bisericilor tradiționale locale/regionale),

- Dezvoltarea unui concept unitar al politicilor publice cu privire la organizarea muzeelor Clujului – amenajarea unui muzeu al orașului, precum și a unui muzeu virtual interactiv; susținerea și promovarea organizării unor muzee tematice (publice și private), ale bisericilor tradiționale și a caselor memoriale; inițierea și susținerea unor programe expoziționale dedicate valorificării tradițiilor cultural-istorice ale orașului, integrate, coerente, variate și interactive, în cadrul muzeelor și a spațiilor expoziționale locale/regionale și itinerarea lor la nivel național și internațional,

- Prezervarea memoriei scrise a orașului (păstrată în arhive instituționale/municipale/provinciale și biblioteci) prin organizarea de expoziţii tematice, inițierea de programe de digitizare a fondurilor documentare și, implicit, accesibilizarea lor pentru întreaga comunitate. Promovarea investigațiilor și studiilor dedicate istoriei familiei, a societăților și instituțiilor publice și private locale,

- 'Poveștile orașului'/'Orașul povestit' – Documentarea arhivei orale a Clujului: istorii, tradiții și povești, legende și mituri locale,

- Susținerea editării de sinteze istorice, manuale-ghiduri, albume dedicate publicului larg cu tematici privitoare la istoria și patrimoniul cultural al orașului.

IV. Gestionarea și valorizarea educativ-comunitară coerentă și unitară a resurselor cultural-istorice ale spațiului urban, exclusiv în baza consultanței și expertizei profesioniștilor în domeniu (istorici și arheologi, muzeografi și etnografi, arhitecți și designeri):

- Delimitarea, întreţinerea şi completarea reperelor şi imaginii tradiţionale, cultural-identitare a oraşului: mobiler urban cu valoare cultural-istorică; inscripţii şi plăcuţe 'controversate'; stema oraşului; steagul oraşului; nume de străzi şi pieţe din centrul istoric (şi nu numai!); repere-simbol şi personalităţi (*brand*-uri cultural-istorice) ale oraşului: Martin şi Gheorghe, Toma din Cluj, Matia Corvin, Ştefan Bocskai, Francisc David, Caspar Helth/Gáspár Heltai, Donath/Sf. Donatus, împărăteasa-regină Elisabeta (Sisi), Janos Bolyai, Emil Racoviță, Carol Popp de Szatmári, Gheorghe Bariț, Iuliu Hossu, Lucian Blaga, Áron Márton etc.),

- Identificarea, recuperarea și promovarea culturii tradiționale urbane recente: cinematografe, cafenele, cartiere, parcuri și alte zone de agrement etc.,

- Asumarea și implementarea unor politici publice locale coerente, concertate și eficiente de reglementare și supraveghere a întreținerii, intervențiilor și viabilizării la ansamblurile, monumentele și siturile de patrimoniul de pe raza Municipalității,

- Dezvoltarea unor politici publice și parteneriate public-private de sensibilizare comunitară cu privire la asumarea identității cultural-istorice autentice a Clujului de către toți locuitorii orașului (permanenți și temporari). Derularea constantă a unor programe și proiecte de mecenat/suport material și voluntariat comunitar în relație cu moștenirea și resursele cultural-istorice locale și regionale,

- Eliminarea traficului și pietonalizarea centrului istoric al orașului. (De)marcarea și viabilizarea unor trasee cultural-istorice în oraș și împrejurimi,

- Eliminarea rețelelor de cabluri suspendate din centrul istoric al orașului,

- Amenajarea și personalizarea în funcție de specificul cultural-istoric autentic(!) a căilor de comunicație/porților de intrare în oraș: căi rutiere, gară și autogară, aeroport.

V. Identificarea, managementul și promovarea unor resurse autentice și specifice în domeniul turismului cultural local și regional:

- Identificarea şi organizarea de evenimente comunitare (târguri, serbări, expoziţii) derulate sub egida Municipalităţii, fundamentate pe tradiția și specificul cultural-istoric local/regional (zile istorice – romane, medievale, renascentiste, baroce; întreceri, concursuri între şcoli etc.),

- Documentarea, realizarea și implementarea de trasee cultural-istorice turistice integrate cu specific local/regional, sub coordonarea speciliștilor în domeniu (inclusiv

reconstituirea unor trasee-tururi virtuale/digitale): trasee cultural-istorice, ale peisajelor orașului, culinare, religioase, academice etc.,

- Documentarea şi realizarea de materiale de promovare cultural-turistică profesioniste, pe suporturi clasice și multimedia (albume și ghiduri tematice). Marketing și promovare în rândul comunității locale/regionale, la nivelul României și în străinătate,
- Consultanță, facilități și inițierea de parteneriate public-private pentru inițiativele locale de valorificare turistică a patrimoniului cultural-istoric: amenajarea unor magazine și standuri cu suveniruri autentice/tradiționale, dezvoltarea unei rețele de restaurante tradiționale, sprijin pentru activitatea trupelor de reconstituire istorică.

xxxxx

Care este percepția identitară a Clujului de astăzi?

- Este Clujul secolului XXI un oraș și o comunitate cu o identitate culturală clar conturată?
- Ce reprezintă Clujul pentru localnici?
- Care sunt evenimentele/fenomenele/personajele semnificative care marchează sau pe care le reține memoria colectivă?
- În ce măsură epocile istorice și experiențele relevate de către acestea, așa cum le (re)prezentăm noi, istoricii, se reflectă în conștiința și poveștile orășenilor despre trecut?

Pentru explorarea (și identificarea) pluralității/diversității memoriilor comunitare locale sunt necesare demersuri de specialitate care să urmărească:

- Realizarea unor cercetări de istorie orală pentru investigarea memoriei colective a orașului, care să identifice **experiențe și locuri ale memoriei** relevante pentru comunitate;
- Valorizarea spațiului urban actual, pe de-o parte, în funcție de moștenirea trecutului (care se concentrează, cu puține excepții, în zona centrală a orașului), iar pe de alta, în concordanță cu rezultatele oferite de noua perspectivă cultural-identitară (care include și zonele periferice, cu densitate mare de populație).

Propuneri de programe operationale

1. Redactarea unui Ghid Turistic Cultural al Clujului (eventual si al imprejurimilor)

2. Initierea unui proiect de (re)amenajare a unui Patinoar si a unui Pavilion de Patinaj prin revitalizarea (recreationala&istorica) a lacului din Parcul Central

3.Revitalizarea (restaurarea, conservarea si valorificarea publica&turistica) Turnului Cizmarilor

4. Revitalizarea (restaurarea, conservarea si valorificarea publica&turistica) Turnului Portii Mici din Ulita Sapunului/Tesatorilor/Pompierilor

5. Amenajarea unui Muzeu al Orasului

6. Revitalizarea (restaurarea, conservarea si valorificarea publica&turistica) Citadelei austriece si a Promenadei Elisabeta

7. Amenajarea si semnalizarea unor circuite pietonale traditional-istorice coerente si cursive

8. Revitalizarea (restaurarea, conservarea si valorificarea publica&turistica) Cimitirului Central

9. Activitate de lobby - coordonata de profesionisti ai domeniului - coerenta si sustinuta pentru revitalizarea muzeelor orasului

strategia pentru

Educație preuniversitară

Coordonatorul grupului de lucru:

Mircea Miclea

Strategia pentru învăţământul preuniversitar local – Cluj-Napoca 2014-2020

Autor:

Prof. dr. Miclea Mircea*

*** La elaborarea acestui document am beneficiat de sfaturile extrem de competente ale profesorilor: Constantin Corega (director, Liceul „Emil Racoviță") și Valentin Cuibus (inspector școlar general). Țin să le mulțumesc și pe această cale.**

A. Date statistice relevante

1. Reţeaua scolară şi efectivele de elevi

La o populatie de 307.000 locuitori, la nivelul municipiului, în 2012 exista un număr total de **122 unități de învățământ** preuniversitar, din care **41 de grădinițe**, **20 de școli de învățământ primar și gimnazial**, **46 de licee** și **5 școli postliceale**. Față de 2005, evoluția acestora a fost variabilă, cu excepția cazului școlilor profesionale (vocaționale) care au dispărut (prin schimbarea denumirii) în anii 2009 și 2010.

Evoluția efectivelor de copii din sistemul de învățământ, la nivel de municipiu în perioada 2005 – 2011 a fost una variabilă. Pe de-o parte, numărul copiilor din grădințe a crescut constant, **pentru întreaga perioadei numărul acestora avansând cu aproximativ 30%**, în timp ce numărul elevilor din învățământul primar și gimnazial a scăzut cu 11,4%. Cea mai drastică scădere a fost la nivelul elevilor din școlile de arte și meserii (95%) datorită desființării acestora, în timp ce **cea mai amplă creștere a fost la nivelul scolilor de maiștri, de 343% și a școlilor postliceale, de 90%.**

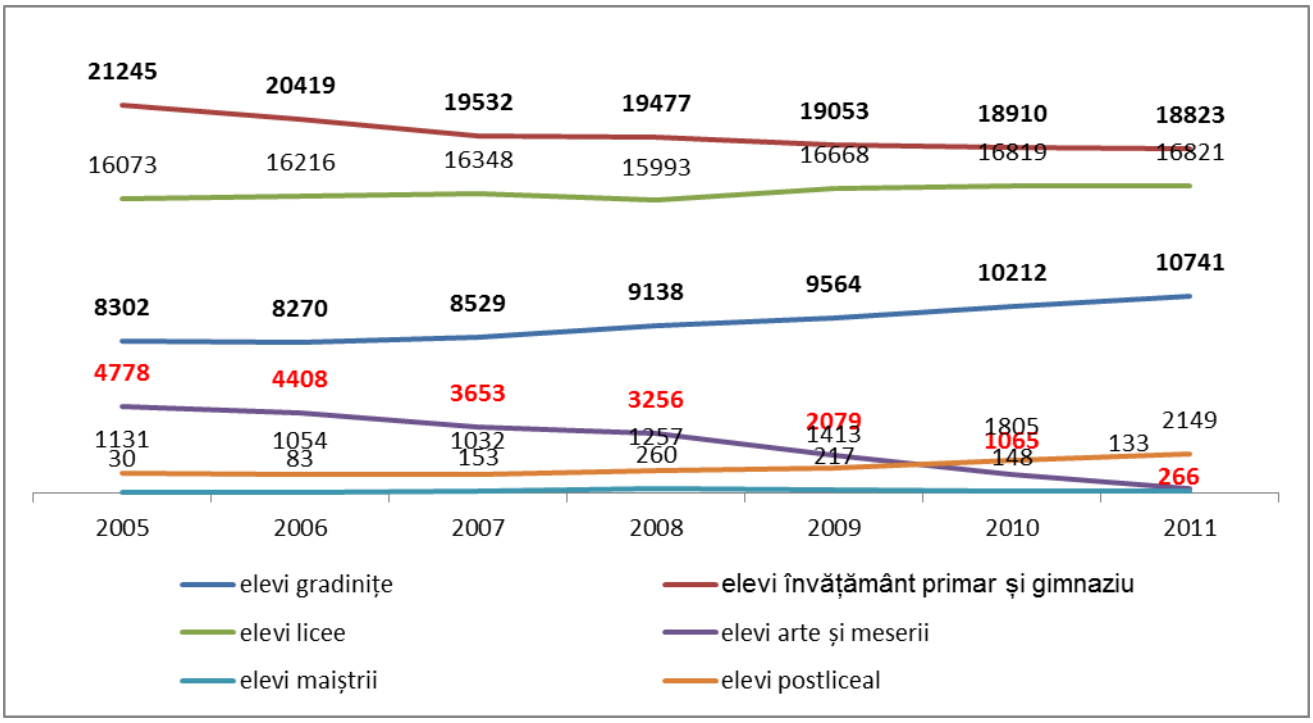

Fig. 1. *Evoluția numărului de elevi, în funcție de ciclul educațional*

Aproximativ constant a fost numărul elevilor de liceu, creșterea acestuia fiind de sub 5% în 2011 față de 2005.

2. Cadrele didactice

Evoluția cadrelor didactice o urmează, cu excepția nivelului liceal, pe cea a numărului elevilor. Astfel, numărul cadrelor didactice din învățământul preșcolar a crescut cu 24% în 2011 față de 2005, în timp ce numărul cadrelor didactice din învățământul primar și gimnazial a scăzut cu 11%, iar în învăţământul liceal cu 12%. Raportul număr de elevi/număr de cadre didactice, cu excepţia învăţământului postliceal, este unul de invidiat (vezi tabelul 1), dar datele statistice trebuie interpretate cu circumspecţie: şcolile bune au clase supraaglomerate, iar şcolile slabe au clase subdimensionate.

Tabel 1. *Raportul statistic elevi/cadru didactic*

Raport elevi/profesor	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Grădinițe	13,2	13,1	13,6	14,1	13,6	13,8	13,8
Primar și general	11,4	11,0	11,0	10,8	10,6	11,5	11,4
Liceal	10,7	11,2	10,5	10,4	11,5	12,2	12,8
Postliceal	102,8	43,9	516,0	251,4	176,6	106,2	107,5

Productivitatea cadrelor didactice, în termeni de elevi instruiți/profesor, este un indicator important pentru a înțelege măsura în care există riscul ca, din cauza suprasolicitării, calitatea actului educațional să fie una în scădere. Din acest punct de vedere, singura zonă cu probleme semnificative pare a fi nivelul postliceal care, datorită creșterii acentuate a numărului de beneficiari, se confruntă cu o presiune semnificativă.

Tabel 2**.** *Număr locuri în funcție de tipul de clase la nivel liceal pentru anul școlar 2012-2013*

Domeniu	**Profil**	**Nr. locuri**
Profil teoretic	Matematică informatică	532
	Filologie	320[1]
	Științe ale naturii	224
	Științe sociale	252
Profil vocațional	Teologic	224
	Pedagogic	56
	Sportiv	168
	Arte	224
Profil tehnologic	Economic	168
	Tehnic (mecanică, electric, chimic)	768[2]
	Servicii	168
	Resurse naturale	196
Altele		280
Total		**3580**

Notă. [1]12 locuri sunt la liceul special pentru deficienţe de vedere. [2] 12 locuri sunt la liceul pentru deficienţe de auz.

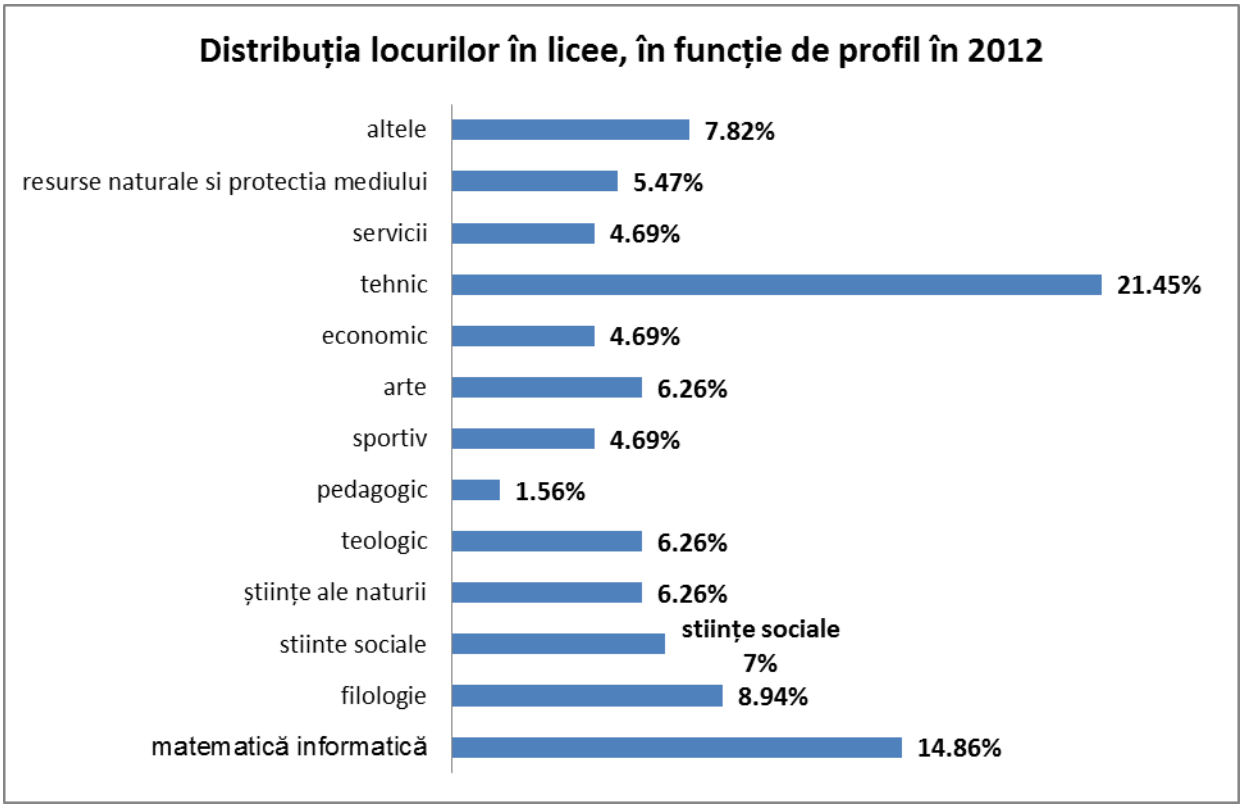

Fig. 2. *Ponderea locurilor din licee, în anul școlar 2012 – 2013, în funcție de profil*

Numărul elevilor pe tipuri de clase este important, pentru a estima probabilitatea de inserție profesională și compatibilitatea cu cerințele pieței locale de forță de muncă.

3. Performanţe

- Performanţele elevilor clujeni, în ultimii ani, la examenul de capacitate şi la examenul de bacalaureat, comparativ cu reperele naţionale, sunt prezente în tabelul de mai jos.

Evaluări naţionale	**2011**		**2012**		**2013**	
	CJ	**RO**	**CJ**	**RO**	**CJ**	**RO**
Examen de capacitate (% promovabilitate)	87,34	87,20	88,42	66,21	95,57	77,16
Examen de bacalaureat (% promovabilitate)	54,91	44,47	56,82	44,26	72,21	55,65

La sesiunea de bacalaureat din 2012, 8 licee au avut o rată de promovabilitate de peste 90%, dintre acestea doar unul, Liceul „Gheorghe Șincai” având o rată de promovabilitate de 100%, fiind totodată liceul cu cei mai mulți elevi cu media generală 10 (3 elevi); de asemenea 57% dintre elevii Liceului „Gheorghe Șincai” și 53% dintre elevii Liceului „Emil Racoviță” au luat note între 9 și 10 la examenul de bacalaureat, fiind singurele licee din municipiu cu această performanță.

La polul opus, 20 de licee au avut o promovabilitate de sub 50%, la coada clasamentului aflându-se Grupul Școlar Industrial Tehnofrig, Grupul Școlar „Aurel Vlaicu” și Grupul Școlar Didactica Nova, toate cu o rată de promovabilitate de sub 14%.

Per ansamblul municipiului, rata de promovabilitate a fost de 56,82%, peste media națională de 44,26%.

Rezultatele sunt similare cu cele obținute în 2011, când tot 8 licee au avut o rată de promovabilitate de peste 90%, la acea dată 2 licee, Emil Racoviță și Avram Iancu fiind singurele cu o rată de promovabilitate de 100%.

- Performanţele de excelenţă (premii, la nivel naţional şi internaţional)

An școlar:	Premii internaționale	Premii M.E.N.naționale					Total
		Calificare în lot național	Premiul I	Premiul II	Premiul III	Menționi	
2010-2011	9	4	35	31	35	83	197
2011-2012	4	13	34	24	25	44	144
2012-2013	7	5	33	35	26	55	161

An școlar:	Premii internaționale	Premii naționale	Total
2011-2012	74	83	157
2012-2013	-	22	22

- În anul 2010, Cluj-Napoca a câştigat competiţia Piccolingo, organizată de Comisia Europeană, pentru a premis multilingvismul şi învăţarea timpurie a limbilor străine. De asemenea, 18 unităţi de învăţământ din Cluj-Napoca deţin certificatele de Şcoală Europeană.

Percepţia beneficiarilor faţă de calitatea serviciilor educaţionale în învăţământul preuniversitar, pe o scală de la 1 la 10, este de 6,62, ceea ce arată că performanţa percepută este modestă, apropiată de performanţa percepută faţă de sistemul naţional de învăţământ (6,23). Cetățenii orașului au un nivel ridicat de educație (aproximativ 25% au studii superioare), ceea ce face ca

aşteptările lor față de sistemul de învățământ să fie maie xigente. Raportat la aceste exigențe, performanța sistemului este modestă, chiar dacă el ocupă un loc fruntaș la nivel național.

4. Ţintele sistemului naţional educaţional

Sistemul educaţional, în româţnia, este încă unul puternic centralizat. Ce se întâmplă cu sistemul educaţional local depinde, în proporţie de peste 90% de decizia centrală, de la Ministerul Educaţiei. Ţintele stabilite pentru sistemul educaţional naţional pentru intervalul 2014-2020 vizează două aspecte, derivate din Agenda Lisabona 2020: a) reducerea abandonului şcolar sub 11% (în 2011, rata de abandon şcolar era de 16,7%); b) creşterea ponderii populaţiei cu vârste între 30-34 de ani cu studii superioare la 26% (în 2011, ponderea acestei populaţii era de 20%). Sunt câteva probleme cu aceste ţinte:

1) sunt nerelevante pentru sistemul de învăţământ local, pentru că ele deja au fost atinse;

2) sunt mimetice, nu sunt endogene, adică au rezultat din aplicarea unor ţinte stabilite la nivelul UE pe cazul particular al României, nu sunt ţinte asumate intern de sistemul educaţional;

3) ele sunt doar enunţate, dar nu sunt susţinute printr-un plan de implementare şi prin alocare financiară corespunzătoare.

Primăria şi Consiliul local nu sunt, din păcate, în poziţia de a stabili obiectivele de dezvolatre a sistemului educaţional local, dar pot să încurajeze, prin măsuri ferme, atingerea unor ţinte dezirabile. Obiectivul major pe care trebuie să-l avem în vedere este de a face din învăţământul local **cel mai bun sistem de învăţământ preuniversitar din România**. Acest obiectiv este fezabil, deoarece, în prezent, învăţământul clujean se poziţionează deja între locurile 2-4 ale clasamentului. Statutul de cel mai bun sistem edcuaţional se exprimă pe patru dimensiuni fundamentale:

a) **calitatea educaţiei** (de la calitatea infrastructurii, la calitatea profesorilor, a directorilor de școli şi a rezultatelor elevilor);

b) **eficienţa** (modul de utilizare a resurselor umane şi materiale în atingerea rezultatelor);

c) **relevanţa** (corespondenţa cu cerinţele pieţei muncii şi cu contextul social în care trăim);

d) **echitatea** (asigurarea egalității de șanse în accesul și în utilizarea resurselor educaționale).

Măsurile pe care le propunem vizează intervenţiile critice pe care autorităţile locale le pot avea în atingerea acestor obiective specifice.

B. Analiza SWOT[1] a sistemului local de învățământ

Puncte tari:

- oferte multiple de învăţare, printr-o reţea şcolară extinsă şi diversificată;
- raportul număr elevi/ număr cadre didactice foarte bun;
- existenţa unui învăţământ universitar puternic dezvoltat, capabil să stimuleze dezvoltarea învăţământului preuniversitar;
- existenţa unei „culturi a învăţării" și a unor expectanță ridicate privind învățarea, în Cluj-Napoca.

Puncte slabe:

- fărâmiţarea reţelei şcolare, care duce la subutilizarea resurselor materiale şi umane existente în învăţământul preuniversitar;
- o insuficientă concordanţă între cererea de pe piaţa muncii şi oferta educaţională (de exemplu, comerţul are o pondere de 27% în economia judeţului, în schimb locurile pentru profilul economic reprezintă doar 4,69% din totalul de locuri oferite elevilor);
- motivarea redusă a cadrelor didactice pentru actul didactic;
- motivarea insuficientă a elevilor pentru performanţa şcolară.

Oportunităţi:

- oportunităţi noi oferite de Legea 1/ 2011: crearea de consorţii şcolare, motivarea cadrelor didactice prin competiţii de genul „Profesorul anului", creşterea calităţii şcolilor, instituirea consiliilor de administraţie;
- interesul tot mai crescut al actorilor economici pentru optimizarea sistemului educaţional;
- fondurile europene care pot fi atrase prentru dezvoltarea serviciilor educaţionale, în baza obiectivelor „Lisabona 2020";
- interesul crescut și expectanțele ridicate ale părinților privind calitatea actului educațional.

Ameninţări:

- evoluţia demografică negativă;
- rezistenţa la schimbare din interiorul sistemului educaţional;
- lipsa de consecvenţă și de coerență în implementarea măsurilor pentru creşterea calităţii sistemului educaţional.

[1] Acronimul SWOT în limba engleză înseamnă: S = Strenghts (Puncte tari), W = Weaknesses (Puncte slabe), O = Opportunities (oportunităţi), T = Threats (Ameninţări).

C. Propuneri pentru dezvoltarea învățământului preuniversitar

Prezentele propuneri pentru strategia de dezvoltare a învăţământului preuniversitar în perioada 2014-2020 în municipiul Cluj-Napoca se bazează pe coroborarea a trei surse de informaţie:

1) Consultările organizate de către Inspectoratul Şcolar Judeţean cu:

    a) reprezentanţi ai asociaţiilor de părinţi legal constituite (31 de reprezentanţi),
    b) reprezentanţi ai mediului de afaceri (20 de participanţi),
    c) directorii liceelor teoretice din Cluj-Napoca (au fost prezenţi toţi directorii),
    d) Consiliul Judeţean al Elevilor (10 membri).

2) Oportunităţile şi constrângerile existente în legislaţia actuală (legea 1/2011 şi legislaţia subsecventă);

3) Analize internaţionale relevante (de exemplu, *How the world's most improved school systems keep getting better* – McKinsey Report, 2012; *National School Improvement Tool* – Australia Government, 2013).

Reflecţia şi analiza critică asupra acestor categorii de informaţii ne-au legitimat următoarele propuneri, care sunt de competența Primăriei și a Consiliului Local Cluj-Napoca:

1. Stimularea constituirii consorţiilor şcolare

Caracterul fragmentar şi numărul mare de unităţi şcolare mici existente În Cluj-Napoca a devenit o frână în mobilitatea personalului didactic, în diversificarea oportunităţilor de învăţare oferite elevilor şi în utilizarea eficientă a infrastructurii şi a resurselor educaţionale. Ca atare, există, în acest moment, unităţi cu spaţii şcolare excedentare şi untităţi suprapopulate; şcoli în care clasele sunt subdimensionate (cu consecinţe negative pe bugetare) şi şcoli cu clase supradimensionate. Există câteva şcoli către care tinde să aflueze toată populaţia şcolară şi şcoli cu personal didactic slab pregătit şi spaţii excedentare insuficient utilizate.

Organizarea pe consorţii va permite:

a) o mai bună utilizare a infrastructurii şcolare. De exemplu, în cadrul consorţiului, o şcoală suprapopulată poate delocaliza clasele de învăţământ primar într-o şcoală cu spaţii excedentare, neutilizate. Bazele sportive pot fi utilizate, mai eficient, în comun; la fel şi resursele informatice, achiziţia de cărţi etc. Sunt studii care demonstrează o reducere cu 20% a costurilor prin constituirea de consorţii.

b) Diversificarea ofertei de învăţare. Elevii vor putea beneficia nu numai de cursurile opţionale oferite de şcoala proprie, ci şi de opţiunile educaţionale oferite de către toate şcolile din consorţiu.

c) Optimizarea mobilităţii cadrelor didactice. Cadrele didactice vor putea să-şi constituie norma didactică operând în mai multe unităţi şcolare din cadrul consorţiului. Normele didactice vor deveni mai omogene, birocraţia legată de „completarea de normă" se va reduce substanţial, pentru că norma unui cadru didactic va fi socotită la nivel de consorțiu, nu la nivel de unitate școlară.

Consiliul local şi Primăria pot stimula formarea consorţiilor şcolare în două moduri:

a) Bugetarea prioritară, favorizată, a unităţilor şcolare care formează consorţii şcolare. Baza legală a constituirii consorţiilor şcolare se află în Legea 1/2011, art. 62.

b) Finanţarea unităţilor de învăţământ nu după nevoi, ca până acum, ci pe criterii de performanţă.

Primăria, în colaborare cu Inspectoratul Şcolar Judeţean, va elabora o metodologie de evaluare instituţională a fiecărei unităţi de învăţământ, după două axe majore: performanţă şi incluziune. Vor fi premiate şcolile cu excelenţă în performanţă, precum şi cele cu excelenţă în incluziune, indiferent dacă sunt de stat, private sau confesionale. Şcolile care obţin calificativul „Satisfăcător" sau „Nesatisfăcător vor fi suspuse monitorizării. Cele care nu dovedesc o creştere a calităţii vor pierde personalitatea juridică, fiind preluate de unităţi de învăţământ mai performante, capabile să asigure o îmbunătăţire a calităţii serviciilor educaționale. Baza legală pentru aceste măsuri se află în art. 109 (1) din Legea 1/2011. Măsura nu presupune un efort bugetar suplimentar, ci o mult mai eficientă gestiune a celui existent.

Organizarea pe bază de consorţii şcolare va permite o mai bună gestionare a resurselor şi în ceea ce priveşte dezvoltarea infrastructurii şcolare. Se vor putea construi noi săli de sport, de pildă, care să deservească un consorţiu, nu o şcoală anume.

2. Constituirea unui corp profesional de elită

Numeroase studii au demonstrat că principalul factor responsabil de calitatea educaţiei este cadrul didactic. Clujul trebuie să atragă cele mai bune cadre didactice, dacă doreşte să aibă cel mai bun sistem de învăţământ preuniversitar din ţară.

Propunem două măsuri concrete:

a) Premierea cadrelor didactice cu performanţe de predare deosebite. Inspectoratul Şcolar Judeaţean va elabora o metodologie de evaluare a performanţelor didactice. Pentru fiecare disciplină de învăţământ predată în învăţământul gimnazial sau liceal, cercurile pedagogice, pe baza metodologiei de evaluare, vor stabili câte două cadre didactice care vor primi titlul de *Profesorul anului*. Primăria va conferi acest titlu, în cadrul unei ceremonii, împreună cu premiul aferent, reprezentând 25% din salariul unui profesor gradul 1/ un an. Baza legală a acestei măsuri se află în art. 109 din Legea 1/2011.

b) Asigurarea de locuinţe de serviciu pentru profesorii tineri. Aceste locuinţe vor fi închiriate pentru primii 5 ani de activitate didactică, la preţuri modice. Măsura poate fi pusă în practică rapid, prin amenajarea spaţiilor deja existente la Liceul Clujana. O astfel de măsură va mări şansele de retenţie, în Cluj-Napoca, a cadrelor didactice tinere şi de mare valoare.

3. Creşterea performanţelor educaţionale ale elevilor

Aşa cum arată experienţa sistemelor educaţionale cele mai performante la nivel mondial, măsurile de creştere a performanţelor educaţionale trebuie să vizeze atât elevii cu performanţe

excepţionale, cât şi întreaga populaţie şcolară. Focalizarea doar pe una dintre componente (elevii excepţionali versus populaţia şcolară în ansamblu) s-a dovedit eronată.

Am identificat cel puţin două măsuri prin care Primăria şi Consiliul local pot contribui la creşterea performanţelor educaţionale ale elevilor.

a) Sprijinirea Programului „*After school*" (Şcoala după şcoală). Buna organizare a activităţilor *after school* poate ridica performanţa educaţională în ansamblu, poate reduce rata de delicvenţă a tinerilor şi poate oferi un sprijin substanţial familiilor cu copii de vârstă şcolară. Primăria şi Consiliul local pot investi în dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii şcolare capabile să susţină activităţi *after school* (cantine, internate, extinderea unor şcoli, fie pe amplasamentul existent, fie prin alocarea de spaţii noi). Din nou, gândirea acestor măsuri în paradigma consorţiilor şcolare poate spori eficienţa utilizării resurselor. De pildă, organizarea cantinelor se poate face la nivel de consorţiu, după cum anumite internate – subutilizate, se pot reamenaja ca spaţii pentru activităţi *after school*, pentru beneficiul tuturor unităţilor şcolare din consorţiu. În optimizarea programului *after school*, autorităţile pot încheia parteneriate cu organizaţii non-guvernamentale, cu competenţe în domeniu. Baza legală a unei astfel de măsuri se află în art. 58 din Legea 1/ 2011.

b) Sprijinirea performanţelor de excelenţă ale elevilor. Se pot identifica o serie de acţiuni prin care o astfel de măsură poate fi implementată: a) regândirea fondului de burse existent, astfel încât premii mai consistente să fie atribuite elevilor cu performanţe de excepţie; b) constituirea, printr-un parteneriat public-privat, a unor premii speciale pentru performanţele excepţionale; c) utilizarea unor modalităţi non-fiscale de stimulare a performanţelor de vârf (de exemplu, accesul gratuit la unele facilităţi de care dispune Primăria).

   Măsurile de sprijinire a performanţelor de excelenţă trebuie să vizeze toate tipurile de activităţi: academice, artistice, sportive, antrepenoriale, caritabile, de voluntariat ş.a.

   Pentru a atrage cât mai mulţi elevi cu potenţial în şcolile din Cluj.Napoca, se poate institui un tip special de bursă (având un cuantum care să acopere toate cheltuielile de şcolarizare şi de întreţinere în Cluj-Napoca), ce va fi acordată tuturor elevilor cu performanţe deosebite din afara minicipiului, dar care doresc să urmeze şcoala în Cluj-Napoca.

4. Constituirea Centrelor de Educaţie Alternativă

Oferirea unor trasee educaţionale alternative la traseul şcolar clasic ar putea dinamiza procesul educaţional şi ar putea acoperi mai eficient necesarul de forţă de muncă pentru economia locală.

Un Centru de Educaţie Alternativă (CEA) este o înţelegere contractuală între agentul economic, universitate şi Inspectoratul şcolar, în vederea furnizării unor servicii educaţionale. De pildă, câteva firme de IT, Universitatea Tehnică şi Inspectoratul şcolar stabilesc o înţelegere pentru pregătirea accelerată a forţei de muncă pentru IT. Un curs de Java sau de QA în IT poate fi oferit, după orele de curs, elevilor de peste 16 ani. Universitatea Tehnică ar putea recunoaşte unui absolvent al cursului un număr de credite, dacă el ar urma să devină student la Universitatea

Tehnică. Agenţii economici ar putea avea mai rapid forţa de muncă necesară, iar Inspectoratul şcolar ar putea recunoaşte aceste cursuri ca parte a CDL (curriculum la decizia şcolii), iar elevii doritori ar beneficia de o învăţare accelerată a unor tehnologii informatice, mai rapid decât procesul din cadrul sistemului clasic de învăţământ. Toate părţile implicate ar avea de câştigat! CEA ar face educaţia mai dinamică şi mai versatilă în raport cu nevoile pieţei, cerinţă greu de satisfăcut prin sistemul clasic de învăţare.

Autorităţile locale ar avea rolul de a mobiliza actorii pentru constituirea CEA şi de a asigura infrastructura necesară. Printr-o conlucrare eficientă cu AJOFM, o serie de fonduri europene pot fi, cu siguranţă, atrase pentru constituirea unor astfel de centre. Preocuparea centrală trebuie să fie aceea de a oferi cât mai multe trasee posibile, prin care tinerii să dobândească competenţele profesionale de care ei şi economia locală au atâta nevoie. Traseul clasic de educare (oferirea educaţiei în acelaşi ritm, pentru toţi, pe un traseu strict secvenţial: liceu de o anumită specializare - universitate) este insuficient. El e tot mai puţin compatibil cu o piaţă a muncii foarte versatilă şi cu mintea „generaţiei digitale".

5. Organizarea festivalului „Clujul educaţiei"

Tipurile de manifestări organizate de către autorităţi (locale sau naţionale) sunt diagnostice pentru ce anume consideră acestea că e important, ce angajament au ele, ce vor să promoveze în viitor.

Dacă Clujul vrea să devină prima opţiune în mintea copiilor şia părinţilor din toată ţara când se pune problema educaţiei, atunci organizarea unui festival al educaţiei – „Clujul educaţiei" este necesară. Festivalul ar funcţiona nu numai ca vector de imagine, ci şi ca atractor de talente.

Organizarea festivalului ar presupune sincronizarea unor iniţiative deja existente, combinate cu noi acţiuni, toate menite să pună în evidenţă: a) potenţialul educaţional al oraşului; b) reuşitele şi proiectele lui educaţionale; c) importanţa pe care o acordă educaţiei.

Festivalul va fi organizat, în fiecare an, în aceeaşi săptămână în care se organizează programul „Şcoala altfel". În cadrul festivalului se vor organiza acţiuni de genul celor prezentate mai jos, cu titlu de exemplu:

- Premierea *Profesorului anului*;
- Premierea celor mai bune şcoli;
- Organizarea, de către diverşi furnizori de educaţie, de ateliere de lucru, prin care să se ofere experienţe de învăţare celor interesaţi (de exemplu, atelier de creaţie plastică, atelier de „*debate*" etc.);
- Organizarea de expoziţii cu realizările de vârf din fiecare unitate sau instituţie de învăţământ;
- Manifestări demonstrative, artistice sau sportive;
- Zilele „porţilor deschise", pentru toate instituţiile de învăţământ din oraş;
- Mediatizarea unor exemple de bune practici;

- Invitarea unor personalităţi de renume mondial, care să se întâlnească cu elevii şi cu studenţii la Cluj-Napoca (de exemplu, laureaţi Nobel, antreprenori de mare succes, artişti, sportivi).

Organizarea consecventă a unui astfel de festival ar contribui substanţial la prestigiul educaţional al Clujului.

6. Înfiinţarea Fundaţiei „Clujul educaţional”

Fundaţia „Clujul educaţional” ar urma să fie înfiinţată şi susţinută de Consiliul local. Funcţia ei principală este aceea de a atrage fonduri publice şi private pentru a susţine iniţiativele viabile şi inovative de dezvoltare a educaţiei.

Ea poate deveni, în timp, principalul instrument prin care autorităţile locale mobilizează resursele necesare pentru excelenţa educaţională a oraşului.

Aceste propuneri trebuie judecate în contextul mai general al priorităților de dezvoltare pe care le va avea orașul nostru. Focalizarea pe câteva măsuri, însoțite de un angajament administrativ ferm, este recomandabilă față de disiparea resurselor pe mai multe dimensiuni.

strategia pentru

Educație universitară

Coordonatorii grupului de lucru:

Radu Munteanu

Radu Cătană

Alexandru Irimie

Valentin Cernea

Adriana Berea

Ioan Sbarciu

Mara Rațiu

Carmen Socaciu

PLANIFICAREA STRATEGICĂ A MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR – EDUCAȚIE 2014-2020

1. ANALIZA PRELIMINARĂ

Viitorul va fi diferit de prezentul pe care îl cunoaștem. Nu știm exact care va fi schimbarea de paradigmă ce va crea un nou salt în viitor, dar știm că viitorul va exista. Despre viitorul apropiat al municipiului Cluj-Napoca știm câteva lucruri cu relativă incertitudine. Dacă adăugăm acestei cunoașteri o doză de vizionarism, viitorul mai îndepărtat devine accesibil.

La nivelul Clujului academic avem încredere în resursele de creativitate și adaptabilitate ale universităților clujene, pentru a ne schimba împreună, privind înainte.

Această planificare strategică o propunem postulând că viitorul este deschis, iar responsabilitatea acestuia nu le aparține celor care vor decide atunci, ci celor din prezent.

Clujul universitar reprezintă o comunitate de elite în domeniul educației, culturii, cercetării și formării profesionale ce polarizează speranțele de viitor a peste 80.000 de studenți în 10 universități publice și private.

În promovarea globalizării concepute ca o reuniune armonizată a diversităților locale, educația este tot mai frecvent considerată a fi în același timp factor (instrument de promovare a globalizării) și efect (care suferă modificări semnificative sub imperiul globalizării). Cum era de prevăzut, educația și în particular învățământul sunt chemate nu numai sa reacționeze față de tendințele de globalizare, cu dimpotrivă să joace un rol hotărâtor în dezvoltarea unei societăți viitoare dezirabile, inducând în societate transformări calitative de natură să conserve identitatea diversă a comunităților, dar și toleranța bazată pe comunicare și mai buna cunoaștere și înțelegere a intereselor fiecărui participant la proces.

Astfel, se pot defini și stabili **unități strategice de activitate** (USA) pe baza unor anumite categorii de activități cu destinație precisă în raport cu piața în general și pentru subcomponentele ei, în special:

- Piața candidaților la admitere;
- Piața muncii;
- Piața cunoștințelor generate sau a produselor de cercetare.

În context se definesc produsele (1-4) , iar din jocul intersecției rubricilor vom găsi 11 **unități strategice de activitate** (1…11).

Poziționarea USA în matricea BCG are un caracter analitic orientativ demonstrând existența unor mecanisme științifice care pot fi operaționale atunci când se cunosc date concrete.

Aceste aspecte, discutate cu specialiști în domeniu au explicat cu generozitate că în opinia de specialist, USA nu au o omogenitate deplină ci se pot demultiplica.

Schemele prezentate sunt adaptate subiectiv la specificul universităților atât din punct de vedere al activității, cât și metodologic, dar permit o viziune științifică.

Clienți / Produse	Candidați pentru învățământul superior (de lungă și scurtă durată) din țară	Candidați pentru învățământul postuniversitar din țară	Organizații economice românești și programe naționale	Programe, organizații și persoane străine
Produsul 1 (Cunoștințe)	1	2		3
Produsul 2 (Cercetare)			4	5
Produsul 3 (Certificare*)	6	7	8	9
Produsul 4 (absolvenți de învățământ superior)			10	11

certificare*=diplome (absolvire, licență, doctorat, postuniversitare, onorifice), certificare laboratoare, calitate, etc.

Această analiză este adecvată mediului nostru universitar, iar pe baza discuțiilor cu principalii actori din școală, mediul economic, cultural și politic au rezultat concluzii ce se regăsesc în cele care urmează.

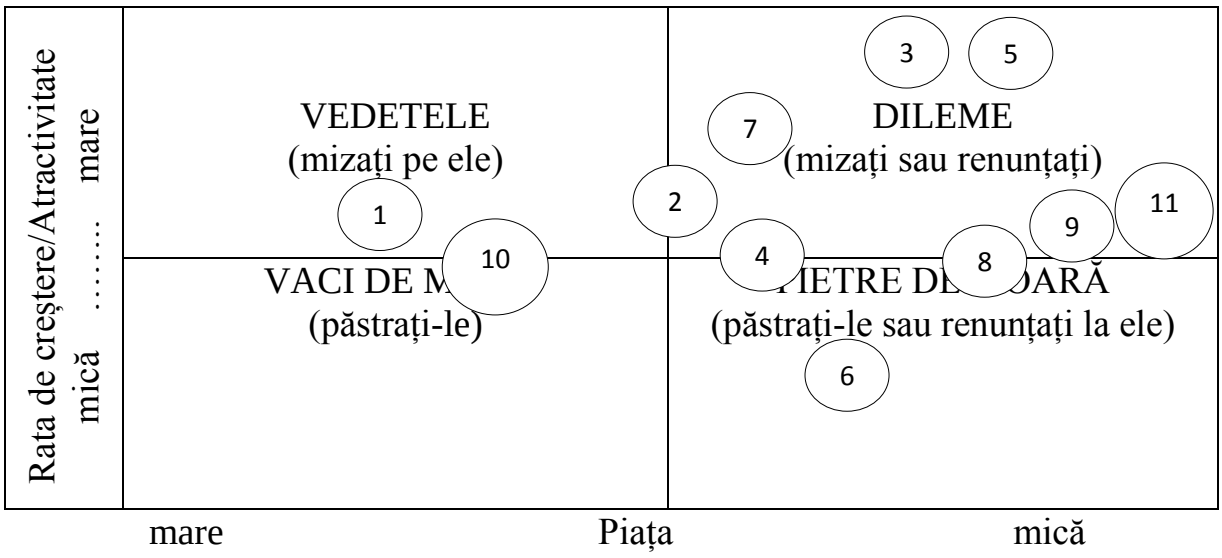

Principalele probleme identificate privind calitatea universităților noastre, pe lângă atributul lor esențial de ”procesor de cunoaștere” precum și interdependență relațională, sunt explicate prin diagrama de mai jos:

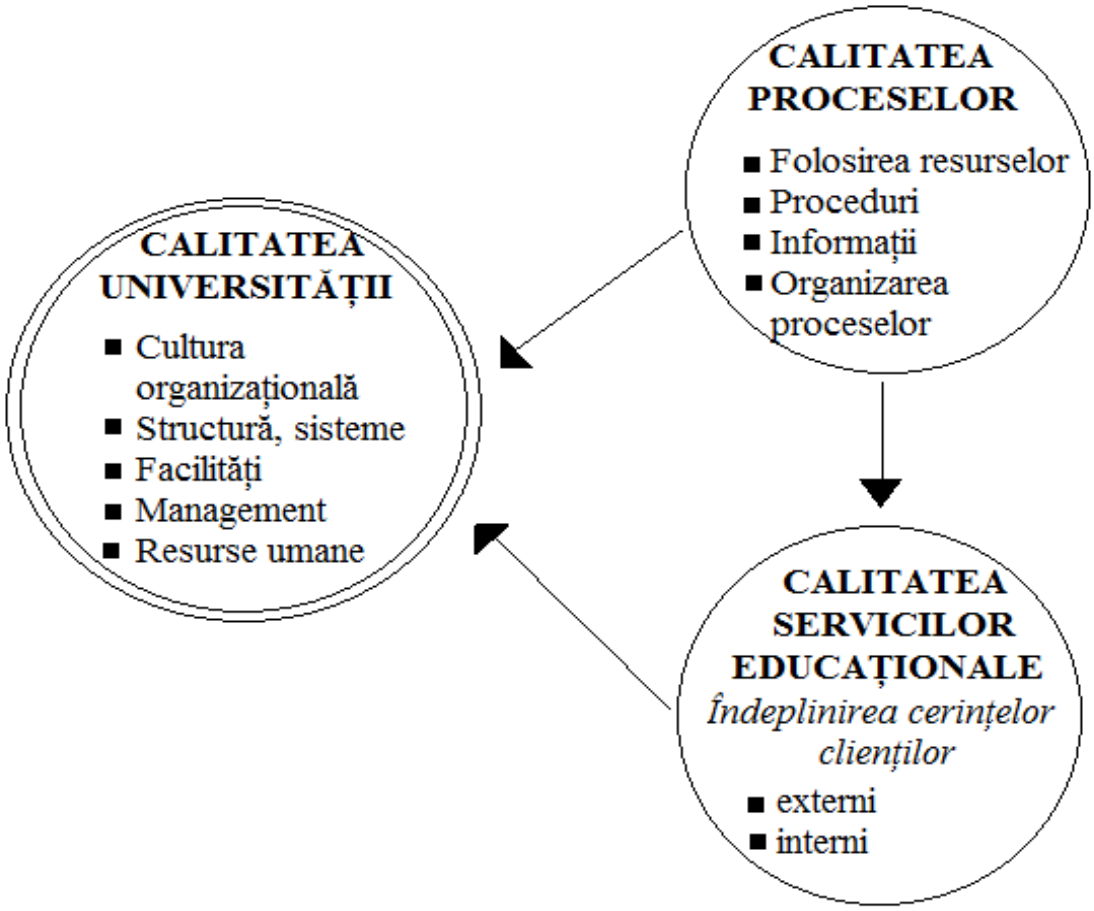

O analiză pe baza realității actuale în mediul universitar clujean scoate în evidență o serie de elemente definitorii pentru acesta sub forma următoare:

a. Puncte tari:

- Existența unei tradiții în învățământ și în cercetarea științifică în municipiul Cluj-Napoca;
- Universitățile clujene sunt un element de referință în comunitatea locală și națională și un partener căutat pe plan internațional;
- Corp didactic și de cercetare cu nivel profesional recunoscut în aria națională și internațională
- Procesul didactic recunoscut (acreditare, autorizare, etc.) preocupări susținute pentru managementul calității procesului didactic;
- Baza materială și dotări moderne;
- Relații internaționale care conturează un potențial de colaborare în domeniul învățământului și cercetării;
- Oferta de învățământ diversificată;
- Costul instruirii relativ redus cu asigurarea unor facilități conexe (cămine, activități culturale, etc);
- Acoperire corespunzătoare cu cadre didactice a procesului didactic. O bună structură pe vârste și specializări a personalului didactic cu asigurarea continuității și colaborării între generații;
- Cultură instituțională de calitate în procesul de instruire.

b. Puncte vulnerabile:

- Demotivare morală a personalului academic, la unele facultăți, ca urmare a numărului mic de studenți și a interesului redus a acestora pentru studiu;
- Finanțarea insuficientă pentru întreținerea și dezvoltarea bazei materiale;
- Insuficienta comunicare cu mediul de afaceri local și național;
- Lipsa unei orientări spre piața a întregii structuri universitare în legătură cu recrutarea candidaților, publicitate, colectarea ofertei de locuri de muncă, promovarea specializărilor, etc;
- Defocalizarea procesului de învățământ și cercetare în favoarea activităților private, mobilităților în străinătate, etc;
- Insuficienta preocupare pentru dezvoltarea spiritului și activităților antreprenoriale din universitate;

- Supraaglomerarea personalului academic cu activități de plata cu ora, cumul, deplasări în alte localități, probleme administrative, etc.;
- Carența solidarității de grup, a atașamentului față de instituție a cadrelor didactice, studenților și absolvenților. Pericolul unui individualism îngust care exploatează instituția spre satisfacerea interesului personal.

Analiza oportunităților pe care le oferă universitățile clujene a scos în evidență și o serie de amenințări contemporane dintre care cele mai acceptate sunt următoarele:

- Factor demografic;
- Schimbarea ponderilor în domeniul cercetării de învățământ superior și deplasarea centrelor de interes;
- Dificultatea carierei – factor de descurajare în obținerea unui loc de muncă pe durata studiilor;
- Politici centrifugale la nivel de departamente/facultăți care pot conduce la asimetrii de tip ”universitatea = colecție de facultăți”;
- Migrația cadrelor didactice spre sectoare din țară și străinătate ce oferă avantaje materiale;
- Imposibilitatea materializării potențialului rezultat din cercetarea științifică;
- Diminuarea standardului de viață afectează condiția studentului;
- Tendința pentru obținerea unei diplome versus acumularea creativă de cunoștințe;
- Lipsa unei formări profesionale prin inovare și gândire anticipativă;
- Etc.

Experiența din trecutul țării noastre este foarte edificatoare în acest sens. Atunci când pregătirea teoretică, inventivitatea, capacitatea și dragostea de meserie nu au putut fi satisfăcute la nivelul tehnic oferit de țară, mulți specialiști s-au realizat plenar activând un timp în țări dezvoltate. Mulți dintre ei revenind în țară la terminarea misiunii sau chiar în timpul activității în străinătate, au pus bazele unei industrii sau unei științe noi, introducând progresul în știință și tehnică, ceea ce a contribuit la dezvoltarea acestora în România și a renumelui acesteia în lume.

Universitățile clujene trebuie să-și afirme pregnant vocația europeană prin dezvoltări convergente în cadrul spațiului european al învățământului superior și al cercetării științifice, într-un mediu competițional interuniversitar acerb pe o piață academică tot mai funcțională. Această afirmare care în mod natural impune o transformare, generează dezvoltarea universității într-un context marcat de existența unor importante decalaje între calificările solicitate de piața muncii și cele conferite de universitate, o subfinanțare cronică în raport cu universitățile din țările dezvoltate și o lipsă acută de cadre didactice tinere cu reale performanțe.

Elaborarea strategiei de dezvoltare pe o perioadă scurtă sau medie într-un context caracterizat de reale provocări la nivelul întregului sistem de învățământ din România și desigur la nivelul spațiului european al învățământului superior reprezintă un demers pe cât de dificil pe atât de necesar.

Atitudinea față de învățământul superior este puternic influențată de cele trei forțe majore: globalizarea, tehnologia și competiția care generează reale provocări pentru viitorul învățământului superior:

- Creșterea rolului educației în dezvoltarea capitalului intelectual și cognitiv bazată pe cunoaștere;
- Educația fără granițe **nu va submina** capacitatea de a contribui la dezvoltarea socială și identitatea culturală;
- Tehnologiile informatice și ale comunicațiilor vor genera schimburi de substanță în sistemul de transmitere, valorificare și verificare a cunoștințelor;
- Accesul la informație apelând la biblioteci electronice în cadrul universității virtuale într-un sistem global de comunicații va asigura saltul la un nou mod de informare și educație în care rolul profesorului se schimbă profund;
- Sistemul de educare și formare profesională se transformă treptat într-un **sistem integrat** cu individul care acumulează și valorifică cunoștințele pe tot parcursul vieții;
- Competiția între universități nu se rezumă numai la piața de idei și și la piața economică având în vedere că universitățile sunt în competiție pentru **Studenți, personal, resurse și prestigiu.**

Astăzi, mai mult ca oricând, universitățile clujene au înțeles că **limitarea resurselor înseamnă limitarea accesului.** Limitarea accesului la învățământul

superior înseamnă diminuarea capacității de a răspunde nevoilor, din ce în ce mai complexe, ale societății de mâine.

Experții sunt unanimi în a recunoaște că orice tentativă de depășire a crizei trebuie să înceapă cu readaptarea continuă a managementului unei universități.

În locul celui tradițional, în care universitatea se prezenta ca un consumator al resurselor oferite cu generozitate de societate trebuie adoptat unul care să facă universitatea capabilă să-și asigure în bună măsură resursele. Nu există rețete ale succesului managerial. Există însă niște constante fundamentale, niște invarianți, aș zice, ai succesului managerial care se prezintă în haine diferite, de la caz la caz.

Nu există, în consecință un ”model occidental”. A vrea să copiezi un asemenea model e o probă de naivitate și nerecunoaștere. Universitățile dinamice au inventat propriile modele. Universitățile clujene vor fi obligate să facă același lucru, imaginând o diversitate de moduri de administrare universitară.

În acest demers, conducerile universităților trebuie să cunoască acele ” constante de fond” ce au asigurat succesul managerial al multor universități occidentale, să vândă în ce haine erau îmbrăcate aceste constante în cadrul fiecărei universități; să selecteze constantele a căror existență este justificată de realitățile noastre, să adauge altele, să le îmbrace în hainele ce vor purta marca universităților noastre.

2. OBIECTIVELE COMUNE ALE STRATEGIEI UNIVERSITĂȚILOR CLUJENE

În cele ce urmează propunem conceptul ”**strategia transformării ca dezvoltare”** a universităților din Cluj-Napoca pe termen scurt și mediu care vizează transformarea acestora în universități competitive și atractive ușor integrabile în spațiul european al învățământului superior și al cercetării științifice pe un orizont de timp ce nu depășește anul 2020.

Principalele obiective ale strategiei de dezvoltare în context, vizează următoarele:

1. Compatibilitatea întregului sistem de formare a specialiștilor în cadrul universităților clujene cu cerințele integrării în spațiul european al învățământului superior;

2. Articularea sistemului de educație cu sistemul economic și cu piața forței de muncă în strânsă corelație cu predicțiile pe perioade medii de timp și extinderea pieței forței de muncă la nivel european;
3. Consolidare pe plan național și internațional a prestigiului universităților clujene prin implementarea unui sistem de management al calității care să conducă la asigurarea excelenței în procesul de educație și în cercetare științifică;
4. Conectarea universităților la problemele reale ale științei și tehnologiei avansate, artei și culturii și participarea la dezvoltarea cunoașterii și la dezvoltarea socio-economică a țării;
5. Dezvoltarea marketingului academic prin realizarea unui sistem coerent de strategie pentru atragerea celor mai valoroși candidați cu vocație specifică spre universități și promovarea unor mecanisme pentru stimularea creativității și inovării în rândurile studenților;
6. Conceperea și implementarea unui sistem eficient pentru managementul financiar și de gestiune informatizată a patrimoniului apelând la mecanismele specifice managementului strategic orientate pe obiective și resurse;
7. Dezvoltarea unui sistem informațional și de comunicații competitiv la nivel european în strânsă corelație cu sistemul de informare și documentare complet automatizat;
8. Intensificarea activităților privind internaționalizarea universităților clujene prin extinderea programelor de cooperare în domeniul educației și al cercetării științifice cu universități performante din întreaga lume și creșterea schimbului de studenți și profesori;
9. Extinderea sistemului de educație continuă prin lărgirea ofertei educaționale și a metodelor și mijloacelor de educație electronică;
10. Conceperea și implementarea unui sistem informatizat pentru gestiunea și distribuția locurilor de cazare la nivelul centrului universitar Cluj-Napoca și monitorizarea procesului de întreținere și reparații a spațiilor de cazare.

3. OBIECTIVE ȘI ACȚIUNI SPECIFICE PENTRU PROCESUL DE EDUCAȚIE

1. Articularea sistemului educațional cu sistemul economic și cu piața forței de muncă inclusiv piața forței de muncă europeană. Restructurarea specializărilor în concordanță cu cerințele formării resurselor umane,

eliminarea specializărilor depășite, dezvoltarea profesiilor deficitare ca număr de personal, dezvoltarea de noi programe formative și specializări în concordanță cu cerințele actuale și de perspectivă ale pieței forței de muncă. Dezvoltarea caracterului anticipativ și creativ al procesului de învățământ, prin impunerea de noi calificări și profesii pe piața liberă a forței de muncă în concordanță cu evoluția culturii științei și tehnologiei, cu cerințele economice bazată pe cunoaștere, compatibilizarea planurilor de învățământ cu planurile universităților avansate din Europa și definitivarea raportului între pregătirea fundamentală și pregătire generală de specialitate.

2. Elaborarea planurilor de învățământ pentru fiecare ciclu formativ și lărgirea conținutului calificărilor în cadrul primului ciclu pentru a crește resursele de plasament pe piața forței de muncă și definirea clară a competențelor și responsabilităților acordate la finalizarea fiecărui ciclu de studiu.
3. Orientarea studenților pe trasee universitare și specializări în raport cu motivațiile, capacitățile și performanțele acestora.
4. Organizarea unui sistem de pregătire în domeniul informaticii comunicațiilor și a comunicării tuturor studenților încă din anul întâi de studiu care să asigure acces la facilitățile instrumentelor specifice societății informaționale.
5. Asigurarea unui sistem eficient de pregătire a studenților în vederea obținerii certificatelor de competență lingvistică cel puțin într-o limbă de circulație internațională.
6. Restructurarea întregului sistem de transmitere și verificare a cunoștințelor prin focalizarea pe dobândirea de cunoștințe și abilități, prin validarea capacităților de a formula și rezolva probleme. Extinderea ponderii pregătirii individuale și a pregătirii practice a studenților prin planuri de învățământ aerisite și flexibile.
7. Regândirea și extinderea sistemului de învățământ la distanță prin selectarea și organizarea disciplinelor care pot face obiectul educației la distanță prin mijloace electronice specifice. Trecerea la implementarea unui sistem avansat de tip ”e-learning”. Introducerea pe scară largă a tehnologiilor informaționale și de comunicație la toate nivelurile procesului de învățământ.
8. Revizuirea întregului sistem de predare și desfășurare a laboratoarelor și a seminariilor, a proiectelor atât din punct de vedere metodologic, conceptual, cât și din punct de vedere al instrumentelor și tehnologiilor didactice.
9. Definirea pentru fiecare specialitate a competențelor practice. Concentrarea resurselor și utilizarea eficientă a bazei materiale reprezintă priorități. Asimilarea deprinderilor practice în laboratoare, parcuri tehnologice,

companii industriale, în concordanță cu abilitățile și competențele cerute la absolvire. Extinderea conceptului de laborator virtual și includerea activității cu pronunțat caracter individual

10. Extinderea ofertei educaționale a universităților ca o componentă importantă a procesului de educație și ca o prioritate a intensificării relațiilor cu mediul economic și social. Asigurarea unui cadru organizatoric flexibil și eficient prin diversificarea metodelor și mijloacelor de educație permanentă, inclusiv prin extinderea conceptului de universitate virtuală transnațională.
11. Îmbunătățirea sistemului de recrutare, formare și promovare a personalului didactic prin stimularea performanței științifice dar și a abilităților didactice.
12. Diversificarea tipurilor de studenți și reorganizarea sistemului de gestiune a activităților la nivel de student în condițiile implementării reale a sistemului de credite transferabile.

4. OBIECTIVE ȘI ACȚIUNI PENTRU DEZVOLTAREA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

Simbioza naturală dintre învățământul superior și cercetarea științifică reprezintă mecanismul formării resurselor umane înalt calificate și care are la bază transmiterea de cunoștințe prin educație, producerea de cunoștințe prin cercetare științifică și utilizarea cunoștințelor în inovare.

O universitate fără o puternică și susținută activitate de cercetare științifică se descalifică și își pierde din rolul și misiunea pentru care este abilitată.

Ținând seama de potențialul uman existent în universitățile clujene, de cerințele integrării în spațiul european al cercetării propunem următoarele obiective:

1. Identificarea colectivelor de cercetare cu reale performanțe probate și recunoscute la nivel național și internațional, a școlilor recunoscute în diferite facultăți clujene. Promovarea excelenței în procesul de cercetare la nivelul colectivelor cu potențial ridicat în producerea, transmiterea și utilizarea cunoștințelor.
2. Identificarea și recunoașterea laboratoarelor de cercetare cu dotare competitivă pentru dezvoltarea unor cercetări de performanță.
3. Stabilirea direcțiilor prioritare de cercetare științifică în concordanță cu resursa umană și baza materială existentă și cu prioritățile în cercetarea

științifică la nivel european și în concordanță cu stadiul actual și tendințele în știință.

4. Organizarea unor centre de cercetare interdisciplinară și a unui Pol de Cercetări și Dezvoltare Durabilă vizând astfel reorganizarea activității de cercetare științifică la nivelul colectivelor de cercetare, laboratoare de cercetare, departamente, centre de cercetare și institute de cercetare.
5. Valorificarea capacității creatoare a studenților din anii terminali și a studenților, masteranzilor și doctoranzilor, prin integrarea în colective mixte de cercetare și selectarea corespunzătoare a temelor lucrărilor de diplomă, a dizertațiilor și a tezelor de doctorat în concordanță cu programele prioritare de cercetare ale universităților.
6. Extinderea programelor de cooperare internațională în domeniul cercetării prin dezvoltarea unor parteneriate cu universitățile și companii din străinătate. Intensificarea eforturilor pentru participarea la programe cadru 7 și 8 printr-o promovare și susținere corespunzătoare a colectivelor de excelență identificate la nivelul universităților clujene.
7. Definitivarea proiectului pentru participare la activitatea parcului științific-tehnologic.
8. Stabilirea unor parteneriate strategice cu marile companii în vederea valorificării eficiente a excelenței în cercetarea științifică în vederea retehnologizării și relansării industriei clujene și din Transilvania.
9. Creșterea vizibilității cercetătorilor științifici din universitățile clujene prin publicarea și valorificarea rezultatelor în reviste de prestigiu recunoscute I.S.I. și cu mare factor de impact. Stimularea tinerilor care publică articole I.S.I. și a celor care aduc reale contribuții la dezvoltarea cunoașterii.
10. Realizarea rețelei de centre de excelență a universităților și integrarea acestora în rețele europene tematice pe direcții prioritare de cercetare științifică la nivel european.
11. Perfecționarea managementului privind activitatea de cercetare și de valorificare a rezultatelor inclusiv prin activități de transfer tehnologic și cognitiv.
12. Intensificarea activității de atragere a resurselor financiare pentru activități de cercetare științifică și crearea unui sistem stimulativ pentru recompensarea performanțelor și a contribuțiilor la finanțarea cercetărilor.
13. Promovarea unor mecanisme pentru susținerea inițiativelor antreprenoriale ale tinerilor inclusiv ale studenților, promovând capacitatea creatoare și de inovare a acestora.

14. Organizarea Oficiului pentru Creație și Inovare în universitățile clujene și promovarea unor acțiuni stimulative pentru inventatori și proiectanți de produse și tehnologii transferabile în economie, precum și valorificarea copy-rightului pentru proprietatea intelectuală.

5. OBIECTIVE ȘI ACTIVITĂȚI VIZÂND SERVICIILE ȘI ACTIVITĂȚILE STUDENȚEȘTI

Dintre obiectivele menite să îmbunătățească ansamblul activităților pentru studenți și cu studenți propunem următoarele:

1. Înființarea Agenției pentru Servicii și Activități Studențești, care să coordoneze întreaga activitate cu studenții, inclusiv antrenarea și stimularea celor mai talentați studenți pentru activitățile culturale și sportive. Organizarea Centrului de Consultanță și Plasament a Studenților, ca interfață a agenției cu mediul economic și asigurarea condițiilor pentru angajarea studenților și a absolvenților, în cooperare cu organizațiile studențești.
2. Asigurarea condițiilor pentru ca toți studenți să capete competențe și abilități în utilizarea tehnicii de calcul prin extinderea centrelor de calcul de la facultăți și în cadrul campusului studențesc, precum și accesul la INTERNET.
3. Extinderea numărului de burse oferite de companii prin intensificarea mecanismelor de atragere a agenților economici la întâlnirile cu studenții și reprezentanții Agenției pentru Servicii și Activități Studențești.
4. Regândirea sistemului de selecție a viitorilor studenți și de orientare profesională a studenților, optimizând astfel traseele universitare ale tinerilor studenți, în funcție de opțiuni dar și în funcție de capacitatea intelectuală probată prin teste specifice.
5. Continuarea eforturilor de amenajare a unei baze sportive, cât și atragerea unui număr cât mai mare de studenți în activități sportive competitive.
6. Promovarea unor activități (cursuri, seminarii, dezbateri) care să stimuleze spiritul antreprenorial al studenților și crearea condițiilor dezvoltării unor activități economice pentru studenți.
7. Introducerea pe scară largă a învățării folosind computere și educație psihologică pentru acceptarea comunicării mediate de computer.
8. Comunicarea mediată prin computer oferă deci studenților o dimensiune suplimentară a interacțiunii cu alți studenți. Astfel, instruirea în săli virtuale

de amfiteatru și seminar devine în noua ipostază mai activă și mai participativă, într-un mediu nou de învățare.

În perspectiva sa de viitor universitățile clujene își vor asuma responsabilități pentru globalizarea educației. Pentru aceasta, punctul de pornire este conștientizarea faptului că problemele globale se află în interacțiune, astfel că schimbările propuse pe plan educațional sunt parte a strategiei globale de întâlnire cu un viitor mai bun. Dar, învățământul are și un rol special; succesul schimbării depinde esențial de calitatea resursei umane implicate, iar această calitate este cultivată mereu.

În perspectiva de viitor, universitățile clujene își iau ca referință angajamentul României de racordare la mișcarea paneuropeană.

Integrarea în **aria europeană** a educației și cercetării, deziderat al Comunității Europene lărgite, compatibilizarea specializărilor și a programelor curriculare la nivel european, reprezintă obiective majore ale învățământului superior chemat să contribuie la dezvoltarea societății bazate pe cunoaștere. Realizarea acestui deziderat este benefică studentului.

6. PRINCIPALUL OBIECTIV STRATEGIC AL CLUJULUI UNIVERSITAR - 2020

Obiectivul major pentru dezvoltarea municipiului Cluj-Napoca pe baza tradiției sale cultural-științifice care l-a consacrat ca oraș universitar prin excelență, îl constituie proiectul ”CLUJ INNOVATION CITY” ce ia în considerare realizarea unui campus de excelență în zona metropolitană Lomb.

Prin obiectivele proiectului, filosofia sa este benefică pentru toate universitățile clujene care se regăsesc în această structura integrată și dedicată mediului universitar.

Astfel, campusul va reprezenta o concentrare academică-industrială cu un model organizațional special care va schimba viitorul orașului care, avem speranța ca în anul 2021 să devină Capitala Culturală Europeană.

În acest context, diversitatea academică a Clujului va conduce la mai multe tipuri de excelență.

Fiecare universitate și-a definit rolul – ce anume oferă societății și în ce mod. Universitățile diferă, așadar, din punctul de vedere al ofertei de cursuri, al modului de predare, al duratei studiilor sau al conținutului lor. Unele universități au ales să se îngrijească de nevoi locale și regionale, să cultive

abilități practice pentru piața muncii și economia din zonă. Altele urmăresc mai ales dezvoltarea gândirii creative și formarea unor profesioniști deschiși și mobili. Sunt institute de învățământ superior care deja au o reputație internațională în cercetare și își selectează atent cursanții. Sunt disponibile și modele alternative; unele instituții si-au propus să-și imagineze direcții noi de dezvoltare și asigură în mod curent consultanță și asistență pentru politicile publice din domeniul tehno-inovării; altele se angajează, în schimb, în experiențele educaționale, aruncând mănușă meniului universitar în ansamblu.

7. CONSECINȚE ALE STRATEGIEI PROPUSE

În 2020, organizațiile vor arăta altfel. Știm că angajatorii vor aprecia din ce în ce mai mult abilitatea angajaților de a fi autonomi, creativi și mobili, de a se situa inovator față de problemele cu care se confruntă. Vor deveni mai răspândite practici precum implicarea angajaților în procesele decizionale, responsabilitatea socială a companiilor sau susținerea dezvoltării personale a angajaților.

În 2020, rolul instituțiilor de învățământ superior va fi extins. Știm că mobilitatea fizică și virtuală vor fi resimțite ca lucruri firești și , de aceea, vor fi solicitate și în privința educației. Învățământul superior nu va mai putea fi un beneficiar pasiv al investițiilor publice și al societății în și pentru care funcționează. Instituțiile de învățământ vor trebui să își asume un rol de cultivare complexă și diversă, într-o lume în care individul se individualizează tot mai mult, participând totodată, în spațiul real și virtual, la rețele sociale și epistemice.

În 2020, diversitatea va încuraja puternic comunicarea între diferite instituții de cercetare sau educație, private sau publice, mici sau mari. Comunicarea și înțelegerea valorilor și preocupărilor comune au dus în 2025 la asocieri și la apariția unor forme de organizare supra-instituționale și chiar transnaționale care pot explora în profunzime o anumită problemă sau arie de interes.

Aceste instituții realizează proiecte de cercetare de mare anvergură, fiecare membru aducându-și aportul de cunoaștere. Totodată, ele sunt centre de pregătire universitară sau post-universitară, formând viitorii specialiști din domeniul de cunoaștere. Cursanții pot merge pentru studiu la mai multe instituții partenere, urmând cursuri variate și intrând în contact cu specialiști și abordări diferite.

În anul 2020, personalizarea învățării devine o consecință a nevoii de individualitate a omului modern, care nu mai învață ca să ocupe un rol rânduit de alții, ci ca să-și definească liber și dinamic propriile roluri.

CONCLUZII

Probleme strategice cu care se confrunta comunitatea universitara din Cluj-napoca

1. Insuficienta diversificare şi adaptare a programelor educationale faţă de cerintele pieţii muncii şi de nivelul european, fapt care scade atractivitatea pentru candidaţi la univerşitate, precum şi a absolvenţilor catre programe master sau doctorat

2. Insuficienta valorificare a rezultatelor cercetării fundamentale prin inovare, insuficienta utilizare a resurselor umane în raport cu infrastructurile existente, lipsa unui real transfer tehnologic catre firme

3. Lipsa unei culturi antreprenoriale în universitati, şi nestimularea ei - reticenţă fata de formarea de spinn-off-uri , incubatoare de afaceri- insificient susţinute de admisnitratia locală, regională şi national

4. Insuficiente colaborări directe în mediul universitar clujean, precum şi cu autorităţile locale şi regionale, cu firme nationale şi internationale, prin transfer tehnologic, consultanţă, ofertare de servicii (analize tehnice , etc.)

5.Insuficienta includere în reţele interdisciplinare locale (parcuri stiintifice şi tehnologice), europene şi internationale prin programe de cercetare-inovare, care afecteaza prestigiul şi vizibilitatea internaţională a universităţilor clujene

Principalele strategii de raspuns

1.Adaptarea prin armonizare, a programelor de studii universitare cu dinamica dezvoltării societăţii, a strategiilor europene sectoriale şi a nevoilor concrete de pe piaţa muncii – creşterea atractivităţii universităţilor ca furnizor de cunoaştere şi de forţă de muncă specializată

2. Imbunătăţirea comunicării interuniversitare şi cu mediul de afaceri – prin proiectul strategic major *Cluj-Innovation City*

3. Stimularea antreprenoriatului în universităţi prin creare de incubatoare de afaceri (spinn off-uri) ale absolvenţilor şi de consorţii cu firme din domeniul de competenţe al universităţilor

4. Integrarea universităţilor clujene, prin centrele de cercetare şi institutele aferente, în retele europene, accesul la fonduri structurale şi proiecte europene de cercetare-dezvoltare tehnologică 2014-2020, in colaborare cu alte universităţi, firme, autorităţi locale (primării), pt a creste vizibilitatea şi prestigiul acestora in UE

Programe operationale care pot fi accesate în parteneriat (2014-2020)

1. **Fonduri structurale**

- POR- Regional (ADR)
- Competitivitate economica POSCCE - 5 axe prioritare /MEN
- Resurse umane- POSDRU /MEN
- Mediu-POS Mediu
- Transport
- Capacitate administrativa
- Asistenta tehnica
- Dezvoltare rurala
- Pescuit

2. **Programe de Cooperare teritorială (Transnationala, Interregionala)-**
3. **Programe de cercetare-dezvoltare**
4. **Orizont 2020, ERA-NET, EUREKA, ESF**
5. **Granturi SEE cu Norvewgia, Islanda**
6. **Proiecte EU- Parteneriate Public-Privat (PPP)**
7. **Proiecte de tip European Innovation Partenership (EIP) pe domeniul Agriculturii sustenabile, apă, sănătate, etc.**
8. **Proiecte specfice de susţinere IMMuri (Start-up, Spin-off)**

strategia pentru Leadership regional

Coordonatorii grupului de lucru:

Nicolae Barna

Mircea Maniu

Pompei Cocean

“Management înseamnă să faci lucrurile cum trebuie.
Leadership înseamnă să faci lucrurile care trebuie!”
Peter Drucker

Grupul de lucru **Leadership Regional**

Membri: Radu Barna (coordonator), Florin Duma, Mircea Maniu (coordonator), Radu Mititean, Nicoleta Racolţa-Paina, Diana Reianu, Stefan Roman, Monica Voicu.

Introducere..... p. 1
Analiza preliminară…… p. 6
Exemple de Leadership……. p. 8
Bicicleta, o nevoie presantă a secolului XXI……..... p. 9
Obiectivele Proiectului…….. p. 13
Analiza SWOT……... p. 14
Identificarea Problemelor Strategice Cheie (PSC)……. p. 15
Analiza potentialului de avantaj competitiv al orasului……..... p. 15
Propuneri de programe operaţionale şi acţiuni…….. p. 17
Concluzii……. p. 20
Bibliografie……. p. 20

VeloCluj - PROMOVAREA BICICLETEI CA MOD DE VIAŢĂ

În condiţiile în care grupul nostru de lucru (WG) a decis să se auto-intituleze *Grupul de Leadership Regional*, am pornit de la premisa că acest concept, cel de leadership exprimă cel mai comprehensiv şi în acelaşi timp subtil ideea după care influenţa socială efectivă, dirijată spre realizarea unui obiectiv complex, poate fi eficient direcţionată spre comunitate sau comunităţi numai pe căi aparte, profesionalizate după un algoritm specific. În fapt, demersul nostru este unul de natura *leadership-ului funcţional*, aplicabil nu atât indivizilor cât organizaţiilor, căci în multitudinea de factori instituţionali care ne guvernează tuturor existenţa, din când în când apar unele oportunităţi de acţiune cu valenţe tutelare, acţiune de tip motor al dinamicii comunitare.

O primă precizare metodologică prealabilă este necesară. Admiţând evident că acest discurs profesional este o construcţie de nişă, cu valenţe primordial de atenţionare asupra unei opţiuni disponibile şi relativ uşor de gestionat de către Primărie, suntem conştienţi de limitele lui, evident rezultate din lipsa de timp necesară adunării şi prelucrării adecvate

a unei baze empirice relevante a cercetării noastre, a unei adevărate exegeze a dimensiunii punctuale de leadership pe care am ales-o. Acest aspect poate fi însă relativ uşor depăşit în timp, în situaţia în care ideile din acest proiect vor fi receptate pozitiv de către decidenţii cu privire la *Strategia de Dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca*.

A doua precizare se cuvine făcută cu privire la contextul în care ne exprimăm ideile. Asumarea recentă a responsabilităţii guvernamentale cu privire la *Legea descentralizării* indică faptul că procesul de regionalizare se îndreaptă totuşi spre declanşare. În acest context, rolul unui oraş emblematic din multiple perspective precum este Clujul poate să crească exponenţial, dacă conjuncturile favorabile sunt exploatate inteligent şi oportunităţile ce vor apărea în mod cert pe parcursul derulării acestui proces vor fi fructificate de o manieră constructivă. Beneficiile pe termen lung pentru o comunitate precum Clujul, pot să fie disproporţionat de mari în raport cu efortul organizaţional implicat de acest proiect.

Ideea centrală aici este ca municipiul Cluj-Napoca să devină expresia factuală radicală a unui concept, popular la modul interpretării comune şi în acelaşi timp cu funcţii pragmatice din perspectivă economico-socială. Reducerea la minim a traiectoriilor de evoluţie este o practică comună în economia modernă, atunci când vorbim de logica economiilor de scară minimizatoare de costuri, în politica de alocare preferenţială a resurselor în macroeconomia dezvoltării, dar şi în discursul social, atunci când se urmăreşte focalizarea energiilor maselor spre un scop evident nobil. În cele mai multe dintre cazuri, vectorii organizatorici ai acestui gen de simplificare a propunerii de acţiune socială sunt şi beneficiari expliciţi şi impliciţi ai imaginii de proces rezultate.

Contextul de lucru dar şi felul în care conceptul de leadership este prezentat şi interpretat de către diverse publicuri ne-au determinat să facem o analiză preliminară a potenţialelor traiectorii de leadership pe care le-ar putea urma Clujul, dintre acestea selectând 7, ale căror coordonate corespund cel mai bine tipologiei de activităţi presupuse a contura cadrul organizatoric şi funcţional al unei strategii a unei entităţi atât de complexe precum municipiul nostru. În această logică cele 7 opţiuni de leadership ale noastre sunt:

1. Economic şi infrastructural
2. Politic
3. Regional-administrativ
4. De economie a serviciilor
5. De *branding* regional
6. Cultural
7. Socio-cultural

În delimitarea acestor opţiuni am evitat conceptele holistice precum Calitatea vieţii sau Dezvoltare multiplanică, termeni adeseori asociaţi cu leadership-ul teritorial, aceasta tocmai pentru a întări dimensiunea analitică, atât de necesară acestui gen de discurs profesional.

LEDERSHIP-UL ECONOMIC ŞI INFRASTRUCTURAL reprezintă probabil forma cea mai comună de percepere publică, în orizont local, regional, naţional sau internaţional a statutului de leader a unui areal geografic determinat. De la concentrarea afacerilor în

oraşe din ce în ce mai puternice, în lumea antică sau medievală, până astăzi, dar şi în faptul că numai legarea acestora de restul lumii prin drumuri, canale sau infrastructuri comunicaţionale moderne au pus entităţile respective pe o hartă comparatistă a leadership-ului teritorial. Dincolo de axiomatica încapsulată în afirmaţia că un teritoriu bogat şi dezvoltat devine automat etalon pentru altele mai modeste din această perspectivă, abordarea presupune fără îndoială interpretarea unui anasamblu enorm de date şi factori exogeni (legislaţie naţională, conjuncturi investiţionale, ciclu economic, context politic, etc.) încât relevanţa demersului ar fi clar relativă. Nu excludem însă ca în urma analizei de grup economic, să asamblăm şi această dimensiune într-un viitor apropiat. Dacă am face acest lucru acum, în baza unui raţionament esenţialmente empiric, am spune că avantajul comparativ clujean rezidă în cel puţin două componente: industria IT actuală şi viitoare, respectiv ansamblul logistic amonte-aval antrenat de funcţionalizarea pe un orizont de 5-8 ani a autostrăzii Transilvania.

LEADERSHIP-UL POLITIC reprezintă una dintre tentaţiile permanente ale mediului politic dintr-o democraţie tânără. Câţi reprezentaţi în instituţii de vârf, câte iniţiative legislative ce exced cadrul teritorial în cauză provin din respectivul teritoriu, care este imaginea agregată a entităţii teritoriale respective în baza imaginii şi percepţiei publice a reprezentanţilor săi autorizaţi politic, sunt situaţii comune astăzi. De altfel, Clujul a fost supra-reprezentat la scară naţională, politic şi mediatic-politic în raport cu alte oraşe sau chiar regiuni, în ultimele două decenii. Chestiunea reală, este că practic nu avem aparatul econometric adecvat pentru a evalua corect dacă această supra-expunere la mediul politic a însemnat şi beneficii corespunzătoare pe alte planuri. Mai mult, în contextul regionalizării administrative, coroborat cu indicele scăzut de popularitate al mediului politic, a insista în această direcţie poate să fie contraproductiv, mai ales că este evident că în anii electorali care urmează, Clujul nu poate şi nu se va abate semnificativ de la politicile secvenţiale dictate de marile partide, de la centrul lor naţional. Există totuşi un exemplu în care acest gen de logică poate deveni funcţională: conlucrarea transpartinică ocazionată de un proiect major, comunitar în ansamblu, poate să facă diferenţa specifică. Dacă ar fi să sugerăm o traiectorie de leadership politic, aceea ar fi fără îndoială acest pact politic transpartinic menit să profesionalizeze la modul real toate componentele ansamblului funcţional clujean.

LEADERSHIP-UL REGIONAL-ADMINISTRATIV, aparent cheia de boltă a activităţii grupului nostru de lucru, reprezintă şi traiectoria cu cele mai multe implicaţii de inter şi chiar transdisciplinaritate. Clujul are vocaţia şi fără îndoială că va deveni în câteva decenii liderul macro-regional al Transilvaniei. Dar în acest moment constrângerile legislative, coroborate cu lipsa de consens politic local cu privire la chestiunile majore ale creşterii şi dezvoltării în profil teritorial, fac din acest demers unul idealist. Dacă Clujul îşi poate concepe singur cadrul de lucru intercomunitar presupus de adevărata regionalizare, atunci este rezonabil să credem că oraşul îşi poate asuma şi funcţii de leader regional. Dacă luăm exemplul, extrem de ilustrativ credem noi, al Zonei Metropolitane Cluj, care ar putea deveni un epitom de dezvoltare clusterizată pe un ancadrament regional, credem că am putea sugera un caz pilot de abordare nu numai intra, ci şi intercomunitară cu potenţiale reverberaţii asupra imaginii Clujului ca centru agregator pentru o regiune mult mai mare decât se poate estima în acest moment.

LEDERSHIP-UL DE ECONOMIE A SERVICIILOR reprezintă fără îndoială zona cu cel mai mare impact asupra imaginii Clujului în viitorul predictibil. Educaţia superioară, sănătatea şi sectorul financiar-bancar, reprezintă în opinia noastră triada de succes. În condiţiile în care avantajul comparativ industrial este îndoielnic în raport cu competitorii tradiţionali (Timişoara, Braşov, dar şi Bistriţa, Oradea sau Târgu Mureş) şi ponderea sectorului indutrial este în restrângere conform statisticii, a nu face un vârf de lance din sectoarele în care Clujul a excelat din vremuri, reprezintă o eroare majoră. De ce nu dezvoltăm aici această traiectorie? Doar pentru că nu credem că există forţă locală suficientă, în măsură să dizloce inerţiile legislative şi antreprenoriale necesare. Deşi exemplele de bune practici (UBB, multe dintre clinicile universitare, Banca Transilvania) sunt facil de indicat, nu poate fi evidenţiată şi nu se preconizează, pe termen scurt, că ar fi masa critică pentru ca sectorul public, sau păstrând proporţiile cel privat, în măsură să "împingă" Clujul la un nivel în care aceste trei sectore să funcţioneze ca "motor principal" al dezvoltării locale. Din nou, exogeneza multora din procesele implicate în devenirea Clujului ca oraş dedicat serviciilor fac ca treictoria să fie incontrolabilă pe termen scurt.

LEADERSHIP-UL DE BRANDING REGIONAL ar putea fi o soluţie „de criză" care nu ar presupune eforturi logistice foarte mari, iar rezultatele pot fi disproporţionate, în sensul favorabil. Clujul ar trebui, în această viziune, să îşi afirme, clameze, revendice, impună poziţia de Capitală macroregională, a Transilvaniei. Deşi acest gen de discurs poate fi considerat elitist, ofensiv şi chiar ofensator de unele comunităţi din Transilvania şi din afara ei, beneficiile comerciale şi de imagine pe termen lung ale unei politici susţinute de asumare a „transilvanismului" în postura de capitală spirituală, de facto, ar fi o cale de urmat. Toate studiile de percepţie cu privire la România contemporană, tot fenomenul mediatic legat de Transilvania, pledează pertinent în favoarea preluării unui risc în această direcţie. Dar dincolo de potenţiala generare de inamici acolo unde cauţi amici în procesul de regionalizare administrativă acest discurs presupune considerabile investiţii de natură mediatică. Oricum, credem că acest proces de „asumare" delicată şi flexibilă a imagisticii întregii Transilvanii, trebuie să fie un proces continuu, dus cu mijloace subtile şi atacând paliere de lucru încadrabile în zona programării neuro-lingvistice.

LEADERSHIP-UL CULTURAL poate fi socotit şi ca forţa motrice a plasării Clujului pe traiectoria de Capitală Culturală Europeană, după cum acumulările anterioare au generat suficient feed-back pentru a permite alegerea Clujului drept Capitală culturală a Tineretului în 2015. Nu avem nici cea mai mică îndoială că dacă activele culturale ar fi judecate "in nuce", acesta este locul unde ar trebui insistat în acest discurs profesional. Dar conştienţi fiind de realitatea faptului că orice demers cultural consistent presupune o logistică adecvată, că infrastructura prezentă este departe de a fi satisfăcătoare, credem că la acest domeniu trebuie să se muncească extrem de intens, înainte de a fi "scos la luminile rampei". Problema pe care ne-am pus-o de nenumărate ori pe parcursul acestei activităţi este aceea dacă jalonul de capitală culturală poate fi un scop în sine, sau doar un indicator de parcurs. Aici desigur că ar trebui să aprofundăm care sunt plusurile şi minusurile realizării sau nerealizării indicatorilor de parcurs şi care sunt implicaţiile de

ansamblu asupra evoluţiei Clujului. Mai mult, dacă există un plan alternativ de stimulare a leadership-ului in planul cultural.

Iată cadrul ideatic în care propunem Primăriei Municipiului Cluj-Napoca să îşi asume rolul de leader regional pe un palier de LEADERSHIP SOCIO-CULTURAL regional şi gradual naţional într-un domeniu pe deplin controlabil şi aducător de beneficii multiple cu costuri minime, PROMOVAREA BICICLETEI CA MOD DE VIAŢĂ. Dincolo de multiplele avantaje de ordinul reducerii costurilor de transport, de decongestionare a principalelor artere de circulaţie ale oraşului, de câştiguri materiale colaterale, ca să nu spunem de capitolul sănătate, mediu sau capital social, o minimă investigaţie în ţările dezvoltate şi cu tradiţie consolidată în domeniu, indică faptul că trasportul velo reprezintă în fapt mult mai mult decât o pură opţiune de transport. Este în fapt o declaraţie asupra concepţiei de viaţă a celor mai dinamice şi progresiste categorii sociale, cu impact maxim asupra vieţii economice în arealul investigat.

Există premise reale de a afirma că această construcţie este deja demarată din perspectiva Primăriei, dar o spunem la modul deplin responsabil, relativ difuz, în puseuri, sau etape disjuncte (construcţie de căi de rulare, parc semnificativ de biciclete publice, acces spre zonele peri-urbane, etc.) ce nu pot să conducă la rezultatele notabile pe care le dorim, fără o strategie articulată în jurul unei concepţii ce înseamnă clar mult dincolo de mersul cu bicicleta propriu-zis. Principalul factor constructiv în sensul demersului pragmatic al acestei strategii este, credem, existenţa în municipiul nostru a unei comunităţi aparte de utilizatori ai bicicletei. Prezenţa de ani buni şi mai ales vizibilitatea mediatică a acestei comunităţi fac din ea partenerul ideal pentru instituţionalizarea conceptului de oraş dedicat bicicletei, spre beneficiul mutual al comunităţii şi liderilor inspiraţionali.

Mai mult, suntem conştienţi că în viitorul imediat Clujul trebuie să urmărească concentrarea economică bazată pe acumularea de resurse în poli de creştere conducând inevitabil la modele de creştere clusterizată, ce funcţionează în logică centripetă. Clujul trebuie să îşi gândească procesualitatea devenirii unui pol de dezvoltare naţional, în raport cu teritorialitatea specifică a dezvoltării, şi prin experimente de tip pilot. Un astfel de pilot de factură primordial administrativă poate fi funcţionalizarea *Zonei Metropolitane*. Pilotul de leadership „VeloCluj", pe care îl propunem, conduce cel mai rapid şi eficient, credem, la conturarea pe căi formale şi informale a poziţiei de leader (economic, social, cultural, spiritual) regional a municipiului nostru.

Am dori să atenţionăm decidenţii în domeniu că orice demers de natura leadership-ului, atunci când este vorba într-adevăr de o viziune radical novatoare, presupune într-o semnificativă măsură şi un exerciţiu de imaginaţie. Felul în care inovarea a devenit o temă primordială a managementului şi guvernanţei contemporane sunt argumente pertinente în acest sens. Iată de ce trebuie să pornim şi de la premisa că inhibiţiile legate de necunoaşterea factorilor exogeni (de exemplu evoluţia problematicii regionalizării!) inerenţi unui astfel de proces, sunt contraproductive contextual şi nu pot decât să ne trimită la un raţionament conservator. Ori, în opinia noastră acesta nu este nici pe departe spiritul adevărat al Clujului!

1. Analiza preliminară

Cluj-Napoca este oraşul cu cea mai activă comunitate de biciclişti din România. Atât instituţii publice cât şi organizaţii ale societăţii civile s-au angajat de-a lungul timpului în numeroase acţiuni de încurajare a utilizării bicicletei. Aceasta se datorează în mare parte spiritului inovator şi dinamic al populaţiei şi dorinţei de a trăi într-un oraş modern, cu calitate de viaţă ridicată. În ciuda acestui fapt, procentul populaţiei care utilizează bicicleta pentru deplasări cotidiene este scăzut. Noi facilităţi pentru biciclişti ar creşte numărul utilizatorilor, ceea ce ar avea efecte deosebit de benefice asupra tuturor factorilor de dezvoltare.

Analiza efectuată de *Centrul pentru Studiul Dezvoltării Teritoriale* (CSDT) din cadrul Facultăţii de Studii Europene, arată că **23% din populaţia cu studii superioare**, adică cea care produce valoare adăugată mai mare şi care conferă creativitate şi dinamism societăţii, declară că **ar utiliza bicicleta pentru mersul zilnic la servici** dacă ar exista posibilitatea să o facă într-un mod sigur[1]. Acelaşi studiu arată că 73% dintre intervievaţi asociază bicicleta cu un oras sigur şi sănătos, iar alţi 19% cu ideea de responsabilitate, organizare şi respect[2].

Bicicliştii în oraş înseamnă:

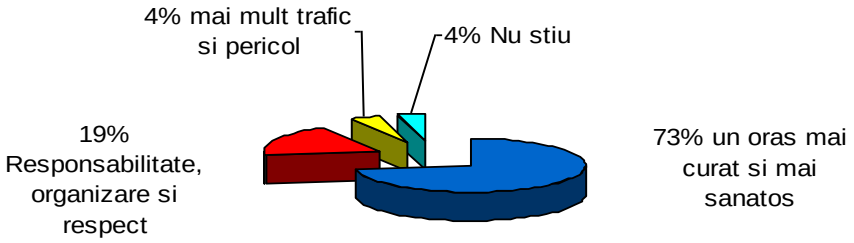

Sursa: B. Murar, R. Barna, *Der Einfluss der Fahrradfahrens auf das Urbane Bild*, studiu CSDT, martie 2013.

În general, oraşul în care se circulă cu bicicleta este văzut ca un oraş tânăr, sănătos, mai sigur, mai curat şi care emană valori pozitive. Utilizatorii de bicicletă sunt în general mai sensibili la toate problemele de mediu. Ei sunt mai sănătoşi, mai creativi şi mai implicaţi în viaţa comunităţii, contribuind mult la formarea capitalului social, care ar trebui să fie considerat o sursă inestimabilă şi pentru dezvoltarea armonioasă a oraşului nostru. După o statistică realizată de ziarul Gândul, 30% dintre români posedă o bicicletă[3].

[1] CSDT a realizat în primăvara anului 2013 un studiu calitativ pe 74 de persoane cu studii cel putin de master, dintre care 45 din firme multinaţionale prezente în Cluj şi restul din mediul universitar. Vezi B. Murar, *Der Einfluss des Fahrradfahrens auf das urbane Bild*, CSDT, p.43.
[2] *Ibidem*, p.46.
[3] www.gandul.info, din 10.10.2013.

Găsiţi că sunt mulţi biciclişti în Cluj? DA – 28%, NU – 72%

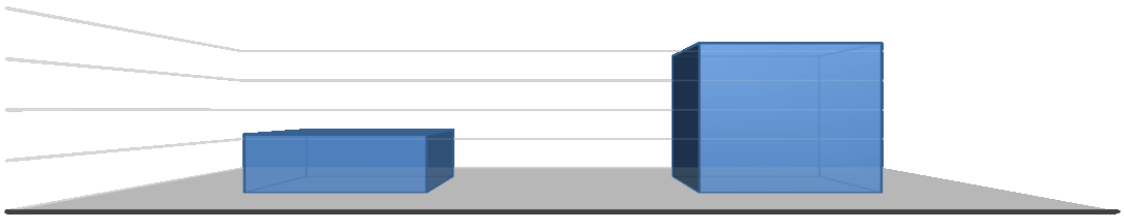

Această întrebare nu a avut menirea să lămurească dacă sunt sau nu sunt mulţi biciclişti în Cluj, fiindcă „mulţi" este o noţiune relativă. Obiectivul nostru a fost, prin această întrebare, să scoatem în evidenţă percepţia faţă de bicicletă. 72% din respondenţi afirmă că nu sunt multe biciclete în Cluj, adică şi-ar dori, din motivele menţionate mai sus, să fie mai multe.

Primăria Cluj are tot interesul în promovarea conceptului „VeloCluj" deoarece astfel oraşul se poate individualiza şi desprinde de trendul dezvoltării oraşelor din România, printr-o politică inovatoare, dar suficient testată în Occident. Proiectul nostru implică costuri minime, dar poate aduce beneficii enorme în termeni de imagine, atât pentru oraş cât şi pentru Primărie. Poate fi un atú important şi pentru „Clujul capitală culturală", cultura ne-fiind reprezentată doar de artă ci şi de stilul de viaţă al locuitorilor. Nu în ultimul rând, economiile realizate la nivel individual şi public vor creşte nivelul de viaţă al cetăţenilor şi ca urmare va creşte şi reputaţia Primăriei. Reputaţia va atrage atenţia publică, iar Primăria va putea în viitor să acţioneze mai eficient, datorită consensului creat de reputaţie.

Prin valorile umane pe care le promovează, bicicleta împinge la relativizarea valorilor materiale, sursă de cele mai multe ori a inechităţilor acţiunilor politice legate de guvernare. Ea are o influenţă importantă şi asupra ideii de putere, care dintr-una individuală, închisă într-o maşină sau birou, devine o putere împărtăşită în comunitate şi utilizată într-un scop comun. Ea asigură astfel şi o gândire pe termen lung, solidaritatea şi obiectivele incluzând generaţiile viitoare. Mai mult, bicicleta influenţează nivelul impozitelor şi taxelor datorită endogeneizării factorilor de producţie şi a diminuării dependenţei de resursele externe[4].

Programul european *Bypad* permite compararea sumelor investite de municipalităţi în infrastructura pentru biciclete[5]. Astfel, în Olanda se investeşte puţin mai mult de 10 euro/an/cap de locuitor, iar media germană este de 5 euro/an, sumă care este luată ca reper de numeroase alte ţări, chiar dacă investiţiile în infrastructura de biciclete au în

[4] European Commission, *Green Paper on Urban Mobility*, SEC (2007)1209 – 25.9.2007.
[5] Bypad, www.bypad.org

Germania o istorie mai veche. Acestor sume investite de municipalităţi li se adaugă investiţiile naţionale, după cum urmează:

Buget naţional/ locuitor/ an pentru politici ciclabile în 2002:

NL	S	N	CH	GB	F	RO
2,33	1,2	10,72	9,33	1,92	0,8	0

Sursa: Consiliul European al Ministrilor de Transport, *Politiques nationales en faveur du vélo,* Ed. de l'OCDE, 2004, p.27.

Efortul pentru amenajările ciclabile într-o ţară ca România ar trebui să fie considerabile pentru a-i ajunge din urmă pe vecinii din Vest, iar aceste investiţii nu doar că ar fi extrem de benefice pe termen lung pentru dezvoltare, ci ar duce şi la crearea a numeroase locuri de muncă pe termen scurt. Australia şi Stalele Unite investesc 26 euro/an/cap de locuitor pentru a recupera înapoierea în acest domeniu, fiindcă au înţeles **costurile mari ale non-investiţiei în facilităţile ciclabile**. Se pierde timp, bani, sănătate şi în special calitatea de viaţă.

Utilizarea bicicletei în scop utilitar şi recreativ aduce o contribuţie importantă dezvoltării urbane şi rurale. Prin efectele sale pozitive asupra mediului, sănătăţii, mobilităţii, asupra economiei şi politicului, asupra culturii şi dinamismului regional, bicicleta este fără îndoială instrumentul cel mai la îndemână pentru ameliorarea calităţii vieţii, fără efecte negative şi cu costuri mici. Interesul pentru bicicletă devine pe zi ce trece mai mare, atât pentru aspectul său ludic cât şi pentru cel utilitar. Bicicleta consumă puţin spaţiu, este puţin costisitoare, bună pentru sănătate şi mediu, este mai eficientă pentru deplasările din mediul urban şi prezintă un nivel scăzut de risc. Unele ţări, cum ar fi şi România, au rămas din acest punct de vedere în urmă, atât în ce priveşte infrastructura cât şi mentalitatea; bicicleta fiind văzută aici ca „maşina săracului", în timp ce în ţările nordice în special, datorită evoluţiei valorilor, „maşina este bicicleta săracului"[6]. Este însă evident că evoluţia s-a realizat în paralel: dezvoltarea infrastructurii şi cea a mentalităţii; elementul recunoscut ca cel mai descurajant fiind lipsa infrastructurii.

2. Exemple de Leadership

Un exemplu clasic de aglomeraţie, din afara Europei, orientată înspre bicicletă, este oraşul Portland din SUA. Existenţa în acest oraş a unei adevărate culturi biciclistice a dus de mult la formularea unor politici în favoarea bicicletei, care au devenit o tradiţie. Datorită acestora, nu numai că oraşul a devenit „oraşul ciclistic" al SUA, ci beneficiază de un design bike-friendly ca arhitectură şi planificare teritorială. Există aici *United Bicycle Institute*, unde se învaţă despre tot ce ţine de tehnica şi facilităţile pentru biciclete şi nu este de mirare că în 2008 funcţionau în regiunea oraşului 143 de firme producătoare de biciclete sau componente, printre care Kinesis, Mountain Cycle şi Chris King Precision Components[7]. *„Cui îi este greu să pună un lanţ la bicicletă îi este şi mai greu*

[6] L. Mîndruţa, *Maşina este bicicleta săracului*, în: Dilema Veche nr. 325, 6-12 mai 2010, p. 8.
[7] Alta Planning, *The value of the Bicycle-Related Industry in Portland*, www.altaplanning.com

să-şi imagineze ce înseamnă această industrie în Portland"[8] spunea primarul acestui oraş, mândru atât de avântul economic al industriei locale pe această bază, dar şi de faptul că prin aceasta oamenii au o calitate de viaţă mult mai mare decât în numeroase alte oraşe mai bogate.

Amenajările ciclistice pot schimba destinele unor regiuni, aşa cum arată proiectul Interreg „*Cycling without frontiers*", prin care regiunea situată la graniţa dintre Austria, Ungaria şi Slovacia a reuşit să iasă din situaţia periferică pe care i-o destinase lipsa de puncte majore de interes, atât turistic cât şi industrial. Zona şi-a schimbat destinul prin realizarea unei reţele transfrontaliere de cicloturism, pe marginea căreia funcţionează o mulţime de alte puncte de atracţie turistică, manufacturieră şi artizanală. Dintr-o regiune periferică în centrul Europei, ea a devenit acum unul din locurile de atracţie majoră pentru populaţia Vienei şi a Bratislavei.

3. Bicicleta, o nevoie presantă a secolului XXI

Studiile efectuate de World Health Organization (WHO)[9], ATOUT France[10], Allgemeine Deutsche Fahrrad Club (ADFC)[11], Comisia Europeană[12], Consiliul European[13] şi multe Universităţi din lume asupra impactului circulaţiei cu bicicleta, au demonstrat efectele asupra diverselor domenii ale dezvoltării.

Influenţa bicicletei asupra factorilor de dezvoltare:

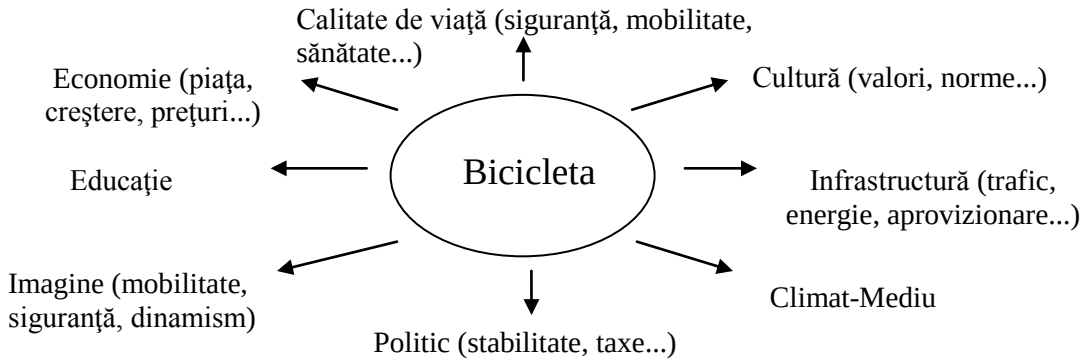

Sursa: adaptat după R. E. Guebler, Ch. Moeller, *Standortmarketing: Konzeption, Organisation und Umsetzung*, Ed. Haupt, 2006, p, 51.

[8] *Ibidem.*
[9] World Health Organization (WHO), *Quantifying the positive Health Effects of Cycling and Walking*, http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environment-and-health/Transport-and-health/activities/promotion-of-safe-walking-and-cycling-in-urban-areas/quantifying-the-positive-health-effects-of-cycling-and-walking
[10] ATOUT France, *Special Economie du Velo*, Paris, octobre 2009.
[11] Allgemeine Deutsche Fahrradclub (ADFC), *Die Effekte Regelmaessigen Radfahrens*, www.adfc.de
[12] Commission Europeenne, *Villes cyclables, villes d'avenir,* DG Transport, 2000.
[13] Conseil Europeen des Ministres des Transports, *Politiques nationales en faveur du velo,* Ed. de l'OCDE, 2004.

1.1. Efectele bicicletei asupra economiei

„*Oraşele care nu au un sistem eficient de transport durabil nu pot fi competitive economic*”[14]. A fost calculat că 8% din PIB-ul european se pierde datorită efectelor externe negative ale transporturilor, din care 58% o reprezintă utilizarea maşinii personale. Aceasta implică sume enorme de bani la nivelul comunităţii. Înlocuirea maşinii cu bicicleta ar produce din acest punct de vedere o economie de 60 cenţi/km parcurs[15].

Toate cele cinci nevoi ale locuitorului urban (servici, locuinţă, mediu, mobilitate şi petrecere timp liber) sunt puternic influenţate pozitiv de bicicletă. Piaţa globală a bicicletei cunoaşte o creştere anuală de 4-6%, ea reprezentând în 2009 peste 130 milioane unităţi vândute. Pe lângă acestea, trebuie să luăm în calcul câştigurile realizate de către colectivităţile locale pentru staţionare, comunicare, gestiunea proiectelor, imagine etc. Acestea reprezintă domenii de investiţie care creează locuri de muncă. Studiul efectuat de *American League of Bicyclists* arată că nivelul locurilor de muncă astfel create nu este inferior altor domenii de investiţii. Mai mult, acest studiu arată că construcţia infrastructurii de biciclete crează de două ori mai multe locuri de muncă pe sumă alocată decât construcţia infrastructurii pentru maşini[16]. În plus, oricine poate merge pe bicicletă, iar aceasta nu necesită timp alocat special pentru mişcare, deoarece se poate face mergând la şcoală sau la servici. Oamenii fiind mai sănătoşi, vor fi şi mai harnici şi mai creativi.

Calculele efectuate de ATOUT France au arătat că economia bicicletei generează în Franţa o cifră de afaceri de 5,6 miliarde euro pe an şi asigură 50.000 de locuri de muncă, dintre care 28.000 directe[17] (celelalte sunt create în activităţi conexe cum sunt construcţiile, produsele agricole, curăţătorii şi alte servicii). La fel, *American League of Bicyclists* a calculat economia bicicletei din SUA la 133 miliarde de dolari şi în plus, arată că infrastructura pentru biciclete atrage alte investiţii, în special cele cu valoare adăugată mare, datorită unui spaţiu *stress-free*, a posibilităţilor de relaxare şi a unui mediu sigur şi sănătos pentru familii[18]. Este evident că alegerea locului de implantare a unei firme ţine cont din ce în ce mai mult de calitatea de viaţă din regiune, pentru atragerea personalului calificat.

1.2. Efectele asupra mobilităţii

Bicicleta contribuie la o mobilitate durabilă, sănătoasă şi sigură[19]. Ea a devenit cel mai rapid mijloc de tansport în majoritatea oraşelor. Mai mult, infrastructura biciclistică este

[14] The European Network for Cycling Expertise, http://www.velo.info/
[15] M. Shayler, *Costing the benefits: The value of cycling*, Earth Ressources Team, Herefordshire, 1993, in: Lightfootcycles, *The Economic Benefits of Cycling*, http://www.lightfootcycles.com/benefits-of-biking/economic-benefits/
[16] http://www.bikeleague.org/resources/reports/report_economics.php
[17] ATOUT France, *op. cit.*, p.274.
[18] http://www.bikeleague.org/resources/reports/report_economics.php
[19] Consiliul European, *Action Plan on Urban Mobility*, No. prev. doc. 10603/10.

mai ieftină decât cea pentru maşini şi de aceea mai abordabilă pentru micile comunităţi locale. Pe lângă avantajul oferit mobilităţii în general, este evident că în acest caz pot fi luate în considerare nevoi de mobilitate mai individualizate, sporind astfel gradul de integrare al zonelor din jurul unui centru. La nivel European, costul lipsei de fluiditate în trafic este estimat la 2% din PIB, adică 120 miliarde de euro[20].

Studiile arată că frecvenţa utilizării maşinii este importantă pe distanţe scurte: 50% din deplasări sunt efectuate pentru distanţe mai mici de 5km. Ori, tocmai pe distanţe de până la 6 km., bicicleta este cel mai rapid mijloc de transport în oraşe[21].

1.3. Efectele asupra sănătăţii

Mersul pe bicicletă este un mijloc extrem de eficient în ameliorarea nivelului de sănătate şi în reducerea costurilor de sănătate publică. Pedalatul ameliorează starea fizică şi psihică, întăreşte încrederea în sine şi creativitatea. În Austria, a fost calculat că 5% de parte modală realizată cu bicicleta reprezintă 405 milioane de euro economii doar în domeniul sănătăţii. În Scoţia, unde se speră să se ajungă la o parte modală de 13% în curând, cele 12 procente de diferenţă faţă de anul 2010 ar reprezenta anual aproape 2 miliarde de euro de economii în domeniul sănătăţii[22]. Un studiu realizat în Amsterdam a arătat că 9 km pedalaţi pe zi în plus/persoană, reprezintă economii datorită scăderii absenteismului şi a costurilor medicale de 31,7 milioane euro pe an[23]. Calculate pentru **minimum o jumătate de oră de pedalat pe zi**, aceste sume se explică prin[24]:

- reducerea cu 50% a cardiopatiilor coronariene;
- reducerea cu 50% a riscului de diabet;
- reducerea cu 50% a riscului de obezitate;
- reducerea cu 30% a riscului de hipertensiune
- etc.

1.4. Efecte asupra educaţiei

Educaţia este la rândul său influenţată prin deschiderea şi prin dinamismul pe care bicicleta le generează; un biciclist este mult mai atent la ce se petrece în jur deoarece mediul său este mult mai larg, nefiind închis într-o cutie de metal. Studiile arată că studenţii şi copiii care se deplasează de-a lungul zilei cu bicicleta dau rezultate mai bune la învăţătură[25]. Mai mult, bicicleta este un instrument excelent pentru formele de educaţie non-formală, apropiind oamenii de natură, facilitând mobilitatea şi oferind oamenilor o perspectivă mai largă asupra sensului vieţii, scoţându-i din starea de simpli consumatori şi dovedindu-le că lumea poate fi mai mult decât o simplă piaţă.

---

[20] *Ibidem*.
[21] Comisia Europeana, *Villes Cyclables …*
[22] S. Kohlmeier et al., *"Health in all Policies" in Practice: Guidance tools to quantifying the health effects of cycling and walking*, in: Journal of Physical Activity and Health, 2010, 7(suppl 1), S. 120-125.
[23] Interface for Cycling Expertise, *The Economic Significance of Cycling*, VNG Uitgeverij, 2000.
[24] Organizatia Mondiala a Sanatatii, *Charte sur les transports, l'environnement et la sante*, 1999.
[25] Allgemeine Deutsche Fahrradclub (ADFC), *Radfahrende Kinder sind fitter in der Schule*, www.adfc.de

1.5. Efecte asupra mediului

Este evident că emisiile de carbon sunt nule, iar poluarea sonoră aproape de zero.

Comparaţie impact mod de transport, baza 100 (maşină particulară)
(număr călători pe kilometru parcurs)

	Maşină	Autobus	Bicicletă	Avion	Tren
Consum de spaţiu	100	10	8	1	6
Consum energie	100	30	0	405	34
Emisii CO2	100	29	0	420	30
Emisii Oxid de azot	100	9	0	290	4
Emisii hidrocarburi	100	8	0	140	2
Emisii CO	100	2	0	93	1
Poluare atmosferică totală	100	9	0	250	3
Risc de accident	100	9	2	12	3

Sursa: Rapport UPI Heidelberg, Ministerul German al Transporturilor, cit. CEMT, 2004.

1.6. Efecte asupra turismului

Bicicleta reprezintă mijlocul de locomoţie ideal pentru turism fiindcă de pe bicicletă văzul, auzul şi mirosul pot fi impresionate în egală măsură. Pentru mulţi europeni posibilitatea de a folosi bicicleta reprezintă un motiv foarte important în alegerea destinaţiei unei vacanţe, iar impactul asupra zonei de sejur justifică investiţiile realizate pentru primirea cicloturiştilor. În plus, facilităţile pentru biciclete au un efect important asupra calităţii locurilor turistice, în principal:

- o mai bună posibilitate de mobilitate şi staţionare;
- un răspuns mai bun la aşteptările turiştilor cu o mentalitate „verde”;
- o mai bună adecvare la stilul vacanţelor moderne, dinamice.

Activităţile cicloturistice înlătură punctele de ruptură între locurile de interes turistic major, dar şi pe cele sezoniere, după cum ne arată fluxurile cicloturistice din Germania sau din unele destinaţii turistice consacrate cum sunt Ibiza, Cipru şi insulele Canare, care şi-au mărit sezonul cu patru-cinci luni pe an. Este evident că în aceste condiţii şi rentabilitatea celorlaltor activităţi creşte.

1.7. Efecte asupra planificării teritoriale

Economia bicicletei, cu numeroasele sale elemente (industrie, componente, asamblaj, distribuţie) şi domenii de impact (mobilitate, turism, evenimente, mentenanţă, infrastructură etc.), poate fi caracterizată ca o economie dispersată în spaţiu. Crearea

infrastructurilor pentru bicicletă uşurează integrarea centrelor în zona înconjurătoare deoarece bicicleta permite integrarea omului în acest spaţiu; contrar maşinii care doar leagă două sau mai multe asemenea centre. În plus, utilizarea bicicletei este de 10 ori mai eficientă decât transportul auto în ce priveşte utilizarea spaţiului[26].

4. Obiectivele Proiectului

Obiectivele acestui proiect ţin cont în primul rând de nevoile unei societăţi moderne, de posibilităţile oferite de o creştere a utilizării bicicletei, de nevoile specifice ale dezvoltării judeţului Cluj si în primul rand de obiectul general fixat, creşterea calităţii vieţii. Impactul bicicletei asupra domeniilor prioritare de dezvoltare ale Uniunii Europene (Competitivitate, Transport, Resurse umane, Dezvoltare durabilă şi Mediu) fundamentează alegerea obiectivelor noastre, în aşa fel încat acestea să fie compatibile cu domeniile de intervenţie ale Fondurilor Structurale şi de Coeziune, conform reglementărilor comunitare.

Obiectiv principal: cresterea calitătii vieţii

Viziune: creşterea utilizării bicicletei	
<u>Obiectiv strategic 1:</u> Schimbarea mentalităţii în favoarea bicicletei	**<u>Obiectiv strategic 2:</u>** Dezvoltarea infrastructurii pentru biciclete
Obiective specifice: - ameliorarea securităţii rutiere; - atenuarea problemelor de mediu; - îmbunătăţirea calităţii aerului; - reducerea congestiei în trafic; - ameliorarea mobilităţii; - reducerea costurilor legate de sănătate;	**Obiective specifice:** - creşterea atractivităţii pentru investiţii; - creşterea atractivităţii pentru mâna de lucru calificată; - creşterea atractivităţii pentru turişti; - ameliorarea securităţii rutiere; - reducerea congestiei în trafic; - ameliorarea mobilităţii; - reducerea costurilor legate de sănătate; - reducerea costurilor legate de dezvoltarea infrastructurii; - scăderea costurilor care derivă din efectele externe negative ale utilizării maşinii.

Rezultatul proiectului: creşterea părţii modale a bicicletei până la 5% în 2020.

[26] Consiliul European al Ministrilor de Transport, *Politiques Nationales en faveur du Velo*, CEMT, 2004.

5. Analiza SWOT

Puncte tari:
- comunitate biciclistică activă;
- existenţa mediului universitar (inovativ, dinamic, formator de opinie);
- multitudinea programelor de finanţare.

Puncte slabe:
- voinţa politică: (priorităţi politice, finanţare, lipsă viziune, etc.);
- reglementări în circulaţie (în sensul lipsei discriminării pozitive);
- mentalitatea oamenilor;
- nivel economic scazut = nivel nevoi de bază.

Oportunităţi:
- creştere preocupare pentru sănătate;
- trend creştere utilizare bicicletă;
- trendul european înspre durabilitate şi ecologie ⇨ finanţări;
- mobilitate la nivel european = schimbare mentalitate populaţie.

Ameninţări:
- imobilitate politică;
- ieftinire maşini şi benzină (Ex: programul rabla);
- costurile mari ale non-investiţiei în facilităţile pentru biciclete.

Strategia noastră este una de tip complex, în care ne bazăm pe punctele tari, încercăm să profităm de oportunităţi, încercăm să transformăm punctele slabe în tari şi să minimizăm impactul ameninţărilor.

Punctul forte identificat de noi se bazează pe locuitorii oraşului, oameni evoluaţi şi educaţi, care după ce şi-au satisfăcut nevoile de bază, materiale, au nevoie să şi le satisfacă şi pe cele superioare, spirituale şi legate de calitatea vieţii.

Unul din punctele slabe, dar cu valenţe demobilizatoare puternice, este lipsa voinţei şi viziunii politice în sensul dezvoltării pe termen lung.

Deşi majoritatea oportunităţilor provin tot din direcţia locuitorilor oraşului, o oportunitate care nu trebuie neglijată este finanţarea europeană pentru astfel de proiecte.

O ameninţare puternică la adresa dezvoltării în general provine tocmai din costurile mari-ale non-investiţiei în infrastructuri biciclistice, ceea ce va produce impulsuri negative asupra oricărui proiect de dezvoltare viitor.

Aşadar, pentru creşterea calităţii vieţii noastre, Primăria Cluj trebuie să se angajeze în realizarea proiectului VeloCluj, sprijinindu-se pe angajamentul nostru şi al oamenilor activi din Cluj. Punctul slab (viziunea şi voinţa politică) vor fi astfel transformate în

puncte tari, utilizându-le în prealabil pe cele existente (locuitorii oraşului). În acelaşi timp, vor fi eliminate principalele ameninţări (costul non-investiţiei în facilităţi biciclistice) şi având la dispoziţie oportunităţi reale în domeniu, plus multiplele posibilităţi de finanţare europeană, în cazul unui start bun, ar putea asigura detaşarea şi diferenţierea competitivă faţă de alte oraşe din România.

6. Identificarea Problemelor Strategice Cheie (PSC)

Lipsa utilizării bicicletei:

1. **lipsa infrastructurii**
2. **lipsa mentalităţii**

1. Lipsa infrastructurii:

- lipsă voinţă politică
- lipsă facilităţi
- lipsă investiţii

2. Lipsă mentalitate:

- lipsă educaţie (mobilitate, sănătate, ecologie, ...)
- lipsă conştientizare avantaje
- lipsă promovare

7. Analiza potentialului de avantaj competitiv al orasului

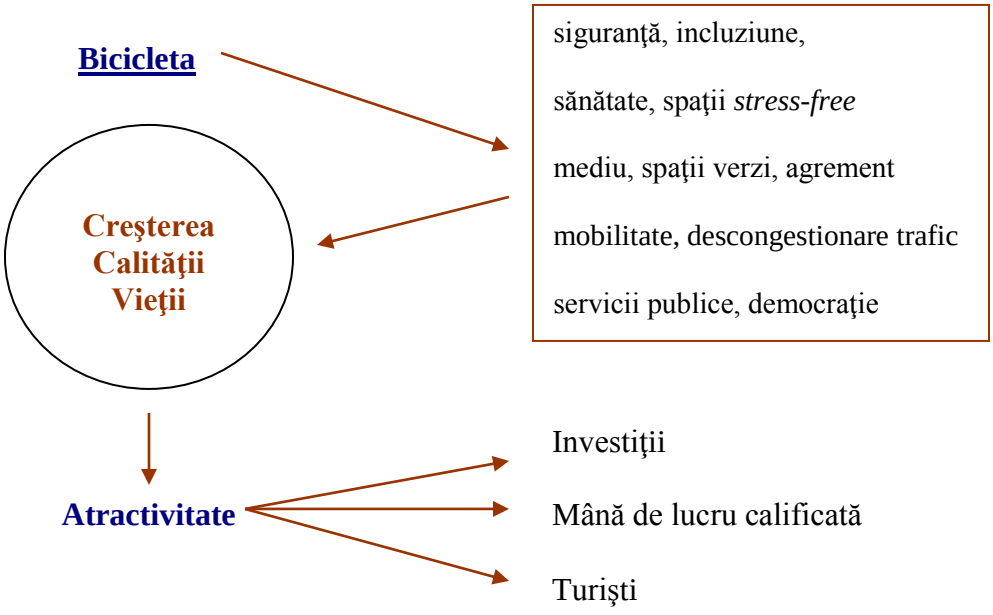

Concentraţia populaţiei în oraşe este un indicator de bază a atractivităţii oraşului, puterea de a atrage oameni şi idei fiind una din caracteristicile oraşelor de-a lungul istoriei[27]. Populaţia unor oraşe scade, a altora creşte, însă pe lângă dinamica naturală, există numeroase fluxuri migratorii. Unii oameni se deplasează în căutarea unui loc de muncă, iar alţii în căutarea unui loc mai bun de trăit. Globalizarea a dus la pierderea caracterului unic al oraselor, care au ajuns sa concureze pe o piata globala, pentru atragerea si fixarea resurselor. Pentru aceasta, orasele trebuie sa ofere conditii pentru ca resursele interne sa ramana si sa-si dezvolte activitatile, iar cele externe sa vada aici posibilitati mai bune de dezvoltare decat in alte locatii. In general, aceste resurse sunt investitiile, mana de lucru calificata si turistii, toate aceste trei categorii aducand bani, activitati si dinamism in regiune si platind taxe, cu care autoritatile publice pot lucra pentru a ameliora in continuare atractivitatea urbana. Oraşele unde viaţa e plăcută au succes şi pe plan economic[28].

Calităţile estetice ale oraşului funcţionează ca şi catalizatori pentru creşterea economică, de aceea orasele trebuie sa investeasca în cultură, posibilitati de relaxare si de petrecere a timpului liber, mobilitate şi mediu. *"Un oraş nu este doar un concept geografic, o determinare spaţială, o aglomerare de clădiri şi birouri. Un oraş respiră atmosfera urbană. Oraşele sunt – tradiţional – centre de comerţ, activităţi, artă, cultură, trecut şi viitor. Atmosfera urbană este determinată de un labirint de schimburi dinamice între toate aceste funcţii, între lucru şi loisir, individualitate şi colectivitate, servicii publice şi private"*[29]. De aceea, cu cât oamenii, firmele şi turiştii devin mai mobili, datorită dezvoltării tehnologice, sociale şi politice, competiţia între oraşe se joacă la scară tot mai mare. *„The city is in fact a collection of locations"*[30] deoarece oamenii, firmele şi turiştii iau în considerare numeroşi factori pentru a veni şi a se stabili într-un oraş, însă aceşti factori se influenţează reciproc, cu atât mai mult cu cât atractivitatea unui loc poate fi afectată de cea a altui loc din vecinătate. De aceea, orice oraş are nevoie de un echilibru între diversele sale funcţiuni (loc de viaţă, de vizitat sau de activităţi economice), mai ales că monofuncţionalitatea şi-a dovedit limitele, în special în cazul fluctuaţiilor economice sau a schimbărilor exogene[31].

Dezvoltarea oraşelor este din ce în ce mai strâns legată de atractivitatea acestora, deoarece regiunile şi oraşele se găsesc acum într-o competiţie deschisă, pe o piaţă liberă. Atractivitatea nu trebuie însă confundată cu competitivitatea deoarece ultima noţiune priveşte îndeosebi aspectul economic, cantitativ, în timp ce atractivitatea urbană îl include pe primul, dar merge mai departe, înspre aspecte calitative, cum ar fi calitatea vieţii sau imaginea orasului. De aceea, strategiile de dezvoltare trebuie să se concentreze, pe lângă aspectele economice, şi pe cele culturale, sociale, de mediu, pentru a creea un climat primitor şi sigur pentru oameni, pentru că prin ei este asigurată stabilitatea economică şi succesul oraşului în viitor.

---

[27] T. Brandmuller & B. Feldmann, *The Urban Audit – measuring the quality of life in European Cities*, IAOS Conference, 2008.
[28] D. Tremblay, M-U. Proulx, *Le Positionnement de Saguenay*, Promotion Saguenay et CLD, octobre 2004.
[29] Van Baxtel, cit. V. Vles (coord.), *Attractivite et recomposition des territoires touristiques*, Projet du contrat MSHA 2011-2014, p.6.
[30] *Ibidem.*
[31] *Ibidem,* p.8.

8. Propuneri de programe operaţionale şi acţiuni

Prin efectele sale pozitive asupra mediului, sănătăţii, mobilităţii, asupra economiei şi politicului, asupra culturii şi dinamismului regional, bicicleta este fără îndoială instrumentul cel mai la îndemână pentru ameliorarea calităţii vieţii, fără efecte negative şi cu costuri mici.

8.1. Desemnarea unei persoane competente din Primărie ca „Mr. Velo", angajat al cărui scop să fie susţinerea şi promovarea bicicletei.

8.2. Propuneri infrastructură

Cel mai descurajant element pentru utilizarea bicicletei este lipsa infrastructurii. Pentru ca oamenii să aibă curajul să folosească bicicleta ca mod de transport normal, este nevoie de o reţea de piste ciclabile integrate şi continue. Aceasta asigură viteza deplasării şi siguranţa necesară, separând bicicliştii de traficul auto. Pe străzile mari pot fi amenajate piste separate, iar pe cele mici se poate impune prioritate bicicletelor. Pe străzile cu sens unic bicicletele să fie autorizate să circule în contrasens, şi, în general, să nu fie autorizată construcţia şi repararea străzilor care nu includ în proiect piste de biciclete.

Semnalizarea şi informaţiile necesare circulaţiei cu bicicleta precum şi mobilierul de staţionare reprezintă elemente stimulatoare pentru utilizarea bicicletei, serviciile de poliţie trebuind să fie sensibilizate asupra acestor nevoi. Miniştrii CEMT (Consiliul European al Miniştrilor de Transport) au observat că cicliştii plătesc un tribut mult mai mare accidentelor rutiere decât ceilalţi utilizatori, datorită vulnerabilităţii lor[32].

Propunerile noastre ar fi:

- reducerea vitezei pentru autoturisme
- segregarea circulaţiei
- educaţia atât a automobiliştilor cât şi a cicliştilor
- şi mai ales la început, cum suntem noi, printr-o **discriminare pozitivă** a bicicliştilor faţă de automobilişti, tocmai pentru a-i pune pe poziţii de egalitate.

8.3. Legătura cu transportul public

Articularea utilizării bicicletei cu transportul public stă la baza concepţiei unui transport urban modern. De aceea, concepţia unei reţele de transport integrate, pentru a asigura legătura între cele două moduri este esenţială. Au existat unele acţiuni în acest sens şi la Cluj, prin furci port-bicicletă în faţa autobuselor, care însă fiind prost făcute (în special sistemul de prindere care necesită 2-3 minute/bicicletă), au fost inutilizabile. Studiul CEMT (2004) arată că în Olanda, 35% din clienţii căilor ferate merg la gară cu

[32] CEMT, 2004…, p.25.

bicicleta[33]. Un alt exemplu poate fi gara din oraşul Munster, unde a fost construit un garaj păzit cu 3.000 de locuri, în care există un atelier de reparaţii şi o spălătorie gratuită pentru biciclete.

Propunerea noastră ar fi ca:

- pe mijloacele de transport in comun sa fie create posibilitati de transport velo;
- infrastructura de biciclete sa lege si principalele noduri de legatura ale transportului public;
- sa fie create facilitati de stationare in aceste locuri.

8.4. Alte acţiuni importante

Majoritatea acţiunilor destinate încurajării utilizării bicicletei se bazează pe resursele existente. Trebuie:

- se se ţină cont mai mult de biciclişti, in orice situatie;
- să le fie acordată prioritatea în planurile de gestiune ale circulaţiei;
- restructurarea spaţiului rutier să fie axată înspre accesibilitatea şi siguranţa cicliştilor;
- să se ţină cont de posibilitatea orientării unor resurse înspre proiecte biciclistice.

Autorităţile pot iniţia acţiuni de tipul *bike to work*, în care măcar în centrul oraşelor oamenii să fie încurajaţi să meargă la servici cu bicicleta, *bike to school*, în care studenţii şi elevii să utilizeze bicicleta ca mijloc de transport, şi în general să se implice in orice eveniment de acest tip, cum ar fi de ziua mediului, de ziua fără maşini, de ziua pământului etc.

8.5. Propuneri de promovare a bicicletei

Deşi în România bicicleta nu este văzută ca un mod „normal" de transport, bicicleta trebuie promovată în legatură cu un mod de viaţă dinamic şi modern, legat de preocupări precum economia de energie, protecţia mediului, o viaţă sănătoasă şi sigură. Este nevoie de o schimbare de atitudine din partea autorităţilor şi a oamenilor. Nu trebuie însă uitat că autorităţile care promovează utilizarea bicicletei trebuie să o însoţească cu măsuri coerente legate de siguranţă în trafic, altminteri, doar încurajează accidentele.

Propunerea noastră:

- un program de comunicare al Primăriei care să arate că bicicleta este un mod de transport practic, sigur şi agreabil;
- reabilitarea imaginii biciclistilor prin atenţie, vizibilitate şi avantaje în trafic.

[33] *Ibidem*, p.35.

8.6. Propuneri de coordonare a acţiunilor

Politica în favoarea bicicletei necesită intervenţia mai multor actori instituţionali şi regionali, de aceea este necesară **organizarea unui Forum Regional**, pentru iniţierea unui grup de lucru, care să asigure coordonarea acţiunilor.

Raportul CEMT (2004) subliniază că pentru a reuşi implementarea unor politici în favoarea bicicletei este nevoie de integrare şi coerenţă între politicile de transport, de amenajare a teritoriului, de mediu, de sănătate etc., deoarece bicicleta având impact asupra tuturor acestor aspecte, ele trebuie să se articuleze între ele. Realizarea infrastructurii biciclistice ar trebui să fie însoţită de posibilităţi de staţionare, încurajarea intermodalităţii, măsuri pentru descurajarea utilizării maşinii, promovare etc., eventual şi printr-un angajament voluntar al diverşilor actori.

8.7. Propuneri de finanţare

În general finanţarea programelor de încurajare a utilizării bicicletei se axează pe realizarea infrastructurii, pe educaţie şi pe promovare. Numeroase ţări au procente fixate din bugetul Ministerului Transporturilor dedicate infrastructurii biciclistice, cei mai mari investitori fiind însă autorităţile locale şi regionale, din bugetele alocate pentru educaţie, sănătate, mediu, sau din taxe locale. În Franţa, de exemplu, Statul se obligă să participe cu până la 35% la orice proiect local care urmăreşte încurajarea bicicletei[34]. În plus, numeroase oraşe şi comune susţin financiar cluburile şi asociaţiile biciclistice locale, care au experienţă în domeniu. În plus, Uniunea Europeană, prin fondurile structurale şi de Coeziune susţine acţiunile în favoarea bicicletei şi prin numeroase programe operaţionale (POR, Mediu, Energie, etc.) le finanţează. De exemplu, aproape jumătate din fondurile pentru energie regenerabilă sunt absorbite prin proiecte legate de bicicletă.

Propunerea noastră ar fi ca 5% din bugetul local să fie orientat înspre măsurile legate de incurajarea utilizării bicicletei.

8.8. Organizarea Forumului Regional

Forumul Regional este momentul în care actorii judeţului Cluj (la început), cu susţinerea Primăriei Cluj, se vor întâlni pentru a schimba informaţii în legatură cu acest proiect. Reprezentanţi ai autorităţilor locale, a diverselor organisme însărcinate cu sănătatea, educaţia, siguranţa, mediul, turismul şi mediul de afaceri, vor fi invitaţi să participe la formarea unui nucleu voluntar de lucru pentru creşterea utilizării bicicletei. El ar avea deocamdată rolul de a coagula niste forţe în jurul acestui proiect, pentru ca în următorii ani să poată demonstra valabilitatea sa.

[34] *Ibidem*, p. 41.

Ambasada Olandei la Bucureşti va fi unul din coorganizatorii acestui eveniment, după modelul US-Dutch Thinkbike workshops[35]. Înaintea Forumului Regional, timp de două zile, experţi olandezi, împreună cu actorii locali interesaţi, vor analiza situaţia de pe teren şi vor prezenta apoi în cadrul Forumului, concluziile lor. Perioada propusă pentru organizarea acestui eveniment este Iunie 2014.

Propunerea noastră ar fi ca Primăria Cluj să se implice activ în organizarea Forumului pentru luna Iunie 2014.

Concluzii

Primăria Municipiului Cluj-Napoca are tot interesul să îşi asume rolul de leader regional pe un palier de LEADERSHIP SOCIO-CULTURAL regional şi gradual naţional, într-un domeniu pe deplin controlabil şi aducător de beneficii multiple cu costuri minime, PROMOVAREA BICICLETEI CA MOD DE VIAŢĂ. Dincolo de multiplele avantaje de ordinul reducerii costurilor de transport, de decongestionare a principalelor artere de circulaţie ale oraşului, de câştiguri materiale colaterale, ca să nu spunem de capitolul sănătate, mediu sau capital social, o minimă investigaţie în ţările dezvoltate şi cu tradiţie consolidată în domeniu, indică faptul că trasportul velo reprezintă în fapt mult mai mult decât o pură opţiune de transport. Este în fapt o declaraţie asupra concepţiei de viaţă a celor mai dinamice şi progresiste categorii sociale, cu impact maxim asupra vieţii economice în arealul investigat. Avantajele asumării leadership-ului în acest domeniu nu se limitează la avantajele competitive de netăgăduit, ci merg mai departe, înspre un câştig de notorietate pe termen lung pentru Primăria Clujeană. Notorietatea, stând la baza producerii şi mobilizării capitalului social, este capabilă să le transforme în avantaje comparative, de durată.

Bibliografie:

Alta Planning, *The value of the Bicycle-Related Industry in Portland*, www.altaplanning.com

ATOUT France, *Special Economie du Velo*, Paris, octobre 2009.

Bypad, Projet financé par la Commission Europeenne, www.bypad.org

COLIBI (Association of the European Bicycle Industry), *European Industry & Market Profile*, http://www.colibi.com/

Comisia Europeană, *Analysis and development of new insights into substitution of short car trips by cycling and walking*, DG Transports, 1998.

Comisia Europeană, *Villes cyclables, villes d'avenir,* DG Transport, 2000.

Comisia Europeană, *Green Paper on Urban Mobility*, SEC (2007)1209 – 25.9.2007.

Conseil Europeen des Ministres des Transports, *Politiques nationales en faveur du velo*, Ed. de l'OCDE, 2004.

Consiliul European, *Action Plan on Urban Mobility*, No. prev. doc. 10603/10.

Conseil National des Professions du Cycle, www.tousavelo.com/

[35] În 2010, Guvernul Olandei a iniţiat aceste workshopuri în SUA, pentru a împărtăşi experienţa în domeniul biciclistic. Programul începe să se extindă şi în alte ţări.

European Cyclist's Federation, www.ecf.org
European Network for Cycling Expertise, http://www.velo.info/
FUB (Federation francaise des Usagers de la Bicyclette), http://www.fubicy.org/
German National Cycling Plan, http://www.nationaler-radverkehrsplan.de/
Guebler R. E., Moeller Ch., *Standortmarketing: Konzeption, Organisation und Umsetzung*, Ed. Haupt, 2006.
Interface for Cycling Expertise, *The Economic Significance of Cycling*, VNG Uitgeverij, 2000.
Kohlmeier S. et al., *"Health in all Policies" in Practice: Guidance tools to quantifying the health effects of cycling and walking*, in: Journal of Physical Activity and Health, 2010, 7(suppl 1), S. 120-125.
League of American Bicyclists, *The Economic Benefits of cycling*, http://www.bikeleague.org/resources/reports/report_economics.php
Organizaţia Mondială a Sănătăţii, *Charte sur les transports, l'environnement et la sante*, 1999.
Organizaţia Mondială a Sănătăţii, *Quantifying the positive Health Effects of Cycling and Walking*, http://www.euro.who.int/en/what-we-do/health-topics/environment-and-health/Transport-and-health/activities/promotion-of-safe-walking-and-cycling-in-urban-areas/quantifying-the-positive-health-effects-of-cycling-and-walking
Plan Naţional Velo France, http://www.developpement-durable.gouv.fr/Le-Plan-national-Velo

strategia pentru

Orașul diferit, marketing teritorial

Coordonatorii grupului de lucru:

Rodica M. Candea

Andrei Țigănaș

Ioan Hosu

Marketing teritorial: priorităţi strategice şi recomandări pentru Cluj-Napoca (2014-2020)

Conţinutul documentului

1. Clarificări conceptuale
2. Cercetare realizată în Cluj-Napoca privind principalele nevoi şi tendinţe de marketing teritorial ale oraşului
3. Diagnoză şi arbori ai problemelor
   3.1 Analiză preliminară – segmentul locuitori, rezidenţi şi lucrători
   3.2 Analiză preliminară – segmentul vizitatori
4. Prioritate – măsuri- proiecte
5. Probleme strategice – programe operaţionale
   Problema strategică 1
   Problema strategică 2
   Problema strategică 3
   Problema strategică 4
6. Sinergii cu celelalte grupuri de lucru implicate

Rezumat

O strategie de marketing teritorial reprezintă pentru Cluj oportunitatea atragerii a trei surse de plusvaloare pentru comunitate: *forţă de muncă* – rezidenţi din ţară şi din străinătate, *turişti* – consumatori de servicii de cazare şi *investitori* – creatori/ofertanţi de oportunităţi şi locuri de muncă. Documentul de faţă îşi va concentra atenţia pe primele două surse, cele care vizează în mod deosebit resursa umană. Recomandările privind investitorii vor fi formulate de alte grupuri de lucru cuprinse în panelul „Clujul antreprenorial".

Din analiza realizată în cadrul documentului se desprind două tendinţe ferme probate statistic: oraşul are nevoie de mai mulţi turişti şi de mai multă forţă de muncă pentru sectoare calificate. Aceste vulnerabilităţi depistate sunt considerate consecinţe ale inexistenţei unor structuri cu atribuţii specializate în domeniu. Clujul nu poate desfăşura politici de marketing teritorial destinate atragerii de forţă de muncă şi turişti în absenţa unui cadru instituţionalizat. Astfel, documentul identifică printre priorităţile strategice ale oraşului **nevoia constituirii şi operaţionalizării unor structuri capabile să genereze şi să implementeze proiecte de marketing teritorial.** Acestei priorităţi care vizează atât turiştii cât şi forţa de muncă atrag după sine, în accepţiunea noastră, trei măsuri

- Creşterea capacităţii administrative a oraşului de a obţine informaţii relevante pentru fundamentarea proiectelor sale de marketing teritorial. Aici vizăm ca proiect crearea unui **Observator Statistic Municipal**
- Îmbunătăţirea serviciilor oferite potenţialilor rezidenţi. Aici vizăm ca proiect înfiinţarea **Serviciului de asistenţă pentru relocare**
- Promovarea serviciilor oferite de municipiu. Aici vizăm ca proiect înfiinţarea **Biroului de promovare a municipiului**

1. Clarificări conceptuale[1]

Una dintre problemele de bază ale marketingului teritorial rezidă în faptul că teritoriul, la modul general, are o întindere relativă şi este greu de măsurat ceea ce face ca, în consecinţă, gestionarea lui corespunzătoare să devină un proces mai amplu şi nu întotdeauna atât de uşor de controlat. Ca şi comportament general în ultimii ani, poate fi observată în România tendinţa unui număr tot mai mare de localităţi de a căuta să se promoveze pe ele însele, încercând totodată să-şi cultive particularităţile şi să puncteze cu agresivitate modul în care ele se diferenţiază de cele din vecinătate. Motivaţia unor astfel de localităţi este clară însă au rost asemenea demersuri în unităţi teritoriale mici?

Putem considera de asemenea că toate acele aspecte identitare care ţin de a fi clujean se limitează strict la întinderea administrativă a municipiului Cluj-Napoca? Cine poate să gestioneze din punct de vedere administrativ *territorial marketingul şi place branding-ul*[2] întregii zone? Este clar că în acest caz Primăria Clujului, ca instituţie, nu este suficientă deoarece întinderea unui astfel de teritoriu este mai mare decât unitatea administrativă pe care ea, Primăria, o are de gestionat. Apare, prin urmare, nevoia unui *parteneriat strategic* între autorităţile publice locale care să gestioneze împreună promovarea unui teritoriu mai mare menit să le exploateze în cazul acestor unităţi atât părţile comune, cât şi diferenţele, transformându-le pe acestea din urmă în *complemente,* nu *contradicţii şi conflicte.*

Cine poate însă să-şi asume sarcina de a conduce tot ansamblul de elemente care poate genera naşterea unei bune imagini a unui oraş sau a unui teritoriu, în general? Ca răspuns la întrebare, autorităţile publice locale au rolul principal în desfăşurarea acestui proces. Cu ajutorul celor care le reprezintă la vârf, municipalităţile pot da curs nevoii de leadership, iar cu ajutorul capacităţii administrative pot să asigure un necesar management organizând deopotrivă procesul de creaţie şi cel de implementare. Administraţia publică locală nu este arhitectul unui brand local dar poate fi un bun facilitator de proces.

Astfel, politicile de marketing teritorial nu pot fi marcate de graniţe administrative. Ele necesită o plasare în context geografic mai larg cu trimiteri spre alte unităţi teritoriale în care autoritatea publică locală luată în discuţie nu mai are, poate, competenţa de a acţiona. În plus, construcţia unui proces de marketing teritorial nu poate fi gândită altfel decât pe temelia unui leadership de calitate care reclamă la rândul său, înainte de orice, *viziune.*

De asemenea, ar fi bine să ştim unde începe, dar şi unde ar fi bine să se termine reglementarea şi intervenţia administrativă în promovarea unui teritoriu? Se impune o judecată de tip *laissez-faire* sau crearea de structuri, acte normative, politici publice, sunt soluţiile concrete de îmbunătăţire?

---

[1] Sursele cadrului ştiinţific al documentului: Andrei Ţigănaș: "Activitatea promoţională în organizaţii şi mediul lor"- teză de doctorat şi "Fostering public attendance within the territorial marketing field, a local diagnosis aimed at providing image strategy improvements to the Romanian city of Cluj-Napoca – publicat în 2012 în PUBLIC POLICY AND ADMINISTRATION T. 11, Nr. 4 / 2012, Vol. 11, No 4, p. 619–628 Vilnius, Lituania

[2] Grupul de lucru responsabil de acest document îşi va concentra recomandările pe aspecte de marketing teritorial mai puţin pe elemente care ţin de brandul Clujului

Grupul de lucru pentru marketing teritorial va aborda acest concept ca pe un proces care implică şi brandul teritorial sau brandul local.

Vom opera în acest document mai mult cu noţiunea de marketing teritorial, nu înainte de a accentua că modalităţile de a numi întreaga paletă de activităţi conectate cu promovarea şi „vânzarea" (în sens figurat) a unui teritoriu sunt multe şi diverse. Menţionăm câţiva termeni din aria sinonimică acoperită cel mai bine de limba engleză: *city marketing* (dacă activitatea în sine este strict conectată cu un oraş anume), *territorial marketing* (dacă avem în vedere o activitate menită să pună un oraş în relaţie cu ceea ce îl înconjoară), *urban marketing*, *municipal marketing*, *selling of places*, *marketing of places*, *geographical marketing* sau chiar *urban place marketing.*

2. Cercetare realizată în Cluj-Napoca privind principalele nevoi şi tendinţe de marketing teritorial ale oraşului

În anul 2012 a fost realizat un exerciţiu de diagnoză teritorială a Clujului printr-o cercetare cantitativă. Scopul demersului ştiinţific de atunci a fost crearea unei mai clare imagini referitoare la *produsul* Cluj-Napoca, la oraşul în sine, la atuurile şi particularitățile sale care pot fi tranzacţionate într-o strategie de marketing teritorial. Am pornit atunci de la premisa că un oraş bine promovat are nevoie de o poveste, că brandul Cluj are nevoie de o promisiune în faţa celor care vin să *consume* acest oraş şi să îl *cumpere* într-o formă sau alta. Pe acelaşi raţionament, am considerat că în spatele poveştii unui teritoriu trebuie să existe o realitate, o bună cunoaştere a principalelor puncte tari şi slabe ale oraşului. Astfel, cercetarea descrie şi analizează percepţia mai multor clujeni faţă de oraşul în care trăiesc, percepţie având la bază mai mulţi indicatori urbani.

Investigaţia a avut ca metodă de lucru sondajul iar ca instrument chestionarul numărul de subiecţi investigaţi a fost de 206 iar eşantionarea a fost nealeatoare.

Printre tendinţele şi nevoile remarcate în cercetare pot fi enumerate următoarele:

- Subiecţii au depistat o profundă legătură identitară între Cluj-Napoca şi ideea de *universitate*, pe de o parte respectiv ideea de *Transilvania* de cealaltă parte. Această tendinţă atrage după sine nevoia promovării Clujului pe o arie mai extinsă decât graniţele efective ale oraşului. Identitatea Clujului este profund legată de identitatea Transilvaniei, de aceea este necesară o corectă promovare a regiunii de pe urma căreia şi Clujul, ca pol urban reprezentativ, să poată beneficia
- În accepţiunea respondenţilor, obstacolele în calea unei bune promovări a Clujului sunt infrastructura, aspectul clădirilor noi sau istorice, traficul rutier, indicatori urbani corelaţi cu administraţia locală şi activitatea ei.

- O altă tendinţă remarcată din partea respondenţilor este aceea de a-i da administraţiei oraşului o cotă scăzută de încredere. De aici apare şi nevoia ca instituţiile publice să-şi amelioreze locale prin marketing acest handicap
- De asemenea, respondenţii şi-au manifestat, prin răspnsurile date, un grad ridicat de interes în raport cu oportunitatea construirii unui brand al oraşului

Cercetarea *in extenso* poate fi consultată în anexa ataşată articolului pe site-ul cmpg.ro.

3. Diagnoză şi arbori ai problemelor

Prioritățile strategice de marketing teritorial a municipiului Cluj-Napoca trebuie să contribuie la realizarea viziunii de dezvoltare a judeţului şi a zonei metropolitane. În acest sens reamintim două declaraţii de viziune relevante pentru cadrul strategic în care vom funcţiona:

- „Judeţul Cluj va fi, în 2050, cea de-a doua regiune din România, după Bucureşti-Ilfov, din perspectiva dezvoltării, şi cel mai important pol economic, medical şi educaţional în teritoriul delimitat de principalele capitale central şi est-europene: Bucureşti şi Budapesta. Cu o economie modernă şi competitivă, bazată pe oportunităţile culturale şi ştiinţifice, Clujul va oferi locuitorilor săi un standard de viaţă înalt, în armonie cu mediul înconjurător şi încurajând spiritul civic."

  Strategia de dezvoltare a judeţului Cluj 2014-2020
- „Zona Metropolitană Cluj va deveni un pol magnetic pentru servicii de cercetare, dezvoltare, inovare și tehnologia informației, mediul adecvat pentru antreprenori, profesioniști și tineri. Locul unde te dezvolți, ai succes și-ți crești copiii."

  Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de Creștere Cluj Napoca Zona Metropolitană Cluj 2009-2015

Intervenţiile specifice se pot realiza prin măsuri şi proiecte vizând cele patru „pieţe-ţintă" principale identificate de Kotler, Heider şi Rein în lucrarea lor „Marketingul locurilor"[3] – mai precis:

A. Intervenţii pe segmentele persoane fizice

- Atragerea în municipiu de noi *locuitori, rezidenţi şi lucrători* ;
- Atragerea în municipiu a unor *vizitatori*.

[3] Kotler, Ph., Haider, D., Rein, I. - „Marketingul locurilor" – Ed. Teora, Bucureşti, 2001

B. Intervenţii pe segmentele persoane juridice

- Atragerea în municipiu a unor *investitori relevanţi*;
- Sprijinirea *exportatorilor* din municipiu.

Din motive care ţin de suprapunerea cu alte grupuri de lucru, documentul de faţă va adresa în mod exclusiv **intervenţiile pe segmentele persoane fizice.** Pentru fiecare dintre cele două „pieţe-ţintă" astfel rezultate, vom realiza o analiză sintetică a situaţiei la momentul prezent.

3.1 Analiză preliminară – segmentul locuitori, rezidenţi şi lucrători

La momentul actual, principalele informaţii relevante despre piaţa forţei de muncă[4] sunt următoarele:

- În luna octombrie 2013, judeţul Cluj-Napoca a fost liderul naţional din punct de vedere al numărului de locuri de muncă disponibile[5];
- În luna februarie 2013, judeţul Cluj se afla pe locul 3 în clasamentul naţional din punct de vedere al nivelului salariilor (şi în urcare)[6]
- În luna mai 2013, judeţul Cluj se afla în primele 5 judeţe pe plan naţional, cu cea mai scăzută rată a şomajului.

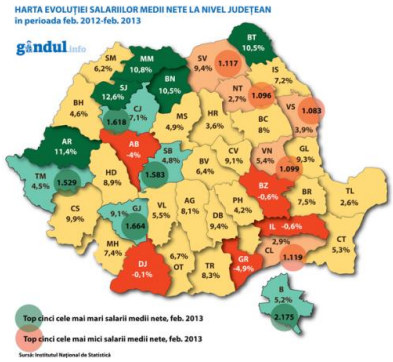

Harta evoluţiei salariilor

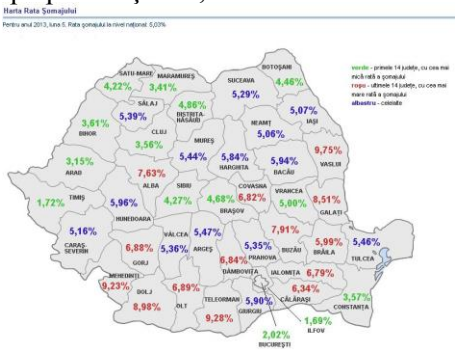

Harta ratei şomajului

Cumulate, aceste date ne indică faptul că **municipiul are nevoie să atragă forţă de muncă suplimentară.**

Studiu de caz – sectorul IT şi insuficienţa specialiştilor

[4] La nivel de municipiu, situaţia stă chiar mai bine (ţinând cont de faptul că alte valorile înregistrate pentru toţi cei trei indicatori la nivel de mediu rural şi oraşe şi municipii mici din judeţ este mult sub media judeţeană).
[5] http://www.anofm.ro/locuri-de-munca-vacante-zilnice
[6] http://www.gandul.info/financiar/harta-salariilor-ce-s-a-intamplat-cu-lefurile-romanilor-intr-un-an-10934927

„Eu pot să vă spun faptul că doar o parte dintre companiile membre ale clusterului ar angaja pe loc 500 de specialişti IT”.

Alexandru Tulai – preşedinte Cluster IT Cluj-Napoca

Declaraţie aprilie 2013[7]

“Vor fi, cu siguranţă, absolvenţi de profil ai unor universităţi din alte oraşe din ţară sau chiar din Republica Moldova, care vor fi interesaţi să vină la Cluj, iar firmele de IT vor fi interesate să îi angajeze şi astfel să se acopere parţial nevoile companiilor de profil în privinţa resurselor umane”

Daniel Don, director AJOFM Cluj – august 2012

Declaraţie august 2012[8]

Acest deziderat se poate realiza, la modul general, prin două tipuri de intervenţii: atât printr-o creştere a mobilităţii forţei de muncă din zonele limitrofe, cât şi prin atragerea de persoane care să se stabilească efectiv cu domiciliul în oraş. Astfel, în ceea ce priveşte atragerea de persoane care să se stabilească efectiv cu domiciliul în oraş, câteva date statistice sunt relevante:

- Oferta imobiliară a municipiului nu este adecvată aşteptărilor potenţialilor cumpărători – astfel, într-un studiu realizat de Imobiliare.ro, pe baza datelor furnizate de platforma Analize Imobiliare, se relevă următoarele corelaţii:

Oferte	% cumpărători interesaţi	Pondere în ofertă
Apartamente mai ieftine de 20.000 Euro	30%	1%
Apartamente între 20.000 - 40.000 Euro	39%	22%
Apartamente între 40.000 - 60.000 Euro	21%	35%
Apartamente peste 60.000 Euro	10%	42%

Prelucrări pe baza datelor oferite de Imobiliare.ro[9]

- În aceste condiţii, majoritatea celor care provin din alte localităţi, dar îşi găsesc un loc de muncă în Cluj-Napoca optează pentru stabilirea reşedinţei în comunele din zona metropolitană - care oferă două avantaje:
    - Ofertă bogată de apartamente la preţuri mai mici;

[7] “2000 de joburi în IT disponibile la Cluj” – articol scris de Adi Rusu - http://www.romanialibera.ro/bani-afaceri/angajari/2-000-de-job-uri-in-it-disponibile-la-cluj-298555.html

[8] „Polul IT din Cluj creşte competiţia dintre firme pentru atragerea informaticienilor” – articol scris de Radu Belcean - http://citynews.ro/previzualizare/216444

[9] Sursa datelor: articolele „Ce fel de locuinţe vor românii după 5 ani de criză - şi cât sunt dispuşi să plătească pentru ele” şi „Din efectele crizei: apartamentele de Prima Casă ajung şi la 80% din totalul ofertei. Vezi topul marilor oraşe” – publicate de Adriana Lefter în data de 17.10.2013 pe site-ul http://www.imobiliare.ro/info/?s=cluj-napoca

- Apropiere de parcurile industriale care găzduiesc companii multinaţionale oferind mii de locuri de muncă (de exemplu, Tetarom III – în Jucu, unde operează unităţile de producţie ale companiilor Bosch şi DeLonghi).

Un exemplu relevant în acest sens este comuna Floreşti, care a înregistrat, la recensământ, o populaţie de 22.813 locuitori (faţă de numai 7.504 în 2002), mai mare decât cea a municipiilor Gherla sau Câmpia Turzii. Ei i se alătură Apahida şi Baciu, ambele cu peste 10.000 de locuitori.[10]

În acest context, devine evident faptul că municipiul trebuie să:

- Gestioneze atragerea de noi locuitori, angajaţi cu venituri mici şi medii, în comunele din zona sa metropolitană;
- Faciliteze accesul acestor angajaţi la locurile de muncă din Cluj-Napoca;
- Atragă noi locuitori, oameni de afaceri sau alte categorii de persoane cu venituri mari sau o situaţie financiară solidă, în perimetrul său intravilan.

3.2 Analiză preliminară – segmentul vizitatori

În ciuda potenţialului său turistic impresionant, Cluj-Napoca nu este, la momentul de faţă, un oraş turistic. În acest sens, putem aduce ca şi argumente:

- Valoarea subunitară a coeficientului de specializare pentru sectorul „Hoteluri şi restaurante” (doar 0,86, ceea ce atestă faptul că sectorul este subreprezentat comparativ cu nivelul de referinţă - în cazul nostru economia naţională);
- Valoarea aproape de zero a variaţiei diferenţiale a numărului de angajaţi – (doar 0,03) evidenţiind, astfel, lipsa unui avantaj competitiv faţă de aria de referinţă (naţională);
- Analiza unor date statistice-cheie:

[10] http://adevarul.ro/locale/cluj-napoca/surpriza-recensamantului-comuna-floresti-mai-locuitori-decat-municipiile-gherla-campia-turzii-1_50ae8c917c42d5a6639dc8e5/index.html

Număr total de sosiri în structurile de primire ale municipiului Cluj-Napoca[11]

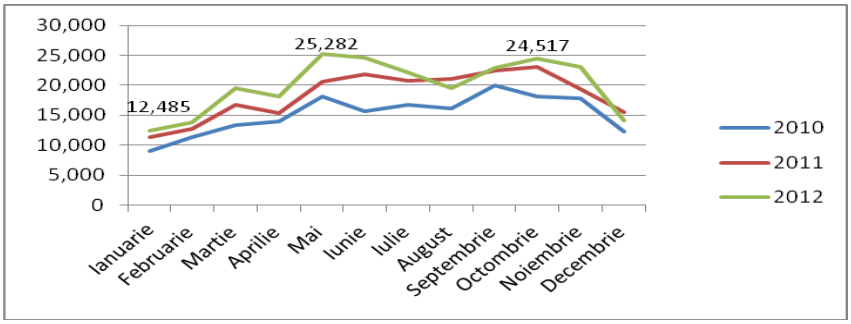

Număr total de înnoptări în structurile de primire ale municipiului Cluj-Napoca[12]

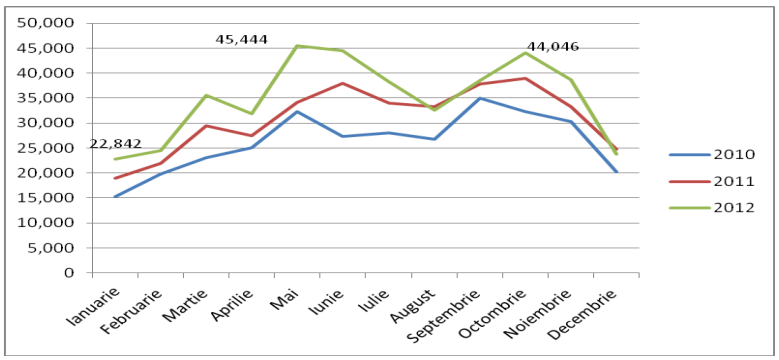

Capacitatea de cazare în funcţiune în municipiul Cluj-Napoca[13]

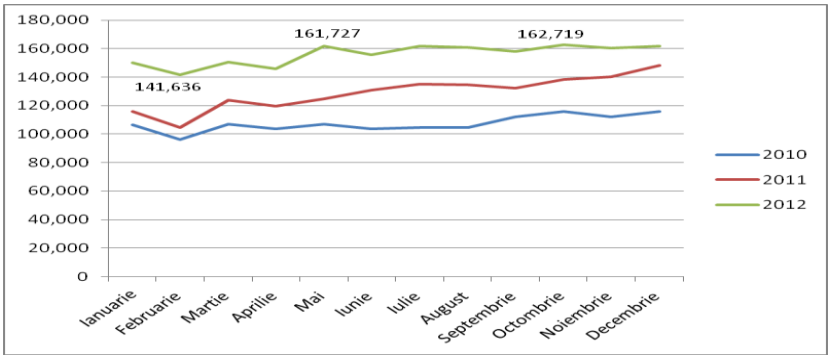

Număr mediu de zile de cazare în structurile de primire din municipiul Cluj-Napoca[14]

[11] Prelucrări pe baza datelor disponibile în baza Tempo - https://statistici.insse.ro/shop/?page=tempo1&lang=ro
[12] Prelucrări pe baza datelor disponibile în baza Tempo - https://statistici.insse.ro/shop/?page=tempo1&lang=ro
[13] Idem
[14] Prelucrări pe baza datelor disponibile în baza Tempo - https://statistici.insse.ro/shop/?page=tempo1&lang=ro

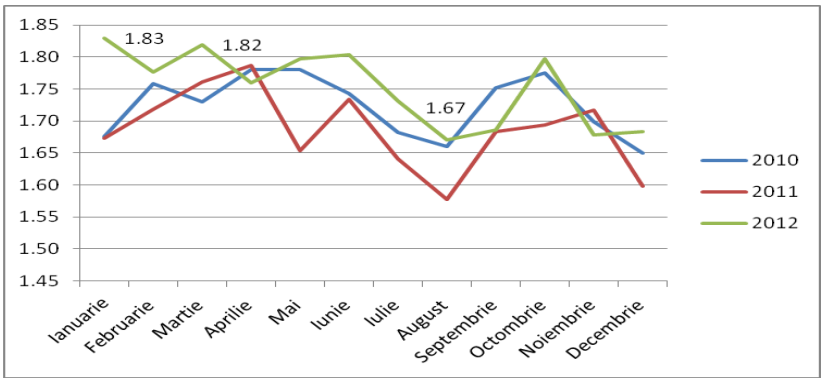

Gradul de ocupare a structurilor de primire din municipiul Cluj-Napoca[15]

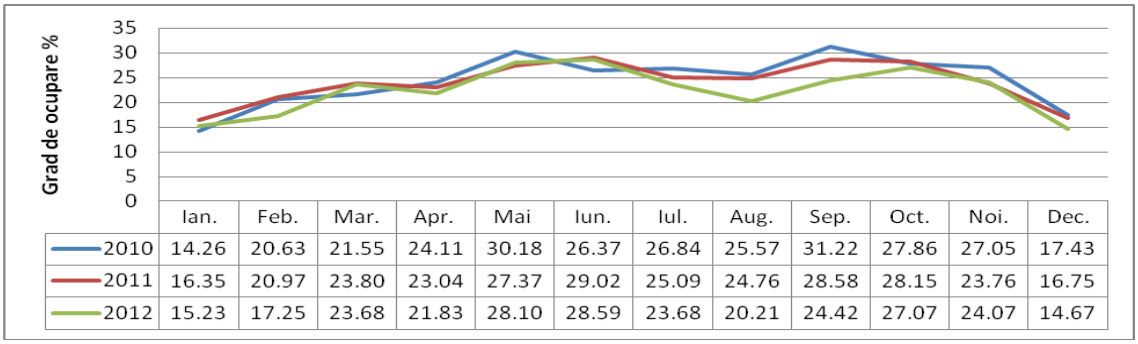

	Ian.	Feb.	Mar.	Apr.	Mai	Iun.	Iul.	Aug.	Sep.	Oct.	Noi.	Dec.
2010	14.26	20.63	21.55	24.11	30.18	26.37	26.84	25.57	31.22	27.86	27.05	17.43
2011	16.35	20.97	23.80	23.04	27.37	29.02	25.09	24.76	28.58	28.15	23.76	16.75
2012	15.23	17.25	23.68	21.83	28.10	28.59	23.68	20.21	24.42	27.07	24.07	14.67

Astfel, analizând datele lunare pe ultimii trei ani putem pune în evidenţă următoarele:

- Cererea pentru serviciile de cazare oferite de municipiu (ca indicator global al atractivităţii sale) cunoaşte o sezonalitate marcantă – atât numărul de turişti cazaţi, cât şi numărul de înnoptări scăzând la jumătate în decembrie-ianuarie faţă de mai-iunie;
- Cererea de servicii turistice are două momente de maxim – lunile mai-iunie (care coincid cu perioada organizării principalelor manifestări culturale în oraş) şi lunile septembrie-octombrie (care coincid cu începutul anului universitar);
- Rata turişti/locuitori – deşi comparabilă cu cea a unor oraşe similare (gen Timişoara) este net inferioară comparativ cu destinaţii turistice consacrate. De exemplu, la nivelul anului 2011, rata era de 68,11% faţă de 132,26% (Sibiu) sau 126,45% (Braşov);
- Evoluţia capacităţii de cazare în funcţiune este una pozitivă, generată de deschiderea de noi structuri de primire în oraş;
- Pe fondul numărului, totuşi, mic de turişti şi al intensificării concurenţei dintre operatorii turistici, gradul mediu de ocupare rămâne foarte scăzut (nu atinge pragul de 30% în 2012) şi înregistrează o evoluţie negativă pe toată această perioadă;

[15] Idem

- Numărul mediu de zile de cazare în structurile de primire din oraş rămâne mic, în ciuda unei evoluţii pozitive în anul 2012.

Datele sugerează, per ansamblu, următoarele:

- Există forme de turism puţin influenţate de sezonalitate, care asigură nucleul dur al vizitatorilor chiar şi în extrasezon – de ex. turism de afaceri sau turism medical;
- Acestora li se adaugă forme de turism cu o sezonalitate ridicată – de ex. turismul cultural, puternic influenţate de oferta de evenimente şi de calendarul universitar după care îşi trăieşte viaţa oraşul;
- Concurenţa pe piaţa structurilor de cazare din oraş este acerbă, în contextul unui grad mediu de ocupare foarte scăzut;
- Oraşul nu reţine turiştii decât o perioadă foare scurtă de timp, fapt care poate ridica anumite semne de întrebare privind atractivitatea sa ca destinaţie complexă.

În acest context, devine evident faptul că municipiul trebuie **să atragă un număr tot mai ridicat de vizitatori, pe o perioadă mai ridicată, mai ales în extrasezon**, pentru a asigura un impact consistent şi constant al sectorului în economia locală.

Arborii de probleme

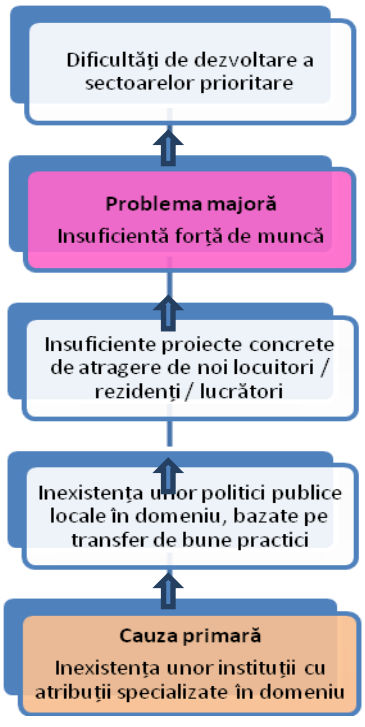

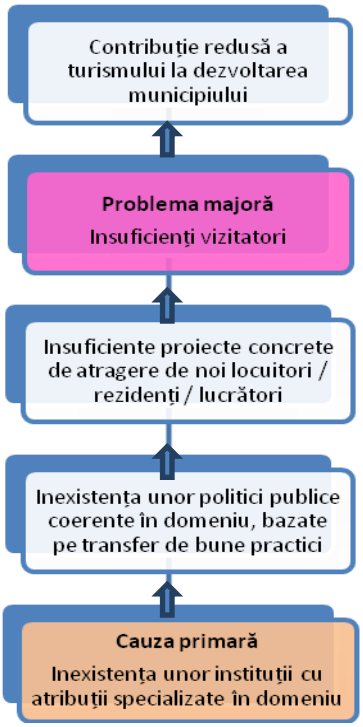

Strategia pe următorii ani a municipiului va trebui să rezolve aceste probleme de marketing teritorial pornind de la cauza primară – respectiv, în ambele cazuri, inexistenţa unor instituţii / structuri ale administraţiei publice locale cu atribuţii specializate în domeniu.

4. Prioritate – măsuri- proiecte

Prioritate: Constituirea şi operaţionalizarea unor structuri capabile să genereze şi să implementeze proiecte de marketing teritorial.

Prioritatea se va implementa prin măsuri având un conţinut similar:

- Decizia administrativă de înfiinţare a unei noi structuri, subordonate Primăriei;
- Dotarea acesteia cu echipamente IT&C şi software relevante;
- Angajarea experţilor necesari pentru derularea activităţii;
- Identificarea proiectelor prioritare de implementat anual;
- Stabilirea şi alocarea unui buget corespunzător;
- Derularea proiectelor prioritare identificate;

Ceea ce diferă, de la caz la caz, este doar tipul de structură nou creată şi atribuţiile ei specifice.

Măsura 1.1: Creşterea capacităţii administrative a oraşului de a obţine informaţii relevante pentru fundamentarea proiectelor sale de marketing teritorial

Argument: La momentul de faţă, administraţia publică din municipiu nu dispune de date relevante, actuale şi integrate despre progresul în atragerea celor două categorii de potenţiali clienţi. O parte dintre aceste date nu se generează în mod curent, alte date sunt produse de instituţii diferite, după o logică proprie, iar datele care există totuşi nu sunt integrate în studii coerente, care să poată sta la baza unor decizii de politici publice.

Soluţia de rezolvare a acestei probleme o reprezintă înfiinţarea unei structuri specializate, aflate în subordinea Primăriei, care să beneficieze de dotări, training, finanţare şi o misiune clară de a asigura informaţiile necesare pentru „tabloul de bord” al managementului administraţiei publice locale.

Proiect prioritar: Înfiinţarea Observatorului statistic municipal

Obiectivul acestei structuri îl reprezintă colectarea de date şi generarea de analize şi studii relevante pentru politicile publice locale în domeniul marketingului teritorial. În acest sens, oferim mai jos câteva exemple de studii, absolut necesare pentru o strategie bine calibrată în domeniul turismului:

- *Turismului în municipiu – evoluţii şi tendinţe* – colecţie de rapoarte specializate pe trimestre și ani și pe forme de turism – ex. monitorizarea turismului medical, monitorizarea turismului cultural etc.
- *Măsurarea impactului turismului asupra economiei locale* – pe trimestre și ani;
- *Barometrul satisfacţiei turiştilor care vizitează municipiul* – pe trimestre și ani, pe forme de turism

Rapoarte similare sau pe alte teme de interes pot fi generate şi legat de forţa de muncă înalt calificată ce se doreşte a fi atrasă în municipiu sau de potenţialii investitori.

Măsura 1.2: Îmbunătăţirea serviciilor oferite potenţialilor rezidenţi

Argument: La momentul de faţă, serviciile oferite de administraţia publică celor trei categorii de clienţi potenţiali:

- Nu diferenţiază cu nimic municipiul în raport cu alte destinaţii din România
- Sunt mult sub nivelul serviciilor oferite de administraţii publice locale din alte ţări ale Uniunii Europene.

În acest context este nevoie de înfiinţarea unor structuri specializate aflate în subordinea Primăriei. Acestea ar trebui să adapteze, într-un context local specific, exemple de bună practică din UE.

Proiectul prioritar: Înfiinţarea Serviciului de asistenţă pentru relocare

Obiectivul acestei structuri îl reprezintă oferirea de asistenţă specializată tuturor specialiştilor din afara municipiului, care îşi găsesc un loc de muncă aici şi doresc să se relocheze (ex. specialişti IT, cadre didactice universitare din străinătate etc.)

Serviciile oferite ar urma să fie o complementare a celor disponibile deja în oferta operatorilor privaţi (ex. agenţii imobiliare, firme de recrutare, bănci şi alte instituţii de creditare etc.) Astfel, în categoria acestor servicii ar putea intra:

- Oferirea în chirie, din fondul locativ public, a unei locuinţe temporare, pentru o perioadă de până la două luni, până când persoana şi familia sa reuşeşte să îşi găsească propriul spaţiu de locuit;
- Oferirea de stimulente financiare pentru relocare (de exemplu, plata unei subvenţii temporare, pentru o perioadă de până la două luni, membrilor familiei persoanei în cauză, până când aceştia îşi găsesc propriile locuri de muncă);
- Oferirea de asistenţă şi consultanţă pentru soluţionarea tuturor aspectelor administrative, atât pentru specialistul respectiv (ex. permis de muncă, viză de flotant, permis de şedere etc.), cât şi pentru membrii familiei şi aparţinători (de ex. înscrierea copiilor la grădiniţă, înscrierea la un medic de familie etc.)

<u>Proiect prioritar</u>: Înfiinţarea Serviciului pentru calitate în turism

Obiectivul acestei structuri îl reprezintă conceperea şi implementarea în municipiu a unui sistem de etichete de calitate cu denumirea de „International Tourist Friendly".

Exemple de proiecte de certificare ce vor fi derulate în perioada de program:

- Definirea etichetelor „International Tourist Friendly" pentru diverse sectoare turistice / sectoare-suport – ex. alimentaţie publică, cazare, taxi, agrement etc.
- Gestionarea unor programe de certificare a organizaţiilor turistice din municipiu cu etichetele „International Tourist Friendly" (finanţate sau contra cost).

Măsura 1.3: Promovarea serviciilor oferite de municipiu

<u>Proiect prioritar</u>: Îmbunătățirea activității Biroului de Promovare a Municipiului

Obiectivul acestei structuri îl reprezintă iniţierea şi coordonarea proiectelor menite să crească accesul clienţilor potenţiali la informaţii despre oferta de servicii specializate a municipiului. Serviciile oferite ar urma să fie complementare celor disponibile deja în oferta operatorilor privaţi (ex. agenţii de publicitate, firme de PR şi branding, agenţii de turism etc.)

Exemple de proiecte ce ar urma să fie implementate în perioada de program

- Participarea cu stand propriu la târguri internaţionale specializate
- Stabilirea de reprezentanţi / reprezentanţe în comunităţile vizate
- Derularea de campanii media clasice sau de guerilla pentru promovarea municipiului
- *Clujul mobil* – dezvoltarea de aplicaţii mobile legate de turismul în Cluj – calendare de evenimente, hărţi tematice interactive, aplicaţii de interacțiune în timp real cu turistul (ex reclamații).

5. Probleme strategice – programe operaţionale

Pornind de la diagnoza şi prioritatea mai sus prezentate, identificăm patru probleme strategice cheie şi propunem, pentru fiecare în parte, câte un program operaţional specific. S-a cosiderat oportun să declinăm aceste probleme şi programe pe componentele de bază ale mixului de marketing. Altfel spus, o strategie de marketing teritorial a oraşului poate fi realizată cu un produs bun, o distribuţie corespunzătoare, un preţ bun şi o promovare pe măsură. Problemele şi programele de mai jos sunt declinate pe trei dintre cele patru componente ale mixului: produs, distribuţie şi promovare. Această declinare nu se raportează la însă la preţul Clujului (costul vieâii de la imobiliare până la coş zilnic) deoarece s-a considerat că asupra acestui element organic legat de economie, de dinamica ei, intervenţia autorităţilor publice ar putea să nu fie oportună.

Problema strategică 1: O infrastructură încă insuficient dezvoltată pentru atragerea celor trei surse de plusvaloare menţionate în document: investitori, turişti, rezidenţi

Argument: *Produsul* Cluj pe care ne propunem să îl *vindem* se măsoară, în accepţiunea noastră, prin calitatea infrastructurii sale. Este condiţia primordială pentru atragerea oricăreia dintre cele trei surse de plusvaloare deja menţionate.

> Soluţia propusă: **Program operaţional pentru îmbunătăţirea infrastructurii**. Înţelegem prin acest program un pachet de măsuri şi proiecte care să îmbunătăţească toate porţile de intrare a capitalului străin în Cluj: servicii mai bune în plan turistic şi locativ, spaţii de calitate pentru noi investiţii etc.

Problema strategică 2: Lipsa datelor statistice complete şi acurate

Argument: Lipsa datelor, la modul general, este un handicap sesizat de către mai multe dintre grupurile de lucru din cadrul strategiei. Recurenţa acestei probleme arată că există o incapacitate a factorilor instituţionali de a obţine şi corela date statistice care să facă posibilă identificarea în mod corect şi complet a problemelor.

> Soluţia propusă: **Program operaţional pentru creşterea capacităţii oraşului de obţinere a datelor** relevante de marketing teritorial

Problema strategică 3: Relaţii instituţionale încă neoperaţionale între autorităţile publice locale şi alţi factori instituţionali

Argument: Aeroportul, stadionul, parcurile industriale sunt câteva dintre proiectele aflate la confluenţa dintre municipiu şi judeţ şi care reclamă o mai bună colaborare între instituţiile publice implicate. Este important însă ca această colaborare să existe şi să fie funcţională şi operaţională între birouri şi departamente, între funcţionari nu doar între factorii de decizie politică

> Soluţia propusă: **Program operaţional pentru optimizarea parteneriatelor instituţionale la nivel judeţean, regional, internaţional** în scopul unei mai bune integrări strategice şi operaţionale a municipiului Cluj-Napoca

Problema strategică 4: Activităţi de promovare a oraşului încă limitate

Argument: Este adevărat că Primăria Municipiului Cluj-Napoca deţine un birou de promovare a oraşului însă acesta nu este suficient de activ şi eficient.

> Soluţia propusă: Program operaţional pentru promovarea municipiului Cluj-Napoca

MIX MARKETING	PROBLEMĂ STRATEGICĂ	PROGRAM OPERAȚIONAL	PROPUNERI PROIECTE
PRODUS	O infrastructură încă insuficient dezvoltată pentru atragerea celor trei surse de plusvaloare menţionate în document: investitori, turişti, rezidenţi	Program operaţional pentru îmbunătăţirea infrastructurii necesare atragerii de investitori, rezidenţi şi turişti	Serviciul de asistenţă pentru relocare (adresat atât investitorilor cât şi rezidenţilor) Serviciul de calitate în turism (adresat turiştilor)
DISTRIBUȚIE	**1**. Lipsa datelor statistice complete și acurate **2.** Relații instituționale încă neoperaționale între autoritățle publice locale și alți factori instituționali	**1.** Program operaâional pentru creşterea capacităţii oraşului de obţinere a datelor relevante de marketing teritorial **2.** Program operaţional pentru optimizarea parteneriatelor la nivel judeţean, regional, internaţional	Observator statistic municipal (adresat investitorilor, rezidenţilor şi turiştilor)
PROMOVARE	Activităţi de promovare încă limitate	Program operaţional pentru promovarea municipiului Cluj-Napoca	Optimizarea biroului de promovare a municipiului
PREȚ	-	-	-

Probleme strategie- programe operaţionale- proiecte, sinteză

6. Sinergii cu celelalte grupuri de lucru implicate

Prezentăm în tabelul de mai jos câteva puncte de interferenţă cu celelalte grupuri de lucru implicate în strategie

Grup de lucru	**Punct de interes comun**
Industrii creative	Intranet evenimente culturale
Asociativitate şi filantropie	Crearea de parteneriate public-neguvernamentale pentru Observator Statistic Municipal, Centru Asistenţă pentru Relocare, Birou de Promovare a Municipiului
Turism	Toate punctele de la rândul precedent sunt de interes şi pentru grupul Turism
IT	Digitalizarea primăriei, arhitectură IT integrată
Economie şi dezvoltare locală	Creşterea climatului de încredere în rândul investitorilor prin îmbunătăţirea imaginii factorilor instituţionali locali
Cultură	Promovarea Clujului ca oraş cultural

Grup de lucru marketing teritorial: **Rodica M. Cândea**[16], **Ioan Hosu**[17], **Andrei Ţigănaş**[18],
Credit pentru realizarea diagnozei şi a planului de măsuri din cadrul documentului: **Radu Cocean**[19]

[16] CS I la Universitatea Tehnică Cluj Napoca, Facultatea de Construcţii Maşini
[17] Conf. Dr. la Universitatea Babes Bolyai, director de departament în cadrul Facultăţii de Ştiinţe Politice, Administrative şi ale Comunicării
[18] Referent marketing, Vitrina Advertising Cluj-Napoca
[19] Lect. Dr. la Universitatea Babes Bolyai, Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor

strategia pentru

Mediere comunitară

Coordonatorii grupului de lucru:

Christian Chereji

Virgiliu Țârău

Adrian Pop

Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj Napoca (2014-2020)

WG Mediere comunitară

CADRU GENERAL

MEDIEREA ÎN ROMÂNIA

În România, medierea este reglementată de Legea 192/2006 și este definită ca o modalitate facultativă de soluționare a conflictelor pe cale amiabilă, cu ajutorul unei terțe persoane specializate în calitate de mediator, în condiții de neutralitate, imparțialitate și confidențialitate. Potrivit aceleiași legi, medierea capătă și o dimensiune comunitară, reprezentând o activitate de interes public.

La nivel instituțional, activitatea de mediere este coordonată și reglementată de către *Consiliul de Mediere*, organism autonom cu personalitate juridică, de interes public.

Mediatorul este persoana calificată în tehnici de comunicare și gestionare a conflictelor, autorizată în urma unui curs de formare în domeniu, care prestează activitatea de mediere în conformitate cu principiile și standardele specifice profesiei. Activitatea mediatorului se poate desfășura în cadrul unui birou de mediator, a unei societăți civile profesionale de mediatori sau ca angajat într-un ONG cu specific de mediere. Profesia de mediator face parte și se supune rigorilor profesiilor liberale. La nivelul anului 2013, în România, funcționează 7.763 de mediatori (7.137 în cadrul birourilor de mediator, 361 în societăți civile profesionale și 19 în cadrul ONG-urilor de profil), dintre care aproximativ 300 sunt în județul Cluj.

Medierea, în România, poate interveni în toate conflictele în care părțile pot dispune liber de drepturile lor (conflicte de familie, conflicte comerciale, conflicte de proprietate, conflicte de natură comunitară etc.) și în toate fazele unui conflict, inclusiv când acesta a fost dedus judecății.

În ciuda noutății relative a medierii pe piața serviciilor de soluționare alternativa a disputelor la instanțele de judecată acest tip de activitate s-a impus ca o metodă eficientă și durabilă. Acest fapt a fost facilitat și de adoptarea și intrarea în vigoare a Legii 115/2012, care introduce ca procedură prealabilă obligatorie acționării în judecată prezența părților la un mediator în vederea informării referitor la beneficiile medierii, comparativ cu apelarea la mijloacele juridice tradiționale.

MEDIEREA COMUNITARĂ

DEFINIRE

Medierea comunitară, ca formă de soluționare a disputelor la nivelul cetățeanului și al instituțiilor publice locale, este o prezență inedită în România, dar cunoaşte o largă răspândire în Statele Unite ale Americii, Canada, ţările din Europa Occidentală, cu preponderență Marea Britanie și Irlanda, continentul sud-american, continentul african, în special Africa de Sud și în zone ale Asiei Centrale.

Medierea comunitară poate fi definită ca un proces constructiv desemnat rezolvării conflictelor din cadrul unei comunități dintre indivizi, grupuri și organizații. Este o alternativă la confruntare distructivă și escaladarea conflictelor până la nivel de violență. Medierea comunitară presupune respectarea intereselor individuale ale părților aflate în conflict, întărind în același timp relațiile dintre persoane și grupuri în vederea consolidării acelor procese sociale și de comunicare aflate la baza menținerii coeziunii și coerenței unei comunități.

Mecanismele folosite în cadrul medierii comunitare sunt văzute ca o oportunitate pentru participarea cetățenilor la prevenirea escaladării conflictelor, ca alternativă la apelarea la mecanismele instituționalizate de soluționare a disputelor (justiție, foruri decizionale administrative și/sau legislative, structuri de impunere și menținere a ordinii publice). La baza medierii comunitare stau principiile participării democratice la deciziile luate în cadrul comunității, ale respectării drepturilor și responsabilităților cetățenești și ale implicării în mecanismele decizionale ale rețelelor instituționale ce conviețuiesc în fiecare comunitate.

În esență, medierea comunitară vizează oferirea de servicii de mediere gratuite sau la costuri reduse cetățenilor, instituțiilor publice și private pentru soluționarea litigiilor de natură comunitară (conflicte situate în domeniul politicilor comunitare, alocării resurselor materiale și financiare locale și regionale, drepturilor de proprietate și de folosință, dispute de vecinătate, dispute pe probleme de mediu, ordine publică).

OBIECTIVELE MEDIERII COMUNITARE

Medierea comunitară are următoarele roluri sociale:

- Asigurarea accesului direct la servicii de mediere unor categorii largi de cetățeni, indiferent de barierele fizice, lingvistice, culturale și/sau economice;
- Asigurarea unui serviciu de calitate, indiferent de capacitatea de plată a beneficiarilor;
- Asigurarea unui cadrul stabil și sistematic de dialog și soluționarea disputelor, încă de la primele faze de emergență;

- Sprijinirea cetățenilor și instituțiilor în soluționarea litigiilor de natură comunitară;
- Educarea membrilor comunității cu privire la beneficiile utilizării metodelor de soluționare alternativă a conflictelor;
- Construirea capacității membrilor comunității (persoane și organizații) de rezolvare eficientă, reducere și prevenire a conflictelor, înainte ca acestea să ajungă pe rolul instanțelor de judecată;
- Menținerea și consolidarea relațiilor dintre diferiții actori comunitari prin facilitarea și încurajarea comunicării;
- Întărirea rolului cetățenilor în exercitarea drepturilor democratice;
- Eficientizarea proceselor decizionale și facilitarea implementării politicilor publice la nivel de comunitate.

CENTRELE DE MEDIERE COMUNITARĂ

Activitatea de mediere comunitară se desfășoară, de regulă, în cadrul unor structuri susținute de către autoritățile locale și entități specializate ale societății civile, bazate pe participarea voluntară a mediatorilor, denumite centre de mediere comunitară. Serviciile de mediere comunitară oferite trebuie să respecte aceleași standarde profesionale ca și medierile desfășurate în cadrul privat.

Centrele de mediere comunitară reprezintă o prezență firească în comunitățile din Statele Unite și Marea Britanie, indiferent de dimensiunile acestora, implicându-se activ în crearea unui climat de colaborare și armonie socială.

Întrucât în Romania nu exista încă nici un centru de mediere comunitară, ne vom referi, doar spre exemplificare, la statisticile prezente la nivelul țărilor în care acest tip de serviciu este bine implementat și are o istorie relevantă. Astfel, datele existente pentru Statele Unite arată un număr de peste 400 de programe de mediere comunitară, care furnizează anual în jur de 400.000 de cazuri, având ca beneficiari direcți peste 900.000 de cetățeni.[1] Din punctul de vedere al eficienței, în 85% din cazurile prezentate spre soluționare către centrul de mediere comunitară s-a ajuns la un acord, iar în ceea ce privește nivelul de satisfacție al cetățenilor, un procent de peste 95% și-au arătat disponibilitatea de a folosi în continuare serviciile de mediere comunitară[2]. În ceea ce privește Marea Britanie cifrele sunt relativ similare, un procent de 75-80% dintre cazuri

[1] Corbett, J. R. (2012, Martie 12). The State of Community Mediation 2011. *National Association for Community Mediation (NAFCM)*.
[2] Hedeen, T. (2004). The Evolution and Evaluation of Community Mediation: Limited Research Suggests Unlimited Progress. *CONFLICT RESOLUTION QUARTERLY, 22*(1-2), 101-133.

ajungi la o soluționare amiabilă, benefica tuturor părților implicate, iar satisfacția la nivelul beneficiarului ajunge înspre un procent foarte mare, de 90%[3].

ANALIZA SWOT – MEDIEREA COMUNITARĂ ÎN MUNICIPIUL CLUJ-NAPOCA

În urma analizării documentelor relevante și a statisticilor puse la dispoziție de Primăria Municipiului Cluj-Napoca precum și ca urmare a întâlnirilor, în cadrul mai multor focus-grupuri, cu reprezentați ai asociațiilor de proprietari, ai poliției locale, ai regiilor autonome și ai asociațiilor de mediatori, a rezultat următoarea analiza SWOT:

Puncte tari	Puncte slabe
• Serviciu gratuit (costuri reduse) • Existența unui număr mare de mediatori autorizați, la nivelul Municipiului Cluj-Napoca (300, la nivelul anului 2013) • În municipiul Cluj-Napoca 4 asociații profesionale de mediatori, implicate activ în acțiuni de promovare și susținere a medierii, la nivel local și național • Universitatea Babeș-Bolyai deține mai multe programe masterale cu specializare pe soluționarea conflictelor, la diferite niveluri • Existența în mediul academic clujean a mai multor specialiști în gestionarea conflictelor, recunoscuți la nivel național și internațional • Cadru legal european și național favorabil (Directiva 2008/52/CE a Parlamentului European, Recomandarea (2001) 9 a Comitetului de Miniștri, Legea 192/2006) • Nivelul mare de încredere de care se bucură autoritățile locale, la nivelul populației • Structura populației municipiului, pe criterii de educație și vârstă • Medierea comunitară produce un grad mare de satisfacție (în medie peste 85%) pentru toate părțile implicate și o rată mare de succes	• Medierea nu garantează întotdeauna o soluție • Soluția oferită prin mediere, nu are caracter executoriu pentru părți • În caz de eșuare a medierii, aceasta poate presupune costuri suplimentare, în termen de timp și bani, părțile fiind nevoite să caute o altă cale de soluționare • Medierea comunitară nu a mai fost implementată la nivel instituțional în România, ceea ce înseamnă că va trece o bună perioadă de timp până când cetățenii și, mai ales, instituțiile vor dobândi abilitățile necesare utilizării eficiente a acestui mod de soluționare a disputelor • Anumite părți din legislația actuală din România pot constitui o piedică în calea soluționării prin mediere a disputelor în care sunt implicate instituții publice, ceea ce poate genera neîncredere din partea comunității cu privire la capacitatea Centrului de a ajuta la soluționarea eficientă a disputelor

[3] ***. (2013).Sacro Annual Review 2012-2013

(în medie peste 75%) • Numărul foarte mic de acționări în judecată a Primăriei (6-7 pe an) din partea cetățenilor, indică obișnuința de a folosi mecanisme de soluționare amiabilă, a cetățeanului în raport cu autoritățile • Existența unor mecanisme inter-instituționale de prevenire a conflictelor și de planificare coordonată a dezvoltării infrastructurii urbane • Participarea civică în Municipiul Cluj-Napoca este mai accentuată decât în alte orașe ale României	
Oportunități	**Amenințări**
• Nevoia de practică, pe care o au mulți dintre mediatorii autorizați • Existența unor structuri la nivelul autorităților locale care intră în contact permanent cu situații de natură a fi soluționate prin mediere comunitară (ex. Poliția Locală) • Municipiul Cluj-Napoca, oraș universitar și inovator • Regiile autonome și autoritățile locale au folosit deja medierea pentru soluționarea unor conflicte cu cetățenii/asociațiile de proprietari • Asociațiile de proprietari au folosit deja medierea pentru soluționarea unor conflicte interne (legate, în special, de plata unor restanțe către furnizorii de utilități) • În peste 80% din situațiile potențial conflictuale, funcționarii publici folosesc tehnici rudimentare de aplanare a disputelor (invită la comunicare părțile implicate), înainte de aplicarea unor sancțiuni • În proporție de peste 40%, în relația cu asociațiile de proprietari sau cetățenii debitori, furnizorii de utilități au folosit mijloace de soluționare amiabilă a disputelor	• Neîncrederea de care se bucură medierea, văzută ca amenințare, în cadrul anumitor profesii juridice • Inerția autorităților locale de a soluționa orice dispută pe cale administrativă, juridică (instanța de judecată) • Nu toți mediatorii autorizați care profesează în Municipiul Cluj-Napoca sunt reprezentați de asociații profesionale locale • Aglomerarea centrelor de mediere comunitară cu cazuri care nu se pretează acestui tip de soluționare a disputelor, fie datorită lipsei de informare corectă la nivel de cetățean, fie datorită nevoii de a se debarasa de anumite probleme/atribuții de serviciu, la nivel de funcționar public • Nesincronizarea planurilor de dezvoltare a infrastructurii urbane, datorită constrângerilor bugetare, la nivelul entităților decidente și a celor de implementare

DIMENSIUNEA STRATEGICĂ

În definirea unei dimensiuni strategice în ceea ce privește componenta de mediere comunitară, un prim pas este Recomandarea Uniunii Europene nr. 9 din 2001, care se referă la modalitățile alternative de soluționare a litigiilor între autoritățile administrative și persoanele private. În acest sens, este încurajată folosirea metodelor alternative de soluționare a disputelor, fie la modul general, fie pentru litigii de natură particulară, îndeosebi referitoare la actele administrative individuale, contracte sau obligații civile. De asemenea se recomandă identificarea unor mijloacele de instituționalizare a căilor alternative de soluționare a disputelor, în așa fel încât soluțiile obținute să permită adoptarea lor. Un rol important se acordă medierii, ca metodă de prevenire a litigiilor, înainte ca acestea să apară.

La nivel național, România nu și-a stabilit prin Programul Național de Reformă 2011-2013 obiective care să vizeze în mod explicit implementarea la nivelul administrației publice a unor mecanisme de prevenție sau de soluționare a disputelor. În schimb la nivel regional, Planul de Dezvoltare al Regiunii Nord-Vest pentru perioada 2014-2020, în cadrul componentei de creștere a eficienței și calității serviciilor oferite de administrația publică locuitorilor din regiune, și-a propus întărirea capacității administrative și sprijinirea bunei guvernanțe prin creșterea capacității administrative a sistemului juridic pentru sprijinirea bunei guvernanțe precum si dezvoltarea de parteneriate de tip instituții publice-mediul privat, mediul academic și de cercetare.

La nivel județean, Strategia Județului Cluj 2014-2020 își propune ca direcție strategică și oferirea unor servicii publice de cea mai bună calitate, prin încurajarea dezvoltării unei comunități civice puternice care, în parteneriat cu autoritățile publice locale, să asigure un înalt standard de viață locuitorilor. Același document stabilește ca prioritate ameliorarea ciclului de politici publice, prin creșterea gradului de transparență în etapele de planificare și implementarea politicilor publice la nivel local.

Din punctul de vedere al cadrului legal, medierea comunitară se bazează pe legea 192/2006, privind medierea și activitatea mediatorilor, care stipulează condițiile pentru furnizarea serviciilor de mediere și care, în același timp, plasează medierea în rândul serviciilor de interes public, precum și pe Legea 115/2012, care introduce ca procedură prealabilă acțiunii în instanță participarea la o ședință de informare cu privire la scopul, beneficiile și limitările medierii ca metodă de soluționare a disputelor.

Plecând de la conceptul strategic cheie, cel al calității vieții propus pentru Strategia de Dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca 2014-2020, medierea comunitara reprezintă un serviciu care poate consolida relația cetățean-instituții publice, poate încuraja participarea civică la viața publică a municipiului, și, în consecință, poate duce la crearea unui climat pașnic și armonios în cadrul comunității, condiție esențială pentru creșterea calității vieții în municipiu.

PROBLEME STRATEGICE CHEIE

Pe baza analizei SWOT au fost identificate următoarele probleme strategice:

- Eficiența limitată a mecanismelor de prevenire a conflictelor generate de noile decizii și politici publice locale;
- Ineficiența mecanismelor de coordonare a strategiilor de planificare a diferiților actori care contribuie la dezvoltarea urbanistică a municipiului;
- Folosirea în relația cu cetățenii a unor mecanisme rudimentare, ad-hoc, de prevenire și aplanare a conflictelor, care generează soluții neuniforme și cu grad scăzut de satisfacție, dar care pot duce la creșterea neîncrederii în capacitatea autorităților locale de gestionare a problemelor comunitare

STRATEGII SECTORIALE

MEDIEREA COMUNITARĂ – COMPONENTA PREVENTIVĂ

Crearea, în parteneriat cu mediul academic și organizațiile non-guvernamentale de profil, unui mecanism destinat să identifice potențialele dispute publice si să acționeze preventiv în vederea soluționării amiabile a punctelor de divergență dintre diferiții actori implicați la nivelul de decizie și/sau de implementare a politicilor și deciziilor publice locale.

Acest mecanism implică realizarea unui parteneriat între Primărie și Universitatea Babeș-Bolyai, care are ca obiectiv principal construirea capacității de analiză situațională prealabilă luării de deciziile administrative sau a implementării de politici publice locale în vederea identificării timpurii a potențialelor arii de conflict și a actorilor majori afectați de deciziile și politicile respective. Mecanismul de prevenție presupune deschiderea comunicării dintre factorii de decizie și actorii afectați în scopul soluționării efective a problemelor potențiale, în prealabil luării deciziilor sau implementării politicilor publice propuse.

Avantajul utilizării unui astfel de mecanism constă în identificarea și soluționarea problemelor generate de deciziile guvernământului ***înainte*** de implementarea lor și nu ***după***, atunci când conflictul este deja manifest și singura direcție în care evoluează este cea a escaladării, cu consecințe nefaste atât asupra capacității instituțiilor publice de implementare a politicilor propuse cât și a încrederii cetățenilor în aceste instituții. Mai mult, acest mecanism creează oportunitatea stabilirii unor canale de comunicare stabile și eficiente între instituțiile publice și comunitate și a educării cetățenilor în direcția implicării consistente și relevante în chestiunile publice.

MEDIEREA COMUNITARĂ – COMPONENTA DE SOLUȚIONARE A DISPUTELOR (CORECTIVĂ)

Înființarea în colaborare cu asociațiile profesionale de mediatori și mediul academic a unui Centru Mediere Comunitară la nivelul Municipiului Cluj-Napoca, cu rol de informare și soluționare amiabila a disputelor de tip comunitar prin utilizarea procedurii de mediere. Definim în acest context disputele de tip comunitar ca fiind acele dispute care au impact asupra comunității:

- dispute între vecini (persoane fizice sau juridice) pe chestiuni de coabitare (dispute de vecinătate);
- dispute între locatari și administrația blocurilor;
- dispute între cetățeni și regiile autonome;
- disputele publice, dispute între cetățeni sau organizații de cetățeni și autorități publice locale pe chestiuni de politici și decizii publice locale.

PROGRAME OPERAȚIONALE

PREVENIREA DISPUTELOR PUBLICE

Parteneri:	Primăria Municipiului Cluj-Napoca Universitatea Babeș-Bolyai
Obiective:	Identificare potențialelor dispute publice si acționarea preventivă în vederea soluționării amiabile a punctelor de divergență dintre stakeholderi
Mecanism:	1. În prealabil adoptării unei decizii publice sau elaborării unei politici publice, Primăria solicită experților UBB realizarea unui studiu al potențialului conflictual al deciziei sau politicii respective. 2. Ca urmare a identificării stakeholderilor, se inițiază procedura de consultare a tuturor celor implicați. 3. Experții UBB facilitează sesiunile de consultare și ajută părțile să negocieze o soluție colaborativă. 4. În cazul în care se ajunge la dispute, se poate apela la mediere prin intermediul Centrului de Mediere Comunitară. 5. Odată realizat un acord, toți actorii implicați se angajează să includă elementele acordului în decizia sau politica publică respectivă.
Termen de realizare:	2014-2016
Indicatori de evaluare a rezultatelor:	• Numărul de consultări efectuate în cadrul mecanismului de prevenire a disputelor publice • Numărul de decizii publice luate în urma folosirii mecanismului de

	prevenire a disputelor publice • Numărul de politici publice implementate în urma folosirii mecanismului de prevenire a disputelor publice • Numărul de situații în care nu s-a ajuns la o soluție • Numărul de situații în care s-a ajuns la mediere • Gradul de satisfacție al actorilor implicați în folosirii mecanismului de prevenire a disputelor publice

CENTRUL DE MEDIERE COMUNITARĂ CLUJ-NAPOCA

Parteneri:	Primăria Municipiului Cluj-Napoca: • pune la dispoziție spații pentru informare și mediere; • direcționează reclamanții spre Centru de Mediere Comunitară prin serviciile aflate în subordinea sa; • încurajează toate serviciile și direcțiile aflate în subordinea sa să apeleze la mediere, înainte de a da curs acțiunii în instanță, acolo unde legea nu prevede altfel. Universitatea Babeș-Bolyai: • asigură training-ul necesar personalului Centrului de Mediere Comunitară si mediatorilor implicați în program, în cooperare cu structuri de training specializate, acreditate conform cerințelor Consiliului de Mediere. Asociațiile profesionale de mediatori: • asigură cu personal calificat (mediatori) prestarea serviciilor de informare și mediere, în mod voluntar. Comisia de Control a Calității Serviciilor de Mediere Comunitară (formată din reprezentanți ai tuturor partenerilor implicați): • evaluează calitatea serviciilor prestate de mediatorii din program • evaluează eficiența serviciilor prestate în cadrul Centrului de Mediere Comunitară
Obiective:	Soluționarea eficientă, în mod amiabil, a disputelor de tip comunitar prin utilizarea procedurii de mediere, cu respectarea legislației în vigoare.
Mecanism:	Medierea comunitară se desfășoară în spații adecvate, puse la dispoziție de către Primărie, în cadrul primăriilor de cartier, de asemenea manieră încât să nu fie deranjat programul de funcționare al acestora. Mediatorii implicați în activitățile Centrului de Mediere Comunitară trebuie să aibă forma de exercitare a profesiei autorizată pe raza municipiului Cluj-Napoca și să semnează un protocol standard de colaborare cu Primăria Municipiului, prin care se angajează să-și pună în mod voluntar serviciile la dispoziția comunității un număr limitat de ore pe săptămână, precum și să respecte Regulamentul Centrului, elaborat de Primărie în cooperare cu experții

	UBB și asociațiile de mediatori participante. Procedura: 1. Un angajat al Centrului preia solicitările de informare și mediere, oferă informații generale cu privire la mediere și îndrumă solicitanții către lista mediatorilor Centrului. Părțile implicate în dispută își aleg liber mediatorul de pe listă și comunică alegerea făcută angajatului. 2. Mediatorul selectat va realiza demersurile necesare pentru invitarea tuturor părților implicare și realizarea medierii, în conformitate cu procedurale legale și standardele Centrului de Mediere Comunitară. 3. La finalul medierii, mediatorul va comunica Primăriei modalitatea în care s-a încheiat medierea.
Termen de realizare:	2014-2020
Indicatori de evaluare a rezultatelor:	• Numărul de solicitanți pentru servicii de mediere/interval de timp • Numărul de informări efectuate în cadrul CMC • Numărul de medieri efectuate • Numărul de medieri încheiate cu acord • Numărul de medieri încheiate cu eșuarea sau abandonarea procedurii • Numărul de mediatori care-și oferă serviciile centrului • Tipologia solicitanților de servicii de mediere (cetățeni, entități administrative publice, regii autonome, ONG-uri) • Gradul de satisfacție al părților în urma folosirii serviciilor de mediere

AVANTAJ COMPETITIV

Medierea comunitară ca mecanism de prevenire și soluționare a disputelor la nivelul cetățeanului este un concept nou pentru România. De asemenea, nici celelalte localități din țările învecinate cu care municipiul Cluj-Napoca s-a identificat a fi în competiție nu au implementat la nivel instituțional structuri de mediere comunitară.

Din punctul de vedere al avantajului competitiv (mai ales în condițiile absenței implementării unor mecanisme echivalente de către competitorii direcți ai municipiului), construirea și utilizarea sistematică a unor mecanisme de prevenire și soluționare amiabilă a conflictelor din interiorul comunității ar genera:

- eficientizarea procesului decizional și a implementării politicilor publice locale, care automat implică reducerea blocajelor și a cheltuielilor rezultate pe urma acestora (și,

implicit, disponibilizarea sumelor blocate sau alocate eforturilor de deblocare către alte arii de investiții);

- reducerea tensiunilor intra-comunitare, ceea ce are efect direct asupra creșterii calității vieții în municipiu;
- educarea cetățenilor în spiritul soluționării amiabile a disputelor și a implicării lor în chestiunile publice, în mod constructiv, responsabil și sistematic, contribuind astfel la dezvoltarea spiritului civic și a sentimentului de apartenență la comunitate, atât de necesar în condițiile fragmentării sociale post-comuniste și a influxului masiv de imigranți interni.

În plus, implementarea și dezvoltarea mecanismelor instituționale de mediere comunitară ar singulariza municipiul Cluj-Napoca nu numai în peisajul național, dar și cel regional Central și Est European, contribuind la creșterea atractivității municipiului ca loc de muncă și de viață.

ECHIPA WG MEDIERE COMUNITARĂ

Au coordonat:
Christian-Radu Chereji *(Universitatea Babeș-Bolyai)*
Virgiliu Țârău *(Universitatea Babeș-Bolyai)*
Adrian Pop *(Institutul Transilvan de Mediere)*

Au contribuit:
Ciprian Sandu *(Institutul Transilvan de Mediere)*
Alexandra Mihali *(Centrul pentru Studierea Conflictelor, UBB)*
Marius Ovidiu Criste *(masterand UBB)*
Emanuela Dumea *(masterand UBB)*
Cristina Duna *(masterand UBB)*
Andreea Pop *(masterand UBB)*
Cătălin Marian Pop *(masterand UBB)*
Ioana Safirescu *(masterand UBB)*

strategia pentru

Mediu

Coordonatorul grupului de lucru:

Alexandru Ozunu

CLUJUL VERDE (DEZVOLTARE DURABILĂ)

PLANIFICAREA STRATEGICĂ A MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA 2014-2020

- POLITICI DE MEDIU -

2014

Cuprins:

1. Introducere. Viziune strategică 3

2. Baza de informații şi metodologia urmărită 6

3. Analiza preliminară şi analiza SWOT a problemelor strategice cheie 9

3. 1. Calitatea aerului şi schimbări climatice 9

3.2. Gestiunea durabilă a resurselor de apă 16

3.3. Valorificarea patrimoniului natural, spațiilor verzi şi ariilor protejate 21

3.4. Consumul de resurse şi gestionarea deşeurilor 27

3.5. Managementul riscului asociat hazardelor naturale şi antropice 32

3.6. Planificarea urbană şi transportul durabil 40

3.7. Creşterea eficienței energetice şi a ponderii surselor de energie regenerabilă 48

3.8. Educația de mediu şi conştientizarea comunității locale 52

4. Analiza potențialului de avantaj competitiv al municipiului Cluj-Napoca din perspectiva mediului înconjurător 56

5. Probleme strategice cheie, strategii sectoriale, direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse 64

5.1. Calitatea aerului şi schimbări climatice 64

5.2. Gestiunea durabilă a resurselor de apă 67

5.3. Valorificarea patrimoniului natural, spațiilor verzi şi ariilor protejate 69

5.4. Consumul de resurse şi gestionarea deşeurilor 72

5.5. Managementul riscului asociat hazardelor naturale şi antropice 75

5.6. Planificare urbană şi transport durabil 80

5.7. Creşterea eficienței energetice şi a ponderii surselor de energie regenerabilă 84

5.8. Educația de mediu şi conştientizarea comunității locale 87

6. Propuneri de programe operaționale (PO) şi proiecte asociate 91

Concluzii 93

Bibliografie 95

Precizări finale 98

1. Introducere. Viziune strategică

Oraşe din întrega lume sunt în curs de dezvoltare, context în care o adaptare a strategiei de dezvoltare la nevoile unei societăți în continuă schimbare este pe deplin justificată.

Mediul înconjurător reprezintă un sistem sau un ansamblu de condiții şi elemente naturale (aer, apă, sol şi subsol, biodiversitate) şi antropice, care interacționează şi influențează condițiile de viață dar şi posibilitatea dezvoltării viitoare a societății.

Starea mediului înconjurător afectează în mod direct viața şi sănătatea oamenilor, condiții în care, preocuparea primordială ar trebui să fie menținerea unui mediu sănătos, curat şi sigur.

Pentru a păstra un echilibru între mediul natural, resursele acestuia şi om, este necesară o planificare strategică a dezvoltării, astfel încât să existe în permanență un raport stabil între modul de gestiune a resurselor naturale şi populația umană.

În mediul dinamic şi competitiv specific începutului secolului al XXI-lea, strategiile de mediu trebuie, în consecință, să se alinieze strategiilor de dezvoltare şi să le sprijine, pentru a putea aplica cel mai eficient resursele şi a completa lacunele existente, în scopul îmbunătățirii calității mediului de viață, a mediului socio-economic, pentru sprijinirea mediului de afaceri şi implicit creşterea competitivității locale. În contextul în care societatea umană reprezintă componenta centrală a mediului înconjurător, accesul la resurse oferite de componentele de mediu, bogate cantitativ şi cu o calitate corespunzătoare, este mai mult decât o necesitate a vremurilor în care trăim.

Strategia de dezvoltare a județului Cluj pentru perioada 2014-2020, reprezintă instrumentul prin care județul Cluj îşi promovează prioritățile în domeniul economic şi social.

Viziunea strategică pe probleme de mediu a municipiului Cluj-Napoca trebuie corelată cu aspirațiile existente în cadrul UE şi cu recomandările Comisiei Europene (Figura 1).

Conform acestora, oraşul viitorului trebuie să fie unul inteligent (**„SMART City''**), a cărui dezvoltare să aibă la bază exploatarea capitalului intelectual spre

educare/autoeducare, inovare şi dezvoltare economică în rândul sectoarelor de activitate prietenoase cu mediul.

Mai concret, dezvoltarea la nivel municipal trebuie bazată pe o calitate ridicată a resurselor de apă potabilă, managementul corespunzător al deşeurilor, îmbunătățirea calității aerului atmosferic şi pe un management adecvat al hazardelor şi riscurilor, cu scopul menținerii unui **mediu de viață curat şi sigur**.

Pe de altă parte, este necesară introducerea în planurile strategice de dezvoltare a conceptului ,,verde şi primitor'' (**„Green City'', „Oraş Verde''**), care presupune aplicarea de politici de mediu bazate de principiul dezvoltării durabile, racordate strategiilor comunitare, naționale, regionale, județene şi locale: dezvoltarea de rețele de spații verzi interconectate, protejarea biodiversității, limitarea nivelului de zgomot, planificarea durabilă a modului de utilizare al terenurilor şi limitarea efectelor schimbărilor climatice.

Eficientizarea şi abordarea din perspectiva **dezvoltării durabile** a activităților, resurselor şi energiei reprezintă un alt deziderat, prin luarea în considerare a reducerii consumului specific de resurse, eficientizarea energetică, încurajarea mobilității durabile, la care se adaugă inovarea şi dezvoltarea economică în rândul sectoarelor de activitate prietenoase cu mediul. Creşterea durabilă vizează promovarea unei structuri economice mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice şi mai competitive, care poate conduce la furnizarea de bunuri publice, la crearea de noi locuri de muncă, la dezvoltarea unui mediu mai sigur, sănătos şi curat şi implicit la creşterea calității vieții. Problema cheie a dezvoltării durabile o constituie reconcilierea între necesitatea continuării dezvoltării economice şi sociale şi protecția şi îmbunătățirea stării mediului, singura cale pentru bunăstarea generațiilor prezente şi a celor viitoare. În acest context, municipiul Cluj-Napoca vizează la nivel strategic dezvoltarea unei comunități durabile care să folosească resursele pentru a asigura necesitățile curente concomitent cu asigurarea resurselor adecvate pentru generațiile viitoare, atât din punct de vedere cantitativ cât şi calitativ.

Toate acestea nu pot fi posibile fără un **management corespunzător** şi democratic al activității de planificare strategică, care să ia în considerare implementarea şi dezvoltarea conceptului de ,,City Manager'' la nivel administrativ, exploatarea

capitalului intelectual, realizarea de studii de fundamentare, achiziții publice de produse şi servicii prietenoase cu mediul, planificarea urbană participativă cu implicarea cetățenilor, ridicarea gradului de absorbție a fondurilor disponibile la nivel comunitar în scopul implementării proiectelor propuse şi, nu în ultimul rând, monitorizarea progreselor realizate.

Implementarea acestor idei în strategiile de dezvoltare urbană conduce la afirmarea unor **centre urbane mai atractive şi sustenabile** şi la **sporirea indicelui de calitate a vieții.**

În consecință, protecția mediului va fi o preocupare prioritară pentru autorități şi comunitatea locală şi va fi integrată în toate celelalte politici urbane şi va constitui un criteriu de bază la luarea deciziilor în toate domeniile. Astfel, politica de dezvoltare urbană şi economică se va orienta spre evoluții şi activități cu impact de mediu redus, speculând oportunitățile oferite de calitatea resursei umane locale.

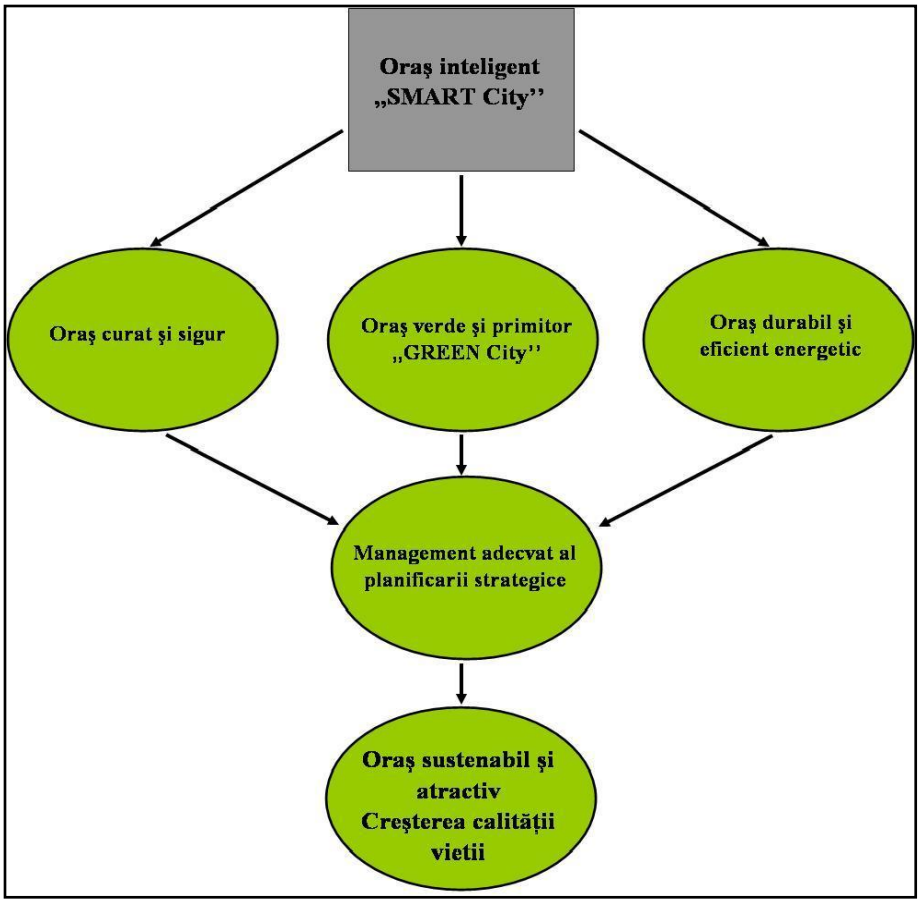

Figura 1. Viziunea strategică pe probleme de mediu a municipiului Cluj-Napoca

2. Baza de informații şi metodologia urmărită

Analiza problemelor de mediu la nivel strategic a respectat cadrul sugerat în **Ghidul metodologic** şi acesta include:

- o analiză preliminară - situația mediului înconjurător la nivel local la momentul 2013;
- o analiză a capacităților de tip SWOT;
- identificarea Problemelor Strategice Cheie (PSC) - probleme care afectează calitatea politicilor publice în domeniu pe termen lung şi într-o manieră determinantă;
- definirea de strategii sectoriale ca răspuns la PSC;
- o listă de propuneri de programe operaționale;
- o analiză a potențialului de avantaj competitiv al oraşului în sectorul coordonat.

Procesul de planificare strategică din perspectiva mediului a parcurs mai multe **etape procedurale**:

- constituirea grupului de lucru;
- întâlniri de analiză a documentațiilor intemediare, atât în grupul intern cât şi cu alți factori interesați;
- dezbateri publice cu purtătorii de interese (ex. reprezentanți ONG-uri, firme cu specific, experți, persoane fizice ş.a.);
- predarea documentației finale.

La baza elaborării acestei documentații au stat o serie de **date şi informații** cuprinse atât în documente strategice actualizate cu caracter comunitar, național, regional, județean şi local, cât şi în alte surse bibliografice:

- Strategia Europa 2020;
- Strategia UE pentru regiunea Dunării;
- Programul Național de Reformă (2011-2013), Guvernul României, 2011;
- Planul de Dezvoltare Regională 2014-2020, ADR Nord-Vest;

- Planul integrat de dezvoltare pentru Polul de Creştere Cluj-Napoca Zona Metropolitană Cluj 2009 – 2015, Asociația de dezvoltare intercomunitară Zona Metropolitană Cluj;

- Cadru metodologic pentru grupurile de lucru sectoriale asociate procesului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca, 2013-2020, elaborat de Conf. dr. Călin Hințea, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca , Facultatea de Ştiințe Politice, Administrative şi ale Comunicării, 2013;

- Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020) – Draft, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, Facultatea de Ştiințe Politice, Administrative şi ale Comunicării, 2013;

- Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj Napoca (2013-2020), analiza preliminară, Cluj Management and Planning Group, 2013;

- Strategia de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020, Document elaborat în cadrul proiectului „Elaborarea Strategiei de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020". Cod SMIS 12836, finanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative'', Beneficiar Consiliul Județean Cluj, 2012;

- Plan Urbanistic General Cluj-Napoca actualizat - varianta pentru avizare, Primăria Municipiului Cluj-Napoca, 2013;

- Raport de mediu pentru Strategia de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020, elaborat de Centrul de Cercetări pentru Managementul Dezastrelor, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca , Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului, 2012

- Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca - diagnoza problemelor de mediu şi analiza SWOT, analiza preliminară, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului, 2013;

- Planul Local de Acțiune pentru Mediu (PLAM), județul Cluj, Agenția pentru Protecția Mediului (APM) Cluj ;

- documentații/liste cu propuneri ale diverselor ONG-uri locale sau alți factori de interes;

- studii, rapoarte şi analize de specialitate ale instituțiilor publice descentralizate cu atribuții în controlul şi managementul factorilor de mediu;

- cărți, articole ştiințifice, documentații tehnice şi legislative aferente subiectului analizat;

- cunoştințe individuale utilizate în special în cadrul întâlnirilor de grup, experiența şi informațiile individuale constituind un element deosebit de important în evaluarea şi ierarhizarea problemelor de mediu.

3. Analiza preliminară şi analiza SWOT a problemelor strategice cheie

3. 1. Calitatea aerului şi schimbări climatice

Poluarea aerului reprezintă marea provocare a ultimelor decenii, datorită agresivității poluanților asupra sănătății umane şi impactului acestora asupra tuturor componentelor de mediu: aer, apă, sol, vegetație. Efectele poluării aerului sunt clare: generarea unor costuri ridicate pentru asigurarea sănătății populației, atât pe termen scurt cât şi lung, afectarea ecosistemelor şi producerea fenomenului de eroziune, coroziune şi deteriorare a materialor, inclusiv a obiectelor de patrimoniu cultural, arhitectural şi istoric.

Având în vedere prevederile legislației naționale în vigoare se impune realizarea în mod continuu a evaluării calității aerului pe baza valorilor limită şi valorilor de prag, în acord cu standardele naționale şi ale Uniunii Europene, cu scopul:

- menținerii calității aerului înconjurător în zonele şi aglomerările în care aceasta se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare pentru poluanții atmosferici;
- îmbunătățirii calității aerului înconjurător acolo unde aceasta nu se încadrează în limitele prevăzute de normele în vigoare;
- adoptării măsurilor necesare pentru limitarea până la eliminare a efectelor negative asupra mediului.

Prevederile reglementărilor UE şi a celor naționale stipulează încadrarea zonelor şi aglomerărilor în regimuri de evaluare şi gestionare adecvată a calității aerului. Această încadrare depinde de nivelul concentrațiilor unuia sau mai multor poluanți şi de încadrarea acestora peste sau sub obiectivele de calitate definite: VL - valoare limită, PSE - prag superior de evaluare, PIE - prag inferior de evaluare.

Depăşirea valorilor limită/pragurilor de alertă impune elaborarea de planuri/programe care trebuie să conducă la reducerea emisiilor de poluanți la sursă, respectiv la încadrarea concentrațiilor ambientale în valorile limită.

Al şaselea program de acțiune pentru mediu (6EAP) al Uniunii Europene are stabilit ca obiectiv pe termen lung atingerea unui nivel de calitate a aerului care nu

prezintă riscuri şi nu are impact negativ semnificativ asupra sănătății umane şi a mediului.

În municipiul Cluj- Napoca sursele care influențează calitatea aerului sunt traficul rutier, lucrările de pe şantierele de construcții, aplicarea materialului antiderapant în perioada de iarnă şi, într-o mai mică măsură, activitatea industrială.

În cadrul municipiului a fost implementat „Programul Integrat de Gestionare a Calității Aerului pentru aglomerarea Cluj-Napoca, ale cărui acțiuni sunt deja vizibile prin reducerea emisiilor şi a concentrațiilor poluanților atmosferici.

Conform Raportului de Mediu pentru Planul Urbanistic General al Municipiului Cluj-Napoca (2012), în privința poluării aerului „arealele afectate de emisii poluante ocupă o suprafață relativ mare, dar nivelul concentrației diverselor noxe în mediu nu depăşeşte semnificativ concentrația maximă admisă reglementată prin standardele de mediu". Zonele cele mai poluate (gaze, praf) sunt principalele căi de comunicație. De asemenea, zonele industriale reprezintă potențiale surse de poluare. Datele care au condus la aceste concluzii au fost colectate şi analizate de către Agenția pentru Protecția Mediului Cluj.

Din perspectiva calității aerului se va urmări ca oraşul să (re)devină un oraş cu "aer curat", adecvat pentru un oraş modern, universitar şi turistic, axat pe servicii şi plasat într-un cadru natural favorabil.

Un accent important se va pune pe reducerea noxelor emise de autovehicule, atât în ansamblu precum şi în perioade de vârf sau în zone "fierbinți", atât prin măsurile de reducere şi redistribuire a traficului auto în oraş cât şi prin monitorizare strictă şi sancțiuni contra celor ce utilizează autovehicule ce nu se încadrează în normele de emisii dar şi prin măsuri proactive inclusiv fiscale de promovare a utilizării unor vehicule sau forme de transport cu emisii cât mai reduse.

De asemenea, se va urmări implementarea unor politici de minimizare a emisiilor de gaze şi pulberi în atmosferă de către agenții economici din oraş, în special pentru aceea a căror amplasament este în sau în apropriere de zone centrale/pericentrale/rezidențiale sau care sunt localizați în amonte de fluxurile predilecte de aer (de multe ori, mai ales iarna, municipiul se confruntă cu curenți descendenți de pe dealurile din vecinătate) sau în alte locații nefavorabile. Se va încerca mutarea acestora în

alte zone dacă emisiile nu pot fi duse la nivele inferioare limitelor în vigoare şi se va împiedica apariția în aceste zone de noi structuri industriale sau de altă natură care poluează atmosfera.

Pentru îmbunătățirea calității aerului se vor formula politici şi reguli de evitare sau diminuare a pulberilor emise de alte activități cum sunt cele de termoficare, incinerare de biomasă în aer liber, traficul rutier (străzi nemodernizate sau vehicule murdare) sau activitatea pe şantiere fără măsuri adecvate (stropire, perdele de protecție ş.a.).

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Îmbunătățirea activității de salubrizare a oraşului prin introducerea etapizată de către firmele de salubritate a mijloacelor mecanizate de salubrizare a străzilor; • Repararea regulată a străzilor; • Extinderea zonelor pietonale ; • Controlul respectării prevederilor autorizațiilor de construire, a acordurilor de mediu, a altor avize de specialitate în vederea finalizării obiectivelor de investitii; • Controlul modului în care se organizează şantierele de construcții (în special a utilajelor care folosesc căile de acces) în vederea respectării prevederilor legislației de mediu şi a condițiilor stipulate în actele de reglementare; • Respectarea limitei maxime de timp pentru executarea unei lucrări edilitare, în special a lucrărilor de reparații ale drumurilor publice şi refacerea spațiilor verzi; • Redistribuirea polilor de atracție urbană prin respectarea HG 1454/2004 privind amplasarea hipermarket-urilor către periferia oraşului. • Armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară în domeniul calității aerului, inclusiv pentru transportul mărfurilor periculoase şi a deşeurilor periculoase;	• Nerespectarea în procesul de amenajare a teritoriului, a regulamentelor de urbanism aprobate şi/sau a legislației şi a contractelor asumate; • Absorbția redusă a fondurilor europene nerambursabile; • Slaba colaborare cu specialişti în domeniu din mediului universitar şi cu comunitatea locală; • Realizarea, pe alocuri, de studii de impact părtinitoare pentru proiecte de construcție sau dezvoltare a celor existente; • Poluare ridicată în anumite intervale orare (orele cu trafic de vârf) şi în anumite locuri (zona centrală, de-a lungul marilor artere de circulație, în jurul platformelor industriale); • Depăşiri ale limitelor admise pentru anumiți poluanți (ex. PM10 şi NO_2); • Menținerea unui nivel relativ ridicat de pulberi în suspensie şi pulberi sedimentabile; • Congestionarea traficului şi semaforizarea excesivă; • Infrastructură de transport necorespunzătoare şi slab întreținută; • Existența de drumuri neamenajate; • Lipsa unor căi alternative de legătură eficientă între vestul şi estul oraşului (centuri, metrou, monorail); • Numărul insuficient al mijloacelor de transport public la anumite ore de vârf precum şi starea necorespunzătoare a

• Existența stategiilor naționale, programelor şi a planurilor de acțiune în domeniul protecției atmosferei; • Existența Programului Integrat de Gestionare a Calității Aerului pentru aglomerarea urbană Cluj-Napoca; • Existența sistemelor de monitorizare a calității aerului; • Existența stațiilor de monitorizare a calității aerului în Cluj-Napoca care furnizează date on-line; • Asigurarea accesului publicului la informații privind calitatea aerului; • Existența unui climat temperat continental moderat fără mari extreme ale parametrilor meteorologici; • Dinamica bună a aerului în sezonul cald al anului, atunci când îşi face simțită prezența şi briza montană; • Scăderea emisiilor de poluanți atmosferici; • Existența multor linii de transport public de-a lungul cărora funcționează autovehicule pe curent electric; • Modernizarea liniei de tramvai; • Optimizarea traficului pe anumite artere prin introducerea sistemului de semaforizare inteligentă; • Amenajarea de parcări supraterane şi subterane; • Realizarea de variante de ocolire a municipiului; • Existența inițiativelor de proiecte pentru finalizarea şoselelor de centură, privite ca soluții de ocolire a municipiului; • Funcționarea programul național de scoatere din uz a autovehiculelor vechi; • Realizarea şi extinderea de zone pietonale în zona centrală intens poluată; • Existența unor proiecte care vizează încurajarea mersului cu bicicleta; • Existența unui procent bun al blocurilor reabilitate termic comparativ cu media națională;	multora dintre acestea; • Insuficienta promovare şi utilizare a transportului ecologic şi a transportului public local; • Slaba dezvoltare a infrastucturii pentru alternativele de mobilitate urbană ecologică sau disfuncții apărute în utilizarea acestora (în special a pistelor pentru biciclişti); • Poluarea aerului ca urmare a emisiilor difuze din sistemele individuale de încălzire rezidențială; • Grad relativ redus de reabilitare termică a clădirilor existente; • Deficiențe în sistemele de reținere a noxelor emise sau chiar lipsa lor la agenții economici; • Investiții reduse în tehnologii de protecție a mediului; • Numărul mic de operatori care dețin sisteme de monitorizare şi control pentru emisiile poluante; • Inexistența unor benzi forestiere cu rol de tampon între zona rezidențială şi zonele industriale; • Diminuarea şi degradarea spațiilor verzi prin extinderea spațiului contruit; • Lipsa unui depozit conform de colectare a deşeurilor la nivelul municipiului şi a județului Cluj; • Insuficienta valorificare a resurselor regenerabile ca sursă de energie; • Lipsa studiilor locale privind potentialul exploatării resurselor de energie regenerabilă;

• Retehnologizarea unor centrale termice de cartier; • Lipsa marilor unități industriale poluante; • Amplasarea platformelor industriale la periferia oraşului; • Amplasarea poluatorilor industriali cu impact mai ridicat în direcția opusă din care acționează cu predilecție vântul; • Închiderea unor instalații puternic poluante; • Dezvoltarea de activități economice noi, nepoluante, cu predilecție din sectorul serviciilor; • Existența unei inițiative clare de realizare a unei depozit de deşeuri municipale în conformitate cu legislația în vigoare; • Existența unor sisteme forestiere consistente, în spațiul extravilan, cu rol important în auto-epurarea atmosferică; • Implicarea susținută în proiecte şi programe care vizează protecția mediului (ex. Proiectul Capitala Verde a României, proiecte de extindere şi reamenajare a spațiilor verzi, Proiect Cluj Verde, SMART City, Cluj Innovation City); • Introducerea în PUG a obligațiilor de amenajare a unui spațiu verde minim corespunzător pentru toate proiectele de construcție; • Interes crescut din partea sectorului privat in exploatarea resurselor de energii alternative (parcurile tehnologice); • Potențial bun pentru introducerea surselor regenerabile de energie (îndeosebi hidroenergie şi energie solară); • Existența programelor de finanțare naționale şi internaționale în domeniu utilizării resurselor regenerabile (ex. Programul Casa Verde, Programe pe exercițiul financiar 2014-2020).	
Oportunități (Opportunities)	**Amenințări/Pericole (Threats)**

• Întărirea compartimentului de mediu din cadrul Primăriei; • Imbunătățirea ponderii atragerii surselor fonduri europene pentru reducerea poluării aerului; • Pregătirea unui portofoliu de proiecte în vederea finanțării prin intermediul fondurilor structurale; • Asistență tehnică şi financiară din partea UE; • Corelarea strategiei de mediu cu strategia de dezvoltare socio-economică; • Intensificarea colaborărilor cu instituții focalizate pe problematica mediului urban; • Creşterea ponderii spațiilor verzi în detrimentul spațiilor ocupate de construcții, inclusiv prin crearea de terase verzi suspendate; • Utilizarea de materiale pentru finisajele exterioare ale clădirilor cu un albedo care să permită a reflexie cât mai mare a radiațiilor solare; • Proiect de monitorizare meteorologică a efectului de"insulă de căldură urbană " prin aplasarea de statii meteorologice in diverse puncte cheie ale orasului; • Utilizarea unui material antiderapant ecologic şi curățarea carosabilului imediat ce vremea o permite, pentru a nu favoriza resuspensia acestuia în aerul înconjurător la contactul cu roțile autovehiculelor; • Stropirea regulată a străzilor în zilele caniculare şi perioadele cu secetă atmosferică prelungită; • Reabilitarea rețelei rutiere uzate şi optimizarea traficului rutier; • Continuarea acțiunilor de reabilitare şi amenajare (asfaltare sau acoperire cu piatră cubică) a străzilor, până la finalizarea integrală a rețelei stradale urbane; • Continuarea lucrărilor la centurile de	• Legislația şi mediul economic şi politic instabile; • Costuri ridicate pentru conformarea cu standardele europene privind schimbul de tehnologii şi folosirea celor mai bune tehnici (BAT) disponibile; • Întârzieri în implementarea şi finalizarea proiectelor; • Blocarea liniilor de finanțare pentru diferite programe/proiecte; • Capacitate redusă de co-finanțare a proiectelor; • Capacitate redusă a comunității locale de susținere a proiectelor de protecție a mediului; • Soluții puține şi cu costuri ridicate de optimizare şi decongestionare a traficului rutier; • Creşterea numărului de maşini raportat la infrastructura rutieră actuală; • Cresterea oportunității de a cumpăra o maşină veche poluantă în conformitate cu specificările din noua lege (timbrul de mediu); • Capacitate redusă a operatorilor industriali de finanțare a proiectelor în domeniul protecției atmosferei; • Costuri ridicate pentru implementarea sistemelor de producere a energiei din surse regenerabile; • Cuantumul scăzut al sancțiunilor primite raportat la beneficiile titularilor de activități cu specific, în cazul nerespectării obligațiilor contractuale. • Localizarea într-un spațiu depresionar cu slabă ventilație naturală; • Numărul relativ ridicat de zile cu calm atmosferic, inversiuni de temperatură şi ceață – factori agravanți ai poluării aerului- mai ales în sezonul rece al anului; • Proximitatea aeroportului în relație cu spațiile locuite şi în perspectiva dezvoltării acestuia, care va pune probleme de poluare atmosferică şi

ocolire cu evitarea amplasării loc la nivele joase în Culoarul depresionar al Someşului Mic şi cu un impact cât mai redus asupra spațiilor verzi; • Continuarea şi dezvoltarea programului de reabilitare termica a locuintelor ; • Întreținerea corespunzătoare a străzilor (udare, măturare, spălare, îndepărtare material antiderapant); • Continuarea programului național de modernizare a parcului auto; • Modernizarea mijloacelor de transport în comun; • Promovarea transportului în comun; • Promovarea formelor de transport cu impact de mediu redus (ex. autovehicule cu alimentare electrică); • Adoptarea de măsuri proactive inclusiv fiscale de promovare a utilizării unor vehicule sau forme de transport cu emisii cât mai reduse; • Limitarea afluxului de maşini in zona centrală, încurajând circulația cu mijloace de transport durabil- transport în comun nepoluant şi ciclism; • Monitorizare mai strictă a activităților în şantierele de construcții şi a celor industriale ; • Promovarea mobilității şi a formelor nepoluante de transport (pietonal, biciclistic); • Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete pe baze realiste, fără congestionarea traficului rutier; • Campanii de conştientizare şi informare a populației asupra beneficiilor mobilității pietonale şi a formelor de transport nepoluante; • Împiedicarea apariției de noi structuri industriale poluante în apropierea spațiilor rezidențiale (în conformitate cu reglementările urbanistice şi de mediu în vigoare); • Realizarea de investiții ale agenților economici în sisteme de reducere a emisiilor în atmosferă prin aplicarea	fonică; • Promovarea de proiecte de decongestionare a traficului rutier (ex. autostradă urbană suspendată) care pot contribui la creşterea poluării urbane, în condițiile în care calmul atmosferic şi inversiunile de temperatură sunt frecvente în spațiul Culoarului depresionar al Someşului Mic.

BAT; • Reglementarea mai strictă a regimului construcțiilor şi a spațiilor verzi (intravilane şi extravilane); • Valorificarea potențialului dat de surselor regenerabile de energie; • Atragerea investitorilor care folosesc tehnologii nepoluante şi dezvoltarea centrelor şi parcurilor tehnologice "verzi"; - Cluj Innovation City, Parcuri de servicii şi inovație; • Promovarea, întărirea şi continuarea programelor de tip ,,CASA VERDE'', privind înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energia solară, geotermală, eoliană, şi alte sisteme care conduc la îmbunătățirea calității aerului.	

3.2. Gestiunea durabilă a resurselor de apă

Apa este un element esențial pentru viață şi pentru procesele naturale. Existența noastră şi activitățile noastre economice sunt în totalitate dependente de această prețioasă resursă. Buna gospodărire a apelor prezintă o importanță deosebită în condițiile în care la nivel global apa reprezintă o sursă limitată, de aceea este tratată ca resursă deosebit de importantă care trebuie protejată. Criza apei înseamnă criza vieții, iar acesta se concretizează prin: criza accesului la apă, problema calității apei şi relația omului cu apa.

Activitățile umane exercită presiuni importante asupra resurselor de apă atât cantitativ cât şi calitativ, astfel că este necesară analiza acestei componente a mediului înconjurător, impunându-se crearea de instrumente legislative care să se adreseze clar problemelor apărute şi să contribuie la asigurarea resurselor de apă pentru generațiile viitoare. La nivelul Uniunii Europene principalul instrument de lucru este Directiva Cadru 2000/60/EC, care stabileşte cadrul de acțiune în domeniul gospodăririi durabile a apei având ca scop atingerea „stării bune'' a apelor până în anul 2015.

Implementarea Directivei Cadru se realizează prin planurile de management bazinale care pe baza cunoaşterii corpurilor de apă au drept scop gospodărirea echilibrată

a resurselor de apă precum şi protecţia ecosistemelor acvatice. Prin planurile de management bazinale sunt stabilite obiectivele ţintă pe o perioadă de 6 ani şi sunt propuse măsuri astfel încât să se ajungă la atingerea „stării bune” a apelor.

Atribuţiile de monitorizare a calităţii apelor, legate de gradul de poluare, revine Autorităţii Naţionale „Apele Române”, monitorizarea calităţii apei potabile din surse de suprafaţă şi subterane fiind în sarcina Autorităţii de Sănătate Publică cu structurile sale teritoriale.

La nivelul municipiului Cluj-Napoca, la ora actuală, există o sursă bogată şi curată de apă potabilă şi o stare acceptabilă, chiar bună a resurselor de apă de suprafaţă şi subterane. De asemenea, s-au facut progrese însemnate în ceea ce priveşte managementul apelor uzate prin modernizarea staţiei de epurare. Anumite probleme de poluare sunt asociate afluenţilor Someşului Mic din municipiu, care, prin debitele mici asociate, conduc la o diluţie scăzută a poluanţilor şi la creşterea concentraţiei acestora.

Conform datelor cuprinse în Raportul privind starea mediului în judeţul Cluj - 2012, elaborat de APM Cluj, corpul de apă Someş Mic - lunca şi terasele, era încadrat într-o stare chimică bună, în timp ce corpurile de apă de suprafaţă aveau o stare fizico-chimică şi ecologică variabilă, de la bună la moderată.

Referitor la gestiunea resurselor de apă, în relaţie cu colectivitatea locală şi celelalte componente de mediu, se va urmări să se asigure ca râul / râurile şi lacurile să fie considerate elemente centrale, atractive şi de valoare pentru oraş, că pârâurile nu sunt o problemă de salubritate ci o valoare ecologică, iar calitatea apelor subterane se reface şi/sau menţine la un nivel adecvat.

Din aceasta perspectivă sunt propuse o serie de activităţi:

- extinderea reţelei de canalizare în întreg perimetrul construit ;
- separarea apelor pluviale de apele uzate menajere şi industriale, acolo unde este posibil şi gestionarea adecvată a apelor pluviale (mai ales la proiectele noi de investiţii şi spaţiul extravilan);
- stoparea deversărilor directe în apele de suprafaţă;
- depoluarea şi combaterea eutrofizării lacurilor existente, menţinerea şi extinderea oglinzilor de apă din oraş şi îmbunătăţirea stării sau potenţialului ecologic;

- realizarea de lucrări de regularizare a albiilor şi de protecţie a malurilor cu un impact peisagistic şi ecologic cât mai redus. Eventuale lucrări necesare în viitor, se pot axa pe materiale şi tehnologii cu impact de mediu cât mai redus, în scopul păstrării ecosistemelor fluviatile în forme cât mai apropiat de cele naturale. Acolo unde este posibil, se vor avea în vedere renaturări de albii şi asigurarea debitelor minime pentru buna funcţionare a ecosistemelor;

- promovarea de politici de economisire a apei potabile şi a apei în general şi de evitare a perturbării calităţii, cantităţii şi circulaţiei apelor subterane.

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Legislaţie de mediu în sectorul apă armonizată cu legislaţia Uniunii Europene; • Existenţa unui sistem şi a bazei legislative de monitorizare a calităţii apei potabile; • Existenţa unei politici naţionale pentru întărirea capacităţii programelor în domeniu; • Structuri administrative funcţionale pentru managementul integral al apei pe bazine hidrografice; • Gestionarea resurselor de apă pe baza Planurilor de management ale bazinelor hidrografice; • Realizarea Sistemului Integrat Informaţional şi de Decizie pentru managementul hidrologic de urgenţă; • Experienţa câştigată de către operatorii de apă/ autorităţile locale în dezvoltarea proiectelor de investiţii din fondurile structurale şi de coeziune (ISPA, PHARE, SAPARD, POS-MEDIU). • Resurse de apă potabilă de bună calitate şi în cantităţi suficiente la nivelul aglomeraţiei urbane Cluj-Napoca; • Conservarea şi îmbunătăţirea calităţii resurselor de apă de suprafaţă; • Existenţa surselor diversificate de alimentare cu apă potabilă (foraje, acumulări);	• Insuficienta dezvoltare a sistemelor centralizate de alimentare cu apă în anumite cartire; • Infrastructura insuficient dezvoltată privind canalizarea apelor uzate menajere; • Probleme cu evacuările neautorizate de apă uzată; • Poluarea apelor de suprafaţă şi subterane ca urmare a evacuării apelor uzate insuficient epurate; • Lipsa reţelelor de canalizare în zone cu reţele de alimentare cu apă; • Sisteme insuficiente de automonitorizare calitativa a evacuărilor de apă uzată de la agenţi economici; • Interes scăzut al agenţilor economici şi al locuitorilor pentru reducerea consumului de apă specific; • Lipsa unui sistem de fluorizare a apei potabile pentru locuitorii municipiului; • Calitatea scăzută a apelor afluenţilor Someşului Mic din Cluj-Napoca (Nadăş, Chinteni, pârâul Popii, pârâul Ţiganilor; • Lipsa unui sistem de canalizare divizor; • Depăşirea capacităţii proiectate pentru anumite reţele de alimentare cu apă potabilă şi canalizare în zona unor ansambluri rezidenţiale în extindere. • Degradări de maluri şi colmatări pe râurile din regiune; • Slaba întreţinere a reţelelor de transport şi

• Extinderea şi îmbunătăţirea calităţii serviciilor în domeniul apă/apă uzată; • Finalizarea lucrărilor de reabilitare şi modernizare a staţiei de epurare urbană.	colectare a apelor pluviale.
Oportunităţi (Opportunities)	**Ameninţări/Pericole (Threats)**
• Monitorizarea tuturor agenţilor economici, utilizatori ai reţelelor de canalizare menajeră; • Curăţirea şi întreţinerea platformelor de uscare a nămolului, igienizarea acestora; • Îmbunătăţirea exploatării şi întreţinerii staţiilor de epurare existente; • Reautorizarea folosinţelor de apă acolo unde acestea sunt expirate cu reactualizarea planurilor de etapizare dacă este cazul; • Promovarea unor proiecte privind reciclarea într-o mai mare măsură a materialelor recuperabile (hârtie, sticlă, mase plastice, metale, etc.). • Stabilirea unui parteneriat public între Primărie şi instituţii cu profil specific; • Posibilitatea accesării fondurilor structurale şi de coeziune pentru sectorul apă; • Implementarea de noi proiecte privind extinderea şi modernizarea infrastructurii de alimentare cu apă şi de colectare şi transport a apei uzate; • Existenţa potenţialilor investitori în sectorul apă; • Dezvoltarea de parteneriate public-private cu diverse comunităţi din U.E. pentru sectorul de apă; • Campanii de informare şi educare a populaţiei în scopul reducerii consumului specific de apă menajeră; • Informarea populaţiei asupra măsurilor care pot fi adoptate în scopul împiedicării irosirii nejustificate a apei; • Încurajarea populaţiei pentru folosirea de produse ecologice de curătare, igienizare şi întreţinere corporală; • Utilizarea de tehnologii care permit	• Capacitatea redusă a autorităţilor locale de a dezvolta proiecte; • Capacitatea redusă de co-finanţare a beneficiarilor finali; • Managementul cantitativ al apelor în contextul schimbărilor climatice; • Degradarea calităţii apelor şi intensificarea procesului de colmatare datorită intensificării proceselor de eroziune a solului; • Extinderea unor cartiere rezidenţiale cu depăşirea capacităţii proiectate a reţelelor de alimentare cu apă şi evacuare a apelor uzate; • Descărcarea în reţeaua de canalizare de ape uzate care nu se încadrează în normele NTPA;

recircularea şi refolosirea apei; • Continuarea lucrărilor de reabilitare a sistemelor de distribuţie a apei potabile şi industriale; • Continuarea lucrărilor de redimensionare, reabilitare şi extindere a rețelelor de canalizare; • Lucrări periodice de ecologizare a albiilor cursurilor de apă şi a lacurilor; • Depoluarea şi combaterea procesului de eutrofizare a lacurilor (Chios, Tineretului 1 şi 2), dacă situația o impune; • Stoparea deversărilor neautorizate de ape uzate în apele de suprafață şi subterane; • Implementarea efectivă a reglementărilor din domeniul deşeurilor, astfel încât ecestea să fie colectate separat şi gestionate într-un mod sigur şi eficient ; • Valorificarea nămolurilor în agricultură sau prin coincinerare, compostare, fermentarea anaerobă; • Monitorizarea periodică a surselor cu potențial de poluare în scopul verificării îndeplinirii obligațiilor de mediu; • Constituirea de microacumulări de retenție temporară a apelor provenite din ploi torențiale, pe torenții şi pârâurile de pe versanții dealurilor din vecinătate şi integrarea acestora în rețeaua de spații verzi şi ‚albastre'; • Implementarea de proiecte pilot cu sistem de canalizare divizor pentru ansambluri rezidențiale publice noi şi pentru parcuri industriale publice sau private cu capacități de stocare şi reutilizare a apei; • Studiu privind posibilitatea reutilizării apei meteorice în alte scopuri după o tratare prealabilă ; • Reabilitarea şi întreținerea optimă a sistemelor de scurgere şi colectare a apelor pluviale (rigole, guri de recepție,	

bazine de stocare, rețele de canalizare); • Continuarea proiectelor focalizate pe dezvoltarea funcțiilor de agrement asociate lacurilor şi apelor curgătoare prin luarea celor mai potrivite măsuri de evitare a impactului asupra mediului; • Managementul corespunzător al exploatărilor hidroenergetice cu respectarea obligațiilor de mediu;	

3.3. Valorificarea patrimoniului natural, spațiilor verzi şi ariilor protejate

Spațiile verzi reprezintă un element indispensabil dezvoltării urbane armonioase şi echilibrate în teritoriu. Alături de ariile naturale protejate ele constituie „plamânul verde" al unui oraş şi loc de refugiu şi relaxare pentru locuitori.

Având în vedere strategia de dezvoltare a municipiului este extrem de important să facem distincția între spațiile verzi urbane cu destinație recreațională şi ariile naturale protejate, care prezintă o funcționalitate mult mai complexă din punct de vedere ştiințific şi conservaționist.

Unele dintre cele mai importante funcții pe care le indeplinesc spațiile verzi sunt: funcția hidrologică, antierozională, climatico-sanitară, functia sanogen-psihogenă, recreativă, estetică, ştiințifică şi educativă, ecologică.

În Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă se găsesc obiectivele de interes public, respectiv protecția si gestionarea durabilă a spațiilor verzi din localitațile urbane.

Ca tendință generală se poate afirma că spațiile verzi din cadrul zonelor urbane sunt puternic amenințate, prin restrângerea suprafețelor şi impactului negativ al unor activități economice şi sociale. Datorită presiunilor legate de spațiile disponibile pentru construcții, spațiile verzi sunt tot mai mult utilizate pentru dezvoltarea de proiecte rezidențiale sau de birouri.

Începând cu anul 2007, există un act normativ specific acestui domeniu şi anume Legea nr. 24 din 15 ianuarie 2007, *Legea reglementării şi administrării spațiilor verzi din zonele urbane*. Aceasta reglementează administrarea spațiilor verzi, obiectiv de interes

public, în vederea asigurării calității factorilor de mediu şi stării de sănătate a populației. Printre prevederile acestei legi se încadrează următoarele:

- suprafața minimă a unui parc este considerată a fi de 1 ha, iar scuarul va avea o suprafață mai mică de 1 ha;
- realizarea unor registre ale spațiilor verzi revine autorităților administrației publice locale, registrul național al spațiilor verzi fiind un sistem informațional care cuprinde datele tehnice ale spațiilor verzi conform indicilor de calitate şi cantitate;
- schimbarea destinației terenurilor înregistrate în Registrul național al spațiilor verzi ca spațiu verde public se poate face doar în conformitate cu prevederile legii.

Analizând distribuția spațiilor verzi în Cluj-Napoca se poate constata aglomerarea acestora în jumătatea vestică a oraşului, dinspre zona centrală spre cartierele Zorilor şi Mănăştur. Acest fapt pare oarecum normal având în vedere faptul că zona de est a municipiului are caracter predominant industrial. Există un deficit vizibil al spațiilor verzi la nivelul cartierelor estice, cum sunt Mărăşti şi Iris, cu o situație ceva mai bună la nivelul cartierului Gheorgheni. În cartierele considerate a fi mai bogate în spații verzi (Mănăştur, Zorilor sau Grigorescu), problema este legată de puternica fragmentare a acestora.

O altă problemă este cea asociată suprafeței spațiilor verzi. Cu mici excepții (Pădurea Făget, Pădurea Hoia ş.a.), corpurile (spațiile) verzi compacte, cu suprafață mare, sunt foarte puține în contextul urban analizat. Practic, doar Parcul Central şi Parcul Iuliu Hațieganu reprezintă singurele spații verzi funcționale importante la nivel urban.

Pe de altă parte, este vizibilă presiunea accentuată asupra asupra ariilor naturale protejate, cu deosebire la nivelul ariei Făgetul Clujului. În ciuda regimului de protecție (situl NATURA 2000 ROSCI0074 Făgetul Clujului-Valea Morii), acest areal este afectat de defrişări, construcții mai mult sau mai puțin legale şi degradarea factorilor de mediu ca urmare a afluxului ridicat de vizitatori şi a presiunii antropice (imobiliare).

Realizarea Registrului spațiilor verzi din municipiu reprezintă a etapă extrem de importantă a planificării urbane. Cu toate acestea, simpla raportare a suprafeței zonelor verzi la numărul de locuitori nu este suficientă, fiind extrem de important să luăm în considerare distribuția echilibrată a spațiilor verzi, interconectarea acestora şi mai ales accesibilitatea şi conectarea cetațenilor la aceste zone.

În relație cu biodiversitatea şi spațiile verzi la nivel municipal se va urmări creşterea procentului de spațiu verde pe cap de locuitor peste media la nivel național şi distribuția echilibrată a spațiilor verzi care să asigure accesul facil al tuturor locuitorilor şi îndeplinirea diverselor roluri inclusiv a celor de tip antipoluare şi pro-biodiversitate.

În acest sens este necesar un efort puternic investițional şi de reglementare cu referire la conservarea spațiilor verzi existente şi realizarea de noi spații verzi în zonele deficitare şi în cele de dezvoltare urbană; prin aceste măsuri se poate asigura faptul că spațiile au compactețe, suprafață adecvată şi interconectare formând o rețea verde.

Spațiile verzi sunt tratate frecvent ca ecosisteme şi prin urmare, în gestionarea lor, primează criteriile ecologice asupra celor estetice, urmărindu-se conservarea cât mai multor zone naturale sau cvasi-naturale în spațiul extravilan. În intravilan se impun obligații sporite, cantitativ şi calitativ, privind suprafețele plantate în perimetrele construite, parcări, spații comerciale, spații industriale etc. Pentru terenurile cultivate şi cele cu vegetație forestieră se promovează şi se impun practici agricole şi silvice adecvate.

În acest context, se vor avea în vedere şi variante neconvenționale de creştere a suprafeței verzi cum este utilizarea acoperişurilor, fațadelor de clădiri, grilajelor cu gazon în loc de suprafețe asfaltate etc.

Vor trebui revizuite practicile de deratizare şi dezinsecție pentru a reduce afectarea biodiversității şi luate măsuri, inclusiv constructive, de favorizare a faunei naturale în oraş - în special păsări, lilieci, insecte.

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Existența registrului spațiilor verzi; • Existența unui număr relativ ridicat de arii protejate de interes comunitar, național şi județean în municipiu şi în imediata vecinătate a acestuia (SCI - Dealurile Clujului Est, Făgetul Clujului-Valea Morii şi Fânațele Clujului, SCI – pădurea de stejar pufos de la Hoia, rezervația geologică Cheile Baciului); • Biodiversitate ridicată dovedită de prezența unui număr mare de habitate şi	• Insuficienta implicare a autorităților locale în protejarea ariilor naturale de pe teritoriul administrativ; • Repartiția dezechilibrată a spațiilor verzi în intravilanul municipiului; • Fragmentarea spațiilor verzi în interiorul cartierelor (ex. cartierele Mănăştur, Zorilor, Grigorescu, Mărăşti); • Numărul redus de spații verzi, compacte, cu suprafață semnificativă ; • Gestionarea deficitară a deşeurilor în

specii de interes comunitar; • Relaţii bune de colaborare internaţionale (transfrontieră) în domeniul protecţiei naturii; • Comunitate locală implicată în problematica protecţiei naturii; • Existenţa unor specii foarte rare în ariile protejate sau vecinătatea lor (Serratula lycopifolia, Bulbocodium versicolor sau Ligularia sibirica); • Dotarea cu obiecte de mobilier urban, adecvate sub aspect arhitectural, estetic şi peisagistic; • Montarea de adăposturi pentru cuibărit pentru anumite specii de păsări în parcurile din municipiu şi de panouri informative referitoare la speciile de păsări care trăiesc acolo; • Reamenajarea unor spaţii verzi şi de recreere (parcuri, scuaruri, perdele verzi, fîşii înierbate, peluze cu gazon); • Extinderea spaţiilor verzi în cadrul cartierelor şi efectuarea de lucrări de întreţinere regulate; • Stabilirea unei suprafeţe minime de spaţiu verde în activităţile de amenajarea a terenului.	ariile naturale protejate şi spaţiile de recreere şi agrement; • Probleme de management a ariilor protejate; • Presiune antropică ridicată asupra spaţiilor verzi; • Inexistenţa unui inventar complet al habitatelor şi speciilor de plante şi animale sălbatice de interes conservativ; • Degradarea mediului natural datorită exploatării abuzive a fondului forestier (mai ales în situl Natura 2000 Făgetul Clujului-Valea Morii); • Cvasilipsa planurilor de management şi a regulamentelor pentru ariile naturale protejate; • Slaba conştientizare a populaţiei privind importanţa ariilor protejate; • Resurse financiare reduse pentru managementul corespunzător al ariilor naturale protejate şi habitatelor de interes comunitar; • Extinderea intravilanului până în imediata apropiere a pădurilor; • Eficienţa redusă a acţiunilor de plantare/replantare de specii lemnoase.
Oportunităţi (Opportunities)	**Ameninţări/Pericole (Threats)**
• Asistenţă tehnică şi financiară din partea Uniunii Europene; • Colaborarea transfrontalieră în domeniul protecţiei naturii, în cadrul ecoregiunilor; • Diversitate biologică mare datorată celor două bioregiuni: alpină şi continentală; • Exploatarea economică raţională a speciilor de floră şi faună; • Implementarea programelor pentru conservarea patrimoniului natural; • Managementul corespunzător al ariilor protejate ; • Creşterea gradului de conservare a habitatelor şi speciilor protejate ; • Extinderea unui cadru legal pentru declararea de noi arii protejate şi pentru	• Pericol ridicat de degradare a ariile naturale protejate care nu au fost atribuite în custodie; • Creşterea exploatărilor, vânătorii, turismului, păşunatului şi construcţiilor ilegale în ariile protejate; • Dezvoltarea infrastructurii şi urbanizarea care pot conduce la fragmentarea habitatelor; • Lipsa unor reglementări naţionale clare în ceea ce priveşte defrişarea abuzivă; • Gradul relativ redus de implicare a comunităţii locale; • Presiunea ridicată asupra spaţiilor verzi din interiorul oraşului şi în noile zone rezidenţiale (ex. Pădurea Făget) ca urmare a scăderii suprafeţei terenurilor disponibile pentru construcţii;

extinderea celor actuale ; • Reconstrucție ecologică forestieră a terenurilor degradate; • Plantări de perdele de copaci şi întreținerea vegetației forestiere existente; • Amenajarea şi modernizarea infrastructurii de vizitare a Grădinii Botanice; • Dezvoltarea turismului ecologic; • Implementarea de programe şi proiecte adecvate: Program de amenajare a spațiilor verzi la nivel de cartiere; Proiect „Clujul Verde”; Plan de informare şi conştientizare a proprietarilor asupra importanței spațiilor verzi; • Consilierea populației pentru amenajarea gradinilor în scopul plantării de specii caracteristice regiunii noastre (recomandare: plante cu suprafață foliară mare care să absoarbă noxele); • Amenajarea terenului prin respectarea suprafeței minime de spațiu verde; • Plan de educare a populației axat pe cunoaşterea, respectarea, îmbunătățirea şi conservarea ecosistemelor; • Elaborarea/aplicarea de proiecte care să vizeze protejarea şi extinderea suprafețelor împădurite; • Realizarea cadastrului municipiului; • Extindere, amenajare şi reamenajare parcuri, scuaruri şi alte spații verzi din domeniul public; • Reamenajarea spațiilor ocupate de garaje între locuințele cu caracter colectiv ; • Utilizarea de plante „evergreen” (iedera, caprifoi), plantarea şi replantarea copacilor pe marginea trotuarelor, perdele ecologice care să separe strada de trotuar; • Utilizarea acoperişurilor, grilaj cu peluze de gazon, în loc de suprafețe betonate. • Stabilirea de parteneriate între Primărie,	• Activități ilegale şi activități turistice necontrolate.

ONG-uri şi instituții de învățământ; • Plan de dezvoltare interconectată (rețea ecologică) a spațiilor verzi la nivel local; • Constituirea unor coridoare ecologice convergente în interiorul şi în proximitatea municipiului; • Constituirea unei centuri verzi la nivelul municipiului; • Monitorizarea statutului de conservare a speciilor şi habitatelor de interes comunitar; • Stabilirea de măsuri şi activități, inclusiv constructive, de conservare şi creştere a biodiversității urbane în special pentru păsări, lilieci şi insecte; • Identificarea, inventarierea şi stoparea extinderii speciilor alogene invazive; • Implementarea efectivă a măsurilor de reglementare referitoare la conservarea biodiversității şi a ariilor protejate. • Promovarea inițiativelor comunitare de întreținere a spațiilor verzi urbane şi periurbane; • Atribuirea în custodie a tuturor ariilor naturale protejate; • Monitorizarea activității custozilor în procesul de administrare a ariilor naturale protejate atribuite în custodie; • Analizarea regulamentelor şi planurilor de managemet întocmite de custozi; • Asigurarea managementului ariilor naturale protejate care nu sunt atribuite în custodie; • Implementarea de proiecte în domeniul ariilor naturale protejate; • Finalizarea planurilor de management al Siturilor Natura 2000; inventarierea speciilor de floră şi faună , cartarea de detaliu a tuturor tipurilor de habitate a arealelor speciilor importante, estimarea gradului de conservare a populațiilor şi habitatelor; • Sprijinirea logistică şi materială a activităților desfăşurate de ONG.	

3.4. Consumul de resurse şi gestionarea deşeurilor

Activitatea umană şi economică presupune consum de materii prime. Consumul materiilor prime implică în mod inevitabil generarea de reziduri, care înseamnă un anumit efect, mai mult sau mai puțin accentuat, asupra mediului înconjurător. Omenirea dispune astăzi de mijloace tehnice atât de perfecționate, încât consumă cantități imense de resurse naturale regenerabile şi neregenerabile, exploatând tot mai intens factorii de mediu şi modificând natura în ritm rapid.

În ultimii ani, la nivel mondial a intrat în modul de viață uman un concept care se dovedeşte a fi singura soluție pentru a impune un control asupra activităților umane şi economice şi anume conceptul de "dezvoltare durabilă", definit ca "*satisfacerea necesităților prezentului fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-şi satisface nevoile proprii*".

Obiceiurile noastre de consum (de alimente şi lichide, bunuri şi produse, servicii) determină presiuni semnificative asupra mediului. Fără a impune un control adecvat şi conştient asupra acțiunilor sale, omul lasă cale liberă dezlănțuirii unor dezechilibre economice, sociale şi de mediu, cu efecte negative atât asupra calității vieții sale cât şi asupra evoluției biosferei.

Generarea deşeurilor este indicatorul care ilustrează cel mai bine măsura interacțiunii dintre activitățile umane şi mediu. Generarea deşeurilor urmează, de obicei, tendințele de consum şi de producție. Una din formele de manifestare ale evoluției consumului se regăseşte în compoziția, calitatea şi cantitatea deşeurilor municipale şi/sau asimilabile dar şi a deşeurilor generate de asigurarea serviciilor şi utilităților publice. De exemplu, generarea deşeurilor menajere (cantitate/locuitor) creşte odată cu creşterea nivelului de trai. Creşterea producției economice, dar şi gestionarea ineficientă a resurselor, conduc la generarea de cantități mari de deşeuri.

Chiar şi soluțiile în domeniul gestiunii deşeurilor prezintă riscuri pentru calitatea mediului: pentru apa, pentru floră şi fauna (insecte zburătoare şi terestre, rozătoare, mucegaiuri, ciuperci etc.) mirosuri şi peisaje, consum de resurse umane energetice şi materiale, pentru valorificarea şi eliminarea acestora.

Consumul ridicat de resurse creează presiuni asupra mediului, care includ epuizarea resurselor neregenerabile, utilizarea intensivă a resurselor regenerabile, transporturile, emisii mari în apă, aer şi sol provenite din activităţi miniere, precum şi producţia, consumul şi producerea de deşeuri.

La nivel comunitar se regăsesc o serie de iniţiative care vizează consumul de materii prime, ajungându-se la o strategie integrată pentru abordarea diverselor provocări legate de accesul la materiile prime, inclusiv materiile secundare care pot fi obţinute prin intermediul reciclării şi reutilizării mai pronunţate şi mai eficiente, creşterii eficienţei energetice şi a ponderii surselor de energie alternativă.

Directiva revizuită privind deşeurile este o etapă importantă pe care UE se poate baza în vederea îmbunătăţirii gestionării resurselor materiale şi a sporirii eficienţei în ceea ce priveşte utilizarea resurselor. Aceasta clarifică unele concepte de bază precum ierarhizarea deşeurilor, prevenirea deşeurilor şi încorporarea abordării din perspectiva ciclului de viaţă. Directiva stabileşte obiective importante privind reciclarea deşeurile pentru anul 2020: 50% pentru reciclarea deşeurilor în gospodării şi 70% pentru deşeurile provenite din construcţii şi demolări.

La ora actuală în municipiul Cluj-Napoca nu există instalaţii viabile de valorificare/tratare a deşeurilor menajere, iar singura soluţie este eliminarea lor prin depozitare finală. Rampele de deşeuri din judeţul Cluj sunt, din nefericire uneori, şi platforme de recepţie a deşeurilor industriale, în condiţiile în care unele dintre ele pot fi gestionate prin reciclare/reutilizare la locul producerii. Deşi s-au făcut unele progrese legate de gestionarea deşeurilor municipale solide, a celor reciclabile şi a celor periculoase, încă sunt multe probleme care trebuie rezolvate.

În acest sens, la nivel municipal, se va urmări implementarea sistemului de management integrat al deşeurilor, care să fie unul modern şi sustenabil pe termen lung, la nivelul celor mai bune tehnologii şi practici, pus în concordanţă cu legislaţia şi integrat sistemului judeţean/regional şi în concordanţă cu politicile regionale şi naţionale în domeniu şi cu reglementările şi strategiile din UE, utilizând inclusiv pârghii economice şi educaţionale şi politici de informare şi cooperare.

Sistemul va pune accent pe prevenirea producerii deşeurilor, reducerea cantităţilor produse (în special a celor periculoase sau a celor greu sau deloc reciclabile), colectarea

completă şi selectivă la sursă, transport, sortare şi procesare eficientă şi cât mai puțin poluantă, recuperare şi valorificare performantă şi depozitare selectivă, cu impact de mediu cât mai redus, a celor momentan nerecuperabile. Scopul general al acestui sistem trebuie să se regăsească cât mai aproape de conceptul "zero deşeuri".

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Existența Strategiei Naționale de Gestiune a Deşeurilor, a Planului Național de Gestiune a Deşeurilor, Planului Regional de Gestiune a Deşeurilor şi a Strategiilor județene de gestionare a deşeurilor ; • Armonizarea legislației naționale cu legislația comunitară în domeniul managementului deşeurilor; • Existența operatorilor economici specializați în efectuarea serviciilor de utilitate publică de salubrizare sau ecarisaj, tratare/denocivizare, autorizați pentru colectarea, tratarea şi depozitarea deşeurilor, a reziduurilor municipale si a altor deşeuri speciale; • Existența unor societăți de colectare şi neutrlizare a deşeurilor periculoase; • Includerea în autorizațiile de mediu a unor măsuri privind gestionarea deşeurilor; • Disponibilitatea datelor anuale referitoare la managementul deşeurilor la nivel local; • Implementarea tot mai activă a colectării selective prin punctele de colectare special amenajate pe domeniul public, unde sunt amenajate aşa-numitele clopote, pentru colectarea separată a deşeurilor de ambalaje de hârtie/carton, plastic/ metal şi sticlă; • Existența unor programe şi puncte de colectare funcționale pentru DEEE; • Existența unor agenți economici autorizați pentru tratarea DEEE; • Dezvoltarea de puncte de colectare autorizate pentru deşeurile de baterii;	• Întârzieri în implementarea Sistemului Integrat de Management al Deşeurilor; • Managementul deficitar al deşeurilor, cu referire specială la rampa neconformă de depozitare de la „Pata Rât''; • Infrastructura insuficient dezvoltată pentru colectarea, transportul, reciclarea, refolosirea şi eliminarea deşeurilor; • Depozitări ilegale frecvente de deşeuri rezultate din activități de construții şi demolări, deşeuri lemnoase şi moloz; • Insuficienta implicare a autorităților locale în mecanismele de planificare, implementare şi control a activității de salubrizare; • Slaba mediatizare, educare, conştientizare şi motivare a populației, cu privire la gestionarea deşeurilor; • Lipsa preocupării pentru minimizarea cantităților de deşeuri generate; • Separarea şi/sau tratarea incorectă a deşeurilor solide municipale înaintea depozitării acestora; • Grad scăzut de reciclare şi valorificare a deşeurilor, în special a DEEE; • Inexistența unui sistem viabil de colectare separată a deşeurilor biodegradabile de la populație, a deşeurilor periculoase, a deşeurilor din construcții şi demolări; • Arderea necontrolată a deşeurilor vegetale şi menajere; • Lipsa unor sisteme de stimulare a agenților economici pentru colectarea selectivă a deşeurilor; • Capacitate financiară redusă a comunităților locale pentru susținerea investițiilor în domeniul managementului

• Existența unui incinerator conform pentru deşeurile periculoase; • Existența unui cadru normativ cu privire la managementul vehiculelor scoase din uz • Existența unor societăți autorizate care desfăşoară activități de colectare a uleiurilor uzate; • Inițiativa "Clujul-oraşul reciclării"; • Demararea lucrărilor de construcție a Centrului de Management Integrat al Deşeurilor în județul Cluj care reprezintă una din activitățile proiectului "Sistem de Management Integrat al deşeurilor în județul Cluj"; • Realizarea în cadrul CMID a unei stații de tratare mecano-biologice a deşeurilor biodegradabile • Asigurarea recuperării unei cantități importante de materiale de înaltă calitate, valoroase din punct de vedere material şi energetic (în special în cazul DEEE) • Centrele de reciclare generează venituri proprii, asigurându-şi susținerea financiară şi generează locuri de muncă.	deşeurilor; • Lipsa unor alternative de depozitare/stocare temporară, corelat cu interzicerea activității de depozitare pe amplsamanentele neconforme; • Dificultăți în găsirea soluțiilor alternative privind depozitarea temporară a deşeurilor pentru zonele în care a fost sistată depozitarea; • Lipsa unor practici curente de compostare în gospodării a deşeurilor biodegradabile, in special în zonele rezidențiale care generează cantități importante de "deşeuri verzi" • Cu cât sunt create mai multe fluxuri de deşeuri colectate selectiv, cu atât efortul celor care generează aceste deşeuri va fi mai mare pentru satisfacerea unor cerințe specifice; • Lipsa investigațiilor şi evaluărilor aprofundate privind poluarea solului şi a apelor subterane; • Neaprobarea ghidului tehnic pentru aplicarea metodologiilor de refacere a mediului geologic şi hidrogeologic al siturilor contaminate.
Oportunități (Opportunities)	**Amenințări/Pericole (Threats)**
• Posibilitatea accesării fondurilor structurale şi a fondului de coeziune pentru sectorul deşeuri; • Sprijin logistic şi financiar din partea Uniunii Europene; • Apariția de noi reglementări şi cerințe cu privire la sortare, colectare şi/sau puncte de colectare, eliminare pentru diferite categorii de deşeuri ; • Dezvoltarea pieței de reciclare a deşeurilor; • Disponibilitatea unor materiale din fluxul de reciclare/refolosire pentru activitățile de producție locale; • Implicarea mai pronunțată a prestatorilor de servicii privați în susținerea activităților specifice unui	• Capacitate redusă de co-finanțare a proiectelor; • Capacitate redusă de absorbție a fondurilor europene; • Costuri ridicate pentru conformarea cu cerințele legislației europene; • Costuri inițiale relativ ridicate legat de proiectele şi sistemele de colectare selectivă • Personal insuficient pregătit şi experimentat pentru aplicarea cadrului legal de management al deşeurilor ; • Creşterea numerică a populației şi a standardului de viață – conduce la creşterea cantitățiii de deşeuri şi la diversificarea compoziției şi proprietăților acestora;

management integrat al deşeurilor; • Aplicarea de tarife speciale la eliminarea deşeurilor din construcţii şi demolări, cu scopul îmbunătăţirii acestui flux de deşeuri şi valorificării eficiente a acestora; • Dezvoltarea unui parteneriat public-privat în domeniul managementului deşeurilor; • O abordare din perspecitva ciclului de viaţă al produsului, în vederea managementului integrat eficient al deşeurilor; • Susţinerea surselor regenerabile de energie prin implementarea tehnologiior specifice conceptului "waste-to-energy" – realizarea unei instalaţii de valorificare energetică; • Implementarea eficientă a sistemelor de colectare selectivă a materialelor valorificabile şi reciclabile astfel încât să se asigure atingerea obiectivelor referitoare la deşeurile de ambalaje şi deşeurile biodegradabile; • Introducerea şi eficientizarea colectării selective pe întreg teritoriul municipiului ; • Modernizarea şi optimizarea sistemelor de colectare; • Dezvoltarea unui sistem pilot de garanţie/depozit pentru returnare în cazul ambalajelor pentru băuturi. • Acţiuni de educare şi informare a populaţiei; • Creşterea solidarităţii comunitare prin conştientizarea efectelor pozitive generate asupra mediului ca urmare a unui management eficient şi participativ. • Închiderea şi reabilitarea actualei rampe de depozitare a deşeurilor municipale, în scopul minimizării impactului acesteia asupra componentelor mediului; • Reducerea impactului asupra mediului şi sănătăţii umane prin acţiuni de	• Educaţia deficitară în domeniul gestiunii deşeurilor şi receptivitatea scăzută a populaţiei cuplată cu lipsa unor programe de informare şi conştientizare eficiente; • Comportamentul consumatorului (preferinţe şi modele personale de consum, deci implicit de generare a deşeurilor); • Creşterea competitivităţii economice şi dezvoltarea de noi produse de ambalaje. • Existenţa unor circuite non-formale de recuperare a materialelor • Fluctuaţii de cerere şi ofertă pe pieţele materialelor obţinute în urma reciclării/reuperării materiale

identificare a depozitelor de deşeuri neautorizate şi dezafectarea acestora precum şi de sistare a activităților de depozitare pe depozitele neconforme; • Conceperea şi furnizarea de ghiduri specifice care să includă informații relevante referitoare la importanța colectării selective a deşeurilor; • Finalizarea sistemului de gestionare integrata a deşeurilor în acord cu legislația UE, cu strategiile şi planurile naționale şi regionale; • Crearea unui flux de colectare, transfer, neutralizare şi monitorizare a deşeurilor periculoase • Dezvoltarea unui proiect amplu de infrastructură pentru deşeuri de echipamente electrice şi electronice (DEEE) • Înființarea unor centre de colectare/ pregătire pentru reutilizare a deşeurilor din construcții şi demolări şi valorificarea acestora material şi energetic; • Realizarea unor instalații de compostare a deşeurilor biodegradabile, în vederea valorificării materiale şi energetice; • Crearea de noi locuri de muncă prin dezvoltarea unei "industrii" a deşeurilor, în toate fazele sale; • Managementul adecvat al uleiului uzat alimentar; • Printr-un management eficient al deşeurilor se asigură reducerea cantității de gaze cu efect de seră şi prelungirea duratei de exploatare a depozitelor conforme; • Crearea unui profil pozitiv cu privire la gestionarea deşeurilor municipale, ceea ce poate asigura accesul mai facil la fonduri de mediu.	

3.5. Managementul riscului asociat hazardelor naturale şi antropice

Pagubele induse de fenomenele de risc şi dezastrele asociate sunt tot mai frecvente atât la nivel mondial, cât şi în România. Doar inundaţiile au produs în perioada 2001-2010, în România, pagube tangibile de peste 4 miliarde de Euro şi sute de pierderi de vieţi omeneşti.

În viitor, se aşteaptă o creştere a riscului asociat acestor fenomene, ca urmare a efectului coroborat dintre creşterea prognozată a frecvenţei şi intensităţii hazardelor în contextul schimbărilor climatice şi creşterea expunerii, vulnerabilităţii şi valorii bunurilor, pe fondul sporirii presiunii antropice şi a creşterii standardului de viaţă.

Municipiul Cluj-Napoca este expus unor fenomene de risc diverse, mai relevante fiind furtunile şi vijeliile, valurile de căldură şi frig, ploile abundente, inundaţiile urbane, inundaţiile fluviatile pe cursurile mici de apă şi alunecările de teren.

În activitate de gestiune a riscului asociat hazardelor, trebuie avute în vedere, însă şi fenomene de risc cu probabilitate foarte mică de depăşire (tornade, viituri de rupere asociate acumulărilor de pe Someşul Cald, viituri spontane pe cursuri mici de apă), care deşi au asociat mai mult un ‚risc rezidual', au potenţial deosebit de producere a dezastrelor.

Pe de altă parte, trebuie acordată o atenţie tot mai mare măsurilor non-structurale de gestiune a riscului (avertizare, educare şi conştientizare, sistem de asigurare, studii de risc, planificare etc) care sunt mai prietenoase cu mediul şi mai ieftine comparativ cu măsurile structurale.

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Existenţa unei strategii naţionale de management al riscului de inundare ; • Existenţa Planului de analiză şi acoperire a riscurilor la nivel de judeţ; • Existenţa unui sistem de avertizare/alarmare în cazul unor catastrofe şi a unor formaţii specializate în intervenţii rapide în caz de calamităţi şi catastrofe; • Existenţa unui sistem funcţional de hidroameliorații şi construcţii hidrotehnice (diguri, canale, retenţii permanente şi temporare, lacuri de	• Lipsa unei strategii naţionale de management a fenomenelor atmosferice de risc; • Lipsa unui mecanism standardizat de schimb de date cu deţinătorii informaţiilor: primării, consilii judeţene, regii autonome, companii şi agenţii guvernamentale, companii private, parcuri tehnologice ş.a. • Lipsa unui sistem informaţional integrat performant care să gestioneze riscurile din mediul urban; • Alocarea insuficientă a fondurilor pentru

acumulare, baraje); • Situarea municipiului într-o zonă de risc seismic redus; • Existența unui centru meteorologic şi a unui centru regional de prognoză şi avertizare a fenomenelor atmosferice de risc; • Existența unei stații hidrometrice şi a unei stații meteorologice automatizată; • Acoperirea zonei de interes de către servizii ale SIstemului Meteorologic Integrat Național (SIMIN): hărți radar, detecția timpurie a fulgerelor etc. • Existența planurilor locale de apărare împotriva inundațiilor şi fenomenelor meteorologice periculoase; • Existența unui sistem funcțional de construcții hidrotehnice cu rol de diminuare a riscului de inundare (canale, acumulări permanente, lucrări de regularizare, apărări de mal); • Existența unui plan anual de lucrări pentru amenajări/ameliorări de torenți; • Existența unor aplicații informatice care pot fi integrate într-un sistem informatic geografic (ortofotoplanuri, hărți digitale, planuri CAD, baze de date); • Exerciții de alarmare publică şi aplicații de protecție civilă; • Programul Român de Protejare împotriva Riscurilor Catastrofale prin Asigurarea Obligatorie a Locuinței; • Realizarea de lucrări de toaletare a copacilor din spațiile verzi intravilane în scopul prevenirii ruperii la vijelii; • Disponibilitatea fondurilor nerambursabile destinate gestionării situațiilor de urgență; • Întocmirea unei hărți a susceptibilității la alunecări de teren (în conformitate cu GT 019-98: „Ghid de redactare a hărților de risc la alunecare a versanților pentru asigurarea stabilității construcțiilor") şi constituirea unei baze de date cu procesele de eroziune a	managementul riscurilor; • Neîntreținerea corespunzătoare a rețelei de canalizare sau subdimensionarea datelor de calcul luate în considerare la proiectare; • Neadaptarea lucrărilor vechi de apărare la date de calcul noi având în vedere efectele prognozate referitoare la schimbările climatice globale; • Eficiența redusă a lucrărilor de deszăpezire în cazul unor căderii masive de zăpadă; • Lipsa unui tabel centralizator cu date referitoare la persoanele foarte vulnerabile (bătrâni, persoane cu handicap, persoane fără adăpost) la anumite fenomene de risc (ex. persoanele vârsnice vulnerabile la valurile de căldură); • Neîntreținerea corespunzătoare a acoperişurilor şi fațadelor clădirilor vechi; • Nerespectarea regulamentelor de urbanism şi amplasarea deficitară a construcților ("haos architectonic") în raport cu arealele supuse riscurilor geomorfologice şi hidrologice; • Prezența proceselor geomorfologice de risc pe arii extinse (120 de alunecări de teren, 18 torenți, 8 cazuri de eroziune a patului aluvial şi de mal severe); • Degradări de maluri şi colmatări; • Lipsa hărților de risc privite ca instrumente de bază ale planificării teritoriale duirabile; • Ineficiența sistemului national de asigurare obligatorie a populației şi bunurilor împotriva fenomenelor naturale de risc.

terenurilor urbane.	
Oportunități (Opportunities)	**Amenințări/Pericole (Threats)**
• Completarea cadrului legislativ privitor la riscurile naturale; • Realizarea de parteneriate cu mediul instituțional academic şi universitar local şi alte instituții cu profil specific pentru furnizarea de studii de înaltă calitate ştiințifică; • Dezvoltarea unui sistem alternativ de formare continuă, tip E-learning pentru administrația publică locală. • Integrarea în mod continuu a conceptului de ,,lesson learned'' în activitățile de management a situațiilor de risc; • Crearea unei structuri operaționale funcționale în timpul situatiilor de urgenta de amploare si intensitate deosebita, la declararea starii de alerta ori a instituirii starii de urgenta, cu rolul de a asigura suportul decizional pentru managementul actiunilor, stabilirea conceptiei integrate de actiune si coordonarea nemijlocita a fortelor de interventie si care sa dispuna de o retea interoperabila de comunicatii si de gestionare a informatiilor; • Realizarea unui centru de management integrat al riscului de mediu şi a crizelor sociale; • Aplicarea unui chestionar pe un eşantion relevant din populația locală pentru a vedea gradul de cunoaştere a măsurilor de acțiune în caz de situații de urgență; • Elaborarea unui calendar cu acțiuni de educare şi conştientizare a populației în relație cu situațiile de alarmare; • Întărirea capacităților factorilor de răspundere prin informarea asupra obligațiilor ce le revin în caz de alarmare ; • Informarea periodică a populației referitor la tipurile de alarmare	• Existența unor areale susceptibile la inundații şi alunecări de teren; • Costurile ridicate pentru lucrările structurale de management a riscurilor; • Întârzieri în implementarea şi finalizarea proiectelor; • Creşterea prognozată a frecvenței şi intensității fenomenelor de risc în contextul schimbărilor climatice globale; • Insuficiența studiilor privind infrastructura urbană critică; • Acte de sabotaj şi de terorism de mediu; • Pericolul apariției accidentelor majore şi a amenințărilor fenomenelor naturale imprevizibile; • Ineficiența investițiilor pe termen scurt şi mediu pentru reducerea riscurilor de dezastre naturale care pot provoca pagube materiale şi umane importante; • Slaba implicare a autorităților şi a cetățenilor în programele de interes național; • Slaba educare şi conştientizare a populației - existența unei credințe încetățenite de neacceptare a riscului (credința că nu li se va întâmpla tocmai lor aşa ceva sau faptul că nu au avut probleme până atunci cu astfel de manifestări); • Degradarea pădurilor prin sporirea presiunii antropice cu reducerea funcției de atenuare a viiturilor; • Creşterea riscului de inundare ca urmare a creşterii densității populației şi contrucțiilor din zonele inundabile şi a managementului deficitar la nivel bazinal; • Posibilitatea apariției accidentelor majore (viituri de rupere asociate barajelor) şi a amenințărilor fenomenelor naturale imprevizibile (tornade, viituri spontane); • Sincope în comunicarea şi primirea datelor şi informațiilor de la structurile subordonate, în special administrație,

specifice pentru diferite tipuri de fenomene de risc; • Conceperea şi furnizarea de ghiduri specifice care sa dezvolte capacitatile publicului larg de a actiona in caz de dezastre; • Întărirea legislației şi a reglementărilor specifice; • Elaborarea de planuri de management al riscului pe tipuri specifice de hazarde; • Elaborare de planuri specifice privind pregatirea, organizarea si desfasurarea actiunilor de raspuns in situatii de urgenta, la obiective industriale şi alți operatori economici, institutii publice şi spații cu caracter socio-cultural aglomerate şi/sau cu grad de risc ridicat; • Eficientizarea sistemului de prognoză, avertizare şi alarmare; • Descurajarea persoanelor care vor să realizeze construcții în zonele de risc; • Realizarea de adăposturi de cazare temporară a populației în situații de calamități şi catastrofe şi a stocurilor de necesități; • Elaborarea unei metodologii clare şi unitare de raportare a pagubelor la nivel institutional în scopul elaborării unor statistici pertinente care vor sta la baza gestionarii situațiilor de criză viitoare; • Planificarea unei rețele de generatoare electrice în cazul apariției unor disfuncționalități la nivelul sistemului de alimentare cu energie electrică în situații critice; • Eficientizarea sistemului national de asigurare obligatorie a populației şi bunurilor împotriva fenomenelor naturale de risc prin aplicarea de sancțiuni persoanelor care nu dețin poliță de asigurare obligatorie şi prin stoparea măsurilor populiste care vizează reconstrucția din bani publici a	datorită personalului insuficient şi de specialitate; • Schimbări frecvente de persoane în rândul partenerilor, nedesemnarea aceloraşi persoane în cadrul grupurilor de lucru; • Cuantumul scăzut al sancțiunilor primite raportat la beneficiile titularilor de activități cu specific în cazul nerespectării obligațiilor contractuale (ex. acțiunile de salubrizare stradală şi deszăpezire); • Fonduri insuficiente alocate pentru formarea şi perfecționarea angajaților din cadrul structurilor de intervenție în caz de calamitate.

caselor avariate pentru proprietarii care nu dețin poliță de asigurare; • Reducerea riscului asociat inundațiilor fluviatile şi inundațiilor urbane (subinundațiilor provocate de rețeua de canalizare); • Realizarea şi implementarea unui plan special de împăduriri a zonelor puternic afectate de eroziune; • Creşterea ponderii suprafețelor naturale în spațiile cu pante mari prin dezafectarea spațiilor betonate cu utilitate redusă; • Realizarea de pavaje cubice din piatră betonată pe drumurile şi trotuarele din spațiile cu pantă ridicată în scopul creşterii infiltrației şi atenuării scurgerii; • Realizarea de sisteme colectoare transversale, de atenuare a scurgerii maxime, pe drumurile cu pantă ridicată şi decolmatarea periodică a acestora; • Dimensionarea corectă /redimensionarea rețelei de canalizare urbană la parametri de proiectare actualizați; • Lucrări de curățare şi decolmatare periodică a sistemelor de colectare şi transport a apelor pluviale; • Realizarea de lucrări de umplere, rambleere şi drenaj eficient în/din spațiile microdepresionare care facilitează stagnarea temporară a apei; • Reducerea riscului datorat fenomenelor atmosferice de risc (ploi cu intensitate şi durată ridicate, furtuni şi vijelii, căderi de grindină, căderi abundente de zăpadă, valuri de frig şi căldură); • Lucrări periodice de toaletare a copacilor din spațiul contruit şi lucrări de întreținere şi reparații la clădiri în scopul limitării pagubelor în caz de vijelii şi căderi abundente de zăpadă; • Aplicarea de sanțiuni personelor fizice şi juridice care nu-şi îndeplinesc obligațiile;	

• Identificarea şi inventarierea personelor vulnerabile în caz de caniculă sau ger (în special persoane vârstnice, persoane cu afecțiuni cardiace sau cu handicap neajutorate) şi stabilirea procedurilor de acțiune şi ajutorare a acestora; • Înființarea de puncte de prim ajutor în zilele caniculare şi a centrelor de cazare temporară pentru persoanele fără adăpost în cazul zilelor geroase. • Mărirea capacității de retenție a apei în partea superioară a bazinelor hidrografice prin lucrări de împădurire si îmbunătățiri funciare; • Realizarea şi implementarea unui plan special de împăduriri a zonelor puternic afectate de eroziune; • Reducerea riscului datorat unor fenomene naturale imprevizibile (viituri spontane naturale, viituri spontane rezultate în urma cedării barajelor, tornade); • Realizarea de amenajări torențiale cu structuri de rupere a pantei longitudinale pentru încetinirea vitezei de scurgere a apei; • Decolmatarea periodică a albiilor minore şi a canalelor cu deosebire în locurile favorabile obstrucționării scurgerii şi formării de baraje (îngustări, meandre strânse, subtraversări poduri) şi recalibrarea acestora; • Realizarea unor studii de risc pentru fenomene extreme (tornade, viituri spontane); • Realizarea unor simulări realiste a propagării undei de viitură în cazul cedării barajelor acumulărilor din amonte de Cluj-Napoca; • Realizarea hărților cu traseele de evacuare a populației în cazul unor dezastre;. • Planificarea modului de utilizare a terenului în funcție de harta susceptibilității la alunecări de teren;	

• Monitorizarea suprafețelor afectate de procesele geomorfologice; • Întocmirea unei hărți a riscului la alunecări de teren; • Înştiinţarea populaţiei din teritoriile susceptibile la alunecări de teren pentru adoptarea celor mai bune soluții tehnice constructive; • Schimbarea modului de utilizare a terenurilor acolo unde se impune şi este posibil acest lucru; • Elaborarea şi punerea în aplicare a măsurilor de prevenire şi combatere a proceselor geomorfologice pentru a diminua suprafața terenurilor degradate. • Clasificarea terenurilor în funcție de susceptibilitatea la fenomene de risc şi elaborarea de baze de date necesare unui Sistem Urban Integrat de Decizie de Mediu); • Aplicarea programelor obținere a fondurilor nerambursabile; • Finalizarea planurilor de management a riscului de inundare; • Intensificarea colaborărilor cu instituții/centre de cercetare/autorități focalizate pe problematica managementului riscului; • Creşterea gradului de responsabilitate civică ca urmare a campaniilor de informare cu privire la drepturile şi îndatoririle persoanelor; • Crearea unor campanii de educare, conştientizare a populației privind modul de gestionare a situațiilor periculoase, de risc natural şi tehnologic; • Armonizarea continuă cu legislația comunitară şi dezvoltarea inițiativelor locale şi regionale în spiritul dezvoltării durabile şi a protecție împotriva fenomenelor hidro-climatice de risc; • Măsuri de educare şi constientizare la nivelul publicului larg asupra riscului indus de fenomenele hidro-atmosferice;	

• Promovarea măsurilor non-structurale în activitatea de management a riscului; • Introducerea de restricții pentru persoanele care dețin sau vor să realizeze construcții în zonele inundabile (interzicerea construcțiilor, taxe şi impozite mai mari); • Acțiuni de reîmpădurire pe terenurile degradate; • Verificări mai stricte ale construcțiilor pentru adoptarea celor mai bune soluții tehnice de apărare împotriva riscurilor hidro-atmosferice; • Evitarea impermeabilizării totale a carosabilului şi a trotuarelor în zonele cu pantă ridicată în scopul creşterii infiltrației şi atenuării scurgerii; • Realizarea hărților de evacuare a populației în caz de inundații spontane (flash-floods); • Realizarea de lucrări de apărare a malurilor; • Creşterea frecvenței campaniilor de educare şi conştientizare a populației privind modul de gestionare a situațiilor periculoase.	

3.6. Planificarea urbană şi transportul durabil

Planificarea urbană la nivel municipal trebuie să țină cont de oportunitățile de valorificare durabilă a modului de utilizare al tereului, privite ca soluții viabile pe termen îndelungat, incluzând o planificare adecvată a rețelei de transport (cu deosebire a traseelor destinate transportului durabil), a siturilor istoric contaminate, a arealelor expuse riscurilor, a terenurilor degradate şi a spațiilor cu valoare culturală, peisagistică, de receere şi agrement.

Ținta principală în domeniul planificării urbane trebuie să fie axată pe realizarea unui sistem eficient şi durabil de transport urban şi periurban care să satisfacă necesitățile de mobilitate a persoanelor şi bunurilor şi de conexiune eficientă cu zonele periurbane, județene, regionale şi naționale, cu un impact de mediu cât mai redus. În acest sens se va

avea în vedere elaborarea şi implementarea amplu şi global studiu de fundamentare a circulației, gândit cel puțin pentru o perioadă de 50 ani.

Accentul se va pune pe promovarea transportului în comun şi descurajarea celui automobilistic, precum şi pe promovarea formelor nepoluante de transport (pietonal, biciclistic) şi a celor cu impact de mediu redus prin natura sursei de energie (ex. electrică, inclusiv transportul feroviar județean) sau prin tehnologie performantă de diminuare a emisiilor. Criterii sunt cele de nivel de emisii de noxe dar şi cele de zgomot, vibrații şi spațiul ocupat în deplasare şi staționare. De asemenea, se va urmării:

- optimizarea traficul auto existent şi viitor, prin realizarea de studii corelate cu revizuirea PUG şi implementarea unui sistem de monitorizare şi gestiune centralizată / dinamică a traficului rutier;
- relocarea fluxurilor de trafic şi zonele de staționare atât prin elemente de infrastructură noi sau ajustarea celor actuale cât şi prin instituirea de reguli de restricție sau condiționare selectivă a accesului sau staționării, în scopul degajării zonei centrale şi a zonelor rezidențiale;
- eliminarea din intravilan a traficului rutier de tranzit şi periferizarea structurilor care atrag trafic auto ridicat, în contrapartidă cu adecvarea altor zone pentru absorbția de flux ridicat de trafic rutier şi de mase mari de vehicule staționate respectiv preluarea traficului de tranzit;
- modernizarea şi amenajarea infrastructurii de transport pentru a reduce impactul de mediu al utilizării ei şi promovarea transportului intermodal.

Tot la nivel de planificare urbană teritorială se va căuta limitarea impactului peisagistic prin reglementarea regimului de înălțime, a formei, culorii şi reflectivității clădirilor şi elementelor acestora, precum şi a altor elemente cu suprafață sau înălțime ridicată sau care prin amplasare sunt puternic vizibile în special de la distanță. Se vor lua măsuri de intercalare şi mascare cu vegetație sau prin taluzuri sau semi-îngropare în teren a elementelor ce nu merită evidențiate sau a zonelor ce au aspect actualmente lipsit de elemente naturale, analizându-se perspectiva din diverse incidențe, inclusiv din aer, din zonele de agrement, de pe căile de acces şi de pe puncte dominante cum sunt dealuri înconjurătoare.

Pe de altă parte, orașul trebuie să redevină și să fie perceput ca un oraș liniștit (în sens propriu), în special zona centrală, zonele rezidențiale, zonele de servicii medicale, de educație și de recreere. În acest sens politicile de limitare a zgomotului și vibrațiilor vizează sursele, cu accent pe traficul auto, feroviar și aerian, lucrările de construcții, lucrările la trama stradală și rețelele edilitare și sursele de tip cluburi/concerte/evenimente în aer liber, urmărindu-se extinderea monitorizării.

Se vor utiliza toate instrumentele, inclusiv instituirea de limite de zgomot diferențiate teritorial și orar, de zone de liniște și recreere, politici de sancțiuni și bonificații, infrastructuri de limitare a zgomotului (structuri care absorb sau ecranează zgomotul și tehnologii și materiale care previn sau reduc producerea sa). Evaluarea impactului cert sau potențial auditiv și vibrator al unui obiectiv ia în calcul și efectele indirecte de tipul traficului auto suplimentar atras.

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Existența Planului Urbanistic General (PUG); • Existența Planului Local de Acțiune de Mediu (PLAM); • Existența Zonei Metropolitane Cluj-Napoca; • Buna accesibilitate pe calea aerului datorită aeroportului Cluj-Napoca; • Densitate mare a rețelei rutiere și feroviare (peste media națională); • Finalizarea hărții strategice a imisiei de zgomot; • Prezența unui mare centru universitar cu veche tradiție (Cluj-Napoca, cu 10 universități); • Resursele umane și nivelul de educație și instruire; • Extinderea infrastructurii edilitare (alimentare cu apă, canalizare, ș.a.) • Existența proiectelor finanțate pentru extinderea spațiilor verzi; • Diversitatea și complexitatea peisajului urban; • Construcția de complexe sportive și stadioane; • Existența unui plan pentru renaturare /	• Nerespectarea, în procesul de amenajare a teritoriului, a regulamentelor de urbanism aprobate; • Ponderea redusă a spațiilor verzi în spațiul intravilan ; • Capacitate redusă a autorităților locale pentru implementare de proiecte de dezvoltare urbană pe principii ecologice; • Infrastructură de mediu (alimentare cu apă, canalizare, epurare ape uzate, colectare selectivă a deșeurilor) deficitară ; • Infrastructură de transport insuficient întreținută și dezvoltată (drumuri, poduri, ș.a.); • Infrastructuri de transport feroviar limitate și învechite (nemodernizate), vitezele medii comerciale ale trenurilor sunt scăzute; • Rețea necorespunzătoare de drumuri rapide și autostrăzi (accesul din zona urbană Cluj-Napoca la Autostrada Transilvania este deficitar); • Rețeaua rutieră de interes național este depășită din punctul de vedere al capacității de trafic;

reamenajare maluri şi zone umede; • Calitatea iluminatului public şi amenajarea pieţelor agro-alimentare; • Traseele ciclo-urbane; • Serviciul pentru situaţii de urgenţă; • Existenţa unor structuri instituţionale cu atribuţii în protecţia mediului; • Ramuri economice tradiţionale care pot deveni competitive în arealul de polarizarea a Clujului (balneoturism - Cojocna, prelucrare agricolă, în special lactate - Baciu, legumicultură - Apahida, etc.) şi prezentarea acestora ca branduri locale; • Impactul pozitiv vizual al anvelopărilor termice şi reabilitării faţadelor clădirilor; • Cosmetizarea şi reabilitarea Parcului Central; • Extinderea suprafeţelor pietonale; • Îmbunătăţirea infrastructurii urbane (străzi reabilitate, noua linie de tramvai, extinderea aeroportului, stadioane, pasarelele albastre de peste Someşul Mic); • Specificitatea şi valoarea peisajului, număr mare de situri, monumente şi ansambluri de patrimoniu ; • Reamenajarea parcurilor din municipiu ; • Amenajarea unor locuri de picnic ; • Existenţa unui inventar al siturilor contaminate istoric. • Proiecte pilot de reabilitare a siturilor contaminate;	• Lipsa continuităţii traseelor alternative pentru vehicule cu tracţiune animală, vehicule agricole, biciclişti, locuri de plimbare pentru câini; • Inexistenţa unui sistem de transport public durabil şi eficient; • Lipsa proiectelor privind îmbunătăţirea calităţii peisajului urban ; • Starea de uzură fizică a patrimoniului construit şi degradarea specificului zonei datorită neîncadrării noilor construcţii în cadrul peisajui urban ; • Publicitatea stradală haotică şi lipsa consensului urbanistic privind calitatea peisajului urban; • Depozitări ilegale de deşeuri menajere şi inerte (rezultate din construcţii şi demolări); • Reducerea progresivă a suprafeţelor neconstruite; • Slaba gestiune a perdelelor de protecţie de-a lungul căilor de comunicaţie; • Lipsa cordoanelor forestiere în jurul localităţilor (conform planurilor de arhitectură peisagistică); • Slaba monitorizare a asociaţiilor de proprietari şi a persoanelor fizice faţă de obligaţia de a întreţine spaţiile verzi şi faţadele clădirilor; • Extinderea noilor arii rezidenţiale în zone cu grad ridicat de vulnerabilitate la acţiunea hazardelor naturale; • Scuaruri şi spaţii verzi degradate şi ocupate impropriu; • Existenţa panourilor de gard la nivelul aleilor care uneori limitează deplasarea urbană; • Reţeaua rutieră depăşită din punctul de vedere al capacităţii de trafic; • Managementul defectuos al drumurilor în perioada căderilor abundente de zăpadă; • Ignorarea normelor de poluare sonoră; • Probleme cu reconversia modului de utilizare a terenurilor de pe siturile contaminate istoric; • Managementul defectuos al terenurilor

	publice ocupate de garaje individuale; • Lipsa hărților de risc asociate hazardelor naturale;
Oportunități (Opportunities)	**Amenințări/Pericole (Threats)**
• Posibilitatea accesării fondurilor europene în domeniul infrastructurii, transportului, social şi economic; • Susținerea agenților economici care implementează sisteme de management de mediu; • Existența cadrului legal pentru a concepe şi implementa proiecte împreună cu localitățile urbane şi rurale învecinate (Asociații de Dezvoltare Intercomunitară - ADI), inclusiv în zonele metropolitane şi periurbane; • Finalizarea şoselelor de centură ; • Extinderea parcurilor tehnologice şi creşterea investițiilor „verzi" în sectoarele economice ale municipiului; • Programe şi planuri privind protejarea arealelor verzi intracomunitare: parcuri, scuaruri, pădurile limitrofe cartierelor, zone verzi-tampon; • Plan de continuare a construcției de parcări supraterane şi subterane în fiecare cartier cu măsuri gestionare a poluarii locale; • Plan de restricționarea extinderii zonei rezidențiale fără respectarea unor zone-tampon verzi între noile construcții; • Reamenajarea spațiilor ocupate de garaje între locuințele cu caracter colectiv; • Înființarea de clustere agricole în zona metropolitană pentru deservirea prioritară a Clujului cu produse bio şi tradiționale • Conceperea unui plan pentru crearea centrului-spa Someşeni; • Implementarea de masuri de reabilitare si amenajare conform zonificarii ansamblului urban; • Plan de colaborare permanentă a administratiei locale cu ONG şi instituții care susțin proiecte ecologice,	• Costurile ridicate ale proiectelor de infrastructură; • Frecventele dispute politice şi inexistența unui consens politic la nivelul proiectelor municipale; • Birocrația la nivel instituțional ; • Capacitate redusă de co-finanțare a proiectelor; • Întârzieri în implementarea şi finalizarea proiectelor; • Absorbția redusă a fondurilor comunitare; • Probleme politico-economice de conciliere între necesitatea conservării electoratului şi necesitatea implementării unor proiecte cu impact pozitiv asupra mediului, dar care pot deranja o pondere ridicată a populație (ex. reamenajarea spațiilor publice de garaje individuale); • Suluții relativ puține pentru extinderea locurilor de parcare ; • Existența unei presiuni antropice crescânde (imobiliare) asupra teritoriului cu efecte negative asupra esteticii urbane şi mediului; • Fragmentarea habitatelor şi terenurilor din cauza dezvoltării infrastructurii; • Nerespectarea reglementărilor urbanistice; • Retrocedarea unor terenuri şi forma de proprietate asupra terenurilor şi spațiilor verzi; • Dezvoltarea necontrolată a zonei periurbane, sub presiunea urbanizării accentuate; • Capacitate scăzută de reabilitare a zonelor industriale .

de protecția mediului verde al municipiului Cluj-Napoca; • Amplasarea de panouri fotovoltaice pe terenurile degradate cu expoziție sudică (însorită); • Amplasarea de panouri fotovoltaice pe acoperişurile construcțiilor ; • Finalizarea construcției autostrăzii Transilvania; • Planificarea unei centuri tip autostradă pentru Zona Metropolitană Cluj; • Finalizarea proiectelor alternative rutiere Cluj-Floreşti fără afectarea semnificativă a componentelor mediului; • Finalizarea proiectelor pistelor de biciclete Cluj-Floreşti, Cluj-Apahida pe baze realiste (fără congestionarea traficului rutier); • Aeroport interoperațional între Cluj-Napoca şi Târgu-Mureş (pe modelul "Euroairport"); • Plan pentru actualul aeroport, de asigurarea unui transport eficient spre şi dinspre centrul oraşului/sistem de transfer rapid; • Construcția unei parcări de autocare în centrul Clujului în scopul dezvoltării şi promovării turistice durabile; • Armonizarea deciziilor municipale în corelație cu interesele Zonei Metropolitane Cluj si cele județene; • Finalizarea proiectelor regionale majore: Spitalul de Urgență, Centrul de management integrat al deşeurilor; • Conceperea de planuri de conservare a calității şi integrității ariilor forestiere Făget şi Hoia-Baciu; • Program de îmbunătățire a impactului vizual prin extinderea spațiilor verzi comunitare şi individuale ; • Crearea unui coridor ecologic în lungul Someşului Mic; • Programe şi cursuri de perfecționare, învățare continuă, în domeniul evaluării şi planificării peisagistice;	

• Programe şi cursuri destinate evaluării impactului antropic asupra peisajului urban; • Stabilirea la nivel de cartiere şi zone funcţionale a amplasamentelor zgomotoase sau sensibile la zgomot („zgomotul urban este principala sursă de stres la nivel comunitar!”) ; • Monitorizarea zgomotului în ariile urbane şi zonele funcţionale ale municipiului; • Construirea şi amenajarea de panouri anti-fonice pe arterele intens circulate şi în arealele rezidenţiale supuse poluării fonice; • Amenajarea de spaţii şi locuri urbane de odihnă, relaxare şi recreere; • Realizarea de perdele verzi de protecţie, integrate urbanistic şi peisagistic în arealele urbane cu presiune antropică ridicată; • Creşterea eficienţiei utilizării resurselor naturale şi a energiei; • Amenajarea peisagistică şi reabilitarea termică şi vizuală a clădirilor şi locuinţelor; • Implicarea companiilor locale şi internaţionale în susţinerea iniţiativelor comunitare în domeniul protecţiei mediului şi peisajului urban; • Cooptarea şi capacitarea specialiştilor formaţi la şcoala universitară clujeană pentru interese economice locale; • „Accesul filtrat” al autovehiculelor spre centrul oraşului cu ecusoane şi vignete specifice; • Monitorizarea şi verificarea securităţii pistelor de biciclete; • Regândirea publicităţii stradale în contextul valorificării peisajului urban din punct de vedere istoric şi arhitectural; reabilitarea atentă a faţadelor obiectivelor cultural-istorice; • Amenajarea de panouri informative despre elementele de mediu de interes în locuri intens frecventate (parcuri,	

complexe comerciale, instituții de învățământ) şi la nivelul primăriilor de cartier; • Promovarea intereselor oraşului la nivel național şi internațional; • Promovarea avantajului multiculturalismului; • Amenajarea de noi baze sportice şi de recreere; • Amenajarea spațiilor de picnic; • Identificarea arealelor sigure pentru comunitate în situații de calamități şi catastrofe; • Reabilitarea ecologică a terenuri degradate; • Reconversia funcțională a fostelor platforme industriale; • Instalarea de panouri solare pe terenuri degradate cu expoziție sudică . • Existența surselor de finanțare pentru decontaminarea solurilor şi remedierea siturilor contaminate istoric. • Cartarea şi delimitarea siturilor istoric contaminate; • Monitorizarea fenomenului de contaminare a solului şi apelor subterane; • Aplicarea celor mai bune tehnici existente, ce nu generează costuri excesive, pentru investigarea şi reabilitarea siturilor contaminate; • Izolarea corespunzătoare a siturilor contaminate şi instituirea unei zone de protecție sanitară; • Respectarea legislației în vigoare privind închiderea unor depozite neconforme ; • Implementarea de proiecte care vizează decopertarea siturilor puternic afectate de poluare a solului si depozitarea solului contaminat intr-un depozit de deseuri industriale; • Izolarea corpurilor de apă subterană afectate de poluarea istorică; • Elaborarea unui program în vederea schimbării modului de utilizare a	

terenului prin aplicarea procedurii de restructurare pe bază de contract între Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca şi proprietarii de terenuri incluse în categoria siturilor contaminate istoric.	

3.7. Creşterea eficienței energetice şi a ponderii surselor de energie regenerabilă

Creşterea eficienței energetice şi a ponderii surselor de energie regenerabilă sunt propuneri strategice de dezvoltare urbană durabilă, strâns legate de obiectivele Strategiei Europa 2020.

În domeniul energiei regenerabile şi a creşterii eficienței energetice, municipiul Cluj-Napoca are anumite atuuri de care trebuie profitat (multiple inițiative şi resursă umană de bună calitate), în scopul consolidării unui brand viabil de oraş verde, curat, sănătos şi sustenabil. Astfel, în ceea ce priveşte stimularea cercetării şi inovării în domeniu energiei durabile, municipiul ocupă locul al III-lea la numărul de patente după Bucureşti şi județul Ilfov şi este principalul centru de cercetare din țară în domeniul bioenergiei (conform Renewable Energy Study, elaborated within the framework of the SMART şi sub-project Transnational Renewable Energy Cluster TREC - Proiectul administrat de ADR Nord Vest - TREC – „Cluster Transnațional în Domeniul Energiei Regenerabile" organizat de Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest împreună cu Institutul de Cercetări pentru Instrumentație Analitică Cluj-Napoca).

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**
• Existența multor linii de transport public de-a lungul cărora funcționează autovehicule pe curent electric; • Modernizarea liniei de tramvai; • Optimizarea traficului pe anumite artere prin introducerea sistemului de semaforizare inteligentă; • Funcționarea programul național de scoatere din uz a autovehiculelor vechi; • Existența unui procent bun al blocurilor reabilitate termic comparativ cu media națională; • Retehnologizarea unor centrale termice	• Absorbția redusă a fondurilor europene nerambursabile; • Slaba colaborare cu specialişti în domeniu din mediului universitar şi cu comunitatea locală; • Grad relativ redus de reabilitare termică a clădirilor existente; • Insuficienta valorificare a resurselor regenerabile ca sursă de energie; • Lipsa studiilor locale privind potentialul exploatării resurselor de energie regenerabilă; • Slaba informare a populației şi mediului

de cartier; • Interes crescut din partea sectorului privat in exploatarea resurselor de energii alternative (parcurile tehnologice); • Potențial bun pentru introducerea surselor regenerabile de energie (îndeosebi hidroenergie şi energie solară); • Programul național de eficiență energetică; • Programului de reabilitare termica a locuintelor ; • Retehnologizarea sistemului de iluminat public; • Modernizarea infrastructurii de transport şi distribuție a energiei termice în sisteme centralizate; • Existența unor programe de tip „Casa Verde'', privind înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energia solară, geotermală, eoliană ; • Inițiative de creare şi dezvoltare de centre şi parcurilor tehnologice "verzi" (ex. Cluj Innovation City); • Creşterea eficienței energetice a echipamentelor electrice şi electronice .	de afaceri privind importanța creşterii eficienței energetice;
Oportunități (Opportunities)	**Amenințări/Pericole (Threats)**
• Campanii de informare a populației şi mediului de afaceri privind importanța creşterii eficienței energetice; • Diseminarea inițiativelor municipale pentru reducerea consumului de energie; • Furnizarea de informații privind fluxurile energetice şi alte date de interes public către cetățeni, prin intermediul portalelor WEB şi al aplicațiilor mobile; • Crearea unui centru de consultanță publică gratuită în domeniul energiei durabile (promovarea eficienței energetice şi utilizarea de energie „verde''); • Extinderea programului național de	• Costurile ridicate asociate lucrărilor de eficientizare energetică şi de implementare a unor surse de energie regenerabilă; • Întârzieri în implementarea şi finalizarea proiectelor; • Blocarea liniilor de finanțare pentru diferite programe/proiecte; • Capacitate redusă de co-finanțare a proiectelor;

eficiență energetică; • Promovarea introducerii de cerințe minime de performanță energetică a clădirilor conform legii 372/2005 privind performanța energetică a clădirilor; • Continuarea şi dezvoltarea programului de reabilitare termica a locuintelor ; • Implementarea unui plan local de audit energetic şi etichetarea energetică a clădirilor; • Deduceri de impozite locale pentru proprietarii de apartamente care îşi izolează termic apartamentele din surse proprii de finanțare; • Aplicarea schemei de ajutor stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență; • Investiții în instalații şi echipamente necesare pentru creşterea eficienței şi economisirea energiei; • Inventarierea tuturor consumatorilor energetici şi monitorizarea consumului energetic urban; • Stabilirea punctelor de pierderi si a modalitatii optime de realizare a reducerii de energie, prin montarea de economizoare centralizate in punctele de aprindere/comandă a iluminatului, sau prin inlocuirea aparatelor de iluminat cu aparate noi ; • Monitorizarea fluxurilor energetice (ex. consum administrativ, producție din surse gestionate de către municipalitate, iluminat, transport public, infrastructura pentru vehicule electrice, cogenerare şi producție energie termică, pierderi în rețelele de distribuție, stocarea de energie; • Modernizarea capacităților de producere a energiei electrice şi termice; • Investiții în comanda centralizată şi telegestiunea sistemului de iluminat public; • Folosirea de consumatori cu eficiență	

sporită in procesul de iluminat public; • Modernizarea infrastructurii de transport şi distribuție a energiei termice în sisteme centralizate; • Modernizarea şi implementarea unor tehnologii, instalații şi echipamente noi în întreprinderile din industrie, cu respectarea BAT („Best Available Tchniques”); • Implemetare sisteme de contorizare inteligente a energiei electrice şi termice pentru clădiri municipale; • Implementarea de programe electronice de urmărire şi autoevaluare a consumurilor de energie în locuințe; • Modernizarea, prin soluții de automatizare a rețelelor dar şi a proceselor, a entităților responsabile cu distribuția energetică; • Achiziția exclusivă a echipamentelor electrice şi electronice de înaltă clasă de eficiență energetic; • Promovarea, întărirea şi continuarea programelor de tip ,,Casa Verde’’, privind înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energia solară, geotermală, eoliană ; • Atragerea investitorilor care folosesc tehnologii nepoluante şi dezvoltarea centrelor şi parcurilor tehnologice “verzi” (ex. Cluj Innovation City, parcuri de servicii energetice, ferme şi parcuri solare); • Implementarea tehnologiilor noi în producția de energie urbană (ex. cogenerare); • Investiții în producția de energie din surse regenerabile de către municipalitate; • Implementarea unei infrastructuri pentru a susține utilizarea vehiculelor electrice ; • Acordarea de facilități fiscale investitorilor în energie verde; • Montarea de sisteme de producere a	

energiei electrice folosind panourile solare fotovoltaice la instituții publice; • Producerea de energie electrică din resurse fotovoltaice prin construirea unui parc fotovoltaic pe terenuri improprii altor activități; • Plan de promovare a achizițiilor publice verzi ; • Implementarea unui Plan de Acțiune pentru Energie Durabilă (2014-2020) la nivelul municipiului; • dezvoltarea unui cluster în sfera energiei regenerabile.	

3.8. Educația de mediu şi conştientizarea comunității locale

Măsurile structurale de protecție a mediului („hard measures'') sunt indisolubil legate de conceptul de dezvoltare urbană. Cu toate aceste, tot mai frecvent, specialişti din întrega lume militează în scopul creşterii ponderii măsurilor non-structurale („soft measures'') în balanța măsurilor de management, acestea din urmă fiind mai prietenoase cu mediul şi implicând un raport cost-beneficii mai bun şi mai adaptabil.

Una dintre cele mai eficiente măsuri de acest tip vizează educarea şi conştientizarea comunităților în raport cu problemele de mediu specifice. Din nefericire, atât în Cluj-Napoca, cât şi la nivel național, există o receptivitate scăzută şi un grad de implicare redus în cadrul unor astfel de acțiuni.

Oraşul trebuie să depună eforturi să devină o comunitate de avangardă în probleme de mediu şi în acest sens va acționa pentru a obține un nivel înalt de formare şi conştiință ecologică în rândul locuitorilor şi elementelor decizionale, printr-un masiv efort de informare, educare şi implicare a comunității în probleme de mediu, cu accent pe generalizarea, adecvarea şi eficientizarea activităților de educație de mediu, informare sistematică completă a publicului pe înțelesul lui, consultare pro-activă şi dezbatere publică reală şi din stadii incipiente a problemelor, politicilor şi proiectelor de mediu sau cu impact de mediu, implicarea şi sprijinirea societății civile.

Puncte tari (Strenghts)	**Puncte slabe (Weaknesses)**

• Existența unor domenii de studiu profilate pe protecția mediului şi implicit a unui potențial ştiințific ridicat al resursei umane, atât la nivel preuniversitar (ex. Grupul Şcolar de Protecția Mediului), cât mai ales la nivel universitar (ex. Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului-UBB, Facultatea de Ingineria Materialelor şi a Mediului-UTC, USAMV ş.a.). • Preocuparea crescută a cadrelor didactice pentru activități extraşcolare de educație de mediu; • Realizarea de proiecte şi activități de educație de mediu prin implicarea instituțiilor cu atribuții în domeniu şi a autorităților administrației locale; • Diversificarea ofertei de instruire de la nivel preşcolar până la nivel universitar şi post-universitar; • Dezvoltarea programelor de long-life learning; • Apariția unui curent civic novator puternic şi stabil prin activitatea ONG-urilor; • Puncte de informare şi educație de mediu la nivelul primăriei şi a şcolilor/liceelor/universităților; • Conferințe şi manifestări urbane pe teme de mediu, ca stimulente puternice de participare pentru tineret şi comunitate ; • Infrastructură de învățământ susținută de către mediul economic şi administrativ local; • Existența unui personal calificat în elaborarea studiilor de mediu la nivelul municipiului.	• Insuficienta implicare a societății civile în acțiunile de educare de mediu; • Receptivitatea şi conştientizarea redusă în relație cu acțiunile desfăsurate; • Fonduri insuficiente pentru programe coerente de educație de mediu; • Număr redus de ONG-uri active; • Lipsa măsurilor coercitive pentru persoanele fizice care nu protejează mediul urban; • Grad ridicat de rigiditate/lipsa de flexibilitate a sistemului de învățământ (nu oferă instrumente pentru învățare continuă); • Educație de mediu deseori superficială.
Oportunități (Opportunities)	**Amenințări/Pericole (Threats)**
• Accesul facil la serviciile educaționale, culturale şi comerciale ale municipiului; • Existența unor programe comunitare şi naționale de asigurare a accesului la educație; • Introducerea disciplinei „Educație ecologică şi de protecție a mediului” în oferta națională de opționale a	• Probleme de reconciliere între necesitatea continuării dezvoltării economice şi sociale şi protecția şi îmbunătățirea stării mediului; • Lipsa de receptivitate față de acțiunile de voluntariat în lipsa unor stimulente motivaționale; • Lipsa de receptivitate asociată

Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului şi Sportului; • Formarea şi exersarea unor deprinderi şi comportamente de îngrijire şi ocrotire a mediului urban în vederea educării unei atitudini pozitive față de acesta de la vârste foarte mici; • Introducerea facilităților fiscale pentru agenții economici care investesc în proiecte de protecție a mediului; • Promovarea parcurilor tehnologice, a incubatoarelor de afaceri şi a investițiilor "verzi"; • Absorbția fondurilor structurale pentru derularea de proiecte privind conştientizarea problemelor de mediu; • Dezvoltarea de centre de informare şi diseminare a informațiilor privind fondurile structurale şi oportunitățile de finanțare ale proiectelor privind educația de mediu; • Instituirea şi promovarea centrelor de informare, comunicare şi promovare a dezvoltării durabile urbane la nivelul municipalității („Green Information Center"); • Dezvoltarea şi încurajarea acțiunilor de voluntariat; • Dezvoltarea unui sistem de „environmental e-learning" la nivelul municipiului; • Strategie de comunicare internă şi externă, vizând implementarea de măsuri de informare sistematică, educație ecologică şi implicare a comunității în abordarea problemelor specifice; • Armonizarea strategiei de informare, comunicare şi conştientizare cu reglementările UE în domeniu. • Organizarea periodică de acțiuni de ecologizare şi salubrizare a zonelor urbane expuse frecvent agresării componentelor de mediu; • Chestionarea periodică a comunității locale, a personalului din instituții publice, de învățământ şi ONG-uri şi a	acțiunilor de educare a populației; • Perceperea superficială a modului gestionare a problemelor de mediu; • Surse financiare insuficiente pentru susținerea proiectelor de educație de mediu; • Gradul redus de popularizare a modelelor civice de comportament corect față de mediu.

voluntarilor; • Organizarea periodică a sesiunilor de informare şi formare profesională a personalului din administrațiile/instituțiile publice locale pentru îndeplinirea obligațiilor rezultate din implementarea legislației comunitare din domeniul mediului; • Diseminarea informațiilor privind starea mediului la nivel local şi metropolitan; • Editarea şi distribuirea de materiale informative (pliante, broşuri, ghiduri tematice, expoziții, panouri informative ş.a.); • Programe anuale cu eco-concursuri pentru atragerea tinerei generații pe teme de protecția naturii; • Popularizarea Calendarului Evenimentelor Ecologice şi marcarea tuturor acestor evenimente, prin informări în mass-media; • Organizarea acțiunilor educative destinate societății civile, prin implicarea acesteia; • Educație ecologică pentru colectarea selectivă a deşeurilor prin pliante, comunicate de presă şi emisiuni radio-TV; • Seminarii de informare cu privire la obligațiile din legislația de mediu pe care le au societățile poluante/potențial poluante şi modul de realizare a raportărilor; • Organizarea de mese rotunde/seminarii/conferințe pe teme de mediu şi protecția acestuia; • Constituire unei rubrici pe pagina WEB a primăriei sau realizarea unui site tematic, interactiv, care să ofere informații relevante despre problemele de mediu din sfera locală şi metropolitană; • Implicarea mai activă a ONG-urilor în dezbaterile publice privind protecția mediului; • Stabilirea unor parteneriate între ONG-uri, agenți poluatori, administrația publică, instituții publice, instituții de învățământ. • Consultare proactivă şi dezbatere publică reală şi din stadii incipiente a problemelor,	

politicilor şi proiectelor de mediu sau cu impact de mediu cu implicarea şi sprijinirea societății civile; • Monitorizarea respectării regulilor de ecologizare şi aplicarea unui sistem coercitiv/compensator pentru dezvoltarea spiritului ecologic; • Comunicarea transparentă şi cooperarea eficientă între instituții şi administrația publică locală în domeniul implementării şi respectării legislației de mediu; • Avertizarea populației din zonele urbane expuse poluării. • Conştientizare a publicului privind protecția naturii, implicit şi a Rețelei ecologice Natura 2000 prin mjloacele de informare (pliante, fluturaşi, presă, postere, expoziții, dezbateri). • Dezvoltarea strategiei de comunicare a Primăriei către cetățeni; • Crearea de rețele de şcoli, licee şi universități care să promoveze protecția mediului urban; • Elaborarea unui program cu competiții specifice cu tematică de mediu şi acordarea de premii/facilități simbolice.	

4. Analiza potențialului de avantaj competitiv al municipiului Cluj-Napoca din perspectiva mediului înconjurător

Oraşe din întrega lume sunt în curs de dezvoltare, context în care o adaptare a strategiei de dezvoltare la nevoile unei societăți în continuă schimbare este pe deplin justificată. Strategiile de dezvoltare trebuie să fie construite luând în considerare metodologia planificării strategice (pornind de la avantaje competitive – strategie de dezvoltare – strategie de marketing – strategie de branding) şi includerea în administrația publică a structurilor responsabile cu formularea si implementarea acestora.

În mediul dinamic şi competitiv specific începutului secolului al XXI-lea, strategiile de mediu trebuie să se alinieze strategiilor de dezvoltare şi să le sprijine, pentru a putea aplica cel mai eficient resursele şi a completa lacunele existente, în scopul

îmbunătățirii calității mediului de viață, a mediului socio-economic, pentru sprijinirea mediului de afaceri şi implicit creşterea competitivității locale. În contextul în care societatea umană reprezintă componenta centrală a mediului înconjurător, accesul la resurse oferite de componentele de mediu, bogate cantitativ şi cu o calitate corespunzătoare, este mai mult decât o necesitate a vremurilor în care trăim.

Dacă până în prezent Cluj-Napoca s-a format şi consolidat ca principal centru al Transilvaniei şi al doilea oraş din țară din punct de vedere demografic, ambiția şi provocarea pentru viitor este aceea de a transforma comunitatea locală şi metropolitană într-una puternică şi reprezentativă la nivel European.

În acest context, pentru a deveni mai atractiv şi pentru a evita posibile conflicte, municipiul Cluj-Napoca necesită o gestiune optimă a componentelor mediului înconjurător, bazată pe principiile dezvoltării durabile, cu atât mai mult cu cât municipiul se doreşte a fi o importantă destinație turistică şi în situația în care include o populație cu statut social şi nivel intelectual peste media națională, cu pretenții mai mari legate de calitatea mediului de viață local.

Analiza potențialului competitiv al municipiului din perspective mediului, nu este un demers facil, în condițiile în care aspectele cantitative şi calitative asociate componentelor de mediu intervin, în mod normal, indirect, asupra potențialului de a dezvolta mediul de afaceri local, care este principalul pilon expus competivității.

Din perspectiva calității mediului înconjurător, semnalele pe termen lung sunt încurajatoare, în situația în care municipiul dispune de atuuri care pot sta la baza viitoarei imagini a oraşului şi vor avea posibilitatea să transforme oraşul într-un brand puternic pe plan internațional.

Astfel, Cluj-Napoca dispune în primul rand de o valoroasă resursă umană, respectiv, un important **capital intelectual**, rezultat al unei îndelungate tradiții academice, posibil a fi exploatat şi care să vină cu soluții inovative şi pertintent adaptate situației de mediu locale. Mai mult, municipiul include singura facultate cu profil integrat de mediu din România, Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului, care formează specialişti capabili să evalueze starea componentelor de mediu, să organizeze şi să dezvolte strategii de protecție a mediului, să conducă sisteme productive şi să gestioneze relațiile dintre acestea, ținând cont totodată de mediul socio-economic actual. În acest

context, este nevoie de o sprijinire suplimentară a sectoarelor care furnizează capacități de lucru în domeniu (facultăți, departamente, centre de cercetare şi ONG-uri cu profil de mediu, APM, Garda de Mediu), prin alocarea resurselor necesare pentru buna desfăşurare a activităților propuse. Nu în ultimul rand, trebuie sprijinite acțiunile de diseminare a rezultatelor cercetărilor, prin promovarea evenimentelor ştiințifice de tradiție, cu profil de mediu (de ex. Conferința Internațională „Elsedima'', organizată de Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului din Cluj-Napoca) şi inițiativele locale de voluntariat prin implicarea şi stimularea suplimentară a tinerilor în activități de mediu specifice.

În al doilea rand, municipiul Cluj-Napoca începe, treptat, să se impună între oraşele României şi chiar la nivel european regional, prin **promovarea de activități economice cu un impact redus asupra mediului atmosferic**, multe dintre acestea făcând parte din sectorul serviciilor (înființarea de centre de cercetare şi inovare care valorifică potențialul intelectual local, creşterea semnificativă a ponderii pe care sectorul IT o are în economia clujeană, dezvoltarea de parcuri industriale care includ activități cu potențial de poluare relativ redus, creşterea ponderii turismului în economia locală). O astfel de strategie nu poate decât să vină în sprijinul calității mediului de viață local ajutând la o dezvoltare armonioasa şi echilibrată a municipiului.

Una dintre propunerile de proiecte strategice de mare impact pe viitor este reprezentată de proiectul „Cluj Innovation City'', promovat de către o asociație de tip cluster inovativ - Cluj IT . Obiectivul strategic al proiectului Cluj Innovation City este de a concentra capitalurile internaționale pentru stimularea şi dezvoltarea de proiecte şi tehnologii inovative în domeniul IT, într-un mediu de lucru atractiv şi creativ. Cluj Innovation City se vrea a fi un oraş inteligent, care se va dezvolta/ creşte/ extinde ca oraş satelit al municipiului Cluj-Napoca, devenind în acelaşi timp o componentă esențială a acestuia. Din perspectiva mediului înconjurător, astfel de inițiative sunt cât se poate de bine venite, cu condiția ca ele să şi fie puse în practică şi să nu afecteze semnificativ calitatea componentelor de mediu în etapa de construire. Astfel, referințele de bază associate acestui proiect presupun printre altele utilizarea energiei regenerabile şi a unui consum redus de energie, emisii reduse de gaze cu potențial de poluare, utilizarea de structuri reutilizabile etc.

O problemă de actualitate este asociată însă de traficul rutier intens care alterează într-o măsură destul de mare mediul atmosferic local, cu impact asupra calității vieții şi a altor componente de mediu. În acest context, trebuie căutate o serie de soluții pentru îmbunătățirea calității aerului, care să fie viabile prin luarea în considerare a raportului cost-beneficii. Unele dintre soluțiile la îndemână, care parțial au început să fie puse în practică, se referă la:

- promovarea şi dezvoltarea ‚transportului ecologic' în detrimentrul mijloacelor de transport care funcționează pe bază de combustibili clasici, prin:
  - crearea unei infrastructuri adecvate (piste de biciclişti, străzi pietonale, rețea de eco-coridoare şi spații verzi);
  - dotarea parcului auto aferent regiei de transport public local cu mijloace de transport nepoluante;
  - acțiuni de educare şi conştientizare a populației în scopul descurajării folosirii frecvente a autovehiculelor personale şi pentru încurajarea mersului pe jos, şi/sau cu bicicleta).
- realizarea întregii centruri de ocolire care să scoată traficul greu din oraş.

Un alt punct forte care ar putea fi exploatat pe viitor se referă la conceptul de „**Green City''**, care are relaționată o sintagmă simplă, dar de mare impact „Trăieşte în verde''. Analizând dinamica intravilanului municipiului Cluj-Napoca, din ultimii zeci de ani, se poate observa o evoluție care vine în contradicție cu ideile de bază ale conceptului dezvoltării durabile: clădirile sunt tot mai înghesuite, parcelele verzi asociate ansamblurilor de locuințe colective sunt minimale sau chiar lipsesc pe alocuri, multora dintre spațiile verzi li s-a schimbat destinația, în scopul ocupării acestora de către construcții etc. Astfel de situații nu constituie nici pe departe potențial în dezvoltarea armonioasă a unui oraş, inhibând dezvoltarea legăturilor sociale din rândul locuitorilor şi alterarea componentelor de mediu.

Un astfel de proiect este în curs de implementare în oraşul austriac Graz. Proiectul are la bază crearea unei rețele ecologice care să includă diferite tipuri de spatii verzi, fie că este vorba bio-coridoare, parcuri, spații verzi ale unor asociații de proprietari etc. Într-un astfel de demers trebuie profitat la maxim de oportunitățile oferite de modul actual de utilizare al terenurilor, luându-se în considerare, în plus, măsuri de valorificare şi

integrare în circuit a unor spații cu terenuri degradate neproductive, a siturilor contaminate care în prealabil vor fi decontaminate, a terenurilor ocupate de construcții ilegale, a terenurilor ocupate de garaje între ansamblurile de locuit colective sau chiar achiziția de noi terenuri. De asemenea, acolo unde este posibil, este necesară limitarea extinderii intravilanului prin centuri verzi, mai ales în situația în care dinamica ocupării terenului între Gilău şi Apahida este foarte accentuată. Proiectul propune si conectarea rețelei de spații verzi cu pădurile şi spațiile verzi din vecinătate şi realizarea unui coridor ecologic circular şi interconectat.

Principalele dimensiuni şi actorii relevanți care pot fi implicați în acest demers (creşterea potențialului de avantaj competitiv) pot fi încadrați în trei categorii, fiecare dintre acestea având asociate oportunități specifice de valorificare a potențialului de avantaj competitiv.

a. Dimensiunea academică şi de cercetare-inovare: prezența universităților, a parcurilor tehnologice şi industriale, a centrelor de cercetare/inovare şi a laboratoarelor specializate în protecția mediului (ex. Cluj Innovation City, Tetarom, Emerson, Genpact, UBB, UT, USAMV, UAD, ICIA);

Oportunități de valorificare a potențialului de avantaj competitiv:

- dezvoltarea şi implementarea tehnologiilor avansate nepoluante;
- dezvoltarea de servicii de consultanță şi de cercetare-dezvoltare competitive;
- dezvoltarea de obiective de mediu SMART (ex. management inteligent al bunurilor de patrimoniu cultural şi natural);
- creşterea atractivității urbane;
- dezvoltarea economiei de cunoaştere orientată spre energie şi mediu;
- valorificarea triadei cunoaştere-inovație-teritoriu;
- creşterea numărului specializărilor universitare flexibile de mediu şi adaptarea acestora la nevoile economiei locale; implementarea şi dezvoltarea de clustere (entități instituționale, universități, think tank-uri, furnizori de servicii profesionale şi companii interconectate) bazate pe inovație, transfer tehnologic şi viziune antreprenorială, transfer de know-how;

- valorificarea arealelor industriale cu potențial de restaurare ecologică şi depoluarea siturilor contaminate;
- înverzirea cartierelor, bulevardelor şi străzilor cu trafic intens;
- reducerea amprentei de carbon şi a consumului de apă;
- construirea de centrale termice cu cogenerare;
- economii de energie şi reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;
- promovarea transportului electric (ex. rețea de stații de alimentare) ş.a.

b. Dimensiunea instituțională, de reglementare şi decizională: prezența instituțiilor şi entităților specializate în managementul urban şi protecția mediului (ex. Primăria, Consiliul Județean, APM Cluj, Garda de mediu - Comisariatul Județean Cluj, ISU Cluj, Agenția de Dezvoltare Regională ş.a.);

Oportunități de valorificare a potențialului de avantaje competitive:

- finanțarea şi atragerea de proiecte de mediu la nivelul municipalității;
- implementarea şi dezvoltarea conceptului de ,,City Manager'' la nivel administrativ ;
- promovarea strategiilor durabile de mediu urban (ex. strategia de branding: „Clujul verde", „Green City", „Clujul curat", „Clujul durabil" ş.a. („oraşele sunt branduri care trebuie promovate inteligent!");
- corelarea strategiilor de urbanism cu cele de mediu la nivel local;
- constituirea centurilor verzi ale municipiului;
- creşterea suprafețelor spațiilor verzi în cartierele municipiului (Mănăştur, Mărăşti, Grigorescu, Zorilor ş.a.);
- monitorizarea factorilor de mediu şi a zgomotului la nivelul cartierelor rezidențiale (ex. panouri informative şi electronice la nivelul primăriilor de cartier);
- protejarea mediului urban, prin îmbunătățirea sistemului de utilități publice, a sistemului energetic local şi de control al calității aerului;
- valorificarea durabilă a resurselor locale şi metropolitane de mediu (ex. râul Someşul Mic şi afluenții lui, Grădina Botanică şi biodiversitatea din proximitate);
- conformarea cu standardele de mediu urban existente la nivelul comunitar;
- protecția şi reabilitarea mediului natural;

- elaborarea de planuri de mobilitate urbană durabilă (ex. piste de biciclete, alei pietonale, spații fără trafic auto, utilizarea combustibililor alternativi, creşterea atractivității şi a calității mediului urban, creşterea accesibilității şi mobilității în aria urbană şi metropolitană);
- creştere urbană durabilă;
- producție de energie regenerabilă la nivel local şi metropolitan (ex. valorificarea terenurilor degradate şi abandonate din proximitatea municipiului pentru amplasarea de parcuri şi ferme solare);
- regenerarea şi valorificarea peisajului spațiilor urbane;
- realizarea unei hărți a zonelor afectate în mod frecvent de deşeuri (ex. terenul din spatele căminului Economica 1, scările care fac legătura între str. Momorandumului şi Haşdeu ş.a.) şi organizarea unor ecologizări periodice;
- supravegherea ordinii şi curățeniei publice printr-un proiect tip Active Watch (raportarea de către cetățeni a neregulilor: gunoi aruncat neregulamentar, bănci rupte, zone vandalizate, etc.);
- eficientizare la nivel legislativ astfel încât cetățenii iresponsabili sa fie sancționați de autoritățile competente;
- gestionarea şi conectarea bunurilor şi valorilor ecologice, culturale şi peisagistice;
- realizarea unei platforme Smart City Platform accesibilă purtătorilor de interese;
- implementarea de noi „case verzi" independente energetic (ex. proiecte pilot) ş.a.

c. Dimensiunea participativă: prezența, implicarea şi activitatea ONG; implicarea şi participarea comunității.

Oportunități de valorificare a potențialului de avantaje competitive vizează:

- implicarea comunității şi a societății civile locale în masterplanurile şi proiectele de mediu derulate la nivel local (ex. Coaliția ONG locale ş.a.) şi în decizia urbanistică şi de mediu;
- constituirea de parteneriate între grupurile interesate din sfera publică şi privată;

- implicarea comunitară şi participarea publică activă (abordarea participativă a problemelor de mediu la nivel urban şi metropolitan);
- implementarea unui sistem de consiliere a cetățenilor şi grupurilor interesate;
- facilitarea accesului cetățenilor şi asociațiilor de proprietari la baze de date despre mediul urban şi eficiența energetică (ex. realizarea unui Smart City Hub).

5. Probleme strategice cheie, strategii sectoriale, direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse

5.1. Calitatea aerului şi schimbări climatice

	Probleme strategice cheie	Strategii sectoriale/Direcții Strategice	Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse
1.	**Calitatea aerului şi schimbări climatice** OBIECTIV: Îmbunătățirea calității aerului în scopul minimizării riscul asociat sănătății publice.	Conştientizarea, sensibilizarea şi educarea comunității în scopul adoptării celor mai bune măsuri şi tehnici de reducere a emisiilor poluante	- Instituirea unui parteneriat public – privat real, cu participarea activă a cetățeanului, a instituțiilor publice, a operatorilor economici şi a organizațiilor non-guvernamentale; - Întărirea compartimentului de mediu din cadrul Primăriei.
		Încurajarea alegerii unor mijloace de călătorie nepoluante în detrimentul celor care utilizează combustibili clasici	- Dezvoltarea rețelei de piste pentru biciclete pe baze realiste, fără congestionarea traficului rutier; - Promovarea formelor de transport cu impact de mediu redus (ex. autovehicule cu alimentare electrică); - Promovarea mobilității şi a formelor nepoluante de transport (pietonal, biciclistic); - Campanii de conştientizare şi informare a populației asupra beneficiilor mobilității pietonale şi a formelor de transport nepoluante.
		Reducerea emisiilor de la sursele majore de poluare (autovehicule, şantiere de lucru, întreținere străzi, industrie, comerț)	- Întreținerea corespunzătoare a străzilor (udare, măturare, spălare, îndepărtare material antiderapant); - Continuarea acțiunilor de reabilitare şi amenajare (asfaltare sau acoperire cu piatră cubică) a străzilor, până la finalizarea integrală a rețelei stradale urbane; - Optimizarea şi decongestionarea traficului rutier; - Finalizarea lucrărilor la centura de ocolire a mun. Cluj-

			Napoca (în afara Culoarului Someşului Mic) ; - Interzicerea apariției de surse majore de poluare în Culoarul Someşului Mic (mai ales pe versantul nordic al Dealului Feleac) ca urmare a numărului ridicat de zile cu inversiuni termice şi a curenților de aer descendenți; - Continuarea programului național de modernizare a parcului auto; - Modernizarea mijloacelor de transport în comun; - Promovarea transportului în comun; - Realizarea unui studiu de fundamentare amplu şi global al circulației, pe termen mediu şi lung, care să dea rezolvări, cu impact major în relație cu problemele de mediu, pentru legarea Clujului cu zonele periurbane, județene, regionale şi naționale; - Realizarea unui studiu de fundamentare privind reabilitarea circulației cu trenul la nivel județean, pentru atenuarea impactului generat de autoturismele care vin din alte localități, situate de-a lungul rețelei feroviare; - Adoptarea de măsuri proactive inclusiv fiscale de promovare a utilizării unor vehicule sau forme de transport cu emisii cât mai reduse; - Monitorizare activităților în şantierele de construcții ; - Continuarea şi dezvoltarea programului de reabilitare termica a locuintelor ; - Mutarea activităților industriale poluante în afara spațiilor intens populate; - Împiedicarea apariției de noi structuri industriale poluante în apropierea spațiilor rezidențiale (în conformitate cu reglementările urbanistice şi de mediu în vigoare); - Realizarea de investiții ale agenților economici în sisteme de reducere a emisiilor în atmosferă;

			- Monitorizare mai strictă şi sancţiuni mai severe împotriva celor care nu respectă legislaţia de mediu în vigoare.
		Reducerea emisiilor de poluanţi şi gaze cu efect de seră prin implementarea unor sisteme alternative de producere a energiei	- Promovarea, întărirea şi continuarea programelor de tip ,,CASA VERDE'', privind înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care utilizează energia solară, geotermală, eoliană, şi alte sisteme care conduc la îmbunătăţirea aerului ; - Atragerea investitorilor care folosesc tehnologii nepoluante şi dezvoltarea centrelor şi parcurilor tehnologice "verzi" - Cluj Innovation City, Parcuri de servicii ; - Instalarea sistemelor de încălzire care utilizează energie regenerabilă, inclusiv înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire în instituţiile publice; - Monitorizarea emisiilor generate de activităţile industriale.
		Atenuarea efectului de "insulă de căldură urbană " în contextul prognozei de creştere a temperaturii medii globale	- Creşterea ponderii spaţiilor verzi în detrimentul spaţiilor ocupate de construcţii, inclusiv prin crearea de terase verzi suspendate; - Utilizarea de materiale pentru finisajele exterioare ale clădirilor cu un albedo care să permită a reflexie cât mai mare a radiaţiilor solare; - Izolarea termică a locuinţelor şi folosirea culorilor cât mai deschise pentru finisaje exterioare; - Proiect de monitorizare meteorologică a efectului de "insulă de căldură urbană " prin aplasarea de statii meteorologice în diverse puncte cheie ale orasului; - Diminuarea cantităţilor de gaze cu efect de seră eliberate de marii poluatori locali şi regionali; - Stropirea regulată a străzilor .

		Evaluarea stării de sănătate a populației în raport cu factorul atmosferic	- Cartografierea periodică, cu ajutorul izoliniilor, a concentrației poluanților relevanți în raport cu starea de sănătate a populației şi informarea publicului; - Inventarierea persoanelor cu afecțiuni cronice respiratorii şi compararea incidenței bolilor cu cea din medii mai puțin poluate; - Elaborea de studii de evaluare a impactului poluării asupra stării de sănătate a poluației; - Diseminarea de informații relevante pentru persoanelor sensibile la poluarea atmosferică (zone cu poluare excesivă, stări atmosferice favorizante evoluției bolilor cronice etc.).

5.2. Gestiunea durabilă a resurselor de apă

	Probleme strategice cheie	**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**
2.	**Gestiunea durabilă a resurselor de apă** OBIECTIV: Asigurarea integrității şi sustenabilității resurselor de apă (cursuri de apă, lacuri, ape subterane) şi a surselor de aprovizionare cu apă pentru diverse folosințe, prin protecția şi înbunătățirea funcțiilor hidrologice, hidrogeologice şi ecologice, utilizând cele mai	Conştientizarea, sensibilizare şi educarea populației în relație cu gestiunea durabilă a resurselor de apă	- Stabilirea unui parteneriat public între Primărie şi instituții cu profil specific ; - Campanii de informare şi educare a populației în scopul reducerii consumului de apă menajeră; - Informarea populației asupra măsurilor care pot fi adoptate în scopul împiedicării irosirii nejustificate a apei; - Încurajarea populației pentru folosirea de produse ecologice de curățare, igienizare şi întreținere corporală; - Educarea populației în vederea colectării selective a uleiului alimentar uzat şi a resturilor menajere care ar putea fi valorificate şi ar reduce poluarea apelor; - Utilizarea de tehnologii care permit recircularea şi refolosirea apei.

	bune tehnici şi practici de management.	Menţinerea şi îmbunătăţirea calităţii resurselor de apă de suprafaţă şi subterane	- Reabilitarea sistemelor de distribuţie a apei potabile şi industriale; - Continuarea lucrărilor de redimensionare, reabilitare şi extindere a reţelelor de canalizare; - Finalizarea şi extinderea lucrărilor de reabilitare şi modernizare a staţiei de epurare urbane până la capacitatea necesară; - Lucrări periodice de ecologizare a albiilor cursurilor de apă şi a lacurilor; - Depoluarea şi combaterea procesului de eutrofizare a lacurilor dacă situaţia o impune; - Stoparea deversărilor neautorizate de ape uzate în apele de suprafaţă şi subterane (mai ales la sursa de apă potabilă – Lacul Tarniţa); - Folosirea pe scară tot mai largă de produse ecologice de curătare, igienizare şi întreţinere corporală; - Implementarea efectivă a reglementărilor din domeniul deşeurilor, astfel încât acestea să fie colectate separat şi gestionate într-un mod sigur şi eficient ; - Valorificarea nămolurilor în agricultură sau prin coincinerare, compostare, fermentarea anaerobă; - Monitorizarea periodică a surselor cu potenţial de poluare în scopul verificării îndeplinirii obligaţiilor de mediu.
		Managementul apelor pluviale	- Constituirea de microacumulări de retenţie temporară a apelor provenite din ploi torenţiale, pe torenţii şi pârâurile de pe versanţii dealurilor din vecinătate şi integrarea acestora în reţeaua de spaţii verzi şi ,,albastre"; - Implementarea de proiecte pilot, cu sistem de canalizare divizor, pentru ansambluri rezidenţiale publice noi şi pentru parcuri industriale publice sau private, cu dezvoltarea de capacităţi de stocare şi reutilizare a apei;

			- Studiu privind posibilitatea reutilizării apei meteorice în alte scopuri după o tratare prealabilă ; - Reabilitarea şi întreținerea optimă a sistemelor de scurgere şi colectare a apelor pluviale (rigole, guri de recepție, bazine de stocare, rețele de canalizare).
		Valorificarea sustenabilă a funcțiilor specifice asociate apei (energetică, de agrement, mediu de viață, alimentare cu apă)	- Continuarea proiectelor focalizate pe dezvoltarea funcțiilor de agrement şi habitate asociate lacurilor şi apelor curgătoare prin luarea celor mai potrivite măsuri de evitare a impactului asupra acestora; - Stoparea amenajarii Somesului şi a altor entitati acvatice locale cu betoane si identificarea de soluții de refacere a aspectului malurilor în scopul îmbunătății ecosistemelor acvatice; - Managementul corespunzător al exploatărilor hidroenergetice cu respectarea obligațiilor de mediu; - Plan de management corespunzător al surselor de alimentare cu apă a municipiului.
		Asigurarea calitativă şi cantitativă a necesarului de apă potabilă pentru toți locuitorilor din mediul urban	- Extindere rețea de alimentare cu apă potabilă ; - Reabilitarea sistemelor de distribuție a apei potabile şi industriale.

5.3. Valorificarea patrimoniului natural, spațiilor verzi şi ariilor protejate

Probleme strategice cheie		**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**
3.	**Valorificarea patrimoniului natural, spațiilor verzi şi ariilor protejate**	Adaptarea spațiilor verzi şi albastre (ex. lacuri) la specificul ariilor urbane şi a zonelor	- Includerea în Planul Urbanistic General şi în Masterplanul municipiului; - Program de amenajare a spațiilor verzi la nivel de cartiere;

	OBIECTIV: Dezvoltarea și întreținerea unei rețele diverse şi interconectate de spații urbane verzi, cu caracteristici naturale semnificative, zone de pădure, arii protejate şi alte areale care pun în valoare patrimoniul natural local.	funcționale ale municipiului conform regulamentelor de urbanism	- Proiect „Clujul Verde” şi realizarea unui coridor ecologic interconectat în interiorul şi în proximitatea municipiului
		Creşterea gradului de conştientizare şi educare a populației în raport cu importanța spațiilor verzi	- Plan de informare şi conştientizare a proprietarilor asupra importanței spațiilor verzi; - Consiliere pentru plantarea de specii caracteristice regiunii noastre în amenajarea gradinilor (recomandare: plante cu suprafață foliară mare care să absoarbă noxele) ; - Plan de educare a populației axat pe cunoaşterea, respectarea, îmbunătățirea şi conservarea ecosistemelor.
		Conservarea, refacerea şi extinderea spațiului verde în zona urbană şi periurbană	- Desemnarea de noi arii naturale protejate; - Conservarea ariilor protejate prin stoparea construcțiilor pe amplasamentul sau în apropierea aceastora, care induc presiune suplimentară asupra lor; - Elaborarea/aplicarea de programe care să vizeze protejarea şi extinderea suprafețelor împădurite; - Realizarea cadastrului municipiului; - Extindere, amenajare şi reamenajare parcuri, scuaruri şi alte spații verzi din domeniul public; - Reamenajarea spațiilor ocupate de garaje între locuințele cu caracter colectiv - reamenajarea va viza demolarea vechilor construcții, construirea de parcări sub- şi/sau supraterane care să se integreze în regimul de înălțime şi arhitectura locului, amenajarea spațiului suplimentar ca spațiu verde şi refacerea esteticii peisajului; masura va viza indeosebi cartierele cu o lipsă acută de spații verzi: Mănăştur, Mărăşti, Zorilor şi zona industrială estică; - Reconversia siturilor industriale poluate istoric; - Utilizarea de plante evergreen (iedera, caprifoi), plantarea şi replantarea copacilor pe marginea trotuarelor, perdele ecologice care să separe strada de trotuar;

			- Înverzirea suprafețelor betonate (acoperişuri, fațade, străzi, alei, garaje).
		Asigurarea condițiilor necesare conectării cetățenilor, din spațiile în care trăiesc şi lucrează la patrimoniul natural local	- Plan de dezvoltare interconectată (rețea ecologică) a spațiilor verzi la nivel local; - Constituirea unor coridoare ecologice convergente; - Constituirea unei centuri verzi la nivelul municipiului.
		Promovarea gestionării durabile a spațiilor verzi, a ariilor protejate şi a biodiversității	- Atribuirea în custodie a tuturor ariilor naturale protejate; - Monitorizarea activității custozilor în procesul de administrare a ariilor naturale protejate atribuite în custodie; - Analizarea regulamentelor şi planurilor de managemet întocmite de custozi; - Asigurarea managementului ariilor naturale protejate care nu sunt atribuite în custodie; - Implementarea de proiecte în domeniul ariilor naturale protejate; - Finalizarea planurilor de management al Siturilor Natura 2000; - Inventarierea speciilor de floră şi faună , cartarea de detaliu a tuturor tipurilor de habitate a arealelor speciilor importante, estimarea gradului de conservare a populațiilor şi habitatelor; - Monitorizarea statutului de conservare a speciilor şi habitatelor de interes comunitar; - Stabilirea de măsuri şi activități, inclusiv constructive, de conservare şi creştere a biodiversitătii urbanea în special pentru păsări, lilieci şi insecte; - Identificarea, inventarierea şi stoparea extinderii speciilor alogene invazive; - Implementarea efectivă a măsurilor de reglementare referitoare la conservarea biodiversității şi a ariilor

			protejate.
		Crearea şi dezvoltarea unei atitudini comunitare de valorizare a patrimoniului natural	- Promovarea inițiativelor comunitare de întreținere a spațiilor verzi urbane şi periurbane; - Implementarea unui sistem de supraveghere a gestionării spațiilor verzi şi crearea unui forum de raportări şi plângeri.
		Sprijinirea şi întărirea activității ONG care promovează patrimoniul natural, spațiile urbane verzi şi ariile protejate	- Stabilirea unui parteneriat public între Primărie, ONG-uri şi instituții de învătământ; - Încurajarea şi promovarea activităților voluntare de protecție a spațiilor verzi; - Elaborarea unui program anual de acțiuni voluntare, cu competiții specifice şi acordarea de premii/facilități simbolice praticipanților ; - Sprijinirea logistică şi materială a activităților desfăşurate de ONG.

5.4. Consumul de resurse şi gestionarea deşeurilor

	Probleme strategice cheie	**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**
4.	**Consumul de resurse şi gestionarea deşeurilor** OBIECTIV: Eficientizarea consumului de resurse şi	Reducerea consumului de resurse şi deşeuri destinate depozitelor conforme de deşeuri	- Implementarea sistemelor de colectare selectivă a materialelor valorificabile şi reciclabile, astfel încât să se asigure atingerea obiectivelor legislative referitoare la deşeurile de ambalaje şi deşeurile biodegradabile;

	gestiunea sustenabilă a deşeurilor prin utilizarea resurselor şi produselor regenerabile, ecologice, implementarea programelor de monitorizare şi conformare, precum şi prin utilizarea celor mai bune practici de operare şi tehologii.		- Dezvoltarea unui sistem pilot de garanție/depozit pentru returnare în cazul ambalajelor pentru băuturi (sticlă, PET); - Introducerea şi eficientizarea colectării selective pe întreg teritoriul municipiului ; - Realizarea infrastructurii necesare colectării selective; - Inițierea şi spijinirea unor proiecte cu scopul colectării selective la sursă a deşeurilor ; - Acțiuni de educare şi informare a populației referitor la importanța şi necesitatea colectării selective; - Promovarea de măsuri şi acțiuni în virtutea conceptului "zero waste"; - Impunerea unor taxe adiționale în cazul depozitării în depozite conforme şi atingerea scopului de a produce „zero deşeuri".
		Pregătirea şi/sau implementarea de politici, planuri şi proiecte pentru gestiunea deşeurilor	- Sistarea activității de depozitare pe depozitele neconforme din mediul urban; - Închiderea, reabilitarea şi monitorizarea postînchidere a actualului depozit de deşeuri municipale; - Identificarea depozitelor de deşeuri neautorizate şi dezafectarea acestora; - Modernizarea şi optimizarea sistemelor de colectare şi transport a deşeurilor.
		Desfăşurarea activității de colectare a deşeurilor la standarde europene, cu respectarea prevederilor legale de protecție a mediului şi a celor de autorizare a rampelor de deşeuri	- Finalizarea sistemului de gestionare integrata a deşeurilor în acord cu legislația UE, cu strategiile şi planurile naționale şi regionale; - Asigurarea condițiilor pentru preluarea tuturor fluxurilor de deşeuri municipale solide generate de populație; - Monitorizarea şi optimizarea activităților legate de transportul deşeurilor.
		Conceperea şi implementarea unui program continuu şi	- Informarea populației referitor la modul de gestiune a deşeurilor;

		eficient de conştientizare şi educare a populaţiei	- Conceperea şi furnizarea de ghiduri specifice care să includă informaţii relevante referitoare la importanţa colectării selective a deşeurilor. - Conştientizarea în rândul populaţiei a importanţei reducerii cantitative a deşeurilor menajere prin reutilizarea şi reciclarea acestora; - Realizarea de ghiduri şi susţinerea unor acţiuni cu scopul de a schimba stilul de viaţă şi practicile populaţiei în vederea utilizării într-un circuit durabil a resurselor, conform conceptului "zero waste"; - Asigurarea sprijinului pentru implicarea întregii comunităţi, la nivel de grup sau individ, în acţiunile de reducere şi gestionare eficientă a deşeurilor.
		Eliminarea deşeurilor periculoase în condiţii de protecţie maximă pentru mediul înconjurător şi pentru sănătatea umană	- Monitorizarea şi controlul transporturilor de deşeuri periculoase de la generator către instalaţiile de valorificare/eliminare pentru respectarea legislaţiei în vigoare; - Furnizarea informaţiilor către populaţie despre tipurile de deşeuri periculoase rezultate în gospodării, respectiv efectele negative ale acestora asupra sănătăţii umane şi asupra mediului înconjurător. - Instalarea de puncte de colectare a deşeurilor periculoase de la populaţie; - Monitorizarea şi reducerea depozitării ilegale a deşeurilor periculoase; - Proiect de infrastructură pentru colectarea, transportul şi valorificarea deşeurilor de echipamente electrice şi electronice (DEEE), în cadrul unor parteneriate public-privat.

		Reutilizare, reciclare si alte operațiuni de valorificare materială a deşeurilor nepericuloase din construcții şi demolări şi a vehiculelor scoase din uz	- Înființarea unor centre de colectare/ pregătire pentru reutilizare a deşeurilor din construcții şi demolări; - Valorificarea deşeurilor nepericuloase din construcții şi demolări la construcția drumurilor, fundațiilor etc.; - Realizarea unui sistem eficient de gestionare a vehiculelor scoase din uz, cu recuperarea şi reciclarea la parametri maximi din punct de vedere material.
		Valorificarea şi recuperarea energetică din deşeurile biodegradabile	- Realizarea unei stații de compostare a deşeurilor biodegradabile, în vederea captării biogazului şi obținerii compostului pentru îmbunătățirea fertilității solului, unde este cazul; - Realizarea unei stații de valorificare energetică a deşeurilor; - Valorificarea deşeurilor rezultate în urma activităților de epurare a apelor uzate.

5.5. Managementul riscului asociat hazardelor naturale şi antropice

	Probleme strategice cheie	**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**

5.	**Managementul riscului asociat hazardelor naturale şi antropice** OBIECTIV: Sprijinirea, consolidarea şi sporirea capacităților sociale şi instituționale în scopul adoptării celor mai potrivite măsuri de pregătire, prevenire şi gestiune a situațiilor de urgență, a crizelor şi dezastrelor.	Întărirea capacităților instituționale centrale, regionale şi locale pentru a răspunde eficient în caz de dezastre	- Realizarea de parteneriate cu mediul instituțional academic şi universitar local şi alte instituții cu profil specific pentru furnizarea de studii de înaltă calitate ştiințifică; - Dezvoltarea unui sistem alternativ de formare continuă, tip E-learning pentru administrația publică locală; - Integrarea în mod continuu a conceptului de ,,lesson learned'' în activitățile de management a situațiilor de risc; - Crearea unei structuri operaționale funcționale în timpul situatiilor de urgenta de amploare si intensitate deosebita, la declararea starii de alerta ori a instituirii starii de urgenta. Acestea vor avea rolul de a asigura suportul decizional pentru managementul actiunilor, stabilirea conceptiei integrate de acțiune si coordonarea nemijlocita a fortelor de interventie pe baza unei rețele interoperabila de comunicatii si de gestionare a informatiilor; - Realizarea unui centru de management integrat al riscului de mediu şi a crizelor sociale.
		Promovarea măsurilor non-structurale în activitatea de management a riscului asociat dezastrelor naturale şi tehnogene	- Conceperea şi implementarea unui program continuu şi eficient de conştientizare şi educare a populației în relație cu posibile situații de criză, cu deosebire la nivelul comunităților aflate în zonele de risc (calendar cu acțiuni de educare şi conştientizare a populației în relație cu situațiile de alarmare, informări periodice asociate tipurilor de alarmare specifică pentru diferite tipuri de fenomene de risc, conceperea şi furnizarea de ghiduri specifice care sa dezvolte capacitatile publicului larg de a acționa în caz de dezastre); - Întărirea legislației şi a reglementărilor specifice; - Identificarea şi cartarea spațiilor expuse riscurilor naturale

			şi tehnogene în scopul gestionării optime a acestora; - Descurajarea persoanelor care vor să realizeze construcţii în zonele de risc; - Elaborarea de planuri de management al riscului pe tipuri specifice de hazarde; - Eficientizarea sistemului de prognoză, avertizare şi alarmare; - Planificarea unei reţele de generatoare electrice în cazul apariţiei unor disfuncţionalităţi la nivelul sistemului de alimentare cu energie electrică în situaţii de criză; - Realizarea de adăposturi de cazare temporară a populaţiei în situaţii de calamităţi şi catastrofe şi a stocurilor de necesităţi; - Elaborarea unei metodologii clare şi unitare de raportare a pagubelor la nivel institutional în scopul elaborării unor statistici pertinente care vor sta la baza gestionarii situaţiilor de criză viitoare; - Elaborare de planuri specifice privind pregatirea, organizarea si desfasurarea actiunilor de raspuns in situatii de urgenta, la obiective industriale şi alţi operatori economici, institutii publice şi spaţii cu caracter socio-cultural aglomerate şi/sau cu grad de risc ridicat; - Eficientizarea sistemului national de asigurare obligatorie a populaţiei şi bunurilor împotriva fenomenelor naturale de risc prin aplicarea de sancţiuni persoanelor care nu deţin poliţă de asigurare obligatorie şi prin stoparea măsurilor populiste care vizează reconstrucţia din bani publici a caselor avariate pentru proprietarii care nu deţin poliţă de asigurare.

		Reducerea riscului asociat ploilor abundente şi inundaţiilor urbane asociate	- Realizarea şi implementarea unui plan special de împăduriri a zonelor puternic afectate de eroziune; - Creşterea ponderii suprafeţelor naturale în spaţiile cu pante mari prin dezafectarea spaţiilor betonate cu utilitate redusă; - Realizarea de pavaje cubice din piatră betonată pe drumurile şi trotuarele din spaţiile cu pantă ridicată în scopul creşterii infiltraţiei şi atenuării scurgerii; - Realizarea de sisteme colectoare transversale, de atenuare a scurgerii maxime, pe drumurile cu pantă ridicată şi decolmatarea periodică a acestora; - Dimensionarea corectă /redimensionarea reţelei de canalizare urbană la parametri de proiectare actualizaţi; - Lucrări de curăţare şi decolmatare periodică a sistemelor de colectare şi transport a apelor pluviale. - Realizarea de lucrări de umplere, rambleere şi drenaj eficient în/din spaţiile microdepresionare care facilitează stagnarea temporară a apei.
		Reducerea riscului datorat fenomenelor atmosferice de risc (furtuni şi vijelii, căderi abundente de zăpadă, valuri de frig şi căldură)	- Lucrări periodice de toaletare a copacilor din spaţiul contruit sau de îndepărtare a copacilor care prezintă instabilitate ridicată şi lucrări de întreţinere şi reparaţii la clădiri în scopul limitării pagubelor în caz de vijelii şi căderi abundente de zăpadă; - Aplicarea de sanţiuni personelor fizice şi juridice care nu-şi îndeplinesc obligaţiile ce le revin; - Identificarea şi inventarierea personelor vulnerabile în caz de caniculă sau ger (în special persoane vârstnice, persoane cu afecţiuni cardiace sau cu handicap neajutorate) şi stabilirea procedurilor de acţiune şi ajutorare a acestora; - Înfiinţarea de puncte de prim ajutor în zilele caniculare şi a centrelor de cazare temporară pentru persoanele fără

			adăpost în cazul zilelor geroase.
		Reducerea riscului datorat unor fenomene naturale imprevizibile (viituri spontane naturale, viituri spontane rezultate în urma cedării barajelor)	- Realizarea unor studii de risc la inundații in bazine hidrografice de mici întinderi; - Mărirea capacității de retenție a apei în partea superioară a bazinelor hidrografice prin lucrări de împădurire si îmbunătățiri funciare; - Realizarea şi implementarea unui plan special de împăduriri a zonelor puternic afectate de eroziune; - Realizarea de amenajări torențiale, acolo unde este cazul, cu structuri de rupere a pantei longitudinale pentru încetinirea vitezei de scurgere a apei; - Decolmatarea periodică a albiilor minore şi a canalelor cu deosebire în locurile favorabile obstrucționării scurgerii şi formării de baraje (îngustări, meandre strânse, subtraversări poduri); - Realizarea unor simulări realiste a propagării undei de viitură în cazul cedării barajelor acumulărilor din amonte de Cluj-Napoca; - Eficientizarea sistemului de prognoză, avertizare şi alarmare; - Realizarea hărților cu traseele de evacuare a populației.
		Reducerea riscului asociat alunecărilor de teren	- Planificarea modului de utilizare a terenului în funcție de harta susceptibilității la alunecări de teren; - Monitorizarea suprafețelor afectate de procesele geomorfologice; - Întocmirea unei hărți a riscului la alunecări de teren; - Înştiințarea populației din teritoriile susceptibile la alunecări de teren pentru adoptarea celor mai bune soluții tehnice constructive;

			- Schimbarea modului de utilizare a terenurilor acolo unde se impune şi este posibil acest lucru; - Elaborarea şi punerea în aplicare a măsurilor de prevenire şi combatere a proceselor geomorfologice pentru a diminua suprafața terenurilor degradate.

5.6. Planificare urbană şi transport durabil

	Probleme strategice cheie	**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**
6.	**Planificare urbană şi transport durabil** OBIECTIV: Implementarea unui concept de planificare teritorială care să permită autorităților să coordoneze şi să implementeze proiecte şi politici de gestiune a modului de utilizare a terenurilor într-o manieră durabilă şi eficientă economic.	Dezvoltarea şi susținerea transportului durabil	- Realizarea unui studiu de fundamentare amplu şi global al circulației, pe termen mediu şi lung, care să dea rezolvări, cu impact major în relație cu problemele de mediu, pentru legarea Clujului cu zonele periurbane, județene, regionale şi naționale.; - Finalizarea porțiunilor de centură pentru municipiul Cluj-Napoca cu evitarea Culoarului de vale al Someşului Mic; - Finalizarea proiectelor alternative rutiere Cluj-Napoca-Floreşti fără afectarea semnificativă a componentelor de mediu; - Realizarea unui studiu de fundamentare privind reabilitarea circulației cu trenul la nivel județean, pentru atenuarea impactului generat de autoturismele care vin din alte localități, situate de-a lungul rețelei feroviare; - Aeroport interoperațional între Cluj-Napoca şi Târgu-Mureş (pe modelul "Euroairport"); - Plan pentru actualul aeroport, de asigurarea unui transport eficient spre şi dinspre centrul oraşului/sistem de transfer rapid;

			- Modificarea traseelor de zbor, la decolare şi aterizare, cu evitarea traversării intravilanului compact al municipiului, în scopul reducerii poluării atmosferice, fonice şi a evitării unor eventuale dezastre; - Luarea în considerare a unor alternative pentru avioanele de mare capacitate (ex. aeroportul din localitatea Luna) în scopul reducerii poluării atmosferice, fonice; - Finalizarea proiectelor pistelor de biciclete Cluj-Floreşti, Cluj-Apahida pe baze realiste (fără congestionarea traficului rutier); - Realizarea de piste de biciclete, în parcuri, pe modelul din Parcul Rozelor, pentru încurajarea şi învățarea mersului cu bicicleta în rândul copiilor, în spații sigure; - Adaptarea trotuarelor nevoilor cicliştilor, eliminând pe alocuri bordurile care împiedică trecerea şi traversarea; - Încurajarea alegerii transportului în comun în detrimentul autovehiculelor personale.
		Conservarea, protejarea și îmbunătățirea peisajului urban	- Plan de prezervare a calității şi integrității ariei protejate forestiere Făget; - Plan de prezervare a calității şi integrității ariei forestiere Hoia-Baciu; - Programe de conştientizare asupra importanței arealelor-tampon verzi intra şi inter-urbane; - Program de îmbunătățire a impactului vizual prin reabilitarea şi extinderea spațiilor verzi comunitare si individuale ; - Crearea unui coridor ecologic în lungul Someşului; - Reabilitarea spațiilor ocupate de garaje de tip P, în zonele de locuit colectiv, cu posibilități de construcție de parcări etajate, extindere a spațiului verde şi de îmbunătățire a peisajului urban pe amplasamentele respective.

		Managementul adecvat al siturilor contaminate și terenurilor degradate	- Implementarea de masuri de reabilitare si amenajare conform zonificarii ansamblului urban; - Reabilitarea ecologică a terenuri degradate; - Instalarea de panouri solare pe terenuri degradate cu expoziție sudică; - Existența surselor de finanțare pentru decontaminarea solurilor şi remedierea siturilor contaminate istoric; - Cartarea şi delimitarea siturilor contaminate istoric; - Monitorizarea fenomenului de contaminare a solului şi apelor subterane; - Aplicarea celor mai bune tehnici existente, ce nu generează costuri excesive, pentru investigarea şi reabilitarea siturilor contaminate; - Izolarea corespunzătoare a siturilor contaminate şi instituirea unei zone de protecție sanitară; - Respectarea legislației în vigoare privind închiderea unor depozite neconforme ; - Implementarea de proiecte care vizează decopertarea siturilor puternic afectate de poluare a solului si depozitarea solului contaminat intr-un depozit de deseuri industriale; - Izolarea corpurilor de apă subterană afectate de poluarea istorică; - Elaborarea unui program în vederea schimbării modului de utilizare a terenului prin aplicarea procedurii de restructurare pe bază de contract între Consiliul Local al Municipiului Cluj-Napoca şi proprietarii de terenuri incluse în categoria siturilor contaminate istoric.
		Sprijinirea activităților de odihnă și recreere integrate urbanistic şi funcțional	- Stabilirea la nivel de cartiere şi zone funcționale a amplasamentelor zgomotoase sau sensibile la zgomot (Zgomotul urban este principala sursă de stress la nivel

			comunitar!) ; - Monitorizarea zgomotului în ariile urbane şi zonele funcționale ale municipiului; - Amenajarea de spații şi locuri urbane de odihnă, relaxare şi recreere; - Realizarea de perdele verzi de protecție, integrate urbanistic şi peisagistic în arealele urbane cu presiune antropică ridicată.
		Îmbunătățirea calității vieții urbane printr-o planificare adevată	- Educarea continuă a personalului din administrație în scopul îmbunătățirii sistematice a activității de planificare urbană şi peisagistică ; - Programe şi planuri privind protejarea arealelor verzi intracomunitare: parcuri, scuaruri, pădurile limitrofe cartierelor; - Plan de continuare a construcției de parcări supraterane şi subterane în fiecare cartier şi de reabilitare a amplasamentelor ocupate de garaje de tip P în spațiile de locuit colective; - Plan de restricționare a extinderii zonei rezidențiale fără respectarea unor zone-tampon verzi între noile construcții şi zona veche rezidențială; - Restricționarea dezvoltării haotice a zonei rezidentiale, cu ocuparea risipita, punctuală a spatiului, creand probleme de racordare a acestora si impact mai mare asupra mediului şi a planificarii ulterioare; - Încurajarea producției agricole în zona metropolitană şi stabilirea unor piete de desfacere a produselor, direct de la productor şi sprijinirea clusterului agricol nou format, în scopul îmbunătățirii calității vieții; - Înființarea de noi clustere agricole în zona metropolitană pentru deservirea prioritară a Clujului cu produse bio şi

			tradiționale; - Conceperea unui plan pentru crearea unui centru-spa la Someşeni; - Amenajarea unui ,,Parc Pădure'' în spațiul neprotejat al Pădurii Faget, cu marcaje adecvate, panouri informative în relație cu protecția biodiversității, poteci pietruite, toalete ecologice, spații de relaxare; - Armonizarea deciziilor municipale cu interesele Zonei Metropolitane Cluj si cele județene; - Finalizarea proiectului "Spitalul de Urgență"; - Finalizarea proiectului "Centrul de management integrat al deşeurilor".

5.7. Creşterea eficienței energetice şi a ponderii surselor de energie regenerabilă

	Probleme strategice cheie	**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**
7.	**Creşterea eficienței energetice** OBIECTIV: Promovarea utilizării durabile a energiei prin educarea comunitară şi instituțională, utilizarea celor mai bune tehnici disponibile şi folosirea pe scară mai largă a surselor de energie regenerabilă.	Conştientizarea şi sensibilizarea opiniei publice, educarea şi încurajarea comunității pentru reducerea consumului de energie şi/sau trecerea la surse alternative de energie	- Campanii de informare a populației şi mediului de afaceri privind importanța creşterii eficienței energetice; - Diseminarea inițiativelor municipale pentru reducerea consumului de energie; - Furnizarea de informații privind fluxurile energetice şi alte date de interes public către cetățeni, prin intermediul portalelor WEB şi al aplicațiilor mobile; - Crearea unui centru de consultanță publică gratuită în domeniul energiei durabile (promovarea eficienței energetice şi utilizarea de energie ,,verde'' în spațiul urban).

		Eficientizarea consumului energetic urban şi optimizarea fluxului energetic (resurse-producție, transport şi distribuție, consum); Abordarea eficienței energetice trebuie să includă creativitate şi inovație	- Extinderea programului național de eficiență energetică; - Promovarea introducerii de cerințe minime de performanță energetică a clădirilor conform reglementărilor în vigoare privind performanța energetică a clădirilor; - Continuarea şi dezvoltarea programului de reabilitare termică a locuintelor ; - Implementarea unui plan local de audit energetic şi etichetarea energetică a clădirilor; - Deduceri de impozite locale pentru proprietarii de apartamente care îşi izolează termic apartamentele din surse proprii de finanțare; - Aplicarea schemei de ajutor stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență; - Investiții în instalații şi echipamente necesare pentru creşterea eficienței şi economisirea energiei; - Inventarierea tuturor consumatorilor energetici şi monitorizarea consumului energetic urban; - Stabilirea punctelor de pierderi si a modalitatii optime de realizare a reducerii de energie, prin montarea de economizoare centralizate in punctele de aprindere/comandă a iluminatului, sau prin inlocuirea aparatelor de iluminat cu aparate noi ; - Monitorizarea fluxurilor energetice (ex. consum administrativ, producție din surse gestionate de către municipalitate, iluminat, transport public, infrastructura pentru vehicule electrice, cogenerare şi producție energie termică, pierderi în rețelele de distribuție, stocarea de energie; - Modernizarea capacităților de producere a energiei electrice şi termice; - Investiții în comanda centralizată şi telegestiunea

			sistemului de iluminat public; - Folosirea de consumatori cu eficiență sporită in procesul de iluminat public; - Modernizarea infrastructurii de transport şi distribuție a energiei termice în sisteme centralizate; - Modernizarea şi implementarea unor tehnologii, instalații şi echipamente noi în întreprinderile din industrie, cu respectarea BAT ; - Implemetare sisteme de contorizare inteligente a energiei electrice şi termice pentru clădiri municipale; - Implementarea de programe electronice de urmărire şi autoevaluare a consumurilor de energie în locuințe; - Modernizarea, prin soluții de automatizare a rețelelor dar şi a proceselor, a entităților responsabile cu distribuția energetică; - Achiziția exclusivă a echipamentelor electrice şi electronice de înaltă clasă de eficiență energetic.
		Promovarea utilizării surselor alternative de energie care au un impact redus asupra mediului	- Promovarea, întărirea şi continuarea programelor de tip „Casa Verde'', privind înlocuirea sau completarea sistemelor clasice de încălzire cu sisteme care surse alternative de energie ; - Atragerea investitorilor care folosesc tehnologii nepoluante şi dezvoltarea centrelor şi parcurilor tehnologice "verzi" (ex. Cluj Innovation City, parcuri de servicii energetice, ferme şi parcuri solare); - Implementarea tehnologiilor noi în producția de energie urbană (ex. cogenerare); - Investiții în producția de energie din surse regenerabile de către municipalitate; - Implementarea unei infrastructuri pentru a susține utilizarea vehiculelor electrice ;

			- Acordarea de facilități fiscale investitorilor în energie verde; - Montarea de sisteme de producere a energiei electrice folosind panourile solare fotovoltaice la instituții publice; - Producerea de energie electrică din resurse fotovoltaice prin construirea unui parc fotovoltaic pe terenuri improprii altor activități; - Plan de promovare a achizițiilor publice verzi ; - Realizarea de studii privind potențialul solar şi eolian la nivel municipal ; - Implementarea unui Plan de Acțiune pentru Energie Durabilă (2014-2020) la nivelul municipiului.

5.8. Educația de mediu şi conştientizarea comunității locale

	Probleme strategice cheie	**Strategii sectoriale/Direcții Strategice**	**Direcții de acțiune, proiecte şi activități propuse**
8.	**Educația de mediu şi conştientizarea comunității locale** **OBIECTIV**: Promovarea unui stil de viață urban orientat către buna gestionare a mediului prin dezvoltarea de strategii care să vizeze educarea şi conştientizarea comunității locale cu privire la problemele de mediu actuale.	Conceperea şi implementarea unui program continuu şi eficient de instruire, conştientizare şi educare, respectând practici de lucru prietenoase cu mediul	- Strategie de comunicare internă şi externă, vizând implementarea de măsuri de informare sistematică, educație ecologică şi implicare a comunității în abordarea problemelor specifice; - Armonizarea strategiei de informare, comunicare şi conştientizare cu reglementările UE în domeniu; - Introducerea disciplinei „Educație ecologică şi protecția mediului” în oferta națională de discipline a Ministerului Educației; - Chestionarea periodică a comunității locale, a personalului din instituții publice, de învățământ, ONG şi a voluntarilor ; - Organizarea periodică a sesiunilor de informare şi formare

			profesională a personalului din administrațiile/instituțiile publice locale pentru îndeplinirea obligațiilor rezultate din implementarea legislației comunitare din domeniul mediului; - Planificarea anuală a acțiunilor de informare, educare şi conştientizare a populației.
		Creşterea gradului de conştientizare, informare şi educație de mediu	- Informarea comunității cu privire la starea factorilor de mediu şi alte probleme specifice; - Furnizarea de informații publice de mediu la nivelul primăriei municipiului şi la nivelul primăriilor de cartier; - Avertizarea populației din zonele urbane expuse poluării; - Editarea şi distribuirea de materiale informative (pliante, broşuri, ghiduri tematice, expoziții, panouri infromative ş.a.); - Programe anuale cu eco-concursuri pentru atragerea tinerei generații pe teme de protecția naturii; - Popularizarea Calendarului Evenimentelor Ecologice şi marcarea tuturor acestor evenimente, prin informări în mass-media; - Organizarea acțiunilor educative destinate societății civile, prin implicarea acesteia; - Educație ecologică pentru colectarea selectivă a deşeurilor prin pliante, comunicate de presă şi emisiuni radio-TV; - Seminarii de informare cu privire la obligațiile din legislația de mediu pe care le au societățile poluante/potențial poluante şi modul de realizare a raportărilor; - Organizarea de mese rotunde/seminarii/conferințe pe teme de mediu şi protecția acestuia; - Constituire unei rubrici pe pagina WEB a primăriei sau realizarea unui site tematic, interactiv, care să ofere

			informaţii relevante despre problemele de mediu din sfera locală şi metropolitană; - Implicarea mai activă a ONG în dezbaterile publice privind protecţia mediului; - Oferirea de facilităţi şi stimulente fiscale pentru asociaţiile de locatari şi alţi purtători de interese preocupaţi de problemele de mediu identificate la nivel local şi metropolitan.
		Promovarea şi introducerea de programe de cooperare pentru educarea şi sensibilizarea publică care vizează dezvoltarea unui stil de viaţă comunitar sănătos în relaţie cu mediul	- Stabilirea unor parteneriate între ONG-uri, agenţi poluatori, administraţia publică, instituţii publice, instituţii de învăţământ; - Consultare proactivă şi dezbatere publică reală şi din stadii incipiente a problemelor, politicilor şi proiectelor de mediu sau cu impact de mediu cu implicarea şi sprijinirea societăţii civile; - Introducerea facilităţilor fiscale pentru agenţii economici care investesc în proiecte de protecţie a mediului; - Monitorizarea respectării regulilor de ecologizare şi aplicarea unui sistem coercitiv/compensator pentru dezvoltarea spiritului ecologic; - Creşterea numărului de parteneriate şi de iniţiative comune în domeniul protecţiei mediului urban şi monitorizarea activităţilor desfăşurate pe marginea acestora; - Comunicarea transparentă şi cooperarea eficientă între instituţii şi administraţia publică locală în domeniul implementării şi respectării legislaţiei de mediu.
		Creşterea numărului de persoane implicate în voluntariatul şi iniţiativa de mediu	- Stabilirea unor parteneriate între ONG, agenţi economici, administraţia publică, instituţii publice, instituţii de învăţământ, entităţi de tip cluster; - Organizarea periodică de acţiuni de ecologizare şi

			salubrizare a zonelor urbane sensibile la presiunea antropică asupra mediului; - Dezvoltarea strategiei de comunicare a Primăriei către cetățeni ; - Crearea de rețele de şcoli, licee şi universități care să promoveze protecția mediului urban; - Elaborarea unui program cu competiții specifice şi acordarea de premii/facilități simbolice.

6. Propuneri de programe operaționale (PO) şi proiecte asociate

PO1. Implementarea conceptului de fundamentare a planificării urbane în scopul dezvoltării durabile a municipiului.
Studiile de fundamentare sunt necesare pentru probleme care reclamă o analiză mai complexă şi detaliată, având nevoie de soluții de specialitate. Astfel de studii sunt realizate, în mod normal, înainte de elaborarea strategiilor de dezvoltare, furnizând soluții viabile de optimizare a planificării urbane, prin eliminarea blocajelor de mediu generate de o dezvoltare anarhică.

Proiecte:

Pr.1. Studiu de fundamentare a circulației şi transporturilor

Pr.2. Studiu de fundamentare pentru managementul apelor pluviale

Pr.3.Studiu de evaluare a impactului strategic asupra mediului urban şi a zonei metropolitane Cluj-Napoca (ZMCN)

PO2. Creşterea calității vieții, prin asigurarea condițiilor necesare conectării cetățenilor cu spațiile de recreere şi agrement

Proiecte:

Pr.1. Plan de dezvoltare a unei rețele interconectate de trasee ecologice, de agrement, recreere şi relaxare (centura verde a municipiului)

Pr.2. Reconversia modului de utilizare a siturilor contaminate istoric

Pr.3. Plan de reamenajare şi de înverzire a spațiilor publice ocupate de garaje individuale în zonele de locuit colectiv

Pr.4. Amenajarea şi valorificarea unui ,,Parc Padure'' în aria de interes a Pădurii Faget

Pr.5. Amenajarea de mini-spații urbane de relaxare, odihnă şi recreere în cadrul spațiilor urbane (EcoMiniRelax)

PO3. Creşterea gradului de educare şi a nivelului de informare în rândul cetățenilor

Proiecte:

Pr.1. Elaborarea unei Strategii de comunicare a Primăriei către cetățeni

Pr.2. Centru de informare, comunicare şi promovare a dezvoltării durabile urbane („Green Information Center");

Pr.3. Amenajarea unor centre de informare ecologică şi de mediu la nivelul Primăriei şi primăriilor de cartier („EcoInfoCity”) şi a unităților şcolare din municipiu („EcoInfoSchool”).

PO4. Creşterea eficienței energetice şi eficientizarea consumului de resurse

Proiecte:

Pr.1. Centru de consultanță publică gratuită în domeniul energiei durabile
Pr.2. Implementarea unui plan de acțiune pentru energie durabilă urbană (Cluj-Napoca: oraş eficient energetic) („EnviroEnergyCity”)
Pr.3. Centrul de management integrat al deşeurilor
Pr.4. Centru de colectare/pregătire pentru reutilizare a deşeurilor din construcții şi demolări
Pr.5. Stație de compostare a deşeurilor biodegradabile, în vederea captării biogazului şi obținerea de compost
Pr.6. Sistem pilot de garanție/depozit pentru returnare în cazul ambalajelor pentru băuturi
Pr.7. Proiecte de informare, conştientizare şi educare a populației conform conceptului “zero waste” – încurajarea reciclării, refolosirii, valorificării materiale şi energetice

PO5. Încurajarea alegerii sistemelor/mijloacelor de transport durabil în scopul protecției calității componentelor de mediu şi a sporirii calității vieții

Proiecte:

Pr.1. Plan de dezvoltare viabilă şi interconectată a rețelei de trasee pietonale şi de biciclete („EcoMobilityCity”)
Pr.2. Strategie de încurajare a alegerii mijloacelor de transport în comun
Pr.3. Proiect de amenajarea a culoarului de vale al Someşului Mic („Someş Green Valley Corridor”)

PO5. Crearea unei structuri operaționale funcționale în timpul situațiilor de urgență

Proiecte:

Pr.1. Centru de management integrat al riscului de mediu şi al crizelor sociale
Pr.2. Studiu de evaluare a riscului asociat hazardelor hidro-atmosferice
Pr.3. Proiect de identificare, delimitare şi evaluare a spațiilor urbane şi metropolitane expuse riscurilor NATECH („MetroUrbanRisk”)

Concluzii

Strategiile de planificare de mediu pot fi puse în aplicare în funcție de particularitățile componentelor mediului urban şi de resursele financiare şi necesitățile comunitare ale municipiului. Obiectivul general al strategiei de mediu este creşterea calității vieții, a nivelului de trai al populației şi a calității componentelor de mediu printr-o creştere durabilă, prin promovarea unei economii mai eficiente, prietenoasă cu mediul şi competitivă din punctul de vedere al utilizării resurselor şi a politicii energetice.

Realitatea teritorială actuală reflectă o permanentizare şi o acutizare a unor relații relativ conflictuale, stabilite în timp, între potențialul mediului local şi sistemul socio-economic existent. Necesitatea identificării şi evaluării stării şi calității mediului este o activitate vitală în sprijinirea şi implementarea unor politici durabile de dezvoltare locală la nivelul municipiului şi a zonei metropolitane Cluj-Napoca (ZMCN). În consecință, problemele de mediu existente şi potențiale trebuie abordate într-un context mai larg şi în relație directă cu mediul socio-economic, astfel încât acestea să fie luate în considerare în proiectarea şi implementarea dezvoltării strategice urbane pentru municipiul Cluj-Napoca în perioada 2014-2020.

Sintetizând informațiile prezentate în această documentație, considerăm că, pornind de la idea conceptuală de bază asociată planificării strategice a politicilor de mediu locale (**Cluj-Napoca – oraş inteligent, „SMART City''**), pot fi urmate următoarele direcții de planificare a mediului urban:

- Dezvoltarea urbană durabilă ("Clujul Durabil"), care trebuie să pună accent pe valorificarea durabilă a componentelor mediului natural şi a mediului socio-economic local şi pe îmbunătățirea relațiilor existente între potențialul mediului local şi exploatarea ecologică şi antropică. Această direcție vizează promovarea unor ramuri economice cu impact redus asupra mediului, conservarea şi îmbunătățirea calității componentelor mediului, implementarea transportului şi construcțiilor durabile, valorificarea durabilă a bunurilor ecologice şi a resurselor locale şi valorificarea efectivă a potențialului resurselor educaționale din municipiu.

- Reconversia mediului urban ("Clujul Verde") trebuie să pună accentul pe remodelarea spațiilor naturale (hidrice, geomorfice, verzi) şi a celor construite (ex.

reabilitarea estetică şi arhitectonică a teritoriului urban, promovarea investiţiilor în energie "verde", promovarea mobilităţii nepoluante în centrul oraşului şi în ariile rezidenţiale, amenajarea de imobile independente energetic, amenajarea de centuri verzi în zona interioară şi periurbană, creşterea numărului şi a suprafeţei spaţiilor verzi şi interconectarea acestora, reconversia teritoriilor ocupate de garaje colective de tip P etc.). Reconversia mediului urban permite organizarea spaţială a municipiului pe principiul atingerii unui optim teritorial. În acest caz, trebuie avute în vedere şi aspectele legate de serviciile sociale, administrarea comunităţii, planificarea peisagistică, a infrastructurii şi a utilităţilor publice, influenţa parcurilor tehnologice, implementarea coerentă de politici de mediu adaptate specificului istoric şi arhitectonic al municipiului, delimitarea de spaţii de intervenţie prioritare (naturale, urbane şi tehnogene) şi conservarea elementelor de peisaj urban (cu valoare estetică, recreaţională, ştiinţifică, inovativă şi educaţională), reabilitarea ariilor şi siturilor cu probleme şi riscuri de mediu (degradate şi fragile) ş.a.

- Utilizarea durabilă a resurselor energetice ("Clujul eficient energetic") va permite evaluarea corectă, punerea în valoare şi gestionarea durabilă a resurselor energetice locale (hidroelectrice, solare, eoliene ş.a.) în strânsă legătură cu noile politici energetice naţionale şi comunitare; promovarea şi implementarea unui plan de acţiune pentru energie durabilă urbană (Cluj-Napoca: oraş eficient energetic) („EnviroEnergyCity") reprezintă o fereastră de oportunitate şi un avantaj competitiv în egală măsură.

- Managementul corespunzător al activităţii de planificare strategică, care trebuie să pună accentul pe angrenarea şi implicarea populaţiei locale în acţiunile prioritare de mediu, dar şi pe participarea publică la actele decizionale locale şi regionale **("Clujul, comunitate urbană eco-implicată")**. Această direcţie trebuie să conducă la schimbarea mentalităţilor şi la formarea unei atitudini comunitare "sănătoase" şi corecte faţă de problemele de mediu existente în momentul de faţă. Educaţia şi instruirea de mediu, atitudinea corectă şi implicarea comunitară reprezintă premisele atingerii unui viitor durabil la nivelul municipiului şi zonei metropolitane Cluj-Napoca.

În perioada 2014-2020, municipiul Cluj-Napoca poate fi promovat şi poate deveni **cel mai durabil şi mai "prietenos cu mediul"** oraş al României ("capitala mediului urban durabil").

Bibliografie

1. Beer, A., (1998), Environmental Site Planning, Sage, London.
2. Benedek, J., (2001), Introducere în planning nfrastruct, Ed. Risoprint, Cluj-Napoca.
3. Benedek, J., (2004), Amenajarea teritoriului şi dezvoltarea regională şi, Ed. PUC, Cluj-Napoca.
4. Hall, P., (1999), Oraşele de mâine. O istorie intelectuală a urbanismului secolului XX, Ed. All, Bucureşti.
5. Harashina, S., (1996), Environmental Planning on Urban Level, Discussion Paper 96-6, Tokyo: Dept. of Social Engineering, Tokyo Institute of Technology.
6. Ianoş, I., (1987), Oraşele şi organizarea spațiului geografic, Ed. Academiei, Bucureşti.
7. Ianoş, I., (2000), Sisteme teritoriale, Ed. Tehnică, Bucureşti.
8. Mac, I., (2003), Știința mediului, Ed. Europontic, Cluj-Napoca.
9. Muntean, O.L., Baciu, N., (2000), Strategii de planning environmental în Culoarul Târnavei Mari, Comunicări de Geografie, nr. 4, Bucureşti.
10. Muntean, O.L., (2005), Evaluarea impactului antropic asupra mediului, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
11. Muntean, O.L., Baciu, C., Petrescu-Mag, M., (2013), Dezvoltarea durabilă, Ed. Eikon, Cluj-Napoca.
12. Selman, P., (2000), Environmental Planning, JWS, London-New York.
13. Surd V., Bold I., Zotic V., Chira Carmen (2005), Amenajarea teritoriului şi nfrastructure tehnice, PUC, Cluj-Napoca.
14. Vallega, A., (1995), La regione, sistema territoriale sostenibile, Mursia, Milano.
15. Westman, W., E., (1985), Ecology, Impact Assessment and Environmental Planning, J. Wiley & Sons, New York-Chichester-Brisbane-Toronto-Singapore
16. Cadru metodologic pentru grupurile de lucru sectoriale asociate procesului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca, 2013-2020, elaborat de conf. Dr.

Călin Hințea, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca , Facultatea de Ştiințe Politice, Administrative şi ale Comunicării, 2013;

17. Cluj Management and Planning Group, http://cmpg.ro

18. Consiliul Județean Cluj, http://www.cjcluj.ro/

19. European Commission, Environment, Urban Environment, Urban Transport, http ://ec.europa.eu/environment/urban/home_en.htm

20. Liveable Cities, The benefits of urban environmental planning, http://www.unep.org/urban_environment/PDFs/LiveableCities.pdf

21. Making our cities attractive and sustainable, How the EU contributes to improving the urban environment, European Commission, European Union, 2010

22. Planul Local de Acțiune de Mediu, APM Cluj-Napoca, 2012.

23. Planul Regional de Acțiune de Mediu, ARPM Cluj-Napoca, 2011

24. Planul de Dezvoltare Regionala 2014-2020, ADR Nord-Vest;

25. Planul integrat de dezvoltare pentru Polul de Creştere Cluj-Napoca Zona Metropolitană cluj 2009 – 2015 , Asociația de dezvoltare intercomunitară Zona Metropolitană Cluj;

26. Plan Urbanistic General Cluj-Napoca actualizat – varianta pentru avizare, Primăria Mun. Cluj-Napoca, 2013;

27. Planul Local de Acțiune pentru Mediu (PLAM), județul Cluj, Agenția pentru Protecția Mediului (APM) Cluj ;

28. Primăria şi Consiliul Local Cluj-Napoca, http ://www.primariaclujnapoca.ro/

29. Programul Național de Reformă (2011-2013), Guvernul României, 2011, http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_romania_ro.pdf

30. Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca (2013-2020) – Draft, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, Facultatea de Ştiințe Politice, Administrative şi ale Comunicării, 2013;

31. Proiect de planificare strategică a municipiului Cluj Napoca (2013-2020), analiza preliminară, Cluj Management and Planning Group, 2013;

32. Propunere de strategie de mediu pentru marile oraşe ale României, Radu Mititean / Clubul de Cicloturism „Napoca", 2013;

33. Raport de mediu pentru Strategia de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020, elaborat de Centrul de Cercetări pentru Managementul Dezastrelor, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca , Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului, 2012

34. Smart City Graz, http://www.stadtentwicklung.graz.at/cms/beitrag/10195399/4631044/

35. Strategia Europa 2020, http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm

36. Strategic Planning Tools, For eco-efficient and socially inclusive infrastructure http://www.unescap.org/esd/environment/infra/daproject/bangkok/documents/Strategic-Planning-Toolkit.pdf

37. Strategia UE pentru regiunea Dunării, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag37/mag37_ro.pdf

38. Strategia de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020, Document elaborat în cadrul proiectului „Elaborarea Strategiei de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020". Cod SMIS 12836, finanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional „Dezvoltarea Capacității Administrative'', Beneficiar Consiliul Județean Cluj, 2012;

39. Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca – diagnoza problemelor de mediu şi analiza SWOT, analiza preliminară, Universitatea "Babeş-Bolyai", Cluj-Napoca, Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului, 2013;

40. Documentații/liste cu propuneri ale diverselor ONG-uri locale sau alți factori de interes

Precizări finale

Documentația a fost elaborată de Grupul de lucru (WG) Mediu, format din specialişti din cadrul Universității Babeş-Bolyai, Facultatea de Ştiința şi Ingineria Mediului, în cadrul procesului de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca, pentru perioada 2014-2020.

Colectivul de elaborare pentru prezentul document a fost format din: Ozunu Alexandru (coordonator), Arghiuş Viorel, Muntean Liviu, Baciu Nicolae, Bodea Ciprian, Reti Kinga, Roman Emil, Maloş Cristian, Roşian Gheorghe, Mihăiescu Radu, Baciu Călin, Roşu Cristina, Modoi Cristina.

Adresăm mulțumiri celorlalți factori implicați (ONG-uri, persoane fizice/juridice), pentru sprijinul acordat prin furmizarea de sugestii/observații pe marginea subiectului: Beu Mihaela - director general SC MABECO SRL, Crişan Andrei - Societatea Lepidopterica Română, Maghiar Isaia – administrator SC MABECO SRL, Mititean Radu – director executiv Clubul de Cicloturism "Napoca", Morărescu Valer – director cercetare SC DIREN EXIM SRL, Pop Iosif – preşedinte al Consiliului Civic Local Cluj, Tudose Emanoil- arhitect urbanist, Zaha Ofelia - Asociația Floarea de Colț (AEFC), Societatea Ornitologică Română – Filiala Cluj, Asociatia Bio-Habitat.

Cluj-Napoca
Septembrie 2013 – Ianuarie 2014

strategia pentru

Multiculturalism

Coordonatorii grupului de lucru:

Levente Salat

Istvan Hortvath

Componenta multiculturală
a strategiei municipiului Cluj-Napoca 2014–2020

„Clujul: oraş european, centrul istoric al Transilvaniei,
o comunitate cu caracter unic, intercultural”

Cuprins

1. Preambul
2. Planificarea urbană în contextul diversităţii
2.1. Exemple în lume
2.2. Contextul european
2.2. Proiectul *Intercultural Cities*
3. Analiza preliminară
3.1. Structura etnodemografică
3.2. Experienţe anterioare
4. Valorificarea potenţialului multicultural la Cluj-Napoca
4.1. Multiculturalitatea clujeană văzută de *stake-holderi*
4.2. Analiza SWOT
4.3. Direcţii strategice, programe operaţionale
5. Concluzii: probleme strategice cheie şi lista de priorităţi a programelor operaţionale

1. Preambul

Viziunea pe care se bazează strategia de dezvoltare pe termen lung a municipiului Cluj-Napoca defineşte dezvoltarea în termenii calităţii vieţii locuitorilor din urbe. Din această perspectivă oraşul este văzut ca un spaţiu al realizării individuale şi colective, cu cetăţeni activi, un mediu economic creativ, complex, dinamic şi competitiv, capabil să utilizeze resursele într-un mod integrat şi să ofere o dezvoltare sustenabilă a comunităţii.

Viziunea strategică descrie totodată oraşul ca un pol de excelenţă academică, unde mediul universitar este angajat în viaţa comunităţii, devenind o sursă a creativităţii, inovaţiei şi cercetării. Ca reper european prin viaţa sa culturală dinamică, vibrantă, care sprijină experimentarea şi iniţiativa, oraşul urmăreşte utilizarea culturii ca factor transversal în organizarea comunităţii, cultura fiind, în această viziune, motorul transformării sociale şi a regenerării urbane.

Una din resursele valoroase de care Clujul dispune şi care poate fi utilizat în spiritul celor de mai sus este potenţialul multicultural al oraşului. Un complex fascinant al diversităţii culturale, cu rădăcini adânci atât în istorie, cât şi în realităţile etnodemografice contemporane poate deveni sursă de creativitate, inovare şi de inspiraţie cu un considerabil potenţial în ceea ce priveşte influenţa exercitată asupra calităţii vieţii cetăţenilor, mediul economic, dezvoltarea sustenabilă a comunităţii, excelenţa academică şi – nu în ultimul rând – obiectivul de oraş recunoscut ca reper european.

2. Planificarea urbană în contextul diversităţii

Valorificarea potenţialului diversităţii şi transformarea acesteia din ameninţare în sursă de inspiraţie, creativitate şi inovaţie este un fenomen larg răspândit în lume, mai ales în Lumea

Nouă, în cazul marilor state primitoare de număr mare de imigranţi. Nu este rară însă nici varianta în care diversitatea gestionată, valorificată şi reflectată prin politici locale nu este legată de fenomenul migraţiei ci are rădăcini istorice.

2.1. Exemple din lume

Câteva exemple de oraşe ale căror autorităţi locale elaborează şi implementează strategii multiculturale sunt oferite, printre altele, de Vancouver, Canada (http://ww2.unhabitat.org/mediacentre/documents/sowcr2006/SOWCR%2014.pdf), Coquitlam, Canada (http://www.coquitlam.ca/planning-and-development/resources/social-planning/multiculturalism.aspx), Longmont, Colorado, SUA (http://www.ci.longmont.co.us/cs/multiplan/eng/), Orlando, Florida, SUA (http://www.cityoforlando.net/elected/mayor/multicultural/index.htm), Brisbane, Australia (http://www.brisbane.qld.gov.au/community/community-support/migrating-to-brisbane/multicultural-communities-program/index.htm), Sidney, Australia (http://www.cityofsydney.nsw.gov.au/Community/ServicesAndPrograms/MulticulturalServices/CulturalDiversityStrategy2008-2011.asp), etc.

Obiectivele specifice urmărite de autorităţile locale din aceste exemple sunt: (1) asumarea, aprecierea şi promovarea diversităţii; (2) comunicare eficientă cu diferitele segmente culturale ale populaţiei; (3) servicii sensibile la diferenţele culturale; (4) reprezentativitate în diferite foruri consultative şi decizionale; (5) leadership şi advocacy pentru eficientizarea politicilor care urmăresc capitalizarea avantajelor diversităţii; (6) susţinerea atractivităţii oraşului în context global, în vederea atragerii investitorilor şi a capitalului uman de înaltă calificare.

Interesul pentru valorificarea avantajelor pe care diversitatea le oferă în contextul unei comunităţi urbane moderne s-a materializat inclusiv în analize dedicate conceptului de *planificare urbană în contextul diversităţii*, care include, printre altele, obiectivul fundamentării unui spaţiu comun în care se regăsesc diferitele componente culturale ce alcătuiesc comunitatea urbană. Un astfel de material, (http://canada.metropolis.net/pdfs/qadeer_extracted_plan_canada_e.pdf), elaborat în context canadian, propune următorul *index al politicilor şi practicilor utile în planificarea multiculturală*:

1. Oferirea de facilităţi în limbile minorităţilor, interpretare şi traducere în consultări publice.
2. Includerea reprezentanţilor minorităţilor în comitete de planificare şi grupuri de lucru, precum şi diversificarea personalului procesului de planificare.
3. Includerea organizaţiilor comunităţilor etnice sau minoritare în planificarea proceselor de luare a deciziilor.
4. Recunoaşterea diversităţii etnice ca obiectiv în planificările oficiale.
5. Politici la nivelul oraşului pentru instituţii cu specific cultural, precum: lăcaşuri de cult, instituţii de cultură, case de pompe funebre, târguri şi parade etc.
6. Analiza variabilelor etnică şi rasială în analiza procesului de planificare.
7. Studierea enclavelor etnice şi a zonelor în schimbare.
8. Politici sau direcţii pentru sprijinirea cartierelor etnice.
9. Politici sau strategii pentru zone comerciale, mall-uri şi centre de afaceri cu specific etnic.
10. Includerea culturii/religiei între aspectele în baza cărora se fac modificări la faţa locului în funcţie de nevoile specifice.
11. Includerea de semne, nume de străzi şi simboluri cu specific etnic.

12. Politici privind furnizarea de servicii care răspund la nevoi cu specific etnic.
13. Politici privind furnizarea de servicii care răspund la nevoile imigranţilor.
14. Politici şi proiecte de prezervare a moştenirii etnice.
15. Recomandări privind locuinţele adecvate diverselor grupuri.
16. Promovarea iniţiativelor comunităţilor etnice referitoare la locuinţe şi dezvoltarea zonală.
17. Strategii de dezvoltare care iau în considerare nevoile interculturale.
18. Promovarea şi sistematizarea iniţiativelor etnice în vederea dezvoltării economice.
19. Politici şi strategii pentru promovarea artei şi a serviciilor culturale cu specific etnic.
20. Acomodarea sporturilor cu specific etnic în proiectul terenurilor de joacă.

Există totodată *ghiduri de planificare multiculturală elaborate pentru uzul autorităţilor locale* din Australia precum:
http://www.crc.nsw.gov.au/__data/assets/pdf_file/0007/10978/Multicult_Planning_Framework.pdf, respectiv
http://www.omi.wa.gov.au/resources/clearinghouse/Planning_framework_guide.pdf.

Ghidul elaborat pentru autorităţile locale din Australia de Vest stabileşte trei obiective fundamentale urmărite de procesul de planificare multiculturală, respectiv şapte direcţii de acţiune şi impact.

Obiectivele sunt formulate după cum urmează:
1. *participarea efectivă* a comunităţilor lingvistice şi cu particularităţi culturale în viaţa socială, economică şi culturală a comunităţii locale;
2. asigurarea *echităţii* în accesul la resurse publice şi a tratamentului în faţa legii;
3. *promovarea beneficiilor* care decurg din diversitate.

Cele şapte direcţii de acţiune şi de impact sunt împărţite în următoarele trei direcţii strategice:
1: *Planificarea şi evaluarea* care include direcţiile (A) de planificarea strategică şi de afaceri, (B) consultare şi de feedback;
2. *Dezvoltarea capacităţilor şi alocarea de resurse* include direcţiile (C) leadership, (D) resurse umane, (E) acces şi echitate;
3. *Programe şi servicii*, care include (F) comunicare, (G) dezvoltarea economică, socială şi culturală.

Fiecare direcţie de acţiune are asociată o listă de rezultate concrete şi opţiuni de implementarea a obiectivelor strategice din care reprezentanţii autorităţilor locale se pot inspira.

Lucrarea semnată de Phil Wood şi Charles Landry (*The Intercultural City: Planning for Diversity Advantage*. London: Earthscan, 2007) este de asemenea relevantă în acest context.

2.2. Contextul european

În context european, raportarea la problema diversităţii este influenţată în prezent de cotitura care s-a produs în perioada 2008-2010 în viziunea unor foruri internaţionale precum Consiliul Europei sau UNESCO. În 2008, Consiliul Europei a adoptat documentul intitulat *White Paper on Intercultural Dialogue* care a plecat de la premisa eşecului multiculturalismului în gestionarea consecinţelor diversităţii şi a propus mutarea accentului pe dialogul intercultural. Documentul UNESCO din 2009, intitulat *World Report on Cultural Diversity,* vorbeşte despre o lume care a trecut, la scară globală, în faza post-multiculturalistă. Ambele documente

afirmă că interculturalismul şi dialogul intercultural vor corecta eşecurile politicilor multiculturale, care au adus, adesea, la ”balkanizarea” societăţilor.

2.3. Proiectul *Intercultural Cities*

Plecând de la aceste premise, Comisia Europeană şi Consiliul Europei au lansat în 2011 proiectul *Intercultural Cities*, care a cuprins 11 oraşe europene în faza pilot şi şi-a stabilit următoarele obiective:

- stimularea unor dezbateri şi generarea de politici în oraşele pilot în vederea aplicării viziunii interculturale în gestionare problemelor legate de imigranţi, integrare şi coeziunea socială;
- încurajarea oraşelor pilot în elaborarea unor strategii interculturale ample care urmăresc gestionarea diversităţii urbane;
- oferirea de exemple altor oraşe din Europa.

În accepţiunea proiectului, un *oraş intercultural* se defineşte prin următoarele caracteristici asumate:

- diversitatea este considerată drept sursa dinamismului, a inovării, a creativităţii şi a creşterii (probabil economice);
- diversitatea este definită ca normă, şi patrimoniul, respectiv identitatea fiecăruia sunt respectate;
- spaţiile publice, şcolile, spaţiile de locuit, locurile de muncă şi forurile culturale permit interacţiunea între persoanele cu background cultural diferit şi facilitează schimburi de variate feluri în avantajul productivităţii şi al creativităţii;
- forurile de consultare publică, de dezbatere şi de luarea a deciziilor reflectă diversitatea comunităţii, conflictele culturale fiind acceptate şi rezolvate de regulă la nivelul cel mai de jos (*grass root*);
- politicienii şi mass media încurajează participarea cetăţenilor la definirea unei identităţi comune.

Pentru a deveni capabile de o transformare de o asemenea anvergură, oraşele participante la proiect adoptă şi implementează strategii interculturale care urmăresc transformarea treptată a politicilor, a spaţiilor publice, a instituţiilor, respectiv a relaţiilor dintre comunităţile culturale care alcătuiesc populaţia oraşelor respective.

Pe site-ul Consiliului Europei (http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/Default_en.asp) există o variantă a proiectului intitulat *guvernanţă şi politici pentru comunităţi diverse* care include şi un *index al oraşelor interculturale*, calculat cu ajutorul a 66 de itemuri, grupate în 14 indicatori (http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/Index/default_en.asp).

La evaluările periodice participă peste 40 de oraşe din lume printre care Amadora, Arezzo, Barcelona, Bilbao, Dortmund, Duisburg, Bari, Campi Bisenzio, Capannori, Cartagena, Casalecchio di Reno, Castelvetro di Modena, Constanţa, Erlangen, Fermo, Fucecchio, Fuenlabrada, Genova, Gexto, Jerez de la Frontera, Lodi, Mexico city, Montréal, Munich, Offenburg, Parla, Pompei, Ravenna, Rijeka, San Giuliano Terme, Sabadell, Sechenkivsky, Senigallia, Tenerife, Turin, Turnhout, Unione dei Comuni-Savignano sul Rubicone, Västeras, Veneţia şi Zürich.

Performanţele singurului oraş din România, Constanţa, care participă la proiect, pot fi consultate la adresa: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/Index/Constanta_en.pdf (datele au fost colectate în mai 2012).

Principiile de bază ale proiectului *Intercultural Cities* sunt rezumate în materialul intitulat *Evidence of the Economic and Social Advantages of Intercultural Cities Approach* (accesibil pe site-ul proiectului), după cum urmează.

Abordarea oraşelor interculturale, bazată pe cercetări empirice efectuate în 2009 în 11 oraşe pilot din Europa, propune un nou model care încearcă să depăşească limitările şi slăbiciunile modelelor tradiţionale de segregare, asimilaţionism şi multiculturalism. Modelul are următoarele caracteristici mai importante:

- Abordează diversitatea ca un avantaj pentru dezvoltarea locală. Promovează toleranţa şi deschiderea faţă de diferenţă, care sunt prezentate ca precondiţii pentru a culege beneficiile diversităţii din oraşe şi organizaţii;
- Promovează implicarea activă a instituţiilor publice, a organizaţiilor neguvernamentale, a comunităţii de afaceri şi a asociaţilor comunitare în formularea politicilor (interculturale). Acest lucru este în concordanţă cu principiul deschiderii procesului de realizare a politicilor, promovat de cercetare, şi creşte capacitatea diferitelor comunităţi ale oraşului de a se implica, ajută la integrarea imigranţilor în comunitate şi contribuie la dezvoltarea vieţii economice şi sociale a oraşului;
- Promovează o viziune a oraşului în care întâlniri între rezidenţi cu caracteristici etnice şi culturale diferite se produc cu uşurinţă, facilitate de designul spaţiilor şi instituţiilor urbane. Urmăreşte să promoveze spaţii deschise de interacţiune, care să depăşească barierele, sprijinind încrederea, coeziunea şi facilitând circulaţia ideilor şi a creativităţii;
- Este transversală, fiind comună unor domenii precum educaţia, administraţia publică, serviciilor publice (e.g. locuinţe, planificare urbană, securitate, servicii de sănătate, educaţie), piaţa muncii, medierea conflictelor, viaţa culturală. Ea ajută la mobilizarea cetăţenilor în funcţie de alte caracteristici decât cele etnice, diminuând diviziunile culturale;
- Per ansamblu, nivelul crescut de încredere şi coeziune socială ajută la prevenirea conflictelor şi a violenţei, creşte eficienţa politicilor şi face oraşul atractiv pentru oameni şi investitori, deopotrivă.

Beneficiile abordării se referă, deci, atât la administrarea oraşului şi guvernare, la planificarea urbană, locuinţe, educaţie, servicii publice, sectorul economic, cât şi la calitatea capitalului social, inovaţie, implicare cetăţenească, coeziune socială şi la multitudinea de opţiuni din care cetăţenii pot alege în viaţa lor socială şi culturală.

Proiectul *Intercultural Cities* pune la dispoziţia celor interesaţi un *ghid de bune practici* cu exemple concrete din oraşele participante, clasificate după 12 domenii de politici publice (http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/guidance/General.pdf) şi un *manual metodologic privind elaborarea strategiilor interculturale:* (http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/ICCstepbystepAugust2012.pdf). Rezultatele proiectului înregistrate în intervalul 2008–2013, reflectate în exemple concrete ale unora dintre oraşele participante, sunt redate în publicaţia de pe adresa: http://www.coe.int/t/dg4/cultureheritage/culture/Cities/ICCOutcomes_en.pdf .

3. Analiza preliminară

Municipiul Cluj-Napoca este un oraş cu o poziţionare istorică şi geografică ce îl predestinează pentru exploatarea potenţialului multicultural de care dispune. Caracteristicile istorice şi contemporane ale oraşului sunt legate de variate forme ale diversităţii etnice, culturale şi religioase, de un patrimoniu istoric de excepţie, reflectând multiple interferenţe culturale din trecut, precum şi o gamă largă a subculturilor specifice erei postmoderne care pot fi exploatate cu şanse bune în vederea sporirii atractivităţii oraşului, respectiv a spiritului antreprenorial. În completare la diversitatea cu rădăcini istorice, oraşul a devenit în ultimii ani un loc de atracţie pentru investitori străini, studenţi şi imigranţi din ţări non-UE.

3.1. Structura etnodemografică

Situaţia comparativă a recensămintelor populaţiei la nivelul anilor 2002 şi 2011, în baza datelor publicate de INS, prezintă următorul tablou în ceea ce priveşte două componente de bază ale diversităţii, etnia şi religia:

Etnie	**2002**		**2011**	
Români	252.433	79,39%	245.737	75,71%
Maghiari	60.287	18,96%	49.565	15,27%
Romi	3.029	0,95%	3.273	1,01%
Germani	734	0,23%	544	0,17%
Evrei	217	0,07%	155	0,05%
Ucraineni	146	0,05%	127	0,04%
Greci	147	0,05%	71	0,02%
Altă etnie	905	0,28%	1.939	0,60%
Informaţie nedisponibilă	55	0,02%	23.165	7,14%
TOTAL	**317.953**	**100,00%**	**324.576**	**100,00%**

Religie	**2002**		**2011**	
Ortodoxă	220.011	69,20%	212.975	65,62%
Reformată	38.779	12,20%	31.597	9,73%
Romano-catolică	17.540	5,52%	14.940	4,60%
Greco-catolică	18.484	5,81%	14.152	4,36%
Penticostală	8.270	2,60%	8.083	2,49%
Baptistă	3.786	1,19%	3.603	1,11%
Unitariană	3.369	1,06%	2.946	0,91%
Martorii lui Iehova	-	-	1.907	0,59%
Adventistă de ziua a Şaptea	981	0,31%	1.028	0,32%
Musulmană	396	0,12%	879	0,27%
Altă religie	4.574	1,44%	3.992	1,23%
Fără religie, atei	1.204	0,38%	2.809	0,87%
Informaţie nedisponibilă	559	0,18%	25.665	7,91%
TOTAL	**317.953**	**100,00%**	**324.576**	**100,00%**

Țara de origine a imigranților	Nr. persoane în evidența autorităților (2013)
Moldova	573
Turcia	171
China	64
Siria	62
SUA	141
Israel	123
Serbia	28
Irak	12
Tunisia	332
Ucraina	48
Liban	10
Iran	9
Maroc	151
Iordania	54
Albania	49
Egipt	27
India	59
Federatia Rusa	28
Pakistan	23
Filipine	8
Vietnam	9
Alte țări	346
TOTAL	**2327**

Scopul stabilirii în Cluj	Nr. persoane (2013)
Angajare	99
Familie	635
Studii	1234
Lungă ședere	191
Altele	168
TOTAL	**2327**

Acest tablou pune în evidenţă dinamică multiculturalităţii oraşului pe parcursul celor nouă ani. Transformări substanţiale au avut loc la nivelul raportului dintre multiculturalitatea istorică şi multiculturalitatea internaţională. Astfel, pe fondul creşterii numărului de locuitori ai oraşului, s-a înregistrat o scădere a procentului componentelor etnică şi religioasă care definesc multiculturalitatea istorică, atât a populaţiei majoritare, cât şi a populaţiilor minoritare, cu excepţia celei rome. Pe de altă parte, se observă, la nivelul componentei religioase, creşterea multiculturalităţii specifice epocii globalizării.

Un aspect demn de remarcat îl constituie creşterea spectaculoasă a neasumării identitare, atât etnice, cât şi religioase, ceea ce ridică serioase semne de întrebare cu privire la eficienţa politicilor multiculturale.

3.2. Experienţe anterioare

Procesul de planificare strategică realizat pentru ciclul 2007–2013 a identificat *multiculturalismul* ca fiind una din caracteristicile definitorii ale oraşului Cluj-Napoca. De asemenea, multiculturalismul a fost identificat ca o resursă importantă pentru dezvoltarea

turistică, economică, culturală şi socială a oraşului. Astfel, această resursă se regăseşte valorificată în strategia de dezvoltare 2007–2013 atât prin existenţa unui capitol dedicat multiculturalismului între *direcţiile strategice de dezvoltare*, precum şi prin caracterul transversal, aspecte legate de multiculturalism regăsindu-se între direcţiile de dezvoltare în domenii precum turismul, cultura sau serviciile sociale.

În domeniul multiculturalismului au fost identificate următoarele direcţii strategice:
1. *Definirea unei identităţi multiculturale a oraşului şi promovarea acesteia prin intermediul tuturor canalelor de comunicare.*
2. *Încurajarea şi promovarea parteneriatelor între instituţiile publice, private, organizaţii nonguvernamentale în diferite domenii de activitate: educaţie, cultură, turism.*
3. *Organizarea de evenimente cu caracter multicultural, elaborarea în acest scop a unei agende pe termen scurt şi mediu.*
4. *Valorificarea potenţialului multicultural al oraşului pentru a încuraja turismului cultural.*
5. *Conştientizarea problematicii rome ca o componentă a potenţialului multicultural al oraşului.*

O serie de programe operaţionale decurg din aceste direcţii strategice:
1. *Evaluarea situaţiei prin realizarea unei cercetări sociologice pentru a analiza starea relaţiilor interetnice din Cluj-Napoca şi acele domenii care necesită intervenţie.*
2. *Elaborarea unei strategii de comunicare a identităţii multiculturale a oraşului.*
3. *Lansarea unei campanii de promovare a mesajului multicultural pe toate canalele de comunicare (ziarul, website-ul primăriei etc).*
4. *Iniţierea periodică a unor întâlniri multisectoriale (instituţii publice, organizaţii non-guvernamentale, sectorul de afaceri) pentru armonizarea eforturilor de acomodare a diversităţii etnoculturale.*
5. *Încurajarea parteneriatelor în domeniile identificate de analiza SWOT ca fiind în mod preponderent domenii de segmentare pe criterii etnice: cultură, mediul asociativ şi învăţământ.*
6. *Realizarea unei publicaţii reprezentative care să ilustreze potenţialul multicultural al oraşului.*
7. *Organizarea de evenimente de promovare a multiculturalismului.*
8. *Angajarea unui expert rom.*
9. *Înfiinţarea unei instituţii sau a unor secţii în cadrul instituţiilor existente de promovare a acestora (un muzeu al romilor etc.).*

Dintre programele operaţionale propuse, în perioada 2007–2013 au fost realizate următoarele:
1. Cercetare sociologică având ca scop analiza relaţiilor interetnice din Cluj-Napoca. Iniţiată de Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, realizată pe două eşantioane reprezentative din Cluj-Napoca (un eşantion reprezentativ pentru populaţia adultă neinstituţionalizată a oraşului Cluj-Napoca, respectiv un eşantion reprezentativ pentru populaţia adultă neinstituţionalizată de etnie maghiară), cercetarea a relevat faptul că relaţiile dintre etniile clujene s-au îmbunătăţit începând cu anul 2004. Principalele trei soluţii avansate de clujeni în scopul ameliorării în continuare a climatului interetnic au fost: creşterea gradului de colaborare între grupuri, creşterea rolului educaţiei ca mijloc de promovare a diversităţii şi schimbarea mentalităţilor.

2. Elaborarea *ghidului multicultural* al oraşului Cluj-Napoca, ilustrând potenţialul multicultural al oraşului pentru turişti. Realizat în parteneriat de către Primăria Cluj-Napoca şi Centrul de Resurse pentru Diversitate Etnoculturală, ghidul, editat în patru limbi, reflectă

diversitatea etnoculturală a oraşului, fiind primul produs de acest fel promovat de primărie, atât prin biroul de informare turistică, cât şi prin pagina de internet a instituţiei.

Cu toate că elaborarea şi promovarea unei strategii de comunicare a identităţii multiculturale a oraşului nu s-a putut realiza în ciclul de planificare strategică precedent, o serie de măsuri punctuale ale administraţiei publice locale au fost puse în practică, dintre care pot fi amintite: sprijinirea unor manifestări culturale de amploare ale comunităţii maghiare – Zilele Culturale Maghiare; sprijinirea unor manifestări culturale având şi caracter intercultural – TIFF; amplasarea pe monumentele istorice a unor plăcuţe în cinci limbi, printre care şi limba maghiară; alocarea din bugetul local a unor resurse financiare şi pentru instituţii publice sau private ale minorităţilor etnice; angajarea şi a unor persoane din rândul comunităţii maghiare în servicii publice etc. Toate acestea au avut menirea consolidării încrederii reciproce dintre majoritate şi minorităţi.

4. Valorificarea potenţialului multicultural la Cluj-Napoca

În vederea elaborării componentei multiculturale a strategiei de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca pentru anii 2014–2020 au fost organizate trei focus-grupuri, pe de o parte cu membri ai grupului de lucru, pe de altă parte cu stake-holderi, personalităţi care au implicaţii majore în dezvoltarea şi implementarea politicilor multiculturale la nivelul oraşului.

Pe baza analizei focus-grupurilor, rezultatele obţinute pot fi sintetizate în următoarele trei direcţii: (1) identificarea aspectelor specifice ale multiculturalităţii ce caracterizează oraşul, (2) analiza SWOT şi (3) identificarea direcţiilor strategice, respectiv a programelor operaţionale care urmăresc valorificarea potenţialului reprezentat de caracterul multicultural al oraşului.

4.1. Multiculturalitatea clujeană văzută de *stake-holderi*

Este necesară, înainte de toate, o distincţie clară între două aspecte complementare ale problemei: cel empiric, respectiv cel normativ-regulativ.

Multiculturalitatea municipiului este una bine reprezentată, reală, fără a fi, însă, comparabilă cu aceea a „oraşelor globale”. Ea poate fi circumscrisă prin apelul la diverşi descriptori, respectiv articulată pe mai multe paliere:

- palierul etnic: diversitatea etnică este construită istoric, dar şi prin fenomenul contemporan al migraţiei temporare interne (ex. studenţimea care vine din secuime) sau externe (studenţi din U.E, spaţiul nord-african şi asiatic, respectiv angajaţi ai multinaţionalelor). Această ultimă categorie de migranţi aduce cu sine şi diversitatea *rasială*;
- palierul lingvistic;
- palierul religios;
- palierul claselor sociale;
- palierul genurilor sociale.

Multiculturalismul, în schimb, se referă la modul în care este percepută, recunoscută, normată, valorizată multiculturalitatea din punct de vedere social şi politic.

Din această perspectivă, aspecte definitorii ale multiculturalismului clujean sunt:

- se axează pe o realitate istorică, puternic ancorată în etnicitate;

- este un mod de vieţuire care există, practic, în toate zonele oraşului, nu doar în centru;
- se defineşte prin toleranţă faţă de cei veniţi din alte zone ale ţării, care au contribuit la configurarea multiculturalităţii: Clujul a adoptat cu generozitate oameni veniţi din alte oraşe sau sate ale României, care au adus cu ei şi cultura locului de unde au venit;
- în ultimii ani este în continuă creşterea componenta de multiculturalitate internaţională;
- este fundamentat pe situaţii concurenţiale, conflictuale, contestative.

La nivel discursiv, principalele argumente care susţin ideea că oraşul *este* o locaţie multiculturală sunt:

- caracterul multietnic al populaţiei,
- componenta multiculturală a diferitelor instituţii de o importanţă majoră în oraş,
- prezenţa în viaţa oraşului a unui număr mare de studenţi străini,
- evenimentele care promovează multiculturalismul şi
- acceptarea multiculturalismului de către autorităţile locale pentru crearea şi promovarea unui brand de oraş.

Pe de altă parte, principalele argumente care susţin ideea că Clujul *nu este* o locaţie multiculturală sunt:

- culturile minoritare (germană, evreiască, maghiară) sunt tot mai puţin vizibile în spaţiul public al oraşului, existând şi funcţionând, mai degrabă, mai multe mono-culturi paralele,
- nu există o vizibilitate şi o cultură politică a multiculturalităţii,
- parte a populaţiei şi a intelectualilor este naţionalistă.

Pe scurt, municipiul Cluj este o locaţie incipient multiculturală, unde instituţiile cu caracter multicultural constituie puncte de legătură între monoculturi paralele.

4.2. Analiza SWOT

Puncte tari:

- existenţa unui potenţial multicultural, exprimat în resursă umană, instituţională, istorică;
- existenţa mai multor categorii de culturi (etnice, religioase, sociale etc.), ceea ce imprimă oraşului o diversitate care poate fi percepută ca resursă şi, implicit, valorizată;
- expunerea oraşului, în prezent, ca urmare a fenomenului migraţiei, la o diversitate externă, fapt care poate vizibiliza diversitatea internă şi care poate conduce la o mai bună valorificare a ei;
- existenţa unei memorii culturale extrem de diverse a oraşului (etnică, lingvistică, religioasă, socială, de patrimoniu arhitectural etc.), memorie construită de personalităţi aparţinătoare mai multor culturi;
- existenţa a numeroase biserici/lăcaşe de cult ale mai multor confesiuni, care promovează principiile ecumenismului religios;
- reîmprospătarea continuă a potenţialului multicultural al oraşului prin studenţii care frecventează învăţământul universitar clujean;
- funcţionarea a numeroase instituţii culturale şi ONG-uri care promovează şi implementează politici multiculturale;

- dezvoltarea, în ultimii ani, a unei atmosfere favorabile politicilor multiculturale şi inclusiv a unor modele de bune practici în ceea ce priveşte implementarea politicilor multiculturale, în instituţii, precum Universitatea „Babeş-Bolyai”, Teatrul Maghiar, Teatrul de Păpuşi Puck, Filarmonica, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Casa Tranzit, Fabrica de Pensule, sau prin intermediul mass-mediei în limbile minorităţilor etnice etc.;
- organizarea la Cluj, a unor evenimente de amploare, care valorifică multiculturalitatea: TIFF-ul, Zilele Culturii Maghiare, evenimente sportive;
- intrarea municipiului în reţele cu alte oraşe: „Cluj-Napoca, oraş înfrăţit cu...”;
- existenţa unei reţele educaţionale complexe, dimensiune care poate contribui la crearea/creşterea competenţei multi- şi interculturale;
- ponderea ridicată a populaţiei cu studii superioare în oraş, fapt care ajută la o benefică schimbare de mentalitate, propice politicilor multiculturale;
- prezenţa şi activarea, în oraş a unei serii de experţi, care pot contribui la dezvoltarea politicilor administraţiei publice;
- funcţionarea situaţiilor cotidiene de schimb cultural, în cadrul reţelelor personale şi profesionale;
- existenţa semnelor şi a spaţiilor întâlnirii culturale.

Puncte slabe:

- existenţa unor domenii de segmentare pe criterii etnice, lingvistice, culturale, fapt care configurează paradoxul „lumilor paralele”: „ne respectăm, dar nu ne cunoaştem”; Această insularitate culturală şi lipsa de dialog între culturi e vizibilă atât în privinţa culturilor istorice ale Clujului, cât şi în privinţa multiculturalităţii internaţionale, tot mai accentuată în ultimii ani;
- dezvoltarea unor fenomene de segregare şi auto-segregare etnică, cu consecinţe negative pentru comunităţile culturale;
- lipsa cooperării culturale, respectiv a punţilor de interacţiune între structurile organizatorice, dar şi a instrumentelor care favorizează aceste interacţiuni (ex. lipsa unui dicţionar academic româno-maghiar);
- funcţionarea, la nivel administrativ, a unor politici care adâncesc faliile etnice, prin lansarea unor mecanisme de finanţare a proiectelor comunitare care reproduc logica segregării etnice, prin neîncurajarea dialogului intercultural;
- prezenţa scăzută a etniei rome, în calitatea sa de actor cultural pe scena oraşului, şi lipsa asumării comunitare faţă de această problematică a comunităţii rome, receptată exclusiv prin prisma nevoilor ei sociale;
- lipsa unor spaţii de interacţiune culturală între localnici şi cei care vin în oraş, în cadrul unor programe academice, al unor schimburi de experienţă sau pentru a munci;
- fundamentarea interacţiunii culturale se bazează mai mult pe relaţii individuale de prietenie şi prea puţin pe asumarea acesteia în cadrul unor proiecte politice, cu consecințe vizibile în planul realității de zi cu zi a orașului;
- prescripţiile unei bune convieţuiri nu creează premisele cunoaşterii reciproce a comunităţilor etnice clujene;

- existenţa unor situaţii conflictuale între etnii, configurate istoric şi accentuate la nivel politic;
- lipsa presiunii sociale pentru a crea interacţiune între culturi;
- lipsa asumării componentei multiculturale la nivel comunitar şi individual;
- alocarea resurselor bugetului municipal mai mult înspre dezvoltarea ansamblului şi mai puţin înspre proiecte care să coalizeze şi să întâlnească comunitatea;
- lipsa unei politici de denumire a străzilor municipiului, care să ţină cont de pluralitatea culturală existentă;
- ponderea ridicată a populaţiei cu convingeri naţionaliste, care resping ideea multiculturalităţii;
- lipsa empatiei la nivel individual;
- teama autorităţilor locale de implementarea unor politici multiculturale reale, teamă cauzată de calculele politice;

Oportunităţi:

- existenţa reţelei oraşelor interculturale europene, care pot oferi exemple, în ceea ce priveşte dezvoltarea unor strategii interculturale ample;
- existenţa unor modele de organizare a comunităţilor de migranţi (ex. Centrul Cultural Arab, ce oferă inclusiv cursuri de limbă arabă), care creează micro-spaţii de dialog cultural;
- potenţialul economic ridicat şi mediul propice investitorilor străini, care valorizează inclusiv cultura diversităţii la locul de muncă;
- crearea şi asumarea de către Cluj a poziţiei de „oraş nr. 2" din ţară şi valorizarea sa ca oraş în care lucrurile se fac „diferit", superioare calitativ şi „altfel", în comparaţie cu alte oraşe mari; Clujul ca „alternativă culturală" la „cultura de afaceri a Bucureştiului";
- alegerea municipiului drept Capitală Europeană a Tineretului, în anul 2015, respectiv candidatura la titlul de Capitală Culturală a Europei pentru anul 2021;
- funcţionarea, a numeroase ONG-uri, inclusiv a unora care gestionează problemele comunităţilor de romi;
- proporţia ridicată a populaţiei tinere, tinerii fiind mai deschişi schimbării şi mai toleranţi;
- posibilitatea ca structurile universitare să introducă în planul de studiu cursuri de educaţie culturală;
- posibilitatea ca revistele culturale, care activează în oraş să mediatizeze/să dezbată diversitatea;
- oportunitatea de a populariza informaţia despre multiculturalitate/ politicile multiculturale/ evenimentele multiculturale prin social media;
- posibilitatea de a realiza şi de a valoriza social co-producţia (realizată de maghiari şi români): „*a face* şi apoi *a consacra*, adică a arăta că ceea ce s-a făcut prin colaborare este mai valoros decât dacă s-a făcut prin monoproducţie";

- posibilitatea societăţii civile de a crea cadrele unui dialog şi cadre experimentale de inter-dialogare;
- existenţa unor ţeluri comune: membrii comunităţilor etnice existente în Cluj au obiective comunitare comune (Cluj Capitala Culturală Europeană, Cluj Capitala Tineretului);
- existenţa unor identităţi multiple asumate individual.

Ameninţări:

- bariera lingvistică existentă între comunităţile de români şi cele de maghiari; etnia maghiară cunoaşte limba română, etnia română cunoaşte mai puţin limba maghiară, situaţie care generează anumite frustrări;
- evoluţia etno-demografică şi, legat de aceasta, provocarea pe care o reprezintă romii;
- stereotipiile religioase accentuate de către biserici: românii sunt ortodocşi, maghiarii sunt catolici, reformaţi etc.;
- posibila acutizare a fenomenului migraţiei, care ar conduce la apariţia fenomenului „alterităţii reale";
- suprapunerea palierului etnicităţii peste palierul cultural;
- posibila politizarea a temei, care duce la tensionarea relaţiilor interetnice şi interstatale;
- rezistenţa la schimbare.

4.3. Direcţii strategice, programe operaţionale

1. **Asumarea** consecventă a **mesajului multicultural**, promovarea acestuia prin strategii media special elaborate şi prin valorizarea instituţiilor care constituie, în acest sens, exemple de bune practici:

- Sublinierea caracterului multicultural al municipiului în documentele oficiale, precum şi în contextele în care sunt prezente oficialităţi;
- Dezvoltarea unor programe de promovare a pluralităţii culturale, de cunoaştere a culturii altere, prin intermediul revistelor care au impact la nivelul culturii înalte şi care funcţionează în structurile administraţiei locale;
- Elaborarea unei strategii media de valorizare a potenţialului multicultural (ex. alcătuirea unul album foto – *Clujul multicultural*; anunţuri de interes local în mai multe limbi etc.)
- Regândirea istoriei, identităţii multiculturale a Clujului, prin reinterpretarea simbolurilor oraşului, prin marcarea locurilor multiculturale;
- Promovarea memoriei culturale diverse şi a personalităţilor în instituţiile locale;
- Promovarea şi comunicarea avantajelor multiculturalităţii pentru populaţia clujeană, la nivel comunitar, dar şi individual;
- Dezvoltarea unui mecanism de denumire a străzilor nou-înfiinţate, care să ţină cont de diversitatea culturală a oraşului.

2. Promovarea şi susţinerea unor **structuri, instituţii** şi **strategii educaţionale** care pot juca un rol în dezvoltarea **mentalităţii inter- şi multiculturale**, respectiv a **competenţelor** asociate:

- Înfiinţarea unor structuri educaţionale care să permită educaţia în limba engleză/limba migranţilor, respectiv care să deţină mecanisme de educare a copiilor cu nevoi speciale;
- Creşterea cooperării dintre administraţia locală şi instituţiile de învăţământ, ONG-urile, fundaţiile sau alte structuri care au experienţă în derularea programelor de educaţie interculturală, cu accent pe şcolile în care au existat/există conflicte etnice;
- Încurajarea interacţiunilor între şcolile cu predare în diferite limbi, liniile de studiu, secţiile diferitelor etnii prin crearea unor oportunităţi de întâlnire între grupuri (ex. concursuri care să premieze competenţa lingvistică; întreceri sportive; activităţi artistice);
- Facilitarea cunoaşterii reciproce a comunităţilor etnice istorice ale Clujului prin crearea unor cadre de învăţare a limbilor minorităţilor etnice, în speţă a unor programe de învăţare a limbii maghiare; valorizarea cunoaşterii limbii maghiare de către vorbitorii nenativi: „Crearea unor premise prin care faptul de a vorbi maghiară să fie considerat «cool»".

3. Crearea unor **cadre de acţiune comună** a grupurilor etnice şi culturale diferite:

- Activarea comunităţilor etnice pentru coproducţia culturală, care are o componentă emancipatoare;
- Crearea unor cadre de valorizare socială a coproducţiei;
- Crearea unei biblioteci comune pentru studiile teologice;
- Crearea premiselor pentru o bună articulare a spaţiilor de întâlnire multiculturală.

4. Alocarea **resurselor** necesare pentru dezvoltarea şi implementarea politicilor multiculturale:

- Lansarea unor programe de finanţare care să încurajeze comunicarea şi cooperarea interetnică, interreligioasă şi, mai larg, interculturală;
- Susţinerea unor programe prin care interacţiunea, bazată exclusiv pe prietenie, un ideal social, să se fundamenteze mai mult pe idealul activării, emancipării, producerii de identitate socială;
- Crearea unor „cadre ale libertăţii", cadre experimentale de interacţionare, care se bazează pe interculturalitate.

5. Conştientizarea şi asumarea **problematicii comunităţii rome**, ca făcând parte din diversitatea locală:

- Crearea unor cadre de interacţiune socială în care să fie implicaţi romi şi membrii ai celorlalte comunităţi etnice;
- Introducerea comunicării publice în limba rromani (inscripţii, mesaje de interes public).

6. Asumare **politicilor multiculturale** şi a implementării acestora de către autorităţile locale în mod continuu şi independent de calculele electorale:

- Înfiinţarea unui grup de lucru, în cadrul unui parteneriat public-privat, care să analizeze bunele practici din diferite oraşe ale lumii privind valorificarea potenţialului diversităţii;
- Explorarea oportunităţilor în vederea stabilirii de legături strategice cu municipalităţile unora dintre aceste oraşe;
- Demararea procedurilor în vederea aderării municipiului Cluj-Napoca la reţeaua *Intercultural Cities*.

5. Concluzii

Materialul elaborat de grupul de lucru a fost prezentat şi discutat în cadrul unei dezbateri publice care a avut loc în sediul Primăriei Cluj-Napoca, la data de 30 ianuarie 2014. Pe baza punctelor de vedere exprimate de participanţii la dezbatere, se pot stabili următoarele 5 probleme strategice cheie, respectiv următoarea listă de prioritatea a programelor operaţionale propuse.

Probleme strategice cheie:

1. Nevoia de asumarea consecventă a mesajului multicultural şi de promovare a acestuia prin strategii media special elaborate şi prin valorizarea instituţiilor care constituie, în acest sens, exemple de bune practici.

2. Nevoia de promovare, respectiv de susţinere a structurilor şi strategiilor educaţionale care urmăresc formarea şi dezvoltarea mentalităţii şi a competenţelor inter- şi multiculturale.

3. Nevoia unor cadre de acţiune comună pentru grupurile etnice sau culturale interesate în cunoaşterea reciprocă şi colaborarea interetnică, interculturală.

4. Nevoia de alocare a resurselor necesare pentru dezvoltarea şi implementarea politicilor multiculturale.

5. Nevoia de conştientizare şi de asumare a problematicii comunităţii rome, ca făcând parte din diversitatea locală.

Lista de priorităţi a programelor operaţionale propuse:

1. Înfiinţarea unui grup de lucru, în cadrul unui parteneriat public-privat, care să analizeze bunele practici din diferite oraşe ale lumii privind valorificarea potenţialului diversităţii.

2. Explorarea oportunităţilor în vederea stabilirii de legături strategice cu municipalităţile oraşelor care au experienţă în valorificarea potenţialului multicultural, demararea procedurilor în vederea aderării municipiului Cluj-Napoca la reţeaua *Intercultural Cities*.

3. Stimularea, prin programele de finanţare consacrate, a comunicării şi cooperării interetnice, interreligioase şi, mai larg, interculturale. Lansarea unui program de finanţare care să încurajeze comunicarea şi cooperarea interetnică, interreligioasă şi, mai larg, interculturală.

4. Sublinierea caracterului multicultural al municipiului în documentele oficiale, precum şi în contextele în care sunt prezente oficialităţi.

5. Regândirea istoriei, identităţii multiculturale a Clujului, prin reinterpretarea simbolurilor oraşului, prin marcarea locurilor multiculturale; promovarea memoriei culturale diverse şi a personalităţilor în instituţiile locale.

6. Elaborarea unei strategii media de valorizare a potenţialului multicultural.

7. Promovarea şi comunicarea avantajelor multiculturalităţii pentru populaţia clujeană, la nivel comunitar, dar şi individual.

8. Facilitarea cunoaşterii reciproce a comunităţilor etnice istorice ale Clujului prin diverse mijloace, inclusiv prin crearea premiselor pentru o bună articulare a spaţiilor de întâlnire multiculturală.

9. Crearea unor cadre de interacţiune socială în care să fie implicaţi romi şi reprezentanţi ai altor comunităţi etnice.

10. Creşterea cooperării dintre administraţia locală şi ONG-urile, Fundaţiile şi instituţiile publice care au experienţă în programe de educaţie interculturală.

11. Încurajarea interacţiunilor între şcolile cu diferite limbi de predare, liniile de studiu, respectiv secţiile diferitelor etnii din instituţiile de învăţământ secundar şi terţiar, prin crearea unor oportunităţi de întâlnire şi cunoaştere reciprocă între grupuri.

12. Activarea comunităţilor etnice pentru coproducţia culturală, cu potenţial emancipator; crearea unor cadre de valorizare socială a rezultatelor coproducţiei.

13. Crearea unor „cadre ale libertăţii", experimentale de interacţionare, care se bazează pe interculturalitate.

14. Introducerea comunicării publice în limba rromani (inscripţii, mesaje de interes public).

15. Înfiinţarea unor structuri educaţionale care să permită educaţia în limba engleză/limba imigranţilor, respectiv care să deţină mecanisme de educare a copiilor cu nevoi speciale.

La discuţiile de *focus-grup* au participat următoarele personalităţi cu implicaţii în dezvoltarea şi implementarea politicilor multiculturale la nivelul oraşului:

Monica Căluşer, Botond Csoma, Péter Demény, Pavel Doghi, Péter Eckstein-Kovács, András Farkas, Magdalena Gazday, Bogdan Ivanov, Csilla Könczey, Attila László, Marius Lazăr, Florin Moisă, István Péter, Vlad Pop, Róbert Schwartz, István Szakáts, István Székely, Botond Talpas, Gabriella Tonk, Rariţa Zbranca.

La elaborarea materialului au contribuit:

Gabriel Bădescu, Rareş Beuran, Alina Branda, Cristofor Filipaş, Tudor Sălăgean, Enikő Trombitás (în calitate de membri ai grupului de lucru), Gábor Ádám, Cosmina-Maria Berindei, Attila Gábora, Gyöngyi Pásztor, Cosmina Timoce-Mocanu, (în calitate de experţi), respectiv István Horváth şi Levente Salat (coordonatorii grupului de lucru).

{Cluj-Napoca: Planificarea strategică 2014-2020}

strategia pentru

Relația om-animal în context urban

Coordonatorii grupului de lucru:

Alina S. Rusu

Vlad Vancia

Rarița Zbranca

Cluj-Napoca: Un concept integrat de sănătate pentru om, animale și mediu. Un oraș prietenos cu animalele

Cluj-Napoca – One Health. Animal Friendly City

Document strategic pentru gestionarea relației om-animal în context urban

2014-2020

Structură:

1. Analiza preliminară (studii, evoluții, trenduri, date statistice, etc)
2. Analiză SWOT
3. Probleme strategice
4. Strategii sectoriale/priorități strategice
5. Avantaje competitive
6. Programe operaționale

1. Analiza preliminară

A. Studii

Numeroase studii indică faptul că relația om-animal de companie poate avea un impact pozitiv asupra sănătății umane, dezvoltării copiilor și a calității vieții umane în general. Utilizarea câinilor ca animale de companie și de terapie este tot mai mult recunoscută ca un domeniu ce contribuie la imbunătățirea sănătății umane. Astfel, câinii pot contribui la un stil de viață sănătos și mai fericiti, iar studii recente au arătat beneficiile terapeutice pe care interacțiunea cu animalele le poate aduce unor categorii din populație precum copii, seniori, oameni izolați datorită unor boli stigmatizante (de exemplu, SIDA), sau persoane cu diferite dizabilități (www.who.int). O serie de studii științifice privind efectul animalelor de companie și de terapie asupra dezvoltării psiho-sociale a copiilor diagnosticați cu autism s-au desfășurat și se desfășoară la Cluj-Napoca (Universitatea Babeș-Bolyai și Asociația Autism Transilvania), iar rezultatele indică beneficii semnificative aduse de prezența câinilor de terapie asupra eficienței programelor standard de îmbunătățire a abilităților sociale, cum ar fi metoda Poveștilor Sociale (Rusu, 2008; Grigore & Rusu, 2014).

Interacțiunea dintre om și animal are un istoric îndelungat, aceasta fiind de multe ori tema multor mituri și legende. De exemplu, în religia Egiptului Antic, pisica, denumită „*mau*" a

fost considerată un simbol important și a fost venerată (Malek, 1997). În ceea ce privește zilele noastre, interacțiunea dintre om și animal a fost investigată științific în contextul teoriilor evoluționiste, etologice (studiul comportamentului uman și animal) și antropologice, mai ales modurile în care oamenii își reprezintă animalele de companie și eforturile pe care le depun pentru a le oferi condiții de viață optime.

Potrivit unei analize realizate de către Asociația American Pet Products Manufacturing (APPMA, 2005), un cetățean american cheltuie în medie aproximativ 1500$ pe an pentru produse și servicii care vizează animalul de companie. Selbert (2006) a arătat faptul că o treime dintre posesorii de animale își menționează animalul de companie în testament. De asemenea, există date care arată că oamenii sunt mai înclinați să renunțe la fumat datorită efectului nociv pe care fumatul pasiv îl are asupra animalelor de companie, decât datorită efectelor negative pe care fumatul le are asupra propriei persoane (Sellbert, 2006). Aceste informații pot indica importanța pe care oamenii o acordă animalelor de companie și impactul pozitiv pe care acestea îl pot avea în viețile noastre.

Semnificația pe care oamenii o acordă animalelor, sumele de bani pe care le investesc și efortul depus pentru a menține relațiile optime cu animalele de companie subliniază importanța pe care aceste relații o joacă în viața unui om (Cavanaugh, Leonard și Scammon, 2008). Se cunoaște faptul că animalele îndeplinesc roluri diferite în viețile oamenilor. Pentru unii, acestea pot fi utilizate în scopuri practice, utilitare (pentru a munci), cum ar fi de exemplu câinii care sunt utilizați pentru pază, pentru a detecta bombe sau droguri (Derr, 2004; Hirschman, 1994), iar în ultimii ani, s-a dezvoltat tot mai mult domeniul numit terapie asistată de animale, în care activitățile cu câini sunt încorporate în diferite programe terapeutice pentru diverse categorii de beneficiari (www.petpartners.org; Rusu, 2008).

Pe măsură ce oamenii consideră animalele de companie ca fiind parte din familie, natura asocierii se distanțează de scopul utilitar al animalelor și se orientează spre relații sociale autentice (Serpell, 2003). De fapt, potrivit unui studiu realizat de către Barker (1999), oamenii au raportat ca simțindu-se mai apropiați de animalul de companie decât de cel mai apropiat membru al familiei. Pentru unii oameni, animalele de companie contribuie chiar la oferirea unui sens al sinelui (Belk, 1988; Brown, 2004; Sanders, 1990). Astfel, unii oameni se etichetează ca fiind iubitori de animale (Kidd și Kidd, 1980). Mai mult decât atât, potrivit unor studii legătura și relația unică, intimă și emoțională pe care oamenii o împărtășesc cu animalele lor, le oferă acestora sens în viață și o mai bună calitate a vieții (Holbrook, Stephens, Day, Holbrook, Strazar, 2001; Knapp, 1999).

Pentru a avea o relație fericită cu animalele de companie în direcția permiterii apariției efectelor benefice pe care animalele le pot avea asupra noastră, precum și pentru a preveni abandonul și abuzul asupra animalelor de companie, se recomandă asigurarea condițiilor de viață și interacțiune optime în spațiile familiale, publice și instituționale (World Organization for Animal Health; www.oie.int).

Referințe: 1. APPMA. (2006). New survey reveals U.S. pet ownership at all time high; **2.** Barker, S. B. (1999). Therapeutic aspects of the human-companion animal interaction. *Psychiatric Times*, 16; **3**. Belk, R. W. (1988). Possessions and the extended self. *J Consum Res September,*

15:139–68; **4**. Brown, S-E. (2004). The human–animal bond and self psychology: toward a new understanding. Soc Anim., 12:67–86; **5.** Derr, M. (2004). A dog's history of America: how our best friend explored, conquered, and settled a continent. *New York: North Point Press*; **6.** Grigore, A. A., Rusu, A.S. (2014). Interaction with a therapy dog enhances the effects of Social Story method in autistic children. Society & Animals, 1:1-21; **7.** Hirschman, E. (1994). Consumers and their animal companions. *J Consum Res*, 20:616–32; **8.** Holbrook, M. B, Stephens, D. L, Day, E., Holbrook, S. M, Strazar, G. (2001). A collective stereographic photo essay on key aspects of animal companionship: the truth about dogs and cats. *Acad Market Sci Rev*., 1; **9.** Kidd, A. H, Kidd, R. M. (1980). Personality characteristics and preferences in pet ownership. *Psychol Rep*, 46:939–49; **10.** Knapp, C. (1999). Pack of two: the intricate bond between people and dogs. New York: *Dell Publishing*; **11.** Malek, J. (1997). The Cat in Ancient Egypt (2nd ed.). *Philadelphia: University of Pennsylvania Press*; **12.** Rusu A.S. (Ed.), 2008. Interacțiunea Om-Animal: Elemente de Etologie Aplicată și Terapie Asistată de Animale. Presa Universitară Clujeană. ISBN 978-973-610-838-9. 150 pagini; **13.** Sanders, C. R. (1990). The animal "other": self definition, social identity and companion animals. *Adv Consum Res*., 17:662–8; **14.** Selbert, R. (2002). Pet trend: anthropomorphism. Growth strategies. Santa Monica, CA: La Jolla Institute, 1–2; **15.** World Organization for Animal Health – www.oie.int - accesat în data de 29.04.2014; **16.** Pet Partners Organization (former Delta Society) – www.petpartners.org - accesat în data de 29.04.2014.

B. Cadrul legal/normativ

Legislația națională (http://www.vier-pfoten.ro/donatii/legislatie/)

1. Legea 258/2013 pentru modificarea și completarea OUG 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân: *Obligativitatea sterilizării până în ianuarie 2015 a tuturor câinilor de rasă comună sau metiși*; *Microciparea tuturor câinilor*; *Declararea în termen de 7 zile a pierderii, dispariției, morții, donării/vânzării câinelui*; *Permite autorităților locale eutansasierea câinilor fără stăpân în termen de 14 zile (…)*
2. Normele metodologice de aplicare a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân.
3. Lege pentru modificarea si completarea Legii nr. 205 din 26 mai 2004 privind protecţia animalelor din 15.01 2008.
4. Ordinul nr. 31/2008, Norme metodologice de aplicare ale legii protecției animalelor
5. Legea pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 155/2001 privind aprobarea programului de gestionare a câinilor fără stăpân (Monitorul Oficial nr.289 / 29.04.2002).
6. Legea grădiniilor zoologice și acvariilor publice - (Monitorul Oficial nr.271 / 23.04.2002)

7. Legea privind ratificarea Convenției Europene pentru protecția animalelor de companie, semnată la Strasbourg la 23 iunie 2003 (Monitorul Oficial al României, partea I, Nr. 400/5.V.2004)
8. Declarația universală a drepturilor animalelor
9. Ordonanță de Urgență privind deținerea câinilor agresivi sau periculoși - Monitorul Oficial nr.311 / 10.05.2002

Poliția animalelor

Autoritatea Naţională Sanitară Veterinară şi pentru Siguranţa Alimentelor (ANSVSA) va avea în structură o Poliţie a Animalelor, care va verifica deţinătorii de animale şi îi va sancţiona pe cei care nu le hrănesc sau le maltratează, prin adoptarea unei hotărâri de Guvern. Poliţia Animalelor ar urma să aplice Legea privind protecţia animalelor (Legea 205/2004, modificată prin Legea 9/2008), Legea privind câinii fără stăpân (Legea 258/2013 pentru modificarea şi completarea OUG 155/2001), precum şi Regulamentul (CE) nr. 1/2005 privind protecţia animalelor în timpul transportului. În cazul constatării unor fapte de natură penală, această structură va sesiza Poliţia Română, în cadrul unui protocol cu Ministerul Afacerilor Interne la care se lucrează de asemenea în prezent. Ca direcţie, Poliţia Animalelor ar urma să aibă 15 angajaţi, în afara directorului. De asemenea, fiecare direcţie judeţeană a ANSVSA ar trebui să aibă câte doi - trei angajaţi cu aceleaşi atribuţii privind protecţia animalelor.

Regulamente locale:

HCL 330/1998, modificat prin HCL 89/2010 – Privind creșterea animalelor domestice pe raza municipiului Cluj-Napoca (http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/89_2010.PDF)

- Stabilește zona în care nu pot fi crescute animale domestice, condițiile pentru creșterea câinilor și pisicilor în locuințe colective etc
- Peste 2 animale trebuie acordul asociației de locatari- decizia e contestată de Curtea de Apel - http://www.stiridecluj.ro/politic/clujenii-pot-creste-in-bloc-cate-animale-vor-curtea-de-apel-a-anulat-o-hotararea-care-limita-numarul-de-caini-pisici-sau-pasari

HCL 575/2001 privind stabilirea zonelor special amenajate pentru plimbarea câinilor cu stăpâni crescuţi în apartamente (http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/HCL%20575_2001.pdf)

- Sunt stabilite zone în care pot fi plimbați câinii, se menționează amenajarea (inclusiv îngrădirea) în termen de 6 luni de la aprobarea HCL (în 2001)

HCL 84/1996 privind creşterea, întreţinerea şi circulaţia câinilor în municipiul Cluj-Napoca (http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/HCL%2084_1996.pdf)

- Document cu măsuri care nu mai sunt valabile – toți câinii, indiferent de talie și rasă trebuie purtați cu botniță, stâpânii de câni trebuie să aibă la ei făraș și mătură pentru a curăța excrementele

C. Statistici

1. Există foarte puține date cu privire la animalele din oraș și zona mentropolitană (nu există baze de date și estimări cu privire la animalele de companie).
2. Legea 258/2013 care impune sterilizarea câinilor până în ianuarie 2015 și implantarea de microcipuri – va permite realizarea primei baze de date cu câini/proprietari identificați pe baza microcipurilor.
3. La Cluj-Napoca, față de alte orașe din țară, numărul câinilor din adăposturi este mai mic; de asemenea, numărul persoanelor mușcate de câini este mai mic la Cluj-Napoca în comparație cu alte orașe (http://www.mediafax.ro/social/situatia-cainilor-fara-stapan-in-marile-orase-zeci-de-cazuri-de-persoane-muscate-sunt-raportate-in-fiecare-luna-11292314) - analiza preliminară pentru Strategia Municipiului Cluj-Napoca, http://cmpg.ro/?p=94; Tabel 1).

Tabel 1. Numărul persoanelor agresate de câini comunitari și costul tratării acestora (Cluj-Napoca, 2008-20012).

Spitalul Clinic de Boli Infecțioase Cluj-Napoca	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**
Nr. persoane rănite de câini comunitari	846	884	870	725	865
Costul total al tratamentelor	339.066 lei	350.946 lei	345.178 lei	287.646 lei	343.310 lei
Costul mediu de persoană al tratamentelor pentru tratarea rănilor provocate de câini este de 400 lei.					

2. Analiza SWOT

Puncte tari	**Puncte slabe**
- singurul curs post-universitar de formare profesională în domeniul Terapiei și Activităților Asistate de Animale (oferit de către Universitatea Babeș-Bolyai, în colaborare cu Universtatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca). - singurul Institut de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal din România (www.icioa.ro) - consorțiu format din UBB-USAMV CN-Zoo Turda.	- există doar o singur zonă destinată plimbarii cainilor fara lesă, care este greu accesibilă, mai ales pentru persoanele de vârsta a treia; de asemenea, zona nu permite accesul cu autoturismul (în cazul persoanelor care își transportă câinii până în acea locație) și nu are spații de parcare. - imaginea eronată a deținătorilor de câini (stereotipuri adesea vehiculate: *deținătorii de câini iubesc mai mult animalele decât copii, nu le*

- existența unor programe de intervenții asistate de animale (Program anti-stres pentru studenti – Vivariul UBB, Asociația Autism Transilvania, Școli Speciale, Clinica de Psihiatrie Adulti – UMF Cluj-Napoca, Caritas etc.) - existența ONG-urilor active în formarea câinilor de terapie și a echipelor de intervenții asistate de animale (ex. Asociația Dog Assist) - echipe interdisciplinare de optimizare a interacțiunii om-animal (medici veterinari, psihologi și biologi) - Cluj-Napoca este un oraș cu mulți tineri, iubitori de animale și natură în general. - ONG-uri active in domeniul deținerii responsabile a animalelor de companie și a promovării responsabilității civice (ex. Arca lui Noe, Trei Frați Pătați, Nuca) - numarul scăzut al animalelor fără stăpân în Cluj-Napoca, în comparație cu alte orașe din România	*pasă decât de câinii lor* etc.) - lipsa coșurilor de gunoi in multe zone unde sunt plimbați câinii. - lipsa informațiilor clare privind legislația plimbatului cu sau fără lesă a câinilor în anumite spatii verzi, parcuri etc. - mediatizarea excesivă a accidentelor negative cu câini - nivel eterogen de educație a populației în ceea ce privește deținerea responsabilă a animalelor de companie (în special cele exotice – riscuri de abandon) - nivel scăzut de cunoștințe privind deținerea responsabilă - studenții nu pot sa vină la facultate cu animalele de companie (Cluj-Napoca = oraș universitar) și nu există camere/cămine care să permită deținerea animalelor de companie. - lipsa facilităților pentru câini ghizi în magazine, pe stradă, etc - nu există facilități pentru câinii turiștilor/vizitatorilor/ artiștilor pe perioada mega-evenimentelor (mai ales pentru anul 2015 - Capitala Europeană a Tineretului – Cluj-Napoca) - puține hoteluri oferă accesul animalelor de companie pentru turiști / oameni de afaceri / artiști / universitari (care vizitează orașul cu ocazia unor evenimente sau mega-evenimente)

Oportunități	Amenințări
- există multe zone verzi în jurul orașului - existența specialiștilor și a interseului pentru programe de educație in privința interacțiunii corecte cu animalele și a deținerii responsabile a animalelor - programele de cercetare universitară în domeniu - realizarea unei prime baze de date cu privire la animalele de companie – conf legii 258/2013 - Atragerea de fonduri europene pentru facilitățile necesare acomodării animalelor în oraș - prezența și activitatea ICIOA, UBB, USAMV CN, Dog Assist și a ONG-urilor din domeniul protecția animalelor - numărul mare de festivaluri organizate in Cluj - oportunitate pentru a face educație ecologică. - Derularea unor mega-evenimente – Cluj-Napoca = Capitală Eurpeană a Tineretului 2015. - candidatura orașului la titlul de Capitală Culturală Europeană și interesului orașului de a adopta criteriile unui oraș european. - Proiectul de Buget Participativ care permite locuitorilor unor cartiere să solicite îmbunătățirea infrastructurii pentru socializarea animalelor și reabilitarea socială a unor spații.	- crearea sau amplificarea unor conflicte între posesorii de caini și cetățenii care nu dețin animale de companie - creșterea numărului de câini comunitari și abandonați - costul ridicat al serviciilor obligatorii și lipsa unor reduceri (facilutăți) pentru oamenii cu venituri mici sau pentru cazurile sociale. - lipsa consultării experților (biologi, etologi, veterinari, specialiști în domeniul bunăstării animalelor, specialiști în sănătate) in cazul luării de decizii pentru managementul animalelor sau în situatii de criza, precum și în elaborarea hotărârilor legislative. - mediatizarea excesivă a cazurilor negative de interacțiune om-animal (mușcături letale). - gestionarea neadecvată a problemei câinilor fără stăpâni - distrugerea habitatului natural al animalelor sălbatice din zona metropolitană.

3. Probleme strategice

A. Analiza problemelor asociate cu deținerea animalelor de companie în zonele urbane

Categorii de probleme asociate:

(1) **Zgomote** – lătrături/urlete în locuințe și spații publice (câini), mieunat în timpul perioadei de împerechere (pisici). La nivel internațional, zgomotele produse de animalele de companie (mai ales in perioada de reproducere) sunt cauzele celor mai comune plângeri adresate autorităților locale. Plângeri frecvente – în apropierea adăposturilor.

(2) **Distrugerea și infestarea spațiilor publice** – săpat, infecții zoonotice asociate fecalelor, lipsa de colectare a fecalelor și lipsa unor spații marcate și ușor accesibile pentru depozitarea fecalelor, precum și a unui sistem de distrugere a acestora.

(3) **Miros** – plângerile apar de obicei in relație cu adăposturile sau curțile în care sunt adăpostite prea multe animale.

(4) **Comportamente specifice speciei**

Prădare – câinii organizați în haite pot prăda animale de fermă sau domestice, pisicile – pot prăda fauna locala, în special păsări (comportamentul de prădare – parte naturala a repertoriului comportamental – se poate diminua frecvența, dar nu poate fi eliminat complet). Nu există încă date clare privind frecvența și impactul prădării asupra faunei locale între animale cu stăpân și fără stăpân. De asemenea – câinii și pisicile pot colecta animale moarte sau ranite (curăța mediul) – rol de "gunoieri naturali".

Atacuri și mușcături – evenimente foarte mediatizate – a crescut aparent numarul atacurilor și muscăturilor în mediul urban din partea câinilor fără stăpân (rapoarte din media la nivel internațional – însă sursele nu sunt întotdeauna controlate) – puternică încărcătură emoțională a evenimentelor. În realitate, statisticile veterinare și etologice indică faptul că între 65-93% din atacurile câinilor asupra oamenilor au loc chiar în curțile sau locuințele proprii (Podberscek & Blackshaw 1990). În ciuda opiniei general vehiculate, câinii fără stăpân manifestă episoade mai rare de agresivitate decât câinii cu stăpân (Beck 1979). Veterinarii din Cluj-Napoca ar putea în viitor colecta date legate de cele mai frecvente tipuri de agresivitate, pentru a putea elabora strategii specifice de prevenție: față de oameni (adulți, varstnici), față de copii, față de alți câini, față de pisici, față de gâini – o asfel de statistică ar permite implementarea unor strategii optime de prevenție, prin educație și management comportamental.

Zoonoze – rabia pare să fie sub control în orașul nostru (nu au aparut cazuri mediatizate în ultimii ani), dar sunt alte zoonoze identificate in spatiile de joaca ale copiilor (există studii elaborate de specialiștii de la Facultatea de Medicină Veterinară, USAMV CN).

Animale pierdute sau fără stăpâni - mai multe categorii: animale cu stăpân (plimbărețe, explorează spațiul în timpul perioadei de reproducere, pierdute, abandonate), niciodata deținute de vreo persoană , "semi-deținute" – nu au stăpâni, dar sunt hrănite aleator, mai ales in fața spațiilor de depozitare a resturilor menajere sau în cartiere (în fața blocurilor) și animale complet independente față de interactiunea directă cu oamenii.

Competiția pentru spațiu de plimbare / antrenament – exista tendința ca unii deținători să utilizeze spațiile publice (parcuri, locuri de joacă) ca spații pentru a-și antrena câinii, putând interfera neplăcut cu alte persoane cu animale de companie, care doresc doar să se relaxeze cu câinii lor. In Cluj-Napoca – există "agility parks" (parcuri pentru antrenament sportiv pentru câini) – ex. Pet Joy – numărul acestor spatii ar putea crește în orașul nostru

B. Probleme strategice :

1. Spații neadecvate de plimbare a câinilor (off leash zones)

- Nu sunt în toate zonele (ex. Mărăști, Centru, Zorilor)
- Nu sunt amenajate și semnalizate corespunzător
- Există zone de conflict între oamenii cu câini și cei fără câini
- Zone restricționate pentru accesul cu animale în mare parte din oraș (parcuri).

2. Lipsa comportamentului responsabil al proprietarilor de animale de companie

- Nivel redus de educație în ceea ce privește deținerea animalelor de companie, nevoile de viață ale unui animal și asigurarea unui nivel optim de calitate a vieții.
- Informare insuficientă legată de alegerea animalului potrivit.
- Numărul relativ mare de cazuri de abandon sau cruzime împotriva animalelor.
- Incidența cazurilor de mușcături (prevenție și intervenție în situații de criză).

3. Nivelul redus de educație și cunoaștere a animalelor de către populația generală (stereotipuri, comportamente neadecvate, conflicte).

4. Lipsa facilităților urbane pentru câinii ghizi pentru persoanele cu dizabilități (transport public, acces în magazine, localuri publice etc).

5. Cadrul legal și normativ cu privire la acomodarea urbană a animalelor – învechit/neadecvat (HCL 84/1996), neadecvarea la legislația europeană cu privire la bunăstarea animalelor; costurile mari de întreținere a animalelor datorită condițiilor impuse prin lege (Legea 258/2013 – sterilizare, microcipare, etc).

6. Situația generală a câinilor fără stăpân – deși mai bună decât în alte locuri, există încă un număr mare de animale fără stăpân, condițiile de la ecarisaj sunt modeste, numărul relativ mic de adopții etc

7. Lipsa cooperării între instituțiile administrației și experții în etologi/biologi/relație om-animal

4. Politici sectoriale și priorități strategice

A. One Health – Abordare integrată și interdisciplinară pentru asigurarea sănătății oamenilor, animalelor și mediului

În conformitate cu conceptul One Health promovat de Organizația Mondială a Sanatatii (http://www.onehealthinitiative.com), animalele de companie nu ar trebui văzute ca un lux, ci ca o componentă normală a unei comunități umane. **Conceptul *One Health*** (O singură sănătate) se dorește a deveni o strategie globală de colaborare și comunicare interdisciplinară în ceea ce privește sănătatea oamenilor, a animalelor și a mediului în care trăiesc aceștia (http://www.onehealthinitiative.com). Conceptul are aplicabilitate tot mai mare în contextul urbanizării masive, al creșterii rezistenței unor agenți zoonotici (virusi, paraziți), diminuării masive a habitatului animalelor sălbatice, schimbărilor climatice, defrișărilor masive, dar și în contextul creșterii accesului la informație.

A1. Îmbunătățirea cadrului normativ (prin reglementări ale autorităților locale) cu privire la acomodarea urbană a animalelor

A2. Dezvoltarea facilităților urbane pentru accesul câinii ghizi pentru persoanele cu dizabilități

B. Animal friendly city – un oraș prietenos cu animalele, în care bunăstarea animalelor și relația armonioasă om-animal este un indicator al calității vieții și dezvoltării comunității

B1. Îmbunătățirea infrastucturii urbane și a condițiilor legate de plimbarea câinilor de companie

B2. Creșterea nivelului de educație cu privire la interacțiunea om-animal – deținerea responsabilă de animale, cunoașterea comportamentului animalelor din mediul urban etc

B3. Îmbunătățirea situației câinilor fără stăpân și a animaleolor sălbatice din zona metropolitană

5. Avantaje competitive

Față de alte orașe din România, Cluj-Napoca are următoarele avantaje în ceea ce privește relația om-animal:

- excelență academică în domeniul relației om-animal – USAMV CN, UBB, și colaborarea inter-instituțională prin ICIOA (Institutul de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal; www.icioa.ro).
- la Cluj-Napoca se desfășoară singurul curs de formare universitară în domeniul terapiei și activităților asistate de animale pentru persoane cu nevoi speciale (Universitatea Babeș-Bolyai, în colaborare cu Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară).

- suprafața mare de arii verzi și împădurite din jurul orașului, fauna bogată a zonei
- gestionarea mai eficientă decât în alte orașe a câinilor fără stăpân, abandonați sau pierduți.
- activitatea ONG-urilor în domeniul protecției animalelor (exemple: Asociația Arca lui Noe, Asociația Nuca, Asociația Trei Frați Pătați) și în domeniul formării echipelor de activități și terapie asistată de câini (Asociația Dog Assist).

6. Programe operaționale

1. Înființarea unei comisii interdisciplinare cu experți din domeniul biologiei/ etologiei, psihologiei, ecologiei care să lucreze împreună cu instituțiile abilitate ale administrației locale **pentru gestionarea corectă și eficientă a aspectelor legate de relația om-animal în mediul urban.**

2. Program de conștientizare și educare a populației generale cu privire la relația om-animal

- copii – este nevoie de educație timpurie a atitudinilor și cunoștințelor legate de managementul interacțiunii om-animal – învățarea respectului și conștientizarea responsabilității pentru animale. Se pot realiza programe în școli, fie prin inserție curriculară a unor astfel de elemente, fie prin programe oferite în cadrul unor proiecte realizate cu ajutorul studenților, voluntari, ONG-uri etc.
- adulți și persoane în vârstă (deținători de animale și persoane care nu dețin animale) - există adesea conflicte între așteptările comunității față de animalele de companie (ex. lipsa fecalelor din spatii publice, acces limitat în parcuri, purtarea obligatorie a botniței etc.) și asteptările legate de confortul animalelor de companie la nivelul persoanelor care dețin animale.
- găsirea unor căi de comunicare și informare sistematică legată de schimbările la nivel de atitudini și așteptări ale persoanelor care nu dețin animale de companie, dar care sunt adesea mai vocale decât cele deținătoare de companie, mai ales dacă apar episoade puternic mediatizate (exemplu, cazuri de mușcături letale asupra copiilor).
- media: reclame audio și vizuale, știri, emisiuni informative (în Cluj-Napoca există interes media mare față de evenimentele de tip interacțiune om-animal), ziare, pliante, aplicații smart-phone cu informații despre evenimente de educație, consiliere comportamentală, Puppy Parties, vaccinări gratuie etc.
- seminarii, workshopuri adresate in locații specifice, pentru categorii specifice de beneficiari (ex. Unele companii sau asociații doresc să organizeze Pet Day in spațile proprii), semne și plăcuțe informative ușor de citit - prin oraș, parcuri, în școli primare, licee, în jurul blocurilor etc.

3. Program de promovare a conceptului de *deținere responsabilă a animalelor de companie*

- dezvoltarea unor programe de educație in privinta interacțiunii corecte cu animalele și a deținerii responsabile a animalelor, cu impact asupra prevenției abandonului și a atacurilor.
- campanii de informare a publicului privind drepturile și obligațiile detinatorilor de animale (campanii pentru toate categoriile de vârstă).
- utilizarea punctelor de informare și consiliere legate de managementul interacțiunii om-animal.
- organizarea periodică de “pupy party” - ca metodă de educare a stâpânilor și a câinilor.

4. Îmbunătățirea infrastructurii urbane pentru plimbarea și socializarea animalelor

- diluarea (prin informare și activități interactive comune) a delimitării non-constructive a spațiilor urbane de plimbare intre "zone cu caini" si "zone fără câini.
- crearea de noi zone și extindera zonelor de tip "fără lesă” și ”socializare", având în vedere efectele benefice ale unor asfel de zone și activități la nivel de bunăstare umană și animală (sănătate fizică și psiho-socială)
- crearea de spații pentru necesitățile minime ale întreținerii urbane a animalelor, în toate zonele orașului
- amenajarea adecvată a spațiilor – coșuri de gunoi, împrejmuire, apă etc
- "toalete pentru câței” în parcuri (Doggie toilets) – idee de succes în parcurile și grădinile din Franța, unde distrugerea spatiilor verzi de catre câini era o problemă
- semnalarea localurilor care permit accesul câinilor, prin crearea unor materiale informative (stickers).

5. Program de dezvoltare a facilităților și condițiilor pentru utilizarea optimă a câinilor ghizi și animalelor de terapie

- oferirea accesului în mijloace de transport și în instituții publice a câinilor ghizi și a câinilor de terapie, respectându-se regulile de igienă cerute la nivel international și național (carnet de sanatate la zi, dresaj de obedienţă etc.).
- informarea publicului față de hotărârile legislative privind câinii ghizi.
- acesibilizarea socială a spațiilor publice și comerciale pentru persoanele cu dizabilități și animalele însoțitoare.

6. Program de asigurare/garantare a bunăstării animalelor în contextul urban

- revizuirea cadrului normativ și a regulamentelor locale cu privire la animale.

- promovarea ideii de Poliția Animalelor și găsirea unei strategii de a o face funcțională (eventual prin implicare de voluntari, la început, cu găsirea unor aplicații de proiecte pentru a o susține în viitor).
- campanii de internalizare și preluare a standardelor europene privind bunăstarea animalelor (Comisia Europeană și Organizația Mondială pentru Sănătatea Animalelor).

7. Program de identificare și monitorizare a animalelor

- identificarea prin microcipuri – eficiența acestei metode este încă investigată; este relativ costisitoare și necesită o vizită la veterinar, pe care unele persoane nu și-o permit financiar. Utilizarea zgărzilor și a plăcuțelor de identifcare – mai puțin costisitoare (riscuri – zgarda poate fi ușor scoasă). În Australia – identifcarea permite readucerea câinilor găsiți direct la stăpân (nu la un adăpost) – ceea ce permite *consiliere directă* a stâpânului față-în-față, astfel încât să se prevină astfel de evenimente în viitor. De asemenea, o astfel de procedură permite aplicarea eficientă a sancțiunilor, dacă există cadru legislativ pentru acest lucru.

8. Serie de evenimente urbane de facilitare a interacțiunii om-animal

- *Ziua Interacțiunii Om-Animal* (ZIOA) - evenimentul se poate organiza în cât mai multe contexte urbane, având în vedere justificarea multi-funcționalității și a impactului acestui tip de eveniment la nivel individual și comunitate: cooperare între ONG-uri și universități la nivel de găsire de soluții viabile pentru managementul atitudinilor și comportamentelor față de animalele de companie, educație ecologică interactivă, educația comportamentelor prosociale, a respectului față de animale, responsabilizarea copiilor și a altor categorii de vârstă față de animale, educație interactivă, îmbogățire comportamentală etc.

9. Program on-line de consiliere comportamentală pentru deținătorii animalelor de companie (prin implicarea ICIOA, UBB, USAMV CN, Dog Assist și ONG-urile de protecția animalelor).

10. Program de accesibilizare a orașului pentru deținătorii de animale

- crearea unui cămin pentru studenții care doresc să își aduca animalele de companie la Cluj-Napoca (eventual un cămin la nivel de consorțiu între universități.
- crearea unei baze de date cu hotelurile care oferă cazare pentru turiști cu animale de companie
- facilități pentru îngrijirea temporară animalelor de companie (ex. animalele turiștilor care participă la evenimente etc).

11. Dezvoltarea unui parc pentru câini (dog-park) - conceptul de dog-park presupune și oferire de consiliere comportamentală de către specialiști (atragere de fonduri europene).

12. Program de facilități pentru deținătorii de animale

- implicarea studenților de la USAMV CN (sub formă de ore de practică creditate, în contextul legislativ aflat în vigoare) în sterilizarea animalelor persoanelor cu venituri

mici, sau cele care sunt in managementul ONG-urilor și eventual scrierea unor proiecte de finanțare pentru achiziția unor laboratoare mobile de sterilizare.

Membrii grupului de lucru:

Alina S. Rusu (Conf. Univ. Dr., Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Universitatea Babeș-Bolyai și Institutul de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal)

Vlad Vancia (drd., Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară și Institutul de Cercetare a Interacțiunii Om-Animal)

Rarița Zbranca (director AltArt Foundation, Cluj-Napoca)

Aprilie 2014

strategia pentru

Planificare spațială în cadrul dezvoltării urbane

Coordonatorii grupului de lucru:

Șerban Țigănaș

Eugen Pănescu

Strategia municipiului Cluj Napoca 2014-2020

Grup de lucru Planificare spațială în cadrul dezvoltării urbane

Dezvoltare urbană și planificare spațială

0. Introducere - misiune, referințe și structurare

Planificarea spațială este un sector important al strategiei de dezvoltare a localității prin rolul său fundamental de a asigura cadrul pentru dezvoltarea mediului construit, de a corela și reflecta în mod echilibrat și integrat direcțiile strategice ale diferitelor sectoare ale strategiei. Având în vedere orientarea declarată a strategiei de dezvoltare pentru municipiul Cluj-Napoca către calitatea vieții, planificarea spațială capătă o recunoaștere a importanței pe care nu a avut-o până acum. Din aceasta rezultă provocări mult mai importante decât până acum, mize superioare ale calității planificării spațiale dar și responsabilitatea crescută, în contextul nevoii de valorificare a avantajelor competitive evidențiate pentru Cluj-Napoca.

Strategia pentru planificare spațială presupune identificarea prin analiză a problemelor strategice cheie și acordarea de răspunsuri și soluții pentru acestea în cadrul structurii metodologice generale a strategiei. Strategia planificării spațiale trebuie să asigure calitatea spațiului planificat, acoperirea tuturor problematicilor diverse specifice tipurilor de spații existente, construite struturat, în curs de structurare, nedezvolatate, naturale, centrale, periferice, abandonate și în decădere, etc. Strategia planificării spațiale trebuie să fie perfect integrată în strategia generală și să o susțină, aducând un set eficient de instrumente pentru implementarea strategiei pe direcțiile strategice prioritare, prin politici, programe și proiecte. Asigurarea sinergiilor cu celelalte strategii sectoriale este de asemenea fundamentală. Nu în ultimul rând, această strategie își propune să genereze instrumente de evaluare accesibile care să recurgă la participarea cetățenilor în cadrul proceselor de monitorizare, bazate pe platforme informatice în cadrul e-guvernării.

Referințe și surse

Strategii municipale: Greater Helsinki Vision 2050, London Plan, Rotterdam, București, Brașov
Rapoarte de la Banca Mondială pentru MDRAP 2013 (Enhanced Spatial Planning, Competitive Cities, Growth Poles)
Planul Urbanistic General Municipiul Cluj-Napoca 2014 (PUG)
Strategia municipiului Cluj-Napoca 2007-2013
PIDU Cluj Napoca (plan integrat de dezvoltare urbană)

Structura raportului preliminar Dezvoltare urbană și planificare spațială

1. Definirea cadrului sectorial - în care se relevă rolul sectorului în cadrul strategiei și principalele instrumente specifice

2. Analiză de stare - în care se evaluează pe baza principalului document strategic de reglementare, Planul Urbanistic General al municipiului, starea actuală și obiectivele noului PUG

3. Analiza sectorială SWOT și PEST - în care se aplică două tipuri de analize (puncte tari, puncte slabe, oportunități și amenințări și politic economic social și tehnologic) pentru a identifca principalele probleme strategice cheie și a obține o analiză a potențialului de avantaj competitiv

4. Probleme strategice cheie (PSC) - în care se identifică prin ierarhizare, conform metodologiei de elaborare a strategiei 5 cele mai importante probleme

5.Direcții strategice prioritare pentru strategiile sectoriale - în care se formulează direcțiile strategice ca răspuns la problemele identificate

6. Politici publice prioritare pentru dezvoltarea urbană - în care se formulează titlurile politicilor publice care trebuie elaborate pentru implementarea direcțiilor strategice prioritare

7. Programe și măsuri – în care se propune generarea de studii și proiecte în cadrul fiecărei politici publice adoptate

8. Sinergii cu alte domenii ale strategiei - în care se evidențiază legăturile cu celelalte sectoare și integrarea strategiei planificării spațiale în strategia generală

9. Mecanism de evaluare a aplicării strategiei - în care se propune generarea de instrumente eficiente pentru monitorizarea aplicării strategiei și observarea rezultatelor

1. Definirea cadrului sectorial

Dezvoltarea Urbană se datorează strategiilor adoptate la nivel public, dar și impulsului investițional autonom și fenomenelor de piață, în interferență și legătură. Dezvoltarea urbană este continuă și eterogenă. Dezvoltarea urbană presupune regenerarea, urbanizarea, reciclarea teritoriilor urbane cu prioritate înaintea dezvoltării terenurilor virgine, in spiritul orașului compact și eficient, asigurând astfel o creșetre sustenabilă care se opune orașului difuz, expandat, rezultat în urma fenomenului cunoscut ca *urban sprawl*. Dezvoltarea urbană poate fi coordonată consecvent și pro-activ, conform unei strategii, sau poate fi gestionată sumar prin aplicarea unor proceduri și reglementări depășite strategic - ca în cazul municipiului Cluj-Napoca cu PUG vechi, expirat, putând fi încurajată prin filtrarea sumară a impactului propunerilor private de dezvoltare, generate de piață, asigurând cadrul legal pentru acestea (tendințele la nivel național, exprimate prin modificările recente ale legislației în direcția liberalizării prin dereglementare, derogări de la reglementări, etc.).

Administrația publică locală deține instrumentele de control (cadrul de reglementare urbană) dar și de ghidaj (promovare, inhibare, catalizare, condiționare).O parte din aceste instrumente sunt aplicabile prin legi și practica urbanismului, altele trebuie și pot fi create și rafinate în funcție de interesele comunităților, prin puterea consiliilor locale. În absența unei strategii a planificării spațiale apare riscul unor scăderi a calității cadrului construit cu amenințări asupra calității vieții, a valorii proprietăților imobiliare, a poziției orașului în competițiile complexe la care ia parte în cadrul macroproceselor de dezvoltare regională teritorială. Consecințele unei astfel de evoluții sunt alterarea sustenabilității, a siguranței urbane, degradarea orașului construit, stagnarea și regresul cantitativ și calitativ al mediului construit.

Instrumentele principale ale dezvoltării urbane constau într-o ierarhie a sistemului de planuri de urbanism, planuri suplimentare cu scopuri precise (de regenerare urbană) și proiecte strategice publice sau private și produc catalizarea dezvoltării. Dezvoltarea urbană presupune un aparat administrativ - sistem de validare (intern, comisii, factori externi) dar poate recurge în spiritul angajamentului civic și al bunei practici pro-active la instrumente suplimentare (comisii externe, centre permanente de informare și implicare a populației, parteneriate cu societatea civilă, etc.).

Rolul strategiei sectoriale este de a defini un set de principii pe baza cărora să poată fi apreciată justețea si valoarea oricăror inițiative de dezvoltare publică și privată (evaluarea proiectelor concrete). Setul de principii este necesar atât factorilor politici implicați în procesul dezvoltării urbane, cât și investitorilor și cetățenilor. De asemenea se urmărește traducerea și corelarea în plan spațial a efectelor celorlalte sectoare strategice și formularea priorităților cu rol catalizator în dezvoltare și generarea de programe și măsuri în scopul creșterii calității dezvoltării.

2. Analiză de stare

Pentru a realiza o analiză a stării dezvoltării urbane trebuie luate în considerare elementele decurse din noul PUG, preponderent concluziile studiilor de fundamentare. De asemenea trebuie preluate elemente și concluzii din studii relevante referitoare la oraș (*nivel EU - vezi studiul EUROSTAT citat si de sectorul cultural*), studii despre teritoriul metropolitan, PATJ (plan de amenajare a teritoriului județului), sondaje publice ale diferitelor sectoare, Banca Mondială (raportul citat, pentru MDRAP).

Cum este Clujul de astăzi, înainte de noul PUG (în curs de aprobare)?

- are un centru istoric valoros, intact, cu doar câteva intervenții recente de slabă calitate și conflictuale;
- are periferii istorice de toate standardele (de la mahalale la parcelare interbelica);
- are zone industriale ample și inactive, în abandon;
- marile ansambluri socialiste sunt neterminate, lăsate fără centre de cartier;
- au apărut dezvoltările nefirești ale ultimilor 20 de ani, incomplete și cu deficit de spații publice;
- a proliferat construirea izolată pe câmpuri agricole, în păduri și livezi;
- au apărut conflicte în zone rezidențiale: blocuri între case și case între blocuri, devierea de la caracterul planificat pentru noile dezvoltări prin derogări repetate de la regulamentele PUG;
- s-au densificat zonele cele mai dense;
- circa jumătate din intravilanul stabilit anterior noului PUG este neocupat și neechipat cu infrastructuă - lipsesc dotările și echipamentele în cartiere;
- are un defect istoric: condițiile de mobilitate sunt precare, cu o rețea inegală și incompletă, cu segmente lipsă (un singur bulevard, spre gară);
- orașul întoarc ”spatele” la Someș, nu este exploatată principala resursă de peisaj, cursul văii Someșului Mic;
- s-a instaurarat specula imobiliară ca normalitate și bunul plac al proprietarilor nefiltrat de interesul public;
- este prea mare prețul terenurilor ne-echipate (agricole) și neconforme pentru construire (cu pericole de alunecări, pădure, livadă), daorită precedentelor create prin derogarea de la regulamente;
- centru istoric este decăzut economic din cauza mall-urilor și a absenței strategiilor și politicilor de revigorare pentru nucleul istoric.

Evaluarea PUG-ului actual, în vigoare

Premise de dezvoltare al PUG, nevalidate în timp:

- PUG a previzionat dezvoltarea sectorului industrial, prăbușit integral între timp (nu s-a validat);
- PUG a luat în calcul o crestere mult mai lenta a invatamantului universitar decât cea reală (creșterea a fost mult mai mare);

- PUG a prevăzut o evolutie mai lenta a sectoarelor secundar si tertiar (creșterea a fost mai mare);
- PUG a estimat evolutie demografica diferita de cea care a survenit în ultimii 15 ani (nu s-a validat);
- PUG a mizat pe relatii in teritoriu limitate la polul Turda – Cîmpia Turzii, prin dezvoltarea masivă spre sud (irațională și nevalidate);
- PUG a ignorat dezvotarea comunelor metropolitane, în special Florești și Baciu, mai puțin Apahida, Gilău, Chinteni, Gheorgheni (relațiile cu teritoriul nu au fost corect anticipate).

Lipsa tehnicilor / politicilor de implementare:

- s-au practicat politici de urbanizare etapizată și sistematică a terenurilor nou introduse în intravilan, generându-se periferii incomplet echipate și subdezvoltate;
- nu s-au restructurat unele teritorii urbanizate (zonele industriale, culoarele unor bulevarde existente);
- nu s-au realizat culoare majore de trafic printr-un set de măsuri cum ar fi stimularea investitiilor pe traseul acestora, etc.

Disfuncționalități de planificare urbană

- extinderea nerațională a intravilanului, necorelată cu dezvoltarea prognozată;
- zonare functionala a fost de multe ori neadecvata (centre de afaceri extinse, centre de cartier necorelate cu infrastructura, cu proprietățile și investițiile publice);
- a lipsit un concept de trafic solid, coerent și aplicabil;

Lipsa tehnicilor / politicilor de implementare

- teme majore precum culoarul Someşuluinu au fost susținute suficient prin reglementări si politici.
- urbanizarea nou introduse în intravilan nu a fost etapizată și susținută sistematic;
- nu s-au aplicat măsuri pentru restructurarea unor teritorii urbanizate (zonele industriale, bulevardele existente);
- nu s-au aplicat politici pentru realizarea unor culoare majore de trafic printr-un set de măsuri cum ar fi stimularea investitiilor pe traseul acestora, etc.

Regulament Local de Urbanism din PUG actual

- structurarea UTR e uneori inadecvată nevoilor de dezvoltare urbană – în zonele de restructurare şi in teritoriile urbanizabile;
- regulamentul este în general bun pentru teritoriile urbane structurate existente;
- în noile “centre de cartier” - CC profilul funcțional e vag și nefundamentat - consecința a fost pentru dezvoltatori de a utiliza aceste UTR pentru locuire cu coeficienți de randament maximi, fără a crea reale centre de cartier;
- regulamentul a fost inutil de limitativ pentru centrul istoric, mult sub indicii existenți (se observă că nu a dus la regenerarea centrului, rămas neatractiv din cauza reglementărilor);
- s-a aplicat o politică eronată a realizării de parcări în zona centrală, pe fiecare lot, imposibil de aplicat și în contra caracterului spațiilor construite.

Obiectivele noului PUG

Ce/cum trebuie să fie Clujul în viitor?

- un oraș pentru oameni – durabil, sigur, alternativ și flexibil, sănătos și plin de viață;
- să aibă o abordare contemporană pentru orașul european sustenabil de scară mijlocie;
- să fie compact, dens, de înălțime medie, cu spații publice de calitate, cu mixaj al

funcțiunilor urbane, economie de energie în deplasări – "orașul traseelor scurte";
- să ofere un mediu de viață confortabil și durabil;
- să beneficieze de un cadru natural bogat și divers;
- să favorizeze o climă aerisită si agrement urban integrat.

Ce își propune noul PUG?

SĂ REPARE	transformarea defectelor în avantaje
SĂ DEZVOLTE	teritorii urbane, posibilități de investiții, spații publice
SĂ PROTEJEZE	limitând abuzurilor urbane, susținând calitatea și intimitatea zonelor rezidențiale, protejarea drepturilor vecinilor
SĂ PERMITĂ	construirea de locuințe, comerț, servicii
SĂ ÎNDRUME	investitori interni și externi

- reîntoarcerea Clujului spre Someș, ca o coloană vertebrală a orașului, dezvoltarea culoarului ca axă de interes, cu străzi, promenade, parcuri publice, sport și agrement pe apă și pe maluri, o siluetă urbană ca o carte de vizită.
- deblocarea traficului intern pe culoarul căii ferate, inelul sudic și culoarul Someșului;
- conexiunile în tertoriu cu autostrada (legătura Vâlcele-Ciurila), cu Florești (mal nordic Someș) și Baciu (paralel cu calea ferată);
- să reflecte strategii clare referitoare la principalele caracteristici ale dezvoltării urbane: expansiunea în teritoriu, densitățile locuirii, mixajul funcțional, conversia funcțională a unor zone;
- să fie orientat spre reglementări care să conducă la creșterea confortului urban și a calității vieții;
- să aibă caracter corector al efectelor reglementărilor anterioare;
- să anuleze acele reglementări (PUZ derogatorii speculative) care nu au produs efecte destructurante sau a căror efecte pot fi limitate prin noi reglementări;
- să fie orientat spre reconsiderarea spațiului public existent și producerea noilor spații publice în noile dezvoltări;
- să ofere soluții și recomandări pentru amplasarea obiectivelor de importanță municipală și regională;
- să amorseze cooperarea în utilizarea teritoriului zonei metropolitane;
- să ofere condiții pentru negocierea favorabilă a marilor proiecte urbane prin reglementări;
- să ofere flexibilitatea necesară evoluției oportunităților de dezvoltare urbană fără a conduce la derogări care să dezechilibreze concepția de ansamblu;
- să fie un instrument comprehensibil, ușor de înțeles de către dezvoltatori și public și ușor de aplicat de aparatul administrativ.

Gestionarea intravilanului în noul PUG
- adaptarea la greșelile făcute până acum prin extinderi necontrolate;
- extinderi moderate și din interes public;
- modificări funcționale prin restructurare și urbanizare.

Principalele instrumente ale PUG
- PROCEDURI pentru urbanizare – obținerea de nuclee echipate și accesibile, bazate

pe un interes comun;
- PROCEDURI pentru restructurare - pentru zone de declin urban – industriale și culoare pentru trafic;
- POLITICI PUBLICE pentru determinarea activităților viitoare și favorizarea de indici pentru zone de interes public;
- PROGRAME de regenerare urbană pentru cartierele de locuințe colective;
- STANDARDE minimale pentru tipuri de străzi (profile stradale).

Tipuri de probleme apărute în cadrul consultărilor publice (în cadrul procesului de elaborare a PUG nou)
- solicitări pentru introduceri de terenuri în intravilan, pentru locuințe individuale;
- solicitări ale proprietarilor pentru urbanizarea pădurilor și a livezilor pentru locuințe individuale;
- solicitări pentru urbanizarea terenurilor agricole din intravilan si extravilan;
- delimitarea spațiilor verzi în zone preponderent private
- solicitări pentru extinderea valabilității prevederilor PUZurilor anterioare PUG;
- dificultatea cooperării între vecini pentru coagularea viitoarelor PUZuri;
- prelungirea valabilității PUZurilor.

3. ANALIZA P.E.S.T.

POLITIC / NORMATIV JURIDIC/ ADMINISTRAȚIE

Plus	Minus
Politic • Existența pluralismului și a alternanței politice • Depașirea climatului naționalist extrem și a izolării orașului • Clujul este o sursă permanentă și vizibilă de politicieni și funcționari de stat la nivel înalt. Furnizează resurse umane de calitate • prezența reprezentanților mediului academic în politica locală	• Cooperare deficitară între administrația locală și județeană în dezvoltarea proiectelor publice de interes general, prin nearmonizare • deficitul de expertiză din aparatele politice și administrative • lipsă de continuitate în strategii și proiecte • grupurile investiționale locale sunt reprezentate direct în forurile decizionale politice și administrative • *lipsa auditului complex al proiectelor mari si necalcularea posibilității de abandon* • *categoriile sociale nereprezentate echivalent în forurile politice locale (consiliul local)*
Normativ și juridic lipsa unui cadru specializat – drept urban și practica actului juridic	Exista inițiative la nivel local (HCL) care incearcă să rezolve probleme generale la nivel local
Administrație publică locală Nivel de transparență mai avansat decât în orașe similare (Comisia tehnică de urbanism este publică) Administrație conștientă de impactul public al deciziilor, care sunt reflectate intens și	Sistem de decizii administrative care produce numeroase nemulțumiri și suspiciunea generalizată de neaplicare echivalentă a standardelor de dezvoltare urbană • deficitul de expertiză din aparatele politice și administrative

imparțial în massmedia locală	• *decizii conjuncturale și inerție decizională*

ECONOMIC

Plus	Minus
• Investitori locali privați conectați într-o rețea cu o structură foarte particulară, caracterizată de varietate, interconectivitate și acoperire integrală a domeniilor specifice. Rulajul financiar intensiv prin reinvestiții de capital la nivel local. • Municipiul și județul sunt în creștere economică • Diversitatea ramurilor economice organizate în toate categoriile de întreprinderi • Pol financiar bancar cu influență pozitivă în dinamica dezvoltării urbane • Economia locală are un caracter regional și internațional • Resurse locale de bună calitate pe tot lanțul necesar dezvoltării – proiectare, expertiză, antreprenoriat în construcții, management • Dezvoltarea industrială bazată pe unități noi a fost posibilă prin investiții în parcuri industriale urbane sau regionale, care a produs lideri naționali în diferite ramuri și sectoare • Dezvoltarea fără precedent a serviciilor specializate • Orașul fixează un număr mare de studenți cu originea în alte regiuni cu impact pozitiv pentru piața imobiliară • Impuls economic pozitiv pentru zona centrală după investițiile în spațiile publice	• lipsa unor modele economice valide și a unor modele implementate local • inerția în dezvoltarea și reciclarea terenurilor industriale și virane • eșecul parteneriatelor public-private pentru dezvoltarea marilor proiecte – Cartierul Tineretului, Cartierul Lomb • blocarea investițiilor private mici și medii în zone fară atributele calității. Nivelul de calitate atins este suburban și are mici șanse de reviriment. Calitatea vieții în periferiile nou create în ultimii 20 de ani este precară. • Dezvoltarea a adus atingeri grave și ireversibile asupra elementelor de interes general – Pădurea Făget • veniturile de pe piața chiriilor nu conduc la creșterea calității condițiilor de viață și alimentează cvasi-integral piața neagră și gri • investițiile publice nu sunt repere ale calității și necesită sau generează refaceri frecvente • Orașul este încă marcat de efectele dezvoltării imobiliare speculative din perioada 2005-2009, care a avut efecte economice și sociale comparabile cu o altă marcă a Clujului - „jocul" Caritas • Apariția concomitentă a două centre comerciale mari a contribuit la declinul economic al zonelor centrale • pierderea unor avantaje competitive regionale și internaționale prin lipsa unor dotări – Centru de Conferințe și Congrese sau prin decăderea altora – Expo Transilvania, devenit irelevant pe piața târgurilor.

SOCIAL

Plus	Minus
• Interes public în creștere pentru dezvoltarea urbană și calitatea vieții,	• Nemulțumiri generalizate ale locuitorilor zonelor „noi" față de

alimentat de prezența în massmedia locală • cartierele mari realizate în socialism au grad înalt de mixaj social, lipsind efectul de enclavă defavorizată • dezvoltarea recentă a orașului atrage categorii de populație activă tânără care alege Clujul în detrimentul altor orașe mari sau al Bucureștiului • mediul social tânăr cosmopolit, în special cel studențesc, care a devenit decisiv în vitalitatea orașului și o marcă a acestuia • Categoriile de populație cu capabilitate financiară produc presiune pentru apariția calității și generează consum și cerere pentru calitate în servicii, amenajări interioare, arhitectură, spații publice, agrement urban, transport public, etc. • Numărul mare de proprietari imobiliari care exercită o presiune constantă asupra dezvoltării urbane locale • grad ridicat de siguranță în spațiul public în toate zonele orașului, stare infracțională scazută	condițiile de viață (parțial create cu buna știință) • Apariția și încurajarea zonelor noi cu elemente de segregare socială extremăî negativă și pozitivă: cartirele militarilor, ale veteranilor, ghetto-uri pentru populația săracă (Pata Rât, Cantonului) • Lipsa elementelor coagulante ale comunităților urbane • Densitățile mari și nivelul de dotare scăzut al noilor zone rezidențiale este deficitar față de cel al cartierelor socialiste

TEHNOLOGIC / FUNCȚIONAL

Plus	Minus
• Rețelele edilitare se află într-un proces de modernizare, inclusiv de poziționare în subteran • prezența locală a resurselor în domeniul IT&C • grad mare de acoperire al accesului la internet și o comunitate mare de utilizatori • progres în înnoirea parcului de transport în comun – tramvaie, autobuse, trolebuse • sistem de monitorizare a traficului re-tehnologizat • progres in dezvoltarea infrastructurii de transport aerian, în ciuda conflictului datorat suprapunerii conului de zbor cu orașul construit • Se derulează investiții în modernizarea infrastructurii edilitare: termoficare în centralele de cartier, centrale cu cogenerare • implementarea sisitemului de plată a	• lipsa de informare asupra dezvoltării urbane și a standardelor și posibilităților de dezvoltare urbanistică și arhitecturală, de patrimoniu, energetic, etc. • Lipsa bazelor de date locale în aparatul administrativ și in mediul virtual accesibil public • rețele edilitare și fond construit uzat • lipsa dezvoltării infrastructurii majore pentru accesibilitatea urbană – artere noi, inel sudic, reabilitare poduri și pasaje • lipsa mijloacelor tehnologice, umane și administrative pentru controlul și combaterea parcajului neregulamentar, care face rețeaua de trafic auto ineficientă • lipsa parcajelor publice în zona centrală și în zone rezidențiale aglomerate • lipsa benzilor dedicate transportului public • elemente deficitare ale utilizării transportului în comun: predictibilitate, acoperire a periferiilor și a aeroportului,

parcării prin SMS • retehnologizarea sistemului de iluminat public	comfort, continuitate în modernizare, sistem de ticketing contemporan – cumpărare, utilizare pe timp, mijloace de transport sau zone • lipsa sistemului de bikesharing • lipsa unui sistem coerent si sigur de piste velo • investițiile publice nu sunt dotate tehnologic competitiv • starea șantierelor de construcții este în general sub standarde (împrejmuiri, masuri pentru pietoni, vecini, etc.) • lipsa de coordonare în succesiunea de intervenții pentru modernizarea suprafețelor de uzură (străzi) și a rețelelor edilitare, devenită proverbială și furnizor de neîncredere în capacitatea tehnică și administrativă • conflicte între elemente infrastructurii tehnice majore și zonele construite (magistrale de gaz, curent electric, canalizare) • sistemul de colectare selectivă a deșeurilor existent dar insuficient ca acoperire și mediatizare. Clujul are un grad înalt de selectare finală a deșeurilor datorită populației defavorizate din Pata Rât. Nu există stația de selectare și gestiune a deșeurilor • Pierderile din rețeaua de apă sunt mari în comparație cu alte orașe similare (circa 50%) •

ANALIZA S.W.O.T.

conține elemente ale dezvoltării istorice, ale dezvoltării funcționale
Sunt analizate principalele probleme strategice

S – Strengths – Puncte tari

- atenția publică acordată dezvoltării urbane și apariția inițiativelor cetățenești cu rol în echilibrul dezvoltării
- ocuparea cu funcțiuni a majorității suprafețelor de declin urban (platforme industriale), chiar dacă in puține cazuri cu înlocuitori durabili, e fost creată capacitatea de absorbție a unor categorii neglijate (ca pregătire și vîrstă) o dată cu patrarea activității în zonele respective
- păstrarea unui ritm cel putin stagnant al dezvoltării urbane și al investițiilor private în anii crizei
- investițiile în reabiltarea infrastructurii urbane (străzi, transport public, parcul central și Cazino)

W – Weaknesses – Puncte slabe

1. Dezvoltare strategică

- lipsa documentelor competente pentru guvernare (strategii de dezvoltare, politici urbane, planuri de amenajarea teritoriului periurban și metropolitan, planuri de urbanism actualizate, plan de urbanism pentru zona centrală)
- lipsa de efcientă a documentelor existente (PIDU) pentru un impact semnificativ la nivel teritorial
- neintegrarea competențelor locale în dialog instituțional și civic (problematica dezvoltării apare la presiuni externe din mediul societății civile) a dus la lipsa de coeziune și transparență în conducerea dezvoltării urbane
- lipsa distincției clare și a opcupării cu personal suficient și competent a sectoarelor administrative răspunzătoare cu dezvoltarea (strategică) și controlul dezvoltării
- lipsa de corelare administrativă între prioritățile de investiții rezultate din programe și strategii cu un plan de investiții multianual și cu verificarea acestor proiecte prin instrumente tehnico-economice (ex. analiza cost beneficiu)

2. Controlul dezvoltării

- repartizarea inegală a unor dotări cheie în cadrul structurii urbane: sănătate și sport/agrement
- nedezvoltarea istorică și recentă a culoarului Someșului din punct de vedere funcțional (densitate a funcțiunilor de interes, formă urbană, mobilitate și agrement)
- aparat adminsitrativ insuficient dezvoltat pentru controlul gestiunii urbane
- *calitatea scăzută a proiectelor publice implementate*
- cantitatea semnificativă a dezvoltărilor (majoritar private de scară mică) în afara cadrului legal
- lipsa standardelor de calitate integrate în achizițiile publice
- neglijarea interesului public în dezvoltările private – standarde de calitate pentru infrstructura urbană, dotări comunitare), planificare autistă la nivel de parcelă, necoordonare și inconsecvență în planificarea zonală, atitudine reactivă a autorității publice și absența unop documente de planificare zonală în zone cu nevoi de urbanizare
- neclarificarea interesului public și a manifestării acestuia în planificare
- lipsa unor proceduri pentru operațiuni urbanistice de restructurare și urbanizare a terenurilor (flexibilitate prin negociere)

O – Opportunities - Oportunități

Sectoare de dezvoltare cu potențial sinergic social și economic

- Industrii creative
- Medicină și farmacie – cercetare
- IT&C – dezvoltare
- Invățământ universitar de elită (sectoare: medical, stiințe exacte)
- Producție culturală
- Piață financiar-bancară
- Schimburi comerciale și științifice – renașterea Expo Transilvania, susținerea sectorului de conferințe și congrese

Promovarea instrumentelor complementare pentru calitatea dezvoltării urbane

- **Analiza cost beneficiu -** aprecierea proiectelor relevante prin furnizarea de pachete de date comparabile, din partea autorităților publice și a dezvoltatorilor

privați
- **Dialog local -** negocierea dezvoltării între autorități, mediul privat și cetățeni – Forumuri urbane, ateliere de dezvoltare pentru proiecte urbane de scară medie și mare, bugetare participativă pentru comunități urbane
- **Vizualizarea dezvoltării urbane. Consultare permanentă** – centre de informare și cultură urbană ca instituții active pentru diminuarea conflictelor și creșterea nivelului de cunoaștere, acceptanță și implicare comunitară.
- **Nevoi instituționale**

Adaptarea organigramelor autorităților locale la sarcinile rezultate din dezvoltarea urbană

Negocierea marilor proiecte in cadrul strategic si reglementar

Sisteme de date - cadastru imobiliar și edilitar, date socio-economice și de mediu

Teritorii metropolitane - amorsarea cooperării în vederea dezvoltării unitare

T – Threats - Amenințări

- incapacitatea de a dezvolta infrastructura publică – mobilitate, dotări publice
- necooperarea cu entitățile administrative adiacente – nematerializarea contractului metropolitan
- crearea de enclave cu disparități în calitatea vieții
- încurajarea standardelor scăzute din ultimii 25 ani în planificare și proiectare – promovarea în continuare a lipsei de calitate (Cluj e singurul oraș mare în care prețurile imobilelor socialiste sunt clar mai mari decat ale celor noi http://www.zf.ro/constructii-imobiliare/singurul-oras-mare-din-romania-unde-locuintele-s-au-scumpit-in-2013-11867392 lipsa de consistență în utilizarea fondurilor europene, în special folosind noile instrumente de accesare (ITI Integrated Territorial Investments și CLLD Clommunity Led Local Development)

4. Probleme strategice cheie (PSC)

Problemele strategice cheie rezultă din analizele realizate, din gruparea fenomenologică a elementelor care au fost evidențiate de analize și ierarhizarea lor conform metodologiei elaborării strategiei de dezvoltare (limitarea numărului de probleme cheie). Aceste probleme sunt următoarele:

4.1. Caracterul suburban al majorității intravilanului municipiului Cluj-Napoca, datorat morfologiei dezvoltării urbane, deficitului de dotări urbane repartizate coerent în acest teritoriu și absenței agrementului urban sructurat într-un sistem integrat.

4.2. Absența unei strategii dedicate atragerii și catalizării realizării de investiții, având în consecință o mare vulnerabilitate a municipiului față de investiții conjuncturale și strict speculative.

4.3. Diminuarea până la dispariție a capitalului de teren în proprietate publică pentru utilizarea lui dedicată investițiilor strategice și dezvoltarea aleatorie a orașului cu zone alocate unor investiții speculative.

4.4 Decalajul abrupt de dezvoltare între municipiu și localitățile învecinate datorat lipsei acute de cooperare interinstituțională eficientă, manifestată prin absența planificării teritoriale la nivel metropolitan și regional.

4.5. Persistența unei infrastructuri subdezvoltate incomplete, cu o evoluție impredictibilă și necoordonată.

5. Direcții strategice prioritare pentru strategiile sectoriale

Direcțiile strategice prioritare sunt dezvoltate ca răspuns la problemele strategice cheie identificate, în scopul rezolvării acestora. Direcțiile strategice asumategenerează politicile publice pentru dezvoltare, care le urmăresc și derivă din acestea.

5.1. Asigurarea atractivității urbane prin calitatea mediului construit, factor determinant al calității vieții locuitorilor municipiului.

5.2. Creșterea ofertei de dezvoltare economică a municipiului prin crearea de condiții atractive pentru și prin dezvoltarea spațială.

5.3. Gestiunea performantă și managementul competent al proprietăților imobiliare în echilibru între interesele publice și cele private.

5.4. Integrarea teritorială complexă a municipiului în zona metropolitană și în teritoriul regional.

5.5. Dezvoltarea integrată a infrastructurii de mobilitate și utilități.

6. Politici publice prioritare pentru dezvoltarea urbană

Politicile publice sunt instrumente dedicate aplicării în vederea realizării dezvoltării în direcțiile strategice prioritare. Politicile generează programe și proiecte eligibile diferitelor surse de finanțare în cadrul proceselor de dezvoltare.

Asigurarea atractivității urbane prin calitatea mediului construit, factor determinant al calității vieții locuitorilor municipiului.

6.1.1. Politica pentru o locuire accesibilă. Stimularea și suportul oferit unor categorii de persoane cu importanță strategică și generarea de soluții pentru categoriile vulnerabile.

6.1.2. Politica pentru utilizarea patrimoniului construit ca generator al dezvoltării durabile. Stimularea valorificării patrimoniului construit și a creșterii continue a acestuia prin realizări contemporane de calitate.

6.1.3. Politica pentru un mediu construit adecvat unei vieți sănătoase. Armonia spațiului construit în condiții de dezvoltare eficientă.

Creșterea ofertei de dezvoltare economică a municipiului prin crearea de condiții atractive pentru și prin dezvoltarea spațială.

6.2.1. Politica pentru realizarea dotărilor urbane majore de importanță strategică pentru cartiere și municipiu. Realizarea infrastructurii construite entru activitățile economice, culturale, pentru sănătate, servicii, etc.

6.2.2. Politica de cooperare pentru dezvoltarea spațială între învățământul superior, cercetare și mediul economic regional.

6.2.3. Politica pentru utilizarea și conversia terenurilor și construcțiilor inactive și pentru regenerare urbană.

Gestiunea performantă și managementul competent al proprietăților imobiliare în echilibru între interesele publice și cele private.

6.3.1. Politica pentru gestiunea transparentă și performantă a informațiilor legate de mediul construit, terenuri, construcții și utilități.

6.3.2. Politica pentru urmărirea și realizarea interesului public în procesele de dezvoltare urbană.

6.3.3. Politica pentru creșterea continuă a valorii economice a terenurilor și construcțiilor.

Integrarea teritorială complexă a municipiului în zona metropolitană și în teritoriul regional.

6.4.1. Politica pentru integrare regională şi dezvoltare metropolitană.
Extinderea rolului de pol regional al municipiului cluj-napoca prin distribuţia activităţilor în acord cu potenţialele locale şi prin modernizarea reţelelor de comunicaţie şi transport. Plasarea coerentă în cadrul strategiilor naţionale şi regionale presupune asumarea de către municipiu a unui rol activ de principal pol de dezvoltare în zonă. De asemenea este vizată funcţionalitatea zonei metropolitane, având municipiul Cluj-Napoca drept centru polarizator. Dezvoltarea urbană a municipiului presupune luarea in considerare a cooperării în cadrul unei zone metropolitane optim dimensionate şi promovarea unor politici coerente de marketing teritorial
Stabilirea dezvoltării spaţiale a activităţilor economice în contextul ariei metropolitane şi corelarea cu proiectele Planului Integrat de Dezvoltare Urbană;

Dezvoltarea integrată a infrastructurii de mobilitate și utilități.

6.5.1. Politica pentru dezvoltarea infrastructurii de mobilitate şi acces.

6.5.2. Politica pentru dezvoltarea infrastructurii de utilităţi edilitare.

6.5.3. Politica pentru eficienţa energetică şi sustenabilitatea infrastructurii şi a mediului construit.

Politicile publice de dezvoltare urbană în domeniul planificării spațiale sunt menite să conducă prin aplicarea lor către calitățile previzionate prin viziunea pentru dezvoltarea municipiului Cluj-Napoca. Acestea vor contura un oraș **incluziv și conectat, adaptabil și competitiv, echilibrat spațial și funcțional, performant administrativ și civic.**

7. Programe și măsuri - generarea de studii și proiecte

Domeniul 1. Asigurarea atractivităţii urbane prin calitatea mediului construit, factor determinant al calității vieții locuitorilor municipiului.

7.1.1. Politica pentru o locuire accesibilă. Stimularea și suportul oferit unor categorii de persoane cu importanță strategică și generarea de soluții pentru categoriile vulnerabile.

Program pentru locuinţe de necesitate (Proiecte: Adăoposturi de noapte în fiecare cartier, Ansamblu de locuințe de necesitate pentru relocarea populației de la Pata Rât, etc.)

Program pt locuințe pentru grupe țintă – tineri competenți/cercetători (Proiecte: imobile pe parcele publice, unități locative rezultate din parteneriate public-private integrate in campusuri de studiu și cercetare), populație vulnerabilă – cotă-parte de unități în ansampluri rezidențiale, imobile de locuințe sociale)

7.1.2. Politica pentru utilizarea patrimoniului construit ca generator al dezvoltării durabile.
Stimularea valorificării patrimoniului construit și a creșterii continue a acestuia prin realizări contemporane de calitate.

Program pentru dezvoltarea potențialului arhitectural - reabilitarea și dezvoltarea imobilelor valoroase listate sau cu valoare ambientală
Proiect: Plan Urbanistic Zonal pentru zona centrală, Planuri urbanistice zonale pentru zonele protejate, Reabilitarea instituțiilor publice care ocupă și gestionează clădiri de patrimoniu

Program pentru utilizarea spațiului public - Deschiderea oportunităţilor de investiţie în oraş, un factor principal fiind caracterul şi calitatea străzilor ca vectori de dezvoltare economică şi de sporire a vieţii sociale a oraşului şi a calităţii mediului urban)- Proiect pentru elaborarea strategiei și standarde pentru spațiul public, regulamente publice (publicitate culturală în cadrul utilizării spațiului public)

Program pentru Arta în spațiul public – stimularea prezenței artei contemporane permanentă sau temporară în toate zonele orașului

7.1.3. Politica pentru un mediu construit adecvat unei vieţi sănătoase. Armonia spațiului construit în condiții de dezvoltare eficientă, economia consumului teritorial pe baze ecologice, economice și sociale. Echilibrul între mediul construit și cel natural.

Program pentru Culoarul Someșului

Program pentru renaturalizarea cursurilor de apă și a culoarelor torenților

Domeniul 2. Creșterea ofertei de dezvoltare economică a municipiului prin crearea de condiții atractive pentru și prin dezvoltarea spațială.

7.2.1. Politica pentru realizarea dotărilor urbane majore de importanță strategică pentru cartiere și municipiu. Realizarea infrastructurii construite pentru activitățile economice, culturale, pentru sănătate, servicii, etc.
Rezervarea de terenuri pentru realizarea unor obiective de importanţă regională și supraregională - dotări majore necesare care pot genera poli importanți:

Program pentru competitivitate economică (Proiecte: Centru expoziții, Centru congrese, IT City, Centru de Transfer Integrat Cargo, Incubator de afaceri)

Program pentru activități economie mici și mijlocii:

Dezvoltarea economică a municipiului trebuie să ofere condiţii egale pentru producţie/servicii atât pentru marile firme locale/naţionale/internaţionale cât şi pentru IMM-uri ca bază de dezvoltare durabilă a economiei municipiului.
Alocarea de zone pentru acomodarea întreprinderilor mici si mijlocii în structuri parcelare flexibile, pregătite pentru producție cu birouri proprii. Acestea ar trebui să absoarbă în timp activitățile care poluează zonele rezidențiale.

Program pentru dotări sociale şi culturale (Proiecte: Centrul Cultural Transilvania, Muzeu de Artă Contemporană, Centre Comunitare de Cartier în toate zonele orașului (ex Cinema Dacia))

7.2.2. Politica de cooperare pentru dezvoltarea spațială între învățământul superior, cercetare și mediul economic regional.

Proiectele propuse întăresc profilul tehnologic și științific al municipiului, asigurând dezvoltarea parteneriatului între sectorul academic și sectorul privat în cercetare și în implementarea de noi investiții în domeniul industriilor nepoluante și medicinei.
Clujul - Centru național / internațional universitar, de cercetare și promovare a inovației, promovarea / încurajarea strategiilor universităților de achiziții de oportunitate în zona centrală și pericentrală, precum și în zonele de restructurare.

Program de utilizare a terenurilor dezvoltarea infrastructurii și promovarea terenurilor, parcuri industriale, parcuri de cercetare – cunoaștere și inovare).
Rezervarea de terenuri în proprietate publică pentru centre de cercetare și inovare, instituții de sănătate, alte instituții publice sau de interes public
Proiecte: Centru medical și de cercetare, realizarea unui nou spital județean și cedarea complexului clinicilor universitare instituțiilor de învățământ superior

7.2.3. Politica pentru utilizarea și conversia terenurilor și construcţiilor inactive și pentru regenerare urbană.

Program pentru restructurarea zonelor inactive industriale sau feroviare și a terenurilor virane
Program pentru Regenerare urbană a zonelor în declin urban – cartierele de locuințe de masă și zone pericentrale.
Program pentru Urbanizarea teritoriilor intravilane nedezvoltate

Domeniul 3. Gestiunea performantă și managementul competent al proprietăților imobiliare în echilibru între interesele publice și cele private.

7.3.1. Politica pentru gestiunea transparentă și performantă a informațiilor legate de mediul construit, terenuri, construcții și utilități.

Program pentru Gestiunea informației (Proiecte pentru implementarea sistemelor GIS, Proiect pentru controlul dezvoltării urbane – autorizatii, infrastructură edilitară, planificare, recepții, amenzi, tranzacții imobiliare, cadastrul verde la nivel de plantații publice și private)
Programul pentru accesibilitatea publică a bazelor de date urbane (statistici urbane, transport in comun, program cultural și ticketing integrat, etc)

7.3.2. Politica pentru urmărirea și realizarea interesului public în procesele de dezvoltare urbană.

Program pentru Planificare participativă (program pentru atragerea populației și bugetare participativă).
Program pentru Consultanță – Proiecte: instrumente de informare publică generală și centre consultanță pt probleme urbane (consultare documente actuale, macheta orașului, informații

relevante, etc.), perfecționarea regimului consultării publice

7.3.3. Politica pentru creșterea valorii economice a terenurilor și construcțiilor. Consolidarea unui pol de concentrare economică prin atragerea de investiţii de înaltă tehnologie, prin facilitarea localizării de activități de producție nepoluante și de afaceri și prin folosirea de noi forme de competiție, cooperare și comerț;

Rezultatul proiectelor din infrastructura economică/știință/cercetare poate fi măsurat prin creșterea calității și numarului locurilor de muncă într-o piață ocupațională competitivă european/internațional (Hi-Tech, cercetare, știință), refuncționalizarea terenurilor libere sau degradate, prin localizarea de activități economice, creșterea numărului de parteneriate între sectorul academic/universitar cu sectorul privat, amplificarea inițiativelor locale existente în implementarea politicilor de mediu (energia verde), înlăturarea factorilor de risc/poluare.

Program pentru Promovarea de zone de regenerare/cluster, coridoare high-tech în legătură spațială cu aeroportul și autostradaTransilvania, cooperare cu proprietarii de trenuri și active în zone strategice
Proiecte: Forum Urban de Dezvoltare

Program pentru reciclarea **zonelor de conversie functionala** – Reconversiile de suprafețe industriale se vor face pe bază de contracte individuale (cu administrația) pentru negocierea interesului public. Susţinerea unor zone mixte de calitate care pot deveni reale impulsuri de dezvoltare pentru zone de mare interes public, în urma concentrării serviciilor companiilor.

Domeniul 4. Integrarea teritorială complexă a municipiului în zona metropolitană și în teritoriul regional.

7.4.1. Politica pentru integrare regională și dezvoltare metropolitană.

Programul pentru planificare metropolitană
Realizarea unui PATM Plan de amenajare a teritoriului metropolitan;

Proiect pentru Planificarea dezvoltării:
Structurarea unei strategii eficiente pentru dezvoltarea corelată a zonei de influenţă metropolitană. Proiect de amenjare şi planificare a zonei metropolitane (PATM), cu oferirea de posibilităţi de dezvoltare optime pentru toate teritoriile comunelor, nu numai ale polului de zonă

Proiect pentru Rețeaua de mobilitate: Trafic auto, Transport public, Rețele de agrement urban și periurban

Proiecte pentru rețeaua cadrului natural

Conservarea coridoarelor ecologice cu rol în păstrarea biodiversităţii pe versanţii de sud (cu implicarea comunelor Feleacu şi Apahida) şi pe versantul de nord (cu implicarea comunelor Floreşti, Baciu şi Apahida)

Asigurarea continuităţii arealelor naturale de interes conservativ în afara limitelor administrative Cluj: Pădurea Făget (comuna Feleacu), Pădurea Hoia (comuna Baciu, comuna Feleacu)

Domeniul 5. Dezvoltarea integrată a infrastructurii de mobilitate și utilități.

7.5.1. Politica pentru dezvoltarea infrastructurii de mobilitate și acces.

Program pentru Turismul local și regional (Proiecte: rețea de signalectică urbană, rețea de trasee și obiective)
Program pentru Activități și Cooperare economică
Program pentru Mobilitate regională (Servicii, Transport public)
Concept de dezvoltare integrată a mobilității pentru atingerea în timp a unui sistem și a unei rețele de trafic eficiente, funcționale, neconflictuale

Obiectivele politicii:
1.1. o mai bună conectare a orașului în teritoriu;
1.2. decongestionarea zonei istorice și a cartierelor de locuințe;
1.3. extinderea și reconfigurarea rețelei majore în zonele de urbanizare pe baza unor profile clar reglementate
1.4. interconectarea diferitelor moduri de transport și dezvoltarea rețelei de transport în comun
1.5. dezvoltarea cu prioritate a deplasărilor pietonale și velo prin extinderea rețelei de piste de bicicliști atingerea în timp a unui sistem și a unei rețele de trafic eficiente, funcționale, neconflictuale

1.1. Conectarea orașului în teritoriu

proiecte ce acoperă domeniul accesibilității (aeroport, drumuri expres, drumuri județene, drumuri locale, tramvai, tren urban) și mobilității (terminal intermodal, forme de transport integrat cu surse nepoluante, trafic lent – pietoni și bicicliști).

Rațiunea proiectelor propuse în infrastructura rutieră și transport: Infrastructura rutieră în condițiile realizării autostăzii Transilavania și a coridorului IV devine primordială. Mobilitatea în teritoriu, către obiectivele administrative, sociale și economice din municipiu și din teritoriul metropolitan și către alte județe reprezintă prioritatea politicii.

Rezultatul proiectelor din infrastructura rutieră și de transport poate fi măsurat prin numărul de noi activități economice atrase pe teritoriul zonei metropolitane, reducerea timpului de comutare și reducerea factorilor de poluare din trafic, reducerea numărului de accidente.

1.1.1. Multiplicarea legăturilor între oraș și autostrada A3

- Legătura între centura Vâlcele-Apahida (VOCE), E60 și autostrada A3 în zona Ciurila – este de importanță vitală pentru că face legătura între partea nordică a teritoriului (Baia Mare, Bistrița, Dej) cu autostrada
- Prelungirea Drumului Sălicii până la A3 în zona Ciurila
- Drum expres – Ocolitoare comuna Florești: legătura între nodul de autostradă de la Gilău și cartierul Grigorescu – nod CORA, cu traseu la nord de zona de captare de apă (în totalitate neurbanizat și neurbanizabil) și un pod peste Someș la sud de str. Donath.
- Drum expres – Ocolitoare comuna Baciu în prelungirea străzii din dreptul Tetarom1, traversează calea ferată și se intersectează cu DN 1F la vest de comuna Baciu

1.1.2. Tren urban – regional, metropolitan

Principalul mijloc de transport de mare capacitate, pe actuala cale ferată – va face legătura între autostrada A3 (Rădaia) și localitățile de pe valea Nadășului și valea Someșului, până la Dej, având stații la : Rădaia, Baciu Triaj, Tetarom, Gara centrală, Clujana, Mărăști (IRA), Aeroport, Sanicoară, Apahida, Jucu, etc.

1.1.3. Prelungirea rețelei de tramvai spre Florești

pe traseul actual al DN1, plecând din nodul Calvaria. DN1 devine aici stradă internă, asigurând în același timp și relația cu Clujul

1.1.4. Dezvoltarea aeroportului

- Dezvoltarea unui nod de transfer intermodal de pasageri și marfă alături de dezvoltarea capacității de transfer pasageri și cargo,
- Gară pasageri Aeroport cu transfer direct in terminal
- Infrastructura de preluare și transfer marfă (cale ferată, aerian, auto)

1.2. Decongestionarea axei mediane est-vest, a zonei istorice și a cartierelor de locuințe prin completarea / extinderea și reconfigurarea rețelei majore de trafic

Deschiderea şi rezervarea culoarelor pentru arterele de trafic, în plus față de cele prevăzute în PUG1999 şi compromise prin amplasarea necoordonată de construcţii pe majoritatea traseelor;

Prevederea de profile stradale care tratează atât configuraţia suprafeţelor de circulaţie, cât şi caracterul fronturilor construite cu intenţia de a promova un nivel urban de dezvoltare şi a combate declinul accelerat din ultimii ani al arterelor principale din punct de vedere arhitectural şi economic.

Calmarea traficului în zona centrală, ocolirea centrului de traseele de tranzit auto şi păstrarea centrului istoric ca zonă cu puternic caracter pietonal.

1.2.1. Realizarea Inelului sudic – între strada Primăverii (depoul de tramvaie) – Calea Turzii- Someșeni (Selgros).

Inelul sudic are un rol colector şi distribuitor pe direcţia Est-Vest între principalele cartiere ale oraşului, realizând accese radiale spre zone centrale şi semicentrale. Acesta ordonează și ierarhizează traficul și degerevează zona centrală de traficul de tranzit.

1.2.1.1 Tronson Mănăștur (depou) - Calea Turzii

1.2.1.2 Tronson Calea Turzii – Selgros

1.2.1.3 Pasaj denivelat în zona Selgros-Băile Someșeni și artera nouă de legătură între inelul sudic și str. Traian Vuia (la nord de parcul logistic)

1.2.2. **Culoarul căii ferate** – lărgiri ale profilelor arterelor existente și completarea tronsoanelor lipsă pe ambele părți ale căii ferate

1.2.3.1. Lărgirea străzii din dreptul Tetarom la un profil de 21m, în prelungirea drumului expres ocolitor al comunei Baciu

1.2.3.2. Pasaj denivelat în prelungirea str. Tăietura Turcului și legătura cu str. Tudor Vladimirescu – transferul de la sud la nordul căii ferate

1.2.3.3. Stradă nouă în prelungirea str. Tudor Vladimirescu și legătura cu str. Fabricii de chibrituri

1.2.3.4. Lărgirea străzii Fabricii de chibrituri la un profil de 21 m

1.2.3.5. Prelungirea str. Fabricii de chibrituri prin zona de triaj CFR cu un profil de 21m

1.2.3.6. Pod la nivel cu calea ferată, la nord

1.2.3.7. Arteră nouă în prelungirea podului propus și legătura cu str. Câmpul Pâinii, pe un profil asimetric de 21m

1.2.3.8. Lărgirea și completarea străzii Câmpul Pâinii până la Nodul IRA

1.2.3.9. Completarea bretelelor lipsă la Nod IRA

1.2.3.10. Arteră nouă paralelă cu Calea Someșeni, la nord de calea ferată – legătura cu Băile Someșeni și str. Traian Vuia

1.2.3.11. Lărgirea străzii Cantonului, între Centura de est și Calea Someșeni la un profil cu ampriza de 30m

1.2.3.12. Lărgirea străzii Calea Someșeni până la nodul IRA, la un profil cu ampriza de 30m

1.2.3.13. Completarea tronsonului lipsă al străzii Răsăritului, între nodul IRA și zona de locuințe ale Mapn în construcție

1.2.3.14. Lărgirea străzii Răsăritului la un profil cu ampriza de 16m

1.2.3.15. Completarea tronsonului lipsă al străzii Răsăritului, de la strada Cernei până la pasajul peste strada Fabricii

1.2.3.16. Completarea tronsonului lipsă al străzii Răsăritului, de la pasajul peste strada Fabricii până la Canalul Morii

1.2.3.17. Pod cu lățimea de 16m între strada Răsăritului și strada Oașului

1.2.3. Organizarea traficului în zona centrală și interiorul nucleului medieval

Circulația este organizată într-un sistem de **artere în sens unic dispuse în T** perimetral nucleului medieval (pe laturile nord și est), un **semi-inel** format din străzile Emil Isac, Republicii, Avram Iancu (pe laturile vest si sud) și **axa mediană est-vest în sistem de sensuri unice** Clinicilor-Eroilor-Dorobanților / 21 Decembrie-Memorandumului-Moților

1.2.3.1. Reconfigurarea laturii de est a T-ului și organizarea unui sistem de sensuri unice în tandem format din: str. Constanța și str. Cuza Vodă

1.2.3.1.1. Lărgirea străzii Constanța la un profil de 18m, cu trafic în sens unic spre nord

1.2.3.1.2. Pod în prelungirea str. Constanța – legătură cu str. Traian

1.2.3.1.3. str. Cuza Vodă în sens unic spre sud (cu excepția transportului în comun)

1.2.3.2. Reconfigurarea și organizarea de sensuri unice pe culoarul Someșului, de la podul Garibaldi până la str. Oașului

1.2.3.2.1. Lărgire pod Garibaldi la 4 benzi

1.2.3.2.2. Sens unic pe Splaiul Independenței spre Opera Maghiară

1.2.3.2.3. Sens unic pe str Dragalina și reconfigurarea profilului de la podul pietonal până la pod Napoca

1.2.3.2.4. Lărgire și prelungire str. Iașilor spre str. Constanța și organizarea în sens unic spre est în tandem cu str. Dacia

1.2.3.2.5. Sensuri unice în tandem pe str. Dragalina – str. Barițiu

1.2.3.2.6. Pod la Opera Maghiară, între str. Dragalina și strada Emil Isac

1.2.3.3. Fluidizarea traficului pe semi-inelul în jurul nucleului medieval cu scopul calmării traficului pe arterele interioare

1.2.3.3.1. Fluidizarea circulației pe inel prin reorganizarea intersecției Gh. Șincai -str. Napoca (eliminarea relației de stânga spre str. Napoca), și sincronizarea semaforului cu cel de la intersecția str. Republicii – str. Avram Iancu

1.2.3.3.2. Reconfigurarea profilului străzii Avram Iancu de la intersecția cu str. Universității: 2 benzi spre Piața Cipariu, 1 bandă spre Cimitirul Central

1.2.3.3.3. Lărgirea str. Milton Lehrer (fostă Strugurilor) și reconfigurarea intersecției pentru fluidizarea relației str. Avram Iancu – P-ța Ștefan cel Mare

1.2.3.4. Calmarea traficului în interiorul nucleului medieval

1.2.3.4.1. Reamenajrea unor străzi propuse să devină cu caracter prioritar pietonal : str. Kogălniceanu, de Martonne, Hermann Oberth, Gaal Gabor, str. Iuliu Maniu (tronsonul spre Piața Unirii, str. Ferdinand-latura vestica, Piața Mihai Viteazu – latura sudică

1.2.3.4.2. Reamenajrea unor străzi propuse să devină pietonale: Piața Unirii- laturile est si vest), str. Kovacs Deszo, str. Hermann Oberth (tronsonul dinspre str. Kogălniceanu), str. David Ferenc

1.2.3.5. Străpungere Fabrica de bere – transferul de pe axa mediană pe culoarul Someșului cu scopul decongestionării axei mediane

1.2.3.5.1. Lărgirea străzii Uzinei electrice după un profil cu ampriza de 26m și străpungere în prelungire până la strada Moților

1.2.3.5.2. Lărgirea străzii Moților în dreptul ”Fabricii de Bere”, organizarea intersecției și realizarea unei piațete urbane între fosta fabrică și str. Moldova

1.2.3.5.3. Reconfigurarea axei mediene est-vest, între Fabrica de bere și Piața Mărăști

1.2.3.5.4 Bandă dedicată transportului în comun și pe direcția Mărăști- Mănăștur pe B-dul 21 decembrie și str. Memorandumului

1.2.3.5.2. Reconfigurarea profilului str. Moților

1.2.3.5.3. Lărgirea străzii Clinicilor

1.2.3.5.4. Reconfigurarea Pieței Lucian Blaga – introducerea pistelor de biciclete, reorganizarea benzilor de circulație și a parcărilor

1.2.3.5.5. Reconfigurarea profilului str. Napoca – 2 benzi spre Piața Unirii și piste de biciclete în continuarea b-dului Eroilor

1.3 Extinderea și reconfigurarea rețelei majore de trafic în zonele de urbanizare

1.3.1 Zona de dezvoltare Nord Est

1.3.1. arteră nouă de legătură cu centura de nord-est (VOCNE – în prelungirea b-dului Muncii) și centura de est (VOCE- Vâlcele-Apahida) între str. Traian Vuia (zona serelor) în prelungirea inelului sudic

1.3.2 Zona de dezvoltare EST

1.3.2. strada Soporului – legătura între cartierul Gheorgheni, inelul sudic și centrul de colectare a deșeurilor

1.3.3. Zona de dezvoltare Sud – Est

1.4. Noduri intermodale și dezvoltarea rețelei de transport în comun

Concept de dezvoltare integrată a mobilităţii ce cuprinde consolidarea nodurilor de transfer intermodale şi efectul de iradiere pe care acestea le pot avea asupra structurilor urbane învecinate

1.4.2. Promovarea şi dezvoltarea cu prioritate a nodurilor de transfer intermodal, dintre care cele mai importante sunt, de la vest spre est: nod autostrada A3 la Nădăşel, Baciu, zona Centrală, Piaţa 1Mai Clujana, Expo Transilvania, Aeroport, Apahida Centru. Culoarul de mobilitate şi dezvoltare continuă de-a lungul văii Someşului spre Jucu, Gherla şi Dej

1.4.3. Păstrarea locului important al tramvaiului ca mijloc de transport în comun, la nivelul oraşului atât prin mai buna calitate a liniilor existente şi a materialului rulant, cât şi prin extinderea traseelor existente.

1.4.4. Crearea unor trasee speciale, care sunt accesibile largului public călător, dar care deservesc zone unde interesul studenţilor este concentrat

1.5. Trafic nemotorizat – bicicliști și pietoni

Reducerea poluării prin încurajarea folosirii mijloacelor de deplasare alternative ca plan de decongestionare, îmbunătățire a calității aerului, promovarea mișcării și îmbunătățirea accesibilității. Pistele de biciclete dedicate sunt obligatorii pe rețeaua majoră de trafic, pe străzile de importanță locală din interiorul cartierelor fiind recomandată circulația la comun cu autovehiculele. Zonele si modalitatea concretă prin care spațiul necesar pentru aceste piste poate fi rezervat prin procedurile de urbanizare si restructurare si standardele pentru profile stradale cuprinse in noul PUG. Rețeaua de piste de biciclete trebuie extinsă și conectată cu obiective de interes la nivel periurban.

7.5.2. Politica pentru dezvoltarea infrastructurii de utilități edilitare.

Program pentru completarea și modernizarea rețelelor de alimentare (Proiect: canalizatia subterană pentru rețelele aeriene)

Program pentru promovarea managementului apelor pluviale în domeniul public și privat

7.5.3. Politica pentru eficiența energetică și sustenabilitatea infrastructurii și a mediului construit.

Program pentru producere de energie din surse regenerabile,

Program pentru retrofitting - eficientizarea consumului și modernizarea mediului construit, prin reabilitarea eficientă energetic a imobilelor

8. Sinergii cu alte domenii ale strategiei

Planificarea spațială și gestiunea urbană constituie un sector strategic în indisolubilă legătură cu celelalte sectoare dată fiind atât reflectarea în mediul construit a infrastructurilor specifice necesare dezvoltării cât și a integrării și interacțiunii necesare în orice sector echilibrat dezvoltat. În domeniul dezvoltării spațiale strategia se bazează pe direcțiile principale indicate de strategiile sectoriale, a căror suprapunere indică câteva probleme recurente dintre care cele mai evidente sunt: problemele demografice, îmbătrânirea populației, vulnerabilitatea categoriilor defavorizate și excluziunea acestora, abența unor dotări majore importante pentru sectoare strategice cum ar fi cultura, economia și serviciile, lipsa de integrare în teritoriu și zona metropolitană, deficitul de agrement uban, subdezvoltarea infrastructurii de mobilitate și a serviciilor de transport public, problemele de mediu, subfinanțarea unor sectoare strategice, în general subutilizarea resurselor și atuurilor competitive existente, lipsa de colaborare și coordonare interinstituțională și altele.

Principalele sinergii ale planificării spațiale cu direcțiile strategice ale celorlalte sectoare de dezvoltare sunt legate de dezvoltarea infrastructurii de mobilitate și acces pentru dotări, fie că vorbim de mobilitatea urbană din cadrul municipiului fie că ne referim la cea regională, cu precădere la zona metropolitană. Aceste aspecte sunt sesizate de sectorul dedicat sănătății, de învățământul de toate gradele, de zona economică și de turism. Problemele locuirii și mai ales ale locuirii accesibile și sociale sunt identificate de sectorul dedicat învățământului, de zona economică pentru atragerea și reținerea de resurse umane, de direcția către incluziune socială. Problemele legate de administrație și bună guvernare sunt comune sectorului antreprenorial, sectorului cultural, educației și sănătății, sportului și comunității, democrației participative. Existența dotărilor majore de calitate este reclamată de turism, de marketingul teritorial și de sectorul cultural. Problema valorificării patrimoniului construit este importantă și din punctul de vedere al identității istorice, multiculturlalității, turismului și marketingului teritorial. În fine, principalul proiect asociativ orientat către dezvoltarea unei zone ample dedicate cercetării și transferului tehnologic, cunoscută sub titlul de *Cluj Innovation City* este în fapt un proiect de planificare spațială care trebuie integrat în dezvoltarea generală a orașului, de care depinde și care va depinde în mare măsură de evoluția și realizarea lui.

Principala problemă identificată din analiza direcțiilor strategice principale ale diferitelor sectoare ale dezvoltării este coordonarea într-un proiect unic coerent la nivelul transpunerii lui în spațiu, respectiv construirii ca realitate fizică. Documentele strategice coordonatoare sunt Planul Urbanistic general al municipiului, Planul Urbanistic al Zonei Metropolitane și Planurile Urbanistice Generale ale localităților din regiune, cu predilecție din zona metropolitană și Planul de Amenajare al Teritoriului Județean. În prezent acestea se află în diferite faze de elaborare sau, în cazul Zonei Metropolitane, lipsesc cu desăvârșire. Municipiul Cluj-Napoca trebuie să înțeleagă că depinde strategic și se bazează pe cooperarea cu teritoriile și mai ales localitățile învecinate și că trebuie să le asigure acestora avantaje vizibile în dezvoltarea proprie. Fără o astfel de cooperare problemele din teritoriu se vor accentua, decalajele vor genera probleme acute care se vor reflecta și asupra municipiului.

strategia pentru

Sănătate publică (Public health)

Coordonatorii grupului de lucru:

Anca Buzoianu

Radu Câmpian

Răzvan Chereches

Cuprins

Analiza preliminară 6

Introducere 6

Modelul *Healthy Cities* al Organizației Mondiale a Sănătății 6

Metodologia de colectare a indicatorilor pentru analiza preliminară 8

Sisteme local de sănătate 9

Analiza sistemului sanitar din municipiul Cluj-Napoca 35

Rezultate de sănătate mai bune pentru toți copiii 49

Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor 53

Migrație și incluziune socială 64

Cetățenie activă 65

Servicii de sănătate și sociale 67

Alfabetizarea în sănătate 69

Prevenirea bolilor netransmisibile 69

Sisteme locale de sănătate 71

Orașe fără fumat 75

Alcool și droguri 77

Un stil de viață activ 81

Alimentație sănătoasă 82

Starea de bine 88

Locuințe și regenerare urbană 89

Transport sustenabil 90

Schimbări climatice și hazarde 93

Descrierea sub-temei 93

Siguranță și securitate urbană 94

Expunerea la zgomot și la alți factori poluanți din mediul înconjurător 95

Planificare urbană sanogenă 101

Planificare urbană durabilă 102

Creativitate și condiții de viață 103

Concluzii analiză preliminară 106

Analiza SWOT a sistemului de sănătate publică din municipiul Cluj-Napoca .. 110

Principalele cinci direcții strategice în domeniul sănătății 113

Principalele cinci răspunsuri strategice în domeniul sănătății 114
Principalele cinci avantaje competitive ale municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătății 115
Program operațional în domeniul sănătății – Propuneri 117
1. Sistemul local de sănătate 117
O1.1.Îmbunătăţirea infrastructurii de acordare a serviciilor de îngrijiri de sănătate în municipiul Cluj-Napoca 117
O1.2. Creşterea calității serviciilor medicale 119
O1.3. Facilitarea accesului populaţiei la serviciile de îngrijiri de sănătate 120
O1.4. Dezvoltarea sistemelor informatice şi informaţionale integrate de la nivelul unităților sanitare din municipiul Cluj Napoca. 122
O1.5. Dezvoltarea turismului medical 123
2. Rezultate mai bune pentru toți copiii 124
O2.1. Reducerea numărului de copiii cu risc de abandon școlar 124
O2.2. Prevenirea intrării copiilor în sistemul instituțional 125
O2.3. Îmbunătățirea calității vieții copiilor care suferă de boli cronice 126
O2.4. Informarea populației cu privire la identificarea timpurie a cancerului și modalități de prevenție 127
O2.5. Creșterea acoperii vaccinale pentru vaccinurile incluse în schema vaccinurilor obligatorii, în rândul copiilor de 0-2 ani din Cluj-Napoca 128
3. Alfabetizarea în sănătate 129
O3.1. Recunoașterea, de către factorii de decizie politică, a importanței unui nivel adecvat de alfabetizare în sănătate 129
O3.2. Creşterea nivelului de alfabetizare în sănătate în rândul populației din Cluj-Napoca 130
O3.3. Educarea personalului medical cu privire la nevoile persoanelor care au un nivel scăzut de alfabetizare în sănătate 131
4. Prevenirea bolilor cronice 132
O4.1. Reducerea numărului de persoane diagnosticate cu boli cronice (patologii cardiovasculare, cancer, diabet, boli respiratorii) 132
O4.2. Îmbunătăţirea managementului bolilor cornice în rândul adulților >50 ani 134
5. Orașe fără fumat 135
O5.1. Creșterea nivelului de conștientizare a cetățenilor din Cluj-Napoca cu privire la Legea nr. 349/2002, privind fumatul pasiv 135
O5.2. Încurajarea locuitorilor Municipiului Cluj-Napoca să raporteze cazurile în care se încalcă legea nr. 349/2002 cu privire la fumatul pasiv 136

O5.3. Obținerea suportului publicului pentru legislația care interzice fumatul în spațiile publice 137
O5.4. Atragerea stakeholderilor din domeniul fumatului în spațiile publice, ca susținători ai Legii nr. nr. 349/2002 138
6. Cetățenie activă 139
O6.1. Promovarea ideii de cetăţenie activă în rândul tinerilor 139
O6.2. Creșterea numărului de persoane din Cluj-Napoca care îți exercită dreptul la vot 140
O6.3. Creșterea numărului de persoane care practică muncă voluntară 141
O6.4. Creșterea nivelului de implicare în dezbaterea publică la nivel local 142
O6.5. Creșterea nivelului de încredere față de cei din jur 144
7. Alimentație sănătoasă 145
O7.1. Reducerea supraponderabilității și obezității 145
O7.2. Reducerea consumului de alimente nesănătoase 146
O7.3.Creșterea consumului de legume și fucte 147
8. Starea de bine 148
O8.1.Îmbunătățirea stării de sănătate mentală a populației 148
9. Viața activă 150
O9.1. Creșterea frecvenței utilizării bicicletelor ca mijloc de transport în interiorul municipiului Cluj-Napoca 150
O9.2. Creșterea numărului de elevi implicați în activități sportive desfășurate în spațiile special amenajate din instituțiile de învățământ 151
O9.3. Creșterea frecvenței accesării spațiilor/programelor dezvoltate până în prezent de Primăria Cluj în domeniul activității sportive 152
10. Alcool și Droguri 153
O10.1. Scăderea consumului de alcool în rândul adolescenților și a tinerilor 153
O10. 2. Scăderea consumului de droguri în rândul adolescenților și a tinerilor 154
O10.3. Scăderea consumului de alcool în rândul adulților 155
O10.4. Scăderea consumului de droguri în rândul adulților 156
11.Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor 157
Spații în aer liber și clădiri 157
O11.1. Creșterea numărului de spații verzi, drumuri pietonale, precum și crearea zonelor de repaus adresată vârstnicilor 157
O11.2. Creșterea siguranței în spațiile publice 158
O11.3. Creșterea accesibilității populației vârstnice la diverse tipuri de servicii. 159
12. Transport sigur pentru vârstnici 161

O12.1. Creșterea numărului componentelor de siguranță în mijloacelor de transport în comun. 161
13. Participarea socială a persoanelor în vârstă 162
O13.1. Creșterea și implicarea persoanelor vârstnice ca și participanți activi la viața civică și socială a municipiului Cluj Napoca. 162
14. Schimbări Climatice și Hazarde 163
O14.1. Ponderarea construcțiilor de locuință respectiv a industriilor și întreprinderilor din perimetrele urbane 163
15. Sursele alternative de energie folosite în Cluj 164
O15.1. Creșterea surselor alternative de energie și dispersia lor pe cartierele și artele importante ale municipiului Cluj Napoca 164
16. Numărul și tipologia hărților de risc și vulnerabilitate 165
O16.1.Documentarea exactă a zonelor de risc în cazul unor schimbări climatice și hazarde. 165
17. Siguranță și Securitate Urbană 166
O17.1. Rata supra-populării în diverse arii urbane în raport cu stadiile de dezvoltare a acelor arii 166
18. Eficiența administrației 167
O18.1. Eficiența examinării cererilor oficiale, a intârzierilor cu privire la procedurile legale și alte documente oficiale. 167
19. Expunerea la zgomot și la alți factori poluanți din mediul înconjurător 168
O19.1. Scăderea poluării sonore în mediul înconjurător 168

Analiza preliminară

Introducere

Acest document prezintă rezultatele analizei preliminare efectuate asupra domeniului sănătăţii la nivelul municipiului Cluj-Napoca în perioada Noiembrie 2012 – Februarie 2013. În realizarea analizei s-a pornit de la modelul *Healthy Cities* dezvoltat de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) în anul 1988.

Având în vederea complexitatea modelului, analiza de faţă include aspecte care sunt la interferenţa domeniului sănătăţii cu numeroase alte domenii, cum ar fi educaţia, serviciile sociale, planificarea urbană sau cultura. Din acest motiv, etapele ulterioare ale realizării strategiei de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătăţii au presupus colaborarea cu reprezentanţi ai acestor domenii, pentru a pune în practică atât modelul integrat propus de OMS, cât şi principiul „sănătate în/prin toate politicile" (*health in all policies*).

Pentru a permite o înţelegere cât mai facilă a rezultatelor analizei preliminare, documentul de faţă curpinde două secţiuni de metodologie. Astfel, vor fi oferite informaţii despre (1) modelul *Healthy Cities* şi (2) procesul de colectare a datelor pentru indicatorii aferenţi fiecărei sub-teme din model.

Modelul *Healthy Cities* al Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii

Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătăţii urmează modelul *Healthy cities* dezvoltat de Organizaţia Mondială a Sănătăţii. Modelul *Healthy Cities* este un model dezvoltat în anul 1988, care în anul 2014 a intrat în cea de-a şasea fază (faza a cincea desfăşurându-se între anii 2009 şi 2013). Scopul modelului este de a implementa strategiile Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii la nivel local, prin (1) adresarea determinanţilor sănătăţii, echităţii serviciilor de sănătate şi principiului „sănătate pentru toţi"; (2) integrarea şi promovarea priorităţilor de sănătate publică la nivel european şi global; (3) introducerea sănătăţii pe agenda socială şi politică a oraşelor; (4) promovarea bunei guvernanţe şi a planificării integrate pentru sănătate.

Modelul este organizat sub formă de trei teme majore, divizate în sub-teme, după cum urmează:

Tema 1

1.1.Rezultate de sănătate mai bune pentru toţi copiii

1.2.Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor

1.3.Migranţi şi incluziune socială

1.4.Cetăţenie activă

1.5.Servicii de sănătate şi sociale

1.6.Alfabetizarea în sănătate

Tema 2

2.1.Prevenirea bolilor netransmisibile

2.2.Sisteme locale de sănătate

2.3.Oraşe fără fumat

2.4.Alcool şi droguri

2.5.Un stil de viaţă activ

2.6.Dietă sănătoasă

2.7.Prevenirea violenţei şi a traumatismelor

2.8.Medii sănătoase

2.9.Starea de bine şi fericire

Tema 3

3.1. Design urban sănătos

3.2. Locuinţe şi regenerare urbană

3.3.Transport sustenabil

3.4.Schimbări climatice şi hazarde

3.5.Siguranţă şi securitate urbană

3.6.Expunerea la zgomot şi alţi factori poluanţi din mediul înconjurător

3.7.Planificare urbană sanogenă

3.8.Creativitate şi condiţii de viaţă

Beneficiul acestui model în realizarea strategiei de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătăţii este dublu. În primul rând, modelul ajută la structurarea informaţiilor existente şi la identificarea direcţiilor de acţiune. În al doilea rând, în contexul implementării acestui model, municipiul Cluj-Napoca va avea posibilitatea de a aplica pentru a primi titlul de *Healthy City*.

Metodologia de colectare a indicatorilor pentru analiza preliminară

Pentru fiecare din sub-temele enumerate mai sus, echipa de lucru a procedat la:
(1) operaţionalizarea sub-temelor (în vederea identificării de linii de acţiune şi de strategii de punere în practică a acestora);
(2) identificarea de indicatori care să permită realizarea unui profil al municipiului Cluj-Napoca pe fiecare sub-temă în parte;
(3) identificarea surselor (instituţii locale şi naţionale, raporate locale şi naţionale) pentru indicatorii selectaţi;
(4) identificarea stakeholderilor potenţiali care ar putea oferi informaţii suplimentare cu privire la indicatorii selectaţi, precum şi în etapa de identificare a direcţiilor de acţiune.
Instituţiile care au fost contactate în vederea colectării datelor sunt:

1. Direcţia de Sănătate Publică a Judeţului Cluj
2. Direcţia de Asistenţă Socială şi Protecţia Copilului Cluj
3. Primăria Cluj-Napoca
4. Direcţia Regională de Statistică Cluj-Napoca
5. Casa de Asigurări de Sănătate a Judeţului Cluj
6. Inspectoratul Şcolar Judeţean Cluj
7. Inspectoratul de Poliţie Judeţeană Cluj
8. Agenţia Naţională Antidrog Cluj-Napoca
9. Agenţia Pentru Protecţia Mediului Cluj-Napoca
10. Centrul de Prevenire, Evaluare şi Consiliere Antidrog al judeţului Cluj
11. Regia Autonomă a Domeniului Public Cluj-Napoca

Către fiecare din aceste instituţii a fost adresată o solicitare de furnizare a datelor despre indicatorii selectaţi de echipa de lucru. În cazul instituţiilor care nu au dat curs solicitării scrise, au fost efectuate interviuri nestructurate cu persoane cheie din fiecare instituţie în parte.

Sisteme local de sănătate

O analiza preliminară (situatia sectorului avut in coordonare la momentul 2013, istoric, evolutii, trenduri, date statistice, analiza existente deja, etc)
Analiza a fost realizată la nivelul populaţiei judeţului Cluj (populaţia la 1 iulie pentru fiecare an) în perioada 1990-2011.
Sursa datelor a fost reprezentată de date statistice existente la:

- Institutul Naţional de Statistică - INSSE – TEMPO-online, accesat la http://statistici.insse.ro/shop/?page=tempo1&lang=ro
- Direcţia de Sănătate Publică a Judeţului Cluj – accesat la www.dspcluj.ro
- European Health for All Database – accesat la http://data.euro.who.int/hfadb/

Organizarea administrativă
Judeţul Cluj este situat în Regiunea de Nord Vest. Cu o suprafaţă de 6.674,4 km^2 (2,8% din teritoriul României) judeţul Cluj ocupă locul 12 pe ţară. Se învecinează la nord-est cu judeţele Maramureş şi Bistriţa-Năsăud, la est cu judeţul Mureş, la sud cu judeţul Alba, iar la vest cu judeţele Bihor şi Sălaj.
Cu o populaţie stabilă, în număr de **689.517 locuitori** (la data de 1 iulie 2011) judeţul Cluj ocupă locul 8 în ierarhia judeţelor la nivel naţional cu o pondere de 3,2% din populaţia României. (figura 1)

După: Strategia de Dezvoltare a Județului Cluj pentru perioada 2014-2020

Unităţi administrativ-teritoriale din judeţul Cluj

Organizarea administrativă a judeţului Cluj include o reţea de 434 de aşezări omeneşti, grupate în 81 de unităţi administrativ-teritoriale:

· 5 municipii (Cluj-Napoca, Turda, Dej, Câmpia Turzii, Gherla) şi 1 oraş (Huedin)

· 75 de comune

· 66% din populaţie se află în mediu urban (454.687 locuitori la 1 iulie 2011) şi 34% în mediu rural (234.256 locuitori la 1 iulie 2011)

Densitatea populaţiei:

România, cu o densitate de 89,78 locuitori/ km^2 este o ţară cu o densitate medie în rândul ţărilor Uniunii Europene. (grafic 1)

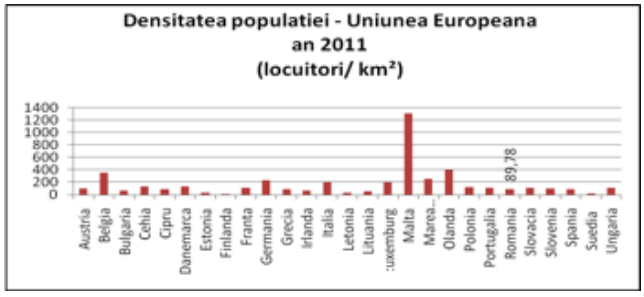

Densitatea populaţiei – Uniunea Europeană (27) în anul 2011

Densitatea populaţiei judeţului Cluj (la 1 iulie 2011) este de 103,3 locuitori/km^2, densitate superioară mediei pe ţară.

Speranţa de viaţa

Conform Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii, speranţa de viaţă la naştere a crescut în România de la 69,79 ani (estimată în 1990) la 73,83 ani (în 2010). In aceeaşi perioadă

de timp, în Europa media speranţei de viaţă la naştere a crescut de la 75,16 ani la 80,13 ani. (grafic 2)

Evoluţia speranţei de viaţă la naştere în România şi Statele Europei în perioada 1970-2010

România se situează printre ţările cu cele mai scăzute valori pentru speranţa de viaţă la naştere între cele 27 de state membre ale UE (locul 22 pentru speranţa de viaţă la bărbaţi şi respectiv locul 25 la femei în 2007). (grafic 3)

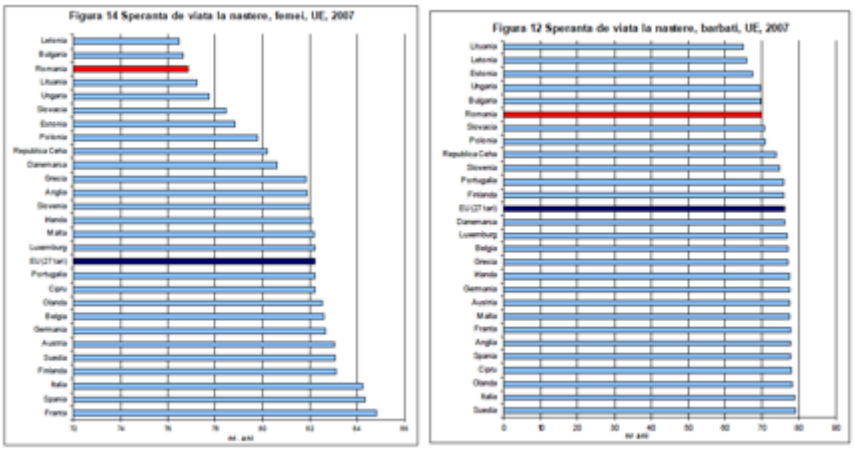

Speranta de viaţă la naştere în funcţie de gen în ţările Uniunii Europene (27) în anul 2007

Durata medie a vieţii în judeţul Cluj, a crescut între anii 2000 – 2010 de la 68,47 de ani la 71,25 de ani (pentru sexul masculin) şî d ela 75,14 ani la 78,52 de ani (pentru sexul feminin).

Durata medie a vieţii în anii 2000-2002, 2001-2003, 2002-2004, 2003-2005, 2004-2006, 2005-2007, 2006-2008, 2007-2009, 2008-2010 pe sexe in judeţul Cluj.

MASCULIN								
2000-2002	2001-2003	2002-2004	2003-2005	2004-2006	2005-2007	2006-2008	2007-2009	2008-2010
68.47	68.51	69.25	69.4	69.57	70.32	70.66	70.85	71.25
FEMININ								
2000-2002	2001-2003	2002-2004	2003-2005	2004-2006	2005-2007	2006-2008	2007-2009	2008-2010
75.14	75.28	75.84	76.35	76.21	76.29	77.46	78.3	78.52

Evoluţia duratei medii de viaţă în judeţul Cluj în funcţie de gen în perioada 2000-2010

Dinamica populaţiei

După 1990, populaţia României a prezentat o scădere continuă. (grafic 4)

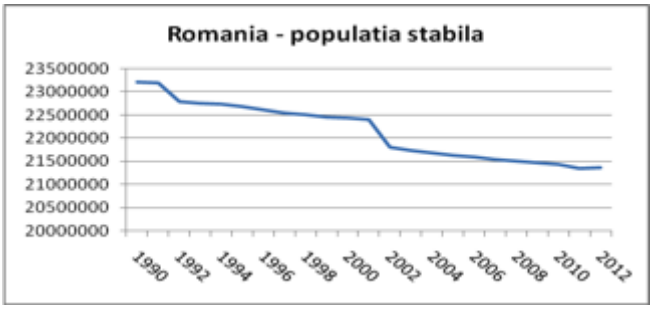

Dinamica populaţiei stabile a României în perioada 1990-2012

Populaţia judeţului Cluj a prezentat o scădere în perioada anilor 1990-2002, perioada ultimilor 10 ani (2002-2011) fiind marcată de o relativă stabilitate a numărului populaţiei. (tabel 2, grafic 5)

Populatie Judet Cluj	Perioada 1990-2011									
1990	**1991**	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
744049	742438	729022	727017	727033	727656	726790	724355	723915	722891	719864
2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
720280	689738	684383	686825	694511	689523	692316	691989	690299	691048	689517

Populaţia judeţului Cluj în perioada 1990-2011

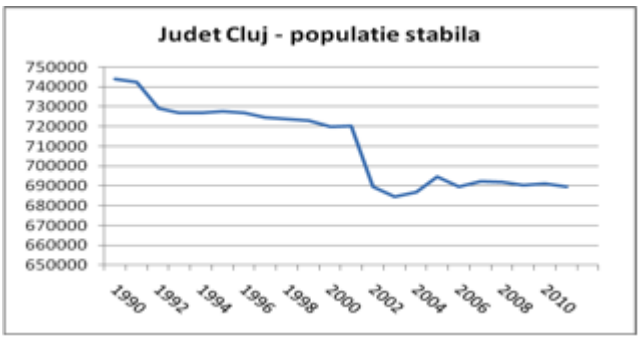

Evoluţia populaţiei stabile a judeţului Cluj în perioada 1990-2011

Structura populaţiei pe sexe a judeţului Cluj

Similar majorităţii ţărilor în România există o predominanţă numerică a populaţiei de sex feminin: 51,33% femei şi 48,66 % bărbaţi (corespunzător unui indice de masculinitate de 94,80).

Similar, în jud Cluj se constată predominanţa numerică a populaţiei de sex feminin: populaţia de sex masculin însumează 331.923 locuitori (48,14%), iar populaţia de sex feminin reprezintă 357.594 locuitori (51,86%). Indicele de masculinitate este 92,82%.

Structura populaţiei judeţului Cluj pe grupe mari de vârstă (la 1 iulie 2011):

- populaţia 0-14 ani, în scădere permanentă în ultima decadă de ani, însumează 91.861 locuitori şi reprezintă 13,3% din totalul populaţiei;
- populaţia 15-64 ani insumează 488.982 locuitori şi constitue 70,9% din totalul populaţiei;
- populaţia 65 ani şi peste, având în ultimii ani o tendinţă de creştere, se cifrează la 108.674 locuitori şi deţine o pondere de 15,8% din populaţia judeţului. (grafic 6)

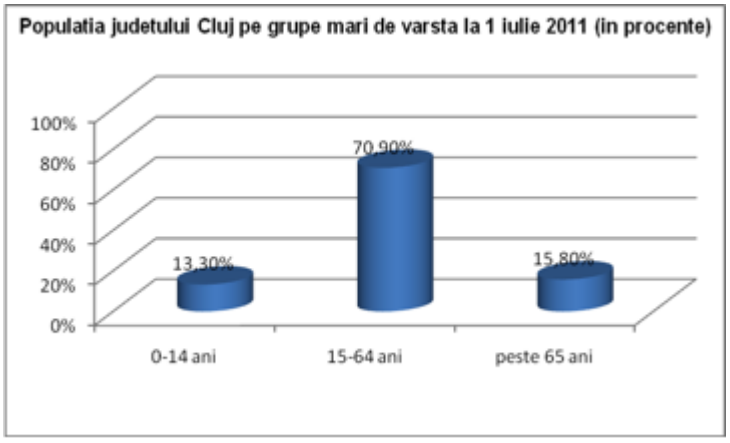

Ponderea grupelor mari de vârstă în populaţia judeţului Cluj la 1 iulie 2011

Dinamica populaţiei de 0-14 ani şi peste 65 ani, jud. Cluj, 2000 – 2011

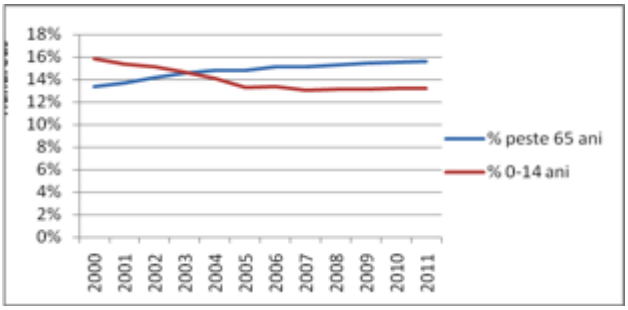

Dinamica populaţiei

Faţă de aceste proporţii pe care le deţin cele 3 grupe de vârstă la nivelul judeţului, mediile urban şi rural prezintă următoarele particularităţi:

- în mediul urban ponderea populaţiei 0-14 ani (12,71%) este apropiată celei de 65 ani şi peste (13,29%)
- în mediul rural însă, decalajul dintre cele 2 grupe de vârstă este foarte mare, astfel:
    - grupa de vârstă 0-14 ani constituie 14,5% din populaţia totală
    - grupa de vârstă 65 ani şi peste constituie 20,55% din populaţia totală, reflectând procesul de imbatrânire demografică a populaţiei care şi-a pus mai pregnant amprenta în mediul rural (grafic 8)

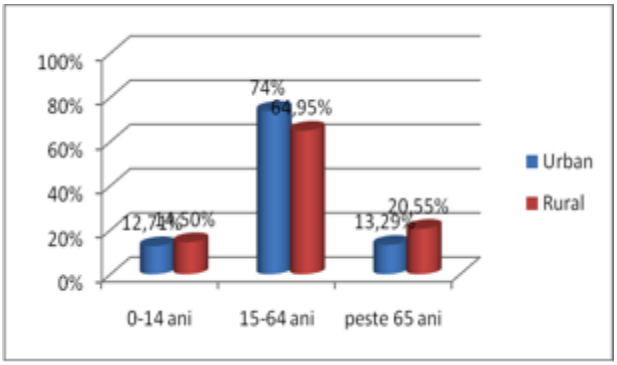

Ponderea grupelor de vârstă pe medii

Piramida vârstelor, jud Cluj, 2011

Se observă o foarte uşoară tendinţă de creştere la baza piramidei (la data de 1 iulie 2011) a grupul 0-4 ani reprezentând. Aceasta uşoară creştere a grupului 0-4 ani se datorează creşterii natalităţii în anii 2009-2010. (grafic 9)

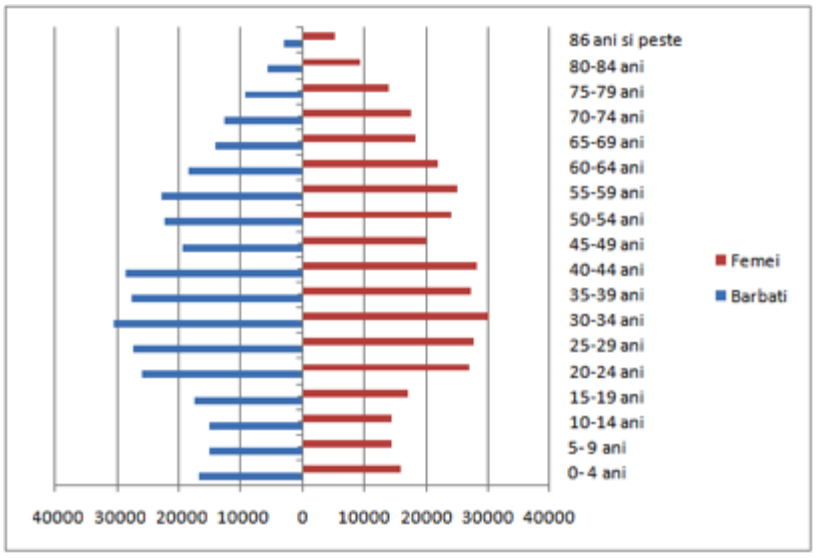

Structura populaţiei pe grupe de vârstă şi sexe, în judeţul Cluj, în anul 2011

Natalitatea

Rata brută de natalitate

Toate ţările europene se confruntă cu o scădere accelerată a natalităţii şi a fertilităţii. Media ratei brute de natalitate în cele 27 ţări UE este de 10,7‰ (2009), România fiind pe locul opt, cu o rată de natalitate de 10,4‰. (grafic 10)

Rata brută a natalităţii în Uniunea Europeană, în anul 2009

România are valori constant mai scăzute ale natalităţii în, faţă de restul ţărilor UE, (in perioada 2000- 2009 cele mai mici valori înregistrate în România au fost în anul 2002 (9,7‰) urmat de anul 2008 (10‰). (grafic 11)

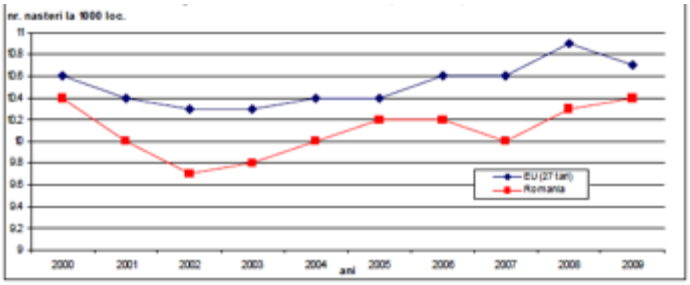

Rata brută de natalitate în România şi Uniunea Europeană (27), în perioada 2000-2009

În Judeţul Cluj, în anul 2011 s-a înregistrat un număr de 6304 născuţi vii, respectiv o rată a natalităţii de 9,2 născuţi vii la 1000 locuitori. (tabel 3)

Perioada 1990-2011											
Jud. Cluj nr. născuţi vii	**1990**	**1991**	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
	9114	7766	7219	6647	6932	6301	6354	6188	6217	6066	6216
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
	5936	5460	5668	5976	6420	6601	6277	6551	6939	6839	6304
Perioada 1990-2011											
Jud. Cluj nr. născuţi vii/1000 locuitori	**1990**	**1991**	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
	12,4	10,5	10	9,2	9,6	8,8	8,9	8,7	8,8	8,6	8,8
	2001	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
	8,4	8	8,3	8,8	9,5	9,8	9,3	9,7	10,2	10,1	9,2

Natalitatea în judeţul Cluj, în perioada 1990-2011

Judeţul Cluj are valori ale natalităţii mai scăzute comparative cu media pe ţară. In judeţ, natalitatea a crescut de la 8‰ in 2002 ajungând la 10,2‰ in 2009 si 2010, apoi a scăzut din nou la 9,2 ‰ în 2011. (grafic 12)

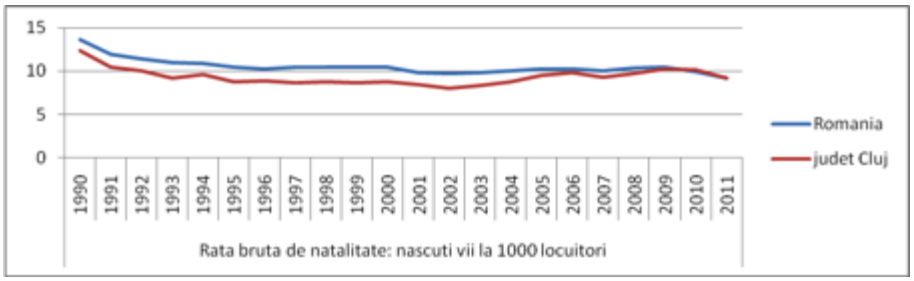

Evoluţia ratei brute a natalităţii în România şi judeţul Cluj, în perioada 1990-2011

Anii 2009-2010 au înregistrat cele mai ridicate valori ale natalităţii din ultimii 20 de ani, urmând unei perioade lungi de creştere economică; anul 2011 înregistrează din nou scăderea natalităţii.

Fertilitatea

Rata bruta de fertilitate

“Menţinerea scăzută a fertilităţii în majoritatea ţărilor UE este cel mai important factor determinant al îmbătrânirii demografice. In acest moment nu se cunoaşte exact cât de mult va continua să scadă fertilitatea fără o intervenţie directă prin politici specifice. Se ştie însă, în mod cert, că generaţiile feminine de vârstă fertilă au început să fie din ce în ce mai reduse”.

România este o ţară cu o fertilitate redusa chiar in comaparaţie cu celelate ţari din UE în 2011 rata de 1,38 comparativ cu media UE de 1,58.

Judeţul Cluj are o fertilitate redusă, înregistrând valoarea de 35,5 ‰ în anul 2011.

Avorturile

Avorturile au scăzut continuu în ultimii 10 ani, atât în cifre absolute (de la 6165 la 3398) cât şi ca indici (nr. avorturi/1000 nn vii) de la 1129,1‰ la 539 ‰. (tabel 4)

Cifre absolute	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	6165	5512	4451	4188	4061	4251	4275	4148	3785	3398
Indici avorturi la 1.000 nascuti vii	1129.1	972.5	744.8	652.3	615.2	677.2	652.6	597,8	553.4	539

Evoluţia avorturilor în judeţul Cluj în perioada 2002-2011

2.2.8. Nupţialitatea

Rata nuptialitatii in judeţul Cluj, similar celei din Romania a scăzut în ultimii ani de la 7,6 ‰ în anul 1990 la 5,5 ‰ în 2011.

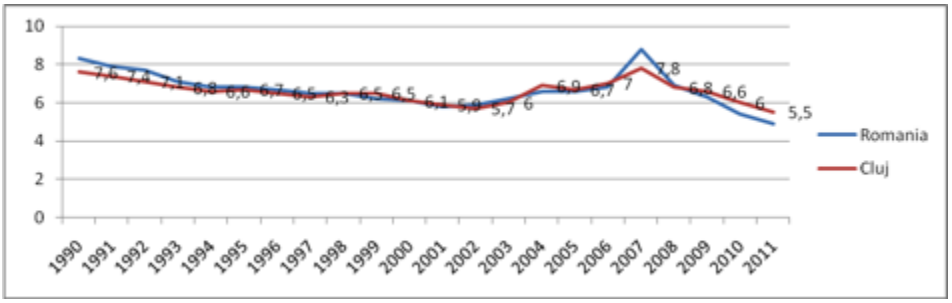

Evoluţia nupţialităţii în România şi judeţul Cluj în perioada 1990-2011

Divorţialitatea

În România rata divortialitatii este relativ constantă în jurul valorii de 1,6 divorturi/1000 locuitori.

Rata divortialităţii în jud Cluj este în creştere, de la 1,43 in 1990 la 1,62 în 2011

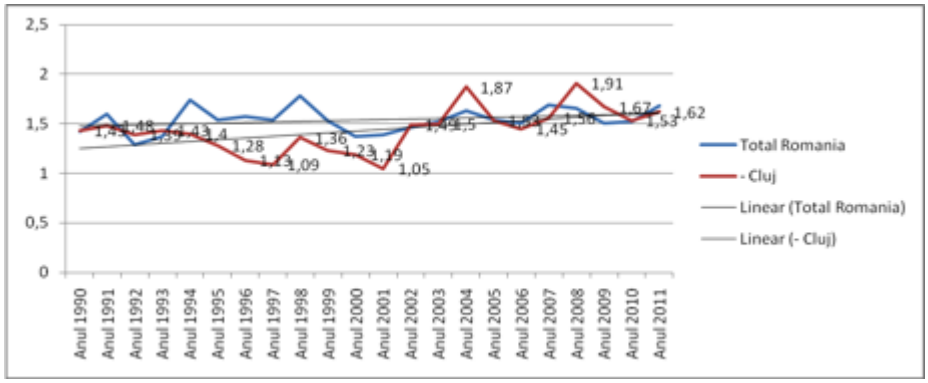

Evoluţia divorţialităţii în România şi judeţul Cluj în perioada 1990-2011

Mortalitatea generală

În judeţul Cluj, în anul 2011, s-a inregistrat un număr de 7766 decese generale, respectiv o rată a mortalităţii generale de 11,26 decese la 1000 locuitori. (tabel 5, 6)

În ultimii 10 ani, rata mortalitatii generale în judetul Cluj a scăzut de la 12,39 ‰ la 11,26 ‰.

Jud. Cluj nr. decese	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	8057	8180	8668	8838	8439	8592	8686	8925	8656	8388	8489
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	8262	8546	8181	8137	8363	8347	7832	7735	7803	7894	7766

Numărul de decese în judeţul Cluj în perioada 1990-2011

Jud. Cluj decese/1000 locuitori	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
	10,83	11,02	11,89	12,16	11,61	11,81	11,95	12,32	11,96	11,60	11,79
	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	11,47	12,39	11,95	11,85	12,04	12,11	11,31	11,18	11,30	11,42	11,26

Rata de mortalitate generală în judeţul Cluj în perioada 1990-2011 (indice brut de mortalitate)

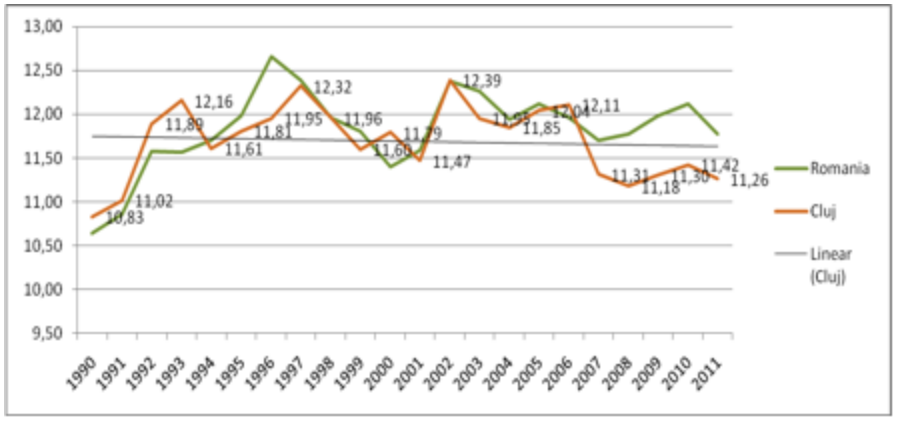

Evoluţia ratei brute de mortalitate în judeţul Cluj, în perioada 1990-2011

Între indicii de mortalitate specifică pe medii, înregistraţi în cele două medii ale judeţului, urban şi rural, există diferenţe apreciabile de nivel:

- mediul urban – 951 ‰ (4327 decese)
- mediul rural – 1464 ‰ (3439 decese)

Aceste variaţii în amplitudine ale ratei mortalitaţii generale din cele 2 medii se datorează mai ales particularitaţilor structurii pe grupe de vârstă a populaţiei din urban şi rural, în rural fenomenul de îmbătrânire demografică a populaţiei fiind mult mai pregnant. În mod secundar intervin ca factori favorizanţi adresabilitatea şi accesabilitatea mai scăzută a populaţiei rurale la serviciile medicale.

Principalele cauze de deces în anul 2011, în judeţul Cluj se prezintă în ordine ierarhică, astfel:

a) Bolile aparatului circulator :

- în numar de 4601, decesele prin bolile aparatului circulator reprezintă 59,2% din totalul cauzelor de deces.
- înregistrează o rată a mortalităţii specifice de 658,7 la 100.000 locuitori
- mortalitatea specifică pe medii este de 1,8 ori mai mare în rural (963,8‰) comparativ cu urbanul (522,0‰).

b) Tumorile:

- în număr de 1695, decesele prin tumori reprezintă cca. 21,8% din totalul cauzelor de deces
- înregistrează o rată a mortalităţii specifice de 242,7‰
- pe medii, mortalitatea specifică este cu 10% mai mare în rural (265,2‰) comparativ cu urbanul (239,7‰)

c) Bolile aparatului digestiv:

- în număr de 358, decesele prin bolile aparatului digestiv reprezintă 4,6% din totalul cauzelor de deces
- înregistrează o rată a mortalităţii specifice de 42,4‰
- pe medii, mortalitatea specifică este cu 23% mai crescută în rural (61,7‰), comparativ cu urbanul (47,6‰)

d) Bolile aparatului respirator :

- în numar de 262, decesele prin boli ale aparatului respirator, reprezintă cca.3,4% din totalul cauzelor de deces
- înregistrează o rată a mortalităţii specifice de 37,5‰
- pe medii, mortalitatea specifică este cu 19% mai crescută în rural (43,‰), comparativ cu urbanul (36‰)

e) Leziunile traumatice, accidentele şi otrăvirile :

- în numar de 296, decesele prin leziunile traumatice, accidente şi otrăviri reprezintă cca 3,8% din totalul cauzelor de deces
- înregistrează o rată a mortalităţii specifice de 42,4‰
- pe medii, mortalitatea specifică este de 1,6 ori mai mare în rural (58,3‰) comparativ cu urbanul (35,5‰)

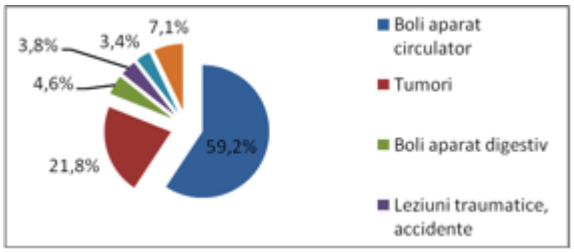

Ponderea principalelor cauze de deces din totalul deceselor din judeţul Cluj în anul 2011

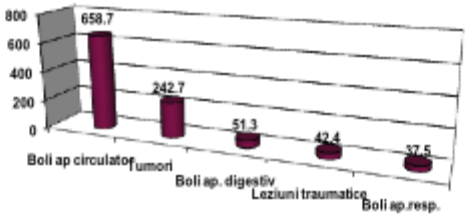

Rata mortalităţii specifice pe cauze de deces, în judeţul Cluj, în anul 2011 (decese la 100.000 de locuitori)

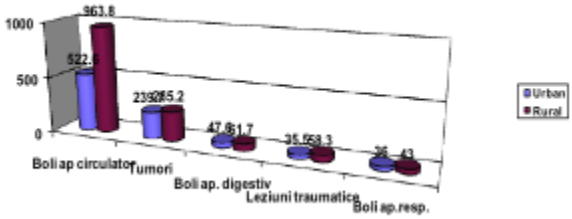

Rata mortalităţii specifice pe cauze de deces şi mediu de rezidenţă, în judeţul Cluj, în anul 2011 (decese la 100.000 de locuitori)

Analiza deceselor prin bolile aparatului circulator, ca primă cauză de deces la populaţia generală, pune în evidenţă următoarele entităţi nosologice ca principale ponderi :

- bolile cerebro-vasculare : 248,8‰00
- cardiopatia cronică ischemică : 196,5‰00
- infarctul miocardic : 122,8‰00
- hipertensiunea arterială : 27,1‰00
- cordul pulmonar cronic : 12,6‰00

În anul 2011 se menţine **supramortalitatea masculină** pentru majoritatea claselor de boli, dar în special pentru [14]:

1) **tumori**: 300‰00 pentru persoanele de sex masculin, faţă de 200,5‰00 pentru cele de sex feminin
2) **infarct miocardic acut**: 161,1‰00 pentru persoanele de sex masculin, faţă de 87,2‰00 pentru cele de sex feminin
3) **cord pulmonar cronic**: 15,8‰00 pentru persoanele de sex masculin, faţă de 9,6‰00 pentru cele de sex feminin
4) **ciroza şi hepatitele cronice**: 33,1‰00 pentru persoanele de sex masculin, faţă de 19,5‰00 pentru cele de sex feminin
5) **boli pulmonare cronice obstructive**: 20,4‰00 pentru persoanele de sex masculin, faţă de 8,5‰00 pentru cele de sex feminin
6) **tuberculoză**:5,2‰00 pentru persoanele de sex masculin, faţă de 1,1‰00 pentru cele de sex feminin
7) **leziuni traumatice, accidente, otrăviri**: 70‰00 pentru persoanele de sex masculin faţă de 19‰00 pentru cele de sex feminin. (grafic 19)

Structura mortalităţii în raport cu vârsta prezintă o scădere de la vârsta de 1 an până la grupa de vârstă 15-24 ani, o creştere uşoară între 15-44 ani şi o creştere exponenţială peste 45 ani.

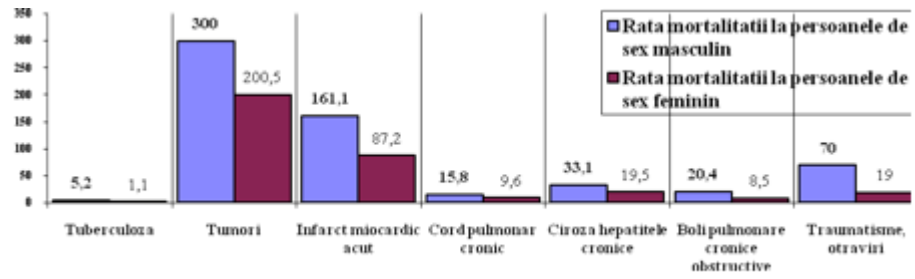

Rata mortalității specifice pe sexe și cauze de deces, în anul 2011, în județul Cluj

Sporul natural

Deși rata mortalității generale a înregistrat la nivelul județului în anul 2011 o anumită scădere, de 2,4% comparativ cu anul 2010, rata natalității a prezentat în aceeași perioadă o scădere mai pregnantă, de 8,9%, astfel încât a rezultat o adâncire a deficitului populațional, de la -1,5‰ (-1035 persoane) în anul 2010 la -2,1‰ (-1455 persoane) in 2011 (grafic 20)

Evoluția negativă a fenomenului s-a manifestat în ambele medii ale județului, astfel:

- în mediul urban, sporul natural pozitiv de +0,6‰ (+250 persoane) în anul 2010, a devenit negativ în anul 2011, respectiv de -0,2‰
- în mediul rural, deficitul populațional existent și în 2010, de -5,6‰ (-1.285 persoane) s-a adâncit în anul 2011, cifrându-se la -5,9‰ (-1.381 persoane)

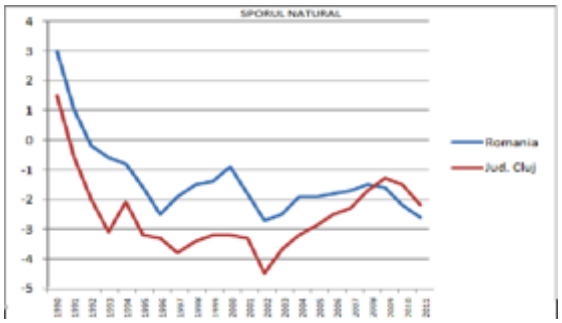

Evoluția sporului natural comparativ în România și județul Cluj, în perioada 1990-2011

Mortalitatea infantilă

Indicator sintetic al stării de sănătate al unei populații, ca și al gradului de civilizație al unei colectivitați, mortalitatea infantilă a înregistrat o scădere permanentă de la 19,5 decese 0-1 an la 1000 născuți vii în 1990 la 5,7 decese 0-1 an la 1000 născuți vii în 2011. Rata mortalității infantile este mai scăzută decat rata mortalitatii in România pe parcusul întregii perioade. (grafic 21)

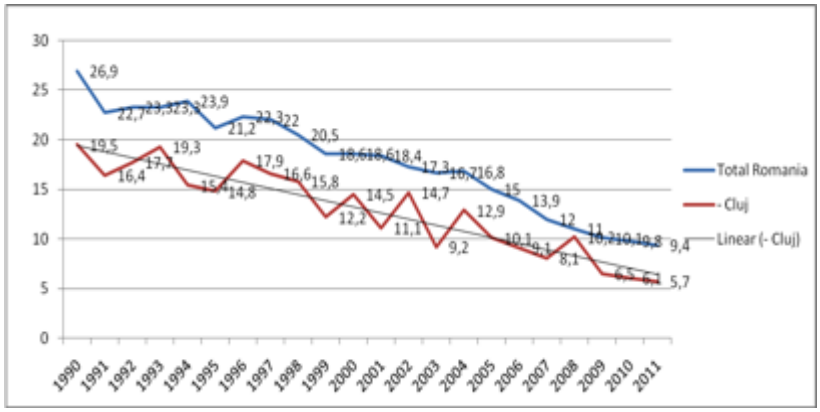

Evoluţia mortalităţii infantile, în România şi judeţul Cluj, în perioada 1990-2011

Scăderea ratei mortalitaţii infantile s-a produs pe seama reducerii acesteia atât în mediul urban, de la 15,4‰ în 1990, la 5‰ în 2011, cât şi în mediul rural, de la 26,8‰ în 1990 la 7,3‰ în 2011. (grafic 22)

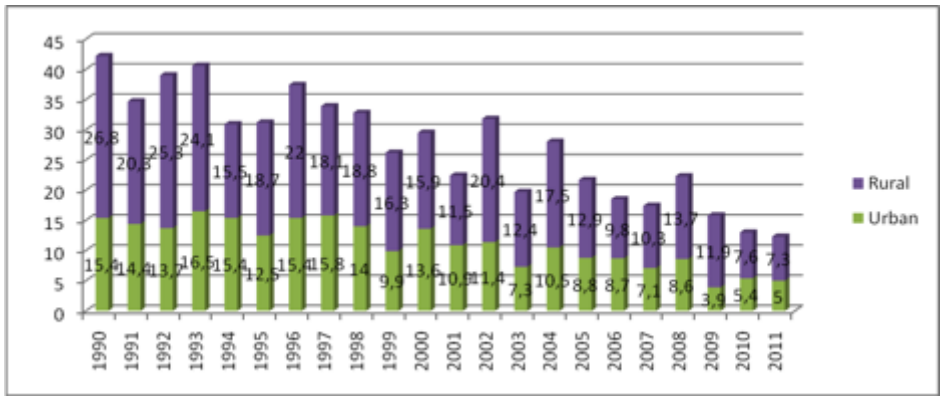

Evoluţia mortalităţii infantile, pe medii de proveniență, în judeţul Cluj, în perioada 1990-2011

În judeţul Cluj mortalitatea infantilă se situează printre indicatorii demografici cu evoluţie pozitivă în perioada ultimilor ani, respectiv anii 2006-2011, constantându-se o tendinţă permanentă de reducere a ratei mortalităţii infantile, singura excepţie fiind anul 2008.

Analizând mortalitatea infantilă pe subgrupe de vârstă (0-6 zile, 0-27 zile şi respectiv 28 zile şi peste), în aceeaşi perioadă de timp, respectiv anul 2011 comparativ cu anul 2010, se pot face următoarele aprecieri:

· mortalitatea neonatală precoce a scăzut la nivelul judeţului cu peste 16%, de la 2,6‰ (17 decese 0-6 zile) în 2010 la 2,1‰ (13 decese 0-6 zile) în 2011

· mortalitatea neonatală a înregistrat o scădere drastică, de peste 19%, de la 4,1‰ (27 decese 0-27 zile) în 2010, la 3,3‰ (20 decese 0-27 zile) în 2011

· mortalitatea postneonatală a înregistrat în 2011 o scădere mai puţin accentuată, de 5,4% faţă de 2010, de la 2,3‰ (15 decese 28 zile - sub 1 an) la 2,1‰ (13 decese 28 zile – sub 1 an)

Principalele cauze care au determinat decesul copiilor 0-1 an în anul 2011 au fost :

1. **Afecţiunile perinatale**

- In numar de 15, decesele prin afecţiuni perinatale au reprezentat 45% din totalul cauzelor de deces 0-1 an
- au înregistrat o rată de mortalitate specifică de 2,5‰ .

2. **Anomaliile congenitale**

- In numar de 9, decesele prin anomalii congenitale, au detinut o pondere de 27% din totalul cauzelor de deces 0-1 an
- au înregistrat o rată a mortalităţii specifice de 1,5‰ .

3. **Bolile aparatului respirator**

- in numar de 5, au deţinut o pondere de 15% din totalul cauzelor de deces 0-1 an
- au înregistrat o rată a mortalităţii specifice de 0,8‰ (tabel 7)

Anul	Total		B.inf.şi parazit.		B.sist. nervos		B.aparat resp.		B.aparat digest.		Afect. perinat.		Anom. congen.		Accid.		Alte	
	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%	Nr.	%
2011	33	5,4	1	0,16	2	0,3	5	0,8	0	0	15	2,5	9	1,5	1	0,16	0	0

Principalele cauze de deces 0-1 an, în judeţul Cluj, în anul 2011

Mortinatalitatea

În anul 2011, **mortinatalitatea** a înregistrat un nivel de 1,5‰ (9 născuţi morţi), cu 30% mai scăzut faţă de anul 2010: 2,1‰ (14 născuţi morţi).

Mortalitatea perinatală

În anul 2011, mortalitatea perinatală - 3,6‰ (22 cazuri) a înregistrat de asemenea valori mai scăzute faţă de 2010 - 4,6‰ (31 cazuri).

Decese 0-1 an la domiciliu

În anul 2011 s-au înregistrat 5 decese 0-1 an la domiciliu

Mortalitatea juvenilă (1-4 ani)

Mortalitatea 1-4 ani este un indicator de sănătate căruia i se acordă o atenţie deosebită pentru că traduce eficienţa măsurilor de prevenire a principalelor cauze de deces la această grupă de vârstă.

În judeţul Cluj s-au înregistrat în anul 2011 14 decese 1-4 ani, respectiv o rată a mortalităţii de 0,53‰ copii 1-4 ani, comparativ cu anul 2010 când s-au înregistrat numai 5 decese 1-4 ani, respectiv o rată a mortalităţii de 0,2‰. (tabel 8)

Mortalitatea 1-4 ani	Anii	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	Nr. decese	9	8	11	12	5	14
	Indici ‰0	0,4	0,34	0,4	0,5	0,2	0,5

Mortalitatea 1-4 ani, în judeţul Cluj, în perioada 2006-2011

În anul 2011 s-a înregistrat o supramortalitate 1-4 ani în mediul rural al judeţului – 8 decese, cu o rată a mortalităţii de 0,9‰, comparativ cu urbanul, unde s-au înregistrat numai 6 decese 1-4 ani, respectiv o rată a mortalităţii de 0,3‰.

Principalele cauze de deces la copiii 1-4 ani în perioada analizată au fost accidentele şi leziunile traumatice, urmate fiind de afecţiunile sistemului nervos, anomaliile congenitale, bolile aparatului respirator şi tumorile.

Mortalitate a 1 – 4 ani	2006		2007		2008		2009		2010		2011	
	Cifre absolute	Indici %0	Cifre absolute	Indici %0	Cifre absolute	Indici %0	Cifre absolute	Indici %0	Cifre absolute	Indici %0	Cifre absolute	Indici %0
B.inf.şi parazit.	1	4,4	1	4,3	-	-	-	-	-	-	-	-
Tumori	1	4,4	4	17,2	-	-	1	3,9	1	3,8	1	3,8
B.sist. nervos	-	-	-	-	1	4,0	2	7,9	1	3,8	4	15,2
B.aparat resp.	-	-	1	4,3	5	20,2	1	3,9	1	3,8	2	7,6
B.aparat digest.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Anom. congen.	-	-	1	4,3	2	8,1	2	7,9	1	3,8	2	7,6
Accid.	6	26,4	1	4,3	1	4,0	4	15,7	-	-	5	19
Alte cauze	1	4,4	-	-	2	8,1	2	7,9	1	3,8	-	-

Mortalitatea specifică pe cauze de deces, la grupa de vârstă 1-4 ani, în judeţul Cluj, în perioada 2006-2011

Mortalitatea maternă

Evoluţia mortalităţii materne (100.000 nnvii) în Europa şi România, în perioada 1970-2011

An	**1990**	**1991**	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
Romania	263	183	157	133	149	113	95	98	96	98	77
Cluj	5	5	3	3	3	1	4	3	4	3	0
An	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Romania	75	47	65	52	37	34	33	30	47	51	50
Cluj	1	1	2	2	1	0	0	2	2	3	1

Numărul de decese materne, în România şi în judeţul Cluj, în perioada 1990-2011

An	**1990**	**1991**	**1992**	**1993**	**1994**	**1995**	**1996**	**1997**	**1998**	**1999**	**2000**
Romania	83,6	66,5	60,3	53,2	60,4	47,8	41,1	41,4	40,5	41,8	32,8
Cluj	54,9	64,4	41,6	45,1	43,3	15,9	63,0	48,5	64,3	49,5	0,0
An	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Romania	34,0	22,3	30,6	24,0	16,7	15,5	15,4	13,5	21,1	24,0	25,5
Cluj	16,8	18,3	35,3	33,5	15,6	0,0	0,0	30,5	28,8	43,9	15,9

Mortalitatea maternă (nr decese / 100 000 nou născuţi vii)

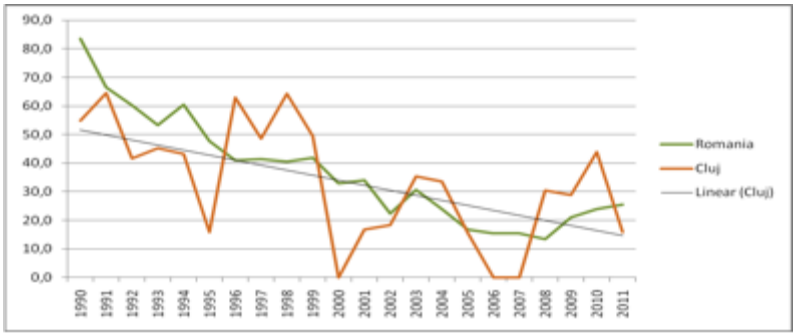

Evoluția mortalității materne, în România și județul Cluj, în perioada 1990-2011

Morbiditatea generală

Prevalenţa bolilor cronice

La sfârşitul anului 2011, la nivelul Judeţului Cluj erau în evidenţă cabinetelor medicilor de familie 244.143 cazuri de boli cronice din cele 17 grupe de boli cronice care fac obiectul raportării către DSP, corespunzând unei rate a prevalenţei de 35,3% locuitori. Principalele afecţiuni cronice/ grupe de afecţiuni cronice, atât sub aspectul prevalenţei, cât şi al impactului medico-social sunt:

a) hipertensiunea arterială – 86.839 cazuri, cu o prevalenţă de 12,5%

b) cardiopatia cronică ischemică – 41.460 cazuri, cu o prevalenţă de 5,9%

c) diabetul zaharat – 31.147 cazuri, reprezentând o prevalenţă de 4,5%

d) bolile psihice – întrunesc 18.677 cazuri in evidenţă, cu o prevalenţă de 2,7%

e) cancerul – însumează 16.576 cazuri în evidenţă, corespunzând unei prevalenţe de 2.4%

f) bolile pulmonare cronice obstructive, însumând 12.501 cazuri, respectiv o prevalenţă de 1,8%

g) bolile cerebro-vasculare, cifrând 10.493 cazuri si rezultând o prevalenţă de 1,52%

h) boala ulceroasă – 9.614 cazuri, cu o prevalenţă de 1,4%

i) ciroza şi hepatitele cronice – însumează 6.623 cazuri in evidenţă, cu o prevalenţă de 0,9% (tabel 12)

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
TOTAL	22,5	24,9	26,6	27,1	28,6	30,0	31,1	32,2	15,1	35,2
Boli hipertensive	7,7	8,7	9,4	9,7	10,3	11,0	11,3	11,5	12,1	12,5
Cardiopatie ischemica	4,4	4,8	5,1	5,1	5,3	5,4	5,5	5,5	5,8	6,0
Diabet zaharat	2,2	2,4	2,7	2,7	2,9	3,0	3,3	3,7	4,3	4,5
Tumori	1,7	1,7	1,8	1,7	1,9	2,0	2,2	2,3	2,3	2,4
Boli pulmonare cronice obstructive	0,9	1,0	1,1	1,2	1,3	1,4	1,4	1,6	1,7	1,8
Boli cerebro-vasculare	0,9	1,0	1,1	1,0	1,1	1,2	1,2	1,3	1,3	1,5
Boala ulceroasa	1,2	1,4	1,4	1,4	1,5	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4

Prevalenţa principalelor boli cronice, în judeţul Cluj, în perioada 2002-2011

Prevalenţa bolilor cornice a crescut în ultimii 10 ani de la 22,5% în anul 2002 la 35,2% în 2011, însemnând o creştere de la 155.304 cazuri în anul 2002 la 244.143 cazuri în 2011.

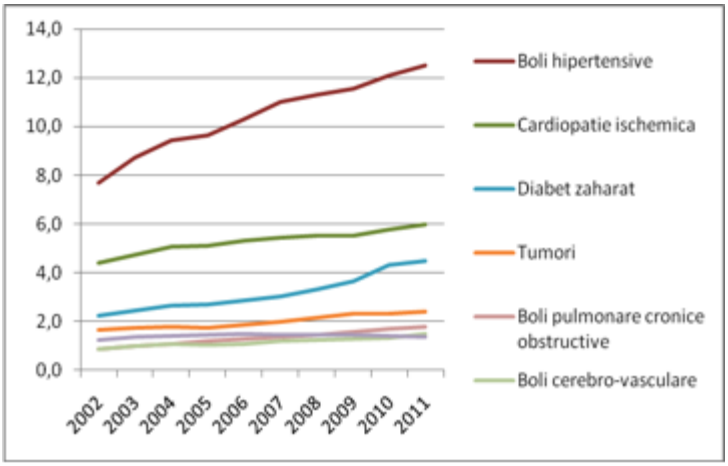

Evoluţia prevalenţei principalelor boli cronice, în judeţul Cluj, în perioada 2002-2011

Morbiditatea specifică pe afecţiuni

Morbiditatea prin tuberculoză

Incidenţa tuberculozei a înregistrat o creştere de la 41,7‰ în anul 2010 (288 cazuri noi) la 44,7‰ in 2011 (310 cazuri noi), înregistrându-se aşadar o creştere de 7,2% a incidenţei.

In ceea ce priveşte incidenţa la populaţia 0-14 ani, aceasta a înregistrat o uşoară creştere, de la 16.4‰ în 2010 (15 cazuri noi) la 17,4‰ în 2011 (16 cazuri noi).

Fiind o afecţiune cu caracter cronic/ hipercronic, este important de analizat si prevalenţa acestei afectiuni, respectiv numarul de cazuri rămase în evidenţă. Astfel, în Judeţul Cluj, prevalenţa TBC a avut un trend descendent, scăzând de la 0,05% în 2010 (331 cazuri TBC în evidenţă), la 0,04% în 2011 (287 cazuri TBC rămase în evidenţă).

Morbiditatea prin boli cu transmitere sexuală (sifilis)

Incidenţa la nivelul judeţului a scăzut în anul 2011, de la 9,4‰ în 2010 (65 cazuri noi), la 8,5‰ în 2011 (59 cazuri noi).

Morbiditatea prin boli infecţioase

Morbiditatea prin hepatită virală acută

Urmărind incidenţa hepatitei acute în dinamica celor 2 ani analizaţi, remarcăm scăderea importantă a acesteia în anul 2011, de la un nivel de 48,8‰ (337 cazuri noi) în anul 2010, la 14,4‰ (100 cazuri noi) în anul 2011.

În raport cu etiologia hepatitei acute virale, în anul 2011, la nivelul Judeţului Cluj, incidenţele se prezintă astfel:

- 11,4‰ (79 cazuri noi) pentru **tipul A** de hepatită acută virală
- 2,4‰ (17 cazuri noi) pentru **tipul B** de hepatită acută virală
- 0,4‰ (3 cazuri noi) pentru **tipul C** de hepatită acută virală

Morbiditatea prin HIV/SIDA

În anul 2011, incidenţa cazurilor HIV pozitive a crescut cu 49% faţă de anul 2010, înregistrându-se 12 cazuri noi, respectiv o incidenţă de 1,7‰, comparativ cu 8 cazuri noi şi o incidenţă de 1,2‰ în 2010.

În consencinţă, a crescut şi numărul cumulativ al cazurilor noi HIV pozitive, 75 în 2011 comparativ cu numai 63 în 2010.
În ceea ce priveşte incidenţa bolii SIDA, 10 cazuri noi, respectiv 1,4‰000 în anul 2011, aceasta a crescut de asemenea faţă de anul 2010, an în care s-au înregistrat numai 6 cazuri noi SIDA şi o incidenţă de 0,9‰000.
Numărul de cazuri SIDA aflate in evidenţă la sfârşitul anului 2011 s-a cifrat la 71, de asemenea în ascensiune faţă de anul 2010, când acesta însuma doar 64 cazuri SIDA.

Concluzii preliminare

Se remarcă următoarele fenomene:

· Scădere dramatică a natalităţii şi fertilităţii, au dus la situaţia realizării deficitului de populaţie, în condiţiile unei mortalităţi generale şi specifice cu tendinţă de creştere. Tranziţia demografică, ca fenomen ce afectează populaţia Europei dar şi pe cea mondială, este în plină desfăşurare şi în ţara noastră. Caracterizată prin procesele de îmbătrânire a populaţiei cu creşterea ponderii vârstnicilor şi scăderea natalităţii şi a fertilităţii, modificarea structurii populaţiei pe grupe de vârstă şi sexe, dar şi a ponderii populaţiei active, cu modificarea raportului de dependenţă, are implicaţii sociale şi medicale care trebuie cunoscute şi luate în considerare în planificarea resurselor şi serviciilor.

· Populaţia vârstnică (65 ani şi peste), aflată în continuă creştere ridică atât probleme importante de morbiditate şi asistentă medicală, fiind de cele mai multe ori purtătoarea unei polimorbidităţi cu alură de cronicitate, cît şi de asistentă socială. Procesul îmbătrânirii demografice a populaţiei are un impact socio-economic negativ, cu consecinţe în viaţa socială, unde se modifică ratele de dependenţă şi determină, deasemenea, probleme importante de morbiditate, asistenţă medicală şi socială. Astfel, îmbătrânirea este asociată cu creşterea morbidităţii cu alură de cronicitate, cu incapacitate de muncă fizică şi psihică, având o durată din ce în ce mai lungă, terminând cu dependenţa, atât în familie, cât şi în societate, prin dependenţă înţelegând ajutorul necesar chiar şi în activitaţile de bază ale vieţii cotidiene. Este necesară dezvoltarea serviciilor medico-sociale specializate.

- Imbătranirea demografică a populaţiei
- Scăderea populaţiei active a judeţului Cluj (consecintă a îmbătrânirii demografice şi a migraţiei externe a tinerilor, etc.)

- Spor natural negativ, respectiv deficit populaţional. Deficitul populaţional este mult mai pregnant în mediul rural al judeţului comparativ cu urbanul.
- Natalitatea scazută

Rata natalităţii prezintă o tendinţă de scădere, nivelul scăzut al natalităţii este mai pregnant în mediul rural al judeţului

- Mortalitatea generală înregistrează nivele ridicate, mai ales în mediul rural

· Mortalitatea specifică pe cauze mai crescută în mediul rural, în special pentru bolile aparatului circulator, tumori, traumatisme, bolile aparatului digestiv, bolile aparatului respirator comparativ cu mediul urban. Cauzele sunt bine-cunoscute, general valabile pentru toate judeţele ţării: populaţie îmbătrânită demografic, adresabilitate şi accesibilitate mai redusă a populaţiei rurale la serviciile medicale, inechităţi între urban şi rural, etc.

- Mortalitatea infantilă, desi a scăzut pregnant în ultimii 20 ani înca se menţine la un nivel ridicat; valorile sunt mai scăzute decât media pe ţară; este mai crescută în mediul rural – 7,0‰ născuţi vii, comparativ cu urbanul judeţului – 4,6‰ născuţi vii, denotând un nivel socio-economic şi educaţional mai scăzut în rural, îndeosebi în colectivităţile de etnie rroma, dar şi unele carenţe în supravegherea gravidei şi a copilului mic din partea sectorului medical.
- Mortalitatea maternă, are o tendinţă descendentă posibil datorată programelor din ultimii 20 ani,
- Rata avorturilor, deşi in scădere este încă totuşi mare, dovedind o cunoaştere insuficientă a mijloacelor contraceptive

· Prevalenţa bolilor cronice ridicată in judeţul Cluj (în general peste media naţională) pentru bolile aparatului circulator, diabetul zaharat, tumori, bolile psihice - trendul manifestat de prevalenţa acestor afecţiuni cronice are o alură ascendentă în ultimii ani, atât în judeţul Cluj cât şi la nivel naţional

Numeric, populatia judeţului Cluj nu s-a modificat semnificativ in ultimii zece ani (689738 persoane la 1 iulie 2002, 689517 la 1 iulie 2011); în aceeasi perioadă, similar Romaniei, sporul natural este negativ, stabilitatea numerică datorându-se probabil dinamicii migraţionale (şi mai probabil migraţiei interne), fenomen a cărui amploare nu o cunoaştem cu exactitate în momentul de faţă. In studiul populaţiei trebuie sa

menţionăm şi populaţia de studenţi din Cluj Napoca, estimări neoficiale ajung la 80 - 100.000 de studenţi, a căror prezenţă înr-un oraş de 300.000 de locutori ar putea influenţa fenomenele demografice.

Confom datelor prezentate, în judetul Cluj nu a apărut deficitul de populaţie (datorat scăderii natalităţii şi fertilităţii, în condiţiile unei mortalităţi generale cu tendinţă de creştere) existent în restul ţării. Deficitul populaţional este pregnant în mediul rural al judeţului comparativ cu mediul urban.

Tranziţia demografică, ca fenomen ce afectează populaţia Europei dar şi pe cea mondială, este în plină desfăşurare şi în ţara noastră, afectând şi judeţul Cluj, cu scăderea populaţiei sub 15 ani, creşterea celei peste 65 si schimbarea raportului de dependenţă. Caracterizată prin procesele de îmbătrânire a populaţiei cu creşterea ponderii vârstnicilor şi scăderea natalităţii şi a fertilităţii, modificarea structurii populaţiei pe grupe de vârstă şi sexe, dar şi a ponderii populaţiei active, cu modificarea raportului de dependenţă, are implicaţii sociale şi medicale care trebuie cunoscute şi luate în considerare în planificarea resurselor şi serviciilor.

Un fapt îmbucurător, chiar dacă de foarte scurtă durata, piramida vârstelor, inidică pentru prima oară dupa o lungă periaoda de timp a cresterii grupului de varstă 0-4 ani (aspect de treflă) datorat creşterii natalităţii în anii 2009-2010 (indice 10,2 in 2009 în creştere de la 8 în 2002). Natalitatea are un determinism complex, aceasta creştere datorandu-se posibil perioade de înflorire economică anterioară actualei crize economice.

Indicatorii aferenţi sănătăţii femeii şi copilului (mortalitatea maternă, mortalitatea infantilă, avorturile) manifestă evoluţie pozitiva, cu o scădere continuă în ultimii 20 de ani. Considerată o prioritate pentru domeniul sănătătii, în România s-au desfăsurat ample programe multianuale de sănătate de către Ministerul Sănătăţii - Programul Naţional de Sănătatea Femeii şi Copilului fostul PN 3 actual PN VI, cu multiple intervenţii de la nivel nivel primar până la nivel terţiar, inclusiv componentele de planificare familiala, îngrijire pre si post natala, etc. Aceste programe au fost sprijinite puternic de catre programele multianuale sprijinite de catre USAID, UNFPA si UNICEF implemntate în colaborare cu organizatii ca Societatea de Educaţie Contraceptivă şi Sexuală şi alte organizatii. Este greu de determinat în momentul de faţă ponderea acestor programe în îmbunătăţirea stării de sănătate a femeii si copilului, dar cu certitudine efectul acestora se mentine si dupa incheierea unora din aceste programe. In

acelasi timp, mortalitatea infantilă , desi a scăzut pregnant în ultimii 20 ani înca se menţine la un nivel ridicat; valorile sunt mai scăzute decât media pe ţară (este mai crescută în mediul rural – 7,0‰ născuţi vii, comparativ cu urbanul judeţului – 4,6‰ născuţi vii, denotând un nivel socio-economic şi educaţional mai scăzut in rural, indeosebi în colectivităţile de etnie rroma, dar şi unele carenţe în supravegherea gravidei şi a copilului mic din partea sectorului medical) ne menţin ca ţară pe unul din ultimele locuri din Europa. Rata avorturilor, deşi in scădere este încă totuşi mare, dovedind o cunoaştere insuficientă a mijloacelor contraceptive

Îmbătrânirea demografică a populaţiei, populaţia vârstnică (65 ani şi peste), aflată în continuă creştere ridică atât probleme importante de morbiditate şi asistentă medicală, fiind de cele mai multe ori purtatoarea unei polimorbidităţi cu alură de cronicitate, cît şi de asistentă socială. Procesul îmbătrânirii demografice a populaţiei are un impact socio-economic negativ, cu consecinţe în viaţa socială, unde se modifică ratele de dependenţă şi determină, deasemenea, probleme importante de morbiditate, asistenţă medicală şi socială. Astfel, îmbătrânirea este asociată cu creşterea morbidităţii cu alură de cronicitate, cu incapacitate de muncă fizică şi psihică, avînd o durată din ce in ce mai lungă, terminând cu dependenţa, atât în familie, cât şi în societate, prin dependenţă înţelegând ajutorul necesar chiar şi în activitaţile de bază ale vieţii cotidiene. Este necesară dezvoltarea serviciilor medico-sociale specializate.

Mortalitatea generală înregistrează nivele ridicate, mai ales în mediul rural; mortalitatea specifică pe cauze este mai crescută în mediul rural, in special pentru bolile aparatului circulator, tumori, traumatisme, bolile aparatului digestiv, bolile aparatului respirator comparativ cu mediul urban. Cauzele sunt bine-cunoscute, general valabile pentru toate judeţele ţării: populaţie îmbătrânită demografic, adresabilitate şi accesibilitate mai redusă a populaţiei rurale la serviciile medicale, inechităţi între urban şi rural, etc.

Prevalenţa bolilor cronice ridicată in judeţul Cluj (în general peste media naţională) pentru bolile aparatului circulator, diabetul zaharat, tumori, bolile psihice - trendul manifestat de prevalenţa acestor afecţiuni cronice are o alură ascendentă în ultimii ani, atât în judeţul Cluj cât şi la nivel naţional.

Analiza sistemului sanitar din municipiul Cluj-Napoca

Sistemul sanitar din Municipiul Cluj-Napoca în momentul actual este bine definit pe toate cele trei paliere ale asistenţei medicale: primar, secundar şi terţiar, respectiv asistenţa medicală primară, asistenţa medicală ambulatorie şi asistenţa medicală spitalicească, asistenta medicală de urgentă prespitalicească si spitalicească, atât în sectorul public, cât şi cel privat. Acelaşi caracter bine definit o are şi reţeaua farmaceutică.

Structura sistemului municipal de unităţi sanitare s-a schimbat faţă de situaţia din anii 1990. În cadrul reformei din sistemul sanitar dispensarele medicale s-au transformat în unităţi sanitare private, în special în cabinete medicale de medicină de familie şi de medicină dentară, iar în locul policlinicilor au fost înfiinţate ambulatoriile de specialitate ale spitalelor şi cabinetele medicale de specialitate, mare parte dintre ele private.
Începând cu anul 2006, numărul de spitale creşte în Municipiul Cluj-Napoca, datorită apariţiei clinicilor şi spitalelor private, cabinetelor stomatologice, laboratoarelor, farmaciilor.
În anul 2013, în Municipiul Cluj-Napoca funcţionează 12 spitale publice şi 12 private, 15 ambulatorii de specialitate, 161 cabinete medicale de medicină de familie, iar pentru servicii stomatologice 555 cabinete stomatologice şi 146 laboratoare de tehnică dentară, 1 centru medical de permanenţă, 1 serviciu de ambulanţă public şi 5 unităţi de transport sanitar private. Pentru accesul la medicamente stau la dispoziţie 146 farmacii.

ASISTENŢA MEDICALĂ PRIMARĂ

La nivelul Municipiului Cluj-Napoca, reţeaua de **asistenţă medicală primară**, în specialitatea de medicină de familie acoperă întreaga comunitate din punct de vedere al personalului medico-sanitar. În specialitatea de medicină dentară este dezvoltată mai ales în sectorul privat. Referitor la dotarea cu echipamente medicale, aceasta este insuficientă, putem vorbi de o dotare minimă a cabinetelor medicale de familie, în special a cabinetelor de medicină de familie.
Activitatea în asistenta medicală primară este axată în special pe servicii medicale pentru pacienţii înscrişi în listele propii şi mai puţin implicată în îngrijirile la domiciliu.

Calitatea serviciilor asigurate de medicii de familie este destul de limitată datorită lipsei echipamentelor de diagnostic şi tratament din cabinetele acestora.

Date statistice:

Reţeaua de asistenţă medicală primară a Municipiului Cluj-Napoca este formată din:

Tip unitate	Număr total cabinete			
	2010	2011	2012	2013
Cabinete medicale de medicină de familie	161	161	161	164
Cabinete medicale de medicină dentară	482	521	549	555
Farmacii	125	159	159	146

Din punctul de vedere al serviciilor oferite, un medic de familie deserveşte în medie un număr de 1827 persoane, un medic dentist deserveşte în medie 530 de persoane iar o farmacie deserveşte în medie un număr de 2015 persoane.

Morbiditatea prin boli cronice înregistrată în cabinetele de medicină de familie în perioada 2010-2013 se prezintă astfel:

Boala/Grupul de boli	Număr total bolnavi cronici în evidenţa							
	2010		2011		2012		2013	
	Cifre absolute	Indice prevalenta la 100 locuitori	**Cifre absolute**	Indice prevalenta la 100 locuitori	**Cifre absolute**	Indice prevalenta la 100 locuitori	**Cifre absolute**	Indice prevalenta la 100 locuitori
Bolile aparatului cardiovascular, din care:	**67535**	22,9	**70121**	23,8	**71041**	24,1	**73192**	24,8
- hipertensi	**45023**	15,3	**46394**	15,8	**47215**	16,1	**48751**	16,6

unea arterială								
- cardiopatia ischemică	**17986**	6,1	**18650**	6,3	**18784**	6,4	**19241**	6,5
Diabetul zaharat	**12886**	4,4	**13407**	4,5	**13789**	4,7	**14361**	4,8
Bolile aparatului digestiv	**8216**	2,8	**8078**	2,8	**7903**	2,7	**7796**	2,6
Bolile pulmonare cronice obstructive	**6246**	2,1	**6561**	2,2	**7046**	2,4	**7282**	2,5
Tumorile maligne	**4226**	1,4	**4513**	1,5	**4727**	1,6	**5134**	1,7

ASISTENŢA MEDICALĂ AMBULATORIE DE SPECIALITATE

În Municipiul Cluj-Napoca, asistenţa ambulatorie de specialitate (asistenţa medicală secundară) se asigură prin următoarele structuri sanitare:

Ambulatoriile integrate ale spitalelor

1. Ambulatoriul integrat al Institutului Oncologic „Prof.Dr. Ion Chiricuţă" Cluj-Napoca
2. Ambulatoriul integrat al Institutului Inimii de Urgenţă pentru Boli Cardiovasculare „Prof.Dr. Niculae Stancioiu"Cluj-Napoca
3. Ambulatoriul integrat al Institutului Clinic de Urologie si Transplant Renal Cluj-Napoca
4. Ambulatoriul integrat al Institutului Regional de Gastroenterologie-Hepatologie „Prof.Dr. Octavian Fodor" Cluj-Napoca
5. Ambulatoriul integrat al Spitalului Clinic Judeţean de Urgentă Cluj

6. Ambulatoriul integrat al Spitalului Clinic de Urgenţă pentru Copii Cluj-Napoca
7. Ambulatoriul integrat al Spitalului Clinic de Pneumoftiziologie „Leon Daniello" Cluj-Napoca
8. Ambulatoriul integrat al Spitalului Clinic de Boli Infecţioase Cluj-Napoca
9. Ambulatoriul integrat al Spitalului Clinic de Recuperare Cluj-Napoca
10. Ambulatoriul integrat al Spitalului Clinic Municipal Cluj-Napoca
11. Ambulatorul integrat al Spitalului Clinic CF Cluj-Napoca
12. Ambulatorul integrat al Spitalului Militar de Urgenţă „C-tin Papilian" Cluj-Napoca

Ambulatoriile de specialitate

1. Ambulatoriul de specialitate stomatologic - funcţionează în cadrul Spitalului Clinic Judeţean de Urgenţă Cluj
2. Ambulatoriul de specialitate pentru sportivi - funcţionează în cadrul Spitalului Clinic de Recuperare Cluj-Napoca

Centrele de sănătate mintală

1. Centrul de sănătate mintală pentru adulţi - funcţionează in cadrul Spitalului Clinic Judeţean de Urgenţă Cluj
2. Centrul de sănătate mintală pentru copii - funcţionează în cadrul Spitalului Clinic de Urgenţă pentru Copii Cluj-Napoca

Dispensarul TBC din cadrul Spitalului Clinic de Pneumoftiziologie „Leon Daniello" Cluj-Napoca.

Cabinete medicale din cadrul spitalelor din specialităţile: oncologie medicală, diabet zaharat, nutriţie şi boli metabolice, planificare familială¸medicina muncii, boli infecţioase .

In anul 2013, numarul de **cabinete medicale de specialitate**, care oferă servicii de asistenţă medicală secundară în regim ambulator, inclusiv cele din structura spitalelor, din ambulatoriile de specialitate si integrate, din dispensarul TBC, din centrele de sănătate mintală, se prezintă astfel:

Specialitatea cabinetului	**Numar cabinete medicale de specialitate**		
	TOTAL	Public	Privat
TOTAL	**618**	**201**	**417**
ALERGOLOGIE SI IMUNOLOGIE CLINICĂ	**9**	4	5
BOLI INFECŢIOASE	**8**	6	2
CARDIOLOGIE	**39**	13	26
CHIRURGIE CARDIACĂ	**1**	1	0
CHIRURGIE GENERALĂ	**28**	13	15
CHIRURGIE ORALĂ SI MAXILO-FACIALĂ	**15**	2	13
CHIRURGIE PEDIATRICĂ	**3**	1	2
CHIRURGIE PLASTICĂ-MICROCHIRURGIE REPARATORIE	**6**	1	5
CHIRURGIE TORACICĂ	**1**	1	0
CHIRURGIE VASCULARĂ	**1**	0	1
DERMATOVENEROLOGIE	**38**	9	29
DIABET ZAHARAT, NUTRIŢIE ŞI BOLI METABOLICE	**15**	8	7
ENDOCRINOLOGIE	**34**	7	27
GASTROENTEROLOGIE	**8**	2	6
GENETICĂ MEDICALĂ	**1**	1	0
GERIATRIE SI GERONTOLOGIE	**2**	1	1
HEMATOLOGIE	**6**	4	2
MEDICINĂ INTERNĂ	**56**	17	39
NEFROLOGIE	**8**	1	7
NEONATOLOGIE	**1**	1	0
NEUROCHIRURGIE	**4**	1	3
NEUROLOGIE	**37**	11	26
NEUROLOGIE PEDIATRICĂ	**3**	2	1
OBSTETRICĂ-GINECOLOGIE	**55**	15	40
OFTALMOLOGIE	**41**	11	30
ONCOLOGIE MEDICALĂ	**16**	8	8

ORTOPEDIE SI TRAUMATOLOGIE	**12**	5	7
ORTOPEDIE PEDIATRICĂ	**1**	1	0
OTORINOLARINGOLOGIE	**38**	13	25
PEDIATRIE	**32**	8	24
PLANIFICARE FAMILIALĂ	**2**	2	0
PNEUMOLOGIE	**2**	0	2
PSIHIATRIE	**36**	12	24
PSIHIATRIE PEDIATRICĂ	**5**	2	3
RADIOTERAPIE	**2**	1	1
RECUPERARE MEDICINĂ FIZICĂ SI BALNEOLOGIE	**26**	6	20
REUMATOLOGIE	**13**	3	10
UROLOGIE	**13**	7	6

Structurile ambulatorii de specialitate sunt deservite de un număr total de 679 personal, din care 232 medici, 286 asistenţi medicali şi 95 personal sanitar auxiliar.

ASISTENŢA MEDICALĂ SPITALICEASCĂ

In Municipiul Cluj-Napoca funcţionează 12 spitale publice şi 12 spitale private, şi anume:

Sectorul public:

1. Institutul Oncologic „Prof.Dr. Ion Chiricuţă" Cluj-Napoca
2. Institutul Inimii de Urgenţă pentru Boli Cardiovasculare „Prof.Dr. Niculaie Stăncioiu" Cluj-Napoca
3. Institutul Clinic de Urologie şi Transplant Renal Cluj-Napoca
4. Institutul Regional de Gastroenterologie-Hepatologie „Prof.Dr. Octavian Fodor" Cluj
5. Spitalul Clinic Judeţean de Urgenţă Cluj-Napoca
6. Spitalul Clinic CF Cluj-Napoca
7. Spitalul Clinic de Urgenţă pentru Copii Cluj-Napoca
8. Spitalul Clinic Municipal Cluj-Napoca
9. Spitalul Clinic de Boli Infecţioase Cluj-Napoca
10. Spitalul Clinic de Recuperare Cluj-Napoca

11. Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie „Leon Daniello” Cluj-Napoca
12. Spitalul Militar de Urgenţă „Constantin Papilian” Cluj-Napoca

Sector privat:

1. Spital Privat de Obstetrică-Ginecologie „Hipocrate” Cluj-Napoca
2. Spital Privat de Obstetrică-Ginecologie „Gynia” Cluj-Napoca
3. Centru Medico-Chirurgical Universitar „Interservisan” Cluj-Napoca
4. Clinica de Chirurgie Generală şi Urologie „Vanimed” Cluj-Napoca
5. Clinica de Chirurgie Plastică şi Microchirurgie Reconstructivă „Lipoline” Cluj-Napoca
6. Centru de Chirurgie Plastică „Medestet” Cluj-Napoca
7. Centru de Chirurgie Estetică „Artis 3” Cluj-Napoca
8. Clinică Urologică „Lukmed” Cluj-Napoca
9. Centru de Chirurgie Urologică „E-URO” Cluj-Napoca
10. Clinica de Ortopedie şi Chirurgie Minimal Invazivă „Ortomed – Alex Bucur” Cluj-Napoca
11. Centru de Gastroenterologie „TVM Med Serv” Cluj-Napoca
12. Spitalizare de zi Oncologie Medicală „Medisprof” Cluj-Napoca

Asistenţa medicală spitalicească se desfăşoară pe următorul număr de paturi de spital:

Nr. Crt.	Unitatea sanitară	Numar paturi aprobate	
		Sector public	Sector privat
	TOTAL	**5139**	**128**
1	Institutul Oncologic „Prof.Dr.I.Chiricuţă” Cluj-Napoca	535	
2	Institutul Inimii de Urgenţă pentru Boli Cardiovasculare “Prof.Dr.N. Stăncioiu” Cluj-Napoca	175	
3	Institutul Clinic de Urologie şi Transplant Renal Cluj-Napoca	90	
4	Institutul Regional de Gastroenterologie si Hepatologie „Prof.Dr.O.Fodor” Cluj-Napoca	410	

5	Spitalul Clinic Judeţean de Urgenţă Cluj	1764	
6	Spitalul Clinic de Urgenţă pentru Copii Cluj-Napoca	506	
7	Spitalul Clinic de Recuperare Cluj-Napoca	390	
8	Spitalul Clinic de Boli Infecţioase Cluj-Napoca	192	
9	Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie "Leon Daniello" Cluj-Napoca	170	
10	Spitalul Clinic Municipal Cluj-Napoca	368	
11	Spitalul Universitar CF Cluj-Napoca	264	
12	Spitalul Militar de Urgenta „Constantin Papilian” Cluj-Napoca	275	
13	Spital Privat de Obstetrică-Ginecologie „Hipocrate” Cluj-Napoca		6
14	Spital Privat de Obstetrică-Ginecologie „Gynia” Cluj-Napoca		10
15	Centru Medico-Chirurgical Universitar „Interservisan” Cluj-Napoca		64
16	Clinica de Chirurgie Generală şi Urologie „Vanimed” Cluj-Napoca		6
17	Clinica de Chirurgie Plastică şi Microchirurgie Reconstructivă „Lipoline” Cluj-Napoca		2
18	Centru de Chirurgie Plastică „Medestet” Cluj-Napoca		2
19	Centru de Chirurgie Estetică „Artis 3” Cluj-Napoca		4
20	Clinica Urologică „Lukmed” Cluj-Napoca		8
21	Centru de Chirurgie Urologică „E-URO” Cluj-Napoca		2
22	Clinica de Ortopedie şi Chirurgie Minimal Invazivă „Ortomed – Alex Bucur” Cluj-Napoca		6
23	Centru de Gastroenterologie „TVM Med Serv” Cluj-Napoca		8
24	Spitalizare de zi Oncologie Medicală „Medisprof” Cluj-Napoca		10

Rezultă un **indice de asigurare a populaţiei cu paturi de spital de 17,9 paturi la 1.000 locuitori.**

Menționăm că spitalele si institutele clinice din municipiul Cluj-Napoca furnizează pe langă serviciile medicale de interes local si servicii medicale de interes judeţean si regional in cadrul multor specialităţi, ca: hemodializa, transplant renal, cardiologie intervenţională, chirurgie toraco-pulmonară, chirurgie laparoscopică, chirurgie si ortopedie pediatrică, chirurgie maxilo-facială, oncologie medicală, chirurgie oncologică si hematologie, diagnostic pre- si postnatal al malformaţiilor si bolilor genetice, CT, RMN, gastro-endoscopii pentru adulţi si copii, colonoscopii pentru adulţi si copii, biopsii hepatice.

Astfel, cca 30% din bolnavii internaţi în spitalele din Municipiul Cluj-Napoca sunt din judeţele limitrofe.

Numărul bolnavilor internaţi în spitalele publice şi principalele afecţiuni care au necesitat spitalizarea lor, în dinamica anilor 2010 – primele 9 luni 2013, se prezintă astfel:

Specificare/Grupe de afecţiuni	Număr bolnavi internaţi			
	2010	2011	2012	9 luni 2013
TOTAL, din care, pe grupe de afecţiuni:	**121482**	**111789**	**110046**	**82900**
Tumori maligne	16483	16520	16244	12460
Bolile aparatului circulator	16175	15400	15812	11907
Bolile aparatului digestiv	14915	13424	13523	9801
Bolile aparatului respirator	10025	7609	7937	6489
Bolile aparatului uro-genital	8159	6595	6490	4569
Bolile sistemului osteo-articular	6059	5882	6338	4660

În prezent, în spitalele publice din Municipiul Cluj-Napoca, îşi desfăşoară activitatea un număr de 5249 angajaţi din următoarele categorii de personal medico-sanitar:

Categoria de personal medico-sanitar	**Număr persoane**
Medici	898
Farmacişti	28
Alt personal sanitar superior (chimişti, biologi, fizicieni, psihologi etc.)	151

Asistenţi medicali	2616
Personal sanitar auxiliar	1556

În ceea ce priveşte infrastructura acestor unităţi sanitare, clădirile în care funcţionează sunt în sistem pavilionar şi majoritatea au fost construite între anii 1860-1920. În acest context, aceste clădiri nu pot asigura alinierea la standardele UE în ceea ce priveşte condiţiile igienico-sanitare necesare pentru autorizarea sanitară de funcţionare fără clauze si plan de conformitate.

În ultimii ani, s-au făcut investiţii majore în reabilitarea, reparaţia capitală şi igienizarea clădirilor în care funcţionează spitalele.

De asemenea, o parte din echipamentele medicale prezintă un grad ridicat de uzură, atât fizică, cât şi morală, iar gradul de inlocuire a acestora cu echipamente şi aparatură medicală modernă şi performantă este foarte scăzut.

ASISTENŢA MEDICALĂ DE URGENŢĂ

Situaţia actuală:

Asistenţa medicală de urgenţă reprezintă o prioritate strategică a sistemului de sănătate, atât la nivel de prespital, cât şi la nivel de asistenţă spitalicească.
Structurile de urgenţă sunt eşalonul primar ca adresabilitate pentru pacienţii din aria deservită.
Resursele umane şi materiale din structurile de urgenţă trebuie să poată acoperi responsabilitatea medicală implicată de statutul de unitate de urgenţă.
Alocarea resurselor trebuie să se bazeze pe analiza responsabilităţilor şi atribuţiilor unităţilor sanitare, precum şi pe analiza adresabilităţii pacienţilor, adresabilitate corelată cu tipul şi calitatea serviciilor medicale prestate.
Serviciile de **asistenţă medicală de urgenţă** sunt acoperite pe ambele componente ale acesteia, atât asistenţa medicală spitalicească, cât şi cea prespitalicească.
In municipiul Cluj Napoca, asistenţa medicală prespitalicească este asigurată în sectorul public de Serviciul Judetean de Ambulanţă, SMURD, un Centru de Permanenţă, iar în sectorul privat, prin 5 unităţi de transport sanitar.

Asistenţa medicală de urgenţă spitalicească este asigurată în prezent prin unităţile/compartimentele de primiri urgenţe şi camerele de gardă din cadrul spitalelor.

In prezent, spatiul în care se desfăşoara activitatea Serviciului de Ambulanţă al Judeţului Cluj este total impropiu, având în vedere volumul mare de activitate şi aria teritorială deservită.

Spitalele din judeţul Cluj funcţionează în sistem pavilionar, având secţiile cu paturi dispersate, ceea conduce la dificultăţi în asigurarea şi integrarea asistenţei medicale de urgenţă interdisciplinară şi implicit la costuri foarte ridicate.

Se impune imperios reorganizarea asistenţei medicale de urgenţă, având în vedere necesitatea eficientizării acestui domeniu.

ÎNGRIJIRI LA DOMICILIU

Situaţia actuală:

În ceea ce priveşte îngrijirile la domiciliu, acestea sunt foarte utile pentru degrevarea spitalelor de furnizarea unor servicii destinate vârstnicilor şi cazurilor sociale. Acest tip de îngrijire încearcă să modereze cererile adresate spitalelor oferind îngrijiri potrivite şi eficiente la domiciliul pacientului. Ele au ca obiective principale:

- Externarea mai rapidă a bolnavilor din spitale,
- Evitarea internărilor care nu sunt necesare prin măsuri proactive de prevenire a îmbolnăvirilor furnizate la domiciliul pacientului,
- Evitarea internărilor vârstnicilor şi a cazurilor sociale prin măsuri proactive de prevenire a îmbolnăvirilor furnizate în cadrul comunităţilor.

În prezent, la nivelul Municipiului Cluj-Napoca, se află în relaţie contractuală cu Casa de Asigurări de Sănătate Cluj un număr de 18 unităţi care oferă îngrijiri la domiciliu decontate din Fondul National Unic de Asigurări Sociale de Sănătate.

Numărul total de cereri pentru îngrijiri medicale la domiciliu a fost de 4876, din care au fost aprobate 3376 cereri. Motivul respingerii cererilor a fost în proporţie de 90% lipsa fondurilor.

Conform unor statistici ale Direcţiei de Sănătate Publică Cluj, la nivelul Municipiului Cluj-Napoca, pentru deservirea unui număr de 1861 potenţiali pacienti, ar fi nevoie de 53 de echipe formate din 53 asistente medicale, 372 îngrijitori la domiciliu, 53 personal de reabilitare, 53 asistenţi sociali.

Îngrijirile la domiciliu au fost cuprinse în Contractul-Cadru privind acordarea de servicii medicale şi au fost reglementate prin Normele Contractului-Cadru privind acordarea de servicii medicale încă din anul 2005.

Cu toate acestea, este necesara o schimbare de viziune în ceea ce priveşte îngrijirile la domiciliu, deoarece ele sunt încă insuficient dezvoltate faţă de nevoile constatate în acest domeniu.

Cererea de îngrijiri la domiciliu este din ce în ce mai accesată, iar experienţa practică a dovedit că se resimte nevoia schimbării în bine atât din punct de vedere al timpului alocat unui pacient, cât şi al calităţii serviciilor şi a structurii echipelor de îngrijire.

SERVICIILE DE SĂNĂTATE PUBLICĂ

Au trei componente majore :

PREVENIREA, SUPRAVEGHEREA ŞI CONTROLUL BOLILOR TRANSMISIBILE ŞI NETRANSMISIBILE

Situaţia actuală:

În ceea ce priveşte prevenirea, supravegherea şi controlul bolilor transmisibile şi netransmisibile, activităţile se desfăşoară la nivelul DSP Cluj şi constau în :

- monitorizarea permanentă a cazurilor noi de îmbolnăviri,
- desfăşurarea de programe de prevenire a îmbolnăvirilor,
- desfăşurarea de programe de promovare a sănătăţii,
- acţiuni de informare-educare în sănătate publică,
- analiza stării de sănătate a populaţiei.

Odată cu implementarea noilor metodologii de supraveghere a bolilor care sunt în concordanţă cu normativele europene şi OMS, s-au întâmpinat dificultăţi în colectarea datelor de la furnizorii de servicii medicale necesare pentru monitorizarea indicatorilor starii de sanatate a populatiei şi ai programelor naţionale de sănătate a populaţiei deservite, atât în ceea ce priveşte sistemul informatic, cât şi cel informaţional.

Având în vedere volumul mare de informaţie gestionat la nivelul direcţiilor de sănătate publică judetene în ceea ce priveşte supravegherea şi controlul bolilor

transmisibile şi netransmisibile, este imperios necesar dezvoltarea actualului sistem informaţional de supraveghere a sănătăţii publice prin crearea unui sistem informatic performant, integrat, interdisciplinar şi interinstituţional, în aşa fel încât factorii de decizie din sistemul de sănătate, dar si autorităţile publice locale, să aibă acces prompt la registrele privind morbiditatea prin boli transmisibile şi netransmisibile cu ajutorul unor echipamente IT performante.

Pentru funcţionarea optimă a sistemului informatic este necesar ca acesta să fie deservit de persoane specializate în utilizarea lui şi suficiente din punct de vedere numeric.

Totodată, un sistem informatic integrat, interdisciplinar şi interinstituţional, ar eficientiza răspunsul în urgenţele de sănătate publică şi ar dezvolta capacitatea de evaluare a riscurilor emergente prin abordarea integrată a tuturor pericolelor pentru sănătatea publică şi prin mobilizarea multisectorială în vederea asigurării gradului adecvat de soluţionare pentru urgenţele de sănătate publică.

Prin informatizarea sistemului de supraveghere şi control al bolilor cu impact asupra sănătăţii publice s-ar realiza şi dezvoltarea capacităţii instituţionale prin eficientizarea managementului în sănătatea publică.

PROGRAME DE ÎNGRIJIRI MEDICO-SOCIALE

În prezent, în Municipiul Cluj-Napoca funcţionează o singură **unitate medico-socială** în sectorul public, care nu poate satisface cererile populaţiei municipiului şi 6-8 unităţi medico-sociale în sectorul privat, care sunt de asemenea depăşite din punctul de vedere al solicitărilor populaţiei.
În funcţie de populaţia peste 65 de ani din Municipiul Cluj-Napoca (53295 persoane, din care cu nevoi permanente sau de scurtă durată de îngrijire în unităţi medico-sociale se cifrează la 5071 persoane), numărul de locuri estimat a fi necesar este de 5528, care ar trebui să fie deservite de aproximativ 1800 angajaţi/tură.

Autorităţile din domeniul sanitar si administrativ sunt preocupate permanent de elaborarea unor strategii noi pentru serviciile medico-sociale, în scopul eficientizării economice a sistemului de sănătate şi social pentru creşterea accesului populaţiei la servicii medico-sociale de calitate.

În acest sens, în perioada 2002-2004 s-a realizat o evaluare a sistemul sanitar din România, până la nivel de localitate, cu ajutorul unui grup austriac de experţi în management sanitar. În urma acestui studiu s-a ajuns la următoarele concluzii:

- este necesară degrevarea spitalelor de cazurile sociale
- este necesară definirea programelor de îngrijire, respectiv implementarea unor programe de îngrijire pentru vârstnici, pentru cazurile sociale şi pentru bolnavii cronici
- este necesară înfiinţarea de unităţi medico-sociale

PROMOVAREA SĂNĂTĂŢII COPIILOR ŞI ADOLESCENŢILOR PENTRU PREINTÂMPINAREA APARIŢIEI FACTORILOR DE RISC COMPORTAMENTALI ÎN COMUNITATE

Problemele de sănătate ale copiilor şi adolescenţilor sunt generale în Romania şi au în general aceleaşi principalele cauze de morbiditate şi factori de risc:

Statisticile Direcţiei de Sănătate Publică a Judeţului Cluj arata ca principalii factori de risc sunt:

- fumatul :~ 55% fumeaza ocazional.

- agresivitatea: 35 % din elevii chestionaţi se bat in şcoala,10% din ei recunosc ca poarta arme (albe) la şcoala.

- autoagresivitatea : aprox 4% au avut ideaţii suicidare.

- consumul de alcool: 65% din lot consuma ocazional bauturi alcoolice cu frecvenţă mare, la 2-3 zile

- consum de droguri si etnobotanice: 21% de la 3% in 2001; drogul cel mai frecvent consumat a fost marihuana.

-comportament sexual: jumatate din liceeni au avut relaţii sexuale,frecvenţa creşte de la un nivel de şcolarizare la altul ajungand maximul în clasa a XII-a; aprox.30% folosesc contraceptive, 25%-alte metode,25%-prezervativul,20%-nu folosesc nici o metoda

- comportamentul alimentar:17% nu au consumat lapte,5% nu consuma fructe si 2% nu consuma deloc legume intr-o săptămână.

- activitatea fizică :aproape un sfert(20%) nu participă la ore de educaţie fizică si doar 4% dintre liceeni participă la activităţi sportive.

- abuzul de cafea, fumatul, alcoolismul, consumul de droguri bântuie in rândul elevilor şi studenţilor şi din nefericire, la vârste din ce in ce mai tinere.

- Procesul de promovare a sănătăţii recunoaşte in mod explicit caracterul intersectorial al determinismului sănătăţii
- PROMOVAREA SĂNĂTĂŢII COPIILOR (preşcolarilor, elevilor şi adolescenţilor) trebuie să devină un domeniu prioritar, deoarece, deşi este un mare consumator de resurse umane şi materiale, acţiunile de promovare a sănătăţii sunt mai ieftine şi mai eficiente pentru întreaga populaţie
- Programele de sănătate nu sunt percepute ca o prioritate de către comunitate
- Implicarea insuficientă a cooperării intersectoriale
- Neincluderea în bugetele locale a cheltuielilor eligibile pentru PROMOVAREA SĂNĂTĂŢII pentru preîntâmpinarea apariţiei factorilor de risc comportamentali în rândurile populaţiei
- Sănătatea nu poate fi privită ca fiind numai responsabilitatea exclusivă a sectorului sănătăţii
- Promovarea sănătăţii în şcoli trebuie să fie considerată prioritară şi în activitatea administraţiilor publice locale

Rezultate de sănătate mai bune pentru toţi copiii

Descrierea sub-temei

Îmbunătăţirea situaţiei tuturor copiilor se referă la un plan ce are ca scop îmbunătăţirea sistematică a calităţii vieţii copiilor prin reducerea sărăciei, creşterea nivelului de educaţie, precum şi îmbunătăţirea condiţiilor de viaţă şi de mediu.

Date preliminare

Mortalitatea perinatală şi mortalitatea infantilă

Conform datelor Direcţiei de Sănătate Publică (DSP Cluj), în oraşul Cluj-Napoca, în anul 2011, mortalitatea perinatală a înregistrat un nivel de 2.8% iar mortalitatea infantilă un nivel de 3.8%. Afecţiunile perinatale (2.1%) şi anomaliile congenitale (0.7%) au reprezentat cele mai frecvente cauze ale mortalităţii perintale în anul 2011. În ceea ce priveşte mortalitatea infantilă, aceasta a fost cauzată de afecţiuni perinatale (2.5%), anomalii congenitale (1%) şi boli ale sistemului nervos (0.3%).

Acoperirea vaccinală

În ceea ce priveşte acoperirea vaccinală la vârsta de 24 de luni, DSP Cluj comunică că aceasta s-a realizat în proporţie de 97.7% pentru BCG, 95.5% pentru HepB, 90.4% pentru DTP şi VPI şi 92.2% pentru ROR.

Rata absenteismului şi rata de abandon şcolar pe instituţiilede învăţământ din Cluj-Napoca

Un raport întocmit de Inspectoratul Şcolar Cluj arată că în oraşul Cluj-Napoca, rata absenteismului (numărul total de absenţe raportat la numărul total de elevi) pentru anul şcolar 2011-2012, semestrul I, a fost de 4.41%.

Copii cu situaţie financiară precară

Pentru a stabili grupele de copii cu o situaţie financiară precară s-au luat în considerare elevii care au beneficiat de burse sociale în anul şcolar 2011-2012, precum şi copiii care trăiesc în familii care beneficiază de ajutor social şi copiii instituţionalizaţi.

Referitor la numărul de burse acordate de Consiliul Local Cluj-Napoca în semestrul II a anului şcolar 2011-2012, s-au aprobat 9.882 de burse pentru elevii din învăţământul preuniversitar, dintre care 6903 burse de merit, 61 de burse de performanţă, 1202 burse de studiu şi 1.716 burse de ajutor social. Repartiţia burselor pe şcoli generale şi licee este prezentată în Anexa - Tabelul 1.

Aşa cum se poate observa în Tabelul 1, dezvoltat pe baza datelor obţinute de pe site-ul Consiliului Local al Muncipiului Cluj-Napoca, un număr semnificativ din bursele sociale acordate pentru anul şcolar 2011-2012 au fost distribuite Şcolii Ion Agârbiceanu (135 de burse). Acest lucru indică faptul că elevii care frecventează cursurile acestei şcoli au o situaţie materială mai dificilă comparativ cu elevii cerlorlalte şcoli din oraşul Cluj-Napoca. La polul opus se află Şcoala Iuliu Haţieganu, căreia i-au revenit 16 burse sociale. În ceea ce priveşte situaţia liceelor din Municiupiul Cluj-Napoca, cel mai mare

număr de burse sociale a fost acordat elevilor care frecventează cursurile de zi ale Liceului Teoretic Onisifor Ghibu (80 de burse).

Concluzii preliminare

Conform datelor obţinute până în prezent, strategiile de îmbunătăţire a rezultatelor tuturor copiilor ar trebui să se direcţioneze spre trei grupuri vulnerabile şi anume copiii cu o situaţie materială precară, cei aflaţi în centre de plasament, dar şi cei care nu frecventează sau abadonează şcoala.

	Şcoli generale
135	Şcoala Ion Agârbiceanu
40	Şcoala Octavian Goga
37	Şcoala Emil Isac
31	Şcoala Alexandru Vaida Voevod
30	Şcoala Constantin Brâncuşi
29	Şcoala Horea
28	Şcoala Ion Greangă
27	Şcoala Nicolae Titulescu
26	Şcoala Liviu Rebreanu
21	Şcoala Nicolae Iorga
19	Şcoala Traian Dârjan
17	Şcoala Radu Stanca
16	Şcoala Ioan Bob
16	Şcoala Iuliu Haţieganu
	Licee
85	Liceul Teoretic Onisifor Ghibu
83	Grupul Şcolar Alexandru Borza
80	Liceul Teoretic Apaczai Cs. Ianos
62	Colegiul Tehnic Edmond Nicolau
60	Col. Naţ. Gheorghe Barițiu
60	Col. Naţ. George Coşbuc
60	Liceul Teoretic Bathory Istvan
56	Liceul Sportiv
50	Liceul Teoretic Eugen Pora
45	Colegiul Naţ Pedagogic Gh. Lazăr
40	Liceul de Muzică S. Toduță
39	Liceul de Arte Plastice R Ladea
35	Liceul Teoretic Gheorghe
35	Colegiul Tehnic Raluca Ripan
25	Liceul Greco-Catolic I. Micu
24	Liceul Teoretic Avram Iancu
22	Liceul de Coregrafie O. Stoica
22	Colegiul Th. De Comuncaţii A. Maior
21	Seminarul Teologic Ortodox
20	Grupul Şcoalar de Protecţia Mediului
20	Colegiul Tehnic Ana Aslan
17	Liceul Teoretic Reformat

77	Grupul Şcolar Industrial Tehnofrig	16	Liceul Teoretic Lucian Blaga
65	Liceul Victor Babeş	15	Grupul Şcolar Aurel Vlaicu
14	Liceul de Info T. Popoviciu	7	Colegiul Economic Iulian Pop
14	Colegiul Tehnic Energetic	7	Colegiul Naţ. Emil Racoviţă
12	Liceul Mihai Eminescu	4	Liceul Teoretic Baptist Emanuel
10	Liceul T. Unitarian J. Zsigmond	4	Liceul Teologic Adv. Maranatha
10	Colegiul Tehnic Anghel Salighy	3	Colegiul Tehnic Napoca
9	Colegiul TranspTransilvania	2	Şcoala de Arte şi Meserii
9	Liceul Nicolae Bălceascu	1	Liceul Teoretic Samuel Brassai

Repartiţia burselor sociale pe şcoli generale şi licee în Municiupiul Cluj-Napoca

Programe operationale	Realizare	Observaţii
1. Traseul sănătăţii	NU	Prevedea construcţia unor piscine
2. Creşterea gradului de accesibilitate a activităţilor sportive	DA	Zone în parcuri pentru activităţi
3. Diversificarea activităţilor sportive.	Parţial	Litigii la muzeul de speologie, din luna
4. Realizarea unui calendar al evenimentelor sportive din Municipiul Cluj – Napoca	DA	Realizat periodic
5. Stimularea asociativităţii în domeniul sportiv la nivelul şcolilor	DA	Cupa liceelor la baschet, la fotbal
6. Program de promovare a sporturilor	DA	Realizat continuu
7. Nici o şcoală fără sală de sport.	DA	Program în derulare, fără o situaţie exactă
8. Modernizare a bazelor sportive	DA	Proiect demarat
9. Sporturi individuale	DA	In parteneriat cu diverse firme
10. Program de suţinere a concursurilor adresate elevilor şi studenţilor.	DA	Realizat continuu
11. Susţinerea dezvoltării unui liceu sportiv	DA	Liceul sportiv din Manastur
12. Program de sustenabilitate a sporturilor fanion ale municipiului	DA	Finanţări în mai multe sporturi

Programe operationale	Realizare	Observaţii
13. Atragerea unor competiţii de nivel european şi mondial în municipiul Cluj-Napoca.	DA	Ex Cupa Davis
14. Recompensarea sportivilor de performanţăpentru păstrarea lor în comunitate.	DA	Gala 10 pentru Cluj
15. Construirea unui stadion municipal modern	Partial	Cluj Arena,realizat dar conform presei ,
16. Construirea unei săli polivalente	Partial	In constructie,in urma litigiului intra
17. Extiderea patinoarului artificial.	DA	
18. Construirea unui centru de pregătire sportive centralizată de nivel european.	NU	Prevazut in strategie pentru 2013-1014
19. Construirea unui velodrom.	NU	2015-2016
20. Construirea unui bloc cu apartamente de serviciu.	NU	prevederea e pentru 2013-2014
21. Complex sportiv	NU	Inceput la sala polivalenta, in litigiu
22. Parteneriate public – privat pentru sport	DA	Realizat continuu
23. Dezvoltarea zonei Someş.	DA	In zona de la Sala Sporturilor

Programe operaţionale implementate în Municiupiul Cluj-Napoca

Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor

Descrierea sub-temei

Odată cu apariţia fenomenului global de imbătrânire demografică, atenţia specialiştilor din Sănătate Publică şi alte categorii de servicii sociale trebuie direcţionată înspre eforturi de a imbunătăţi standardele de viaţă ale populaţiei care avansează in vârstă. Luând in considerare concentraţia mai mare a populaţiei in zonele urbane, oraşele lumii trebuie restructurate in aşa fel incât să devină un mediu accesibil vârstnicilor.

In ciuda absenţei unei definiţii precise, cel mai adesea categoria vârstinicilor vizează persoanele ce depăşesc vărsta de 65 de ani (Karel, Gatz& Smyer, 2011). Conceptul de adaptare a mediului urban la nevoile vârstinicilor se referă la crearea unui mediu sigur şi suportiv, in care toate aspectele din viaţa de zi cu zi a membrilor din populaţia ţintă sunt rezultatul unui design care să vizeze accesibilitatea serviciilor, inclusiv a serviciilor

medicale, confortul fizic şi psihic, atitudini participative şi posibilitatea de menţinere a independenţei şi autonomiei într-o cât mai mare măsură.

În anul 2007, Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) a elaborat în 2007 un ghid pentru dezvoltarea oraşelor într-un mod care să considere particularităţile vârstei înaintate. Ideea unor astfel de oraşe este construită pe principiile „Îmbătrânirii active" care conform OMS, reprezintă „procesul de optimizare a oportunităţilor pentru sănătate, participare şi siguranţă în vederea îmbunătăţirii calităţii vieţii" (World Health Organization, 2007). Acest ghid identifică determinanţii unor oraşe „îmbătrânite sănătos" ca fiind următoarele: spaţii în aer liber şi clădiri pentru vârstnici, transport sigur pentru vârstnici, locuinţe pentru vârstnici, participarea socială a persoanelor în vârstă, respect şi incluziune socială, participare civică şi angajaţi. Evaluarea nevoilor în municipiul Cluj-Napoca a fost efectuată în funcţie de conceptele menţionate anterior.

Date preliminare

La 1 ianuarie 2011, 15,51% din populaţia judetului Cluj avea vârsta peste 65 de ani. La 1 ianuarie 2012, acest procent a crescut la 15,8%. În momentul de faţă 13.7% din populaţia Clujului este reprezentată de către vârstnici.

În cele ce urmează vor fi enumerate câteva măsuri care pot contribui la crearea unui mediu urban adaptat nevoilor vârstnicilor.

Spaţii în aer liber şi clădiri

Acesta reprezintă un construct format din mai mulţi indicatori determinanţi ai stării de bine a personaelor vârstnice.

a. Mediu: nivelul zgomotului şi al noxelor afectează calitatea vieţii predominant în rândul vârstnicilor. Nivelul ridicat al zgomotului precum şi al poluanţilor atmosferici au un impact asupra stării generale de sănătate (stres ridicat, dificultăţi în respiraţie). Pentru detalii referitoare le municipiul Cluj-Napoca a se vedea tema 3, subtema *Expunerea la zgomot şi alţi factori poluanţi din mediul înconjurător*.

b. Spaţii verzi şi drumuri pietonale: reprezintă un indicator clar al unui oraş care îmbătrâneşte activ, spaţiile verzi şi aleile pietonale reprezentând locuri în care cei cu vârstă înaintată se pot relaxa zilnic. Detalii referitoare la municipiul Cluj-Napoca sunt disponibile in tema 2, subtema *Medii sănătoase*.

c. Zone de repaus reprezintă de a semenea o necesitate zilnică, în principal datorită dificultăţilor în deplasare pe distanţe mari.

d. Trotuarele bine întreţinute sunt importante mai ales când condiţiile meteo sunt neprielnice.

e. Drumurile publice cu treceri pietonale nesigure pot împiedica accesul persoanelor vârstnice în oraş.

f. Traficul rutier fluidizat şi respectarea regulilor de circulaţie în trafic sunt de asemenea importante pentru siguranţa pietonilor vârstnici.

g. Existenţa pistelor pentru bicicliști contribuie în egală măsură la siguranţa pietonilor.

h. Siguranta în spaţiile publice este asigurată de patrule de poliţie.

i. Accesibilitatea populaţiei vârstnice la diverse tipuri de servicii contribuie semnificativ la starea generală de bine a acestei populaţii. Detalii referitoare la accesul la servicii în municipiul Cluj-Napoca se regăseşte în tema 3, subtema *Siguranţă şi Securitate Urbană*.

j. Clădirile sunt accesibile din punct de vedere fizic.

k. Situaţia toaletelor publice contribuie de asemenea la starea de mulţumire a populaţiei municipiului.

Transport sigur pentru vârstnici

Reprezintă al doilea construct care afectează în mod direct mobilitatea şi accesul în municpiu a persoanelor vârstnice. Constructul este format din următorii indicatori:

a. Accesibilitate financiară a mijloacelor de transport public este necesară pentru a asigura mobilitatea persoanelor în etate. Regia Autonomă de Transport a Municipiul Cluj-Napoca (RATUC) asigură gratuitate pe traseele urbane următoarelor categorii de persoane:

- Pensionarii, conform HCL Cluj-Napoca nr. 715/ 27.11.2007 şi HCL Cluj-Napoca nr. 195/2009.
- Cetăţenii de onoare ai municipiului Cluj-Napoca, conform HCL Cluj-Napoca nr. 166/2009.

- Persoanele invalide gradul I si II, nevăzătorii gradul I(cu insoţitor) şi gradul II.
- Urmaşii eroilor martiri ai revoluţiei, răniţii precum şi pensionarii de invaliditate care şi-au pierdut parţial capacitatea de muncă în lupta pentru victoria Revoluţiei.
- Veteranii de razboi, văduvele de război şi însoţitorii marilor mutilaţi, ai invalizilor gradul I.

b. Rutele şi destinaţiile mijloacelor de transportului public contribuie semnificativ la mobilitatea persoanelor în vârstă. RATUC asigură transportul în prinicipal pe aria municipiului Cluj-Napoca având 3 linii de tramvai, 6 linii de troleibuz şi 37 de linii de autobuz. Lungimea traseelor însumează 132,5 km parcurşi. Pentru detalii referitoare la mijloacele de transport a se vedea tema 3, subtema *Transport Sustenabil*.

c. Accesibilitatea persoanelor în etate sau cu dizabilităţi la mijloacele de transport public este evaluată în tema 3, subtema *Transport Sustenabil*.

d. Situaţia mijloacelor de transport speciale pentru cei cu dizabilităţi este descrisă în tema 3, subtema *Transport sustenabil*.

e. Parcările dedicate persoanelor în etate sau celor cu dizabilităţi sunt necesare pentru a facilita transportul şi accesul la servicii.

Locuinţe pentru vârstnici

Reprezintă un concept al cărui indicatori formulează integrarea în comunitate a persoanelor în etate. Poziţionarea, integrarea şi adaptarea locuinţelor pentru vârstnici asigură integrarea cu succes a persoanelor vârstnice în viaţa comunităţii.

a. Accesul financiar la condiţii de trai mai bune pentru persoanele în etate este un indicator esenţial care descrie calitatea vieţii a acestor persoane în municipiul Cluj-Napoca.

Participarea socială a persoanelor în vârstă

Aceasta este strâns legată de starea de bine şi de caliatatea codiţiilor de trai pe tot parcursul vieţii.

Respectul şi incluziunea socială

Acestea sunt strâns conectate cu participarea activă la viaţa civică şi socială a municipiului. Sentimentul de excludere şi raportarea lipsei respectului sunt bariere în incluziunea cu succes a acestor categorii de persoane în comunitate.

Participare civică şi situaţia angajărilor

Participarea civică şi situaţia angajărilor sunt metode de evaluare a incluziunii persoanelor în etate la viaţa comunităţii. Implicarea acestor persoane în organizarea evenimentelor asigură în continuare integrarea acestor persoane şi ulterior vârstei de pensionare.

Informaţiile oferite

Informaţiile oferite persoanelor în etate precum şi modul de comunicare a acestor înformaţii sunt extrem de importante pentru un proces îmbătrânire activă.

Comunităţi adaptate persoanelor în vârstă şi servicii de sănătate

Acestea sunt vitale pentru procesul de îmbătrânire activă. Problemele întâmpinate de categoria de vârstă în discuţie sunt legate de accesibilitatea şi calitatea serviciilor oferite.

a. Detalii referitoare la accesul la servicii în municipiul Cluj-Napoca se regăsesc în tema 3, subtema *Siguranţă şi Securitate Urbană.*

Concluzii preliminare

Pentru a asigura sănătatea unui oraş care îmbatrâneşte activ trebuie să se atingă următoarele arii principale de interes. Aceste concluzii urmează a fi editate şi ajustate ulterior completării documentului cu informaţiile necesare.

Spaţii în aer liber şi clădiri

a. Există legi care reglemetează nivelul zgomotului şi al noxelor.

b. Spaţiile verzi sunt bine-întreţinute cu locuri de repaus; drumurile pietonale sunt adecvate şi ofera accesibilitate către zonele de repaus sau cu facilităţi publice.

c. Zone de repaus sunt disponibile, cu precădere în parcuri, semafoare, şi zone pietonale; sunt patrulate la interval regulat de către poliţie pentru siguranţă publică

d. Trotuarele sunt bine intretinute, drepte, non-alunecoase şi suficient de late pentru a asigura transportul cu caruciorul cu rotile; nu prezintă obstacole iar pietonii au prioritate de trecere;

e. Drumurile publice prezintă treceri pietonale sigure. Este asigurată siguranţa pietonilor angajaţi în traversarea drumurilor aglomerate (pasaje subterane, supraterane, refugii de trecere). Este asigurat un timp corespunzător de trecere la semafor

f. Traficul rutier. Legile sunt riguros aplicate în trafic, pietonii avand prioritate.

g. Există piste pentru biciclişti.

h. Serviciile sunt grupate, localizate in proximitatea cartierelor de vârstnici şi pot fi uşor accesate. Există ghişee special adresate persoanelor în vârstă

i. Clădirile sunt accesibile si deţin lifturi, rampe de acces, semnalizare, scări cu balustrade, trepte nu înalte sau abrupte, podele non-alunecoase, zone de repaus, toalete publice suficiente.

j. Toaletele publice sunt bine întreţinute şi curate, accesibile tuturor, plasate în puncte de interes.

Transport sigur pentru vârstnici

a. Accesibilitate financiară: Transportul public este accesibil din punct de vedere financiar persoanelor în vârstă. Preţurile sunt afişate şi sunt vizibile tuturor.

b. Transportul public este de încredere şi frecvent atât noaptea cât şi în weekend

c. Destinaţii de călătorie: Transportul public este accesibil pentru persoanele în etate pe rute spre puncte cheie din oras (spitale, parcuri, insititutii publice etc). Rutele de transport sunt interconectate astfel încât toate zonele din interiorul orasului precum şi cele limitrofe sa fie deservite. Opţiunile de trasport sunt de asemenea conectate.

d. Vehiculele de transport sunt accesibile vârstnicilor (rampe de acces, trepte joase si locuri inalte). Vehiculele sunt curate, şi bine întreţinute. Vehiculele deţin indicatoare clare către numărul vehiculului şi destinaţie.

e. Există mijloace de transport speciale pentru persoanele cu dizabilităţi. Locuri speciale la care persoanele în vârstă au prioritate, regulament respectat de ceilalţi pasageri

f. Şoferii mijloacelor de transport sunt politicoşi, urmează regulile de circulaţie, aşteaptă ca pasagerii să fie aşezati înainte să pornească, parchează lângă trotuar astfel încât pasagerilor în vârstă să le fie uşor să coboare.

g. Siguranţă şi confort: mijoacele de transport public sunt sigure (rata criminalităţii foarte redusă) şi nu este supra-aglomerat

h. Şoferii mijloacelor de transport sunt politicoşi, urmează regulile de circulaţie, aşteaptă ca pasagerii să fie aşezati înainte să pornească, parchează lângă trotuar astfel încât pasagerilor în vârstă să le fie uşor să coboare.

i. Staţiile mijloacelor de transport sunt situate în proximitatea zonelor rezidenţiale, sunt echipate cu bănci, sunt sigure, curate si adecvat iluminate. Staţiile sunt accesibile, marcate cu indicatori bine poziţionati şi lizibili.

j. Informaţii sunt furnizate persoanelor vârstnice despre utilizarea mijloacelor de transport şi despre rutele disponibile. Orarele sunt lizibile si usor de accesat. Orarele indică şi rutele accesibile persoanelor cu dizabilităţi.

k. Transportul comunitar: sunt accesibile la evenimente si destinatii speciale; format din şoferi voluntari şi servicii în regim „shuttle".

l. Taxiurile sunt accesibile din punct de vedere financiar; se acordă subvenţii persoanelor vârstnice cu venituri mici. Taxiurile sunt confortabile iar personalul politicos.

m. Carosabilul este bine intretinut, bine iluminat, nu exista obstacole care sa îngreuneze vizibilitatea şoferului; traficul este fluidizat, semnele de trafic sunt vizibile.

n. Parcarea este accesibilă financiar; parcarea prioritară în proximitatea clădirilor este acordată persoanelor vârstnice sau cu dizabilităţi; zone de debarcare a persoanelor cu dizabilitati sunt disponibile în apropierea clădirilor

Locuinţe pentru vârstnici

a. Locuinte accesibile financiar sunt disponibile pentru persoanele vârstnice.

b. Servicii de bază sunt disponibile şi accesibile tuturor vârstnicilor.

c. Design: Locuinţele sunt construite din materiale adecvate şi sunt bine structurate; există spaţiu suficient pentru a asigura mobilitatea persoanelor cu disabilităţi; condiţiile

de mediu sunt îndeplinite (aer condiţionat, căldură); structura apartamentelor este potrivită pentru vârstnici, de exemplu cu un design potrivit al bucătăriilor şi băilor.

d. Modificările locuintelor pot fi îndeplinite unde este nevoie; acestea sunt accesibile ca preţ, asistenţa financiară fiind acordată acolo unde este cazul; condiţiile de locuit ale persoanelor vârstnice sunt înţelese şi cum trebuie efectuate modificările pentru a asigura aceste condiţii.

e. Servicii de mentenanţă sunt disponibile; există personal calificat şi de încredere care să efectueze aceste servicii. Locuinţele asigurate de stat, cele închiriate sau zonele comune sunt bine întreţinute.

f. „Ageing in place" Locuinţele sunt în apropierea serviciilor şi facilităţilor publice; servicii accesibile sunt disponibile pentru a ajuta populaţia vârstnică. Populaţia varstnica cunoaste si este bine informata in ceea ce priveste serviciile disponibile. Opţiunile în ceea ce priveşte locuinţele disponibile sunt bine cunoscute; acestea sunt accesibile financiar; locuinţele dedicate vârstnicilor sunt integrate în comunitate;

h. Mediul de locuit: locuinţele nu sunt suprapopulate; persoanele vârstnice traiesc confortabil; locuinţele nu sunt plasate in zone predispuse spre dezastre naturale; oamenii se simt in siguranţă; asistenţa financiară este asigurată pentru adoptarea măsurilor de securitate.

Participarea socială a persoanelor în vârstă

a. Accesibilitatea evenimentelor si ativităţilor: locaţii accesibile din punct de vedere al distanţei, există opţiunea de a participa cu un însoţitor; orarul evenimentelor este convenabil şi în cursul zilei; participarea este liberă, sau dacă este pe bază de bilete, procesul de ticketing nu implică un timp îndelungat de aşteptare;

b. Accesibilitate financiară: evenimentele, activităţile şi atracţiile locale sunt accesibile, fără costuri adiţionale.

c. Gamă largă de activităţi care să atragă populaţia vârstnică; activităţile încurajează participarea persoanelor de diverse vârste şi culturi

d. Facilităţi şi cadre de desfăşurare: întrunirile se petrec în cadre diverse cum ar fi centrele de recreere, şcoli, librării, centre comunitare, centre în cartiere rezidenţiale,

parcuri şi grădini. Facilităţile sunt accesibile şi pregătite să asigure participarea persoanelor cu dizabilităţi sau a celor care necesită îngrijire.

e. Promovarea: activităţile sunt bine promovate şi comunicate persoanelor vârstnice.

f. Eliminarea izolării: Invitaţii personalizate sunt trimise pentru a promova evenimentele; evenimentele sunt accesibile din punct de vedere fizic; se fac eforturi pentru a motiva persoanele vârstnice spre a participa.

g. Dezvoltarea integrării comunitare: facilităţile comunitare promovează interacţiunea între diverse grupuri care participă la un eveniment; locurile în care se desfăşoară întrunirile şi evenimentele susţin familiaritatea şi interacţiunea dintre participanţi.

Respect şi incluziune socială

a. Atitudine serviabilă şi de incluziune a funcţionarilor publici: persoanele vârstnice sunt consultate în vederea îmbunătăţirii serviciilor; serviciile şi produsele sunt adaptate nevoilor şi preferintelor vârstnicilor; personalul este instruit în a răspunde nevoilor vârstnicilor.

b. Imagine publică: Vârstnicii sunt incluşi în campaniile media şi sunt portretizaţi într-un mod pozitiv, fără a fi stereotipizaţi;

c. Interacţiuni între generaţii şi familii: cadrele, activităţile şi evenimentele sunt adresate tuturor persoanelor, indiferent de vârstă şi preferinţe. Populaţia vârstnică este inclusă în activităţi adresate familiilor. Activităţi care reunesc generaţii sunt susşinute în mod frecvent şi regulat.

d. Educaţie publică: Şcolile primare şi gimnaziale conţin în curriculă cursuri despre procesul de îmbătrânire şi persoane vârstnice; persoanele varstnice sunt implicate activ şi regulat în activităţile şcolare împreună cu elevii şi profesorii. Persoanelor varstnice le sunt oferite oportunităţi de a-şi împărtăşi cunoştinţele, istoria şi experienţele cu alte generaţii.

e. Incluziunea comunitară: persoanele vârstnice sunt incluse în procesul de decizie persoanele varstnice sunt recunoscute pentru contribuţiile lor trecute şi prezente; există acţiuni de implicare a persoanelor varstnice în viaţa comunităţii ca şi informatori cheie, consilieri, actori şi beneficiari.

f. Incluziune economică: persoanele varstnice dezavantajate din punct de vedere economic au acces la servicii şi evenimente publice, voluntare sau private.

Participare civică şi angajaţi

a. Opţiuni de voluntariat: există domenii în care persoanele vârstnice pot participa ca voluntari. Organizaţiile de voluntariat sunt bine dezvoltate cu infrastructură şi programe de training pentru voluntari. Abilităţile şi pregătirea voluntarilor este potrivitp pe posturile disponibile. Voluntarii sunt susţinuţi prin acoperirea diverselor costuri, cum ar fi costurile de transport.

b. Oportunităţi de angajare: există oportunităţi de angajare part-time sau sezonier, politicile şi legile previn discriminarea pe baza vârstei; pensionarea este o alegere, nu obligatorie; există programe de angajare şi agenţii dedicate muncitorilor vârstnici; organizaţiile muncitoreşti susţin flexibilitatea opţiunilor cum ar fi munca part-time sau voluntară pentru a încuraja o participare crescută a vârstnicilor pe piaţa muncii; angajatorii sunt motivaţi să angajeze şi sa reţină muncitorii în vârstă.

c. Training: oportunităţi de training există după pensionare; organizaţiile de voluntariat oferă trainign pentru poziţiile disponibile.

d. Accesibilitate: Oportunităţi pentru voluntariat şi muncă plătită sunt cunoscute şi promovate; transportul către locul de muncă este asigurat; locurile de muncă disponibile sunt cunoscute şi promovate; angajatul nu suportă nici un cost în procesul de angajare sau de voluntariat; locurile de muncă sunt adaptate în funcţie de nevoile personalului cu dizabilităţi; se susţin organizaţiile care recrutează, oferă training şi reţin personal vârstnic.

e. Participare civică: consiliile conţin personal vârstnic; există susţinere în a motiva persoanele vârstnice de a se implica în întâlniri şi evenimente civice, cum ar fi locuri rezervate, suţinere pentru persoanele cu dizabilităţi, ajutoare pentru cei cu deficienţe de auz, precum şi transport

f. Contribuţii valorificate: populaţia vârstnică este recunoscută şi apreciată pentru contribuţiile aduse; organizaţiile şi angajatorii sunt sensibili la nevoilor muncitorilor vârstnici.

g. Atreprenoriat: Există suport pentru antrprenorii vârstnici precum şi oportunităţi de self-employment; informaţiile susţin întreprinderile mici şi home-based într-un format potrivit pentru muncitori vârstnici.

h. Plata: Muncitorii vârstnici sunt remuneraţi concordant cu munca depusă, voluntarilor li se rambursează cheltuielile; câştigurile nu sunt deduse din pensii sau alte forme de venit la care au dreptul.

Informaţiile oferite persoanelor în etate

a. Există un sistem de comunicare în masă (TV, radio) care atinge toţi cetăţenii. Distribuţia regulată şi de încredere a informaţiilor este asigurată de autorităţi şi organizaţii locale; informaţiile sunt diseminate unde îşi petrec oamenii activităţile zilnice; informaţiile de interes sunt oferite sistematic la intervale regulate de mass-media.

b. Comunicarea orală este de preferat cînd vine vorba de oferirea de informaşii publicului vârstnic (prin întruniri publice, centre comunitare şi indivizi care să informeze unu-la-unu). Cetăţeni cu risc de izolare obţin informaşii de la indivizi de încredere cu care interacţionează.

c. Informaţia printată, incluzând forme oficiale, conţin litere mari iar ideile principale sunt punctate prin subtitluri mari şi evidenţiate.

d. Limbaj de exprimare: comunicarea scrisă şi vorbită trebuie făcută într-un limbaj familiar, în propoziţii scurte şi directe

e. Comunicare şi echipament automatizat: instrucţiunile oferite prin servicii de telefonie trebuie oferite rar şi clar iar informaţia să poată fi reascultată din orice moment, utilizatorii trebuie să poată vorbi cu un operator sau să poată lăsa mesaj pentru un operator; echipamentele electronice cum ar fi telefoanele mobile, radiourile, televizoarele, bancomatele au butoane mari cu scris uşor lizibil şi sunt adecvat iluminate

f. Computerele şi internetul sunt deschise către public fără cost sau la un cost minimal în locuri publice. Instrucţiuni personalizate şi asistenţă individualizată pentru utilizatori este disponibilă.

Comunităţi adaptate persoanelor în vârstă şi servicii de sănătate

a. Sevicii accesibile: Serviciile sociale şi de sănătate sunt echitabil distrbuite în oraş sunt localizate convenabil şi se poate ajunge la ele uşor prin intermediul mijloacelor de transport. Instituţiile de îngrijiri din zonele rezidenţiale sunt aproape de restul serviciilor astfel încât acestea rămân integrate în comunitate; serviciile sunt accesibile persoanelor cu disabilităţi; informaţii clare despre serviciile de sănătate sunt oferite persoanelor vârstnice; furnizarea serviciilor este asigurată cu minimul de birocraţie; personalul administrativ şi funcţional tratează vârstnicii cu respect şi considerenţă; barierele economice care îngreunează accesul sunt minimaleş există acces propice către locuri de înmormântare.

b. Oferta de servicii: O gamă potrivită de servicii de sănătate şi sprijin comunitar este oferită în vederea promovării, menţinerii şi restaurării sănătăţii; există servicii de îngrijire la domiciliu, îngrijire personală şi curăţenieş serviciile oferite adresează nevoile şi grijile persoanelor vârstnice; personalul sin servicii deţin training adecvat şi sunt competenţi în a comunica şi a deservi populaţia vârstnică.

c. Suport voluntar: Voluntari de toate vârstele sunt încurajaţi de a asista persoane vârstnice într-o arie extinsă a comunităţii.

d. Planificare şi îngrijire de urgenţă: nevoile vârstnicilor sunt luate în considerare când se planifică răspunsul la situaţiile de urgenţă.

Migraţie şi incluziune socială

Descrierea subtemei

La nivelul comunităţii europene, incluzinea socială este definită ca “un proces care le permite categoriilor sociale considerate sărace sau cu risc de a fi excluse social acces la oportunităţi şi resurse pentru a participa plenar la activităţi economice, sociale şi culturale şi pentru a se bucura de un standard de viaţă considerat normal în societatea în care trăiesc” (Raportul Comisiei Europene cu privire la Incluziune Socială, 2004). Din această perspectivă, incluziunea socială reprezintă o problemă majoră pentru imigranţi, aceştia din urmă constituind grupuri vulnerabile care se confruntă deseori cu excluderea socială. În cazul Municipiului Cluj-Napoca există două categorii de populaţie care prezintă risc crescut de excludere socială: minorităţile naţionale şi imigranţii care se stabilesc în acest oraş. În consecinţă, este necesară dezvoltarea de politici publice

care să permită acestor grupuri vulnerabile să se integreze în societate într-o manieră funcţională, pe baza procesului de incluziune socială.

Date preliminare

Conform datelor furnizate de Direcţia de Sănătate Publică a Judeţului Cluj, în vederea asigurării serviciilor de sănătate de calitate pentru populaţia municipiului Cluj-Napoca, în anul 2011 a fost înfiinţat un cabinet de medicină de familie în cmunitatea de romi din Pata Rât. De asemenea, au avut loc întâlniri semestriale cu mediatorii sanitari şi asistenţii comunitari în scopul monitorizării asistenţei comunitare şi a reducerii inechităţilor. Astfel, mediatorii sanitari şi asistenţii comunitari au fost instruiţi în domenii cum ar fi planificarea familială, urmărirea gravidei, lăuzei, copilului şi a cauzelor de boli cronice, colaborarea cu medicul de familie şi unitaăţile spitaliceşti teritoriale. În urma acestor activităţi, au fost luate în evidenţă 126 gravide de etnie romă, 172 de lăuze de atnie romă, au fost vaccinaţi 509 copii cu vârsta sub un an din grupurile populaţionale defavorizate şi au fost efectuate 4.813 controale medicale şi profilactice.

Concluzii preliminare

Ţinând cont de inegalităţile de acces la servicii medicale şi sociale pentru grupurile minoritare, direcţiile posibile pe care strategia municpiului Cluj-Napoca le poate urma sunt legate de susţinerea asistenţei comunitare în comunităţile defavorizate, derularea de campanii de prevenţie prioritar în aceste comunităţi, creşterea accesibilităţii serviciilor pentru aceste categorii populaţionale, precum şi dezvoltare serviciilor medico-sociale şi de îngrijiri la domiciliu.

Cetăţenie activă

Descrierea sub-temei

Cetăţenia activă se referă la participarea voluntară în două tipuri de activităţi sau demersuri sociale (Weerd, Gemmeke, Rigter, & Coen, 2005). Pe de o parte, conceptul de cetăţenie activă face trimitere la asocierea indivizilor în forme de organizare care le permit acestora să urmărească şi să atingă un scop, interes sau obiectiv comun. Astfel de forme de organizare curpind, printre altele, ONG-uri, cluburi sportive, sau asociaţii

comunitare. Pe de altă parte, cetăţenia activă este strâns legată de participarea în viaţa politică a unei societăţi şi poate fi tradusă prin exercitarea votului în cadrul alegerilor şi implicarea în partide politice, grupuri de interese, forme de protest non-violente (inclusiv semnarea de petiţii, participarea la demonstraţii, trimiterea de scrisori politicienilor) şi dezbateri publice.

Cetăţenia activă poate fi caracterizată prin următoarele (De Werd, Gemmeke, Rigter, & Van Rij, 2007):

Schimbări sociale şi proteste

a. Activităţi de proteste: petiţii semnate, participarea la demonstraţii, boicotarea produselor, contactarea politicienilor. Protestul reprezintă o formă de exprimare a nemulţumirii faţă de anumite evenimente, situaţii sau politici. Acesta joacă un rol foarte important în viaţa publică deoarece prin el se caută influenţarea opiniei publice sau a politicilor guvernamentale.

b. Organizaţii ale drepturilor omului: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

c. Sindicate: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat. Sindicatele reprezintă o grupare voluntară de indivizi creată în scopul aparării drepturilor sau promovării intereselor comune. În cazul Romaniei, sindicatele de muncă joacă un rol foarte important, ele derulând multe activităţi publice, unele dintre ele sub forma unor demonstraţiilor.

d. Organizaţii de mediu: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat. Organizaţiile de mediu activează în direcţia aperării mediului de degradarea datorată forţelor umane. Problemele de mediu, cum ar fi risipa, defrișările, poluarea şi schimbarea climatică, sunt principalele puncte de interes ale acestor organizaţii.

Viaţă comunitară

a. Organizaţii religioase: membri, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

b. Organizaţii de afaceri: membri, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

c. Organizaţii culturale: membri, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

d. Organizaţii sociale: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

e. Organizaţii sportive: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

f. Organizaţii parinţi-profesori: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

Democraţie reprezentativă

a. Afilierea la partide politice: membrii, activităţi, donaţii, muncă de voluntariat

b. Participarea la vot: alegeri naţionale, alegeri locale

c. Participarea femeilor în viaţa politică, procentajul femeilor în Parlamentul European

Valorile demografice

a. Democraţie

b. Înţelegere interculturală, imigraţie

c. Drepturile omului: drepturile migranţilor, drepturile omului exprimate în lege

Servicii de sănătate şi sociale

Descrierea subtemei

Programul de dezvoltare a serviciilor de sănătate şi sociale într-o comunitate se referă la dezvoltarea unui cadru care să asigure furnizarea de servicii sociale şi sanitare de calitate ridicată, accesibile tuturor membrilor comunităţii, servicii realizate pe baza unei analize sistematice a nevoilor comunităţii, în aşa fel încât să se adreseze cu prioritate problemelor apărute în cadrul grupurilor vulnerabile.

Date preliminare

Conform Raportului de activitate pe anul 2011 a Direcţiei de Sănătate Publică a Judeţului Cluj, zona teritorială spitalicească Cluj-Napoca număra 416.539 locuitori. Conform aceluiaşi raport, celelalte zone teritoriale spitaliceşti numărau între 32.459 locuitori (teritoriul spitalului orăşenesc Huedin) şi 84.325 locuitori (teritoriul spitalului municipal Turda). Cu toate acestea, ţinând cont de diversitatea serviciilor medicale oferite de municipiul reşedinţă de judeţ şi de statutul de centru medical universitar, numărul de locuitori care utilizează serviciile medicale, mai ales, din Cluj-Napoca este mai mare decât cel prezentat anterior. De asemenea, trendurile populaţionale curente, cum ar fi îmbătrânirea populaţiei şi creşeterea incidenţei şi prevalenţei bolilor cronice, au potenţialul de a determina schimbări majore în sistemul de livrare a serviciilor de

sănătate şi sociale din municipiul Cluj-Napoca. Aceste schimbări sunt mediate de incapacitatea de muncă, durata lungă a tratamentelor şi costurile tratamentelor.

Pentru evaluarea calităţii serviciilor de sănătate şi sociale oferite în municipiul Cluj-Napoca, am analizat o serie de indicatori cheie furnizaţi de raportul de activitate a Direcţiei de Sănătate Publică a Judeţului Cluj.

Astfel, în anul 2011, rata mortalităţii generale în judeţul Cluj a fost de 11,1 decese la 1.000 locutiori, în scădere faţă de anul 2010 (11,4 la 1.000 locuitori). Cu toate acestea, în teritoriul spitalicesc Cluj-Napoca, rata mortalităţii generale a fost de doar 10.3 la 1.000 locuitori. Principala cauză de mortalitate la nivelul judeţului Cluj este reprezentată de bolile aparatului circulator (61% din totalul cauzelor de deces). Cu toate acestea, în teritoriul spitalices Cluj-Napoca se înregistrează nivelul minim, din punct de vedere teritorial, al deceselor cauzate prin boli ale aparatului circulator (613,6 la 100.000 locutiori). Alte cauze importante de mortalitate sunt tumorile (22% din totalul cauzelor de deces la nivel de judeţ), bolile aparatului digestiv (5% din totalul cauzelor de deces la nivel de judeţ), leziunile traumatice, accidentele şi otrăvirile (4% din totalul cauzelor de deces la nivel de judeţ) şi bolile aparatului respirator (3,5 % din totalul cauzelor de deces la nivel de judeţ).

Un alt indicator important al stării de sănătate a unei populaţii este mortalitatea infantilă. Acest indicator a arătat o ameliorare la nivelu anului 2011 faţă de anul 2010, scăzând de la 6,3 decese 0-1 an la 1,000 născuţi vii la 5,4 decese 0-1 an la 1,000 născuţi vii. La nivelul teritoriului spitalicesc Cluj-Napoca, rata mortalităţii infantile a fost de 4,2 decese 0-1 an la 1,000 născuţi vii.

În ceea ce priveşte morbiditatea generală, în anul 2011 numărul cazurilor noi de îmbolnăvire la nivelul judeţului Cluj, înregistrate la nivelul cabinetelor de medicină de familie, a fost de 584,384. Această cifră corespunde unei incidenţe de 845,6 cazuri noi la 1,000 locuitori, valoare mai mare cu 6,4 % faţă de anul 2010. Principalele 5 clase de afecţiuni în care s-au încadrat cele mai frecevente cazuri noi de îmbpşnăvire au fost reprezentate de bolile aparatului respirator, bolile aparatului digestiv, bolile pileii şi ţesutului celular subcutanat, bolile aparatului genito-urinar şi bolile sistemului osteo-articular, ale muşchilor şi ţesutului conjunctiv.

Concluzii preliminare

În ansamblu, principalele provocări la nivelul municipiului Cluj-Napoca pentru serviciile de sănătate şi sociale sunt reprezentate de îmbătrânirea demografică a populaţiei, scăderea populaţiei active, creşterea prevalenţei bolilor cronice, creşterea incidenţei bolilor transmisibile, scăderea natalităţii, sporul natural negativ, crşeterea mortalităţii generale. Ţinând cont de aceste aspecte, una din direcţiile de acţiune ale strategiei municipiului Cluj-Napoca va trebui să fie reprezentată de realizarea şi implementarea eficientă de programe de prevenţie primară şi secundară (programe de screening). În acest sens, în următoarea etapă vor fi identificaţi stakeholderii implicaţi în aceste activităţi, aportul fiecărui stakeholder şi modalităţi de coordonare eficientă a activităţilor.

Alfabetizarea în sănătate

Descrierea sub-temei

Alfabetizarea în sănătate reprezintă "un predictor mai important al stării de sănătate decât vârsta, venitul, etnia şi nivelul de educaţie" (American Medical Association, 2007). Prin urmare, acest indicator al stării de sănătate a populaţiei este strâns legat de calitatea vieţii, de disparităţile în sănătate, dar şi de costurile asociate sistemului de sănătate (Hernandez, 2009).

Ratzan şi Parker (2000) propun următoarea definiţie a alfabetizăii în sănătate: "gradul în care indivizii au capacitatea de a obţine, procesa şi înţelege informaţia din domeniul sănătăţii pentru a lua decizii care să le îmbunătăţească starea de sănătate" (Ratzan & Parker, 2000). Acestă definiţie reflectă natura duală a factorilor care influenţează nivelul de alfabetizare în sănătate. Pe de o parte, este vorba de gradul de dificultate al informaţiei diseminate, acesta fiind determinat de natura sistemul de sănătate. Pe de altă parte, este vorba de modul şi gradul în care oamenii înţeleg informaţia care li se oferă, acestea fiind influenţate de aptitudinile şi capacităţile personale.

Prevenirea bolilor netransmisibile

Descrierea sub-temei

Bolile cronice reprezintă un grup larg de condiţii medicale, de durata îndelungată, care în general progresează lent. Factorii de risc comuni acestor boli includ consumul de

ţigări şi alcool, dieta nesănătoasă şi lipsa activităţii fizice. Bolile cronice necesită tratament regulat, implicând un efort finaciar ridicat atât din partea pacienţilor, cât şi din partea sistemului de sănătate.

Date preliminare

Numărul persoanelor care suferă de boli cronice în Municiupiul Cluj-Napoca

Conform datelor DSP Cluj, în anul 2011, 18.6% din persoanele din Cluj-Napoca au fost raportate ca suferind de cel puţin o boală cronică. La nivelul judeţului Cluj, 244.143 de persoane sufereau de cel puţin o boală cronică în anul 2011, această cifră crescând de la 155.304 de cazuri în anul 2002.

Numărul persoanelor noi diagnosticate cu boli cronice (la nivelul judeţului Cluj)

În ceea ce priveşte numărul de cazuri de boli cronice nou diagnosticate, datale DSP Cluj arată că în anul 2011, 1087 de clujeni au fost diagnosticaţi cu patologii cardiovasculare, 598 cu diferite tipuri de cancer şi 1338 cu diabet. De asemenea, pentru anul 2011, prevalenţa hipertensiunii şi a diabetului de tip II în populaţia clujeană au fost calculate la 7.1% şi respectiv 7%.

Trendul bolilor cronice (la nivelul judeţului Cluj)

Conform datelor preluate de la Direcţia de Sănătate Publică, prevalenţa diabetului zaharat şi a cancerului a crescut în ultimii 4 ani. Mai precis, prevalenţa diabetului zaharat a crescut de la 3.31% în 2008, la 4.49% în 2011. În ceea ce priveşte prevalenţa diferitelor tipuri de cancer, aceasta a crescut de la 2.33% în 2008 la 2.39 în 2011

Decese cauzate de bolile cronice, pe tipul de boli

Datele furnizate de către Direcţa Regională de Statistică Cluj arată că în mediul urban din judeţul Cluj, în anul 2011, s-au înregistrat 4.327 de decese. Din acestea, 1.0806 au fost cauzate de diferite tipuri de cancer, 39 de diabet, 1.117 de boli de ischemice ale inimii, 173 de boli ale aparatului respirator, iar 219 de boli ale aparatului digestiv.

Concluzii preliminare

Aproximativ 20% din populaţia municipiului Cluj-Napoca a fost diagnosticată cu cel puţin o boală cronică până în la sfârşitul anului 2011, acest procent subliniind nevoia de a acţiona imediat asupra factorilor de risc care influenţează apariţia bolilor cronice: consumul de tutun şi alcool, lipsa activităţii fizice şi adoptarea unei diete nesănătoase.

Cele mai frecvente boli cronice întâlnire la nivelul județului Cluj sunt diabetul de tip II, bolile de inimă, cancerele și bolile de inimă. În următoarea etapă a acestui proiect vor fi propuse strategii care să modifice factorii de risc care duc la apariția bolilor cronice, dar și strategii care să faciliteze managementul acestor boli, îmbunătățindu-se asftel calitatea vieții bolnavilor.

Sisteme locale de sănătate

Descrierea subtemei

Municipiul Cluj-Napoca beneficiază de furnizori de servicii de sănătate din fiecare palier al acestor servicii (asistență medicală primară, secundară, terțiară). De asemenea, prin existența Universității de Medicină și Farmacie și a clinicilor universitare, cetățenii municipiului Cluj-Napoca beneficiază de îngrijiri de sănătate care se află la cele mai înalte nivele existente la ora actuală în România. Cu toate acestea, datele referitoare la morbiditate în ultimii ani pot fi un semn al unei organizări ineficiente a serviciilor locale de sănătate.

Date preliminare

Spitalele publice dispun de 5,170 de paturi înregistrate în 2010, un număr similar comparativ cu anul 2011 când s-au înregistrat 5,154 de paturi disponibile. La nivelul spitalelor private s-a înregistrat o creștere a numărului de paturi în 2011 comparativ cu 2010 (de la 127 de paturi la 152).

În 2011 numărul medicilor angajați în sistemul public de sănătate era de 2,736, înregistrând o creștere din 2010, când totalul lor era de 2,682. Din totalul acestora, numărul medicilor de familie scade în 2011 cu 40, (255 medici de familie) de la 295 înregistrați în 2010. Totalul medicilor din sistemul privat de sănătate era în 2010 de 369, dintre care 107 erau înregistrați ca și medici de familie. Deși în 2011 numărul total de medici din sistemul privat crește la 419, numărul acestora specializați pe medicina de familie rămâne constant față de 2010 (108 medici).

Medina dentară publică înregistra în 2010 un număr de 148 de medici stomatologi, numărul acestora crescând la 182 în 2011. În sistemul privat în 2010 activau 436 de medici stomatologi, iar în 2011 numărul acestora era de 475. Cabinetele stomatologice

din sistemul public înregistrau un număr de 47 atât pentru 2010 cât şi pentru 2011, iar numărul celor private a crescut de la 436 (2010) la 475 (2011).

Farmaciştii din sistemul public înregistrau un număr similar în 2010, (N=64) respectiv 2011 (N=69). Atât în 2010 cât şi în 2011 erau 16 farmacii publice. În 2010 numărul farmaciştilor din sistemul privat era de 183, crescând la 202 în 2011. Numărul farmaciilor private în 2010 a fost de 112, crescând la 146 în 2011.

Personalul mediu sanitar din proprietăţile publice înregistra în 2010 un total de 2839, în timp ce în cadrul proprietăţilor private era un total de 584. Sistemul public cuprindea în 2010 un număr de 2673 de angajaţi, iar cel privat un număr de 710.

Numărul spitalelor private a crescut de la 8 în 2010 la 13 în 2011, iar cel al cabinetelor medicale de specialitate private a crescut de la 203 (2010) la 257 (2011). Atât în 2010 cât şi în 2011 numărul de spitale publice a fost de 12, al policlinicilor private a fost de 5, numărul cabinetelor medicale individuale din sistemul public a fost de 49, cel al cabinetelor medicale de familie private a fost de 107, cel al cabinetelor medicale studenţeşti publice de 8, numărul de ambulatorii de specialitate din sistemul public a fost de 5, iar cel al ambulatoriilor integrate spitalelor proprietate publică a fost de 11. În 2011 apare primul ambulatoriu de specialitate privat. În ceea ce priveşte numărul cabinetelor medicale şcolare publice, în 2010 erau 29, iar în 2011 erau 24. Exista un singur dispensar medical public, o singură societate medicală civilă în proprietate publică şi un singur centru de transfuzie sanguină publică în 2010 şi 2011. În 2011 apar primele două centre de sănătate mintală din sistemul public şi primele două societăţi civile medicale de specialitate private. Depozitele farmaceutice în 2010 erau 26, iar în 2011 a mai apărut un astfel de depozit. Laboratoarele medicale private erau în număr de 54 în 2010 şi 57 în 2011, cele publice erau 93 în 2010 şi 91 în 2011, iar laboratoarele de tehnică dentară private erau în număr de 106 în 2010 şi 109 în 2011, respectiv în sistemul public exista un singur laborator de tehnică dentară atât în 2010, cât şi în 2011. De la 22 de centre medicale de specialitate private în 2010, se ajunge la un număr de 26 în 2011. Sistemul privat are o creştere de două cabinete medicale de medicină generală în 2011, iar sistemul publică înregistrează o creştere de 3 cabinete medicale în 2011, încadrate la categoria de ”alte tipuri de cabinete”.

În ceea ce priveşte situaţia medicilor specialişti şi a medicilor primari pe categorii de specialităţi, numărul acestora este prezentat în tabelul de mai jos:

Grupa specialităţilor medicale	Nr. medici specialişti	Nr. medici primari
Alergologie şi imunologie clinică	15	6
Anestezie şi terapie intensivă	51	62
Boli infecţioase	11	30
Cardiologie	33	36
Dermatovenerologie	28	31
Diabet zaharat, nutriţie şi boli metabolice	18	11
Endocrinologie	18	15
Expertiza medicală a capacităţii de muncă	1	6
Farmacologie clinică	2	1
Gastroenterologie	17	10
Genetică medicală	3	1
Geriatrie şi gerontologie	5	-
Hematologie	5	5
Medicină de familie/Medicină generală	311	341
Medicină de urgenţă	28	30
Medicină internă	85	145
Medicina muncii	40	25
Medicină sportivă	-	6
Nefrologie	5	11

	Neonatologie	4	7
	Neurologie	29	36
	Neurologie pediatrică	7	7
	Oncologie medicală	14	28
	Pediatrie	65	103
	Pneumologie	13	25
	Psihiatrie	37	35
	Psihiatrie pediatrică	16	5
	Radioterapie	3	9
	Recuperare, medicină fizică şi balneologie	20	17
	Reumatologie	13	6
Grupa specialităţilor chirurgicale	Chirurgie buco-maxilo-facială	2	8
	Chirurgie cardiovasculară	5	8
	Chirurgie generală	60	97
	Chirurgie pediatrică	3	14
	Chirurgie plastică-microchirurgie reconstructivă	13	5
	Chirurgie toracică	2	2
	Chirurgie vasculară	8	2
	Neurochirurgie	8	7
	Obstetrică-ginecologie	64	62
	Oftalmologie	29	44

	Ortopedie şi traumatologie	8	24
	Otorinolaringologie	25	32
	Urologie	13	16
Specialităţi paraclinice	Anatomie patologică	15	26
	Epidemiologie	11	16
	Igienă	10	20
	Medicină de laborator	43	87
	Medicină legală	1	11
	Medicină nucleară	2	5
	Radiologie-imagistică medicală	54	49
	Sănătate publică şi management	10	3

Oraşe fără fumat

Descrierea sub-temei

Locuitorii oraşelor au dreptul de a fi protejaţi de efectele negative asupra sănătăţii ale fumatului pasiv. Deşi un număr considerabil de ţări din toate regiunile de dezvoltare ale Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii au adoptat legi împotriva fumatului în spaţiile publice, aceste legi nu sunt aplicate corespunzător, impactul asupra societăţii fiind mult sub cel dorit.

Articolul 8 din Convenţia Cadrul privind Controlul Tutunului a Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii prevede:

•Părţile semnatare recunosc faptul că există dovezi ştiinţifice fără echivoc care realizeaza o legătură între expunerea la fum de ţigară şi moartea prematură, boala sau dizabilitatea.

•Fiecare dintre părţile semnatare vor adopta şi implementa un cadru legislativ eficient precum şi măsuri administrative pentru protejarea populaţiei împotriva fumului de ţigară în locuri de muncă închise, transport public, spaţii publice închise şi alte spaţii publice.

Formularea propunerilor de politici care prevăd reducerea sau interzicerea consumul de tutun în spaţiile publice şi mediile de lucru constituie o strategie esenţială în vederea întăririi unui mediu social lipsit de expunerea la fumat.

Măsurile de combatere a fumatului în vederea promovării unui oraş fără tutun pot fi conceptualizate prin abordarea diverselor politici care în general pot avea un impact scăzut asupra reducerii consumului de tutun şi a expunerii la fumul de ţigară, un impact intermediar sau un impact puternic.

Date preliminare

Datele necesare evaluării acestei subteme includ informaţii referitoare la legislaţia în vigoare la nivel naţional care prevede interzicerea fumatului în spaţii publice închise, a iniţiativelor legislative la nivel local, a gradului de aplicare a legii, precum şi la implicarea societăţii civile în acest proces.

Pentru analiza indicatorilor necesari evaluării modalităţilor şi a gradului de aplicare a legii 349/2002, pentru prevenirea şi combaterea efectelor consumului produselor din tutun în momentul de faţă se face analiza ghidului Organizaţiei Mondiale a Sănătăţii: Making cities smoke free, OMS, 2011.

Instituţiile publice locale identificate în analiza acestei sub-teme sunt: Direcţia de Sănătate publică Cluj, Institutul de Pneumoftiziologie Cluj Napoca, Agenţia Regională pentru Protecţia Mediului Cluj şi Oficiul Judetean pentru Protectia Consumatorului (OPC) Cluj. La nivel naţional instituţiile identificate sunt: Centrul Naţional pentru renunţare la fumat, Institutul Naţional de Sănătate Publică şi Centrul de Cercetare şi Evaluare a Serviciilor de Sănătate.

Concluzii preliminare

În cazul contextual al Clujului, o abordare intermediară cu privire la restricţionarea şi descurajarea fumatului cuprinde măsuri de interzicere a publicităţii şi de consolidare a ideii de mediu fără fumat, campanii mass-media, precum şi intervenţii ale profesioniştilor din domeniul sănătăţii. O asemenea intervenţie este intermediară

pentru că se bazează în special pe impactul legislaţiei şi al informării şi nu e atât de complexă din punct de vedere economic, mai exact din punctul de vedere al taxelor aplicate tutunului. O astfel de abordare schimbă percepţia societăţii asupra unui obicei ce a fost acceptat pe scară largă, ,,demitizând" fumatul şi crescând informarea populaţiei privitor la consecinţele sale directe sau indirecte asupra sănătăţii. Efectele sunt de scădere a fumatului în rândul fumătorilor ocazionali, în rândul celor cu un grad de educaţie mai ridicat, sau în rândul celor sensibili la informarea publică.

În ceea ce priveşte politicile despre care s-a constatat că au un impact semnificativ mai puternic în reducerea consumului de tutun, acestea constau într-un set cuprinzător de măsuri şi strategii multisectoriale, în care politica de taxare este nu doar un mecanism de creştere a veniturilor colectate de stat, ci este menită să reducă direct consumul de tutun. În statele unde aceste politici sunt aplicate, strategia industriei tutunului este de a submina sprijinul popular, în special cu privire la aplicarea de taxe ridicate şi spaţiile fără fumat.

Alcool şi droguri

Descrierea sub-temei

Consumul abuziv de alcool şi droguri ilicite influenţează în mod negativ starea de sănătate a indivizilor care au astfel de comportamente. În consecinţă, accesarea serviciilor de sănătate şi costurile asociate acestora vor avea un impact şi asupra populaţiei care nu manifesă asemenea comportamente.

Date preliminare consum de alcool

În urma cercetării privind consumul de alcool şi de droguri ilicite în Municipiul Cluj-Napoca, nu au putut fi identificate studii sau rapoarte din care să poată fi extrase consumul de alcool şi de droguri în rândul populaţiei municipiului. În acest context, vom prezenta în continuare date reprezentative la nivel naţional.

În ceea ce priveşte consumul de alcool, conform raportului Uniunii Europene (Alcohol in the European Union. Consumption, harm and policy approaches, 2012), în anul 2009 consumul total de alcool per capita în rândul populaţiei din România era peste media Uniunii Europene – 19.3 faţă de 14 litrii alcool pur per capita.

Coform aceluaşi raport, România se afla în anul 2009 pe locul 1 între ţările Uniunii Europene în ceea ce priveşte decesele atribuite consumului de alcool în rândul femeilor (14% din totalul deceselor). În rândul bărbaţilor pentru acelaşi indicator, România ocupă locul 4 între ţările Uniunii Europene, cu 20% dintre decese atribuite consumului de alcool.

Acelaşi raport oferă informaţii privitoare la consumul compulsiv de alcool, definit drept consumul a cinci sau mai multe băuturi alcoolice cu o singură ocazie, cel puţin o dată pe săptămână. În România 39% din populaţia adultă are acest comportament.

În rândul copiilor şi a adolescenţilor din România, consumul de alcool este de asemenea problematic. Conform studiului Health Beahvior in School Children, 2009/2010, în rândul adolecenţilor de 15 ani din România, 18% dintre fete şi 47% dintre băieţi au trecut cel puţin de două ori print-un episod de intoxicaţie etanolică acută (beţie).

Concluzii preliminare privind consumul de alcool

Toate datele statistice prezentate anterior ne oferă o imagine a prevalenţei consumului de alcool în populaţia României şi a comportamentelor legate de consumul de alcool. Putem afirma că există un consum de alcool cu efecte dăunătoare asupra sănătăţii atât în populaţia adultă de ambele genuri, cât şi în populaţia de copii şi adolescenţi. În consecinţă, se impun măsuri care să ţintească scăderea consumului de alcool şi a percepţiei faţă de consum în populaţia generală. Aceste direcţii sunt aplicabile populaţiei Municipiului Cluj Napoca şi în urma analizei datelor care vor fi furnizate de către autorităţile cu competenţă în domeniu, precum şi în urma anchetei vom stabilii strategii adaptate municipiului. În acest sens, un sistem de colectare regulată şi analiză

periodică a datelor privind consumul de alcool în populaţia Municipiului Cluj Napoca ar putea contribui la dezvoltarea unor strategii coerente cu rezultate pozitive pe termen lung asupra sănătăţii populaţiei.

Date preliminare privind consumul de droguri ilicite

În ceea ce priveşte consumul de droguri, un studiu realizat în rândul studenţilor din Municipiul Cluj Napoca a relevat faptul că 9% dintre cei chestionaţi au consumat cel puţin o dată în viaţă un anumit drog ilicit. În ceea ce priveşte percepţia asupra propriului consum, 78,8% din cei care au consumat droguri ilicite nu consideră problematic consumul. Conform aceluiaşi studiu, în rândul persoanelor care au declarat că ar experimenta droguri ilicite se observă un nivel semnificativ mai crescut al consumului simultan de alcool şi al tulburărilor legate de consumul de alcool, comparativ cu persoanele care nu ar încerca aceste substanţe. (Studiu Asistenţă Socială)
La nivelul judeţului Cluj, în anul 2011 au fost tratate circa 206 persoane care s-au prezentat în departamentele de urgenţă ale unităţilor raportoare din judeţul Cluj, pentru probleme medicale cauzate de consumul de substanţe psihoactive.
Dintre aceste persoane, 109 (52,9%) aveau rezidenţa în Municipiul Cluj Napoca; majoritatea erau persoane tinere si foarte tinere: 63% cu vârsta sub 24 de ani şi 13% cu vârsta între 25 şi 35 de ani, 24% având vârsta peste 35 de ani. Comparativ cu situaţia înregistrată la nivel naţional, se poate observa o pondere mai crescută a persoanelor cu vârsta sub 24 de ani respectiv 63% la nivelul Municipiului Cluj Napoca faţă de 55% la nivel naţional. Făcând o asumpţie, putem asocia această diferenţă cu faptul că Municipiul Cluj Napoca este al doilea centru universitar din ţară, privind numărul de studenţi, după Municipiul Bucureşti.
Cu toate acestea, vârsta medie a persoanelor care s-au prezentat la departamentele de urgenţă este de 29 de ani, mult mai mare decât vârsta medie înregistrată la nivel naţional
În ceea ce priveşte repartiţia pe genuri, cea mai mare parte a fost de gen masculin, respectiv 76%, 24% fiind de gen feminin. Aceasta repartiţie este similară celei de la nivel naţional: 73% bărbaţi, 25% femei.
Una din deficienţele legislaţiei în vigoare este că nu prevede obligativitatea tratării acestor pacienţi în instituţii de reabilitare. Astfel, la nivelul Judeţului Cluj, în anul 2011

erau în evidenţă 103 persoane, 101 admise la tratament în acelaşi an, 2 aflate la tratament din anii precedenţi.
Dintre acestea, 50 aveau reşedinţa în Municipiul Cluj Napoca, 38 de bărbaţi şi 12 femei. Toate cele 50 de persoane cuprinse în serviciile specializate de asistenţă în anul 2011 au primit tratament în regim de internare.
Ca distribuţie pe grupe de vârstă, din cele 50 de persoane asistate pentru consum de droguri în 2011 la nivel Municipiului Cluj-Napoca, 67.4% aveau vârsta cuprinsă între 15 şi 24 de ani, 13% între 25 şi 49 de ani şi 19,6% aveau peste 50 de ani.
Cele mai multe cazuri noi de persoane cuprinse în serviciile specializate de asistenţă au fost înregistrate pentru consumul de canabis, 11 cazuri şi SNPP, 6 cazuri. În cazul recidivelor, cele mai multe cazuri tratate au fost pentru consumul de benzodiazepinde, 6 cazuri şi pentru consum de canabis şi SNPP, fiecare cu câte 5 cazuri.
În ultimii ani, una din problemele cu care s-a confruntat municipiul Cluj-Napoca este cea a consumului de substanţe noi cu proprietăţi psihoactive (SNPP), cunoscute publicului sub denumirea de etnobotanice. Astfel, în anul 2011, numărul tinerilor internaţi în Clinicile de Psihiatrie ca urmare a consumului de etnobotanice a crescut cu 20% faţă de 2010. (Raport ANA 2012)

Concluzii preliminare privind consumul de droguri ilicite

Concluzionând, putem afirma că profilul consumatorilor de droguri ilicite şi tipurile de droguri consumate sunt diferite în Municipiul Cluj Napoca faţă de cele de la nivel naţional. Deşi nu există date care să ateste acest lucru, putem presupune că aceste diferenţe se datorează structurii diferite a populaţiei, datorată în principal numărului mare de studenţi din Municipiul Cluj Napoca.
Măsurile care pot fi luate pentru a gestiona mai eficient problema consumului de droguri ilicite se adresează următoarelor categorii de persoane interesate: instituţii publice abilitate şi factori de decizie, mediu academic şi furnizori de servicii.

Un stil de viață activ

Descrierea sub-temei

Activitatea fizică include toate tipurile de mișcări care determină modificarea ritmului cardiac, a celui respirator și a intensității metabolismului. Pe lângă antrenamentele sportive, categoria activitate fizică include activități precum plimbatul pe jos sau cu bicicleta, grădinărit, dans, etc. Sedentarismul (lipsa activității fizice sau realizarea acesteia într-o măsură foarte redusă) influențează negative starea de sănătate. Cea mai vizibilă dintre consecințele sedentarismului este obezitatea. Datele importante pentru evaluarea vieții active sunt reprezentate de 1) Structura populației de 6 ani și peste care a desfășurat activități fizice, după tipul activității și timpul de mediu petrecut în fiecare tip de activitate în ultimele 7 zile pe sexe și grupe de vârstă, 2) Infrastructura pentru petrecerea timpului liber și 3) Politicile/programele de promovare a activității fizice în rândul populației adulte a municipiului Cluj Napoca.

Date preliminare

Activitate fizică

La nivelul municipiului Cluj-Napoca, date legate de activitatea fizică sunt oferite de studiul *Comportamente de Sănătate la Copiii și Adolescenții din România: comportament alimentar și activitate fizică,* realizat în 2010 de Asociația Română de Psihologia Sănătății pe un lot de 7500 de elevi cu vârste cuprinse între 11 și 15 ani.

Activitatea fizică zilnică intensă pentru o durată de minim o oră scade considerabil în funcție de vârstă. Procentul fetelor care realizează zilnic activitate fizică intensă variază de la 24% (11 ani) la 13% (13ani), și la 6% (15 ani) iar procentul băieților de la 32% (11 ani) la 29% (13 ani) și la 17% (15 ani). Mersul pe jos este realizat într-o porporție semnificativ mai mare. Procentul fetelor care realizează zilnic această activitate fizică variază de la la 68% (11 ani) la 72% (13ani), și la 50% (15 ani) iar procentul băieților de la 72% (11 ani) la 68% (13 ani) și la 45% (15 ani). Procentul de copii care recurgerg la bicicletă ca mijloc de transport la școală, este foarte redus, mai ales în randul fetelor, variind între 1% și 4% la toate categoriile de vârstă.

Sedentarismul poate fi exprimat atât prin timpul petrecut în realizarea unei activități fizice cât și prin timpul petrecut în realizarea activităților precum vizionarea

progamelor TV. Aproximativ 2/3 din elevi vizionează mai mult de 2 ore pe zi programele TV, iar în timpul weekendului procentul creşte semnficativ. La aceste ore, se daugă şi orele petrecute în faţa computerului.

Infrastructura pentru petrecerea timpului liber

La nivelul oraşului Cluj-Napoca există o documentaţie a numărului de şcoli dotate cu infrastructura necesară desfăşurării activităţilor de educaţie fizică şi sport (săli de sport, logistică, terenuri de sport). Există 74 de şcoli din care 31 de şcoli sunt dotate cu săli de sport, 40 de şcoli cu săli de gimnastică şi/sau teren de sport şi 3 şcoli fără sală de sport, sală de gimnastică şi teren de sport (Seminarul Teologic Ortodox din Cluj-Napoca din P-ţa Avram Iancu nr.18, respectiv str. Avram Iancu nr. 6 şi Seminarul Teologic Greco-Catolic Cluj-Napoca str. Moţilor nr.24).

Politicile/programele de promovare a activităţii fizice în rândul populaţiei a municipiului Cluj Napoca

Începând cu anul 2006 şi până în prezent, la nivel municipiului Cluj-Napoca au fost depuse un mumăr de 23 de programe operţionale care vizau facilitarea activităţii fizice prin promovarea activităţii fizice, realizarea de infrastructură necesară realizării activităţii fizice, etc. 65% dintre proiecte au fost realizate în totalitate, 13% parţial iar 21% dintre proiectele începute nu au fost finalizate. Numele fiecărui proiect, obiectivul general al proiectului şi statutul de implemntare sunt prezentate în Anexă – Tabel 2.

Concluzii preliminare

Municipiul Cluj-Napoca dispune de infrastructură pentru realizarea activităţii fizice atât în şcoli cât şi în spaţiul public. De asemenea, există în implementare proiecte cu scop de promovare a activităţii fizice. Cu toate acestea, rata crescută de sedentarism atrage atenţia asupra importanţei evaluării stilului de viaţă sedentar, în vederea formulării unor strategii eficiente de creştere a practicării regulate a activităţii fizice.

Alimentaţie sănătoasă

Descrierea sub-temei

Unul dintre comportamentele cu impact major asupra stării de sănătate a unei persoane este comportamentul alimentar. Problemele determinate de comportamentele

alimentare nesănătoase sunt asociate cu rate crescute de morbiditate şi mortalitate. Printre problemele de sănătate cauzate de comportamentele alimentare nesănătoase se numără anemia, dezvoltarea fizică şi mentală întârziată, obezitatea, tulburările de comportament alimentar, bolile cardiovasculare, accidentele vasculare cerebrale, diabetul de tip II, osteoporoza şi anumite forme de cancer.

În categoria comportamentelor alimentare nesănătoase intră atât consumul de alimente nesănătoase (i.e. consumul scăzut de fructe şi legume, consumul ridicat de carbohidraţi, grăsimi saturate, zahăr şi sare) cât şi patternul de comportament alimentar (numărul de mese pe zi, numărul de gustări zilnice, ora de servire pentru micul dejun, mâncatul compulsiv, restricţionarea dietei). Comportamentele alimentare nesănătoase pot fi determinate de un nivel scăzut de alfabetizare în ce priveşte alimentaţia sănătoasă, de obiceiuri alimentare înrădăcinate cultural şi de statutul socio-economic.

Date preliminare

Indicele de masă corporală (IMC)

Indicele de masă corporală este un indicator statistic dat de raportul dintre masa şi înălţimea unei persoane. Indicele de masă corporală este un bun indicator al stării de sănătate.

Malnutriţia

Indicele scăzut de masă corporală este determinat de obicei de o carenţă nutriţională. Monitorizarea indicelui de masă corporală este foarte importantă în cazul copiilor cu vârste până la 5 ani, deoarece un indicele scăzut de masă corporală în primii cinci ani de viaţă afectează pe termen lung dezvoltarea fizică şi mentală. Datele importante pentru evaluarea acestui indicatorului sunt 1) Procentul de copii (<5 ani) subponderali, 2) Procentul de copii (<5 ani) cu dezvoltare întârziată datorată malnutriţiei, şi 3) Procentul de copii morţi în primul an de viaţă datorită malnutriţiei.

În anul 2011 în municipiul Cluj-Napoca a fost înregistrat un procent de 0,022% de copii care sufereau de malnutriţiei dintre care 0,341%, aveau vârste cuprinse între 0-3 ani iar 0,003% se încadrau în grupul de vârstă de 4 ani si peste. În primele 9 luni ale anului 2012 procentul de copii cu vârste cuprinse între 0-3 ani diagnosticaţi cu malnutriţie a scăzut cu 0,004%.

Obezitate şi suprapondere

Indicele ridicat de masă corporală este determinat de obicei de o alimentaţie dezechilibrată bogată în carbohidraţi şi grăsimi saturate, asociată cu lipsa activităţii fizice. Indicele ridicat de masă corporală este important în stabilirea procentului de persoane care suferă de obezitate (i.e. indicele de mază corporală (IMC) este > 30kg/m^2).

La nivelul municipiului Cluj-Napoca, date legate de indicele de masă corporală sunt oferite de studiul *Comportamente de Sănătate la Copiii şi Adolescenţii din România: comportament alimentar şi activitate fizică,* realizat în 2010 de Asociaţia Română de Psihologia Sănătăţii pe un lot de 7500 de elevi cu vârste cuprinse între 11 şi 15 ani. Pentru stabilirea categoriei de apartenenţă a IMC (subponderalitate, ponderalitate normală, supraponderalitate şi obezitate) echipa de cercetare a folosit standardele recomandate de către International Obesity Task Force, folosind tabele de referinţă speciale pentru copii cu vârsta sub 18 ani (în funcţie de vârstă şi sex) şi nu standardele pentru adulţi. În anul 2011 la nivelul oraşului Cluj-Napoca supraponderabilitatea a fost identificată în cazul a 22% dintre băieţii cu vârsta de 11 ani, 14% dintre fetele cu vâstra de 11 ani, 10.4% dintre băieţii cu vâstra de 13 ani, 10.7% dintre fetele cu vâstra de 31 ani, 21.7% dintre băieţii cu vâstra de 15 ani şi 8.4% dintre fetele cu vâstra de 15 ani.

Consumul de fructe şi legume

Creşterea consumului de fructe şi legume este un factor important de optimizare a sănătăţii şi de reducere a riscului pentru bolile cardio-vasculare şi pentru unele forme de cancer.

La nivelul municipiului Cluj-Napoca, datele privind consumul de legume şi fructe sunt oferite de studiul *Comportamente de Sănătate la Copiii şi Adolescenţii din România: comportament alimentar şi activitate fizică,* realizat în 2010 de Asociaţia Română de Psihologia Sănătăţii pe un lot de 7500 de elevi cu vârste cuprinse între 11 şi 15 ani.

Consum de fructe

Consumul zilnic de fructe scade semnificativ de la 11 ani la 15 ani pentru ambele sexe. Băieţi cu vârsta de 15 ani consumă semnificativ mai puţine fructe comparativ cu fetele de vârsta de 15 ani. Procentul de băieţi care a raportat un consum zilnic fructe variază de la 21% (15 ani) la 47% (11 ani) iar procentul fetelor de la 39% (15 ani) la 49% (11 ani). 40% dintre copii au un consum inadecvat de fructe.

Consum de legume

O treime dintre elevi consumă cel putin odată pe zi legume, excepţie făcând grupul de băieţi de 15 ani, unde consumul este mai redus. Procentul de fete care a raportat un consum zilnic de legume variază de la 47% (11 ani) la 35% (13, 15 ani) iar procentul de băieţi de la 32% (11 ani) la 37% (13 ani) şi la 22% (15 ani).

Micul dejun

Micul dejun servit regulat este o componentă importantă a alimentaţiei sănătoase, care la rândul ei, este un factor fundamental al stilului de viaţă sănătos. Micul dejun contribuie la cantitatea şi calitatea de nutrienţi necesare funcţionării optime a organismului. Dincolo de aceste aspecte, există studii care evidenţiază o relaţie semnificativă între luarea micului dejun şi performanţa mentală.

La nivelul municipiului Cluj-Napoca datele referitoare la servirea micului dejun sunt oferite de studiul *Comportamente de Sănătate la Copiii şi Adolescenţii din România: comportament alimentar şi activitate fizică,* realizat în 2010 de Asociaţia Română de Psihologia Sănătăţii pe un lot de 7500 de elevi cu vârste cuprinse între 11 şi 15 ani. Un procent mediu de 57% dintre elevi servesc zilnic micul dejun. Procentul de copii care răspund că NU SERVESC NICIODATĂ micul dejun este alarmant de mare şi variază între 20% (băieţi, 11 ani) şi 32% (fete, 15 ani). Dacă la acest procent, se însumează şi numărul de copii care răspund că iau micul dejun doar 1-2 ori/săptămână (care în medie este de 15%) rezultă că aproximativ ½ din elevi au nevoie de educaţie de sănătate focalizată pe importanţa micului dejun. Comparatic cu anul 2006, în 2010 se observă o scădere însemnată a servirii micului dejun pentru elevii de 13 ani. Frecvenţa servirii micului dejun diferă între semnificativ între sexe la grupa de 15 ani, fetele având o rată de consum mai redusă decât cea a băieţilor.

Consumul de băuturi carbogazoase dulci

Băuturile carbogazoase au un conţinut mare de zahăr şi sunt lipsite de substanţe nutritive. Pe lângă absenţa aportului nutritiv, băuturile carbogazoase dulci crează senzaţia de saţietate, reducând aportul ulterior de alimente nutritive. Astfel, consumul de băuturi carbogazoase dulci cresc riscul pentru carenţe nutritive şi pentru creşterea în greutate.

La nivel de Cluj-Napoca datele legate de consumul de băuturi carbogazoase dulci sunt oferite de studiul *Comportamente de Sănătate la Copiii şi Adolescenţii din România: comportament alimentar şi activitate fizică,* realizat în 2010 de Asociaţia Română de Psihologia Sănătăţii pe un lot de 7500 de elevi cu vârste cuprinse între 11 şi 15 ani. Studiul arată că 50% din tineri consumă in exces sucuri cu adaus de zahăr. Procentul de fete care consumă zilnic băuturi carbogazoase dulci variază de la la 35% (11 ani) la 44% (13ani), şi la 19% (15 ani) iar procentul de băieţi de la 36% (11 ani) la 50% (13 ani) şi la 27% (15 ani). Consum este mai prevalent în randul copiilor (atât fete cît şi băieţi) proveniţi din familii cu statut socio-economic crescut.

Consum de dulciuri, chipsuri şi cartofi prăjiţi

Consumul de dulciuri este semnificativ mai crescut în rândul fetelor, iar cel de chipsuri şi cartofi prăjiţi, în rândul băieţilor. Procentul de fete care consumă zilnic dulciuri variază în de la la 44% (11 ani) la 56% (13ani), şi la 43% (15 ani) iar procentul de băieţi de la 46% (11 ani) la 50% (13 ani) şi la 37% (15 ani). Consumul zilnic de cartofi prăjiţi şi cipsuri este prezent în aproximativ 20% la copiii de 11 si 13 ani (fete şi băieţi) şi 10% la vârsta de 15 ani.

Bolile endocrine, de nutriţie şi metabolice

Diabetul zaharat

Incidenţa cazurilor de diabet zaharat, reprezintă un indicator foarte bun al Alimentaţiei sănătoase. Diabetul zaharat, cunoscut şi sub denumirea diabet de tip II, are ca principali factori determinanţi abundenţa calorică însoţită de regimul sedentar de viaţă.

Conform datelor oferite de Direcţia de Sănătate Publică Cluj-Napoca, prevalenţa diabetului zaharat în anul 2011 la nivelul judeţului Cluj a fost de 4,49 la 100 de locuitori. Se observă o creştere a prevalenţei din anul 2010 cu 0.19 la 100 de locuitori. În anul 2011 se înregistreză 2530 de cazuri noi de diabet zaharat în judeţul Cluj, incidenţa scăzând din 2010 cu 402.5 la 100.000 locuitori.

Conform datelor oferite de Primăria Municipiului Cluj-Napoca, la nivelul municipiului Cluj-Napoca, în anul 2011 a fost înregistrat un număr total de 1.338 de cazuri noi de diabet zaharat. 44% dintre cazuri au fost înregistrate la persone cu vârsta de 65 ani si peste iar 56% în rândul persoanelor cu vârste cuprinse între 15 şi 64 de ani. Comparativ cu anul 2011, în primele 9 luni ale anului 2012 au fost raportate cu 693 mai

puţinte cazuri noi de diabet zaharat dintre care 413 au fost înregistrate la persone cu vârsta de 65 ani şi iar 232 au fost înregistrate în rândul persoanelor cu vârste cuprinse între 15 şi 64 de ani. Din numărul total de cazuri noi de boală diagnosticate la populaţia cu vârste peste 15 ani din municipiul Cluj-Napoca, un procent de 0,64% sunt cazuri noi de diabet zaharat.

Alte boli endocrine, de nutriţie şi metabolice

Conform datelor oferite de Primăria Municipiului Cluj-Napoca, în anul anul 2011 bolile endocrine, de nutriţie şi metabolice au constituit a 15 cauză de deces în rândul populaţiei din municipiul Cluj-Napoca. S-a înregistrat un număr total de 26 de decese cauzate de boli endocrine, de nutriţie şi metabolice. Cel mai mare număr de decese s-a înregistrat pentru grupa de vârstă 65-74 ani (10 decese), urmată de grupa de vârstă 55-64 ani (7 decese). Grupele de vârstă 45-54 ani şi >85 ani au înregistrat acelaşi număr de decese iar un singur deces a fost înregistrat pentru grupa de vârstă 35-44 ani. Sub 35 de ani nu a fost înregistrat nici un deces cauzate de boli endocrine, de nutriţie şi metabolice. În anul anul 2011 şi în primele 9 luni ale anului 2012 Institutul Regional de Gastroenterologie-Hepatologie "Prof.Dr.O.Fodor" a ocupat poziţia a doua în ierarhia spitalelor în funcţie de rata deceselor intraspitalicesti raportate in spitalele din municipiul Cluj-Napoca. Comparativ cu anul 2011, în primele 9 luni ale anului 2012 rata deceselor intraspitaliceşti înregistrată în Institutul Regional de Gastroenterologie-Hepatologie "Prof.Dr.O.Fodor" a crescut cu 0.5%.

Concluzii preliminare

Datele prezentate atrag atenţia asupra importanţei evaluării comportamentelor alimentare în rândul populaţiei în vederea formulării unor strategii eficiente de creştere a obiceiurilor alimentare sănătoase.

Starea de bine

Descrierea sub-temei

Starea de bine este o metodă de evaluare a sănătăţii unei persoane, folosită de modelul bio-psiho-social. Model bio-psiho-social conceptualizează sănătatea nu doar prin absenţa bolii ci prin posibilitatea persoanelor de a-şi îndeplinii aspiraţiile, de a-şi satisface nevoile, de a face faţă condiţiilor nefaste pentru a trăi o viţă lungă, productivă şi abundentă.

Starea de bine este un construct care evaluează modul în care individul îşi percepe propria viaţă. Un indicator esenţial în evaluarea stării de bine sunt condiţiile de trai. Pe lângă evaluarea condiţiilor de trai, modul în care individul percepe calitatea relaţiilor sociale, stările emoţionale pe care le trăieşte, reziliența, posibilitatea de realizare a potenţialului şi satisfacţia faţă de propria viaţă sunt indicatori importanţi ai stării de bine. Cu toate că există numeroase conceptualizări pentru starea de bine, există câteva componente comunte tuturor abordărilor: prezenţa emoţiilor şi stărilor pozitive (i.e. mulţumire, împăcare), absenţa emoţiilor negative (i.e. depresie, anxietate), satisfacţia faţă de propria viaţă, sentimentul de împlinire şi funcţionalitate. Evaluarea stării de bine este importantă deoarece este asociată cu starea de sănătate percepută, longevitate, comportamente sanogene, tulburări mentale şi fizice, reţea socială, productivitate şi factori din mediul fizic şi social.

Date preliminare

Sănătate mentală

Conform Direcţiei de Sănătate Publică a Judeţului Cluj, prevalenţa bolilor psihice în 2011 la nivelul judeţului Cluj au fost de 2.39 la 100 de locuitori. Comparativ cu anul 2010, prevalenţa bolilor psihice a crescut cu 0.07. În anul 2011, la nivelul judeţului Cluj s-au înregistrat 2095 de cazuri noi de persoane care suferă de tulburări mentale, incidenţa scăzând cu 157.7 la 100.000 de locuitori. Din numărul total de cazuri noi de boală diagnosticate la populaţia cu vârste peste 15 ani din municipiul Cluj-Napoca, un procent de 0,53% sunt boli mentale.

Alte date, prin care se poate evalua sănătatea mentală la nivelul municipiului Cluj-Napoca sunt cazurile neurologice şi psihiatrice rezolvate de SMURD. Conform datelor oferite de Primăria Municipiului Cluj-Npoca, în anul 2012 s-au înregistrat la nivelul

municipiului Cluj-Napoca 203 cazuri neurologice şi psihiatrice rezolvate de SMURD, înregistrându-se cu 35 de cazuri mai puţine compartiv cu 2011.

Concluzii preliminare

Starea de bine permite o abordare comprehensivă în prevenirea bolilor şi promovarea sănătăţii deoarece include atât sănătatea fizică cât şi cea mentală.

Locuințe și regenerare urbană

Descrierea sub-temei

Regenerarea urbană reprezintă un concept cheie în domeniul dezvoltării marilor oraşe, constituind un process amplu cu scopul de a creşte şi de a îmbunătăţi calitatea vieţii. Aceasta din urmă indică nivelul de satisfacţie a cetăţeanului, ca parte a unei comunităţi prospere şi active ce îşi desfăşoară activitatea şi locuieşte într-un spaţiu rezidenţial funcţional şi plăcut. De asemenea, acest nivel de satisfacţie este reflectat în utilitatea spaţiului public, accesul la servicii publice de calitate, precum şi la educaţie şi cultură, existenţa unui mediu prielnic în raport cu sănătatea fizică şi mentală. Procesul de regenerare urbană necesită implementarea unui plan care să abordeze problemele sociale, economice, urbanistice, de mediu şi cultural ale municipiului Cluj-Napoca, acţionând atât asupra spaţiului fizic de locuit, cât şi asupra serviciilor publice necesare.

Date preliminare

Numărul de solicitări înregistrate pentru locuințe sociale

Datele preliminare arată că la nivelul Municipiului a fost înregistrat un număr de 495 de cereri eligibile pentru primirea unei locuinţe sociale din fondul locativ de stat.

Numărul de locuințe sociale date în folosință

Datele preliminare arată că numărul total al celor care au primit prin repartiţia în baza listei de priorităţi o locuinţă socială din fondul de stat este de 94 în anul 2011.

Procent din populație care are acces la utilități (apă, electricitate, gaz)

Datele disponibile până în acest moment privind populaţia care are acces la utilităţi pot fi consultate în tabelul de mai jos.

ZONA	POPULAȚIE
Zona Inferioară (cartier Grigorescu, zona centrală, cartier Mărăşti, cartier Someşeni, cartier Plopilor)	168312
Zona Intermediară (str. Maramureşului, str. Coposu, str. Băiţa, str. Băişoara, str. Scărişoara, str. Rebreanu)	7242
Zona Superioară (cartier Mănăştur parţial, cartier Andrei Mureşanu parţial, cartier Zorilor – sub str. Observator)	35275
Zona Medie (cartier Gruia, str. Haşdeu, cart. Dambu Rotund, cart Mănăştur parţial, cartier. Gheorgheni parţial, cartier Andrei Mureşanu parţial)	81725
Zona Înaltă (cartier Zorilor – deasupra str. Observator)	18658
Zona Supraînaltă (cartier Bună Ziua)	6741

Transport sustenabil

Descrierea sub-temei

Un sistem de transport sustenabil este un sistem care permite ca nevoile de bază ale persoanelor fizice şi a societăţii ca întreg să fie îndeplinite în mod echitabil, în condiţii de siguranţă şi într-un mod compatibil cu sănătatea umană şi a mediului înconjurător. Un sistem de transport convenabiil este accesibil pentru toată lumea, funcţionează eficient, oferă posibilitatea alegerii mijloacelor de transport fără constrângeri, şi este profitabil din punct de vedere economic.

Date preliminare

Procentul de mijloace de transport accesibile pentru grupurile vulnerabile

În ceea ce priveşte accesibilitatea la reţeaua de transport în comun a persoanelor provenind din grupurile vulnerabile, conform datelor disponibile în cadrul Regiei Autonome de Transport Urban Călători (RATUC) la nivelul oraşului Cluj-Napoca elevii orfani si cei proveniţi din casele de copii, pensionarii şi persoanele cu handicap grav şi accentuat, nevăzătoare şi surdo-mute sau însoţitorii insoţitorii persoanelor cu handicap grav şi accentuat, nevăzătoare şi surdo-mute beneficiază de transport gratuit pe toate mijloacele de transport in comun (342) si pe toate liniile (46). Astfel, persoanele invalide gradul I şi II, nevăzătorii gradul I(cu însoţitor) şi gradul II beneficiază de transport public gratuit.

De asemenea se efectuează transportul persoanelor cu dizabilităţi neuromotorii, cu microbuze special doate, pe trasee pre-stabilite de comun acord cu Primăria municipiului Cluj-Napoca si, respectiv: Fundatia CRCHM Cluj, Centrul Lamont, Asociatia Caritatea Umanitar Internationala, Gradinita Malteza, Speranta Remenyseg si Napoca Proteus. Primăria Cluj-Napoca subvenţionează şi transportul elevilor din Colonia Sopor, respectiv Colonia Pata Rat, până în Cluj-Napoca.

Numărul mijloacelor de transport în comun din dotarea RATUC prevăzute cu spaţii special amenajate pentru cărucioare cu rotile

RATUC Cluj Napoca dispune de următoarele mijloace de transport în comun dotate cu rampă mobilă de acces pentru cărucioare cu rotile şi locaşuri destinate cărucioarelor cu rotile: 61 de autobuze, 51 de troleibuze, 4 tramvaie şi 2 microbuze prevăzute cu lift pentru accesul cărucioarelor cu rotile, în total un număr de 118 mijloace de transport în comun prevăzute cu dotări pentru persoanele cu dizabilităţi.

Numărul mijloacelor de transport în comun din dotarea RATUC prevăzute cu rampe mobile de acces pentru cărucioare cu rotile

După cum a fost menţionat anterior toate autovehiculele RATUC destinate transportului urban de călători (118), au prevăzut un loc pentru cărucior. Cu toate aceste, mijloacele de transport în comun nu au podea joasă şi rampă mobilă pentru acces carucioare cu rotile. Există doar 2 microbuze prevăzute cu lift pentru accesul cărucioarelor cu rotile. Astfel, toate autovehiculele RATUC destinate transportului urban de călători, au

prevăzut un loc pentru cărucior, dar nu au podea joasă și rampă mobilă pentru acces carucioare cu rotile, ceea ce constituie un impediment pentru persoanele cu handicap al aparatului locomotor.

Numărul mijloacelor de transport în comun din dotarea RATUC prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor

În ceea ce privește numărul mijloacelor de transport în comun din dotarea RATUC prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor, există numai 2 autobuze prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor începând cu 2009. Acest proiect este încă în perioada de implementare, astfel numărul autobuzelor prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor va fi suplimentat.

Calitatea mediului construit pentru bicicliști

La ora actuală există aproximativ 12 km trasee sau piste marcate pentru bicicliști. Acest proiect este încă în perioada de implementare sub conducerea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, astfel numărul traseelor și a pistelor marcate pentru bicicliști va crește.

Concluzii preliminare

Un sistem de transport sustenabil presupune ca accesul la principalele servicii și alte facilități (instituții publice etc) se poate realiza în condiții de siguranță și prin utilizarea mijloacelor de transport alternative cum sunt mersul pe jos, mersul pe bicicletă sau mijloacele de transport în comun. În aceeași măsură trebuie să furnizeze o rețea complexă de transport bine concepută care să asigure tuturor persoanelor inclusiv persoanelor cu mobilitatea redusă, accesul direct, în condiții de siguranță la locurile de muncă, locuințe, școli și alte facilități publice.

În acest sens, lanivel Municipiului Cluj-Napoca se remarcă nevoia de a îmbunătăți infrastructura de transport cu scopul de a încuraja utilizarea mijloacelor de transport alternative.

Schimbări climatice şi hazarde

Descrierea sub-temei

Sistemele de sănătate din mediile urbane sunt vulnerabile în raport cu evenimentele climatice extreme. Schimbările climatice frecvete ar putea avea un impact asupra sistemelor de sănătate publica, făcând ca cererea de servicii medicale să devină mai mare decât capacitatea sistemelor respective. De asemenea, în contextul unei continue globalizări ele ar putea influenţa capacitatea sistemelor de a răspunde cererilor, periclitând infrastructura, resursele tehnologice şi disponibilitatea de forţă de muncă. Această situaţie este legată de impactul asupra sănătăţii publice a oamenilor precum şi de gradul pregătire şi de răspuns în situaţii de urgenţă. Schimbările climatice vor afecta sănătatea umană fie în mod direct – în relaţie cu efectele fiziologice ale variaţiilor de temperatură bruşte – fie în mod indirect, de exemplu, modificarea comportamentelor umane (migraţie forţată, mai mult timp petrecut în exterior), creşterea transmisibilităţii bolilor cu transmitere prin alimente sau prin vectori sau alte efecte ale schimbărilor climatice, precum inundaţiile (întâlnite frecvent pe teritoriul României).

În cursul ultimelor decenii s-a observat deja în Europa accentuarea unora dintre aceste impacturi, provocând mii de decese.

Propunerea unor planuri de acţiune privind mediul şi sănătatea sunt necesare pentru a facilita acţiunile în domeniul securităţii sanitare care se concentrează asupra dezvoltării şi coordonării sistemelor de avertizare rapidă şi supraveghere a comunităţilor din aglomerările urbane. Mai mult decât atât, posibile intervenţii în vederea reducerii efectelor pe care schimbările climate îl pot avea asupra stării de sănătate, pot fi materializate în termeni de politici de mediu care să reglementeze implicarea stakeholderilor locali, precum să şi promoveze consolidarea eficienţei sistemelor de supraveghere şi de răspuns la situaţii de urgenţă şi a programelor durabile de prevenire şi control. (Exemplu, proiectul **EuroHEAT**, care acţionează la diferite niveluri: de la nivelul de pregătire al sistemului de sănătate în coordonare cu sistemele de avertizare rapidă în domeniul meteorologic, la oferirea de consultanţă publică şi medicală în timp util şi la planificarea urbană şi locuinţe).

Date Preliminare

Ratele de urbanizare/industrializare realizate pe suprafaţa habitatelor distruse

Nivelul de urbanizare al unui areal este întotdeauna rezultatul interacţiunii unuicomplex de factori dintre care mennţionăm: factori de natură istorică sau culturală, influenţe ale politicului şi respectiv cele mai importante condiţionări fiind cele legate de factori socio-economici (gradul de valorificare a resurselor prin prezenţa unor ramuri sau activităţi industriale, sporul natural sau fertilitatea, accesul la căi de comunicaţii majore,etc.).

Municipiul Cluj-Napoca şi spaţiul peri-urban analizat, prezintă următoarele caracteristici, care-i conferă şi statutul de „pol de creştere": Capabilitatea susţinerii creşterii diferenţiate a populaţiei între localităţi prin preluarea surplusurilor de la metropolă şi dirijarea spre localităţile arealului considerat zonei. Acest aspect presupune o posibilă relocare a unor segmente ale populaţiei, mai întâi sub aspectul locuirii, apoi, în etapele ulterioare, implementarea unor funcţiuni generatoare de locuri de muncă (producţie, servicii, etc). Despre o relocare a populaţiei în ceea ce priveşte locuirea putem vorbi deja, ea s-a produs spontan, un număr important de locuitori ai Clujului tradiţional alegând să locuiască în comunele adiacente, ceea ce desigur ne conduce nu doar la oportunitatea, ci la necesitatea fluidizării transportului, şi deci la realizarea unei infrastructuri viabile, moderne şi sigure.

Siguranţă şi securitate urbană

Descrierea sub-temei

Securitatea urbană conferă contextul necesar cetăţenilor pentru a-şi dezvolta potenţialul productiv în mediul urban. Siguranţa publică, fiabilitatea infrastructurii şi a serviciilor, sistemele economice şi sociale sunt esenţiale în realizarea sistemul familie – comunitate - societate. Degradarea continuă a sistemelor şi resurselor conduce la insecuritatea comunităţilor. Scopul securităţii urbane este de a îmbunătăţi condiţiile elementare de dezvoltare în zonele urbane, pentru care sunt necesare programe integrate orientate pe comunitate.

Date preliminare

Eficienţa administraţiei (durata de examinare a cererilor oficiale, întârzieri ale procedurilor legale etc.)

Conform legii nr.544 din 12 octombrie 2001 privind liberul acces la informaţiile de interes public, în vederea examinării cererilor oficiale următoarele reglementări se impun:

Art. 6. - (1) Orice persoană are dreptul să solicite şi să obţină de la autorităţile şi instituţiile publice, în condiţiile prezentei legi, informaţiile de interes public.

(2) Autorităţile şi instituţiile publice sunt obligate să asigure persoanelor, la cererea acestora, informaţiile de interes public solicitate în scris sau verbal.

(3) Solicitarea în scris a informaţiilor de interes public cuprinde următoarele elemente:
a) autoritatea sau instituţia publică la care se adresează cererea;
b) informaţia solicitată, astfel încât să permită autorităţii sau instituţiei publice identificarea informaţiei de interes public;
c) numele, prenumele şi semnătura solicitantului, precum şi adresa la care se solicită primirea răspunsului.

Art. 7. - (1) Autorităţile şi instituţiile publice au obligaţia să răspundă în scris la solicitarea informaţiilor de interes public în termen de 10 zile sau, după caz, în cel mult 30 de zile de la înregistrarea solicitării, în funcţie de dificultatea, complexitatea, volumul lucrărilor documentare şi de urgenţa solicitării. În cazul în care durata necesară pentru identificarea şi difuzarea informaţiei solicitate depăşeşte 10 zile, răspunsul va fi comunicat solicitantului în maximum 30 de zile, cu condiţia înştiinţării acestuia în scris despre acest fapt în termen de 10 zile.

(2) Refuzul comunicării informaţiilor solicitate se motivează şi se comunică în termen de 5 zile de la primirea petiţiilor.

(3) Solicitarea şi obţinerea informaţiilor de interes public se pot realiza, dacă sunt întrunite condiţiile tehnice necesare, şi în format electronic.

Expunerea la zgomot și la alți factori poluanți din mediul înconjurător

Descrierea sub-temei

Un mediu sigur şi sănătos reprezintă un factor determinant pentru calitatea vieţii. Aglomerările urbane constituie un mediu în care poluarea fonică şi alte surse exterioare de poluare(apă, aer, sol, pot fi uşor identificate, iar sursele de expunere pot fi diverse). În ceea ce priveşte poluarea fonică aceasta poate proveni în mediile urbane din diverse surse: de la zgomotul produs de mijloacele de transport, pană la şantiere şi arii aflate în construcţie, de la diferitele sit-uri ocupaţionale şi industriale până la zgomotul produs de utilaje, aparate şi de oameni. Propagarea zgomotul în anumite situaţii devine factor de disconfort, acesta constituind un potenţial pericol pentru starea de sănătate a persoanelor expuse.

Implicaţiile zgomotului asupra omului sunt în funcţie de intensitatea şi de durata sa. Propagarea zgomotul în anumite situaţii devine factor de disconfort, acesta constituind un potenţial pericol pentru starea de sănătate a persoanelor expuse. În special copiii şi cei care provin din grupurile vulnerabile (femei, bătrâni) pot fi afectaţi de factorii poluanţi din mediu într-o proporţie mult mai mare.

Date preliminare în funcţie de indicatori

Harta de zgomot a municipiului Cluj-Napoca

În Cluj poluarea sonoră este mai severă din cauza densităţii crescute a circulaţiei şi a absenţei centurilor de circulaţie. Chiar dacă sursele de poluare pot fi atât naturale cât şi artificiale, ne putem focaliza în special asupra celor artificiale, unde putem interveni mai uşor, prin identificarea lor, monitorizare şi luarea unor măsuri legislative, administrative şi sociale, astfel incât să putem diminua un eventual impact negativ asupra sănătăţii populaţiei care poate deveni receptor.

Jumătate din populaţia europeană trăieşte într-un mediu poluat fonic. În acelaşi timp, o treime din populaţia Europei este deranjată de nivelurile de sunet în timpul somnului. Mai mult decât atât, expunerea prelungită la zgomot poate conduce la probleme serioase de sănătate, culminând chiar cu boli cardiovasculare sau ale aparatului endocrin, pot apărea dificultăţi de concentrare şi comunicare, stres, tulburări ale somnului, irascibilitate, conducând la scăderea productivităţii muncii sau la apariţia unor probleme comportamentale. Nu în ultimul rând, zgomotul poate cauza şi deprecieri sau aprecieri nerealiste ale valorii proprietăţilor prin încurajarea migraţiei dinspre zonele centrale aglomerate şi poluate fonic către zonele rezidenţiale. Conform

Ordinului nr.536/iulie 1997 al Ministrului Sănătăţii, limitele mazime pentru nivelurile de zgomot în cartierele de locuinţe sunt:

-50 dB(A), în timpul zilei între orele 6.00 şi 22.00 valoare măsurată la 2 m distanţă de faţa clădirii;

-40 dB(B) în timpul nopţii (între orele 22.00-6.00), valorea măsurată la 2 metri distanţă de faţada clădirii.

Valorile maxime ale zgomotului pentru străzi sunt stabilite prin Standardul STAS 100009-88 „Acustica urbană", în conformitate cu intensitatea traficului corespunzătoare fiecărei străzi (vezi tabelul de mai jos).

Nivel	Nr. Locuitori	Nivel	Nr. Locuitori

Valori maxime admise (dB)	**Tipul de strada**
75-85	**Stradă de categorie tehnică I (magistrală)**
70	**Stradă de categorie tehnică II (de legătură)**
65	**Stradă de categorie tehnică III (de colectare)**
60	**Stradă de categorie tehnică IV (de deservire locală)**

Hărţile de strategice de zgomot pentru municipiul Cluj Napoca au fost elaborate, pe baza unui contract de servicii, de S.C. Enviro Consult S.R.L. Bucuresti , folosindu-se metode recomandate de Comisia Europeana, prin utilizarea programului specializat de calcul Lima.

Sursele de zgomot luate în considerare la cartarea zgomotului pentru municipiul Cluj Napoca sunt:

o Trafic rutier

Sursă Zgomot Rutier: Numărul persoanelor expuse la zgomot (Lzsn):
Numărul persoanelor expuse la zgomot (Lzsn): 202.100
Numărul persoanelor expuse la zgomot (Ln): 183.800

dB	Lzsn	dB	Ln
		45 - < 50	75000
		50 - <55	65500
55 - <60	72600	55 - <60	33300
60 - <65	77400	60 - <65	9500
65 - <70	41600	65 - <70	500
70 -<75	10100	>70	0
>=75	400		

- Trafic feroviar (tren, tramvai)

Sursa Zgomot Feroviar:
Numărul Persoanelor Expuse la zgomot (Lzsn): 9 400
Numărul Persoanelor expuse la zgomot (Ln): 13 800

- Zgomot industrial

Sursa Zgomot Industrial:
Numărul Persoanelor expuse la zgomot (Lzsn): 900
Numărul Persoanelor expuse la zgomot (Ln): 1400

- Trafic aerian

Sursa Trafic Aerian:
Numărul Persoanelor expuse la zgomot (Lzsn): 500
Numărul persoanelor expuse la zgomot (Ln): 69 500

Nivel dB	Nr. Locuitori Lzsn	Nivel dB	Nr. Locuitori Ln
		45 - < 50	7000
		50 - <55	4400
55 - <60	5100	55 - <60	2300
60 - <65	3800	60 - <65	100
65 - <70	500	65 - <70	0
70 -<75	0	>70	0

Indicatorii folosiţi sunt: Lzsn si Ln

o **Lzsn** reprezintă indicatorul acustic pentru zi (7,00-19,00), seara (19,00-23,00) si noapte (23,00-7,00)
o **Ln** reprezintă indicatorul acustic pentru **noapte** (23,00-7,00).

În centrele urbane unde traficul este principala sursă de poluare sonoră, există o serie de posibilităti de reducere a zgomotului pe autostrăzi: bariere pentru sunet, limitarea vitezei de deplasare, modificarea texturii drumului, limitarea accesului maşinilor grele, controlul traficului care să impună reducerea accelerării, dezvoltarea de modele computaţionale adaptate unei anumite locaţii, in funcţie de topografie, meterologie, tub sonor (exemplul de pe autostrada din Melbourne, Australia) pentru reducerea zgomotului.
O măsură eficientă ar fi şi realizarea hărţilor de zgomot şi punerea lor la dispoziţia publicului, adoptarea de planuri de acţiune, în baza rezultatelor conţinute de hărţile strategice de zgomot, în vederea prevenirii şi reducerii zgomotului şi a efectelor acestuia în special acolo unde valorile nivelurilor de zgomot depăşesc limitele admise.

Calitatea aerului în Cluj

Evaluarea calităţii aerului înconjurător este reglementată prin *Legea 104/2011 privind calitatea aerului înconjurător* ce transpune *Directiva 2008/50/CE* a Parlamentului European şi a Consiliului privind calitatea aerului înconjurător şi un aer mai curat pentru Europa.
Poluanţii atmosferici luaţi în considerare în evaluarea calităţii aerului înconjurător sunt:

- dioxid de sulf (SO2),
- dioxidul de azot (NO2)
- oxizi de azot (NOx)
- particule în suspensie (PM10 şi PM2,5).
- plumb (Pb)
- benzen (C6H6)
- monoxid de carbon (CO),
- ozon (O3),

- arsen (As),
- cadmiu (Cd),
- nichel (Ni),
- hidrocraburi aromatice policiclice/Benzo(a)piren (BaP),
- mercur (Hg)

La nivelul anului 2011, evaluarea calităţii aerului înconjurător în România s-a realizat permanent prin intermediul a 139 staţii automate ce fac parte din Reţeaua Naţională de Monitorizare a Calităţii Aerului (RNMCA) repartizate pe întreg teritoriul ţării. Staţiile sunt dotate cu analizoare automate ce măsoară continuu concentraţiile în aerul înconjurător ale următorilor poluanţi: dioxid de sulf (SO2), oxizi de azot (NO2, NOx), monoxid de carbon (CO), benzen (C6H6), ozon (O3), particule în suspensie din aerosoli (PM10 şi PM2,5). Acestora li se adaugă echipamente de laborator utilizate pentru măsurarea concentraţiilor de metale grele, plumb (Pb), cadmiu (Cd), arsen (As), nichel (Ni), din particule în suspensie şi din depuneri (PM10 sau PM2,5).
Punctele de prelevare sunt amplasate în concordanţă cu criteriile stabilite de directivele europene privind calitatea aerului.

Calitatea aerului în judeţul Cluj este caracterizată în funcţie de dinamica indicatorilor statistici de calitate a aerului şi evoluţia lor în timp. Agenţia pentru Protecţia Mediului Cluj a monitorizat starea de calitate a aerului din judeţul Cluj atât prin intermediul analizelor efectuate cu ajutorul aparaturii din dotarea laboratorului de analize fizico-chimice, cât şi cu ajutorul staţiilor automate de monitorizare a calităţii aerului amplasate în cele 5 puncte de prelevare din judeţ, dar a ţinut seama şi de măsurătorile efectuate de către laboratoarele celor mai importanţi agenţi economici poluatori (vezi tabelul de mai jos).

Cod staţii de monitorizare	**Depăşire/ Indicator**	**SO_2**	**NO_2**	**PM_{10}**	**CO**	**SO_2**	**NO_2**	**PM_{10}**	**CO**

		2006				2007			
RO0073A Aurel Vlaicu CLU 1	VL+MT	0	0	78	0	0	0	--	0
	VL	0	0	78	0	0	0	--	0
RO0074A Nicolae Bălcescu CLU 2	VL+MT	0	0	63	0	0	1	91	0
	VL	0	0	63	0	0	8	91	0
RO0075A Grigorescu CLU 3	VL+MT	0	0	56	0	0	0	75	0
	VL	0	0	56	0	0	0	75	0
RO0077A Dej CLU 5	VL+MT	0	0	66	0	0	0	54	0
	VL	0	0	66	0	0	0	54	0

Planificare urbană sanogenă

Descrierea subtemei

Planificarea urbană sanogenă reprezintă planificarea centrată pe locuitori. Este promovată ideea că oraşul reprezintă mult mai mult decât clădiri, străzi şi accesibilitate. Din această perspectivă oraşul reprezintă un organism viu de sănătatea căruia depinde în mare măsură sănătatea locuitorilor lui. Planificarea urbană sanogenă se concentrează pe impactul pozitiv pe care planificarea urbană îl poate avea asupra sănătăţii, a stării de bine şi a calităţii vieţii şi reflectă definiţia OMS a sănătăţii.

Dincolo de aspectele legate de angajamentul politic şi instituţional, planificarea urbană sanogenă include accesibilitatea sistemului de transport, access la principalele instituţii şi servicii, oportunităţi de petrecere a timpului liber într-un mod sănătos - piste biciclete etc.

Planificare urbană durabilă

Descrierea sub-temei

Crearea unui spatiu urban sănătos şi de calitate înseamnă punerea în folosinţă a unui spatiu care este sigur, confortabil, variat şi atractiv. Acesta trebuie să asigure o bună conectivitate prin intermediul unei reţele de infrastructură care să lege cu uşurinţă oamenii de locurile de muncă, şcoli, sănătate şi alte servicii şi care să prioritizeze în aceste fel deplasarea pietonală sau mersul cu bicicleta. Dat fiind faptul că activităţile oamenilor, la fel ca şi modul de deplasare în contextual urban (pe jos, cu bicicleta etc), sunt influenţate de mediul în care trăiesc, un spatiu urban sănătos trebuie să încurajeze interacţiunile şi desfăşurarea de activităţi în spaţiul public (atât natural cât şi construit).

Date preliminare

Numărul mijloacelor de transport în comun din dotarea RATUC prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor

În ceea ce priveşte numărul mijloacelor de transport în comun din dotarea RATUC prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor, există numai 2 autobuze prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor începând cu 2009. Acest proiect este încă în perioada de implementare, astfel numărul autobuzelor prevăzute cu dispozitive de transport al bicicletelor va fi suplimentat.

Infrastructura pentru practicarea activităţilor fizice de timp liber

La ora actuală există aproximativ 12 km trasee sau piste marcate pentru bicicliști. Acest proiect este încă în perioada de implementare sub conducerea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, astfel numărul traseelor şi a pistelor marcate pentru bicicliști va creşte.

La nivelul instituţiilor de învăţământ de pe raza Municipiului Cluj-Napoca există un total de 113 săli de sport, 104 terenuri de sport şi 5 bazine de înot. Datele sunt valabile pentru anul 2011

Reţea mijloace de transport în comun

RATUC Cluj Napoca dispune de următoarele mijloace de transport în comun: 213 autobuze, 93 de troleibuze, 36 tramvaie, în total un număr de 342 mijloace de transport în comun.

Creativitate şi condiţii de viaţă

Descrierea sub-temei

Acest concept cuprinde acele politici şi acele activităţi culturale care încurajează creativitatea şi contribuie la dezvotarea unei societăţi prospere prin dezvoltarea capitalului uman şi social, creşterea coeziunii sociale şi dezvoltarea schimbărilor sociale. În acest context, trebuie găsit un echilibru între crearea condiţiilor necesare dezvoltării unei societăţi creative şi menţinerea unui condiţii de viaţă pentru populaţia municipiului.

Date preliminare

Prevalența infracțiunilor minore și violente

După cum se poate observa din tabelul de mai jos, principalele infracțiuni comise pe raza Municipiului Cluj-Napoca sunt cele de furt total, un număr de 1842 de infracțiuni din această categorie fiind comise în anul 2012. Printre alte tipuri de infracțiuni comise în număr ridicat se numără și lovirile și alte violențe și distrugere. Comparativ cu anii precedenți evoluția pe categorii de infracțiuni se menține aceeași.

Tip infracțiune	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAL
Omor	1	0	0	0	0	0	0	0	0	**1**
Loviri sau alte violente	72	203	267	478	613	587	558	520	522	**3820**
Viol	22	28	18	21	6	12	6	4	10	**127**
Furt total	4124	2495	2242	2299	2383	2943	2308	2066	1842	**22702**
Furt din locuinte	Statistica arhivata	750	660	619	558	771	599	607	497	**5061**
Furt din S.C.	Statistica arhivata	497	557	579	636	866	682	714	748	**5279**
Furt din auto	Statistica arhivata	1248	1025	1101	1189	1306	1027	745	594	**8235**
Talharie	103	122	112	82	63	60	48	64	78	**732**
Distrugere	447	589	640	815	961	853	613	462	448	**5828**
Cersetorie	24	20	1	0	0	3	0	0	6	**54**
Prostitutie	9	27	50	52	60	35	40	26	29	**328**

Infrastructura pentru practicarea activităților fizice de timp liber

La ora actuală există aproximativ 12 km trasee sau piste marcate pentru bicicliști. Acest proiect este încă în perioada de implementare sub conducerea Primăriei Municipiului Cluj-Napoca, astfel numărul traseelor și a pistelor marcate pentru bicicliști va crește.

La nivelul instituțiilor de învățământ de pe raza Municipiului Cluj-Napoca există un total de 113 săli de sport, 104 terenuri de sport și 5 bazine de înot. Datele sunt valabile pentru anul 2011.

Proporția forței de muncă angajate în ocupații creative

Cele mai recente date furnizate de către Direcția Regională de Statistică arată că la 1 ianuarie 2012 un total de 3100 persoane salariate erau angajate în activități de spectacole, culturale și recreative. Dintre acestea 1600 erau bărbați și 1500 erau femei.

Concluzii analiză preliminară

Acest document prezintă rezultatele analizei preliminare efectuate asupra domeniului sănătăţii publice la nivelul municipiului Cluj-Napoca în perioada Noiembrie 2012 – Februarie 2013. În realizarea analizei s-a pornit de la modelul *Healthy Cities* dezvoltat de Organizaţia Mondială a Sănătăţii (OMS) în anul 1988.

Modelul este organizat sub formă de trei teme majore, divizate în sub-teme, după cum urmează:

Tema 1

1.1.Rezultate de sănătate mai bune pentru toţi copiii

1.2.Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor

1.3.Migranţi şi incluziune socială

1.4.Cetăţenie activă

1.5.Servicii de sănătate şi sociale

1.6.Alfabetizarea în sănătate

Tema 2

2.1.Prevenirea bolilor netransmisibile

2.2.Sisteme locale de sănătate

2.3.Oraşe fără fumat

2.4.Alcool şi droguri

2.5.Un stil de viaţă activ

2.6.Dietă sănătoasă

2.7.Prevenirea violenţei şi a traumatismelor

2.8.Medii sănătoase

2.9.Starea de bine şi fericire

Tema 3

3.1. Design urban sănătos

3.2. Locuinţe şi regenerare urbană

3.3.Transport sustenabil

3.4.Schimbări climatice şi hazarde

3.5.Siguranţă şi securitate urbană
3.6.Expunerea la zgomot şi alţi factori poluanţi din mediul înconjurător
3.7.Planificare urbană sanogenă
3.8.Creativitate şi condiţii de viaţă

Pentru fiecare din sub-temele enumerate mai sus, echipa de lucru a procedat la:
(1) operaționalizarea sub-temelor (în vederea identificării într-o etapă ulterioară de linii de acţiune şi de strategii de punere în practică a acestora);
(2) identificarea de indicatori care să permită realizarea unui profil al municipiului Cluj-Napoca pe fiecare sub-temă în parte;
(3) identificarea surselor (instituţii locale şi naţionale, raporate locale şi naţionale) pentru indicatorii selectaţi;
(4) identificarea stakeholderilor potenţiali care ar putea oferi informaţii suplimentare cu privire la indicatorii selectaţi, precum şi în etapa de identificare a direcţiilor de acţiune.

Bazat pe rezultatele analizei preliminare, redăm mai jos câteva concluzii care reflectă subtemele modelului *Healthy Cities* şi care stau la baza dezvoltării strategiei:
(1) Municipiul Cluj-Napoca se confruntă cu fenomene precum îmbătrânirea demografică a populaţiei, scăderea populaţiei active, creşterea prevalenţei bolilor cronice, creşterea incidenţei bolilor transmisibile, scăderea natalităţii, sporul natural negativ, crşeterea mortalităţii generale. Ţinând cont de aceste aspecte, una din direcţiile de acţiune ale strategiei municipiului Cluj-Napoca va trebui să fie reprezentată de realizarea şi implementarea eficientă de programe de prevenţie primară şi secundară (programe de screening);
(2) Ţinând cont de inegalităţile de acces la servicii medicale şi sociale pentru grupurile minoritare, direcţiile posibile pe care strategia municpiului Cluj-Napoca le poate urma sunt legate de susţinerea asistenţei comunitare în comunităţile defavorizate, derularea de campanii de prevenţie prioritar în aceste comunităţi, creşterea accesibilităţii serviciilor pentru aceste categorii populaţionale, precum şi dezvoltare serviciilor medico-sociale şi de îngrijiri la domiciliu;
(3) Municipiul Cluj-Napoca beneficiază de servicii medicale diverse şi de calitate crescută relativ la alte zone. Cu toate acestea, integrarea orizontală şi verticală a

acestora este deficitară. Mai multe eforturi investite în această direcţie vor putea duce la o calitate şi mai bună a serviciilor oferite, precum şi la un grad mai înalt de satisfacţie a pacienţilor;

(4) În ceea ce priveşte copiii, noi programe ar trebui să fie direcţionate spre trei grupuri vulnerabile şi anume copiii cu o situţie materială precară, cei aflaţi în centre de plasament, dar şi cei care nu frecventează sau abandonează şcoala. Totodată, ar trebui propuse noi strategii care să combată sedentarismul şi să promoveze un stil de viaţa sănătos (practicarea activităţii fizice regulate şi adoptarea unor obiceiuri alimentare sănătoase), atât în rândul copiilor, cât şi pentru celalate grupe de vârstă. Astfel de programe urmează să prevină apariţia bolilor cronice în rândul clujenilor. Pentru a veni în întâmpinarea nevoilor celor care suferă deja de boli cronice (diabet de tip II, afecţiuni cardiace, diferite tipuri de cancer), propunem dezvoltarea unor strategii care să faciliteze managementul acestor boli şi să îmbunătăţească calitatea vieţii acestor persone.

Totodată, această analiză preliminară arată că oraşul Cluj-Napoca are nevoie de strategii care să contribuie la creşterea implicării cetăţenilor de orice vârstă în viaţa comunităţii şi alfabetizarea lor politică. Nu în ultimul rând, avand în vedere că la nivelul oraşului Cluj-Napoca nu există informaţii cu privire la nivelul de alfabetizare în sănătate al populaţiei, subliniem nevoia de a colecta acest tip de date şi de a propune programe care să crească nivelul de alfabetizare în sănătate al populaţiei.

(5) Atât datele obţinute de la Unitatea de Primire Urgenţe Cluj-Napoca cât şi datele furnizate de către Inspectoratul de Poliţie al Judeţului Cluj, Serviciul Rutier atrag atenţia asupra nevoii de a interveni şi a lua măsuri pentru reducerea numărului de traumatisme rezultate din producerea accidentelor şi a violenţei. În ceea ce priveşte reţeaua de transport, la nivelul Municipiului Cluj-Napoca se remarcă nevoia de a îmbunătăţi infrastructura de transport cu scopul de a încuraja utilizarea mijloacelor de transport alternative. Dezvoltarea unui plan care să abordeze problemele sociale, economice, urbanistice, de mediu şi culturale ale municipiului Cluj-Napoca, cu efecte atât asupra spaţiului fizic de locuit, cât şi asupra serviciilor publice ar aduce un plus în ceea ce priveşte menţinerea condiţiilor de viaţă pentru populaţia municipiului şi promovarea unei societăţi creative. Printre alte aspecte care trebuie luate în considerare pentru promovarea unui mod de viaţă sănătos, într-un mediu sănătos se numără şi impactul pozitiv pe care planificarea urbană la nivelul municipiului îl poate

avea asupra sănătăţii – îmbunătăţirea accesului la la principalele instituţii şi servicii, oportunităţi de petrecere a timpului liber într-un mod sănătos (de ex. piste biciclete) şi spaţii verzi.

(6) Prin legea 349/2002 se reglementează *consumul produselor din tutun* în spaţii publice închise şi comercializarea acestor produse în apropierea instituţiilor publice ca spitale sau şcoli. La nivelul Municipiului Cluj Napoca, instituţiile abilitate în punerea în aplicare a legii sunt: Direcţia de Sănătate publică Cluj, Agenţia Regională pentru Protecţia Mediului Cluj şi Oficiul Judetean pentru Protectia Consumatorului (OPC) Cluj. Până în momentul de faţă nu am identificat date centralizate cu privire desfăşurarea unor acţiuni sistematice sau a unor programe dedicate pentru asigurarea punerii în aplicare a legii la nivelul municipiului.

În urma cercetării privind *consumul de alcool şi de droguri ilicite* în Municipiul Cluj-Napoca, nu au putut fi identificate studii sau rapoarte din care să poată fi extrase consumul de alcool şi de droguri în rândul populaţiei municipiului. Aşadar, lipsa acestor date reprezintă o piedică importantă în dezvoltarea unor programe de prevenire concrete, adaptate la specificul populaţiei municipiului Cluj Napoca. Colectarea unor date şi obţinerea unor informaţii complete vizavi de aspectele cantitative şi comportamentele legate de consumul de alcool în populaţia municipiului Cluj Napoca, reprezintă astfel un deziderat şi o prioritate.

Analiza SWOT a sistemului de sănătate publică din municipiul Cluj-Napoca

Puncte tari

- densitatea de profesionişti cu grad ridicat de specializare şi performanţă în domeniul sănătăţii la nivelul Municipiului Cluj-Napoca;
- diversitate de programe educaţionale de calitate în domeniile medicinei, medicinei dentare, farmaciei şi sănătăţii publice;
- diversitate de specialişti în medicină, medicină dentară, farmacie şi sănătate publică;
- accesibilitate şi varietate crescută a serviciilor de îngrijiri de sănătate;
- reputaţia municipiului Cluj-Napoca drept centru medical de excelenţă la nivel regional şi naţional;
- grad ridicat de cooperare eficientă multi-sectorială în domeniul sănătăţii.

Puncte slabe

- lipsa unor politici de resurse umane în sănătate;
- nivelul scăzut al satisfacţiei personalului din domeniul sanitar cu privire la condiţiile de muncă, dotarea unităţilor de îngrijiri de sănătate, condiţiile salariale;
- lipsa unei infrastructuri adecvate pentru acordarea de îngrijiri de sănătate de calitate ridicată;
- lipsa unei strategii de promovare a sănătăţii în rândul populaţiei;
- niveluri diferite de aplicare a standardelor de calitate a serviciilor de îngrijiri de sănătate;
- lipsa unui sistem adecvat de informare a pacienţilor şi a profesioniştilor privind calitatea şi accesibilitatea serviciilor de sănătate;
- lipsa autonomiei în luarea deciziilor financiare şi administrative la nivelul unităţilor publice de îngrijiri de sănătate;
- nivelul redus de alfabetizare în sănătate a populaţiei;
- nivelul crescut al morbidităţii şi mortalităţii prin boli cronice netransmisibile.

Oportunităţi

- existenţa unei legislaţii care permite accesul la serviciile sistemului medical românesc pentru cetăţenii altor state (turism medical);
- calitatea ridicată a serviciilor de îngrijiri de sănătate ce pot fi oferite pacienţilor din afara municipiului Cluj-Napoca;
- dezvoltarea unor structuri mixte de servicii de sănătate, prin parteneriate de tip public-privat;
- proiecte naţionale şi internaţionale de cercetare cu aplicabilitate în domeniul sănătăţii (avantaje economice, tehnologice şi informaţionale)
- existenţa centrelor de excelenţă în cercetare medicală şi în sănătate publică;
- existenţa legislaţiei privind dezvoltarea sistemului privat de asistenţă medicală;
- dezvoltarea sistemului de asigurări private de sănătate;
- descentralizarea serviciilor de sănătate;
- cooperare eficientă la nivel local între instituţiile care oferă îngrijiri de sănătate şi administraţia publică locală;
- oportunităţi de finanţare a cercetării medicale şi în sănătate publică prin strategii de dezvoltare reglementate la nivel naţional şi internaţional (ex. Horizon 2020);
- reforma privind organizarea şi funcţionarea sistemului de sănătate românesc;
- existenţa unei strategii naţionale şi regionale de dezvoltare a sistemului de sănătate 2014-2020;
- implicarea asociaţiilor de pacienţi în dezvoltarea de politici eficiente în domeniul sanitar;
- existenţa legislaţiei internaţionale şi naţionale privind asigurarea şi evaluarea calităţii în unităţile sanitare publice şi private;
- reţea dezvoltată de ONG-uri cu activităţi în domeniul sănătăţii;
- disponibilitatea autorităţilor locale pentru realizarea şi implementarea unei strategii de dezvoltare în domeniul sănătăţii

- disponibilitatea populaţiei pentru dezvoltarea unei culturi de voluntariat în sistemul sanitar

Ameninţări

- limitarea accesului la serviciile sanitare necesare prin oferte de servicii la preţuri prohibitive pentru indivizi sau comunităţi;
- migraţia personalului medical în afara sistemului de sănătate românesc;
- tranziţia demografică a morbidităţii şi mortalităţii generale şi specifice;
- schimbări politice şi legislative frecvente;
- autoritate decizională limitată în unităţile sanitare publice;
- cultură antreprenorială limitată la nivelul administraţiei publice centrale şi locale;
- resurse umane insuficiente şi inadecvat instruite în vederea atragerii de fonduri şi a derulării de proiecte de dezvoltare a sistemului de îngrijiri de sănătate.

Principalele cinci direcții strategice în domeniul sănătății

1. Aderarea municipiului Cluj-Napoca la rețeaua *Healthy Cities*, conform criteriilor World Health Organization (WHO);

2. Dezvoltarea și implementarea strategiei de promovare a sănătății la nivelul municipiului Cluj-Napoca;

3. Îmbunătățirea infrastructurii la nivelul serviciilor de îngrijiri de sănătate;

4. Realizarea unei politici coerente de resurse umane în domeniul sănătății la nivelul municipiului Cluj-Napoca;

5. Creșterea nivelului de informatizare și utilizare a tehnologiilor informaționale la nivelul unităților care oferă servicii de îngrijiri de sănătate.

Principalele cinci răspunsuri strategice în domeniul sănătății

1. Evaluarea indicatorilor cuprinşi în metodologia Health Cities, dezvoltată de *World Health Organization* (WHO);

2. Colaborarea între sectorul public, sectorul privat şi societatea civilă în realizarea strategiei de promovare a sănătăţii la nivelul municipiului Cluj-Napoca, precum şi identificarea de surse de finanţare pentru punerea acesteia în aplicare;

3. Accesarea de surse de finanţare (fonduri structurale naţionale şi europene) pentru construirea Spitalului Regional de Urgenţă şi reabilitatrea infrastructurii existente la nivelul unităţilor de îngrijiri de sănătate;

4. Colaborarea între sectorul public şi sectorul privat în vederea dezvoltării unei strategii de formare, atragere, retenţie şi motivare a personalului medical din unităţile de îngrijiri de sănătate din municipiul Cluj-Napoca;

5. Accesarea de surse multiple de finanţare în vederea informatizării la nivelul unităţilor care oferă servicii de îngrijiri de sănătate, precum şi în instruirea personalului medical cu privirea la utilizarea tehnologiei informaţiei.

Principalele cinci avantaje competitive ale municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătății

1. **Cluj-Napoca – Centru de excelenţă în medicină**

Municipiul Cluj deţine unităţi medicale publice, cu un nivel ridicat al calităţii serviciilor medicale:

- asigură asistenţa medicală pentru cazurile grave nerezolvate în unităţile de îngrijiri de sănătate din Regiunea de Nord-Vest a României
- permit atragerea unui număr crescut de pacienţi din ţară şi din alte ţări

De asemenea, municipiul deţine unităţi medicale private, ultraspecializate pe domenii complementare sistemului public, cu un nivel ridicat al calităţii serviciilor medicale, prin condiţii hoteliere şi de dotare superioare, dar şi prin personal medical de specialitate la acelaşi nivel de competenţă şi experienţă cu cel din clinicile universitare.

Unităţile medicale publice şi private care oferă standarde ridicate ale serviciilor medicale permit atragerea unui număr crescut de pacienţi din ţară şi străinătate (turismul medical dezvoltat în domeniile medicinei dentare, chirurgie plastică, recuperare medicală, asistenţa medicală a vârstnicilor, etc.), pentru care rezolvarea problemelor medicale în Cluj-Napoca poate fi însoţită de o călătorie/sejur turistic/agroturistic în municipiu şi în regiune cu stimularea consumului în celelalte sectoare ale economiei.

2. **Cluj-Napoca - Pol de Cercetare**

Cercetarea la nivel înalt în domeniul medical şi în domeniul sănătăţii publice, realizată de UMF *Iuliu Haţieganu* şi Universitatea *Babes-Bolyai*, precum şi de celelalte Universităţi din Cluj poate conduce la utilizarea comună a resurselor tehnice şi a cercetătorilor din toate universităţile din Cluj-Napoca, pentru a permite abordarea unor teme importante la nivel mondial/european.

- centrele de cercetare ale universităţilor atrag fonduri de cercetare (granturi) şi colaborări cu alte universităţi din Europa şi din lume.
- colaborările ştiinţifice atrag o creştere a vizibilităţii oraşului în lume.

3. **Asistenţa medicală de calitate pentru toate categoriile sociale - *Sănătate pentru toţi***

Asigurarea asistenţei medicale şi stomatologice, prin programele comunitare, ale organizaţiilor nonprofit şi prin programe de colaborare între UMF *Iuliu Haţieganu* şi Primăria Cluj, pentru toate categoriile de vârstă şi toate categoriile sociale, mai ales pentru grupurile sociale vulnerabile (copii din familii defavorizate, bătrâni, persoane cu nevoie speciale, etc.). Aceste

programe s-ar putea realiza prin creşterea accesului la serviciile medicale de bază (cabinetele medicale în mijlocul comunităţilor defavorizate, caravane medicale şi colaborarea cu scoala de medicină - UMF, bazată pe munca voluntară a studenţilor şi rezidenţilor).

- Implicarea organizatiilor studentesti in desfasurarea programelor de educatie medicala si de screening
- colaborarea bună şi perfecţionarea relaţiei cu firmele de asigurări private de sănătate: încheierea de contracte de asigurări suplimentare pentru secţiile şi medicii specialişti din secţiile clinice
- atrage o creştere a gradului de satisfacţie a locuitorilor şi contribuie la dorinţa de a se stabili şi lucra în Cluj
- creşte dorinţa firmelor străine de a investi în Cluj-Napoca, având asigurate şi condiţii medicale bune pentru angajaţi.

4. Colaborări transversale între universităţi şi unităţi economice private

Aceste colaborări (în industria chimică, cosmetică, în domeniul serviciilor de consultanţă în management sanitar, scriere şi implementare de granturi) pentru implementarea în industrie a rezultatelor cercetării, aduc un avantaj competitiv companiilor respective şi pot fi fructificate în economia locală rezultatele activităţilor de cercetare.

5. Parteneriate inter-universitare

Parteneriatele inter-universitare realizate între diferite instituţii academice din Cluj-Napoca (Universitatea de Medicină şi Farmacie, Universitatea Babeş-Bolyai, Universitatea de Ştiinţe Agricole şi Medicină Veterinară, Universitatea Tehnică), denotă implicarea celorlalte specialităţi în menţinerea şi redobândirea sănătăţii.

Program operațional în domeniul sănătății – Propuneri

1. Sistemul local de sănătate

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O1.1.Îmbunătățirea infrastructurii de acordare a serviciilor de îngrijiri de sănătate în municipiul Cluj-Napoca	*Număr de Spitale Regionale de Urgență*	*1 spital Regional de Urgență în următorii 7 ani*
	Număr stațiilor de ambulanță sectorială pe raza municipiului Cluj-Napoca	*5 stații de ambulanță sectorială pe raza municipiului Cluj Napoca în următorii 7 ani*
	Număr de aparate medicale reabilitate în unitățile medicale de pe raza municipiului Cluj-Napoca	*Conform nevoilor raportate de către instiuțiile țintă*
	Număr de aparate medicale achiziționate în unitățile medicale de pe raza municipiului Cluj-Napoca	*Conform nevoilor raportate de către instiuțiile țintă*

Acțiuni	*Strategie*
A1.1.1. Construirea unui Spital Regional de Urgență (SRU) cu integrarea unui sediu modern pentru serviciul de ambulanță	*Cooperarea între instituțiile publice locale și județene în vederea accesări de fonduri structurale de la nivel național și European, pentru demarea lucrărilor de construcție a SRU.* *Dezvoltarea unui proiect de act normativ pentru evidențierea în rândul decidenților din Guvernul României a necesității construirii SRU.*
A1.1.2. Înființarea a 5 stații de ambulantă sectorială pe raza municipiului Cluj-Napoca.	*Cooperarea între instituțiile publice locale și județene în*

	vederea accesări de fonduri structurale de la nivel național și European, pentru demarea lucrărilor de construcție a cinci stații de ambulanță sectorială. *Dezvoltarea unui proiect de act normativ pentru evidențierea în rândul decidenților din Guvernul României a necesității construirii a cinci stații de ambulanță sectorială.*
A1.1.3. Reabilitarea şi modernizarea infrastructurii medicale din unitățile sanitare din municipiul Cluj Napoca	*Abilitarea personalului administrativ al unităților medicale în vederea accesări de fonduri structurale – sesiuni de training în scrierea de proiecte de accesare a fondurilor structurale.* *Evaluarea, centralizarea și prioritizarea nevoilor de reabilitare și modernizare a unităților sanitare din municipiul Cluj Napoca.* *Dezvoltarea unei strategii de cooperarea între instituțiile publice locale și spitale în vederea accesări de fonduri structurale de la nivel național și European.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O1.2. Creşterea calităţii serviciilor medicale	*Numărul furnizorilor de asistenţă medicală la domiciliu*	*Creşterea cu 50% în următorii 3 ani a numărului furnizorilor de asistenţă medicală la domiciliu;*
	Numărul de programe de perfecţionare,de specializare, precum şi de formare profesională continuă a personalului medico-sanitar	*Creşterea cu 70% în următorii 3 ani a numărului de programe de perfecţionare, de specializare, precum şi de formare profesională continuă a personalului medico-sanitar*

Acţiuni	*Strategie*
A1.2.1. Înfiinţarea cabinetelor de asistenţă medicală primară în zonele periferice, precum şi în cartierele în care anumite comunităţi din populaţie au acces limitat la serviciile de sănătate	*Cooperarea transversală între diversele instituţii publice (primărie,direcţia de urbanism, direcţiile de sănătate publică judeţene, unităţi sanitare publice şi private) în vederea realizării unui mediu sigur şi sănătos pentru populaţia municipiului Cluj-Napoca.*
A1.2.2. Dotarea cu echipamente şi aparatură medicală de bază a structurilor medicale, în special a cabinetelor de medicină de familie	
A1.2.3. Organizarea şi derularea evenimente de educare : de perfecţionare, de specializare, precum şi de formare profesională continua a personalului medico-sanitar	

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O1.3. Facilitarea accesului populaţiei la serviciile de îngrijiri de sănătate	*Numărul punctelor de informare cu privire la accesarea serviciilor medicale publice şi private*	*Amplasarea a câte unui punct de informare la nivelul fiecărui cartier (un total de 15 puncte de informare), precum şi a două puncte de informare amplasate în centrul municipiului Cluj-Napoca*
	Numărul de unităţi medicale care oferă servicii de gratuitate şi reduceri celor din populaţia vârstnică, precum şi altor grupuri de populaţii vulnerabile	*Creşterea cu 80% a numărul de unităţi medicale care oferă servicii de gratuitate şi reduceri populaţiei vârstnice, precum şi altor grupuri de populaţii vulnerabile*

Acţiuni	*Strategie*
A1.3.1. Înfiinţarea punctelor de informare la nivelul fiecărui cartier din municipiul Cluj-Napoca, respectiv amplasarea a 2 puncte separate în centrul oraşului (în apropierea staţiilor pentru mijloacele de transport)	*Îmbunătăţirea colaborării între Casa Judeţeană de Asigurări de Sănătate, Direcţia Regională de Asistenţă Socială şi Direcţia de Sănătate Publică prin stabilirea de atribuţii şi responsabilităţi.*
A1.3.2. Cooperarea instituţională cu privire la acordarea unor beneficii si gratuităţi persoanelor vârstnice, precum şi alte grupuri de populaţii vulnerabile ţinând cont de criteriile menţionate în regulamentul cadru al municipiului	
A1.3.3. Trimiterea la domiciliul pacientului, atât la cerere (pentru cazuri de urgenţă), cât şi efectuarea periodică a consultaţiilor de către personalului specializat în servicii medicale	
A1.3.4. Înfiinţarea de centre medicale care să asigure serviciile medicale de urgenţă şi să supravegheze tratamentul ambulatoriu al persoanelor vârstnice	
A1.3.5. Înfiinţarea de către Direcţia de Sănătate	

Publică a secţiilor de geriatrie în toate spitalele şi a cabinetelor de geriatrie în municipiul Cluj-Napoca	

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O1.4. Dezvoltarea sistemelor informatice şi informaţionale integrate de la nivelul unităţilor sanitare din municipiul Cluj Napoca.	*Număr unităţi sanitare din municipiul Cluj Napoca conectate la sistemul informatic integrat utilizând standardul HL7*	*11 unităţi sanitare din municipiul Cluj Napoca conectate la sistemul informatic integrat utilizând standardul HL7*
	Numărul de puncte de acces la sistemul informatic integrat de la nivelul fiecărei unităţi sanitare din municipiul Cluj Napoca	*Conform nevoilor raportate de către instiuţiile ţintă*
	Număr unităţi sanitare care au pagină electronică- web oficială, funcţională, cu date de interes pentru pacienţi	*11 unităţi sanitare din municipiul Cluj Napoca cu pagină web funcţională*
	Gradul de satisfacţie a personalului medical şi a pacienţilor vizavi de nivelul de informare cu privire la seriviciile oferite de către unităţile sanitare din municipiul Cluj-Napoca	*Grad de satisafacţie crescut pentru mai mult de 70% din prestatorii şi utilizatorii de servicii medicale – conform chestionarelor de satisfacţie aplicate*

Acţiuni	*Strategie*
A1.4.1. Eficientizarea managementului datelor în domeniul sănătăţii publice prin conectarea unităţilor sanitare la sistemul informatic integrat folosind standardul HL7	*Conectarea tuturor unităţilor sanitare din municpiul Cluj Napoca la sistemul informatic integrat folosind standarul HL7*
A1.4.2. Îmbunătăţirea monitorizării stării de sănătate a populaţiei prin informatizare şi utilizarea acesteia în procesul de luare a deciziilor.	*Raportarea unitară a morbidităţii şi a procedurilor medicale desfăşurate la nivelul unităţilor sanitare din municipiul Cluj Napoca, folosind sistemul informatic integrat*
A1.4.3. Garantarea accesului la informaţie a populaţiei şi a specialiştilor din domeniu.	*Susţinerea dezvoltării paginilor electronice ale unităţilor sanitare din*

		municipiul Cluj Napoca *Dezvoltarea unui chestionar unic de satisfacţie a pacienţilor vizavi de informaţiile prezentate pe paginile electronice ale unităţilor sanitare.*

Obiectiv	***Indicatori***	***Nivel-ţintă***
O1.5. Dezvoltarea turismului medical	*Numărul de pacienţi străini trataţi în unităţile sanitare – publice şi private – din municipiul Cluj-Napoca* *Categoriile de servicii de îngrijiri medicale care sunt accesate de către pacienţii străini*	*Creşterea cu 50% în următorii 3 ani a numărului de pacienţi străini trataţi în unităţile sanitare – publice şi private – din municipiul Cluj-Napoca* *Creşterea cu 50% a numărului de specialităţi medicale şi chirugicale accesate de pacienţii străini*

Acţiuni	***Strategie***
A1.5.1. Creşterea atractivităţii serviciilor medicale pentru pacienţii străini	*Realizarea unei strategii de marketing adaptată specificului unităţilor de îngrijiri de sănătate care furnizează servicii pentru pacienţii străini*
A1.5.2. Încurajarea unităţilor de îngrijiri de sănătate în dezvoltarea unor servicii integrate adresate pacienţilor străini	*Acordarea unor stimulente financiare unităţilor de îngrijiri de sănătate care dezvoltă pachete de servicii adresate pacienţilor străini*

2. Rezultate mai bune pentru toți copiii

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O2.1. Reducerea numărului de copiii cu risc de abandon școlar	*Numărul de centre comunitare deschise*	*Centre comunitare: 12*
	Numărul de beneficiari ai serviciilor oferite prin intermediul centrelor comunitare (copii și familii)	*Beneficiari familii: 50* *Beneficiari copii: 200*
	Numărul cazurilor de abandon școlar	*Scăderea cu 15% a cazurilor de abandon școlar față de cifrele din anul școlar 2012/2013*

Acțiuni	*Strategie*
A2.1.1. Solicitarea de spații de la Primăria Municipiului Cluj-Napoca, pentru deschiderea centrelor comunitare **A2.1.2.** Cooptarea Fundației Române pentru Copii, Comunitate și Familie pentru a coordona/ susține dezvoltarea acestor centre, organizație cu experiență în acest domeniu	*Deschiderea a 12 centre comunitare pentru copii si familii cu situație financiară precară.*
A2.1.3. Obținerea de finanțări pe bază de donații, pentru susținerea centrelor comunitare **A2.1.4.**Angajarea personalului necesar, pentru dezvoltarea activităților din cadrul centrelor, precum: psihopedagogi, învățători, consilieri medicali, animator socio-educativ, lucrători sociali, asistenți sociali, profesori, contabil, șofer, personal de curățenie.	*Oferirea de servicii mixte, în cadrul acestor centre. Serviciile pentru copii includ: asistență educațională, psihologică, access la servicii medicale de bază și hrană. Serviciile pentru părinți includ: asistență cu găsirea unui loc de muncă, asistență psihologică, etc.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O2.2. Prevenirea intrării copiilor în sistemul instituţional	*Numărul copiilor intraţi în sistemul instituţional*	*Scăderea cu 25% a numărului de copii care intră în sistemul instituţional, în perioada 2014-2020*

Acţiuni	*Strategie*
A2.2.1. Oferirea de servicii sociale suportive familiilor vulnerabile (d.p.d.v financiar, în care există problema consumului de alcool sau alte substanţe, familii care au un copil cu dizabilităţi, părinţi adolescenţi sau care nu pot să îşi exercite sarcinile parentale), în termeni de consiliere psihologică, permiterea accesului la serviciile oferite prin intermediul centrelor de zi sau comunitare, precum şi oferirea de asistenţă financiară. **A2.2.2.** Oferirea de servicii de consolidare a familiei: cursuri de educaţie parentală, promovarea unei relaţii pozitive între părinte şi copil, dezvoltarea abilităţilor de rezolvare a conflictelor, furnizarea de informaţii cu privire la posibilităţile de angajare a părinţilor, asistenţă socială.	*Oferirea de suport familiilor vulnerabile*
A2.2.3. Implicarea unei echipe formate din: copil, familie şi asistent social în procesul de reintegrare, dacă se decide că aceasta este cea mai bună alternativă pentru copil	*Promovarea reintegrării familiale*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O2.3. Îmbunătățirea calității vieții copiilor care suferă de boli cronice	*Numărul de copii bolnavi de cancer care au o calitate a vieții îmbunătățită*	*Creșterea acestui număr cu un procent de 35%, în perioada 2014-2020*

Acțiuni	*Strategie*
A2.3.1. Realizarea unor focus-grupuri (pentru 0-14 ani, implicarea familiei; pentru 14-18 ani implicarea tinerilor) având ca temă analizarea principalelor nevoi de ordin psihologic, dar și medical ale copiilor și adolescenților bolnavi de cancer	*Analizarea nevoilor adolescenților care suferă de boli cronice.*
A2.3.2. Dezvoltarea unor programe bazate pe principalele nevoi ale copiilor și familiilor acestora, care să cuprindă materiale informative și consiliere. **A2.3.2.** Prelegeri organizate pentru părinți, în vederea înțelegerii situației copiilor și oferirea unor strategii de dezvoltare a relației părinte – copil.	*Implicarea familiei în adaptarea copiilor și adolescenților la bolile cronice*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O2.4. Informarea populaţiei cu privire la identificarea timpurie a cancerului şi modalităţi de prevenţie	*Numărul campaniilor de conştientizare*	*1 campanie/ an*

Acţiuni	*Strategie*
A2.4.1. Dezvoltarea de campanii de înşcoli, în rândul tinerilor cu vârsta între 14 şi 18 ani, cu scopul de a a-i informa cu privire la detectarea precoce a diferitelor tipuri de cancer, precum şi la modalitățile de prevenţie.	*Informarea tinerilor cu privire la cele mai importante semne ale bolii şi modalităţi prin care pot prevenii apariţia cancerului (expunerea protejată la soare pentru prevenţia cancerului de piele)*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O2.5. Creșterea acoperii vaccinale pentru vaccinurile incluse în schema vaccinurilor obligatorii, în rândul copiilor de 0-2 ani din Cluj-Napoca	*Numărul de copii de 0-2 ani vaccinați pentru BCG*	*Procentul copiilor de 0-2 ani vaccinați pentru BCG – 99%*
	Numărul de copii de 0-2 ani vaccinați pentru HepB	*Procentul copiilor de 0-2 ani vaccinați pentru HepB – 98%,*
	Numărul de copii de 0-2 ani vaccinați pentru DTP	*Procentul copiilor de 0-2 ani vaccinați pentru DTP– 95%*
	Numărul de copii de 0-2 ani vaccinați pentru VPI	*Procentul copiilor de 0-2 ani vaccinați pentru VPI – 95%*
	Numărul de copii de 0-2 ani vaccinați pentru ROR	*Procentul copiilor de 0-2 ani vaccinați pentru ROR – 96%*

Acțiuni	*Strategie*
A2.5.1. Dezvoltarea unei campanii de informare la nivel populaţional asupra importanței vaccinării copiilor de 0-2 ani împotriva bolilor respective **A2.5.2.** Dezvoltarea unei campanii de informare în spitalele care au secţii de obstetrică-ginecologie, pentru a conştientiza viitorii părinţi cu privire la vaccinarea nou-născuţilor	*Creșterea nivelului de informare și conștientizare al părinților din Cluj-Napoca cu privire la importanța vaccinării copiilor între 0 și 2 ani.*

3. Alfabetizarea în sănătate

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O3.1. Recunoaşterea, de către factorii de decizie politică, a importanţei unui nivel adecvat de alfabetizare în sănătate	*Politică la nivel local prin care factorii de decizie să-şi exprime susţinerea pentru creşterea nivelului de alfabetizare în sănătate al populaţiei*	*1 act normativ*
	Anchetă de evaluare a nivelului de alfabetizare în sănătate al populaţiei	*1 anchetă/ an*

Acţiuni	*Strategie*
A3.1.1. Dezvoltarea de acţiuni de lobby şi advocacy prin intermediul cărora să se aducă la cunoştinţa factorilor de decizie politică importanţa unui nivel adecvat de alfabetizare în sănătate	*Informarea factorilor de decizie politică cu privire la importaţa unui nivel adecvat de alfabetizare în sănătate*
A3.1.2. Dezvoltarea şi implementarea unei politici publice în domeniul alfabetizării în sănătate	*Obţinerea suportului factorilor de decizie politică pentru dezvoltarea şi implementarea unei politici publice în domeniul alfabetizării în sănătate*
A3.1.3. Măsurarea nivelului de alfabetizare în sănătate al populaţiei din Cluj-Napoca, ca parte a unei anchete anuale, susţinute de Primăria Municiupiului Cluj-Napoca	Dezvoltarea anchete şi aplicarea anuală a acesteia, pe un eşantion reprezentativ de adulţi din Municipiul Cluj-Napoca

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O3.2. Creşterea nivelului de alfabetizare în sănătate în rândul populaţiei din Cluj-Napoca	*Procentul persoanelor cu un nivel adecvat de alfabetizare în sănătate*	*30%*

Acţiuni	*Strategie*
A3.2.1. Dezvoltarea materialelor informative adecvate populaţiei ţintă (limbaj accesibil, adaptat vârstei – copii şi adolescenţi, adulti până în 50 de ani, adulţi 50+)	*Creşterea calităţii şi nivelului de înţelegere a informaţiei oferite persoanelor care beneficiază de servicii medicale*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O3.3. Educarea personalului medical cu privire la nevoile persoanelor care au un nivel scăzut de alfabetizare în sănătate	*Cursuri de formare continuă, dezvoltate de Colegiul Medicilor Cluj*	*1 curs*
	Curs de Alfabetizare în sănătate din cadrul UMF Cluj	*1 curs*

Acţiuni	*Strategie*
A3.3.1. Semnarea unui acord de colaborare cu Colegiul Medicilor din Cluj, pentru a dezvolta un curs de Alfabetizare în sănătate.de cancer	*Pregătirea personalului medical actual cu privire la nevoile persoanelor cu un nivel scăzut de alfabetizare în sănătate*
A3.3.2. Semnarea unui acord de colaborare cu UMF Cluj, pentru a dezvolta o curicula pentru un curs de Alfabetizare în sănătate **A3.3.3.** Includerea cursului de Alfabetizare în sănătate în lista cursurilor obligatorii pentru studenţii de la Medicină	*Pregătirea viitorilor medici, pentru a putea răspundenevoilor persoanelor cu un nivel scăzut de alfabetizare în sănătate*

4. Prevenirea bolilor cronice

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O4.1. Reducerea numărului de persoane diagnosticate cu boli cronice (patologii cardiovasculare, cancer, diabet, boli respiratorii)	*Numărul persoanelor care beneficiază de programele care au ca ţintă prevenirea consumului de tutun, alcool, promovarea alimentaţiei sănătoase şi a activităţilor fizice.*	*1000 de adolescenţi/ an* *2000 de adulţi/ an*

Acţiuni	*Strategie*
A4.1.1. Implementarea campaniilor anti-fumat şi anti-consum de alcool în şcoli (oferirea de informaţii, activităţi non-formale prin care tinerii descoperă consecinţele acestor comportamente, prelegeri şi materiale educative).	*Reducerea numărului de tineri care iniţiază comportamentele de fumat şi consum de alcool.*
A4.1.2. Promovarea activităţilor sportive prin intermediul competiţiilor organizate în şcoli, la intervale regulate (de 2 ori pe lună).	*Promovarea activităţilor fizice în rândul adolescenţilor*
A4.1.3. Informarea tinerilor cu privire la importanţa unei alimentaţii sănătoasă şi beneficiile acesteia, prin intermediul orelor de dirigenţie, concursuri culinare, activităţi cu specific culinar (săptămâna micului dejun), materiale informative, postere.	*Promovarea adoptării unei alimentaţii sănătoase în rândul adolescenţilor*
A4.1.4. Funizarea de alimente sănătoase în incinta şcolilor (chioşcuri în care să se vândă alimente corespunzătoare).	
A4.1.5. Furnizarea de programe gratuite de consiliere	*Reducerea numărului de adulţi*

pentru reducerea consumului de tutun, alcool şi mediatizarea adecvată a acestora.	*care fumează sau consumă alcool.*
A4.1.6. Informarea populaţiei cu privire la alimentaţia sănătoasă, prin intermediul evenimentelor locale (festival culinar, concursuri culinare, materiale informative, postere amplasate în spaţiile publice).	*Promovarea adoptării unei alimentaţii sănătoase în rândul adulţilor*
A4.1.7. Promovarea activităţilor fizice prin intermediul acţiunilor la nivel local: maraton pentru profesionişi si amatori, concursuri sportive, zone dedicate activităţilor fizice amenajate în parcuri sau/şi în spaţii închise, acces gratuit în perimetrele sportive postere informative	*Promovarea activiţoţilor fizice în rândul adulţilor*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O4.2. Îmbunătăţirea managementului bolilor cornice în rândul adulţilor >50 ani	*Numărul persoanelor care beneficiază de programele care au ca scop creşterea calităţii vieţii la pacienţii cu boli cronice.*	*2000 de adulți/ an*

Acţiuni	*Strategie*
A4.2.1. implementarea programelor de creştere a calităţii vieţii persoanelor care suferă de boli cronice, în spitale (consiliere psihologică gratuită, amenajarea spațiilor din spitale , materiale informative cu privire la problemele de ordin practic, dar și psihologic).	*Creşterea calităţii vieţii la persoanele care suferă de boli cronice*

5. Orașe fără fumat

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O5.1. Creșterea nivelului de conștientizare a cetățenilor din Cluj-Napoca cu privire la Legea nr. 349/2002, privind fumatul pasiv	*Numărul de acțiuni de informare și sensibilizare a populației*	*1 campanie/ 1 an*
	Numărul de proprietari de localuri informați cu privire la lege	*50% din toți proprietarii de localuri din Municipiul Cluj-Napoca*

Acțiuni	*Strategie*
A5.1.1. Dezvoltarea de campanii de informare a populației despre legeanr. 349/2002. Aceste campanii ar putea conține informațiilor cu privire la normele prevăzute de lege, cuantumul amenzilor pentru încălcarea legii, la mijloacele de executare, dar și infrormații cu privire la instituția responsabilă cu punerea în aplicare a legii.	*Informarea publicului cu privire la legea privind reducerea fumatului în spațiile publice.*
A5.1.2. Campanii de informare în rândul managerilor sau proprietarilor de afaceri cu privire la legea nr. 349/2002.	

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O5.2. Încurajarea locuitorilor Municipiului Cluj-Napoca să raporteze cazurile în care se încalcă legea nr. 349/2002 cu privire la fumatul pasiv	*Activitate de lobby/ acvocacy*	*1 activitate/ an, în anii 2014-2018*
	Numărul sesizări cu privire la încălcări ale legii nr. 349/2002 cu privire la fumatul pasiv depuse la Oficiul pentru Protecţia Consumatorilor	*200 de sesizări/ an*

Acţiuni	*Strategie*
A5.2.1. Informarea cetăţenilor din Cluj-Napoca cu privire la posibilitatea de a raporta fumatul în spaţiile publice nepermise, printr-o sesizare depusă la Oficiul de Protecţie al Consumatorilor	*Încurajarea cetăţenilor din Cluj-Napoca să raporteze cazurile în care se încalcă legea nr. 349/2002 cu privire la fumatul pasiv, la Oficiul de Protecţie al Consumatorilor*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O5.3. Obținerea suportului publicului pentru legislația care interzice fumatul în spațiile publice	*Campanie de informare*	*1 campanie/an*

Acțiuni	*Strategie*
A5.3.1. Dezvoltarea de campanii de informare a populației cu privire la efectele fumatului pasiv pentru cei din jur și modalități prin care pot contribui la reducerea fumatului pasiv în spațiile publice.	*Obținerea suportului social privind promovarea spațiile publice în cadrul spațiilor nefumătorii sunt respectați și li se respectă drepturile*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O5.4. Atragerea stakeholderilor din domeniul fumatului în spaţiile publice, ca susţinători ai Legii nr. nr. 349/2002	*Numărul de stakeholderi*	*30% din numărul de stakeholderi existenţi în Municipiul Cluj-Napoca în domeniul fumatului în spaţiile publice*

Acţiuni	*Strategie*
A5.4.1. Campanii de informare în rândul stakeholderilor cu privire la legea care interzice fumatul în spaţiile publice	*Obţinerea suportului stakeholderilor pentru implementarea legislaţiei privind fumatul în spaţiile publice (ONG-uri, Primărie, Consiliul Local,manageri sau proprietari de localuri, sau orice altă instituţie care ar putea avea un rol în această problemă)*

6. Cetățenie activă

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O6.1. Promovarea ideii de cetăţenie activă în rândul tinerilor	*Numărul de programe*	*Programe: 3/an*
	Numărul de tineri care participă la programe	*Tineti participanţi: 50/program*

Acţiuni	*Strategie*
A6.1.1. Dezvoltarea de programe ce implică învăţare non-formală, activă, în cadrul cărora tinerii (18-25ani) sunt implicaţi în probleme de cetăţenie activă (probleme ale comunităţii, generare de soluţii, dezvoltarea unei gândiri critice la adresa acestor subiecte).	*Promovarea în rândul tinerilor a cetăţeniei active*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O6.2. Creşterea numărului de persoane din Cluj-Napoca care îţi exercită dreptul la vot	*Campanie de conştientizare a populaţiei cu privire la exercitarea dreptului la vot*	*Număr campanii: 1/an*
	Prezenţa la vot	*Creştere a prezenţei la vot cu 15%*

Acţiuni	*Strategie*
A6.2.1. Dezvoltarea unei campanii de informare cu privire la importanţa exercitării dreptului de vot (de ce trebuie să votez, cum fac acest lucru).	*Informarea populaţiei cu privire la importanţa exercitării dreptului la vot*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O6.3. Creşterea numărului de persoane care practică muncă voluntară	*Târg cu tema "Porţile deschise" pentru ONG-uri:* *a.numărul de standuri* *b.numărul de vizitatori ai târgului*	*a. >20 ONG-uri participante* *b. >300 de vizitatoti*
	Campanii de încurajare a populaţiei în vederea practicării voluntariatului	*Campanii: 2/an*

Acţiuni	*Strategie*
A6.3.1. Organizarea de târguri (2/an) cu caracter informativ, în cadrul cărora se prezintă principalele ONG-uri, cluburi sportive, sau asociaţii comunitare, în care cetăţenii se pot implica	*Informarea populaţiei cu privire la activităţile din viaţa comunitară.*
A6.3.2. Campanii de informare cu privire la importanţa programelor de voluntariat (dezvoltarea societăţii, ajutorarea celor din jur, dezvoltare personală), modalităţi prin care cetăţenii îşi pot creea propriile programe de voluntariat (dedicate persoanelor cu dizabilităţi, defavorizate d.p.d.v social, etc) şi cele mai importante sectoare unde este nevoie de muncă voluntară (oferirea de servicii persoanelor defavorizate d.p.d.v social,. persoanelor cu dizabilităţi, spaţii verzi, etc.)	*Informarea populaţiei cu privire la importanţa voluntariatului şi a beneficiilor acestuia*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O6.4. Creşterea nivelului de implicare în dezbaterea publică la nivel local	*Numărul de dezbateri publice organizate*	*4 dezbateri/lună*
	Numărul de subiecte propose pentru dezbatere	*75% din hotărârile luate la nivel local/lunar*
	Numărul de participanţi la dezbateri	*5% din populaţie*

Acţiuni	*Strategie*
A6.4.1. Organizarea de dezbateri in-vivo săptămânale într-o locaţie a Primăriei Cluj-Napoca	*Faciliarea procesului de dezbatere şi consultare publică*
A6.4.2. Prezenţa reprezentanţilor principali ai Primăriei şi Consiliului Local Cluj-Napoca în cadrul acestor întâlniri	
A6.4.3. Facilitarea accesului la informaţii privind prevederile legale care reglementează organizarea de proteste la nivel local prin prezentarea lor pe site-ul Primăriei Cluj-Napoca într-un limbaj accesibil şi dezambiguizat	*Transmiterea informaţiilor legate de organizarea dezbaterilor şi temele propuse pentru dezbatere în populaţie*
A6.4.4. Delegarea unor responsabili din partea autorităţilor locale pentru oferirea de informaţii şi menţinerea dialogului cu orice cetăţean sau grup de cetăţeni care îşi manifestă intenţia de a organiza un protest	
A6.4.5. Organizarea unor campanii de informare cu privire la locaţia dezbaterii, funcţionarii publici prezenţi şi temele discutate săptămânal	
A6.4.6. Implicarea ONG-urilor cu activitate principală în domeniul cetăţeniei active în prcesul de promovare a acesor informaţii (ex: Transparency International	

România)	
6.4.7. Finanţarea unor campanii de informare publică cu scopul creşterii nivelului de conştientizare a beneficiilor obţinute în urma implicării în dezbaterea publică la nivel local (parteneriate cu Facultatea de Ştiinţe olitice, Administrative şi ale Comunicării, Universitatea Babeş-Bolyai)	

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O6.5. Creşterea nivelului de încredere faţă de cei din jur	*Nivelul de încredere raportat de cetăţeni în cadrul sondajelor sociologice*	*Populaţie care are încredere în cei din jur: 20%*

Acţiuni	*Strategie*
A6.5.1. Organizarea unei Gale a Cetăţeanului Clujean în fiecare an; premierea în cadrul acestui eveniment a celor care realizează activităţi caritabile sau munca voluntară în interesul coumnităţii	*Creşterea vizibilităţii organizaţiilor/cetăţenilor care realizează acţiuni caritabile sau fapte eroice în cadrul comunităţii*

7. Alimentaţie sănătoasă

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O7.1. Reducerea supraponderabilităţii şi obezităţii	*Numărul de persoane care suferă de obezitate şi supraponderabilitate*	*Scăderea sub 15% a procentului de persoane din populaţia generală care suferă de supraponderabilitate şi obezitate*
	Incidenţa diabetului zaharat	*Scăderea sub 3% a numărului de cazuri noi de diabet*

Acţiuni	*Strategie*
A7.1.1. Implementarea unei campanii de conştientizare în parteneriat cu medicii de familie din municipiu	*Creşterea nivelului de conştientizare a pericolelor de sănătate asociate cu supraponderabilitatea şi obezitatea în rândul populaţiei*
A7.1.2. Susţinerea financiară a campaniilor iniţiate de către organizaţii din societatea civilă până la acest moment	
A7.1.3. Identificarea experţilor care pot oferi servicii de consultanţă nutriţională la nivel local	
A7.1.4. Alocarea de fonduri către servicii gratuite de consultanţă nutriţională în care aceşti experţi să poată intra în contact cu populaţia (clinici gratuite de consultanţă nutriţională)	
A7.1.5. Amenajarea de spaţii publice pentru realizarea de activităţi fizice în regim de gratuitate (piste de biciclete, parcuri cu aparate pentru fittness, piscine publice, piste de alergat etc.)	*Oferirea de suport populaţiei afectate de obezitate şi supraponderabilitate în încercarea de a soluţiona acestă problemă*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel țintă*
O7.2. Reducerea consumului de alimente nesănătoase	Procentul din populație care consumă zilnic băuturi carbogazoase dulci	*Scăderea sub 45% a procentului de persoane din populația generală care consumă băuturi carbogazoase dulci*
	Procentul din populație care consumă zilnic mâncare de tip fast-food	*Scăderea sub 45% a procentului de persoane din populația generală care mâncare de tip fast-food*
	Procentul din populație care consumă zilnic chipsuri/snack-uri	*Scăderea sub 60% a procentului de persoane din populația generală care consumă gustări de tip snacksuri, chipsuri, etc.*
	Incidența diabetului zaharat	*Scăderea sub 3% a numărului de cazuri noi de diabet*

Acțiuni	*Strategie*
A7.2.1. Implementarea unei campanii de sănătate publică țintită înspre creșterea nivelului de alfabetizare nutrițională.	***S6.2.1.*** *Informarea populației cu privire la riscul de îmbolnăvire asociat cu consumul acestor alimente penru întreaga familie*
A7.2.2. Implicarea medicilor de familie într-un parteneriat cu Primăria, în vedera susținerii acestei campanii	
A7.2.3. Parteneriat cu școlile și liceele din Cluj-Napoca în vederea restricționării accesului la astfel de produse în interiorul unităților de învățământ	***S6.2.2.*** *Limitarea accesului copiilor la aceste alimente în timpul petrecut în afara familiei*
A7.2.4. Extinderea campaniei de alfabetizare nutrițională în școli, cu un mesaj adaptat grupelor de vârstă (sugestie: încheierea de parteneriate cu FSPAC din cadrul UBB sau specializarea de Nutriție și Dietetică din cadrul UMF Cluj)	

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel țintă*
O7.3.Creșterea consumului de legume și fucte	Procentul din populație care consumă zilnic legume	*Creșterea peste 80% a procentului de persoane care consumă zilnic legume*
	Procentul din populație care consumă zilnic fructe	*Creșterea peste 80% a procentului de persoane care consumă zilnic fructe*
	Incidența diabetului zaharat	*Scăderea sub 3% a numărului de cazuri noi de diabet*

Acțiuni	*Strategie*
A7.3.1. Înglobarea acestei strategii în activitățile propuse de strategiile aferente O7.2.	Informarea populației cu privire la beneficiile acestor alimente pentru întreaga familie

8. Starea de bine

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O8.1.Îmbunătăţirea stării de sănătate mentală a populaţiei	Numărul de persoane care solicită servicii de sănătate mentală	*Creşterea cu peste 10% a procentului de persoane care solicită servicii de sănătate mentală*
	Alfabetizarea în sănătate mentală	*Realizarea anuală a cel puţin 4 campanii cu privire la creşterea alfabetizării în sănătate mentală*
	Stigmatizarea persoanelor cu tulburări mentale	*Realizarea anuală a cel puţin 4 campanii de reducere a stigmatizări persoanelor cu tulburări mentale*
	Numărul de campanii de informare cu scopul de a facilita detectarea bolilor mentale şi procesul de solicitare de servicii medicale adecvate	*Realizarea anuală a cel puţin 4 ampanii cu privire de informare cu scopul de a facilita detectarea bolilor mentale şi procesul de solicitare de servicii medicale adecvate*

Acţiuni	*Strategie*
A8.1.1. Implementarea unei campanii de sănătate publică cu acestă temă	*Informarea populaţiei cu privire la manifestările tulburărilor mentale, cauzele acestora şi modalitatea în care pot solicita ajutor* *Culegerea de date cu privire la stigma asociată cu tulburările mentale şi nivelul de alfabetizare a populaţiei în ceea ce priveste sănătatea mentală*
A8.1.2. Susţinerea ONG-urilor care activează în acest domeniu, atât prin alocare de fonduri, cât şi prin asocieri oficiale cu acestea, în vederea sublinierii importanţei crescute pe care sănătatea mentală trebuie să o capete în comunitate(Asociaţia Open Minds, Minte Forte)	

A8.1.3. Finanţarea unei cercetări urmate de 2 programe de intervenţie menite să:

-crească nivelul de alfabetizare a populaţiei în ceea ce priveşte sănătatea mentală

-scadă stigma asociată cu tulburările mentale

9. Viaţa activă

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O9.1. Creşterea frecvenţei utilizării bicicletelor ca mijloc de transport în interiorul municipiului Cluj-Napoca	*Numărul de biciclete achizitionate cu ajutorul subvenţiilor*	*500 biciclete*
	Procentul din populaţie care utilieză bicicleta ca mijloc de transport intern	*Procent din populaţie: 7%*
	Numărul de piste modernizate	*6 piste*
	Numărul de piste construite	*4 piste*

Acţiuni	*Strategie*
A9.1 .1. Subvenţionarea achiziţiei de biciclete de către Primaria Municipiului Cluj-Napoca	*Facilitarea accesului populaţiei la biciclete.*
A9.1.2. Dezvoltarea unor centre de închiriere (prin parteneriate strategice cu principalele companii din Cluj-Napoca)	
A9.1.3. Identificarea principalelor trasee interne de interes pentru populaţie (ex: trasee similare celor parcurse de mijloacele de transport în comun)	
A9.1.4. Construirea de piste/modernizarea pistelor existente, realizarea unei reţele moderne şi sigure de transport pe bicicletă	*Dezvoltarea structurii municipale de piste pentru bicicliști*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O9.2. Creşterea numărului de elevi implicaţi în activităţi sportive desfăşurate în spaţiile special amenajate din instituţiile de învăţământ	*Numărul de elevi implicaţi la nivel de unitate de învăţământ*	*30 de elevi/unitate*
	Numărul de echipe înfiinţate la nivel de unitate de învăţământ	*2 echipe/unitate*

Acţiuni	*Strategie*
A9.2.1. Identificarea de profesori coordonatori (anternori+organizatpri) pentru aceste activităţi la nivelul fiecărei unităţi de învăţământ şi oferirea de compensaţii financiare din bugetul local pentru activitatea acestora	*Încheierea de parteneriate cu instituţiile de învăţământ în vederea organizării de competiţii sportive la nivel local (campionate între licee/şcoli)*
A9.2.2 Oferirea spaţiilor municipalităţii pentru organizarea etapelor finale ale competiţiilor municipale sportive.	*Organizarea de competiţii sportive la nivel municipal(turnee de fotbal, handbal, volei, baschet)*
A9.2.3. Subvenţionarea din bugetul local a premiilor pentru aceste competiţii.	

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O9.3. Creşterea frecvenţei accesării spaţiilor/programelor dezvoltate până în prezent de Primăria Cluj în domeniul activităţii sportive	*Procentul din populaţie care va utiliza spaţiile/programele puse la dispoziţie de proiectele identificate*	*5% din populaţie*
	Numărul de sportivi atraşi în parteneriat cu Primăria Cluj-Napoca	*10 sportivi locali*

Acţiuni	*Strategie*
A9.3.1. Analiză financiară internă care să pună în evidenţă raportul dintre bugetul alocat fiecărui proiect şi impactul acestuia în populaţia din Cluj-Napoca	*Identificarea proiectelor/iniţiativelor cu cel mai mare impact din ultimii 2 ani*
A9.3.2. Redistribuirea resurselor financiare înspre un număr mai mic de proiecte, cu cel mai mare impact în populaţia municipiului cu scopul de a promova această campanie la nivel local	
A9.3.3. Eliberarea de comunicate de presă cu privire la decizia Primăriei Cluj-Napoca de a atrage populaţia înspre activitate fizică	*Promovarea proiectelor identificate prin*
A9.3.4. Atragerea ca partener în campanie a sportivilor locali cunoscuţi populaţiei (echipele de fotbal ale municipiului, sportivi olimpici etc.)	

10. Alcool şi Droguri

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O10.1. Scăderea consumului de alcool în rândul adolescenţilor şi a tinerilor	*Procentul adolescenţilor şi a tinerilor care consumă alcool în mod regulat*	*Scăderea cu 70% a numărului de adolescenţi şi tineri care consumă alcool în mod regulat*
	Procentul adolescenţilor şi a tinerilor care consumă alcool în cantităţi mari-"binge drinking"	*Scăderea cu 50% a numărului de adolescenţi şi tineri care consumă alcool în cantităţi mari*
	Procentul adolescenţilor şi a tinerilor care au fost trataţi în departamentele de urgenţă ca urmare a consumului de alcool	*Scăderea cu 50% a numărului de adolescenţi şi tineri care sunt trataţi în departamentele de urgenţă ca urmare a consumului de alcool*

Acţiuni	*Strategie*
A10.1.1. Implicarea susţinută a cadrelor medicale existente la nivelul unităţilor şcolare în prevenirea consumului de alcool **A10.1.2.** Alocarea de fonduri pentru tipărirea unor materiale informative şi a derulării unor campanii de informare împotriva consumului de alcool	*Cooperarea transversală între Centrul de Prevenire, Evaluare şi Consiliere Antidrog Cluj, Prefectură, Consiliul Judeţean Cluj, Inspectoratul Şcolar Judeţean Cluj, Inspectoratul de Poliţie, Inspectoratul Judeţean de Jandarmi Cluj, etc.) precum şi o serie de organizaţii şi fundaţii care au ca obiect de activitate servicii sociale în domeniul prevenirii, tratamentului consumului de droguri şi inserţiei sociale.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O10. 2. Scăderea consumului de droguri în rândul adolescenţilor şi a tinerilor	*Procentul adolescenţilor şi a tinerilor care consumă droguri (atât în cantităţi mici, cât şi în cantităţi mari în mod frecvent)*	*Scăderea cu 70% a numărului de adolescenţi şi tineri care consumă droguri*
	Procentul adolescenţilor şi a tinerilor care au fost trataţi în departamentele de urgenţă ca urmare a consumului de droguri	*Scăderea cu 50% a numărului de adolescenţi şi tineri care sunt trataţi în departamentele de urgenţă ca urmare a consumului de droguri*

Acţiuni	*Strategie*
A10.2.1. Implicarea susţinută a cadrelor medicale existente la nivelul unităţilor şcolare în prevenirea consumului de droguri **A10.2.2.** Alocarea de fonduri pentru tipărirea unor materiale informative şi a derulării unor campanii de informare împotriva consumului de droguri	*Cooperarea transversală între Centrul de Prevenire, Evaluare şi Consiliere Antidrog Cluj, Prefectură, Consiliul Judeţean Cluj, Inspectoratul Şcolar Judeţean Cluj, Inspectoratul de Poliţie, Inspectoratul Judeţean de Jandarmi Cluj, etc.) precum şi o serie de organizaţii şi fundaţii care au ca obiect de activitate servicii sociale în domeniul prevenirii, tratamentului consumului de droguri şi inserţiei sociale.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O10.3. Scăderea consumului de alcool în rândul adulţilor	*Procentul adulţilor care consumă alcool în mod regulat*	*Scăderea cu 70% a numărului de persoane care consumă alcool în mod regulat*
	Procentul adulţilor care consumă alcool în cantităţi mari-"binge drinking"	*Scăderea cu 50% a numărului de persoane care consumă alcool în cantităţi mari*

Acţiuni	*Strategie*
A10.3.1. Derularea unor programe comportamentale de prevenire a consumului de alcool în mediile de lucru publice şi private	*Cooperarea transversală între Centrul de Prevenire, Evaluare şi Consiliere Antidrog Cluj, Prefectură, Consiliul Judeţean Cluj, Inspectoratul de Poliţie, Inspectoratul Judeţean de Jandarmi Cluj, etc.) precum şi o serie de organizaţii şi fundaţii care au ca obiect de activitate servicii sociale în domeniul prevenirii, tratamentului consumului de droguri şi inserţiei sociale.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O10.4. Scăderea consumului de droguri în rândul adulţilor	*Procentul adulţilor care consumă droguri în mod regulat*	*Scăderea cu 70% a numărului de persoane care consumă droguri în mod regulat*
	Procentul adulţilor care consumă droguri în cantităţi mari	*Scăderea cu 50% a numărului de persoane care consumă droguri în cantităţi mari*

Acţiuni	*Strategie*
A10.4.1. Derularea unor programe comportamentale de prevenire a consumului de droguri în mediile de lucru publice şi private	*Cooperarea transversală între Centrul de Prevenire, Evaluare şi Consiliere Antidrog Cluj, Prefectură, Consiliul Judeţean Cluj, Inspectoratul de Poliţie, Inspectoratul Judeţean de Jandarmi Cluj, etc.) precum şi o serie de organizaţii şi fundaţii care au ca obiect de activitate servicii sociale în domeniul prevenirii, tratamentului consumului de droguri şi inserţiei sociale.*

11.Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor

Spaţii în aer liber şi clădiri

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O11.1. Creşterea numărului de spaţii verzi, drumuri pietonale, precum şi crearea zonelor de repaus adresată vârstnicilor.	*Numărul de parcuri amplasate, zone de repaus şi alei pietonale în diversele cartiere, precum şi în zonele în care populaţia vârstnicilor este mai densă.*	*O acoperire cât mai largă a cartierelor şi a zonelor populate de vârstnici (100%).*

Acţiuni	*Strategie*
A11.1.1. Amplasarea parcurilor si a zonelor de repaus, realocarea anumitor spatii verzi în folosul vârstnicilor, crearea mai multor treceri pietonale în zonele cu trafic intens, în special în zonele în care populaţia vârstnică este activă. **A11.1.2.** Întreţinerea trotuarelor în vederea asigurării unei siguranţe mai mare a vârstnicilor.	*Cooperarea transversală între diversele instituţii publice (primărie,politie, mediu, asistenţă socială etc.) în vederea realizării unui mediu sigur şi sănătos pentru populaţa vârstnică.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O11.2. Creșterea siguranței în spațiile publice	*Numărul de instituții care oferă protecție și siguranță vârstnicilor în cadrul spațiilor publice, respectiv numărul patrulelor de poliție puse la dispoziția vârstnicilor.*	*O acoperire cât mai largă a cartierelor și a zonelor populate de vârstnici (100%).*

Acțiuni	*Strategie*
A11.2.1. Introducerea unui număr semnificativ de patrule de poliție care să circule în mod constant în toate spațiile publice din cartierele municipiului, Cluj Napoca, cu precădere în orele de vârf, respectiv orele serii. **A11.2.2.** Amplasarea centrelor de ajutor (adresate în general grupurilor vulnerabile) în fiecare din cartierele populate de bătrâni, cu scopul prevenirii unor posibile abuzuri și accidente și a oferiri unui mediu mai sigur și sănătos.	*Cooperarea transversală între diversele instituții publice (primărie,politie, mediu, asistență socială etc.) în vederea realizării unui mediu sigur și sănătos pentru populața vârstnică.*

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O11.3. Creşterea accesibilităţi i populaţiei vârstnice la diverse tipuri de servicii.	*Numărul punctelor de informare cu privire la toate serviciile administraţiei publice.*	*Puncte de informare la nivelul fiecărui cartier (15) + 2 amplasate în centrul municipiului*
	Numărul de instituţii care oferă servicii de gratuitate şi reducere celor din populaţia vârstnică.	*100% la transport, 80% la serviciilemedicale, analize de laborator in regim de urgenţă precum şi medicamente compensate.*
	Creşterea serviciului de îngrijire la domiciliu	*Creşterea cu 80% a serviciilor de îngrijire.*
	Creşterea accesului la serviciile de protecţie a sănătăţii şi îndeosebi la serviciile medicale de bază	*100%*

Acţiuni	*Strategie*
A11.3.1. Înfiinţarea punctelor de informare la nivelul fiecărui cartier din municipiul Cluj-Napoca, respectiv amplasarea a 2 puncte separate în centrul oraşului. Acestea vor fi amenajate în apropierea staţiilor pentru mijloacele de transport.	*Îmbunătăţirea colaborării între casa de asigurări de sănătate, direcţia regională de asistenţă socială şi direcţia sanitară prin stabilirea de atribuţii şi responsabilităţi clare şi precise în regulamentul cadru al municipiului.*
A11.3.2. Cooperarea instituţională cu privire la acordarea unor beneficii si gratuităţi persoanelor vârstnice, ţinând cont de criteriile menţionate în regulamentul cadru al municipiului.	
A11.3.3. Trimiterea la domiciliu atât la cerere (pentru cazuri de urgenţă), cât şi efectuarea periodică a consultaţiilor de către personalului specializat în servicii medicale.	
A11.3.4. Înfiinţarea de centre medicale care să asigure serviciile medicale de urgenţă şi să supravegheze tratamentul ambulatoriu al persoanelor vârstnice;	
A11.3.5. Acordarea de competenţe mai largi medicului de familie pentru recomandarea efectuării de investigaţii de laborator şi radiologice;	

A11.3.6. Înfiinţarea de către direcţiile sanitare a secţiilor de geriatrie în toate spitalele şi a cabinetelor de geriatrie în toate municipiile şi oraşele mari;	
A11.3.7. Prin derularea de programe speciale pentru persoanele vârstnice (ex.“Convenţia pentru acordare de servicii de îngrijiri la domiciliu (persoane varstnice ”, MMSSF, 2011).	
A11.3.8. Acordarea de subvenţii pentru vârstnici privind diversele servicii ce tin de utilităţi.	

12. Transport sigur pentru vârstnici

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O12.1. **Creşterea numărului componentelor de siguranţă în mijloacelor de transport în comun.**	*Numărul de zone pietonale*	*Acoperire cât mai largă a cartierelor şi a zonelor populate de vârstnici (100%).*
	Numărul de de elemente de siguranţă folosite în mijloacele de transport în comun	*Folosirea elementelor de siguranţă în toate mijloacele de transport în comun (100%)*
	Numărul autobuzelor special amenajate pentru transportul special al vârstnicilor	*O acoperire cât mai largă a cartierelor şi a zonelor populate de vârstnici (100%).*

Acţiuni	*Strategie*
A12.1.1. Crearea de piste pentru biciclişti cu scopul evitării posibilelor accidente pe ruta pietonilor (în special daca vine vorba de vârstnici)	*Cooperarea între Poliţia locală şi Primăria Cluj-Napoca pentru facilitatea unui transport sigur şi sănătos în rândul populaţiei vârstnice*
A12.1.2. Întreţinerea trotuarelor în vederea asigurării unei siguranţe mai mare a vârstnicilor.	
A12.1.3. Crearea de zone pietonale în spaţiile în care acestea lipsesc şi cu precădere unde populaţia vârstnică este mai activă.	
A12.1.4. Creşterea numărului de mijloace de transport care să fie adresate în mod explicit vârstnicilor.	
A12.1.5. Dotarea mijloacelor de transport în comun cu toate elementele de siguranţă în trafic.	

13. Participarea socială a persoanelor în vârstă

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O13.1. Creşterea şi implicarea persoanelor vârstnice ca şi participanţi activi la viaţa civică şi socială a municipiului Cluj Napoca.	*Numărul de evenimente culturale dedicate şi persoanelor vârstnice.*	*+50%*
	Creştera numărului de locaţii accesibile desfăşurării diverselor evenimente	*+70%*

Acţiuni	*Strategie*
A13.1.1. Organizarea a cât mai multe evenimente de ordin civic şi social, a cărui scop să fie implicarea persoanelor în etate ca parte a vieţii active a municipiului. **A13.1.2.** Înfiinţarea mai multor cluburi de pensionari la nivelul cartierelor care să includă o paletă mai largă de activităţi atât vocaţionale, cât şi tehnice şi de petrecere a timpului liber.	*Folosirea metodelor de primovare în rândul comunităţii vârstnicilor şi cooperarea strânsă între Primăria Cluj-Napoca şi Instituţiile de cultură.*
A13.1.3. Derularea mai multor proiecte direcţionate spre persoanele vârstnice. **A13.1.4.** Informarea despre campaniile si programele de într-ajutorare adresată bătrânilor.	*Implicarea ONG-urilor care activează în aria incluziunii sociale şi civice a persoanelor în etate.*

14. Schimbări Climatice şi Hazarde

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O14.1. Ponderarea construcţiilor de locuinţă respectiv a industriilor şi întreprinderilor din perimetrele urbane	*Cresterea numărului de locuinţe ecologice pe suprafaţa habitatelor distruse din mediul urban*	*+30%*
	Numărul de industrii/întreprinderi construite pe suprafaţa habitatelor distruse din mediul urban	*+50%*

Acţiuni	*Strategie*
A14.1.. Construirea de locuinţe ecologice pe suprafaţa habitatelor distruse din mediul urban.	*Capabilitatea susţinerii creşterii diferenţiate a populaţiei între localităţi prin preluarea surplusurilor de la metropolăşi dirijarea spre localităţile arealului considerat zonei. Acest aspect presupune o posibilă relocare a unor segmente ale populaţiei, mai întâi sub aspectul locuirii, apoi, în etapele ulterioare, implementarea unor funcţiuni generatoare de locuri de muncă (producţie, servicii, etc).*
A14.1.2. Construirea de industrii/întreprinderi construite pe suprafaţa habitatelor distruse din mediul urban.	
A14.1.3. Amenajarea parcurilor şi a spaţiilor de petrecere a timpului liber în arealele habitatelor distruse.	

15. Sursele alternative de energie folosite în Cluj

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O15.1. Creșterea surselor alternative de energie și dispersia lor pe cartierele și artele importante ale municipiului Cluj Napoca	*Creșterea numărului surselor alternative de energie*	*+30%*
	Numărul tipurilor de energie alternativă folosite	*+30%*
	Scaderea costurilor de energie alternativa folosite	*-20%*
	Creșterea accesului la diferitele surse de energie alternativă	*+30%*

Acțiuni	*Strategie*
A15.1.1. Facilitatea surselor de energie alternativă tuturor sectoarelor din societate.	*Integrarea vertical și orizontală a sistemelor de energie actuale cu cele alternative.*
A15.1.2. Construirea a cât mai multe surse de energie alternative la care să aibă acces toate grupurile din populație.	
A15.1.3. Echilibrarea costurilor energiei alternative cu cele actuale.	

16. Numărul şi tipologia hărţilor de risc şi vulnerabilitate

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O16.1.Documentarea exactă a zonelor de risc în cazul unor schimbări climatice şi hazarde.	*Crearea unui număr de hărţi de vulnerabilitate echivalente zonelor de risc datorate unor schimbări climatice şi hazarde.*	*+80%*

Acţiuni	*Strategie*
A16.1.1. Dezvoltarea unor hărţi informative şi detaliate cu privire la zonele cu posibile riscuri în cazul unor schimbări climatice şi hazarde naturale	*Cooperarea transversală între Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Serviciul Situaţii de Urgenţă (din cadrul Direcţiei de Administraţie), precum şi Agenţia pentru Protecţia Mediului Cluj-Napoca.*
A16.1.2. Educarea populaţiei prin campanii de constientizare care să se focuseze pe acţiuni concrete de comportament şi reacţie în cazurile de urgenţă.	
A16.1.3. Dezvoltarea de planuri de intervenţieintegrate care să acopere nevoile urgente apărute în urma unei posibile calamităţi datorate schimbărilor climate sau hazardelor naturale.	

17. Siguranță și Securitate Urbană

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-țintă*
O17.1. Rata supra-populării în diverse arii urbane în raport cu stadiile de dezvoltare a acelor arii	*Ponderea dintre rata tendințelor migratorii din mediul rural în cel de la nivelul municipiului Cluj-Napoca.*	*+/- 50%*
	Raportul dintre suprapopularea unor cartiere și nivelul de dezvoltare economică	*+/-50%*
	Raportul dintre construcțiile de imobile bloc, respectiv case	*+/-50%*

Acțiuni	*Strategie*
A17.1.1. Dezvoltarea unor zone industriale care să angreneze economic populația din zonele respective.	*Cooperare transversală între Direcția de Urbanism și Dezvoltare Teritorială, Poliția locală, Agenția pentru Protecția Mediului Cluj-Napoca.*
A17.1.2. Decongestionarea zonelor supra-populate prin amplasarea unor imobile de locui pe spațiile periferice ale municipiului.	

18. Eficienţa administraţiei

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O18.1. Eficienţa examinării cererilor oficiale, a intârzierilor cu privire la procedurile legale şi alte documente oficiale.	*Creşterea numărului de soluţionări efectuate la timp*	*+80%*
	Scăderea numărului de plângeri cu privire la eficienţa administraţiei locale în relaţie cu publicul	*-70%*

Acţiuni	*Strategie*
A18.1.1. Conştientizarea cetăţenilor cu privire la regulile privind accesul la informaţii publice, precum şi informaţiile cu privire la funcţionarea administraţiei locale în cauză.	***S2.1.** Cooperare trasversală între reprezentanţii societăţii civile şi instituţiile publice.*
A18.1.2. Creşterea responsabilizării angajaţilor din mediile de lucru ale administraţiei publice locale.	

19. Expunerea la zgomot şi la alţi factori poluanţi din mediul înconjurător

Obiectiv	*Indicatori*	*Nivel-ţintă*
O19.1. Scăderea poluării sonore în mediul înconjurător	*Poluarea fonică rutieră*	-40%
	Poluarea fonică provenită din industrii	-40%
	Poluarea fonică aeriana	-40%

Acţiuni	*Strategie*
A19.1.1. Eliminarea surselor de zgomot provenite de la mijloacele de transport în comun prin decongestionarea traficului, respectiv prin redirecţionarea în ariile periferice.	*Cooperarea transversală între diversele instituţii publice (primărie,politie, mediu, asistenţă socială etc.) în vederea realizării unui mediu sigur şi sănătos pentru populaţia municipiului Cluj-Napoca.*

strategia pentru

Sport și comunitate

Coordonatorul grupului de lucru:

Ovidiu Blag

STRATEGIA GRUPULUI DE LUCRU:
SPORT ŞI COMUNITATE

Primaria lucreaza la noul plan de dezvoltare strategica a orasului (2014-2020), pe acelasi ciclu de timp ca si Uniunea Europeana. Coordonatorul metodologic al procesului este FSPAC (metodologia o ai anexata). Grupul nostru e unul din cele 29 de grupuri pe teme diferite care activeaza in cadrul acestui proces. In martie va fi predarea raportului final. Ca atare, suntem oficial parte a acestui proces.

Toate documentele acestui proces se pot accesa pe site-ul cmpg.ro

ARGUMENT

Sport şi comunitate

Demersul nostru se bazează pe reliefarea şi impunerea în conştiinţa publică a avantajului competitiv pe care îl are Clujul. Acesta se bazează în primul rînd pe valorile tradiţionale pe care sportul le-a impus în descursul timpului dar şi pe intenţia declarată a factorilor responsabili, aceea de a investi în sportul comunitar.

Dacă s-au făcut paşi solitari în varii domenii care au demonstrat că oraşul are resurse în ceea ce priveşte coagularea unor energii în domeniul sportului de masă, studiul de faţă îşi propune să dea o altă consistenţă, să ofere concreteţe, unitate, apartenenţă şi identitate acestor acţiuni.

Dacă în ceea ce priveşte sportul profesionist sau activitatea cluburilor sportive din oraş există deja o politică tradiţională între Primărie şi aceste entităţi, în ceea ce priveşte activităţile pe care noi le-am circumscris sub sintagma „Sport şi Comunitate" se impunea un cadru mult mai organizat, mai unitar şi mai energic.

Strategia şi abordarea noastră sînt bazate pe studii în domeniul sportului şi doresc să se constituie într-un model coerent dar mai ales concret.

Vrem să reliefăm, să redefinim şi mai ales să impunem sportul comunitar ca pe un dar (cadou) pe care clujenii îl merită.

Vrem să subliniem şi să-i convingem şi pe sceptici de legătura intrinsecă dintre sport şi educaţie.

Sportivul de performanţă a devenit un adevărat simbol în societate. El polarizează atenţia şi interesul maselor nu numai prin prisma rezultatelor intrinseci pe care le realizează ci el devine un model exponenţial al reuşitei, al succesului. Aceste valori se pot transmite şi celor care aspiră la statutul de sportiv de performanţă dar la fel de bine ele pot reprezenta motoare pentru cei care practică activităţile sportive din plăcere.

Sportul are această proprietate de a cultiva în rîndul maselor spiritul competiţiei adevărate, al camaraderiei, al fair-play-ului, al atingerii idealurilor, dar el dezvoltă şi calităţi greu de explicat în cuvinte, poate cel mai reprezentativ fiind cinstea (pentru că, în general, în sport nu se trişează sau oricum se poate trişa mai puţin decît oriunde...)

Tinerii care îmbrăţişează aceste modele vor fi cu siguranţă pregătiţi altfel pentru viaţă, vor fi mai puternici şi mai solidari.

De asemenea, în programul gîndit de noi şi propus analizei dumneavoastră, şi-au găsit locul şi alte categorii populaţionale, nu doar cele reprezentate de copii.

Am gîndit strategii de dezvoltare a sportului de masă care să cuprindă întreaga comunitate (sau cît mai mult posibil din cadrul acesteia).

Astfel, în demersul nostru am regîndit competiţia între cartiere, fie că este vorba despre tineri sau mai puţin tineri, am creionat concursuri de tip familial dar i-am cuprins în program şi pe seniorii cetăţii sau pe cei care suferă de dizabilităţi. Am făcut acest lucru pentru că trăim cu toţii în acest oraş, contribuim cu toţii la ceea ce reprezintă astăzi Clujul şi mai ales pentru că, în opinia noastră, toţi cetăţenii oraşului sînt la fel de importanţi.

PROGRAME OPERAŢIONALE

-Copii de-o sută

Este un proiect complex, în care vor fi angrenaţi copiii cu vîrste cuprinse între 7 şi 10 ani, părinţii acestora, cadrele didactice şcolare dar şi studenţii şi profesorii de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport din Cluj.

Scopul acestui demers se vrea pe cît de simplu pe atît de eficient: dezvoltarea, încă de la o vîrstă fragedă, a uneia dintre cele mai elementare abilităţi, aceea de a alerga.

Alergarea le va rezolva copiilor şi alte probleme, printre care cele legate de alimentaţia dezordonată, de mersul incorect, de postura coloanei vertebrale şi chiar de obezitate (indentificabilă la foarte mulţi copii din ziua de azi).

În plus, „Copii de-o sută", aplicat corect, se va putea constitui într-un veritabil criteriu de selecţie pentru diferite ramuri sportive, pornind de la atletism şi pînă la sporturile de echipă.

Cadrele didactice şi studenţii voluntari de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport vor acorda asistenţa de specialitate, vor asigura cronometrajul profesionist, vor centraliza rezultatele şi se vor ocupa de o selecţie riguroasă a celor care vor putea mai apoi să practice sportul într-un mod organizat.

Modul de lucru:

-Se vor fixa 10 centre (probabil 10 şcoli-licee) unde vor avea loc fazele preliminare. Recomandarea este ca aceste 10 şcoli să fie amplasate în cartiere diferite ale oraşului, de exemplu Mărăşti, Mănăştur, Zorilor, Centru (2), Gheorghieni, Grigorescu, Iris, Dîmbul Rotund, Gruia).

-În fiecare dintre aceste centre se vor organiza, pe parcursul a patru săptămîni consecutive, trialurile, cu copii care vor alerga nici mai mult nici mai puţin decît 100 de metri. În urma calificărilor şi recalificărilor vor fi aleşi 10 copii (plus 3 rezerve), primii în ordinea timpilor obţinuţi, cei care alături de cei 10 din celelalte 9 zone, vor participa la faza finală.

-În funcţie de disponibilităţile financiare ale sponsorilor zonali, activitatea poate fi susţinută prin asigurarea apei sau a băuturilor răcoritoare, a tricourilor personalizate şi a premiilor.

-Faza finală se va consuma pe Cluj Arena, în două zile consecutive, una a calificărilor şi cealaltă a finalelor.

-Pentru mediatizarea corespunzătoare, faza finală poate fi televizată chiar şi în direct de către TVR Cluj.

-Primii 10 clasaţi în urma finalelor vor fi declaraţi adevăraţii "copii de-o sută ai Clujlui"

Beneficii:

-proiectul va scoate în evidenţă importanţa practicării alergării în detrimentul unor tentaţii ale zilei (în principal calculatorul sau televizorul), va lupta împotriva sedentarismului şi obezităţii juvenile, un flagel în dezvoltare.

-proiectul va mobiliza comunitatea: copii, părinţi, cadre didactice primare şi universitare, spectatori neutri, media, sponsorii, vor fi parte integrantă dintr-o joacă ce-şi va arăta roadele încă de la prima ediţie.

Proiectul 500 de panouri de baschet

Acest proiect se va arăta a fi unul de o eficienţă maximă. Pornim de la ideea că spaţiile de joacă dintre blocuri pot fi completate sau reamenajate astfel încît să facă loc acestor panouri.

În Franţa, bunăoară, locurile acestea de joacă nu au dotări excepţionale, cu terenuri sintetice, cu împrejmuiri, ci multe dintre ele au ca bază pământul bătătorit (de altfel cel mai bun suport pentru glene, genunchi, articulaţii în general) şi minime dotări (în genul a două mini-porţi de fotbal, un fileu de volei sau un panou de baschet). Un astfel de model poate fi "copiat" şi în cazul nostru, şi o să ne fixăm exclusiv pe panourile de baschet.

Mod de lucru:

Identificarea locurilor de amplasament se poate face de către o echipă mixtă formată din specialiştii jocului (antrenori, cadre didactice de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport) dar şi specialişti din Primărie, arhitecţi sau designeri.

Profilul panourilor nu trebuie să fie neapărat unul care să respecte standardele oficiale (înălţimea, de exemplu), ci mai degrabă să ofere caracterul de accesibilitate.

Aceşti specialişti vor hotărî care dintre spaţii se pretează la amplasarea a două panouri şi care pot suporta doar un panou.

Important este ca spaţiile respective să fie nivelate, asigurate din punct de vedere al siguranţei jucătorilor şi rezolvată problema zgomotului care poate fi la un moment dat perturbator pentru cei care locuiesc în zonă.

Beneficii:

Într-un oraş cu o tradiţie excepţională în baschet la ora actuală nu există mai mult de 50 de panouri în tot oraşul, existînd însă un teren de baschet în pantă, ceea ce poate fi considerată o adevărată "realizare" în materie.

Copiii, iubitorii baschetului în general, nu au nevoie de standarde internaţionale pentru a-şi satisface nevoia de sport. Ei au nevoie de condiţii minimale, dar de spaţii cochete, plăcute unde să-şi poată exersa această pasiune.

Odată identificate, apoi dotate, aceste spaţii vor constitui adevărate oaze de practicare a sportului. În acelaşi timp, o simplă vizită itinerantă a specialiştilor în baschet prin aceste locuri va putea da startul unor alte idei ce ţin de selecţie sau de organizarea de competiţii (de genul campionatelor inter-cartiere).

Curtea şcolii

Curtea şcolii a reprezentat, de-a lungul timpului, oaza de sport a elevilor. În pauze, la orele de sport dar mai ales după încheierea programului sau în zilele de week-end curtea şcolii atrăgea ca un magnet. Acolo se organizau ad-hoc cele mai încrîncenate meciuri de fotbal, handbal sau baschet. Din acest punct de vedere, curtea liceului Nicolae Bălcescu reprezenta un reper.

La ora actuală multe dintre şcolile din Cluj beneficiază de terenuri sintetice, în cele mai multe cazuri ele funcţionînd după următorul sistem:

-în timpul programului şcolar acolo se desfăşoară orele de educaţie fizică

-după program şi în week-end partenerul şcolii (unul privat) are exclusivitate pe terenul sportiv, respectiv desfăşoară o activitate economică, prin închirierea terenurilor.

În aceste condiţii, şcolarii nu mai pot pune piciorul în propria lor bază sportivă decît în timpul celor 6-8 ore cît durează o zi şcolară.

Mod de lucru:

Din punctul nostru de vedere lucrurile pot reintra în normal (prin revizuirea termenilor contractuali existenţi deja, prin hotărîri ale Consiliului Local sau ale Inspectoratului Şcolar Judeţean), în sensul în care copiii să-şi poate exersa abilităţile într-ale sportului în propria lor şcoală, pe propriul lor teren.

În aceste spaţii se pot organiza veritabile întreceri şcolare, sub supravegherea cadrelor de specialitate, care trebuie stimulate astfel încît să existe săptămînal competiţii sportive.

De asemenea, chiar şi în absenţa unor activităţi organizate, terenul sportiv al şcolii este bine să rămînă la dispoziţia elevilor, în principal pentru că astfel între elev şi şcoală se crează (sau se întreţine) un sentiment de apartenenţă reciprocă.

Beneficii:

Curtea şcolii trebuie să reintre în posesia elevilor, beneficiile putînd avea şi alte semnificaţii decît cele sportive, unele care ţin de apartenenţa la un loc, altele care pot îmbina educaţia cu sportul.

Programul Neuron Kid

Este un program propus de Împreună pentru România Modernă, un ONG. Interesant la acest proiect este în primul rînd faptul că redă lumii jocurile atît de dragi nouă, jocurile copilăriei: „Raţele şi Vînătorii", „Mîţa", „Ţară ţară vrem ostaşi", „Castel", „Lapte Gros", „La foc, la foc", „Păsărică mută-ţi cuibul", „De-a v-aţi ascunselea"...

Misiunea IPRM este de :

- A promova în rândul noilor generaţii valori autentice, plecând de la nevoia lor de mişcare şi interacţiune socială;
- A dezvolta o reţea de voluntari în fiecare din comunităţile vizate de programele IPRM;
- A publica materiale care să asigure continuitatea implementării programelor IPRM.
- copii între 6 - 13 ani din diferite oraşe şi comune din ţară;
- voluntari din aceste localităţi.

Impactul produs constă în:

- schimbări, comportamentale şi de atitudine pozitivă, ale copiilor în relaţiile de familie, în activitatea şcolară, în relaţiile din societate şi în stilul de viaţă;
- atribuirea de *semnificaţie* activităţii voluntare;
- creşterea interesului tinerei generaţii pentru valorile dezvoltate de sport.

Rezultate cuantificabile:

- elaborarea şi implementarea unui program de educaţie a corpului prin intermediul activităţilor fizice implicând peste 50.000 copii şi peste 2.500 voluntari;
- crearea unei platforme online, de instruire şi informare, destinată voluntarilor, părinţilor, cluburilor sportive şi ca suport în educaţia non-formală a copiilor.

Direcţii de dezvoltare: implementare programe, instruire, raportare activităţi.

Scopul proiectului

- O dezvoltare, fizică şi socială armonioasă a copiilor, prin practicarea sporturilor, ceea ce contribuie la o mai bună organizare şi la disciplinarea vieţii personale, cu extindere asupra rezultatelor şcolare;

Obiectivele proiectului

- Atragerea celor 50.000 de copii spre beneficiile şi rigorile sportului prin practicarea diferitelor activităţi sportive, astfel încât aceştia să fie provocaţi să se implice în competiţii de acest gen şi după încheierea Programului Neuron;
- Desprinderea din mediul virtual a celor 50.000 de copii şi implicarea lor la modalităţi sănătoase de petrecere a timpului liber şi de interacţiune cu alţi copii de aceeaşi vârstă prin participarea săptămânală, timp de un an, a activităţilor sportive organizate în cadrul Proiectului Neuron;
- Atragerea celor 50.000 de copii spre valori autentice precum disciplină, corectitudine, respectarea instrucţiunilor, perseverenţă, compasiune, muncă în echipă, etc. promovate prin intermediul activităţilor sportive desfăşurate în cadrul Programului Neuron.

Grupul ţintă vizat

- 50.000 de copii între 6 şi 13 ani atât din mediul rural cât şi din mediul urban;
- 2.500 de voluntari din aceste localităţi recrutaţi din rândul profesorilor de sport activi sau pensionaţi, învăţătorilor activi sau pensionaţi, sportivilor activi sau retraşi, studenţilor cu profil sportiv;
- angajaţii asociaţiei;
- colaboratori ai asociaţiei, pe partea de promovare.

Activităţile proiectului

- Asigurarea, pentru 50.000 de copii din ţară, pe perioada unui an întreg, a unei platforme de dezvoltare a abilităţilor sportive constând în organizarea activităţilor fizice de instruire în fiecare săptămână a câte 1 ½ ore, în cadrul căreia să fie promovate activităţi sportive de facturi diferite (atletism, gimnastică, jocuri de echipă, jocuri paralimpice, etc.) şi odată cu ele beneficiile unui astfel de stil de viaţă;

Instrumentele care asigură transparenţa organizaţiei

- Asociaţia transmite trimestrial, către sponsori şi parteneri, informări, fotografii, rapoarte financiare de activitate, iar pe site-ul Ministerului de Finanţe pot fi găsite bilanţurile anuale depuse şi principalii indicatori economico - financiari pentru toţi anii de funcţionare;
- Pe pagina web a asociaţiei – www.iprm.ro - se pot găsi atât informaţii cu caracter general, cât şi rapoarte privind derularea proiectelor demarate de asociaţie.

Someşul, rîul Clujenilor

Rîul Someş ocupă un loc central în ceea ce priveşte imaginea oraşului. Există chiar sintagma consacrată pentru a face referire la Cluj: “oraşul de pe Someş”.

Mod de lucru:

În colaborare cu Asociaţia Judeţeană a Pescarilor sportivi se poate organiza un concurs open de pescuit, un concurs ce poate fi mediatizat optim pe canalul Fishing and Hunting, de exemplu. Un eveniment care poate intra definitiv în istoria urbană a Clujului prin impactul extraordinar pe care l-ar avea atît din punct de vedere emoţional cît şi vizual (închipuiţi-vă cît de frumos ar arăta malurile Someşului pline cu pescari, de la intrarea şi pînă la ieşirea din oraş, estimăm o participare-mamut, cu peste 5.000 de pescari amatori)

Acest lanţ uman ar atrage cu un magnet atît opinia publică cît şi, foarte probabil, media din ţară şi din străinătate, care ar reflecta acest eveniment la înălţimea standardelor pe care şi le propune încă de la ediţia inaugurală (există dorinţa permanetizării, a continuităţii).

Cu ajutorul specialiştilor în domeniu se pot organiza arbitrajele la rigoare, pe categorii de vîrstă probabil (tineri, seniori, vîrstnici), cu ajutorul sponsorilor s-ar putea crea echipamente-ţinute standard, care să particularizeze concursul în peisajul acestui sport.

Beneficii:

Pe lîngă satisfacerea gustului pentru pescuitul sportiv, imaginea Clujului ar avea numai de cîştigat, "Someşul, rîul Clujenilor" putînd deveni un adevărat reper.

Iron Man de Cluj

După modelul consacrat, respectiv 3.86 km înot, 180, 25 km bicicletă şi 42.2 km alergare (maraton), se poate consacra acest Iron Man de Cluj cu distanţele înjumătăţite sau adaptate astfel încît să devină accesibile unei mase cît mai largi. Oricum, după 36 de ani de la apariţia acestui concept (1977), ar fi momentul ca şi Clujul să se racordeze la idee.

De asemenea, cel puţin pentru prima ediţie, se pot organiza întreceri preliminare, calificatorii, menite a obişnui practicanţii să se obişnuiască cu rigorile unui asmenea concurs solicitant.

Ca spaţiu de desfăşurare Lacul Tarniţa şi împrejurimile, adecvat amenajate, ar putea reprezenta amplasamentul ideal.

În afara concursului propriu-zis, o astfel de desfăşurare de forţe ar presupune şi un bun prilej de socializare, avînd în vedere că aparţinătorii şi spectatorii neutri pot (vor) fi atraşi ca un magnet de ineditul acestei activităţi ce presupune curaj, comuniunea cu natura, spirit de aventură.

Beneficii:

O astfel de competiţie ar veni să ofere un cadru adecvat celor care practică acest triunghi de sporturi de unii singuri sau afiliaţi la asociaţii din străinătate.

Fiind o competiţie ce cîştigă tot mai mult teren pe plan internaţional, există astfel o mare oportunitate pentru ca oraşul Cluj să găzduiască un astfel de concurs avînd printre participanţi şi sportivi din străinătate.

Tenis în familie

Modelul acesta de competiţie familială are multiple avantaje. Ea vine să completeze fericit programul unei familii sau, după caz, vine în sprijinul familiilor care petrec foarte puţin timp împreună.

Întrecerea umple un gol la acest capitol, reuşind să mobilizeze membrii ei spre un scop comun, acela de a juca tenis şi, de ce nu, acela de a cîştiga împreună.

Formatul copiază într-un anume fel competiţia Cupa Davis, doar că, de data aceasta, se vor juca trei meciuri: adulţii între ei (mame contra mame, taţi contra taţi) şi copiii, la rîndul lor, între ei.

Formatul va fi unul open, cu mii de participanţi (echipe-familie), se vor stabili datele exacte ale fazelor preliminarii (pe cartiere), concursul va continua pe terenurile stabilite de către organizatori urmînd ca finalele să să joace la o singură bază sportivă, eventual în transmisiune directă la televiziune.

Pentru cointeresarea cluburilor care îşi pun la dispoziţie terenurile acestea vor primi, fiecare dintre ele, 50 de rachete de tenis care după ce vor fi puse la dispoziţia participanţilor, vor rămîne în dotarea cluburilor.

Arbitrajele vor fi asigurate de către antrenorii cluburilor dar şi de către voluntari.

Se vor asigura apa minerala, prosoape şi mingi, precum şi premii porporţionale cu fiecare fază a acestei acţiuni de largă respiraţie.

Pe parcursul întrecerilor vor fi invitaţi, prin rotaţie, tenismani profesionişti care să desfăşoare la sfîrşitul sesiunilor cîte o rundă demostrativă, ca un corolar al meciurilor din săptămîna (luna respectivă).

Terenurile din Cluj se pretează la live-straming astfel încît multe dintre meciurile ce se vor disputa vor putea fi transmise în acest format, live, pe internet.

Beneficii:

Tenisul, ca pretext, poate aduce membrii familiei laolaltă, după o săptămînă complicată pentru toţi membrii ei. Puterea exemplului personal dar şi forţa grupului (familiei), apartenenţa la acel "ceva", încrederea în sine şi în puterea familiei tale, sînt cîteva dintre motivele care pot impune un astfel de demers.

Steag, stemă, şcoală generală, liceu, facultate

Programul îşi propune să redea sentimentul de apartenenţă la instituţia de învăţămînt urmată precum şi creearea unei imagini suplimentare.

În urma unui concurs de idei se vor alege elementele definitorii ale şcolii respective (luîndu-se în considerare elementele esenţiale care individualizează instituţia respectivă) şi se vor crea aceste embleme: steagul şi stema.

Odată implementate, acestea vor acompania orice manifestare la care instituţia de învăţămînt va fi parte (sportivă sau de altă natură).

Modelul se va impune rapid drept un simbol pentru toţi cei care urmează cursurile în respectivele unităţi şcolare dar va avea un impact extraordinar şi asupra comunităţii clujene şi chiar şi în exteriorul acesteia.

Olimpiada cartierelor

Pe Cluj Arena, săptămînal, se vor organiza competiţii în 7 probe (pe modelul heptatlonului, dar fără probe tehnice precum prăjina sau săritura în înălţime, pentru a evita accidentările şi a nu restricţiona în nici un fel larga participare a cetăţenilor Clujului).

Astfel, probele vor fi următoarele:

60 de metri
100 de metri
400 de metri
800 de metri
1500 de metri
Săritura în lungime
3000 de metri

În fazele preliminarii cetăţenii cartierelor îşi vor desfăşura, pe Cluj Arena, propriul trial, în urma căruia pentru fiecare dintre cele 7 probe vor fi selecţionaţi un număr de cinci sportivi (primii cinci clasaţi).

Astfel, timp de 20 de săptămîni consecutive vor avea loc aceste trialuri, în urma cărora vor fi stabiliţi reprezentanţii cartierelor.

În faza finală, pe Cluj Arena, reprezentanţii celor 20 de cartiere (aproximativ 600 de sportivi, cîte 5 la cele 6 categorii de vîrstă propuse) vor participa la faza finală, într-un regal la care vor fi invitate nume mari ale ateltismului naţional (care vor asigura şi ei o parte demonstrativă).

Modul de desfăşurare va cuprinde categorii de vîrstă, astfel încît, pe criteriile stabilite de către organizatori (specialiştii în atletism) vor putea evolua de la copii pînă la vîrstnici, pe cel puţin şase categorii de vîrstă: 14-16 ani, 17-35, 35-45, 45-55, 55-65, peste 65 de ani.

Cele mai importante momente ale acestei Olimpiade vor fi însă cele în urma cărora se va face selecţia, pentru că astfel foarte mulţi dintre cetăţenii Clujului vor fi vizitat în calitate de sportivi sau de spectatori această arenă.

Cronometrajul, înregistrarea rezultatelor şi asistenţa tehnică de specialitate vor fi asigurate de către studenţii şi cadrele didactice de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport din Cluj.

Foarte important: se vor crea board-uri în fiecare cartier, cu preşedinte, vice-preşedinte şi un comitet executiv format din 5-8 persoane care vor coordona zona de care răspund

Beneficii:

Pornind de la denumire (Olimpiada), competiţia va reuni cam tot ce înseamnă sport de masă în Cluj, încurajînd astfel exprimarea prin sport, constituirea de modele şi întreţinerea unui spirit de competiţie ce nu poate împinge societatea clujeană decît înainte.

Programul “Primii trei paşi”

Un program integrat cu adresabilitate pentru copiii din clasa I menit a le forma trei deprinderi esenţiale pentru dezvoltarea lor viitoare: înotul, alergarea şi mersul pe bicicletă.

Specialiştii în domeniul sportului recomandă aceste trei deprinderi primare pentru că odată rezvolvate aceste abilităţi copilul este pregătit mai apoi pentru a îmbrăţişa orice sport iar cei care nu se vor întrepta mai apoi înspre sportul profesionist vor avea, totuşi, un apetit constant pentru mişcare.

Programul acesta este în strînsă interdependenţă cu educaţia şcolară (aşa după cum în majoritatea covîrşitoare a exemplelor de succes educaţia şi sportul merg mînă în mînă).

Ca infrastructură pot fi identificate destule bazine din Cluj care, în baza unui parteneriat, să îşi poată manifesta disponibilitatea pentru a găzdui aceste ore de iniţiere într-ale înotului (bazinul Olimpic, bazinul UBB, bazinul Palatului Copiilor, bazinul hotelului Belvedere, bazinul City Plaza, Aquina Spa, Alverna Spa, Ramada Spa). În cadrul orelor de educaţie fizică dar şi în week-end (cu sprijinul profesorilor de sport, al voluntarilor şi al profesorilor de inot) elevii pot deprinde fără nici o problemă tainele înotului, astfel încît la finele clasei I toţi şcolarii din Cluj să poată trece acest prim test, unul esenţial.

În ceea ce priveşte alergarea, ideea de bază este deprinderea principalelor tehnici de respiraţie în mişcare, de ţinută adecvată a corpului, de rezistenţă minimală la efort, de combatere a tendinţelor de îngrăşare sau de combatere a instalării premature a obezităţii la copil.
În cadrul orelor de educaţie fizică, dar prin cooptarea specialiştilor în atletism (de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport-profesori şi studenţi) se vor elabora şi aplica metode minimale în ceea ce priveşte alergarea.

Problema mersului pe bicicletă se va putea rezolva prin implicarea organizaţiilor deja existente în oraş (Cicloturism Napoca, Clujul Pedalează şi altele..), printr-un parteneriat, acestea putînd pune la dispoziţie şi numărul necesar de biciclete care să faciliteze accesul tuturor şcolarilor de clasa I.

După modelul deja enunţat în ceea ce priveşte înotul şi alergarea, prin implicarea profesorilor de sport, a specialiştilor în domeniu, a profesorilor şi studenţilor de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport, programul este perfect sustenabil.

Colaborarea aceasta între cadrele universitare şi cele din învăţământul primar sau gimnazial reprezintă, în esenţă, cheia acestui program menit a forma deprinderile esenţiale în ceea ce priveşte mişcarea fizică în apă şi pe uscat a tinerilor vlăstare.

În cele din urmă, pe final de an şcolar, se poate organiza o sesiune demonstrativă care să intre mai apoi într-o tradiţie la nivel de oraş, o zi specială în care copiii, părinţii, aparţinătorii, cadrele didactice, spectatorii neutri, să-i vadă în plină acţiune pe cei mai mici dintre şcolari.

Programul 50 Plus

Principalul criteriu pentru acest program este vîrsta: peste 50 de ani.
În cadrul acestui program vor fi dezvoltate activităţi de mişcare în aer liber şi sport menite a creşte apetitul persoanelor trecute de 50 de ani pentru a-şi petrece timpul liber într-un cadru organizat, unitar, conform unui grafic al activităţilor uşor de urmărit şi simplu de aplicat.

Programul activităţilor va fi afişat la început de an şi vs fi împărţit în patru semestre, pe anotimpuri:

Iarna: decembrie, ianuarie, februarie
Primăvara: martie, aprilie, mai
Vara: iunie, iulie, august
Toamna: septembrie, octombrie, noiembrie

Se va întocmi un clasament după fiecare semestru, clasament ce va fi afişat la primăriile de cartier dar şi la Primăria municipiului.

Clasamentul se va întocmi simplu:
-după finalizarea uneia dintre probe se vor puncte primii 10, cu puncte cuprinse între 10 (pentru învîngător) şi 1 (pentru cel clasat pe locul 10)
-după finalizarea tuturor probelor se va proceda la întocmirea unui clasament general pe baza cumulului punctelor obţinute în fiecare probă.

Probele vor fi:

-pentru iarnă: schi (pîrtia Feleacu şi-sau Băişoara)
-pentru primăvară: alergare (probe accesibile),
-pentru vară: şah, tenis de cîmp
-pentru toamnă: tenis de masă

Programul detaliat al probelor şi poate fi elaborat în colaborare cu cadrele didactice de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport, cu studenţii şi voluntarii.

Clujul alb

Tradiţia sporturilor de iarnă poate fi reînnodată la Cluj. În istoria sportivă a oraşului se pot găsi adevărate repere în domeniu, ştiindu-se că aici au existat echipe de hochei, mari campioni în patinaj (să nu uităm că în 1928 sediul Federaţiei Române de Patinaj era la Cluj) şi o veritabilă şcoală de schi (dacă ne gîndim doar la celebrul profesor Dan Căpitan).

Pe structura existentă, cu pîrtiile de la Feleacu şi Băişoara, cu posibilităţile moderne de montare a pationoarelor artificiale şi cu o concentrare a energiilor înspre acest domeniu, pronosticăm o renaştere rapidă a acestor sporturi aflate pe nedrept în umbră în ultimele decenii. În acelaşi timp se pot crea competiţii la nivel de sport de masă, cu condiţia ca să existe un calendar aplicat tuturor acestor forme de mişcare în aer liber.

Într-o colaborare cu specialiştii de la Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport, pe structurile deja existente dar şi pe amenajări care să nu comporte un effort material considerabil, se pot contura competiţii de largă respiraţie, la nivel de sport de mase, cu o periodicitate bine determinată şi cu rezultate uşor de evaluat, în prima fază.

Mai apoi, în faza a doua, se poate lucra pe module, diferenţiat, astfel încît să îşi poată face loc şi un embrion profesionist (care să se dezvolte şi el, pornind de la selecţie-copii şi ajungînd pînă la înfiinţarea unui centru de sporturi de iarnă la Cluj).

De la competiţii cu caracter de agrement (în genul Serbărilor Zăpezii), permanentizate şi pînă la stabilirea unor etape săptămînale pentru practicanţii sportului de masă (concursuri în care punctele să se cumuleze), Clujul poate deveni un pol al sporturilor de iarnă.

Programul Fără Handicap

Premisa de la care pornim este că în oraşul Cluj orice cetăţean este indispensabil.

În prima fază a proiectului se vor identifica toate persoanele cu handicap (în colaborare cu Sally Lamont) şi se va verifica disponibiltatea acestora de a participa la activităţi sportive organizate.

În funcţie de aceste răspunsuri se va stabili un program competiţional clar, probele propuse fiind următoarele:

-schi
-tenis de masă
-baschet specific
-nataţie
-probe de atletism

Ar fi o premieră pentru Cluj Arena, de exemplu, să găzduiască probele atletice, aşa cum ar constitui o adevărată mîndrie pentru clujeni să poată participa la competiţiile specifice pentru persoanele cu dizabilităţi ce s-ar desfăşura în piscinele din oraş, pe pîrtiile din apropiere sau în sălile de sport.

S-ar crea de asemenea un puternic sentiment de solidaritate, o sensibilizare a sponsorilor şi dezvoltarea unui spirit de camaraderie care să meargă dincolo de barierele arbitrare.

De la bunele intenţii s-ar putea trece cu adevărat la fapte, aceste persoane putîndu-se bucura de condiţii egale în ceea ce priveşte accesibilitatea la bazele sportive ale Clujului.

Una dintre competiţiile cu adevărat inedite ar putea fi aceea în care un cuplu format dintr-o persoană cu dizabilităţi şi una fără acest fel de probleme să participe, ca echipă, în cadrul aceluiaşi concurs.

strategia pentru

Tineret

Coordonatorii grupului de lucru:

Andras Farkas

Vlad Pop

Adrian Rusu

PREAMBUL

Tinerii sunt principalii agenți, beneficiari dar și victime ale schimbărilor sociale și economice majore ale societății, iar în ciuda existenței unui sistem politic, educațional și încă prea puternic centralizat, deciziile luate la nivel local pot avea cel mai mare impact asupra vieții lor cotidiene. Tocmai de aceea este foarte important ca administrația locală să își asume un rol important în identificarea nevoilor și aspirațiilor lor, asigurându-le în același timp o implicare activă pe plan economic, civic, social și cultural.

În ciuda proiectelor și activităților din ce în ce mai ample și diverse, care sunt destinate implicării active ale tinerilor în procesele de dezvoltare ale societății, ei se confruntă deseori cu pierderea încrederii în sistemele decizionale existente și au un anumit grad de detașare de formele tradiționale de participare la viața publică. Unii dintre acești tineri afirmă că nu-și regăsesc întotdeauna preocupările reflectate în politicile publice concepute pentru și de către semenii lor mai în vârstă, că poziția tinerilor în societatea contemporană este într-o continuă schimbare, traseele individuale în viață devin din ce în ce mai puțin lineare, accesul la un loc de muncă și casă, mașină proprie (autonomie și mobilitate) este plasat la o vârstă din ce în ce mai târzie și ei sunt forțați să supraviețuiască într-un sistem social, politic și economic în cadrul căruia devine din ce în ce mai greu să-și găsească rolul.

Într-un context social în care ei au la dispoziție un număr redus al oportunităților economice, școala, universitatea sau locul de muncă nu mai joacă același rol integrator ca altădată și statutul personal de autonomie se dobândește din ce în ce mai târziu capacitatea lor de adaptare este pusă la încercare mai mult ca niciodată și adoptarea unor strategii de viață reactive sau unei atitudini de așteptare pasivă în defavoarea unei strategii proactive este preponderentă. O parte a acestor tineri se refugiază în indiferență sau în individualism, majoritatea lor dorindu-și totuși să influențeze viața comunității, politicile și deciziile care le privesc în mod direct sau indirect. Ei însă nu reușesc să găsească mijloacele adecvate pentru a exprima aceste dorințe în cadrul organizațiilor și instituțiilor menite să reprezinte interesele și opiniile lor.

În acest sens prezentul document are rolul de a crea un cadru general, care devine un punct de pornire pentru crearea unei Strategii de Dezvoltare prin Tineret pentru perioada 2014-2020, promovând astfel dezvoltarea de reglementări pentru o participare mai largă a tinerilor la actul decizional și sprijinirea parteneriatelor între structurile de/pentru tineret și administrația publică centrală și locală.

Prin situația specială creată de câștigarea titlului de Capitală Europeană a Tineretului pentru anul 2015, Cluj-Napoca are oportunitatea să-și fundamenteze într-un mod mult mai consolidat politica sa generală față de generația sub 35 de ani care nu numai că reprezintă un procent mare din populația urbei, dar are și cel mai activ rol în dezvoltarea economică a acesteia. Cadrul specific creat de programul construit în jurul acestui titlu va permite o planificare strategică pe termen mediu și o viziune pe termen lung, care poate deveni unic în această parte a continentului european.

Succesul acestui proiect până în momentul de față și experiența anilor precedenți arată faptul că se poate crea la nivel local o colaborare specifică între sectorul de tineret și sectorul

public în ceea ce privește problematica specifică a tineretului. Acest lucru are o importanță și în sensul în care domeniul tineretului este una care are valențe transversale în multe cazuri și are sinergii cu majoritatea celorlalte domenii de activitate abordate într-o planificare strategică generală.

ANALIZĂ SWOT

PUNCTE TARI	**PUNCTE SLABE**
• Centru universitar cu un număr foarte mare de studenți cca 80.000 (12 universități) • Numărul mare de studenți străini – Erasmus și studenți înscriși la universități clujene • Nivel de șomaj scăzut în rândul tinerilor • 4 campusuri universitare – în ultimii ani acestea au fost renovate și s-a dublat capacitatea de cazare a hostelurilor și campusurilor • Existența facilităților de studiu gratuit de la nivel primar la nivel universitar/postuniversitar • Caracterul multicultural al orașului, atât la nivelul populației stabile, cât și la nivelul rezidenților temporari • Facilități de transport pentru studenți la nivel local și național • Peste 1.000 de evenimente de tineret anual • Posibilități multiple de studii în limbi străine • tineri cu abilități și competențe crescute – utilizarea tehnologiilor, limbi străine • nivelul tehnologic crescut al orașului – în special o rețea bună de conectivitate (broadband) la internet • numărul mare de facilități pentru petrecerea timpului liber – sport, cultură, shopping, cafenele, cluburi, etc • Există peste 150 de organizații locale de tineret • O reprezentare bună a organizațiilor studențești în Cluj (AEGEE, BEST, AIESEC, JCI, ELSA) • Infrastructură bine dezvoltată pentru găzduirea de evenimente (conferințe, seminarii, tabere etc), cazare etc • Federația SHARE – reunește cele mai multe	• Fenomenul de underemployment în rândul tinerilor • Activitatea organizațiilor de tineret nu acoperă toate domeniile de activitate și nici toate categoriile de vârstă • Nivelul redus de participare reală și empowerment al tinerilor la viața comunității • Conexiunea mică dintre viața universitară și viața comunității în general (viața universitară ca un univers paralel) • Colaborări puține între sistemul educațional preuniversitar și cel universitar • Discrepanțe mari între nivelul educațional al tinerilor din diferite grupuri sociale • Participarea scăzută la activități culturale, sportive, sociale, a tinerilor care nu mai au un contact instituțional (cu școala, universitatea etc) • Vizibilitate și oportunități reduse pentru tinerii cu nevoi speciale • Consumul crescut de țigări, alcool și droguri în rândul tinerilor, lipsa datelor cu privire la aceste fenomene • Numărul redus de sisteme de suport (consiliere psihologică, personală, de carieră etc) pentru tineri și acceptarea socială scăzută a acestora • Socializarea diferențiată (izolată) a studenților străini de restul comunității • Vara activitățile din oraș sunt la un nivel scăzut (în conexiune cu vacanța universitară) • Generațiile tinere se schimbă rapid,

organizații de tineret și consorții din sector – existența unei voci comune • Există buget local pentru finanțarea activităților de tineret - Succesul inițiativei Youth@Cluj-Napoca 2015 și suportul acestuia a crescut bugetul alocat activităților de tineret, acesta fiind de 300.000 lei numai pentru Federația SHARE pentru anul 2014, anul de pregătire a Capitalei Europene de Tineret • Instituțiile publice locale sprijină organizarea evenimentelor de tineret, iar pentru închirierea spațiilor, ONG-urile de tineret nu plătesc taxe • Cluj-Napoca are cea mai mare comunitate virtuală din România, pagina de Facebook "I love Cluj" – o conexiune bună cu orașul a foștilor studenți prezenți în lume • Cluj-Napoca este centrul Transilvaniei, cu aproape 2 milenii de tradiții, istorie și cu o imagine internațională bună	există șansa pierderii know-how-ului datorită schimbării rapide • Facilități reduse pentru încurajarea antreprenoriatului în rândul tinerilor • Fenomenul de brain-drain – numărul mare de tineri care studiază (gratuit) în România și își dezvoltă apoi carierele în alte țări • Posibilități reduse de confirmare a unei cariere în oraș pentru tinerii cu potențial – facilități de cercetare reduse, proiecte interdisciplinare/interuniversitare puține • Lipsa unui sistem de transport în comun de noapte care să lege toate zonele orașului • Nu există experiență locală în planificarea și implementarea proiectelor multianuale • Sistemul de planificare bugetară anuală din România – care nu permite proiecția multianuală
OPORTUNITĂȚI	**AMENINȚĂRI**
• Cluj-Napoca este Capitala Europeană a Tineretului în 2015 (cu sprijinul autorităților locale, al guvernului, al mai multor organizații internaționale) • Programe de finanțare pentru activități de tineret –la nivel local, județean, național, european • Candidatura pentru titlul Cluj-Napoca 2021 Capitală Culturală Europeană • Economia dinamică a orașului – nivelul scăzut al șomajului, numărul mare de companii mari • Infrastructura de acces favorabilă mobilității – aeroportul Cluj-Napoca (peste 15 curse internaționale), cale ferată • În ultimii doi ani, peste 200 de companii au sponsorizat evenimente de tineret. • Vară caldă - perioada aprilie-octombrie este optimă pentru activități în aer liber, sportive sau recreative • două arene de sport/mega evenimente – Cluj Arena, CFR • Piste de biciclete în dezvoltare, piste de	• Creșterea discrepanței dintre specialitățile în care sunt instruiți tinerii și cererea de pe piața forței de muncă • Continuarea fenomenului de brain-drain • Partide politice diferite în guvernarea administrației locale și naționale în perioada 2012-2016 • Calea ferată – accesul cu trenul îngreunat din cauza infrastructurii vechi (timpi lungi de călătorie), lipsa unor autostrăzi care să conecteze Clujul cu orașe importante și rețeaua europeană de autostrăzi • Un al doilea val al crizei economice ar putea lovi Europa sau România în particular. Acesta ar putea rezulta în condiții nefavorabile pentru tineri – bugete mai mici pentru activități de tineret, condiții de angajare mai proaste etc

alergare • Viața asociativă și culturală a orașului în creștere	

ANALIZA FACTORILOR INTERESAȚI (STAKEHOLDER ANALYSIS)

Pentru a putea identifica în mod clar cum va putea genera un set de măsuri strategice la nivel de tineret un impact generalizat la nivelul comunității clujene, este nevoie în primul rând de realizarea unei analize clare asupra acelor grupuri individuale și instituționale ce au legătură și pot intra în interacțiune cu inițiativele cheie propuse pentru conceptul strategic în domeniul tineretului.

GRUP	CONTRIBUȚIE
LOCUITORII MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA ȘI ZONEI METROPOLITANE	Prin intermediul Conceptului Strategic pentru Tineret sentimentul de apartenență față de Cluj-Napoca va crește. Localnicii nu sunt numai părți interesate dar și grup țintă al acestui program și al unui concept strategic pe tineret pe termen mediu. Ca și părți interesate vor putea beneficia pe mai multe căi de măsurile și inițiativele cheie propuse: • Creșterea sentimentului de mândrie și apartenență față de Cluj-Napoca • Îmbunătățirea atmosferei locale generale cu privire la viața urbană • Creșterea nivelului de interacțiune între persoană și persoană prin intermediul unui exemplu dat de tineri • Consolidarea sentimentului că Clujul este locație potrivită pentru întemeierea unei familii, creșterea copiilor, construirea și parcurgerea unei cariere cu epicentrul în Cluj • Consolidarea sentimentului că municipiul Cluj-Napoca este un hub, un punct de pornire pentru inițiative care valorifică creativitatea
PRIMĂRIA CLUJ-NAPOCA, CONSILIUL LOCAL CLUJ-NAPOCA, CONSILIUL JUDEȚEAN CLUJ	Instituțiile de management ale administrației publice locale din județ și din localitate sunt printre principalii beneficiari ai Conceptului Strategic pentru Tineret. Titlul de Capitală Europeană a Tineretului 2015 aduce deja o vizibilitate crescută localității deci implicit și autorităților locale responsabile de administrarea localității șu județului. Proiectul aduce valoare adăugată prin: • îmbunătățirea imaginii Municipiului Cluj-Napoca și a regiunii Clujului (asociere de nume) la nivel național și internațional, • acces crescut la fonduri structurale, programe comunitare suplimentare (chiar și direct din Bruxelles prin programe transnaționale) de dezvoltare a întregii regiuni, • număr mărit de turiști, proiecte pe toată regiunea, care se regăsește și în numărul mai mare de colectări de impozit local,

	• îmbunătățirea sentimentului de bunăstare dar și a sentimentului de apartenență față de comunitate, care aduce beneficii și pentru autoritățile locale daca programul capitalei europene a tineretului este considerat un succes și este asociat și cu succesul autorității, • creșterea valorii brandului clujean cu o puternică tentă dinamică, creativă, tinerească
UNIVERSITĂȚI CU SEDIUL ÎN CLUJ-NAPOCA	Învățământul superior este un sector de activitate de bază în Cluj-Napoca și este un avantaj comparativ al municipiului. Universitățile sunt instituțiile care atrag un număr semnificativ de studenți anual și datorită acestor instituții. Capitala Europeană a Tineretului 2015 este în acest cadru strategic general de tineret o oportunitate pentru universități de a se prezenta în fața Europei și de a atrage în mod direct și mai mulți studenți din străinătate prin diferite schimburi, proiecte de cercetare, evenimente. Capitala Europeană a Tineretului asigură și în cazul lor o vizibilitate semnificativă.
SECTORUL NEGUVERNAMENTAL DIN CLUJ-NAPOCA ȘI JUDEȚUL CLUJ	ONG-urile clujene vor fi cele mai importante organizatoare de proiecte și evenimente în cadrul Capitalei Europene a Tineretului, deci se vor crea sinergii și parteneriate la nivel general și prin prisma unui sector de tineret în dezvoltare. În acest context acest sector (mai ales organizațiile care sunt formate de tineri sau au ca și grup țintă generația tânără). ONG-rile devin părți interesate într-un Concept Strategic pentru Tineret prin faptul că oferă: • vizibilitate sporită la nivel local și național, dar și internațional, • posibilitatea mărită de atragere a fondurilor, • crearea și aprofundarea unor parteneriate locale, regionale, naționale și europene, • consolidarea relațiilor intersectoriale (public, privat, neguvernamental).
SECTORUL NEGUVERNAMENTAL DIN ROMÂNIA	La fel ca la sectorul neguvernamental din Cluj, mediul ONG național poate beneficia în mod semnificat din programul implementat sub egida titlului de Capitală Europeană a Tineretului și dintr-un Concept Strategic pentru Tineret. Astfel: • au o posibilitate în plus de a întări structurile internaționale din care fac parte datorită unor parteneriate menite să aducă un plus de proiecte axate pe comunitate și tineret, • prin experiența implementării inițiativelor cheie din cadrul conceptului se pot crea mecanisme sustenabile de cooperare cu participarea administrației publice locale și a organizațiilor neguvernamentale de tineret sau cu activități în domeniul tineretului, • pot să se prezinte în fața unui public internațional nu numai prin prezența fizică în Cluj-Napoca ci și prin folosirea rețelei generate de programul Capitalei Europene a Tineretului

	pentru a-și promova activitățile, proiectele și rezultatele atinse prin care condiția tinerilor a devenit mai bună.
MEDIUL PRIVAT DIN CLUJ-NAPOCA ȘI ROMÂNIA	Atât proiectele și evenimentele din cadrul programului Youth@Cluj-Napoca 2015 cât și rețelele de informare și comunicare integrate create în contextul acestui program oferă suprafețe de vizibilitate semnificative în contextul unui Concept Strategic pentru Tineret. În cazul multor sectoare economice categoria de vârstă constituită de tineri este principalul grup țintă, iar prin asocierea de branduri aceste companii pot să-și crească volumul de vânzări dar pot să crească și valoarea brandului propriu. Într-un alt context, programul Capitalei Europene a Tineretului va genera în al doilea an al implementării Conceptului Strategic pentru Tineret un set de activități de CSR prin care se dezvoltă și o percepție de responsabilitate față de brandurile companiilor ce se implică în sectorul de tineret prin sprijinirea unor proiecte concrete sau chiar a unor inițiative cheie integrate.
SECTORUL TURISTIC DIN CLUJ-NAPOCA ȘI JUDEȚUL CLUJ	Capitala Europeană a Tineretului va atrage un număr semnificativ de participanți din România și Europa, acest fapt necesitând folosirea unor capacități semnificative de acomodare pentru aceste persoane. Mai mult, conferințele, congresele aduse în Cluj de către organizații și rețele europene cu ocazia acestui titlu au de asemenea nevoie de capacități logistice de organizare. Organizarea unor circuite turistice pentru vizitarea regiunii Transilvaniei pot constitui de asemenea surse de venituri pentru toți operatori locali și regionali. În acest context sectorul turistic este direct interesat în programul Youth@Cluj-Napoca 2015. În ceea ce privește Conceptul Strategic pentru Tineret, creșterea activității turistice generate de Capitala Europeană a Tineretului va contribui la o creștere sustenabilă prin care dup terminarea anului de referință 2015 nu se va reveni la valorile inițiale de la începutul perioadei de programare, ci se va constata o creștere sustenabilă.
MEDIUL PRIVAT CENTRAT PE TINERET	Programul Youth@Cluj-Napoca 2015 are o vizibilitate semnificativă și atrage un număr crescut de participanți atât din interiorul României cât și din străinătate. Prin diferite idei și campanii de co-branding programul poate genera o valoare adăugată companiilor atât la nivel de consolidare a brandului propriu cât în unele cazuri și la nivel de vânzări directe de produse și servicii. (de exemplu imagine de companie “youth-friendly”). Exemplele de bună practică generate de Capitala Europeană a Tineretului vor putea fi menținute și chiar consolidate prin intermediul continuării colaborării cu sectorul privat prin inițiativele cheie implementate sub egida Conceptului Strategic pentru Tineret 2014-2020.
GUVERNUL ROMÂNIEI	Câștigarea titlului de Capitală Europeană a Tineretului a adus

	beneficii și vizibilitate nu numai municipiului Cluj-Napoca ci și României. Astfel și pregătirea dar și derularea programului capitalei va însemna o oportunitate semnificativă și pentru România de a-și afirma viziunea, strategia în domeniul tineretului și să aibă parte de vizibilitatea adusă de programul Youth@Cluj-Napoca 2015. Conceptul Strategic pentru Tineret oferă un cadru de a consolida aceste relații. Și mai mult, mecanismele de colaborare generate în contextului anului 2015 pot fi extinse ulterior și asupra altor domenii de activitate.
MASS-MEDIA LOCALĂ ȘI REGIONALĂ	Programul Youth@Cluj-Napoca 2015 nu reprezintă numai un șir de evenimente ci și o atmosferă, o dinamică specială a orașului și o vizibilitate crescută la nivel național și internațional. Mass-media locală și regională este parte interesată în acest domeniu, deoarece: • prin implicarea în promovarea evenimentelor și demersurilor din realizate sub egida capitalei europene a tineretului mass media locală și regională poate să producă un conținut propriu inovator, dinamic, legat de tineri. De asemenea prin prezența unui număr semnificativ de studenți și turiști străini pe parcursul anului 2015 relatarea presei în limbi de circulație internațională devine mai accentuată, • prin prisma proiectelor de voluntariat precum și prin cooptarea ulterioară a acelor tineri care au lucrat pe realizarea unor conținuturi media proprii ale capitalei (revistă, producție audio-video, editare online) instituțiile media local pot dobândi forță de muncă proaspătă și cu experiență dobândită chiar prin derularea programului Youth@Cluj-Napoca 2015. Această practică poate fi continuată și după anul 2015 prin consolidarea inițiativei cheie de academie a voluntarilor.
FORUMUL EUROPEAN PENTRU TINERET	Prin succesul programului Youth@Cluj-Napoca.2015 se va consolida în sine instituția titlului de Capitală Europeană a Tineretului. Fiind a șaptea capitală din istorie, programul Clujului are posibilitatea să aducă abordări inovatoare care lărgesc experiențele dobândite chiar de Forum în ceea ce privește rolul acestui titlu în dezvoltarea urbană și în relația specială dintre comunitatea locală și tineret, precum și în domeniul valorificării potențialului tineretului la nivel local, regional, național și european.
ORGANIZAȚII DE TINERET EUROPENE ȘI REȚELE DE MOBILITATE	Un oraș ce a câștigat titlul de capitală europeană a tineretului înseamnă atât pentru România cât și pentru Europa un nou exemplu de angajament pe termen lung față de generația tânără. Un astfel de program dar și conceperea și implementarea unui Concept Strategic pentru Tineret dă dovadă de un accent crescut a atenției mediului public față de domeniul tineretului. În acest context organizații și rețele europene de tineret devin interesați în

	a aduce evenimente, congrese, conferințe și întâlniri de tineret în orașul, care se pregătește, este sau a fost Capitala Europeană a Tineretului. 2015 oferă posibilitatea Clujului de a se pune pe harta Europei, iar anii următori oferă o posibilitate pentru a se consolida această poziție pe hartă prin păstrarea unei intensități ridicate a proiectelor, evenimentelor cu accent puternic european, internațional.
ORGANIZATORI DE EVENIMENTE MARI ÎN CLUJ-NAPOCA ȘI REGIUNE	Orice eveniment major organizat la Cluj-Napoca are posibilitatea să aibă o vizibilitate crescută prin intermediul proceselor și fenomenelor ce se pun în mișcare în contextul Capitalei Europene a Tineretului. Este o posibilitate de asociere a brandurilor. De asemenea evenimentele clujene majore pot aduce o vizibilitate în plus programului Tineret@Cluj-Napoca 2015 prin rețele proprii de comunicare și prin asigurarea unei prezențe a programului în derularea acestor evenimente. În acest context parteneriatele și inițiativele comune pot produce valoare adăugată atât pentru participanții la aceste evenimente cât și organizatorilor de mari evenimente în Cluj-Napoca.
ORAȘELE PARTENERE ALE MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA	Generația tânără este cea mai dinamică și este dispusă pentru activități de mobilitate acumulând astfel experiențe de viață vitale. Orașele partenere au o posibilitate să ofere generației tinere să experimenteze Cluj-Napoca prin intermediul Conceptului Strategic pentru Tineret și al programului Capitalei Europene a Tineretului și să se implice în activități de tineret concrete. Aceste experiențe pot fi create nu numai la nivel individual ci și la nivel organizațional creând sinergii dintre organizațiile de tineret clujene și cele din orașele partenere. De asemenea, Conceptul Strategic pentru Tineret prin inițiativele sale cheie precum și programul Youth@Cluj-Napoca 2015 este o oportunitate pentru Cluj-Napoca și orașele partenere și înfrățite să-și consolideze relațiile lor de colaborare prin intermediul unor proiecte și schimburi de tineret concrete. Prin metodele propuse de abordare a sectorului de tineret, Cluj-Napoca poate oferi un model de bună practică și altor orașe europene în ceea ce privește implicarea directă a tinerilor în dezvoltarea urbană.

AVANTAJE COMPETITIVE

Din punctul de vedere a sectorului de tineret orașului are avantaje competitive importante față de alte orașe din țară, dar și multe orașe europene:

- Calitatea **vieții academice** din oraș constituie un avantaj competitiv important atât la nivel național, cât și la nivelul Europei Centrale, aici aflându-se o treime din totalul celor 12 universități din categoria I din țară, conform normelor ministerului de resort
- Spre deosebire de majoritatea orașelor țării de dimensiune asemănătoare, **populația tânără a Clujului arată o creștere**, reflectând un dinamism demografic destul de rar întâlnit în comunitățile teritoriale ale țării

- Administrația publică locală privește tineretul mai mult ca și o resursă și mai puțin o problemă, forța de muncă tânără cu nivel ridicat de pregătire și experiență, **numărul și calitatea absolvenților de învățământ superior** (competențe profesionale, lingvistice, compatibilitate culturală cu valorile promovate de companiile multinaționale) fiind valorificată prin **atragerea unui număr mare de multinaționale și sprijinirea programelor de mare anvergură pentru tineret** (Capitala Europeană a Tineretului, Festivalul TIMAF, etc.)

Capitala Europeană a Tineretului 2015

Titlul de Capitală Europeană a Tineretului 2015 a fost câștigat printr-un efort comun și o cooperare a Primăriei Cluj-Napoca și a sectorului organizațiilor de tineret din municipiu printr-un concurs la nivel european. Programul Capitalei dorește fidelizarea tinerilor locali, din România și Europa față de Cluj prin evenimente publice, activități profesionale, schimburi de tineri și formare de rețele individuale și instituționale sustenabile.

Îndeplinirea misiunii de a crea programe, inițiative menite să faciliteze asumarea unui rol în viața publică a tineretului, titlul de Capitală Europeană a Tineretului reprezintă un instrument puternic. Prin corelarea a forțelor și influențelor pentru a crea o abordare originală asupra tineretului la nivel urban acesta poate constitui un model nu numai la nivelul României dar și la nivel European.

TEME ȘI PROBLEMELE STRATEGICE

- Lipsa unei participări relevante ale tinerilor în procesele decizionale – lipsa unui cadru instituțional care să asigure participarea tinerilor în luarea deciziilor
- Lipsa unui sistem de securitate socială activă pentru tineri
- Acces limitat al tinerilor la servicii publice și infrastructuri specifice
- Concentrarea oportunităților de angajare/economice pe un număr limitat de domenii (domeniul IT, servicii)
- Existența dependentă susținută de părinți prelungită a tinerilor (posibilitățile de a deveni independenți din punct de vedere financiar sunt extrem de limitate, conviețuire forțată – părinți, prieteni, colegi, etc. - din cauza chiriilor ridicate, întemeiere tardivă a unei familii, etc.)
- Lipsa unei viziuni și strategii unitare și comunitare de dezvoltare a sectorului (probleme de continuitate, sustenabilitate, activități cu un impact pe durată scurtă, perpetuarea ciclică a unor domenii de intervenție neconectat le nevoile reale)

- Preluarea strategiilor, modelelor naționale și Europene, deseori nerelevante în contextul local (strategii mimetice și/sau duplicitare, alocarea resurselor limitate pe activități/proiecte copiate fără a ține cont de nevoile reale ale comunității)
- Concentrarea resurselor alocate activităților de tineret pe un număr foarte limitat de tematici de interes (leadership, viața academică, organizare de evenimente)
- Lipsa cooperării inter- și intrasectoriale în domeniul de tineret
- Lipsa cooperării la nivel regional în domeniul tineretului (schimburi de experiențe, parteneriate create preponderent cu organizații din Europa de Vest, preluarea modelelor și practicilor acestora, deseori nerelevante pentru sectorul de tineret local)
- Lipsa posibilităților adecvate de integrare socială pentru copii și tineri cu oportunități reduse (într-un mediu urban puternic competitiv, într-un oraș care se mândrește cu excelența academică și o calitate superioară a resurselor umane profesionale se creează noi categorii de grupuri defavorizate – tineri din categoria NEET – not in employment, education or training)

PRIORITĂȚI ȘI OBIECTIVE STRATEGICE

- **Dezvoltarea unor structuri de suport sustenabile în domeniul tineretului**

- Înființarea unui centru pentru tineret cu responsabilitate directă în atragerea fondurilor comunitare, în implementarea de proiecte strategice pe domeniul de tineret și în oferirea de consultanță și informare pentru tineret
- Îmbunătățirea fluxului informațiilor între tineri și organizațiile, instituțiile cu activitate de tineret, precum și cu sectorul civil
- Dezvoltarea unor programe de cercetare în domeniul tineretului și monitorizarea implementării strategiilor de dezvoltare care vizează tinerii, bazate pe rezolvarea nevoilor reale ale tinerilor

- **Dezvoltarea programelor, inițiativelor menite să faciliteze asumarea unui rol activ de către tineri în viața publică**

- Dezvoltarea și diversificarea acțiunilor privind implicarea tinerilor în viața comunității
- Promovarea de reglementări pentru o participare mai largă a tinerilor la actul decizional
- Dezvoltare de parteneriate între structurile de/pentru tineret și administrația publică locală și centrală

- **Facilitarea accesului tinerilor la servicii publice și infrastructuri specifice**

- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii și patrimoniului destinat tinerilor
- Creșterea educației culturale și a consumului cultural ale tinerilor
- Dezvoltarea programelor de educație ecologică, responsabilitate socială pentru tineri
- Garantarea resurselor și veniturilor adecvate pentru tinerii în dificultate/în situații precare (youth guarantee)
- Susținerea tinerilor cu posibilități reduse în vederea asigurării egalității de șanse (dezvoltarea programelor destinate tinerilor cu oportunități reduse, aprofundarea relațiilor între tinerii sănătoși și tinerii cu deficiențe. între tinerii cu situație materială avantajoasă și

cele cu posibilități precare, dezvoltarea colaborării, îmbinarea prieteniilor, promovarea toleranței între tineri)
- Susținerea activităților de tineret specifice minorităților naționale, pentru a combate pericolul tensiunilor sociale cu repercusiuni negative asupra incluziunii sociale a acestora și întărirea diversității culturale

- **Dezvoltarea autonomiei tinerilor și stimularea activității lor economice**

- Promovarea instruirii antreprenoriale în sistemul educațional formal și nonformal
- Dezvoltarea și diversificarea ofertei educaționale nonformale
- Stimularea creativității tinerilor în domeniul economic și social
- Facilitarea mobilității tinerilor între sistemul de învățământ și piața muncii
- Sprijinirea de acțiuni privind informarea. consilierea și orientarea în carieră
- Sprijinirea întreprinzătorilor și fermierilor, programelor de artizanat pentru tineri menite să dezvolte cultura antreprenorială și diversificarea oportunităților de ocupare a forței de muncă
- Sprijinirea angajării tinerilor în conformitate cu specializările obținute pentru a stopa fenomenul brain-drain și exodul forței de muncă tinere și specializate

ACȚIUNI ȘI INIȚIATIVE CHEIE

Fiecare acțiune și inițiativă cheie prezentată în continuare poate reprezenta un program în sine în care mai mulți actori și parteneri se asociază pentru implementarea mai multor proiecte care formează un portofoliu general. Fiecare inițiativă cheie are menirea să aducă o contribuție un suport pentru ca părțile interesate în implementarea acestora să poată să se folosească de rezultatele acestora și să le multiplice, crescând astfel impactul general.

	DIALOG STRUCTURAT ȘI PARTICIPARE LA LUAREA DECIZIILOR
Descriere scurtă	Dialogul structurat este considerat la nivel european un instrument de bază de încurajare a participării tinerilor la luarea deciziilor. Această inițiativă cheie își propune crearea mecanismelor și formelor de consultare, formare de politici de tineret și pregătirea unor decizii ce au impact direct asupra tinerilor și asupra organizațiilor ce reprezintă acest segment al societății.
Obiective	• Implicarea tinerilor în luarea unor decizii publice care au impact direct asupra lor • Conștientizarea rolului dialogului structurat în percepția administrației publice locale ca și formă de luare de decizii participative • Îmbunătățirea imaginea Clujului ca și un oraș inclusiv, un mediu prielnic pentru generarea de mecanisme participative în luarea deciziilor. • Crearea unui model de bună practică în ceea ce privește colaborarea sectorului public și celui de tineret în pregătirea

	și luarea deciziilor publice și urmărirea implementării lor în practică.
Activități	• Crearea și gestionarea mecanismelor și formelor instituționale de consultare permanentă • Organizarea unor întruniri periodice pentru monitorizarea efectelor implementării deciziilor publice și pentru analizarea unor probleme și situații concrete ce necesită rezolvări prin politici și decizii publice. • Realizarea de rapoarte publice despre dialogul structurat la nivelul Municipiului Cluj-Napoca
Resurse	• Spațiu adecvat pentru derularea consultărilor • Instrumente electronice de monitorizare și urmărire precum și pentru a asigura o formă colaborativă virtuală de lucru. • Expertiză profesională dar și voluntariat din partea unor tineri pentru a seta indicatorii și instrumentele de măsură ale implementării și apoi monitorizarea impactului acestor procese decizionale. • Resurse financiare la nivel de bază pentru
Impact și continuitate	Prin intermediul acestei inițiative cheie sectorul de tineret și tinerii ce iau parte la activitățile acestui sector mai ales prin implicare personală Pe de altă parte se creează premisele pentru ca metodele și formele concrete de dialog structurat să fie promovate și dacă ese cazul și adoptate în alte comunități locale unde tineretul reprezintă un avantaj competitiv în dezvoltare.
Priorități	SHARE Vision, SHARE Work, SHARE Culture

PROGRAME CADRU CU TEME ANUALE	
Descriere scurtă	Cluj-Napoca abundă în evenimente, festivaluri și alte acțiuni care se adresează cu precădere generației tinere. Însă lipsesc cu desăvârșire unele forțe și mecanisme care contribuie la convergența acestor evenimente către unele obiective comune. Capitala Europeană a Tineretului 2015 este primul program amplu de tineret care dorește să tematizeze un an întreg și dorește să pună accentul pe unele obiective și priorități clar formulate. Totuși și în cazul Capitalei Europene a Tineretului tematica este una mult mai generalistă și nu restrânge focusul asupra unei teme specifice. Această inițiativă cheie dorește să consolideze practica programelor cadru anuale realizate în domeniul tineretului care pun accentul pe

	câte o problemă specifică la nivel comunitar și care prin program dorește să găsească soluții concrete la problema respectivă.
Obiective	• Crearea condițiilor și practicii necesare derulării unor programe cadru anuale în domeniul tineretului • Contribuția la creșterea interacțiunii dintre sectorul public și sectorul neguvernamental prin parteneriate tematice • Consolidarea capacității sectorului de tineret de a produce rezultate pe baza unor premise colaborative
Activități	• Crearea mecanismului principal al derulării programelor anuale pe o metodologie strictă adoptată la nivel de factori decidenți locali • Derularea procesului participativ de selectare a tematicii cadru pentru fiecare an • Planificarea și implementarea programelor cadru tematice • Derularea apelurilor specifice cu participarea organizatorilor de evenimente pentru ca aceștia să adapteze edițiile lor pentru anul de referință la tematica propusa de programul cadru
Resurse	• Platformă de planificare, monitorizare a unor programe cadru în domeniul tineretului. • Cadru instituțional de management al programelor cadru anuale. • Surse financiare și expertiză profesională pentru atragerea unor surse de finanțare din afara localității. • Expertiză profesională în domeniul comunicării și brandingului.
Impact și continuitate	Prin crearea unui mecanism de tematizare a unor subiecte de interes, de focusare asupra unor teme de interes pentru generația tânără se pot produce rezultate semnificative decât dacă toate problemele s-ar dori să fie adresate în același timp. Programele tematice oferă în același timp și posibilitatea concentrării unor resurse disponibile pe soluționarea unei probleme specifice. Totodată pe lângă abordarea secvențială a câte unei probleme pe an se creează și un mecanism consolidat al managementului unui program anual la nivel urban. Experiența acumulată prin aceste programe poate fi o resursă valoroasă în pregătirea și implementarea Capitalei Culturale Europene în 2021.
Priorități	SHARE Space, SHARE Culture, SHARE Work, SHARE Power, SHARE Joy, SHARE Vision

	INTEGRARE EUROPEANĂ, REȚELE EUROPENE ȘI MOBILITATE
Descriere scurtă	Pentru a putea spune că suntem într-adevăr integrați în Uniunea Europeană, sistemele instituționale europene trebuie să includă și organizații românești în egală măsură cu celelalte țări membre. Desigur acest lucru nu se realizează de pe o zi pe alta, ci este un proces de învățare și un proces de recunoaștere a competenței și meritelor organizațiilor românești. Cluj-Napoca și sectorul său de tineret se află pe calea integrării însă au rămas mulți pași de făcut pentru a putea spune că ne-am integrat complet în mecanismele fe funcționare europene. Această inițiativă cheie are rolul de a contribui la integrarea sectorului de tineret local în rețele europene de tineret prin intermediul participării într-un număr crescut de proiecte internaționale și prin creșterea numărului de interacțiuni concrete între tineri europeni și tineri din Cluj-Napoca. O cooperare concentrată la nivel regional duce la o mai mare încredere reciprocă între cetăţenii ţărilor implicate (între cetăţeni şi factorii de decizie politică) şi poate contribui mult mai eficient la înlăturarea anumitor obstacole sau conflicte specifice, ce stau în calea dezvoltării dinamice ale regiunii. Luând în considerare confluenţa culturilor din regiunea Mării Negre. O mai bună cooperare regională şi un dialog permanent şi eficient ar putea avea efecte benefice şi în afara regiunii. Varietatea de amprente culturale în regiunea Mării Negre poate aduce o abordare nouă şi în ceea ce priveşte dezvoltarea politicilor de tineret europene. Implementarea unei politici de dialog cultural la programele culturale UE şi crearea unor programe culturale şi de tineret comune este o prioritate a Parteneriatului Estic, iar aceste iniţiative de cooperare sunt un pas important în această direcţie. Identificarea nevoilor şi aşteptărilor tinerilor din această regiune şi crearea unei platforme de discuţii între aceştia este esenţială pentru stabilirea unei direcţii potrivite de dezvoltare Est-Europeană. Tocmai de aceea, prin pregătirea și implementarea programului de Capitală Europeană a Tineretului dorim să devenim orașul care găzduiește evenimente, conferințe și întâlniri între reprezentanții organizațiilor de tineret în regiunea Mării Negre, dar și un punct de întâlnire între Europa de Est, Sud și Vest.
Obiective	• Consolidarea prezenței sectorului de tineret în proiecte europene ce implică parteneriate internaționale. • Contribuția la inițiative și proiecte care au rolul de a forma politicile de tineret la nivel european. • Creșterea interacțiunilor organizațiilor de tineret clujene cu

	parteneri din alte țări prin intensificarea schimbului de tineri și lucrători de tineret. • Creșterea accesului și prezenței organizațiilor de tineret clujene în rețele europene tematice. • Introducerea mecanismelor europene de recunoaștere a competențelor ca și practică consolidată în sectorul de tineret clujean.
Activități	• Organizarea de traininguri pentru oferi expertiză specifică introducerii sistemelor de competențe în organizații. • Facilitarea creării și extinderii unor relațiilor internaționale prin prisma conexiunilor și parteneriatelor create în contextul Capitalei Europene a Tineretului. • Promovarea unitară a sectorului de tineret din Cluj-Napoca către rețele și instituții internaționale.
Resurse	• Expertiză profesională în domeniul politicilor de tineret și a rețelelor europene de tineret • Expertiză profesională în domeniul unor programe și rețele europene, cum ar fi SALTO, EVS și altele. • Instrumente de promovare integrată a sectorului de tineret din Cluj-Napoca. • Resurse financiare pentru acoperirea
Impact și continuitate	Prin implementarea acestei inițiative cheie
Priorități	SHARE Space, SHARE Culture, SHARE Work, SHARE Power, SHARE Joy, SHARE Vision

PARTICIPARE ȘI IMPLICARE	
Descriere scurtă	Vitalitatea unei comunități locale este dată și de nivelul de implicare a fiecărei persoane ca și creator al acelei comunități. Implicarea personală se poate realiza prin mecanisme participative care generează reacție pozitivă, încurajează co-crearea dar și gîndirea asupra realității curente în comunitate și asupra modului de îmbunătățire a calității vieții. Fiind generația viitorului, mecanismele de implicare a tinerilor devin și mai importante din punct de vedere al dezvoltării comunității pe termen lung. Această inițiativă cheie propune crearea unui set de mecanisme participative pentru tineret prin care această generație este încurajată să ia parte și să-și formeze propria comunitate și astfel propriul viitor.

Obiective	• Creșterea numărului de tineri care se implică în activități comunitare. • Creșterea numărului acelor inițiative care se adresează tinerilor nu numai din punct de vedere de consumatori de evenimente ci și de co-creatori ai acestora. • Încurajarea metodelor participative de identificare a problemelor comunității în general și a tinerilor în special și de găsire a unor soluții concrete pentru rezolvarea acestor probleme. • Încurajarea asocierii tinerilor care nu aparțin de nici o organizație legal formată dar au dorința de a face parte din grupuri și microcomunități informale.
Activități	• Crearea și consolidarea mecanismului de bugetare participativă în rândul tinerilor cu fosuc pe implicare în acțiuni comunitare. • Încurajarea participării în activități organizate și facilitarea accesului și pentru grupurile defavorizate. • Încurajarea exprimării personale în diferite forme creative. • Crearea cadrului instituțional pentru ținerea evidenței grupurilor informale de tineret în municipiul Cluj-Napoca și oferirea de facilități specifice acestor grupuri.
Resurse	• Expertiză specifică a facilitării implicării tinerilor în comunitate • Spații publice prielnice pentru derularea unor activități ce încurajează implicarea
Impact și continuitate	Implementarea acestei inițiative cheie contribuie la creșterea numărului de persoane tinere implicate în proiecte comunitare și implicit la creșterea interacțiunilor pe care generația tânără le are cu comunitatea. Totodată această inițiativă cheie contribuie la folosirea mai inteligentă a timpului liber și la creșterea coeziunii în cadrul comunității locale.
Priorități	SHARE Space, SHARE Culture, SHARE Power, SHARE Joy

CONSOLIDAREA ROLULUI CLUJULUI DE POL ȘI DESTINAȚIE DE TINERET ÎN CENTRUL ȘI SUD-ESTUL EUROPEI	
Descriere scurtă	Viziunea noastră este ca orașul Cluj-Napoca să devină cea mai atrăgătoare destinație pentru tinerii din Europa Centrală și Europa de Sud-Est, un oraș cu principiul de bază al sharingului. Destinația înseamnă locul unde cineva sau ceva va fi trimis. În

	contextul Capitalei Europene a Tineretului, Cluj-Napoca este locul unde trebuie să ajungem, să fim, locul unde trebuie să ne întoarcem după o perioadă de timp. Tineresc înseamnă tânăr sau comportament tânăr. În contextul Capitalei Europene a Tineretului, un oraș tânăr înseamnă un oraș atrăgător tinerilor, cu un spirit urban mereu focusat pe inovație, creativitate, participare, empowerment, un oraș cu personalitate. Capitala Europeană a Tineretului oferă municipiului Cluj-Napoca o vizibilitate temporară ridicată, iar programul anual va atrage numeroși participanți și de la nivel internațional. Această inițiativă cheie are rolul să consolideze în mod permanent statutul special al municipiului dobândit pentru 2015.
Obiective	• Consolidarea rolului Clujului în percepția tânărului european ca și un pol și destinație de tineret în Centrul și Sud-Estul Europei. • Crearea unui sentiment de apartenență specifică prin care o persoană care a experimentat deja Clujul devine promotorul asumat al acestuia.
Activități	• Campanii de promovare specifice către rețeaua tinerilor care au experimentat deja orașul. • Crearea și managementul unei rețele de legătură a tânărului european cu municipiul Cluj-Napoca creat prin intermediul programului Capitala Europeană a Tineretului • Organizarea unor evenimente și conferințe tematice (legate și de inițiativa cheie de programe cadru) cu participare internațiola și diseminare internațională a rezultatelor.
Resurse	• Expertiză profesională de branding • Resurse financiare și logistice pentru găzduirea de evenimente de tineret internaționale
Impact și continuitate	Consolidarea acestui rol al municipiului Cluj-Napoca aduce pe termen scurt conștientizare și recunoaștere în rândul comunității europene, atât la nivel de indeved cât și mai ales la nivel de organizații. Pe termen lung, experiența pozitivă a tineretului cu municipiul Cluj-Napoca aduce la o creștere a investițiilor, interacțiunilor la nivel senior a persoanelor și organizațiilor europene pe principiul că tânărul de astăzi este viitorul om de afaceri, investitor, personalitate publică, lider de instituție publică sau organizație neguvernamentală a viitorului. Investiția în imaginea Clujului ca și pol și destinație de tineret aduce avantaje pe termen lung.

Priorități	SHARE Space, SHARE Culture, SHARE Work, SHARE Power, SHARE Joy, SHARE Vision

MECANISME FINANCIARE DE SPRIJIN A SECTORULUI DE TINERET

Descriere scurtă

Pentru a contribui la o consolidarea sectorului de tineret în mod sustenabil, această activitate cheie își propune crearea unor sisteme și mecanisme de atragere și management transparent de resurse financiare din comunitate, care contribuie la formarea unor surse complementare de finanțare pentru sectorul de tineret.

Aceste surse financiare pot proveni din două surse subexploatate în acest sens. Sectorul privat are deja o contribuție în ceea ce privește susținerea secorului neguvernamental, însă lipsește o abordare integrată. Totodată resursele financiare ale unor companii naționale sau multinaționale din sectorul privat nu sunt deloc analizate.

De asemenea, comunitatea în sine este o resursă puține exploatată în prezent cu toate că și în acest caz numărul inițiativelor la nivel local a crescut în ultima perioadă, capacitatea de contribuție a unei comunități este mult mai mare.

Desigur, orice mecanism financiar care dorește să atragă resurse din sectorul privat sau din comunitate are nevoie în primul și primul rând de încredere, de aceea primul obiectiv al acestei inițiative cheie este de a crea instrumentele necesare pentru a putea construi această încredere.

Această inițiativă cheie contribuie la rezolvarea unei probleme existente de mult timp în sectorul de tineret, și anume subfinanțarea.

Obiective

- Crearea unor mecanisme de atragere de resurse din comunitatea locală
- Crearea unor mecanisme transparente de acumulare și gestionare a fondurilor din comunitate
- Crearea unui fond de acumulare pe termen mediu care poate asigura o finanțare anuală de minim 500.000 lei.

Activități

- Formarea instrumentelor instituționale pentru managementul transparent a mecanismelor financiare de atragere
- Crearea brandului unui fond special de acumulare pentru tineret
- Derulare de campanii de promovare și acțiuni concrete de atragere de resurse din mediul privat și mediul comunitar

	• Crearea cadrului de management pentru derularea unor concursuri de proiect pentru alocarea finanțărilor • Derularea unor competiții de proiecte pentru alocarea finanțărilor acoperite din surse generate de aceste mecanisme financiare.
Resurse	• Concept integrat de atragere a resurselor, care stabilesc inclusiv metodele transpartente de management a fondurilor atrase • Acorduri specifice pentru componenta de acumulare din cadrul acestor mecanisme financiare cu instituții financiar-bancare • Parteneriate strategice cu actori din sectorul privat care atât la nivel instituțional cât și la nivel de angajați pot contribui la a asigura "masa critică" a unor astfel de mecanisme financiare • Expertiză profesională națională și internațională în domenil mecanismelor de atragere și realocarea resurselor din comunitate
Impact și continuitate	Mai ales prin intermediul unor componente de acumulare a mecanismelor financiare se creează premisele pentru existența unor surse de finanțare complementare permanente adresate sectorului de tineret din Cluj-Napoca. Ca și în cazul altor inițiative cheie, și aceasta poate furniza un model de bună practică ce poate fi adaptată și extinsă în cadrul altor comunități locale și regionale atât în România cât și în zona geografică central- și sud-est europeană
Priorități	SHARE Power

ACADEMIA VOLUNTARILOR	
Descriere scurtă	Inițiativa cheie "Academia Voluntarilor" are scopul principal de a contribui la participarea activă în viața comunității a mai multor categorii de persoane, cu vârstele cuprinse între 16 și 35 de ani, reprezentând etniile majoritare române și minoritare maghiare și roma, dar nu numai, în cadrul unui program de voluntariat realizat în primă fază în timpul pregătirii și desfășurării programului „Cluj Napoca Capitala Europeană a Tineretului 2015". Întrucât acțiunile de voluntariat la nivel local, regional și național pot oferi un prilej excelent acestor tineri de a dobândi încredere în propria lor voce, forță și putere de a influența în bine dezvoltarea

	comunității locale și a întregii țări, dorim să creăm o rețea de voluntariat în jurul programului Youth@Cluj-Napoca 2015 - Capitala Europeană de Tineret în cadrul căruia ei pot să aducă o valoare adăugată sistemelor de susținere și de implicare deja existente la nivel național și internațional. Î n momentul de față nu există nici o infrastructură de voluntariat la nivel de oraș mare în Romania, capabilă să livreze posibilități de învățare și implicare pentru voluntari. Această inițiativă cheie vine în compensarea lipsei de sisteme de acceptare și de ocupare a voluntarilor la Cluj-Napoca, printr-o academie pentru voluntari care se constituie din Ghidul Voluntarului, din programe de dezvoltare a voluntarilor într-un sistem format din 5 nivele de competență, din tabere de pregătire și de cunoaștere, din alocarea voluntarilor în 50 de grupuri de lucru, respectiv din sprijinul oferit printr-o platformă on-line pentru ei în mod permanent sși din evaluarea și monitorizarea activității lor în procesul recunoașterii competențelor.
Obiective	• Crearea unui mecanism de voluntariat integrat și funcțional, capabilă să acopere orice necesitate a unor activități derulate în comunitatea clujeană. • Crearea unui model de competențe pentru voluntariat pentru Cluj-Napoca și implementarea lui prin sesiuni de training, tabere de pregătire și alte acțiuni complementare, în corelație cu sisteme de recunoaștere a competențelor dezvoltate la nivel european și național. • Dezvoltarea capacității interne a instituțiilor și organizațiilor implicate de a gestiona proiecte și activități funcționale prin creșterea grupurilor de lucru la 50 și pregătirea 200 de coordonatori de voluntari activi în Cluj-Napoca. • Implicarea unui număr total de 5.000 de voluntari într-un astfel de mecanism pe parcursul a 7 ani. • Crearea premiselor de recunoaștere a voluntariatului ca și experiență profesională per ce de către angajatori care caută forță proaspătă pe piața muncii. • Consolidarea culturii voluntariatului la scară largă ca și mod de viață, mod de implicare comunitară, mod de a produce o cantitate mai mare de tranzacții non-financiare în societate pentru cauze comunitare.
Activități	• Dezvoltarea unei platforme on-line de interactiune, comunicare si monitorizare a dezvoltarii si implicarii voluntarilor (2014) si utilizarea ei ca instrument prinicipal de comunicare si generare de continut pentru voluntarii Capitalei de Tineret (2015)

	• Crearea unui centru de resurse pentru voluntariat pentru a sustine infrastructura de proiecte si echipe de voluntari pe parcursul anului 2015. • Organizarea de traininguri, seminarii, confrințe care contrbuie la dezvoltarea profesională a persoanelor care doresc să facă și fac voluntariat în Cluj-Napoca pentru diferite cauze și proiecte • Activități ce asigură • Acțiuni de promovare a voluntariatului ca și o formă alternativă de alocare a resurselor umane în cadrul unei comunități pentru anumite priorități și cauze cu impact asupra aceleiași comunități
Resurse	
Impact și continuitate	Prin intermediul acestui proiect se poate îmbunătăți mecanismul de plasare a tinerilor din Cluj-Napoca pe piața muncii clujene, putem contribui la diminuarea nivelului de exod al tinerilor după terminarea studiilor. Totodată această inițiativă cheie poate contribui la creșterea calității și productivității muncii prestate de tinerii din Cluj-Napoca prin prisma creșterii calității cunoștințelor dar și a competențelor “soft”, și anume calitatea
Priorități	SHARE Work, SHARE Culture

RESPONSABILITATE ȘI EUROPENISM	
Descriere scurtă	Responsabilitatea și principiile europene reprezintă cele două priorități orizontale ale programului Youth@Cluj-Napoca 2015 (Capitala Europeană a Tineretului). Această inițiativă cheie dorește să aducă o transformare permanentă în modul în care sunt planificate și implementate proiecte care se adresează tineretului din Cluj-Napoca. Inițiativa cheie propune crearea unei culturi a responsabilității și a unei culturi bazate pe principii de management ce respectă prioritățile europene.
Obiective	• Consolidarea abordărilor responsabile în activitatea curentă, planificare și dezvoltarea strategică, pe termen mediu și lung a organizațiilor aparținând sectorului de tineret. • Conștientizarea unui mod de acțiune responsabilă în rândul tinerilor care se implică activ în diferite activități organizate pentru tineret și contribuția la o educație non-formală a tinerilor în acest domeniu.
Activități	• Elaborarea de ghiduri specifice responsabilității și principiilor europene

	• Organizarea unor seminarii și traininguri specifice pentru a educa tinerii în domeniul responsabilității • Stabilirea unui mecanism clar de monitorizare și asistență dată organizațiilor pentru implementarea măsurilor responsabile și europene • Oferirea de asistență specifică unor grupuri informale și organizații de tineret în domeniul responsabilității
Resurse	• Expertiză profesională și resurse umane în domeniul responsabilității sociale, de mediu, economică și de bună guvernanță
Impact și continuitate	Această inițiativă cheie poate genera impact semnificativ în primul rând asupra activității organizațiilor aparținând sectorului de tineret din Cluj-Napoca. Această inițiativă cheie poate produce valoare adăugată și asupra activității altor organizații, a instituțiilor publice și chiar și a companiilor locale prin consolidarea unei culturi a responsabilității și a unei culturi de management profesional al proiectului, care acordă prioritate unor măsuri de management al proiectului și al organizațiilor care.
Priorități	SHARE Culture, SHARE Vision

INFRASTRUCTURA DE TINERET	
Descriere scurtă	În prezent există o lipsă de viziune integrată asupra consolidării rolului sectorului de tineret în dezvoltarea urbană cu toate că tineretul în general reprezintă un avantaj competitiv pentru municipiul Cluj-Napoca. Sectorul de tineret (acel segment al sectorului neguvernamental care contribuie la implicarea tinerilor în activități extracuriculare, acțiuni în formă organizată și activități specifice de educație non-formală) are în prezent un cadru restrâns de manifestare din punct de vedere a locațiilor, infrastructurii specifice. Pentru a contribui o dezvoltare consolidată a sectorului de tineret, obiectivele acestei inițiative cheie se concentrează asupra creării atât a infrastructurii de bază necesară funcționării organizațiilor de tineret cât și acele centre și locații specifice închise și de aer liber care oferă de fapt spațiile necesare pentru derularea celorlalte inițiative cheie formulate în acest Concept Strategic pentru Tineret. Infrastructura de tineret nu reprezintă un scop în sine, însă este o componentă cheie pentru derularea efectivă a celorlalte inițiative

	cheie care reprezintă împreună conceptul strategic pe tineret.
Obiective	• Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de tineret din Cluj-Napoca prin adoptarea unor soluții integrate care încurajează participarea, educația non-formală, voluntariatul. • Creșterea spațiului disponibil pentru derularea activităților organizațiilor care aparțin sectorului de tineret. • Consolidarea sectorului de tineret, ca și parte a societății responsabilă pentru integrarea categoriilor de vârstă între 15-35 de ani în procesele de dezvoltare urbană ale municipiului Cluj-Napoca.
Activități	• Realizarea unui plan integrat de dezvoltare a infrastructurii de tineret în Cluj-Napoca. • Realizarea unei hărți de resurse specifice pentru atragerea de resurse în vederea dezvoltării infrastructurii de tineret. • Crearea unor centre de tineret multifuncționale în zona centrală precum și în zonele periferice ale orașului, pentru a facilita accesul tinerilor la servicii specifice, activități de tineret.
Resurse	• Expertiză profesională de planificare spațială • Expertiză profesională și resurse financiare pentru realizarea unor planuri tehnice de dezvoltare a infrastructurii • Expertiză profesională de atragere de finanțări pentru proiecte de dezvoltare a infrastructurii • Modele de infrastructură de tineret funcționale și abordări integrate în alte localități cu caracteristici apropiate de cele ale municipiului Cluj-Napoca
Impact și continuitate	Această inițiativă cheie oferă o soluție pe termen lung pentru consolidarea sectoruluide tineret, rolului său în socieate și contribuie la dezvoltarea personală a tinerilor în general. Totodată infrastructura de tineret adecvată oferă un cadru important derulării celorlalte inițiative cheieal acestui concept strategic.
Priorități	SHARE Space, SHARE Work

strategia pentru

Turism

Coordonatorii grupului de lucru:

Cristina Bolog

Valentin Toader

Adrian Bradea

Strategia de dezvoltare turistică a municipiului Cluj-Napoca

I. Analiza preliminară

I.1. Patrimoniul turistic

Între motivațiile de bază ale oricărui turist, patrimoniul (natural sau antropic, material sau imaterial) reprezintă suportul care susține atractivitatea, credibilitatea și importanța destinației.

În ceea ce privește interesul pentru patrimoniul turistic, se delimitează câteva paliere care decurg din importanța recunoscută la nivel mondial, european, național, regional sau local.

Astfel, considerăm că municipiul Cluj-Napoca, deși nu dispune de obiective turistice de prim-rang care să prezinte importanță mondială (obiective UNESCO), se definește ca fiind o destinație credibilă și complexă, atractivă pentru nivelul de interes european și, implicit, național, regional și local.

Cluj-Napoca se poziționează în Europa ca un oraș valoros și reprezentativ din punct de vedere istoric, cultural, educativ și identitar.

Menționăm aici tradiția istoriei urbane de valoare europeană, pornind de la vechimea orașului roman *Napoca*, continuând cu fundația medievală din secolul al XIV-lea, apoi cu *„orașul comoară”* din perioada de maximă înflorire a Clujului (secolele XV-XVII) și cu remodelarea barocă din secolul al XVII-lea, trecând prin epoca industrializării, interbelică și apoi comunistă pentru a ajunge la orașul actual, *inimă a Transilvaniei*.

Corelat cu tradiția urbană, remarcăm parcursul istoric care se leagă de privilegiile de care a beneficiat orașul de-a lungul timpului plasându-l la un nivel european sub aspectul importanței pentru turismul cultural-istoric de astăzi.

Multiculturalismul (români, maghiari, romi, germani, evrei), dublat de pluriconfesionalism (Ortodoxie, Romano-Catolicism, Calvinism, Luteranism, Unitarianism, Greco-Catolocism, Religia Mozaică, culte Neo-Protestante) fundamentează tradiția identitară a orașului, generând, per ansamblu, o atmosferă pozitivă la nivel interetnic și interconfesional. Totuși, trebuie menționat că această atmosferă pozitivă este bruiată de cele câteva excepții controversate, uneori subiecte *tabu* (denumirea actuală a orașului cu adăugirea din perioada comunistă, înlocuirea stemei vechi cu o tradiție de șase secole, inscripții și plăcuțe de informare, din diverse locații).

În același context, istoria punctuală și evenimențială transmisă astăzi prin legendele, miturile și poveștile urbane conturează acel *„spirit al locului”* (definit conform *Declarației ICOMOS, Quebéc, 2008*), atât de necesar în fundamentarea identității locale și a perpetuării sale prin turism. Acesta se conturează în jurul evenimentelor, locurilor și numeroaselor și diverselor personalități care s-au născut, au trăit, au studiat sau doar au trecut prin Cluj-Napoca, lăsând în urma lor un patrimoniu material și imaterial extrem de atractiv.

Ca o încununare a tradiției multiculturale a orașului este și continuitatea educativă și academică, începând cu anul 1581 când a fost înființată prima academie de studii superioare de pe teritoriul actual al României (Colegiului Iezuit Báthoryan) și ajungând în prezent până

la statutul de oraș universitar care găzduiește aproximativ 100.000 de studenți anual, în șase universități de stat și patru private, cu programe de predare în limbile română, maghiară, germană, engleză și franceză.

De asemenea, în virtutea moștenirii patrimoniale valoroase și a tradiției educative și intelectuale, orașul continuă să se (re-)descopere prin locuri și experiențe recente, alternative și mai puțin cunoscute, dovezi vii ale dinamicii uluitoare la nivelul creativității, ecologiei și a altor procese inițiate și întreținute în special de tinerii ce locuiesc aici.

Se adaugă multitudinea de evenimente, clasice sau nonconformiste, care fac să vibreze orașul conexând aspectele identitare intelectuale cu cele active și de tineret.

Menționăm, de asemenea, patrimoniul arealului metropolitan care vine în completarea celui Clujean prin obiective cultural-istorice și naturale, unitar valorificabile din punct de vedere turistic.

Fructificarea conștientă și asumată de către întreaga comunitate multiculturală clujeană rezidă astfel în importanța ansamblului moștenirilor cultural-istorice, ca parte a unui patrimoniu material și imaterial complex și divers, fundament al identității locale, turismul definindu-se ca un vector al perpetuării acesteia.

I.2. Circulația turistică la nivelul municipiului Cluj Napoca

Municipiul Cluj-Napoca reprezintă principala destinație turistică din cadrul județului Cluj și una dintre principalele destinații turistice ale regiunii Nord-Vest. Criza economică și-a făcut resimțită prezența și în activitatea acestui sector în perioada 2009 – 2010, urmând ca din 2011 trendul ascendent să fie reluat. În ciuda acestui aspect, în ultimii 5 ani, importanța municipiului a crescut din punct de vedere turistic, ajungând să concentreze de la 65% în 2008 la 80% în 2012 din totalul sosirilor și înnoptărilor în județul Cluj. Raportându-ne la regiunea Nord-Vest, în ultimii 5 ani, importanța municipiului s-a păstrat relativ constantă atât din perspectiva sosirilor (între 25% și 28%) cât și a înnoptărilor (între 15% și 19%).

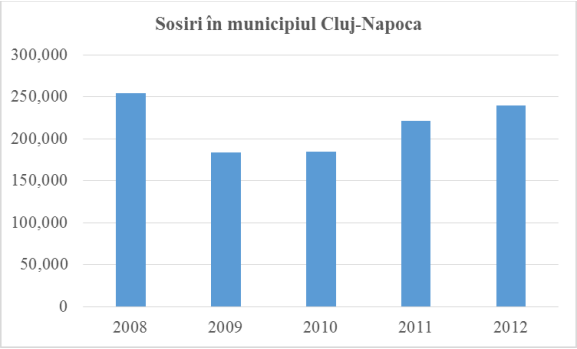

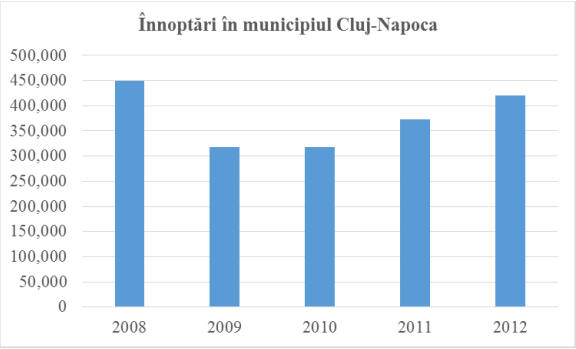

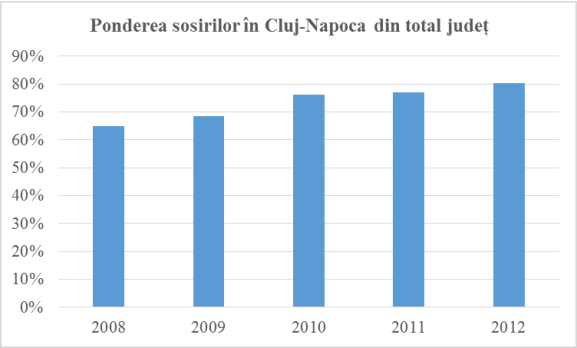

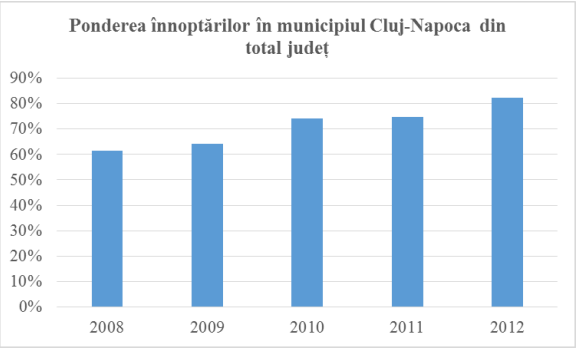

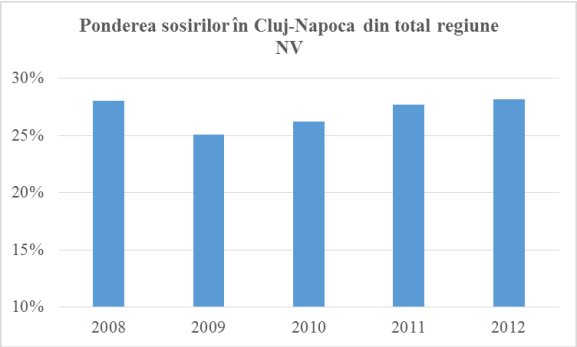

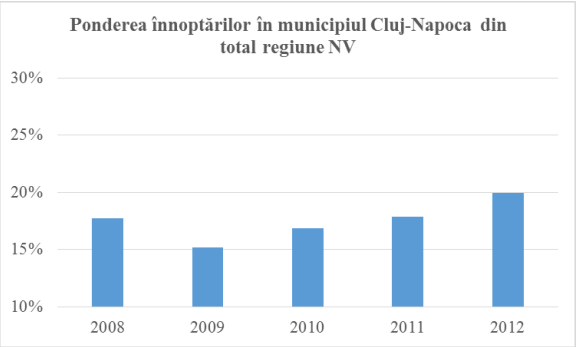

Sursa datelor: INS

Analizând mai detaliat circulația turistică la nivelul municipiului Cluj-Napoca s-a constatat existența unui caracter sezonier pronunțat, cu două perioade de vârf pe parcursul unui an calendaristic: mai – iunie și septembrie – octombrie. După cum se poate observa și pe graficul următor, în aceste perioade ale anului, circulația turistică la nivelul orașului depășește cu până la 20% media anuală (reprezentată pe grafic la nivelul de 100%), în timp ce în perioadele de extrasezon, circulația turistică scade până la 35% față de media anuală. Pe de altă parte, durata medie a șederii turiștilor se menține la un nivel relativ stabil, oscilând între 1.65 și 1.85 nopți. S-a verificat ipoteza existenței unei influențe a sezonalității circulației turistice asupra duratei medii de ședere, ipoteza neputând fi confirmată. În consecință, corelând acești doi indicatori, deducem că principalele comportamente ale turiștilor presupun o perioadă mică de ședere, fiind corelate cu turismul de afaceri, cel medical sau turismul de tranzit spre o altă destinație.

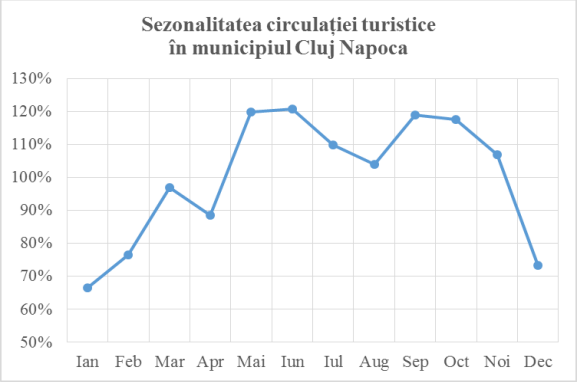

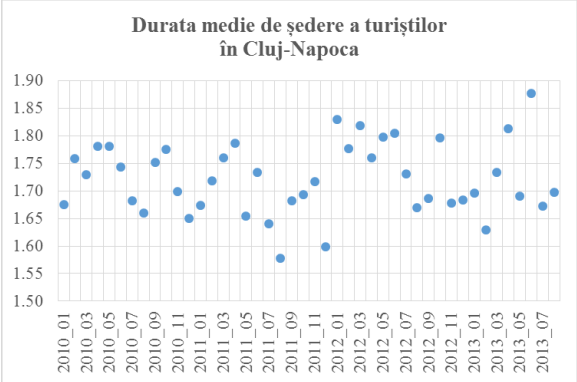

Sursa datelor: INS

Informațiile furnizate de către reprezentanții Centrului de Informare Turistică (CIT) al municipiului Cluj-Napoca evidențiază prezența vizitatorilor cu scopul declarat de a cunoaște orașul și împrejurimile acestuia. Solicitările acestor turiști adresate către CIT se referă cu precădere la informații privind obiectivele turistice din oraș și din vecinătatea acestuia, la posibilitățile de cazare, alimentație, închirieri auto și petrecere a timpului liber. Deși numărul acestor solicitări este mult mai redus în comparație cu numărul sosirilor înregistrate la unitățile de cazare (până în 10%), merită reținute următoarele două aspecte:

- aceste fluxuri turistice pot compensa scăderea de activitate înregistrată în sectorul ospitalității pe perioada lunilor de vară – după cum se poate observa cele mai multe solicitări sunt adresate CIT în lunile iulie și august ale fiecărui an în timp ce, la

începutul și finalul fiecărui an, aceste fluxuri turistice au un comportament similar celorlalte categorii de turiști – se reduc considerabil;

- în perioada 2008 – 2013, ponderea turiștilor din principalele 10 țări de proveniență în totalul turiștilor care au solicitat informații la CIT s-a situat în jurul valorilor medii prezentate în graficul următor:

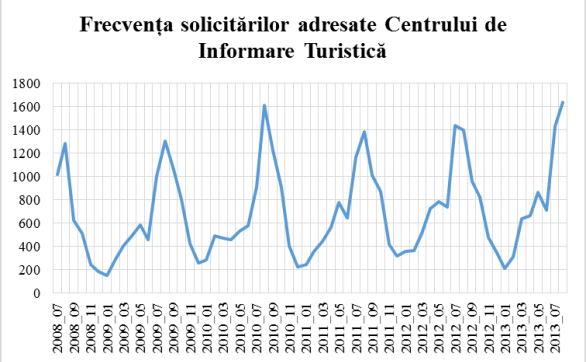

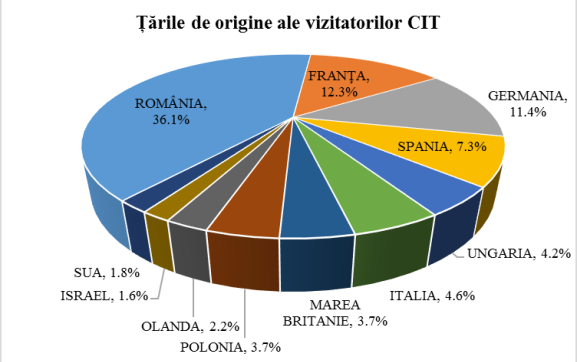

Sursa: Centrul de Informare Turistică Cluj-Napoca

I. 3. Capacitatea de cazare existentă

Analizând oferta din perspectiva capacității de cazare existente, constatăm că spre deosebire de cererea turistică, în municipiul Cluj-Napoca se regăsește doar 13 – 17% din oferta de cazare existentă la nivelul regiunii Nord-Vest. În schimb, comparativ cu județul Cluj, în Cluj-Napoca regăsim între 50 – 60% din capacitatea de cazare existentă. Situația este similară în cazul capacității de cazare în funcțiune, perioada 2011 – 2012 reprezentând un interval propice pentru dezvoltarea acesteia. Graficele următoare prezintă oferta de cazare din perspectiva capacității de cazare existente și a capacității de cazare în funcțiune, exprimate prin intermediul numărului total de locuri. După o scurtă perioadă de stagnare la nivelul anilor 2009 – 2010, tendința de dezvoltare a capacității de cazare revine pe un trend ascendent.

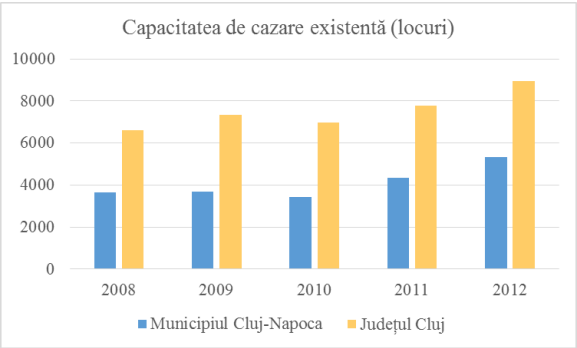

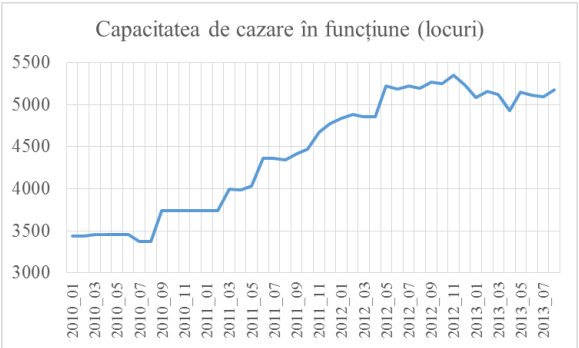

Sursa datelor: INS

Analizând categoriile și tipurile de unități se constată că în luna decembrie a anului 2012, din totalul unităților de cazare existente în municipiu, cele mai multe se încadrau în categoria 3 stele (65 de unități), urmate apoi de unitățile încadrate în categoria 2 stele, cu o reprezentare mult mai redusă. Din perspectiva numărului de locuri existente, situația este parțial diferită. Cele mai multe locuri disponibile sunt pe segmentul 3 stele (2086 locuri), urmate de segmentul 4 stele (1289 locuri). Diferența apare ca urmare a faptului că cele mai

multe hoteluri (unitățile care oferă peste 75% din numărul total de locuri de cazare la nivelul municipiului) sunt situate pe aceste două segmente de clasificare.

Numărul unităților de cazare pe categorii și tip de unitate în Cluj-Napoca (decembrie 2012)

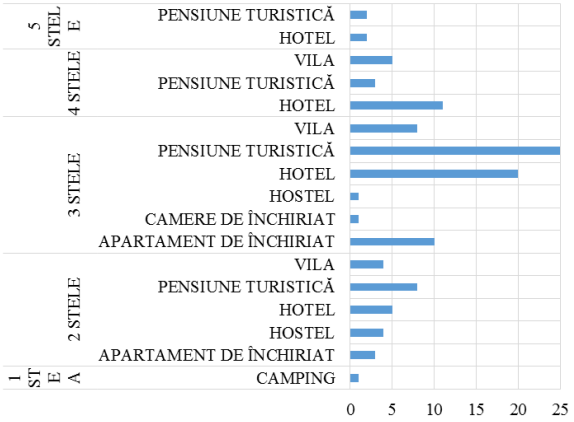

Numărul locurilor în unitățile de cazare pe categorii și tip de unitate în Cluj Napoca (decembrie 2012)

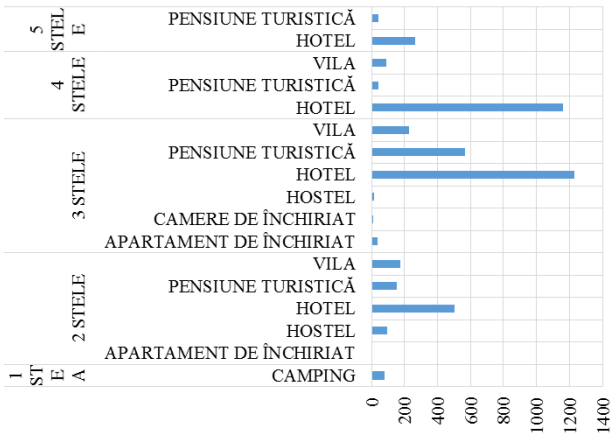

Sursa datelor: Autoritatea Națională pentru Turism (http://turism.gov.ro/informatii-publice/)

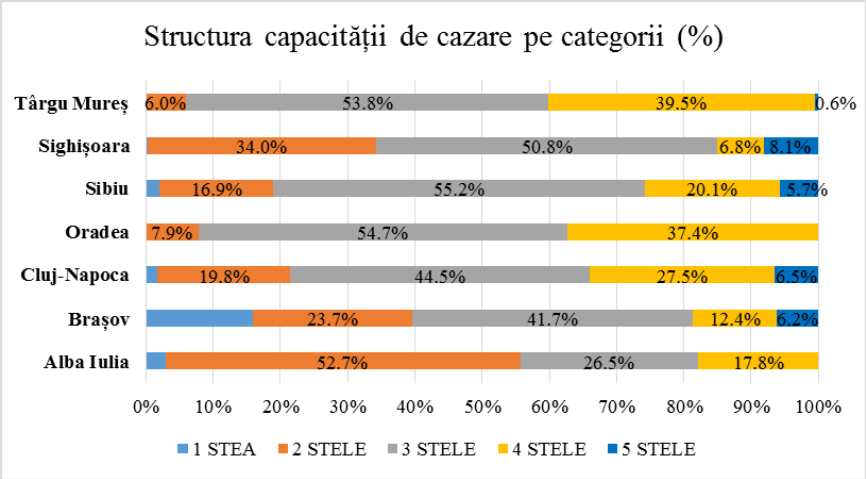

Comparând structura de cazare existentă cu cea a altor orașe considerate destinații turistice majore din Transilvania, se constată că municipiul Cluj-Napoca are, la nivel de Transilvania cea de-a doua capacitate de cazare – 4720 locuri, după Brașov (6357 locuri în decembrie 2012 – fără Poiana Brașov) și înainte de Sibiu (4093 locuri în decembrie 2012). Din perspectiva categoriilor de unități existente comparativ cu cele două localități, în Cluj-Napoca sunt mai bine dezvoltate categoriile de 4 și 5 stele, orientate cu precădere către turismul de afaceri.

I.4. Relația dintre cererea și oferta de servicii de cazare

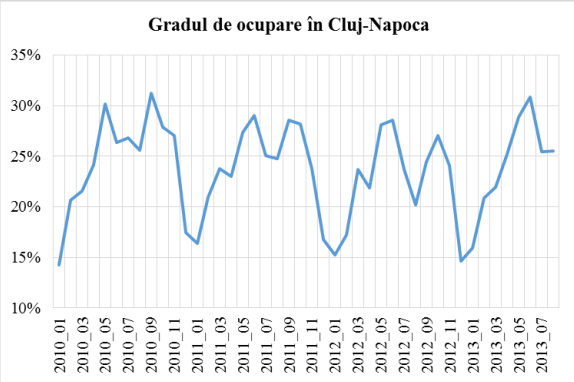

Sursa: INS

Corelând datele oficiale referitoare la cererea și oferta de cazare în municipiul Cluj Napoca, a rezultat o fluctuație a gradului de ocupare între 15 – 30% de-a lungul unui an calendaristic. Caracterul sezonier al cererii, cu cele două perioade de vârf mai – iunie și septembrie – octombrie, determină oscilații similare la nivelul ocupării camerelor disponibile în unitățile de cazare, după cum se poate observa în graficul de mai sus.

I.5. Unitățile de alimentație

Potrivit bazei de date disponibilă pe site-ul Autorității Naționale pentru Turism[1], la nivelul municipiului Cluj-Napoca există o rețea vastă de unități de alimentație, formată din cca 557 de unități, acoperind toate tipurile de structuri de alimentație și categorii. Specificul studențesc al orașului face ca cea mai frecvent întâlnită unitate să fie barul de zi (aproximativ 31% din totalul unităților), peste 55% din aceste unități fiind încadrate în categoria 1 stea.

Din punct de vedere economic, Cluj-Napoca este unul dintre cele mai importante centre ale Transilvaniei, fiind o destinație adesea frecventată de către oamenii de afaceri. În consecință, structurile de tip restaurant sunt prezente într-o proporție de peste 23% din numărul total al unităților din municipiu, respectiv 43,4% din capacitatea (numărul de locuri) totală disponibilă. În plus, 53% din capacitatea de servire se încadrează în categoria 3 – 5 stele.

Diversitatea gastronomică existentă poate fi reliefată și de prezența restaurantelor cu specific național, internațional, italian, german, austriac, mexican, irlandez, libanez sau asiatic. Cu toate acestea, acest segment al restaurantelor este slab reprezentat în oferta de alimentație din Cluj-Napoca (aproximativ 4% din totalul locurilor).

[1] http://turism.gov.ro/informatii-publice/, (actualizată în luna Mai 2013)

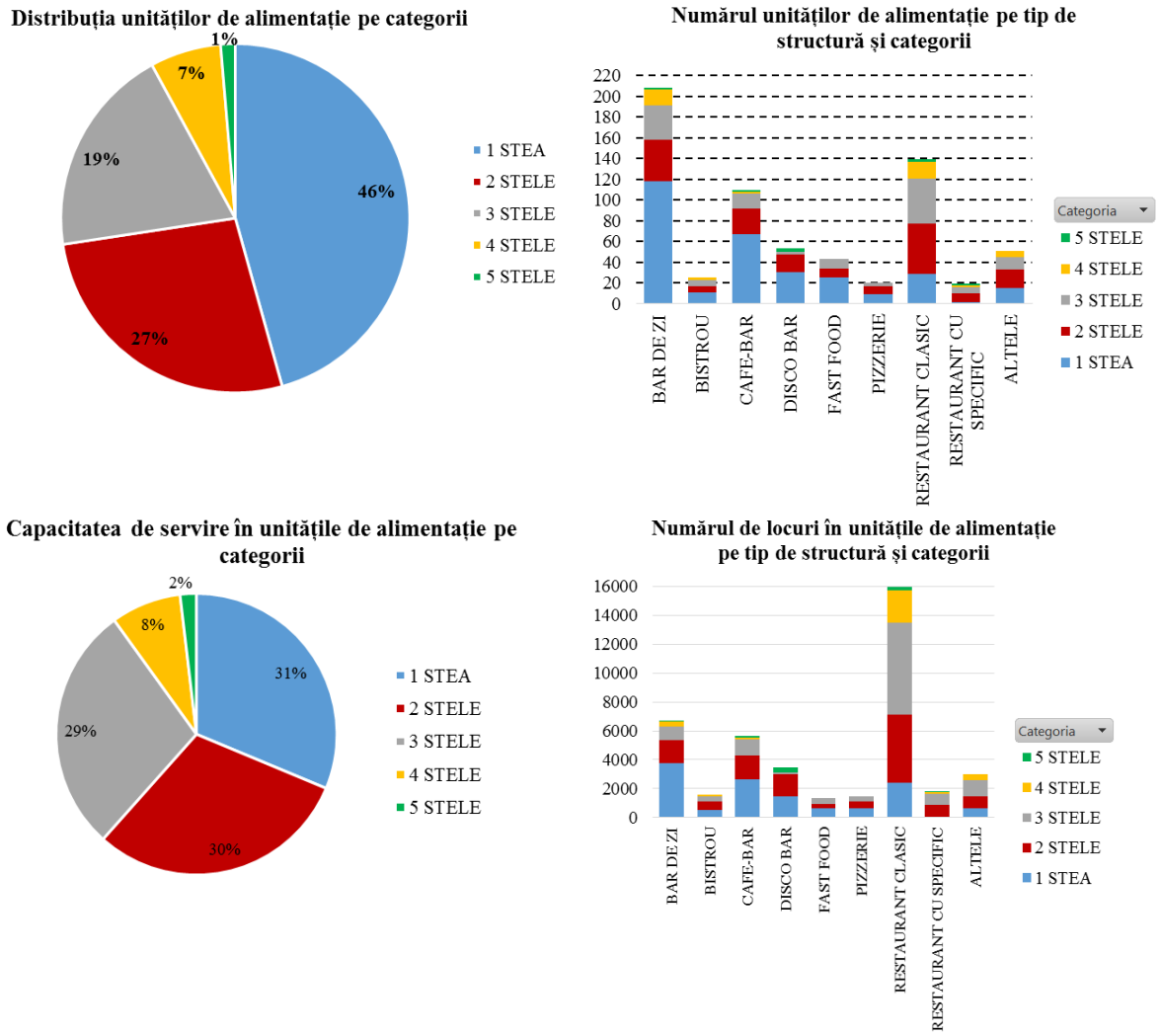

Sursa: Autoritatea Națională pentru Turism

Comparând structura de alimentație din Cluj-Napoca cu cea a altor orașe considerate destinații turistice majore din Transilvania, se constată că aceasta este de departe cea mai bine dezvoltată, cu peste 35.000 de locuri, în timp ce în Brașov și Sibiu, următoarele din această privință, numărul locurilor în unitățile de alimentație este 19.114 respectiv 9.158 (în Mai 2013). Diferențele cele mai mari se regăsesc în cazul unităților de tip bar de zi, disco bar, cafe bar, braserie, prezența majoră a acestora fiind influențată de prezența tinerilor care vin să studieze în Cluj-Napoca.

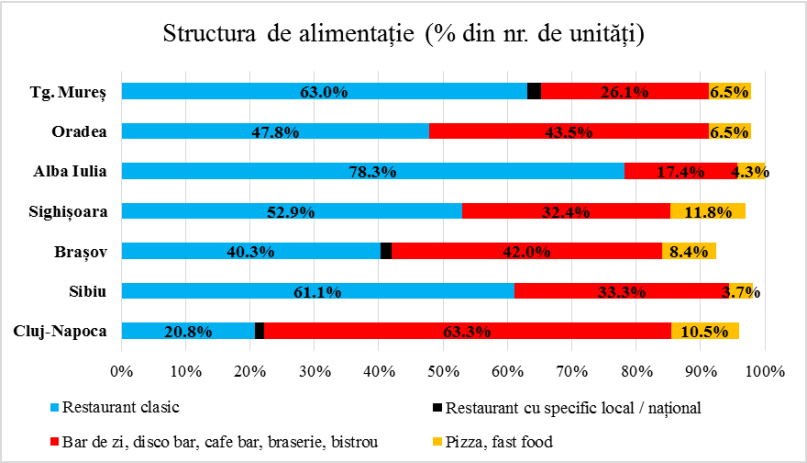

Acest aspect este susținut și de prezența unui număr ridicat de unități de tip fast-food și pizza (cca. 71 unități) dar și de rata ridicată a unităților încadrate în categoriile 1 stea și 2 stele.

Situația este similară în cazul unităților de 3 și 4 stele, unde în Cluj-Napoca regăsim cel mai mare număr de locuri în unitățile de alimentație. În schimb, Cluj-Napoca este depășit de către Sibiu în privința capacității de servire din cadrul unităților de 5 stele. Totuși, numărul mare de locuri în unitățile de 4 și 5 stele din Cluj-Napoca (3903 locuri, în Mai 2013) arată clar orientarea spre un segment de clienți mai pretențioși.

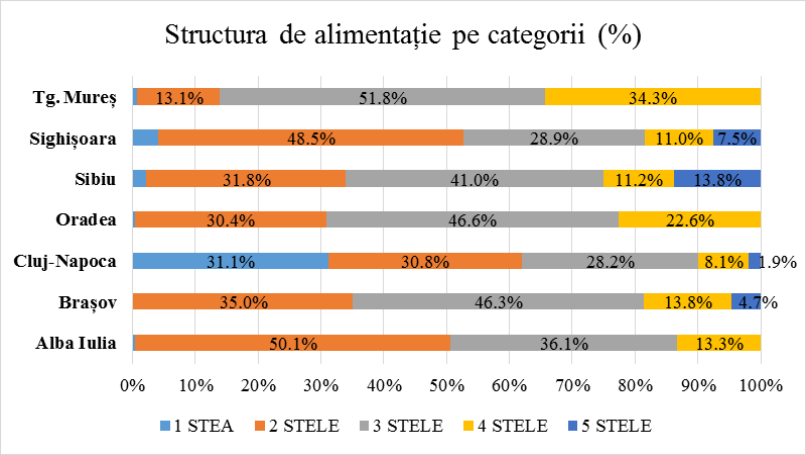

II. Analiza de mediu

II.1. Puncte tari ale turismului în Cluj-Napoca

Principalele puncte tari ale turismului identificate în Cluj-Napoca sunt:

- patrimoniul material și imaterial divers (monumente, evenimente, muzee etc. – după cum reiese din prezentarea patrimoniului turistic realizată anterior);
- Cluj-Napoca este un oraș universitar, structura serviciilor de cazare și masă fiind concentrată în special spre tineret (aproximativ 20% din capacitatea de cazare se încadrează în categoriile 1 stea și 2 stele, iar 45% în categoria 3 stele; în cazul unităților de alimentație cca 75% din numărul de unități se încadrează în unul dintre următoarele tipuri – bar de zi, disco bar, cafe bar, braserie, bistro, fast-food, pizzerie – în timp ce cca 60% dintre unități se încadrează în categoriile 1 stea și 2 stele;
- municipiul Cluj-Napoca este considerat un pol de creștere și dezvoltare național;
- resursa umană ce activează pe plan local în activitățile directe sau conexe cu turismul are posibilitatea de a-și dezvolta abilitățile și competențele în cadrul universităților cu tradiție din oraș, care oferă posibilități de specializare în domeniul turismului, având un nivel calitativ ridicat;
- creșterea cantitativă și calitativă a evenimentelor reprezentative pentru domeniul în care acestea se desfășoară (cultural, medical, sportiv, de tineret etc.) din ultimii ani a contribuit la promovarea municipiului ca destinație turistică, atrăgând din ce în ce mai mulți turiști care consumă, beneficiază de infrastructura locală și se cazează;
- mediul care încurajează activitățile orientate spre experimentare, distracție, viață de noapte;
- linia de transport în comun, care face legătura între gară și aeroport;
- un nivel scăzut al infracționalității, Cluj-Napoca fiind perceput ca un oraș sigur din punct de vedere turistic (una dintre nevoile principale ale unui turist fiind cea a securității – făcând aici o analogie cu piramida trebuințelor a lui Maslow).

II.2. Puncte slabe ale turismului în Cluj-Napoca

Principalele puncte slabe ale turismului identificate în Cluj-Napoca sunt:

- conturare a inimii orașului = *old town (inner city)* cu funcție pietonală, comercială, unde turistul poate simți pe viu ospitalitatea și spiritul Clujului, elementele care conturează atmosfera orașului de altă dată, regăsindu-se doar fragmentat, fără a fi integrate;
- info-chioșcurile electronice amplasate în oraș ce nu funcționează;
- unele obiective turistice ce nu sunt valorificate la adevărata lor valoare (spre exemplu, muzeele se caracterizează printr-un grad scăzut de interactivitate cu turiștii);
- un spațiu multifuncțional care să permită organizarea unor evenimente de amploare (expoziții, congrese etc.);
- spații delimitate pe carosabil, în centrul orașului, unde autocarele să poată debarca/îmbarca turiștii;
- centrele de informare turistică care lipsesc în punctele de intrare ale turiștilor în oraș (gară, autogară, aeroport);

- unele obiective turistice nu sunt accesibile și/sau sunt blocate sub controlul administrației publice cu privire la orar și investiții în infrastructură și orientarea acestora spre turism;
- starea de deteriorare a unor obiective aparținând patrimoniului material;
- semnalizarea turistică insuficient dezvoltată (inclusiv pentru parcări);
- transportul în comun nu este orientat și către turiști - în mijloacele de transport în comun și în stații nu se regăsesc informații într-o limbă de circulație internațională. De asemenea, foarte puțini dintre angajații companiei de transport public cunosc o limbă de circulație internațională;
- specificul gastronomic local/ardelean/național este foarte slab valorificat, din totalul unităților de servire a mesei, doar 3,2% dintre unități valorificând identitatea gastronomică;
- unitățile de alimentație nu sunt orientate spre turist și localnic (pentru a contribui inclusiv la creșterea calității vieții). Acest aspect se reflectă atât din analiza structurii unităților de alimentație – restaurantele clasice se regăsesc într-o pondere scăzută raportată la numărul total de unități, în timp ce în Brașov, Sibiu și Sighișoara acestea au o pondere mai mare – cât și din faptul că vara, de obicei, o parte dintre acestea sunt închise sau în se află renovare. De asemenea, majoritatea unităților nu prezintă clienților meniuri în cel puțin o limbă de circulație internațională sau în limbile minorităților etnice;
- locații centrale din care turiștii să poată achiziționa suveniruri (obiecte și produse locale și tradiționale, nu pseudo-produse);
- marea majoritate a traseelor turistice recomandate/efectuate de către turiști pe raza municipiului se realizează într-un interval de câteva ore până la maxim o zi;
- traseele turistice care să integreze diferite tipuri de activități (de exemplu: vizitarea unor obiective turistice cu realizarea unor activități în aer liber sau cele legate de gastronomia locală) sunt foarte slab valorificate;
- calendarul complet al evenimentelor care nu este publicat din timp și nu permite crearea și promovarea unor pachete turistice corelate cu acestea, deși principalele evenimente derulate în oraș sunt prezentate pe site-ul de promovare al municipiului – www.visitcluj.ro;
- activitățile de agrement cu accentuarea identității locale precum și permanentizarea acestora și a celor de animație turistică atât în localuri cât și în locațiile publice exterioare sunt slab conturate (muzică, dansuri tradiționale etc.);
- mesajul identitar din punct de vedere turistic care să fie transmis unitar (și procedural) de către toți cei pe care turismul îi implică în Cluj-Napoca (localnici, angajați în turism sau în domenii conexe, instituții, societăți comerciale etc.);
- creativitate și continuitate scăzută din perspectiva promovării municipiului ca destinație turistică – prezența la târguri turistice internaționale și în ghidurile turistice recunoscute la nivel internațional;
- nivel redus de implicare participativă a comunității în cunoașterea, conștientizarea și promovarea unitară a identității turistice a orașului;
- urmărirea implementării proiectelor care vizează turismul în municipiu este aproape inexistentă;

- reglementări legislative și organizatorice care îngrădesc activitățile pe care le poate derula Centrul de Informare Turistică;

II.3. Oportunități identificate pentru turismul în municipiul Cluj-Napoca

Principalele oportunități identificate pentru dezvoltarea turismului în Cluj-Napoca sunt:

- spiritul și identitatea locală pot fi valorificate prin activități de agrement și animație turistică (atât în spații interioare cât și exterioare);
- asocierea Cluj – Transilvania;
- Cluj-Napoca se poziționează ca un oraș valoros din punctul de vedere al tradiției urbanității (roman – medieval – baroc – interbelic – comunist – actual);
- valorificarea caracterului multicultural și multietnic;
- diversitatea confesională (ortodoxism, romano-catolicism, greco-catolicism, protestantism etc.);
- tradiția parcursului istoric și a istoriei urbane a orașului;
- istoria punctuală și evenimențială;
- în anul 2015, Cluj-Napoca va fi Capitala Europeană a Tineretului și prin acest eveniment se pot implementa, sprijini și permanentiza anumite proiecte cu impact major asupra turismului local;
- municipiul beneficiază de o expunere și promovare puternică din partea diverselor organizații și instituții de cultură, fiind oraș candidat la titlul de Capitală Culturală Europeană;
- creșterea turismului intern (turiștii conaționali) în Cluj-Napoca și zona metropolitană;
- Cluj-Napoca poate deveni o destinație de evenimente (festivaluri, congrese, conferințe, evenimente culturale reprezentative) având în vedere evoluția pozitivă a evenimentelor organizate în ultimii ani în oraș;
- poziționarea geografică ce permite realizarea de trasee și itinerarii turistice de tip stea, cu punct central în Cluj-Napoca;
- direcțiile de finanțare din diverse surse, pentru restaurarea patrimoniului material;
- serviciile de poliție turistică existente în destinațiile europene care poziționează prioritar turismul ca activitate economică generatoare de venituri și îl protejează, reprezintă o bună practică ce poate fi implementată și în Cluj Napoca;
- valorificarea legendelor orașului (unele dintre ele nefiind cunoscute nici de către localnici) și a valorilor imateriale ale orașului: oraș roman, medieval, modern;
- recunoașterea la nivel internațional a sectorului medical din Cluj-Napoca poate asigura premisele dezvoltării turismului medical în condițiile în care cetățenii Uniunii Europene au posibilitatea decontării cheltuielile medicale realizate într-o altă țară decât cea de origine, potrivit legislațiilor naționale în țările de origine ale acestora;
- gastronomia locală poate reprezenta un element de identitate din punct de vedere turistic pentru Cluj-Napoca. Preparate precum *varza a la Cluj*, *lucscos-ul*, *vargabeles*, platourile reci din care nu lipsește slăninuța afumată, brânza și ceapa pot reprezenta elemente de referință pentru orice turist care ne vizitează orașul;
- asociațiile care promovează gastronomia locală și consumul produselor ecologice;

- viața de noapte din Cluj-Napoca este percepută atât de către oamenii de afaceri cât și de către locuitorii municipiului ca reprezentând un atu care ar putea fi valorificat și din punct de vedere turistic. Statutul de centru universitar oferă municipiului atmosfera unui oraș tânăr, dinamic, cult în care, pe lângă oportunitățile de muncă și afaceri, se poate oricând petrece într-un mod agreabil timpul liber.
- Asociația Meșterilor Populari Clujeni, care reunește peste 180 de meșteri, producători și păstrători de tradiții în realizarea produselor tradiționale – produsele realizate de către aceștia putând reprezenta suveniruri pentru turiști (produse autentice), contribuind la promovarea municipiul ca destinație turistică;
- turismul activ: turism ecvestru, cicloturism, drumeție, escaladă și alergare montană, activități disponibile în diverse forme de organizare;
- serviciile profesionale de ghidaj turistic;
- dezvoltarea infrastructurii Aeroportului Internațional „Avram Iancu" Cluj va permite aterizarea unor avioane cu o capacitate mai mare, crescând atât importanța municipiului Cluj-Napoca ca destinație turistică și de afaceri cât și fluxul de persoane;
- dezvoltarea mijloacelor TIC permite îmbunătățirea gradului de informare a vizitatorilor asupra oportunităților turistice pe care municipiul le oferă. Este fezabilă dezvoltarea unor aplicații de realitate augmentată, a unor ghiduri turistice audio sau a unor platforme informatice care să încorporeze întreaga ofertă turistică;
- oferirea unor funcții alternative spațiilor existente din oraș (cinematografe, teatre, alte clădiri);

II.4. Amenințări la adresa turismului în municipiului Cluj-Napoca

Principalele amenințări asupra dezvoltării turismului în Cluj-Napoca sunt:

- colaborare redusă între actorii implicați în activitatea turistică, precum și între aceștia și instituțiile publice (identificate adesea cu Centrul de Informare Turistică);
- aglomerarea unui număr mare de evenimente într-un interval relativ scurt de timp poate contribui atât la o reușită mai puțin satisfăcătoare a acestora, precum și la scăderea gradului de satisfacție al participanților;
- clujenii nu își cunosc orașul din punct de vedere turistic;
- proliferarea percepției că municipiul Cluj-Napoca este doar o „poartă de intrare" în România sau Transilvania, o destinație de tranzit și nu un oraș cu un potențial turistic bogat, care merită descoperit;
- dezvoltarea urbană și periurbană a orașului îl poate transforma într-un oraș pavat, betonat, reducând considerabil dimensiunea spațiilor verzi;
- indicatorii statistici pentru turism care lipsesc, precum și un sistem de urmărire a activității turistice, pe baza cărora să se evidențieze impactul acesteia în municipiu;
- aglomerație, zgomot în „inima orașului" (km 0 – punctul de referință al orașului din punct de vedere turistic și nu punctul de intrare în oraș);
- pregătirea de specialitate preuniversitară și universitară pentru turism nu este orientată spre dezvoltarea de competențe și spre operaționalizarea acestora în cel mai scurt timp posibil.

III. Probleme strategice cheie

III.1. Administrația și aparatul administrativ

O primă piedică în calea obținerii statutului de oraș turistic o reprezintă reglementările legislative și organizatorice care îngrădesc activitățile pe care le poate derula Centrul de Informare Turistică.

Identificăm astfel:

- lipsa unui organism care să monitorizeze implementarea proiectelor care vizează turismul în municipiu;
- colaborare redusă între actorii implicați în activitatea turistică, precum și între aceștia și instituțiile publice, la nivel consultativ și participativ;
- nu există o instituție sau un departament care să-și asume conturarea identității turistice precum și promovarea responsabilă a acesteia;

III.2. Infrastructura nu vine în întâmpinarea nevoilor turiștilor, pentru a le îmbogăți experiența

Prin modul de organizare și prin facilitățile oferite turiștilor, Cluj-Napoca nu poate fi considerat încă un oraș *prietenos* cu turiștii, în special cu cei străini. Lipsa centrelor de informare turistică în punctele de intrare în oraș a turiștilor, aglomerația din centrul orașului, inexistența unei zone centrale cu funcționalitate turistică definită clar, prezența unor obiective turistice nevalorificate sau aflate în stare de degradare, efectuarea unor lucrări de reamenajare/renovare în sezonul turistic sau gradul redus de interactivitate cu vizitatorii în muzee afectează în sens negativ experiența turistică. În plus, infrastructura de transport nu este orientată și spre turiști: nu există un loc special amenajat în centrul orașului pentru ca autocarele să poată debarca și îmbarca turiștii, în mijloacele de transport în comun și în stații nu sunt disponibile informații într-o limbă de circulație internațională, foarte puțini dintre angajații companiei de transport public cunosc o limbă de circulație internațională, legăturile între Cluj-Napoca și localitățile din zona metropolitană sunt slab dezvoltate etc.

III.3. Oferta turistică, caracterizată printr-un grad redus de integrare, valorifică doar în mică măsură potențialul existent în zona metropolitană Cluj.

Una dintre amenințările la adresa dezvoltării turismului în Cluj-Napoca o reprezintă nivelul redus de colaborare dintre actorii implicați în conturarea ofertei turistice. Acest aspect se manifestă în primul rând printr-o interacțiune scăzută între instituțiile publice (Primăria, Centrul de Informare Turistică, Consiliul Local) și principalii prestatori de servicii de ospitalitate și agrement. De asemenea, se constată o interacțiune redusă și la nivelul actorilor privați, între unitățile de cazare și alimentație pe de o parte și prestatorii de servicii de agrement sau cei care oferă diverse alte servicii și/sau produse turiștilor (meșteri populari, furnizori de suveniruri). Drept urmare, CIT nu reușește să ofere informații complete turiștilor privind oportunitățile de petrecere a timpului lor în Cluj-Napoca. Acest aspect este accentuat de lipsa unui calendar al principalelor evenimente socio-culturale desfășurate în municipiu, calendar care să ofere posibilitatea creării unor pachete turistice care să promoveze

evenimentele respective alături de alte obiective turistice. De asemenea, lipsa unei strategii și continuități în promovarea ofertei turistice a municipiului până în acest moment a determinat în mare parte și un dezinteres al actorilor privați de a aduce la cunoștința instituțiilor publice activitățile și serviciile oferite de către ei.

Pe de altă parte, valorificarea redusă a specificului gastronomic local și național, a activităților de agrement cu accentuarea identității locale (muzică, dansuri tradiționale etc.), inexistența unor puncte permanente de desfacere pentru membrii Asociației Meșterilor Populari Clujeni (meșteșugurile lor reprezintă o atracție turistică cât și o sursă de promovare a identității socio-culturale în fața turiștilor străini) îngreunează și mai mult realizarea unei oferte turistice integrate, care să cuprindă atât atracții turistice din municipiul Cluj-Napoca cât și din zona metropolitană.

III.4. Cluj-Napoca nu are conturat un plan de marketing strategic și operațional pentru turism.

Tot mai mult se accentuează percepția că municipiul Cluj-Napoca, din punct de vedere turistic, reprezintă doar o „poartă de intrare", un punct de tranzit al turiștilor spre alte destinații din Transilvania (spre Maramureș, Sibiu, Brașov, Harghita sau Covasna). Această amenințare pentru dezvoltarea viitoare a turismului din Cluj-Napoca și zona metropolitană se datorează și faptului că nu există definită o identitate din punct de vedere turistic, pe care fiecare membru al comunității să și-o asume și să o promoveze de fiecare dată când are ocazia. Fiecare locuitor al municipiului trebuie să fie un *ambasador* al orașului, oriunde merge, fie în țară fie în străinătate. Mai mult, faptul că participarea la târgurile de turism din străinătate nu reprezintă o activitate continuă, iar informațiile publicate în ghidurile de specialitate sunt reduse cantitativ și calitativ, nu oferă posibilitatea conturării unei alte imagini turismului din Cluj-Napoca.

III.5. Imposibilitatea evidențierii corecte a impactului turismului în Cluj-Napoca.

Singurii indicatori statistici care caracterizează cererea turistică se obțin din datele înregistrate de către unitățile de cazare – numărul sosirilor și al înnoptărilor, precum și din înregistrările interne de la Centrul de Informare Turistică. Din păcate, acești indicatori nu sunt capabili să descrie întreaga circulație turistică existentă la nivelul municipiului și a zonei metropolitane, fapt pentru care, adesea, rolul turismului este subestimat de întreaga societate. Turismul de tranzit accentuează și mai mult această deficiență, deoarece în multe cazuri, persoanele respective nu ajung să se mai cazeze și astfel nu sunt deloc înregistrate în statistici.

IV. Direcții strategice

Cluj-Napoca – destinație turistică valoroasă prin identitatea sa și experiențele oferite

Moștenirea culturală și istorică a Clujului este una foarte bogată, întregind competitivitatea și identitatea cosmopolită a municipiului. Clujeni, de diferite etnii, au păstrat această moștenire cu mândrie de-a lungul timpurilor și sunt dornici să o împărtășească cu ceilalți. Acest potențial deosebit trebuie menținut și valorificat, astfel încât orașul să devină un pol de atracție pentru turiști români și străini, dar și pentru oameni de afaceri, artiști sau cercetători, în general pentru toți cei creativi. Clujul devine un pol pentru activitățile culturale și creative, centre media, recreaționale, evenimente și festivaluri, sprijinind dezvoltarea economică a municipiului și crearea de noi locuri de muncă pentru persoanele înalt-calificate. Investițiile în infrastructura de sprijinire a afacerilor (centre culturale, centre de afaceri, spații expoziționale, etc.), susținerea în continuare a evenimentelor culturale, congreselor și conferințelor, vor contribui la dezvoltarea turismului.

Strategia de dezvoltare a turismului în municipiul Cluj-Napoca presupune asumarea unei poziții competitive și totodată în măsură să se ridice la nivelul standardelor impuse atât de tendințele globale, mai ales cele Comunitare, cât și de evenimentele majore pentru care municipiul se pregătește: Capitala Tineretului în anul 2015 și orașul candidat pentru titlul de Capitală Culturală Europeană în anul 2021.

În acest moment nivelul activității turistice în Cluj-Napoca este în creștere. Din lipsa unui sprijin concret și solid din partea autorităților, actorii din mediul privat s-au organizat în așa fel încât, în desfășurarea activităților specifice turismului, să fie independenți și să nu depindă de sprijinul și susținerea instituțională.

Rolul strategic pe care Autoritatea Publică trebuie să și-l asume este acela de agregator de informații și susținător al acestui sector de activitate și totodată a unui partener ce oferă o platformă comună și deschisă tuturor entităților interesate. Acest rol strategic trebuie să fie orientat spre facilitarea și îmbunătățirea cadrului în care se desfășoară activitatea de turism precum și instituționalizarea și elaborarea unui set de reguli, proceduri și chiar hotărâri cu impact major asupra întregii comunități, contribuind în final la îmbunătățirea experienței turiștilor.

Elementele de identitate locală, autentice reprezintă resurse ale dezvoltării turismului. Cluj-Napoca și zonele învecinate beneficiază de o bogată moștenire – element fundamental în dezvoltarea turistică. Bineînțeles, nu trebuie neglijat caracterul universitar al orașului (oraș intelectual și oraș pentru tineri), precum și evoluțiile importante în materie de festivaluri.

Oferta trebuie să integreze o paletă largă de produse și servicii, oferind oricărui turist o experiență completă. Entitățile din Cluj-Napoca active în turism trebuie să privească spre resursele existente și în zona metropolitană (și chiar mai departe, în județ și în Transilvania) deoarece municipiul nostru, beneficiind de o poziționare geografică avantajoasă (în *centrul* Transilvaniei), poate reprezenta punctul de pornire și finalizare al unor trasee turistice diverse. Promovarea ofertei turistice a municipiului Cluj-Napoca trebuie să se concentreze pe caracterul integrat al acesteia și să evidențieze elementele de identitate locală, elemente care îmbogățesc experiența turistică. Utilizarea mijloacelor moderne de promovare (inclusiv suportul TIC) reprezintă un atu din perspectiva principalelor segmente de turiști vizate.

V. Potențialul competitiv al municipiului Cluj-Napoca din punct de vedere turistic

Poziționarea competitivă a municipiului în plan regional, național și european este susținută de următoarele aspecte:

- orașul este perceput pe plan european drept o destinație atrăgătoare, care oferă diversitate și alternative pentru fiecare vizitator;
- Cluj-Napoca este considerat cu un potențial major de dezvoltare în sfera culturală și alternativă;
- cursele aeriene de pasageri care operează în prezent la Aeroportul Internațional „Avram Iancu" sunt orientate către traficul etnic și turistic, oferind posibilitatea de a călători în maxim 3 ore dinspre orașele mari ale Europei precum și din regiuni cu populație ridicată;
- Cluj-Napoca este un oraș *universitar* cu tot ceea ce derivă din această sintagmă și este tradus în memoria colectivă și individuală, atât a localnicilor cât și a turiștilor.

VI. Propuneri de programe operaționale

1. Înființarea unui **organism (departament) de implementare a strategiilor și monitorizare în turism** în cadrul Primăriei Cluj-Napoca. Acest organism ar trebui să aibă rol de liant între actorii implicați (public – privat – non-guvernamental) din municipiu și zona metropolitană, fiind puternic orientat spre mediul extern.

Prin acest aparat se poate implementa crearea unei **platforme electronice** care să permită interconectarea tuturor actorilor din turismul clujean. Această platformă ar putea să fie administrată și girată de către entitatea nou înființată.

Este necesară conectarea unui asemenea organism cu structurile interne ale aparatului administrativ astfel încât, prin încrederea și autoritatea sa, să poată influența și optimiza activitățile celorlalte arii de influență în administrarea orașului, în special cele cu impact asupra turismului. Acest organism trebuie promoveze turismul durabil ca sursă de dezvoltare economică la nivel metropolitan.

Departamentul poate fi responsabil și de crearea și publicarea pe site-urile de promovare a Municipiului Cluj-Napoca a unui **calendar de evenimente** de orice natură, care se fac cu sprijinul și/sau aprobarea Consiliului Local, oferind informații către persoanele interesate, cu caracter organizat și permițând planificarea din timp a unor călătorii, oferte turistice ș.a.

Corelat cu responsabilitatea sus-menționată, acest departament poate fi însărcinat cu **animarea orașului (atât în arealul central cât și în cartiere), precum și a zonei metropolitane în conformitate cu *spiritul locului*** *(definit conform ICOMOS, Quebec, 2008)* prin activități de tipul târgurilor, festivalurilor, serbărilor, expozițiilor, comemorărilor, precum și prin activități efective de animație turistică la obiectivele culturale, toate girate, organizate și promovate de municipalitate.

Departamentul poate desfășura și activități de **conștientizare a comunității locale asupra patrimoniului turistic și de participare activă a sa la conservarea și perpetuarea acestuia** prin programe comunitare, oferind suport material și științific în cadrul politicilor publice și a parteneriatelor public-private.

2. **Transformarea *Centrului de Informare Turistică* în serviciu public descentralizat**.

Această modificare va da posibilitatea obținerii unei autonomii financiare a centrului precum și implicarea sa în activități generatoare de venituri conferindu-i astfel o valoare suplimentară ca și entitate: rezervări de bilete la spectacole, vânzarea obiectelor promoționale și a suvenirurilor, servicii prestate contra cost (ghidaj, consultanță, rezervări cazare, transport, etc.). Printre activitățile implementate, realizate și prestate de către această entitate s-ar putea realiza următoarele proiecte:

a. Crearea unui **ghid turistic audio**, disponibil în limba română precum și în mai multe limbi de circulație internațională (cel puțin engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană și maghiară), pe care turiștii să îl poată închiria sub formă de aparate. De asemenea, disponibilitatea unui asemenea ghid și prin intermediul aplicațiilor pentru telefoane inteligente sau prin intermediul unor mijloace TIC va facilita accesul turiștilor la informație.

Ghidul se va adresa în primul rând vizitatorilor care nu au mult timp la dispoziție, dar care doresc să afle câteva aspecte importante despre municipiul nostru. În plus, acest ghid trebuie în mod obligatoriu să ofere legături (informații suplimentare) ale obiectivelor vizitate

cu alte obiective din zona metropolitană, județ și Transilvania, în așa fel încât să determine interesul vizitatorului pentru a reveni și cu o altă ocazie.

b. Crearea unor **trasee turistice de tip *stea*** (tematice și/sau complementare) în zona metropolitană de către Centrul de Informare Turistică în colaborare cu actorii implicați în turism. Aceste trasee ar promova drept „nucleu" municipiul cu extindere regională, cu precădere în ZMC (Zona Metropolitană Cluj). Pe lângă capacitatea de integrare a diferitelor tipuri de atracții turistice și activități de agrement, organizarea acestor trasee trebuie să aibă un grad ridicat de flexibilitate din perspectiva duratei de desfășurare. Fiecare turist va putea opta pentru numărul de zile/numărul de excursii și tipul de traseu pe care dorește să îl parcurgă.

Promovarea acestor trasee se va realiza și cu ajutorul actorilor locali. Toate unitățile cu profil turistic din Cluj-Napoca vor avea obligativitatea de a oferi pliante și informații despre aceste trasee (în limbile română, engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană și maghiară), inclusiv prin amenajarea în fiecare unitate standuri cu materiale de informare într-un loc vizibil și ușor accesibil.

c. **Indexarea restaurantelor cu specific gastronomic** din Cluj-Napoca și zona metropolitană. Deși aceste unități sunt reduse ca și număr, diversitatea acestora reprezintă oportunitate care merită exploatată. De asemenea, se va specifica dacă aceste unități organizează și program artistic specific. Această listă va fi disponibilă în română, engleză, franceză, germană, spaniolă, italiană și maghiară și va fi promovată prin intermediul tuturor unităților cu profil turistic din municipiu.

3. Activarea, sprijinirea financiară și stimularea interacțiunii între membrii fondatori ai **Asociației pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Clujean**

Asociația în cauză are drept membri fondatori următoarele organizații și instituții: *Municipiul Cluj-Napoca, Patronatul Asociația Națională a Agențiilor de Turism din România, Județul Cluj, Camera de Comerț și Industrie Cluj, Asociația Hotelierilor Clujeni, Asociația Youth Hostel România, Asociația Meșterilor Populari Clujeni, Asociația Open Bridge Consortium – Asociația Culturală și de Afaceri Cluj-Suwon, Universitatea Babeș-Bolyai și Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară Cluj-Napoca.*

Cu un număr de 10 organizații asociate în această entitate și prin potențialul deosebit de larg pe care îl are o asemenea asociație, atât prin membrii săi cât și prin ariile de activitate cu impact asupra turismului Clujean, Autoritățile Publice pot crea, depune spre finanțare și implementa proiecte cu impact major asupra turismului dar și asupra municipiului și locuitorilor săi.

Asociația pentru Promovarea și Dezvoltarea Turismului Clujean poate oferi cadrul pentru crearea unui **centru de meșteșuguri și tradiții populare**. Acest centru poate fi organizat sub forma unui spațiu comercial și de producție cu posibilitatea de a observa procesul productiv și de a interacționa cu producătorii locali. Promovarea acestui centru se va realiza prin includerea lui în toate traseele turistice create la nivelul zonei metropolitane și prin materiale promoționale disponibile în unitățile cu profil turistic.

4. „**Inima orașului**": delimitarea teritorială a centrului istoric unde să fie implementată o abordare unitară a turismului și totodată să fie impus un set de reguli și proceduri pe care să

le adopte toți operatorii economici (folosirea limbilor de circulație internațională, semnalizare specială, limitarea activității și condiționarea funcționării lor, etc.).

5. **Cluj-Napoca – Tourism Friendly City** un proiect ce are ca scop venirea în întâmpinarea nevoilor și îmbunătățirea experienței turiștilor în orașul nostru prin: reînființarea parcărilor pentru autocare, îmbunătățirea semnalizării turistice, infochioșcuri funcționabile, panouri de informare turistică, transport în comun, meniuri în cel puțin o limbă de circulație internațională, materiale informative complete și diversificate etc.

În ceea ce privește locurile speciale pentru autocare, trebuie înființate în perimetrul Pieței Unirii minim două locuri de îmbarcare și debarcare a turiștilor din autocare, cu un timp scurt de staționare, acestea fiind ulterior direcționate de către reprezentanți ai Poliției Locale spre parcări amenajate special sau parcări publice, pentru a staționa pe durată medie sau îndelungată.

6. Implementarea unui **sistem de carduri turistice** oferite spre vânzare către entitățile interesate. Aceste carduri vor oferi posibilitatea folosirii lor pentru transportul în comun, intrări la obiectivele turistice, obținerea de materiale informative gratuite etc., oportunitățile de dezvoltare a conținutului fiind nelimitate. De asemenea, prin vânzarea și utilizarea acestora se vor putea obține date cantitative despre fluxurile turistice în municipiu.

8. Înființarea unui sub-departament al Poliției Locale, **poliția turistică**, cu atribuții de informare, îndrumare, monitorizare și sancționare. De asemenea, acest organism trebuie să poată asigura primirea unor sesizări sau reclamații din partea turiștilor și a cetățenilor și totodată urmărirea și direcționarea lor către organele abilitate spre a fi soluționate.

Materialul a fost întocmit de:
Cristina Bolog: cpatrascu@geografie.ubbcluj.ro
Adrian Bradea: adrianbradea@accord.travel
Valentin Toader: valentin.toader@tbs.ubbcluj.ro

Anexa 1

Analiza preliminară

Calitatea vieții în Cluj-Napoca

Analiză preliminară

Introducere

Creșterea calității vieții și a bunăstării sociale sunt principalele obiective pe care o comunitate dezvoltată dorește să le atingă. Atingerea unui nivel ridicat de calitate a vieții a devenit o preocupare constantă a autorităților publice în țările dezvoltate. Prin utilizarea unor sisteme de indicatori pentru măsurarea calității vieții, este reflectat stilul de viață, nivelul de trai, de dezvoltare și de atractivitate a unei comunități din perspectiva cetățenilor.

Măsurarea calității vieții este o etapă fundamentală în procesul de elaborare a strategiei de dezvoltare a unei comunități, din mai multe considerente: în primul rând, ca urmare a evaluării calității vieții, identificăm condițiile de viață ale populației, avem ocazia să înțelegem modul de raportare al oamenilor la aceste condiții, precum și percepțiile lor vis-a-vis de acestea. Nu în ultimul rând, prin măsurarea calității vieții ne putem da seama de modul în care populația evaluează diferitele domenii ale vieții sociale, care sunt prioritățile lor în acest sens și care sunt așteptările și percepțiile cetățenilor vis-a-vis de acestea. Datele rezultate în urma unei cercetări a calității vieții, pot sta la baza identificării și elaborării politicilor publice, la baza propunerii unor proiecte și programe pentru comunitatea respectivă. Cercetarea calității vieții oferă informații necesare privind problemele și soluțiile de rezolvare a acestora, privind avantajele unei comunități care trebuie încurajate. Evaluarea cât mai clară și detaliată a condițiilor de viață existente la nivelul unei comunități reprezintă un instrument important de intervenție socială, fundamentând dezvoltarea durabilă a calității vieții.

Cercetarea realizată are la bază un sistem complex de indicatori pentru măsurarea calității vieții. Actualul document cuprinde câteva aspecte preliminare, prezentate sintetic privind percepția membrilor comunității asupra unor domenii fundamentale pentru conceptul de calitate a vieții.

Executive summary

Prezenta cercetare a pornit de la nevoia de a identifica perspectiva generală a cetățenilor municipiului Cluj-Napoca asupra calității vieții. Obiectivele principale constau în: evaluarea satisfacției generale a populației din Cluj-Napoca față de factorii care contribuie la calitatea vieții, ierarhizarea factorilor în funcție de nivelul de mulțumire și de optimism al cetățenilor municipalității, dar și satisfacția, acordul sau dezacordul față de anumite aspecte care influențează, într-o anumită manieră calitatea vieții. În egală măsură, studiul este dedicat identificării punctelor tari pe care le are orașul din perspectiva calității vieții, pentru a le valorifica într-un mod cât mai eficient și benefic pentru comunitate.

Modelul propus pentru măsurarea percepției asupra calității vieții cuprinde un set de 18 indici subiectivi (pentru care sunt colectate date prin anchete sociologice). Modelul cuprinde indicatori comuni cu indexul Gallup-Healthways Well-Being, indexul OECD pentru măsurarea calității vieții și cu Eurofound Quality of Life Survey pentru a putea compara anumite dimensiuni. Parțial, sistemul de indicatori mai este comparabil și cu alte modele de evaluare a calității vieții.

Prezentarea preliminară a datelor este structurată pe 8 capitole, primele 7 tratând aspecte esențiale ale acestui studiu de cercetare, iar ultimul fiind dedicat concluziilor.

Primul capitol prezintă perspectiva generală asupra calității vieții cetățenilor municipiului Cluj-Napoca.

A fost testat un set de 8 factori care contribuie la calitatea vieții. Principalele rezultate reflectă faptul că principalii factori care influențează pozitiv calitatea vieții în Cluj-Napoca sunt: viața de familie, condițiile de locuit și sistemul de sănătate. În schimb, factorul care generează o percepție negativă asupra calității vieții este situația economică generală din țară. Referitor la adoptarea unui stil de viață sănătos, principalele măsuri adoptate de către locuitorii municipiului se referă la alimentația sănătoasă, odihna suficientă și practicarea sportului. Cetățenii municipiului Cluj-Napoca au încredere mai degrabă în Poliție și autoritățile locale, în timp ce instituțiile care beneficiază de un nivel de încredere foarte scăzut sunt Parlamentul și Guvernul.

Cel **de-al II-lea** capitol vizează identificarea percepției cetățenilor față de calitatea sistemului medical și facilitățile puse la dispoziție de către municipalitate în acest sens. Cel mai ridicat nivel de încredere este acordat medicilor de familie, în timp ce sistemul de asigurări medicale este cel mai puțin apreciat, din punctul de vedere al calitatății serviciilor oferite. Sănătatea emoțională a locuitorilor municipiului Cluj-Napoca se află la un nivel ridicat, cele mai frecvente stări pe care le resimt cetățenii find starea de bucurie și respect primit din partea celor din jur. La un nivel ridicat se află și sănătatea fizică a cetățenilor, media zilelor celor bolnavi în ultima lună fiind de doar 1,91, iar media zilelor de care au beneficiat de spitalizare fiind și mai redusă, de 0,23 zile.

Capitolul al III-lea este dedicat aspectului economico-financiar. Locuitorii Clujului se autoapreciază ca fiind nici săraci, nici bogați. Majoritatea nu reușesc să facă economii foarte mari, deoarece principalele lor „investiții" se concentrează pe asigurarea hranei și a condițiilor de locuit. De menționat este faptul că investițiile în cultură ocupă un loc important în viața lor.

Capitolul al IV-lea tratează aspecte precum calitatea mediului și este denumit sugestiv „Clujul verde". În general, locuitorii municipiului Cluj-Napoca se declară mulțumiți de zonele în care sunt amplasate locuințele lor, problemele privind calitatea apei și a aerului fiind apreciate la un nivel moderat.

Cel **de-al V-lea capitol** este dedicat siguranței publice a municipiului. Aproape toate criteriile utilizate în vederea identificării nivelului de siguranță, au primit punctaje relativ ridicate, depășind nivelul mediu, de unde rezultă că, în general, Cluj-Napoca este perceput de locuitori ca un oraș sigur.

Capitolul al VI-lea tratează guvernarea eficientă a municipiului Cluj-Napoca, mai exact evidențiază percepția cetățenilor privind serviciile publice de care beneficiază. Per ansamblu, nivelul de mulțumire a cetățenilor față de serviciile publice este în creștere. Cel mai apreciat serviciu public este serviciul public de transport în comun, în timp ce serviciul care îi nemulțumește preponderent pe

cetățeni este cel privind sistemul de pensii cu precizarea că acesta nu se află sub administrarea autorităților locale.

Cel **de-al VII-lea capitol** tratează aspectul cultural și al identității locale a municipiului. Cetățenii prezintă un nivel ridicat de mulțumire față de sistemul educațional local comparativ cu cel național.

Metodologia cercetării

Pentru realizarea studiului de cercetare privind calitatea vieții la nivelul municipiului Cluj-Napoca, a fost utilizată ancheta sociologică. Aceasta a fost aplicată în rândul cetățenilor municipiului Cluj-Napoca, în perioada 10-17 Ianuarie 2013, pe un eșantion reprezentativ de 912 persoane selectate aleatoriu.

În construcția chestionarului pentru măsurarea calității vieții a fost utilizat un sistem complex de 196 de indicatori, organizați în 18 teme încadrate în 7 capitole, conform structurii prezentate în continuare:

Tabel 1. Indicatori ai calității vieții

I. Autoevaluarea vieții	Autoevaluarea vieții (AV) Stil de viață (SV) Familie (F) Poziționare (P) Calitatea vieții la nivel comunitar (CVNC)
II. Siguranța Vieții	Siguranță (S) Libertate (L) Egalitatea de gen (G)
III. Sănătate	Calitatea sistemului de sănătate (CSS) Sănătate emoțională (SE) Sănătate Fizică (SF)
IV. Educație	Educație (E)
V. Mediul înconjurător	Calitatea Mediului (CM)
VI. Calitatea Guvernării	Calitatea guvernării (CG)
VII. Prosperitate economică	Prosperitate economică (PE) Accesul la locuințe (AL) Locul de muncă (M) Acces la servicii de bază (ASB)

Baza acestuia este formată dintr-un set de indicatori care s-au măsurat și anterior la nivelul municipiului Cluj-Napoca. O parte dintre indicatori sunt comuni cu cei din sistemele de indicatori pentru măsurarea calității vieții dezvoltate de către Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD), Gallup Healthways și Comisia Europeană (Eurofound Quality of Life Survey). Sistemul de indicatori care stă la baza studiului calității vieții în Cluj-Napoca este construit astfel încât să poată fi obținut un nivel ridicat de comparabilitate.

Principalele dimensiuni măsurate prin indicatorii propuși sunt: perspectiva generală asupra calității vieții, sănatate, prosperitate economică, mediu, siguranță, bună guvernare, cultură și identitate locală.

I. Perspectiva generală asupra calității vieții

Calitatea ridicată a vieții este unul dintre principalele obiective pe care fiecare individ în parte dorește să-l atingă de-a lungul vieții. Prima parte din viața fiecărui om este dedicată procesului de formare și învățare, în scopul pregătirii sale pentru a obține cât mai multe realizări atât pe plan personal, cât și pe plan profesional, social, politic, economic etc. Scopul acestor eforturi este atingerea unui nivel cât mai ridicat de calitate a vieții. Calitatea vieții reprezintă raportul dintre satisfacția cetățeanului vis-a-vis de mediul în care trăiește și bunăstarea sa. De asemenea, calitatea vieții este determinată de o varietate de factori și este percepută în mod diferit, în funcție de nevoile și așteptările fiecărui individ în parte. Prezenta cercetare a fost realizată cu scopul de a crea o imagine a acestor situații la nivelul municipiului Cluj-Napoca.

Tabelul 1. Percepţia vieţii în general

Pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă deloc mulţumit şi 10 înseamnă foarte mulţumit:	Cât de mulţumit sunteţi de **viaţa dvs. din ultimii 5 ani?**	Cât de mulţumit sunteţi de **viaţa dvs. din prezent?**	Gândindu-vă la următorii 5 ani, vă rugăm **estimaţi cum va fi viaţa dumneavostră?** (1=deloc bună;10=foarte bună)
Media	6,60	6,91	6,96

AV1. Cât de mulţumit sunteţi de viaţa dvs. din ultimii 5 ani? AV2. Cât de mulţumit sunteţi de viaţa dvs. din prezent? AV.3 Gândindu-vă la următorii 5 ani, vă rugăm estimaţi cum va fi viaţa dumneavoastră?

Rezultatele obţinute în urma aplicării chestionarului indică faptul că locuitorii municipiului Cluj-Napoca sunt mai degrabă mulţumiţi de viaţa lor din ultimii 5 ani (media 6.60). Pe măsură ce ne apropiem de prezent, nivelul lor de satisfacţie este, în medie, cu 0.31 puncte mai ridicat (media: 6.91). În privinţa calităţii vieţii din următorii 5 ani, cetăţenii declară un optimism fragil (media: 6.96; diferenţa mediilor faţă de prezent: 0.05).

Situaţia este mai degrabă negativă atunci când este vorba despre timpul pe care clujenii îl alocă activităţilor agreabile (Figura 1):

Figura 1. Timpul acordat unor activităţi agreabile

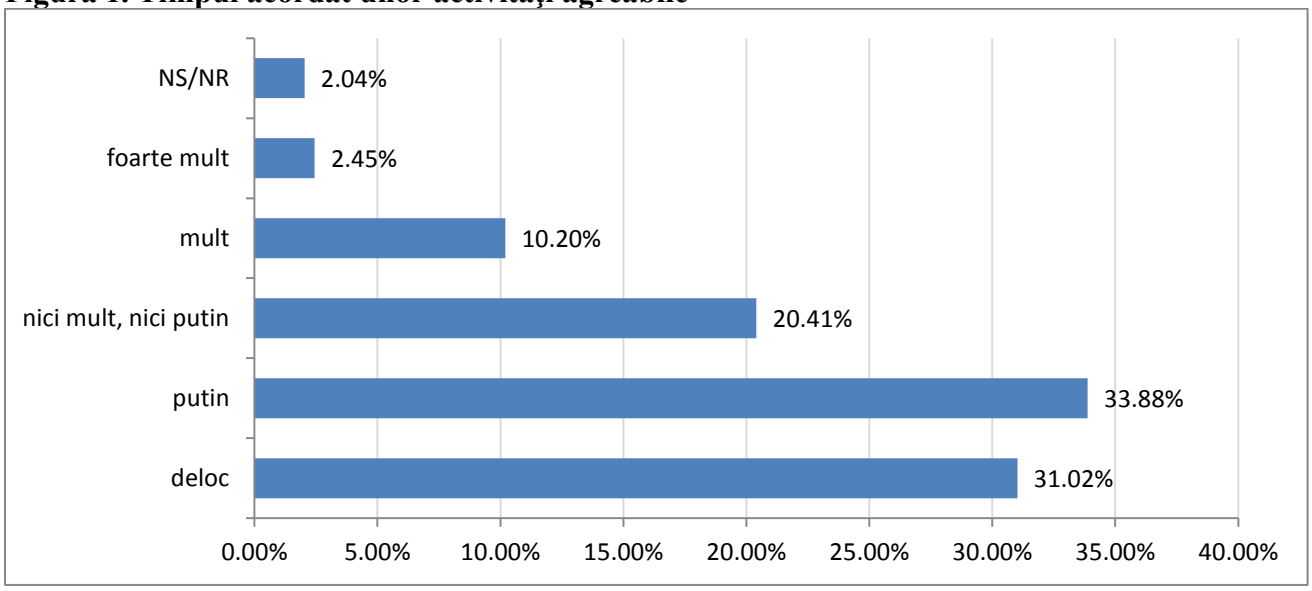

31,02 % dintre clujeni declară că nu acordă deloc timp unor activităţi agreabile.

Clujenii se arată mulţumiţi de calitatea vieţii lor din prezent şi optimişti în ceea ce priveşte îmbunătăţirea acesteia în viitor. Explicaţiile rezidă atât în aspecte social-simbolice, cât şi în elemente de natură economică, după cum reiese din tabelul de mai jos.

Tabelul 2. Ierarhia factorilor care contribuie la calitatea vieţii, în funcţie de nivelul de mulţumire

Foarte mulţumiţi (10)		Media
	1. viaţa de familie	8,8
	2. condiţiile de locuit	7,84
	3. sănătate	7,44
	4. viaţa socială	6.86
	5. nivelul de trai	6,71
	6. locul de muncă	6,5

	7. sistemul de educaţie	5.7
	8. situaţia economică din ţară	4.8
Deloc mulţumiţi (1)		

AV.7 Cât de mulţumit sunteţi de sistemul de educaţie? AV.8 Cât de mulţumit sunteţi de locul de muncă? AV.9 Cât de mulţumit sunteţi de nivelul de trai? AV.10 Cât de mulţumit sunteţi de condiţiile de locuit? AV.11 Cât de mulţumit sunteţi de viaţa de familie? AV.12 Cât de mulţumit sunteţi de sistemul de sănătate? AV.13 Cât de mulţumit sunteţi viaţa socială? AV.14 Cât de mulţumit sunteţi de situaţia economică din ţară?

Gradul de mulţumire al cetăţenilor faţă de diferitele aspecte ale vieţii sunt influenţate de o serie de factori, precum: sistemul de educaţie, locul de muncă, nivelul de trai, condiţiile în care aceştia locuiesc, viaţa de familie şi viaţa socială. La nivelul Clujului, elementele percepute mai degrabă pozitiv sunt viaţa de familie (media: 8,80), condiţiile de locuit (media: 7,84) şi sănătatea (media: 7,44). Punctajele mai reduse au fost acordate situaţiei economice de la nivel naţional, sistemului de educaţie şi situaţiei locurilor de muncă. Vis-a-vis de locurile de muncă, principalele probleme semnalate de populaţie sunt cele referitoare la programul de muncă inflexibil, imposibilitatea de a acumula ore de muncă suplimentare pentru zile libere (Figura 3).

Figura 3. Posibilitatea de a acumula ore de muncă suplimentare pentru zile libere

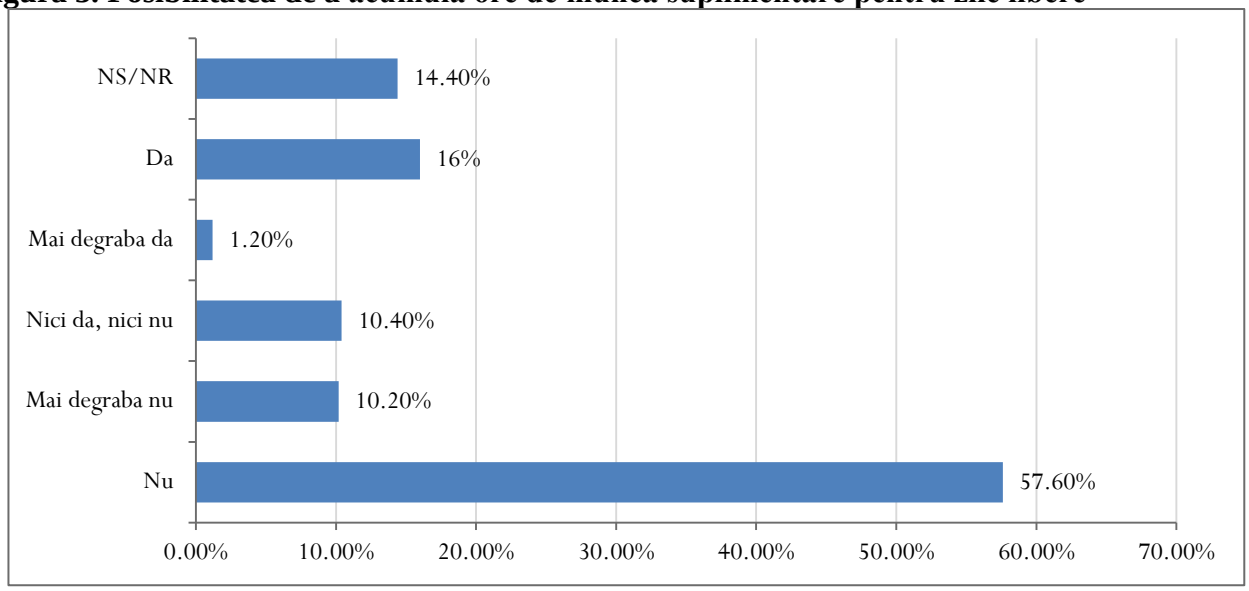

57,6% dintre clujeni consideră că nu au posibilitatea de a acumula ore de muncă în plus în schimbul unor zile libere

Datele privind condiţiile de muncă (ore suplimentare, program) sunt interesante din perspectiva nivelului de motivaţie al angajaţilor. Acestea merită analizate în relaţie cu poziţia ocupată în cadrul organizaţiei – funcţie de execuţie sau funcţie de conducere – şi sectorul – public sau privat.

Tabelul 3. Nivelul de optimism şi de fericire

	Nivelul de optimism	**Nivelul de fericire**
	Luând în considerare toate aceste lucruri, cât de optimist aţi spune că sunteţi pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă deloc optimist şi 10 înseamnă foarte optimist?	Luând în considerare toate aceste lucruri, cât de fericit aţi spune că sunteţi pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă foarte nefericit şi 10 înseamnă foarte fericit?
Media	7,32	7,91

Nivelul de optimism şi de fericire sunt relevante pentru stabilirea nivelului calităţii vieţii. Rezultatele studiului indică un nivel ridicat atât al optimismului (media: 7,32), cât şi al fericirii (media: 7,91). Cu

toate că valorile pentru cei doi indicatori sunt apropiate, nivelul de fericire depășește nivelul de optimism. Nivelul de fericire se referă mai degrabă la prezent, în timp ce optimismul vizează în principal viitorul.

Tabel 4. Acordul față de aspecte care fac parte dintr-un stil de viață sănătos

(1=dezacord total; 10= total de acord)	Mâncaţi sănătos	Vă odihniţi suficient	Faceţi suficient sport	Participaţi suficient la activităţi culturale
Media	6,70	6,01	5,28	**4,32**

SV3. Sunteți de acord cu afirmația, mănânc sănătos? SV4. Sunteți de acord cu afirmația, mă odihnesc suficient? SV5. Sunteți de acord cu afirmația, fac sport suficient? SV6. Sunteți de acord cu afirmația, particip la evenimente culturale (teatru, concerte, etc.)?

Principalele elemente care contribuie la menținerea unui stil de viață sănătos sunt reprezentate de alimentația corespunzătoare, odihna suficientă și practicarea sportului cu regularitate. De aceeași părere sunt și cetățenii municipiului Cluj-Napoca, poziționând ca prim factor al unei vieți sănătoase alimentația (media: 6,70). Odihna este percepută ca fiind cel de-al doilea factor important, necesar unei vieți sănătoase (media: 6.01). Un alt factor care influențează stilul de viață sănătos este sportul (media: 5,29). Cetățenii conștentizează și sunt de acord asupra importanței pe care o deține menținerea sănătății și le adoptă în viața lor de zi cu zi. Cetățenii își doresc să practice mai mult sport și să participe mai frecvent la activități culturale.

Tabelul 5. Relaxare

Media	Indicatori ai relaxării
2,44 h	Câte ore pe zi vă relaxaţi, exceptând intervalul normal de somn?
2,35 h	Cât timp petreceţi în faţa televizorului?
2,29 h	Cât timp petreceţi în faţa calculatorului (pe internet) în afara orelor de serviciu?

SV2.3. Câte ore pe zi vă relaxați (fără somn)? SV7. Cât timp petreceți în fața televizorului? SV8. Cât timp petreceți în fața calculatorului (pe internet) în afara orelor de serviciu?

Relaxarea este un element esențial al calității vieții. Pe baza datelor colectate, a fost realizată o ierarhizare a factorilor care influențează relaxarea. Tabelul 5, arată că somnul este principala metodă de relaxare (media: 2,44 ore pe zi). Locul al doilea îl ocupă timpul petrecut în fața televizorului (media: 2,65 ore pe zi). Pe ultimul loc este situat timpul de utilizare a calculatorului/navigării pe internet este (media: 2,29 ore pe zi).

Tabelul 6. Mulţumirea faţă de aspecte de infrastructură care influenţează calitatea vieţii

(1=deloc mulțumit; 10=foarte mulțumit)	Facilități sportive	Spațiile verzi	Instituţiile publice

Media	**7,77**	7,31	**4,98**

CVNC1. Acordați o notă de la 1 la 10, pentru planificarea urbană specifică municipiului Cluj-Napoca, unde 1 înseamnă calitate foarte scăzută, iar 10 înseamnă calitate foarte ridicată. CVNC2. Acordați o notă de la 1 la 10, pentru facilitățile sportive specifice municipiului Cluj-Napoca, unde 1 înseamnă calitate foarte scăzută, iar 10 înseamnă calitate foarte ridicată. CVNC3. Acordați o notă de la 1 la 10, pentru spațiile publice specifice municipiului Cluj-Napoca, unde 1 înseamnă calitate foarte scăzută, iar 10 înseamnă calitate foarte ridicată.CVNC5. Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în instituțiile publice (1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală)

Infrastructura are un rol important în conturarea unei vieți de calitate. Per ansamblu, mulțumirea față de calitatea infrastructurii specifice municipalității are un scor mediu spre ridicat. Cel mai ridicat nivel de mulțumire este dat de calitatea facilităților sportive (media: 7,77), urmat de calitatea spațiilor verzi de care dispune municipiul (media: 7,31).

Tabelul 7. Încrederea în instituții

(1=foarte redusă; 10=foarte ridicată)	Parlament	Sistemul juridic	Presă	Poliție	Guvern	Autorităţi locale
Mean	4,72	5,31	5,81	6,35	4,61	5,77

CVNC15.1. Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în Parlament (1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală). CVNC15.2. Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în Sistemul juridic(1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală). CVNC15.3 Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în Presă (1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală). CVNC15.4 Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în Poliție (1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală). CVNC15.5 Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în Guvern (1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală). CVNC15.6 Utilizând o scală de la 1 la 10, vă rog să îmi spuneți câtă încredere aveți în Autoritățile locale (1 nu aveți deloc încredere, 10 încredere totală).

Modalitatea de acțiune și de funcționare a administrației publice, atât a instituțiilor de la nivel local cât și a celor de la nivel central are un rol important în conturarea calităţii vieţii la nivelul unei comunități. Rezultatele cercetării arată că cetățenii acordă cel mai ridicat nivel de credibilitate Poliției (media: 6,35), urmată fiind de autoritățile locale (5,77). La polul opus, cel mai mic nivel de încredere îi revine Parlamentului (media: 4,72) și Guvernului (4,61), media obținută de aceste două instituții fiind mai scăzută. Încrederea în sistemul juridic (media:5.31) și cea în presă (5.81) este puțin peste medie. Instituțiile cu care cetățenii intră în contact direct se pare că sunt cele care beneficiază de o încredere mai mare din partea cetățenilor. Acest lucru poate fi justificat și din prisma faptului că aceste instituții au rolul de a veghea la ordinea publică și binele comunității, iar deciziile sunt luate la un nivel mai apropiat de cetățean.

II. Clujul Sănătos

Conform Organizației Mondiale a Sănătății „sănătatea este acea stare perfectă de bine în care se găsește un individ din punct de vedere fiziologic, spiritual și social". Fără sănătate fizică, mentală, emoțională și spirituală, nu pot avea loc stări precum fericirea sau mulțumirea și nu se poate vorbi despre dezvoltarea potențialului unei persoane. Acest capitol cuprinde informații privind evaluarea calității sistemului de sănătate din municipiul Cluj-Napoca, precum și a stării sănătății locuitorilor.

Tabelul 8. Calitatea serviciilor de sănătate

Calitatea serviciilor de sănătate (perspectiva cetăţenilor) (1=foarte scăzută; 10=foarte ridicată)	Calitatea serviciilor oferite de spitale locale?	Calitatea serviciilor oferite de sistemul asigurărilor de sănătate?	Calitatea serviciilor oferite de cabinetele medicilor de familie?	Calitatea sistemului de sănătate local?	Calitatea sistemului de sănătate naţional?
Mean	6,09	5,87	7,00	6,99	6,14

CSS2. Calitatea serviciilor oferite de spitale; CSS4. Calitatea serviciilor oferite de cabinetele medicilor de familie; CSS5. Calitatea sistemului de sănătate local; CSS6. Calitatea sistemului de sănatate naţional;

Cabinetele medicale de familie din Cluj-Napoca se bucură de cel mai ridicat nivel de calitate percepută de către cetăţeni (media: 7,00). Unul dintre punctele tari ale municipiului îl reprezintă sistemul de sănătate local (media: 6,99), nivelul său de calitate depăşind media obţinută pentru calitatea sistemului de sănătate naţional (media: 6,14). Calitatea serviciilor oferite de spitalele clujene este percepută ca fiind peste scorul mediu (media: 6,09), în timp ce calitatea sistemului de asigurări de sănătate ocupă ultima poziţie (media: 5,87).

Tabelul 9: Perspectiva cetăţenilor privind sănătatea emoţională

Sănătatea emoţională: scala1-10; (1=foarte rar; 10=foarte frecvent);	Manifestări de zâmbet sau râs	Resimte respect din partea celorlalţi	Stări de bucurie	Nivelul de Fericire (1= foarte scăzut, 10= foarte ridicat)	Stări de îngrijorare	Tristeţe	Furie	Disperare	Singurătate
Media	6,96	7,10	6,80	7,26	5,57	4,55	3,71	2,59	3,32

10.Vă rugăm să acordaţi o notă de la 0 la 10 (0=foarte scăzută, 10=foarte ridicată) pentru următoarele aspecte ale vieţii dvs.:

SE1.Frecvenţa manifestărilor de zâmbet sau râs de către dvs.; SE2. Resimte respect din partea celorlalţi; SE3. Frecvenţa stărilor de bucurie; SE4. Nivelul de Fericire; SE5. Frecvenţa stărilor de îngrijorare; SE6. Frecvenţa stărilor de tristeţe;)SE10. Frecvenţa stărilor de disperare; SE11. Frecvenţa stărilor de singurătate

Sănătatea emoţională percepută a locuitorilor municipiului Cluj-Napoca este una bună, caracterizată de sentimente şi manifestări pozitive. Nivelul de fericire manifestat în rândul acestora este unul ridicat (media: 7,26) şi, în egală măsură ei resimt un nivel crescut de respect din partea celor din jur (media: 7,10). Sunt frecvente atât manifestările de zâmbet sau râs (media: 6,96), cât şi bucuria (media: 6,80). Stările pe care cetăţenii municipiului Cluj-Napoca le manifestă rar şi foarte rar sunt stările de disperare (media: 2,59), singurătate (media: 3,32), furie (media: 3,71) şi cele de tristeţe (media: 4,55).

Tabelul 10: Perspectiva cetăţenilor privind stresul şi deprimarea

	Media
Pe parcursul ultimelor două săptămâni m-am simţit stresat	4,69
Pe parcursul ultimelor două săptămâni m-am simţit abătut şi/sau deprimat	5,16

SE8. M-am simţit stresat (ă); SE9. M-am simţit abătut/ă şi deprimat/ă.(pe o scală de la 1 la 10, unde 1=în foarte mică măsură, iar 10=în foarte mare măsură)

Stări precum stresul şi deprimarea sunt rareori resimţite de către cetăţenii municipalităţii. Nivelul de manifestare a acestor stări pe parcursul ultimelor două săptămâni este unul redus, starea de deprimare fiind resimţită cel mai puţin (media: 4,69).

Tabel 11. Sănătatea fizică

	Cât de mulţumit sunteţi de starea d-voastră de sanatate? (scala1-10; (1=deloc mulţumit; 10=foarte mulţumit);	Precizaţi numărul de zile în care aţi fost bolnav în ultima lună?	Precizaţi numărul de zile de internare în ultima lună?
Mean	7,42	1,91	0,23

SF1. Puteţi să ne spuneţi care este starea dumneavoastră de sănătate?(apreciati pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă foarte prost, iar 10 foarte bine); SF5. Numărul de zile în care a fost bolnav în ultima lună?; SF6. Nr zile de internare.

Cetăţenii municipiului Cluj-Napoca sunt în general sănătoşi, mulţumirea lor vis-a-vis de starea de sănătate atingând un nivel destul de ridicat (media: 7,42). În ultima lună, media zilelor în care aceştia au fost bolnavi este sub 2, iar în privinţa internării în spital incidenţa este de asemenea redusă (media: 0,23).

Locuitorii din Cluj-Napoca sunt în general persoane cu o stare de sănătate bună, acestă situaţie fiind explicată atât de calitatea sistemului medical de care dispune municipalitatea, cât şi de nivelul de trai relativ ridicat, realizările personale şi profesionale ale cetăţenilor, precum şi de starea de fericire manifestată de aceştia.

III. Clujul antreprenorial

Un factor cu influenţe majore asupra calităţii vieţii este situaţia economico-financiară, atât la nivel individual cât şi la nivel colectiv. Un bun management al resursei financiare poate atrage dupa sine creşterea nivelului de trai. În general, nivelul de trai perceput este unul mediu.

Tabelul 12. Situaţia economică generală percepută

	Media
Aţi putea să evaluaţi situaţia financiară a gospodăriei dvs.(PE1.)? În comparaţie cu majoritatea oamenilor din Romania, aţi spune că este: (1-10; 1=mult mai precară;10=mult mai bună)	6,66
În orice societate, unii oameni se consideră bogaţi, alţii săraci. Vă rugăm să estimaţi pe o scală de la 1 la 10, unde 1=foarte sărac, iar 10=foarte bogat, unde vă situaţi dvs.?	5,58

PE1. Aţi putea, vă rugăm, să evaluaţi situaţia financiară a gospodăriei dvs.(PE1.)? În comparaţie cu majoritatea oamenilor din Romania, aţi spune că este

PE2. În orice societate, unii oameni se consideră bogaţi, alţii săraci. Vă rugăm să estimaţi pe o scală de la 1 la 10, unde 1=foarte sărac, iar 10=foarte bogat, unde vă situaţi dvs.

Alături de factorii analizaţi anterior ca fiind importanţi în creşterea calităţii vieţii, poate fi regăsită şi situaţia economică a fiecărui individ. Comparativ cu majoritatea oamenilor din România, locuitorii municipiului Cluj-Napoca sunt de părere că situaţia financiară a gospodăriei lor este mai bună (media: 6,66 – max. 10). Rezultatele cercetării reliefează la nivelul municipalităţii o situaţie economică individuală medie. Cetăţenii se consideră ca făcând parte din clasa de mijloc.

Tabelul 13. Resurse financiare

Bani suficienţi pentru:	alimente	locuinţă	sănătate	activităţi culturale
Media	7,07	6,51	6,46	4,81

Vă rugăm să precizaţi în ce măsură aveţi (Vă rugăm să acordaţi o notă de la 1 la 10 pentru următoarele aspecte (1=într-o măsură foarte scăzut(ă), iar 10=într-o măsură foarte ridicat(ă)):

În privinţa cheltuielilor, primează alimentaţia (media: 7,07), urmată de asigurarea şi întreţinerea locuinţei (media: 6,51) şi de investirea în sănătate (media: 6,46). Pe măsură ce nevoile care asigură

supraviețuirea lor de zi cu zi sunt îndeplinite, clujenii nu ezită în a realiza investiții în diverse activități culturale (media: 4,81).

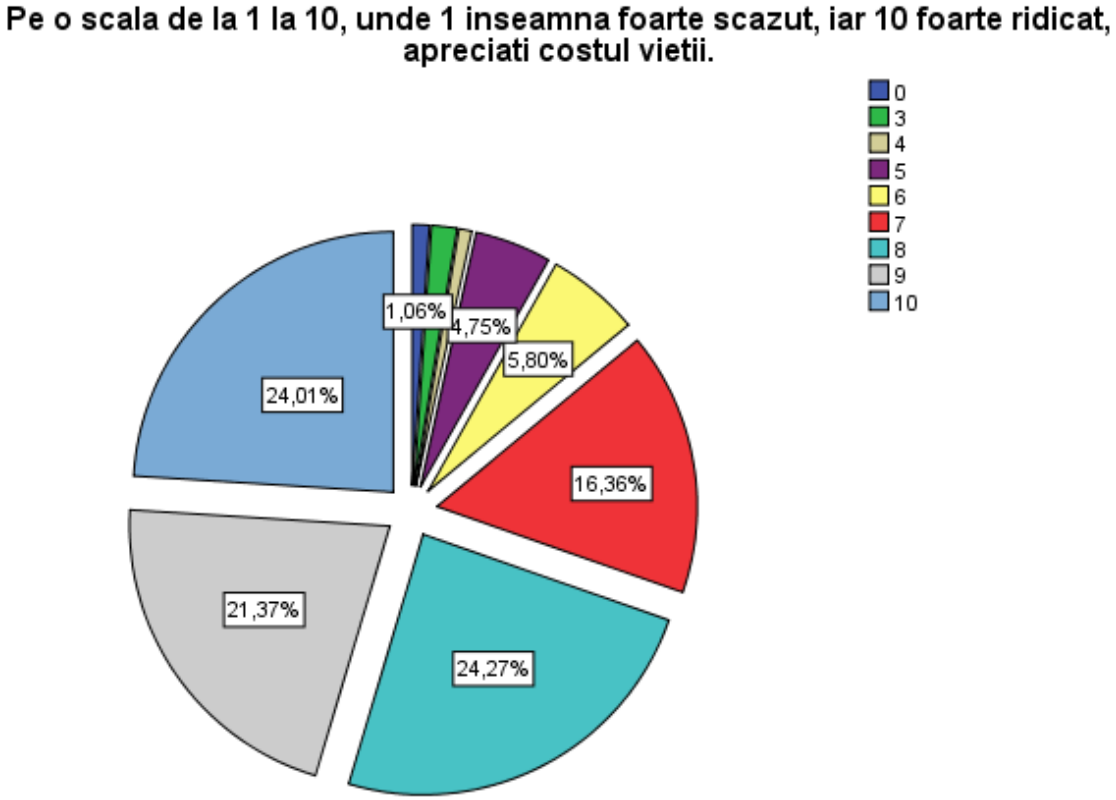

Peste 85% dintre clujeni consideră costul vieții ridicat

Clujenii apreciază costul vieţii ca fiind ridicat şi foarte ridicat (aprox. 85%), un indicator indirect privind nivelul veniturilor comparativ cu nevoile de cheltuieli. Răspunsurile sunt în acord cu datele privind destinația banilor, care merg în cea mai mare parte pe satisfacerea nevoilor de bază (alimente, locuință, sănătate). Datele sunt interesante mai ales că recent, județul Cluj, s-a clasat pe locul 5 la nivel național din perspectiva nivelului de trai[1].

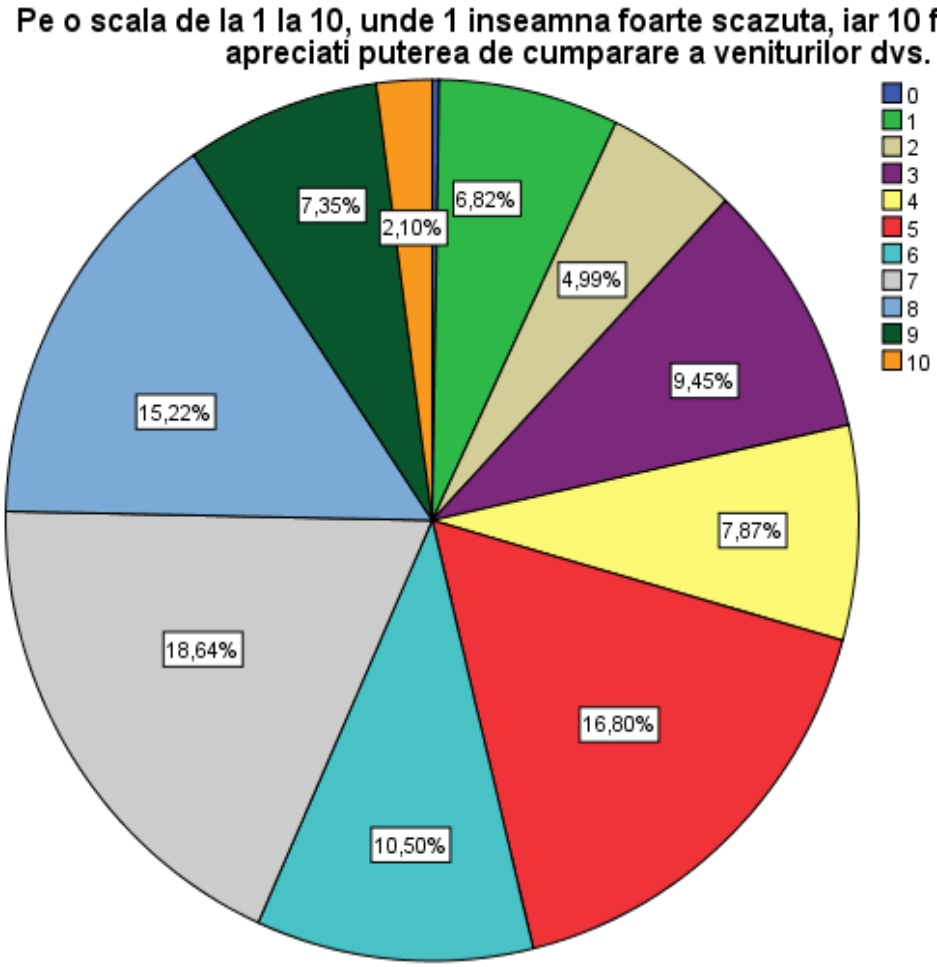

43% dintre clujeni consideră că au o putere de cumpărare ridicată sau foarte ridicată

În privința puterii de cumpărare, clujenii sunt mai optimişti, peste 43% dintre aceştia considerând că au o putere de cumpărare ridicată sau foarte ridicată. În general putem spune că din punct de vedere al resurselor financiare clujenii se bucură de o putere de cumpărare peste medie dar că au percepția unui cost al vieții ridicat, majoritatea cheltuielilor fiind destinate alimentelor, locuinței și întreținerii sănătății. Amintim însă că din punct de vedere al salariilor, Județul Cluj ocupă poziția a treia la nivel național, cu un salariu net de aprox. 356 euro net[2].

IV. Clujul verde

Urbanizarea, poluarea aerului şi a apei, existența și amenajarea spațiilor verzi, afectează calitatea vieții. Acest capitol este dedicat percepției cetățenilor municipiului Cluj-Napoca asupra calității mediului în care trăiesc.

Tabelul 14. Perspectiva cetățenilor privind calitatea mediului înconjurător

[1] Clasament realizat de Gândul în aprilie 20013, mai multe informații disponibile la adresa: http://www.gandul.info/financiar/cluj-cat-de-bine-se-traieste-in-cluj-vedeta-economiei-din-nord-vestul-romaniei-10674090

[2] Clasament realizat în aprilie 2013 de Gândul.info, mai multe informații la adresa: http://www.gandul.info/financiar/cluj-cat-de-bine-se-traieste-in-cluj-vedeta-economiei-din-nord-vestul-romaniei-10674090

	Vă rog să vă gândiţi la zona în care locuiţi în acest moment, mă refer la imediata apropiere a casei dvs. Aveţi probleme majore, moderate sau nu aveţi probleme deloc cu poluarea aerului (Scala de la 1 la 3, unde 1 = probleme majore, iar 3 = nu sunt deloc probleme)	Vă rog să vă gândiţi la zona în care locuiţi în acest moment, mă refer la imediata apropiere a casei dvs. Aveţi probleme majore, moderate sau nu aveţi probleme deloc cu calitatea apei? (Scala de la 1 la 3, unde 1 = probleme majore, iar 3 = nu sunt deloc probleme)	Cât de mulţumiţi sunteţi de calitatea mediului? (1 = deloc mulţumit, 10 = foarte mulţumit)
Mean	2,10	2,36	6,52

13. Calitatea mediului (CM)- Va rog sa va gândiți la zona în care locuiți în acest moment mă refer la imediata apropiere a casei dvs. Aveți probleme majore, moderate sau nu aveți probleme deloc cu poluarea aerului și calitatea apei?; CM1. Poluarea aerului ; CM2. Calitatea apei ; CM3. Cât de mulțumiți sunteți de calitatea mediului?

În general, locuitorii municipalității sunt relativ mulțumiți atât de zona în care locuiesc, cât și de calitatea mediului (media: 6,52). Problemele privind poluarea apei (media: 2,36) și a aerului (media: 2,10) se află sub control, nivelul lor fiind unul moderat.

V. Clujul sigur

Siguranța constituie un element de bază pentru buna funcționare și dezvoltare a comunității locale. Una dintre cele mai importante obligații ale statului este aceea de a asigura securitatea cetățenilor, atât pe aria administrativ teritorială, cât și în afara țării, conform normelor legale. Nivelul de mulțumire al cetățenilor fața de siguranța publică poate fi identificat în următoarele aspecte:

Figura 5. Perspectiva cetățenilor privind siguranța (*Scala utilizată: 1= nivel foarte scăzut; 10 = nivel foarte ridicat)*

Media	Indicatori ai siguranței
7,83	Gradul de libertate perceput
7,28	Siguranţa spaţiilor de locuit
7,00	Siguranţa alimentaţiei
6,86	Accesul la servicii în situaţiile de urgenţă
6,75	Siguranţa vieţii în general
6,65	Accesul la informaţii privind managementul situaţiilor de urgenţă
6,63	Siguranţa la locul de muncă
6,20	Senzatia de siguranţă
5,58	Siguranţa economică
5,13	Expunere la violenţă
3,87	Senzaţia de frică

Gradul de libertate perceput este unul ridicat (7,83), reflectând, în mod indirect, încrederea în valorile și normele unui stat de drept. De asemenea, la nivelul comunității clujene, este perceput un nivel ridicat de siguranță a locuințelor (media: 7,86) și a alimentelor pe care le consumă indivizii (media: 7,00). Un alt element care contribuie la creșterea nivelului de siguranță a locuitorilor municipalității, este accesul facil la serviciile privind situațiile de urgență (media: 6.86). Nivelul ridicat de siguranță a vieții (media: 6,75) este la rândul său confirmată de incidența redusă a sentimentului de frică (media: 3,87).

VI. Clujul guvernat eficient

Odată cu dezvoltarea rapidă a tehnologiei, aşteptările oamenilor se află în continuă creştere, atât faţă de mediul privat, dar mai ales faţă de mediul public. O bună guvernare a sistemului public atrage după sine o satisfacţie generală din partea cetăţenilor. Odată ce individul îşi achită datoria fiscală, aşteptările privind furnizarea de bunuri şi servicii publice de calitate cresc.

Tabelul 15. Clujul guvernat eficient

	accesul la servicii publice si infrastructura	calitatea serviciilor publice	increderea în instituţiile publice	increderea în funcţionarii publici	mulţumirea faţă de serviciile publice	mulţumirea faţă de sistemul administrativ local	mulţumirea faţă de guvernul central	calitatea transportului public?	calitatea serviciilor de protecţie a copilului?	calitatea locuinţelor sociale?	calitatea sistemului de pensii?
Medie	6,64	6,32	5,96	5,61	5,92	6,32	5,33	7,36	6,73	6,39	5,47

CG14.Vă rugăm să acordaţi o notă de la 0 la 10 pentru următoarele aspecte ale vieţii dvs. (0=foarte scăzut(ă), iar 10=foarte ridicat(ă))

Locuitorii municipiului sunt mulţumiţi, atât de calitatea serviciilor publice, cât şi de sistemul administrativ local (media: 6,32). Cel mai apreciat serviciu din punct de vedere al calităţii sale, este serviciul de transport în comun (media: 7,36). Următoarele două tipuri de servicii pe care cetăţenii le percep la un nivel ridicat de calitate sunt serviciile de protecţie a copilului (media: 6,73) şi locuinţele sociale (media: 6,39).

Accesul la servicii este asigurat în mare măsură, însă există anumite domenii în care pot fi aduse îmbunătăţiri în acest sens. Spre exemplu, accesul la apă curentă de calitate (Figura 6) , accesul la asigurări medicale (Figura 7), accesul la servicii medicale de calitate (Figura 8) şi accesul la spaţii special amenajate pentru practicarea sporturilor (Figura 9) poate fi îmbunătăţit.

Figura 6. Acces la apă curentă de calitate

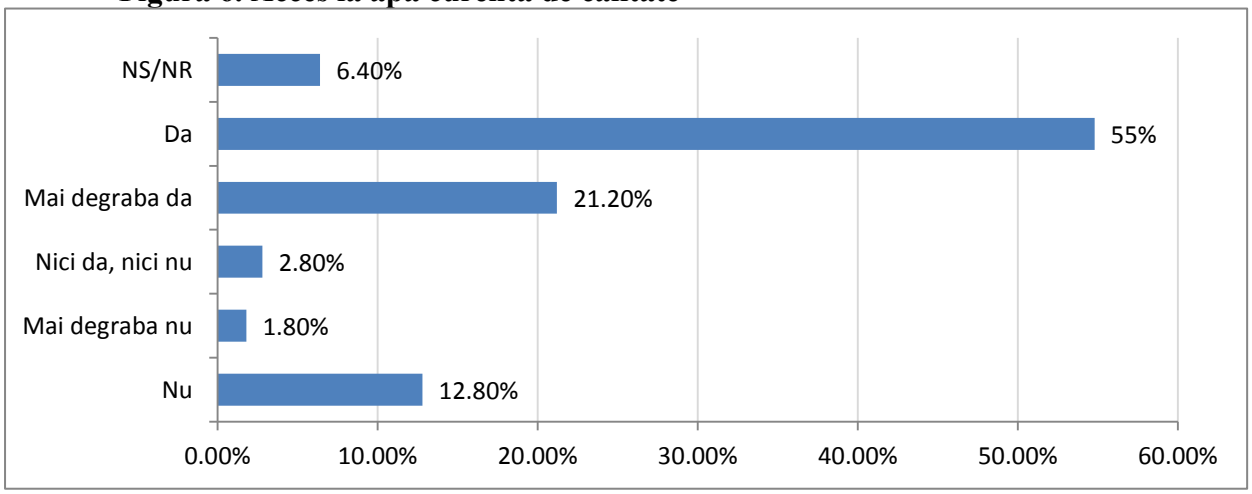

Doar 55% dintre clujeni apreciază că au acces la apă curentă de calitate.

Figura 7. Accesul la asigurări medicale

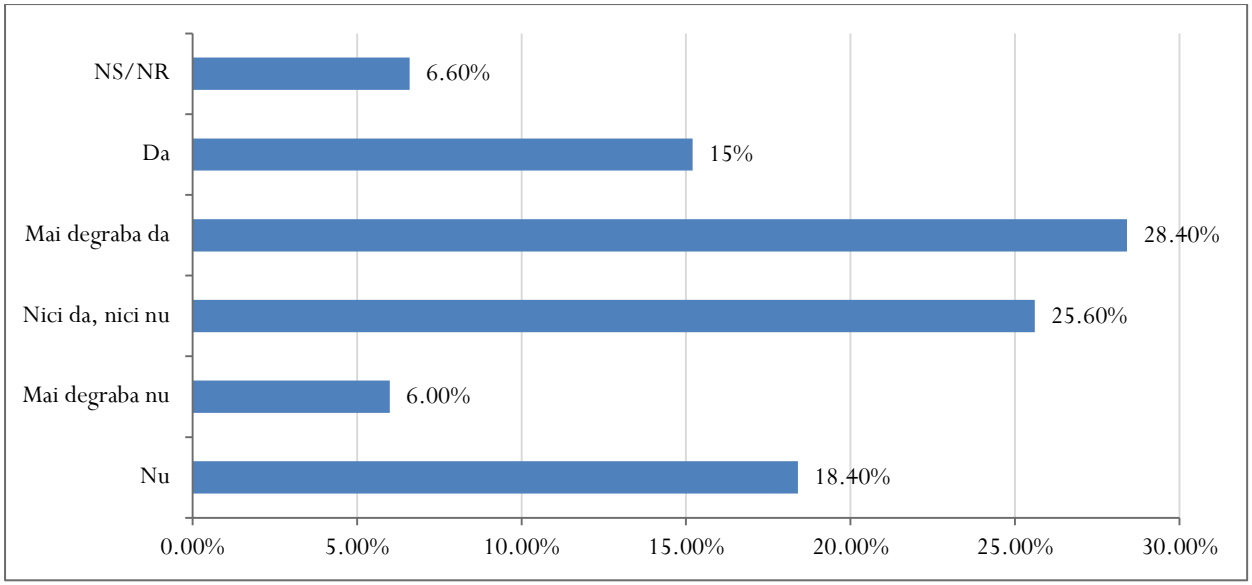

Aproape un sfert dintre clujeni consideră că accesul la asigurările medicale este problematic.

Figura 8. Accesul la servicii medicale de calitate

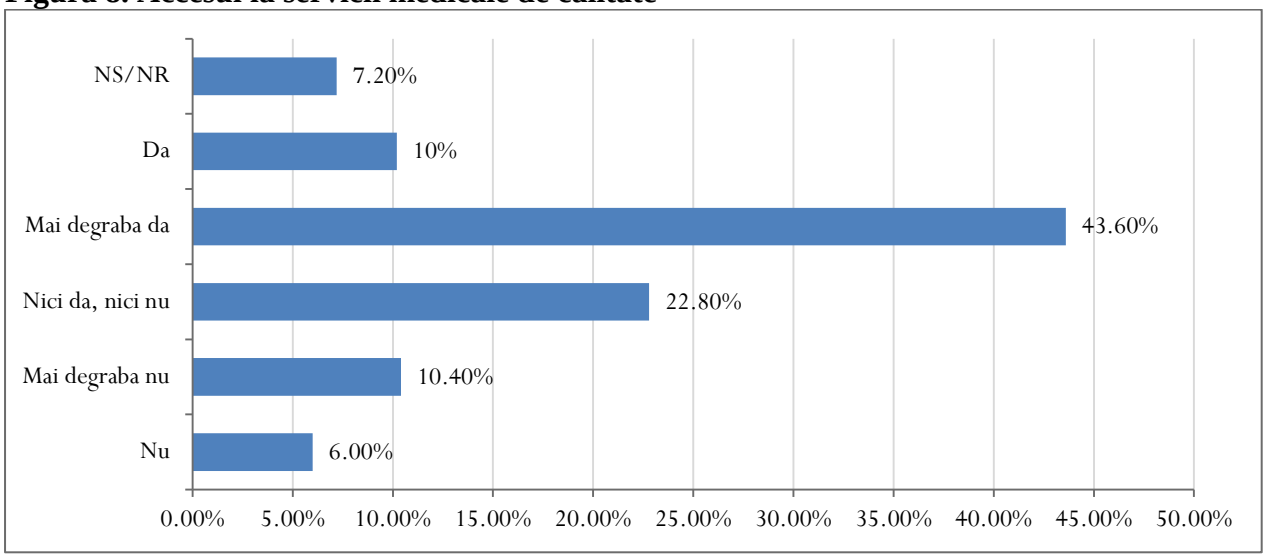

Din perspectiva serviciilor medicale se observă un nivel relativ ridicat de nemulțumire cu privire la acces – aproximativ 24% dintre clujeni consideră că nu au acces sau au acces limitat la asigurările medicale și 16% la servicii medicale. Dacă adăugăm la aceste cifre și procentele celro care au răspuns nici da nici nu - care poate fi interpretat ca un indicator al une nemulțumiri relative privind gradul de acces – putem afirma că aproape jumătate dintre locuitori nu sunt mulțumiți de accesul la asigurări medicale și servici medicale.

Figura 9. Accesul la spaţii amenajate pentru practicarea sporturilor

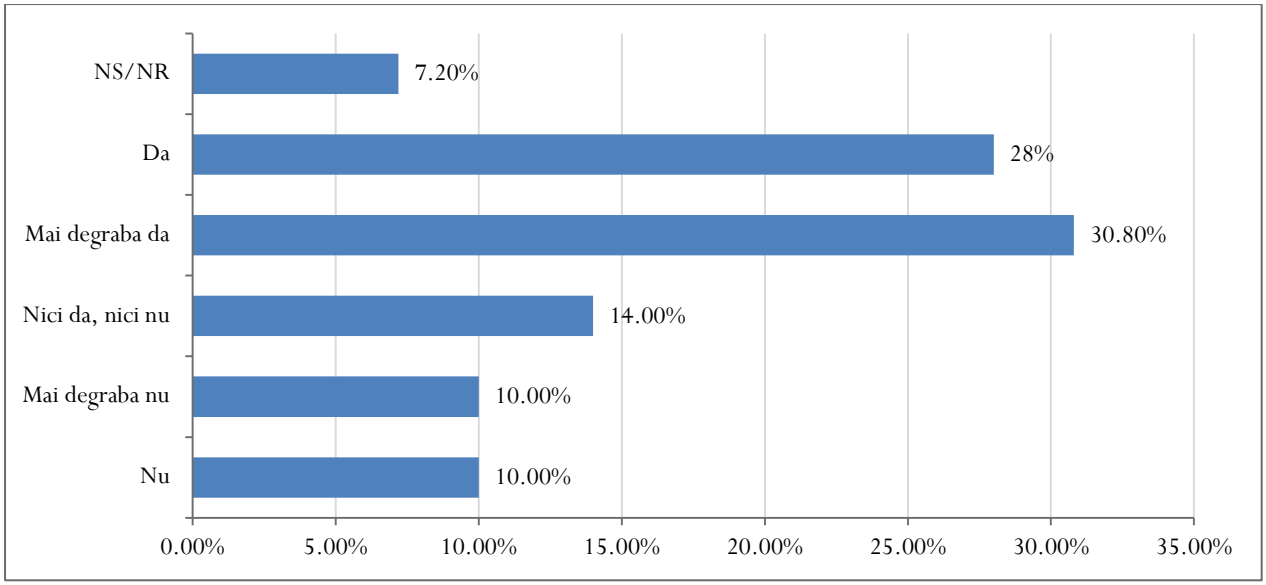

În privința spațiilor de agrement și practicarea sporturilor, clujeni sunt mai mulțumiți, aproape 60% dintre aceștia fiind de părere că au acces la astfel de spații și doar 20% considerând că accesul le este îngrădit. Aceste date confirmă informațiile prezentate anterior, spațiile verzi și facilitățile sportive fiind cele față de care clujenii au în medie cel mai ridicat nivel de mulțumire (vezi Tabelul 6)

VII. Cultură şi identitate locală

Cultura și identitatea locală sunt două aspecte importante care au influențe majore asupra calității vieții, regăsindu-se sub diferite forme: educație, evenimente culturale, comportament, tradiție, reguli. Acestea sunt valori fundamentale în procesul de evoluţie a unei comunități.

Clujenii apreciază că au în general acces la evenimente culturale.

Figura 10. Accesul la evenimente culturale

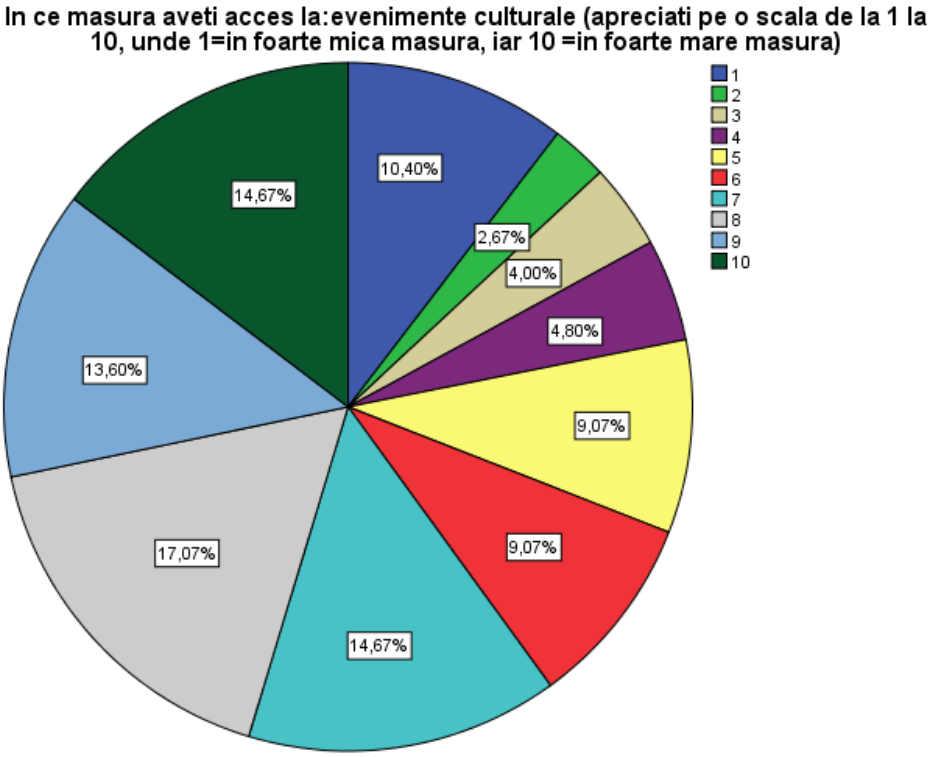

66% dintre clujeni au un grad de acces ridicat la evenimente culturale[3]

Nivelul de mulțumire a cetățenilor municipiului Cluj-Napoca față de calitatea sistemului educațional furnizat la nivel local (media: 6,62) este uşor mai ridicat decât mulțumirea acestora față de calitatea sistemului educațional național (media: 6,23). E interesant însă că la nivel individual cetățenii se declară mulțumiți de propria educație – tabelul 17 – cu un scor de 8,44 din 10. Astfel, putem afirma că multumirea cetățenilor crește odată cu individualizarea educației.

Tabelul 16. Educaţia

	Calitatea sistemului educaţional local	calitatea sistemului educaţional naţional
Media	6,62	6,23

Scala utilizată: 1=foarte scăzută; 10=foarte ridicată
E5. Calitatea sistemului educaţional local
E6. Calitatea sistemului educaţional naţional

Tabelul 17. Mulţumirea faţă de propria educaţie (pe o scală de la 1 la 10)

Cât de mulţumiţi sunteţi de educaţia dumneavoastră?	
Media	8,44

E7. Cât de mulțumiți sunteți de educația dumneavoastră?(apreciati pe o scală de la 1 la 10, unde 1 înseamnă foarte nemulțumit, iar 10 foarte mulțumit)
O posibilă explicație pentru acest nivel mai ridicat al satifacției față de propria educație poate fi și faptul că, în medie, Clujenii sunt mai educație comparativ cu media națională. Conform recensământului din 2002, peste 17% dintre clujeni au absolvit o facultate comparativ cu doar 7,5% media națională. Dacă acest trend ascendent s-a păstrat, probabil unul din 4 clujeni a absolvit o facultate în prezent

Tabel 18. Nivelul de educatie al populatiei in Cluj-Napoca şi la nivel naţional

	Cluj-Napoca		Național	
Nivel educație	**1992**	**2002**	**1992**	**2002**
Superior	12,50%	17,70%	5,10%	7,50%
Mediu	50,10%	54,00%	34,50%	41,10%
Elementar	37,10%	28,20%	60,00%	51,40%
Total	**293.079**	**293.079**	**18.801.610**	**18.337.352**

sursa: Recensamantul Populatiei si al Locuintelor, 1992, 2002

VIII. Concluzii

Calitatea vieții la nivelul municipiului Cluj-Napoca este mai degrabă ridicată, din perspectiva populației. Profilul comunității, descris de factorii de ordin economic, administrativ, financiar, educațional, precum și de factorii de mediu și de cei legați de starea de sănătate determină mulțumirea locuitorilor față de calitatea vieții lor în Cluj-Napoca.

Persoanele investigate se declară mai degrabă mulţumite de viaţa lor în Cluj-Napoca. Rezultatele studiului indică o percepție pozitivă față de viaţa de familie, condiţiile de locuit şi serviciile

[3] Am luat în considerare răspunsurile cu valori între 7 și 10, 10 reprezentând acces foarte ridicat

medicale furnizate la nivel local. Printre factorii care ar trebui îmbunătăţiţi de către municipalitate se numără situaţia locurilor de muncă şi sistemul educaţional.

Economia este un alt factor important și necesar pentru creșterea calității vieții. La nivelul municipiului Cluj-Napoca, locuitorii declară că se poziționează la nivel mediu, în ceea ce privește nivelul de bogăţie.

Percepția asupra mediului înconjurător de la nivel local este mai degrabă pozitivă, în condițiile în care degradarea mediului este un subiect în permanentă dezbatere la nivel global.

Siguranța publică reprezină un factor cu influențe puternice asupra calității vieții. Nivelul percepției locuitorilor asupra gradului de libertate este unul ridicat. La fel de siguri se simt și când vine vorba de siguranța spațiilor în care locuiesc și de accesul la serviciile publice cu atribuții în domeniul situațiilor de urgență.

Nivelul de mulțumire față de sistemul administrativ local este mai ridicat în comparație cu mulțumirea față de instituțiile de la nivel național. Locuitorii Clujului sunt relativ mulțumiți față de calitatea serviciilor publice furnizate la nivel local. Acest aspect trebuie menținut și îmbunătățit în permanență de către autorități.

Locuitorii municipiului Cluj-Napoca consideră calitatea sistemului educațional de la nivel local mai ridicată față de calitatea sistemului de educație de la nivel național. Acest avantaj competitiv se reflectă și în aprecierea pozitivă a gradului educațional individual, cetățenii arătându-se foarte mulțumiți de propria educație.

În general, percepția asupra calității vieții reflectă o perspectivă mai degrabă pozitivă, însă multiple dimensiuni necesită o mai mare atenţie din partea autorităţilor pentru a creşte calitatea vieţii şi nivelul de mulţumire al locuitorilor: capacitatea instituţiilor de a deservi cetăţenii, calitatea seviciilor medicale, educaţionale si de petrecere a timpului liber.

Analiza cadrului strategic

Rezumat executiv

Documentul de față reprezintă o analiză a cadrului strategic general, relevant pentru elaborarea unei strategii la nivelul municipiului Cluj-Napoca. În demersul de față au fost considerate relevante următoarele documente:

Listă documente analizate

Nivel	Document
European	(1) Strategia Europa 2020 (2) Strategia Dunării
Național	(3)Programul Național de Reformă 2011-2013
Regional	(4)Strategia Regiunii de Dezvoltare N-V (2014-2020 – document în lucru)
Județean	(5)Strategia Județului Cluj 2014-2020
Local	(6)Planul integrat de dezvoltare pentru polul de creștere Cluj-Napoca zona metropolitană Cluj 2009 – 2015

Ca și structură de analiză s-a mers pe prezentarea principalelor obiective strategice identificate de fiecare document analizat, prezentarirea celor mai importante măsuri de punere în aplicare a obiectivelor, urmată de o secțiune de conluzii, recomandări sau oportunități din perspectiva elaborării strategiei municipiului. Documentul se încheie cu o secțiune de concluzii care are ca scop identificarea nivelului de complementaritate a obiectivelor strategice definite la fiecare nivel administrativ și indicarea unor potențiale direcții strategice în elaborarea strategiei municipiului.
În cazul fiecărui document analizat am încercat să evidențiem acele informații care sunt relevante și prezintă un interes din perspectiva direcție de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca

Cadrul strategic la nivel european

La nivel european au fost analizate două documente

- Strategia Europa 2020

Strategia Europa 2020 se focalizează pe 5 obiective principale

- Ocuparea forței de muncă
- Cercetare și dezvoltare
- Schimbări climatice și energie
- Educație
- Sărăcie și excluziune socială

Strategia reprezintă un document de tip ”viziune generală” privind modul în care Uniunea Europeană ar trebui să arate în viitorul apropiat – *un spațiu comun cu **o economie inteligentă** bazată pe investiții în educație, cercetare și inovare, **o economie durabilă**, focalizată pe dezvltarea unor surse ”verzi” de energie și **o economie favorabilă incluziunii sociale**, prin reducerea sărăciei și dezvoltarea unor politici viabile privind crearea de locuri de muncă*.
Strategia stabilește ținte medii la nivelul statelor membre, dar și mai important, ținte naționale, la nivelul fiecărui stat membru. Din acest punct de vedere, România stă cel mai bine la capitolul schimbări climatice și energie, unde țintele vor fi probabil atinse chiar înainte de termen, și mult mai precar la capitolul, cercetare și dezvoltare dar și excluziunea socială și sărăcia, unde țintele sunt foarte ambițioase.
Strategia reprezintă un document programatic care ar trebui să stea la baza documentului strategic național, care în prezent lipsește.

Cadrul strategic la nivel național
La nivel național singurul document cu caracter strategic este *Programul Național de Reformă*, care a vizat perioada 2011-2013. PNR a reprezentat un instrument intermediar de implementare la nivel naţional a unor măsuri în concordanță cu strategiei Europa 2020 şi, totodată, platforma-cadru pentru definirea şi aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanţă cu politicile Uniunii Europene (UE). Acesta a fost adoptat de Guvernul României la 29 aprilie 2011 și a avut o perioadă de planificare de 2 ani. Deși perioada de implementare a fost depășită se remarcă două probleme importante:

1. **O parte semnificativă din țintele asumate nu au fost respectate** - doar 27% din obiectivele propuse fiind atinse la data ultimului raport de evaluare (15 martie 2012)
2. **Inexistența unui document strategic** care să continue activitatea începută prin PNR și să transpună la nivel național direcțiile strategice și obiectivele asumate prin strategia EUROPA 2020
3.

Cadrul strategic la nivel regional
La nivel regional a fost analizată propunerea de ***Strategie a Regiunii de Dezvoltare N-V (2014-2020)*** – document în lucru aflat încă în lucru dar cu termen de finalizare 2013. La nivel regional cadrul strategic (provizoriu) este axat pe patru direcții majore dintre care 3 dintre acestea concordă cu strategiile de la nivel național sau internațional. Principalele oportunități pentru Cluj-Napoca sunt reprezentate de (1) potențialul ridicat pe domeniul cercetare, dezvoltare și inovare (un prim pas fiind crearea Centrului de Inovare în IT), (2) dezvoltarea unor parcuri energetice ”verzi” (județul Cluj, prezintă un nivel relativ ridicat de atractivitate al investițiilor în acest domeniu – fapt care poate încuraja formarea unui cluster, ca follow-up al proiectului TREC - dezvoltat de ADR Nord-Vest) și (3) focalizarea asupra calității vieții prin dezvoltarea Cluj-Napoca într-un pol regional al serviciilor de calitate.

Cadrul strategic la nivel județean
La nivel județean a fost analizată ***Strategia Județului Cluj 2014-2020***. Documentul are ca obiectiv general dezvoltarea și promovarea Clujului ca o destinație atractivă pentru investitori, turiști și locuitori care ulterior se transpune în 8 direcții strategice:

1. *Cluj – centru economic modern și competitiv*
2. *Cluj – pol științific și educațional*
3. *Cluj – pol medical.*
4. *Cluj – centru turistic și cultural*
5. *Cluj – centru al Transilvaniei, ușor accesibil și cu o infrastructură modernă*
6. *Cluj-Napoca – metropolă europeană.*
7. *Cluj – județ verde.*

8. *Cluj – județul cu servicii publice de cea mai bună calitate.*

Cele opt direcții strategice sunt operaționalizate prin intermediul unor obiective specifice, priorități și măsuri care în mare parte acoperă strategiap ropusă. Totuși se recomandă o prioritizare a celor 8 direcții într-un număr mai redus (două sau trei) către care să se focalizeze resursele disponibile la nivel județean și care să ofere direcția prioritară de dezvoltare.

Cadrul strategic la nivel local

La nivel local a fost analiza ***Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de Creștere Cluj Napoca - Zona Metropolitană Cluj 2009-2015*.** Documentul își propune dezvoltarea unei zone metropolitane având ca nucleu Municpiul Cluj-Napoca, ca și centru regional al inovației, oportunităților și cu un mediu economic dinamic. Direcțiile strategice dezvoltate sunt în mare măsură în concordanță cu cele stabilite la nivelurile administrative superioare. Planul i-a în considerare nevoile existente la nivelul comunelor limitrofe incluse în zona metropolitană și creionează o serie de priorități care să conducă la o dezvoltare ”echitabilă” a acestora. Aceste direcți ide dezvoltare vizează următoarele domenii:

- competitivitate
- transporturi
- resurse umane
- dezvoltare rurală
- mediu

Documente la nivel european

EUROPA 2020

Strategia Europa 2020 propune trei priorități care se susțin reciproc[4]:

1. **Creștere inteligentă**: dezvoltarea unei economii bazate pe cunoaștere și inovare;
2. **Creștere durabilă**: promovarea unei economii mai eficiente din punctul de vedere al utilizării resurselor, mai ecologice și mai competitive;
3. **Creștere favorabilă incluziunii**: promovarea unei economii cu o rată ridicată a ocupării forței de muncă, care să asigure coeziunea socială și teritorială.

UE trebuie să definească direcția în care vrea să evolueze până în anul 2020. În acest scop, Comisia propune următoarele obiective principale pentru UE (5):

1. **Ocuparea forței de muncă**
   a. o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani
2. **Cercetare și dezvoltare**
   a. alocarea a 3% din PIB-ul UE pentru cercetare și dezvoltare
3. **Schimbări climatice și energie (20/20/20)**
   a. reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră (sau chiar cu 30%, în condiții favorabile) față de nivelurile înregistrate în 1990
   b. creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 20%
   c. creșterea cu 20% a eficienței energetice
4. **Educație**
   a. reducerea abandonului școlar la sub 10%
   b. creșterea la peste 40% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani
5. **Sărăcie și excluziune socială**
   a. reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale

Obiective naționale: România (sursa: CE)

Stat	Rata ocupării forței de muncă (%)	Cercetare și Dezvoltare ca % din PIB	Reducere emisii CO2	Surse regenerabile de energie	Eficiență energetică – reducerea consumului de energie în Mtoe	Părăsire a timpurie a școlii %	Învățământ terțiar %	Reducere a populației expuse riscului sărăciei sau excluziunii sociale în număr de persoane
RO	70%	2%	19%	24%	10%	11,3%	26,7%	Reducere cu 580.000/ 8.310.000

[4] Informații detaliate se găsesc în strategia UE Europa 2020 aici: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/pdf/complet_ro.pdf

RO2 [5]	62.8 (2011)	0.48%	neprecizat	24%	neprecizat	17,5% (2011)	20.4% (2011)	8.890.000 [6] (2010)

Situația prezentă (în detaliu): România (sursa: CE)

	UNIT	REFERENCE PERIOD						TARGET	TABLE	
		2005	2008	2009	2010	2011	2012			
75% of the population aged 20-64 should be employed										
Employment rate - age group 20-64	% of population aged 20-64	63.6	64.4	63.5	63.3	62.8	(:)	70		
3% din PIB-ul Ueinvestit în Cercetare și dezvoltare (R&D)										
PIB investit în R&D	% din PIB	0.41	0.58	0.47	0.46	0.48	(:)	2		
Emisii gaze cu efect de serăreduse cu 20%comparativ cu 1990 Procentul surselor de energie regenrabilă în consumul final de energie crescut cu 20% Eficiența energetică crescută cu 20%										
Emisii gaze cu efect de seră	Index 1990 = 100	59	58	49	48	(:)	(:)	(:)		
Procent energie regenerabilă din consumul total de energie	%	17.6	20.3	22.4	23.4	(:)	(:)	24.0		
Consum primar de energie	1 000 echivalent tone de petrol (TOE)	36910	38127	33631	33985	(:)	(:)	(:)		
Procentul celor care abandonează prematur trebuie să fie sub 10% și cel puțin 40% dintre cetățenii cu vârste între 30-34 de ani ar trebui să aibă un nivel terțiar de educație										
Abandon școlar	% populație cu vârsta între 18-24 de ani	19.6	15.9	16.6	18.4	17.5	(:)	11.3		
Nivel terțiar de educație	% din populație cu vârsta	11.4	16.0	16.8	18.1	20.4	(:)	26.7		

[5] Cifrele de pe această linie reprezintă situația prezentă (ultimul an în care au fost disponibile date).
[6] În prezent sunt aproape 9 milioane de oameni expuși sărăciei. Acest număr trebuie redus cu 580.000.

	UNIT	REFERENCE PERIOD						TARGET	TABLE	
		2005	2008	2009	2010	2011	2012			
	între 30-34 de ani									
Sărăcia trebuie redusă prin reducerea numărului total (la nivel UE) de oameni care trăiesc în sărăcie cu sau sunt expuși la excluziune socială cu 20 de milioane										
Persoane cu risc de sărăcie sau excluziune socială[(1)]	Mii	(:)	9418	9112	8890	(:)	(:)	(:)		
Persoane care trăiesc în gospodării cu nivel scăzut de ocupare	Mii	(:)	1413	1299	1176	(:)	(:)	(:)		
Persoane cu risc crescut de sărăcie sau excluziune socială datorită unui ”transfer social”	Mii	(:)	4988	4745	4522	(:)	(:)	(:)		
Persoane cu venituri foarte mici	Mii	(:)	7023	6817	6643	(:)	(:)	(:)		

Direcții strategice Europa 2020

I. Creștere inteligentă – îmbunătățirea performanței în următoarele domenii

1. **educație** (încurajarea procesului de învățare și de îmbunătățire a competențelor)
2. **cercetare și inovare** (crearea de noi produse și servicii care să genereze creștere economică și noi locuri de muncă și să ne ajute să facem față provocărilor de ordin social)
3. **societatea digitală** (utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor)

Ținte

1. **un nivel al investițiilor publice și private în cercetare și dezvoltare de 3% din PIB-ul UE**; condiții mai bune pentru cercetare, dezvoltare și inovare
2. **o rată de ocupare a forței de muncă de 75 %** în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani, până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)
3. **rezultate mai bune pe plan educațional**, în special
   - reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10%
   - creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani

II. Dezvoltare/creștere durabilă – economie mai competitivă, ecologică, eficientă

1. să dezvoltăm o **economie mai competitivă, cu emisii scăzute de CO2**, care să utilizeze resursele în mod eficient și durabil
2. **să protejăm mediul**, să reducem emisiile de gaze cu efect de seră și să stopăm pierderea biodiversității
3. să profităm de poziția Europei ca lider în dezvoltarea de **noi tehnologii și metode de producție ecologice**
4. să introducem **rețele electrice inteligente și eficiente**
5. **să valorificăm rețelele europene** pentru a le acorda întreprinderilor (în special micilor producători) un avantaj competitiv suplimentar
6. **să îmbunătățim mediul de afaceri**, în special pentru IMM-uri
7. **să-i ajutăm pe consumatori** să aleagă produse și servicii, în cunoștință de cauză.

Ținte

1. **reducerea cu 20%, până în 2020, a emisiilor de gaze cu efect de seră** față de nivelul din 1990 - UE este dispusă să reducă emisiile chiar și cu 30%, cu condiția ca și alte țări dezvoltate să își asume angajamente similare și ca țările în curs de dezvoltare să contribuie, în măsura posibilităților, în cadrul unui acord global.
2. creșterea **ponderii surselor de energie regenerabile** până la **20%**
3. **creșterea cu până la 20% a eficienței energetice**.

III. Creșterea incluziunii – ocuparea forței de muncă, coeziune economică, socială și teritorială

1. o rată mai mare de ocupare a forței de muncă - **locuri de muncă mai bune și mai numeroase**, în special pentru femei, tineri și lucrători de peste 55 de ani
2. creșterea capacității de anticipare și gestionare a schimbării prin **investiții în formare profesională și îmbunătățirea competențelor**
3. **modernizarea** piețelor muncii și a sistemelor de protecție socială
4. garantarea **accesului tuturor la beneficiile creșterii economice**.

Ținte

1. **o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani** până în 2020 (prin crearea de condiții favorabile inserției profesionale, în special pentru femei, tineri, persoane în vârstă sau necalificate și imigranți legali)
2. **rezultate mai bune pe plan educațional**, în special

- reducerea abandonului școlar la mai puțin de 10%
- creșterea până la cel puțin 40% a ponderii absolvenților de studii **superioare sau echivalente în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani**

3. **reducerea cu cel puțin 20 de milioane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale**.

IV. Guvernanță economică – intensificarea coordonării politicilor economice la nivelul UE

1. **consolidarea agendei economice printr-o supraveghere mai atentă din partea UE.** Acest pilon include: prioritățile politice și obiectivele stabilite în cadrul Strategiei Europa 2020, angajamentele suplimentare pe care și le-au asumat statele membre participante la Pactul euro plus, consolidarea supravegherii de către UE a politicilor economice și fiscale, ca parte a Pactului de stabilitate și creștere, dar și prin intermediul noilor instrumente menite să stopeze dezechilibrele macroeconomice, adoptarea unei noi metode de lucru - semestrul european - care permite discutarea priorităților economice și bugetare în aceeași perioadă a fiecărui an.
2. **asigurarea stabilității zonei euro.** În anul 2010, UE a reacționat la criza datoriei suverane prin crearea unor mecanisme temporare de sprijin pentru statele membre. Acestea vor fi înlocuite în 2013 de un mecanism permanent, respectiv Mecanismul european de stabilitate (MES). Aceste măsuri de sprijin sunt condiționate de aplicarea

unor programe de reformă și consolidare fiscală și au fost elaborate în strânsă colaborare cu FMI.

3. **redresarea sectorului financiar**, prin acțiunile prezentate mai jos.

- ***Semestrul european***

  Semestrul european include primele șase luni ale fiecărui an și reprezintă perioada pe durata căreia are loc coordonarea politicilor bugetare, macroeconomice și structurale ale statelor membre, pentru ca acestea să poată ține cont de recomandările UE în luarea deciziilor cu privire la bugetul național și la alte aspecte de interes economic.

  Etapele principale ale semestrului european sunt următoarele:

  În luna ianuarie, Comisia prezintă analiza anuală a creșterii, care stabilește prioritățile UE pentru anul următor, în materie de creștere economică și locuri de muncă.

  În luna martie, șefii de stat și de guvern elaborează orientările UE pentru politicile naționale, pe baza analizei anuale a creșterii.

  În luna aprilie, statele membre transmit planurile naționale privind garantarea finanțelor publice sănătoase (programele de stabilitate/convergență), precum și programele de reformă și măsurile pe care intenționează să le ia pentru a promova creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii (programele naționale de reformă).

  În luna iunie, Comisia evaluează aceste programe și, dacă este cazul, formulează recomandări specifice pentru fiecare țară. Consiliul UE discută aceste recomandări, iar Consiliul European le aprobă.

  La sfârșitul lui iunie sau la începutul lunii iulie, Consiliul adoptă oficial recomandările adresate fiecărei țări.

- ***Pactul de stabilitate și creștere***

  Este un set de reguli care încurajează statele membre să mențină viabilitatea finanțelor publice.

  Pactul are două componente:

  1. **componenta preventivă** invită statele membre să transmită anual programul de stabilitate (țările din zona euro) sau de convergență (celelalte state membre), odată cu programul național de reformă. Acest program prezintă modul în care statul membru intenționează să asigure și să mențină viabilitatea finațelor publice pe termen mediu. Ulterior, Comisia poate oferi recomandări politice (în iunie, în cadrul semestrului european) sau, dacă este necesar, poate înainta o propunere Consiliului pentru ca acesta să transmită un avertisment în cazul unui deficit excesiv.
  2. **componenta corectivă** reglementează procedura în caz de deficit excesiv (PDE). În baza PDE, dacă deficitul bugetar al unui stat membru depășește limita de 3% (conform Tratatului), Consiliul va transmite recomandări privind redresarea situației. Nerespectarea acestor recomandări poate duce la impunerea de sancțiuni pentru statele din zona euro.

Corectarea dezechilibrelor macroeconomice

În ultimii zece ani, statele membre au făcut alegeri economice divergente, care au dus la accentuarea diferențelor în materie de competitivitate și la apariția unor dezechilibre macroeconomice la nivelul UE. Pentru ca această situație să nu se repete în viitor, Comisia a propus un nou mecanism de supraveghere, menit să identifice și să corecteze aceste aspecte, încă din faza incipientă. Prin acest mecanism, economiile statelor membre vor fi monitorizate în vederea depistării dezechilibrelor macroeconomice (ex. bule imobiliare, creșterea deficitului de cont curent sau a excedentelor, scăderea competitivității). Dacă statele membre depășesc „nivelurile de alertă”, Comisia va face

analize aprofundate pentru a stabili dacă dezechilibrele sunt dăunătoare și, dacă este cazul, va face recomandări.

Pactul euro plus

Statele membre ale zonei euro au convenit asupra unui program suplimentar de reforme, cunoscut sub numele de „Pactul euro plus", care constituie o reflecție a interdependenței dintre ele. Alte șase țări, care nu fac parte din zona euro, au decis să adere la acest pact: Bulgaria, Danemarca, Letonia, Lituania, Polonia și România. Pactul vizează patru domenii: competitivitate, ocuparea forței de muncă, viabilitatea finanțelor publice și consolidarea stabilității financiare.

Pactul a fost aprobat de liderii UE în martie 2011. Toate cele 23 de părți semnatare se angajează să implementeze reformele în detaliu. Cele patru state membre care nu au semnat pactul sunt libere să facă acest lucru oricând doresc. Angajamentele asumate în virtutea pactului se integrează în noul cadrul de guvernanță economică și sunt incluse în programele naționale de reformă ale statelor membre.

Remedierea sectorului financiar

UE a elaborat noi reglementări și a creat agenții cu scopul de a preveni din timp apariția problemelor și de a se asigura că toți actorii din sectorul financiar sunt supuși unor reglementări și monitorizări stricte. În prezent se întreprind și alte acțiuni, în special pentru a garanta că băncile europene au suficiente rezerve de capital pentru a face față, în viitor, șocurilor care afectează sistemul financiar și pentru a continua să funcționeze și să ofere credite întreprinderilor și persoanelor fizice.

Concluzii

Strategia Europa 2020 își propune obiective ambițioase pentru următorii 7 ani, documentul fiind focalizat pe 5 direcții majore:

1. Educație
2. Cercetare și dezvoltare
3. Dezvoltare economică (ocuparea forței de muncă)
4. Incluziune socială
5. Schimbări climatice/mediu înconjurător/dezvoltare durabilă

În direcția *educației*, strategia are ca obiective creșterea ratei de finalizare a studiilor preuniversitare (reducere abandon școlar) și interdependent creșterea procentului absolvenților de studii superioare. *În cazul României* țintele sunt de 11% abandon (18% în 2011) și 26% absolvenți studii superioare (20% în 2011). Din perspectiva dezvoltării municipiului Cluj-Napoca, interesul pentru acest obiectiv este ridicat ținând cont de caracterul "universitar" al orașului.

Oportunități

- linii de finanțare pentru reducerea abandonului (potențiali beneficiari ONG+autorități publice);
- crearea unei imagini de centru universitar de excelență (brand Cluj)
- nucleu resursă umană calificată – potențial atragere investitori (corelare cu cluster dezvoltare IT)

În direcția *cercetării și dezvoltării* principalele obiective sunt creșterea investițiilor și alocării de resurse pentru cercetare, dezvoltare, inovare (3% din PIB UE – aprox 288 mld. euro). Din perspectiva statelor membre oportunitatea principală va fi reprezentată de liniile de finanțare oferite în această sferă. România alocă în prezent 0,48% (2011) ținta conform Europa 2020 fiind 2%. La nivelul orașului, există un potențial avantaj competitiv datorită numărului relativ mare de universități (și implicit centre de cercetare) dar și datorită investitorilor străini în zona ITC.

Oportunități

- finanțarea cercetării în centrele de cercetare ale universităților
- potențial de dezvoltare al unor firme autohtone mici în zona cercetare, dezvoltare, inovare în special în domeniul IT

- implementarea unor tehnologii moderne în cadrul instituțiilor publice (e-government – societate digitală)

În direcția dezvoltării economice obiectivele principale vizează consolidarea guvernanței economice la nivel macro european, supravegherea sectorului financiar și un control mai strict asupra cheltuielilor publice pentru evitarea dezechilibrelor macroeconomice prin intermediul pactului de stabilitate și creștere. Din punct de vedere al statelor membre executivul este principalul stakeholder, politica macroeconomică și modalitatea de construcție a bugetului fiind instrumentele de interes. La nivelul municipiului Cluj-Napoca, controlul asupra acestor instrumente este extrem de redus singura oportunitate fiind *o susținere politică la nivel central pentru anumite proiecte de interes ale orașului.*

În direcția dezvoltării sociale obiectivele principale vizează reducerea excluziunii sociale și a numărului celor care trăiesc în condițiide sărăcie și creșterea ratei de ocupare a forței de muncă. În prezent România are un nivel de ocupare al forței de muncă –grupa de vârstă 20-64 de ani – de 62% (obiectiv 70%) și un nivel de persoane expuse la excluziune socială sau care trăiesc în sărăcie de 8.800.000 (2010) (obiectiv sub 580.000).

La nivelul statelor membre sunt de interes politicile guvernului pentru stimularea creării de locuri de muncă, angajare precum și programe de dezvoltare profesională/instruiri/profesionalizări. La nivelul municipiului Cluj-Napoca, oportunitățile principale vin din sfera progamelor de dezvoltare profesională – posiblitatea de a organiza diverse programe de instruiri pentru categorii sociale specifice - femei, tineri, persoane necalificate – pentru a favoriza inserția profesională. De asemenea, Cluj Napoca poate sprijini sectorul non-profit pentru rezolvarea cazurilor sociale, în special din comunitatea rromă – oportunitatea de a deveni un model de succes, rromi reprezentând o problemă socială la nivelul UE.

Oportunități

- dezvoltarea programelor de instruire/reprofesionalizare/calificare pentru inserția pe piața muncii (avantaj competitiv universități+mediu ONG dezvoltat)
- linii de finanțare pentru programe de incluziune socială a unor categorii defavorizate (beneficiari potențiali - în special ONG-uri – avantaj competitiv: existența unei minorități rrome în zonă)
- oraș model pentru incluziune socială
- politici locale pentru păstrarea forței de muncă calificate în oraș

În direcția *dezvoltării durabile și a mediului înconjurător*, strategia are ca obiective creșterea eficienței energetice, reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, încurajarea producției de energie regenerabilă. La nivel național România are o rată de utilizare a energiei regenerabilă de 23,2% (2011) – țintă 24%, și un index de emisie a gazelor cu efect de seră de 48% (2011) – ținta 19. Conform unui studiu Erste (2011) previziunile de investiție în sfera energie regenerabile în România până în 2020 erau de 18,2 mld. euro, după Polonia (46 mld) și Cehia (19.4 mld). De asemenea, conform unui studiu Ernst&Young (2011) România ocupa locul 11 la nivel european din perspectiva atractivității în sfera energie regenerabile.

Oportunități

- dezvoltarea unui cluster în sfera energiei regenerabile – follow up proiect TREC
- programe de cercetare și inovare în domeniu prin intermediul centrelor de cercetare universitare
- Cluj-Napoca – oraș verde/durabil
- Stimularea cercetării și inovării în domeniu energiei durabile – municipiul ocupă locul III la numărul de patente după București și Ilfov și este principalul centru de cercetare din țară

în domeniul bioenergiei (conform Renewable Energy Study Elaborated within the framework of the SMART+ sub-project Transnational Renewable Energy Cluster TREC)[7]

Documente la nivel național

Programul Național de Reformă[8]

Programul Național de Reformă 2011-2013 (PNR) reprezintă platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanță cu politicile Uniunii Europene (UE), având ca priorități realizarea unei economii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și de coeziune socială.

Obiective

1. Creșterea eficienței și transparenței administrației publice

- Asigurarea unei mai bune reglementări la nivelul administrației publice centrale
- Profesionalizarea funcționarilor publici
- Standardizarea procedurilor administrative
- Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune
  - Managementul ciclului de proiect realizat de către structurile responsabile de implementarea programelor operaționale
  - Reglementări financiare privind gestionarea Programelor Operaționale (PO) și a proiectelor
  - Procedurile de achiziții publice și contracte de achiziție
  - Abordarea activităților de control și audit
  - Influența instituțiilor și procedurilor externe sistemului de gestionare a instrumentelor structurale asupra procesului de evaluare, contractare și implementare a proiectelor
  - Asigurarea unei capacități administrative adecvate structurilor responsabile de implementarea PO
- Utilizarea TIC pentru modernizarea administrației publice
- Dezvoltarea teritorială

2. Îmbunătățirea mediului de afaceri

- Strategii guvernamentale pentru mediul de afaceri
- Reducerea arieratelor din economie
- Revitalizarea industriilor culturale și creative
- Simplificarea și modernizarea procedurilor fiscale

3. **Pactul Euro Plus - măsurile privind atingerea obiectivelor**

- Promovarea competitivității
- Promovarea ocupării forței de muncă
- Consolidarea sustenabilității finanțelor publice
- Consolidarea stabilității financiare

4. Ocuparea forței de muncă

- **Îmbunătățirea funcționării pieței muncii**

[7] Proiectul este administrat de ADR Nord Vest - TREC – „Cluster Transnațional în Domeniul Energiei Regenerabile" organizat de Agenția de Dezvoltare Regională Nord-Vest împreună cu Institutul de Cercetări pentru Instrumentație Analitică Cluj-Napoca.

[8] Informații detaliate privind PNR 2011-2013 se găsesc la adresa: http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/nrp/nrp_romania_ro.pdf

- Reforma legislației privind relațiile de muncă
- Reforma legislației privind dialogul social
- Combaterea muncii nedeclarate
- Prelungirea vieții active
- Promovarea egalității de șanse între femei și bărbați

- **Facilitarea tranzițiilor de la șomaj sau inactivitate către ocupare**
- **Consolidarea competențelor profesionale ale forței de muncă**
- **Creșterea calității ocupării a persoanelor rezidente în mediul rural, a tinerilor și femeilor**

5. Cercetare, dezvoltare, inovare

- **Întărirea capacității și creșterea performanțelor sistemului CDI pentru a răspunde nevoilor socio-economice**
- **Stimularea creșterii investițiilor CDI din sectorul privat**

6. Schimbări climatice și energie

- **Combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile**
  - Susținerea și promovarea unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon
  - Combaterea schimbărilor climatice prin măsuri de atenuare a efectelor emisiilor GES
  - Întărirea capacității administrative pentru combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile în România
- **Surse regenerabile de energie**
- **Eficiența energetică**
  - Aplicarea schemei de ajutor stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență
  - Continuarea campaniilor de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice
  - Extinderea perioadei de implementare a programului *Termoficare căldură și confort* până în 2020
  - Extinderea Programului național de eficiență energetică
  - Modernizarea și realizarea unor unități, instalații și echipamente noi în întreprinderile din industrie
  - Continuarea acțiunilor de reabilitare termică a clădirilor existente

7. Educația

- **Impactul legii educației naționale asupra sistemului educațional românesc**
  - Compatibilizarea ciclurilor de învățământ cu cerințele unei educații moderne și cu Cadrul European al Calificărilor
  - Modernizarea și descongestionarea curriculumului
  - Reorganizarea sistemului de evaluare a elevilor
  - Asigurarea unui grad sporit de descentralizare, responsabilizare și finanțare în sistem
  - Asigurarea de șanse egale la educație pentru grupurile dezavantajate
  - Revalorizarea învățământului profesional și tehnic
  - Reformarea politicilor în domeniul resursei umane
  - Stimularea învățării pe tot parcursul vieții
  - Modernizarea managementului și conducerii universităților
  - Clasificarea universităților
  - Asigurarea calității în învățământul superior
  - Finanțarea competițională și încurajarea excelenței la nivel universitar
- Reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii

Evoluția prognozată a ratei părăsirii timpurii a școlii

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020

(%)	18,4	17,2	16,0	14,8	14,3	13,8	13,3	12,8	12,3	11,8	11,3

- Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară

Evoluția prognozată a nivelului de educație terțiară

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020
(%)	18,1	18,7	19,4	20,2	21,3	22,1	26,7

8. Incluziune socială/diminuarea sărăciei

- Reducerea numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială
- Reforma sistemului de asistență socială
- Incluziunea socială activă (facilitării accesului și a participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii)
- Dezvoltarea infrastructurii sociale
- Reforma sistemului național de sănătate

Programul Național de Reformă 2011-2013

Analiză-sinteză privind stadiul de implementare

Pornind de la obiectivele acestei strategii, România și-a stabilit, prin Programul Național de Reformă, prioritățile și obiectivele proprii care fixează cadrul și direcțiile de dezvoltare economică sustenabilă. Mobilizarea eforturilor instituționale și financiare, dublată de obținerea unui larg consens la nivelul întregii societăți, au constituit factori determinanți pentru transpunerea în realitate a acestor obiective și priorități naționale.

Astfel, noua viziune a Guvernului României asupra creșterii economice și a nivelului de trai, mai clară și mai dinamică, a dus spre o colaborare mai fructuoasă între administrația publică centrală, Parlament, partenerii sociali, structurile asociative ale administratiei publice locale, ONG-uri, mediu academic și instituțiile financiare internaționale, în scopul implementării reformelor necesare pentru corectarea dezechilibrelor financiare și reluarea creșterii economice.

În mod natural, PNR 2011-2013 continuă reformele asumate în PNR 2007-2010 și propune reforme noi, derivate din specificul obiectivelor Strategiei Europa 2020. În acest context, PNR 2011-2013 va include, pe lângă acțiunile nou identificate, și o parte dintre acțiunile aflate deja în curs de implementare (de exemplu, cele referitoare la condiționalitățile ce trebuie respectate de România în relația cu Fondul Monetar Internațional și cu alte instituții financiare internaționale). Totodată, elaborarea și aplicarea PNR 2011-2013 coincide cu perioada de revenire economică, criza economică fiind văzută ca o oportunitate majoră de a implementa măsurile de reformă bugetară și structurală, care să crească capacitatea economiei românești de a face față pe termen lung presiunilor competitive globale, de a atrage investiții străine directe și de a crea locuri de muncă

Viziunea generală a documentului strategic:

Programul Național de Reformă reprezintă platforma-cadru pentru definirea și aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanță cu politicile Uniunii Europene (UE), având ca priorități realizarea unei economii inteligente, durabile și favorabile incluziunii, cu niveluri ridicate de ocupare a forței de muncă, productivitate și de coeziune socială. Utilizarea judicioasă a acestui instrument, prin asumarea reformelor necesare și realiste în contextul european al eforturilor pentru atingerea obiectivelor Strategiei Europa 2020, permite concertarea demersurilor naționale pentru modernizarea economiei și societății românești și susține convergența economico-socială cu celelalte state membre ale UE

Direcții strategice principale:

Redresare și dezvoltare economică

1. Creșterea eficienței și transparenței administrației publice *(nu se regăsește în mod specific în Europa 2020)*
2. Îmbunătățirea mediului de afaceri
3. Ocuparea forței de muncă
4. Cercetare-dezvoltare și inovare
5. Schimbările climatice și energia
6. Educația
7. Incluziune socială/ diminuarea sărăciei.

Tabel: *Estimări privind creșterea economiei naționale, între 2010 - 2014*

Creșterea economică - modificări procentuale anuale -					
	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
PIB real	-1,3	1,5	4,0	4,5	4,7
PIB nominal	3,1	5,5	8,9	9,1	9,3
Componentele PIB-ului real					
Cheltuielile consumului privat	-1,7	1,9	3,9	4,2	4,4
Cheltuielile consumului guvernamental	-3,6	-1,1	1,5	1,8	1,9
Formarea brută de capital fix	-13,1	3,4	5,8	7,8	8,5
Exporturi de bunuri și servicii	13,1	8,1	9,7	9,5	9,6
Importuri de bunuri și servicii	11,6	7,1	8,3	8,7	9,5
Contribuții la creșterea PIB (procente)					
Cererea internă finală	-5,2	1,8	4,1	4,8	5,1
Modificarea stocurilor	4,1	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2
Export net	-0,2	0,0	0,1	0,0	-0,2

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

Dezvoltare economică

Din punct de vedere economic răspunsul României la efectele crizei economice și recesiunii economiei s-a concretizat în adoptarea, în anul 2010, a unui buget consolidat, având ca principală coordonată limitarea creșterii deficitului intern, dar și a celui extern. Totodată, guvernul și-a concentrat eforturile pe identificarea unor soluții pe termen scurt, menite să diminueze dezechilibrele macroeconomice.În acest scop, măsurile principale din domeniul politicii fiscal-bugetare au vizat reducerea deficitului către nivelul stabilit de *Pactul de Stabilitate* și *Creștere* și orientarea resurselor către investiții care susțin creșterea economică. Programul economic cuprinzător convenit cu Fondul Monetar Internațional, Comunitatea Europeană și alte instituții financiare internaționale (Banca Mondială, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare) definește, într-o foaie de parcurs, un set de obiective-cheie de consolidare și reformare a administrației fiscale, de supraveghere a sectorului financiar și de reformare structurală (piața muncii, educație,infrastructura de mediu).

În conformitate cu *Programul de Guvernare*, *Programul de Convergență*, *Strategia Fiscal Bugetară* și ținând cont de obiectivele UE prevăzute în Strategia *Europa 2020*, strategia economică pe termen mediu a României vizează următoarele obiective:

- reluarea procesului de creștere economică și crearea de noi locuri de muncă;
- ajustarea deficitului public și a deficitului de cont curent până la valori la care să facă posibilă finanțarea lor și continuarea procesului de dezinflație;
- protejarea categoriilor de populație cele mai afectate de criza economică;
- îmbunătățirea predictibilității și performanțelor politicii fiscale pe termen mediu și maximizarea și utilizarea eficientă a fondurilor de la Uniunea Europeană;
- asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice;

- restructurarea și eficientizarea activității administrației publice;
- implementarea fermă a angajamentelor asumate în cadrul acordului financiar extern multilateral cu Fondul Monetar Internațional, Comisia Europeană, Banca Mondială, precum și alte instituții financiare internaționale;
- implementarea reformelor prioritare pe termen scurt și mediu și a măsurilor specifice pentru atingerea obiectivelor naționale stabilite în contextul Europa 2020.

Eficiență în administrația publică

Având în vedere importanța asigurării unei administrații publice eficiente și transparente, se mpune abordarea acestei priorități strategice din perspectiva a șapte direcții majore de acțiune, în adrul fiecăreia fiind prevăzute măsuri cu impact asupra dezvoltării capacității administrative în perioada 2011-2013**:**

- **Implementarea reformei strategice pentru îmbunătățirea eficacității administrației publice, pe baza Analizei funcționale a BM.** Planurile conțin estimări privind costurile implementării măsurilor, pe baza cărora s-au purtat discuții cu Autoritatea de Management PO DCA, în vederea identificării posibilităților de finanțare din FSE prin Programul Operațional *Dezvoltarea Capacității Administrative*. Ca urmare, au fost întocmite fișe de proiect pentru acțiunile care necesită finanțare din FSE, iar la 29 martie 2011, AM PO DCA a deschis o linie de finanțare pentru aceste proiecte.
- **Continuarea măsurilor orientate către o mai bună reglementare la nivelul administrației publice centrale.** Procesul de implementare a *Strategiei pentru o Reglementare mai bună la nivelul administrației publice centrale din România 2008-2013* este coordonat de către SGG, alături de Departamentul pentru Afaceri Europene. Strategia este focalizată, în principal, pe îmbunătățirea calității și simplificarea reglementărilor naționale, în vederea creșterii competitivității economiei și creării de noi locuri de muncă. Obiectivele generale ale acestui document strategic vizează: îmbunătățirea evaluării impactului reglementărilor, reducerea sarcinilor administrative pentru mediul de afaceri, facilitarea interacțiunii dintre sectorul economic și administrația publică centrală, îmbunătățirea procesului de reglementare la nivelul agențiilor și autorităților de reglementare și control, simplificarea legislației naționale și aplicarea efectivă a legislației comunitare.
- **Pofesionalizarea funcționarilor publici.** În România există un număr de 126.857 funcționari publici, din care 61.909 în administrația publică locală, 47.103 în administrația publică teritorială și 17.845 în administrația publică centrală
- **Standardizarea procedurilor administrative**. Pentru definirea unui cadru legislativ coerent și unitar, bazat pe sistematizarea, raționalizarea și restructurarea prevederilor legale care ghidează acțiunile autorităților administrației publice, MAI derulează – cu sprijin financiar din PO DCA (3,5 MLei) - proiectul *Un cadru legislativ mai coerent pentru o administrație publică mai eficientă.* Rezultatul acestui proiect va consta în elaborarea *Codului administrativ al României,* instrument util pentru asigurarea uniformității structurilor/substructurilor administrative.
- **Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune.** la sfârșitul anului 2010 se înregistra un nivel extrem de scăzut al absorbției instrumentelor structurale (calculat pe baza rambursărilor primite de la Comisia Europeană), și anume 1,9% din alocarea UE 2007-2013. Această situație este într-un contrast evident cu nivelul de contractare a alocării UE 2007-2013 (cca. 42,7% la 31 decembrie 2010) și cu plățile interne către beneficiari (prefinanțări și rambursări) în sumă de 1,73 mld. Euro (cca. 19% din alocarea UE 2007-2013).
- **Utilizarea TIC pentru modernizarea administrației publice**. În ultimii 5 ani, MCSI a finalizat o serie de acțiuni menite să modernizeze administrația publică și să răspândească avantajele utilizării mijloacelor TIC pe tot teritoriul țării. Prin proiectul *Economie bazată pe cunoaștere,* s-au creat platforme de comunicare și instruire în utilizare a tehnologiilor TIC în 260 de comunități

locale. În anul 2010, a fost revizuită *Strategia privind asigurarea serviciului universal,* punând capăt unei abordări învechite.

- **Dezvoltarea teritorială.** Încă din 2008 au fost elaborate 10 studii de fundamentare a strategiei și a fost lansată publicația *Conceptul strategic de dezvoltare teritorială România 2030 – o Românie competitivă, armonioasă și prosperă* în vederea conștientizării impactului politicilor teritoriale asupra dezvoltării durabile.

Îmbunătățirea mediului de afaceri

Din punct de vedere al îmbunătățirii mediului de afaceri în clasamentul *Doing Business 2011* (Raport elaborat de Banca Mondială care analizează situația a 183 de economii ale lumii), România ocupă locul 56, în coborâre, față de locul 55 în *2010*).

Motivul principal pentru care România a coborât un loc în clasament este legat de impozitul minim, care a fost eliminat în anul 2011. România a urcat 10 poziții (de pe locul 102 pe locul 92) în ceea ce privește **ieșirea firmelor de pe piață** (insolvență). Firmele din România au nevoie de trei ani și patru luni și 11% din valoarea activelor pentru a se închide. Rata totală de recuperare pentru investitori este de doar 25,7%. De asemenea, România a urcat nouă poziții (de pe locul 93 pe locul 84) în privința **eliberării autorizațiilor de construcții**. În privința **ușurinței de a începe o afacere**, România ocupă locul 44; procesul demarării unei afaceri în România durează 10 zile, având un cost de 2,6% din venitul *per capita* (8,5, în țările Europei de Est și 5,3 în țările OECD) și un capital minim de 0,9% din venitul *per capita*. Raportul menționează că în România începerea unei afaceri este dificilă, numărul procedurilor necesare fiind de 6. **Plata unui număr mare de taxe** continuă să fie un mare impediment pentru mediul de afaceri românesc. Deși se remarcă existența unui număr de 17 taxe, firmele trebuie să facă 113 plăți, deoarece unele taxe/contribuții trebuie plătite lunar sau trimestrial.

Pentru combatarea acestelor impedimente au fost luate urmaătoarele măsuri:

- întărirea capacității instituționale de management al reformei privind îmbunătățirea mediului de afaceri din România;
- elaborarea primei Strategii guvernamentale pentru îmbunătățirea și dezvoltarea mediului de afaceri, precum și a Strategiei guvernamentale pentru dezvoltarea sectorului IMM, supuse unui amplu proces de consultare publică;
- adoptarea (în procesul inițiat de MECMA și coordonat ulterior de către SGG) a OUG nr. 43/2010 pentru modificarea unor acte normative, în vederea reducerii sau simplificării administrative a unor autorizații/avize/licențe.
- La sfârșitul lunii martie 2011, erau în derulare următoarele acțiuni:
    - finalizarea proiectului de HG privind modificarea (actualizarea) componenței Grupului de lucru pentru elaborarea și monitorizarea Planului de acțiuni referitor la îmbunătățirea mediului de afaceri, stabilit prin HG nr. 803/2001;
    - definitivarea Planului de acțiuni pentru îmbunătățirea mediului de afaceri în perioada 2011-2013;
    - identificarea/simplificarea barierelor administrative cu care se confruntă mediul de afaceri, precum și elaborarea și implementarea unor indicatori calitativi și cantitativi de monitorizare, proiect în curs de evaluare și finanțat prin PO DCA.

Ocuparea forței de muncă

Din punct de vedere al ocupării forței de muncă**,** la nivelul anului 2009, rata totală de ocupare, pentru grupa de vârstă 20-64 de ani, a fost de 63,5%, înregistrând un decalaj de 5,6 pp. față de media UE 27 de 69,1%. Din punct de vedere al structurii pe sexe a populației ocupate, rata de ocupare este semnificativ mai scăzută pentru femei – 56,3%, față de rata de ocupare pentru bărbați - 70,7%. Rata de ocupare a tinerilor (15-24 ani) era de 24,5%, iar rata de ocupare a persoanelor vârstnice (55-64 ani) a fost de 42,6%. Conform prognozelor, decalajul între nivelul național și cel

comunitar se va menține și în anul 2020, dar va înregistra o ușoară tendință de scădere de la 5,6 p.p. la 4,8 p.p.
Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică, în anul 2009, populația activă a României era de 9.924 mii persoane, din care 9.243 mii persoane ocupate și 681 mii șomeri BIM. Nivelul cel mai ridicat al ratei de ocupare pentru persoanele în vârstă de muncă s-a înregistrat în rândul absolvenților învățământului superior (84,1%). Pe măsură ce scade nivelul de educație, scade și gradul de ocupare, astfel că erau ocupate 62,2% dintre persoanele cu nivel mediu de educație și numai 42,0% dintre cele cu nivel scăzut de educație.

Tabel: *Estimări privind evoluția forței de muncă la nivel național pentru perioada 2010-2014*

Forța de muncă

- % -

	2010	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**
Rata de ocupare a populației de 20-64 ani	63,3	63,9	64,3	64,7	65,5
- bărbați	70,8	71,6	72,0	72,4	73,1
- femei	55,9	56,1	56,5	57,0	57,8
Rata șomajului (conf. BIM) - %	7,3	6,4	6,2	6,0	5,8

Sursa: Comisia Națională de Prognoză

- **Măsuri pe care România le-a realizat deja:**
  - Realizarea unui cadru unitar de salarizare în sectorul public prin adoptarea Legii cadru nr. 284/2010 privind salarizarea unitară a personalului plătit din fonduri publice;
  - Măsuri pentru promovarea flexicurității și pentru promovarea ocupării forței de muncă au fost adoptate recent prin modificările aduse Codului Muncii.
- **Măsuri pe care România se angajează să le realizeze în următoarele 12 luni:**
  - **Stimularea ocupării forței de muncă:**
    - Consolidarea dialogului social și a flexibilizării procesului de negociere;
    - Modificarea și completarea cadrului legal privind sistemul asigurărilor pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;
    - Modificarea și completarea Legii nr. 279/2005 privind ucenicia la locul de muncă;
  - **Reducerea muncii nedeclarate:**
    - Implementarea Strategiei naționale privind reducerea incidenței muncii nedeclarate pentru perioada 2010-2012;
    - Adoptarea proiectului de lege privind exercitarea unor activități cu caracter ocazional desfășurate de zilieri;
  - **Formarea profesională continuă:**
    - Reforma cadrului legal privind formarea profesională a adulților;
    - Punerea în aplicare a cadrului european simplificat de recunoaștere a calificărilor profesionale, în condiții de reciprocitate, între Statele Membre;
    - Inițierea procedurilor privind clasificarea universităților pe categorii în baza evaluării programelor de studii și a capacității lor instituționale: universități preponderent de educație, universități de cercetare științifică și creație artistică și universități de cercetare avansată și educație.

Cercetare, dezvoltare și inovației.

În ceea ce privește capacitatea sistemului CDI, decalajele față de media europeană sunt considerabile. Astfel, ponderea cercetătorilor în total populație ocupată este de 3,64‰ în România, față de 9,2‰ în UE27, iar ponderea angajaților în activități CD, în total populație ocupată este de 5,04‰ în România, față de 15,5‰ în UE 27. A fost înregistrată, în schimb, o evoluție pozitivă a investițiilor în infrastructura de cercetare, care au crescut, în anul 2010, de peste 6 ori, față de anul 2006. Pentru rezultatele sistemului CDI, concludent este indicatorul agregat al inovării (*Summary Innovation Index* – SII, 2010) care, pentru România este de 0,237, față de 0,516 în UE 27. Decalaje importante înregistrează și ponderea angajaților în activități cu aport intensiv de cunoaștere în total populație ocupată: 6,16% în România, față de 13,03% în UE 27, în condițiile în care ponderea exporturilor de servicii de înaltă și medie tehnologie, în total exporturi, este una apropiată de media europeană, - 44,91% în România, față de 49,43% în UE 27 - iar ponderea exporturilor de produse de înaltă și medie tehnologie în total exporturi, este peste media europeană - 50,14% în România, față de 47,36% în UE 27.

Pentru atingerea țintei asumate au fost identificate **3 direcții principale de acțiune**:

- **Întărirea capacității și creșterea performanțelor sistemului CDI**:
  - Implementarea măsurilor stabilite prin actele legislative recent adoptate în domeniul CDI (OG nr. 6/2011 și HG nr. 133/2011)
  - Dezvoltarea resurselor umane pentru cercetare
  - Dezvoltarea bazei materiale pentru cercetare
- **Stimularea creșterii investițiilor CDI în sectorul privat**:
  - Dezvoltarea activităților proprii de CDI ale agenților economici
  - Realizarea unor analize, consultări și studii de impact pentru lansarea unor mecanisme noi de susținere a parteneriatului public-privat.
  - Elaborarea Strategiei naționale în domeniul inovării
- **Dezvoltarea dimensiunii europene și internaționale a politicilor și programelor CDI:**
  - Finanțarea participării la Programul cadru pentru cercetare, dezvoltare tehnologică și activități inovative al UE, precum și la programe CD, inițiative tehnologice și infrastructuri
  - Promovarea proiectului de construcție a infrastructurii de cercetare pan-europene Extreme Light Infrastructure – Nuclear Physics
  - Dezvoltarea unor programe-cadru de colaborare bilaterală cu țările dezvoltate în domenii de înaltă tehnologie
  - Susținerea de proiecte strategice pentru integrarea cercetării și rezultatelor sale în mediul economic.

Schimbări climatice și mediu

Din punct de vedere al schimbărilor climatice și energie Prin *Protocolul de la Kyoto,* România s-a angajat ca până la sfârșitul anului 2012 să se încadreze într-o **țintă intermediară de reducere a emisiilor de GES de 8%** față de anul de referință 1989. În România, prognoza pentru anul 2012 indică o **scădere a emisiilor GES (excluzând LULUCF) de 22, 92% față de anul 1990.** Măsuri integrate pentru atingerea țintei:

- **Susținerea și promovarea unei economii cu emisii scăzute de dioxid de carbon**:
  - **Diminuarea emisiilor de GES din sectorul energiei**. *Programul privind creșterea producției de energie din surse regenerabile* s-a concretizat în punerea în funcțiune în 2010 a unor capacitați de 45 MW/h pentru obținerea de energie electrică din surse alternative, iar *Programul „Casa Verde"* are ca scop îmbunătățirea calității aerului, apei și solului prin reducerea gradului de poluare.

- **Limitarea emisiilor GES din domeniul transporturilor**. În ceea ce privește *impactul* programului de *retragerii din uz a autovehiculelor vechi*, în anul 2010 s-au casat 189.323 autoturisme uzate, mai vechi de 10 ani și s-au achiziționat 62.550 autoturisme noi. Astfel, s-au diminuat efectele poluării aerului asupra mediului și sănătății populației cauzate de emisiile de gaze de eșapament de la autovehiculele uzate, eliminându-se aproximativ 1.460 tone CO2.

➢ **Combaterea schimbărilor climatice prin măsuri de atenuare a efectelor emisiilor GES:**

- **implementarea tehnologiilor pentru captarea și stocarea dioxidului de carbon** (*Programul național pentru captarea și stocarea carbonului (Carbon Capture and Storage - CCS), cu orizont de timp 2020)*
- **Creșterea suprafețelor împădurite** - În România se va continua și intensifica procesul de împădurire a terenurilor din proprietatea statului și a terenurilor agricole degradate. Astfel de programe sunt prevăzute în cadrul măsurii 221 *„Prima împădurire a terenurilor agricole"* din cadrul PNDR, cu termen de finalizare a implementării în 2015.
- **Extinderea spațiilor verzi în localități** *(Programul național de îmbunătățire a calității mediului prin realizarea de spații verzi în localități*)

➢ **Întărirea capacității administrative pentru combaterea schimbărilor climatice și promovarea dezvoltării durabile în România:**

- **Îmbunătățirea managementului deșeurilor, inclusiv al deșeurilor periculoase**. Pentru susținerea managementului deșeurilor în România sunt realizate investiții prin intermediul Programului Operațional Sectorial Mediu, în cadrul Axei prioritare 2- ***"Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor contaminate istoric".*** Au fost aprobate 10 proiecte, cu o valoare totala de 317 MEuro. Până la finalul anului 2012 se estimează aprobarea a încă 28 de proiecte cu o valoare totală de aproximativ 840 MEuro. Prin aceste proiecte se urmărește crearea a 30 de sisteme integrate de management al deșeurilor la nivel județean/regional, închiderea a 1500 de depozite de deșeuri neconforme din mediul rural și a 150 de depozite deșeuri neconforme din mediul urban și creșterea numărului populației care beneficiază de sisteme de management integrat al deșeurilor (8 milioane de locuitori până în anul 2015)
  - **Protecția resurselor de apă și realizarea sistemelor integrate de alimentare cu apă, a stațiilor de tratare, canalizare și epurare**. În România sunt în derulare mai multe proiecte multianuale gestionate de către MMP, investiții realizate prin POS Mediu (Axa prioritară 1 - ***Extinderea și modernizarea sistemelor de apă și apă uzată)***, Fondul de Mediu și alte programe la nivel regional, administrate de către MDRT.
- **Protejarea biodiversității.** Finanțarea intervențiilor în acest domeniu, realizată prin POS Mediu/Axa prioritară 4 "Implementarea Sistemelor Adecvate de Management pentru Protecția Naturii", are ca scop implementarea unui sistem adecvat de management în sectorul protecției naturii, astfel încât cca. 60% din suprafața totală a ariilor protejate și a siturilor Natura 2000 să beneficieze de măsuri de conservare a naturii. Până la finalul anului 2010 au fost aprobate 92 spre finanțare 72 de proiecte cu o valoare totală de cca. 75,6 mil euro, reprezentând aproximativ 95% din alocarea aferentă perioadei 2007-2010. Este estimat ca la finalul anului 2011, întreaga sumă alocată acestui domeniu pentru perioada 2007 - 2013 să fie angajată.

Măsuri cheie pentru atingerea țintei:

➢ **Promovarea SRE prin intermediul certificatelor verzi.**

➢ **Modernizarea și realizarea de noi capacități de producere a energiei electrice și termice.** Măsura va fi finanțată în cadrul Programului Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice" (POS CCE) - Axa prioritară 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/Domeniul major de intervenție 2 - "*Valorificarea resurselor regenerabile de energie pentru producerea energiei verzi"*

- **Aplicarea schemei de ajutor stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență.** Începând cu data de 1 aprilie 2011**,** a devenit operațională schema de ajutor de stat pentru promovarea cogenerării de înaltă eficiență, care va fi aplicată până în 2023, bugetul alocat fiind de 20.283,9 mil.lei (din care, pentru perioada 2011-2013, 4.165 mil.lei).
- **Continuarea campaniilor de informare a populației și mediului de afaceri privind importanța creșterii eficienței energetice.**
- **Extinderea perioadei de implementare a programului Termoficare căldură și confort până în 2020.** Perioada de implementare a programului *Termoficare căldur*ă ș*i confort* va fi extinsă până în 2020**,** iar acțiunile vor viza, în principal, modernizarea infrastructurii de transport și distribuție a energiei termice în sisteme centralizate.
- **Extinderea Programului național de eficiență energetică.** (*2009 - 2010)* pentru perioada 2011-2013 va asigura cofinanțarea proiectelor de investiții privind creșterea eficienței energetice în sectoarele încălzirii urbane, al reabilitării clădirilor publice și al iluminatului public.
- **Modernizarea și realizarea unor unități, instalații și echipamente noi în întreprinderile din industrie.** În acest scop, vor fi utilizate fondurile alocate prin Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice" (POS CCE) - Axa 4: Creșterea eficienței energetice și a securității furnizării, în contextul combaterii schimbărilor climatice/ Domeniul major de intervenție 1 - *Energie eficient*ă ș*i durabil*ă*.*
- **Continuarea acțiunilor de reabilitare termică a clădirilor existente.** Prin *Programul de reabilitare termic*ă *a clădirilor* prevăzut în OUG nr. 18/2009 privind creșterea performanței energetice a blocurilor de locuințe, finanțarea executării lucrărilor se va sigura în proporție de 50% din alocații de la bugetul de stat, 30% din fonduri de la bugetele locale și 20% din fondurile asociațiilor de proprietari.

Educație[9]

Analiza sistemului de învățământ românesc relevă faptul că încă nu este încurajată participarea tinerilor la o formă de educație, România situându-se pe unul dintre ultimele locuri în Europa în privința participării la o formă de educație a tinerilor de 15-24 de ani. În România doar 54,8% dintre femei și 48,8% dintre bărbați participă la o formă de învățământ (față de 73,1% dintre femei și 66,1% dintre bărbați în Lituania și 72,0% dintre femei și 68,1% dintre bărbați în Polonia).

Este prea puțin valorificată și educația timpurie, adică acele activități educative pentru copiii din grupa de vârstă 0-6/7 ani care favorizează valorificarea optimă a oportunităților de învățare de mai târziu.

Un alt aspect sensibil este supraîncărcarea curriculumului, rigiditatea sa ridicată și relevanța scăzută pentru viața de adult și pentru piața muncii, oferta de informații prevalând în fața formării de competențe. De asemenea, se constată centralizarea sistemului de învățământ preuniversitar, lipsa transparenței finanțării și rata foarte redusă de participare la educația pe tot parcursul vieții (o participare de 1,5% față de 9,3% media UE27).

Mediul universitar românesc se caracterizează printr-o diferențiere excesivă a specializărilor universitare și o dispersie a resurselor (umane, materiale, financiare) și nu dispune de niciun set de indicatori de referință care să-i măsoare eficiența și calitatea.

Prin noua Lege a Educației Naționale, reforma sistemului educațional românesc vizează următoarele schimbări:

- Compatibilizarea ciclurilor de învățământ cu cerințele unei educații moderne și cu Cadrul European al Calificărilor.

[9] Trebuie menționat că majoritatea măsurilor deja luate sau previzionat sunt defapt prevederi ale noi legi a educației care pot suferi sau au suferit deja modificări datorită schimbării de guvern.

- Noua Lege a Educației reglementează următoarele:
  - Educație antepreșcolară (de la 0 la 3 ani)
  - Educație preșcolară (de la 3 la 6 ani);
  - Introducerea clasei pregătitoare în învățământul primar;
  - Creșterea duratei învățământului gimnazial la 5 ani;
  - Generalizarea, în perspectivă, a învățământului de 12 clase.

- Modernizarea și descongestionarea curriculumului.
  - Legea introduce curriculumul bazat pe cele opt competențe cheie de care are nevoie fiecare individ pentru împlinirea și dezvoltarea personală, pentru cetățenia activă, pentru incluziunea socială și pentru intrarea pe piața muncii; din analiza cadrului european al competențelor-cheie pentru educația permanentă, legea consideră că următoarele competențe-cheie trebuie să devină ținte ale școlarizării:
    - competențe de comunicare în limba maternă și în limbile de circulație internațională;
    - competențe de matematică, științe și tehnologie;
    - competențe digitale (de utilizare a TIC și rezolvare de probleme);
    - competențe axiologice (ca set de cunoștințe și valori necesare pentru participarea activă și responsabilă la viața socială);
    - competențe sociale și civice;
    - competențe antreprenoriale;
    - competențe de expresie culturală;
    - competențe de tipul "a învăța să înveți"

- Reorganizarea sistemului de evaluare a elevilor
  - Se introduce portofoliul educațional și se modifică sistemul de evaluare a elevilor
- Asigurarea unui grad sporit de descentralizare, responsabilizare și finanțare în sistem.
  - Legea introduce principul „finanțarea urmează elevul" prin care alocarea banilor publici va deveni transparentă și se va face în concordanță cu ținte educaționale strategice.
  - Legea Educației Naționale prevede alocarea pentru finanțarea educației a minimum 6% din PIB-ul anului respectiv (nu s-a respectat până în prezent, 2013).
- Asigurarea de șanse egale la educație pentru grupurile dezavantajate.
- Revalorizarea învățământului profesional și tehnic.
- Reformarea politicilor în domeniul resursei umane.
  - Înființarea *corpului național de experți în management educațional*, constituit în urma selecției, prin concurs, a cadrelor didactice care fac dovada absolvirii unui program acreditat de formare în domeniul managementului educational
- Stimularea învățării pe tot parcursul vieții
- Modernizarea managementului și conducerii universităților
- Clasificarea universităților
- Asigurarea calității în învățământul superior
- Finanțarea competițională și încurajarea excelenței la nivel universitar.
  - Mecanismului de ierarhizare a universităților i se va adăuga un sistem stimulativ de finanțare a excelenței, care va asigura performanța instituțională și calitatea serviciilor de educație și care este structurat astfel: un procent minim de 30% din finanțarea de bază se acordă universităților publice pe baza criteriilor de calitate stabilite; un fond de dezvoltare instituțională se adresează celor mai bune instituții de învățământ superior din fiecare categorie; fondurile de finanțare suplimentară se alocă de către minister

Reducerea părăsirii timpurii a școlii:

Traiectoria țintei pentru perioada 2010 - 2020 vizează atingerea unui nivel de 14,8% în 2013, de 13,8% în 2015 și **11,3% în 2020**, în condițiile unui scenariu realist de dezvoltare economică și în care se vor implementa măsurile propuse. România are în vedere *realizarea unei evaluări intermediare* în anul 2014 pentru aprecierea impactului măsurilor în atingerea țintei și eventuala corectare a traiectoriei.

Tabel: *Evoluția prognozată a ratei părăsirii timpurii a școlii*

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Indicator (%)	18,4	17,2	16	14,8	14,3	13,8	13,3	12,8	12,3	11,8	11,3

Riscurile și constrângerile ce afectează implementarea politicilor educaționale la nivel național vizează: criza economică actuală corelată cu lipsa unei strategii ferme privind prioritizarea cheltuielilor publice, creșterea procentului din populație aflată în zona de sărăcie, capacitatea instituțională limitată și comunicarea instituțională greoaie.

***Creșterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educație terțiară*:**

Ultimul Raport asupra stării sistemului național de învățământ (2010) menționează faptul că, după o creștere spectaculoasă, rata brută de participare la învățământul superior a scăzut în ultimii doi ani, ajungând la valoarea de 45% în 2009-2010 (față de 51,7% în anul anterior).

Traiectoria țintei vizează atingerea unui nivel de 20,25% în 2013, de 22,17% în 2015 și de 26,74% în 2020.

Tabel: *Evoluția prognozată a ratei populației cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educație terțiară*

An	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2020
Indicator (%)	18,1	18,7	19,4	20,2	21,3	22,1	26,7

Blocajele sistemului educațional românesc pentru învățământul superior sunt:

- corelarea slabă a specializărilor universitare cu cerințele pieței forței de muncă;
- transferarea doar într-o mică măsura a rezultatelor sistemului de cercetare universitară către economie;
- componentă teoretică prea puternică a învățământul superior ce nu oferă absolvenților abilități și competențe practice.

Incluziune socială

Din punct de vedere al incluziunii sociale și diminuării sărăciei în România, în perioada 2005-2009, evoluția ratei sărăciei relative a cunoscut o tendință ascendentă, astfel încât aceasta atinge în anul 2009 valoarea de 18,5%. Din datele furnizate de Institutul Național de Statistică rezultă că, pentru anul 2008, rata sărăciei relative a înregistrat valori mari pentru următoarele categorii de persoane: copii - 25,9%, tineri (16 – 24 ani) - 20,9%; șomeri - 37,6%; lucrători pe cont propriu (inclusiv populația din mediul rural) - 40,8%; familiile monoparentale - 30%; familiile cu mai mult de 3 copii copii - 47%.

Obiectivul național asumat este de reducere cu 580.000, până în 2020, a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie și excluziune socială față de anul 2008, ceea ce reprezintă o reducere cu cca. 15% a numărului de persoane aflate în situație de sărăcie.

Direcții de acțiune pentru atingerea obiectivului

- **Reforma sistemului de asistență socială**. În perioada 2011-2013, aplicarea ***reformei sistemului de asistență socială*** are ca scop o mai bună redistribuire a resurselor financiare și umane din sistem, inclusiv la nivelul structurilor descentralizate ale administrației publice

locale. Se estimează că implementarea de măsuri corective va conduce la: realizarea de economii fiscale de aproximativ 0,78% din PIB la nivelul anului 2013; creșterea ponderii cheltuielilor cu prestațiile sociale pentru primele decile, care ajung la circa 50% din totalul acestora; reducerea costurilor de acces la prestațiile sociale ale beneficiarilor cu circa 20%, prin armonizarea și simplificarea procedurilor de cerere și recertificare; realizarea de economii bugetare, prin reducerea erorilor și a fraudei din sistemul prestațiilor sociale de circa 0,1% din PIB anual; reducerea numărului de persoane apte de muncă care depind de sistemul de asistență socială cu cel puțin 100.000 persoane (estimare preliminară)

Reforma presupune aplicarea următoarelor măsuri:

- Un nou cadru legislativ vizând o nouă clasificare și definire a prestațiilor și a serviciilor sociale.
- Acordarea ajutorului social astfel încât să fie garantat un venit minim oricărui cetățean.(*Legea nr. 276/2010 pentru modificarea Legii nr. 416/2001 privind venitul minim garanta)*
- Sprijinirea familiilor cu copii, cele mai sărace - În perioada 2011-2013, această măsură beneficiază de o alocare de la bugetul național de 466 mil. lei/an.
- Acordare de indemnizație pentru creșterea copilului.
- Reducerea excluziunii sociale în rândul copiilor și tinerilor și creșterea calității vieții acestora.

- **Incluziunea socială activă :**
  - facilitarea accesului și a participării persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile pe piața muncii.
  - definitivarea cadrului legal privind sectorul economiei sociale.
- **Dezvoltarea infrastructurii sociale**
  - **În perioada 2011-2013, pentru realizarea unei dezvoltări economice și sociale echilibrate a regiunilor României este sprijinită dezvoltarea durabilă a orașelor prin planuri integrate de dezvoltare urbană, care pot cuprinde inclusiv proiecte în domeniul locuințelor sociale.**
- **Reforma sistemului național de sănătate:**
  - Îmbunătățirea accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate
  - Implementarea programelor naționale de sănătate care să răspundă problemelor de sănătate publică prioritare și nevoilor persoanelor aparținând grupurilor vulnerabile.
  - Asigurarea asistenței medicale în zonele izolate și în cele defavorizate economic *(Strategia de asistență medicală primară și servicii medicale în mediul rural)*
  - Eficientizarea economică a sistemului de sănătate.
  - Creșterea accesului populației la servicii medicale de calitate.

Resurse financiare - inclusiv contribuția fondurilor europene (pentru componenta de incluziune socială)

Pentru perioada 2011 – 2013, resursele financiare prevăzute sunt:

- buget de stat – 7.841,082 mil. lei (programe de sănătate și de investiții);
- 5.267 mil. lei (costuri estimate pentru finanțarea programului privind venitul minim de inserție);
- Fondul Social European:
  - POS DRU/Axa prioritară 6 – Promovarea incluziunii sociale. În cursul anului 2011 este programată lansarea a trei cereri de propuneri de proiecte cu un buget estimativ de 162 mil. Euro;
  - PO DCA - 4,753 mil. lei;
- Fondul European pentru Dezvoltare Regională prin POR:
  - Axa prioritară 1 Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor - poli urbani de creștere, pentru perioada 2011-2013 suma alocată este de 745 mil. Euro (3.129 mil. lei), din care pentru infrastructura socială aproximativ 186 mil. Euro (782 mil. lei);

- Axa prioritară 3 Îmbunătățirea infrastructurii sociale (DMI 3.1., 3.2. și 3.4.), pentru perioada 2011-2013 suma alocată este de 297 mil. Euro; fonduri rambursabile - 76,6 mil. Euro.

Rezultate așteptate/target-uri :
Nu sunt foarte clar precizate rezultate așteptate, însă în ansamblul său, Programul Național de Reformă este axat pe stimularea competitivității, productivitatea și potențialul de creștere al României, coeziunea socială, teritorială și convergența economică, toate acestea urmărind reducerea decalajelor în ceea ce privește dezvoltarea economică față de celelalte state membre ale Uniunii Europene și alinierea obiectivelor cu cele ale Strategiei Europa 2020.

Recomandările Consiliului European (30.05.2012) privind Programul național de reformă pe 2012 al României, care include avizul Consiliului privind Programul de convergență al României pentru perioada 2012-2015, vizează cu preponderență aspecte de natură economică privind prognozele de creștere a PIB, controlul datoriei publice și a cheltuielilor precum și menținerea angajamentelor în cadrul Pactului euro plus, punerea în aplicare a angajamentelor prezentate în 2011 privind promovarea competitivității și a ocupării forței de muncă, asigurarea unui grad mai ridicat de sustenabilitate a finanțelor publice și consolidarea stabilității financiare.

Mai multe informații sunt oferite de către Ministerul Afacerilor Europene prin intermediul Rapoartelor de Monitorizare a Implementării PNR 2011-2013. Ultimul astfel de raport – Raport Trimestrial pentru implementarea PNR 2011-2013[10], 15 martie 2012, concluzionează următoarele cu privire la țintele asumate de România raportat la cele realizate:
Planul de acțiune pentru implementarea PNR conține 226 de acțiuni, din care 86 au avut termen de finalizare până la data de 15 martie 2012. Din cele 86 de acțiuni, 63 au fost realizate, ceea ce reprezintă 73,2%; 6 acțiuni (7%) sunt nefinalizate și se află în diverse stadii de implementare, iar pentru 17 acțiuni nerealizate (19,8%) s-a propus decalarea termenului.
Per total, cele 63 de acțiuni finalizate reprezintă aproximativ 27% din totalul de 226 acțiuni asumate. De menționat că Raportul de monitorizare din 15 martie este ultimul publicat, așadar, în prezent nu există informații disponibile pe site-urile instituțiilor publice responsabile (Guvern, MAE) privind stadiul actual de implementare al PNR 2011-2013
Pe capitolele PNR, sinteza realizării acțiunilor scadente anterior datei de 15 martie 2012 se prezintă după cum urmează:
Supravegherea macro-economică

Total 8 acțiuni, 7 realizate, 1 nerealizată pentru care BNR a propus decalarea termenului pentru 30 aprilie 2012.

Reforme prioritare pe termen scurt și mediu

1. ***Creșterea eficienței administrației publice***
   Total 8 acțiuni scadente în 2011, din care: 1 acțiune realizată; 7 acțiuni nerealizate, pentru care instituțiile responsabile au propus decalarea termenelor de finalizare. În privința acțiunii de măsurare a costurilor administrative și identificare a sarcinilor administrative (cu termen de realizare în trim. IV/2012), din cauza întârzierilor înregistrate în implementare, nu se poate evalua dacă România își va respecta angajamentul privind reducerea cu 25%, până în 2012, a sarcinilor administrative generate exclusiv de legislația națională.
2. ***Creșterea gradului de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune***
   Total 12 acțiuni, din care: 10 acțiuni realizate și 2 acțiuni nerealizate, pentru care s-a propus decalarea termenului de realizare.

[10] Întregul raport este disponibil la adresa: http://www.maeur.ro/files/articles/Raport_PNR_martie_2012.pdf

3. ***Utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice***

   Total 1 acțiune nerealizată. Nefinalizarea de către MCSI a PCU la termenul prevăzut (deja decalat cu 2 ani), poate atrage după sine nerespectarea angajamentelor luate de România în memorandumul cu FMI și UE și declanșarea procedurii de infringement.

4. ***Îmbunătățirea mediului de afaceri***

   Total 13 acțiuni, din care: 10 acțiuni realizate, 2 nefinalizate și o acțiune amânată

   Pentru mediul de afaceri, se impune urgentarea adoptării Strategiei guvernamentale pentru îmbunătățirea și dezvoltarea mediului de afaceri și a Strategiei guvernamentale dezvoltarea sectorului IMM, prin care sunt instituie o serie de instrumente de evaluare și monitorizare a performanțelor mediului de afaceri și a sectorului IMM și de adaptare la politicile europene

Obiective naționale și măsuri pentru atingerea lor

1. ***Ocuparea forței de muncă***

   Total 14 acțiuni, din care: 10 acțiuni realizate și 4 acțiuni nerealizate pentru care s-a propus decalarea termenului de realizare. Se constată un impact mai scăzut al proiectelor, cu finanţare din FSE, destinate stimulării angajării şomerilor pe termen lung, doar 33.796 de persoane – din care 16.022 femei şi 8.784 tineri - participând la programe de măsuri active de ocupare. De asemenea, remarcăm faptul că ponderea persoanelor rezidente în mediul rural care au participat la programe de formare profesională şi care, ulterior, au obţinut un loc de muncă a fost de doar 4%. Impactul a fost mai ridicat în cazul proiectelor destinate formării profesionale continue a lucrătorilor, 107.091 de persoane - din care 38.255 femei - au participat la cursuri de instruire sau pentru actualizarea şi/sau îmbunătăţirea competenţelor.

2. ***Cercetare, dezvoltare, inovare***

   Total 2 acţiuni, ambele realizate.

3. ***Schimbări climatice şi energie***

   Combaterea schimbărilor climatice şi promovarea dezvoltării durabile – **Total 3 acţiuni**, toate realizate.

   Surse regenerabile de energie – **total 4 acţiuni** –în curs de implementare.

   Eficienţa energetică – **6 acţiuni aflate în implementare** nu au fost planificate termene de finalizare în 2012.

4. ***Reducerea ratei părăsirii timpurii a şcolii***

   Total 13 acţiuni, din care: 12 acţiuni realizate şi o acţiune nefinalizată, aflată în curs de implementare. Din cauza faptului că rata părăsirii timpurii a şcolii a suferit o evoluţie, pe ansamblu, defavorabilă în perioada 2009-2010, sunt necesare mai multe măsuri bine ţintite în scopul încadrării

   fenomenului într-o curbă constant descendentă şi pentru a confirma şi susţine evoluţia favorabilă

   din primele 3 trimestre ale anului 2011.

5. ***Creşterea ponderii populaţiei cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educaţie terţiară***

   Total 7 acţiuni, din care: 5 acţiuni realizate, o acţiune în curs de realizare (pentru care nu există date de raportare) şi **una pentru care s-a propus prelungirea termenului**.

6. ***Incluziunea socială/reducerea sărăciei***

   Total 5 acţiuni, din care: 3 acţiuni realizate; 1 acţiune nefinalizată, aflată în curs de implementare; 1 acţiune nerealizată, pentru care s-a propus decalarea termenului.

   În vederea îmbunătăţirii accesului persoanelor vulnerabile la servicii de sănătate, a fost iniţiată implementarea programelor naţionale care răspund problemelor de sănătate publică prioritare şi nevoilor grupurilor populaţionale vulnerabile. A fost elaborată Strategia de asistenţă medicală primară şi servicii medicale în mediul rural pentru perioada 2012-2020 (termenul prevăzut iniţial era trim. IV/2011).

Tabel: *Valorile obiectivelor naţionale Europa 2020 şi stadiul realizării acestora la 15 martie 2012*

Valorile obiectivelor naţionale Europa 2020 şi stadiul acestora la 15 martie 2012	
Obiective generale UE 27	**Obiective naţionale şi stadiul actual** **Valoare finală RO /** **Valori intermediare 2011**
1. Rata de ocupare a populaţiei cu vârsta de 20-64 ani – 75%	**70%** **2011: 62,3% (trim. IV - date INS)**
2. Investiţii în cercetare şi dezvoltare – 3% din PIB	**2%** **2011: 0,48% PIB (0,3% fonduri publice+ 0,18% fonduri private)**
3. Energie şi schimbări climatice (20/20/20) Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră faţă de anul de bază 1990 **– 20 %** Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut **– 20%** Creşterea eficienţei energetice **– 20%**	**20%** **AN 2010 - reducerea emisiilor de GES (excluzând LULUCF78): 51,48%; reducerea emisiilor de GES (incluzând LULUCF): 56,55%** **24%** **2011: valori estimate în 2 ipoteze de lucru: 1. cu luarea în considerare a consumului de biocarburanţi: -23,3%; 2. fără consumul de biocarburanţi: -22,2 %.** **19%** **(10 Mtep, exprimat ca reducere a consumului de energie primară). 2011: 7,400 Mtep (-17,3%) faţă de prognoza PRIMES din anul 2007**
4. Educaţie Rata părăsirii timpurii a şcolii **– 10%** Rata populaţiei cu vârsta de 30-34 ani absolventă a unei forme de educaţie terţiară **– 40%**	**11,3%** **2011: 16,7% (trim. III - date INS)** **26,7%** **2011: 20,5% (trim. III - date INS)**
5. Incluziune socială Promovarea incluziunii sociale, în special prin reducerea sărăciei - reducerea cu cel puţin 20 milioane a numărului de persoane aflate în risc de sărăcie şi excluziune socială	**580.000 persoane** **2011: CNP a estimat, la nivelul lunii decembrie 2011, o reducere a numărului de persoane sărace cu aproximativ 500 mii, faţă de anul 2008.**

Sursa: Raport trimestrial privind implementarea Programului Naţional de Reformă 2011-2013

Concluzii:

PNR se suprapune în mare măsură pe direcțiile trasate la nivel europene excepție fiind componenta de reformă a administrației publice. Din acest punct de vedere eforturile guvernului s-au concentrat pe implementarea unor măsuri operaționale (ex: linii finanțare PODCA) pentru a crește eficiența administrativă, în baza analizei realizate de BM (măsură 2011), profesionalizarea funcționarilor publici, standardizarea procedurilor administrative, analiză asupra calității reglementărilor în domeniu administrație publice, creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene, utilizarea Tic în administrație și dezvoltare teritorială.

Din perspeciva atingerii obiectivelor porpuse, conform ultimului raport de evaluare[11] din totalul de 226 de acțiuni prevăzute, doar 63 (27%) au fost definitivate la momentul martie 2012; inexistența unui document mai actual de 15 martie 2012 conduce la imposibilitatea de a vedea exact în ce măsură guvernu la reșit să progreseze în atingerea țintelor asumate. Totuși trebuie precizat că doar 86 acțiuni aveau termen de finalizare 15 martie 2012, așadar cele 63 realizate ar reprezenta aprox. 73,2%.

În mod specific, România a îndeplinit în mare măsură acțiunile preconizate în zona educației (reducerea ratei părăsirii timpurii a şcolii, creşterea ponderii populației cu vârsta de 30-34 ani cu nivel de educaţie terţiară), cercetare, dezvoltare, inovare și îmbunătățirea mediului de afaceri. Pe de altă parte, România a rămas în urmă la capitolul creșterea eficienței administrației publice (o acțiune realizată din 8) și utilizarea tehnologiei informației și comunicațiilor pentru modernizarea administrației publice (o acțiune prevăzută dar nerealizată, termen decalat deja cu 2 ani la 15 martie 2012 fapt care poate atrage după sine nerespectarea angajamentelor luate de România în memorandumul cu FMI și UE și declanșarea procedurii de infringement).

Din perspectiva obiectivelor naționale pentru strategia Europa 2020, România stă foarte bine la capitolul Energie și schimbări climatice unde țintele sunt foarte aproape de a fi atinse. Pe de altă parte, ținta asumată pe educație, privind reducerea părăsirii timpurii a școlii de la 16,7% la 11% va fi dificil de atins, ținând cont că în ultimele 3 trimestre ale anului 2011 procentul a crescut. O altă țintă dificil de atins va fi și cea privind rata de ocupare a populației (20-65 de ani) care trebuie să crească cu peste 7% (ținta 70%) ținând cont de condițiile economice din prezent. Nu în ultimul rând considerăm ținta de alocare de 2% din PIB pentru cercetare și dezvoltare foarte ambițioasă dar greu de realizat dacă luăm în considerare alocarea actuală care nu depășește 0,5%.

Programul Naţional de Reformă 2011-2013 (PNR) reprezintă un instrumentul de implementare la nivel naţional a strategiei Europa 2020 şi, totodată, platforma-cadru pentru definirea şi aplicarea politicilor de dezvoltare economică a României, în concordanţă cu politicile Uniunii Europene (UE). Acesta a fost adoptat de Guvernul României la 29 aprilie 2011 și a avut o perioadă de planificare de 2 ani. Din această cauză pot fi semnalate două deficiențe semnificative:

1. **Nerespectarea țintelor asumate în cadrul PNR 2011-2013**, doar 27% din obiectivele propuse fiind atinse la data ultimului raport de evaluare (15 martie 2012)
2. **Inexistența unui document strategic** care să transpună la nivel național direcțiile strategice și obiectivele asumate prin strategia EUROPA 2020. Planul de guvernare existent pe site-ul Guvernului României, destinat perioadei 2012-2016 reprezintă în cel mai bun caz o alăturare de activități pe care diverse componente ale guvernului (ministere, agenții, departamente) și le porpun pentru următoarea perioadă, fără a preciza modul în care acestea sunt integrate sau complemntare cu cadrul strategic existent la nivel european

[11] Raport trimestrial privind implementarea Programului Național de Reformă 2011-2013, martie 2012.

Documente la nivel regional

Planul de dezvoltare al Regiunii Nord-Vest (2014-2020)
(document în lucru, noiembrie 2012)

Viziunea
„Comunităţile din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord) înţeleg să valorifice împreună, respectând principiile dezvoltării durabile resursele naturale, materiale, umane, tradiţiile istorice şi interculturale în scopul unei dezvoltări susţinute, constante care fac din Transilvania de Nord una dintre cele mai dinamice regiuni europene.

Regiunea Transilvaniei de Nord, prin amplasarea şi dotările sale infrastructurale îndeplineşte un rol strategic, de deservire logistică, a teritoriilor de la Vestul, Estul, Sudul si Nordul său. Domeniile de excelenţă ale regiunii, care se disting prin potenţialul lor inovativ, "dezvoltare tehnologică" şi poziţionarea pe pieţele europene a produselor regionale sunt: agricultura, industria alimentară şi a bunurilor de consum (mobilier şi confecţii), industria de maşini şi echipamente, turismul şi IT&C. Regiunea dispune de un valoros capital uman, sistemele de educaţie a adulţilor, de formare continuă a adulţilor şi învăţământ universitar fiind recunoscute la nivel internaţional. Cetăţenii regiunii se disting prin mentalitatea lor inovativă, cooperantă care, alături de un nivel al calităţii vieţii ridicat (cu un PIB de 55% din media europeană) fac din Transilvania de Nord una dintre destinaţiile preferate de investitori şi turişti în Europa Centrala şi de Est."

Obiective strategice de dezvoltare pe termen mediu şi lung
Dezvoltarea de avantaje comparative prin investiţii în sectoarele de excelenţă ale regiunii. Racordarea Regiunii la fluxurile internaţionale de mărfuri, turişti, investiţii, informaţii şi valori culturale şi asigurarea rolului de deservire ca „regiune logistică". Creşterea investiţiilor în capitalul uman şi social al Regiunii, în vederea asigurării suportului pentru o dezvoltare durabilă. Creşterea eficienţei economiei rurale, conservând totodată calitatea mediului şi patrimoniul etnofolcloric extrem de bogat al Regiunii. Transformarea centrelor urbane în spaţii de influenţă şi de atracţie regională şi trans-regională.

Obiectiv general
Creșterea economiei regionale prin dezvoltare multidimensională și integrată pentru diminuarea disparităților intra- și inter-regionale, respectiv creșterea standardului de viață regional.

Priorități

Priorități	Obiective	Acțiuni
1. Creșterea numărului locurilor de muncă și a veniturilor locuitorilor din regiune	1.1 Îmbunătățirea competitivității IMMurilor în sectoarele prioritare	• Infrastructura de sprijinire a afacerilor • Sprijinirea inițiativelor antreprenoriale: start-up-uri și microîntreprinderi; servicii de sprijinire a afacerilor. • Sprijin pentru investiții productive și pregătirea pentru concurența pe piață a întreprinderilor, în special a IMMurilor, asigurarea accesului la credit și finanțare a acestora, precum și sprijinirea antreprenoriatului. • Conservarea mediului și a valorilor culturale din

		zonele rurale, în sprijinul protejării mediului și a diversificării economice, în strânsă legătură cu activitățile desfășurate în polii de dezvoltare cu care colaborează • Creșterea competitivității și dezvoltarea durabilă a economiei agro-alimentare (în special în domeniul creșterii animalelor și a produselor agricole organice: porumb, cartofi, floarea-soarelui, , plante tehnice, fructe și legume) și a exploatațiilor silvice
	1.2 Încurajarea activităților de CDI în activitățile economice prioritare și consolidarea capacităților de CDI;	• Dezvoltarea cercetării în parteneriat între universități/institute de cercetare-dezvoltare-inovare și întreprinderi (industrie) în vederea obținerii de rezultate aplicabile, investiții în infrastructura de C&D&I și asigurarea accesului întreprinderilor, în special IMM-uri, la activități de CDI. • Sprijinirea înființării unor structuri de tip clustere și poli de competitivitate și excelență
	1.3 Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, care utilizează eficient resursele și are în vedere amenințările datorate schimbărilor climatice;	• Îmbunătățirea eficienței energetice • Creșterea nivelului de utilizare a energiilor din surse regenerabile
2. Creșterea accesibilității regiunii și a mobilității locuitorilor, mărfurilor și informațiilor	2.1 Dezvoltarea unui sistem de transport durabil și asigurarea accesului și integrării în rețelele de transport majore de la nivel european și internațional	• Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport rutier care realizează accesul la rețeaua TEN-T și coridoarele pan-europene • Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport rutier din afara rețelei TEN-T • Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport feroviar • Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport aerian de pe rețeaua TEN-T • Promovarea transportului inter-modal • Dezvoltarea unor concepte de mobilitate urbană integrate • Îmbunătățirea siguranței traficului pentru toate modalitățile de transport • Încurajarea utilizării unor modalități și mijloace de transport ecologice • Minimizarea efectelor negative ale transportului asupra mediului • Protejarea infrastructurii de transport împotriva dezastrelor naturale
	2.2 Îmbunătățirea	• Susținerea utilizării tehnologiei informației și

	accesului la TIC, a calității și utilizării acestor rețele de către mediul privat și public	comunicațiilor de persoane și firme • Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor publice electronice moderne de e-Guvernare, e-Educație și eSănătate și a e-economiei
	2.3 Asigurarea accesului la energie și conectarea la rețelele europene	• Extinderea și dezvoltarea rețelelor de transport de energie și conectarea acestora la rețelele europene • Reducerea impactului negativ asupra mediului al funcționării sistemului energetic
3. Creșterea calității vieții Locuitorilor din Regiune	3.1 Îmbunătățirea sistemului de educație, a competențelor și învățării pe tot parcursul vieții pentru creșterea nivelului de participare și absolvire la toate nivelurile și formele de învățământ	• Reducerea abandonului școlar timpuriu; • Promovarea accesului egal la sistemul învățământ; • Creșterea calității în educația inițială și TVET; • Sporirea accesului și participării la învățământul pe tot parcursul vieții, promovarea educației și pregătirii pentru adulți, dezvoltarea educației de tip „a doua șansă”; • Îmbunătățire calității și eficienței învățământului superior; • Creșterea competitivității capitalului uman din educație și cercetare; • Îmbunătățirea infrastructurii de bază și a dotării școlilor; • Sprijinirea dezvoltării campusurilor educaționale;
	3.2 Promovarea ocupării și sprijinirea mobilității forței de muncă	• Creșterea accesului la angajare a persoanelor inactive și șomerilor; • Îmbunătățirea tranziției de la școală la locul de muncă; • Integrarea durabilă pe piața muncii a tinerilor; • Promovarea culturii antreprenoriale; • Adaptarea la schimbări a angajaților, angajatorilor și antreprenorilor; • Dezvoltarea parteneriatelor și încurajarea inițiativelor partenerilor sociali; • Promovarea măsurilor pentru îmbătrânire activă; • Modernizarea și consolidarea instituțiilor de pe piața muncii; • Sporirea mobilității transnaționale prin inițiative transnaționale pe piața globală a muncii;
	3.3 Sporirea accesului la servicii sociale de calitate	• Îmbunătățirea infrastructurii serviciilor sociale • Creșterea calității serviciilor sociale și a accesului la echipamente și tehnologii moderne/inovative
	3.4 Sporirea accesului la asistență medicală convenabilă și de	• Reabilitarea și modernizarea infrastructurii serviciilor de sănătate • Creșterea calității serviciilor medicale și a

	calitate	accesului la echipamente și tehnologii moderne/inovative
	3.5 Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei	• Îmbunătățirea accesului și participării grupurilor vulnerabile la sistemul educațional și pe piața forței de muncă • Combaterea discriminărilor de orice tip • Dezvoltarea economiei sociale și stimularea întreprinderilor sociale • Dezvoltarea unei rețele de servicii sociale integrate • Integrarea comunităților marginalizate
	3.6 Regenerarea fizică și economică a comunităților urbane și rurale defavorizate și elaborarea de strategii de dezvoltare durabilă la nivel de comunitate	• Planuri de acțiune comune • Proiecte integrate de dezvoltare a polilor urbani
	3.7 Protejarea și conservarea mediului natural și antropic	• Restaurarea și valorificarea patrimoniului cultural mobil/imobil, și natural /situri naturale • Stabilirea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii/biodiversitate • Dezvoltarea sistemelor regionale de management al apei • Dezvoltarea sistemelor de management/management integrat al deșeurilor • Dezvoltarea investițiilor durabile în infrastructura de mediu • Adaptarea la schimbările climatice și prevenirea și gestionarea riscurilor în zonele selectate • Dezvoltarea infrastructurii pentru siguranță publică și situații de urgență
4. Creșterea eficienței și calității serviciilor oferite de administrația publică locuitorilor din regiune	4.1 Întărirea capacității administrative și sprijinirea bunei guvernanțe	• Întărirea capacității administrative de a formula politici publice și implementarea unor instrumente specifice și sprijinirea capacităților locale pentru accesarea fondurilor de dezvoltare formarea personalului din administrației • Creșterea capacității administrative a sistemului juridic pentru sprijinirea bunei guvernanțe • Dezvoltarea de parteneriate de tip instituții publice - mediul privat - mediul academic și de cercetare

Sinteză

Documentul strategic de la nivelul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest (ADR Nord Vest) este încă o variantă de lucru și are conturate obiectivele pe baza direcțiilor prioritare stabilite de CE prin intermediul instrumentelor de finanțare (Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european

pentru pescuit și afaceri maritime). Strategia are în vedere 4 mari obiective: creșterea locurilor dem uncă, îmbunătățirea infrastructuri ide transport, creșterea calității vieții și creșterea capacității administrative și a calității serviciilor.
Strategia are la bază o analiză pe 7 arii/domenii generale

1. **Infrastructură de transport și utilități**

Sunt abordate două tipuri principale de infrastructuri: infrastructura de utilități publice (alimentarea cu apă potabilă, rețeaua de canalizare/apă menajeră, rețeaua de termoficare, alimentarea cu gaze naturale, alimentarea cu energie electrică) și infrastructura de transport (infrastructura rutieră, infrastructura feroviară și infrastructura aeriană), cu accent pe centre logistice și inter-modale și potențiale planuri de mobilitate.

2. **Mediu și schimbări climatice**

Sinteză a informațiilor cuprinse în Rapoartele anuale ale Agenției Regionale de Protecție a Mediului privind factorii de mediu (aer, apă, sol), managementul deșeurilor, arii protejate și bio-diversitate, schimbări climatice și resurse regenerabile de energie.

3. **Competitivitate economică**

Sinteză privind structura economiei regionale, dinamica indicatorilor economici relevanți, mediul de afaceri și sectoarele de activitate prioritare pentru Regiunea Nord-Vest. S-a realizat o analiză cantitativă care surprinde evoluția cronologică între anii 2005 și 2010 a principalilor indicatori macroeconomici (Produsul Intern Brut, PIB/cap de locuitor, Valoarea Adăugată Brută, Investiții Străine Directe, comerț exterior) la nivel regional și județean, a principalilor indicatori ce caracterizează mediul de afaceri (principalii agenți economici pe sectoare de activitate, număr și tipuri după numărul de salariați, cifra de afaceri, productivitatea muncii pe sectoare de activitate) și inițiativele antreprenoriale (structuri de sprijinire a afacerilor, clustere, activități de cercetare-dezvoltare și inovare, TIC).

4. **Capital uman**

Analiză privind dezvoltarea resurselor umane în Transilvania de Nord: structura populației și potențialul demografic, migrația, educația și formarea profesională continuă, ocuparea forței de muncă, incluziunea socială și comunitățile defavorizate, aspecte privind sănătatea populației.

5. **Turism, cultură și patrimoniu cultural**

Analiză privind potențialul turistic al Transilvaniei de Nord: cadrul natural, resursele antropice, patrimoniul cultural. A fost cuantificat nivelul de investiții în turism, atât cele făcute de mediul privat, cât și cele având ca sursă fonduri publice. Analiza situației existente privind patrimoniul cultural construit s-a realizat în baza „Listei monumentelor istorice, 2010" publicată de Ministerul Culturii și Patrimoniului Național și include atât monumentele istorice care au beneficiat de finanțare în perioada de programare 2007-2013, cât și cele înscrise în patrimoniul mondial UNESCO.

6. **Dezvoltare teritorială**

Document de analiză structurat pe două direcții: dezvoltare urbană și dezvoltare rurală. *Dezvoltare urbană* - analiză detaliată a evoluției rețelei de așezări urbane din Regiunea Nord-Vest în ultimul secol, a structurii și dinamicii socio-demografice a acestora, precum și a funcțiilor pe care acestea le au în sistemul teritorial regional. Sunt prezentate în detaliu structurile asociative ale așezărilor urbane din Transilvania de Nord, precum zonele metropolitane și peri-urbane, activitățile și proiectele deja derulate de către acestea și perspectivele lor de dezvoltare.

Dezvoltare rurală – prezentare a spațiului rural – cuprinzând cele 403 comune – din Regiunea Nord-Vest (Transilvania de Nord), caracteristicile socio-demografice ale zonelor rurale, situația ocupării forței de muncă, starea infrastructurii, precum și o statistică a proiectelor accesate în cadrul PNDR 2007-2013 de către beneficiarii din regiune.

7. Administrație și bună guvernanță

Analiză succintă a eficienței administrației publice din punct de vedere a resurselor financiare, umane, materiale, precum și din punct de vedere al capacității de planificare, dezvoltare teritorială și formularea de politici. În capitol sunt prezentate atât concluzii ale unor rapoarte publice existente cât și analize și interpretări proprii.

8. Cooperare teritorială

Analiza comparativă a caracteristicilor socio-economice a județelor din regiunea de frontieră cu Ungaria (județele Satu-Mare și Bihor, respectiv Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar și Békés) și Ucraina (județele Maramureș și Satu Mare, respectiv oblasturile Zakarpatska și Ivano-Frankivska), precum și scanarea întregii regiuni din perspectiva implicării în cooperarea transnațională și interregională europeană. La acestea se adaugă studiul proiectelor finanțate în perioada de programare 2007-2013, în scopul definirii priorităților de dezvoltare ulterioare în conformitate cu contextul macro-regional dat prin Strategia UE pentru Regiunea Dunării și a noului cadrului legislativ UE, care introduce pentru prima dată un regulament specific cooperării teritoriale europene.

Energie Regenerabilă

Din perspectiva orașului Cluj-Napoca prezintă relevanță și interes inițiativa ADR Nord-Vest pentru crearea **”TREC - Cluster Transnațional în Domeniul Energiei Regenerabile"**

”Acest subproiect, care are ca perioadă de implementare mai 2011-aprilie 2013, urmăreşte crearea unui cluster format din reprezentanți ai mediului de afaceri, cercetare și autorități publice din județul Cluj, Regiunea Macedonia de Vest din Grecia și Regiunea Saxonia din Germania, însoțit de activități de transfer de bune practici în managementul și gestiunea de clustere și rețele, potrivit ziuadecj.ro. De asemenea, subproiectul, ce are un buget de 264.315 euro, constă în dezvoltarea și constituirea unui cluster în domeniul energiilor regenerabile prin atragerea de agenți economici care activează în domeniu”.

Conform ADR Nord-Vest ”*proiectul constă în constituirea şi dezvoltarea unui cluster în domeniul energiilor regenerabile prin atragerea de agenţi economici care activează în domeniu, fie că sunt producători de echipamente sau de energie, furnizori de energie sau de materie primă pentru producerea energiei din surse regenerabile, operatori, consultanţi tehnici în acest sector, precum şi a centrelor de cercetare şi a universităţilor care deruleaza activităţi de cercetare în sectoare de interes, alături de autorităţi publice care contribuie la elaborarea şi implementarea de politici şi strategii în domeniu, asociaţii profesionale şi sectoriale, instituţii financiar-bancare, centre de transfer tehnologic, oficii de legătură cu industria, etc. Clusterul e privit ca şi o platformă de colaborare între actorii atraşi şi cointeresaţi, o oportunitate concretă de dezvoltare de proiecte comune, de facilitare a internaţionalizării, de întărire a legăturilor dintre rezultatele cercetării, angrenare a inovaţiilor în producţie şi comercializare, de reflectare a nevoilor reale ale sectorului în viitoare politici, strategii şi finanţări dedicate”.*

Conform unui studiu al companiei **Ernst&Young „Renewable Energy country attractiveness indices” (2012),** România ocupă locul 14 (din 40) privind atractivitatea privind investițiile în energie regenerabilă. Și primul loc din zona Europei Centrale și de Est.

Tabel: *Ernst&Young „Renewable Energy country attractiveness indices” (2012)*

Rank[1]		Country	All renewables	Wind index	Onshore wind	Offshore wind	Solar index	Solar PV	Solar CSP	Biomass/ other	Geo-thermal	Infra-structure[2]
1	(1)	China	70.4	77	78	70	64	66	47	60	51	75
2	(2)	US[3]	67.5	65	68	56	73	73	74	62	68	62
3	(3)	Germany	65.1	68	65	79	60	69	0	68	57	71
4	(4)	India	65.0	65	71	42	67	69	55	62	45	67
5	(5)	Italy	57.5	58	60	49	59	61	41	52	61	55
6	(6)	UK	55.8	64	61	80	42	47	0	58	36	67
7	(7)	France	55.7	58	59	54	53	56	29	57	34	56
8	(8)	Canada	53.4	63	66	46	40	45	0	50	36	66
9	(9)	Brazil	50.4	53	55	40	47	49	33	54	24	51
10	(13)	Japan	50.3	48	49	41	58	62	27	40	47	54
11	(10)	Australia	49.5	49	51	38	53	53	54	43	57	47
12	(12)	Sweden	49.2	55	55	53	37	42	0	58	35	56
13	(11)	Spain	48.4	47	50	36	54	53	58	44	27	38
14	(14)	Romania	47.7	53	56	39	40	45	0	45	41	46
15	(16)	Poland	46.7	54	56	42	37	42	0	44	23	48
16	(15)	South Korea	46.6	47	46	53	48	51	29	41	36	45
17	(18)	South Africa	45.3	49	52	36	42	41	50	36	34	49
18	(17)	Greece	44.6	45	48	33	48	50	33	34	25	32
19	(19)	Portugal	44.3	45	48	35	46	47	35	38	25	38
20	(20)	Belgium	44.2	51	49	57	36	42	0	39	27	50
21	(21)	Mexico	43.9	45	46	40	43	44	40	39	55	41
22	(22)	Netherlands	42.5	48	49	47	36	41	0	37	21	41
23	(23)	Denmark	42.2	46	44	58	35	40	0	46	33	52
24	(24)	Ireland	42.1	52	52	50	26	30	0	43	23	48
25	(26)	Morocco	41.3	39	42	26	48	47	54	38	21	42
26	(31)	Austria[4]	40.5	36	40	0	44	51	0	51	34	51
26	(25)	Taiwan	40.5	43	44	38	38	43	0	37	38	43
28	(27)	Norway	40.2	48	49	45	26	30	0	45	31	51
29	(30)	Turkey	40.0	42	44	32	39	40	28	35	41	37
30	(28)	Ukraine	39.8	39	41	27	40	46	0	46	32	41
31	(29)	Egypt	39.7	42	44	31	39	39	44	34	24	32
32	(32)	Finland	39.6	46	48	39	25	28	0	53	26	47
33	(33)	New Zealand	39.5	47	50	37	27	31	0	34	51	47
34	(34)	Tunisia	36.8	36	38	27	44	44	48	20	27	41
35	(35)	Bulgaria	36.4	36	39	24	37	42	0	35	34	39
36	(36)	Israel	36.3	33	37	14	46	47	39	26	28	38
37	(37)	Argentina	34.9	37	40	22	33	36	17	32	27	34
38	(39)	Chile	34.4	36	39	24	34	35	24	29	38	42
39	(38)	Hungary[4]	34.0	34	37	0	31	35	0	43	39	36
40	(40)	Czech[4]	32.8	34	38	0	32	36	0	32	23	46

Source: Ernst & Young analysis

Conform aceluiași studiu[12] România ocupă locul 11 (din 40) din perspectiva energie eoliene și 21(din 40) din perspectiva energiei solare.

La nivelul regiunii Nord Vest, conform ***Analizei potenţialului de clusterizare la nivelul judeţului Cluj*** din perspectiva industriei energetice, județul Cluj, ocupă locul I la investițiile nete în domeniu și înregistrează o productivitate a muncii dublă față de media regională. Județul Cluj ocupă o poziție-cheie în Sistemul Energetic Național prin salba de hidrocentrale din bazinul superior (Someşul Cald, Fântânele, Tarnița), înființate în anii 70-80, la care se adăugă cel mai mare proiect autohton din domeniul energetic - Hidrocentrala cu acumulare prin pompaj Tarnița – Lăpuşești. De asemenea, în Cluj-Napoca își are sediul compania care asigură distribuția energiei electrice în județele din Transilvania de Nord, cu capital majoritar de stat.

De asemenea, conform studiului realizat în cadrul proiectului TREC[13], privind potențialul de dezvoltare în domeniul energiei regenerabile există deja o serie de investiții în acest domeniu:

- Hidrocentrala Tarnița-Lăpușești (obiectiv de interes național) (1000 MW, 1,1 mld. euro)

[12] Ernst&Young *Renewable Energy country attractiveness indices*, disponibil online la adresa: http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Renewable_energy_country_attractiveness_indices_-_Issue_33/$FILE/EY_RECAI_issue_33.pdf

[13] Prezentarea rezultatelor se regăseşte online la adresa: http://www.nord-vest.ro/Document_Files/Proiecte-proprii-in-implementare/00001029/dijth_3.Rezultate_studiu.pdf

- Centrala pe Biomasă Bonțida
  - 41,3 mil EURO
  - 10 MW – electric
  - 19 MW – termic
  - funcționare: biomasă lemnoasă
- Parcuri fotovoltaice
  - Dej – 4,5 + 6 MW
  - Mihai Viteazu – 3,6 MW
- Micro & Mini Hidrocentrale
  - Valea Sebeșelului
  - Valea Draganului

Nu în ultimul rând dorim să menționăm nivelul resurselor financiare alocate cercetării, dezvoltării, inovației–domeniu conex cu cel al dezvoltării energiei regenerabile – precum și infrastructura de cercetare existentă la nivelul orașului Cluj-Napoca/Județului Cluj.

Infrastructură cercetare, dezvoltare, inovare

Conform ***Analizei potenţialului de clusterizare la nivelul judeţului Cluj*** în cadrul regiunii Nord-Vest, chiar şi cele mai dezvoltate județe sunt departe de cota de 2% din P.I.B. asumată de România pentru 2020, județul Cluj alocând, în anul 2008, 1,14% din PIB județean pentru CDI, media regională fiind de doar 0,44%, sub cea națională (0,58%).

În ceea ce priveşte activitatea de cercetare din sectorul privat, numărul firmelor care au drept obiect de activitate cercetarea-dezvoltarea este mediu, existând la nivelul anului 2009 doar 62 (7% din numarul toal la nivel national) de astfel de firme în Județul Cluj (din totalul de 79 din Regiunea Nord-Vest și 703 din țară), cu precizarea că în această categorie intră și activitățile precum elaborare studii, strategii, consultanță, care nu generează în mod necesar activități de legătură cu industria. În unitățile de cercetare publice şi private din Județul Cluj își desfăşoară activitatea circa 3.290 de salariați, ceea ce reprezintă 8% din personalul existent la nivel național, plasând județul pe locul II, după Municipiul Bucureşti.

Tabel: *Indicatori ai activității de cercetare-dezvoltare, 2007 - 2009*

Regiunea de dezvoltare	2007			2008			2009		
	Salariații	Salariații 10000 pers. ocupate civile	Cheltuieli Totale (mii lei)	Salariații	Salariații 10000 pers. ocupate civile	Cheltuieli totale (mii lei)	Salariați	Salariați 10000 pers. ocupate civile	Cheltuieli totale (mii lei)
ROMANIA	42484	48.7	2177335	43502	49.7	2980674	42420	50,4	2356907
REGIUNEA NORD-VEST	3923	33.1	193458	4146	34.9	253612	4185	36,2	194256
JUDEȚUL CLUJ	3008	91.2	154812	3339	99.8	228243	3290	101,5	170166

Sursa: INS, Tempo Online, 2011. Calcule proprii.

După cum observăm în tabelul de mai sus, la 10000 de persoane ocupate, în județul Cluj revin circa 102 cercetători, ***dublu față de media națională şi aproape triplu față de cea regională***.

Din perspectiva numărului de salariați în activitatea de CDI la 10.000 de persoane ocupate, ***județul Cluj se plasează pe locul 3 la nivel național***, după Bucureşti (161,3) şi Ilfov (154,4), devansând județele Iaşi (101,3), Argeş (100,3) şi Braşov (85,5). ***Cu 1,14% din PIB alocat pentru activități de***

CDI în 2008, Clujul se plasează pe locul IV la nivel național, după Ilfov (2,83%), Bucureşti (1,27%) şi Iaşi (1,17%). În restul județelor din țară procentul cheltuielilor cu CDI este sub 1%.
Activitatea de cercetare-dezvoltare din Județul Cluj este printre cele mai intense din țară (al treilea centru științific din România***, cu 17,98% din activitatea de cercetare fundamentală după Bucureşti care totalizează 46,22% şi la mică distanță de Iaşi cu 18,74%)*** .
Din perspectiva numărului de mărci înregistrate la OSIM în perioada 2005-2009, județul Cluj se plasează pe ***poziția a 3-a la nivel național***, după Municipiul Bucureşti şi Județul Ilfov. Cu toate acestea, numărul mărcilor înregistrate a scăzut semnificativ în ultimii ani, numărul lor fiind de circa 10 ori mai mic decât consemnat de Municipiul Bucureşti.

In domeniul Energie/ Mașini și echipamente:
Grupul Emerson, lider mondial în industria motoarelor electrice – investiție americană, plasată din 2008 în Parcul Industrial Tetarom II. La Cluj, producția se axează pe fabricarea de regulatoare de gaz pentru aplicații industriale și casnice, aparataj electric pentru medii explozive, echipamente și dispozitive pentru instalații în construcții, dar și generatoare electrice de mare putere pentru centrale eoliene și pentru grupuri generatoare. Investiția dispune și de un centru de cercetare și dezvoltare realizat în colaborare cu Universitatea Tehnică Cluj-Napoca.
Tot la infrastructura de cercetare trebuie menționate cele 7 universități publice și 3 private (cu sediul în Cluj-Napoca). De asemenea există 12 institute de cercetare publice și 8 institute private.

Același document – ***Analizei potenţialului de clusterizare la nivelul judeţului Cluj*** – grupează activitatea de cercetare, dezvoltare și inovare pe 9 direcții principale.
Tabel: *Direcții principale ale activității de cercetare, inovare și dezvoltare*

Organizația/ domeniul	UBB	UTCN	USAMV	UMF	UAD Acad. Muzică	Institute Publice	Institute/firme private	Firme cu dep. CDI
ITC	X	X					X	X
Industrii creative	X				X			
Industrie alimentară	X		X			X		X
Energie	X	X	X			X		X
Transporturi		X						
Mediu	X	X	X			X		
Bio și nanotehnologii	X	X	X	X		X		
Materiale	X	X	X	X		X		
Sănătate	X		X	X		X		X
Echipamente și mașini	X	X				X	X	

Oportunități
Ținând cont de specificul orașului sunt de interes acțiunile specifice următoarelor obiective (din draftul de strategie):
1. Creșterea numărului locurilor de muncă și a veniturilor locuitorilor din regiune
- 1.2 Încurajarea activităților de CDI în activitățile economice prioritare şi consolidarea capacităților de CDI;

- Dezvoltarea cercetării în parteneriat între universități/ institute de cercetare-dezvoltare-inovare și întreprinderi (industrie) în vederea obținerii de rezultate aplicabile, investiții în infrastructura de C&D&I și asigurarea accesului întreprinderilor, în special IMM-uri, la activități de CDI;
- Sprijinirea înființării unor structuri de tip clustere și poli de competitivitate și excelență

- 1.3 Sprijinirea tranziţiei către o economie cu emisii scăzute de carbon, care utilizează eficient resursel şi are în vedere ameninţările datorate schimbărilor climatice – ***cluster energie regenrabilă***

2. Creșterea calității vieții locuitorilor din regiune (pol de servicii de calitate)

- Îmbunătățirea sistemului de educație, a competențelor și învățării pe tot parcursul vieții pentru creșterea nivelului de participare și absolvire la toate nivelurile și formele de învățământ
- Sporirea accesului la servicii sociale de calitate
- Sporirea accesului la asistență medicală convenabilă și de calitate
- Promovarea incluziunii sociale și combaterea sărăciei
- Protejarea şi conservarea mediului natural şi antropic

3. Creşterea eficienţei şi calităţii serviciilor oferite de administraţia publică locuitorilor din regiune

- Întărirea capacităţii administrative şi sprijinirea bunei guvernanţe

Concluzii

La nivel regional cadrul strategic (provizoriu) este axat pe patru direcții majore dintre care 3 dintre acestea concordă cu strategiile de la nivel național sau internațional. Din informațiile prezentate considerăm că principalele oportunități pentru Cluj-Napoca sunt reprezentate de:

- potențialul ridicat pe domeniul cercetare, dezvoltare și inovare – obiectiv care se regăsește atât la nivel internațional (Europa 2020) cât și la nivel național și regional. În acest sens Cluj-Napoca are un avantaj competitiv substanțial datorită infrastructurii existente dar mai ales datorită resursei umane calificate care poate fi sau este deja implicată în activități specifice CDI. Un prim pas a fost crearea Centrului de Inovare în IT. Clusterul își propune să ofere o platformă de creștere susținută în mod oficial de reprezentanții locali din sectorul IT. Cluj, Asociația fiind înființată în mod legal în octombrie 2012 ca o asociație non-profit care are rolul de a coordona activitățile și proiectele desfășurate de către centrului de inovare Cluj IT. Acesta cuprinde 23 de companii de tehnologie informațională, cu o cifră de afaceri totală de 100 milioane EUR. Misiunea sa vizează inițierea, promovarea și sprijinirea intereselor comune în sectorul IT & C și relația cu mediul public și de afaceri, atât la nivel național cât și internațional, promovarea paradigmelor moderne de afaceri, precum și furnizarea de soluții inovatoare informatice care pot sprijini dezvoltarea durabilă și competitivă pentru mediul de afaceri național și instituțiile publice.

  Din perspectiva infrastructurii, componenta principală în dezvoltarea clusterului este ***Cluj Innovation City***, conceput pentru a deveni o un centru de business modern, capabil să ofere un mediu de lucru antreprenorial atractiv pentru companiile membre, precum și pentru potențiali noi membri. Structura va include o platformă intranet, pentru a permite colaborarea în mediul virtual, un centru tehnologic, centru de afaceri și o zonă de congrese.
- Potențialul privind dezvoltarea activităților de producere a de energie regenerabilă. Din acest punct de vedere atât România, dar și județul Cluj, prezintă un nivel relativ ridicat de atractivitate al investițiilor în acest domeniu – fapt care poate încuraja formarea unui cluster, ca follow-up al proiectului TREC - dezvoltat de ADR Nord-Vest

- Pornind de la obiectivul strategic 2 - **creșterea calității vieții locuitorilor din regiune –** Cluj-Napoca are un potențial ridicat de a deveni un pol regional al serviciilor de calitate, luând în considerare atât infrastructura existentă și specificul economic, social și demografic al orașului.

Documente la nivel județean

Strategia Județului Cluj 2014-2020

1. Viziunea generală a documentului strategic

Judeţul Cluj va fi în 2050 cea de-a doua regiune din România, după Bucureşti-Ilfov, din perspectiva dezvoltării, şi cel mai important pol economic, medical şi educaţional în teritoriul delimitat de principalele capitale central şi est-europene: Bucureşti şi Budapesta. Cu o economie modernă şi competitivă, bazată pe oportunităţile culturale şi ştiinţifice, Clujul va oferi locuitorilor săi un standard de viaţă înalt, în armonie cu mediul înconjurător şi încurajând spiritul civic.

2. Direcții strategice

a. **Cluj – centru economic modern și competitiv** (IT&C, tehnologii de vârf, industrii creative, energii regenerabile, agricultură ecologică și produse tradiționale) capabil să intre în competiție cu alte regiuni din România, din ECE și din lume, care oferă un climat favorabil atragerii de investiții străine și dezvoltării mediului de afaceri local, precum și activităților industriale și comerciale Numeroșii investitori din domeniul ***IT&C*** au creat mii de locuri de muncă pentru tinerii absolvenți cu studii superioare în domeniu, ca și pentru cercetători și dezvoltatori. Clujul anului 2020 va fi unul al tehnologiilor moderne, în care accesul la Internet va fi nelimitat și ultimele tehnologii media vor fi accesibile locuitorilor și mediului de afaceri

b. Cluj – pol științific și educațional ce stimulează inovarea, prin concentrarea unui important capital uman. Clujul este principalul centru universitar din Transilvania, cu investiții semnificative în infrastructura de educație superioară și cercetare, iar cercetătorii de aici își vor lega cariera profesională de dezvoltarea județului. Zecile de mii de proaspeți absolvenți de la universitățile clujene, români și străini, educați la cele mai înalte standarde internaționale, au decis să rămână în Cluj și aceștia constituie cheia dezvoltării în următorul deceniu

c. Cluj – pol medical. ***Serviciile medicale de înaltă clasă*** și ***învățământul medical*** sunt o marcă distinctivă a județului. Numeroasele clinici publice și private moderne, existența unor nuclee de cercetare solide și a unei universități de medicină și farmacie în plină ascensiune, tot mai atractivă pentru tineri din întreaga lume, fac din Cluj un pol medical de importanță europeană

d. Cluj – centru turistic și cultural ***Moștenirea culturală și istorică*** a Clujului este una foarte bogată, întregind competitivitatea și identitatea cosmopolită a județului. Clujeni, de diferite naționalități, au păstrat această moștenire cu mândrie de-a lungul timpurilor și sunt dornici să o împărtășească cu ceilalți. Acest potențial deosebit trebuie menținut și valorificat, astfel încât județul să devină un pol de atracție pentru turiști români și străini, dar și pentru oameni de afaceri, artiști sau cercetători, în general pentru toți cei creativi. Clujul devine un pol pentru ***industriile culturale și creative***, centre media, culturale și recreative, festivaluri, etc. sprijinind dezvoltarea economică a județului și crearea de noi locuri de muncă pentru persoanele înalt-calificate. Investițiile în infrastructura de sprijinire a afacerilor din domeniu (centre culturale, centre de afaceri, spații expoziționale, etc.), în organizarea de evenimente culturale, reuniuni, conferințe, etc. va contribui la dezvoltarea turismului și a infrastructurii hoteliere

e. Cluj – centru al Transilvaniei, ușor accesibil și cu o infrastructură modernă Județul Cluj va oferi ***soluții moderne de transport*** cetățenilor săi și celor care îl tranzitează. Pe lângă conectarea clujenilor, turiștilor și firmelor din județ la rețelele majore de transport din țară și din Europa, o atenție deosebită se va acorda transportului în comun (mai ales în zonele urbane) care trebuie să fie perceput de locuitori ca metoda de transport cea mai eficientă. Proiectele de infrastructură de transport sunt vitale pentru asigurarea prosperității județului. Județul Cluj al viitorului este unul al ***infrastructurii moderne,*** asigurând coeziunea dintre

clujeni, indiferent de vârstă, nivel de trai, naționalitate, sex sau religie. Centre speciale de sprijin pentru persoanele vârstnice, diferite facilități de interes comun, parcuri, spații sportive și de recreere, infrastructură educațională modernă, etc. – toate acestea se subscriu acestui obiectiv.

f. **Cluj-Napoca – metropolă europeană.** Prezența în județ a celei mai importante metropole din România după București și statutul acesteia de capitală neoficială a Transilvaniei, va întări funcția administrativă Clujului la nivelul întregii regiuni. Dezvoltarea județului, deși mai echilibrată teritorial, se va axa pe ***Zona Metropolitană Cluj-Napoca,*** parte a rețelei europene de metropole și principala aglomerare urbană din teritoriul delimitat de capitalele Budapesta și București, aflate la distanță egală de Cluj.
g. **Cluj – județ verde.** Poziția sa geografică, la poalele unei splendide zone montane, bine împădurite, investițiile în infrastructura de protecție a mediului și angajamentul cetățenilor îi oferă Clujului statutul de ***regiune prietenoasă cu mediul***, în comparație cu alte zone din țară. Pe lângă calitatea aerului și a apei, infrastructura sportivă și de agrement modernă oferă locuitorilor și turiștilor/sportivilor un cadru perfect pentru relaxare.
h. **Cluj – județul cu servicii publice de cea mai bună calitate.** Misiunea autorităților publice locale din Județul Cluj este de a integra eforturile clujenilor și de a transpune viziunea de dezvoltare a județului în realitate, prin adoptarea unui sistem de management bazat pe un ***parteneriat real cu cetățenii și mediul de afaceri din județ***. Scopul final este acela de a utiliza la maxim potențialul de care dispune județul, ținând cont de nevoile reale ale acestor beneficiari finali. Viziunea de dezvoltare a Clujului pune în centrul său clujenii și ***participarea civică*** a acestora. Asigurarea unui standard înalt de viață se poate realiza doar în condițiile existenței unei comunități civice puternice, deschise către inovare și diversitate și care să nu compromită echilibrul spațial, ecologic, economic și social al județului. În acest fel dezvoltarea va fi continuă și durabilă. Clujeni au un puternic simț al apartenenței la comunitate și se vor implica permanent în dezbateri legate de viitorul județului lor, monitorizând acțiunile și rezultatele autorităților locale

3. **Obiective generale și obiective specifice**

- structura obiectivelor este următoarea: obiectiv general, obiectiv specific, priorități, măsuri

Obiectiv general:

Dezvoltarea şi promovarea judeţului cluj ca o destinaţie atractivă pentru investitori, turişti şi locuitori, bazată pe o economie competitivă şi sustenabilă, o infrastructură modernă şi servicii de înaltă calitate, accesibile tuturor, cu o viaţă culturală şi ştiinţifică dinamică, sprijinită de o forţă de muncă înalt calificată şi de cetăţeni responsabili.

Obiective specifice:

1. Creșterea competitivității economiei județului Cluj, prin valorificarea resurselor de muncă și a spiritului antreprenorial din județ, susținerea inovării și furnizarea de servicii de afaceri adaptate la nevoile întreprinderilor cu profil agricol, industrial și de servicii.

Prioritatea 1 – Creşterea competitivităţii întreprinderilor cu profil industrial şi de servicii din judeţul Cluj și dezvoltarea durabilă a antreprenoriatului. Elemente cheie:

- Cluj-Napoca este una dintre destinațiile europene cele mai atractive pentru relocarea firmelor din domeniul serviciilor IT, fiind un important centru universitar, cu forță de muncă calificată în domeniu, la salarii competitive;
- Cea mai mare parte a producției industriale a județului este destinată exporturilor, care s-au triplat în ultimii 5 ani, însă balanța comercială a județului rămâne negativă;
- Absența parcurilor științifice și tehnologice din județ;

- IMM-urile înregistrează o productivitate scăzută a muncii și nu dispun de resurse financiare pentru realizarea de investiții;
- Cluj-Napoca – centru al activității economice, fapt care determină o dependență economică crescută a celorlalte localități din Cluj de reședința de județ;
- Îmbunătățirea activității antreprenoriale în mediul rural.

Măsura 1 *– Realizarea de investiții în sectorul productiv în vederea creșterii competitivității IMM pe piața internă și externă și sprijinirea dezvoltării întreprinderilor din sectorul serviciilor, cu prioritate a microîntreprinderilor.* Elemente cheie:

- Investiții realizate cu prioritate la nivelul IMM-urilor;
- Sprijinirea procesului de creare de noi unități de producție, extinderea și diversificarea celor existente, schimbări în procesul de producție în vederea lansării de noi produse, achiziția de bunuri intangibile, mai ales în sectoarele productive cu potențial ridicat de creștere la nivelul județului (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative);
- Sprijinirea cu prioritate a microîntreprinderilor, active în sfera serviciilor, care utilizează resurse umane înalt-calificate din județ.

Măsura 2 *- Înființarea unor clustere funcționale, orientate către inovare, în ramurile cu potențial de creștere de la nivelul județului (industria IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative)*

- Sprijină cooperarea între întreprinderi;
- Derularea unor proiecte în parteneriat;
- Facilitarea transferului tehnologic dinspre mediul de cercetare către cel de afaceri;
- Identificarea potențialelor clustere, înființarea acestora, programe de diseminare și informare, schimb de bune practici, activități de mentoring și coaching;
- Transferul de know-how, dezvoltarea capacității administrative și managementul acestora.

Măsura 3 *- Crearea de noi structuri de sprijinire a afacerilor din ramurile industriale cu potențial ridicat de creștere și dezvoltarea unei rețele profesioniste de furnizori de servicii de afaceri, care să se adreseze cu prioritate IMM-urilor din județ (inclusiv consultanță financiară, de management și de accesare a fondurilor europene)*

- Dezvoltarea unei rețele de sprijinire a afacerilor (incubatoare de afaceri, centre de afaceri, parcuri industriale și logistice, centre expoziționale, parcuri științifice și tehnologice, etc.) care să găzduiască întreprinderile (în special, cele mici și mijlocii) din ramurile cu potențial ridicat de creștere (IT&C, mașini și echipamente, prelucrarea lemnului, materiale de construcții și industrii creative), dar și să ofere servicii de afaceri acestor firme (consultanță, organizare de târguri și expoziții, formare profesională, transfer tehnologic, etc.);
- Sprijinirea cu prioritate a furnizării de servicii de consultanță pentru IMM-urile din județ;

Măsura 4 *- Diversificarea economiei rurale prin încurajarea înființării și dezvoltarea activității IMM-urilor în domeniile neagricole din mediul rural și creșterea implicării și responsabilizarea locuitorilor, încurajarea colaborării și a parteneriatelor în activități economice.*

- Creșterea numărului IMM-urilor rurale active în domenii neagricole;
- Stimularea înființării întreprinderilor și dezvoltarea celor existente în vederea reducerii gradului de dependență față de agricultură a comunităților rurale și încurajarea investițiilor care generează activități multiple și venituri alternative;
- Stimularea implicrăii locuitorilor în activități economice prin organizarea de workshop-uri, conferințe, reuniuni și întâlniri de interes public, furnizare de informații, reducerea barierelor administrative sau prin oferirea de avantaje financiar-fiscale.

Măsura 5 *- Dezvoltarea de branduri și promovarea produselor și serviciilor cu specific local pe piața internă și externă*

- Dezvoltarea mărcilor locale;

- Promovarea resurselor și atu-urilor de care dispune județul Cluj în rândul investitorilor străini, dar și a oamenilor de afaceri români;

Prioritatea 2 – Creșterea competitivității activităților economice din sectorul agricol (cu accent pe zootehnie, horticultură și plante energetice, acvacultură) și îmbunătățirea condițiilor pentru fermele mici. Elemente cheie:

- Clujul are o serie de avantaje competitive în domeniul agricol;
- Numărul produselor tradiționale atestate este foarte mic în comparație cu celelalte județe din Regiunea Nord-Vest;
- Interesul pentru produsele ecologice, naturale și tradiționale crește și au apărut mai multe inițiative pentru promovarea agriculturii și a produselor agricole locale.

Măsura 1 *- Promovarea transferului de cunoștințe și inovării în procesul de producție agricolă.*

- Stimularea inițiativelor de tehnologizare și inovare în procesul de producție agricolă și susținerea proiectelor de cercetare aplicative în acest domeniu;
- Sprijinirea exploatațiilor agricole care produc produse agricole mai puțin răspândite în județul Cluj (ciuperci, iepuri, rațe, prepelițe, struți etc.).

Măsura 2 *- Încurajarea dezvoltării de unități de procesare agroalimentară și de unități de colectare, depozitare și valorificare a producției agricole realizate de micii fermieri și dezvoltarea piețelor și târgurilor locale.*

- Sprijinirea înființarii de unități de procesare agroalimentară;
- Îmbunătățirea dotării tehnice a unităților de procesare existente;
- Dezvoltarea tehnologiilor sustenabile de procesare și marketingul produselor;
- Colectarea produselor agricole și crearea facilităților comune de depozitare și valorificare, dotate cu utilaje specializate, și dezvoltarea piețelor și târgurilor locale.

Măsura 3 *- Creșterea competitivității sectoarelor agricole și promovarea restructurării și consolidării fermelor.*

- Sprijinirea demersurilor fermierilor pentru comasarea terenurilor, prin servicii de consiliere și asistență juridică și acoperirea parțială a costurilor presupuse de acest proces;
- Finanțarea unor studii care să stabilească ce culturi pot avea randamente mai ridicate pentru diferite zone.

Măsura 4 *- Încurajarea și recompensarea micilor fermieri care utilizează metode de cultivare tradiționale și ecologice*

- informarea micilor fermieri interesați, subvenționarea micilor fermieri care utilizează metode de cultivare tradiționale și ecologice, precum și facilitarea creării și funcționării unor rețele de comercializare a produselor ecologice

Măsura 5 *- Sprijinirea înființării și funcționării grupurilor de producători și c*reșterea *puterii de negociere a producătorilor agricoli.*

- Comasarea parcelelor și dezvoltarea de acțiuni comune;
- Formarea producătorilor agricoli, stimularea înființării grupurilor de producători și creșterea rolului organizațiilor interprofesionale de negociere.

Măsura 6 *- Dezvoltarea serviciilor de consultanță agricolă, financiară, de management și de accesare a fondurilor europene pentru micii fermieri.*

- Înființarea centrelor de consultanță și consiliere la nivelul comunelor

Măsura 7 *- Promovarea și urmărirea respectării cerințelor UE referitoare la mediu, apă, sănătatea și bunăstarea animalelor, sănătatea plantelor și sănătatea publică.*

- Informarea, consilierea și formarea producătorilor agricoli cu privire la cerințele și standardele UE, susținerea proiectelor care au ca scop trecerea la sisteme de producție conforme cu cerințele UE și respectării acestor cerințe de către toți producătorii agricoli.

Măsura 8 *- Crearea brandurilor locale și promovarea produselor agricole cu specific local pe piața internă și externă.*

- Sprijinirea producătorilor locali în vederea certificării produselor tradiționale, crearea unor branduri-umbrelă, precum și organizarea și participarea la evenimente expoziționale organizate la nivel local, național și internațional;
- Încurajearea dezvoltării relațiilor comerciale ale producătorilor locali cu exteriorul.

Măsura 9 *– Dezvoltarea activității de acvacultură.*

- Sprijinirea exploataților agricole care înființează pescării.

Măsura 10 *– Dezvoltarea infrastructurii agricole și forestiere și îmbunătățirea infrastructurii de îmbunătățiri funciare.*

- Construirea și modernizarea drumurilor agricole și forestiere;
- Efectuarea de lucrări de îmbunătățiri funciare;

Prioritatea 3 – Dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare-inovare din județ, facilitarea transferului de tehnologie dinspre mediul academic către cel de afaceri și extinderea accesului populației și mediului de afaceri la rețeaua broadband de mare viteză. Elemente cheie:

- Număr redus de firme inovative în Cluj;
- Transfer sporadic de cunoștințe și tehnologie dintre mediul academic și cel de afaceri;
- Dezvoltarea unor proiectele comune de cercetare, care să plece de la nevoile reale ale mediului de afaceri și să contribuie la crearea de noi locuri de muncă;

Măsura 1 *– Dezvoltarea capacităților de cercetare-dezvoltare-inovare în domeniile de cercetare cu potențial și sprijinirea absorbției rezultatelor de către mediul de afaceri din județ prin derularea de proiecte în parteneriat între firme, universități și centre de cercetare.*

- Sprijinirea proiectelor care să conducă la creșterea eficienței activității de C-D a universităților și a institutelor de C-D;
- Sprijinirea dezvoltării tehnologice bazată pe cercetări industriale și pre-competitive, în vederea realizării și testării de noi produse, tehnologii și servicii.

Măsura 2 *– Sprijinirea înființării de start-up-uri și spin-off-uri inovative.*

- Sprijinirea activităților de inovare start-up-uri și spin-off-uri noi, cu prioritate din mediul urban, care valorifică rezultatele cercetării din mediul universitar și academic.

Măsura 3 *– Sprijinirea dezvoltării e-economiei.*

- Implementarea de sisteme informatice integrate, aplicații electronice de management al afacerilor, soluții de comerț electronic, etc. la nivelul întreprinderilor din județ.

Măsura 4 *– Îmbunătățirea infrastructurii TIC și asigurarea conexiunii la rețelele de internet de mare viteză, cu precădere în mediul rural.*

- Susținerea conectării la broadband, precum și consolidarea infrastructurii TIC (în special în zonele de eșec ale pieței – zone rurale - dezavantajate din punct de vedere al accesului la mijloacele moderne de comunicații).

Prioritatea 4 – Integrarea armonioasă și competitivă a turismului din județul Cluj în sistemul turistic regional, național și european, prin crearea unei oferte turistice complexe, complementare și competitive, capabilă să motiveze și să genereze fluxuri turistice convergente și să satisfacă o cerere turistică potențială diversificată ca necesități, opțiuni, exigențe, gusturi și posibilități materiale. Elemente cheie:

- Valorificare insuficienta a potențialului turistic al județului Cluj;
- Existența unui număr foarte redus de pensiuni turistice de confort mediu și ridicat (3 margarete și peste) în zonele agroturistice;
- Numărul foarte redus de localități rurale care dispun de o capacitate de cazare capabilă să susțină organizarea unui eveniment generator de turiști (60-200 locuri);
- Anumite monumente istorice valoroase se află în zone relativ izolate;
- Majoritatea agențiilor de tursim sunt localizate în Cluj-Napoca;
- Sector de divertisment – agrement slab dezvoltat;
- Târgurile și expozițiile organizate în județ se desfășoare preponderent în Cluj-Napoca;

- Numărul scăzut de rețele de informare și promovare a tursimului în Cluj.

Măsura 1 *– Reabilitarea, conservarea și protecția patrimoniului natural și amenajarea turistică modernă, competitivă și funcțională a acestuia.*

- Identificarea și promovarea obiectivelor, locațiilor, arealelor și zonelor naturale și antropice cu potențial turistic ridicat și includerea acestora în circuitul turistic național și internațional;

Măsura 2 *– Punerea în valoare a patrimoniului turistic antropic (de factură spirituală și construit) al județului Cluj ca premisă a exploatării eficiente, protecției și conservării lui și integrarea acestuia in trasee turistice, în vederea creșterii atractivității ofertei turistice și imaginii turistice și a valorificării optime a acestora.*

- Stabilizarea și consolidarea monumentelor în vederea valorificării culturale;
- Gestionarea facilă și corectă a patrimoniului și asigurarea posibilității de a interveni în condiții legale asupra monumentelor.

Măsura 3 *– Valorificarea integrală a resurselor hidrominerale, morfoclimatice și morfopeisagistice ale județului și realizarea unei oferte turistice diversificate, complexe și complementare care să acopere/satisfacă o gamă cât mai largă de opțiuni, necesități și posibilități materiale ale clientelei potențiale din județ și din afara județului și diversificarea tipologică și ridicarea nivelului calitativ al capacității de cazare în vederea stimulării turismului de nișă (afaceri și congrese, evenimențial, incentive etc.) și cultural.*

- Realizarea unei infrastructuri turistice diversificate tipologic prin modernizarea, readaptarea funcțională a bazelor existente și dezvoltarea de noi amenajări.

Măsura 4 *– Asigurarea unor servicii turistice de calitate și diversificate și promovarea dezvoltării de pachete inovative.*

- Atragerea de noi turiști în județ;
- Reducerea sezonalității și prelungirea duratei de sejur.

Măsura 5 *– Acordarea unei importanțe sporite componentei de promovare turistică în vederea impunerii județului Cluj ca una dintre destinațiile turistice majore pe plan regional, național și internațional (marketingul destinației).*

- Creșterea atractivității și a rezonanței domeniului turistic din județul Cluj și a diferitelor locații cu valențe turistice;
- Posibilitatea realizării unor venituri mai ridicate prin creșterea vânzării produselor turistice din județul Cluj, dar mai ales a produselor specifice locale.

2. Creșterea accesibilității județului și asigurarea unei infrastructuri de utilități, educaționale, de sănătate și sociale moderne, ca bază a dezvoltării economice și sociale.

Prioritatea 1 – Asigurarea conectării județului la fluxurile de călători și mărfuri prin intermediul unei infrastructuri de transport moderne și asigurarea echilibrului între diferite modalități de transport. Elemente cheie:

- Lipsa infrastructurii fizice în mediul rural;
- Creșterea semnificativă a duratelor de transport pe calea ferată în ultimii 21 de ani;
- Eficiență scăzută a tranzitului rutier între unele dintre perechile posibile din cele șapte direcții majore de călătorie ce converg în zona Cluj-Napoca.

Măsura 1 *– Construcția rețelei rutiere rapide spre toate cele patru direcții principale de trafic și asigurarea accesului la rețeaua TEN-T și reabilitarea axelor rutiere secundare de acces înspre județ.*

- Construcția de autostrăzi sau drumuri rapide înspre cele patru direcții de trafic importante:
  - înspre vest și nord-vest, respectiv Autostrada Transilvania înspre Zalău;
  - înspre nordest, respectiv o autostradă pe relația Cluj-Napoca – Gherla – Dej – Bistrița, cu o posibilă continuare înspre Vatra Dornei și Suceava;
  - înspre est și sudest, respectiv Autostrada Transilvania înspre Târgu Mureș;

- înspre sud, respectiv un drum expres cu profil de autostradă pe relația Turda – Alba Iulia – Sebeș;

- Reabilitarea sau modernizarea unor drumuri naționale ce trec prin județul Cluj.

Măsura 2 *– Reabilitarea și modernizarea drumurilor județene și comunale, în principal a celor de interes turistic și economic.*

- Eficientizarea transportului public;
- Realizarea infrastructurii de acces care facilitează și stimulează investițiile, inclusiv în turism;
- Realizarea drumurilor rutiere care asigură derularea actului turistic propriu-zis.

Măsura 3 *– Reabilitarea infrastructurii de transport feroviar.*

- Reparația capitală a căilor ferate ce converg în municipiul Cluj-Napoca, în mod specific a tronsoanelor Cluj-Napoca – Dej, Cluj-Napoca – Oradea și Apahida – Teiuș pentru ca durata calătoriilor să se încadreze în anumiți parametrii.

Măsura 4 *– Reabilitarea infrastructurii de transport aerian.*

- Modernizarea și dezvoltarea infrastructurii de transport aerian și a echipamentelor asociate aeroportului internațional Cluj-Napoca.

Măsura 5 *– Acțiuni integrate pentru promovarea transportului intermodal.*

- Facilitarea accesului rapid, sigur și confortabil al persoanelor și mărfurilor de la un mod de transport la altul.

Măsura 6 *– Dezvoltarea sistemelor de transport urban ecologic.*

- Sprijinirea utilizării mijloacelor de transport în comun și a vehiculelor cu emisie redusă;
- Sprijinirea deplasării pe bicicletă;
- Sprijinirea utilizării tehnologiilor verzi.

Prioritatea 2 – Dezvoltarea altor infrastructuri critice pentru județ: rețele de utilități, infrastructura de educație, sănătate și socială. Elemente cheie:

- Accesul redus al comunităților la infrastructura de apă și apă uzată;
- Calitatea necorespunzătoare a apei potabile;
- Lipsa facilităților de canalizare și epurare a apelor uzate în anumite zone (mai ales rurale).

Măsura 1 *– Dezvoltarea rețelelor de utilități publice (cu precădere în mediul rural).*

- Creșterea numărului de localități și de locuitori care se bucură de infrastructură locală modernă și de calitate.

Măsura 2 *– Îmbunătățirea infrastructurii educaționale pentru toate localitățile județului.*

- Activități de reconstrucție, extindere, consolidare de clădiri;
- Îmbunătățirea sistemelor de încălzire centrală și facilități sanitare;
- Dotarea cu echipamente și utilități speciale pentru elevi cu dizabilități;
- Achiziționarea de mijloace de transport a elevilor;
- Dotarea cu echipamente, inclusiv IT, a școlilor.

Măsura 3 *– Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii de sănătate.*

- Reabilitarea, modernizarea și dotarea cu echipamente de specialitate a spitalelor, a secțiilor de urgență și a centrelor de permanență.

Măsura 4 *– Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii sociale.*

- Acțiuni de reabilitare, modernizare și dotare cu echipamente a centrelor sociale și rezidențiale.

Prioritatea 3 – Dezvoltarea infrastructurii de transport a zonei urbane Cluj-Napoca. Elemente cheie:

- Necesitatea de a extinde sau îmbunătăți infrastructura și serviciile de transport utilizate de locuitorii și vizitatorii zonei urbane extinse aferente municipiului Cluj-Napoca.

Măsura 1 *– Creșterea accesibilității rutiere înspre și în interiorul zonei urbane Cluj-Napoca.*

- Realizarea de noi căi rutiere rapide;
- Realizarea rețelei de autostrăzi urbane a zonei Cluj-Napoca;

- Construcția de noi puncte de acces pe Autostrada Transilvania.

Măsura 2 *– Creșterea importanței transportului public propice mediului înconjurător.*

- Modernizarea și extinderea sistemelor existente de transport public în comun;
- Implementarea unor noi sisteme de transport public în comun.

3. Dezvoltarea resurselor umane ca suport al dezvoltării economice și sociale, prin creșterea calității învățământului și promovarea educației pentru adulți, creșterea gradului de ocupare pe piața muncii și asigurarea incluziunii sociale.

Prioritatea 1 – Creşterea calităţii actului educaţional şi facilitarea accesului la educaţie şi formare, într-o reţea şcolară diversificată, beneficiind de serviciile unor cadre didactice performante. Elemente cheie:

- Ponderea populației mai puțin calificată, care are doar studii la nivel gimnazial și primar este sub nivel național;
- Numărul în descreștere a unităților școlare din județ pe fondul scăderii efectivelor de elevi;
- La nivelul învățământului profesional, vocațional și liceal tehnic există foarte puține unități care pot oferi cursuri în limba maghiară (minoritatea maghiară este cea mai numeroasă din județ);
- Dinamica ofertei serviciilor nu este în concordanță deplină cu dinamica și cererea dinspre domeniul pieței forței de muncă.

Măsura 1 *– Reducerea ratei abandonului școlar în rândul elevilor în special în mediul rural.*

- Prevenirea și diminuarea fenomenului de părăsire timpurie a școlii.

Măsura 2 *– Îmbunătățirea calității învățământului preșcolar, primar și gimnazial și asigurarea accesului la educație pentru fiecare copil din mediul rural.*

- Adaptarea planurilor de învățământ, întreprinderea unor programe de învățare, creație, sport și agrement, informarea părinților și implicarea lor în programele școlare;
- Creșterea ponderii personalului didactic calificat este realizabilă prin motivarea cadrelor didactice (oferire de cazare, formare profesională, burse etc.);
- Îmbunătățirea facilităților de transport, programe pentru conștientizarea importanței educației în rândul elevilor și a părinților și printr-un sistem de burse oferite elevilor din familii cu posibilități materiale reduse.

Măsura 3 *– Diversificarea ofertei și creșterea calității serviciilor educaționale în sfera învățământului profesional, vocațional și liceal tehnic, în raport cu direcțiile de dezvoltare economică din județ, cât și reducerea inegalităților teritoriale, sociale și etnice în accesul la educație.*

- Dezvoltarea și diversificarea oportunităților educaționale de reintegrare în sistemul educațional a tinerilor și adulților care nu au absolvit 8 clase;
- Susținerea unor programe educaționale de tip „A doua șansă”;
- Introducerea de noi profiluri în sfera învățământului profesional, vocațional și liceal tehnic, care să deservească nevoile economiei actuale și cu potențial viitor;
- Facilitarea incluziunii copiilor rromi în instituții școlare profesionale, în limba pe care o stăpânesc cel mai bine;
- Susținerea elevilor din mediul rural care frecventează licee sau școli profesionale din alte localități.

Măsura 4 *– Creșterea calității serviciilor de formare a adulților, în concordanță cu creșterea capacității populației active a județului de a se adapta la cerințele unei piețe a forței de muncă dinamice.*

- Creșterea ofertei de educație a adulților;
- Eficientizarea și profesionalizarea programelor de formare a adulților;
- Corelarea mai eficientă cu cerințelor pieței forței de muncă;

- Formarea profesională pentru adulții fără loc de muncă din mediul rural, în meserii căutate pe piața forței de muncă.

Măsura 5 *– Dezvoltarea calitativă și/sau cantitativă a efectivului de cadre didactice din învățământ din mediul urban și rural, indiferent de limba de predare și motivarea mai bună a cadrelor didactice.*

- Sprijină dezvoltarea unor programe de dezvoltare profesională și oferirea de stimulente cadrelor didactice indiferent de mediul de rezidență și limba de predare.

Măsura 6 *– Dezvoltarea infrastructurii materiale și a resurselor umane în instituțiile de învățământ superior și de cercetare, în vederea creșterii performanțelor științifice și a inovării.*

- Creșterea numărului de persoane cu studii superioare;
- Creșterea performanțelor științifice și a inovării.

Prioritatea 2 – Promovarea ocupării și creșterea mobilității forței de muncă pentru a răspunde nevoilor reale de pe piața muncii și asigurarea dezvoltării economice și sociale.

- Numărul scăzut de salariați la 100 de locuitori din zona rurală.

Măsura 1 *– Creșterea oportunităților de ocupare prin stimularea IMM-urilor în crearea de noi locuri de muncă și atragerea unităților economice care creează un număr mare de locuri de muncă, în special în mediul rural.*

- Crearea de noi locuri de muncă în IMM-uri, întreprinderi mari și în domeniul lucrărilor publice.

Măsura 2 *– Optimizarea necesităților pieței de muncă cu oferta educațională.*

- Acțiuni de diversificare a ofertei educaționale în domeniile cerute pe piața muncii, din sistemul universitar și preuniversitar, precum și din sistemul de formare continuă;
- Adaptarea sistemului de formare la cerințele de standard european și întemeierea unor noi structuri de formare;
- Formarea de parteneriate între școli și mediul de afaceri.

Măsura 3 *– Creșterea gradului de competitivitate și adaptabilitate pe piața forței de muncă.*

- Consilierea și asistarea absolvenților învățământului mediu, respectiv universitar în vederea realizării tranziției de la mediul educațional la viața profesională;
- Realizarea de programe de formare profesională și cursuri de calificare/recalificare pentru dezvoltarea cunoștințelor și abilităților.

Măsura 4 *– Extinderea și îmbunătățirea serviciilor în vederea reintegrării pe piața muncii a femeilor după naștere.*

- Extinderea serviciilor de creșă și de grădinițe cu program prelungit, introducerea programelor de tip after school.

Măsura 5 *– Urmărirea mai eficientă a migrației interne și externe, stoparea migrației externe și facilitarea repatrierii și a reinsertiei repatriaților pe piața muncii*

- Analize asupra pieței forței de muncă, implementarea de programe la nivel județean, astfel încât să fie luată în vedere cererea și oferta în tot ansamblul județului;
- Măsuri active de inițiere de afaceri mici și mijlocii;

Prioritatea 3 – Combaterea riscului de excluziune socială a populațiilor vulnerabile și creșterea calității vieții acestora

- Populația afectată de sărăcia extremă aparține, în parte însemnată, comunităților de rromi;
- Romii din comune stau aproape de sat, dar în cătun separat, iar în cazul orașelor stau îndepărtat de oraș;
- Clujul ocupă locul 1 în rândul regiunii de dezvoltare Nord-Vest în ceea ce privește numărul de persoane cu dizabilități din zonă;
- Clujul are un număr redus de asistenți maternali profesioniși comparativ cu celelalte județe ale țării.

Măsura 1 *– Reducerea sărăciei și eliminarea sărăciei extreme*

- Asigurarea sustenabilității financiare a sistemului venitului minim garantat și a funcționării sale normale;
- Asigurarea transportului în comun pentru comunități marginalizate;
- Asigurarea minimului necesar pentru o viață decentă pentru familiile aflate în sărăcie extremă

Măsura 2 *– Prevenirea și combaterea excluziunii sociale a populațiilor vulnerabile prin îmbunătățirea și diversificarea formelor de suport pentru persoanele vulnerabile și promovarea, în toate domeniile și în toate situațiile, a egalității de șanse*

- Inițierea unor programe destinate persoanelor cu dizabilități ușoare, grupurilor etnice minoritare;
- Asigurarea condițiilor normale de viață și a unor servicii la nivelul standardelor de calitate;
- Dezvoltarea serviciilor de îngrijire la domiciliu si a altor servicii alternative de tipul: centre de zi, cluburi, locuințe protejate, adăposturi, centre de reabilitare, servicii de tip respite.

Măsura 3 *– Combaterea tuturor formelor de discriminare etnică și suport pentru populația de etnie rromă în vederea creșterii oportunităților acestora de acces la o viață social-economică modernă și prosperă*

- Reabilitarea din punctul de vedere al condițiilor de locuire, serviciilor sociale și oportunităților ocupaționale a zonelor locuite de rromi;
- Suport pentru afirmarea culturală a romilor și pozitivarea imaginii lor colective.

Măsura 4 *– Asigurarea condițiilor de viață pentru copii și a accesului la oportunitățile de dezvoltare*

- Creșterea capacității autorităților administrației publice locale în asumarea problematicii copiilor din punct de vedere financiar;
- Înființarea de noi servicii rezidențiale pe model familial, înființarea de centre maternale, consiliere și școli ale părinților și alte servicii pentru sprijinirea părinților;
- Programe comunitare de supervizare și reinserție socială a tinerilor delicvenți, introducerea în cadrul programelor școlare a unor ore de pregătire juridică.

Prioritatea 4 – Asigurarea unor servicii medicale de înaltă clasă

- Numărul scăzut de personal sanitar din județ;
- Județul Cluj prezintă un raport de dependență a vârstnicilor mai ridicat decât la nivel național sau regional.
- Gradul de îmbătrânire, situația demografică a mediului rural al județului Cluj cunoaște o deteriorare continuă din punct de vedere a structurii pe vârste.

Măsura 1 *– Îmbunătățirea calității serviciilor medicale, modernizarea și dotarea cu aparatură a spitalelor și a policlinicilor de stat din județ.*

- Modernizarea infrastructurii, a aparaturii policlinicilor publice și a spitalelor;
- Asigurarea medicamentelor de bază pentru pacienți;
- Accesul la serviciile medicale de bază în toate localitățile județului.

Măsura 2 *– Asigurarea resurselor materiale și umane pentru unități medicale pentru înființarea de servicii cu paturi pentru îngrijire paleativă*

- Îngrijirea bolnavilor vârstnici în condiții optime;
- Creșterea duratei medii a vieții.

Măsura 3 *– Instruirea și familiarizarea populației privind modul de viață sănătos, alimentația sănătoasă, cât și prevenirea îmbolnăvirilor cronice*

- Scăderea îmbolnăvirilor cardio-vasculare și ale aparatului digestiv;
- Creșterea speranței de viață la naștere a populației județului la nivelul mediei UE.

4. Asigurarea unei creșteri durabile prin promovarea unei economii mai eficiente, mai ecologice și mai competitive din punctul de vedere al utilizării resurselor și a politicii energetice.

Prioritatea 1 – Combaterea schimbărilor climatice și consolidarea capacității de rezistență a economiei în fața riscurilor climatice, precum și capacitatea de prevenire a dezastrelor și de reacție la acestea.

- Utilizarea mai eficientă a resurselor;
- Calitate variabila a apelor din județ.

Măsura 1 *– Managementul riscurilor naturale*

- Abordare proactivă în vederea protejării locuințelor, bunurilor, resurselor naturale, precum și activităților economice în zonele cu un potențial de risc ridicat.

Măsura 2 *– Creșterea capacității de intervenție în cazul dezastrelor*

- Pregătire profesională în domeniul dezastrelor naturale;
- Echipamente adecvate pentru a reduce cât mai mult timpul necesar intervenției și eficiența lor.

Prioritatea 2 - Sprijinirea utilizării energiilor regenerabile și a creșterii eficienței utilizării energiei

- Scăderea semnificativă a importurilor de petrol și gaze până în 2020;
- Creșteri ale PIB-ului.

Măsura 1 *- Stimularea obținerii și utilizării energiei regenerabile*

- Înființarea sistemelor de obținere a energiei electrice din surse regenerabile

Măsura 2 *- Îmbunătățirea eficienței energetice și reducerea impactului negativ asupra mediului al funcționării sistemului energetic*

- Reducerea consumului de energie necesar încălzirii locuințelor.

Prioritatea 3 - Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural și promovarea unei utilizări eficiente a resurselor

- Mare parte a regnului animal și vegetal suferă sau este supus presiunilor, în special celor determinate de activitatea omului;
- Gestionarea deșeurilor menajere se face centralizat, dar fără să fie disponibile rampe de gunoi ecologice autorizate;
- Ariile protejate ale județului Cluj acoperă 1% din teritoriu, situându-se mult sub media pe țară;
- Localitățile județului se caracterizează prin grade diferite de vulnerabilitate la riscurile de mediu.

Măsura 1 *- Dezvoltarea sistemelor durabile de management al deșeurilor*

- Dezvoltarea sistemului de colectare selectivă;
- Facilitarea reutilizării și refolosorii deșeurilor, în mod special în scopuri energetice și ca materie primă.

Măsura 2 *- Conservarea și refacerea ecosistemelor*

- Accelerarea eforturilor de conservare a naturii și reducerea presiunilor ecologice asupra biodiversității și ecosistemelor;

Măsura 3 *- Combaterea speciilor alogene invazive*

- Identificarea, inventarierea și stoparea extinderii speciilor alogene invazive.

Prioritatea 4 - Întărirea capacității instituționale și de guvernare

- Dezvoltarea unei structuri de management eficiente pentru serviciile de mediu.

Măsura 1 *- Managementul mediului*

- Asistarea managerilor care iau decizii în domeniul mediului de către un sistem complex, pentru managementul mediului;
- Existența unui sistem de difuzare publică a informațiilor privind mediul către populație și a unui sistem de alarmare timpurie a autorităților, în cazul apariției unor calamități naturale.

5. Asigurarea unei dezvoltări urbane echilibrate, coerente și armonioase, sub aspectul activităților economice și sociale

Prioritatea 1 - Asigurarea coeziunii interne a orașelor din județul Cluj

- Hipertrofie a rețelei de localități din județ și dominația absolută a Municipiului Cluj-Napoca, din perspectiva economică, demografică, a serviciilor etc.;
- Cele 5 orașe din județ, cu excepția municipiului Cluj-Napoca nu îndeplinesc condițiile impuse de lege pentru rangul (municipiu/oraș) în care sunt încadrate.

Măsura 1 *- Reabilitarea siturilor industriale poluate din județ și reconversia funcțională a acestora*

- Măsura va sprijini reabilitarea siturilor industriale abandonate și pregătirea lor pentru noi activități, cu prioritate cele care au potențial de creare de noi locuri de muncă;
- Vor fi vizate cu prioritate siturile din intravilanul orașelor, care au un impact negativ asupra funcției rezidențiale și esteticii urbane.

Măsura 2 *- Asigurarea coeziunii sociale interne a orașelor, prin revitalizarea cartierelor aflate în declin din orașele județului*

- Măsuri de reabilitare a infrastructurii din zonele urbane degradate existente în orașele județului.

Prioritatea 2 - Întărirea coeziunii orașelor cu mediul rural și zonele periurbane

- Județului implică întărirea legăturii dintre orașe, zonele lor periurbane și mediul rural, prin măsuri de creștere a accesibilității și mobilității, de asigurare a accesului la servicii și locuri de muncă pentru locuitorii de la sate.

Măsura 1 - Dezvoltarea infrastructurii din noile rezidențiale din zonele periurbane

- Sprijinite investiții din zonele periurbane ale orașele, cu prioritate în Zona Metropolitană Cluj, unde au apărut noi cartiere rezidențiale;
- Modernizarea infrastructurii de transport.

Prioritatea 3 - Întărirea rolului de pol de creștere al Municipiului Cluj-Napoca și integrarea acestuia în rețeaua națională și europeană de metropole

- Municipiul Cluj-Napoca are o influență extra-județeană ce cuprinde o bună parte din Transilvania
- Clujul este relativ izolat față de principalele coridoare pan-europene de transport, ceea ce face dificilă integrarea sa în rețeaua națională, regională și europeană de metropole și afirmarea ca pol de creștere
- *În vederea realizării acestei priorități se vor avea în vedere obiectivele și măsurile cuprinse în Planul Integrat de Dezvoltare Urbană și criteriile pentru includerea municipiului în rețeaua de 300 de orașe susținute la nivel european.*

6. Îmbunătățirea accesibilității și calității serviciilor publice furnizate prin dezvoltarea unei administrații publice locale și județene moderne, cu un management bazat pe parteneriat real cu cetățenii și mediul de afaceri din județ

Prioritatea 1 - Ameliorarea ciclului de politici publice

- Gradul redus de informare și de implicare a populației în procesul de planificare strategică;
- Necesitatea de a întări capacitatea administrativă;
- Se vorbește despre un management orientat spre rezultate.

Măsura 1 *- Creșterea gradului de transparență*

- Derularea unor procese de tip cantitativ – respectiv prezența unor elemente de transparență instituțională și individuală, dar și ameliorarea calitativă a gradului de transparență;
- Extinderea nivelului de transparență – prin intervenții la nivel individual și organizațional;
- Creșterea calității procesului de transparență.

Măsura 2 *- Crearea de compartimente specializate în cadrul autorităților locale*

- Îmbunătățirea cunoștințelor cu privire la procesul de politici publice și conștientizarea importanței ciclului de politici publice în rândul angajaților din administrația publică locală din județul Cluj;

- Dezvoltarea unor instrumente care să genereze o eficientizare a procesului de politici publice.

Măsura 3 *- Înființarea și dezvoltarea unor structuri de sprijin pentru planificarea strategică și îmbunătățirea guvernanței rețelei de localități din județ, prin implicarea tuturor actorilor interesați în procesul decizional și prin eficiența planificării*

- Proiecte de accesare a fondurilor europene scrise doar de dragul de a fi scrise;
- Înființarea și dezvoltarea unei structuri de sprijin care să ofere asistență pentru procesul de planificare strategică;
- Elaborarea și actualizarea de documentații de urbanism și amenajarea teritoriului.

Prioritatea 2 - Întărirea relațiilor de cooperare dintre autoritățile publice la nivel județean și local

- Dezvoltarea capacității de colaborare dintre autoritățile publice din județul Cluj.

Măsura 1 *- Dezvoltarea de modele de bună practică*

- Crearea unor exemple durabile de bună practică, prin mijlocirea cărora poate fi eficientizată furnizarea unor servicii publice

Măsura 2 *- Creșterea sustenabilității structurilor de cooperare existente*

- Dezvoltarea unor instrumente care să genereze o sustenabilitate mai ridicată a structurilor administrative din județ.

Măsura 3 *- Training în privința cooperării*

- Dezvoltarea unor module de cursuri de perfecționare, adresate funcționarilor publici cu competențe în domeniul cooperării inter-instituționale sau care sunt implicați în activitatea structurilor de tip ADI.

Prioritatea 3 - Creșterea gradului de inovare și a implementării de soluții inovatoare la nivelul administrației județene

- Dezvoltarea capacității de analiză;
- Dezvoltarea serviciilor de e-guvernare;

Măsura 1 *- Implementarea unor soluții de tip e-guvernare*

- Implementarea unor soluții informatice care să vină în întâmpinarea dorințelor cetățenilor de a fi mai bine informați, de a putea recurge la plata online a contribuțiilor, de a simplifica anumite proceduri administrative.

Măsura 2 *- Parteneriate cu universități și centre de cercetare-inovare*

- stabilirea și dezvoltarea unor relații de parteneriat cu universități și centre de cercetare.

4. Rezultate asteptate/target-uri

- Nu au fost identificare rezultate așteptate clare

5. Perioada de implementare

- 2014 – 2020

6. Actori/stakeholderi implicati

- Consiliul Județean Cluj
- Primăriile de comune, orașe și municipii din județul Cluj
- Mediul de afaceri din județul Cluj
- Cetățenii județului Cluj
- Potențialii turiști

Concluzii

Per ansamblu, Strategia de dezvoltare a județului Cluj este un document complex care tratează într-o manieră analitică situația județului. Strategia de dezvoltare are o perioadă de implementare de 6 ani, în intervalul 2014 – 2020 si este în conformitate diverse documente internaționale (Strategia Europa

2020), naționale (Planul Național de Dezvoltare 2007-2013), dar și regionale (Cadru Regional Strategic de Dezvoltare 2007-2013 pentru Regiunea Nord-Vest).
Documentul are un obiectiv general și anume **Dezvoltarea și promovarea Clujului ca o destinație atractivă pentru investitori, turiști și locuitori.** Acest obiectiv general însă nu precizează nimic referitor la dezvoltarea județului Cluj ca centru universitar. Chiar dacă Universitățile sunt localizate în municipiul Cluj-Napoca, acesta este cel mai important oraș al județul Cluj, motiv pentru care introducerea acestui aspect în obiectivul general al planificării ar fi fost esențială.
Acest obiectiv general implică 6 obiective specifice:
1. Creșterea competitivității economiei județului Cluj, prin valorificarea resurselor de muncă și a spiritului antreprenorial din județ, susținerea inovării și furnizarea de servicii de afaceri adaptate la nevoile întreprinderilor cu profil agricol, industrial și de servicii.
2. Creșterea accesibilității județului și asigurarea unei infrastructuri de utilități, educaționale, de sănătate și sociale moderne, ca bază a dezvoltării economice și sociale.
3. Dezvoltarea resurselor umane ca suport al dezvoltării economice și sociale, prin creșterea calității învățământului și promovarea educației pentru adulți, creșterea gradului de ocupare pe piața muncii și asigurarea incluziunii sociale.
4. Asigurarea unei creșteri durabile prin promovarea unei economii mai eficiente, mai ecologice și mai competitive din punctul de vedere al utilizării resurselor și a politicii energetice.
5. Asigurarea unei dezvoltări urbane echilibrate, coerente și armonioase, sub aspectul activităților economice și sociale
6. Îmbunătățirea accesibilității și calității serviciilor publice furnizate prin dezvoltarea unei administrații publice locale și județene moderne, cu un management bazat pe parteneriat real cu cetățenii și mediul de afaceri din județ

Fiecare obiectiv specific implică un anumit număr de priorități, care la rândul lor presupun mai multe măsuri concrete de implementare. Din acest punct de vedere strategia este exhaustivă. Pe de altă parte trebuie subliniat că unele obiective sunt destul de generoase și necesită o serie de măsuri suplimentare decât cele prevăzute pentru a fi acoperite în totalitate[14]. De asemenea trebuie acordată o atenție deosebită criteriilor de evaluare stabilite și incluse în strategie, la finalul perioadei desemnate (2020) pentru o evaluare cât mai obiectivă[15].

Recomandări
Planificarea Strategică a Județului Cluj este un document de mare importanță în elaborarea Planificării Strategice a Municipiului Cluj-Napoca deoarece aceasta din urmă trebuie să fie în concordanță cu obiectivele listate în documentul de la nivel județean. De aceea, măsura în care poate fi utilizată Planificarea Strategică a Județului în elaborarea Planificării Strategice a Municipiului este una considerabilă, în special în ceea ce privește obiectivul general - **Dezvoltarea și promovarea Clujului ca o destinație atractivă pentru investitori, turiști și locuitori.**
Din punct de vedere al celor opt direcții strategice formulate o recomadare ar viza prioritizarea acestora, fiind puțin probabil să existe resursele necesare pentru urmărirea tuturor acestora în egală măsură. Din acest punct de vedere, recomandăm dezvoltarea acelor strategii care pot reprezenta un avantaj competitiv pentru comunitate/municipalitate (a se vedea dimensiunea pe avantaj competitiv). Din acest punct de vedere, Planificarea Strategică a Muncipiului Cluj-Napoca ar trebuie să fie focalizată pe trei mari aspecte: **creșterea competitivității economice**, dezvoltarea municipiului ca și **important centru universitar și pol de cercetare, dezvoltare și inovare**, nu doar în România, ci și **la nivel internațional** precum și **dezvoltarea municipiului ca și pol al serviciilor.**

[14] Spre exemplu *Creșterea accesibilității județului și asigurarea unei infrastructuri de utilități, educaționale, de sănătate și sociale moderne, ca bază a dezvoltării economice și social* ar presupune un set de măsuri și activități mult mai larg decât cele incluse în strategie.
[15] Merită menționat că deși există indicatori pentru fiecare prioritate în parte aceștia nu acoperă întreaga paletă de măsuri menționate.

Aceste trei elemente se află într-o strânsă relație de interdependență, în sensul că absolvenți bine pregătiți de studii superioare vor contribui la creșterea numărului de investitori în zonă care caută forță de muncă specializată în anumite domenii (inginerie, electrotehnică, zootehnie etc.). Acest fapt se traduce și într-un avantaj competitiv din perspectiva resursei umane, comparativ cu alte orașe similare din România. Ținând cont de resursele financiare alocate pentru CDI precum și de infrastructura existentă, Cluj-Napoca trebuie să își dezvolte această latură impinându-se ca centru al CDI la nivel național după București.
Nu în ultimul rând prezintă un potențial ridicat de dezvoltare la nivelul serviciilor oferite – medicale, educaționale, sociale (vezi sector ONG+public), consultanță în diverse domenii. Cu titlu de exemplu putem să ne gândim la serviciile educaționale oferite în prezent în special la nivel universitar, Universitățiile din municipiu fiind clasate pe primele locuri într-un clasament național realizat de Ministerul educației în 2011. Indirect, Cluj-Napoca ar trebui să fructifice oportunitatea oferită de numărul ridicat de absolvenți de studii superioare și să implementeze măsuri de retenție a absolvenților după finalizarea prin creșterea oportunităților de angajare în companii care activează în Cluj-Napoca.
Așadar, pentru ca Planificarea Strategică a Muncipiului Cluj-Napoca să fie un real succes trebuie să se focalizeze pe un număr restrâns de elemente cheie, care vor determina îmbunătățiri considerabile la nivelul altor elemente adiacente și doar prin corelarea tuturor acestor elemente se poate obține o strategie de dezvoltare eficientă și durabilă.

Documente la nivel local

Planul Integrat de Dezvoltare pentru Polul de Creștere Cluj Napoca
Zona Metropolitană Cluj 2009-2015

Viziune generală
Planul strategic pornește de la o amplă analiză SWOT (pp. 142-157) iar strategia aleasă este una preponderent SO (Avantaje –Oportunități) :

- pe termen mediu si lung (2010-2030): accent pe atuurile Cluj Napoca (ex: centru universitar cu potential de inovare în economie și tehnologia comunicațiilor)
- pe termen scurt (2007-2013): accent pe depășirea dezavantajelor pe care le are comunitate, în special sub aspectul infrastructurii

„Cluj-Napoca va fi un centru regional al inovatiei si oportunităților, o destinatie turistică atractivă, un loc plăcut în care să trăiesti, să muncesti si să studiezi; un oraș cu autorități locale responsabile și deschise, cu cetățeni activi și o comunitate de afaceri dinamică și implicată”. (NDI Romania, 2005)

Viziunea pentru zona metropolitana:
“Zona Metropolitană Cluj va deveni un pol magnetic pentru servicii de cercetare, dezvoltare, inovare și tehnologia informației, mediul adecvat pentru antreprenori, profesioniști și tineri. Locul unde te dezvolți, ai succes și-ți crești copiii.”

Obiective generale + Obiective specifice
Direcțiile strategice au fost selectate în funcție de domeniile de dezvoltare prioritare la nivel național, regional și județean și anume:

- competitivitate
- transporturi
- resurse umane
- dezvoltare rurală
- mediu

Pentru Zona Metropolitană Cluj (ZMC), direcțiile strategice trasate sunt:

- Creșterea competitivității economice bazate pe cunoaștere;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport;
- Protejarea și îmbunătățirea calității mediului;
- Dezvoltarea resurselor umane, creșterea gradului de ocupare și combaterea excluziunii sociale;
- Dezvoltarea economiei rurale și cresterea productivității în sectorul agricol;
- Participarea echilibrată a tuturor comunelor din zona metropolitană Cluj la procesul de dezvoltare socio-economică

Pornind de la aceste direcții strategice, au fost setate obiectivele:

O1. Dezvoltarea și modernizarea urbanistică a Zonei Metropolitane Cluj, creșterea mobilității si dezvoltarea durabilă

Dezvoltarea urbanistică este o prioritate a autorităţilor locale. Modernizarea şi exstinderea reţelelor edilitare este cosiderata a fi determinată de dezvoltarea durabilă şi protecţia mediului, de competitivitatea economică şi calitatea vieţii.

Câteva din reperele individuale în definirea "vieţii de calitate" se referă la accesul la sisteme centralizare de furnizare de utilităţi publice, infrastructura de transport, facilităţi de agrement şi orice alt suport al comfortului.

1. Dezvoltarea şi modernizarea infrastructurii şi serviciilor de transport rutier, feroviar şi aerian în vederea asigurării mobilităţii şi accesului Zonei Metropolitane Cluj.

Pentru o bună dezvoltare a mediului de afaceri în Zona Metropolitană Cluj este nevoie de facilitarea mobilităţii, de dezvoltarea infrastructurii de acces, precum şi a transportului. În acest sens, se va urmări reducerea timpului şi costurilor de deplasare în interiorul şi în zonele adiacente zonei metropolitane, asigurând mobilitatea forţei de muncă calificate în interiorul/înspre/dispre zona metropolitană. Este necesară crearea unor legături funcţionale între punctele de penetrare în municipiu şi artere de tip inelar pe trasee care să ocolească zona centrală, pentru creşterea gradului de accesibilitate.

2. Protecția și îmbunătătirea calității mediului în vederea asigurării unei dezvoltări durabile a Zonei Metropolitane Cluj

Pentru asigurarea unei dezvoltări durabile protejarea mediului trebuie corelată cu dezvoltarea economică în sensul luării de măsuri pentru minimalizarea impactului activităţilor economice, inclusiv opţiuni tehnologice care permit protejarea mediului, folosirea energiilor regenerabile, creşterea eficienţei energetive şi păstrarea de resurse neregenerabile pentru generaţiile următoare.

Măsurile luate de autorităţile locale vor viza reducerea poluării aerului, apei şi solului .

Programe prioritare

- Dezvoltarea accesibilității înspre/dinspre Zona Metropolitană Cluj
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport în vederea îmbunătătirii mobilitătii în interiorul zonei metropolitane Cluj
- Extinderea și modernizarea sistemelor de apă si apă uzată. Dezvoltarea sistemelor de management integrat al deșeurilor și reabilitarea siturilor
- Cresterea eficienței energetice și a securității furnizării în contextul combaterii schimbărilor climatice
- Reducerea poluării și diminuarea efectelor schimbărilor climatice. Implementarea sistemelor adecvate de management pentru protecția naturii.

O2. Creșterea competitivității economice a Zonei Metropolitane Cluj

Pentru creşterea competitivităţii economice au fost luate în considerare aspecte privind industriile motoare şi anume domeniile de activitate care joacă rolul de „motor” adică antrenează dezvoltarea economică a Zonei Metropolitane Cluj, orientate în jurul unor nevoi şi provocări majore, cărora să le furnizeze soluţii inovative, potenţate de clustere. Industriile motoare identificate sunt: industria energetică, sectroul IŢ şi comunicaţii, servicii pentru afaceri, servicii medicale specializate, învăţământ superior. Se consideră că dezvoltarea economică pe termen lung este strâns legată de dezvoltarea industriilor motoare. În urma analizelor a fost evidenţiat faptul că acestea se bazează pe IMM-uri şi potenţialul reprezentat de resursele umane provenite din mediul universitar bine dezvoltat.

1. Dezvoltarea economiei bazate pe cunoaştere în vederea creşterii competitivităţii economice a Zonei Metropolitane Cluj
    a. Dezvoltarea unui pol de competitivitate în ZMC Cluj
    b. Dezvoltarea resurselor umane, creşterea gradului de ocupare în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest
    c. Promovarea tehnologiei informaţiei
2. Dezvoltarea turismului în vederea creşterii competitivităţîi economice a Zonei Metropolitane Cluj. Dezvoltarea turismului este văzută raportat atât la punerea în valoare şi promovarea patrimoniului cultural câţi şi a celui naţional, în legătură cu dezvoltarea infrastructurii în general şi dezvoltarea infrastructurii de cazare şi servicii turistice adecvate
    a. Restaurarea şi valorificarea durabilă a patrimoniului cultural şi natural, precum şi crearea/modernizarea infrastructurilor conexe în scopul promovării turismului
3. Dezvoltarea economiei rurale şi creşterea productivităţii în sectorul agricol în vederea creşterii competitivităţii economice a Zonei Metropolitane Cluj
4. Creşterea capacităţii administrative în vederea asigurării participării echilibrate a tuturor comunelor din Zona Metropolitană Cluj la procesul de dezvoltare socio-economică
    a. Îmbunătătirea structurii şi procesului managementului ciclului de politici publice

Programe prioritare:

- Dezvoltarea unui pol de competitivitate în ZMC Cluj, corelat cu dezvoltarea polilor de excelenţă din regiune.
- Promovarea tehnologiei informaţiei. Restaurarea şi valorificarea durabilă a patrimoniului cultural şi natural, precum şi crearea/modernizarea infrastructurilor conexe în scopul promovării turismului
- Dezvoltarea resurselor umane, creşterea gradului de ocupare în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest
- Îmbunătătirea structurii şi procesului managementului ciclului de politici publice. Creşterea competitivităţii sectoarelor: agricol şi forestier, creşterea calităţii vieţii şi diversificarea economiei rurale

O3. Dezvoltarea serviciilor cu specific social în vederea creșterii calității vieții locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj și Regiunea Nord-Vest

Dezvoltarea capitalului uman prin conectarea educaţiei şi învăţării pe tot parcursul vieţii şi asigurarea participării crescute pe o piaţă a muncii modernă, flexibilă şi inclusivă va fi realizată ţinând cont şi de creşterea gradului de ocupare şi de combate a excluziunii sociale. Promovarea incluziunii sociale este o problemă de importanţă regională pentru Zona Metropolitană Cluj, întrucât se manifestă diferenţe importante de acces la servicii medicale şi sociale, la educaţie, pe piaţa muncii, între bărbaţi şi femei, pentru mediul rural, faţă de urban, pentru populaţia romă, pentru persoanele cu dezabilitati, pentru alte grupuri dezavantajate. Aceste grupuri sunt încă supuse riscului de marginalizare socială determinat, în primul rând, de discriminare în privinţa accesului.

1. Creşterea gradului de ocupare şi combaterea excluziunii sociale prin dezvoltarea resurselor umane, în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest

2. Dezvoltarea serviciilor şi infrastructurii de asistentă socială în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor
3. Dezvoltarea serviciilor şi infastructurii medicale în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest
4. Dezvoltarea serviciilor şi infastructurii educaţionale în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest

Programe prioritare:

- Creşterea gradului de ocupare şi combaterea excluziunii sociale prin dezvoltarea resurselor umane, în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest
- Dezvoltarea serviciilor şi infrastructurii de asistentă socială în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor
- Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea şi echiparea infrastructurii medicale
- Reabilitarea, modernizarea, dezvoltarea şi echiparea infrastructurii educaţionale preuniversitare, universitare şi a infrastructurii pentru formare profesională conţinuă

Target-uri:

O1 - facilitarea mobilităţii, dezvoltarea infrastructurii de acces şi a transportului (crearea de variante de ocolire a municipiului, zone de parcare), dezvoltarea unui sistem de transport public funcţional la nivelul zonei metropolitane, dezvoltarea Aeroportului Internaţional

O2 - promovarea dezvoltării industriilor motoare (industria energetică, sectorul IŢ şi comunicaţii, servicii pentru afaceri, servicii medicale specializate, bioeconomie bazată pe cunoaştere, invătământul superior generator de spinoffuri (focalizat pe cercetare-dezvoltare))

O3 - riscuri mai scăzute de excluziune socială, reducerea rupturii între sfera economicului şi a socialului, sprijin pentru persoanele aflate în dificultate pentru a le ajuta să obţină condiţiile necesare unei vieţi decente, creşterea calităţii vieţii locuitorilor prin modernizarea centrelor sociale, unităţi medicale reabilitate şi modernizate

Proiecte care vor fi implementate până în 2015:

- Centru regional de excelenţă pentru industrii creative
- Dezvoltare Parc Industrial Tetarom III
- Parc Industrial Tetarom IV
- Modernizarea şi extinderea sistemului de transport în comun în ZMC
- Centru T.E.A.M – ZMC, de sprijinire a afacerilor
- Restaurare ansamblu monument istoric Parcul Simion Barnutiu şi clădirea Cazino
- Case sociale integrate pentru comunitate

Obiectivele strategice setate in acest plan de dezvoltare a Zonei Metropolitane Cluj sunt:

1. Dezvoltarea şi modernizarea urbanistică : aspectele luate în considerare sunt creşterea mobilităţii şi dezvoltarea durabilă. Obiectivele din această categorie vizează modernizarea şi dezvoltarea serviciilor de transport rutier, feroviar şi aerian în vederea îmbunătăţirii mobilităţii şi accesibilităţii în interiorul Zonei Metropolitane Cluj precum şi protecţia şi îmbunătătirea calităţii mediului prin dezvoltarea tehnologiei în sensul eficienţei energetice şi menţinerea resurselor neregenerabile.
2. Creşterea competitivităţii economice, pornind de la baza industriilor motoare indentificate şi anume: industria energetică, sectorul IŢ şi comunicaţii, servicii pentru afaceri, servicii medicale specializate, bioeconomie bazată pe cunoaştere, invătământul superior generator de spinoffuri. Astfel, se va urmării dezvoltarea unui pol de competitivitate, dezvoltarea resurselor umane, creşterea gradului de ocupare în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj şi Regiunea Nord-Vest şi promovarea tehnologiei informaţiei.

3. Dezvoltarea serviciilor cu specific social în vederea creşterii calităţii vieţii locuitorilor: dezvoltarea capitalului uman prin conectarea educaţiei şi învăţării pe tot parcursul vieţii şi asigurarea participării crescute pe o piaţă a muncii modernă, flexibilă şi inclusivă va fi realizată prin creşterea gradului de ocupare şi de combate a excluziunii sociale şi promovarea incluziunii sociale, dezvoltarea serviciilor şi infrastructurii de asistentă socială, dezvoltarea serviciilor şi infrastructurii medicale şi educaţionale.

De asemenea, sunt prezentate proiectele care vor fi derulate în sprijinirea acestor obiective, precum şi indicatorii de monitorizare şi evaluare.

Recomandări

Din obiectivele acestui document de strategie, ***creșterea competitivității economice*** reprezintă punctul central interes pentru municipiul Cluj-Napoca. Ținând cont de planul strategic al zonei metropolitane și comunitățiile adiacente municipiului, care prezintă cel mai ridicat inters pentru municipiu, pentru a crește potențialul de dezvoltare al acestora, ***dezvoltarea urbanistică și anume dezvoltarea infrastructurii de transport***, ***îmbunătățirea mobilitatii și accesibilității în interiorul Zonei Metropolitane Cluj*** precum și ***protecția și îmbunătățirea calității mediului prin dezvoltarea tehnologiei în sensul eficienței energetice și menținerea resurselor neregenerabile***, trebuie văzute ca prioritare.

Dezvoltarea infrastructurii şi serviciilor de transport sunt critice pentru dezvoltarea economică a oraşului Cluj Napoca, acesta confruntandu-se cu deficienţe în configuraţia actuală a reţelei stradale, necesitatea unor artere de ocolire a zonei centrale care se confruntă cu trafic intens şi aglomeraţie. De asemenea, insuficienţa locurilor de parcare este şi ea problematică. Un punct relevant în acest sens ar fi şi încurajarea utilizării mijloacelor alternative de transport, cum ar fi transportul în comun sau pe bicicletă.

Dezvoltarea economică durabilă este strâns legată de mobilizarea industriilor motoare, identificate în acest document că fiind domeniul IŢ şi comunicaţii, industria energetică – domeniu cu cifră ridicată de afaceri şi potenţial pentru dezvoltare durabilă, serviciile pentru afaceri cum ar fi ingineria, arhitectură şi consultantă pentru afaceri, serviciile medicale specializate şi învăţământul superior.

În urma auditului pe domenii a fost realizată o analiză SWOT pe baza căreia s-a optat pentru o strategie de tip SO. În ce priveşte cadrul strategic, documentul de dezvoltare strategică care a influenţat realizarea Planului de dezvoltare pentru polul de creştere Cluj Napoca este Planul Naţional de Dezvoltare 2007-2013.

Concluzii generale (privind cadrul strategic existent)

Pornind de la documentele strategice analizate am încercat să identificăm nivelul de complementaritate între obiectivele stabilite de acestea. Tabelul de mai jos prezintă succint relația dintre obiective, la fiecare nivel strategic:

Tabel: Sinteză a cadrului strategic existent

Complementaritatea obiectivelor strategice						
UE	**Național**[16]	**Regional**[17]	**Județean**	**Local (PID)**	**Comp**[18]**.**	**Observații**
Ocuparea forței de muncă	Ocuparea forței de muncă	**P1**. Creșterea numărului	**O3**. Dezvoltarea resurselor umane ca suport al dezvoltării economice și	-	80%	Suport la toate nivelurile pentru politici de

[16] Obiective stabilite prin PNR 2011-2013 nu și Programul de guvernare 2013-2016
[17] Draftul de proiect strategic de dezvoltare al ARD Nord Vest 2014-2020
[18] Complementaritate

		locurilor de muncă și a veniturilor locuitorilor din regiune.	sociale, prin creșterea calității învățământului și promovarea educației pentru adulți, creșterea gradului de ocupare pe piața muncii și asigurarea incluziunii sociale. **Prioritatea 2** – Promovarea ocupării și creșterea mobilității forței de muncă pentru a răspunde nevoilor reale de pe piața muncii și asigurarea dezvoltării economice și sociale.			ocupare a forței de muncă – trebuie corelat cu nivel de șomaj+nivel de ocupare specific pt Cluj + De luat în considerare specificul forței de muncă din Cluj – resursă umană calificată. Posibile politici locale de menținere în oraș a absolvenților caren nu sunt rezidenți din Cluj (a existat în trecut). La nivel regional c reșterea locurilor de muncă este definită ca prioritate, dar nu are alocat nici un obiectiv specific.
Cercetare și dezvoltare	Cercetare și dezvoltare	**P1**. Creșterea numărului locurilor de muncă și a veniturilor locuitorilor din regiune **O2**.Încurajarea activităţilor de CDI în activitățile economice prioritare și consolidarea capacităților de CDI.	**O1.** Creșterea competitivității economiei județului Cluj, prin valorificarea resurselor de muncă și a spiritului antreprenorial din județ, susținerea inovării și furnizarea de servicii de afaceri adaptate la nevoile întreprinderilor cu profil agricol, industrial și de servicii **Prioritatea 3** – Dezvoltarea capacității de cercetare-dezvoltare-inovare din județ, facilitarea transferului de tehnologie dinspre mediul academic către cel de afaceri și extinderea accesului populației și mediului de afaceri la rețeaua broadband de mare viteză	**O2**. Creșterea competitivității economice a Zonei Metropolitane Cluj. **2.1** Dezvoltarea economiei bazate pe cunoastere în vederea cresterii competitivității economice a Zonei Metropolitane Cluj O.s. 2.1.1. Dezvoltarea unui pol de competitivitate in ZMC Cluj	100%	La nivel local. PID face mențiuni repetate cu privire la inovare, cercetare și dezvoltare, și are viziunea formulată astfel încât face referire la aceste elemente. În schimb, obiectivele strategice din PID sunt mai degrabă indirect legate de cercetare, dezvoltare, inovare în special din perspectiva Clujului ca centru universitar.
Schimbările climatice și utilizarea durabilă a energiei	Schimbări climatice și energie	**O1**. Creșterea numărului locurilor de muncă și a	**O4**. Asigurarea unei creșteri durabile prin promovarea unei economii mai eficiente, mai ecologice și mai competitive din punctul de	**O1**. Dezvoltarea și modernizarea urbanistică a Zonei	100%	De avut în vedere că la nivel național, acest obiectiv este acoperit cel mai

		veniturilor locuitorilor din regiune. **O3**. Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon, care utilizează eficient resursele şi are în vedere ameninţările datorate schimbărilor climatice.	vedere al utilizării resurselor și a politicii energetice. **Prioritatea 2** - Sprijinirea utilizării energiilor regenerabile și a creșterii eficienței utilizării energiei **Prioritatea 3** - Protecția și îmbunătățirea biodiversității și a patrimoniului natural și promovarea unei utilizări eficiente a resurselor	Metropolitane Cluj, cresterea mobilității și dezvoltarea durabilă. **OS1.2**.Protecția si îmbunătățirea calității mediului în vederea asigurării unei dezvoltări durabile a Zonei metropolitane Cluj		bine iar România e foarte probabil să atingă țintele propuse înainte de termen (unele dintre ele fiind deja atinse). De asemenea, ar trebui avut în vedere potențialul Cluj-Napoca în sfera energiei regenerabile (vezi documentele de la nivel regional).
Educaţie Reducere abandon școlar+creștere absolvenți studii superioare	**Educaţie** Abandon școlar+creștere absolvenți studii superioare	**O3**. Creşterea calităţii vieţii locuitorilor din regiune. 3.1. Îmbunătăţire a sistemului de educaţie, a competenţelor şi învăţării pe tot parcursul vieţii	**O4**. Dezvoltarea resurselor umane ca suport al dezvoltării economice și sociale, prin creșterea calității învățământului și promovarea educației pentru adulți, creșterea gradului de ocupare pe piața muncii și asigurarea incluziunii sociale. **Prioritatea 1** – Creșterea calității actului educațional și facilitarea accesului la educație și formare, într-o rețea școlară diversificată, beneficiind de serviciile unor cadre didactice performante	-	80%	La nivel regional, deși obiectivul general este focalizat pe educație, obiectivele specifice nu includ referiri cu privire la abandonul școlar sau creșterea numărului absolvenților cu studii superioare
Lupta împotriva sărăciei şi a excluziunii sociale	Incluziunea socială / reducerea sărăciei	**O3**. Creşterea calităţii vieţii locuitorilor din regiune 3.5.Promovarea incluziunii sociale şi combaterea sărăciei	**O3**. Dezvoltarea resurselor umane ca suport al dezvoltării economice și sociale, prin creșterea calității învățământului și promovarea educației pentru adulți, creșterea gradului de ocupare pe piața muncii și asigurarea incluziunii sociale **Prioritatea 3** – Combaterea riscului de excluziune socială a populațiilor vulnerabile și creșterea calității vieții acestora	**O.S.3**. Dezvoltarea serviciilor cu specific social în vederea cresterii calitĂŃii vieŃii locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj si Regiunea Nord-Vest **O.S.3.1.** Creșterea gradului de ocupare și combaterea excluziunii sociale prin dezvoltarea resurselor umane, în vederea	100%	Atât la nivel județean cât și la nivel metropolitan (local) combaterea excluziunii sociale și a sărăciei este corelată cu ideea de creștere a calității vieții

				cresterii calității vieții locuitorilor din Zona Metropolitană Cluj și Regiunea Nord-Vest		

Putem afirma că există un nivel ridicat de complementaritate între toate documentele strategice analizate. Totuși, o serie de diferențe merită sesizate. Mai, întâi două direcții strategice majore, trasate la nivel european și național nu se regăsesc formulate la nivel local – obiectivul legat de ocuparea forței de muncă și cel legat de educație. O posibilă explicație este documentul considerat în analiza noastră ca document relevant la nivel local - **Planul integrat de dezvoltare pentru Polul de Crestere Cluj-Napoca Zona Metropolitană Cluj 2009 – 2015 –** care, deși vizează zona metropolitană a municipiului, este cu precădere axat pe dezvoltarea acesteia și nu a municipiului în sine. În acest sens se consideră, probabil, că atât la nivel de educație, cât și la nivelul ocupării forței de municipiul este cel care va implementa programe esențiale pe cele două obiective și nu comunitățile din zona metropolitană. Pe de altă parte, cele două obiective, chiar dacă nu se regăsesc formulate explicit, au corespondență la nivelul unor obiective specifice sau măsuri prioritare.

Un alt aspect relevant, care reiese în urma analizei cadrului strategic, este **lipsa unui document strategic actualizat la nivel național**. În analiza noastră am inclus Programul Național de Reformă ca și cadru strategic național, însă perioada de implementare a acestui program este 2011 – 2013 și el reprezintă, de fapt, un cadru intermediar care ar trebui completat de o strategie națională, armonizată cu strategia de la nivelul UE – Europa 2020. Lipsa unui astfel de document este importantă și semnificativă din mai multe puncte de vedere:

- Nu putem vorbi de o viziune de dezvoltare la nivel național pe termen mediu și lung fapt care va aduce efecte negative la nivelul coordonării și integrării oricăror proiecte de interes național. Cu alte cuvinte, proiectele strategice naționale implementate fără o strategie ghidată de o viziune unitară ar putea produce efecte adverse neașteptate sau ar putea avea obiective contradictorii tocmai datorită lipseiunei viziuni unitare privind direcția dezvoltării României.
- La nivel local, comunitățiile vor fi nevoite să își dezvolte planurile strategice fără a avea ”suportul” național necesar. Mai precis, stabilirea obiectivelor strategice va fi realizată fără un ”ghid național” care să poate ajuta la identificarea acelor direcții de dezvoltare care primesc și sprijinul Guvernului central. În special pentru comunitățile mici, care nu reușesc să genereze venituri proprii suficiente, gradul de autonomie va scădea substanțial, iar proiectele de strategie locală riscă să devină proiecte aliniate în funcție de sursele de finanțare disponibile și nu în funcție de nevoile comunității.

Din perspectiva direcțiilor strategice principale se remarcă o orientare spre următoarele:

- Investiție în educație –cercetare, dezvoltare, inovare
- Dezvoltare durabilă și energie regenerabilă (mediu)
- Reducerea excluziunii sociale și a sărăciei

Investiții în educație

Am grupat educația împreună cu cercetarea, dezvoltarea și inovația deoarece cele două domenii sunt complementare. La nivel european strategia Europa 2020 urmărește pe de-o parte să crească numărul persoanelor care promovează o formă de învățământ terțiar și pe de altă parte, să reducă abandonul școlar. Din acest punct de vedere documentele strategice analizate, cu excepția PNR – care este mulat aproape identic pe cadrul Europa 2020 – nu abordează în mod direct cele două obiective, ci vizează mai degrabă creșterea calității serviciilor educaționale (județean) și promovarea programelor de învățare continuă (regional). ***Din prisma obiectivului cercetare, dezvoltare și inovare,*** acesta se regăsește în toate documentele analizate – fie din perspectiva alocărilor bugetare mai ridicate (așa

cum este prevăzut și în strategia Europa 2020) – fie din perspectiva încurajării acelor activități care pot conduce la creșterea competitivității economice. În anul 2008, alocările pentru CDI în județul Cluj au fost de 1,14% din PIB (județean) peste media regională (0,44%) sau cea națională (0,58%). De asemenea trebuie remarcată infrastructura (publică și privată) de cercetare și dezvoltare existentă, factor care sporește potențialul pe acest domeniu la nivelul municipiului Cluj-Napoca. Nu în ultimul rând la nivelul infrastructurii trebuie menționată inițiativa formării clusterului de Inovare și IT.

Dezvoltare durabilă și energie regenerabilă

Din perspectiva dezvoltării durabile și a energie regenerabile se remarcă faptul că acest obiectiv este inclus în toate documentele incluse în analiză așadar avem un nivel riricat de complementaritate dar și susținere formală pentru inițiative care se încadrează în această arie. La nivel local trebuie avute în vedere două potențiale direcții de dezvoltarea

- Continuarea demersului inițiat de ADR Nord Vest prin proiectul TREC și realizarea unui cluster pe domeniul energie regenerabile
- Dezvoltarea economiei locale bazat pe resurse regenerabile în conexiune cu potențialul de cercetare și dezvoltare și cu investițiile realizate până acum

Reducerea excluziunii sociale și a sărăciei

Acest obiectiv prezintă un suport formal la toate nivelurile administrative, fiind inclus ca obiectiv strategic în toate documentele analizate. Principalele măsuri propuse sunt învățarea continuă, corelarea educației cu cerințele pieței, oportunități de reprofesionalizare pentru reintegrare pe piața muncii, integrarea persoanelor cu dizabilități. Acest obiectiv prezintă o importanță ridicată dacă luăm în considerare și faptul că județul Cluj ocupă locul 1 în rândul regiunii de dezvoltare Nord-Vest în ceea ce privește numărul de persoane cu dizabilități din zonă. De asemenea la nivel local, Cluj-Napoca cuprinde una dintre cele mai mari comunități de rromi (peste 3.000 de persoane conform recensământului din 2011).

Analiza Strategiei de dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca (2006-2013)

Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca propunea, în anul 2006, următoarea viziune pentru oraș: „*Cluj-Napoca va fi un centru regional al inovației și oportunităților, o destinație turistică atractivă, un loc plăcut în care să trăiești, să muncești și să studiezi; un oraș cu autorități responsabile și deschise, cu cetățeni activi și o comunitate de afaceri dinamică și implicată*".

Profilul strategic al Clujului creionat atunci se baza pe următoarele elemente pozitive: importanţa regională a municipiului, afirmarea oraşului ca centru de inovaţie şi oportunităţi, importanţa contrucţiei unei comunităţi primitoare, a unui mediu local plăcut pentru locuitori şi pentru vizitatori (creşterea calităţii vieţii), afirmarea Clujului ca şi comunitate universitară şi financiar-economică, importanţa crescută ce trebuie acordată turismului, necesitatea structurării unei administraţii locale eficiente, eficace, transparente şi responsive la nevoile comunităţii, importanţa activismului la nivelul cetătenilor, ca factor de stimulare a dezvoltării comunitare şi, în fine, dezvoltarea unui mediu de afaceri bazat pe antreprenoriat, dinamism şi implicare în viaţa comunităţii.

Analiza pe care am făcut-o acum, după 7 ani, asupra implementării strategiei de dezvoltare a Municipiului Cluj-Napoca ne arată că orașul și-a păstrat, în linii mari același profil strategic, reușind chiar să accentueze unele dintre atuu-rile identificate atunci.

Cluj-Napoca și-a continuat evoluția în domeniul academic și devenit un puternic **oraș universitar** (chiar și în condițiile crizei financiar și a unui declin demografic), al doilea centru universitar din țară, după București. Cluj a devenit un oraș **orientat către tineri**, prin activitățile pe care le găzduiește și organizează, orientare ce a culminat cu câștigarea competiției pentru Capitala Europeană a Tineretului 2015. În 2006, Clujul își propunea să devină un **centru al inovației și oportunităților**, fapt care s-a materializat, dacă luăm în considerare formarea clusterului IT și inițiativa privind formareau nui cluster similar în sfera energiei regenerabile; investițiile unor firme precum Emerson, Siemens, Nokia în Cluj pot fi considerate un indicator indirect pentru oportunitățile de investiții pe care Clujul a încercat să le dezvolte; Cluj-Napoca a devenit un centru de educație, cultură (orașul are mari șanse să primească titlul de Capitala Culturală Europeană 2020) și industrii creative, orașul încurajând și sprijinind toate manifestările de acest gen, de la evenimente culturale și artistice (festivaluri de film, teatru, muzică, arte plastice, dans, ateliere destinate comunității, festivaluri de artă performativă, expoziții de artă și multiculturalism; s-au pus bazele pentru construcţia Centrului Regional de Excelenţă pentru Industrii Creative etc.) până la industrii IT (numerosase firme de internaționale sau locale de profil și-au stabilit puncte de lucru la Cluj-Napoca, există un serios aflux de resursă umană specializată în acesto domeniu către Cluj, înființarea Asociației "Cluj IT", a Centrului de Cercetare pentru Ingineria și Managementul Inovării și Cluj IT Innovation Cluster etc.).

Un alt domeniu în care s-a văzut o evoluție importantă este **turismul**, în special cel cultural-istoric (mai ales datorită TIFF și altor festivaluri de film, muzică și teatru) și de eveniment (atragerea festivalului Peninsula la Cluj), fără a-l neglija pe cel universitar-academic sau medical. S-au făcut pași importanți în domeniul turistic (înființarea unui Centru de informare turistică, crearea unor website-uri precum visitcluj.ro, visitclujnapoca.ro, organizarea unor trasee turistice, tipărirea unor ghiduri și hărți turistice etc.), dar încă mai trebuie depuse eforturi importante pentru creearea și consolidarea unui brand al Clujului, crearea de oportunități de petrecere a timpului liber pentru turismul de weekend (construirea unui parc de distracții în zonă, reabilitarea Băilor Someșeni), reabilitarea centrului istoric și înscrierea lui într-un circuit turistic internațional etc.

Clujul a rămas pe aceeași direcție a **dezvoltării economice** și de atragerea a **investitorilor** și încurajarea a **afacerilor**. În momentul de față județul Cluj are trei parcuri industriale operaționale și un incubator de afaceri, în incinta Tetarom 1. Două dintre aceste parcuri industriale se află în municipiul Cluj-Napoca, ele sunt Tetarom 1 și 2, acestea fiind ocupate integral; recent au început

discuțiile despre crearea mai multor astfel de parcuri tehnologice: Parcului Ştiinţific şi Tehnologic Metropolitan Cluj, Proiectul Tehnologie, Evoluţie, Antreprenoriat şi Microîntreprinderi (TEAM), Proiectul Liberty Center Technological Park, Centrul de Cercetare pentru Ingineria și Managementul Inovării, Cluj IT Innovation Cluster.

Administrația locală a evoluat și ea, devenind mult mai dinamică și mai transparentă, mai receptivă la nevoile comunității, mai aproape de cetățean. Conform unui raport al Centrului pentru Politici Publice (CENPO)[19] unde cel ăuțin la nivel județean autoritățile publice s-au regăsit în cele 54% dintre instituții care au răspuns în termen legal unei cereri de informații publice și au trimis rapoartele de transparență decizională solicitate. De asemenea conform analizei preliminare (vezi secțiunea *Societate Civilă și Participare Publică* – ANALIZA DATELOR STATISTICE) numărul răspunsurilor la cereri de informații publice în baza legii 544/2001, a crescut de la 155 (solicitări rezolvate favorabil din 157) în 2004 la 320 (rezolvate favorabil din 362) în 2011. De asemenea, Primăria Cluj-Napoca pune la dispoziția cetățenilor municipiului mai multe servicii (plata impozitelor și taxelor locale, programarea online a căsătoriilor, depunerea de cereri și urmărirea traseului institutional online, plata amenzilor de circulație) care pot fi accesate prin intermediul diferitelor pagini de web administrate de primărie.
Trebuie însă făcuți pași importanți către eficiență și performanță, în special în sectorul online (vizibilitate, transparență, crearea unei identități, a unui brand) și E-Government.

Nu în ultimul rând, Cluj-Napoca și-a păstrat și dezvoltat potențialul asociativ și cel multicultural; există în continuare un număr foarte mare de ONG-uri și fundații, multe dintre ele extrem de active, reușind să implice un mare număr de cetățeni, în special tineri, în diverse proiecte și activități pentru sprijinirea comunității.

Viitorul plan de dezvoltare strategică al orașului va trebui să urmeze aceste direcții mari de dezvoltare: sprijinirea afacerilor și atragerea de investiții, consolidarea unui centru de industrii creative, sprijinirea tinerilor și a mediului universitar, susținerea culturii, dezvoltarea turismului.

[19] Informații detaliate se găses în raportul de cercetare al proiectului *Consolidarea transparenței în instituții ale administrației publice locale județene*, mai multe informații la adresa http://www.ce-re.ro/ENG/proj/100

Analiza datelor statistice. Date demografice, sociale, economice, mediu, societate civilă

Sumar

Materialul de față reprezintă o analiză preliminară și sintetică a unor indicatori privind profilul demografic, cultural, educațional, civic și social al municipiului Cluj-Napoca. Informațiile care au stat la baza elaborării acestuia au fost furnizate de:

- Primăria Municipiului Cluj Napoca
- INSSE Cluj
- Inspectoratul pentru Situaţii de Urgenţă Avram Iancu al judeţului Cluj
- Inspectoratul Județean de Poliție Cluj
- Universitatea Tehnică Cluj-Napoca
- Universitatea de Medicină și Farmacie Iuliu Hatieganu
- Universitatea Sapienția
- Universitatea de Științe Agronomice și Medicină Veterinară
- Universitatea Bogdan Vodă
- Inspectoratul Școlar Județean
- Academia de Muzică Gheorghe Dima

În continuare vor fi prezentate principalele concluzii ale fiecărei secțiuni incluse în raportul de față

Demografie

Datele privind populația stabilă a municipiului sunt obscure, sugerând un trend de stabilizare, dar fără posibilitatea de a utiliza cifrele în realizarea de prognoze și estimări. Pornind de la datele privind populația legală (care are domiciliul în Cluj-Napoca) și schimbările de reședință, se poate estima o populație anuală de aproximativ 303.500 de persoane, dar o evaluare corectă se poate face doar odată cu finalizarea datelor recensământului din 2011.

Din perspectiva structurii demografice, se poate observa o pondere mai redusă a populației sub 20 de ani, sub media națională, dar o pondere mai ridicată a populației feminine la trei dintre grupele de vârstă cele mai fertile în prezent, 25-39 ani, ceea ce prezintă un atu important pentru numărul de naşteri. Doar 13% dintre locuitorii Clujului au depăşit vârsta de 65 de ani, în timp ce la nivel naţional ponderea acestora trece de 15%.

Ratele de mortalitate ceva mai mici la Cluj nu se datorează numai unei structuri pe vârste mai tinere a populaţiei ci şi unei mortalităţi mai reduse decât în ansamblul mediului urban.

Nu în ultimul rând, indicatorul nupţialităţii este, în Cluj, cu ceva sub nivelul urbanului naţional, iar cel al divorţialităţii, de asemenea e în general mai mic.

Cultural

În ceea ce privește dimensiunea culturală, cele mai importante evoluții față de 2005 vizează o ușoară creștere a populației de etnie română și romă între 2002 și 2011, dar și o scădere de aproape 3% a populației de etnie maghiară.

În ceea ce privește infrastructura culturală a municipiului, se remarcă o reducere a numărului de participanți la evenimente culturale, în 2011 nivelul spectatorilor aflându-se la 78% față de nivelul din anul 2005. Un trend contrar este observat în cazul vizitatorilor muzeelor, numărul acestora fiind constant, începând cu 2008, mai mare decât în 2005, ajungând ca în 2011 numărul vizitatorilor să fie cu 40% mai mare decât în 2005. Tot la acest nivel, este important de remarcat că începând cu 2011 este dată în folosință Cluj Arena, care crește capacitatea disponibilă pentru evenimente culturale și sportive cu aproximativ 30.000 de locuri.

Educație

La nivelul învățământului preuniversitar, cea mai importantă evoluție vizează creșterea numărului elevilor de la nivelul grădinițelor, cu 30%, dar și a celor înrolați în învățământul postliceal (90%) și

în şcolile de maiştrii (343%). Cea mai mare parte a locurilor din liceele clujene aparţine şcolilor cu profil tehnic (21%), urmate de clasele de matematică informatică (15% din locuri).
În ceea ce priveşte performanţa elevilor clujeni la bacalaureat, aceasta se plasează cu aproximativ 12% peste media naţională, cele mai bune licee, în funcţie de rezultate şi premii naţionale şi internaţionale, fiind Colegiul Naţional Emil Racoviţă, Liceul Teoretic Nicolae Bălcescu, dar şi liceele Avram Iancu şi Gheorghe Şincai.
În ceea ce priveşte învăţământul universitar, numărul studenţilor înrolaţi la cele 10 universităţi clujene a început să scadă din 2008, în 2011 fiind cu 10.000 mai puţini studenţi faţă de 2005.
Deşi nicio universitate clujeană nu a reuşit să intre în vreun top internaţional, Universitatea Babeş-Bolyai este singura universitate din România luată în considerare de topul ARWU. În plus, patru din cele 10 universităţi locale sunt evaluate de Ministerul Educaţiei drept universităţi de rang A.

Poluare şi mediu

În ceea ce priveşte componenta de mediu, o primă observaţie care merită făcută este că disponibilul de spaţii verzi din intravilan nu asigură media minimă de 26 m^2 recomandaţi de UE. De asemenea, o suprafaţă însemnată a municipiului este afectată de emisii poluante, cele mai expuse fiind principalele artere de circulaţie, deşi în cazul anumitor poluanţi periculoşi (precum PM10), prezenţa acestora în aer s-a înjumătăţit în 2011 faţă de 2007. Nu în ultimul rând, referitor la poluarea fonică, doar aproximativ 3,5% din populaţia municipiului este expusă la diverse forme de poluare fonică. Per ansamblu, se poate constata că poluarea în Municipiul Cluj-Napoca nu reprezintă un factor alarmant, marea majoritate a indicatorilor fiind sub limita admisă (iar cei care depăşesc nu depăşesc semnificativ limita şi sunt restrânşi ca întindere)

Societate civilă

În ceea ce priveşte componenta civilă de la nivelul municipiului, o primă constatare care trebuie făcută este că numărul de solicitări de liber acces la informaţii de interes public este fluctuant, dar în creştere, începând cu 2006 remarcându-se o explozie a solicitărilor adresate online, comparativ cu formatul clasic pe hârtie sau verbal. Din totalul solicitărilor adresate Primăriei şi CL, începând cu 2006, cea mai mare parte vizează aspecte privind utilizarea banilor publici, deşi trendul tinde să fie descrescător. Datele sunt interesante şi sugerează o evoluţie pozitivă a interesului publicului faţă de modul de utilizare a resurselor publice, cu impact deosebit asupra responsabilizării autorităţilor locale, chiar adică principalii solicitanţi au fost persoane juridice (probabil presa şi organizaţii neguvernamentale)
În privinţa plângerilor şi reclamaţiilor administrative privind informaţiile de interes public, numărul acestora este nesemnificativ, maximul fiind atins în 2006, 7 reclamaţii şi 4 plângeri în instanţă.
Numărul participanţilor la şedinţele de consiliu local este fluctuant, anii cei mai activi din acest punct de vedere fiind 2006 şi 2010, cu peste 800 de participanţi, aceştia fiind anii şi cu cele mai multe dezbateri publice organizate.
Nu în ultimul rând, după cum arată datele, redirecţionările de 2% din profit sunt fluctuante între 2007 şi 2011, cu un maxim în 2008, de aproape 4 milioane de lei şi un minim în 2011, de aproape 3.3 milioane lei.

Social

Ultimii ani au adus progrese în privinţa dimensiunii sociale a municipiului, atât din perspectiva siguranţei publice, cât şi a situaţiilor de urgenţă. Astfel, între 2009 şi 2012 se poate constata o reducere a cazurilor de contravenţii în trafic, de 40%, deşi totodată a avut loc o uşoară creştere a numărului persoanelor rănite în trafic.
Comparativ cu 2008, a crescut uşor şi numărul persoanelor agresate de câini comunitari, de la 846 la 865, cheltuielile totale cu tratamentele aplicate victimelor ridicându-se la aproximativ 1.7 milioane de lei.
În legătură cu infracţionalitate, între 2004 şi 2012 au crescut cazurile de prostituţie, furt din societăţi comerciale şi de loviri şi alte violenţe. Aceasta din urmă categorie a cunoscut o creştere continuă

ajungând ca în 2012 să fie cu 725% mai mare decât în 2004! Totuşi, s-a constatat o reducere a cazurilor de viol (cu 45%), furt (total) (44,6%), tâlhărie (aproximativ 25%) şi cerşetorie (25%).
Nu în ultimul rând, între 208 şi 2012 a avut loc o reducere a numărului de incendii înregistrate la nivelul municipiului, de la 199 la 116, inclusiv a numărului de răniţi şi decedaţi, de la 24 la 1, pagubele totale cauzate de incendii reducându-se cu 65%, de la aproximativ 1,7 milioane de lei, la 590 mii lei.

Demografic

1. Evoluţia recentă a populaţiei

Conceptul de populaţie a unui anumit teritoriu sau a unei unităţi administrative este rezultatul unei construcţii statistice care poate îmbrăca forme diferite. Specificarea sensului în care termenul este folosit este esenţială în studiile de urbanism întrucât, în funcţie de formula adoptată, volumul demografic se modifică şi, în mod logic, toate implicaţiile sale asupra celorlalte aspecte ale spaţiului social se schimbă. În mod obişnuit, în publicaţiile noastre statistice oficiale regăsim date privind ceea ce se numeşte „*populaţie stabilă*"; mai rar ne sunt date informaţii despre „*populaţia legală*". Aceste două constructe statistice sunt utilizate şi cu ocazia recensămintelor populaţiei, adică în momentele în care se fixează cifrele reper de populaţie, dar şi atunci când se prezintă valorile curente, adică pentru începutul/sfârşitul anilor calendaristici sau mijlocul anilor (la 1 iulie).

Populaţia legală este cea cu domiciliul în unitatea administrativă analizată. Se preferă utilizarea populaiei stabile, care este considerată mai apropiată de populaţia *de facto* a zonei, întrucât ea omite persoanele cu domiciliul formal aici dar plecate pe o perioadă lungă de timp (peste un an) şi adaugă persoanele cu domiciliul legal în altă parte dar prezente (cu reşedinţă) aici pe o perioadă lungă (peste un an). Stabilirea volumului populaţiei stabile nu este facilă nici la recensământ şi cu atât mai puţin în perioadele intercensitare. *La nivel naţional*, în anii dintre recensăminte, populaţia stabilă se calculează pornind de la populaţia stabilă la recensământ la care se adaugă născuţii şi se scad decedaţii, migraţia externă find în mare măsură omisă căci nu se iau în calcul decât schimbările de domiciliu (adică practic de cetăţenie). De aceea la recensăminte, populaţia stabilă este net diferită (la noi în ţară e întotdeauna net inferioară) cifrei care rezultă din calculul curent, pornit de la recensământul anterior. De pildă, la nivel naţional, la recensământul din 2011 se aşteptau circa 21,4 milioane de locuitori şi s-au regăsit doar 19 milioane. Aceste variaţii bruşte în anii de recensământ se regăsesc, într-o anumită măsură, şi în cifrele Institutului Naţional de Statistică pentru unităţile administrative ale ţării.

Fixându-ne atenţia asupra populaţiei municipiului Cluj-Napoca, vom constata variaţii sensibile în cifrele oferite de INS, care îşi găsesc (unele) explicaţia prin revizuirea cifrelor după recensământ. Există însă şi anumite date absolut ciudate, a căror raţiune ne scapă. Pentru ilustrare, prezentăm în tabelul 1 cifrele populaţiei Clujului, din anul 2000 încoace, aşa cum apar în „Fişa localităţii", document ce provine de la filiala teritorială a INS, adăugând pe ultima linie şi populaţia stabilă la ultimele două recensăminte.

Tabelul 1. *Populaţia municipiuluiCluj-Napoca, din „Fişa localităţii" şi la ultimele două recensăminte*

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Pop. stabilă la 1 iulie	329310	331992	297014	294906	298006	310194	305620	310243	308763	306009	305636	301913
Pop. stabilă la 1 ianuarie	334543	332617	299541	294781	297461	311528	297568	311391	309338	306474	307215	307136
Pop. legală la 1 iulie	315603	315674	293032	291057	289589	288861	289845	290719	291590	292586	293537	-
Pop. stabilă la recensăminte			317953									309136

Se observă, mai întâi că, în urma recensământului din 2002, în ciuda unei valori de 317. 953 locuitori înregistraţi în martie, Clujul ajunge la doar *297.014 în iulie* (!??), „pierzând" astfel faţă de

anul anterior circa 35.000 de locuitori la populaţia stabilă şi vreo 22-23.000 la cea legală. Şi în continuare, evoluţia cifrelor pare destul de bizară: după o scădere lentă în 2003, urmează o redresare uşoară în 2004, pentru ca apoi să constatăm un salt brusc de 12.000 de persoane în 2005. Nici în anii următori, cifrele de evoluţie nu sunt foarte convingătoare, căci apar schimbări în ambele sensuri, ce nu urmează vreo direcţie clară. Mai mult, se ajunge la o cădere de populaţie la 1 iulie 2011, sub 302.000 locuitori, cifră care, se vede, este mult şi sub cea de la recensământul din toamna anului respectiv, şi asta în condiţiile în care, cum spuneam, recensământul a oferit, în general, efective ale populaţiei stabile mult sub cele calculate.

Cum se ştie, mai există, pe lângă INS, o instituţie chemată să ofere date despre poulaţie; este vorba despre serviciul de evidenţă informatizată a populaţiei. Or, conform datelor primite de la filiala judeţeană a acestui serviciu, populaţia Clujului ar fi atins la 30 martie 2010 o cifră de 318.802 locuitori, efectiv defalcat pe sexe şi grupe de vârstă.

Înainte însă de a vorbi de date structurale, să încercăm să descoperim ce temei au cifrele de populaţie de mai sus. Se ştie că modificarea populaţiei în timp se realizează pe două căi principale: prin mecanismele sale proprii de înmulţire, ce conduc la aşa-numitul *spor natural* (egal cu diferenţa între născuţii vii şi decedaţii, într-un interval de timp) şi prin schimbul de indivizi cu alte populaţii, numit *spor migratoriu* (egal cu diferenţa între numărul celor intraţi în şi al celor ieşiţi din populaţia dată, într-un interval de timp). Mărginindu-ne la intervalul 2002-2010, când datele de populaţie se bazează pe efectivul populaţiei stabile de la recensământul precedent, observăm, mai întâi, că în decursul acestor nouă ani, adică de la 1 ianuarie 2002 la 1 ianuarie 2011, *populaţia stabilă* a Clujului a trecut de la 299.541 locuitori la 307.136, adică a crescut cu 7.595 persoane. Această creştere nu prea se regăseşte atunci când privim cifra de populaţie de la mijlocul anului (cea mai utilizată în calculele statistice), între cele două valori anuale (de la 1 ianuarie si de la 1 iulie) fiind uneori discrepanţe mari: de pildă peste 5.000 de persoane din sporul calculat mai sus dispar până la mijlocul anului 2011!

Pe de altă parte şi prin contrast, dacă urmărim evoluţia *populaţiei legale*, observăm o mai mare regularitate, tradusă printr-o scădere uşoară până în 2005 şi apoi o revenire la o valoare puţin apropiată de cea din 2002 (cu circa 500 persoane mai mult în 2010). În fiecare an, această populaţie e mai mică decât cea stabilă, aşa cum este firesc pentru un centru de atracţie cum este Clujul, dar diferenţele între cele două cifre anuale sunt neregulate şi dificil de interpretat, mai ales că populaţia legală e dată numai la mijlocul anului.

Pentru a vedea dacă aceste schimbări anuale de efective îşi găsesc o explicaţie prin jocul evenimentelor demografice curente ce modifică populaţia, oferim în tabelul 2 cifrele anuale ale acestor elemente.

Tabelul 2. *Elemetele constitutive ale sporului natural şi migratoriu pentru municipiul Cluj-Napoca, în anii 2002-2010*

ANUL	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	Total
Născuţi vii	2.165	2.214	2.417	2.785	2.855	2.866	3.021	3.226	3.236	24.785
Decedaţi	2.879	2.796	2.708	2.792	2.876	2.704	2.670	2.701	2.739	24.865
Spor natural	-714	-582	-291	-7	-21	162	351	525	497	-80
Intrări - schimbare de domicliu	2.036	2.588	2.714	2.505	4.124	4.369	4.461	4.283	6.270	33.350
Ieşiri - schimbare de domicliu	3.218	3.532	3.935	2.433	2.879	3.381	4.038	4.017	5.697	33.130
Spor - schimbare de domiciliu	-1.182	-944	-1.221	72	1.245	988	423	266	573	220
Intrări - schimbare de reşedinţă	7.466	4.156	7.989	24.076	9.422	22.292	19.266	15.731	15.588	125.986
Ieşiri - schimbare de reşedinţă	2.022	1.576	1.203	1.711	1.082	1.353	1.530	1.633	1.540	13.650
Spor - schimbare de reşedinţă	5.444	2.580	6.786	22.365	8.340	20.939	17.736	14.098	14.048	112.336

Datele din tabelul 2 au, în funcţie de modul lor de înregistrare, o consitenţă diferită. Cu siguranţă că cele mai sigure sunt cele privitoare la sporul natural, întrucât statistica stării civile este bine condusă la nivel naţional. Să specificăm doar că atât născuţii vii cât şi decedaţii sunt legaţi direct de *populaţia legală* (naşterile înregistrându-se după domiciliul stabil al mamei iar decesele după domiciliul decedatului). În privinţa seriei acestor evenimente, se desprind câteva imagini foarte clare, ceea ce reflectă consistenţa cifrelor în cauză. Dacă este vorba despre decese, atunci este evident că seria noastră indică o deosebită stabilitate; variaţiile anuale sunt mici şi ele pot fi datorate unor cauze conjuncturale. Populaţia Clujului a piedut deci constant în ultima vreme, prin deces, în jur de 2.900 persoane anual.

Pentru naşteri în schimb, avem de a face cu o evidentă tendinţă crescătoare, numărul născuţilor vii sporind, din 2002 până în 2010, de la 2.165 la 3.236, ceea ce înseamnă o creştere[20] remarcabilă de circa 50%. Întrucât este greu de presupus că fertilitatea clujencelor a crescut atât de mult în anii aceştia, în care, la nivel naţional, nu s-au produs schimbări în intensitatea fertilităţii, rămâne ca explicaţie mai plauzibilă o creştere a efectivului de femei de vârstă fertilă (între 20 şi 40 de ani). Dar şi acest lucru, adică modificarea structurii pe vârste, se poate întâmpla pe două căi: fie prin intrarea în grupele fertile a unor contingente mari de populaţie mai tânără existente anterior, fie prin intrarea din exterior în populaţie a unor femei de această vârstă. Întrucât datele pe care le avem privitor la structura pe vârste din 2010 (la care ne vom referi ceva mai jos) nu indică o schimbare majoră „internă" a ponderii grupelor, probabil că ultima componentă este cea care a avut influenţa cea mai însemnată.

Ipoteza pare a fi confirmată de **cifra „imigranţilor"**, adică a celor care au intrat în populaţia legală a Clujului, prin schimbarea domiciliului. Seria acestor intrări evoluează, între 2002 şi 2010 într-un evident paralelism cu cea a naşterilor, **numărul anual al persoanelor intrate în Cluj crescând de la 2.036, în 2002, la 6.270, în 2010**, ceea ce reprezintă o creştere de trei ori. Totuşi cifrele respective par a evolua mai puţin regulat, dat fiind faptul că avem două salturi majore în 2006 şi 2010, vizavi de anii precedenţi. Desigur, legătura cu naşterile nu este aici una directă, dar putem presupune că imigraţia aceasta a antrenat persoane tinere, multe în vârstă fertilă la momentul intrării sau care au ajuns repede la această etate. Fireşte că se poate obiecta faptul că cifrele de pe linia intrărilor prin schimbare de domiciliu sunt compensate aproape perfect de cele de pe linia următoare a tabelului, care ne redau numărul celor care au renunţat la domiciliul din Cluj-Napoca şi au ales altă localitate de domiciliu. În adevăr, **în cei nouă ani analizaţi, intră în populaţia legală 33.350 de persoane şi ies, prin schimbarea domiciliului, 33.130**. Numai că nimic nu garantează că structura pe vârste a celor două serii este identică. După cunoştinţele noastre, în rândul celor care intră, grupele tinere au o pondere mai mare decât într-o populaţie „normală", iar în rândul celor care ies, vârstnicii sunt mai numeroşi.

Încercând un bilanţ al mişcării naturale şi migratorii a populaţiei, în decursul celor nouă ani, observăm următoarele valori ale sporului total anual, ca sumă a sporului natural şi migratoriu:

Anul	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**Total**
Spor total	-1.896	-1.526	-1.512	65	1.224	1.150	774	791	1.070	140

Aceste cifre se potrivesc relativ bine cu evoluţia populaţiei legale, ale cărei valori, aşa cum s-a văzut, scad până în 2005 şi apoi cresc. (Nu putem face o verificare exactă a cifrelor întrucât populaţia legală e dată la 1 iulie şi nu la 1 ianuarie.) Aşadar, cu un spor natural uşor negativ (-80 de persoane) şi unul migratoriu uşor pozitiv (220 persoane) se ajunge la un spor total calculat de 140 indivizi, în cursul celor nouă ani, adică la *o staţionaritate a efectvului populaţiei legale*.

[20] Această creştere a numărului de naşteri nu trebuie privită ca o tendinţă de lungă durată, în acest domenu lucrurie putându-se schimba destul de brusc. De altfel, chiar în anul următor, 2011, numărul născuţilor vii a fost doar de 2.933, scăzând deci aproape cu 10% faţă de 2010.

Dacă deci pentru populaţia legală avem o destul de bună consistenţă a cifrelor, pentru populaţia stabilă, valorile avansate de instituţia statistică sunt mai mult decât obscure. Asta, pe de o parte, căci, aşa cum am spus, variaţiile anuale sunt mari şi neregulate (şi fără legătură cu sprorurile de populaţie descrise mai sus) iar, pe de altă parte, pentru că inflenţa celuilalt factor ce intervine în stabilirea populaţiei stabile (schimbarea reşedinţei) este greu de estimat după cifrele avansate de INS. Într-adevăr, urmărind ultimele trei linii ale tabelului 2, observăm întâi de toate o totală discrepanţă între valorile de pe linia intrărilor şi de pe cea a ieşirilor. Situaţia unui an poate fi înţeleasă uşor: un număr mare de indivizi domiciliaţi în altă parte îşi stabilesc reşedinţa în Cluj şi un număr mic de clujeni fac acest lucru alegând altă localitate. Numai că din aceste cifre nu putem deduce nimic asupra evoluţiei populaţiei stabile, întrucât nu ştim nimic despre ceea ce se întâmplă cu cei care fac asemenea mişcări într-un an; nu ştim cât timp rămând cu acest statut de rezidenţi fără a reveni la domiciliul stabil. Însumând cifrele pe nouă ani avem, aşa cum se vede, o discrepanţă enormă între cele două intrări, cifre care în niciun caz nu pot fi utilizate în a face un bilanţ al mişcării populaţiei, aşa cum am procedat cu schimbările de domiciliu, căci ar trebui să adăugăm la populația Clujului, în cei nouă ani, peste 122.000 locuitori!

Rămâne deci să privim altfel aceste cifre, adică să le considerăm valabile doar la nivelul unui an calendaristic, fără însumare în timp. În acest caz; **diferenţa *anuală* între intrările şi ieşirile prin schimbarea reşedinţei, adăugată la *populaţia legală a anului respectiv*, ar duce la populaţia stabilă**. Şi, într-adevăr, se poate observa că valorile astfel obţinute se apropie de cifrele populaţiei stabile anuale avansate de INS. Aşadar, variaţiile mari ale populaţiei stabile despre care vorbeam la început se datorează fluctuaţiilor foarte mari ale efectivelor adăugate prin schimbarea reşedinţei. De pildă, în 2003, avem circa 4.000 de persoane care intră astfel în Cluj, iar în 2005, numărul saltă la 24.000! Este evident că atunci toată nelămurirea privind evoluţia efectivelor populaţiei stabile se transferă la schimbările bruşte anuale de cifre ale celor care-şi stabilesc reşedinţa în oraş; aici ni se pare că nu mai este vorba de a se înregistra o stare de fapt, ci e o schimbare de formă. În aceste condiţii de mari fluctuaţii, doar luînd o medie a celor nouă ani analizaţi, putem să sesizăm ce se ascunde în spatele cifrelor. Astfel, vedem că, prin schimbarea reşedinţei, avem, *în medie*, un plus de circa 12.500 persoane într-un an, care adăugat la o populaţie legală de circa 291.000 de locuitori, **ne conduce la o populaţie stabilă anuală de circa 303.500 persoane**, prin acest calcul conferindu-se un oarecare sens al cifrelor de pe prima şi cea de a treia linie a tabelului 1.

Câteva întrebări esenţiale rămân, mai cu seamă cele legate de fluctuaţiile anuale şi de valoarea datelor de recensământ. În aceste condiţii de incertitudine, este imposibil să se facă pronosticuri privind evoluţia viitoare a populaţiei. Nu este posibil nici măcar să facem nişte proiectări de genul „dacă... atunci...” pentru că nu avem la dispoziţie o structură pe vârste şi sexe clară şi nici manifestarea fenomenelor demografice (fertilitate, mortalitate, migraţie) pe vârste şi sexe. Orice proiectare pe datele actuale, în forma în care sunt ele, ar rămâne o simplă speculaţie.

2. Fenomenele şi structuri demografice

Evoluţia populaţiei este, se ştie, efectul acţiunii fenomenelor demografice în condiţiile unei structuri pe vârste şi sexe date. Astfel, de pildă, numărul născuţilor vii este rezultatul ferilităţii populaţiei conjugată cu numărul femeilor şi gruparea acestora pe vârste. Astfel, o populaţie îmbătrânită poate produce mai puţini copii, chiar şi cu fertilitate mai mare, decât una mai tânără şi cu o fertilitate mai redusă. În general indicatorii bruţi, de mortalitate şi de natalitate, sunt influenţaţi de ambele aspecte menţionate, adică şi de intensitatea fenomenelor, dar şi de structura pe vârste a populaţiei. Este limpede că o influenţă mai mare a structurii pe vârste se observă în cazul mortalităţii, întrucât acest fenomen se realizează mai intens prin vârstele înalte, în vreme ce fertilitatea e specifică unei zone mediane a populaţiei, mai stabilă ca pondere în diverse colectivităţi. De aceea şi rata brută de mortalitate e un indicator mai puţin semnificativ decât rata brută de natalitate.

Ţinând seama de importanţa structurii pe vârste în constuirea valorilor unor indicatori ai fenomenelor demografice, vom prezenta în tabelul 3, comparativ cu nivelul naţional, structura pe

grupe de vârste şi sexe, aşa cum a rezultat din datele pentru 2010, primite de noi la acel moment de la Direcţia Judeţeană de Evidenţă a Populaţiei.

Tabelul 3. *Structura pe vârste şi sexe a populaţiei muncipiului Cluj-Napoca la 30 martie 2010 şi a populaţiei urbane a României la 1 iulie 2010 (în %)*

Grupa de vârstă	Cluj-Napoca			România urban		
	Masculin	**Feminin**	**Total**	**Masculin**	**Feminin**	**Total**
0-4 ani	4,71	3,97	**4,32**	5,40	4,64	**5,00**
5-9 ani	4,05	3,42	**3,72**	4,71	4,06	**4,37**
10-14 ani	3,91	3,40	**3,64**	4,64	4,04	**4,33**
15-19 ani	5,02	4,27	**4,62**	5,47	4,86	**5,15**
20-24 ani	7,46	6,81	**7,12**	8,90	8,14	**8,50**
25-29 ani	8,86	8,66	**8,76**	8,66	7,94	**8,28**
30-34 ani	9,93	9,58	**9,75**	9,32	8,50	**8,89**
35-39 ani	8,63	8,50	**8,56**	8,09	7,65	**7,86**
40-44 ani	8,46	8,37	**8,42**	8,64	8,73	**8,69**
45-49 ani	6,49	6,74	**6,62**	6,05	6,44	**6,26**
50-54 ani	7,79	8,07	**7,94**	7,62	8,10	**7,87**
55-59 ani	7,58	7,50	**7,54**	7,34	7,57	**7,46**
60-64 ani	5,56	5,65	**5,61**	5,15	5,46	**5,31**
65-69 ani	3,88	4,46	**4,19**	3,26	3,85	**3,57**
70-74 ani	3,26	4,07	**3,69**	3,01	4,00	**3,52**
75-79 ani	2,24	3,05	**2,67**	2,02	2,98	**2,52**
80 şi +	2,16	3,48	**2,86**	1,73	3,04	**2,41**
TOTAL	100	100	**100**	100	100	**100**

După cum se observă, structura pe vârse a Clujului este destul de interesantă. Mai întâi, observăm ponderile reduse ale populaţiei sub 20 de ani, lucru desigur explicabil – şi în acelaşi timp general la nivelul ţării – prin fertilitatea mult mai redusă a populaţiei României după 1989. Totuşi, comparativ cu nivelul naţional şi chiar cu mediul urban pe ţară, lipsa copiilor este mult mai accentuată în Cluj (doar 11,7% din total erau copii sub 15 ani, în vreme ce în populaţia ţării copiii reprezentau în 2010 circa 15%, iar în urbanul naţional 13,7%), ceea ce indică o fertilutate mai scăzută a Clujencelor în anii din urmă. Clujul are însă un surplus de poulaţie feminină chiar şi faţă de urbanul naţional la trei dintre grupele de vârstă cele mai fertile în prezent, 25-39 ani, ceea ce prezintă un atu important pentru numărul de naşteri. La celălalt capăt al scalei vârstelor, observăm că oraşul nostru ca şi celelalte oraşe ale ţării are (încă) o pondere şi un număr mic de vârstnici; doar 13% dintre locuitorii Clujului au depăşit vârsta de 65 de ani, în timp ce la nivel naţional ponderea acestora trece de 15% (în ansamblul urbanului ponderea fiind de 12%).

Revenind la fenomenele demografice de bază (natalitatea şi mortalitatea), prezentăm, în lipsa altor informaţii, indicatorii bruţi, făcând şi o comparaţie cu cei calculaţi la nivelul mediului urban din România (tabelul 4). Concluzia principală a acestei comparaţii este aceea că atât nivelul indicatorilor locali cât şi tendinţa acestora (inclusiv redresarea natalităţii din 2005) se regăseşte şi la nivelul mediului urban naţional. Diferenţele între oraş şi ubanul ţării sunt într-adevăr foarte mici (o mai puternică redresare a natalităţii în Cluj şi un nivel uşor mai scăzut al indicilor de mortalitate), ceea ce îndeamnă la prudenţă în interpretare.

Tabelul 4. *Ratele de natalitate şi mortalitate în municipiul Cluj-Napoca şi la nivelul mediului urban naţional, între 2000-2010 (în ‰)*

Anul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Natalitate Cluj	*7,6*	*7,5*	*7,4*	*7,6*	*8,3*	*9,6*	*9,9*	*9,9*	*10,4*	*11,0*	*11,1*

Natalitate ţară, urban	8,9	8,4	8,5	8,7	9,4	9,9	10,1	9,8	10,3	10,3	10,0
Mortalitate Cluj	*9,1*	*9,0*	*9,8*	*9,6*	*9,4*	*9,7*	*9,9*	*9,3*	*9,2*	*9,2*	*9,3*
Mortalitate ţară, urban	8,9	9,0	9,8	9,7	9,6	9,9	9,8	9,7	9,7	9,9	10,0

În legătură cu fenomenul de mortalitate mai avem un indicator destul de relevant; e vorba de indicele mortalităţii infantile, care se calculează raportând decedaţii înainte de împlinirea vârstei de un an la născuţii vii dintr-o perioadă dată. Pe intervalul 2000-2011, valoarea acestui indicator a fost la nivelul Clujului de 7‰, care este net mai redusă decât cea la nivel naţional în urban. În adevăr, mărimea aceastuia a scăzut, pe ţară în urban, între 2000 şi 2011, de la 16,1‰ la 7,7‰, ceea ce înseamnă că a avut, în perioada respectivă, o valoare mijlocie în jur de 12‰, deci aroape dublă decât în oraşul nostru. Ne lipseşte, evdent, indicatorul cel mai bun al mortalităţii – speranţa de viaţă la naştere – dar, cu certitudine şi acesta este peste media naţinală a urbanului. Pe scurt, se poate deci spune că *ratele de mortalitate ceva mai mici la Cluj nu se datorează numai unei structuri pe vârste mai tinere a populaţiei ci şi unei mortalităţi mai reduse decât în ansamblul mediului urban*.

Pentru a înţelege şi explica, într-o anumită măsură, comportamentul procreativ al populaţiei, este nevoie şi de o analiză a altor două fenomene demografice, care influenţează fertilitatea şi, deci indirect, reproducerea speciei: *nupţialitatea* şi *divorţialiitatea*, respectiv constituirea şi disoluţia familiilor. Şi aici avem la dispoziţie doar indicatorii bruţi care relectă doar sumar intensitatea acestor fenomene. Prezentăm în tabelul 5 din nou o comparaţie cu mediul urban naţional[21].

Tabelul 5. *Ratele de nupţialitate şi divorţialitate, în municipiul Cluj-Napoca şi la nivelul mediului urban naţional, între 2000-2010 (în ‰)*

Anul	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
Nupţialitate Cluj	*6,4*	*6,0*	*6,4*	*6,6*	*8,0*	*8,0*	*8,3*	*8,2*	*8,1*	*7,9*	*7,5*
Nupţialitate ţară, urban	6,5	6,3	6,6	7,0	7,6	7,8	8,1	8,8	8,2	7,3	6,4
Divorţialitate Cluj	*1,11*	*0,80*	*1,76*	*1,76*	*2,40*	*1,72*	*1,56*	*2,29*	*2,05*	*1,63*	*1,11*
Divorţialitate ţară, urban	1,84	1,83	1,96	2,04	2,12	2,00	1,96	2,20	2,10	1,89	1,88

În ciuda fluctuaţiei valorilor pentru Cluj, datorată cifrelor anuale mici (mai ales la divorţuri), se poate observa că indicatorul nupţialităţii este, în Cluj, cu ceva sub nivelul urbanului naţional, iar cel al divorţialităţii de asemenea e în general mai mic. De altfel, acest lucru reiese şi din cifra globală (medie) pe intervalul 2000-2010, caracterizat de o rată brută de nupţialitate de 6,8‰ în Cluj şi 7,3‰ în ansamblul oraşelor din România, cea de divorţialitate fiind în medie de 1,79‰ la Cluj şi 1,98‰ pe ţară, în urban. Aceşti indicatori sunt însă, aşa cum spuneam, unii grosieri şi din diferenţe atât de mici nu putem trage concluzii relevante. Ceea ce este însă clar e faptul că populaţia oraşului nostru are atitudini şi comportamente similare cu ale celorlalţi citadini din România, în privinţa constituirii şi desfacerii căsătoriilor.

3. Numărul cetăţenilor străini care locuiesc în Cluj-Napoca

Clujul este locuit de străini din 110 ţări ale lumii. Potrivit datelor statistice de la Serviciul de Imigrări de la Cluj, este vorba de peste 5600 de persoane din fara ţării care sunt înregistrate la nivelul municipiului. Cei mai mulţi privind din R Moldoova (aproximativ 600) urmată de Franţa

[21] Am folosit aici la numitor populaţia stabilă, întrucât la căsătorie nu se înregistrează domiciliul soţilor, ci localitatea unde se încheie căsătoria

(aprox. 550), Tunisia (500) Germania şi Italia (400). Cea mai mare parte dintre aceştia au venit la studii sau cu permise de muncă.

4. Concluzii şi posibile direcţii de studiu

Aşa cum s-a văzut, datele oferite de INS privind populaţia Clujului sunt foarte sumare şi unele dintre ele, îndeosebi cele referitoare la efectivul populaţiei stabile sunt chiar dificil de înţeles şi acceptat, mai ales dacă le comparăm cu cele de la recensământ (a căror sursă este tot INS-ul) sau cu cele produse de serviciul comunitar de evidenţă a populaţiei. Totuşi, tendinţa care pare a se desprinde din evoluţia situaţiei din ultimul deceniu, este aceea a unei *staţionarităţi relativ clare a populaţiei legale, ce decurge şi din balanţele aproape nule ale sporului natural şi ale migraţiei prin schimbarea de domiciliu*. Şi populaţia stabilă pare a avea aceeaşi tendinţă de staţionaritate, în ciuda fluctuaţiilor anuale ale înregistrărilor privind schimbările de rezidenţă. Această valoare avansată de INS pare însă a subestima efectivul populaţiei stabile real, ca să nu mai vorbim de „populaţia stabilă de facto", adică aceea care stă efectiv în oraş fără a avea şi forme legale. În fine, ceea ce este important pentru managementul activităţii unui oraş este şi populaţia care este efectiv prezentă zilnic în oraş, indiferent de locul de domiciliu sau de reşedinţă şi care nu este înregistrată de niciun organism administrativ.

Din cele de mai sus derivă necesitatea unui studiu mai aprofundat al populaţiei Clujului, care s-ar putea desfăşura în perioada imediat următoare, dat fiind faptul că până la mijlocul anului este anunţată încheierea prelucrării datelor recensământului din 2011. Administraţia locală ar trebui să aibă o imagine clară a volumului şi strucurii populaţiei oraşului, pe datele de recensământ, pe baza cărora s-ar putea apoi încerca şi calcule prospective, dacă datele de moment sunt însoţite şi de date detaliate privind naşterile, decesele şi migraţia în ultimii ani.

O altă direcţie majoră de continuare a studiilor este aceea a defalcării şi analizei datelor de recensământ pe areale ale municipiului (pe cartiere). Este esenţial să se cunoască structura pe vârste, educaţie, ocupaţie a populaţiei ca şi o serie de caracteristici ale gospodăriilor şi locuinţelor la nivel de cartier, pentru că doar astfel se pot întemeia corect eventualele măsuri de dezvoltare proiectate.

Cultură

1. **Religie**

Datele recensământului din 2002 ne indică faptul că 69,20% dintre cetăţenii Municipiului Cluj-Napoca sunt adepţii religiei ortodoxe, 12,2% reformată, 5,81% greco catolică şi 5,52% romano-catolică, adepţii celorlalte confesiuni având un procent mic.

Tabelul 6: *Distribuția populației municipiului în funcție de confesiunea- recensământ 2002.*

Religie	**Număr**	**Pondere**
Ortodoxă	220011	69,20%
Romano-catolică	17540	5,52%
Reformată	38779	12,20%
Penticostală	8270	2,60%
Greco catolică	18484	5,81%
Baptistă	3786	1,19%
Adventistă de ziua a Şaptea	981	0,31%
Musulmană	396	0,12%
Unitariană	3369	1,06%
Creştină după Evangelie	471	0,15%
Creştină de rit vechi	123	0,04%
Evanghelică lutherană sinodo-presbiteriană	492	0,15%
Evanghelică	127	0,04%
Evanghelică de confesiune augustană	129	0,04%
Mozaică	227	0,07%
Altă religie	3005	0,95%
Fără religie	655	0,21%
Atei	549	0,17%
Religie nedeclarată	559	0,18%

Evoluția confesiunilor în cei nouă ani nu este spectaculoasă, deși se remarcă o ușoară scădere a adepților celor mai mari confesiuni – ortodoxă și catolică - .și o creștere a ponderii ateilor și a celor care se declară ca neaparținând vreunei religii

Tabelul 7: *Distribuția populației municipiului în funcție de confesiunea- recensământ 2011*[22].

Religie	**Număr adepți**	**Pondere adepți**
Ortodoxă	213604	69,10%
Romano-Catolică	14973	4,84%
Greco-Catolică	14641	4,74%
Reformată	31276	10,12%
Baptistă	3743	1,21%
Penticostală	8307	2,69%
Adventistă de ziua aşaptea	999	0,32%
Alte religii	9862	3,19%
Fără religie	1599	0,52%

[22] http://www.recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2012/08/TS8.pdf

Atei	1616	0,52%
Nedeclarat	8516	2,75%
total	309136	100%

2. Etnie

Conform Recensământului Populaţiei şi Locuinţelor din anul 2011, majoritatea populaţiei din Cluj-Napoca este de etnie română (80,07%), pe locul doi situându-se cetăţenii de etnie maghiară (15,97%). Comparativ cu Recensământului Populaţiei şi Locuinţelor din anul 2002, numărul cetăţenilor de etnie română a cunoscut o uşoară creştere (de 0,68%), în timp ce numărul cetăţenilor de etnie maghiară a scăzut cu 2,99%. De menţionat că în cadrul recensământului din 2011, 2% dintre cetăţeni nu şi-au declarat etnia, spre deosebire de anul 2002 când doar 0,01% au făcut acest lucru. Structura etnică a populaţiei - recensământul din anul 2002 şi recensământul din anul 2011:

Tabel 8: *Distribuția populației în funcție de etnie – recensământ 2002 și 2011*

	Recensământ 2002 (număr)	**Recensământ 2002 (procent)**	**Recensământ 2011 (număr)**	**Recensământ 2011 (procent)**
Români:	252,433	79,39%	247,548	80,07%
Maghiari:	60,287	18,96%	49,375	15,97%
Romi (Ţigani):	3,029	0,95%	3,274	1,05%
Ucraineni:	146	0,04%	130	0,04%
Germani:	734	0,32%	520	0,16%
Ruşi-lipoveni:	57	0,01%		
Turci:	35	0,01%	66	0,02%
Tătari:	15	0,0%		
Sârbi:	12	0,0%		
Slovaci:	25	0,0%		
Bulgari:	19	0,0%		
Croaţi:	3	0,0%		
Greci:	147	0,04%		
Evrei:	217	0,06%	159	0,05%
Cehi:	6	0,0%		
Polonezi:	24	0,0%		
Italieni:	91	0,02%	87	0,02%
Chinezi:	14	0,0%		
Armeni:	30	0,0%		
Ceangăi:	2	0,0%		
Alta etnie:	572	0,17%		
Alte etnii[23]: (recensământ 2011)			1766	0,57%
Etnie nedeclarată:	55	0,01%	6211	2,0%

3. Evenimente Culturale/Sociale

- Festivalul Internaţional de Film Transilvania – înfiinţat în 2002 este primul festival internaţional de film de lung-metraj din România. Ediţia din 2012 a atras 67.000 de spectatori.
- Gala "10 pentru Cluj – Juniorii Clujului, Speranţele Cetăţii" – organizată începând cu anul 2010
- Zilele Clujului.
- Festival-concurs: Invitație la castel : Ediția a VII-a – organizat începând cu anul 2006.

[23] cuprinde si toate celelalte etnii neprecizate, respectiv: slovacă ,greacă , armeană , rusă -lipoveană , bulgară , sârbă , cehă , albaneză , polonеză , macedoneană , tă tară , croată , etc

- Festivalul Mozart – în 2012 a avut loc ediţia XXII.
- Festivalul Dramaturgiei Clujene – prima ediţie a avut loc în 2012.
- Festivalul Interferenţe – 7360 de spectatori.
- Festivalul Internaţional de Muzică de Cameră SoNoRo – în anul 2012 a avut loc ediţia a VII-a.
- Transilvania Jazz Festival – începând cu anul 2007.
- Festivalul de teatru pentru tineri STAGE. Festivalul Bunei Dispoziţii – în anul 2012 cea de-a III-a ediţie.
- „Scara", o expoziţie de artă contemporană a grupului Atelier plus - anul 2012.
- Noaptea Spoturilor Publicitare la Festivalul Internaţional de Film "Comedy Cluj" 2012.
- Festival: Open Stage.
- Festivalul Napoca Folk Festival – prima ediţie în 2012 – aproximativ 5000 de spectatori.
- Festivalul Floare de Folk – ediţia a III-a în 2012.
- Festivalului International de Film Comedy Cluj – ediţia IV în 2012.
- Cinemateca TIFF – ediţia a 2-a în 2012 – peste 1000 de spectatori.
- Guerilla Verde – Caravana Educaţională prin film cu mesaj ecologic.
- Ziua mondială a filosofiei – anul 2012.
- Renaşterea- Întoarcerea valorilor clasice – anul 2012.
- Festival Internaţional de Film Studenţesc – anul 2012.
- Zilele cultural maghiare – peste 10.000 de spectatori în anul 2012.
- Noaptea Albă a Filmului Românesc – 8500 de spectatori în 2012.
- Noaptea Devoratorilor de Publicitate.
- Concert Roxette – peste 20.000 de spectatori.
- Concert Scorpions – peste 40.000 de spectatori.
- Concert Beyonce 2007 - peste 10.000 de spectatori.
- Ursus Evolution Tour 2012.

4. Participanţi la evenimente culturale

Tabel 9: *Evoluţia numărului de participanţi la evenimente culturale în perioada 2005 - 2011*

Anul	2005	2006	2007	2007	2009	2010	2011
Spectatori şi auditori la reprezentaţii artistice - total	207786	132002	127894	130574	123488	124002	162289
Raport faţă de 2005	100%	63,5%	61,6%	62,8%	59,4%	59,7%	78,1%

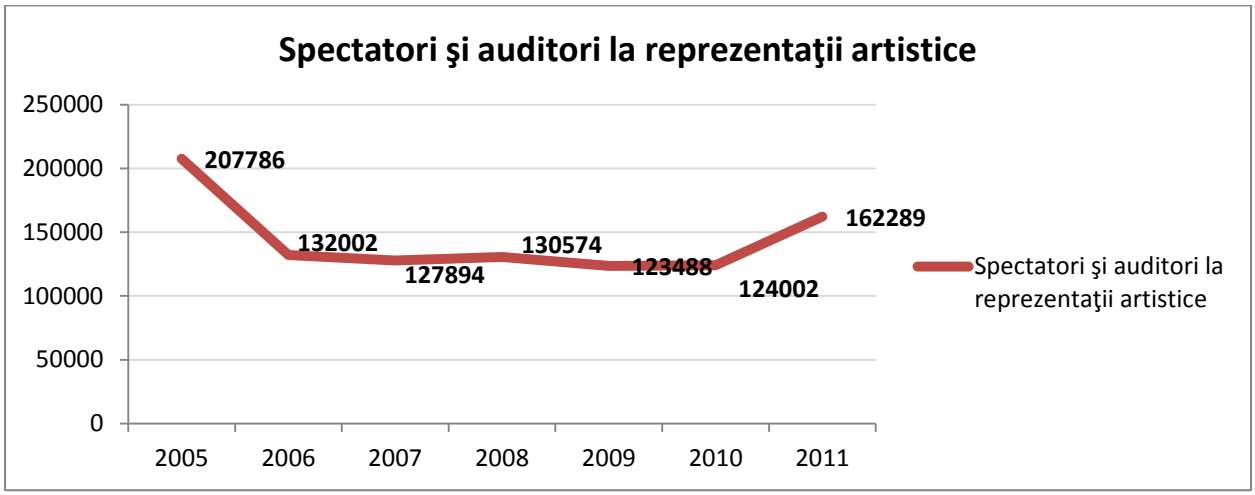

Fig. 1: Spectatori şi auditori la reprezentaţii artistice

După cum remarcăm în figura 11, numărul spectatorilor şi auditorilor la reprezentaţii artistice a scăzut dramatic după anul 2005 când s-au consemnat 207786 de indivizi, abia în anul 2011 înregistrând o uşoară creştere (162289).

5. Infrastructura Culturală

a. Capacitatea pentru piese de teatru/operă/filarmonici

Tabel 10: *Capacitatea pentru piese de teatru/operă/filarmonici*

Instituţia	**Capacitatea**
Teatrul Naţional „Lucian Blaga" Cluj-Napoca	928 locuri
Teatrul Maghiar de Stat Cluj- Napoca	862 locuri
Teatrul de Păpuşi „Puck"	98 locuri
Opera Naţională Română Cluj-Napoca	928 locuri
Opera Maghiară din Cluj-Napoca	1000 locuri
Filarmonica de Stat Transilvania Cluj	1170 locuri

b. Capacitatea pentru concerte

- Sala Sporturilor Horia Demian – capacitate 3000 de locuri;
- Stadionul "Dr. Constantin Rădulescu" – capacitate 23.500 de locuri;
- Cluj Arena – capacitate 30201 locuri.

c. Capacitatea pentru evenimente sportive (în funcție de tipuri de sport)

- Sala Sporturilor Horia Demian – capacitate 3000 de locuri (fotbal, baschet, arte marţiale, volei, handbal);
- Stadionul "Dr. Constantin Rădulescu" – capacitate 23.500 de locuri (fotbal);
- Cluj Arena – capacitate 30201 de locuri (fotbal, atletism).

6. **Evenimente cultural/sociale cu vizibilitate internațională**

- Festivalul Internaţional de Film Transilvania – înfiinţat în 2002 este primul festival internaţional de film de lung-metraj din România. Ediţia din 2012 a atras 67.000 de spectatori.
- Festivalul Internaţional de Muzică de Cameră SoNoRo –în anul 2012 a avut loc ediţia a VIIa.
- Festivalului International de Film Comedy Cluj – ediţia IV în 2012.
- Concert Roxette – peste 20.000 de spectatori.
- Concert Scorpions – peste 40.000 de spectatori.
- Concert Beyonce 2007 - peste 10.000 de spectatori.
- Festival Internaţional de Film Studenţesc – anul 2012.

7. Muzee

În prezent în Cluj-Napoca există 10 muzee: Muzeul National de Istorie a Transilvaniei, Muzeul Apei Cluj-Napoca, Muzeul de Mineralogie, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Muzeul de Arta Cluj-Napoca, Muzeul de Farmacie, Muzeul de Speologie, Muzeul Universitatii "Babes-Bolyai", Muzeul de Paleontologie-Stratigrafie, Muzeul Zoologic al Universitatii Babes-Bolyai.

Tabel : *Evoluția numărului de vizitatori la muzee în perioada 2005 - 2011*

Anul	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Nr. muzee	13	13	14	17	17	17	18
Nr. vizitatori	178062	169554	159946	213935	277219	228522	249714
Raport față de 2005	100,0%	95,2%	89,8%	120,1%	155,7%	128,3%	140,2%

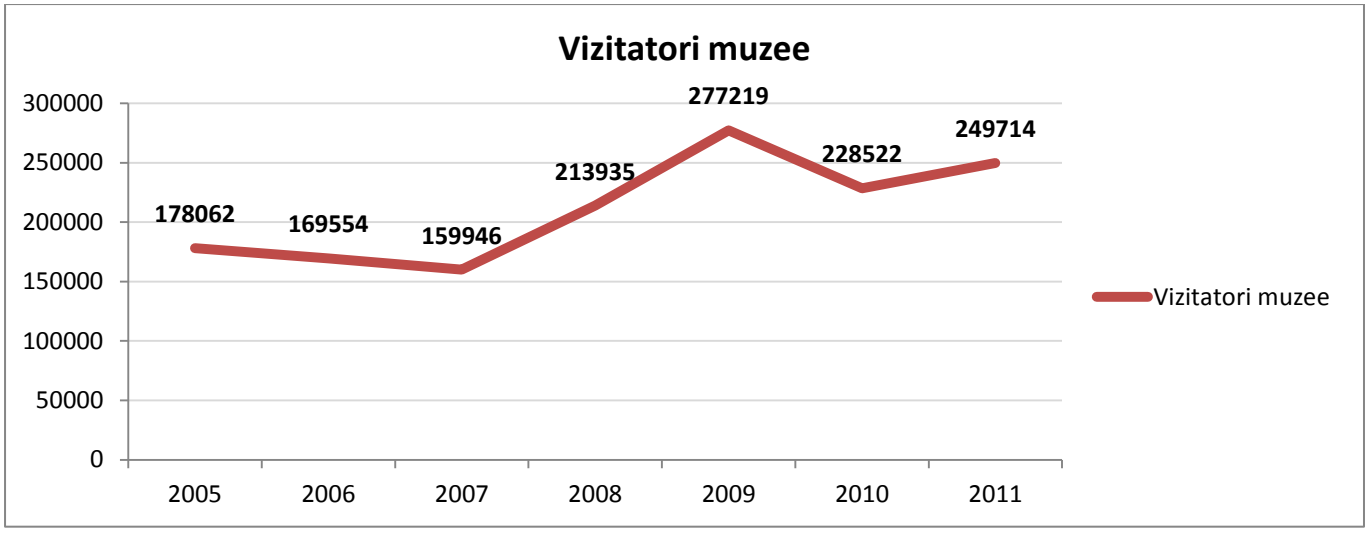

Fig. 2: Vizitatori muzee

După cum remarcăm în graficul de mai sus numărul de vizitatori ai muzeelor a cunoscut diferite fluctuații, în anul 2007 atingându-se cifra maximă din ultima perioadă (277219), în anul 2010 scăzând un procent considerabil (228522), pentru ca mai apoi, în anul 2011, să crească la numărul de 249714 de vizitatori.

Educație

1. **Învățământ preuniversitar**

Unități de învățământ

La nivelul municipiului, în 2011 existau un număr total de **122 unități de învățământ** preuniversitar, din care **41 grădinițe** de copii, **20 școli de învățământ primar și gimnazial**, **46 de licee** și **5 școli postliceale**. Față de 2005, evoluți acaestora a fost variabilă, cu excepția cazului școlilor profesionale (vocaționale) care au dispărut în anii 2009 și 2010.

Ceea ce este important de remarcat este că începând cu 2007 au fost eliberate patru autorizații de construcții pentru grădinițe,și încă trei autorizații pentru școli private și licee, determinând astfel creșterea capacității educaționale, mai ales pentru nivelul preșcolar.

Beneficiari (elevi)

Evoluția numărului de elevi la nivel de municipiu în perioada 2005 – 2011 a fost una variabilă. Pe de-o parte, numărul copiilor din grădințe a crescut constant, **pentru întreaga perioadei numărul acestora avansând cu aproximativ 30%**, în timp numărul elevilor din învățământul primar și gimnazial a scăzut 11,4%. Cea mai drastică scădere a fost la nivelul elevilor din școlile de arte și meserii (95%) datorită desființării acestor, în timp ce **cea mai amplă creșterea fost la nivelul scolilor de maiștrii, de 343% și a școlilor postliceale, de 90%.**

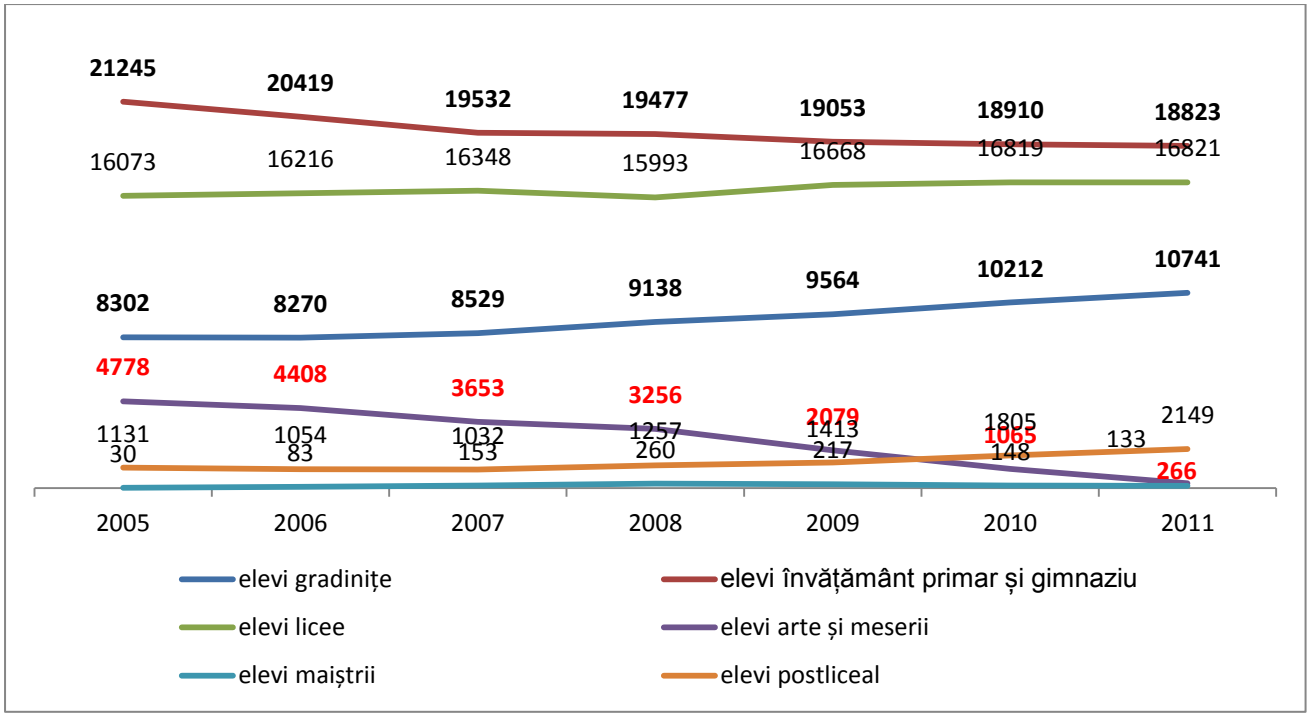

Fig. 3: *Evoluția numărului de elevi, în funcție de ciclul educațional*

Aproximativ constant a fost numărul elevilor de liceu, creșterea acestuia fiind de sub 5% în 2011 față de 2005.

Cadre didactice

Evoluția cadrelor didactice o urmează, cu excepția nivelului liceal, pe cea a numărului elevilor. Astfel, numărul cadrelor didactice din învățământul preșcolar a crescut cu 24% în 2011 față de 2005, în timp ce numărul cardelor didactice din învățământul primar și gimnazial a scăzut cu 11%. O scădere de 12% a avut loc la nivelul cadrelor didactice din învățământul liceal, surprinzător în conduițiile în care numărul elevilor a crescut cu 5%.

Productivitatea cadrelor didactice (nr de elevi/nr de cadre didactice)

Tabel: *Productivitatea cadrelor didactice*

Raport elevi/profesor	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Grădinițe	13,2	13,1	13,6	14,1	13,6	13,8	13,8
Primar și general	11,4	11,0	11,0	10,8	10,6	11,5	11,4
Liceal	10,7	11,2	10,5	10,4	11,5	12,2	12,8
Postliceal	102,8	43,9	516,0	251,4	176,6	106,2	107,5

Productivitatea cadrelor didactice, în termeni de elevi instruiți, este un indicator important pentru a înțelege măsura în care există riscul ca, din cauza suprasolicitării, calitatea actului educațional să fie una în scădere. Din acest punct de vedere, singura zonă cu probleme semnificative pare a fi nivelul postliceal care, datorită creșterii acentuate a numărului de beneficiari, se confruntă cu o presiune semnificativă.

Nr clase/locuri per profil

Tabel: *Număr locuri în funcție de tipul de clase la nivel liceal pentru anul școlar 2012-2013*

Domeniu	**Profil**	**Nr. locuri**
Profil teoretic	Matematică informatică	532

	Filologie	320[24]
	Științe sociale	252
Profil vocațional liceu	Teologic	224
	Pedagogic	56
	Sportiv	168
	Arte	224
Profil tehnologic	Economic	168
	Tehnic (mecanică, electric, chimic)	768[25]
	Servicii	168
	Resurse naturale	196
Altele		280
Total		3580

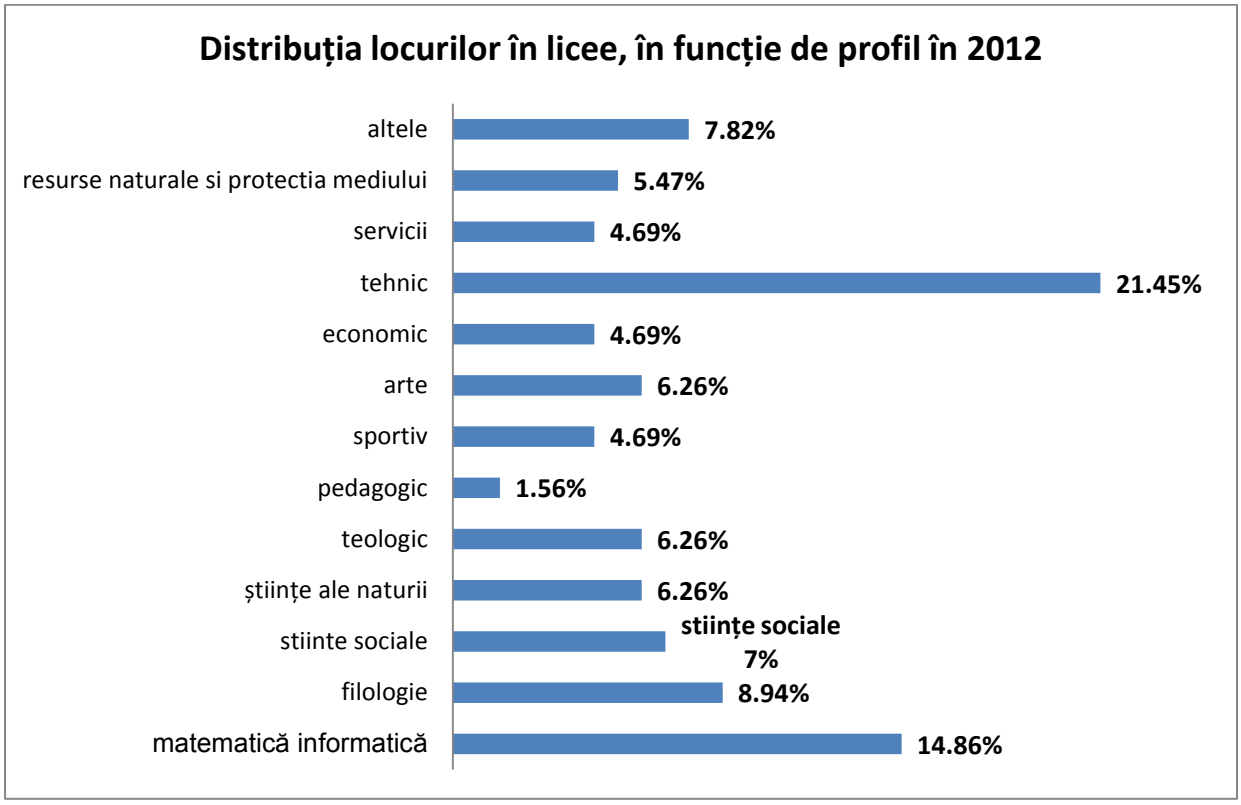

Fig. : *Ponderea locurilor din licee, în anul şcolar 2012 – 2013, în funcție de profil*

Numărul elevilor pe tipuri de clase este important datorită probabilității mai ridicate de inserție profesională.

Rezultate bacalaureat

La sesiunea de bacalaureat din 2012, 8 licee au avut o rată de promovabilitate de peste 90%, dintre acestea doar 1, Liceul Gheorghe Șincai având o rată de promovabilitate de 100%, fiind totodată liceul cu cei mai mulți elevi cu media generală 10 – 3; de asemenea 57% dintre elevii Liceului Gheorghe Șincai și 53% dintre elevii Liceului Emil Racoviță au luat note între 9 și 10 la examenul de bacalaureat, fiind singurele licee din municipiu cu această performanță.

[24] 12 locuri sunt la liceul special pentru deficienţe de vedere

[25] Din care 12 sunt la liceul pentru deficienţe de auz

La polul opus, 20 de licee au avut o promovabilitate de sub 50%, la coada clasamentului aflându-se Grupul Școlar Industrial Tehnofrig, Grupul Școlar Aurel Vlaicu și Grupul Școlar Didactica Nova, toate cu o rată de promovabilitate de sub 14%.

Per ansamblul municipiului, rata de promovabilitate a fost de 56,82%, peste media națională de 44,26%.

Rezultatele sunt simulare cu cele obținute în 2011, când tot 8 licee au avut o rată de promovabilitate de peste 90%, la acea dată 2 licee, Emil Racoviță și Avram Iancu fiind singurele cu o rată de promovabilitate de 100%. Totuși, niciun liceu nu a avut o rată de peste 50% a notelor finale de peste 9.

În 2011, un total de 19 licee au avut o rată de promovabilitate de sub 50%, cele mai slabe fiind Liceul UCECOM Spiru Haret, Școlar Didactica Nova și Liceul de Management Economic și Drept Administrativ Virgil Madgeru, cu o rată de promovabilitate de sub 5%.

Rata totală de promovabilitate a fost de 56,41%, peste media națională de 45,72%

Ranking national al liceelor

Doar două unități de învățământ din Cluj-Napoca au intrat în topul celor mai bune licee din țară: Emil Racoviță (clasa de matematică informatică) și Nicolae Bălcescu (Engleză filologie intensiv), pe locurile 13 respectiv 20. Clasamentul, realizat de Gândul, a avut drept criteriu de selecție ultima medie de admitere. La nivelul municipiului, cele mai bune licee sunt, în ordine[26]:

1. Colegiul Naţional Emil Racoviţă
2. Liceul Teoretic Nicolae Bălcescu Cluj-Napoca
3. Liceul Teoretic Avram Iancu Cluj-Napoca
4. Liceul Teoretic Onisifor Ghibu Cluj-Napoca
5. Liceul Teoretic Gheorghe Şincai Cluj-Napoca
6. Liceul Teoretic Lucian Blaga Cluj-Napoca
7. Liceul de informatică Tiberiu Popoviciu Cluj-Napoca
8. Liceul Victor Babeş Cluj-Napoca
9. Colegiul Naţional Pedagogic Gheorghe Lazăr Cluj-Napoca

Licee cu rezultate naționale și internaționale

În anul școlar 2011 – 2012, 199 de liceeni de la nivelul municipiului au luat premii la concursuri naționale și internaționale. 4 elevi ai liceelor Onisifor Ghibu (2), Tiberiu Popoviciu (1) și Nicolae Bălcescu (1) au luat premii la concursuri internaționale.

Topul celor mai bine licee în funcție de numărul total de premii câlștigate este

1. Liceul Emil Racoviță – 38 premii
2. Liceul Mihai Eminescu – 13 premii
3. Liceul Nicolae Bălcescu – 11 premii
4. Liceul Tiberiu Popoviciu – 9 premi
5. Liceul Gheorghe Șincai – 8 premii
6. Colegiul Național Gheorghe Barițiu – 7 premii
7. Liceul Avram Iancu 7 premii
8. Colegiul Național George Coșbuc – 6 premii
9. Liceul Onisifor Ghibu – 5

Cele mai bune licee vocaționale, în funcței de numărul de premii, sunt

1. Liceul de muzică Sigizmund Toduță – 36 de premii
2. Liceul de Coregrafie si arta dramatica "Octavian Stroia" – 13 premii
3. Liceul Sportiv – 7 premii

[26] http://www.gandul.info/news/admitere-in-liceu-rezultate-evaluare-nationala-2012-cele-mai-bune-10-licee-din-cluj-dupa-ultima-medie-de-admitere-9780312

2. Învățământ universitar

La nivelul municipiului activează 10 unități de învățământ superior, din care șase sunt publice iar patru sunt private.

Tabel: Evoluția numărului studenților în perioada 2005 - 2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Numărul total de studenți	65691	66033	67982	61487	60371	57595	54203
Evoluția numărului de studenți		0,5%	3,0%	-9,6%	-1,8%	-4,6%	-5,9%
Ponderea studentilor de la universitatile publice în totalul studenților	93,0%	93,5%	93,9%	94,0%	94,3%	94,4%	94,6%
Personal didactic universitar	3177	3469	3561	3749	3932	3862	3799
Evoluția personalului didactic universitar		9,2%	12,1%	18,0%	23,8%	21,6%	19,6%

Așadar, per ansamblu perioadei analizate, evoluția numărului studenților este una descendentă, în 2011 fiind cu aproximativ 6% mai puțin studenți decât în 2005. Totuși, per ansamblu se remarcă o ușoară reorientare (de aproximativ 1,5%) a numărului studenților de la universitățile private spre cele publice.

O evoluție interesantă a avut-o numărul cadrelor didactice universitare care, în aceeași perioadă a crescut cu 19.6%, maximul fiind în 2009 când creșterea a fost de aproape 24%. Evoluția este interesantă în contextul în care numărul studenților a scăzut în aceeași perioadă. Reducerea numărului din anii 2010 și 2011 se datorează blocării angajărilor în sistemul universitar, lucru care a blocat prelungirea contractelor pe perioadă determinată care au expirat.

Număr studenți per universitate

1. ***Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară*** *– an universitar 2012-2013*

Tabel : *Număr studenți înrolați la Universitatea USAMV în anul universitar 2012 - 2013*

Agricultura	Horticultura	Zootehnie Biotehnologii	Medicina veterinara	Stiinta si tehnologia alimentelor
860	1855	681	1217	759

2. ***Universitatea Babeș Bolyai***

Tabel: *Număr studenți înrolați la Universitatea Babeș Bolyai în anul universitar 2012-2013, nivel licență*

Nr. Crt.	Facultatea	Total buget	Total taxa	Total
1	Facultatea de Matematică și Informatică	1209	280	**1489**
2	Facultatea de Fizică	146	25	**171**
3	Facultatea de Chimie și Inginerie Chimică	522	60	**582**
4	Facultatea de Biologie și Geologie	627	51	**678**
5	Facultatea de Geografie	1336	1055	**2391**
6	Facultatea de Știința și Ingineria Mediului	466	45	**511**
7	Facultatea de Istorie și Filosofie	882	383	**1265**
8	Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației	975	2973	**3948**
9	Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării	1404	1230	**2634**

10	Facultatea de Litere	1234	507	**1741**
11	Facultatea de Drept	712	1576	**2288**
12	Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor	2071	3282	**5353**
13	Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport	343	799	**1142**
14	Facultatea de Studii Europene	675	488	**1163**
15	Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială	852	193	**1045**
16	Facultatea de Business	423	479	**902**
17	Facultatea de Teologie Ortodoxă	335	136	**471**
18	Facultatea de Teologie Greco-Catolică	184	38	**222**
19	Facultatea de Teologie Romano-Catolică	151	16	**167**
20	Facultatea de Teologie Reformată	126	7	**133**
21	Facultatea de Teatru şi Televiziune	192	22	**214**
Total		**14865**	**13645**	**28510**

După cum se poate observa din tabelul de mai sus, majoritatea studenţilor înrolaţi la nivelul UBB sunt studenţi bugetaţi, care ocupă locuri finanţate de la bugetul de stat.

În ceea ce priveşte învăţământul de masterat, la nivelul Universităţii există în anul universitar 2012 – 2013, 8513 locuri, dintre care majoritatea covârşitoare sunt bugetate.

Tabel : *Număr studenţi înrolaţi la nivel de masterat în cadrul UBB în anul universitar 2012 - 2013*

Nr. Crt.	**Facultatea**	**Buget**	**Taxă**	**Total**
1	Facultatea de Matematică şi Informatică	376	27	**403**
2	Facultatea de Fizică	73	5	**78**
3	Facultatea de Chimie şi Inginerie Chimică	211	6	**217**
4	Facultatea de Biologie şi Geologie	177	37	**214**
5	Facultatea de Geografie	669	80	**749**
6	Facultatea de Ştiinţa şi Ingineria Mediului	130	61	**191**
7	Facultatea de Istorie şi Filosofie	297	100	**397**
8	Facultatea de Psihologie şi Ştiinţe ale Educaţiei	762	153	**915**
9	Facultatea de Ştiinţe Politice, Administrative şi ale Comunicării	523	141	**664**
10	Facultatea de Litere	322	27	**349**
11	Facultatea de Drept	92	36	**128**
12	Facultatea de Ştiinţe Economice şi Gestiunea Afacerilor	1950	430	**2380**
13	Facultatea de Educaţie Fizică şi Sport	194	71	**265**
14	Facultatea de Studii Europene	305	23	**328**
15	Facultatea de Sociologie şi Asistenţă Socială	387	34	**421**
16	Facultatea de Business	272	72	**344**
17	Facultatea de Teologie Ortodoxă	146	34	**180**
18	Facultatea de Teologie Greco-Catolică	111	11	**122**
19	Facultatea de Teologie Romano-Catolică	35	7	**42**
20	Facultatea de Teologie Reformată	56	3	**59**
21	Facultatea de Teatru şi Televiziune	56	11	**67**

Total	**7144**	**1369**	**8513**

De asemenea, în ceea ce privesc locurile de doctorat, la nivelul Universității sunt înrolați aproximativ 1.600 de studenți, dintre care majoritatea la nivelul Facultății de Istorie și Filosofie, urmată de Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor.

Tabel: Numărul studenților la nivel de doctorat înregistrați în anul universitar 2012-2013.

Nr. Crt.	**Facultatea**	**Buget**	**Taxă**
1	Facultatea de Matematică și Informatică	105	10
2	Facultatea de Fizică	75	8
3	Facultatea de Chimie și Inginerie Chimică	98	25
4	Facultatea de Biologie și Geologie	75	15
5	Facultatea de Geografie	108	28
6	Facultatea de Știința și Ingineria Mediului	53	33
7	Facultatea de Istorie și Filosofie	376	94
8	Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației	88	97
9	Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării	45	16
10	Facultatea de Litere	226	66
11	Facultatea de Drept	21	22
12	Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor	175	169
13	Facultatea de Educație Fizică și Sport	15	7
14	Facultatea de Studii Europene	81	45
15	Facultatea de Sociologie și Asistență Socială	92	57
16	Facultatea de Business	1	0
17	Facultatea de Teologie Ortodoxă	96	23
18	Facultatea de Teologie Greco-Catolică	0	0
19	Facultatea de Teologie Romano-Catolică	12	15
20	Facultatea de Teologie Reformată	31	23
21	Facultatea de Teatru și Televiziune	42	6
Total		**1815**	**759**

Nu în utlimul rând, în termeni de absolvenți, la nivelul anului 2012, cumulat nivelul licență cu cel de masterat, Universitatea Babeș Bolyai a înregistrat un număr de 11.552 absolvenți, majoritatea în domeniul științelor economice, dar și al psihologiei și pedagogiei, geografiei sau științelor politice, administrative și ale comunicării.

Tabel: *Numărul absolvenților, la nivelul anului 2012*

		Absolvenţi licenţă		**Absolvenţi master**	
Nr. Crt.	**Facultatea**	**Buget**	**Taxă**	**Buget**	**Taxă**
1	Facultatea de Matematică și Informatică	126	23	111	7
2	Facultatea de Fizică	36	6	38	1
3	Facultatea de Chimie și Inginerie Chimică	91	12	70	5

4	Facultatea de Biologie și Geologie	127	17	77	17
5	Facultatea de Geografie	359	478	200	160
6	Facultatea de Știința și Ingineria Mediului	124	54	82	24
7	Facultatea de Istorie și Filosofie	199	70	107	22
8	Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației	301	996	406	81
9	Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării	341	294	199	62
10	Facultatea de Litere	391	109	151	5
11	Facultatea de Drept	181	113	89	3
12	Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor	628	1084	729	522
13	Facultatea de Educație Fizică și Sport	150	262	111	68
14	Facultatea de Studii Europene	193	41	124	20
15	Facultatea de Sociologie și Asistență Socială	177	63	94	22
16	Facultatea de Business	136	107	136	40
17	Facultatea de Teologie Ortodoxă	78	27	27	24
18	Facultatea de Teologie Greco-Catolică	45	14	40	5
19	Facultatea de Teologie Romano-Catolică	34	2	16	2
20	Facultatea de Teologie Reformată	36	3	19	13
21	Facultatea de Teatru și Televiziune	69	6	17	3
Total		**3822**	**3781**	**2843**	**1106**

3. Universitatea TEHNICĂ Cluj-Napoca

Tabel: Număr studenți înrolați la UTCN în anul universitar 2012-2013

FACULTATE	**Nr.studenti**
Arhitectura	796
Automatica si calculatoare	2433
Constructii	2839
Constructii de Masini	2571
Electronica si Telecomunicatii	1446
Inginerie Electrica	1235
Instalatii	727
Mecanica	1739
Ingineria Materialelor si Mediu	666
Total	**14452**

Tabel: Număr absovenți ai UTCN în 2012

FACULTATE	**Număr absolvenți în 2012**
Facultatea de Automatica si Calculatoare	266
Facultatea de Constructii	560
Facultatea de Constructii de Masini	309
Facultatea de Electronica,Telecomunicatii si Tehnologia	165

Informatiei	
Facultatea de Ingineria Materialelor si a Mediului	97
Facultatea de Inginerie Electrica	139
Facultatea de Instalatii	121
Facultatea de Mecanica	180
Facultatea de Arhitectura si Urbanism	113
Număr total absolvenți	**1950**

4. Universitatea de Medicină și Farmacie

Tabel: studenți înrolați la UMF în anul universitar 2012-2013

	Licență	Doctorat	Rezidențiat	Postuniversitar [27]
Facultatea de Medicină[28]	3455[29]	176	2137	3638
Facultatea de medicină dentară[30]	1351[31]	52	210	158
Facultatea de Farmacie [32]	1186[33]	35	45	983
	5992	263	2392	4779

5. Academia de Muzică Gh. Dima

Tabel: Studenți înrolați în anul universitar 2012-2013

	Facultatea de Interpretare	Facultatea Teoretică	Extensia Piatra Neamţ	TOTAL
Licenţă zi	350	163	89	**602**
din care cu taxă	*10*	*11*	*5*	*26*
Master	89	65		**154**
din care cu taxă	*5*	*2*		*7*
Doctorat				**41**
din care cu taxă				*5*
Licenţă I.D. (cu taxă)				**276**
TOTAL STUDENŢI				**1073**
din care: bugetaţi:				797
cu taxă:				**314**

Tabel: Număr absolvenți ai Academiei de Muzică în anul 2012

	Facultatea de Interpretare	**Facultatea Teoretică**	**TOTAL**
Licenţă zi	69	45	114
Angajați în domeniu	*31*	*34*	*65*
Master	39	12	51
Angajați în domeniu	*25*	*9*	*34*

6. Universitatea Sapienția

[27] 2011 - 2012
[28] Doar specializarea medicina
[29] Din care 561 în limba engleza iar 568 în limba franceza
[30] Doar specializarea medicina dentara nivel licenta
[31] Din care 152 limba engleza si 232 limba franceza
[32] Doar specializarea Farmacie
[33] Din care 14 în limba engleza si 257 în limba franceza

247 de studenți înmatriculați: 247
Absolvenți 2012: 43

7. Universitatea Bogdan Vodă

Tabel: *Studenți înrolați la Universitatea Bogdan Vodă în anul universitare 2012 - 2013*

Ciclul de studii	Științe Economice	Drept	Educație Fizică și sport	Total
Licență	732	589	116	1206
Masterat	349	-	-	349

Tabel : *Absolvenți ai Universității Bogdan Vodă în anul 2012*

Ciclul de studii	Științe Economice	Drept	Educație Fizică și sport	Total
Licență	293	191	53	537
Masterat	133	-	-	133

Număr studenți străini

USAMV avea înmatriculați, la 1 octombrie 2012, 179 de studenți străini, dintre care 79 cu bursă și 100 cu taxă, în timp ce Academia de muzică Gheorghe Dima avea înrolați un număr de 32 de studenți străini.

Ranking universități

Nicio universitate din România nu se încadrează în topul celor mai bune universități din lume, indiferent că este vorba despre ARWU – Topul Shanghai 500, topul Times sau Topul QS.

Totuși, universitățile clujene înregistrează o serie de performanțe naționale și internaționale.

Astfel, Universitatea Babeș- Bolyai a devenit în 2011 singura universitate din România menționată de topul ARWU (http://www.shanghairanking.com/Search.jsp) , iar în 2013 s-a clasat între cele mai bune 25 de universități din lume în domeniul debate-ului (http://idebate.org.uk/rankings/rankings/).

În ierarhia universitară elaborată de Ministerul Educației în 2011, majoritatea universităților clujene sunt clasificate în categoria A, putând organiza studii universitare de nivel licență, masterat și doctorat. Astfel, UBB s-a clasat pe locul al doilea, urmată de USAMV pe locul 5, UMF pe locul 8 și Universitatea Tehnică pe locul 10. Universități de rang B sunt Universitatea de Artă şi Design din Cluj-Napoca și Academia de Muzică "Gheorghe Dima" din Cluj-Napoca în timp ce universitățile private Dimitrie Cantemir și Bogdan Vodă s-au clasificat în categoria universităților de tip C

În domeniul cercetării, mai multe instituții clujene, majoritatea Universități, publică reviste internaționale cotate ISI, în 2013 evaluate în **număr de opt**[34]. Potrivit statisticilor internaționale[35], în termeni de influență și prestigiu, trei din cele opt reviste cotate ISI se plasau în 2011 între cele mai influente 10 reviste cotate internațional din România, indicele SJR – indicele de influență – a șapte din cele opt reviste, fiind în 2011 peste media națională (0.282 vs. 0.204). De asemenea, în perioada 2009 – 2011 șapte din cele opt reviste cotate internațional au publicat un număr de 987 articole citabile, reprezentând însă doar 5,96% din număprul total al articolelor publicate de revistele românești în același interval.

[34] Fixed Point Theory (matematica) , Journal for the Study of Religions and Ideologies (religie), Journal of Cognitive and Behavioral Psychotherapies- (psihologie), Journal of Gastrointestinal and Liver Diseases (medicina), Notulae Botanicae Horti Agrobotanici Cluj – Napoca (botanica), Studia Universitatis Babes-Bolyai Chemia (chimie),Transylvanian Review (Academia Româna – filiala Cluj), Transylvanian Review of Administrative Sciences (TRAS UBB).

Sursa: http://uefiscdi.gov.ro/userfiles/file/CENAPOSS/rev_rom_isi_%20ianuarie_2013.pdf

[35] http://www.scimagojr.com/journalrank.php?area=0&category=0&country=RO&year=2011&order=sjr&min=0&min_type=cd

Mediu

1. Spațiu verde pe cap de locuitor

În Anexa 11-Bilanț teritorial a Raportului de Mediu pentru Planul Urbanistic General al Municipiului Cluj Napoca sunt înregistrate un total de **605,28 ha spații verzi intravilan** (6.052.800 m^2). Potrivit recensământului din 2011, populația municipiului se redică la aproximativ **309.136 locuitori. Astfel, spațiu verde pe cap de locuitor în Cluj-Napoca este de 19,58 m^2.** Conform normelor UE, fiecărui locuitor ar trebui să-i revină un minim de 26 m^2.

2. Parcuri (m2) și Locuri de joacă pentru copii

În Anexa 11-Bilanț teritorial a Raportului de Mediu pentru Planul Urbanistic General al Municipiului Cluj Napoca sunt înregistrate următoarele date:

- Spații verzi publice cu acces nelimitat (parcuri, grădini, scuaruri, fâșii plantate) – 120,29 ha
- Spații verzi aferente locuințelor de tip condominiu – 174,69 ha
- Spații verzi publice de folosință specializată (grădini botanice, muzee în aer liber, spații aferente dotărilor publice) – 39,21 ha
- Spații verzi publice de folosință specializată (baze sau parcuri sportive) – 64,13 ha

În total **398,32 ha** (**3.983.200** m^2) de spații verzi destinate recreerii, putând fi folosite atât de copii cât și de adulți.

3. Indicatori de poluare

3.1. Aer

Conform Raportului de Mediu pentru Planul Urbanistic General al Municipiului Cluj-Napoca (2012), în privința poluării aerului „**arealele afectate de emisii poluante ocupă o suprafață relativ mare**, de menționat este faptul că **nivelul concentrației diverselor noxe în mediu nu depășește semnificativ concentrația maximă admisă** reglementată prin standardele de mediu" (p 49, Raportul de mediu al planului urbanistic general al Municipiului Cluj-Napoca). **Zonele cele mai poluate (gaze, praf, vibrații, zgomot) sunt principalele căi de comunicație**. Zonele adiacente acestora prezintă activități industriale la fel, poluatoare. De asemenea, **zonele industriale reprezintă potențiale surse de poluare.** Datele care au condus la aceste concluzii au fost colectate și analizate de către Agenția pentru Protecția Mediului Cluj.

Tabel : *Evoluţia concentraţiilor medii de PM10, determinate nefelometric, cu ajutorul staţiilor automate de monitorizare a calităţii aerului, Cluj-Napoca, 2007 – 2011*

Media PM10 µg/m3		Ian	Feb	Mart	Apr	Mai	Iun	Iul	Aug	Sept	Oct	Nov	Dec
Str. Aurel Vlaicu (trafic)	**2007**	58,03	53,45	55,52	35,58	27,68							
	2008						22,79	18,12			56,78	56,14	39,47
	2009	26,76	18,44	40,63	20,28	8,45	7,01	13,79	24,03	31,47	30,15	33,42	40,61
	2010		30,16	28,47	18,47	12,98	13,44	15,07	24,52	17,50	38,77	42,99	50,16
	2011	28,68	31,65	24,12	15,81	12,65	12,02			18,53	23,09	36,56	33,74
Str. Dâmboviţei (industrial)	**2007**	73,41	67,43	71,11	43,80	35,51	36,76	45,17	44,45	38,34			
	2008						18,68	17,36	27,12	13,37			
	2009			35,47	34,77	18,69	16,90	17,24	20,93	23,21	29,54	31,94	48,03
	2010	34,58	30,48	34,25	26,31	20,50	17,08	20,87	23,55	23,60	29,03	33,21	41,82
	2011	27,94	22,18	29,63	22,29	16,02	13,66	13,45	14,83	18,08	14,73	32,74	26,48
VL[36] [µg/m3]		50											

Legendă	
	Valori mari/peste medie
	Cele mai mici valori

În cazul concentrațiilor medii de PM10 (poluant atmosferic) pe strada Aurel Vlaicu (trafic) se poate observa că valorile tind să scadă de-a lungul anilor, indiferent de perioada anului. Dacă privim din punctul de vedere a perioadelor anului, putem observa că în lunile de iarnă/mai reci și valorile sunt mai mari, iar în lunile de vara/mai calde valorile sunt mai mici. De asemenea, valorile maxime (portocaliu) și cele minime (verde) respectă această tendință.

În cazul concentrațiilor medii pe strada Dâmboviței (industrial) situație este asemănătoare din punctul de vedere a evoluției pe ani, valorile tind să scadă de la an la an, indiferent de perioada anului. Dacă datele sunt privite din perspectiva lunilor, diferențele sunt mici. Se remarcă totuși o ușoară creștere a valorilor în lunile reci (decembrie, ianuarie, februarie), iar valorile mai mici apar în lunile mai calde (mai, iunie, iulie, august), însă diferențele dintre valori nu sunt atât de semnificative precum în cazul precedent. Discrepanța dintre valorile maxime și minime este aproximativ la fel. Valoarea limită este de 50 și este depășită în cazurile marcate cu portocaliu.

Tabel: *Evoluţia concentraţiilor medii lunare de PM10 gravimetric, judeţul Cluj, 2007- 2011*

Media PM10 µg/m3	**Ian**	**Feb**	**Mar**	**Apr**	**Mai**	**Iun**	**Iul**	**Aug**	**Sept**	**Oct**	**Nov**	**Dec**

[36] VL - Valoare limită

Str. Aurel Vlaicu 2007	60,75	60,75	60,75	45,23	32,95							
Str, Aurel Vlaicu 2008												
Str. Aurel Vlaicu 2009									46,82	34,98	36,29	40,48
Str. Aurel Vlaicu 2010	39,49	38,27	44,64	30,51	27,77	20,34	21,18	38,29	40,39		41,37	30,56
Str. Aurel Vlaicu 2011	35,05	39,45	38,23								36,04	27,37
Liceul N. Bălcescu 2007	45,95	40,98	59,07	42,54	35,87	25,87	35,39	36,82	34,38	42,03	45,55	41,71
Liceul N. Bălcescu 2008	64,719	67,697	37,032	36,059								
Cartier Grigorescu 2007	47,28	41,71	52,71	40,74	32,21	29,93	37,92	36,49	29,49	37,57	43,96	43,44
Cartier Grigorescu 2008	64,602	65,024	38,536	41,818								
Cartier Grigorescu 2009									41,12	35,89	35,37	43,01
CartierGrigorescu 2010	41,75	39,60	37,11	24,96	18,39	21,79	19,06	24,68	23,77		42,76	
Municipiul Dej 2007	45,14	45,73	75,07			27,63	34,82	34,97	34,27	34,9	41,88	48,99
Municipiul Dej 2008	66,656	66,656	40,816									
Municipiul Dej 2010				31,41	22,14	15,16	24,45	31,01	29,28		56,46	32,13
Municipiul Dej 2011	40,27	42,86	34,59									

VL µg/m3	50

Legendă	
	Valori mari/peste medie
	Cele mai mici valori

Același poluant, însă măsurat diferit oferă niște date asemănătoare.

În cazul străzii Aurel Vlaicu, valorile sunt mai mici de la an la an, cele mai mari fiind situate la început de an (luni de iarnă/reci; portocaliu), iar cele mai mici valori la mijloc de an (luni de vară/calde; verde).

În cazul Liceului Național Nicolae Bălcescu nu se remarcă diferențe semnificative în anul 2008 față de 2007, totuși cele mai mari valori sunt în 2008 (la fel, la început de an). În cazul cartierului Grigorescu putem remarca tendința de reducere a valorilor respectivului polunant de la an la an. Cele mai mari valori fiind și în acest caz în 2008 (la început de an), iar cele mai mici în 2010 (la mijlocul anului).

În Municipiul Dej se respectă aceleași tendințe, valorile mai mari apar la început și sfârșit de an, iar cele mai mici la mijlocul anului. Cele mai mari apar din nou în 2008, însă diferențele dintre ani sunt destul de mici.

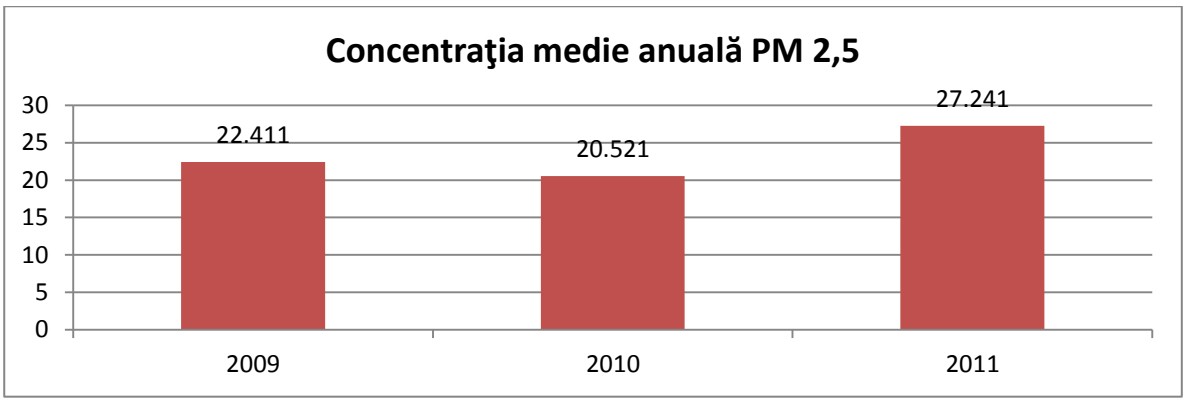

Fig: *Concentrația medie anuală de PM2,5*

Concentrațiile medii anuale a unui alt tip de poluant (PM 2,5) în Cluj-Napoca sunt evidențiate în graficul de mai sus. Se poate observa o creștere a acestui poluant în 2011.

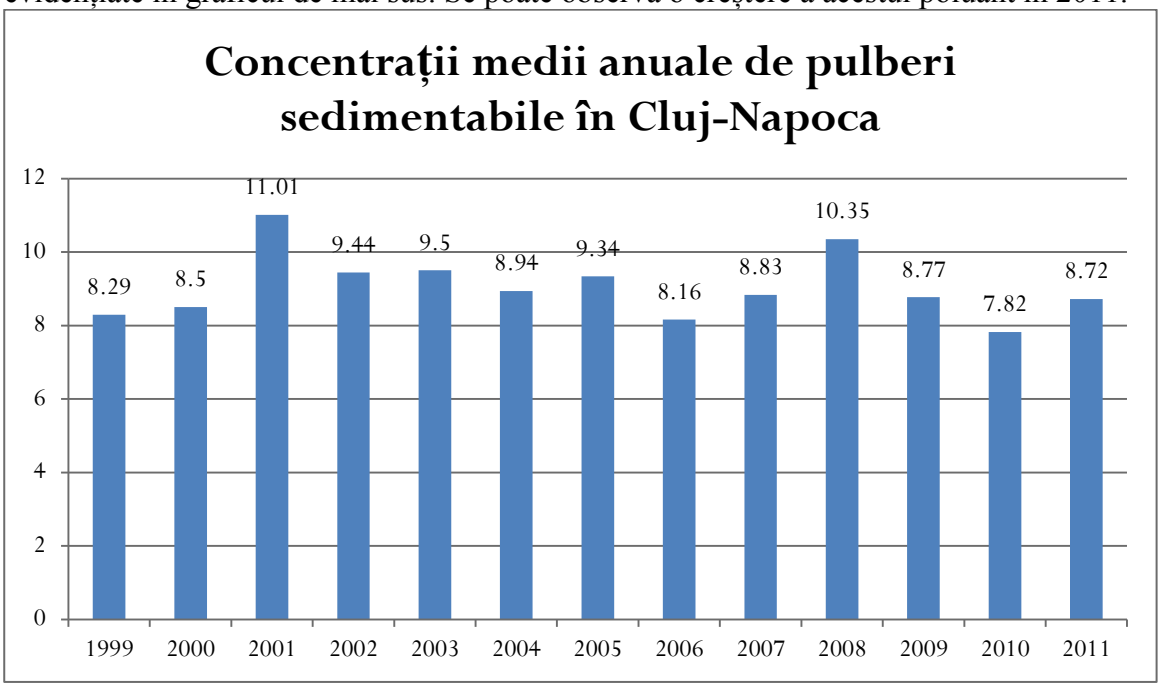

Fig: *Concentrații medii anuale de pulberi sedimentabile în Cluj-Napoca*

În cazul concentrațiilor medii anuale ale pulberilor sedimentabile în Cluj-Napoca valorile nu sunt semnificativ diferite, de la an la an. Cea mai mare valoare înregistrându-se în 2001, iar cea mai mică în 2006.

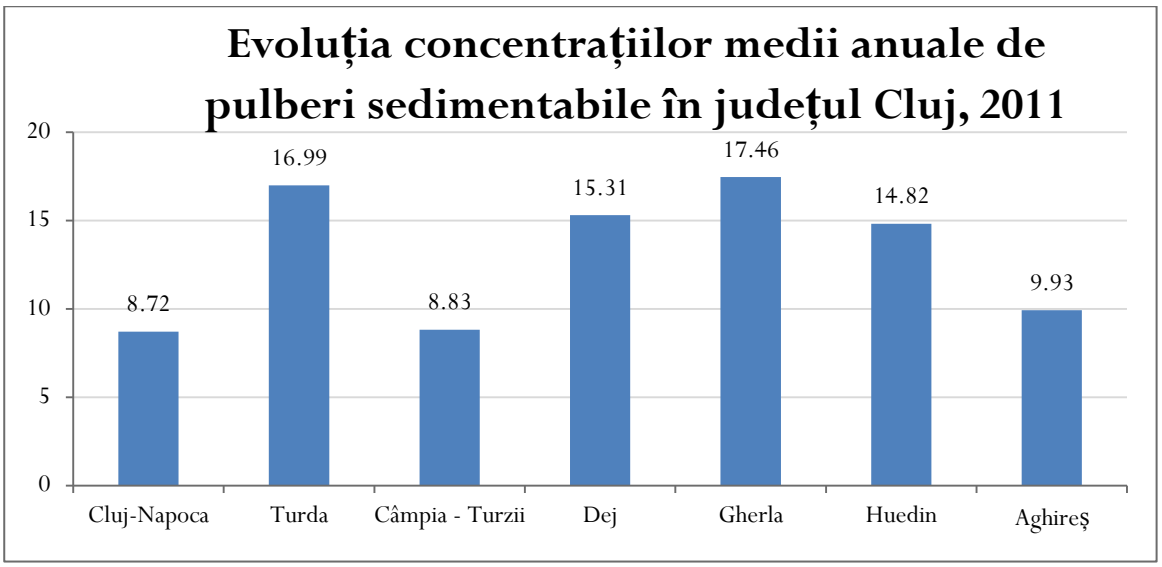

Fig: *Evoluția concentrațiilor medii anuale de pulberi sedimentabile în județul Cluj, 2011*

Valorile crescute în Dej, Gherla, Turda și Huedin pot fi puse pe seama activității operatorilor economic din aceste localități, în special cele care utilizează în procesul de producție arderea deșeurilor lemnoase (SC Samus Mex Dej, SC Someș SA Dej, SC Sadachit SA Turda). Municipiul Cluj-Napoca are cea mai mică concentrație.

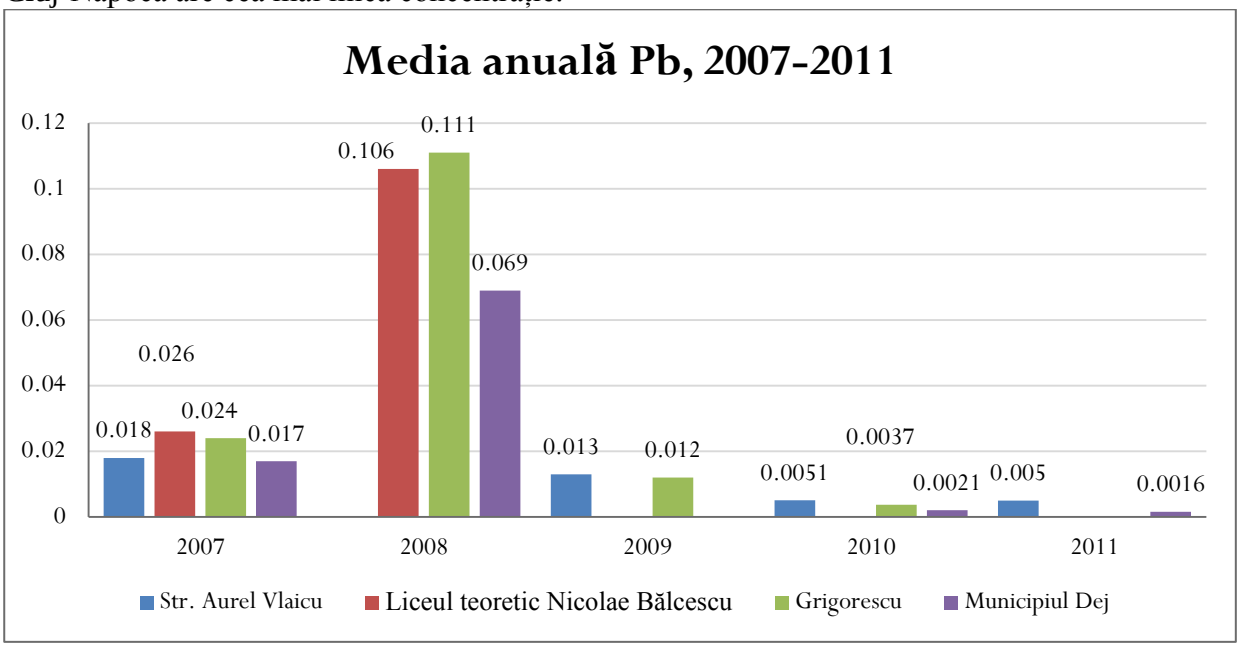

Fig: *Concentrația medie anuală pentru acest poluant este de 17 g/mp/lună.*

Poluarea cu metale grele a fost monitorizată în punctele de prelevare Str. Aurel Vlaicu, Liceul teoretic Nicolae Bălcescu, Grigorescu și Municipiul Dej. Având în vedere că limita maximă este de 0,5, se poate observa că nicăieri nu este depășită. Cele mai mari valori sunt înregistrate în 2008, însă și acestea sunt mici comparativ cu limita maximă.

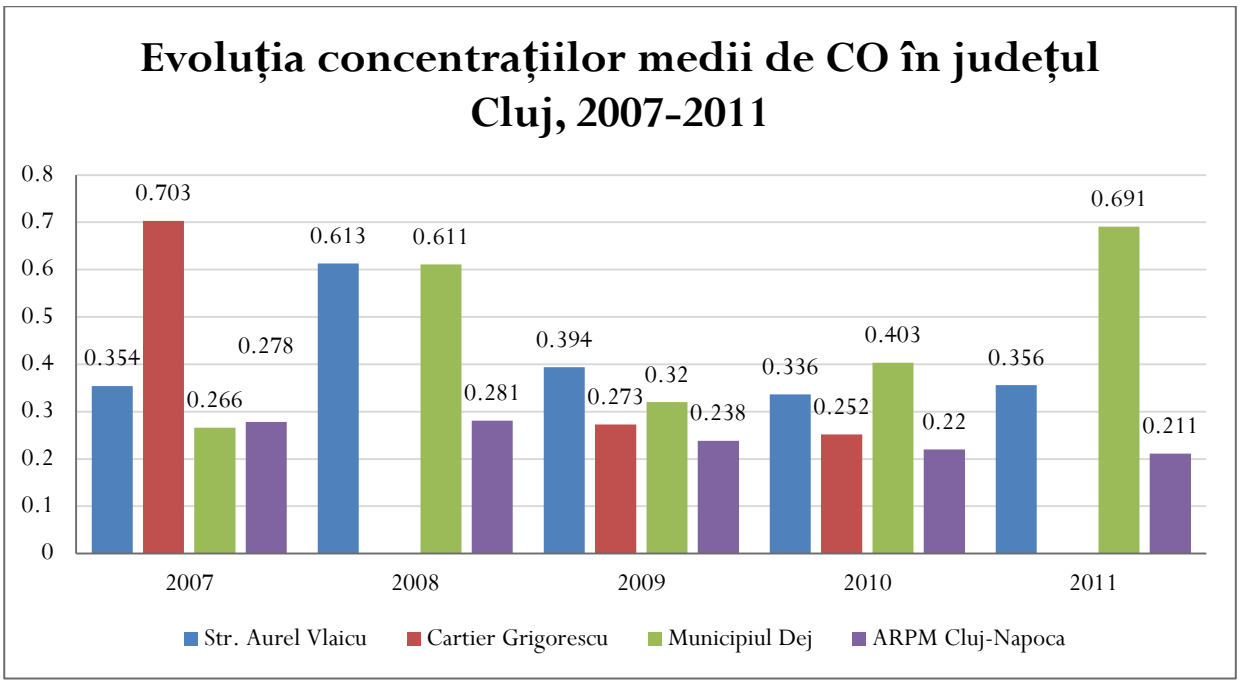

Fig: *Evoluția concentrațiilor medii de CO în județul Cluj, 2007-2011*

Limita maximă a monoxidului de carbon este de 10 mg/mc. După cum se poate observa din grafic, în nici o zonă și în nici o perioadă această valoare limită nu a fost depășită. Valorile cele mai mari au fost înregistrate în 2007 pe Cartierul Grigorescu (0,703), în 2008 pe Aurel Vlaicu și Cartierul Grigorescu (0,6) și în 2011 în Municipiul Dej (0,6).

În cazul Benzenului pe perioada 2007-2008 indicatorii s-au încadrat sub limita anuală de 5 µg/mc.

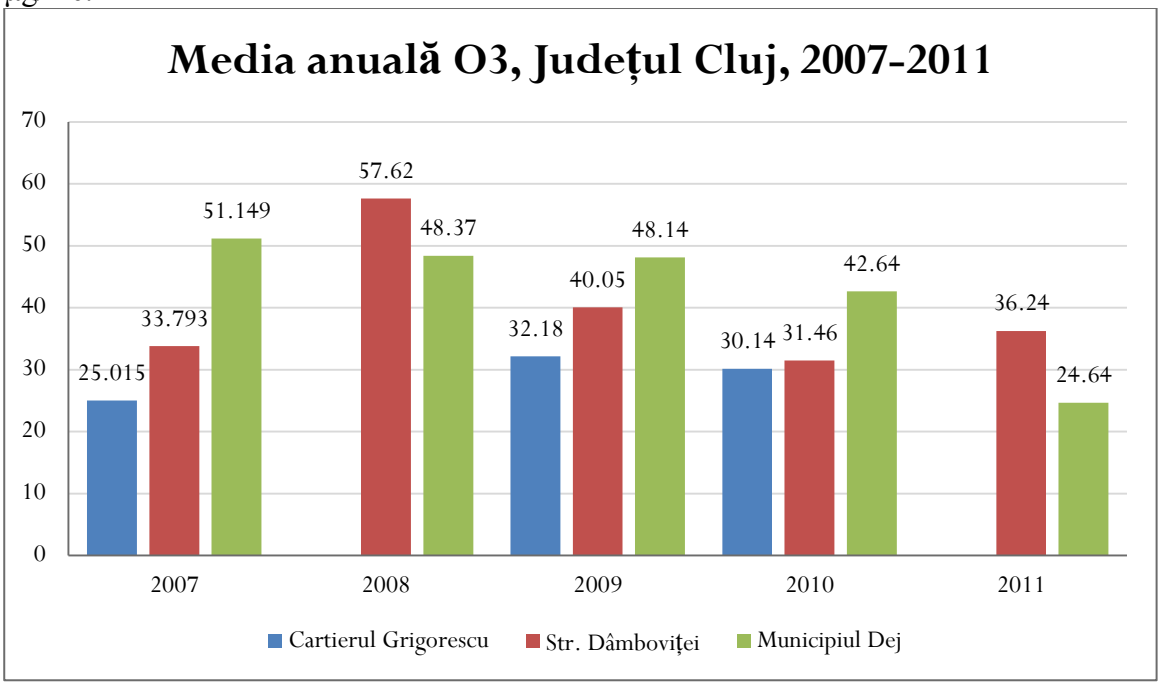

Fig: *Media anuală de ozon la nivelul județului Cluj*

Valoarea limită pentru Ozon este de 120 µg/m3. După cum se poate observa din garafic, toate valorile sunt sub limită. Valoarea maximă este înregistrată Pe Str. Dâmboviței în 2008, iar Cartierul Grigorescu are cele mai mici valori.

3.2. Fonic

La p 64 a Raportului de mediu pentru planul urbanistic general al Municipiului Cluj-Napoca sunt întegistrate următoarele date:

Tabel: *Numărul de persoane expuse la valorile indicatorului Lzsn (dB)*

Sursa de zgomot	55 - < 60	60 - < 65	65 - < 70	70 - < 75	>75
Trafic rutier	72600	77400	41600	10100	400
Trafic feroviar + tramvai	5100	3800	500	0	0
Trafic aeroportuar	500	0	0	0	0
Indistrie IPPC	800	100	0	0	0

Tabel: *Numărul de persoane expuse la valorile indicatorului Lnoapte (dB)*

Sursa de zgomot	45 - < 50	50 - < 55	55 - < 60	60 - < 65	65 - < 70
Trafic rutier	75000	65500	33300	9500	500
Trafic feroviar + tramvai	7000	4400	2300	100	0
Trafic aeroportuar	65400	3700	400	0	0
Industrie IPPC	1000	400	0	0	0

Legendă	
	Persoane afectate de zgomot peste limita admisă

În cazul primului tabel se consideră că persoanele afectate de un nivel ridicat de zgomot sunt cele încadrate la un nivel de zgomot mai mare de 70 dB. Astfel, avem un număr de 10.500 de persoane afectate de nivelul zgomotului traficului rutier. Având în vedere că numărul total al populației este de 309.000, cei afectați reprezintă 3,398%.

În cazul celui de-al doilea tabel, numărul persoanelor afectate de un nivel ridicat de zgomot este cel peste 60 dB. Așadar, există un număr de 10.000 de persoane afectate de zgomotul traficului rutier și un număr de 100 de persoane afectate de zgomotul traficului feroviar și a celui produs de tramvai. În total, numărul persoanelor afectate este de 10.100. Din totalul populației această cifră reprezentând 3,268%.

În ambele cazuri, numărul celor afectați este mic, se poate spune că nivelul de zgomot în Cluj-Napoca, indiferent de natura lui, nu reprezintă o problemă.

Ca o concluzie, se poate spune că poluarea în Municipiul Cluj-Napoca nu reprezintă un factor alarmant, marea majoritate a indicatorilor fiind sub limita admisă (iar cei care depășesc nu depășesc semnificativ limita și sunt restrânși ca întindere). De asemenea, ar fi recomandată o extindere a spațiului verde.

Societate civilă și participare publică

1. **Liber acces la informații de interes public**

Nr. cereri 544/2001

Datele se referă doar la Primăria și Consiliul Local al municipiului Cluj-Napoca.

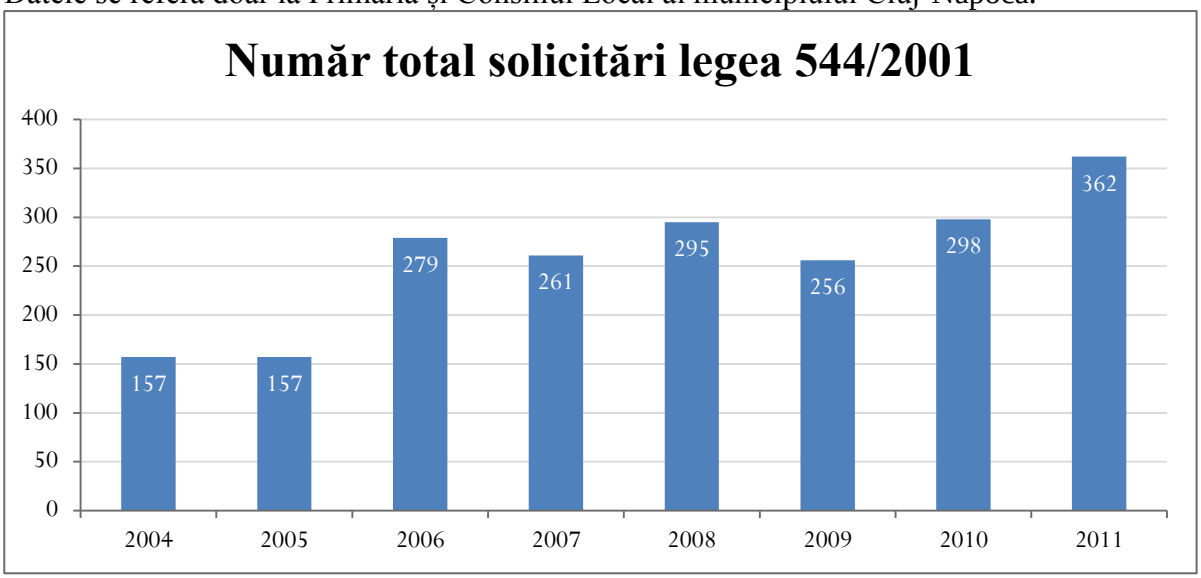

Fig: *Număr total de solicitări adresate în temeiul legii 544/2001, între 2004 – 2011*

Se poate observa creșterea constană, de la an la an, a cererilor în baza legii 544/2001. Totuși, diferențele dintre ani nu sunt mari.

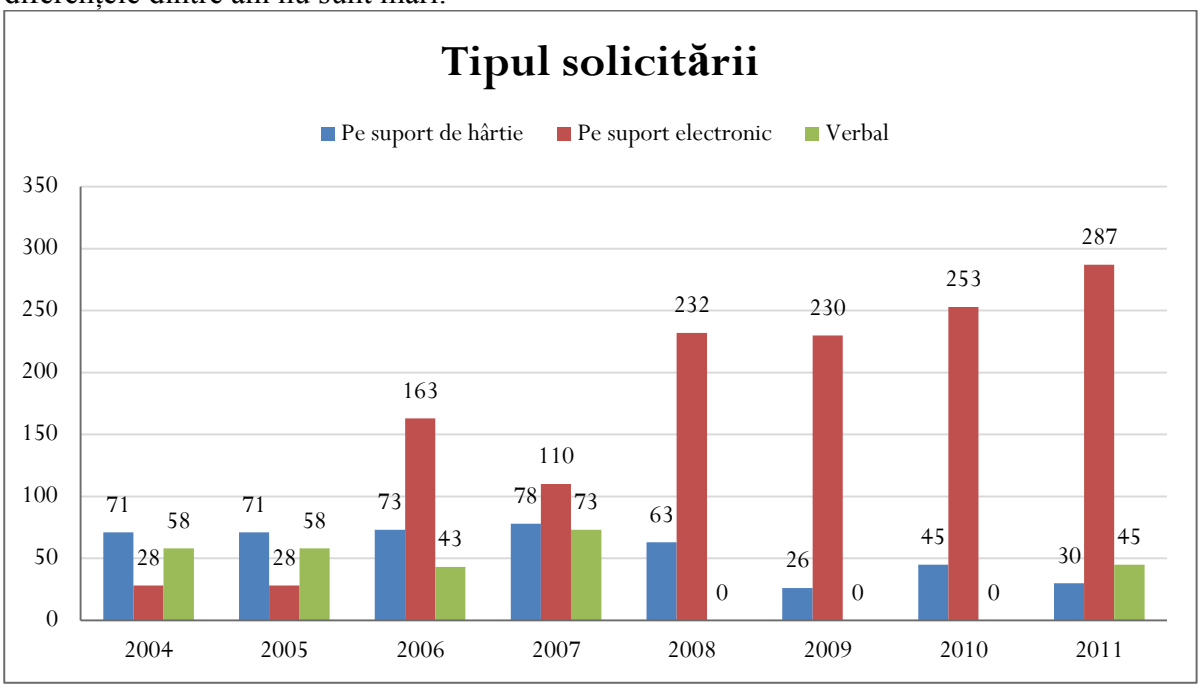

Fig: *Tipul de solicitări adresate în temeiul legii 544/2001*

Din punctul de vedere al tipului de solicitare se poate observa faptul că solicitările pe suport electronic sunt cele care înregistrează o creștere semnificativă. Numărul solicitărilor pe suport de hârtie descrește ușor de la an la an, iar solicitările verbale au o evolutie schimbătoare (până în 2007 cresc, apoi sunt absente, iar în 2011 apar din nou).

Ca o concluzie se poate spune că numărul în creștere al acestor solicitări se datorează în cea mai mare parte creșterii solicitărilor pe suport electronic.

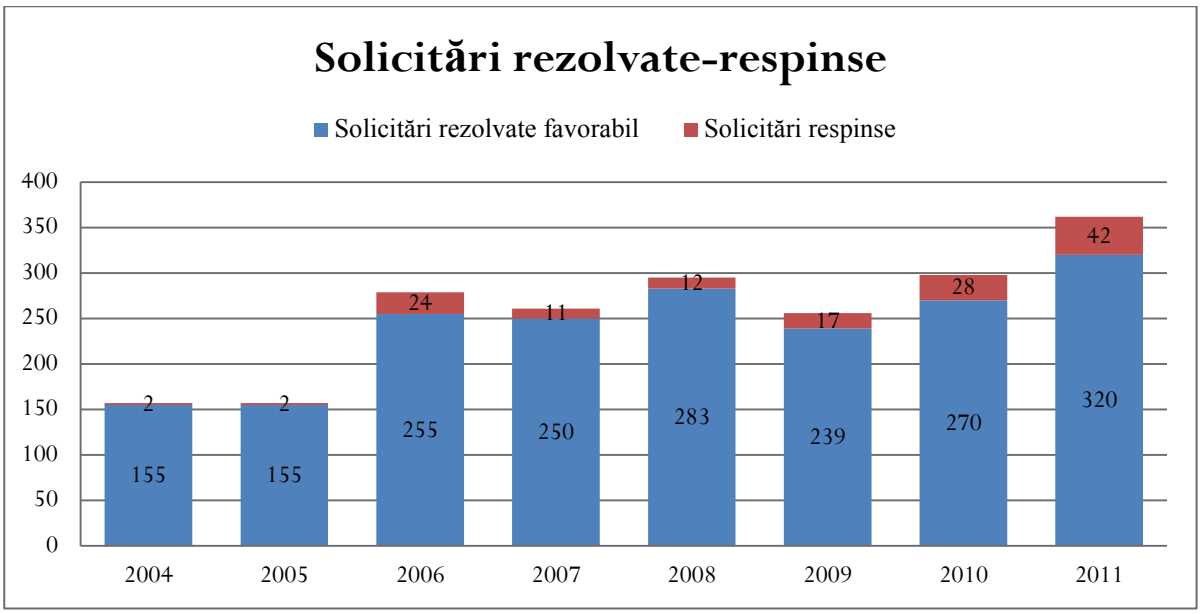

Fig: *Numărul solicitărilor respinse și a celor rezolvate favorabil, între 2004 - 2011*

Majoritatea solicitărilor sunt rezolvate favorabil, însă odată cu numărul mai mare de solicitări crește ușor și numărul celor respinse.

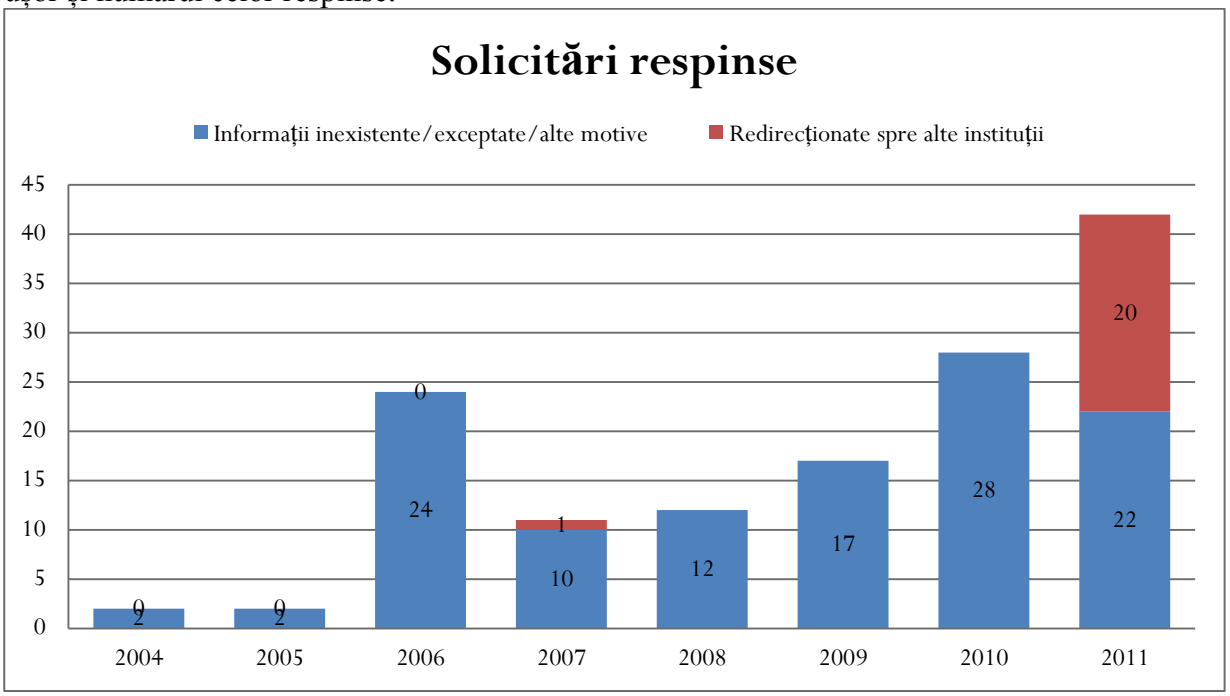

Fig: *Numărul solicitărilor respinse și redirecționate spre alte instituții, în perioada 2004 – 2011*

Motivul principal al solicitărilor respinse este inexistența/exceptarea informațiilor cerute sau din alte motive (copii de documente, autorizații de construire, titluri de proprietate etc.). În anul 2011 se observă o creștere semnificativă a cererilor redirecționate spre alte instituții. Astfel, odată cu creșterea semnificativă a cererilor în baza legii 544/2001, crește și numărul celor care nu sunt destinate instituției inițiale (primăria sau consiliul local).

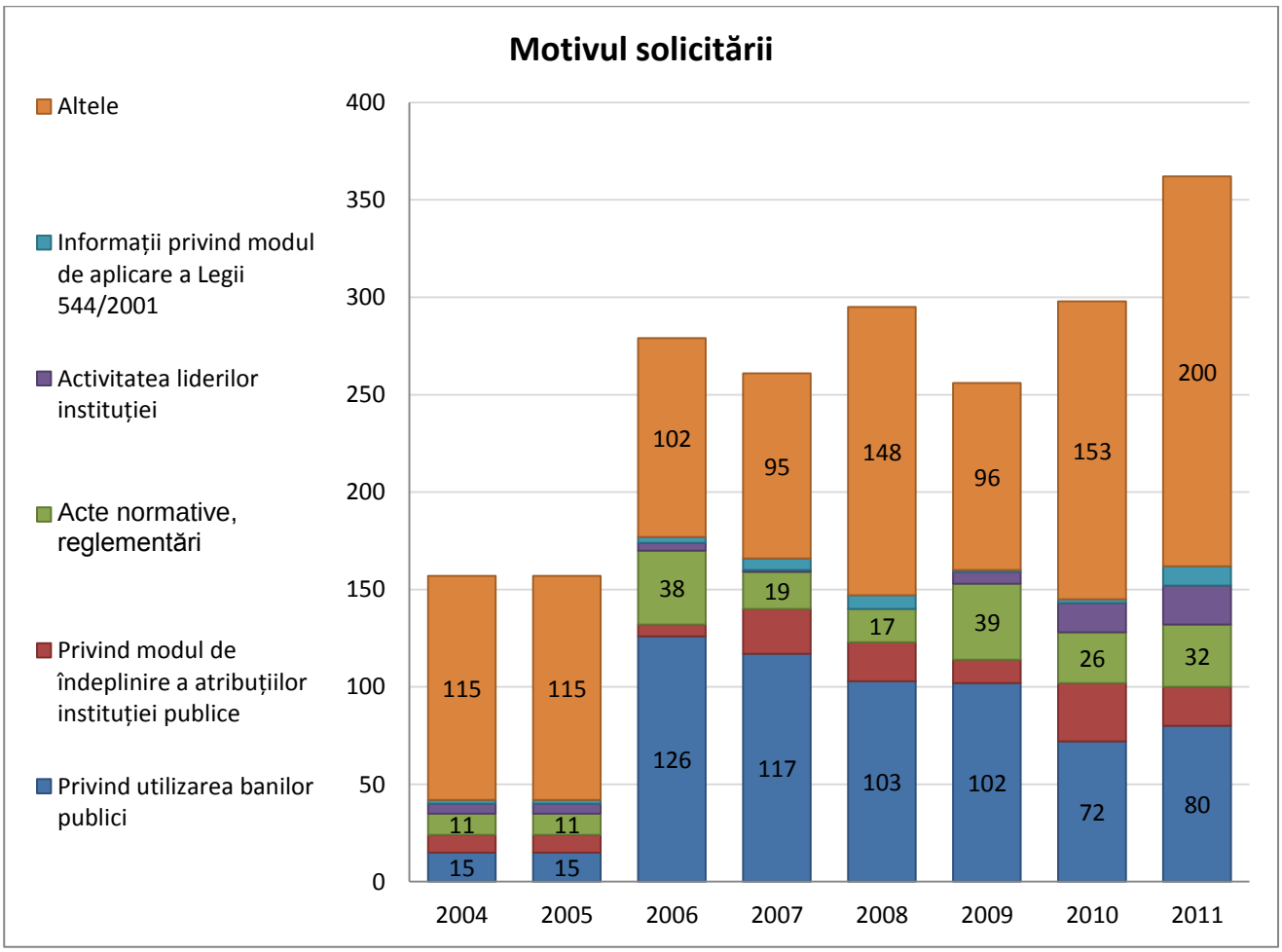

Fig: motivul solicitărilor adresate Primăriei, în perioada 2004 – 2011

Cu privire la motivul solicitării, majoritatea cererilor au „alte" motive, în această categorie intră: informații privind activitatea unor servicii, proiecte ale instituției, probleme de protecție socială, date statistice, autorizații de construire, retrocedări, concesiuni etc. Cu alte cuvinte, marea parte din cereri sunt pe subiecte diferite (eterogene). Cererile privind utilizarea banilor publici inregistrează o creștere semnificativă după anul 2005, după care scad ușor. La fel se întâmplă și cu cererile privind acte normative, reglementări. Informațiile privind activitatea liderilor cresc ușor doar în ultimii trei ani. Solicitările care au ca obiect modul de îndeplinire a atribuțiilor instituției publice au o evoluție oarecum constantă, nu se remarcă diferențe mari între ani. Numărul solicitărilor privind infomațiile referitoare la modul de aplicare a legii 544/2001 sunt neglijabile.

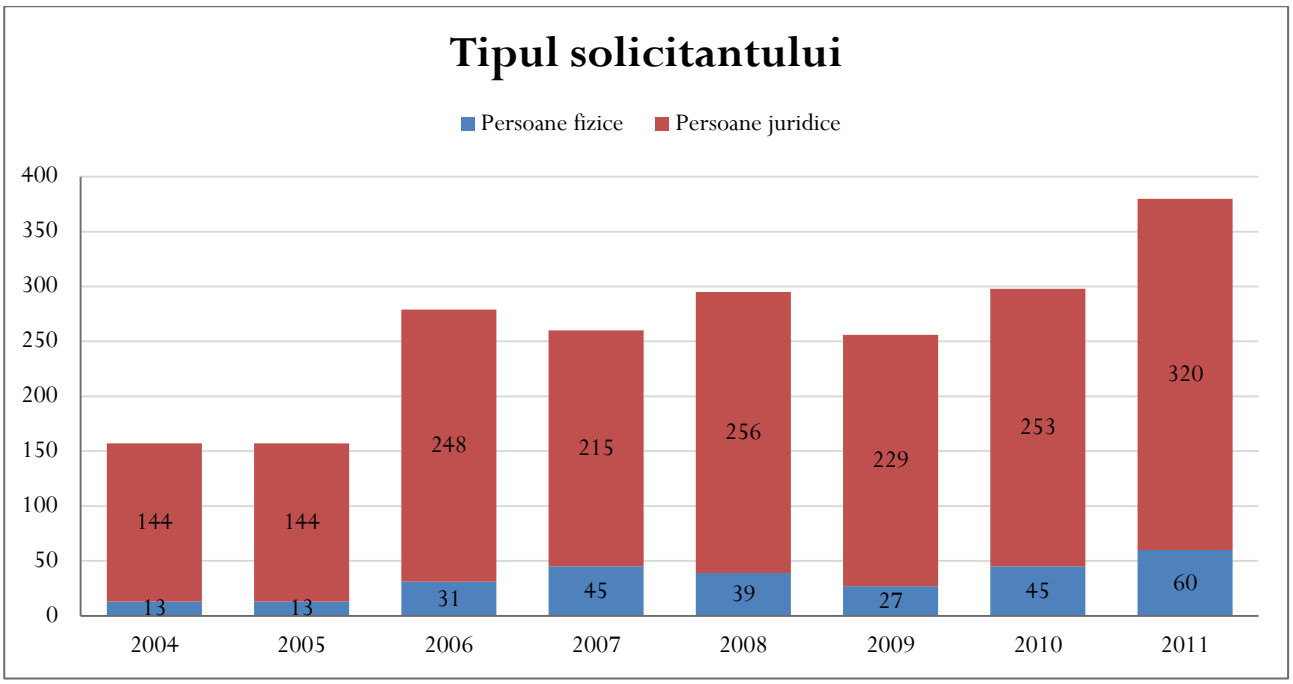

Fig: *Calitatea solicitantului cererilor adresate Primăriei, în perioada 2004 – 2011*

Majoritatea celor care au solicitat informații primăriei/consiliului local sunt persoane juridice, cu mențiunea că multe dintre acestea au venit din partea presei. Se remarcă, de asemenea, o creștere usoară a solicitanților persoane fizice.

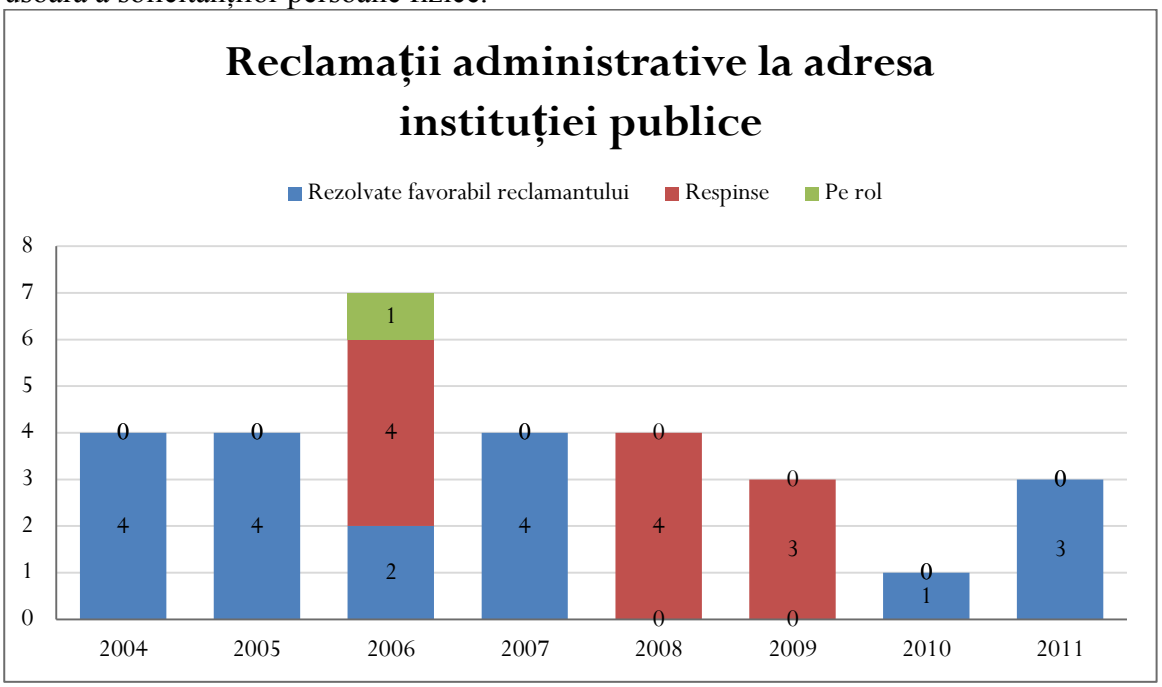

Fig: *Reclamații administrative înaintate Primăriei, în perioada 2004 - 2011*

De-a lungul anilor majoritatea reclamațiilor administrative la adresa instituției au fost rezolvate favorabil reclamantului. De asemenea, numărul acestora este mic.

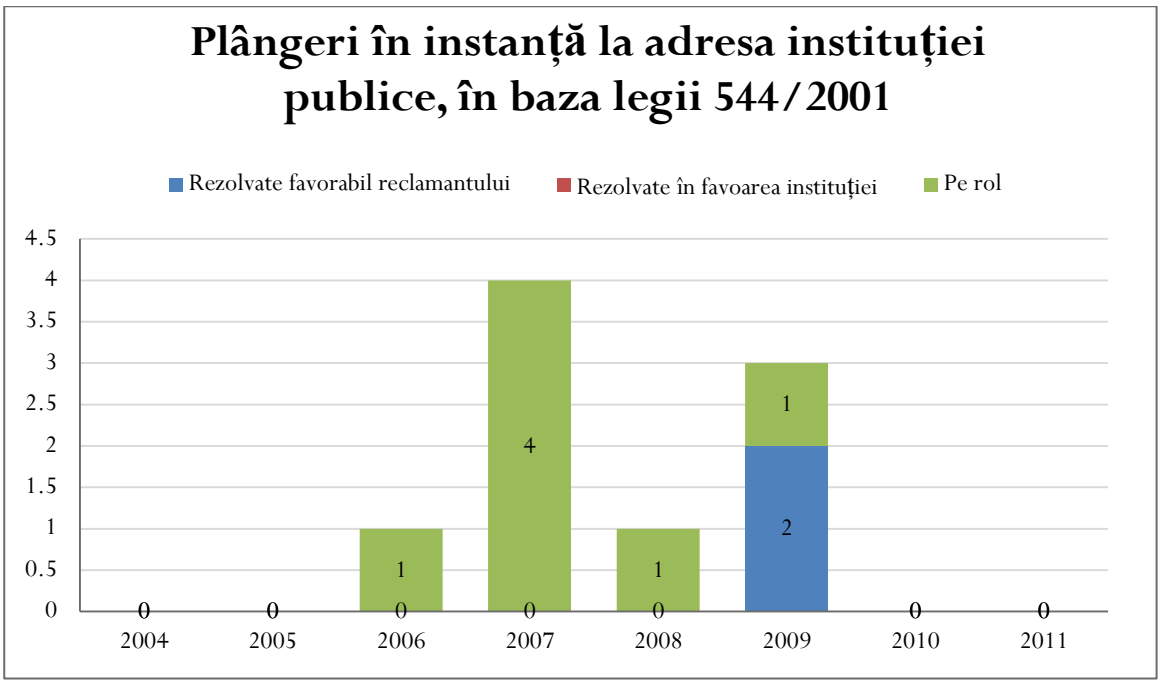

Fig*: Plângeri în instanță la adresa Primăriei, în baza legii 544/2001*

În cazul plângerilor în instanță la adresa instituției publice, în baza legii 544/2001, majoritatea cererilor se aflau pe rol, câteva fiind rezolvate în favoarea reclamantului, nici una în favoarea instituției. La fel precum în cazul reclamațiilor administrative, numărul acestora este neglijabil (1 în 2006, 4 în 2007, 1 în 2008 și 3 în 2009)

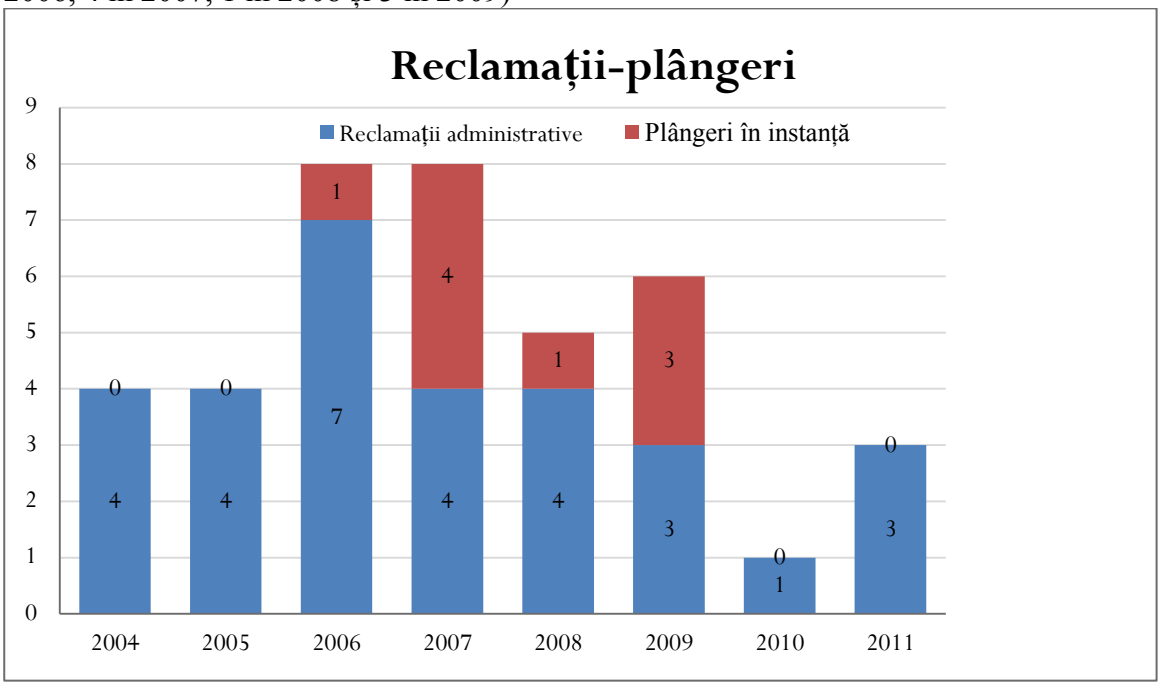

Fig: *Reclamații și plângeri adresate instituției în perioada 2004 – 2011*

Evoluția reclamațiilor și plângerilor este una eterogenă, acestea cresc în anii 2006-2009, scăzând după 2009. Trebuie menționat că cifrele sunt mici.

2. Nr. participanți la ședințele de CL (și dezbateri publice)

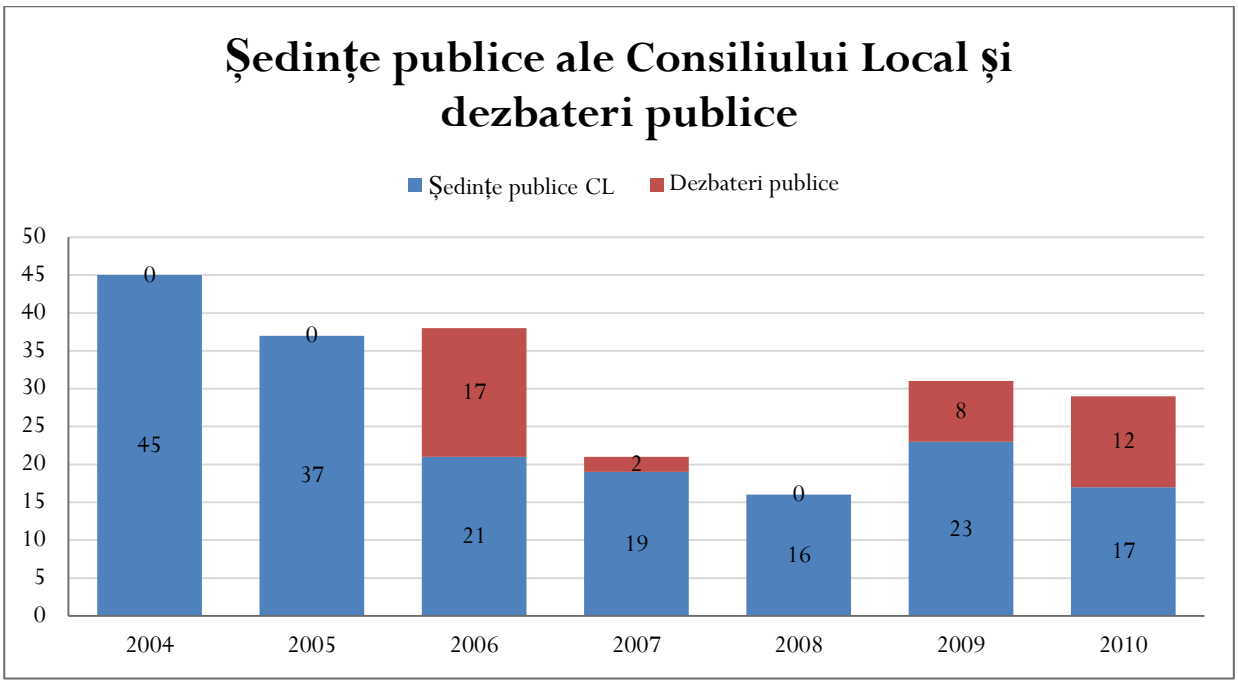

Fig: *Şedinţe publice ale CL şi dezbateri publice organzate între 2004 – 2010*

Numărul şedinţelor publice ale Consiliului local este in descreştere până în anul 2008, după care creşte şi pare să se menţină oarecum constant. Dezbaterile publice apar sporadic, iar numărul lor este de asemenea, inconstant (17 în 2006, 2 în 2007, nici una în 2008 etc.).

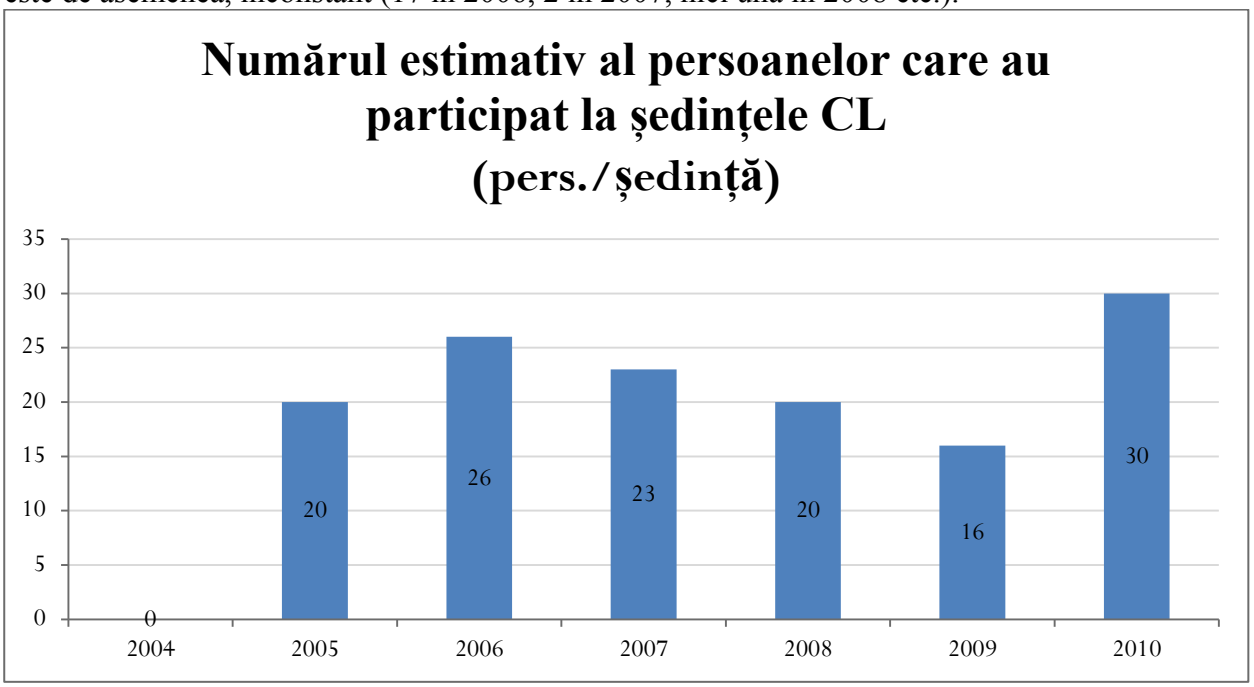

Fig: *Numărul mediu de participanţi la o şedinţă de CL în perioada 2005 – 2010*

Numărul persoanelor participante la şedinţele Consiliului local descresc uşor începând din 2006 până în 2009, iar în 2010 cresc semnificativ. În anul 2004 sunt menţionate ca fiind prezente la şedinţe consilierii locali, reprezentanţi mass-media, reprezentanţii instituţiilor, ai ONG-urilor şi cetăţeni interesaţi, fără a se menţiona o cifră.

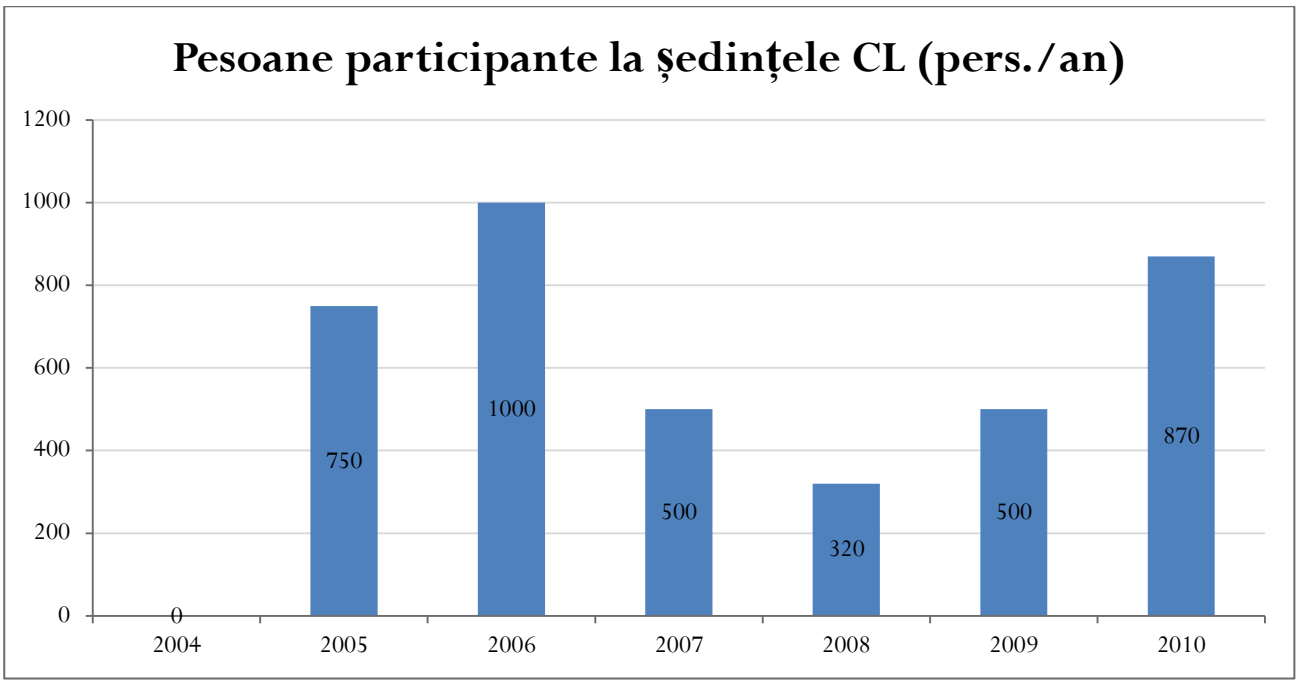

Fig: Numărul participanților ța ședințe de CL în perioada 2004 - 2010

Desigur că privită pe ani, evoluția numărului participanțiilor la ședințe este puțin diferită. În 2006 sunt cei mai mulți participanți, după care scade, iar în 2010 crește din nou (însă nu la același nivel precum în 2006).

3. **Nr. manifestări aprobate**

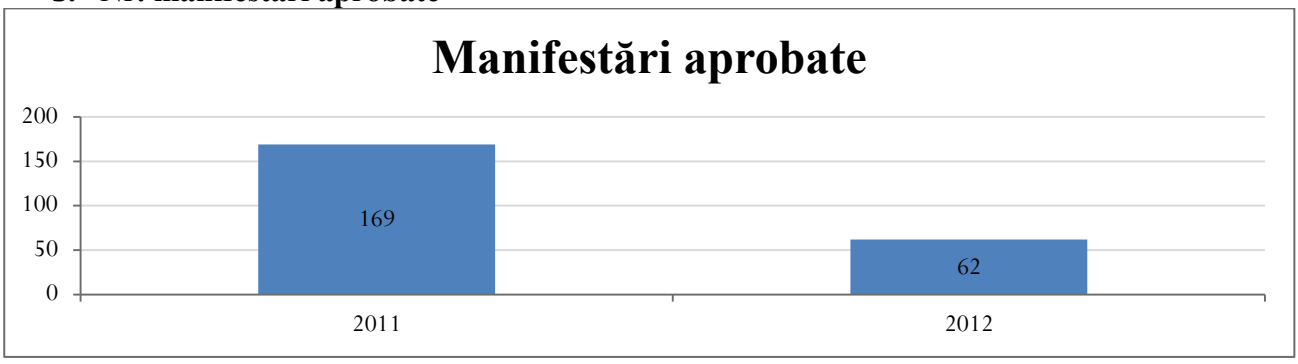

Fig. : Număr manifestări publice aprobateîn perioada 2011 – 2012

Numărul manifestărilor aprobate scade semnificativ în 2012 față de 2011.

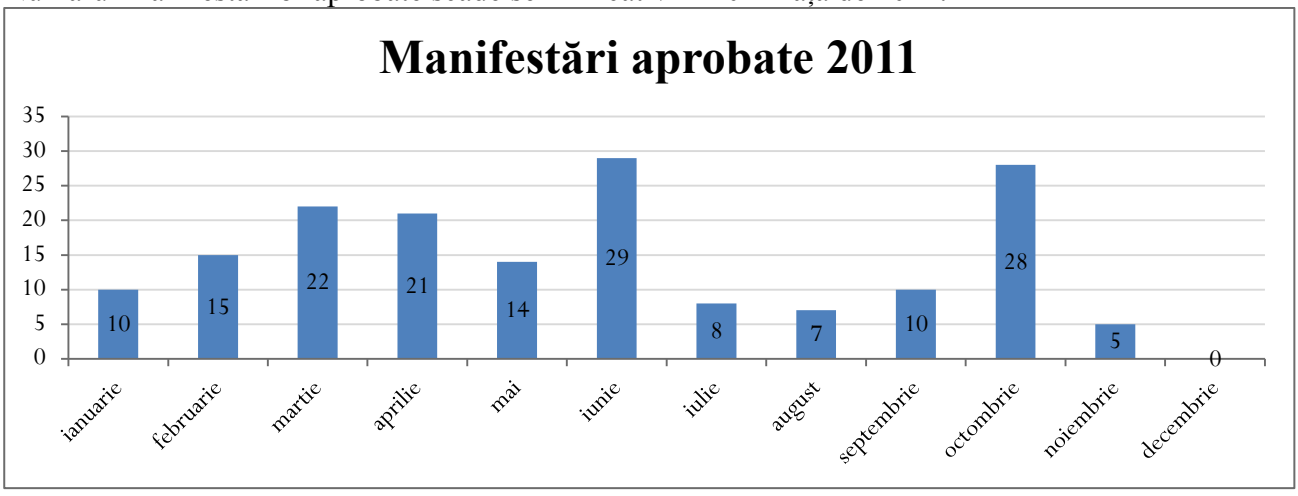

Fig. : Număr manifestări publice aprobateîn 2011, defalcat pe luni

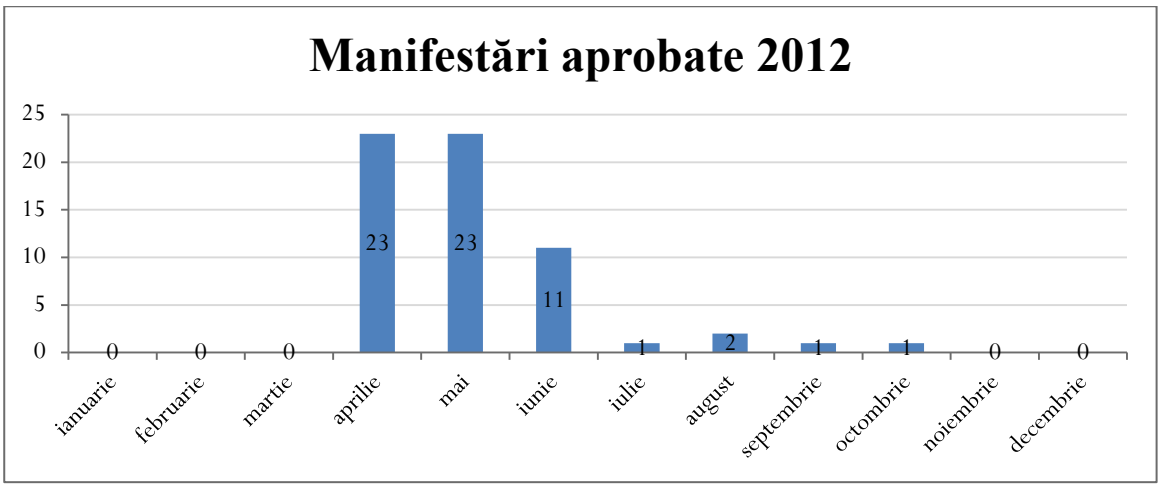

Fig. : *Număr manifestări publice aprobate în 2012, defalcat pe luni*

În cazul unei priviri mai atente se pot observa următoarele: în cazul anului 2011 există evenimente pe tot parcursul anului (excepție decembrie), iar în cazul anului 2012 evenimente apar doar -octombrie. În 2011, cele mai multe manifestări au avut loc în martie-aprilie, iunie și octombrie. În 2012, majoritatea manifestărilor au loc în luniile aprilie-mai. Astfel, se poate spune că nu există o regulă sau o evoluție predictibilă a acestor manifestări publice.

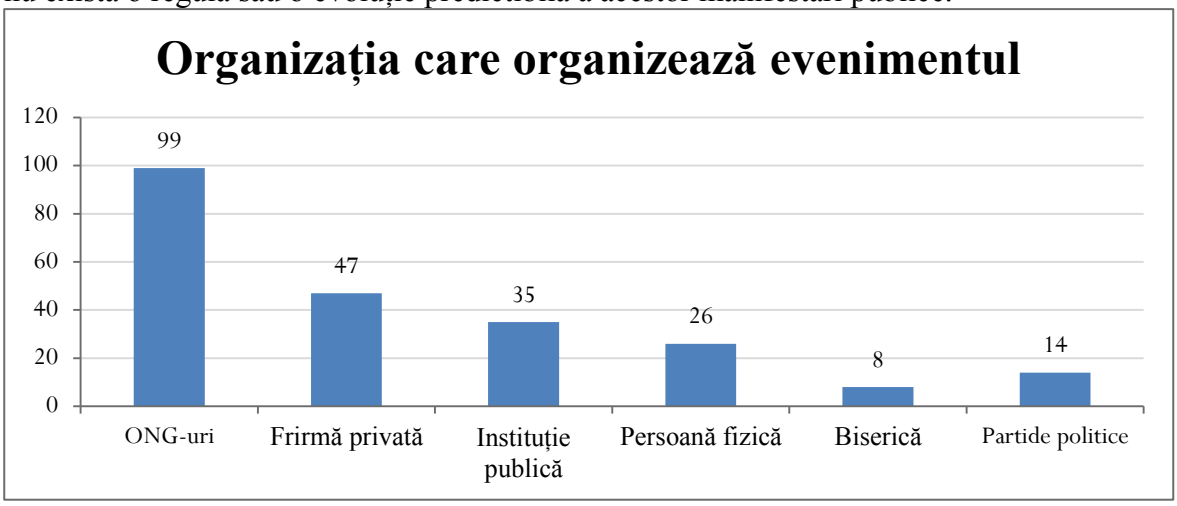

Fig: Tipul organizației care a organizat manifestația publică, în perioada 2011 – 2012

Din punctul de vedere al organizației care dorește să organizeze un eveniment, se poate observa că ONG-urile sunt cele mai multe, urmate de firmele private, instituțiile publice și persoanele fizice. De aemenea, apar evenimente specifice partidelor politice și bisericii. Datele sunt cele cumulate de pe anul 2011 și 2012. Ca o concluzie se poate spune că cele mai active în materie de organizare de evenimente/manifestări sunt ONG-urile.

4. **Redirecționare 2% din impozitul pe venit (sume virate de către Trezoreria Cluj-Napoca)**

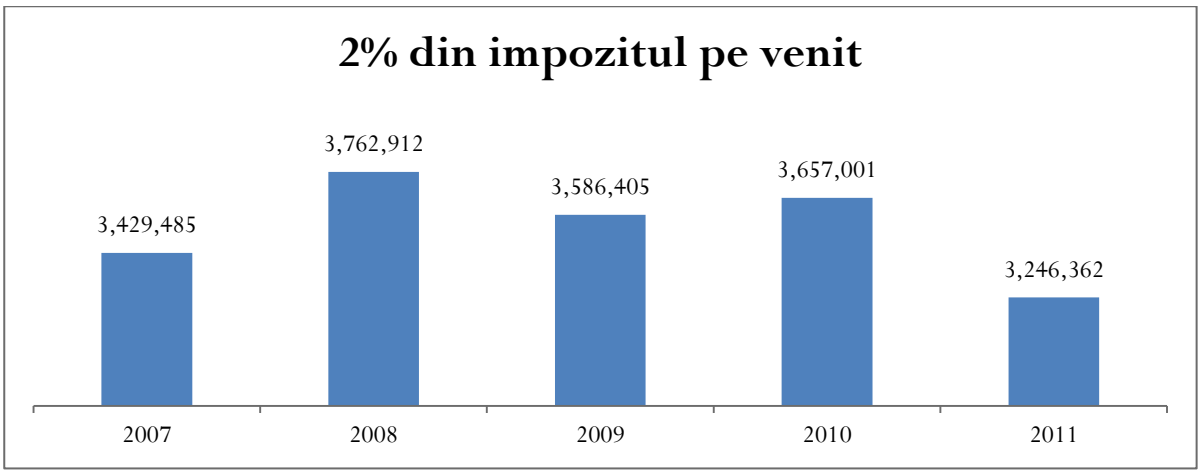

Fig: *Sume redirecționate către ONG-uri prin mecanismul 2% din impozitul pe venit, în perioada 2007 – 2011*

Sumele redirecționate prin mecanismul 2% către ONG-uri variază de-a lungul anilor, cea mai mare valoare fiind în 2008, iar în 2011 suma scade semnificativ.

5. Acces la servicii online și e-guvernare

Primăria Cluj-Napoca pune la dispoziția cetățenilor municipiului mai multe servicii care pot fi accesate prin intermediul diferitelor pagini de web administrate de primărie.

1. *Plata impozitelor și taxelor locale online*

În vara anului 2012 portalul de plată online a taxelor și impozitelor avea circa 6700 de utilizatori. Pentru înregistrarea în sistem, cetățenii au la dispoziție două modalități:

- înregistrarea la Direcția de taxe și impozite, la primăriile de cartier sau la Centrul de informare al cetățenilor (caz în care datele de acces și parloa sunt obținute pe loc)
- înregistrarea prin poștă (caz în care obținerea datelor de acces durează aproximativ 3 zile)

2. *Programarea online a căsătoriilor*

Pentru acest serviciu nu este necesară nici o procedură specială de înregistrare. Ea se efectuează de pe site-ul primăriei, până în acest moment a fost folosită de aproximativ 5150 de cupluri.

3. *Depunerea și urmărirea online a cererilor depuse*

Nu e necesară înregistrarea, acest serviciu este gratuit și transparent. Se poate urmări stadiul rezolvării cererilor depuse la ghișeele primăriei pe baza numărului de înregistrare, a datei depunerii și a numelui persoanei care a depus-o. Unele cereri se pot depune online (cerere de parcare, cerere de liberă trecere), din nou, fără a fi necesară înregistrarea.

4. *Plata amenzilor de circulație și a celor acordate de poliția locală*

Plata acestor amenzi se face prin portalul național ghișeul.ro, unde primăria Cluj-Napoca este înrolată în sistem.

Site-ul oficial al primăriei, primăriaclujnapoca.ro, conține multe informații, în general actualizate, dar organizarea acestor informații este deficitară din cauza ergonomiei paginii (care ar putea fi îmbunătățită). Numărul foarte mare de meniuri, categorii, domenii în care este împărțită informația disponibilă și regulile după care aceasta este plasată în aceste meniuri face mai dificilă decât ar fi fost de dorit găsirea datelor necesare.

Primăria Cluj-Napoca întreține în acest moment mai multe site-uri, în afară de site-ul oficial: (zecepentrucluj.ro, visitcluj.ro, clujbussiness.ro, viatalagradi.ro, visitclujnapoca.ro, ziledecluj.ro), dar nu exista o administrare centralizată a acestor site-uri.

O altă problemă este generată de menținerea activă a vechii pagini a primăriei, primariacj.ro, care a fost creată și găzduită de către o altă firmă decât cea cu care se lucrează pentru site-ul actual. Din cauza refuzului de a inactiva pagina există riscul unei informari eronate la nivelul celor care ajung

(întâmplător sau nu) pe această pagină sau posibilitatea de a descărca formulare care nu mai sunt actuale.
În ceea ce privește organizarea internă, există o problemă în determinarea diferitelor compartimente din primărie în a colabora pentru oferirea mai multor servicii online pentru cetățeni. Inerția instituțională este relativ mare, fapt care probabil determină un anumit nivel de rezistență în implementarea unor soluții informatice care să ușureze atât munca angajaților cât și interacțiunea clujenilor cu administrația.
O altă problemă, prezentă în întreaga administrație, este greutatea în a atrage și reține personal calificat. Cei ce lucrează în domeniul IT în cadrul primăriei sunt funcționari publici, plătiți după grila funcționarilor publici. Chiar dacă oameni talentați se angajează în primărie, odată ce se specializează este foarte tentant pentru ei să plece la firme private, pe un salariu mult mai mare. Dacă echipamentele necesare pot fi mult mai ușor achiziționate în cadrul unor proiecte, de pildă, resursa umană este și va rămâne o problemă atât timp cât remunerația nu poate fi apropiată de ceea ce se poate obține în firmele private.

Social

1. Siguranță rutieră

Din perspectiva siguranței rutiere, se poate observa un trend general de reducere a numărului de acidente rutiere, în perioada 2009 – 2012, deși gravitatea acestora pare a fi în ușoară creștere, în termeni de persoane rănite.

Tabel : *Numărul accidentelor de circulație și a persoanelor rănite în accidente de circulație, în perioada 2009 - 2012*

<table>
<tr><th colspan="6">Accidente de circulație sesizate de Inspectoratul de Poliţie pe raza municipiului Cluj-Napoca</th></tr>
<tr><th colspan="3">2009-2010</th><th colspan="3">2011-2012</th></tr>
<tr><td rowspan="3">962 accidente de circulație, în urma cărora au rezultat:</td><td>Persoane decedate</td><td>35</td><td rowspan="3">842 accidente de circulație, în urma cărora au rezultat:</td><td>Persoane decedate</td><td>25</td></tr>
<tr><td>Persoane rănite grav</td><td>264</td><td>Persoane rănite grav</td><td>306</td></tr>
<tr><td>Persoane rănite ușor</td><td>742</td><td>Persoane rănite ușor</td><td>792</td></tr>
<tr><td colspan="6">Principalele cauze de producere a accidentelor grave de circulaţie sunt următoarele:
• viteza neadaptată la condiţiile de drum,
• neacordare prioritate vehicule,
• depăşire neregulamentară,
• traversarea neregulamentară a pietonilor,
• neacordare prioritate pietoni</td></tr>
<tr><td colspan="6">Procese verbale de constatare a contravenţiei ref. OUG 195/2002 privind regimul circulației rutiere</td></tr>
<tr><td>2009</td><td colspan="2">2010</td><td>2011</td><td colspan="2">2012</td></tr>
<tr><td>49.264</td><td colspan="2">51.169</td><td>38.870</td><td colspan="2">29.318</td></tr>
</table>

2. Siguranță publică

La nivelul siguranței publice sunt analizați trei indicatori, și anume riscul prezentat de câinii comunitari, evoluția situațiilor de infracționalitate și evoluția situațiilor de urgență de la nivelul județului

a) Câini comunitari

Table : *Numărul persoanelor agresate de câini comunitari şi costul tratării acestora, în perioada 2008 - 2012*

Spitalul Clinic de Boli Infecţioase Cluj-Napoca	2008	2009	2010	2011	2012
Nr. persoane rănite de câini comunitari	846	884	870	725	865
Costul total al tratamentelor	339.066 lei	350.946 lei	345.178 lei	287.646 lei	343.310 lei
• Costul mediu de persoană al tratamentelor pentru tratarea rănilor provocate de câini este de 400 lei.					

Numărul victimelor atacurilor câinilor comunitari este relativ stabil, în perioada 2008 – 2012, deşi în ultimul an se remarcă o uşoară creştere a numărului cazurilor persoanelor agresate de câinii comunitari, după ce în 2011 s-a remarcat o scădere semnificativă a numărului acestora.

b) Infracţionalitate

Tabel*: Evoluţia cazurilor de infracţionalitate, în perioada 2004 - 2012*

Tip infracţiune	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	TOTAL
Omor	1	0	0	0	0	0	0	0	0	**1**
Loviri sau alte violente	72	203	267	478	613	587	558	520	522	**3820**
Viol	22	28	18	21	6	12	6	4	10	**127**
Furt total	4124	2495	2242	2299	2383	2943	2308	2066	1842	**22702**
Furt din locuinte	Statistica arhivata	750	660	619	558	771	599	607	497	**5061**
Furt din S.C.	Statistica arhivata	497	557	579	636	866	682	714	748	**5279**
Furt din auto	Statistica arhivata	1248	1025	1101	1189	1306	1027	745	594	**8235**
Talharie	103	122	112	82	63	60	48	64	78	**732**
Distrugere	447	589	640	815	961	853	613	462	448	**5828**
Cersetorie	24	20	1	0	0	3	0	0	6	**54**
Prostitutie	9	27	50	52	60	35	40	26	29	**328**

Datele funrizate de Inspectoratul Judeţean de Poliţie sugerează că în perioada 2004 – 2012 au crescut:

- Lovirile şi alte violenţe
- Furturile din S.C.

- Cazurile de prostituție

În aceeași perioadă s-au redus cazurile de:

- Viol
- Furt total
- Furt din locuințe
- Furt auto
- Tâlhărie
- Cerșetorie

Un caz aparte îl reprezintă situațiile de distrugere, care au cunoscut o creștere semnificativă între 2007 și 2009 pentru ca în 2012 să revină la nivelul din 2004.

c) Situații de urgență la nivelul județului Cluj

Tabel: *Situații de urgență gestionate de Inspectoratul pentru Situații de Urgență Cluj la nivelul județului, în perioada 2011 - 2012*

Situații de urgență gestionate de Inspectoratul pentru Situații de Urgență Cluj la nivelul județului				
Tipul intervenţiei		Anul 2011	Anul 2012	Evoluţie (creştere / scădere %)
Asistenţă medicală de urgenţă		6567	7918	+ 20.57 %
Accidente rutiere :		801	790	- 1.37 %
o fără descarcerare		764	724	- 5.24 %
o cu descarcerare		37	66	+ 78.38 %
Incendii		547, din care 37% în Cluj-Napoca	579, din care 20% în Cluj-Napoca	+ 5.85 %
Arderi necontrolate		285	460	+ 61.40 %
Acţiuni pentru protecţia comunităţilor (inundaţii, îndepărtare de materiale, sloiuri, etc.)		234	440	+88.03 %
Intervenţia scafandrilor		4	7	+ 75 %
Acţiuni de asanare a muniţiei neexplodate		115	123	+ 6.96 %
Intervenţii în alte judeţe		25	12	- 52.00 %
Alerte false		118	213	+ 80.51 %
Alte situaţii de urgenţă		650	519	- 20.15 %
Victime în alte intervenţii decât SMURD	decedaţi	5	17	+ 240.00 %
	răniţi	22	15	- 31.82 %
TOTAL INTERVENŢII EXECUTATE		9419, din care 5289 în Cluj-Napoca	11062, din care 5690 în Cluj-Napoca	+ 17,44 %

- Raportul număr misiuni / număr personal în anul 2012 a fost de 19,74%, ceea ce înseamnă o participare medie de 10 acțiuni per lucrător.
- Deși este un procent mult mai scăzut decât în regiunile învecinate, în Municipiul Cluj-Napoca, totalitatea intervențiilor în situaţii de urgenţă a ISU a crescut cu 10% în 2012, faţă de anul precedent. De aceea, ISU consideră necesară deschiderea unor noi secţii de pompierii în zonele
  - Comuna Baciu
  - Bulevardul Muncii
  - Valea Chintăului

d) Incendii la nivelul municipiului Cluj-Napoca

Tabel : *Evoluția cazurilor de incendii la nivelul municipiului, în perioada 2008 – 2012 (răniți, decedați și pagube)*

		2008	2009	2010	2011	2012
Nr. incendii		199	186	177	200	116
Victime la incendii	Răniți	19	3	4	8	0
	Decedați	5	3	1	1	1
Medii pagube/incendiu (euro)		1914 €	2515 €	565 €	1262 €	1155 €
Pagube totale (euro)		381.079 €	467.943 €	100.079 €	252.422 €	134.084 €
Pagube totale (lei)		1.676.750	2.058.950	440.350	1.110.660	589.970

În 2008 pagubele provocate de incendii au fost substanțiale, de aproximativ 400.000 €, însă în 2009 s-au înregistrat pagube de peste 490.000 €. Cea mai mică pondere se regăsește în anul 2010, cu circa 105.000 €. După o creștere de 40% în 2011, în anul 2012 valoarea pagubelor s-a înjumătățit, însumând puțin peste 140.000 €. Chiar și în aceste condiții, sumele menționate sunt unele semnificative. Un simplu calcul ne arată că un incendiu produce, în medie, pagube de aprox. 1500 €.

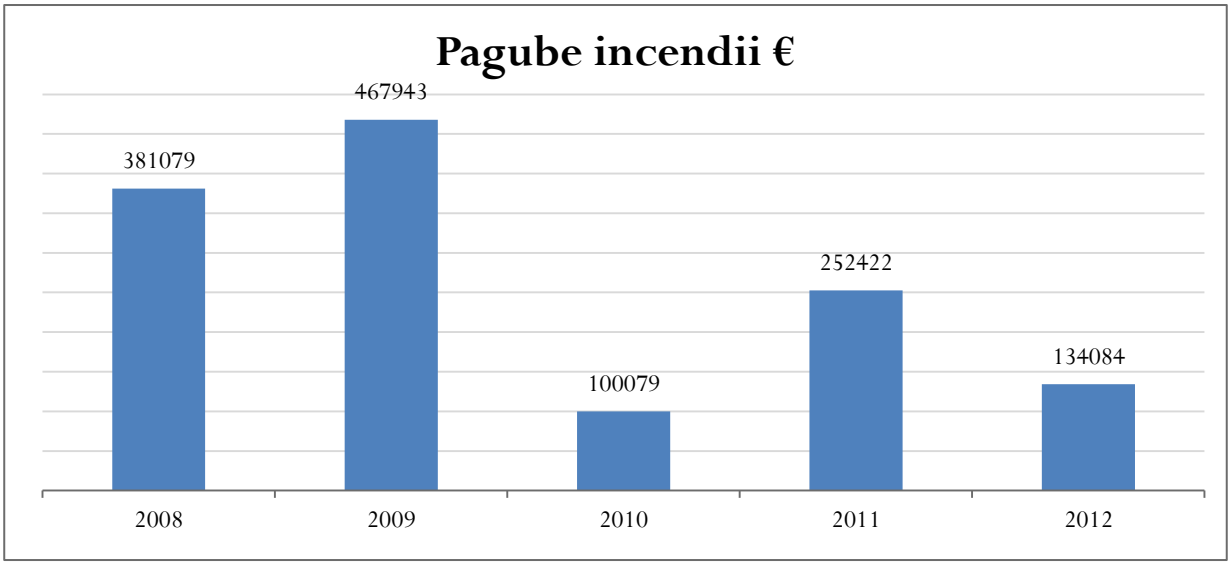

Fig. : *Evoluția pagubelor cauzate de incendii în perioada 2008 – 2012*

e) Acțiuni de prevenire

Numărul controalelor realizate de ISU s-a triplat din anul 2008 până în anul 2012, de la 795 la 2.323, ceea ce a dus și la o creștere a constatării deficiențelor.

În medie, ISU soluționează doar 28% din numărul deficiențelor constate, însă nu știm dacă acest fapt se datorează delimitării jurisdicției/competențelor de acțiune sau incapacității efective de soluționare.

Numărul sancțiunilor acordate de ISU a fluctuat în jurul mediei de 350 / an. Totuși, în 2011 numărul lor a crescut la 388, iar in 2012 a fost redus sub medie, la 319.

Numărul avizelor acordate de ISU a scăzut treptat, de la 422 emise in 2008 la 250 emise in 2012.

În 2011 și 2012 s-au înregistrat scăderi succesive în volumul solicitărilor pentru autorizații de funcționare, astfel încât au fost solicitate 130 de autorizații în anul 2012, spre deosebire de 233 de solicitări în anul 2009. Politica de acordare a autorizațiilor pare să se fi înăsprit în ultimii trei ani, fiind respinse în medie 70% dintre solicitări.

În medie, s-au realizat anual 250 de exerciții de pregătire a populației pentru incendii și situații de protecție civilă, însă în anul 2012 numărul acestora s-a înjumătățit brusc, la 120. Informarea

preventivă a populației clujene asupra situațiilor de urgență se realizează în primul rând prin distribuirea de broșuri, pliante și afișe în insituții și la diverse evenimente.

Tabel: *Acțiuni de prevenire a situațiilor de urgență desfășurate de Inspectoratul pentru Situații de Urgență la nivelul județului Cluj*

Acțiuni de prevenire a situațiilor de urgență desfășurate de Inspectoratul pentru Situații de Urgență la nivelul județului Cluj					
Activitatea	2008	2009	2010	2011	2012
Controale	795	1140	1191	1462	2323
Deficienţe constatate	2519	3602	4713	5327	4273
Deficienţe soluţionate	840 (33%)	1025 (28%)	1161 (25%)	1558 (29%)	1132 (26%)
Număr autorizaţii emise	155	169	116	114	78
Număr autorizaţii respinse	55	64	112	63	52
Informare preventivă: a. Articole în presă b. Emisiuni radio/tv c. Broşuri, afişe, pliante d. Instruiri	 26 14/6 1221/230 4/1204 546	 40 7/11 2/0/14 1992	 23 23/11/6 55/325/2644 1301	 55 12/4 6/171/3106 2099	 47 15/13 115/3035/ 14749 5526

Situația comunelor limitrofe municipiului Cluj-Napoca

Secțiunea de față prezintă o analiză succintă a evoluției și situației prezente a comunelor limitrofe municipiului Cluj-Napoca din perspectivă economică, educațională, de sănătate și demografică.
Per ansamblu se poate observa o creștere a populației în toate comunele limitrofe municipiului, cel mai amplu avans fiind la nivelul comunei Florești a cărei populații a crescut cu 115% între 2005 și 2011. Din punct de vedere economic, cu excepția comunelor Apahida și Baciu se observă o creștere susținută a numărului de salariați, marea majoritate a acestora fiind angajați în domeniul industriei și comerțului.
La nivelul serviciilor de sănătate, o parte dintre comune încă prezintă deficiențe în termeni de acces la cabinete ale medicilor de familie, farmacii și cabinete stomatologice, fapt ce susține turismul medical în municipiul Cluj-Napoca.
Nu în ultimul rând, în ceea ce privesc serviciile educaționale, numărul unităților de învățământ este relativ constant, fără modificări substanțiale, în pofida unor creșteri semnificative de populație la nivelul unor comunități (ex: Florești) și care ar justifica multiplicarea unităților de învățământ și a numărului de elevi înrolați la nivelul comunei.

1. **Comuna Apahida**

În termeni de **populație**, se remarcă o creștere de 17% a populației stabile a comunei în intervalul 2005 – 2011, de la 9.080 la 10.680 de persoane, numărul celor care s-au stabilit cu domiciliul în comună scăzând cu 45% în intervalul analizat. O evoluție descendentă de 41% a cunoscut-o în același interval, și numărul plecărilor cu domiciliu.
La nivel **economic**, comparativ cu 2005, anu 2011 aduce cu sine o reducere de 3% a numărului total de salariați, de la 1474 la 1427. În ceea ce privește evoluția contribuției sectoarelor economiei în numărul total de angajați, se remarcă o scădere a ponderii angajaților din agricultură (cu 76%) și din sectorul construcțiilor (58%), crescând însă numărul angajaților din comerț, transport și activități bancare.
Din perspectiva serviciilor de sănătate, între 2005 și 2011 se poate observa o triplare a numărului de cabinete stomatologice (de la 1 la 3), dar și o creștere a numărului de farmacii de la 2 la 7. Și numărul cabinetelor medicilor de familie a crescut, de la 1 la 2, deși între 2006 și 2010 fișa localității comunicate de INSSE Cluj nu menționează niciun cabinet.
În domeniul **educației**, dacă în 2005 la nivelul comunei funcționau două unități de învățământ, în 2011 doar una dintre aceasta a mai rămas funcțională. O evoluție similară a avut-o și numărul bibliotecilor de la nivel comunal, acestea reducându-se de la un număr de cinci în 2005, la 3 în 2011. Totuși, deși în scădere, numărul elevilor înscriși la școlile din comună este relativ constant, de 755 în 2005, respectiv 746 în 2011.

2. **Comuna Baciu**

Comuna Baciu a cunoscut în perioada 2005 – 2011 o **creștere a populației stabile** de 17%m de la 8.241 locuitori, la 9.252 locuitori, remarcându-se un avans de 57% a stabilirii de domiciliu și o reducere cu 4% a plecărilor cu domiciliu.
Din punct de vedere **economic**, numărul total al salariaților comunei a scăzut cui 2% între 2005 și 2011, cea mai afectată fiind industria, care a pierdut 39% din locurile de muncă, ponderea acesteia în totalul salariaților reducându-se de la 66.15% la 41.14%. o creștere cumulată de 24% a avut loc însă în domeniul comerțului și a salariaților din transporturi și depozitare.
Referitor la serviciile de sănătate, în perioada analizată se remarcă o creștere a numărului de farmacii – de la 2 la 4, deschiderea unui cabinet stomatologic începând cu 2011, dar și absența vreunui cabinet de medicină a familiei, cu excepția anilor 2006 – 2009.
În ceea ce privește **educația**, în intervalul analizat numărul elevilor înscriși la școlile din comună s-a redus cu 19%, numărul total al instituțiilor de învățământ reducându-se de la 4 la 3, după o creștere la 4 unități în 2006 și 2007. A crescut însă numărul de biblioteci, de la 4 la 5 unități.

3. **Comuna Feleacu**

Din punct de vedere **demografic**, în perioada analizată populația comunei Feleacu a fost relativ constantă, oscilând în jurul valorii de 3650 de locuitori.

Comuna Feleacu avea în 2011 288 **de salariați**, în creștere cu 44%, de la 200 în 2005. Numărul de salariați este în scădere totuși, după ce în 2008 a ajuns la 378 de salariați. Industria și construcțiile, fiecare cu câte aproximativ 15% din numărul total de salariați, și comerțul (23%), sunt principalele sectoare ale economiei responsabile de angajări la nivelul comunei.
În ceea ce privesc **serviciile de sănătate**, atât numărul farmaciilor (1) cât și cel al cabinetelor medicilor de familie (2) au rămas constante, deschizându-se însă în 2009 primul și singurul cabinet stomatologic din comună.
La nivel **educațional**, comuna are o școală, la fel precum în 2005, 3 biblioteci, în scădere cu o unitate față de 2005 și 149 de elevi, în scădere cu 24% față de 2005.

4. Florești

Comuna Florești a avut cea mai spectaculoasă evoluție dintre toate comunele limitrofe municipiului Cluj-Napoca. **Populația** acesteia a crescut cu aproximativ 115%, de la 7965 de persoane la 17195 de persoane, numărul locuințelor proprietate privată a crescut de la 2577 la 13460, deci cu aproximativ 422%, stabilirile cu domiciliul avansând în 2011 față de 2005 cu 259%.
Cifrele sunt la fel de impresionante și în domeniul **economiei**. Numărul total de salariați a crescut constant în această perioadă, de la 1501 până la 3353, deci cu 123%. Dacă în 2005, ponderea cea mai mare o aveau salariații din domeniul industriei (50,37%), în 2011 proporția acestora scade semnificativ, la 23%, deși în cifre absolute numărul acestora rămâne aproximativ același (aproximativ 760). Reducerea ponderii se datorează exploziei altor sectoare ale economiei, precum comerțul care a ajuns să angajeze 31% dintre salariați, fiind cea mai semnificativă ramură din acest punct de vedere. O creștere semnificativă are loc și în domeniul telecomunicațiilor, acestea ajungând să reprezinte de la 0, aproximativ 9,6% din numărul total de salariați. deschiderea Mall-ului Polus.
Evoluția demografică a atras după sine și o creștere substanțială a **serviciilor medicale**, numărul de farmacii crescând de la 3 la 12 iar cel al cabinetelor de stomatologie de la 2 la 10, rămânând însă constant numărul medicilor de familie (4)
Surprinzător însă, în toată această perioadă a rămas constant numărul **unităților de învățământ** – 2 – și al elevilor – aproximativ 650, crescând însă numărul bibliotecilor, de la 3 la 4.
Potrivit unui raport al Băncii Mondiale, drumul european care face legătura între Cluj-Napoca și Florești are cea mai ridicată incidență a accidentelor rutiere de la nivel național, lucru ce ilustrează o coordonare limitată a dezvoltării celor două comunități care au devenit interdependente.

5. Gilău

La nivel **demografic**, comuna Gilău a cunoscut o creștere a populației de 7%, de la 8092 în 2005 la 8579 de locuitori în 2011, numărul locuințelor proprietate privată avansând cu 10%, de la 2938 la 3199 în 2011.
Din punct de vedere **economic**, numărul total de angajați a avansat între 2005 și 2011 cu 34%,de la 851 la 1126, maximul fiind atins în 2008, 1331. În 2005, cele mai importante sectoare în termeni de salariați erau industria (25%), construcțiile (17,5%) și comerțul (17,7). Raporturile au cunoscut modificări considerabile însă până în 2011, astfel încât ponderea industriei în totalul angajaților a ajuns la 41,5%, ponderea construcțiilor coborând la 9,8% iar a comerțului la 11,5%.
La nivelul **serviciilor medicale**, deși numărul cabinetelor medicilor de familie a rămas constant (5), s-a dublat numărul farmaciilor (de la 2 la 4) și s-a deschis un cabinet stomatologic
În domeniul **educației**, comuna are o singură unitate de învățământ, la fel ca în 2005, numărul elevilor oscilând în această perioadă între un minimum de 785 în 2011 și un maximum de 886 în 2007. Numărul bibliotecilor a rămas constant pe parcursul perioadei analizate.

6. Jucu

Între 2005 și 2011, **populația stabilă** a comunei Jucu a crescut cu 4%, de la 4101 la 4264, numărul locuințelor private avansând într-un ritm mai accentuat, cu 12%.
Din punct de vedere **economic**, numărul total de salariați a crescut cu 864%, de la 225 la 2170, pe fondul investițiilor realizate în parcul industrial Tetarom III. Cea mai mare creștere a numărului de

salariați fost, după cum era de așteptat, în industrie, de 4569%, de la 37 la 1761 de angajați, urmat de domeniul hotelurilor și restaurantelor, de la 0 la 155. Dezvoltarea activității economice a atras după sine și o creștere a personalului bugetar, de la 5 salariați în 2005 la 22 de angajați în 2011.
În ceea ce privesc **serviciile de sănătate**, numărul cabinetelor medicilor de familie a rămas constant în această perioadă (2), la fel și cel al farmaciilor (1), deschizându-se însă primul cabinet stomatologic privat în 2001.
Din punct de vedere **educațional**, comuna are o singură unitate de învățământ, numărul elevilor fiind în ușor regres, de la 312 la 246 (-20%), în timp ce numărul bibliotecilor a fost oscilant, de la 3 în 2005, la 7 în 2007 și 5 în 2011.

Sănătate[37]

1. Introducere

În continuare sunt prezentate rezultatele analizei preliminare efectuate asupra domeniului sănătății la nivelul municipiului Cluj-Napoca în perioada Noiembrie 2012 – Februarie 2013. În realizarea analizei s-a pornit de la modelul *Healthy Cities* dezvoltat de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) în anul 1988.
Având în vederea complexitatea modelului, analiza de față include aspecte care sunt la interferența domeniului sănătății cu numeroase alte domenii, cum ar fi educația, serviciile sociale, planificarea urbană sau cultura. Din acest motiv, în etapele ulterioare ale realizării strategiei de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătății vom colabora cu reprezentanți ai acestor domenii, pentru a pune în practică atât modelul integrat propus de OMS, cât și principiul „sănătate în/prin toate politicile" (*health in all policies*).
Pentru a permite o înțelegere cât mai facilă a rezultatelor analizei preliminare, documentul de față cuprinde patru secțiuni de metodologie. Astfel, vor fi oferite informații despre (1) modelul *Healthy Cities*, (2) procesul de colectare a datelor pentru indicatorii aferenți fiecărei sub-teme din model, (3) designul instrumentului și realizarea în teren a anchetei sociologice despre starea de sănătate a populației municipiului Cluj-Napoca și accesul la serviciile de sănătate, precum și (4) procesul de identificare și prioritizare a direcțiilor strategice de acțiune pentru domeniul sănătății la nivelul municipiului Cluj-Napoca.
Anexat acestui document se regăsește instrumentul de colectare a datelor prin intermediul anchetei sociologice.

2. Modelul Healthy Cities al Organizației Mondiale a Sănătății

Strategia de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătății va urma modelul *Healthy cities* dezvoltat de Organizația Mondială a Sănătății. Modelul *Healthy Cities* este un model dezvoltat în anul 1988, care în anul 2014 va intra cea de-a șasea fază (faza a cincea desfășurându-se între anii 2009 și 2013). Scopul modelului este de a implementa strategiile Organizației Mondiale a Sănătății la nivel local, prin (1) adresarea determinanților sănătății, echității serviciilor de sănătate și principiului „sănătate pentru toți"; (2) integrarea și promovarea priorităților de sănătate publică la nivel european și global; (3) introducerea sănătății pe agenda socială și politică a orașelor; (4) promovarea bunei guvernanțe și a planificării integrate pentru sănătate.
Modelul este organizat sub formă de trei teme majore, divizate în sub-teme, după cum urmează:

Tema 1	Tema 2	Tema 3
1.1. Rezultate de sănătate mai bune pentru toți copiii	2.1. Prevenirea bolilor netransmisibile	3.1. Design urban sănătos
1.2. Adaptarea mediului urban la nevoile vârstnicilor	2.2. Sisteme locale de sănătate	3.2. Locuințe și regenerare urbană
1.3. Migranți și incluziune socială	2.3. Orașe fără fumat	3.3. Transport sustenabil

[37] Capitolul de sănătate urmează să fie dezvoltat pe bazau nei anchete sociologice ulterioare după modelul WHO Healthy Cities. Analiza curentă este oanaliză preliminară.

1.4. Cetăţenie activă	2.4. Alcool şi droguri	3.4. Schimbări climatice şi hazarde
1.5. Servicii de sănătate şi sociale	2.5. Un stil de viaţă activ	3.5. Siguranţă şi securitate urbană
1.6. Alfabetizarea în sănătate	2.6. Dietă sănătoasă	3.6. Expunerea la zgomot şi alţi factori poluanţi din mediul înconjurător
	2.7. Prevenirea violenţei şi a traumatismelor	3.7. Planificare urbană sanogenă
	2.8. Medii sănătoase	3.8. Creativitate şi condiţii de viaţă
	2.9. Starea de bine şi fericire	

Beneficiul acestui model în realizarea strategiei de dezvoltare a municipiului Cluj-Napoca în domeniul sănătății este dublu:
1. Modelul ajută la structurarea informațiilor existente și la identificarea direcțiilor de acțiune.
2. În contexul implementării acestui model, municipiul Cluj-Napoca va avea posibilitatea de a începe procedura de acreditare/evaluare pentru a primi titlul de *Healthy City (Oraș Sănătos)*.

3. Metodologia de colectare a indicatorilor pentru analiza preliminară

Pentru fiecare din sub-temele enumerate mai sus, echipa de lucru a procedat la:
(1) operaționalizarea sub-temelor (în vederea identificării într-o etapă ulterioară a liniilor de acțiune și a strategiilor de punere în practică a acestora);
(2) identificarea de indicatori care să permită realizarea unui profil al municipiului Cluj-Napoca pe fiecare sub-temă în parte;
(3) identificarea surselor (instituții locale și naționale, raporate locale și naționale) pentru indicatorii selectați;
(4) identificarea stakeholderilor potențiali care ar putea oferi informații suplimentare referitoare la indicatorii selectați, precum și în etapa de identificare a direcțiilor de acțiune.
Instituțiile care au fost contactate în vederea colectării datelor sunt:
1. Direcția de Sănătate Publică a Județului Cluj
2. Direcția de Asistență Socială și Protecția Copilului Cluj
3. Primăria Cluj-Napoca
4. Direcția Regională de Statistică Cluj-Napoca
5. Casa de Asigurări de Sănătate a Județului Cluj
6. Inspectoratul Școlar Județean Cluj
7. Inspectoratul de Poliție Județeană Cluj
8. Agenția Națională Antidrog Cluj-Napoca
9. Agenția Pentru Protecția Mediului Cluj-Napoca
10. Centrul de Prevenire, Evaluare și Consiliere Antidrog al județului Cluj
11. Regia Autonomă a Domeniului Public Cluj-Napoca

Către fiecare din aceste instituții a fost adresată o solicitare de furnizare a datelor despre indicatorii selectați de echipa de lucru. În cazul instituțiilor care nu au dat curs solicitării scrise, au fost efectuate interviuri nestructurate cu persoane cheie din fiecare instituție în parte. În urma acestui proces, au existat o serie de indicatori pentru care nu au putut fi colectate date. În acest sens, se va realiza o anchetă sociologică la nivelul unui eșantion reprezentativ din municipiul Cluj-Napoca.
Datele colectate în urma aplicării acestui chestionar vor contribui la realizarea profilului de sănătate al cetățenilor municpiului Cluj-Napoca.

3. Metodologia de realizare și desfășurare a anchetei sociologice

Pentru a evalua starea de sănătate a locuitorilor municipiului Cluj-Napoca, a utilizării serviciilor medicale cât și a principalilor factori de risc la nivel individual și de comunitate, se va realizeaza o anchetă sociologică. Rezultatele oferite de aceasta vor oferi un profil complex de sănătate al municipiului, vor evidenția principalele probleme de sănătate și în accesarea serviciilor, iar în final vor informa strategiile de dezvoltare pe sănătate, conform standardelor *Healthy Cities*.

Locație: Ancheta este planificată să se desfășoare în municipiul Cluj-Napoca, culegând date din toate cele 21 de cartiere definite de către Centrul Regional de Statistică (Andrei Muresanu, Aurel Vlaicu, Bulgaria, Centru, Cordos, Dâmbu Rotund, Gheorgheni, Grigorescu, Gruia, Horea, Industrial, Între Lacuri, Iris, Mănăștur, Mărăști, Oașului, Plopilor, Someșeni, Nicolae, Titulescu, Zorilor). Chestionarele se vor administra la locuința participanților.

Grupe de vârstă	Populaţie	% Total populaţie	Mărime eşantion
18-24	33.479	12.85	380
25-34	55.921	21.46	382
35-49	68.543	26.3	382
50-64	62.518	23.99	382
>65	40.143	15.4	381
Total	260.604	100	1907

Populație și eșantion: Populația totală vizată este populația adultă (peste 18 ani) a municipiului Cluj-Napoca. Pentru a asigura comparabilitatea între diferitele categorii de vârstă, eşantioane reprezentative au fost stabilite folosind un interval de încredere de 5 şi un nivel de încredere de 95%. Grupele de vârstă considerate în eşantionare sunt 18-24 ani, 25-34 ani, 35-49 ani, 50-64 ani şi peste 65 de ani; la 1 ianuarie 2012 acestea însumau 260.604 persoane. Aproximativ 380 de persoane selecţionate aleator din fiecare grupă de vârstă vor fi chestionate la nivelul întregului municipiu, totalul ajungând la 1907 (tabelul anterior). Numărul celor intervievaţi la nivelul cartierelor va fi stabilit proporţional cu populaţia fiecărui cartier în parte iar reprezentativitatea la nivelul municipiului Cluj-Napoca se va asigura ulterior colectării datelor, prin ponderarea cazurilor.

Date și măsurare: Studiul propus măsoară o serie de teme de sănătate, conforme cu standardele *Healthy Cities*, și oferă o imagine complexă asupra sănătății, a acesului la servicii, satisfacția utilizatorilor cât și a principalilor factori de risc la nivelul municipiului. Pentru a asigura o măsurare riguroasă a constructelor urmărite, cât şi pentru a oferi posibilitatea comparării rezultatelor cu date colectate la nivel național sau european, în dezvoltarea chestionarului s-au utilizat o serie de instrumente validate și utilizate în alte studii de evaluărea a sănătații. În consecință, principalele teme urmărite prin chestionar (cât și instrumentele asociate) sunt:

(1) **starea de sănătate** a populației municipiului Cluj-Napoca, inclusiv morbiditatea datorată bolilor cronice, accidentelor și traumatismelor cât și limitări fizice și dizabilități. În dezvoltarea instrumentului s-au utilizat o serie de întrebări adaptate din *The European Health Interview Survey* (EHIS), oferind posibilitatea comparării rezultatelor la nivel European.

(2) **comportamentele de sănătate** urmărite au fost selectate ca urmare a asocierii lor cu starea de sănătate a populației, și anume activitate fizică, comportamente alimentare, fumat și expunere la fum de țigară, consum de alcool și droguri. Totodată, se măsoară și atitudinile și gradul de susținere pentru politicile care limitează fumatul în spații publice. Pentru măsurarea consumului de tutun și a susținerii politicilor publice s-au folosit itemi din *Global Adult Tobacco Survey* (GATS), iar consumul de alcool s-a măsurat folosind o variantă adaptată a instrumentului de screening dezvoltat de Piccinelli et al (1997).

(3) nivelul de **alfabetizare în sănătate** este măsurat printr-o variantă adaptată a bateriei de screening dezvoltată de Chew et al (2004) pentru măsurarea alfabetizării funcțională în sănătate (aptitudini de bază în înțelegere instrucțiunilor și materialelor medicale). Scala a fost utilizată și calibrată de CHPPH în cadrul unui proiect regional de evaluare a accesului populației din

mediul rural la informații despre sănătate, și a avut un grad ridicat de validitate internă și de construct.

(4) **sănătatea emoțională** cu precădere screening-ul anxietății și a simptomelor depresive, utilizând chestionarul Patient Health Questionnaire 4 (PHQ-4). În plus, se măsoară și extinderea relațiilor sociale și suportul social.

(5) **calitatea vieții** este măsurată printr-un instrument al Organizației Mondiale a Sănătății, *The World Health Organization Quality of Life Questionnaire – Brief version* (WHOQOL-BREF). Acesta permite măsurarea calității vieții pe patru domenii (sănătate fizică, sănătate emoțională, relații sociale și mediu) și este utilizat pe o scală largă în toate regiunile OMS.

(6) accesul și utilizarea **serviciilor medicale** urmărește identificarea gradului de utilizare cât și satisfacția cetățenilor față de diferiți furnizori de servicii medicale (private și de stat). Barierele în accesarea serviciilor (inclusiv financiare) sunt evaluate, cât și gradul de angajare în comportamente de screening (testări și analize specifice), vaccinări și consum de medicamente. Bateriile de întrebări au fost construite pentru a putea fi comparate cu rezultatele EHIS naționale și europene.

(7) **factorii mezo (mediu fizic și comunitate)** sunt măsurați în termeni de access și utilizare a serviciilorpublice, expunere la poluare, agresiuni și discriminare, expunere la violență. Totodată se măsoară implicarea civică, ca determinant al orientării către comunitate, încrederea geenralizată și încrederea interpersonală la nivel de comunitate.

(8) o serie de **determinanți socio-economici** sunt măsurați sub forma vârstei, naționalității, etniei, educației, ocupației și statului pe piața muncii, venitului și structurii gospodăriei, locației geografice (cartier), etc.

Colectarea și gestionarea datelor: Datele sunt colectate pe o perioadă de 45 de zile în perioada Martie-Aprilie 2013, de 20-25 de operatori de interviu pregătiți în acest sens de către echipa de cercetare. Chestionarele se administrează la domiciliul respondentului, păstrând cotele de mărime ale cartierelor și respectând mărimea eșantionului stratificat pe grupe de vârstă. Selectarea locațiilor se face utilizând un pas de eșantionare. Personale eligibile sunt abordate, iar după obținerea consimțământului informat se administrează chestionarul de către operator. După administrare, chestionarele sunt puse într-un plic și returnate la finalul zilei la sediul CHPPH pentru a fi păstrate într-o locație sigură. Chestionarele sunt ulterior introduse într-o replică electronică a chestionarului (pentru a facilita introducerea acestora și pentru a minimiza distorsiunile de introducere asociate cu utilizarea softurilor de prelucrare statistică de către operatori care nu au experiență de lucru cu acestea). Datele sunt introduse de două ori, iar apoi seturile comparate pentru a identifica eventualele erori de introducere, asigurând calitatea datelor. Datele sunt în final importate într-o bază de date SPSS pentru analizarea lor.

5. Metodologia de identificare a direcțiilor strategice în domeniul sănătății

Pe baza rezultatelor analizei preliminare echipa de lucru va stabili întâlniri cu stakeholderii deja identificați. În urma acestor întâlniri, se vor stabili obiectivele strategiei de dezvoltare în domeniul sănătății. Pentru fiecare din aceste obiective vor fi aleși indicatori specifici, precum și valorile care se doresc a fi atinse ca urmare a implementării strategiei (acolo unde este posibil; în situația în care nu pot fi stabilite valori, se vor stabili direcții de variație – ascendentă, descendentă). În continuare, vor fi identificate strategii de atingere a valorilor respectivilor indicatori. În cele din urmă, fiecare strategie va fi susținută de acțiuni concrete care pot fi implementate.

Procesul descris mai sus va fi unul dinamic, în care strategia în ansamblu va fi evaluată anual, pentru a reflecta posibilele schimbări care au avut loc în mediul extern din momentul implementării (schimbări de ordin legislativ, economico-social, politic, tehnologic sau de altă natură).

Analiză preliminară.

Economia locală

Rezumat Executiv Economie

Economie: puncte forte

Cluj-Napoca este al doilea în ierahia națională ca potențial de polarizare după capitală, iar studii ale al Băncii Mondiale, plasează Cluj-Napoca pe locul 3 pe țară din punctul de vedere al numărului de angajați în sectoare cu salarii ridicate, după București și Timișoara, rezultând de aici că municipiul are unul dintre cele mai ridicate niveluri de trai din țară.

Specificul activităților economice

Cluj-Napoca este un oraș al serviciilor, mai degrabă decât unul al industrie; bilanțul activităților economice realizate în Cluj-Napoca după criteriul volumului cifrei de afaceri pe anul 2011 ne arată că sectoarele Servicii și Comerț generează mai mult de jumătare din cifra de afaceri totală a firmelor din municipiu.

Per ansamblu, municipiul se află într-un stadiu relativ avansat în procesul de evoluție al economiei bazate pe servicii, cu o componentă manufacturieră mică și de înaltă specializare, cu accent pe activități comerciale. Economia zonei prezintă un sector dezvoltat de Întreprinderi Mici și Mijlocii.

Sectorul serviciilor ocupă mai bine de un sfert din totalul cifrei de afaceri al economiei municipale, numărul de firme care activează în acest domeniu este jumătate din numărul total al firmelor din municipiu. Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru ca importanţă din România în sectorul serviciilor financiare.

Avantaj competitiv: IT

Clujul constituie una din cele mai interesante piețe din Estul Europei pentru firmele ce au ca obiect de activitate outsourcing și dezvoltare software. Diferite studii (ex. KPMG - locul 31 in topul locațiilor mondiale atractive ca potențial de dezvoltare pentru domeniul IT-BPO outsourcing) plasează Cluj-Napoca în fruntea topului celor mai atractive orașe pentru serviciile de outsourcing IT (statutul de centru universitar de prestigiu are un rol determinant în acest sens).

Actualmente sectorul IT clujean beneficiază de realizarea unuia dintre principalele clustere din domeniu din România.

Sectoare economice în dezvoltare

În momentul de față, sectoarele economice aflate în dezvoltare în Cluj-Napoca sunt următoarele:

- informații și comunicații;
- tranzacţii imobiliare;
- învățământ;
- sănătate și asistență socială;
- comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; și
- distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, transport și depozitare.

Mărimea agenților economici locali

Cea mai mare parte a firmelor și companiilor cu sediul în Municipiul Cluj-Napoca active în anul 2011 pot fi încadrate în categoria microîntreprinderilor (4695); ÎMM-urile se situază pe locul 2

(1558), în timp ce doar 11 agenți economici pot fi catalogați la categoria marilor companii (conform legii 346/2004). Deși impactul economic și social (materializat prin salarii, locuri de muncă, taxe si impozite, etc.) al marilor companii este net superior primelor două categorii, iar micro-întreprinderile sunt de trei ori mai bine reprezentate la nivel municipal decât ÎMM-urile și marile companii la un loc, ÎMM-urile conferă un grad mai ridicat de stabilitate economiei locale.

Companii cu capital străin

Conform ANAF, Cluj-Napoca găzduiește nu mai puțin de 870 de companii cu capital străin; chiar dacă cifra de afaceri medie precum și totalul cifrelor de afaceri ale acestor agenti economici sunt importante pentru economia locală, aceste companii angajeaza un număr relativ redus de salariați (3.734 în total), media numărului de angajati fiind de 7. Mai mult, 21% din acestea nu figurează ca având angajați, 24% din acestea au un singur angajat și peste 85% din toate firmele străine au sub 9 angajați (putând fi catalogate mai degrabă ca și micro-întreprinderi).

Date precum numărul de angajați, contrastate cu cifrele de afaceri, sugerează o polarizare extremă a companiilor cu capital străin: marea majoritate (peste 85%) fiind de dimensiuni foarte reduse, în timp din restul au un număr mai mare de angajați și desfășoară activități economice mai ample.

Potențial de cazare

Deși numărul de locuri din aceste unități de cazare prezintă un trend descendent din 2001 până în 2003, din anul 2004 capacitatea locativă a agenților economici care activează în domeniul turismului a crescut; astfel, din 2000 până în 2011 s-au creat peste 1000 de locuri noi în diferite unități de cazare. De asemenea, numărul unităților de cazare a crescut constant, de la doar 17 în anul 2000 pînă la 79 în 2011; mai mult, specificul acestora s-a modificat în timp.

Per ansamblu, în perioada 2001-2011, deși capacitatea anuală de cazare a crescut cu mai puțin de 30%, numărul de sosiri a crescut cu 80% și cel de înnoptări cu 85%. Deși creșterea activității de cazare (și implicit a activității turistice în general) este evidentă pentru perioada 2001-2011, aceasta relevă doar îmbunătățirea situației în acest domeniu, nu și eficacitatea utilizătii acestor resurse. Per ansamblu, gradul de utilizare (măsoara procentul din capacitatea anuală de cazare care a fost utilizat prin înnoptare în perioada 2001-2011) este sub 29%, cea ce înseamnă că timp de cinci zile din șapte, locurile puse la dispoziție de unitățile de cazare rămân neocupate. Mai mult, la nivel agregat, numărul mediu de zile de cazare (măsoara durata medie a cazării/înnoptarii (în perioada 2001-2011) este sub 2 (1,71).

Putem conclude (sau atrage atenția asupra faptului) că infrastructura de cazare existentă pe raza municiupiului Cluj-Napoca (o resursă esențială pentru întreg domeniul turistic) nu este folosită la capacitate optimă, limitând astfel posibilitățile de dezvoltare socio-economică existente la nivel local.

Economia municipiului cluj napoca

Cluj-Napoca este o comunitate cu un mediu de afaceri activ şi diversificat. Pol de dezvoltare regional, Cluj-Napoca este al doilea în ierahia națională ca potențial de polarizare după capitală.

Produsul intern brut la nivel de județ se cifrează la nivelul anului 2010 la valoarea de 21.164,4 miliarde lei, ceea ce reprezintă 4,04% din PIB național.

Tabel: PIB-ul național și PIB-ul județean în perioada 2005 - 2010

PIB (milioane RON)	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**
ROMÂNIA	288954,6	344650,6	416006,8	514700	501139,4	523693,3
Cluj	11.505,1	13.558,6	18.020,9	20.400	20.326,1	21.164,4
% din total național	3,98%	3,93%	4,33%	3,96%	4,05%	4,04%

O estimare pentru 2012 a PIB-ului județean arată o valoare de aproximativ 23,2 miliarde lei, reprezentând 3,81% din PIB național și o creștere în valori nominale față de anii 2010-2011.

Procentul din PIB național produs de județ s-a păstrat relativ constant, ceea ce indică o creștere a economiei locale similară cu cea de la nivel național. Contribuţia judeţului la PIB al Regiunii Nord-Vest a variat sinusoidal în intervalul 32-36% în ultimii ani, plasând Clujul pe primul loc în regiune. La nivel național, județul se află în primele 5 locuri după Municipiul Bucureşti, Prahova, Timiş și Constanța.

În anul 2008, PIB-ul pe cap de locuitor la paritatea puterii de cumpărare se situa la valoarea de 14.100 euro, cu 20 de puncte procentuale peste media națională şi cu 35,6% mai mult decât la nivel regional. Confruntarea cu datele UE arată totuși că PIB-ul județean pe cap de locuitor se afla, în 2008, doar la 56% din media UE27.

În ceea ce privește comparația cu Bucureștiul, trebuie spus că la nivelul lui 1995 marea majoritate a județelor aveau un PIB/capita ce depașea jumatate din PIB-ul capitalei. Până în 2009, contribuția Bucureștiului la PIB național a crescut de la 15 la 25%. Clujul este unul dintre județele care au reușit creșterea procentului din PIB-ul național în ultimii 15 ani, cu un procent subunitar totuși.

Legat de nivelul de trai, studiul *Competitive Cities* al Băncii Mondiale, plasează Cluj-Napoca pe locul 3 pe țară din punctul de vedere al numărului de angajați în sectoare cu salarii ridicate, după București și Timișoara. Clujul este urmat în top de Constanța și Galați.

Același studiu remarcă diversificarea economiei locale, fapt ce a permis o trecere lină peste perioada de criză din aceși ani. Abilitatea orașului de a genera locuri de muncă este considerată a fi principala sursa de atractivitate și explicația creșterii economice din ultima decadă.

Tabel: Număr de angajați în sectoare cu salarii ridicate

Număr de angajați în sectoare cu salarii ridicate		**Număr de angajați**	**% din total angajați**
1	București	193.313	20,4%
2	Timișoara	32.719	30,2%
3	Cluj-Napoca	24.185	22,9%
4	Constanța	21.369	24,4%
5	Galați	19.955	30,1%

Structura activităților economice din municipiu

Analiza structurii activităților economice din municipiu vine să confirme concluziile Strategiei anterioare a municipiului care considera Cluj-Napoca un oraș al serviciilor, mai degrabă decât unul al industriei.

Bilanțul activităților economice realizate în Cluj-Napoca după criteriul volumului cifrei de afaceri pe anul 2011 ne arată că sectoarele Servicii și Comerț generează mai mult de jumătare din cifra de afaceri totală a firmelor din municipiu.

Sectorul serviciilor are o pondere de 27% din cifra de afaceri totală. Sectorul industrial are de asemenea o importanță ridicată, cu o pondere de 21% din total, Agricultura având o pondere infimă.

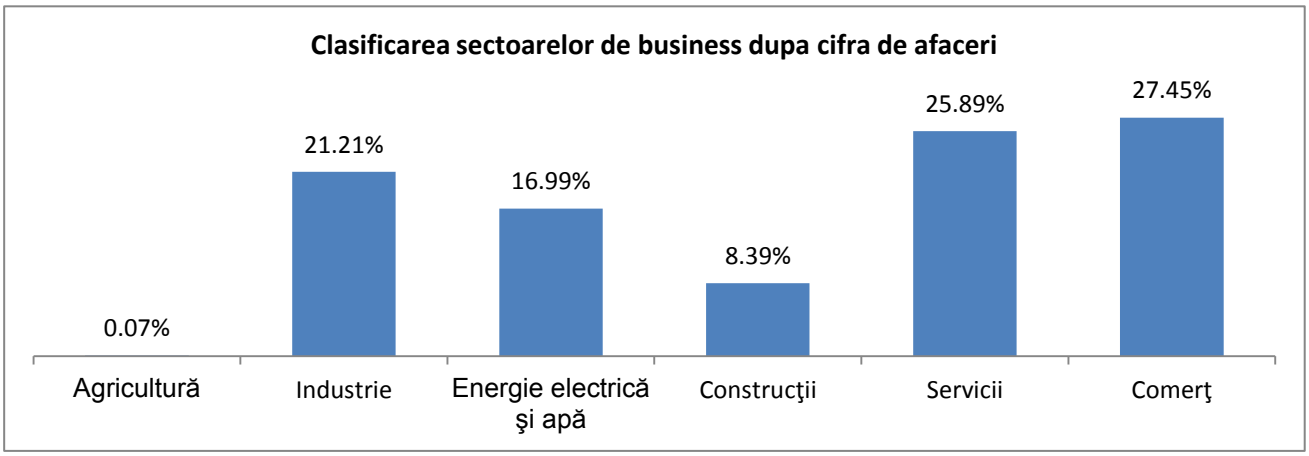

Sectorul energetic are o pondere importantă - 17% din total, în condițiile în care în acest sector activează un număr de 106 firme. În ceea ce privește structurarea activităților economice

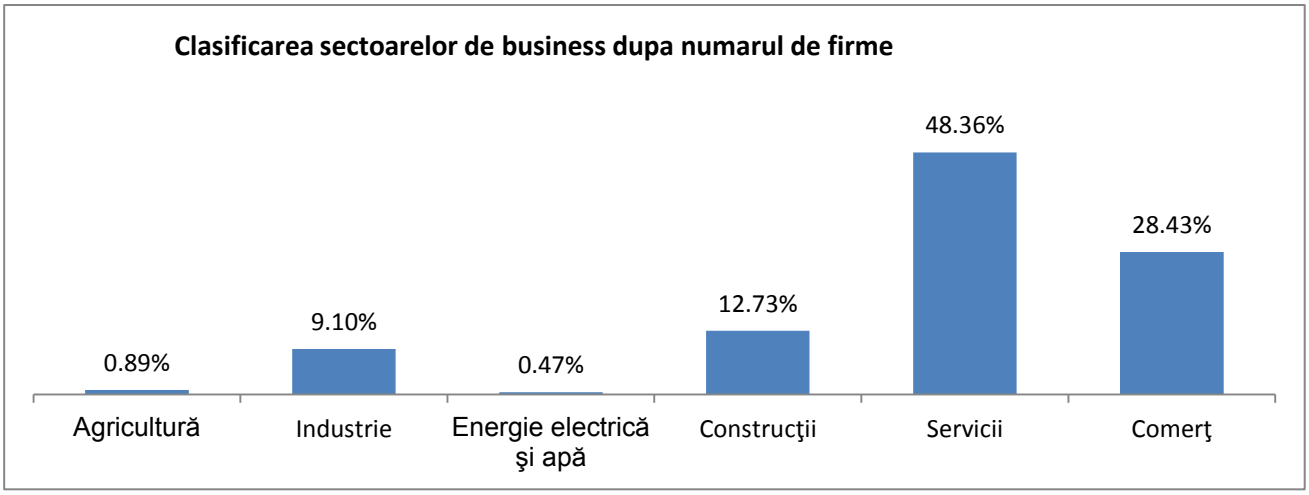

după criteriul numărului de firme dintr-un anumit sector, situația este puțin diferită.
Sectorul de servicii este sectorul cel mai dezvoltat din această perspectivă reprezentând 48% din numărul firmelor, Comerțul având o pondere de aproximativ 28%, ceea ce îl situează pe locul doi la numărul de firme dintr-un sector. De remarcat este numărul redus de firme din sectorul de industrie raportat la cifra de afaceri, o pondere de aproximativ 9% din numărul firmelor din municipiu, productivitatea ridicată a acestui sector generând o cifra de afaceri de 21% din total. Fluxul de invesitiții al ultimilor ani în sectoarele finaciar-bancar, comunicații, retail au avut efecte pozitive în ceea ce privește dezvoltarea sectoarelor legate de servicii. În ceea ce privește sectorul contrucțiilor, acesta generează o cifră de afaceri de 12,73% și angrenează 8,39% din companiile din Cluj-Napoca.

Per ansamblu, economia municipiului se află într-un stadiu relativ avansat în procesul de evoluție de la economia industrială la o economie de servicii, cu o componentă manufacturieră mică și de înaltă specializare, cu accent pe activități comerciale. Economia zonei prezintă un sector de Întreprinderi Mici și Mijlocii dezvoltat (vom reveni asupra IMM-urilor într-un capitol ulterior).

Servicii

După cum s-a putut observa din analiza structurii economiei, sectorul servicii este cel mai important pentru economia municipiului, aici activând cel mai mare număr de firme. Ponderea importantă a sectorului de servicii aduce după sine și performanțe ridicate ale economiei, cunoscut fiind faptul că economiile dezvoltate au o pondere a acestui sector de peste 70% (incluzând comerțul).

Tabel: Număr de firme și cifra de afaceri în domeniul serviciilor

Activități	**Număr**	**Cifra de**

	firme	afaceri
Activitati ale gospodăriilor private	5	185.369
Administrație publică de apărare; Asigurări sociale din sistemul public	5	3.732.006
Activităţi de spectacole, culturale şi recreative	306	268.279.906
Sănătate şi asistenţă socială	348	107.612.391
Învăţământ	108	11.096.922
Activităţi ale serviciilor administrative /activităţi ale serviciilor de suport	916	395.255.605
Activităţi profesionale, ştiinţifice şi tehnice	3638	902.819.475
Tranzacţii imobiliare	896	328.185.634
Intermedieri financiare şi asigurări	404	5.161.376.997
Informaţii şi comunicaţii	1373	693.590.704
Hoteluri şi restaurante	889	319.188.311
Transport şi depozitare	1374	851.110.689
Alte activităţi de servicii	605	50.417.410
Total	**10867**	**9.092.851.419**

Cifra de afaceri a acestui sector s-a situat la nivelul lui 2011 la un total de 9.092.851.419 lei ceea ce înseamnă că sectorul serviciilor ocupă mai bine de un sfert din totalul cifrei de afaceri al economiei municipale. Numărul de firme care activează în acest domeniu este jumătate din numărul total al firmelor din municipiu.

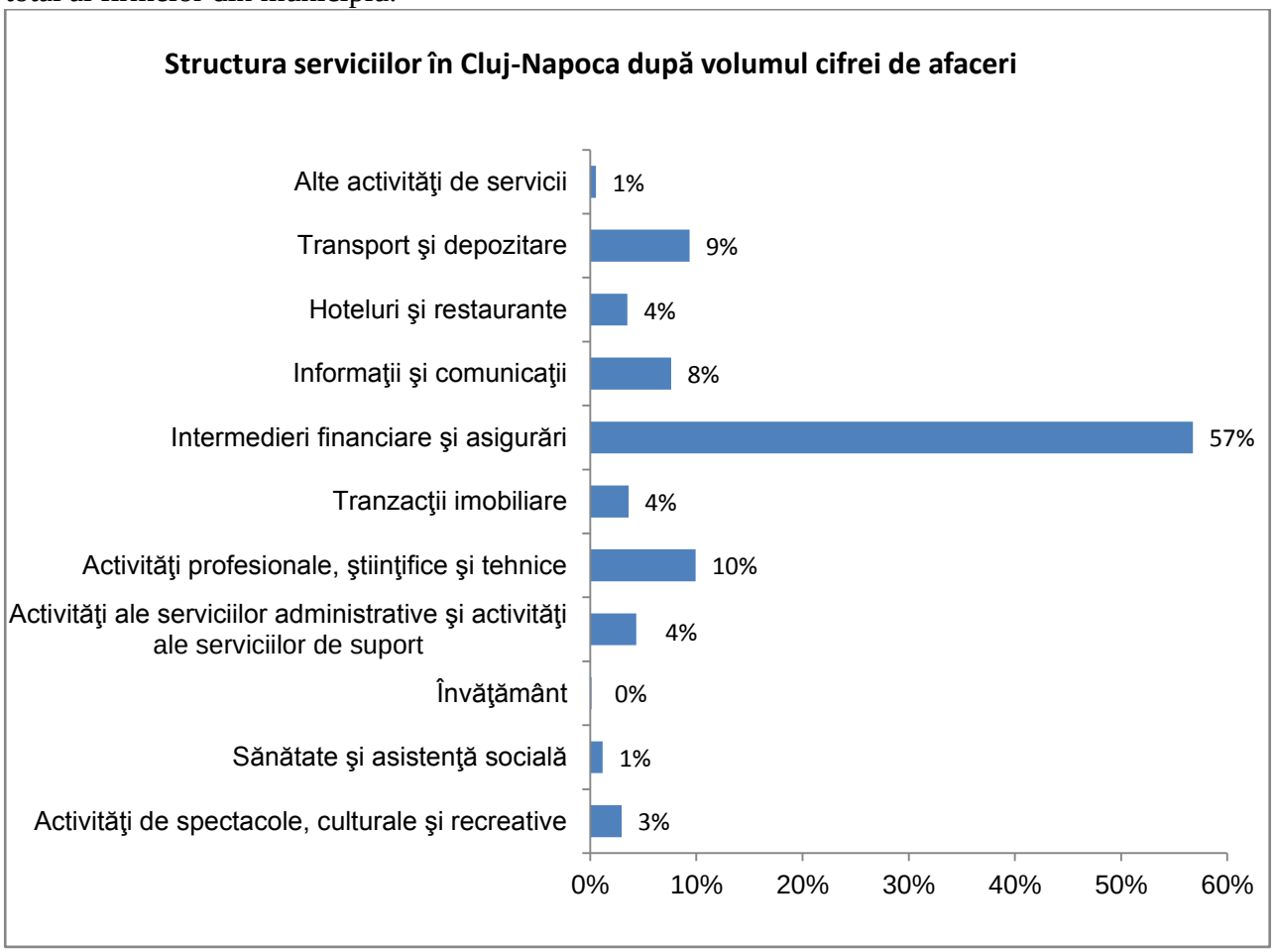

Din analiza cifrei de afaceri aferentă domeniului se observă că serviciile de intermedieri financiare şi de asigurări au cea mai mare pondere, ocupând mai mult de jumatăte din piață (57%), urmate fiind de serviciile privind

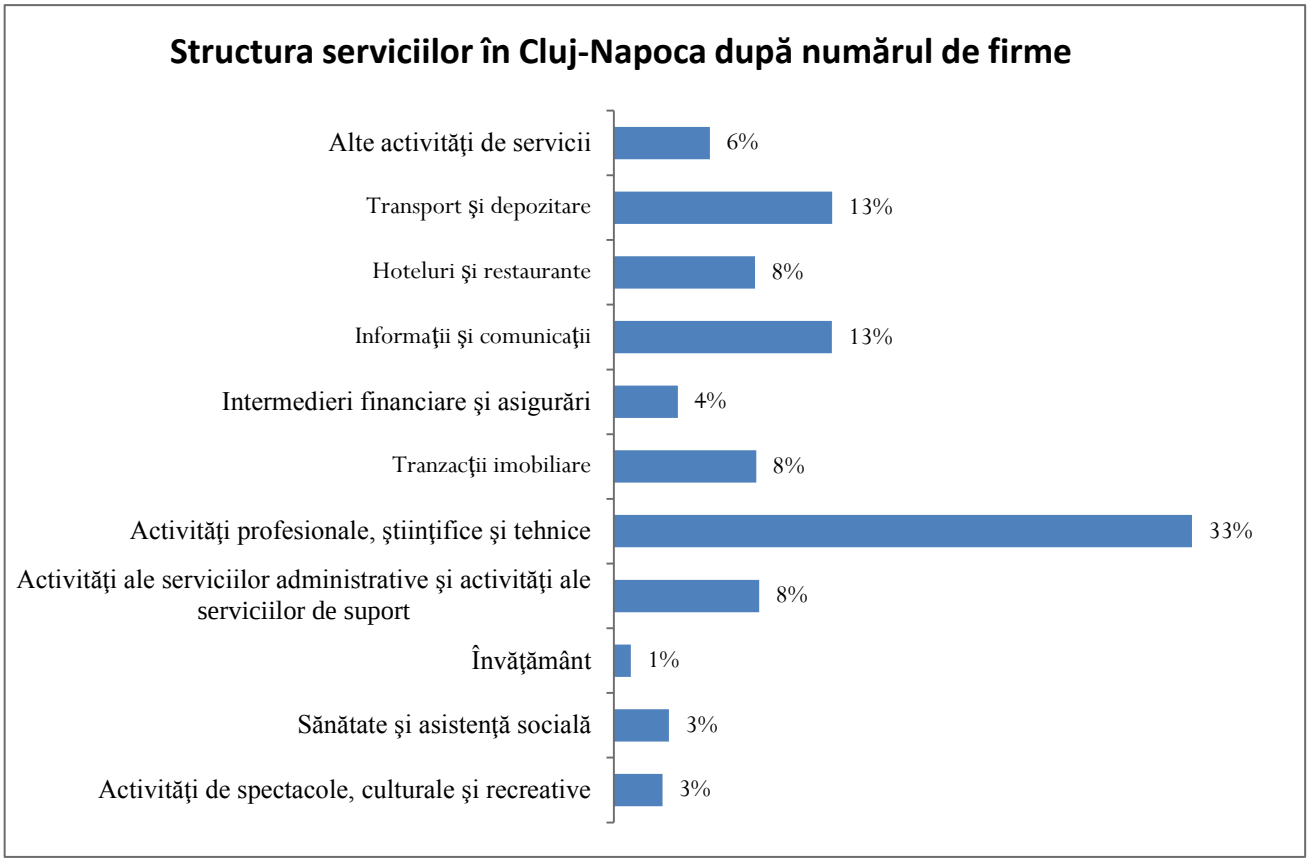

activități profesionale, științifice și tehnice (10%), transport și depozitare (9%), informații și comunicații (8%)

În ceea ce privește structurarea activității serviciilor în funcție de numărul de firme care fac parte din aceste sectoare, putem spune că la nivelul municipiului activează un număr de 10.867 firme. Ca și număr de firme pe servicii, sectorul de Activități profesionale, științifice și tehnice deține o pondere de 33% din numărul firmelor. Tot cu o pondere importantă se regăsesc și sectoarele de Transport si depozitare (13%) și Informații și comunicații (13%), sectorare care sunt echilibrate și în ceea ce privește raportul numărului de firme raportat la cifra de afaceri.

Este demn de remarcat faptul că segmentul de intermedieri afaceri și asigurări, unde activează 404 firme (o pondere de doar 4% din numărul firmelor din sector) reprezintă 57% din cifra de afaceri, ceea ce sugerează prezența unei piețe competitive pe acest segment.

Sectorul financiar bancar

În ceea ce priveşte serviciile financiare, Cluj-Napoca este cel de-al doilea centru ca importanţă din România. Tradiția orașului în aceste servicii a început în anii 90, aici apărând inițiativa unor oameni de afaceri local de a dezvolta un sistem bancar privat, Banca Dacia Felix și Banca Transilvania fiind arhicunoscute la nivel național. Tot în Cluj-Napoca s-a înființat și și-a avut sediul, societatea de asigurări Ardaf, liderul pieței de asigurări din România în anii 90.

În Cluj-Napoca își are sediul Grupul Financiar „Banca Transilvania", construit în jurul băncii cu același nume, care este singura bancă cu capital autohton din topul primelor bănci din țară. Din Grup fac parte Banca Transilvania, BT Asset Management S.A.I. S.A., BT Direct, BT Leasing, BT Securities, Compania de Factoring, BT Finop Leasing și BT Medical Leasing.

Echipa Bancii Transilvania este formata din peste 6.000 de angajati, BT fiind unul dintre cei mai căutați angajatori din România, situandu-se între primele 20 de companii, conform clasamentului realizat în 2012 de Catalyst Consulting. Banca Transilvania este prezentă în toate

centrele economice importante din țară, având o rețea formată din peste 560 sucursale, agenții și puncte de lucru.

Banca Transilvania s-a situat pe poziţia a treia în sistemul bancar după volumul activelor deţinute. Cota de piaţă a băncii se ridica la 7,8 % la mijlocul lui 2012, administrând active de 29 mld. lei (6,5 mld. euro).

La Cluj-Napoca îşi are sediul şi compania Groupama Asigurări S.A., fosta divizie de asigurări a Banca Transilvania, actualmente parte a Grupului Groupama.

Transport

Sectorul Transporturilor este de asemenea bine dezvoltat, cu o pondere mare în totalul serviciilor. Regia Autonomă de Transport Urban Călători (RATUC), este cel mai mare operator în sector, după numărul de angajați (1.693). Regia se află în subordinea Consiliului Local și operează 46 de trasee de transport în comun, cu o lungime de 133 km cu ajutorul unui parc format din 342 de vehicule (autobuze, troleibuze şi tramvaie).

În 2011 au început lucrările de modernizarea a liniei de tramvai din Cluj-Napoca și achiziția de tramvaie, precum şi extinderea traseelor de autobuz în comunele din Zona Metropolitană Cluj. Regia transportă circa 150 milioane de pasageri anual.

În Cluj-Napoca îşi are sediul, încă din 1950, Regionala de Căi Ferate care deserveşte întreaga Transilvanie şi Aeroportul Internaţional Cluj-Napoca, unul modern, cu peste 1 mil. de pasageri anual.

În municipiu există mai mulţi operatori importanţi din domeniul transportului rutier (Ben& Ben SA, Eco Group Logistic EVW) şi feroviar (Transferoviar Grup SA) precum și numeroase companii de taximetrie.

Comerț

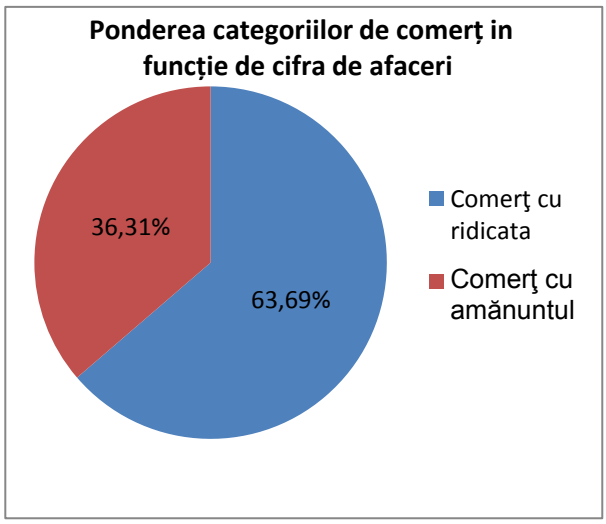

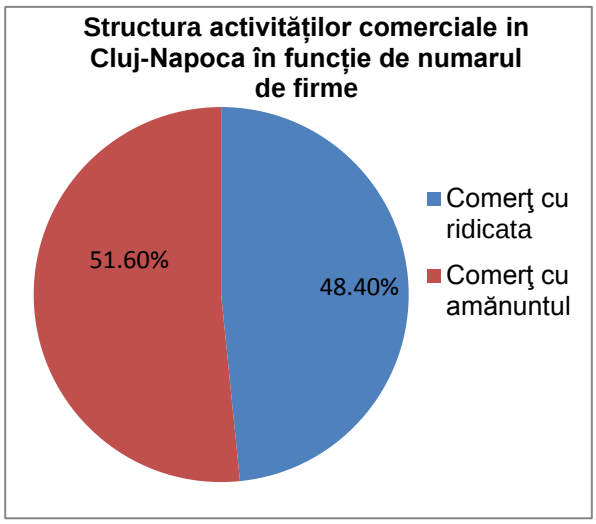

Conform Eurostat, România se clasa în anul 2010 pe locul al doilea dintre țările Uniunii Europene în ceea ce privește creșterea anuală a activităților de comerț în interiorul și în afara U.E. și pe locul al patrulea în ceea ce privește importurile.

Actualmente, 11% din Produsul Intern Brut al României provine din comerțul cu ridicata și cu amănuntul.

În Cluj-Napoca sectorul comerțului este cel mai dezvoltat, având înregistrate 6.389 firme. Dintre acestea 3.266 practică tipul de comerț cu amănuntul, iar 3.063 pe cel cu ridicata. În ciuda faptului că numărul firmelor din partea de comerț cu amănuntul este mai mare, 63,69% din totalul cifrei de afaceri a acestui sector este generată de comerțul cu ridicata.

Clasificarea activităților comerciale din municipiu după criteriul numărului de firme ne permite să observăm că, în ceea ce privește comerțul cu amănuntul, numărul de firme care activează în domeniu este relativ apropriat față de numărul firmelor care activează în comerțul cu ridicata,

ponderea fiind de 51% : 49%. În medie, firmele care se ocupă cu comerțul în amănuntul au cifre de afaceri mai mici decât cele din domeniul comerțului cu ridicata.

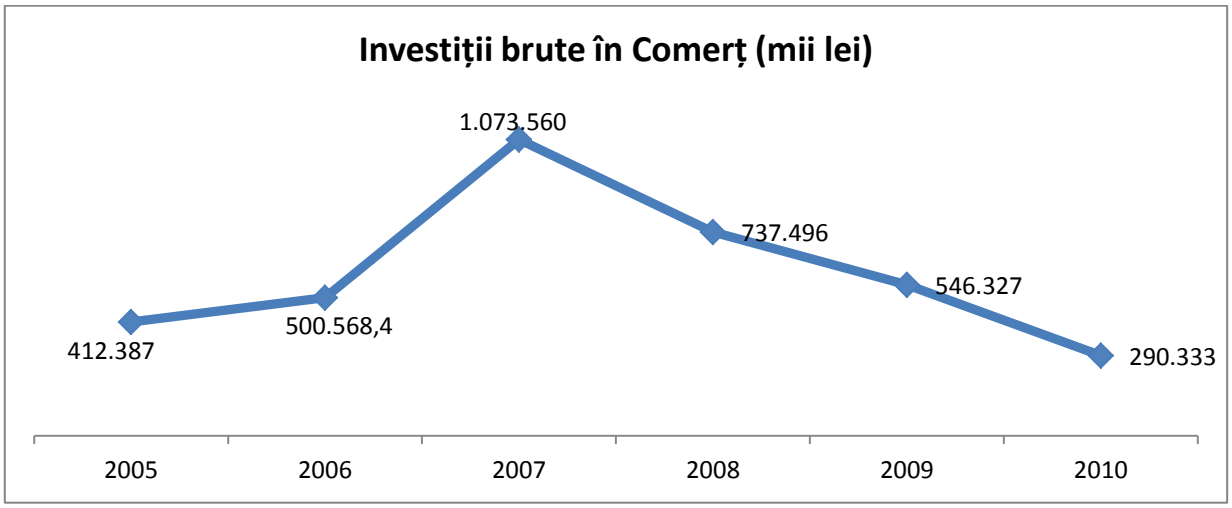

În ceea ce privește nivelul investițiilor, sectorul comecial a cunoscut o scădere foarte puternică odată cu instalarea crizei economice. Evoluția inițială arată la nivelul anului 2005-2006 o creștere constantă a nivelului investițiilor brute, urmată de o creștere accelerată de la nivelul anului 2006 până la nivelul anului 2007 când nivelul investițiilor s-a dublat. Din anul 2007 până în anul 2010 nivelul investițiilor suferă o descreștere constantă, ajungând ca valoarea nominală a investițiilor din 2010 să fie de 3 ori mai mică decât în 2007.

În domeniul comerțului, cea mai importantă firmă cu sediul social în Cluj-Napoca este MOL România petroleum Products SRL, cu o cifra de afaceri de 3137.003.249 lei și un număr de 176 salariați.

Comerțul auto are o pondere importantă în sectorul comercial clujean aici activând firme recunoscute la nivel regional precum AUTOWORLD S.R.L., RMB INTER-AUTO S.R.L., EVW HOLDING S.R.L. , UNIX AUTO S.R.L..

În ceea ce privește sectorul de retail, municipiul beneficiază de prezența unor importante magazine de tip cash&carry (Metro, Selgros), hypermarketuri și supermaketuri (Cora, Kaufland, Auchan, Carrefour, Real). Pe piața de bricolaj sunt prezente magazinele companiilor: Baumax, Praktiker, Dedeman, Arabesque şi Ambient, parte a unor rețele autohtone și internaționale.

Cele mai importante centrele comerciale din municipiu sunt:

- IULIUS MALL – inaugurat în 2007, în partea estică a Municipiului Cluj, cu o suprafață totală de 147.000 mp, cuprinde 210 magazine, restaurante, hipermarketul Auchan, cafeneaua Starbucks, cinematograful multiplex Cinema City cu 10 sali, food court cu 15 fast food-uri, patinoar in aer liber sezonier, o parcare subterana si una terana cu un total de 2.500 de locuri. Mall-ul are peste 13.000.000 de vizitatori/clienți anual.
- Polus Center – inaugurat tot în 2007, în partea vestică a orașului, la limita cu Comuna Florești, se întinde pe aproape 28 de hectare, are o suprafață închiriabilă de 61.000 mp, 200 de magazine şi 2.500 de locuri de parcare. POLUS CENTER atrage anual peste 10 milioane de vizitatori.
- Central – complex situat în centrul municipiului Cluj-Napoca, care a fost extins şi modernizat în 2008-2010, găzduind actualmente magazine de mici dimensiuni, majoritatea ale unor companii autohtone
- Sora Shopping Center – este situat în centrul istoric al Municipiului Cluj-Napoca din perioada interbelică şi a fost, pentru mult timp, unul dintre cele mai populare centre comerciale ale Clujului. Complexul are 5000 mp iar gradul de ocupare actual este redus.

- Winkmart Someş – este situat în cartierul Mănăştur, construit în perioada comunistă şi modernizat în ultimii ani. Are o suprafaţă de 7800 mp şi găzduieşte un supermarket, magazine de haine şi încălţăminte, farmacii, etc.

Industrie

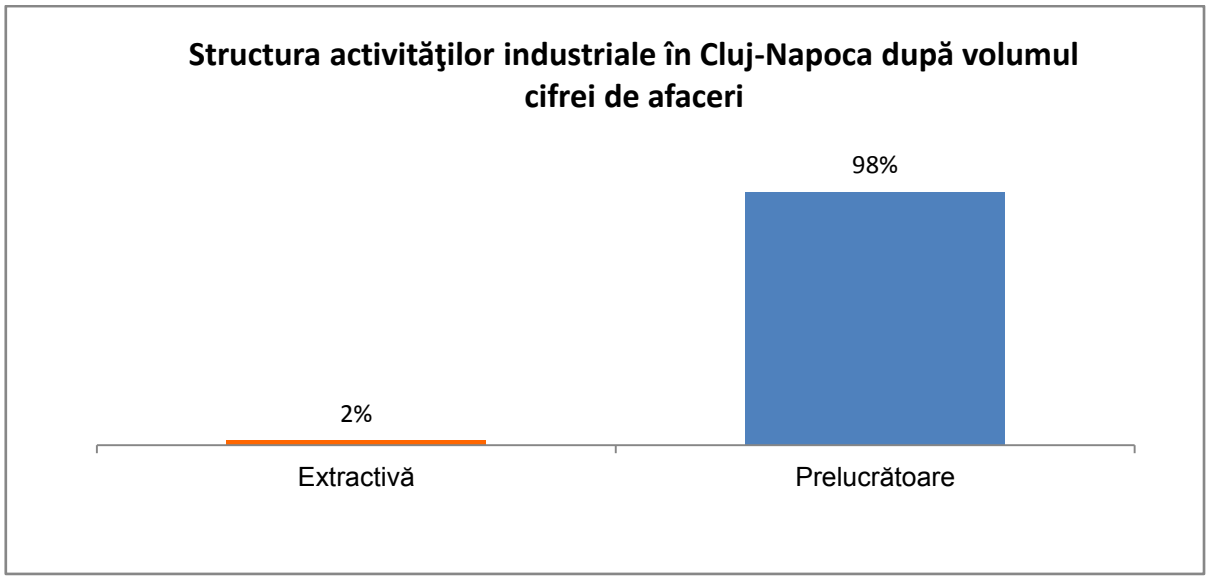

În ceea ce privește industria putem observa că la nivelul Municipiului Cluj-Napoca pentru anul 2011 ponderea industriei în totalul economiei (din perspectiva indicatorului *cifra de afaceri*) este de 21%. În totalul sectorului industrial, industria prelucratoare are o pondere de 98%, în timp ce ponderea industriei exctractivă este de doar 2%, aceleași procente respectându-se și în cazul numărului de angajați. Industria are o importanță aparte și la nivel județean, contribuind cu circa 24% la Produsul Intern Brut asigurând totodată aproximativ un sfert din locurile de muncă din județ.

La nivelul județului, industria are un rol foarte important - dacă în anul 2006, producţia industrială a judeţului reprezenta, în preţuri comparabile, doar 36,9% din nivelul înregistrat în 1990, în 2009 producţia industrială era la peste 86% din valoarea celei din 1990. Această creştere rapidă este rezultatul apariţiei, în ultimii ani, a unor noi unităţi industriale cu capital străin.

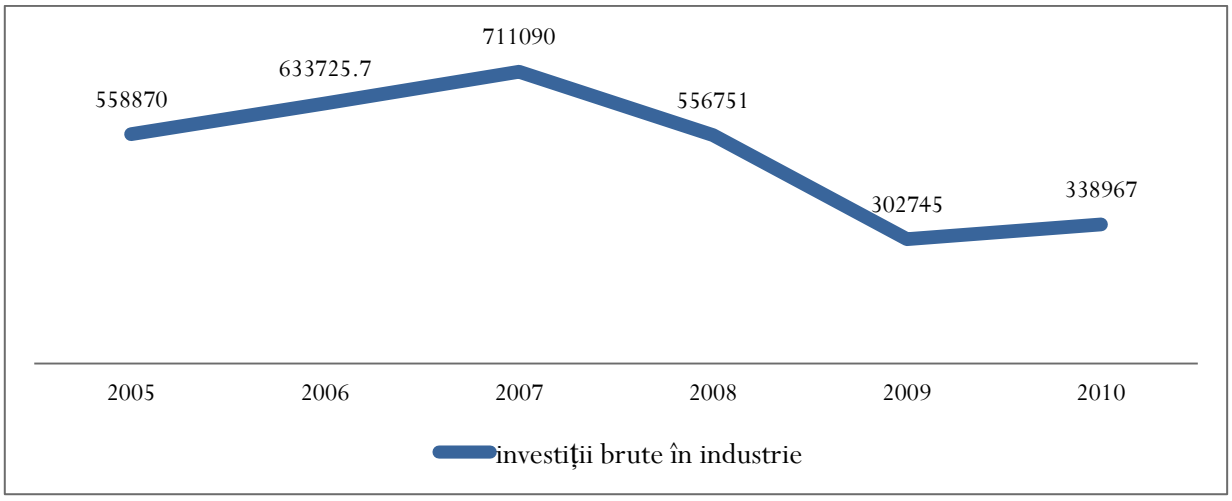

Evoluția investițiilor brute în sectorul de industrie arată în intervalul 2007-2010 o scădere importantă. Expresia acestora este în valori nominale, în termeni reali scăderea fiind mai accentuată.

Observăm că, în termeni nominali investițiile brute în industrie la nivelul municipiului s-au înjumătățit în anul 2010 față de 2007, ca efect al crizei economice.

O evoluție extrem de pozitivă a avut-o cifra de afaceri a sectorului industrial al municipiului, care nu pare să fi fost afectat de criza. Datele arată o triplare a nivelului cifrei de afaceri în 2010 față de 2005 și o creștere cu aproape 90% a cifrei de afaceri în 2010 față de 2008 (în termeni reali această creștere este mai mică).

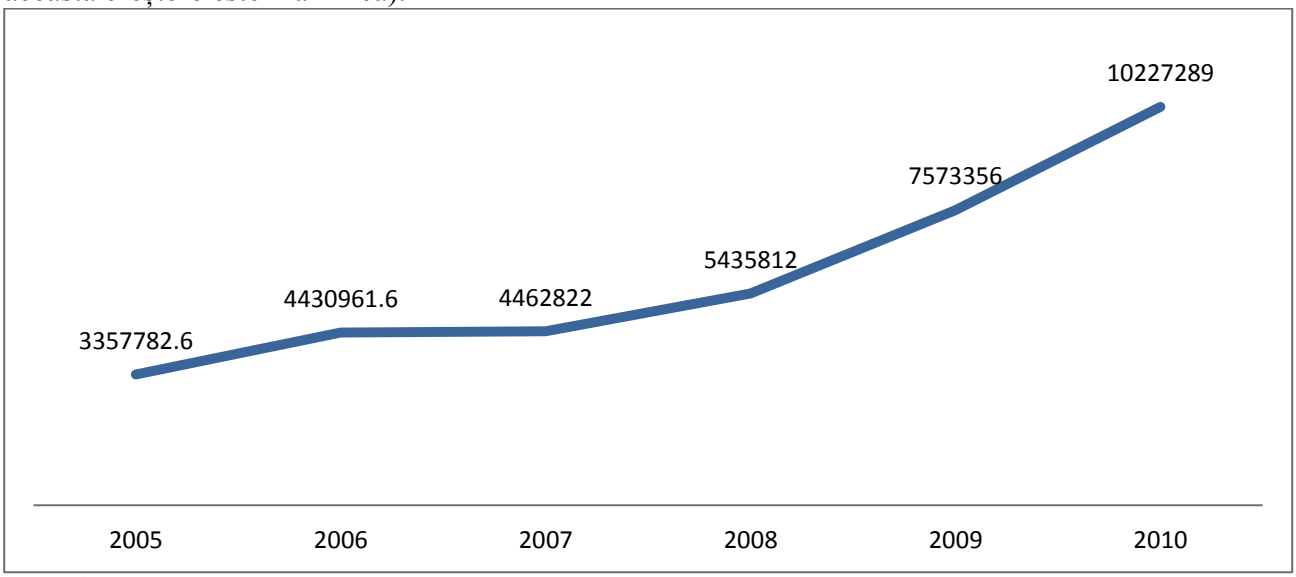

În ultima perioadă, atât la nivelul municipiului cât şi la nivelul judeţului, industria a înregistrat schimbări structurale majore, respectiv o reorientare dinspre ramurile cu competitivitate şi valoare adăugată reduse precum textile, încălţăminte şi mobilă, către cele înalt competitive, orientate către piaţa externă - echipamente IT&C, componente auto. Această evoluţie a fost influenţată atât de condiţiile pieţei precum declinul industriei de lohn, reducerea cererii pentru anumite produse, concurenţa produselor asiatice pe piaţa bunurilor de larg consum dar mai ales de investiţiile străine care au fost atrase de judeţ în ultimii ani în domeniile high-tech.

Sectoarele industriale cu tradiţie din Cluj-Napoca sunt cele precum morărit şi panificaţie, lactate, îmbrăcăminte şi lenjerie de corp, produse farmaceutice, mobilă, prelucrarea şi conservarea produselor din carne etc.

În funcție de numărul de firme care activează în domeniu, pe primul loc se situează fabricarea articolelor de îmbrăcăminte cu un total de 163 de firme active, urmat de producția de mobilă – 141 de firme, fabricarea de construcții metalice și părți componente ale structurilor metalice – 135 de firme, activități de tipărire – 131 de firme și fabricarea pâinii și produselor de patiserie cu 125 de firme active.

Industria alimentară clujeană se remarcă prin numărul mare de brand-uri recunoscute la nivel naţional: URSUS, NAPOLACT, PRODVINALCO, etc. ocupând la nivel naţional o poziţie competitivă în domeniul produselor lactate şi băuturilor alcoolice. Industria alimentară este una importantă din perspectiva cifrei de afaceri şi prima din perspectiva numărului de angajaţi, fiind o ramură industrială cu tradiţie în zona Clujului. Cu toate acestea, ponderea industriei alimentare în economia locală a scăzut în ultimii ani, în principal din cauza dispariţiei sau relocării unor unităţi cu o tradiţie: Fabrica de Bere „Ursus” (închisă în 2011), Fabrica de Dulciuri „Feleacul” (închisă în 2008), Fabricile „Napolact” din Cluj-Napoca (relocate în 2009). În momentul de față în domeniul industriei alimentare se remarcă firme precum PANEMAR, CIA ABOLIV, BETAROM, PRODVINALCO.

Industria mijloacelor de transport din Cluj-Napoca este reprezentată prin una dintre cele mai importante firme din domeniul construcţiilor şi reparaţiilor feroviare – REMARUL 16 FEBRUARIE – (care a încheiat un parteneriat cu BOMBARDIER, liderul mondial în domeniu) dar

şi prin alte firme precum ECKERLE INVEST, AUTOMOBILE COMPONENTE ELECTRICE S.R.L şi altele.

Industria de produse chimice se remarcă prin produse ca medicamentele şi cosmeticele, cu două brand-uri cunoscute la nivel naţional: FARMEC şi TERAPIA, în timp ce în Industria textilă este reprezentată de branduri cunoscute precum JOLIDON şi ARGOS, iar industria de produse minerale de productători precum SANEX şi CARBOCHIM.

IT&C

Clujul constituie una din cele mai interesante piețe din estul europei pentru firmele ce au ca obiect de activitate outsourcing-ul și dezvoltare software. Pentru o vreme și industria hardware în domeniu a fost un punct tare, dar până la plecarea Nokia. Diferite studii (ex. KPMG - locul 31 in topul locatiilor mondiale atractive ca potențial de dezvoltare pentru domeniul IT-BPO outsourcing) plasează Cluj-Napoca în fruntea topului topul celor mai atractive oraşe pentru serviciile de outsourcing IT (statutul de centru universitar de prestigiu are un rol determinant în acest sens).

După cum arată și analiza coeficienților locaționali și variației diferențiale a numărului de angajați, IT&C-ul a fost puţin afectat de criza ultimilor anii și rămâne un domeniu vital pentru economia locală. Închiderea centrelor de dezvoltare software şi servicii ale Nokia şi ING a însemnat pierderea a peste 3.300 de locuri de muncă, incluzând aici firmele subcontractoare. Această scădere a fost însă compensată de înfiinţarea sau extinderea unor centrelor de servicii ale altor companii (Genpact, Office Depot etc.) precum și de evoluția unor alte sectoare ale economiei locale.

Sectorul IT clujean beneficiază de realizarea unuia dintre principalele clustere din domeniul în România. Potențialul de clusterizare, confirmat prin analiza menționată anterioar, a fost valorificat prin înființarea clusterului ”Cluj IT Innovation cluster” care include peste 26 de companii din domeniul IT, cu peste 3.500 de angajați, o cifra de afaceri totală de peste 82 de milioane euro (aproape 80% provenind din export) precum și importante organizații publice și universități.

Principalele scopuri ale creării acestui cluster sunt obținerea unei capacități ridicate de lobby, crearea unor centre de competență în business și domeniul academic, realizarea unor proiecte internaționale de mare anvergură, bazat pe o reducere a costurilor de training și diseminarea de bune practici între firmele componene. Ca principale puncte tari au fost identificate expertiza și knowledge-ul în domeniu, precum și cultura organizaționala a firmelor parte a clusterului.

Performanța firmelor de top din domeniul IT se poate observa urmărind evoluția cifrei de afaceri pentru ultimii 5 ani, prezetată în tabelul următor.

Cifra de afaceri a companiilor IT&C					
	2007	2008	2009	2010	2011
AROBS	16.870.938	N/A	25.446.719	31.006.638	33.599.647
ARTSOFT	2.801.561	3.322.726	3.032.478	4.540.149	7.715.185
ARXIA	924.666	1.105.391	743.225	875.893	943.557
BRINEL	76.469.305	93.858.376	39.522.797	66.417.070	55.816.806
CODESPRING	2.678.021	4.076.371	3.631.355	3.217.955	4.258.926
EFECTRO	563.858	665.267	586.848	491.893	743.338
ENDAVA	6.154.129	11.293.557	15.301.426	24.449.575	38.609.068
EVOLINE	12.280.836	21.267.100	24.361.491	25.626.441	35.656.275
FORTECH	5.907.089	8.103.640	9.074.291	11.425.980	18.319.468
IMPREZZIO GLOBAL					2.431.235
IQUEST	18.979.506	33.650.463	31.267.575	37.918.683	50.922.905
ISDC	8.046.159	11.157.696	13.386.483	14.197.940	20.337.640
LIGHT SOFT	217.158	550.601	1.249.404	1.416.250	1.554.989
RECOGNOS	3.186.108	3.412.054	3.696.058	3.921.767	4.321.097
SMALL FOOTPRINT	853.341	1.451.037	1.876.775	2.535.240	4.578.399
SOFTVISION	6.407.888	15.008.913		17.746.393	22.475.153
XOOMWORKS		912.547		2.556.052	2.779.115

Tabel – Evoluția cifrei de afaceri a firmelor din domeniul IT

Majoritatea firmelor au reuşit pe parcursul celor 5 ani, în contextual crizei economice, o evoluție impresionantă (Endava care in 2007 avea o cifra de afaceri de 6.154.129 avea la sfârşitul anului 2011 o cifra de afaceri 38.609.068, o creștere de 525%!).

Primul loc pe piața de IT din Cluj Napoca este ocupat de Brinel, care în 2011 a reuşit să genereze o cifra de afaceri de 55.816.806 cu 69 de angajați.

Număr de angajați					
	2007	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
AROBS	98	n/a	153	49	219
ARTSOFT	55	52	42	67	87
BRINEL	60	64	55	55	69
CODESPRING	35	60	54	44	48
ENDAVA	75	82	94	164	314
EVOLINE	123	159	154	175	253
FORTECH	38	29	23	72	160
IQUEST	71	90	92	156	265
ISDC	125	134	108	133	157
RECOGNOS	54	51	21	35	52
SMALL FOOTPRINT	2	3	2	30	55
SOFTVISION		360	370	440	570

Tabel – Cei mai importanți angajatori în domeniul IT

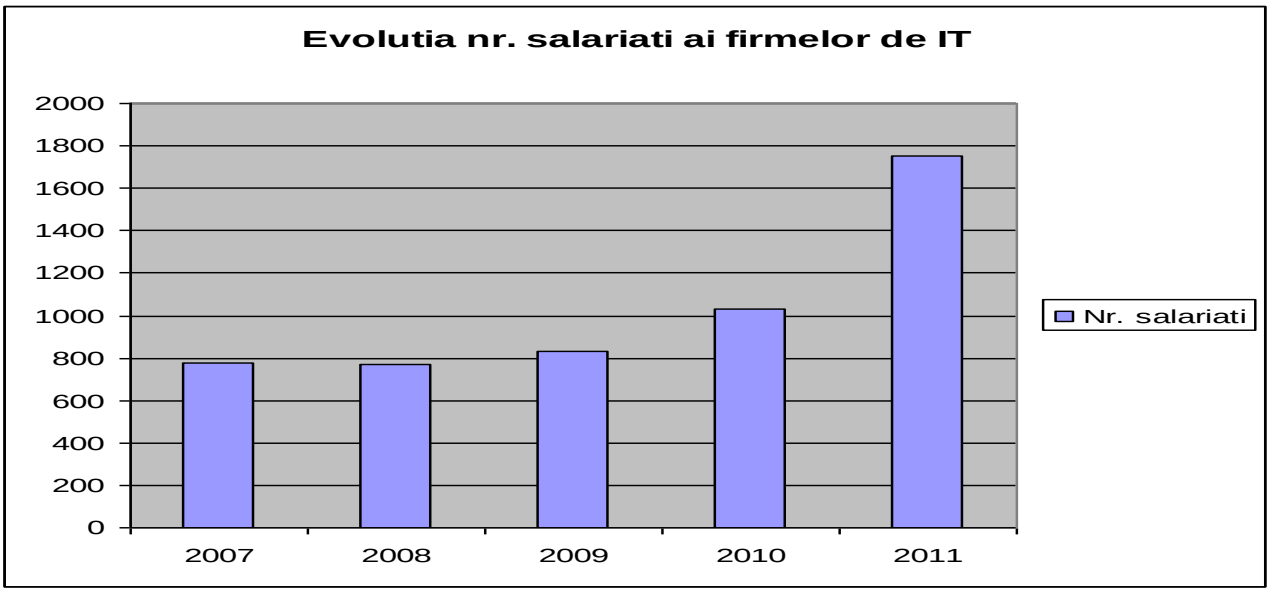

Dacă luăm în considerare evoluția numărului de angajați în sectorul IT, se poate observa o creștere cu 126,5% din 2007 până în 2011. La sfarșitul anului 2011, Softvision cu 570 de angajați reprezenta cel mai mare angajator în domeniu (firma are birouri în Cluj-Napoca, Baia-Mare și Iași), urmat Endava cu 314 angajati, Evoline, Arobs, Iquest, Fortech și ISDC.

Putem spune că acest domeniu îi oferă Municipiului Cluj-Napoca un avantaj competiv, din moment ce firme cu capital străin aleg să își dezvolte sucursale în Cluj, ceea ce îi oferă (ulterior) comunității posibilități de expansiune și de atragere de investiții în domeniu.

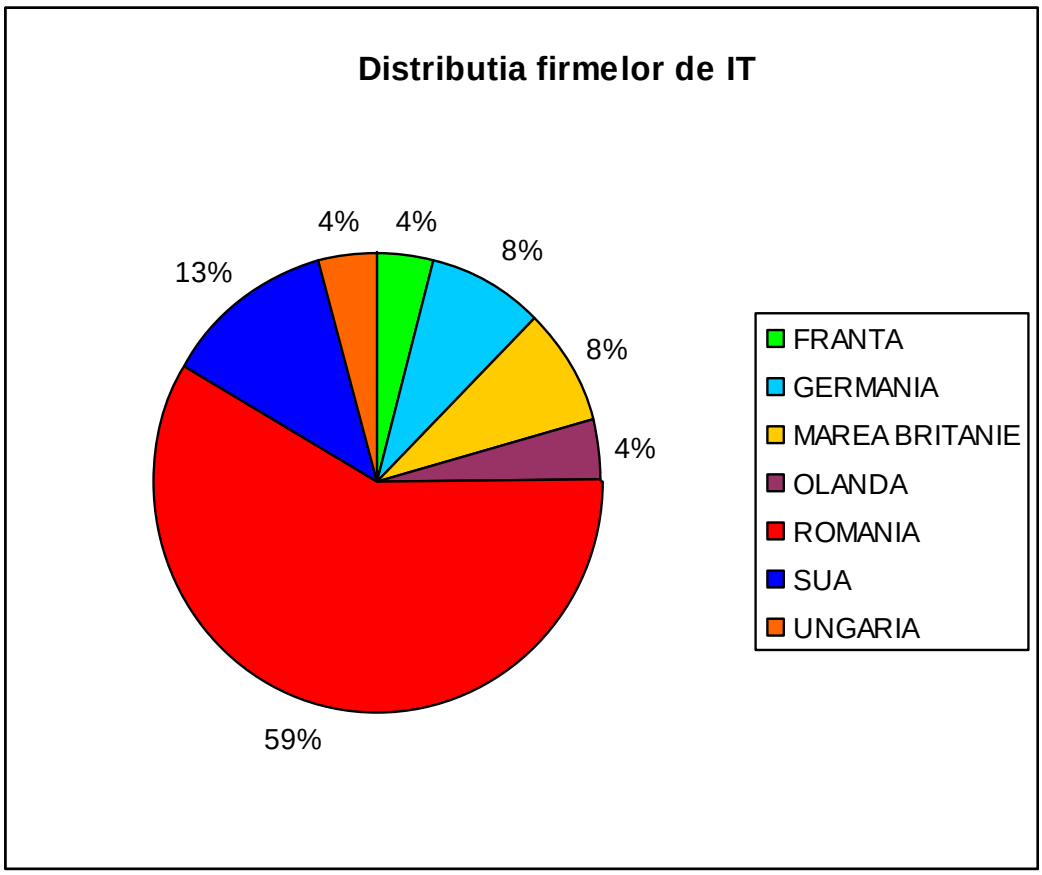

Graficul alaturat prezintă distribuția firmelor de IT în funcție de proveniența capitalului. Se poate observa că acest aport provine în proporție de 59% de la firmele cu capital autohton. În ceea ce privește proveniența firmelor cu capital străin, principalul investitor în domeniul IT-ului îl reprezintă firme din Statele Unite ale Americii ce dețin aproape 13% din total, acestea fiind urmate de firme cu capital german și britanic (câte 8%) iar mai apoi de către firme franceze, olandeze și maghiare (câte 4%).

Din perspectiva comunității locale, un aspect pozitiv este acela că marea majoritate a capitalului din acest sector este autohton, ceea ce evita retragerile de profituri.

Construcţii

Sectorul Construcțiilor a înregistrat înainte de criză cea mai mare creştere în ultimul deceniu. După anul 2005, a existat un adevărat boom în domeniul construcţiilor rezidenţiale, iar construcţiile au ajuns să deţină o pondere de peste 13% în PIB local, de 2,2 ori mai mult decât în anul 2000.

Această dinamică a fost însă întreruptă în 2008, o dată cu instalarea crizei globale, care a afectat în primul rând piaţa imobiliară. În doar un an, între 2008 şi 2009, acest sector a disponibilizat 5.000 de salariaţi (peste 15% din total) şi a înregistrat o scădere a cifrei de afaceri, în termeni nominali, de peste 10%.

Deși înregistrează un trend descrescător generat de contextul economic şi financiar internaţional, sectorul Construcții păstrează o pondere importantă la nivelul municipiului Cluj-Napoca, ocupând locul trei după numărul de firme (un număr de 2.861 de firme) şi locul cinci cu o cifră de afaceri de aproximativ 3 miliarde de lei.

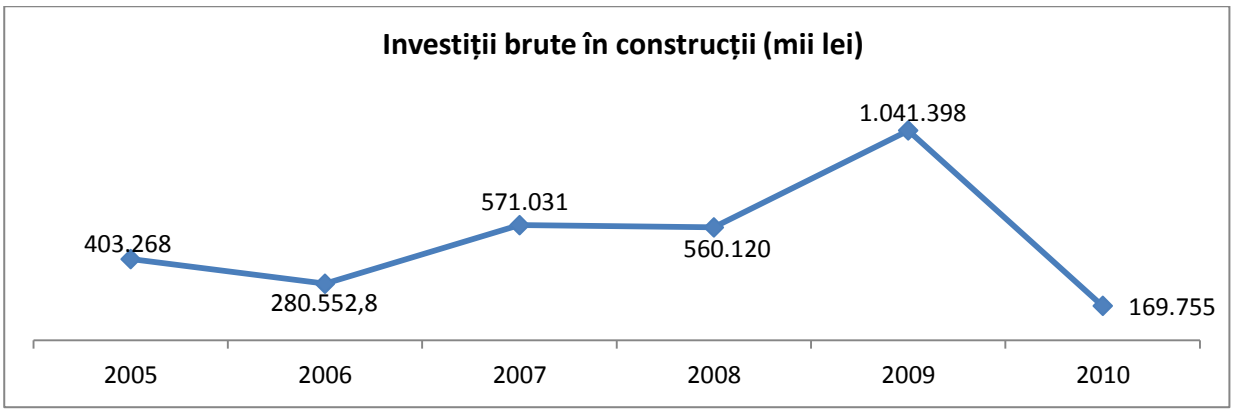

Figură – Investiții brute în contrucții

Pentru sectorul de construcții evoluția investițiilor brute este una spectaculoasă. În perioada 2006-2009 acesta a avut o creștere accelerată în valori nominale, nivelul investițiilor brute triplându-se, urmând ca în perioada 2009-2010 acesta să sufere o reală prăbușire - o scădere de 6 ori a nivelului investițiilor.

Realizarea şi finalizarea unor proiecte de infrastructură precum şi modernizarea infrastructurii existente: construcţii de clădiri rezidenţiale şi nerezidenţiale, construcţii de drumuri, autostrăzi, poduri, modernizarea liniilor de tramvai şi cale ferată, construcţii de proiecte utilitare pentru electricitate, telecomunicaţii, au reprezentat motivele pentru care acest sector rămâne de o importanță ridicată.

Cele mai importante firme din domeniul construțiilor sunt prezentate în tabelul următor.

Multe dintre acestea se află în topul național al firmelor din domeniu, având un portofoliu de lucrări vast și expertiză recunoscută. Pe lângă cele de mai sus jos pot fi menționate firme precum TIM SA, ENKA, GRUP 4 INSTALAȚII.

Nume	Cifra de afaceri	Nr. Salariati
ENERGOBIT SRL	386.956.309	184
ACI CLUJ SA	188.662.832	496
ACOMIN SA	188.461.462	300
IMPRESA PIAZZAROTTI & C SPA ITALIA SUCURSALA CLUJ	137.041.736	162
ANTREPRIZA DE REPARATII SI LUCRARI A R L CLUJ SA	129.455.525	305
DIFERIT SRL	90.661.276	164
TRANSILVANIA CONSTRUCȚII	43.255.975	188
ELECTROGRUP S.A.	140.339.794	267
CRIDOV SRL	14.895.710	72
NAPOCA SA	14.601.972	191
2 INVEST SRL	10.653.345	50
DORALEX COM SRL	8.663.973	20
ANDO CONSTRUCT SRL	3.823.945	31
MULTISERV SRL	6.666.936	22

Tabel - Cele mai importante firme din domeniul construțiilor

Anii 2010 şi 2011 nu au adus o îmbunătăţire semnificativă a situaţiei din sectorul imobiliar, din perspectiva numărului de locuinţe finalizate şi a numărului de autorizaţii de construcţie eliberate.

O parte din declinul pieţei imobiliare a fost compensat de demararea execuţiei unor obiective de interes public, unele realizate de companiile de construcţii locale (Stadionul din Cluj-Napoca, extinderea reţelelor de utilităţi, construcţia şi modernizarea de drumuri şi străzi etc.), parte din ele realizate cu finanţări europene.

În secțiunile următoare sunt descriți principalii indicatori privind activitatea de construcții de la nivelul municipiului din ultimii 9 ani – perioada 2004 – 2012; considerăm că diferențierea între construcțiile destinate populației și cele destinate mediului de afaceri este esențială datorită scopurilor și a modalităților diferite de utilizare.

Dimensiunile care sunt tratate vizează spațiile locuibile, de birouri și industraiale, atât în termeni cantitativi (număr autorizații) cât și calitativi (m2).

Spațiu locativ: persoane fizice

Metrii pătrați locuibili

În perioada 2004 – 2012 au fost autorizați 2.597.193 de m2 locuibili (33.508 m2 de locuințe sociale), cele mai multe autorizații fiind eliberate în anii 2007 și 2008, așadar înainte de începerea crizei financiar-economice din 2008.

După scăderea abruptă a acestui tip de activități în perioada 2008-2010, se observă că acest sector și-a reînceput activitatea din 2011, trendul ascendent fiind continuat și în 2012; cu toate acestea, creșterea este relativ redusă și volumul total al activităților este mult sub cel din 2007-2008.

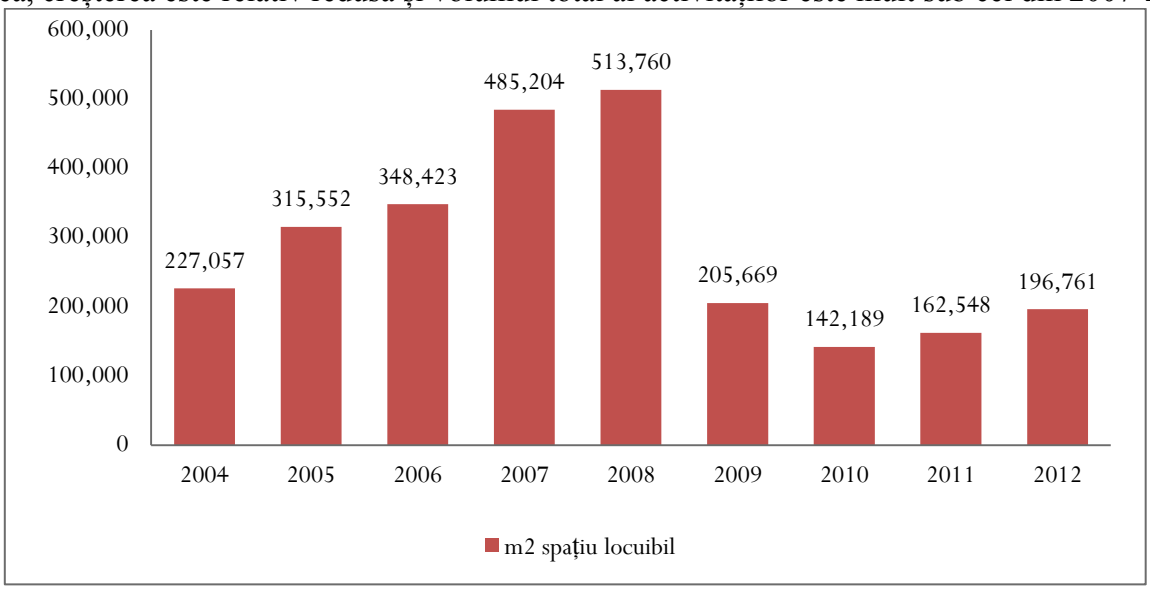

Figura: Autorizații pentru construcții de locuințe (în metrii pătrați; 2004-2012)

Din totalul spațiului locuibil, 55% a fost autorizat în imobile cu destinație comună – blocuri, iar 45% în imobile cu destinație individuală – case.

Număr autorizații case extinse, mansardate sau nou contruite

În total, în perioada 2004 – 2012 au fost emise 5.437 de autorizații de construcție pentru extinderea sau mansardarea unor case existente sau construirea unor imobile noi. Cele mai multe astfel de autorizații fiind emise în anii 2006 și 2007, anul 2008 fiind marcat de o reducere de 39%.

Asemenea noilor construcții, trendul pare a se schimba începând cu 2011, deși creșterea este relativ redusă și volumul total al activităților este mult sub cel din 2007.

Suprafața medie a caselor nou construite sau extinse/mansardate a fost de 212,97 m2

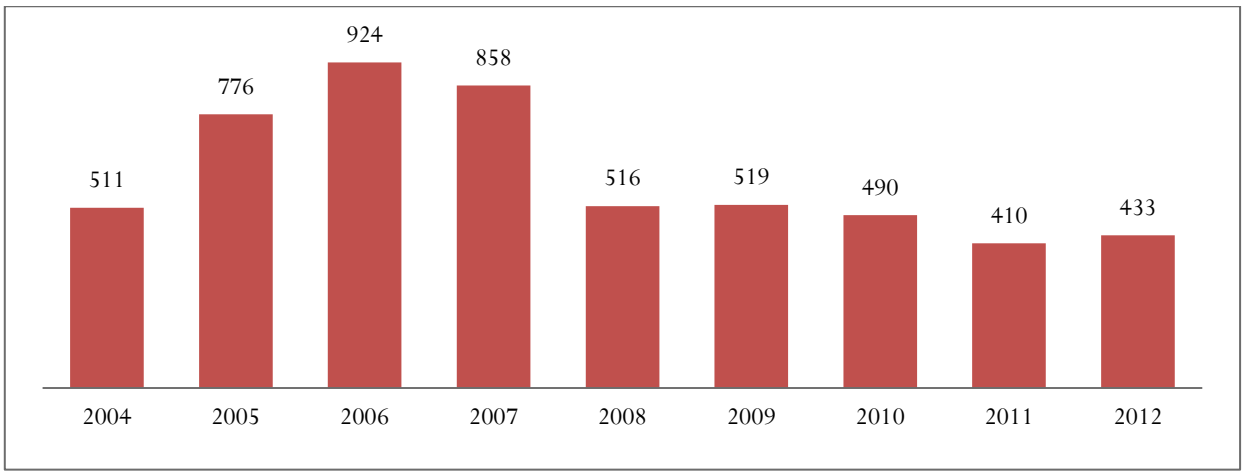

Figura: Număr autorizații eliberate pentru case extinse, mansardate sau nou contruite

Număr apartamente autorizate

În intervalul 2004 – 2012 au fost eliberate autorizații pentru 840 de blocuri, însumând 15.846 apartamente. Cei mai productivi ani au fost, din acest punct de vedere 2007 și 2008, când a fost autorizată aproximativ jumătate din suprafața de apartamente autorizate pe toată perioada 2004 – 2012.

Anul 2009 marchează însă o prăbușire a cererilor de autorizare sub nivelul anului 2004 iar anul 2010 se plasează la mai puțin de 10% din numărul metrilor pătrați autorizați pentru anul 2008.

Suprafața medie a apartamentelor autorizate pentru construcție este de 90,82 m2.

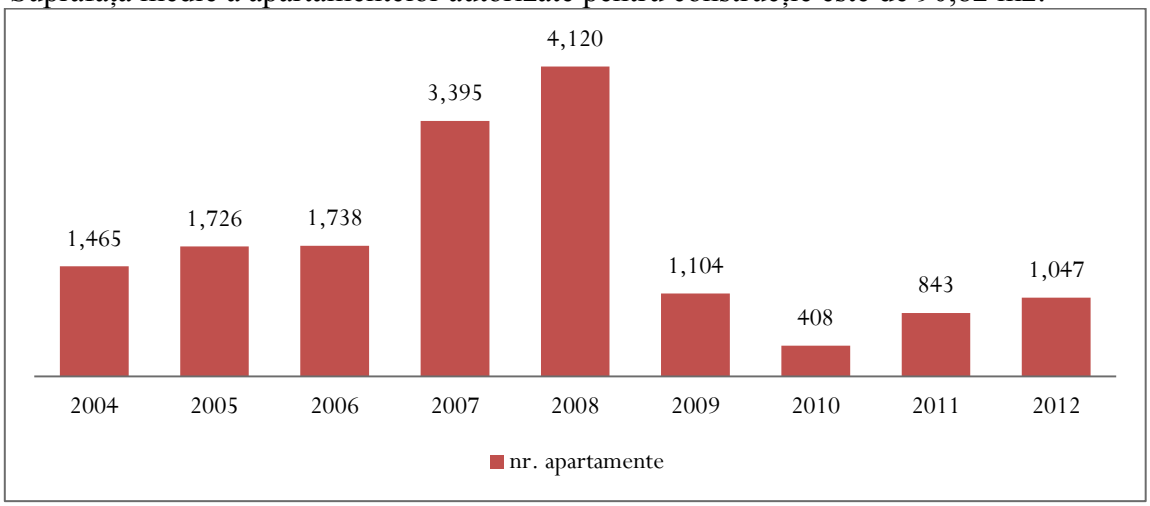

Figura: Numărul apartamentelor cuprinse în autorizațiile de construcție acordate blocurilor, în perioada 2004 – 2012

După cum se poate obseva, descreșterea autorizațiilor de construcție este mult mai drastică în cazul apartamentelor decât în cazul caselor

Spații de birouri și hale industriale: persoane juridice

În perioada 2004 – 2012 au fost eliberate 166 de autorizații pentru spații de birouri, însumând un total de 231772 m2, anii de vârf fiind 2005 și 2007, după cum reiese din figura de mai jos.

Asemeni celorlalte autorizații, începând cu 2008 trendul este unul de scădere, deși din 2011 se remarcă o creștere dinamică (însă volumul total al acestor activități rămâne și în 2012 mult sub valorile din 2005 și 2007).

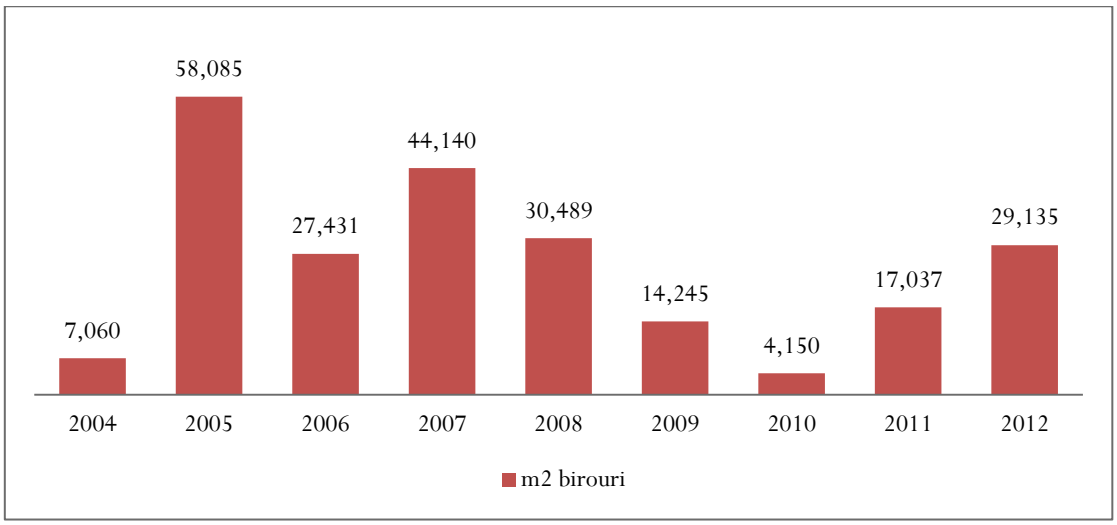

Figura: Metrii pătrații de spații de birouri autorizați în perioada 2014 - 2012

Autorizații hale industriale

În perioada 2004 – 2012 au fost eliberate 119 autorizații pentru hale industriale, însumând un total de 186.111 m2, vârful de creștere fiind atins în anii 2006 și 2007.

După 2008, în fiecare an au fost autorizați semnificativ mai puțin metrii pătrați decât în anul 2004, chiar dacă activitatea pare a se ameliora din anul 2011.

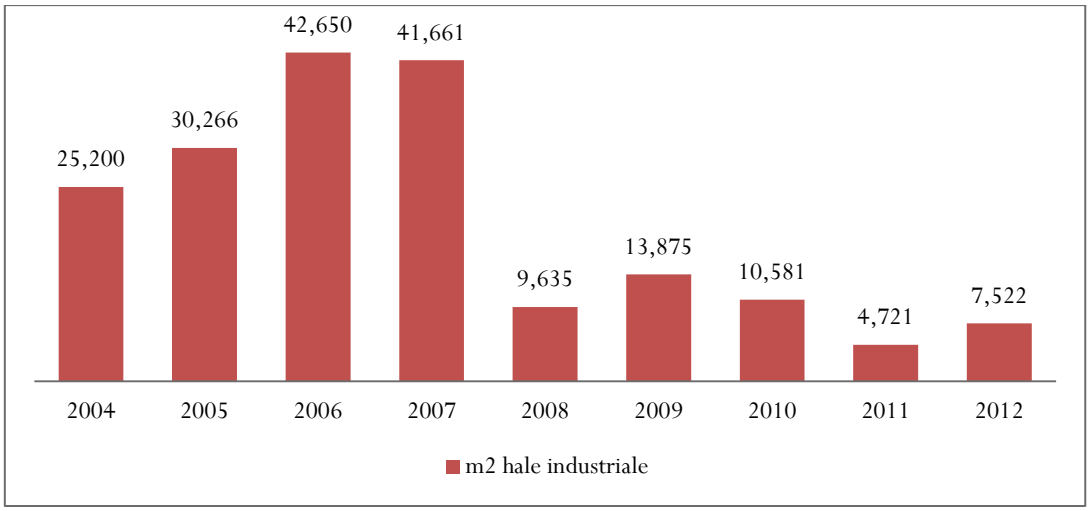

Figura: Metrii pătrați de spații industriale autorizate în perioada 2004 - 2012

Autorizații locuri de parcare

În perioada 2004 – 2012 au fost eliberate în total 5 autorizații pentru crearea spațiilor de parcare, însumând aproximativ 28100 m2. Dintre acestea, o autorizație a vizat carterul Gheorgheni, una artierul Mărăști și una carteiorul Zorilor.

Prețul imobilelor

Criza financiară care a început în 2008 a marcat puternic piața imobiliară din Cluj-Napoca, așa cu o relevă graficul de mai jos, compus pe baza indicelui imobiliare.ro[38]

[38]Sursa datelor: http://www.imobiliare.ro/indicele-imobiliare-ro/cluj-napoca

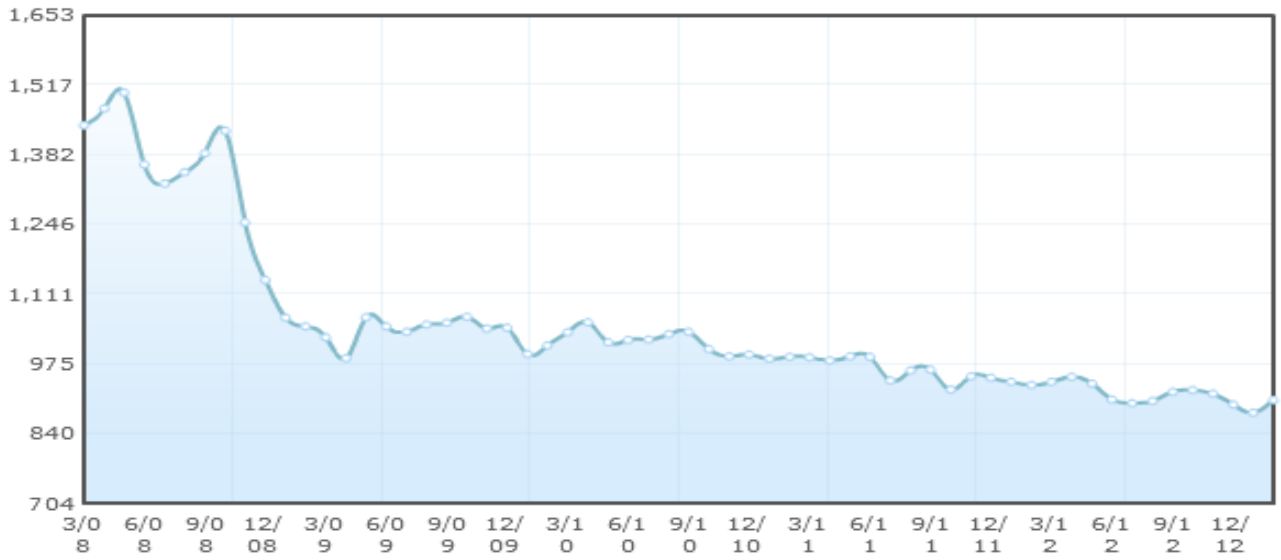

Figura: Evoluția prețurilor apartamentelor de la nivelul municipiului Cluj-Napoca în perioada martie 2008 – ianuarie 2013.

Indicele este calculat lunar, graficul ilustrând evoluția trimestrială a prețului mediu pe m2 al apartamentelor de la nivelul municipiului.

Astfel, se poate observa cum prețul a coborât de la un maxim de 1500 euro/m2 în luna aprilie a anului 2008 la un minim de 880 euro/m2 în luna ianuarie a anului 2013, scăderea fiind de 41%.

Cea mai abruptă perioadă a fost înregistrată în perioada decembrie 2008 – aprilie 2009, dată după care prețul și-a continuat trendul descendent, dar într-un ritm mai puțin accentuat.

În funcție de cartiere, potrivit datelor furnizate de o altă companie de imobiliare (Weltimobiliare), în 2008, deci anterior prăbușirii pieței imobiliare, apartamentele cele mai scumpe se aflau în zona centrală, urmată de Andrei Mureșanu, Grigorescu și Gheorgheni.

Tabelul următor evidențiază prețul mediu estimat de Weltimobiliare pentru anul 2008, în funcție de numărul de camere.

Tip imobil	Centru	Andrei Muresanu	Buna Ziua	Gheorgheni	Grigorescu	Manastur	Marasti	Zorilor
Garsoniera	48.000	45.000	40.000	43.000	44.000	40.000	41.000	43.000
Ap. 1 cam	53.000	49.000	44.000	47.000	45.000	43.000	44.000	45.000
Ap. 2 cam	72.000	70.000	65.000	65.000	66.000	59.000	61.000	62.000
Ap.3 cam	100.000	98.000	85.000	90.000	92.000	82.000	80.000	88.000
Ap. 4 cam	130.000	140.000	110.000	120.000	118.000	110.000	115.000	120.000

Tabel: prețul mediu al apartamentelor, în funcție de numărul de camere, conform Weltimobiliare

Potrivit aceleași companii, în 2011 s-a remarcat un fenomen interesant, de uniformizare a prețurilor bunurilor imobiliare, astfel încât prețurile apartamentelor din centrul orașului nu era semnificativ mai mare decât în restul cartierelor municipiului.

Energie și distribuția apei

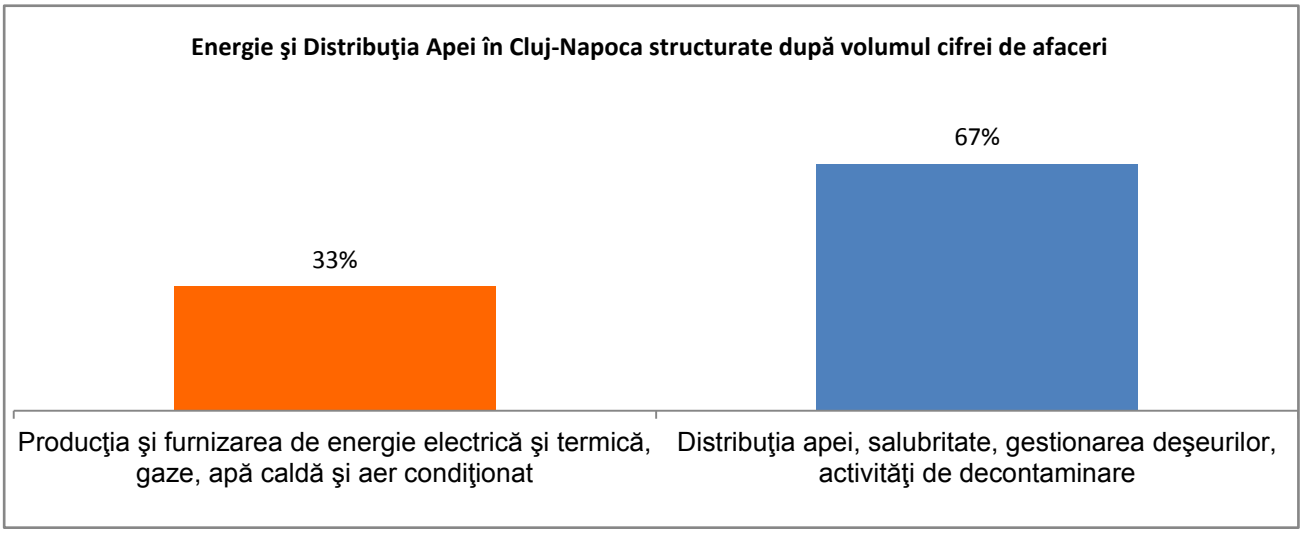

Cu privire la activitățile de Producere și Furnizare a Energiei și Distribuție a Apei în Cluj-Napoca situația se prezintă în felul următor: ponderea cea mai ridicată, cu o proporție de 67%, o au distribuția apei, salubritatea, gestionarea deșeurilor, activitățile de decontaminare, în timp ce celelalte tipuri utilități precum producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat au o pondere de 33% în sector.

În ceea ce privește clasificarea în funcție de numărul de firme, situația se prezintă a fi mai echilibrată. Astfel, 51% din numărul total de firme care au ca activitate producția de energie electrică și distribuția apei în Cluj-Napoca au ca domeniu de activitate distribuția apei, salubritatea, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare, restul de 49% ocupându-se de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer conditionat. Ceea ce poate fi observat, luând în calcul ambele figuri, este faptul că pentru segmentul de Energie electrică numărul de firme este unul mai ridicat, deținând însă o pondere mai mică în termeni de cifră de afaceri.

Principalele firme în domeniul energetic sunt HIDROSERV CLUJ S.A. (Producţie energie electrică), ELECTRICA TRANSILVANIA NORD S.A. (Distribuţie energie electrică), ENEX S.R.L., TRANSILVANIA NORD S.A. (Comerţ energie electrică), CPL CONCORDIA S.R.L. (Distribuţie gaze), AMGAZ FURNIZARE S.A. (Distribuţie gaze).

În domeniul distribuției apei, SC COMPANIA DE APĂ SOMEȘ este cel mai mare distribuitor regional, operând în județele Cluj și Sălaj, deservind peste 700.000 de locuitori și gestionând rețele de apă cu o lungime de 1.000 km și în jur de 700 de km de rețele de canalizare.

Cu o cifra de afaceri de 126.197.090 lei la sfârșitul anului 2011, compania este unul dintre cei mai mari angajatori din municipiu cu 1.836 angajați.

Capital și investiții străine

Soldul investițiilor străine la finalul anului 2011 înregistrează un total de 872 milioane de euro. Analiza investițiilor străine în funcție de țara de proveniență relevă Italia ca țara de unde provin cele mai consistente investiții din municipiu, urmată de Olanda și Cipru.

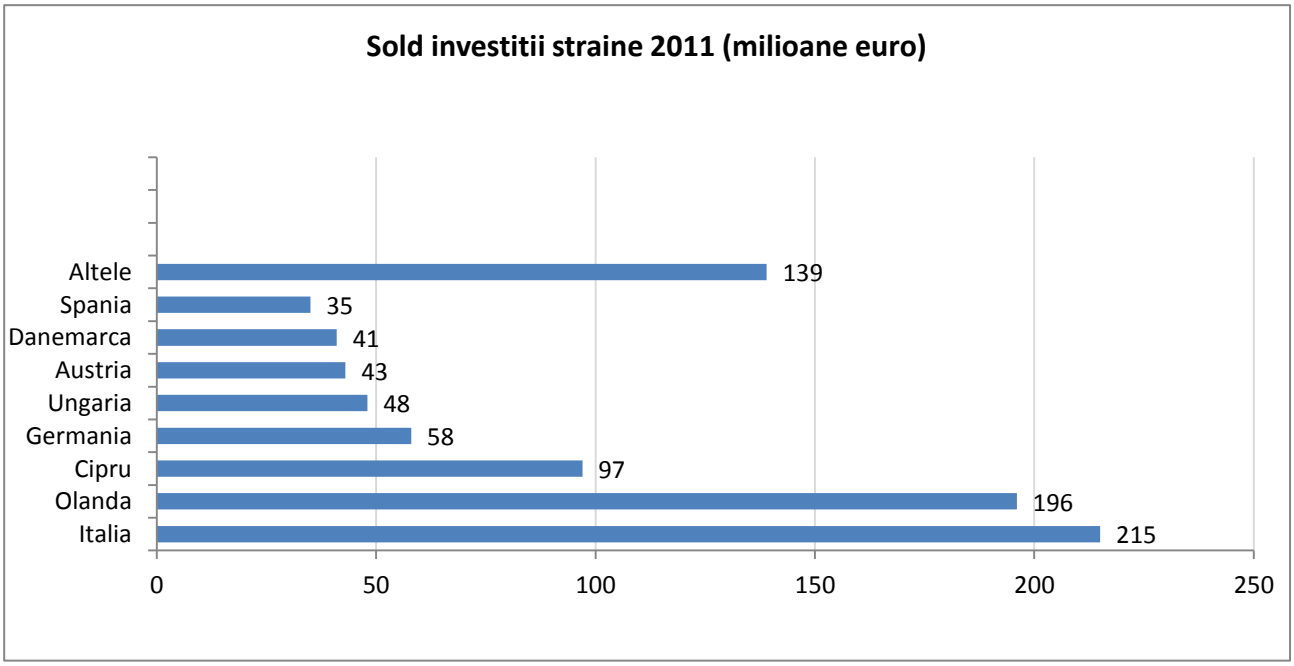

Raportat la domeniul investițiilor, industria este principalul beneficiar, care, împreună domeniul construcțiilor și tranzacțiilor imobiliare au atras peste 75% din totalul investițiilor străine.

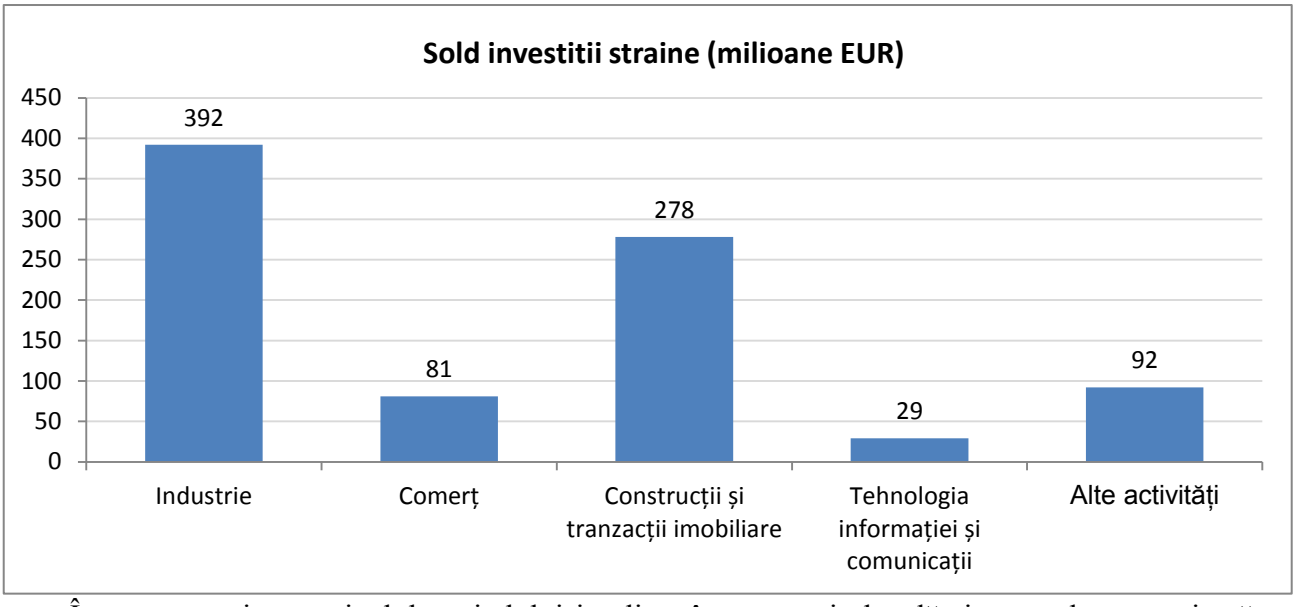

În ceea ce privește nivelul capitalului implicat în economia locală și sursa de proveniență a acestuia, datele Registrului Comerțului arată că cel mai consistent aport provine din Ungaria – firmele maghiare având un capital de 324 de milioane de lei, urmată destul de aproape de firmele olandeze, pe al treilea loc aflându-se firmele cu capital elvețian. Firmele italiene au un aport de peste 171 milioane lei, urmate fiind de firme din Austria, Germania și Spania (cu aporturi asemănătoare - o contribuție în jurul a 143 de milioane de lei). Este de remarcat și faptul că firme din țări precum SUA sau China se află pe poziții nereprezentative: locul 15 respectiv 27 la nivelul municipiului.

Tabelul de mai jos cuprinde unele din cele mai reprezentative companii cu capital străin din municipiu și zona imediat apropiată.

Denumire	**Ţara de proveniență**	**Obiect de activitate**
EMERSON	SUA	Inginerie şi producție echipamente electrice
FRIESLAND	Olanda	Lactate
LASSELBERGER	Austria	Ceramică fină
CSI INVEST	Olanda	Echipamente de ridicat şi manipulat
HERZ ARMATUREN	Austria	Armături
RANBAXY	India	Medicamente
FERROSAN	Danemarca	Medicamente
FUJIKURA	Japonia	Componente auto
MOL	Ungaria	Benzinării
ENKA	Turcia	Construcții
KESZ	Ungaria	Construcții
IMPRESA PIZZAROTTI	Italia	Construcții
E. VAN WIJK	Olanda	Transporturi
ISDC	Olanda	IT
IQUEST	Germania	IT
ENDAVA	Marea Britanie	IT
TSS	Olanda	IT
OFFICE DEPOT	SUA	Outsourcing
GENPACT	SUA	Outsourcing
BPO SYKES	SUA	Outsourcing
EVALUESERVE	India	Outsourcing

Tabel: Cele mai reprezentative companii cu capital străin din municipiu și zona imediat apropiată

Conform ANAF, Cluj-Napoca găzduiește nu mai puțin de 870 de companii cu capital străin (Tabelul următor). Deși cifra de afaceri medie precum și totalul cifrelor de afaceri sunt importante pentru economia locală, acestea angajeaza un număr relativ redus de salariați (3.734 în total), media numarului de angajati fiind 7.

Mai mult, 21% din acestea nu figurează ca având angajați, 24% din acestea au un singur angajat și peste 85% din toate firmele străine au sub 9 angajați (putând fi catalogate mai degrabă ca și micro-întreprinderi). Deși cifra de afaceri medie este consistentă, 325 din aceste firme au avut cifra de afaceri 0 în 2011, cu alte cuvinte o treime din aceste companii nu au desfășurat activități economice.

Tabel: Companii cu capital străin în Cluj-Napoca în 2011 (conform ANAF)

Nr. companii	Total cifra afaceri (mii lei)	Cifra de afaceri medie (mii lei)	Total nr. angajati	Medie nr. angajați	Distribuție numărului de angajați pe companii
870	762.628.242	876.484	3.734	7	21% = 0 angajati
					24% =1 angajat
					85% < 9 angajati

Datele prezentate în tabelul anterior (numărul de angajați și cifrele de afaceri, în special) sugerează o **polarizare extremă a companiilor cu capital străin**: marea majoritate (peste 85%) fiind de dimensiuni foarte reduse, în timp ce restul au un număr mai mare de angajați precum și activități economice mai ample.

Investiții

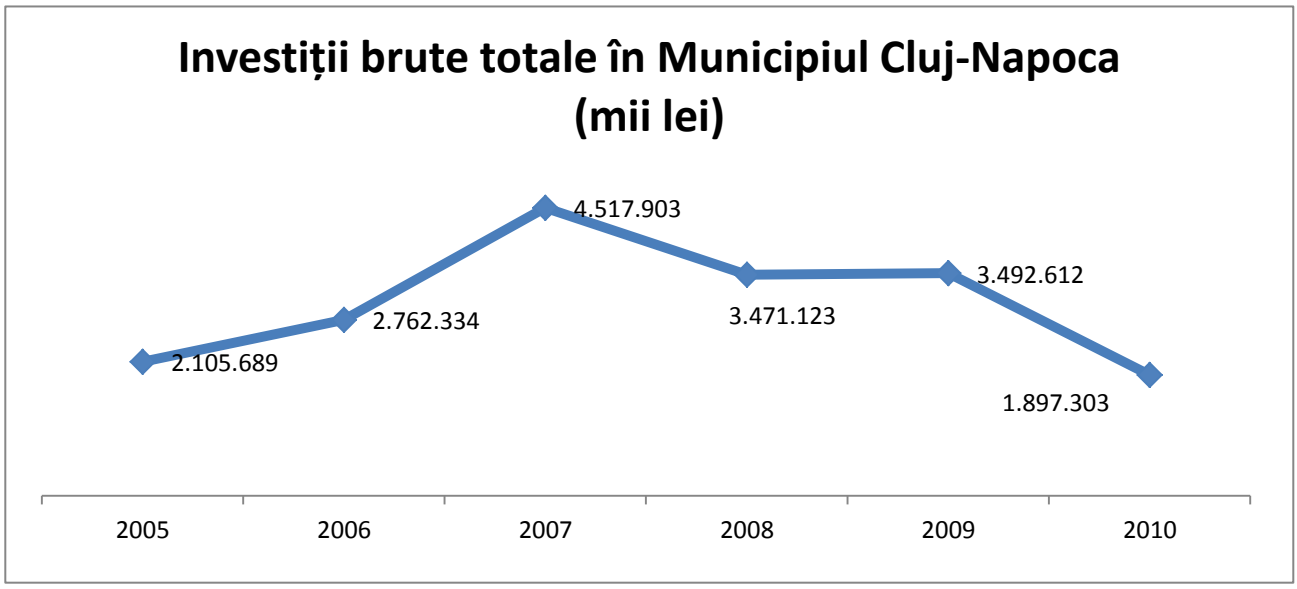

O analiză multianuală a investițiilor brute totale în Municipiul Cluj-Napoca relevă faptul că acestea au suferit o scădere foarte puternică între anii 2007 (anul cel mai favorabil) și 2010, nivelul acestora situându-se sub nivelul investițiilor din anul 2005.

Criza economică a fost principalul factor care a cauzat acestă evoluție negativă.

Infrastructura de afaceri

Parcuri Industriale - TETAROM

Tetarom S.A. este o companie cu capital majoritar de stat, administrată de Consiliul Județean Cluj. Ea deține 3 parcuri industriale - Tetarom I, II și III și alte proiecte în extindere, dintre care cel mai important este Tetarom IV. În cadrul celor trei parcuri industriale funcționale își desfășoară activitatea peste 50 de firme, iar suprafața totală administrată este de peste 2,8 milioane de metri pătrați.

Parcul industrial Tetarom I a fost inaugurat în anul 2005, folosindu-se pentru realizarea sa 65% fonduri europene și este situat în zona străzii Tăietura Turcului. Are o suprafață de 32 de hecatre, este 100% ocupat, iar hala multifuncțională din acest parc este în principal folosită pentru activități administrative, de birou. Aici își au sediul firme din diverse domenii, de la IT&C până la dezvoltare imobiliară și este dezvoltat un incubator de afaceri unde firmele mici pot închiria spații pe o perioadă de 3 ani, se dezvoltă, după care lasă locul altora. Numărul angajaților din acest parc este de aproape 400 și acesta va crește exponențial pentru că sunt preconizate investiții de peste 12 milioane de euro în viitor. Cele mai mari vor fi ale companiilor Agressione (5 milioane de euro), Energobit (3 milioane de euro) și PlanExtrakt (3,5 milioane).

Tetarom II a fost inaugurat în anul 2008 și este situat pe Bulevardul Muncii. Are o suprafață de 12 hectare, majoritatea acestei suprafețe fiind folosită, în baza unui contract de asociere în participațiune, de Emerson S.R.L. Conform contractului, Emerson va face investiții de peste 75 de milioane de euro, iar numărul locurilor de muncă care vor fi create se va ridica la peste 3500.

Principalul atuu al companiei este ca va folosi mană de lucru înalt calificată și se va orienta și înspre cercetare. Activități principale:

- Producția regulatoarelor de gaz cu destinație industrială si casnică
- Echipamente pentru medii periculoase
- Echipamente profesionale pentru construcții
- Generatoare de mare putere pentru centrale eoliene
- Echipamente pentru energia fotovoltaică.

Tetarom III are o suprafață de 154 ha (cel mai mare din țară) și este situat în comuna Jucu, la circa 25 km de municipiul Cluj-Napoca. Principalul investitor din acest parc a fost până în 2011,

Nokia. După plecarea finlandezilor s-a semnat un contract cu firma germană Bosch. Firma Bosch s-a angajat ca în primii 7 ani să investească în total 77 milioane de euro în capacități de producție. De asemenea unitatea de productie aparținând Nokia a fost vândută producătorului italian de electrocasnice DeLonghi SpA, care a început angajările. Activități principale:

- Producția de aparatură electrocasnică
- Producția de componente auto
- Operațiuni de mecanică generală

În viitor se dorește realizarea parcului industrial Tetarom IV, iar locația acestuia va fi comuna Feleacu (la 9 km de Cluj-Napoca). Suprafața acestuia va fi de aproximativ 85 de hectare, iar valoarea proiectului de 54.292.262,01 lei. Se preconizează că va fi finalizat în anul 2015.

Pentru ca aceste parcuri industriale să fie și mai atractive pentru investitori, administrația locală oferă o serie stimulente precum:

- Scutire de taxe și impozite locale pe clădiri și terenuri, în interiorul parcurilor industriale conform codului fiscal, așa cum sunt acordate de către Primăria Cluj-Napoca, Direcția de taxe si impozite;
- Tetarom SA deține licența de furnizare și distribuție pentru energie electrică și licența de furnizare pentru gaze naturale
- Terenurile dispun de Certificat de Urbanism cu avizele aferente, Acord de mediu, Studii geo si topo, etc., care pot fi puse la dispoziția investitorilor;

Structuri de suport a mediului de afaceri

La nivelul municipiului, pentru unele dintre sectoarele reprezentative ale economiei, există un set de structuri asociative, nonguvernamentale, menite să reprezinte interesele comune ale membrilor acestora.

Camera de Comerţ şi Industrie Cluj – CCICJ

Camera de Comerţ şi Industrie Cluj este o organizaţie autonomă, neguvernamentală, apolitică, de interes public, care reprezintă interesele membrilor săi, societăţi comerciale şi comercianţi persoane fizice din judeţul Cluj. Activitatea CCICJ se derulează prin furnizarea de servicii profesionale membrilor Camerei si reprezentarea intereselor comunităţii de afaceri locale faţă de autorităţile şi organismele din ţară şi din străinătate, dar de asemenea și prin promovarea dezvoltării economice regionale, în colaborare cu alte instituţii şi organizaţii locale, naţionale şi internaţionale.

CCICJ furnizează contacte şi informatii de afaceri, organizeaza misiuni economice şi parteneriate, dar de asemenea ofera consultanță și asistența în diferite domenii si oferă cursuri de formare profesională.

ARIES - Asociația Română pentru Industria Electronică şi Software

Este cea mai mare și influentă organizație creată pentru industria IT&C din România, cu filială la nivel regional (ARIES TRANSILVANIA), şi are ca scop susținerea competitivității informaționale a României la același nivel cu celelalte națiuni ale lumii. Comunitatea ARIES a crescut alături de ÎMM-urile și întreprinderile mari ale industriei din România și se dezvoltă prin inovare, parteneriate, clustering, servicii de suport tehnic și transport tehnologic, toate acestea comunicate susținut și transparent către membri și prin intermediul mass-media.

În domeniul construcțiilor *(ARACO) Asociația Română a Antreprenorilor de Construcții* este o asociație patronală, profesională, neguvernamentală şi apolitică ce promovează interesele economice şi tehnice ale companiilor de construcții montaj, cercetare-proiectare, de producție materiale de construcții şi utilaje pentru construcții, de mecanizare.

Asociația Producătorilor de Mobilă din România (APMR) funcționează ca organizație profesională şi patronală a producătorilor de mobilă şi produse din lemn, precum şi a agenților economici care cooperează la realizarea acestora (producători de materii prime, de produse stratificate din lemn şi de materiale auxiliare pentru mobilă, producători/furnizori de utilaje sau piese de schimb pentru fabricarea mobilei etc), comercianți de mobilă, unități de cercetare-proiectare şi de învățământ în domeniu.

Cluj International Club este prima inițiativă din zonă care conectează oamenii de afaceri străini la comunitatea şi afacerile local, având ca obiectiv susținerea şi cresterea comunității internaționale din Cluj.

Dutch Business Club Cluj este o asociație formată din antreprenori olandezi, care dețin firme cu sediul în regiunea Clujului, şi are ca scop reprezentarea intereselor membrilor săi din aceasta perspectivă.

Centrul de Limbi Străine Bridge Language Study House administrează cursuri de limbi straine (Engleză, Germană, Italiană, Franceză, Spaniolă, Suedeză, Maghiară şi Română). Importanța acestuia pentru mediul de afaceri rezidă din faptul că Centrul de limbi străine a creat servicii specializate pentru relaţiilor de afaceri internaţionale prin crearea programelor "IN-HOUSE' Language Training ce se adresează firmelor, întreprinderilor şi instituţiilor şi presupun instruirea personalului să comunice într-o limbă străină cu partenerii de afaceri internaţionali.

Asociaţia Patronilor şi Meseriaşilor Cluj (APM) este cea mai reprezentativă organizaţie patronală din judeţul Cluj, reprezentând interesele a peste 1.200 de membri şi fiind continuatoarea unei tradiţii de pe 130 de ani. Asociaţia este o organizaţie patronală română având ca scop promovarea şi apărarea drepturilor şi intereselor economice, financiare, juridice, culturale şi sociale ale membrilor săi. Misiunea APM Cluj este să faciliteze şi să sprijine înfiinţarea şi dezvoltarea întreprinderilor cu capital privat şi a întreprinzătorilor independenţi şi să asigure protecţia lor juridică.

Asociaţia organizează de asemenea cursuri de iniţiere, expuneri, dezbateri, schimburi de experienţă, seminarii, training-uri, workshop-uri sau alte forme de activitate pentru pregătirea şi perfecţionarea profesională şi antreprenorială.

Liga Întreprinzătorului Român este o asociaţie patronală ce urmăreşte realizarea unor activităţi de interes local şi naţional în domeniul privat. LIR este un cadru de dialog, ce stabileşte legături de colaborare cu autorităţile locale, societăţile patronale şi instituţiile statului în vederea dezbaterii şi soluţionării problemelor economice ale IMM-urilor, prin susţinerea unui climat economic sănătos şi performant ce oferă posibilitatea lărgirii orizontului antreprenorial şi personal prin acţiunile şi oportunităţile oferite în cadrul L.I.R.

Clubul Oamenilor de Afaceri de Limbă Germană din Transilvania de Nord (DWNT), reprezintă un forum pentru companii din Germania, Austria, Elveţia şi România care doresc să investească în România, mai ales în regiunea de Nord a Transilvaniei. Membri DWNT sunt informaţi în cadrul unor întâlniri lunare despre diferite noutăţi din domeniile de afaceri, finanţe, drept şi impozite, cu scopul de a opera cât mai bine pe piaţa română. Clubul oferă o reţea gigantică de contacte pentru relaţii de afaceri de orice fel.

Asociaţia Femeilor de Afaceri Cluj susţine, coalizează şi promovează femeile care au un business sau o carieră de succes, dar şi pe cele care îşi propun să înceapă o afacere. Misiunea asociaţiei este de a crea un mediu propice pentru atingerea excelenţei în business şi de a oferi femeilor noi oportunităţi pentru dezvoltarea afacerilor.

Piața muncii

Șomajul nu reprezintă una dintre problemele economiei locale. Conform datelor INS rata șomajului la nivelul județului Cluj este de 3,8% la sfârșitul anului 2012, aceeași ca și la sfârșitul anului anterior. Evoluția ratei șomajului din ultimii ani arată valori mai ridicate pentru anii 2009 (6,8%) și 2010 (4,9%), fenomen explicabil prin perspectiva crizei economice. Rata șomajului județului s-a situat sub cea națională, în fiecare din ultimii 8 ani. Se poate observa că somajul la nivelul jud. Cluj este cu aproximativ 1,5 puncte procentuale mai mic decat cel de la nivel național.

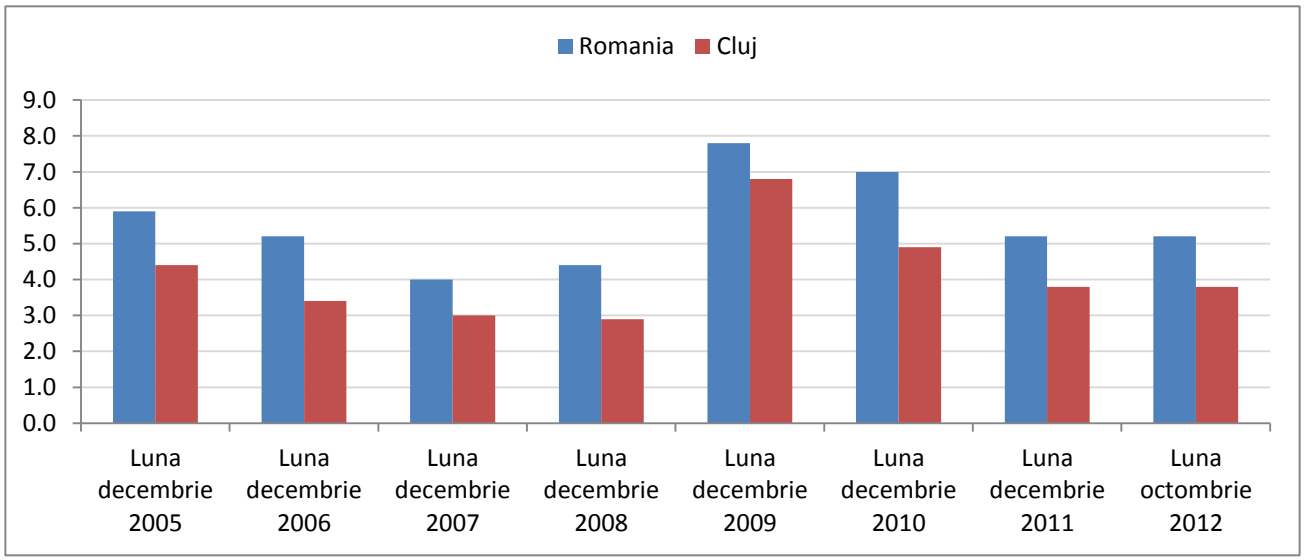

Numărul de șomeri din municipiu este în scădere în ultimii 3 ani, reprezentând 21,6% din totalul șomerilor din județ.

		Luna decembrie 2010	Luna decembrie 2011	Luna octombrie 2012
Municipiu	**Total**	4.389	3.136	2.870
	Masculin	2.165	1.460	1.292
	Feminin	2.224	1.676	1.578
Județ	**Total**	16.858	12.714	12.874

Tabel: Șomajul la nivel municipal și județean (2010 - 2012)

Angajatori

Principalii angajatori ai municipiului pot fi identificați în tabelele de mai jos, după forma de proprietate.

Capital Mixt			
Nr Crt	**Angajator**	**Denumire CAEN**	**Nr Salariati Activ**
1	Eon Gaz Distributie Regiunea Nord Cluj	Distributia combustibililor gazoși, prin conducte	982
2	S.N.T.G.N. "Transgaz" S.A. Medias - exploatare teritoriala Cluj	Transporturi prin conducte	531
3	Clujana	Fabricarea încălțămintei	392
4	Episcopia Romana Unita cu Roma Cluj Gherla	Activitati ale organizatiilor religioase	355
5	Grup 4 Instalații SA Cluj	Lucrari de construcții a proiectelor utilitare pentru fluide	250
6	SC Rematinvest Srl	Recuperarea materialelor reciclabile sortate	203
7	Protopopiatul Ortodox Român Cluj II	Activități ale organizațiilor religioase	185
8	Arhiepiscopia Vadului Feleacului și Clujului	Activitati ale organizatiilor religioase	124

9	Cominex Nemetalifre	Alte activitati extractive n.c.a.	115

Tabel: Principalii angajatori ai municipiului (firme cu capital mixt, public-privat)

Privat			
Nr Crt	**Angajator**	**Denumire CAEN**	**Nr Salariati Activ**
1	Fujikura Automotive România	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	3.088
2	Emerson	Activități de inginerie și consultanță tehnica legate de acestea	1.461
3	Banca Transilvania SA	Alte activități de intermedieri monetare	1.275
4	Jolidon Import Export	Fabricarea de articole de lenjerie de corp	1.149
5	Terapia	Fabricarea preparatelor farmaceutice	809
6	Softvision	Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)	790
7	Eckerle Automotive	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	723
8	Carrion Expedition	Transporturi rutiere de mărfuri	707
9	HBT Internationale Transporte	Transporturi rutiere de mărfuri	701
10	SC Grup Sapte Srl	Activități ale agențiilor de publicitate	691

Tabel: Principalii angajatori ai municipiului (firme cu capital privat)

PUBLIC				
Nr crt.	**Angajator**	**Denumire CAEN**	**Angajator Forma Juridica**	**Nr Salariati Activ**
1	Sucursala Directia Regionala de Poșta Nord-Vest	Activități postale desfasurate sub obligativitatea serviciului universal	Companie Națională	3.979
2	Universitatea Babes-Bolyai	Învățământ superior universitar	Autoritate sau Instituție Publică	3.310
3	Sucursala "Centrul Regional de	Activități de servicii anexe pentru	Companie Națională	3.289

	Exploatare, Întretinere și Reparații c.f." Cluj	transporturi terestre		
4	Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca	Învățământ superior universitar	Autoritate sau Instituție Publică	3.174
5	Spital Clinic Judetean de Urgență Cluj-Napoca	Activitati de asistență spitalicească	Autoritate sau Instituție Publică	3.091
6	Sucursala de Transport Feroviar de Călători Cluj	Transporturi interurbane de călători pe calea ferată	Societate Națională	2.666
7	Compania de Apă Someș	Captarea, tratarea și distribuția apei	Societate Comercială	1.836
8	Universitatea de Medicina și Farmacie Iuliu Hațieganu	Învățământ superior universitar	Autoritate sau Instituție Publică	1.763
9	Regia Autonomă Transport Urban Cluj Napoca	Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de călători	Regie Autonomă	1.693
10	Spitalul Clinic de Urgență pentru Copii	Activittăți de asistență spitalicească	Autoritate sau Instituție Publică	920

Tabel: Principalii angajatori ai municipiului (firme cu capital public)

Câștiguri medii

Căștig mediu brut(RON)							
Anul	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
România	968	1.146	1.396	1.761	1.845	1.902	1.980
Cluj	1.014	1.197	1.489	1.772	1.882	1.897	2.012
Castig mediu net(RON)							
Anul	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
România	746	866	1.042	1.309	1.361	1.391	1.444
Cluj	784	905	1.113	1.315	1.387	1.389	1.467

Tabel: Analiză comparată a câștigului mediu (la nivel național vs. nivel județean)

În ceea ce privește câștigul mediu (brut și net) raportat la nivelul României, veniturile (brute și nete) înregistrate la nivelul județului Cluj sunt mai mari decat media țării, deși diferențele nu sunt semnificative.

Se poate observa un trend crescător al câștigurilor salariale (*date la nivel de județ), în concordanță cu dezvoltarea economică generală și creșterea nivelului de trai – atât la nivel local cât și național.

Câștigurile medii nete, pe domenii, pentru perioada 2007-2011 sunt prezentate detaliat în tabelul următor.

Tabel: Câștiguri medii nete, pe domenii, 2007-2011 (România/Județul Cluj)

Domeniu	**Nivel**	**2005**	**2006**	**2007**	**Domeniu**	**Nivel**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Total	România	746	866	1042	Total	România	1.309	1.361	1.391	1.444
-	Cluj	784	905	1113	-	Cluj	1.315	1.387	1.389	1.467
Agricultura, vânătoare	România	490	591	715	Agricultura, vânătoare și pescuit	România	914	1.007	1.024	1.044
-	Cluj	478	610	770	-	Cluj	939	1.054	986	1.009
Silvicultură, exploatarea forestieră	România	647	706	837	Industrie	România	1.189	1.300	1.388	1.470
-	Cluj	732	823	890	-	Cluj	1.182	1.298	1.371	1.476
Pescuit și piscicultură	România	404	505	586	Industria extractivă	România	2.287	2.360	2.435	2.577
-	Cluj	538	734	940	-	Cluj	1.574	1.536	1.785	1.925
Industrie	România	735	825	975	Industria prelucrătoare	România	1.050	1.146	1.237	1.324
-	Cluj	730	834	989	-	Cluj	1.098	1.207	1.275	1.386
Industria extractivă	România	1246	1516	1804	Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze și apă	România	2.389	2.573	2.671	2.787
-	Cluj	933	1035	1397	-	Cluj	2.579	2.648	2.728	2.845
Industria prelucrătoare	România	653	731	870	Distribuirea apei, salubritate, gestionarea deșeurilor, decontaminare	România	1.154	1.241	1.256	1.333
-	Cluj	687	781	928	-	Cluj	1.277	1.343	1.423	1.517
Energie electrică și termică, gaze și apă	România	1176	1348	1577	Construcții	România	1.162	1.069	1.125	1.247
-	Cluj	1148	1404	1582	-	Cluj	1.192	1.289	1.389	1.283
Construcții	România	628	710	881	Comerț	România	1.042	1.047	1.166	1.227
-	Cluj	764	896	1011	-	Cluj	1.072	1.069	1.128	1.253
Comerț	România	575	651	823	Transport și depozitare	România	1.454	1.518	1.557	1.580
-	Cluj	590	672	1023	-	Cluj	1.366	1.356	1.345	1.411
Hoteluri și restaurante	România	455	534	651	Hoteluri și restaurante	România	773	799	786	841
-	Cluj	446	574	693	-	Cluj	677	884	762	839
Transport și depozitare	România	836	951	1163	Informații și telecomunicații	România	2.119	2.468	2.687	2.965
-	Cluj	816	967	1193	-	Cluj	1.859	2.288	2.239	2.616
Poștă și telecomunicații	România	1366	1412	1491	Intermedieri financiare și asigurări	România	3.205	3.109	3.200	3.435
-	Cluj	1430	1269	1129	-	Cluj	2.560	2.542	2.744	2.707

Intermedieri financiare	România	2065	2260	2617	Tranzacții imobiliare	România	1.270	1.193	1.182	1.268
-	Cluj	1880	1978	2206	-	Cluj	1.807	1.287	1.122	1.064
Tranzacții imobiliare și alte servicii	România	720	831	1106	Activități profesionale, științifice și tehnice	România	1.749	1.870	1.915	2.061
-	Cluj	661	839	1149	-	Cluj	1.384	1.495	1.364	1.659
Administrație publică și apărare	România	1163	1575	1997	Activități de servicii administrative și suport servicii	România	835	873	940	966
-	Cluj	1188	1663	2312	-	Cluj	777	788	921	1.005
Invățământ	România	829	1067	1175	Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	România	2.411	2.159	1.968	1.909
-	Cluj	1047	1178	1340	-	Cluj	2.508	2.168	2.014	1.878
Sănătate și asistență socială	România	676	823	948	Invățământ	România	1.538	1.596	1.380	1.316
-	Cluj	771	938	1068	-	Cluj	1.748	1.831	1.646	1.654
Celelalte activități ale economiei naționale	România	667	743	883	Sănătate și asistență socială	România	1.266	1.342	1.226	1.210
-	Cluj	662	762	908	-	Cluj	1.450	1.453	1.281	1.343
					Activități/spectacole culturale, recreative	România	1.195	1.249	1.103	1.076
					-	Cluj	1.143	1.282	1.167	1.081
					Alte servicii	România	780	818	824	852
					-	Cluj	695	829	897	840

Analiza performanței economiei locale

Analiza performanțelor sectoarelor economiei locale

Analiza de față este menită a identifica sectoarele/domeniile în care Cluj-Napoca are un avantaj competitiv. Pentru aceasta am utilizat *Coeficientul Locațional* și *Variația Diferențială* a numărului de angajați. Comparația este făcută cu datele de la nivel național.

Pentru identificarea coeficientului locațional s-au utilizat datele pentru anul 2011, iar pentru calcularea variației diferențiale a numărului de angajați s-au utilizat datele anilor 2008 și 2011.

Scopul utilizării acestora este de a identifica atât posibilele arii unde municipiul are avantaje competitive, cât și de a identifica în ce măsura unele sau altele din aceste sectoare au fost afectate mai puternic de criza economică.

Coeficientul locațional (location quotient)/coeficientul de specializare

Prin intermediul acestei tehnici putem identifica sectoarele cu potența și ale căror producție de bunuri sau servicii este probabil să fie ”exportată” (nu neapărat în sensul comun al termenului – ne referim aici la probabilitatea ca bunurile sau serviciile să fie utilizate de către rezidenții altor zone - fie în afara municipiului, ori în afara țării). Acest coeficient ne permite astfel să determinăm în ce măsură un anumit sector al economiei locale are o situație generală mai bună sau mai proastă față de zona de referință cu care este comparat.

Din punctul de vedere al unei strategii de dezvoltare economică, coeficientul locațional poate indica natura, diversitatea și concentrarea activității economice dintr-o anumită arie. Acolo unde diversificarea este unul dintre obiectivele strategice, coaficientul locațional poate indica în care sectoare ale ale economiei locale pot fi realizate eforturi pentru expensiunea acestora - există posibilitatea ca unele sectorare economice să fie subreprezentate ori să existe o supraspecializare într-o anumita industrie, ceea ce pot reprezenta pericole la adresa economiei locale.

Compararea valorilor coeficienților locaționali (de specializare) obținute în diferite perioade poate arăta dacă zona devine mai mult sau mai puțin specializată de-a lungul timpului, în acest fel putându-se evalua impactul politicilor economice implementate asupra competitivității, ori se poate prezice impactul potențial al acestora asupra forței de muncă din anumite sectoare.

Interpretarea datelor

Există 3 posibile rezultate în cazul calculului coeficienților locaționali:

$LQ < 1.0$

$LQ = 1.0$

$LQ > 1.0$

Dacă acest coeficient are o valoare subunitară, se consideră că sectorul respectiv este subreprezentat comparativ cu nivelul de referință (în cazul nostru economia națională). În acest caz se poate spune că sectorul respectiv servește cel mult cererea locală pentru producerea acelor bunuri și servicii (în cazul în care coeficientul este apropiat de o valoare unitară). O valoare unitară a coeficientului ne poate sugera faptul că cererea locală pentru bunurile și serviciile produse/oferite de acel segment/sector este satisfăcută luând în considerare standardul constituit de nivelul de referință. Se poate considera totuși că sectorul respectiv nu este unul al cărui bunuri și servicii să fie distribuite către alte zone din afara economiei locale.

O valoare supraunitară a coeficientului arată că activităţile sectorului sunt concentrate la nivel local, acest lucru însemnând că sectorul respectiv produce şi pentru alte zone, cel puțin pentru cele cu care s-a efectuat comparaţia. Acest coeficient arată că procentul angajaților de la nivel local este mai mare decât cel al zonei de referință, în acest caz existând o foarte mare probabilitate ca bunurile și serviciile produse de aceste sectoare să fie exportate, ceea ce poate însemna valoare adăugată ridicată ce servește intereselor comunității.

Pentru a calcula acest coeficient am utilizat clasificația INS și datele pe anul 2011 (provenite din aceeași sursă) luând în considerare numărul de angajați pe sectoare, iar ca arie de referință am ales nivelul național. Motivul alegerii nivelului de referință este dat de acuratețea mai mare a datelor și a comparabilității acestora.

LQ < 1.0

Tabelul de mai jos arată, în ordine crescătoare sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca cu un coeficient de specializare semnificativ mai mic decât 1.

Sector	Coeficient locațional
Industria extractivă	0,059024
Agricultură, silvicultură și pescuit	0,180556
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	0,574418
Productia si furnizarea de energie electrica și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat	0,704402
Industrie	0,745731
Industria prelucrătoare	0,766456
Hoteluri și restaurante	0,863331

Tabel: Sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca cu coeficient de specializare sub 1

Se poate observa că cele mai mici valori ale coeficientului sunt înregistrate în sectorul industriei extractive (0,05) și în cel al sectorului primar – agricultură, silvicultură și pescuit (0,18). Aceste sectoare au înregistrat în mod constant valori mici ale coeficientului și în perioada anterioară crizei economice. Industria extractivă a cunoscut un mic regres față de anii 2005-2006 – de la 0,09 la 0,05, iar agricultura un progres, dar care este nesemnificativ la nivelul economiei generale a municipiului având în vedere valoarea mică a coeficientului – de la 0.01 la 0,18. În special în cazul agriculturii putem spune că producția sectorului nu este suficientă acoperirii nevoilor de consum ale economiei locale.

Se poate observa că valorile obținute pentru sectorul industrial se încadrează în această categorie, valori normale având în vedere specificul economiei locale și modificarea structurală ce a avut loc după trecerea la economia de piață. În cadrul sectorului industriei se poate observa că ramura prelucrătoare are un coeficient mai mare decât coeficientul totalului industrial ceea ce arată o pondere ridicată a acestui sector în cadrul industriei.

Comparat cu datele anilor anteriori putem observa o descreștere semnificativă a indicatorilor sectoarelor industriale. Sectoarele industriale (cu excepția industriei extractive) aveau un coeficient mult supraunitar, iar producția acestora se îndrepta și către piețele externe municipiului. Competitivitatea lor a scăzut – total industrie - de la 1,36 la 0,74 și industria prelucrătoare – de la 1,44 la 0,76.

Din moment ce sectoarele administrativ și cel producției energiei sunt unele care, în principiu, trebuie să servească nevoilor comunității locale, valorile coeficientului (0,57 respectiv 0.7) nu sunt îngrijorătoare, atat timp cat nu există semnale că nivelul serviciilor furnizate de aceste sectoare ar constitui o problemă.

Deși la o primă impresie s-ar părea că sectorul hotelier și cel al restaurantelor este unul competitiv, valoare coeficientului ne arată că numărul angajaților din acest sector este unul procentual mai mic decat cel de la nivel național. Valoare coeficientului, dar și situația de fapt, ne po permite să spunem că acest sector statisface cerințele pieței locale. O analiză ulterioară a coeficientului de concentrare pe baza cifrei de afaceri ar putea schimba radical situația, cunoscând valoarea economică a acestui sector precum și tipurile de unități economice componente.

Interpretarea datelor ne-ar putea duce la concluzia că toate sectoarele identificate mai sus ar constitui o problemă pentru economia locală ceea ce nu este neapărat adevărat. Totuşi diminuările importante ale valorilor coeficienţilor sectoarelor industriale pot constitui un semnal de alarmă.

Având un vedere un context zonal mai larg, situaţia se poate explica prin prisma transmutării multor activităţi de acest tip către zonele limitrofe municipiului. Multe din acestea se localizează în interiorul Zonei Metropolitane fiind direct influenţate şi funcţional dependente de economia municipiului (în principal de factori precum forţă de muncă etc)

Comunităţile puternice trebuie să fie dezvoltate în toate sectoarele economice, iar unele dintre aceste sectoare pot constitui o oportunitate pentru viitor, în funcţiile de condiţiile economice şi de piaţă la anumite momente. Acest lucru se poate construi şi pe baza tradiţiei locale, iar creşterea competitivităţii şi implicit dezvoltarea acestora poate fi o strategie de urmat. Sectorul hotelier este un sector cu potenţial de creştere.

LQ = 1.0

Sectoarele economiei locale cu un coeficient locaţional sensibil apropiat de valoarea unitară sunt prezentate în urmatorul tabel:

Sector	Coeficient locaţional
Alte activităţi de servicii	0,978158
Construcţii	0,981629
Activităţi de servicii administrative şi Activităţi de servicii suport	0,988597
Distribuţia apei; salubritate, gestionarea deşeurilor, activităţi de decontaminare	1,013819
Transport şi depozitare	1,038434

Tabel: Sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca cu coeficient locaţional apropiat de 1

Din moment ce valoarea unitară a coeficientului ne poate sugera faptul că cererea locală pentru bunurile şi serviciile oferite de acel sector este satisfacută luând în considerare standardul constituit de nivelul de referinţă, putem considera că parte a sectorului serviciilor – în special cele administrative (incluzând aici serviciile administrative şi distribuţia apei şi parte din sectorul transport ca parte a serviciilor publice) susţin cererea locală. Evoluţia în timp a numărului de angajaţi în sectorul administrativ n-a fost una demnă de remarcat, valorile menţinându-se aproximativ constante. Sectorul Transport rămâne unul important, deşi valoarea lui s-a diminuat în timp – de la 1,55 la 1,03.

În cazul serviciului de distribuţie a apei putem considera că acesta, datorita unui coeficient supraunitar şi bazat pe realitate, reprezintă un sector competitiv de ale cărui servicii beneficiază şi comunităţi externe.

Sectorul construcţiilor pare a fi unul dintre cele mai afectate de criza economică, valoarea LQ recomandand-ul ca un sector care, în mare măsură, reuseşte să satisfacă cerinţele pieţei locale.

Comparativ cu analiza anterioară, elaborată la momentul realizării strategiei de dezvoltare pentru perioada 2007-2013, sectorul construcţiilor a înregistrat un declin important. De la un coeficient locaţional de 1,93, în prezent Construcţiile au ajuns la o valoare de 0,98, adică jumătate din valoarea anterioară. Acest lucru ne arată că atât valoarea adaugată produsă cât şi ponderea sa în totalul activităţilor economice s-a diminuat semnificativ. Reducerea rolului sectorului construcţiilor a afectat economia municipiului din moment ce produsul brut al unui asemenea sector este, de regulă, semnificativ.

LQ > 1.0

Secțiunea următoare face referire la acele sectoare ale economiei municipiului Cluj-Napoca care tind să exporte ori să vândă bunurile și serviciile produse către zone din afara ariei de localizare. Acestea sunt sectoarele care aduc economiei locale venituri și locuri de muncă.

Sector	Coeficient locațional
Sănătate și asistență socială	1,096278
Activități profesionale, științifice și tehnice	1,141927
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	1,211903
Invățământ	1,257589
Tranzacții imobiliare	1,386367
Intermedieri financiare și asigurări	1,393892
Activități de spectacole, culturale și recreative	1,562357
Informații si comunicații	2,043336

Tabel: Sectoarele economice ale municipiului Cluj-Napoca care tind să exporte ori să vândă bunurile și serviciile produse către zone din afara ariei de localizare.

În principiu, aceste sectoare beneficiază de forță de muncă înalt specializată precum și de un nivel ridicat al câștigurilor salariale.

Prin prisma faptului că un anumit sector economic are un coeficient supraunitar nu trebuie să ne conducă la concluzia că în acel sector avem de-a face cu o creștere a numărului de locuri de muncă sau că așa ceva se va întâmpla în viitor. Concluzia sigură ce se poate trage este că acel sector are un rol semnificativ în ceea ce reprezintă ”baza de export” a zonei, care atrage cea mai mare parte a produsului brut local. Un asemena sector este foarte probabil să genereze fluxuri nete de venit dinspre comunități exterioare către economia locală precum și un flux de personal specializat cu o pregătire superioară. Acestea sunt sectoarele-cheie ale economiei locale cărora comunitatea trebuie să le acorde o atenție specială.

De departe sectorul cel mai important este cel al **informațiilor și comunicațiilor** – cu un coeficient de 2,04, acest sector are un nivel de concentrare mai mult decât dublu față de zona de referință. Domeniul s-a dezvoltat constant în ultimii ani.

Valori importante înregistrează și sectoarele **intermedierilor financiare și asigurărilor** precum și cel al **tranzacțiilor imobiliare**. Sectorul activităților financiare își păstrează locul important în economia municipiului, dar înregistrează o diminuare a valorii coeficientui – de la 2,11 la nivelul anului 2006 la 1,39 în prezent.

Coeficienții sectoarelor **Sănătate și Învățământ** vin să confirme tradiția municipiului drept un important centru universitar și medical; putem spune că gradul ridicat de concentrare a acestor activități la nivel local nu constituie o surpriză. Totuși, ca și în celelalte cazuri, evoluția acestor coeficienți este una negativă (învațământ de 2,13 la 1,25; Sănătate de la 1,91 la 1,09).

Sector	Variația diferențială a numărului de angajați
Tranzacții imobiliare	0,713727
Informații și comunicații	0,537316
Transport și depozitare	0,365768
Construcții	0,243279
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	0,242684
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	0,135231
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de	0,126986

decontaminare	
Alte activități de servicii	0,049554
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	0,042689
Invățământ	0,039084
Hoteluri și restaurante	0,034081
Sănătate și asistență socială	0,019363
Industrie	0,003932
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apa calda și aer condiționat	0,000848
Industria prelucrătoare	-0,00666
Activități profesionale, științifice și tehnice	-0,01321
Intermedieri financiare și asigurări	-0,06944
Industria extractivă	-0,15801
Activități de spectacole, culturale și recreative	-0,18085
Agricultură, silvicultură și pescuit	-0,33211

Tabel: Variația diferențială a numărului de angajați pe sectoare de activitate

Demn de remarcat este că cea mai mare parte a sectoarelor cu valori supraunitare sunt legate de domeniul serviciilor care are o importanță vitală în economia municipiului. Analiza sectorială vine să susțină această afirmație.

Variația diferențială a numărului de angajați (Differențial shift)

Variația diferențială a numărului de angajați reprezintă diferența între ratele de creștere sau declin ale unui sector local comparativ cu creșterea sau declinul aceluiași sector din zona de referință, în cazul nostru declinul sau creșterea sectorului la nivel național.

Variația diferențială este și un indicator al dinamicii evoluției sectoarelor din moment ce se iau în considerare datele din 2 perioade diferite – în cazul nostru valorile din ani 2011 comparativ cu anul 2008. Principala motivație a alegerii acestora este de a identifica și posibilele influențe ale crizei economice asupra meconomiei locale – există posibilitatea ca unele sectoare să fi fost mai puternic afectate la nivel local decât la nivel național.

Acest coeficient este utilizat în identificarea sectoarelor care au un **avantaj competitiv** față de aria de referință. Variația diferențială arată dacă evoluția economiei locale (prin sectoarele ei) are loc la o rată mai scăzută ori mai crescută decât cea așteptată.

Interpretarea datelor – valorile mai mari decât 0 ale coeficientului ne arată că domeniul prezintă un avantaj competitiv (proximitate ridicată față de factorii de producție importanți) și se dezvoltă mult mai repede decât referința.

Din tabelul anterior putem observa că cele mai competitive sectoare ale economiei clujene sunt cele ale Informațiilor și comunicațiilor și cel al Tranzacțiilor imobiliare.

Per ansamblu, observăm că marea majoritate a ramurilor economiei sunt competitive, doar 6 din cele 20 de sectoare înregistrând valori negative.

O lipsa de competitivitate se regăsește în sectoarele agricol și cel al industriei extractive, industria prelucrătoare înregistrând o valoare aproape de 0, ceea ce nu ne poate îngrijora.

Cazuri speciale sunt cele ale sectoarelor intermedieri financiare și asigurări și cel al activităților culturale, unde variația diferențială arată că numărul de angajați din aceste sectoare s-a redus ca proporție comparat cu nivelul național în perioada 2008-2011, deci au fost afectate de criză.

Variația diferențială permite efectuarea unor predicții asupra evoluției viitoare a sectoarelor economiei locale ceea ce va permite concentrarea eforturilor de dezvoltare ale comunității către zonele potrivite. Trebuie avut în vedere faptul că deși unele sectoare pot avea un coeficient

diferențial ridicat este posibil ca ele să nu reprezinte sectoare dominante. În acest sens, o corelație a analizei cu datele brute referitoare la structura ocupării forței de munca pe ramuri este necesară.

În ceea ce privește sectoare cu o variație diferențială redusă, există posibilitatea ca în viitor să poată deveni ramuri cu avantaj competitiv.

Corelarea valorilor coeficientului locațional și a variației diferențiale a numărului de angajați. Identificarea sectoarelor competitive și a potențialului de clusterizare.

Următorul pas al analizei este legat de corelarea celor doi coeficienți analizați până acum și elaborarea unui tabel realizat pe patru cadrane unde ramurile sunt diferențiate în funcție de rezultatele identificate.

Sector	Variația diferențială a numărului de angajați	Coeficient locațional
Agricultură, silvicultură și pescuit	-0,33211	0,180556
Industrie	0,003932	0,745731
Industria extractivă	-0,15801	0,059024
Industria prelucrătoare	-0,00666	0,766456
Producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apa calda și aer condiționat	0,000848	0,704402
Distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	0,126986	1,013819
Construcții	0,243279	0,981629
Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	0,135231	1,211903
Transport și depozitare	0,365768	1,038434
Hoteluri și restaurante	0,034081	0,863331
Informații și comunicații	0,537316	2,043336
Intermedieri financiare și asigurări	-0,06944	1,393892
Tranzacții imobiliare	0,713727	1,386367
Activități profesionale, științifice și tehnice	-0,01321	1,141927
Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	0,242684	0,988597
Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public	0,042689	0,574418
Invățământ	0,039084	1,257589
Sănătate și asistență socială	0,019363	1,096278
Activități de spectacole, culturale și recreative	-0,18085	1,562357
Alte activități de servicii	0,049554	0,978158

Tabel: Variația diferențială a numărului de angajați și Coeficient locațional pe sectoare

Necompetitiv (declin)	Competitiv (creştere)	
SECTOARE ÎN TRANSFORMARE **Variatia diferentiala a nr de ang < 0** **Coeficient de localizare > 1** • intermedieri financiare și asigurări • activități profesionale, științifice și tehnice • activitati de spectacole, culturale și recreative	**SECTOARE ÎN DEZVOLTARE** **Variatia diferentiala a nr de ang > 0** **Coeficient de localizare > 1** • informații si comunicații • tranzacții imobiliare • învățământ • sanatate și asistență socială • comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor • distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare • transport și depozitare	**Concentrare ridicată**
SECTOARE ÎN DECLIN **Variatia diferentiala a nr de ang < 0** **Coeficient de localizare < 1** • agricultura, silvicultura și pescuit • industria extractivă • industria prelucratoare	**SECTOARE DE PERSPECTIVĂ** **Variatia diferentiala a nr de ang > 0** **Coeficient de localizare < 1** • industrie • producția și furnizarea de energie electrică și termica, gaze, apă caldă și aer conditionat • construcții • hoteluri și restaurante • activități de servicii administrative și activități de servicii suport • administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public • alte activități de servicii	**Concentrare scăzută**

Tabel: Avantaj competitiv și grad de concentrare la nivel local

Partea de tabel destinată sectoarelor de dezvoltare ne arată care sunt acele sectoare care au un avantaj competitiv și totodată au un grad ridicat de concentrare la nivel local, existând posibilitatea ca de mare parte a produsului sau serviciului oferit de acestea să beneficieze comunități din afara municipiului.

Concluzia este că sectoarele agricol și cel al industriei extractive se află în declin față de perioadele anterioare, iar din ce în ce mai multe sectoare din cadrul serviciilor devin competitive.

Față de perioada 2005-2006, putem remarca următoarele evoluții:

- *Sectorul construcțiilor a devenit unul de perspectivă din unul aflat în dezvoltare*
- *Industria a devenit un sector de perspectivă din unul aflat în transformare*
- *Industria prelucratoare se afla în declin*
- *Agricultura și industria extractivă își păstrează statutul de sectoare în declin*
- *Sectorul financiar bancar se afla în transformare dupa ce anterior fusese unul în dezvoltare*
- *Sectoarele învațământ și sănătate au devenit sectoare aflate în dezvoltare din sectoare aflate în transformare ceea ce arata că eforturile realizate în aceste domenii au avut succes*

- *La momentul actual exista 7 sectoare aflate în plină dezvoltare față de 5 în perioada anterioară*
- *Sectoarele transport si comerț rămân sectoare aflate în dezvoltare***.**

Zona cadranului sectoarelor aflate în dezvoltare este de obicei acea zonă în cadrul cărora pot fi dezvoltate clustere. În momentul actual sectorul IT beneficiază de existența unui cluster, sectorul energiilor regenerabile fiind unul în care s-au pus bazele celui de-al doilea cluster al economiei clujene.

Analiza performanțelor activităților economiei locale

Considerăm că o analiză realizată la nivelul Zonei Metropolitană[39], care să ia în considerare datele în funcție de codurile CAEN poate completa și detalia analiza anterioară, identificând care sunt domeniile de activitate cu un avantaj competitiv și cu potențial ridicat de clusterizare. În acest sens am recurs la date pentru anii 2008 și 2010, utilizate în studiul ”Competitive Cities” al Băncii Mondiale.

Gradul de concentrare al activităților

Din cele 451 coduri CAEN pentru care s-au analizat datele, 220 au un Coeficient locațional mai mare de 1, ceea ce arată un grad ridicat de concentrare a activității, în foarte multe din activitățile economice. 72 % din totalul angajaților sunt implicați în activități care înregistrează valori supraunitare ale indicatorului.

Activitate	Nr. Angajați	Coeficient Locațional
Fabricarea plăcilor și dalelor din ceramică	443	19,78505
Fabricarea parfumurilor și a produselor cosmetice	539	17,75295
Activități de realizare a soft-ului la comanda	2867	4,756351
Activități de editare a altor produse software	811	4,597683
Fabricarea preparatelor farmaceutice	791	4,54747
Distribuția energiei electrice	2020	4,518202
Activități de alimentație (catering) pentru evenimente	306	4,244065
Activități de intermediere a tranzacțiilor financiare	363	4,2244
Fabricarea produselor metalice obtinute prin deformare plastică;	404	4,111317
Comerț cu ridicata al aparatelor electrice de uz gospodaresc	646	3,375543
Fabricarea de articole de lenjerie de corp	1565	3,303022
Fabricarea altor articole de îmbracaminte și accesorii n.c.a	864	3,081577
Comerț cu ridicata al echipamentelor și furniturilor de fierarie pentru instalatii sanitare și de încalzire	517	2,514252
Comerț cu amanuntul al altor produse alimentare, în magazine spec.	350	2,504952
Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice	1007	2,463615
Dezvoltare (promovare) imobiliară	312	2,381308
Agenții imobiliare	392	2,208555
Comerț cu ridicata de piese și accesorii pentru autovehicule	945	2,291251
Alte activități de tiparire n.c.a.	752	2,183549
Activități de consultanta pentru afaceri și management	1893	1,853376
Captarea, tratarea și distribuția apei	1667	1,819892
Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autoveh.	2456	1,81812
Activități ale agentiilor de publicitate	1611	1,796765
Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de calatori	1756	1,659835

[39] Aiton, Apahida, Baciu, Bonțida, Borșa, Căianu, Chinteni, Ciurila, Cojocna, Feleacu, Florești, Gârbău, Gilău, Jucu, Petrești de Jos, Sânpaul, Săvădisla, Tureni, Vultureni, Cluj-Napoca

Lucrări de instalații electrice	1428	1,612622
Baruri și alte activități de servire a bauturilor	1082	1,578689
Restaurante	2252	1,470813
Lucrări de instalații sanitare, de incălzire și de aer condiționat	1684	1,545331
Comerț cu ridicata nespecializat	1071	1,525895
Fabricarea încalțămintei	2070	1,497224
Lucrări de construcții a drumurilor și autostrăzilor	1569	1,403668
Activitäti de inginerie și consultanță tehnică legate de acestea	1482	1,394898

Tabel: Număr de angajați și Coeficient locațional la nivelul Zonei Metropolitane

Analiza principalelor activități ale economiei zonei, luând în considerare numărul de angajați, arată că dintre activitățile economice relevante (cu un număr de angajati mai mare de 300) activitățile comerciale au de regulă un coeficient locațional supraunitar, în cele mai multe cazuri (coduri CAEN) valorile sunt ridicate – peste 2,5.

Valori extrem de ridicate ale acestui coeficient se înregistrează în activitățile de fabricare a plĂcilor și dalelor din ceramicĂ (19,78) și fabricarea produselor cosmetice (17,75).

Coroborând valorile ridicate ale numărlui de angajați și ale coeficientului locațional putem observa că activitățile de realizare ale softului la comanda precum și activitățile de editare ale altor produse software, care împreună au peste 3.600 de angajați, au coeficiente locaționale de peste 4,5, fapt care relevă gradul de concentrare extrem de ridicat al acestui tip de activități și confirmă plasarea Clujului între cele mai importante centre IT din Europa de Sud-Est, nu doar din țară.

Activitățile de intermediere a tranzacțiilor financiare și alte activități de intermediere financiară au, de asemenea un grad de concentrare foarte ridicat, cu un coeficient locațional de 4,2.

Alte activități cu valori mari ale coeficientelor sunt cele de distribuție a energiei electrice, comerțul cu produce facrmaceutice, activități imobiliare, activități de consultanță în management, inginerie și consultanță tehnicăpublicitate, baruri și restaurante.

Variația diferențială/ Avantaj competitiv

Indicatorul avantajului competitiv utilizat este cel al variației diferențiale a numărului de angajați. O valoare mai mare decat zero al unui asemenea indicator poate însemna un avantaj competitiv al activității respective față de competitorii din zona de referință (în cazul nostru nivelul național).

Activitate	Nr. Angajați	Variația diferențială a numărului de angajați
Alte intermedieri financiare n.c.a.	110	6,863151365
Activitati de intermediere a tranzacțiilor financiare	363	1,965685332
Fabricarea produselor din carne	354	6,801482983
Comerț cu amanuntul al echipamentului pentru telecomunicații în magazine specializate	462	6,532321163
Activitati ale agențiilor de publicitate	1611	0,66935879
Comerț cu ridicata al produselor cosmetice și de parfumerie	430	0,604983903
Transporturi de marfă pe calea ferată	551	0,5228347
Activități ale centrelor de intermediere telefonică (call center)	517	0,657522988
Comerț cu amanuntul al altor bunuri noi	405	0,444213042
Comerț cu amanuntul al îmbrăcămintei	683	0,38724786
Activități de realizare a soft-ului la comanda	2867	0,287715626
Activități de editare a altor produse software	811	0,247108928
Fabricarea altor articole de îmbracaminte (excl lenjerie)	1868	0,234776403

Fabricarea altor articole de îmbracaminte și accesorii n.c.a	864	0,208059981
Comerț cu ridicata al produselor farmaceutice	1007	0,21795676
Restaurante	2252	0,211463657
Fabricarea încalțămintei	2070	0,170567773
Comerț cu amanuntul al altor produse alimentare	350	0,165705939
Transporturi rutiere de marfuri	2510	0,152910266
Fabricarea echipamentelor de comunicații	1567	0,150603963
Activitati de consultanță pentru afaceri si management	1893	0,148435625
Activitati de asistență medicală specializată	627	0,126679301
Comerț cu amanuntul al produselor farmaceutice	781	0,108601386
Distribuția energiei electrice	2020	0,096300766
Comerț cu ridicata nespecializat	1071	0,079389812
Fabricarea plăcilor și dalelor din ceramică	443	0,051425971
Comerț cu ridicata al mat. lemnos si de construcție	1086	0,047860399
Intreținerea și repararea autovehiculelor	1245	0,03997023
Lucrari de instalații electrice	1428	0,035182958
Activități de inginerie și consultanta tehnică	1482	0,01904978
Lucrari de construcții a drumurilor și autostrăzilor	1569	0,018580537
Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de calatori	1756	0,011771661
Fabricarea de articole de lenjerie de corp	1565	0,004106737

Tabel: Număr de angajați și Variația diferențială a numărului de angajați la nivelul Zonei Metropolitane

Acest indicator de bazează pe analiza evoluției în perioada 2008-2010 a angajaților pe activitățile economiei naționale. 231 din totalul de 451 de activități economice au valori pozitive ale indicatorului, ceea ce ne arată că în perioada sus-mentionată, proporția angajaților din domeniile respective a crescut față de nivelul național. 60% din totalul angajaților sunt implicați în activități care înregistrează valori pozitive ale indicatorului ceea ce indică o economie puternică și un potențial de dezvoltare ridicat.

O analiză a valorilor celor mai importante activități (după numărul de angajați) arată valori foarte ridicate pentru sectorul intermedierilor financiare – 6,86, fabricarea produselor din carne – 6,80 și a comerțului cu amănuntul al echipamentului pentru telecomunicații în magazine specializate – 6,53.

Activitățile din domeniul publicității, realizare și editare produse software, al transporturilor de marfă pe cai ferate și rutiere, consultană în management, distribuția energiei, fabricarea de articole de îmbracăminte și lenjerie, construcții și proiectare.

Analiza principalelor activități economice ale zonei

CAEN	Denumire activitate	Variația diferențială	Coeficient Locațional	Angajați 2010
4120	Lucrări de construcții a clădirilor rezidențiale și nerezidențiale	-0,02198	0,973	4451
6201	Activități de realizare a soft-ului la comandă (software orientat client)	0,287716	4,75	2867
4941	Transporturi rutiere de mărfuri	0,15291	1,11	2510
2931	Fabricarea de echipamente electrice și electronice pentru autovehicule și pentru motoare de autovehicule	-0,02619	1,81	2456
8010	Activități de protectie și gardă	0,157542	0,82	2302
5610	Restaurante	0,211464	1,47	2252

4711	Comerț cu amanuntul în magazine nespecializate, cu vanzare predominantă de produse alimentare, bauturi și tutun	-0,03858	0,38	2071
1520	Fabricarea încalțămintei	0,170568	1,49	2070
3513	Distribuția energiei electrice	0,096301	4,51	2020
7022	Activități de consultanță pentru afaceri și management	0,148436	1,85	1893
1413	Fabricarea altor articole de îmbracaminte (exclusiv lenjeria de corp)	0,234776	0,71	1868
4931	Transporturi urbane, suburbane și metropolitane de calatori	0,011772	1,65	1756
4322	Lucrari de instalații sanitare, de încalzire și de aer condiționat	-0,04577	1,54	1684
3600	Captarea, tratarea și distribuția apei	-0,08287	1,81	1667
7311	Activități ale agențiilor de publicitate	0,669359	1,79	1611
4211	Lucrări de construcții a drumurilor și autostrazilor	0,018581	1,4	1569
2630	Fabricarea echipamentelor de comunicații	0,150604	16,13	1567
1414	Fabricarea de articole de lenjerie de corp	0,004107	3,3	1565
7112	Activități de inginerie și consultanță tehnica legate de acestea	0,01905	1,39	1482
4321	Lucrari de instalații electrice	0,035183	1,61	1428
4520	Intreținerea și repararea autovehiculelor	0,03997	1,16	1245
5510	Hoteluri și alte facilități de cazare similare	-0,06798	1,25	1208
1071	Fabricarea pâinii; fabricarea prăjiturilor și a produselor proaspete de patiserie	-0,09773	0,76	1195
4673	Comerț cu ridicata al materialului lemnos și a materialelor de construcție și echipamentelor sanitare	0,04786	1,15	1086
5630	Baruri și alte activitati de servire a bauturilor	0,155428	1,57	1082

Analiza se limitează la principalele activități în funcție de numărul de angajați. Am ales să prezentăm agregarea datelor pentru cei doi indicatori descriși până acum, în cazul activităților cu peste 1.000 de angajați.

Principalele activități economice (ca număr de angajați) aflate în dezvoltare și cele în care ZM Cluj-Napoca are un avantaj competitiv sunt:

- Activități de realizare a softului la comandă,
- Fabricarea articolelor de îmbracăminte și lenjerie,
- Transportul rutier de mărfuri,
- Activități de consultanță pentru management,
- Distribuția energiei electrice,
- Lucrări de instalații electrice,
- Baruri și Restaurante.

Activitățile de intermedieri ale tranzacțiilor financiare și alte interemedieri financiare, deși nu sunt prezentate mai sus, au valori extrem de ridicate, atât ale coeficientului locațional cât și ale variației diferențiale, acest lucru oferind certitudinea unui avantaj competitiv solid.

Lucrările de construcții a clădirilor rezidențiale, activitate în care sunt angrenați peste 4.400 de angajați se află în declin la fel ca și activitățile de fabricare a pâinii.

Figura de mai jos oferă posibilitatea identificării poziției sectoarelor și a competitivității acestora:

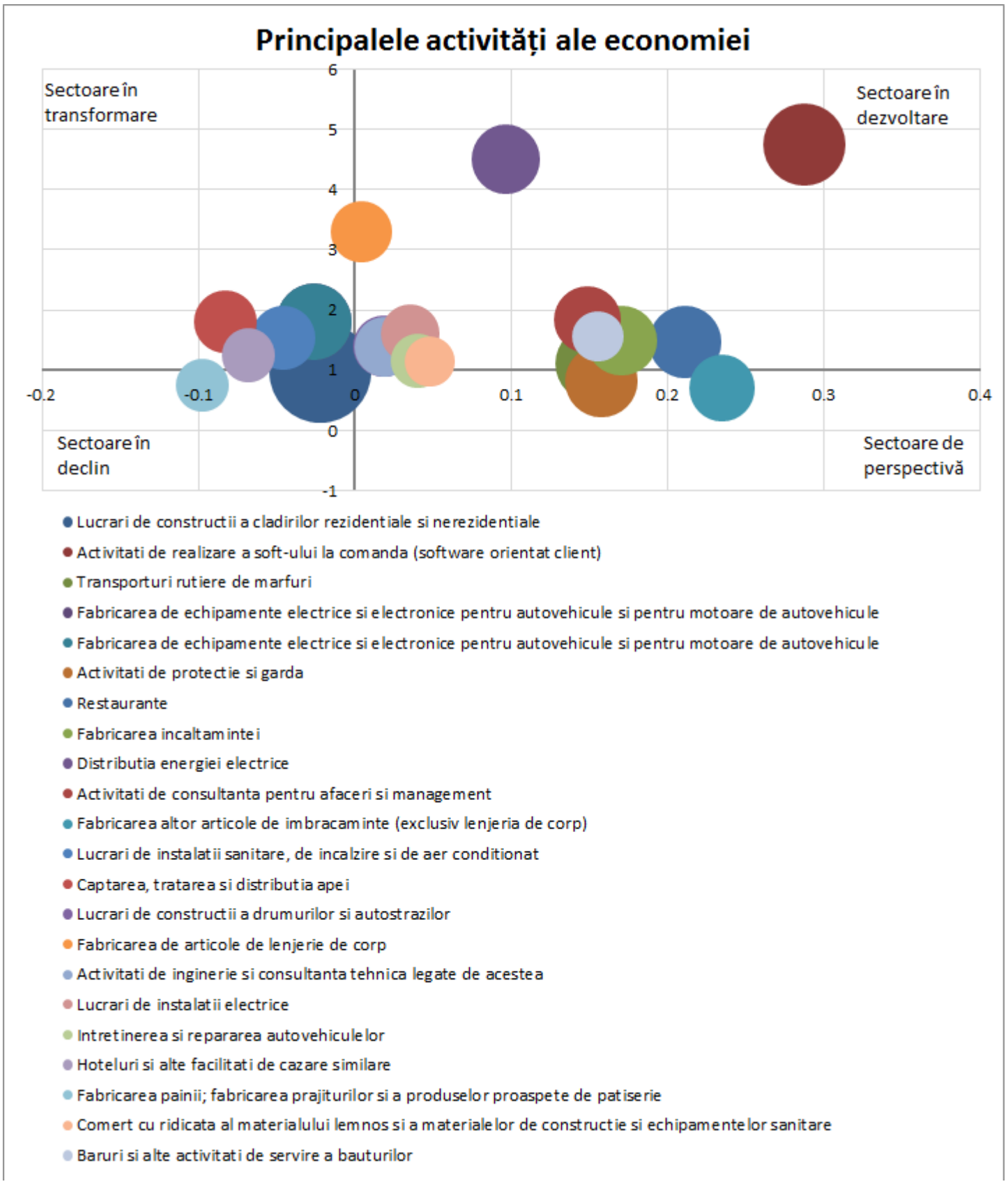
Principalele activități ale economiei
Sectoare în transformare
Sectoare în dezvoltare
Sectoare în declin
Sectoare de perspectivă
6
5
4
3
2
1
0
-1
-0.2
-0.1
0
0.1
0.2
0.3
0.4
Lucrari de constructii a cladirilor rezidentiale si nerezidentiale
Activitati de realizare a soft-ului la comanda (software orientat client)
Transporturi rutiere de marfuri
Fabricarea de echipamente electrice si electronice pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule
Fabricarea de echipamente electrice si electronice pentru autovehicule si pentru motoare de autovehicule
Activitati de protectie si garda
Restaurante
Fabricarea incaltamintei
Distributia energiei electrice
Activitati de consultanta pentru afaceri si management
Fabricarea altor articole de imbracaminte (exclusiv lenjeria de corp)
Lucrari de instalatii sanitare, de incalzire si de aer conditionat
Captarea, tratarea si distributia apei
Lucrari de constructii a drumurilor si autostrazilor
Fabricarea de articole de lenjerie de corp
Activitati de inginerie si consultanta tehnica legate de acestea
Lucrari de instalatii electrice
Intretinerea si repararea autovehiculelor
Hoteluri si alte facilitati de cazare similare
Fabricarea painii; fabricarea prajiturilor si a produselor proaspete de patiserie
Comert cu ridicata al materialului lemnos si a materialelor de constructie si echipamentelor sanitare
Baruri si alte activitati de servire a bauturilor

Agenți economici: ÎMM-uri, Microîntrprinderi și Companii mari

Cea mai mare parte a firmelor și companiilor cu sediul in Municipiul Cluj-Napoca active în anul 2011 pot fi încadrate în categoria microîntreprinderilor; ÎMM-urile se situază pe locul 2 (1558), în timp ce doar 11 agenți economici pot fi catalogați la categoria marilor companii (Table A1).

Tabel A1: Distribuţia firmelor înmatriculate la ORCT Cluj, cu sediul în Municipiul Cluj Napoca, (după datele din bilanţul pe 2011)

Tip	**Nr. firme**	**Caracteristici**[40]
Micro	4695	- între 0 și 9 salariați; - cifra de afaceri anuală netă sau activele totale sub plafonul de 2 milioane Euro (sau echivalentul în lei)
IMM	1558	- între 10 și 249 de salariați - cifra de afaceri anuală netă sau activele totale sub plafonul de 43 millioane Euro (respectiv 10 pentru intreprinderi mici)
Mari	11	- peste 250 de salariați - cifra de afaceri anuală netă sau activele totale peste plafoanele menționate anterior

Deși impactul economic și social (materializat prin salarii, locuri de muncă, taxe si impozite etc.) al marilor companii este net superior primelor două categorii, iar micro-întreprinderile sunt de trei ori mai bine reprezentate la nivel municipal decât ÎMM-urile și marile companii la un loc, putem afirma că ÎMM-urile sunt cele care conferă stabilitate economie locale.

Motivul pentru care se poate afirma că ÎMM-urile au capacitatea de fi coloana vertebrală a unei dezvoltări economice durabile la nivel local este stabilitatea acestora. Astfel, chiar și pe durata crizei economice, numărul acestora, cifra de afaceri, profitul precum și numărul de salariați au rămas constante (Tabel A2).

Mai mult, analiza anilor (2006-2007) anteriori crizei economice relevă faptul ca ÎMM-urile nu și-au schimbat semnificativ comportamentul (nu au întrat in faza de supra-încălzire/overheating), optând pentru o desfășurare sustenabilă a activităților economice, limitând astfel expunerea ulterioară la efectele crizei.

Tabel A2: Evoluţia ÎMM-urilor cu sediul în Municipiul Cluj-Napoca (2006-2011)[41]

Anul	Nr. Firme	Cifra de afaceri (lei, total)	Profit Brut (lei, total)	Profit Net (lei, total)	Nr. Salariați (total)
2006	1466	8.531.488.996	630.234.658	531.111.201	50.369
2007	1684	10.958.875.371	783.575.549	660.081.337	55.284
2008	1523	11.567.457.675	727.272.406	611.356.231	51.327
2009	1533	10.725.603.961	630.037.464	530.488.036	50.793
2010	1488	10.771.937.023	702.079.864	599.997.852	49.938
2011	1558	11.328.091.256	694.093.082	595.449.587	51.924

Pentru a scoate în evidență importanța stabilității ÎMM-urilor pentru economia locală, putem să contrastăm cu unul din cei mai mari agenți economici internaționali care a desfășurat activități în România. În cei șase ani în care ÎMM-urile și-au păstrat activitățile economice (sub toate aspectele) stabile, Nokia nu doar și-a început activitatea economică în apropierea municipiului, ci și-a și încheiat-o. Impactul Nokiei a fost semnificativ: în 2010 a reprezentat 30% din PIB-ul județului și 1,3% din cel național, 60% din exporturile județului și 4% din cele naționale[42]; de asemenea,

[40] Conform Legii nr. 346/2004.
[41] Conform datelor primite de la ORCT Cluj
[42] Al doilea exportator al Romanie dupa Dacia

numărul mediu de angajați (2.500) este egal cu 5% din numărul total al angajațiilor ÎMM-urilor din Cluj-Napoca.

Cu toate acestea, atât venirea cât și plecarea companiei a generat efecte adverse la nivelul populației, al bugetului local și al celorlalti agenți economici din vecinătate. Chiar dacă marile companii reprezintă un câștig considerabil pentru economia locală, plasa de siguranță (cel puțin la acest nivel) atât pentru populație (din perspectiva locurilor de muncă) cât și pentru autorități publice locale (din perspectiva veniturilor) este reprezentată de ÎMM-uri (prin locurile de muncă oferite de acestea precum și prin resursele financiare cu care contribuie la bugetele locale).

Chiar dacă sunt privite doar din perspectiva forței economice a acestora (Tabel A2), ÎMM-urile rămân o parte importantă a economie municipale, iar continua dezvoltare a acestora poate să asigure dezvoltarea economică sustenabilă dorită la nivel local, chiar dacă aceasta va fi atinsă într-o perioadă mai lungă de timp.

Turism: potențialul de cazare

O posibilă oportunitate de dezvoltare pentru Cluj-Napoca este turismul. În anul 2011 (cel mai recent an pentru care INS oferă date statistice), pe raza municipiului existau 79 unități de cazare care ofereau un număr total de 4.327 de locuri de cazare în: 39 de hoteluri, 12 vile turistice, 6 hosteluri, 1 camping, 20 de pensiuni urbane și o pensiune agro-turistică (Tabel T1).

Deși numărul de locuri din aceste unități de cazare a cunoscut un trend descendent din 2001 până în 2003, din anul 2004 capacitatea locativă a agenților economici care activează în domeniul turismului a crescut; astfel, din 2000 până în 2011 s-au creat peste 1000 de locuri noi în diferite unități de cazare. De asemenea, numărul unităților de cazare a crescut constant, de la doar 17 în anul 2000 pînă la 79 în 2011; mai mult, specificul acestora s-a modificat în timp.

Hotelurile reprezintă aproape 50% din totalul numărului unităților de cazare, iar capacitatea locativă a acestora este de aproape 75% din total. Vilele turistice și pensiunile urbane se situeaza pe locul secund ca și numar de unități și capacitate de cazare.

Hostelurile, campingurile și agro-pensiunile dețin cele mai puține locuri de cazare, fapt explicabil prin numărul redus al acestor unități.

Tabel T1: Unități de cazare (2000-2011)

Tip unitate Nr. Locuri	**2000**	**2001**	**2002**	**2003**	**2004**	**2005**	**2006**	**2007**	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**
Hotel	14	17	16	17	22	29	29	32	33	34	32	39
Locuri	1.875	1.872	1.866	2.021	2.264	2.684	2.642	2.848	2.950	3.010	2.655	3.410
Vila Turistica	1	3	3	6	8	12	11	11	11	11	11	12
Locuri	25	62	80	271	242	292	294	294	292	290	302	349
Hostel	-	-	1	2	3	2	2	2	2	4	4	6
Locuri	-	-	16	27	64	32	32	32	32	76	76	130
Camping	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1
Locuri	1.320	1.128	1.128	86	93	86	95	95	86	86	86	86
Pensiuni Urbane	-	1	1	1	1	1	10	10	10	12	19	20
Locuri	-	13	16	16	80	188	239	230	230	211	309	344
Agro-Pensiuni	-	1	1	1	-	-	-	1	2	2	-	1
Locuri	-	21	21	21	-	-	-	13	23	23	-	8
Motel	1	1	1	1	1	1	1	1	-	-	-	-
Locuri	-	16	16	16	16	16						-
Hotel pt. Tineret	-	-	-	-	-	2	2	2	2	-	-	-

Locuri	-	-	-	-	-	44	44	44	44	-	-	-
Total Unitati	17	25	24	30	39	53	57	61	61	64	67	79
Total Locuri	3.243	3.136	3.167	2.482	2.783	3.342	3.362	3.572	3.657	3.696	3.428	4.327

În alta ordine de idei, publicul țintă (sau potențialii clienți) al acestor unități diferă: primele trei menționate anterior oferă servicii de calitate superioară (reflectate de regulă și în tarife), în timp ce serviciile oferite de campinguri, pensiuni agro-turistice și hosteluri sunt adresate persoanelor predispuse cheltuielilor modice.

În acest context, o ipoteza care poate fi luată considerare este aceea ca serviciile de cazare existente pe raza Municipiului Cluj-Napoca se adresează (cu predilecție) clasei de mijloc și celei de sus. Astfel, o posibilă orientare spre aceste categorii, care preferă servicii mai sofisticate/de calitate ridicată și sunt dispuse să suporte costuri de cazare mai mari, indică faptul că agenții economici din acest domeniu s-au adaptat cerințelor pieței, urmărind astfel obținerea unor câștiguri superioare, în beneficiul comunității locale (prin taxe și impozite)

Tipul	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Total perioada	Grad de utilizare (%)	Med. zile. cazare
Hoteluri															
Capacitate	-	687.730	706.352	710.563	781.087	932.881	973.422	1.045.987	1.029.502	940.862	1.019.711	1.239.396	10.067.493	**30,71**	**1,76**
Sosiri	-	105.793	121.721	146.725	174.550	179.902	174.370	193.070	184.791	139.284	152.141	185.291	1.757.638		
Innoptari	-	178.222	209.778	245.455	281.480	307.622	315.102	380.146	341.016	249.354	267.376	316.555	3.092.106		
Vile turistice															
Capacitate	-	226.30	320.02	93.853	118.270	103.153	110.709	110.450	106.872	106.442	104.358	119.742	1.028.481	**35,85**	**1,55**
Sosiri	-	5.497	7.347	12.749	15.545	24.522	33.322	36.480	36.477	24.571	22.486	18.729	237.725		
Innoptari	-	9.638	13.241	24.221	25.242	38.864	48.334	56.243	518.46	36.912	34.376	298.38	368.755		
Hosteluri															
Capacitate	-	4.400	3.424	9.855	16.690	15.961	11.680	11.680	11.712	27.740	28.716	37.588	179.446	**14,67**	**1,79**
Sosiri	-	84	199	908	2.402	1.593	934	1.175	1.389	2.683	717	2.628	14.712		
Innoptari	-	168	199	1.215	3.759	2.847	1.880	2.693	2.925	5.210	1.272	4.149	26.317		
Campinguri															
Capacitate	-	411.720	411.720	31.390	31.476	31.390	31.390	31.390	31.476	31.390	31.390	31.390	1.106.122	**6,02**	**1,37**
Sosiri	-	7.077	8.826	4.596	4.012	3.843	5.741	5.503	4.334	1.646	845	2.336	48.759		
Innoptari	-	7.077	8.826	6.872	6.494	6.466	8.879	7.716	6.776	2.835	1.437	3.228	66.606		
Pensiuni urbane															
Capacit	-	2.576	5174	16.02	3686	69472	80377	83869	84180	81995	116759	126233	703518		

ate				2	1									**26,89**	**1,57**
Sosiri	-	540	1.044	4.192	9398	10562	14121	20963	24162	14874	8241	12354	120451		
Innoptari	-	792	1.811	4.998	12639	15633	22563	36272	39752	22871	12970	18851	189152		
Agro-pensiuni															
Capacitate	-	7.665	7.665	-	-	-	-	-	3.660	4.443	1.170	2.920	27.523	**16,02**	**1,33**
Sosiri	-	1.027	1.207	-	-	-	-	-	589	399	11	88	3.321		
Innoptari	-	1.027	1.207	-	-	-	-	-	1.178	798	22	176	4.408		
Motele															
Capacitate	-	5.840	5.344	5.840	5.856	5.840	5.840	5.344	-	-	-	-	39.904	**38,87**	**1,00**
Sosiri	-	1.709	1.993	2.298	1.732	1.323	4.557	1.897	-	-	-	-	15.509		
Innoptari	-	1.709	1.993	2.298	1.732	1.323	4.557	1.897	-	-	-	-	15.509		
Hotele pt. Tineret															
Capacitate	-	-	-	-	-	10.087	16.060	16.060	16104	-	-	-	58.311	**23,45**	**1,87**
Sosiri	-	-	-	-	-	368	1.764	2.255	2923	-	-	-	7310		
Innoptari	-	-	-	-	-	546	2.997	4.286	5846	-	-	-	13.675		
Total (pt. fiecare an)															
Capacitate	-	1.142.561	1.171.681	867.523	990.240	1168.784	1.229.478	1.304.780	1.283.506	1.192.872	1.302.104	1.557.269	13.210.798	**28,59**	**1,71**
Sosiri	-	121.727	142.337	171.468	207.639	222.113	234.809	261.343	254.665	183.457	184.441	221.426	2.205.425		
Innoptari	-	198.633	237.055	285.059	331.346	373.301	404.312	489.253	449.339	317.980	317.453	372.797	3.776.528		

Cu toate acestea, analiza activităților unitaților de cazare din ultimii 10 ani, oferă dovezi substanțiale că potențialul economic al acestora nu a fost utilizat pe deplin.

În perioada 2001-2011, capacitatea anuală de cazare (calculată/definită ca numărul de locuri de cazare înmulțit cu numărul de zile în care această activitate este posibilă pentru fiecare unitate de cazare) a crescut constant. Aceeași tendință se observă si în cazul sosirilor și a înnoptărilor în aceste unități de cazare, activitatea turistică crescând astfel constant (Tabel T2, pagina anterioară).

În cazul hotelurilor, capacitatea anuală de cazare s-a dublat (de la 687.730 la 1.239.396), lucru care a coincis cu creșterea cu aproximativ 80% a numărului de sosiri (de la 105.793 la 185.291) și de înnoptări (de la 178.222 la 316.555).

În cazul vilelor turistice, capacitatea anuală de cazare a crescut de peste 5 ori (de la 22.630 la119.742), numărul de sosiri a crescut de peste 3 ori (de la 5.497 la 18.729) iar numărul de înnoptari s-a triplat (de la 9.638 la 29.838).

Hostelurile și-au înmulțit capacitatea anuală de cazare de peste 8.5 ori (de la 4.400 la 37.588), și au reusit să își crească numărul de sosiri de peste 31 de ori (de la 84 la 2.628) și numărul de înnoptări de aproape 25 de ori (de la 168 la 4.149).

Pensiunile urbane au înregistrat și ele creșteri, capacitatea anuală de cazare crescând de peste 49 ori (de la 2.576 la 126.233), numărul de sosiri crescând de 23 de ori (de la 540 la 12.354) și cel de înnoptări de 24 de ori (de la 792 la 18.851).

La polul opus se află campingurile care și-au diminuat activitatea, capacitatea anuală de cazare scazând de peste 13 ori (de la 411.720 la 31.390), numărul de sosiri diminuându-se cu 2/3 (de la 7.077 la 2.336) și cel de înnoptari înjumătățindu-se (de la 7.077 la 3.228).

Celelalte unități de cazare (respectiv agro-pensiuni, moteluri și hoteluri pentru tineret) pentru care nu există date pe toată perioada analizată, au înregistrat și ele creșteri considerabile.

Exista totuși o serie de aspecte (limitări) care trebuie luate în considerare:

- creșterile spectaculoase din unele cazuri menționate anterior se datorează valorilor foarte reduse corespunzătoare anului 2001;
- creșterile limitate în cazul hotelurilor și vilelor turistice poate fi explicat prin valorile inițiale care erau considerabil mai mari comparativ cu celelalte unități de cazare;
- singurele forme de cazare care și-au diminuat cu adevărat activitatea sunt campingurile, acestea devenind o opțiune tot mai puțin dorită/atrăgătoare pentru turiști;
- trebuie să avem în vedere posibilitatea ca agenți economici responsabili de aceste uniăți de cazare să nu își fi declarat (din rațiuni financiar-fiscale) întreaga activitate desfășurată pe parcursul anilor, element care ar putea reduce din acuratețea analizelor; cu toate acestea, acest aspect este în afara ariei de acțiune directă a autorilor (menționăm totuși că datele sunt cele oficiale transmise de INS).

Per ansamblu, deși capacitatea anuală de cazare a crescut cu mai puțin de 30% (de la 1.142.561 în 2001 la 1.557.269 in 2011), numărul de sosiri a crescut cu 80% (de la 121.727 la 221.426) și cel de înnoptări cu 85% (de la 198.633 la 372.797). În termeni nominali, creșterea activității turistice (în special a cazării) este evidentă pentru perioada 2001-2011, dar aceasta relevă doar îmbunatățirea domeniului nu și eficacitatea acestuia.

În scopul obținerii unor informații despre eficacitatea folosirii unităților de cazare, propunem drept indicatori:

I. **Gradul de utilizare:** acesta măsoara procentul din capacitatea anuală de cazare care a fost utilizat prin înnoptare (în perioada 2001-2011).

Formula de calcul: Total înnoptări (2001-2011)*100 / Total capacitate anuală de cazare (2001-2001).

II. **Numărul mediu de zile de cazare:** acesta măsoara durata medie a cazării/înnoptării (în perioada 2001-2011).

Formula de calcul: Total înnoptari (2001-2011)/Total sosiri (2001-2001).

Pornind de la acești doi indicatori, se observă că aceasta sub-ramura a turismului, deși esențială pentru întreg domeniul turistic, nu a fost utilizată la capacitate optimă. Per ansamblu, gradul de utilizare este sub 29%, cea ce înseamnă că cinci zile din săptămână locurile puse la dispoziție de unitățile de cazare rămân neocupate. Mai mult, la nivel agregat, numărul mediu de zile de cazare este sub 2 (1,71).

În perioada 2001-2011, gradul cel mai mare de utilizare este întâlnit în cazul motelurilor (38,87%), urmate de vile turistice (35,85%), hoteluri (30,71%), pensiuni urbane (26,89%) și hoteluri pentru tineret (23,45%). La polul opus se află campingurile (6,02%), urmate de hosteluri (14,67%) și agro-pensiuni (16,2%).

Situatia se modifică puțin în cazul numărului mediu de zile de cazare: hotelurile pentru tineret sunt preferate pentru perioade de timp "relativ mai lungi" (1,87), urmate de hosteluri (1,79) și hoteluri (1,76). Cel mai putin timp este petrecut în moteluri (1), agro-pensiuni (1,33), campinguri (1,37), vile turistice (1,55) și pensiuni urbane (1,57).

Conform datelor analizate anterior, putem conclude (sau atrage atenția asupra faptului) că infrastructura de cazare existentă pe raza municiupiului Cluj-Napoca nu este folosită la capacitate optimă, limitând astfel posibilitățile de dezvoltare socio-economică existente la nivel local.

Analiza avantajului competitiv

Indicatori de avantaj/dezavantaj competitiv ai municipiului Cluj-Napoca[43]

1. Rezumat

Pentru a putea deveni competitiv, municipiul Cluj-Napoca ar trebui să îşi identifice atuuri, puncte tari pe care să le poată folosi ca instrumente de marketing teritorial. Acele atuuri – preferabil mai puține ca număr dar clar conturate – vor sta la baza imaginii oraşului şi vor avea posibilitatea să transforme municipiul Cluj-Napoca într-un brand puternic pe plan internaţional. Fără îndoială, un oraş precum Clujul ar trebui să se dezvolte într-un mod cât mai armonios, variat şi echilibrat cu putinţă, într-un mod care să nu creeze disparităţi grave între oameni şi domenii ale vieţii sociale. Altfel spus, să se dezvolte într-un mod în care fiecare segment al comunităţii să crească proporţional cu ritmul de creştere al comunităţii. Managementul integrat al oraşului ar trebui să ţină cont de toate aceste lucruri dar să fie centrat pe o serie de *componente clare* care pot fi utilizate ca avantaj competitiv în dezvoltarea comunității

Pornind de aici, acest capitol al analizei preliminare are scopul de a stabili atât forţele motrice cât şi obstacolele de care Clujul poate dispune pentru a face faţă oricărei forme de competiţie teritorială. Scopul identificat a impus formularea unor obiective specifice, ce au constat în stabilirea unui portret robot al oraşului (principalii indicatori care pot fi supuşi competiţiei), a unei liste de oraşe potenţial competitoare pentru Cluj, precum şi în identificarea avantajelor, dezavantajelor şi a riscurilor competitive.

Până acum municipiul Cluj-Napoca a fost perceput ca un oraş cu potenţial de dezvoltare pe un număr variat de sectoare. Aici pot fi introduse, printre altele, sectoare precum cel universitar, economic, medical, administrativ şi turistic. Lor li s-a adăugat capitalul intelectual al comunităţii ca rezultat al tradiţiei academice, potenţialul inovativ încurajat de institutele de cercetare clujene şi, nu în ultimul rând, accesul la informaţie dat de ponderea mare pe care sectorul IT o are în economia clujeană. Caracterul multicultural al comunităţii a fost, de asemenea, perceput în ultimii 7 ani ca un capital de dezvoltare a oraşului.

Pentru anii care urmează şi care vor fi cuprinşi în noua strategie de dezvoltare a oraşului, Cluj-Napoca îşi caută acei indicatori pe baza cărora să poată disputa resurse cu oraşe străine de anvergură comparabilă. Dacă până în prezent Clujul s-a format şi consolidat ca un centru al Transilvaniei şi al doilea oraş din ţară, ambiţia şi provocarea pentru viitor este aceea de a transforma comunitatea într-una puternică şi reprezentativă la nivel european. În această paradigmă se desfăşoară acum întregul demers care vizează stabilirea indicatorilor de avantaj competitiv. Capitolul se bazează pe principiul că indicatorii de avantaj competitiv ai oraşului nu pot fi analizaţi decât *în relaţie directă* cu domenii specifice şi oraşe competitoare clar determinate. Rupţi din acest ansamblu relaţional, indicatorii riscă să fie greu de măsurat şi să devină, prin urmare, intangibili.

Pe această logică a relaţiei directe cu oraşe şi domenii de activitate, analiza din cadrul acestui capitol s-a bazat pe următorul algoritm:

- Definirea profilului oraşului: s-au ales trei indicatori consideraţi reprezentativi – centru universitar, centru medical, şi oraş potrivit industriei cinematografice şi evenimentelor de profil;
- Stabilirea unei arii de căutare a potenţialilor competitori: aici aria s-a limitat la ţările din Europa Centrală, membre ale Uniunii Europene, cu accent pe Ungaria şi Austria;
- Identificarea potenţialelor oraşe competitoare;
- Analiză, concluzii şi recomandări pentru dezbaterile ulterioare.

[43] Datele prezentate în această secțiune reprezintă o analiză preliminară. Acestă secțiune – avantaj competitiv – urmează să fie dezvoltată mai amplu de către un workin-group specializat care va avea ca scop principal identificarea unui set de indicatori clar privind avantajul competitiv al comunității şi recomandări pentru valorizarea acestuia.

Pentru fiecare dintre cei trei indicatori aleşi pentru analiză – centru universitar, centru medical şi centru al evenimentelor cinematografice – s-au căutat potenţiale oraşe competitoare. În cazul universităţilor, de exemplu, s-au căutat instituţii de învăţământ superior din oraşe care să aibă dimensiuni comparabile cu cele ale Clujului şi care să se găsească în vreuna dintre ţările mai sus menţionate. Apartenenţa la ierarhia Shanghai 500 a fost un criteriu important de selecţie, dar nu o condiţie *sine que non*. Algoritmul a continuat şi pe baza indicatorului centru medical, prin căutarea unor oraşe din aceeaşi arie, în care să funcţioneze clinici performante şi care să găzduiască, la modul general, o viaţă medicală intensă în cercetare, inovaţie şi servicii de calitate. Nu în ultimul rând, s-au căutat evenimente cinematografice care să poată concura cu TIFF, festivalul de profil care este considerat a fi unul dintre cele mai reprezentative eveniment internaţionale din Cluj. În acest caz aria de căutare a fost mai extinsă, iar limitele geografice au fost mai flexibile.
Ţinându-se cont de rezultatele obţinute, listele de oraşe rezultate din fiecare indicator au fost analizate pentru a se identifica punctele de suprapunere. Mai exact, este vorba de acele oraşe care se regăsesc şi pe lista competitorilor universitari şi pe cea a competitorilor medicali etc. Acele oraşe au putut fi percepute ca potenţiali competitori fie totali (pe toţi indicatorii), fie parţiali (pe o parte din ei). De pildă, aşa s-a ajuns la oraşe maghiare precum Debrecen şi Szeged sau austriece precum Graz şi Linz.
Ca tendinţă generală, analiza conturează componenta de centru universitar şi cea de oraş-verigă a comunităţii cinematografice internaţionale ca fiind principalele direcţii strategice furnizoare de avantaje competitive. Tema Cluj-centru medical poate fi considerată mai degrabă o direcţie care necesită în perioada următoare măsuri şi investiţii mai mari, astfel încât avantajele competitive să poată prevala în final dezavantajelor atunci când termenul de referinţă constă în centre medicale occidentale.
De asemenea, capitolul atrage atenţia şi asupra riscurilor la care oraşul se expune din perspectiva competitivităţii: riscul ca dezavantajele să se agraveze în timp, ceea ce ar spori în sens negativ distanţa dintre Cluj-Napoca şi concurenţi, respectiv riscul ca avantajele să fie preluate de către competitori şi să nu aibă astfel anduranţă pe termen lung.

2. Introducere

Această secţiune a analizei preliminare urmăreşte stabilirea principalelor elemente, trăsături, care îi pot conferi oraşului Cluj-Napoca un atu în orice formă de competiţie teritorială care antrenează acest oraş. Concomitent cu atuurile, secţiunea caută să depisteze acele handicapuri care pot îngreuna plasarea oraşului în raport cu alte localităţi.
În realizarea acestei analize (a avntajului competitiv) am pornit de la următoarele asumpţii:
- Spiritul competitiv poate fi un motor sustenabil pentru creșterea calității vieții
- Identificarea unor posibile avantaje competitive presupune analiza potențialilor competititori
- Avantajul competitiv va fi definit pe baza unei analize duble: mediul intern și mediul extern

Prin urmare, scopul secţiunii este acela de a stabili atât forţele motrice cât şi obstacolele de care Clujul dispune atunci când este angrenat într-o competiţie teritorială. De altfel, acest scop se fundamentează pe ideea că orice tip de competiţie care poate antrena Clujul are ca finalitate atragerea de capital uman (turişti pe termen scurt, rezidenţi pe termen mediu şi locuitori pe termen lung), respectiv resurse financiare (consum de servicii în cazul celor care vizează Cluj-Napoca doar pe termen scurt ca turişti, vizitatori şi iniţiativă privată pentru cei care văd în Cluj-Napoca un teren de dezvoltare pe termen lung).
În vederea atingerii scopului, secţiunea fixează cinci obiective:
O1: Stabilirea unui portret robot al oraşului compus din principalii săi indicatori care pot fi supuşi competiţiei;
O2: Prioritizarea indicatorilor şi focalizarea atenţiei pe trei dintre ei, care să fie consideraţi mai reprezentativi şi cu potenţial strategic;

O3: Stabilirea, pe baza fiecărui indicator extras din portretul robot, a unei liste de oraşe potenţial competitoare pentru Cluj;
O4: Identificarea gradului de suprapunere a celor trei liste în scopul ierarhizării indicatorilor;
O5: Stabilirea avantajelor şi dezavantajelor competitive ale oraşului (în cazul ambelor se va realiza şi o apreciere a gradului de „imitabilitate" a acestora – măsura în care ele pot fi „copiate" de către competitor).
Formularea obiectivelor s-a bazat şi pe raţionamentul potrivit căruia principalul instrument pe care oraşul Cluj-Napoca îl poate folosi în vederea atragerii de resurse (prin devansarea competitorilor) constă în imagine. Aceasta din urmă trebuie construită pe acele trăsături caracteristice care diferenţiază oraşul.

3. Sinteza principalilor indicatori de avantaj competitiv dezvoltaţi în oraşul Cluj-Napoca în ultimii şapte ani

Analiza cuprinsă în acest capitol va porni de la o diagnoză a prezentului şi va sugera direcţii viitoare în spiritul întregului demers de planificare strategică a municipiului Cluj-Napoca. Pentru ca acest tip de analiză să fie posibil, este oportun să se pornească de la o scurtă sinteză a indicatorilor de avantaj competitiv dezvoltaţi de comunitatea clujeană în ultimii 7 ani, interval ce a fost vizat de actualul cadru strategic al oraşului.
Această sinteză va enumera descriptiv principalele caracteristici considerate sau percepute a fi avantajoase pentru Cluj-Napoca în raport cu alte oraşe competitoare. Aceste trăsături au fost enunţate în actualul document de planificare strategică a Clujului care are în vedere perioada 2006-2013.
Percepţia generalizată este aceea că oraşul Cluj are un potenţial de dezvoltare pe un număr variat de sectoare, precum cel universitar, economic, medical, administrativ, turistic şi asociativ. În cazul celui din urmă, este vorba de potenţialul civic al comunităţii, de faptul că locuitorii Clujului au un spirit de responsabilitate comunitară mai mare ca în alte oraşe din ţară. Un argument indirect este şi numărul mare de organizaţii neguvernamentale înregistrate în cluj (nr efectiv) .
De asemenea, Strategia 2007-2013 indică principalele elemente cu valoare strategică ale oraşului şi anume principalele forţe pe care Clujul se poate sprijini în propria sa dezvoltare:
- Capitalul intelectual ca rezultat al tradiţiei academice;
- Potenţialul inovativ încurajat de institutele de cercetare clujene; şi
- Accesul la informaţie dat de ponderea mare pe care sectorul IT o are în economia clujeană.

Pornind de la acest mix între potenţial şi capital de dezvoltare, Clujul a fost perceput în ultimii ani ca fiind un oraş ce poate conta şi concura pe domenii variate de activitate precum învăţământ, activităţi financiar – bancare şi de asigurări, construcţii, sănătate, transport şi comunicaţii, comerţ, industrie uşoară, administraţie publică.
Ţinând cont de datele prezentate şi de cele care urmează să fie introduse în continuare, analiza de faţă va indica la final un număr mai restrâns de indicatori de avantaj competitiv şi va sugera investigarea lor în profunzime pentru a se vedea dacă şi în ce măsură se poate miza pe ei în următorii ani. Astfel, se porneşte de la premisa că nu este necesar ca oraşul să-şi dezvolte capacitatea competitivă pe o gamă variată de sectoare de activitate ci, mai degrabă, să-şi cultive potenţialul pe indicatori mai puţini, dar bine conturaţi.

4. Descrierea metodei de lucru

Având în vedere că această parte a documentului este o analiză care nu urmăreşte altceva decât să contribuie la punerea unor premise în activitatea de planificare strategică a Clujului, toate informaţiile care vor fi aici prezentate se bazează pe date secundare.
Organizarea colectării de date a pornit de la trei nevoi fundamentale:

4.1 Definirea profilului oraşului: s-au ales trei indicatori consideraţi reprezentativi – centru universitar, centru medical şi oraş potrivit industriei cinematografice şi evenimentelor de profil (ultimul indicator a fost propus pornindu-se de la tradiţia şi forţa pe care TIFF o are în Cluj-Napoca şi, prin urmare, potenţialul oraşului de a se impune pe scena evenimentelor cinematografice internaţionale).
4.2 Stabilirea unei arii de căutare a potenţialilor competitori: în acest caz s-a pornit de la premisa că aria de căutare a oraşelor competitoare nu ar trebui să fie una extinsă, ci una limitată. Ideea s-a bazat pe prezumţia că potenţialul investitor/turist, atunci când ia în calcul posibilitatea de a veni în Cluj-Napoca, tinde să aibă o opţiune formată vizavi de regiunea care îl interesează şi în cadrul căreia caută soluţii alternative. Din acest motiv, aria de căutare s-a limitat, orientativ, la ţări din Europa Centrală, membre ale spaţiului comunitar: Austria, Ungaria, Cehia, Slovacia, Polonia, Bulgaria.
4.3 Identificarea potenţialilor competitori: este activitatea care s-a realizat ţinându-se cont de cele două nevoi prezentate anterior şi de cei trei indicatori deja enunţaţi şi consideraţi reprezentativi pentru Cluj-Napoca.
La final, datele colectate au fost supuse unor analize menite să atingă scopul acestei secţiuni.

5. Prezentarea datelor

5.1 Oraşe potenţial competitoare pe baza indicatorului „centru universitar"

Colectarea de date a avut ca punct de pornire un studiu realizat de organizaţia Educativa care prezintă o situaţie la nivel naţional a principalelor destinaţii de studiu în străinătate a adolescenţilor români. Mai exact, cercetarea arată o ierarhie a principalelor ţări unde studenţii români şi-au depus candidatura pentru obţinerea unor burse. Acest studiu, deşi nu este focalizat pe Cluj-Napoca, a fost un punct de pornire pentru căutarea de oraşe competitoare. Făcând o medie raportată la anii 2001-2012, studiul evidenţiază ţări precum Franţa, Germania, Austria, Ungaria ca destinaţii potenţiale.
Am ţinut cont cu precădere de oraşe cu dimensiuni comparabile Clujului care să dispună de universităţi generaliste, în măsură să le ofere studenţilor pachete de servicii educaţionale pe domenii distincte de activitate. S-a urmărit de asemenea şi ca universităţile să facă parte din ierarhia Shanghai 500 top însă această condiţie nu a fost una *sine qua non* în alegerea centrelor universitare competitoare.
Localităţile şi ţările în care se situează acestea au fost ordonate pe criteriul proximităţii faţă de Cluj-Napoca. Am început, prin urmare, cu ţările mai apropiate de oraşul care ne interesează şi am încheiat cu cele mai îndepărtate.

5.1.1 Ungaria: Debrecen şi Szeged

Argument – cele două oraşe sunt apropiate geografic de Cluj-Napoca şi pot constitui o ameninţare datorită forţei de a atrage studenţi internaţionali care vizează centrul Europei alături de studenţi români, în special cei de etnie maghiară. Mai trebuie subliniat faptul că Universitatea din Szeged ocupă poziţia 457 în ierarhia Shanghai 500.

5.1.2 Austria: Graz şi Linz

Argument – competiţia cu oraşele austriece se bazează pe argumentul apropierii geografice. Se poate vorbi în acest caz de distanţe care pot fi parcurse cu maşina pe o infrastructură foarte bună de transport rutier. Criteriului geografic i se adaugă nivelul ridicat de competitivitate din cele două oraşe. Graz de exemplu (287.723 locuitori) are trei universităţi în Shanghai 500, iar Linz o universitate.

5.1.3 Bonn şi Mannheim

Argument – deşi în acest caz este vorba de o ţară mai îndepărtată, două oraşe germane ar putea să fie luate în calcul ca potenţiale localităţi competitoare. Fiind de dimensiuni comparabile cu cea a Clujului, Bonn şi Mannheim dispun de universităţi internaţionale puternice. Una dintre ele îşi desfăşoară integral activitatea în limba engleză, iar o alta ocupă poziţia 127 în ierarhia Shanghai.

Analiza noastră a identificat mai departe oraşe universitare din Franţa, dar şi din ţări nordice pe care Clujul le poate adopta ca modele sau bune practici, însă nu ca şi competitori din două motive: sunt îndepărtate şi au un nivel de dezvoltare ce deocamdată nu permite realizarea de comparaţii dintre acestea şi municipiul Cluj-Napoca.

5.2. Oraşe potenţial competitoare pe indicatorul centru medical

5.2.1 Ungaria: Debrecen şi Szeged

Argument – cele două oraşe pot fi considerate competitori direcţi, deoarece au potenţialul de a atrage numeroşi pacienţi români din nord-vestul ţării şi implicit din Cluj-Napoca. Statisticile evidenţiază faptul că pacienţii români cheltuie anual în Ungaria sume sume considerabile pe consumul de servicii medicale. O bună parte din resursele financiare menționate sunt direcționate în cele două oraşe. Luând în calcul media europeană, unităţile spitaliceşti din Debrecen şi Szeged percep taxe mai mici şi mai accesibile decât majoritatea oraşelor din UE. De multe ori taxele sunt considerate atractive chiar şi pentru românii care le percep ca fiind mai avantajoase decât costurile totale pe care le presupune spitalizarea în România.

5.2.2 Austria: Graz şi Linz

Argument – deşi dispun de tarife mari, spitalele din Graz şi Linz atrag anual pacienţi din toată Europa şi chiar din afara continentului. Numeroşi români din vestul ţării apelează la serviciile unităţilor spitaliceşti din cele două oraşe pentru control, tratament, operaţii şi recuperare. Concomitent cu viaţa medicală, cele două oraşe dezvoltă şi o viaţă academică graţie universităţilor de profil medical care desfăşoară activităţi de cercetare la nivel înalt.

5.3 Oraşe potenţial competitoare pe indicatorul industrie cinematografică

În cazul de faţă, când ne referim la industria cinematografică punem accent pe evenimente menite să promoveze producţia şi consumul cinematografic. Aceste evenimente (festivaluri în cea mai mare parte) difuzează, premiază (regizori, producători, actori, scenarişti) şi creează condiţii propice dezbaterii, polemicii pe marginea unei pelicule sau a alteia. Ca efect colateral, ele stimulează consumul de servicii şi cultivă imaginea oraşului gazdă.

Clujul este un astfel de oraş, al cinefililor, în condiţiile în care TIFF (*Transylvanian International Film Festival*) reprezintă cel mai renumit festival de film din Centrul şi Estul Europei – peste 67.000 spectatori în 2012, cu aproape 10% mai mult comparativ cu anul precedent şi un număr record de 400 de proiecţii, din care 241 de proiecţii de filme din 41 de ţări. TIFF este considerat a fi cel mai bine conturat eveniment din Cluj-Napoca, imaginea căruia este asociată cu acest oraş.

În timp, datorită dimensiunii evenimentului şi a impactului său pozitiv asupra imaginii Clujului, s-a considerat că brand-ul TIFF nu trebuie folosit doar în perioada de desfăşurare a festivalului, ci permanent. Aşa s-au format „Casa TIFF", „EducaTIFF" şi alte proiecte menite să dea continuitate acestui instrument atât de util în promovarea imaginii oraşului.

Pornind de aici, această secţiune a analizei a avut ca scop identificarea altor festivaluri de anvergură similară TIFF-ului şi a oraşelor în care acestea se desfăşoară. Pentru a găsi potenţiali competitori, am pornit de la o scurtă caracterizare, în câteva cuvinte, a festivalului clujean. Câteva trăsături:

T1. Este universal în producţia cinematografică (peliculele rulate sunt de categorii diferite). Prin urmare, am exclus din aria de căutare festivalurile de nişă precum cele axate exclusiv pe comedie sau scurtmetraje.

T2. Este un brand al regiunii: titlul, denumirea festivalului, face trimitere la locul în care acesta se desfăşoară (în cazul TIFF este vorba de Transilvania care, prin transfer de imagine, trimite cu gândul la Cluj-Napoca, oraşul său reprezentativ).

T3. Are un caracter internaţional: înţelegem prin aceasta faptul că festivalul este o poartă de intrare în ţară a filmelor realizate în afara ei, dar şi o poartă de ieşire pentru filme româneşti.

De asemenea, pentru a găsi „adversarii" corecţi ai Clujului pe această componentă, am căutat evenimente cât de cât comparabile, excluzând, de exemplu, Festivalul de la Cannes, spre anvergura căruia Clujului i-ar fi foarte greu să aspire în prezent.

5.3.1 Karlovy Vary, Cehia

Argument – găzduieşte anual tradiţionalul *Karlovy Vary International Film Festival* care, conform Federaţiei Internaţionale a Asociaţiei Producătorilor de Film, este considerat a fi cel mai important eveniment cinematografic din Europa Centrală şi de Est, exact zona în care Clujul îşi caută potenţialii competitori. Karlovy Vary este un oraş mic, cu doar 53.000 de locuitori raportat la Cluj-Napoca, care are peste 300.000 de locuitori. Totuşi, ceea ce îi dă oraşului ceh forţă şi vizibilitate este tradiţia. Festivalul se desfăşoară anual din 1946 ceea ce presupune un „know-how" al organizatorilor dobândit în timp.

5.3.2 Berlin, Germania

Argument – găzduieşte anual *Berlin International Film Festival* cunoscut şi sub numele de *Berlinale*. A fost iniţiat în Berlinul de Vest în 1951 însă se desfăşoară cu regularitate din anul 1978. La fiecare ediţie a festivalului, cea mai bună peliculă este premiată cu Ursul de Aur, o distincţie omologată şi recunoscută pe plan internaţional. Ca oraş, Berlin este considerabil mai mare decât Clujul, 3.520.061 de locuitori, prin urmare este un oraş de categorie diferită. Totuşi, el merită să fie luat în considerare strict ca un competitor pe evenimente cinematografice, având în vedere că, pe acest indicator, aria de căutare nu este atât de limitată, iar gradul de elasticitate poate fi mai mare decât la centru universitar şi centru medical.

5.3.3 Sofia, Bulgaria

Argument – găzduieşte anual *Sofia International Film Festival* care este cel mai reprezentativ eveniment cinematografic din Bulgaria şi, spre deosebire de Berlinale sau Karlovy Vary, are o vechime comparabilă cu cea a TIFF-ului. Festivalul de film bulgar a avut prima sa ediţie în 1997 şi este deschis competiţiei cu premii din anul 2003. Deşi Clujul e greu de comparat cu Sofia în primul rând din cauza diferenţei de statut (Sofia este o capitală de stat în vreme ce Clujul nu este), puse pe acelaşi palier, România şi Bulgaria sunt două ţări comparabile din mai multe puncte de vedere.

6. Sinteza datelor obţinute şi a tendinţelor remarcate

Cu siguranţă, lista localităţilor care ar putea fi privite ca nişte concurenţi ai municipiului Cluj-Napoca este una orientativă şi deschisă. Numărul oraşelor care dispun de caracteristici asemănătoare celui care ne interesează este mai mare şi mai variat. Prin urmare, acest document nu constituie decât un reper al oraşelor europene la care Cluj-Napoca se poate raporta pe baza unor anumiţi indicatori. În continuare sunt subliniate acele oraşe care pot concura, prin urmare, cu Clujul pe mai mult de unul dintre indicatorii propuşi. Este vorba de Szeged şi Debrecen din Ungaria, respectiv Graz şi Linz din Austria.

Tabel ... : Propuneri de oraşe competitoare

Centru universitar	Centru medical	Cinematografie
Debrecen	Debrecen	Karlovy Vary
Szeged	Szeged	Berlin
Graz	Graz	Sofia
Linz	Linz	
Bonn		
Mannheim		

O tendinţă care poate fi remarcată în tabelul de mai sus este aceea de a identifica oraşele potenţial competitoare în ţări învecinate, precum Ungaria sau apropiate, precum Austria. De asemenea, au ieşit în evidenţă ca potenţiali competitori oraşele aflate în aceeaşi regiune europeană a Clujului, cele

accesibile din punctul de vedere al distanţei. Astfel, analiza subliniază oportunitatea de a privi prioritar oraşele din apropierea Clujului ca posibile ameninţări.

7. Avantaje/dezavantaje competitive ale oraşului Cluj-Napoca – analiză

7.1 Centru universitar

Tabelul ... prezintă pe tandemuri oraşele maghiare (Debrecen, Szeged) şi cele austriece (Graz, Linz). În raport cu fiecare tandem se prezintă principalele avantaje competitive pe care aceste oraşe le au faţă de Cluj-Napoca. Aceasta se traduce, practic, prin dezavantaje competitive ale Clujului în raport cu aceste localităţi. Tabelul conţine şi o coloană a dezavantajelor pe care oraşele le au faţă de Cluj-Napoca, dezavantaje ce pot fi decontate ca plusuri ale Clujului în raport cu competitorii săi. În dreptul fiecărui avantaj, dar şi dezavantaj tabelul conţine, pe câte o coloană distinctă, câte un număr de la 1 la 5: 1 poate fi considerat foarte greu de imitat din partea competitorului, iar 5 înseamnă foarte uşor de imitat.

Tabel ... : Avantajele oraşului Cluj-Napoca ca centru universitar în raport cu competitorii săi

ORAŞE	AVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)	DEZAVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)
Debrecen, Szeged	Vizibilitatea universităţilor dată de apartenenţa la topul Shanghai 500	**3**	Costuri (taxe de şcolarizare, costul vieţii)	**4**
	Avantaj geografic (mai la vest de Cluj)	**1**		
Linz, Graz	Vizibilitatea universităţilor dată de apartenenţa la topul Shanghai 500	**2**	Costuri (taxe de şcolarizare, costul vieţii)	**2**
	Învăţământ de specialitate mai performant	**2**		

Din tabel se pot desprinde următoarele idei. Pus în comparaţie cu oraşele din tabel, Clujul are următoarele dezavantaje: universităţile din oraş nu au acelaşi grad de vizibilitate în special când este vorba de cele specializate, de profil tehnic sau medical care contrapun cu mare dificultate instituţii de prestigiu precum cele din Graz.

Aşadar, în raport cu oraşele mai sus menţionate, luând în discuţie strict indicatorul „viaţă universitară", Clujul pierde la vizibilitate internaţională şi calitatea serviciilor educaţionale. Aceste dezavantaje pot fi anihilate în timp dacă universităţile clujene reuşesc să acţioneze ca un consorţiu şi să-şi fixeze o abordare strategică unitară menită să le cultive vizibilitatea şi calitatea serviciilor. În cazul competiţiei cu oraşele maghiare, diferenţele se pot nivela mai uşor, în vreme ce în raport cu oraşele din Austria, efortul va fi mai mare însă poate fi depus în următorii şase ani.

În ceea ce priveşte avantajele, Clujul deţine un atu ce are legătură cu costurile. Avantajul taxelor de şcolarizare reduse poate fi mai uşor de imitat, în special de Ungaria, în vreme ce costul vieţii (cazare, coş zilnic, acces la servicii) este un avantaj mai greu de imitat. De exemplu, este puţin probabil ca toate costurile mai sus enumerate să scadă curând în Graz sau Linz.

7.2 Centru medical

Tabelul ... prezintă oraşele competitoare de pe indicatorul centru medical şi subliniază atât avantajele cât şi dezavantajele pe care Cluj-Napoca le are în raport cu aceste localităţi.

Tabel ... : Avantajele oraşului Cluj-Napoca ca centru medical în raport cu competitorii săi

ORAŞE	AVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)	DEZAVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)
Debrecen, Szeged	Număr mai mare de clinici private	**3**	Distanţa (pentru clujeni)	**1**
	Preţuri mai avantajoase	**3**	Impedimentul lingvistic, cultural (pentru clujeni)	**3**
	Servicii de calitate (act medical, logistică, atitudinea personalului)	**3**	Relaţia pacient-aparţinători în timpul internării	**1**
Linz, Graz	Număr mai mare de clinici private	**3**	Preţuri ridicate	**2**
	Servicii de calitate (act medical, logistică, atitudinea personalului)	**3**	Adresabilitatea către un public cu situaţie financiară peste medie	**2**

În raport cu oraşele maghiare Clujul este dezavantajat competitiv de numărul mai mic de clinici private, calitatea serviciilor şi chiar de costuri atunci când îl comparăm cu Ungaria. Faţă de oraşele austriece, Clujul este avantajat competitiv de preţ şi de distanţă când vine vorba de capacitatea de a atrage pacienţi români. Indiferent de condiţii, o bună parte dintre pacienţii clujeni sunt forţaţi din motive financiare să rămână la clinici din Cluj-Napoca, deoarece nu îşi permit deplasare, internare şi tratament în străinătate. La aceste costuri se pot adăuga şi eventuale vizite şi şederi ale aparţinătorilor care însoţesc pacienţii.

7.3 Centru cinematografic

Tabelul ... propune ca potenţiali competitori pe cinematografie trei oraşe diferite atât din perspectiva ţării de provenienţă cât şi din perspectiva culturii, a dimensiunii etc.

Tabel ... : Avantajele oraşului Cluj-Napoca ca centru cinematografic în raport cu competitorii săi

ORAŞE	AVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)	DEZAVANTAJE FAŢĂ DE CLUJ	IMITABIL (1-5)
Karlovy Vary	Tradiţie de peste 50 de ani în organizarea evenimentului (experienţă şi know-how)	**2**	Dimensiunea oraşului (prea mic)	**1**
Berlin	Existenţa unui trofeu omologat, de prestigiu, precum „Ursul de Aur”	**1**	Dimensiunea oraşului (prea mare)	
Sofia	Statutul de capitală	**1**	Vechimea festivalului (cel din Sofia are mai puţine ediţii în spate decât TIFF,	**1**

			ceea ce echivalează cu o experienţă mai mică)	

Raportat la Karlovy Vary, Cluj-Napoca are un evident dezavantaj competitiv care constă în vechime: 11 ediţii comparate cu cele 60 de ediţii ale festivalului din Karlovy Vary. Diferenţa se va resimţi mereu în know-how, experienţă, conexiuni, vizibilitate, reputaţie. Totuşi, dacă privim din alt unghi, lipsa îndelungatei experienţe a TIFF-ului raportat la festivalul ceh poate fi, de ce nu, şi un avantaj competitiv. Un eveniment cinematografic mai nou înfiinţat ar putea să aducă mai multă noutate, imprevizibil comparativ cu un eveniment consacrat care, din prea multă rutină şi continuitate, riscă să nu mai inoveze, să nu mai surprindă. Clujul mai are un avantaj competitiv şi în ceea ce priveşte dimensiunea. Fiind un oraş mai mare decât Karlovy Vary, are o capacitate mai mare de a organiza evenimente de proporţii sub egida TIFF-ului.
Raportat la Berlin, Cluj-Napoca are un deficit care constă în lipsa unui trofeu omologat menit să recompenseze filmele care câştigă la TIFF. Dacă *Berlinale* se poate evidenţia cu „Ursul de Aur", festivalul clujean nu are un astfel de instrument de promovare. Avantajul pe care Clujul îl are în raport cu Berlinul constă tot în dimensiune. Dacă oraşul ceh Karlovy Vary era prea mic, Berlin este prea mare. Clujul are dimensiunea corespunzătoare pentru a organiza evenimente cinematografice: e suficient de mare pentru a putea găzdui evenimente de anvergură (cu tot ceea ce presupune acesta, de la cazare la spaţii de desfăşurare), dar nu exagerat. Nefiind o metropolă, Clujul poate crea în jurul său o comunitate mai strânsă a cinefililor şi e suficient de restrâns ca suprafaţă şi număr de locuitori încât să stimuleze relaţiile dintre cei pasionaţi de film.
Faţă de Sofia, Clujul e dezavantajat de faptul că nu e capitală şi deci, îi lipseşte anumite pârghii utile în organizarea de festivaluri bune. De cealaltă parte, există avantajul notorietăţii internaţionale a Transilvaniei, un brand care exprimă mai mult decât cel al Sofiei.

8. Concluzii

Centralizând tendinţele principale remarcate în analiză se pot contura o serie de concluzii ce decurg din acest capitol al analizei preliminare. Primul set de concluzii vizează aspecte de ordin general, iar cel de-al doilea se referă în concret la avantajele şi dezavantajele competitive ale oraşului Cluj-Napoca.
În ceea ce priveşte aspectele de ordin general, câteva idei ar trebui menţionate la finele acestei secţiuni. Prima dintre ele constă în faptul că indicatorii de avantaj competitiv ai oraşului nu pot fi analizaţi decât *în relaţie directă* cu oraşe competitoare clar determinate (oraşele cu care oraşul Cluj-Napoca poate fi interesat să dispute resurse) şi cu domenii de competiţie concret stabilite. Extraşi din context şi rupţi din relaţiile/legăturile în care se află, indicatorii devin greu de măsurat. Cea de-a doua idee ţine de caracterul dual al mai multor indicatori desprinşi din analiză. Este vorba de acele trăsături care pot fi considerate avantaje competitive în raport cu anumite oraşe sau domenii de competiţie şi dezavantaje competitive în raport cu altele.
Legat de aspectele aplicate care decurg din analiză şi făcând referire la indicatorii şi oraşele prezentate, se poate conchide că, la o primă vedere, dezavantajele competitive ale Clujului prevalează în raport cu avantajele.
Oraşul este dezavantajat competitiv de insuficienta vizibilitate a universităţilor care au un impact de notorietate internaţională mai redus decât în cazul oraşelor austriece (Graz, Linz) şi maghiare (Debrecen, Szeged). Un alt dezavantaj competitiv este legat de serviciile medicale din oraş şi anume de calitatea acestora considerată mai redusă în raport cu celelalte oraşe de referinţă. Lipsa de atractivitate a serviciilor medicale din oraş pentru eventualii consumatori străini este legată şi de preţ, care, în raport cu calitatea serviciilor, riscă să fie perceput ca dezavantajos. Dezavantajul legat de serviciile medicale din oraş are o circumstanţă agravantă şi prin faptul că eventualele măsuri de

îmbunătăţire calitativă a lor încă depind într-o prea mare măsură de stat şi prea mică de municipalitate. Deşi multe unităţi medicale au fost descentralizate în ultimii ani, buna lor funcţionare continuă să depindă de sistem şi de politici publice la nivel central. Aşadar, dacă dezavantajele competitive ce ţin de sistemul universitar clujean sunt mai uşor de corijat (este nevoie doar de un efort conjugat al universităţilor din oraş ca să-şi cultive vizibilitatea în plan internaţional şi să promoveze Clujul în această linie), vulnerabilităţile ce ţin de sistemul medical par – la o primă vedere cel puţin – să fie mai complexe şi mai dificil de corijat într-o perioada mai scurtă de timp.
În ceea ce priveşte avantajele competitive, Clujul are un atu în costul vieţii, în ceea ce presupune întreţinere, coş zilnic de cumpărături. Prin urmare, viaţa în Cluj-Napoca poate fi considerată mai ieftină în raport cu oraşe din Austria, de exemplu. Costurile sunt mai mici şi în ceea ce priveşte taxele aferente serviciilor universitare. Avantajele competitive ale Clujului sunt legate într-o mare măsură şi de relaţiile sale cu industria internaţională a evenimentelor cinematografice. Vechimea TIFF-ului (11 ediţii) îi dă acestui eveniment suficientă forţă, experienţă, vizibilitate şi credibilitate. De cealaltă parte, festivalul poate fi considerat încă „tânăr" în condiţiile în care 11 ani reprezintă un interval de timp considerabil mai mic comparativ cu „Berlinale" sau Karlovy Vary. Aceasta se poate traduce prin faptul că festivalul TIFF – cel mai reprezentativ eveniment internaţional al Clujului – mixează vechimea (ce poate fi asociată cu stabilitatea, tradiţia, know-how-ul în organizare) cu noutatea (ce poate reprezenta o ameninţare la adresa evenimentelor similare vechi, consacrate). Analizele realizate şi prezentate mai sus lasă să se întrevadă faptul că indicatorul industrie cinematografică, dacă este să fie comparat cu centru universitar sau centru medical, pare să furnizeze mai multe avantaje competitive pentru Cluj-Napoca decât dezavantaje. Această concluzie poate lansa mai departe ipoteza că ideea de centru cinematografic este o potenţială direcţie de dezvoltare strategică a oraşului pentru următorii ani. Alături de ea, dimensiunea universitară a Clujului merită să fie serios abordată dat fiind faptul că oraşul are multe pârghii în sporirea numărului de studenţi internaţionali în următorii ani.
Atât dezavantajele cât şi avantajele competitive ale oraşului comportă riscuri. Riscul dezavantajelor este acela de a se agrava în timp, în vreme ce riscul avantajelor este acela de a fi „imitate", „copiate" de către oraşele competitoare care pot recupera astfel avansul Clujului. De exemplu, în cazul unor dezavantaje legate de serviciile medicale precum numărul mic de clinici private sau raportul cost-beneficiu posibil perceput ca dezavantajos, riscurile la care Clujul se expune este acela al agravării situaţiei care ar putea, în cele din urmă, să înrăutăţească raportul dintre oraş şi competitorii săi. De asemenea, la un avantaj competitiv precum cel legat de costuri ar putea să recurgă şi oraşele concurente care ar putea tinde să îşi micşoreze şi ele costurile. Conjunctura economică din ultimii ani le-ar îndreptăţi să procedeze în acest fel. Această ipoteză duce spre concluzia că un oraş precum Clujul, ca purtător de ofertă, ar trebui să îi asigure investitorului sau turistului, purtătorul de cerere, o gamă cât mai bogată de servicii în schimbul unor costuri cât mai mici. De exemplu, ideea de forţă de muncă ieftină riscă în următorii ani să nu mai fie atât de atractivă pentru investitorul străin, dacă salariaţii clujeni nu dispun şi de calificare sau competenţă suficientă care să le servească multinaţionalelor interesate să investească în ţară. Conceptul de calitate a vieţii spre care viitorul oraşului se îndreaptă în perioada următoare ar putea fi interpretat şi în această cheie a preţului corect, a maximizării satisfacţiei de a trăi în Cluj-Napoca prin minimizarea costurilor.

9. Recomandări

Pornind de la datele de mai sus şi relaţiile dintre ele, această secţiune a analizei preliminare sugerează ca direcţii de dezvoltare a oraşului componenta de centru universitar şi cea de oraş-verigă a comunităţii cinematografice internaţionale. Mediul academic este deja un brand al Clujului şi un coagulant al energiilor pozitive care converg la dezvoltarea sa. Prin urmare, în următorii ani efortul comunităţii ar trebui să fie investit în creşterea forţei şi atractivităţii internaţionale a întregii industrii universitare a oraşului. În acest mod, Clujul poate aduce în oraş mai mulţi consumatori de servicii,

dar şi producători, antreprenori, persoane sau entităţi care pot contribui la producerea de plusvaloare pentru comunitate. Ideea de Cluj-centru cinematografic sau comunitate a cinefililor merită să fie şi ea o direcţie strategică a următorilor ani în condiţiile în care oraşul dispune de resursele necesare pentru succes şi are prin TIFF un instrument performant pe care îl poate întrebuinţa. Analiza de faţă mai arată că potenţialul medical al Clujului necesită schimbări radicale pentru a putea deveni unul competitiv la nivel internaţional. Dacă oraşul poate stimula în prezent turismul medical în cazul pacienţilor români din alte localităţi, forţa lui de a atrage pacienţi străini este foarte mică, iar motivele au fost deja expuse. Prin urmare, tema „Cluj-centru medical" poate fi greu considerată o direcţie de dezvoltare strategică. Ea ar putea fi abordată mai degrabă ca o vulnerabilitate pentru ameliorarea căreia ar trebui intervenit în următorii ani.
Ideile de mai sus au pornit de la premisa că un oraş ca şi Cluj-Napoca dispune deja de o forţă şi o reputaţie solidă în ţară având în vedere că este perceput ca fiind cel mai important centru din România, după capitală ţării. Prin prin urmare, prin analiza indicatorilor de avantaj competitiv s-a pledat pentru ideea că miza actuală a Clujului ar trebui să fie creşterea atractivităţii sale în rândul oraşelor din afara ţării care au vizibilitate cu precădere în Europa Centrală şi de Est.

NOTĂ

Documentul de față reprezintă un prim pas dintr-un demers mai amplu de realizare a unei strategii de dezvoltare strategică a municipiului Cluj-Napoca, pentru perioada 2013-2020, bazată pe o metodologie riguroasă și pe date empirice. Rolul principal al acestui document este cel de evidențiere a situației prezente în baza datelor disponibile la momentul analizei preliminare (februarie-aprilie 2013), date care reprezintă un punct de pornire pentru dezvoltarea inițială a viziunii strategice și ulterior a obiectivelor de dezvoltare strategică. Decidenții trebuie să aibă în vedere că în unele secțiuni – precum sănătate, avantaj competitiv, calitatea vieții – datele disponibile au fost reduse sau au făcut parte din studii inițiale și nu reprezintă date finale, ele urmând a fi completate prin intermediul unor studii mai ample sau a activității care urmează a fi desfășurate de grupurile de lucru specifice.

Anexa 2

Evaluarea actului de guvernare la nivel local din perspectiva bunei guvernări

Evaluarea actului de guvernare la nivel local din perspectiva bunei guvernări

Cluj-Napoca 2014

Instrument de evaluare: Urban Governance Index –UN – Habitat[1]

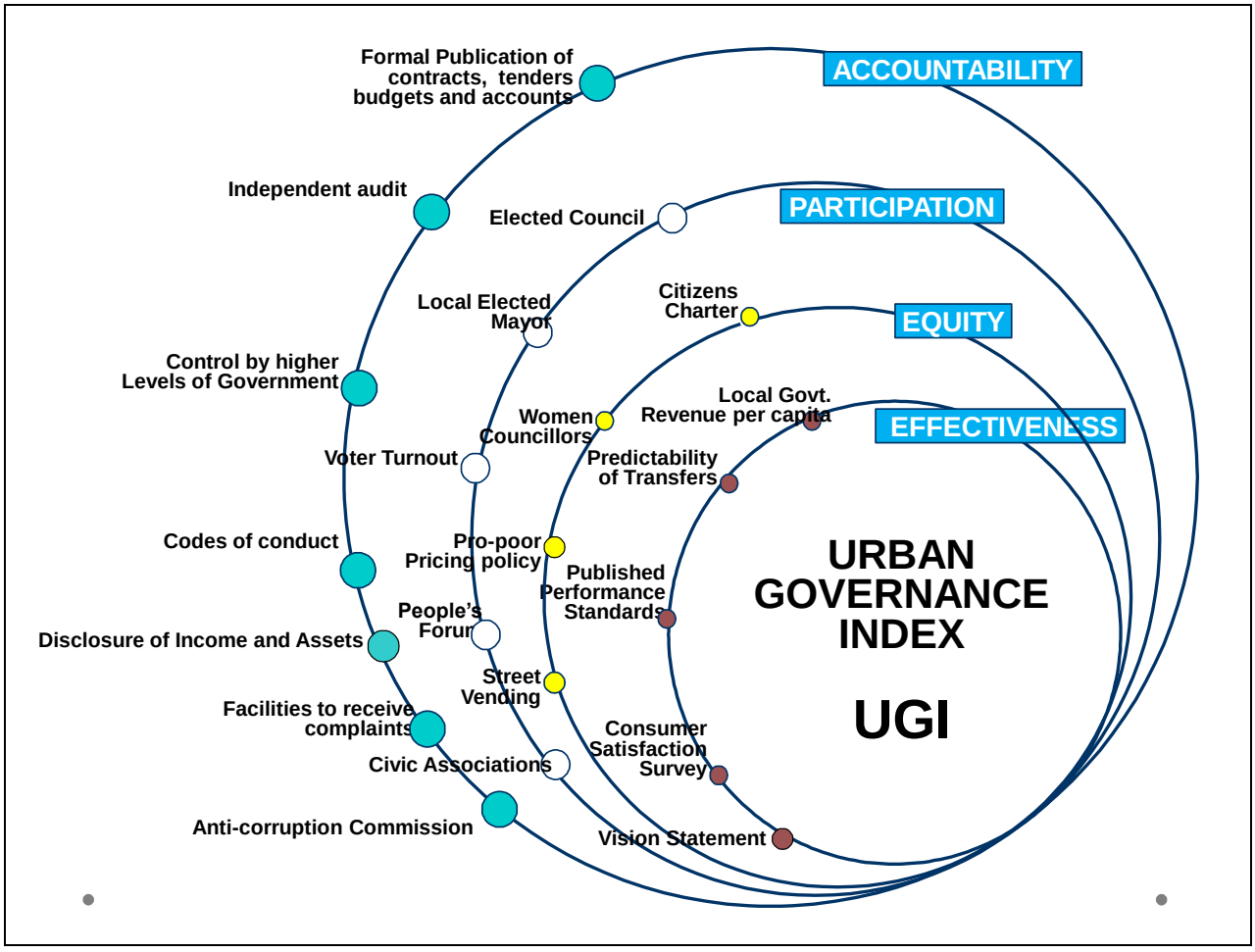

[1] Iinformațiile legate de instrument și indicatori sunt preluate din UNDP - *A Users' Guide to Measuring Local Governance*, 2009, disponibil la adresa: http://www.undp.ro/download/Measuring%20local%20govLG%20Guide_1.pdf

Descrierea instrumentului și a metodologiei

Obiectiv

UGI este un instrument de auto-evaluare pentru orașe și autorități locale care facilitează inițierea unui dialog cu o gamă mai largă de organizații guvernamentale și neguvernamentale – sau a altor stakeholderi aparținând societății civile și sectorului privat – cu scopul de a identifica prioritățile de dezvoltare locală la nivelul unei comunități. La nivel global, UGI își propune să demonstreze importanța adoptării unor practici de bună guvernare în realizarea unor obiective mai largi de dezvoltare (i.e.Millenium Development Objectives)

Aplicabilitate

UGI se aplică cel mai bine în comunități urbane unde administrația locală are disponibilitatea și capacitatea de a susține activ un astfel de exercițiu. Este utilizabil atât în situații în care societatea civilă este puternică și activă în cadrul comunității cât și în comunitățiile cu o activitate a societății civile relativ redusă. În primul caz, UGI poate avea un rol de catalizator pentru dezvoltarea de noi relații de suport între actorii cheie ai comunității precum și pentru a crește nivelul de încredere în instituțiile administrației locale. În al doilea caz (societate civilă subdezvoltată) UGI poate încuraja participarea publică și poate reprezenta un instrument prin care ”comunitatea/stakeholderii din comunitate” pot să își mărească influența asupra procesului de guvernare locală.

Date utilizate

UGI utilizează date obiective disponibile public precum: date statistice colectate de instituții publice, legislație, regulamente și metodologii de aplicare a legilor, date administrative disponibile public, indicatori măsurați în mod formal de către instituțiile publice (populație, bugete și proceduri de de luare a deciziilor). Informația este ulterior convertită în date cantitative de două tipuri:

- numere unice (exprimate de medii, procente),
- variabilele binare (da / nu, exprimată în evaluări de tip 0/1)

Metodologie

UGI cuprinde 25 de indicatori grupați în patru dimensiuni care corespund cu principiile de guvernanță locală - eficacitate, echitate, participare publică și responsabilitate (accountability)[2] (a se vedea tabelul 1). Datele de la fiecare indicator sunt normalizate (scorul variază între 0 și 1) și ulterior ponderate înainte de a fi agregate în cele 4 dimensiuni .UGI reprezintă media a valorilor celor patru dimensiuni. Scorul final agregat este cuprins în tre 0-1 (0-negativ, 1 - pozitiv)

Abordarea UGI pune accentul pe procesele de luare a deciziilor, mecanismele și instituțiile prin care stakeholderii își articulează/reprezintă interesele, exercită drepturile legale, își îndeplinesc obligațiile și procesul de mediere a diferențelor. De asemenea UGI are în vedere și calitateaa relațiilor între stakeholderii locali.

Eficacitate	Echitate
1. Veniturile administrației publice locale pe cap de locuitor 2. Raportul bugetului de capital și al celui actual recurent 3. Transferurile veniturilor administrației publice locale 4. Raportul taxelor preconizate în cele colectate efectiv 5. Predictibilitatea transferurilor în bugetul local 6. Standarde publicate de performanță în furnizare (SPPF) 7. Studiu privind satisfacția consumatorilor 8. Existența unei viziuni	9. Carta cetățenilor: dreptul de a beneficia de servicii de bază 10. Femei consilieri 11. Politici pro-sărăcie de stabilire a unor prețuri scăzute pentru apă 12. Stimulente pentru afaceri informale
Participare	**Responsabilitate (accountability)**
14. Consiliu ales 15. Alegerea primarului 16. Prezența la vot 17. Forumul public 18. Numărul de asociații civice la fiecare 10.000 de locuitori	19. Publicații formale cuprinzând contracte/oferte, bugete și conturi 20. Controlul exercitat de autorități administrative superioare 21. Coduri de conduită 22. Facilitarea prcesului de înaintare a plângerilor din partea cetățenilor 23. Comisie anti-corupție 24. Prezentarea veniturilor/activelor 25. Audit independent

Interpretarea rezultatelor

Rezultatele sunt prezentate fie narativ fie sub formă tabelară iar numeric variază între 0-1, o valoare mai apropiată de 1 indicând un rezultat mai bun, o guvernare mai bună. Prezentarea narativă oferă posibilitatea unei analize mai amănunțite care ulterior poate fi utilizată în realizarea altor analize – SWOT, PEST, sau identificarea de soluții pentru zonele cu probleme.

Aplicabilitate

UGI a fost aplicat în peste 20 de orașe la nivel mondial, printre care amintim **Montreal, Vancouver, Rotterdam, Barcelona ca orașe potențial benchmark** în relație cu municipiul Cluj-Napoca.

1. EFICACITATE

Eficacitatea guvernării locale a fost măsurată cu ajutorul a opt indicatori, situația rezultată fiind următoarea:

1. Totalitatea veniturilor administrației publice locale pe cap de locuitor.

Acest indicator se referă la raportul dintre veniturile administrației publice locale și numărul locuitorilor, pentru o mai bună acuratețe a datelor s-a folosit o medie a veniturilor APL în ultimii 3 ani

și numărul cetățenilor stabili conform RPL 2011. Astfel pentru comunitatea clujeană, anume, Primăria Municipiului Cluj-Napoca, s-au cumulat venituri de **1931.42 Lei/locuitor**

SCOR:0,87[3]

2. Raportul bugetului de capital și a celui recurent

Pentru acest indicator s-a apelat la un calcul bazat pe raportul dintre veniturile fixe, care intră în conturile administrației cu regularitate (taxe, impozite) și veniturile interne sau externe devărsate într-un mod aciclic (subvenții,sume primite de la UE, sume primite pentru echilibrarea bugetelor, donații etc.).

În urma calculului[4] **a rezultat un raport de 0,6968 (valoarea variază între 0-1).**

SCOR: 0.69

3. Transferurile către APL

Acest indicator se referă (strict) la procentul din bugetul local provenit din transferurile din bugetul național (guvernul central). Conform execuției bugetare din 2012 veniturile realizate la bugetul municipiului au fost cu precădere, venituri proprii, locale, doar 30.31% din venituri fiind provenite din transferuri către bugetul locale de la bugetul național.

Conform metodologiei UGI, valoarea indicatorului se calculează astfel:

0 – 25%= scor 1

25-50%= scor 0.75

50-75%= scor 0.50

75-100%= scor 0.25

30,31%= SCOR: 0.75

4. Raportul taxelor preconizate în cele colectate

Conform statisticilor DPFBL(Direcția pentru politici fiscale și bugetare locale) municipiul Cluj Napoca este unul dintre orașele fruntașe în ceea ce privește gradul de colectare al taxelor și impozitelor locale, astfel în anul 2011 (ultimul an pentru care erau date disponibile) la nivelul municipiului Cluj-Napoca s-a înregistrat o rată de colectare de **99.3%**

SCOR: 0.99

5. Predictibilitatea transferurilor în bugetul local

Acest indicator se referă la măsura în care, administrația locală cunoaște în avans nivelul veniturilor care urmează a fi transferate de la nivel național (guvern central) către bugetul local pe următorii 2-3 ani. În acest sens administrația locală nu deține pârghiile și mijloacele necesare pentru a afla sau calcula care vor fi alocările pentru anii ce urmează acest fapt datorându-se inexistenței unui buget multi-anual la nivel național. Totuși, putem afirma că există o oarecare predictibilitate care este dată de metodele folosite în cazul inexistenței planificării bugetare sau neadoptării la timp a bugetului anual prin utilizarea datelor anului precedent ca și etalon pentru alocările următoare, însă aceasta este o situație excepțională și nu poate constitui un reper eficace și relevant.

[3] Metodologia UGI precizează că astfel de rezultate se calculează prin raportare la scorul min (care va reprezenta valoarea 0) și scorul max (care va reprezenta valoarea 1). Scorul final a fost calculat utilizând un algoritm specific UGI disponibil aici http://cn.unhabitat.org/content.asp?typeid=19&catid=25&cid=2167

[4] Metodologia UGI

În concluzie există o predictibilitate redusă a cărei existență se apropie de zero odată cu creșterea intervalului de timp la care ne raportăm. Al doilea indicator este utilizarea unor formule de calcul fixe pentru stabilirea valorii transferurilor de la bugetul național către cel local

- Este cunoscută în avans (2-3 ani) suma care va fi transferată la nivel local de la bugetul central? – NU

Scor: 0

- Există indicatori utilizați pentru stabilirea procentului care va fi transferat (dimensiunea populației, probleme sociale, nivelul taxelor)? – DA

Scor: 1

SCOR: 0.5[5]

6. Existența standardelor de performanță în furnizarea de servicii publice

La nivel local, dacă luăm în considerare informațiile publicate în mod formal de către APL, nu există standarde de performanță. Legislația specifică pentru *serviciile publice de salubrizare* (legea 101/2006) precizează că autoritățiile administrației publice locale au competențe EXCLUSIVE cu privire la înființarea, organizarea, gestionarea și coordonarea acestui serviciu inclusiv stabilirea uor indicatori de performanță/calitate în urma supunerii acestora procesului de dezbatere publică. *Serviciul de canalizare și alimentare cu apă* este reglementat de legea 241/2006, aceleași precizări fiind valabile cu mențiunea că acești indicatori se stabilesc în urma unui studiu de specialitate realizat de autorități și sunt incluși, după dezbaterea lor publică, în regulamentul cadru de prestare a serviciului. În cazul *alimentării cu energie termică* (legea 325/2006) evaluarea indicatorilor de performanță/calitate revine Autoritatății Naţionale de Reglementare pentru Serviciile Comunitare de Utilităţi Publice – ANRSC. În cazul serviciilor de salubrizare acestea sunt concesionate către două entități private – ROSAL Group și Brantner-Vereș S.A – alimentarea cu apă și energie termică este realizată de Compania de Apă Someș respectiv Regia Autonomă de Termoficare Cluj-Napoca (RATCJ). Energia electrică este distribuitpă de către

Așadar, cu privire la acest indicator putem afirma următoarele:

- Sunt publicați indicatori de performanță pentru serviciile furnizate la nivel local – DA

SCOR 1

- La ce nivel sunt publicați indicatorii (național, regional, județean, municipal) – Municipal
- Pentru care servicii locale există indicatori[6]:
    - Salubrizare – DA[7]
    - Servicii alimentare cu apă - DA[8]

5 Scorul de 0.5 trebuie evaluat cu atenție deoarece metodologia UGI nu oferă informații cu privire la situațiile în care există o legătură între indici - în ce măsură inexistența unuia influențează alt indice. În cazul de față, nu există un nivel de predictibilitate cu privire la fondurile care urmează a fi transferate la nivel local astfel că utilizarea unor indicatori pentru alocarea fondurilor este irelevantă atât timp cât acestea se alocă doar anual.

6 Cu mențiunea că existența acestor indicatori este cerută de lege însă APL nu a publicat o listă cu aceștia: recomandare –cerere informații publice 544/2001. Deoarece nu au fost identificați indicatorii, scorul pentru toate serviciile este 0

7 Regulamentul serviciului de salubrizare anexa 1 la HCL 257/ 08.07.2008 disponibil la adresa http://www.primariaclujnapoca.ro/userfiles/files/152_2009.PDF

8 Mai multe informații pot fi găsite pe site-ul Compania de Apă Someș http://www.casomes.ro/index.php?pid=7

- Energie termică - NU[9]
- Servicii de sănătate - DA[10]
- Servicii educaționale - DA[11]
- Electricitate - DA[12]
  Scor= 0, 83[13]

SCOR: 0,91

- Modalitatea de comunicare/publicare a indicatorilor (media scrisă, web): acte administrative locale, site web

7. Studiu privind satisfacția consumatorilor

Indicatorul măsoară existența și frecvența cu care APL organizează cercetării de piață cu privire la mulțumirea/satisfacția cetățenilor față de serviciile publice. În acest sens interesul este de a afla dacă: (1) se realizează astfel de studii la nivel local/APL (2) cât de frecvent se realizează astfel de studii (anual, odată la 2 sau 3 ani) și (3) ce servicii/activități sunt evaluate.

În prezent nu există date publicate în mod formal(site web, acte administrative, mass-media, rapoarte anuale de activitate) care să releve existența unor astfel de studii la nivelul APL.

SCOR: 0

8. Existența unei viziuni

Măsura în care orașul se dezvoltă pe baza unei viziuni și dacă aceasta se realizează cu ajutorul participării cetățenești. Legat de acest indicator în cadrul municipiului nostru există un proces dezvoltare strategică cu o largă participare din partea comunității. Dealtfel, această participare a crescut comparativ cu procesul anterior de dezvoltare strategică din perioada 2007-2013. Viziunea de comunității împreună cu strategia de dezvoltare au fost construite având la bază un proces de participare ai membrilor/reprezentanților comunității[14].

- Existența unei viziuni – DA – SCOR: 1
- Participare publică în realizarea viziunii – DA – SCOR: 1

SCOR: 1

Scoruri agregate EFICACITATE

Indicator	Scor	Observații
Veniturile administrației publice locale pe cap de locuitor	**1931.42 Lei/locuitor =0,87**	Metodologia de calcul se găsește la adresa http://gateway.transparency.org/tools/detail/263

[9] Deși pe site-ul RATCJ există un document privind politica de calitate(http://www.ratcj.ro/) nu au fost identificați indicatori de calitate privind furnizarea agentului termic

[10] Legea 95/2006

[11] Legea 1/2011

[12] Conform HG 1007/2004 – Hotarare pentru aprobarea Regulamentului de furnizare a energiei electrice la consumatori – art. 180 - Furnizorii elaborează şi transmit (către ANRE), pana cel târziu la data de 15 martie a fiecărui an, raportul anual de calitate a serviciilor pentru anul anterior. Raportul întocmit de furnizori se face public pe site-ul Internet al furnizorului.

[13] Conform metodologiei UGI se acordă un punct pentru fiecare răspuns pozitiv(DA) și 0 pentru fiecare răspuns negativ (NU) scorul final fiind dat de media aritmetică

[14] Metodologia UGI face referire la existența unor reprezentanți din toate cele 3 sectoare –instituții publice, ong-uri, sector privat

Raportul bugetului de capital și al celui actual recurent	**0.69**	
Transferurile către APL	**0.75**	
Raportul taxelor preconizate în cele colectate	**0.99**	
Predictibilitatea transferurilor în bugetul local	**0.5**	Primul indice condiționează al doilea – scorul ar putea fi fals crescut
Existența standardelor de performanță în furnizarea de servicii publice	**0.91**	Există unele standarde însă acestea nu sunt transparente și nu există informații disponibile public (fără solicitare) care să indice care sunt exact aceste standarde și dacă ele sunt utlizate în evaluarea serviciilor
Studiu privind satisfacția consumatorilor	**0**	Nu au fost găsite informații care să indice existența unor astfel de studii
Existența unei viziuni (și participare publică)	**1**	Atât pentru perioada 2007-2013 cât și pentru perioada 2014-2020
Scor agregat EFICACITATE	**0,74**	Formula 0.25* Venit APL/locuitor + 0.10*Raport buget capital/recurent + 0.10*Transferuri APL + 0.10* Colectare taxe + 0.10*Predictibilitate transferuri +0.15*Indicatori de performanță + 0.10*Studiu satisfacția cetățenilor + 0.10*Viziune

Dacă privim asupra scorurilor generale observăm că municipiul Cluj-Napoca suferă la nivelul predictibilității transferurilor de la bugetul național către bugetul local însă efectul negativ este dimnuat de relativa autonomie financiară, doar 30% din bugetul local fiind compus din transferuri de la nivel central. Dealtfel la nivel județean, cluj se numără printre județele care primesc cele mai mici sume de la bugetul central raportat la contribuții, mai exact 44% din cât contribuie Cluj este returnat (locul 1 este dat de județul Constanța 14,4, urmat de Ilfov 15,99, și Cluj, Timișoara fiind pe locul 4 cu 44,6% conform Gândul.info, în anul). Cel mai mic scor a fost obținut la indicatorul privind studiul opiniei cetățenilor. În acest sens cercetarea de față nu a identificat nici un fel de informații cu privire la existența unor astfel de analize la nivelul administrației locale. Ținând cont că administrația locală oferă servicii care răspund nevoilor cetățenilor analiza opiniei acestora cu privire la măsura în care serviciile oferite răspund acestor nevoi, se ridică așteptărilor, oferă un nivel de calitate ridicat, este extrem de importantă pentru îmbunătățirea continuă a activității. În plus realizarea în mod constant a unor studii de piață permite autorităților locale să aibă o abordare pro-activă care poate determina creșterea eficienței pe termen mediu și lung. Cu privire la utilizarea unor indicatori de performanță peentru serviciile publice oferite, deși aceștia există în mod formal, identificarea lor a fost relativ dificilă, fiind menționați în acte administrative diferite localizate în urma unui proces relativ lung și anevoios de căutare. Considerăm că acești indicatori ar trebui să fie cât mai accesibili pentru cetățeni, ușorde identificat și însoțiți de rapoarte de activitate cu privire la modul în care au fost utilizați în evaluarea calității serviciilor publice. Acest lucru ar crește nivelul de transparență și ar putea pune o presiune mai mare pe companiile prestatoare de servicii în a respecta standardele de calitate.

Municipiul punctează bine la nivelul veniturilor pe cap de locuitor, eficacitatea colectării taxelor la nivel local (99%) și raportul dintre bugetul de capital și venituri recurente. De asemenea nivelul de autonomie financiară este ridicat, un procent de aprox 70% din buget venind din surse proprii și doar 30% din transferuri de la nivel central. Nu in ultimul rând municipalitatea dă dovadă atât de orientare strategică privind dezvoltarea orașului cât și de un nivel ridicat de participare în stabilirea direcțiilor de devoltare cu un scor maxim la nivelul viziunii și participării.

2. ECHITATE

9. Dreptul de a beneficia de servicii de bază

Acest indicator se referă la existența unui cadru legal care să garanteze accesul la servicii publice de bază consacrate ca un drept al cetățenilor. La nivel local nu există o cartă/act administrativ specific cu privire la recunoașterea dreptului cetățenilor de a beneficia de serviciie publice, acest lucru se datorează faptului că APL nu sunt autorități legislative. În acest caz, prin excelență se aplică prevederile existente la nivel național unde există o lege care face referire la acest lucru (Legea 51/2006, legea 1/2011 – educație, legea 95/2006 – sănătate) (vezi anexa) Aceste acte legislative preved în mod expres serviciile de care cetățenii beneficiază.

- Există o lege care garantează accesul cetățenilor la servicii de interes public? – DA

Scor: 1

- Care sunt serviciile incluse/menționate în această lege? DA
  - alimentarea cu apa – 1
  - canalizarea si epurarea apelor uzate – 1
  - colectarea, canalizarea si evacuarea apelor pluviale – 1
  - productia, transportul, distributia si furnizarea de energie termica in sistem centralizat – 1
  - servicii de salubrizare – 1
  - iluminatul public – 1
  - educație – 1
  - servicii de sănătate – 1

SCOR: 1[15]

10. **11. Reprezentarea femeilor la nivelul consiliului local**

Acest indicator face referire la numărul consilierilor locali de sex feminin și la prezența acestora în poziții cheie. În Municipiul Cluj Napoca reprezentarea feminină este de 18,51% la nivelul Consiliului Local și de 7,4% la nivelul funcțiilor de conducere (funcție vice-primar + președinte comisia de învățământ cultură). Cu privire la alegeri acestea se desfășoară la distanță de patru ani iar ultimele alegeri locale au avut loc în 2012.

[15] Trebuie menționat că ghidul UGI recomandă compararea numărului de servicii la care cetățenii au acces cu numărul de servicii la care ar trebui să aibă acces garantat, al doilea indicator fiind relativ. Totuși UGI menționează o serie de servicii considerate esențiale, toate fiind incluse mai sus, din acest motiv a fost acordat scorul maxim.

- Procent femei consilier – 18.51%
- Procent femei în poziții cheie – 7,4%

Scor 10: 0.36
Scor 11: 0.14

12. Politici diferențiate de preț pentru furnizarea de apă

Acest indicator vizează existența unor politici de taxare diferențiată în furnizarea serviciilor de apă a categoriilor defavorizate (comparativ cu utilizatorii industriali/persoane juridice), urmărind facilitarea accesului la servicii pentru aceste categorii. Serviciul de alimentare cu apă este frunizat de către Compania de Apă Someș S.A., acționari fiind județele Cluj si Salaj prin Consiliile Judetene, respectiv municipiile Dej, Gherla si Zalau si orasele Huedin, Cehu Silvaniei, Simleul Silvaniei si Jibou, prin Consiliile locale. Momentat compania este administrată privat. Compania nu are o politică diferențiată de prețuri, aceasta existând doar în cazul diferențierii persoană fizică și juridică.

- Există o politică de preț diferențiată pentru persoanele cu venituri reduse ? NU
  SCOR: 0
- Procentul locuințelor care au acces la alimentare cu apă? 77%[16]
  SCOR: 0.77
- Există un preț mai mic la apă pentru persoanele cu venituri reduse?
  Prețul mediu al apei: 2,63 lei/mc (3,26 lei/mc cu TVA 24%*) același pentru toți utilizatorii
  Răspuns NU Scor:0

SCOR: 0.39

13. Stimulente pentru afaceri locale autohtone/informale

Acest indicator se referă la prezența unor stimulente pentru afacerile mici, informale, locale din partea autorităților locale. Natura informală a acestor informații determină dificultatea cuantificării ei în termeni absoluți. Autoritățile locale au depus eforturi pentru a stimula micii intreprinzători locali prin dezvoltarea unor zone specifice în centrul orașului (Piața Matei Corvin/Piața Unirii, Piața Muzeu).De asemenea frecvența tîrgurilor specifice pentru micii întreprinzători este relativ ridicată (1 târg/lună), anumite produse locale fiind aproape constant prezente, pe întreaga perioadă a anului, în zonele centrale de interes pentru cetățeni.

Există o serie de întrebări care contribuie la identificarea măsurii în care autoritățile locale depun eforturi pentru a susține acest sector informal/local:

- Există anumite zone particulare în cadrul zonelor comerciale centrale ale orașului unde vânzările stradale la scală mică nu sunt permise? (Da/Nu) NU - SCOR: 1
- Există anumite zone particulare în cadrul zonelor comerciale centrale ale orașului unde vânzările stradale la scală mică sunt supuse unor restricții particulare? (Da/Nu) NU SCOR: 1
- Există alte stimulente precum târguri municipale/autohtone? (Da/Nu) DA – SCOR: 1

SCOR: 1

[16] Acest procent a fost stabilit în urma analizei privind calitatea serviciilor publice realizată în faza preliminară de studiu pe un eșantion reprezentativ la nivelul municipiului, unde 77% dintre respondenți au apreciat că au acces la servicii de apă de calitate, 12,8 au răspuns că nu au acces la servicii de calitate și 6,4 nu au răspuns. Procentul efectiv de alimentare cu apă este cel mai probabil mai mare de 77% -foarte apropiat de 95%, la nivelul municipiului (nu este luată în considerare zona metropolitană)

Scoruri agregate ECHITATE

Indicator	Scor	Observații
Dreptul de a beneficia la servicii de bază	1	
Reprezentarea femeilor la nivelul consiliului local	0. 36	După metodologia UGI punctajul maxim e obținut dacă toate pozițiile de consilier sunt ocupate de femei
Femei consilier în poziții cheie	0.14	Au fost considerate poziții cheie: Viceprimar, Șef comisie de specialitate
Politici diferențiate de preț pentru furnizarea de apă	0	
Acces la apă	0,77	
Preț redus pentru cei cu venituri reduse	00	
Stimulente pentru afaceri locale autohtone/informale	1	
Scor agregat ECHITATE	0,54	Formula 0.20*Citizens Charter + 0.20*Women councilors + 0.10*Women in Key positions + 0.15* household water connection + 0.10*Pro-poor policy + 0.10* Water price + 0.15*Street Vending restrictions

La nivelul dimensiunii ECHITATE, municipiul punctează pozitiv la capitolul acces la servicii și stimulentele pentru afaceri locale unde s-a obținut un scor maxim însă există o problemă cu privire la reprezentarea femeilor la nivelul Consiliului Local, scorul fiind scăzut atât pentru reprezentare generală –doar 4 femei din 27 de consilieri – cât și pentru reprezentare la nivelul unor funcții de conducere -2 femei din 27 de consilieri (funcție de viceprimar și șef comisie de specialitate). Cu privire la numărul locuințelor racordate la sistemul central de alimentare cu apă trebuie menționat că scorul este foarte probabil subevaluat deoarece s-au pierdut puncte datorită inexistenței unei politici de preț diferențiate pentru serviciile de alimentare cu apă. Considerând salariul mediu la nivelul locuitorilor municpiului și prețul standard pentru un m cub de apă considerăm că o politică de diferențiată de preț nu se justifică, deoarece prețul apei este unul foarte scăzut comparativ cu nivelul veniturilor și nu constituie o povară pentru cetățeni. Municpiul obține scor maxim pentru dreptul la servicii publice de bază precum și la stimulentele ofeite pentru afacerile locale, ultimul punct având potențial de dezvoltare și stransformare într-un avantaj competitiv prin construirea unei componente economice locale mai puternice care să diferențieze municipiul de alți potențiali competitori. Îndirect dezvoltarea micilor întreprinzători locali care comercializează produse autohtone poate fi un punct forte în activitatea de turism.

PARTICIPARE

14. Consiliul local ales

Acest indicator măsoară procesul prin care membri consiliului local sunt aleși. De asemenea indică procentul de consilieri aleși din numărul total de consilieri

- Consilierii locali sunt aleși? DA SCOR: 1
- Care este procentul consilierilor aleși din totalul de consilieri? 100% SCOR: 1

SCOR: 1

15. Alegerea primarului

Acest indicator măsoară procesul de alegere al Primarului:

- Ales direct DA SCOR 1
- Ales dintre consilieri
- Numit

SCOR: 1

16. Prezența la vot

Acest indicator face referire la participarea cetățenească în cadrul municipiului și anume prezența la vot la ultimele alegeri locale. La ultimele alegeri locale (2012), prezența la vot a fost de 48,56%.

SCOR: 0,48

17. Forum public

Acest indicator de participare publică se referă la posibilitatea efectivă a cetățenilor de a participa la actul de guvernare prin diverse structuri instituționale sau informale: exp. forumul cetățenilor, consilul consultativ, consultări orășenești, comitete consultative, întâlniri în cadrul consiliului local/primăriei etc.

- Există posibilitatea pentru cetățeni de a-și exprima opiniile cu privire la actul de guvernare? DA
- Informații suplimentare cu privire la posibilitățile de participare –tip/forma și frecvență (cadrul legal – legea 52/2003+ legea 544/2001, bugetare participativă)

SCOR: 1

18. Asociații civice la fiecare 10.000 de locuitori

Indicatorul își propune să evidențieze nivelul de implicare civică din perspectiva numărului de asociații civice în cadrul comunității. Conform statisticilor[17], în municipiul Cluj Napoca există un

[17] Conform documentului elaborat de grupul de lucru pentru Asociativitate, Filantropie si Voluntariat

număr de aproximativ 2000 de ascoiații civice, acest număr duce la un scor de 61.61 la 10000 de locuitori.

Scor: 61.61 (scor final 0,95)

Scoruri agregate PARTICIPARE

Indicator	Scor	Observații
Consiliul local ales	1	
Alegerea primarului	1	
Prezența la vot	0.48	Conform alegerilor locale din 2012
Forum public	1	
Asociații civice la fiecare 10.000 de locuitori	0,95	Pentru acest indicator s-a folosit metodologia UGI pe baza rezultatelor testului inițial din 2003 SCORE X = (Log X – Log 0.49)/(Log 72.79 – Log 0.49) min= 0.49; max= 72.79 (Field Test 2003)
Scor agregat PARTICIPARE	0,85	Formula 0.15*Elected Council + 0.15* Mayor Selection + 0.25*Voters Participation + 0.20*Peoples Forum + 0.25*Civic associations

La nivelul dimensiunii PARTICIPARE putem afirma că municipiul poate fi considerat un model, ținând cont că a acumulat scoruri maxime pentru 3 din cei 5 indicatori. Menționăm însă că indicatorii, în opinia autorilor, sunt condiții minimale pentru o democrație, astfel că analiza cu privire la gradul de participare de la nivelul municipiului trebuie să se realizeze la un nivel mai aprofundat. Merită menționat că municipiul Cluj-Napoca prin intermediul Primăriei este singurul din țară care a inițiat și desfășurat cu succes un proiect de bugetare participativă. De asemenea numărul ridicat de asociații este un semn pozitiv al implicării civice la nivelul orașului. De asemenea există inițiative care se bazează pe participare publică (La Terenuri – Spațiu Comun Mănăștur) care pot reprezenta modele de participare publică la nivel local. Considerăm că orașul are un potențial ridicat de dezvoltare și un potențial avantaj competitiv în sfera participării publice, pentru a deveni un model de bună practică privind participarea societății civile la procesul de politici publice de la nivel local.

RESPONSABILITATE

19. Publicații formale cuprinzând contracte/oferte, bugete și conturi

Acest indicator face referire la existența unui mijloc oficial de publicare a informațiilor referitoatre la contracte, bugete, conturi, achiziții etc. La nivelul municipiului Cluj-Napoca, aceste informați ise egăsesc pe pagina web oficială a primăriei.

- Informații publice cu privire la contracte/licitații? DA Scor 1
- Informații privind bugetul și cheltuielile bugetare? DA Scor 1

SCOR:1

20. Controlul exercitat de autorități administrative superioare

Acest indicator ia în considerare exișta unor mijloace de control ale guvernului central asupra administrației locale. În prezent conform legislației în vigoare (legea 215/2001) APL au autonomia de a-și stabili impozitele și taxele, taxe locale și de a încheia contracte fără acordul/controlul guvernului central.

- Guvernul central poate:
  - Să închidă/demită guvernul local/ autoritățile locale? NU Scor 1
  - Să demită consilierii locali? NU Scor 1

    Scor: 1
- Pot autoritățile administrative locale, fără acordul guvernului central:
  - Să stabilească taxe locale? DA Scor 1
  - Stabilească taxe de utilizare pentru diverse servicii? DA Scor 1
  - Împrumute bani? DA Scor 1
  - Aleagă contractori pentru diverse proiecte? DA Scor 1

    Scor:1

Scor: 1

21. Coduri de conduită

Indicatorul măsoară existența unor standarde de conduită ale personalului din instituții publice, care sunt publicate și semnate/asumate. În acest sens legislația în vigoare este dată de legea 7/2004

- Există un cod de conduită al personalor care ocupă funcții publice(funcționari, personal contractual, demnitari) cu privire la activtatea prestată și relația cu cetățenii/comportamentul lor în relația cu cetățenii? DA SCOR: 1
- Nivelul la care aceste coduri sunt adoptate: Național
- În ce măsură aceste coduri se aplică și la personalul de la nivel local? DA (se aplică) SCOR:1

SCOR:1

22. Facilitarea procesului de înaintare a petițiilor/plângerilor din partea cetățenilor

Acest indicator măsoară posibilitatea cetățenilor de a adresa plângeri/petiții către administrația locală și existența unei instituâii care primește informații cu privire la faptele de corupție.

- Existența unor mecanisme sau instrumente pentru plângeri/petiții din partea cetățenilor? DA

SCOR 1

- Există un oficial special numit pentru a primi și răspunde plângerilor formulate împotriva autorităților publice? (Da/Nu) DA (DNA Cluj)
  SCOR 1
- Procentul de plângeri la care s-a răspuns raportat la total plângeri (PP) = 362/362 = 100%[18] (din care 88% au primit răspuns favorabil)

SCOR: 1

23. Agenție anticorupție la nivel local

Acest indicator măsoară existența unei structuri instituționale la nivel local care să investigheze cazurile de corupție de la nivel local.

- Există o agenție locală care să investigheze și raporteze cazurile de corupție? (Da/Nu) DA (DNA Cluj)

SCOR: 1

24. Prezentarea veniturilor/activelor

Acest indicator evaluează măsura în care oficialii aleși sunt obligați să-și facă publice veniturile și activele (și cele ale membrilor familiei) înainte de ocuparea unei funcții publice.

Aici se face referire la 4 tipuri de obligații, cele cu privire la veniturile personal, activele personal,veniturile și activele membrilor familiei. În legislația românească există toate cele 4 tipuri de obligații.

Înainte de ocuparea unei funcții publice, oficialii locali aleși sunt obligați prin lege să facă publice informațiile privind:

- Venitul propriu (Da/Nu) DA
- Activele perosnale (Da/Nu) DA
- Venitul membrilor familiei apropiate (Da/Nu) DA
- Activele membrilor familiei apropiate (Da/Nu) DA
- Sunt veniturile și activele oficialilor publici monitorizate cu regularitate? (Da/Nu) DA

SCOR: 1

25. Audit independent

Acest indicator măsoară existența unor organisme independente de evaluare a activității financiare a instituțiilor publice locale

- Există un audit independent desfășurat cu regularitate, al conturilor municipale? (Da/Nu) DA
- Este auditul extern sau intern? EXTERN
- Ce entitate este responsabilă cu desfășurarea regulată a auditului independent al conturilor municipale? CURTEA DE CONTURI

SCOR: 1

Scoruri agregate RESPONSABILITATE

[18] Trebuie precizat că legea 544/2001 obliga autoritățile publice să răspundă tuturor solicitărilor de informații. În acest sens conform analizei preliminare la nivelul Primăriei Cluj în anul 2012 s-a răspuns la toate solicitările, însă doar un procent de 88% au primit un răspuns favorabil

Indicator	Scor	Observații
Publicații formale cuprinzând contracte/oferte, bugete și conturi	1	
Controlul exercitat de autorități administrative superioare	1	
Coduri de conduită	1	
Facilitarea procesului de înaintare a petițiilor/plângerilor din partea cetățenilor	1	
Agenție anticorupție la nivel local	1	
Prezentarea veniturilor/activelor	1	
Audit independent	1	
Scor agregat RESPONSABILITATE	1	Formula 0.20*Formal publication: contracts, tendersbudget and accounts + 0.15*Control by higher levels of government + 0.10*Codes of Conduct + 0.10*Facilities to receive complaints + 0.15*Anti-corruption commission + 0.15*Disclosure of personal/family income and assets + 0.15*Independent audit

La nivelul dimensiunii RESPONSABILITATE deși scorurile obținute pe toți indicatorii sunt maxime trebuie menționat că legislația existentă este aplicată la nivel național, astfel că aceste scoruri sunt reprezentative pentru orice municipiu din România. Considerăm că acești indicatori, precum cei ai dimensiunii de PARTICIPARE, sunt indicatori minimali necesari dar care trebuie completați cu un set de indicatori mai detaliați, care să releve în ce măsură, legislația și condițiile legale menite să asigure responsabilizarea autorităților locale în utilizarea fondurilor publice, sunt implementate corespunzător și produc efectele pozitive menite. Un potențial indicator al faptului că existența unor condiții formale nu este suficientă pentru a garanta un nivel ridicat de transparență și responsabilitate (accountability) e nivelul ridicat al corupției (România ocupă locul 26 din 28 în cadrul UE privind percepția corupție potrivit Transparency International)

SCOR FINAL UGI INDEX[19]

	Cluj-Napoca	Vancouver (Canada)	Montreal (Canada)
Indicator	**Scor**	**Scor**	**Scor**
Eficacitate	0,74	0,97	1
Echitate	0,54	0,73	0,81
Participare	0,85	0,90	0,80
Responsabilitate	1	0,76	0,93
Scor Final	**0,78**	**0,84**	**0,88**

[19] Scorurile pentru Vancouver și Montreal sunt preluate din cadrul analizei inițiale a UN-UGI - Urban Governance Index - Conceptual Foundation and Field Test Report (2003)

Concluzii generale

Pornind de la rezultatele obținute în urma aplicării instrumentului **Urban Governance Index –UN – Habitat –** asupra municipiului Cluj-Napoca s-a ajuns la următoarele concluzii:

- Cluj-Napoca obține un punctaj bun spre foarte bun pe toate cele patru dimensiuni (cu câteva excepții pentru câțiva sub-indicatori care vor fi analizate mai jos) și în mod excepțional în cazul dimensiunilor PARTICIPARE și RESPONSABILITATE. **În cazul participării publice considerăm că există un potențial real de dezvoltare a unui avantaj competitiv** ținând cont de profil cultural, social divrs al orașului dar mai ales a componentei universitare și a unui număr ridicat de asociații civice care ar permite transformarea comunității într-un model de participare publică la nivel local. Înițiativele locale existente în prezent sunt un semn încurajator și o confirmare a acestui potențial.
- Cu privire la dimensiunea ECHITATE trebuie semnalată relativ **slaba reprezentare a femeilor** atât la nivelul Consiliului local dar mai ales la nivelul pozițiilor cheie din administrația locală. Considerăm că e necesară o analiză mai aprofundată pentru a identifica sursa acestei slabe reprezentări și adoptarea unor mecanisme care să permită o reprezentare echilibrată a femeilor la nivelul administrației locale.
- Un potențial punct nevralgic pentru comunitate îl reprezintă **lipsa de transparență cu privire la indicatorii de calitate/performanță specifici pentru calitatea vieții și a serviciilor publice locale**, corelat cu lipsa unui sistem funcțional de monitorizare și evaluare a acestor indicatori. Considerăm că dezvoltarea unui sistem integrat de colectare și analiză a unor date pe baza unor indicatori de calitate a vieții și perfomanță a serviciilor publice este o decizie strategică necesară care va permite autorităților un proces decizional bazat pe dovezi empirice. De asemenea recomandăm ca toate aceste date (atât indicatorii cât și rezultatele evaluărilor) să fie publice în sistem *open source data.*
- La capitolul EFICACITATE, trebuie amintit **nivelul ridicat de colectare a taxelor** raportat la nivelul prognozat precum și nivelul relativ ridicat al veniturilor din surse proprii în afara transferurilor de la bugetul central, care atinge aprox. 70% din bugetul total. Acest fapt reduce potențialul impact negativ al incertitudinii cu privire la resursele financiare disponibile pentru o perioadă mai lungă de timp (2-3) care poate apărea datorită inexistenței la nivel central al unei planificări bugetare multi-anuale.

Anexa 3

Prezentare

Antreprenoriat și inovație în comunitate

Coordonatorul grupului de lucru:

Cristian Dascălu

strategia pentru

Antreprenoriat și inovație în comunitate

Coordonatorul grupului de lucru:

Cristian Dascălu

Document strategia inovatie & antreprenoriat in Municipiului Cluj-Napoca

clujhub
welcoming creativity

Analiza

21.000 total companii orasul Cluj-Napoca
11.000 PFA, II, AF... in orasul Cluj-Napoca

Caen IT&C Cluj/cifra afaceri ron anualizata
10.000 – 100.000 – **105** companii
101.000 – 1.000.000 – **258** companii
1.000.001 – 10.000.000 – **37** companii

Toate caen-urile Cluj-Napoca
0 – 10.000 – **5.000** companii
10.001 – 100.000 – **5.400** companii
101.000 – 1.000.000 – **5.700** companii
1.000.001 – 10.000.000 – **1.800** companii
Mai mari de 10.000.000 – **343** companii

Viziune:

Municipiul Cluj-Napoca sa devina polul national al antreprenoriatului **creativ-inovativ** si **tanar**

clujhub
welcoming creativity

Problema:

In general in Romania dar si in Cluj nu exista un ecosistem antreprenorial stabil.

Rezolvare:

Oportunitatea noastra locala este ca putem colabora intr-un parteneriat public-privat pentru a genera acest ecosistem.

clujhub
welcoming creativity

Obiective:

Dublarea numarului de start up uri in Cluj-Napoca prin atragere/relocare in Cluj sau dezvoltarea lor pe baza potentarii resurselor si talentului local

Rezolvarea unor probleme deja existente in comunitatea clujeana prin proiecte dezvoltate de antreprenori – incluzand aria antreprenoriatului social

Dezvoltarea unui ecosistem local activ care sa sustina noii antreprenori

Alinierea curriculei mediului universitar pentru a genera un impact major si in zona antreprenoriala

Atragerea de resurse din partea administratiei locale care sa sprijine direct si activ inovatia antreprenoriala alaturi de cercetare & dezvoltare

clujhub
welcoming creativity

clujhub
welcoming creativity

Aceasta strategie vine sa identifice si sa dezvolte “reteta” clujeana de sutinere a antreprenoriatului tanar bazat pe creativitate, inovatie si tehnologie cu focus pe **urmatoarele industrii care prezinta valoare adaugata**:

- TECH: Inginerie + Software
- Bio Economie & Bio Tehnologie
- Industrii creative: Design & Smart Products
- Green business

Atentie oferita

- Comunitati tehnologice si de cercetare
- Comunitati de **freelanceri**
- Celor care activeaza in profesiile liberale

cluj hub
welcoming creativity

Exemple internationale de stimulare a antreprenoriatului

Seattle's STARTUP RECIPE

What does it take to create a thriving startup ecosystem? Sure, you need innovative people, money to fund projects, and a nice place to live would be good, too. But there's more to it.

Seattle's well on its way. The city is among several around the country that are proving great startup communities don't only exist in The Valley.

Like a time-tested recipe, a successful startup community needs the right mix of ingredients working together in just the right way. And just like any recipe, the end result is only as good as its ingredients.

Basic Ingredients

1. A group of innovative and inspired people living in relatively close proximity.
2. A community that values collaboration and cooperation.
3. Local regulation and governance that support new businesses.

Combine Equal Parts of

BIG TECH COMPANIES

Large tech firms draw talent to the city, create wealth over time, and serve as a source for entrepreneurs.

For young talent in Seattle, these firms provide a place where students can learn the business, become skilled in a specific technology, and gain the know-how they'll need to act on their big ideas.

Microsoft · amazon.com · salesforce.com · zynga · Concur · Adobe · Expedia · Google · facebook

ANGELS

Early-stage investors offer resources to local startups so they can concentrate on their next release.

In the case of Seattle, some angel investors generated or sustained their own wealth with some of the large tech companies already established. They remain focused on enriching the community's startup ecosystem.

Geoff Entress PARTNER AT FOUNDERS CO-OP, VENTURE PARTNER AT VOYAGER CAPITAL

Andy Sack CO-FOUNDER AND PARTNER AT FOUNDERS CO-OP, DIRECTOR OF SEATTLE TECHSTARS

Andy Liu ENTREPRENEUR, ANGEL INVESTOR, AND CEO OF ADVANCED MEDIA RESEARCH GROUP

Mix Heaping Amounts of

PROGRAMS & RESOURCES

Various programs and resources serve as incubators and offer members of the community a place to meet like-minded people to collaborate on a new project with.

The Seattle startup community has a bevy of networking groups so that virtually any day of the week there's bound to be a meetup.

Organizations: TechStars, Seattle Tech Startups, ThinkSpace, Startpad, Washington Technology Industry Association

Meetups: TechCafe, nPost, Open Coffee, Hop & Chops, StartupDrinks

Big Events: Seattle 2.0's StartupDay, StartupWeekend, MindCamp, Ignite

LOCAL DEDICATED PRESS

Having media dedicated to covering the local startup community offers a place to hear about meetups, new startups, big events, innovations, challenges, etc.

Dedicated press provide a place for members of the Seattle startup community to watch each other, and let the world see what's going on there.

TechFlash, GeekWire, Seattle 2.0 Xconomy Seattle, Puget Sound Business Journal

Add To Taste

VCs

Having VCs nearby doesn't itself contribute to a vibrant startup community. Those VCs must be dedicated to investing in firms in their own city.

Seattle has several prominent VC groups that provide funding to startups. More area groups are investing locally, which adds to the strength of the local startup community.

Ignition Partners
Madrona Venture Group
Maveron
OVP Venture Partners
Vulcan Capital
Bezos Expeditions

SERVICE PROVIDERS

Having an array of professional services that know how to support and work with fast-moving tech companies contributes to a dynamic ecosystem.

Seattle startups have a wide variety of services dedicated to help them grow, hire, market, and more. Seattle 2.0 manages a directory of the area's services and professionals that understand the startup environment, and honors the best of the best in its Seattle 2.0 Awards.

Bill Bromfield ATTORNEY AT FENWICK & WEST
Mike Crill MANAGING DIRECTOR AT ATLAS ACCELERATOR
Geir Hansen SENIOR VP AT SILICON VALLEY BANK
Megan Muir ATTORNEY AT DLA PIPER
Shannon Swift CEO AT SWIFT HR
Craig Sherman CORPORATE ATTORNEY AT WILSON SONSINI GOODRICH & ROSATI
Joe Wallin ATTORNEY AT DAVIS WRIGHT TREMAINE

Garnish With

RESEARCH FACILITIES

Universities and world-class research institutions are powerhouses of ideas. Local hubs for innovation and research keep a startup community energized.

For Seattle, University of Washington, Seattle University, and other local schools provide a constant stream of bright and ambitious talent for the area.

University of Washington
Seattle University
Bill & Melinda Gates Foundation
Fred Hutchinson Cancer Research Center

LIVABILITY

A startup community doesn't stand a chance if people aren't happy to live there. Livability comes from a variety of factors such as the population's health, education levels, activities, and more.

Judging by its various accolades, the Seattle area is full of educated, healthy, and innovative people.

Education
Seattle has 9th highest percentage of residents with college degrees, with 37.4%, among large metropolitan areas.

Health
The city is ranked 4th on the list of the country's healthiest cities. The ranking by Sperling Best Places and Centrum looked at obesity and disease statistics as well as factors that promote a healthy lifestyle.

Looking Ahead
The city was ranked 2nd for Best Cities For The Next Decade by *Kiplinger's Personal Finance* Magazine.

Ingredients found in Seattle

***Dietary Restrictions**
Want to omit any of the ingredients? Be warned, removing any of the listed ingredients will yield a different result. A startup ecosystem created without one of the listed ingredients may not be as successful.

SOURCES: TECHFLASH, SEATTLE 2.0, TECHCRUNCH, SEATTLE.GOV, VISITSEATTLE.ORG

Gist.

Actiuni realizate pe sectiuni:

- Stimulare si inspiratie (raising awareness)
- Deprinderea de cunostinte specifice (Know how building)
- Dezvoltare de prototipuri (Trial&Error)
- Finantare
- Crestere

cluj hub
welcoming creativity

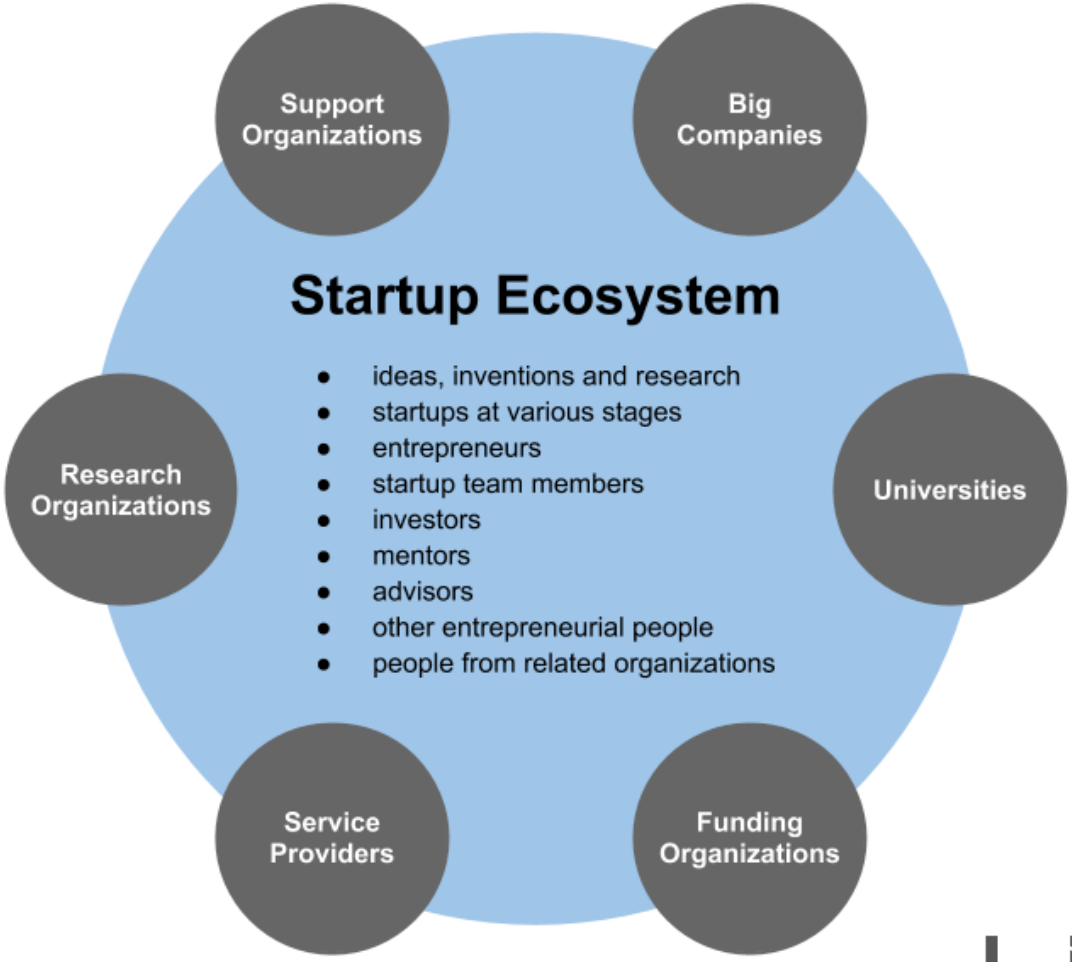

clujhub
welcoming creativity

Programe derulate deja de ClujHUB care pot beneficia de sustinere, ele fiind deja lansate

- Startup Transilvania -
- Mobile Hackatons
- Mentoring cu antreprenori seniori
- Comunitatea SRL-D
- Primul program activ de incubare – STEP Up
- Catedra privata pe antreprenoriat – UBB
- Modul Startup (tehnologie & inovatie) – RESIN/UTCN
- Festivalul de antreprenoriat studentesc
- Investors Club – in dezvoltare
- Transilvania Demo Day
- Community Think Tank – Antreprenoriat social urban
- StartupLive – startup prototyping weekend
- Atelierul Produselor Creative

clujhub
welcoming creativity

- Intretinerea de relatii externe cu
  -acceleratoare
  -venture capital
  -delegatii antreprenoriale internationale
  -coordonarea de la Cluj-Napoca a Startup Romania Network - StartupRomania.net

- Parteneriate locale cu: ClujIT Cluster, UBB, UTCN, How to WEB, Pioneers Festival, Startup Weekend, TEDxCluj, Business Days, TIFF, PhotoRomania

clujhub
welcoming creativity

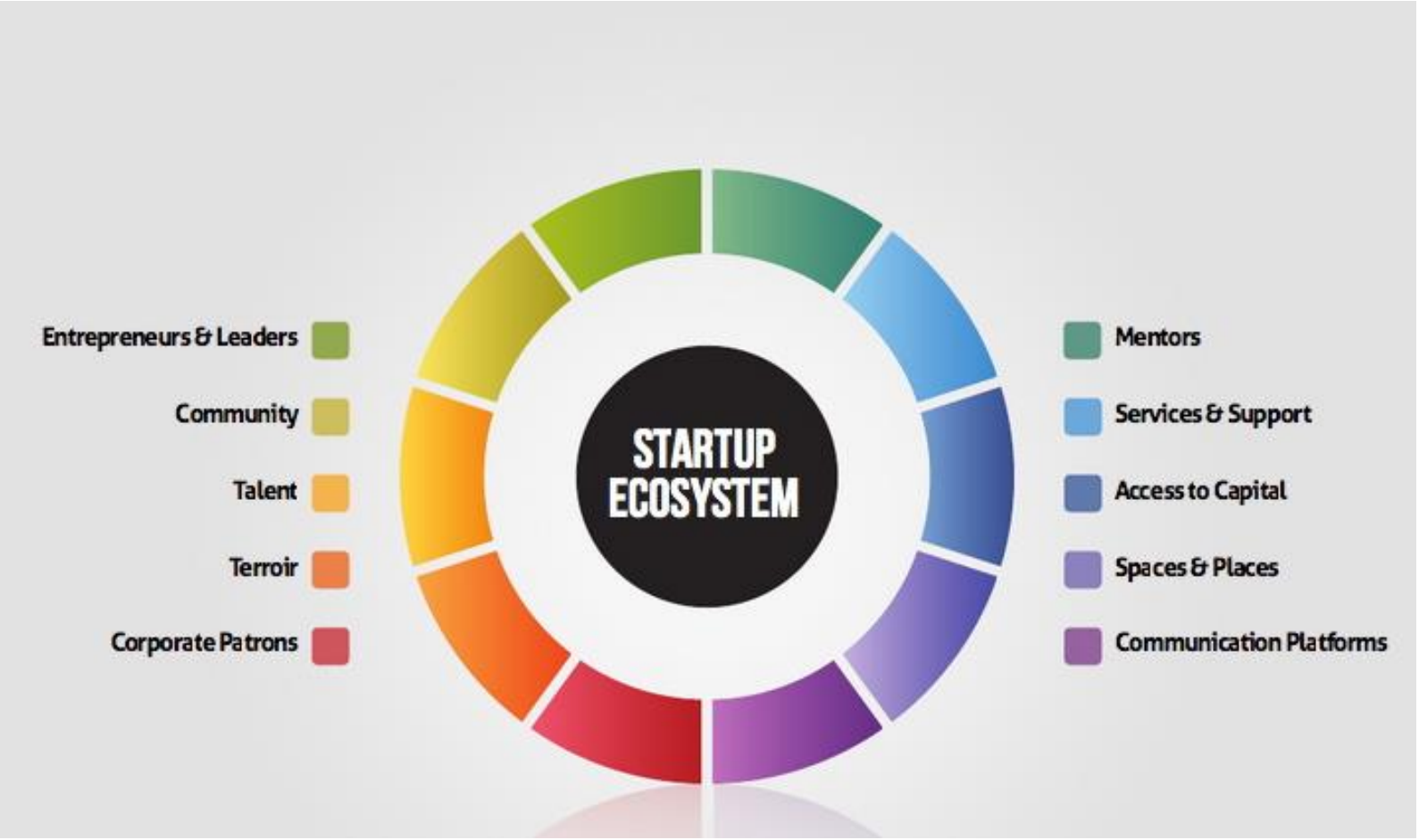

clujhub
welcoming creativity

Solutii propuse 1

- Asa cum este fondul ONG sa existe fondul pentru antreprenoriat tanar care sa vina sa recunoasca si sa finanteze proiectele care se remarca ... in valoare de ....32000 companii
- Scutire impozit imobil pentru putinele organizatii care au ca activitate de baza sustinerea antreprenoriatului local
- Consultari periodice ale primariei cu comunitatea de startups active si relevante
- Conectare cu relatiile externe ale primariei in vederea legarii de parteneriate pe antreprenoriat cu orasele infratite dar nu numai

cluj hub
welcoming creativity

Solutii propuse 2

- Proiecte derulate in cadrul Capitalei Tineretului 2015
- Transylvania TECH & Start-up Awards in toamna 2014
- Deoarece in regiunea Central SE Europeana exista un mix de evenimente internationale ca Pioneers Festival (Vienna) & HTW (Bucuresti) ar trebui ca delegatiile clujene sa fie tot mai numeroase si se poate realiza asta prin sustinerea transportului rutier cu ajutorul regiilor locale
- Program municipal “Do your tech startup in Cluj-Napoca”
- Orientare catre atragerea de VC’s
- Recomandam sa se ofere un focus maxim pe zona de atragere a capitalului de risc – local sau international

clujhub
welcoming creativity

Solutii propuse 3

- **Propuneri in urma dezbaterii publice:**

-Folosirea platformelor de crowdfunding la nivelul municipiului – Daca ne gandim la fondul ong acesta poate fi alocat doar daca proiectele obtin si 20% din buget prin intermediul platformei de crowdfunding www.CrestemIdei.ro

-Orientare catre zona de educatie in liceu 20%, plus sustinerea unei campanii de raising awareness in autobusele ratuc destinate elevilor,

-Lansarea obligatiilor municipale,

-Board antreprenorial in primarie,

-Promovarea business angelilor locali, investitiile in oras si in zona metropolitana

cluj hub
welcoming creativity

Rezultat final pentru cat mai multe startup-uri locale

